R. P. F.

PHILIPPI DIEZ LVSITANI,

ORD. MIN. REG. OBSERVANTIAE, PROVINCIAE SANCTI IACOBI,

CONCIONES.

DOMINICARVM, AESTIVARVM, QVAE A Dominica in Albis, vsque ad Pentecosten, & in Rogationibus, & à Pentecoste vsque ad Aduentum, in omnibus Dominicis in Sancta Dei Ecclesia habentur.

Hac postrema editione, summa cura emendatę & excusæ.

Tomus Quartus.

Cum Authorum citatorum, Materierum, & sacrorum locorum locupletissimo, ac fidelissimo Indice.

VENETIIS, MDCIII.

Apud Petrum Mariam Bertanum.

FR· PHILIPPVS DIEZ·

Christiano Lectori Salutem.

SCRIBENS D. Paulus Epistolam primã ad Thessalonicenses 2. c. dicit, Facti sumus in medio uestrum tanquam si nutrix foueat filios suos, ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum Euangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Hæc erat illorum cælestium Apostolorum, nostræq; sanctissimæ fidei patrum charitas. Et licet ego miserrimus, ac maximus peccator sim, his tamen cœlesti bus excitatus exemplis animarum salutem studiosissime concupiscens, hoc opus in lucem edere curaui, in quo laborum, quos in toto uitæ meæ cursu, atq; in literarum studijs toleraui, flores illucescunt. Intelligentesq; plurimi uiri eximiæ probitatis, literarumque splendore non mediocriter illustrati hunc librum maximæ animarum ædificationi esse futurum, meum hoc desiderium adiuuerunt, me sæpenumero solicitando, mihiq; persuadendo, maximum fore malum, si res tam utiles, ac necessarias cũ ad explorandos quam plurimos Euangelicę doctrinæ, totiusq; sacrę paginæ fontes, tum ad hominum mores, uitamq; prorsus in officio continendam, quas triginta annorum spatio prædicaui, literis non mandarem, quæ quidem diuina cœlestis numinis aspirante gratia maximæ luci futuris temporibus esse possunt. Quæ cum ita sint, Christiane Lector, per viscera misericordiæ Dei nostri te depre

cor, ne tot thesauros, quot hic tam in multis, nimisque profundis considerationibus, quàm literalibus innumerabilium obscurissimorum locorum diuinæ scripturæ declarationibus inuenies, absconditos delitere patiaris. Quos vt rectè intelligas, maxima cum attentione, & simul cum puritate cordis, piaque intentione legere debes, quo ex his spiritualibus admonitionibus fructum percipias, ne meum pium desiderium finis sui immune remaneat. Quod cum feceris, labores, quos Deus a me suscipi voluit multum tibi conducent, & perquam paucissimis libris indigebis, quos antea diligenter euoluere necessum erat. Etenim tot, tamque notabilia in hoc quadruplici quadragesimali mysteria reperies, vt quamuis plurimis annis viuas, concionandi potius tempus, quam illa tibi defutura sint. Præterea super Euangelia, quæ in reliquis anni temporibus tam in Dominicis diebus, quàm in Sanctorum solennitatibus a sancta Ecclesia decantantur, alia tria uolumina (si Deus Opt. Max. faxit, mihique valetudinem cum vita concedat, ad quod impetrandum tuę piæ præces maximè proderunt) a me componenda sunt. In quibus omnibus quicquid dixero sacrosanctæ Matris Ecclesiæ correctioni uolo submitti. Nec vero vitio vertendum censeas, librum hunc implicatis, nimiumque curiosis linguæ latinæ phrasibus, ac decoris rhetoricæ elocutionis floribus carere. Neque enim eis indiget. Imo velim tibi persuadeas, eum ita plano, atque communi sermone consultò fuisse compositum, uidelicet ne tot, tamque diuina mysteria, quot lucido, ac perspicuo dicendi modo meridiana luce clariora comperies, intricatæ, atque obscuræ orationis tenebris delitescant. Vale.

INDEX OMNIVM CONCIONVM,

Quæ in hoc Quarto uolnmine continentur.

INDEX

INDEX AVTHORITATVM SACRAE SCRIPTVRAE

Quæ ſparſim in hoo volumine ab Auctore explicantur, iuxta ordine m ueteris, ac noui Teſtamenti.

Ex Geneſi.

68 Veni

Ex Prouerbiis.

6 Pul-

49 Nun.

ceptu,p.390.b,col.1
Ephraim quasi auis aduolauit,p.138.c,c.1
Area & torcular nō pascet eos,p.94.c,c.1
Noli lætare Israel,noli exultare,46.d,c.2
10 *Ephraim uitula docta diligenter naturam,p.221.a,col.2*
Seminate uobis in iustitia & metite in ore misericordiæ,p.172.d,c.1
11 *Ego quasi nutritus Ephraī,p.19.d.co.1*
12 *Manibus prophetarū assimilatus sum, p.31.b,c.2*
Et inualuit ad Angelum,p.71.a,c.1
14 *Eius qui in te est misereberis populi,p.281.d,col.2*
Ero quasi ros Israel germinabit sicut liliū, p.202.d,col.2
21 *Diues effectus sum,p.129.d,c.2*

Ex Ioele.

1 *Vocate cœtū cōgregate senes,p.96.d,c.2*
Gens ascendit sup terrā meā,p.235.a,c.2
Residuum erucæ comedit locusta,&c.pag. 394.a,c.1
2 *Scindite corda uestra & non uestimenta uestra,p.326.d,c.1*
Effundam spiritum meum super omnē carnem,p.94.d,c.2
Filii Sion exultate in domino,&c.p.297.d,colu.1

Ex Amos.

3 *Si eruat pastor de ore leonis,p.26.a,c.1*
6 *Væ qui opulēti estis in Sion,p.501.a,c.2*
8 *Occidat sol meridie,p.53.d,co.1*
Emittem famem in terram non famem panis,p.150.a,c.2

Ex Michea.

2 *Væ qui cogitatis inutile,p.365.b,col.1*
Ne alloquamini loquētes,etc.p.377.a,c.1
4 *Et nunc quare mærore contraheris,p.4.b,colu.2*
6 *Indicabo tibi o homo quid sit bonū,etc. p.455.d,col.2*
7 *Væ mihi quia factus sum sicut qui colligit racemos uindemiæ,p.291.a,colu.2*

Ex Nahum.

1 *Dominus patiens & magnæ fortitudinis,p.17.c,co.2*

Ex Habacuc.

1 *Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ,p.180.d,c.1*
2 *Si moram fecerit expecta eū,p.5.e,co.2*

Ex Sophonia.

1 *Vlulate habitatores pilæ,p.158.a,col.1*
Scrutabor Hierusalem in lucernis,&c.p. 491.c,colu.1
3 *Væ prouocatrix,& redēpta ciuitas,&c. p.216.d,co.1*

Ex Zacharia.

1 *Reuertar ad Hierusalem in misericordiis,p.180.b,c.2*
11 *Si bonum est in oculis nostris afferte mercedem,p.26.d,c.1*
Sume tibi uasa pastoris stulti,p.26.a,co.2
Sumpsi mihi duas uirgas,p.222.d,c.2
12 *In die illa proteget dominus habitatores Hierusalem,p.425.a,col.1*
Effūdā sup domū Dauid,&c.p.496.b.c.1
14 *In die illa erunt lebetes in domo Domini,p.426.b,c.1.*

Ex Malachia.

2 *Labia sacerdotis custodient scientiam. p.191.a,c.2*
3 *Ego Deus & non mutor,p.17.b,col.1*

Ex Matthæo.

3 *Sic enim decet nos implere omnem iustitiam,p.231.b,c.2*
Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur,p.455.c,c.1
6 *Quærite primum regnum Dei,& iustitiam eius,p.202.d,c.1*
Si lumen quod in te est tenebræ sūt,p.103 a,colu. 2
9 *Non veni vocare iustos,sed peccatores, p.146.e,co.2*
Misericordiam uolo, & non sacrificium, p.376.a,col.1
10 *Exeuntes foras excutite pulverem,*

9 Scimus

2 Sdo-

Scio

INDEX RERVM ET SENTENTIARVM MEMORABILIVM.

Quæ toto hoc volumine continentur, ordine Alphabetico digestus.

Propter

C

Christus

Damna

D

Humi-

Ingra-

Lace-

Præla-

Superbi

Tristitiæ

FINIS.

DOMINICAE AESTIVAE,

QVAE A DOMINICA IN ALBIS usque ad Pentecosten, & a Pentecoste usque ad Aduentum in Ecclesia celebrantur.

DOMINICA IN ALBIS.

CONCIO PRIMA.

Cum esset sero die illa, &c. Ioannis 20.

A OMNES, qui de Aduentu filij Dei in mũdum facti hominis loquuti sunt, causam eius præcipuam hanc fuisse dixerunt, ut nos æterno patri suo recõ-
B ciliaret, pacemq; inter homines constitueret. Atque ita sanctus Isaias dixit: Vocabitur princeps pacis. Et Diuus Paulus: Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque unum, & medium parietem maceriæ soluit. Vbi illud, &, efficit hunc sensum, Ipse est pax no-
C stra, qui fecit utraque unum, quia medium parietem maceriæ, idest, peccatum soluit. Dauid etiam homines hortabatur, ut hãc ipsam pacem a Deo poscerent, dicens: Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalem. Eandem postulabat propheta Isaias cum cla-
D mabat: Veniat pax. Atque ita nascente Domino Iesu Christo in præsepe Bethlehem Angeli suauiter cecinerunt: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ

Isa. c 9.
Ephe. 2.
Psl. 121.
Isa. 57.

voluntatis. Vbi illud & (vt puto) etiam causam denotat, & est sensus: Gloria in excelsis Deo, quia pax datur hominib. & illud, bonæ uoluntatis ad pacem, & non ad homines referendum est. Ita notauit S. Cyprianus, qui ut amphybologiam auferret, sic transtulit. Pax bonæ uoluntatis datur hominibus. O rem excellentissimam pacem, siquidem propter eam Dominus Iesus in mundum uenit, eam hominib. prædicauit, ac tandem ob eam mori dignatus est. D. Augustinus inter huiusq vitæ bona, dulcius, suauius, ac pretiosius pacem esse affirmat. Ac sicut (inquit) nullus est, qui lætitiam naturaliter non exoptet, ita nullus est, qui pacem ardenti studio non desideret. Rationem huius rei nõ assignat S. Doctor, quoniam cum prudentibus agebat, sed hæc potest esse, quia vt pax, & lætitia sunt idem, aut sunt adeo coniunctæ, & vicinæ, vt una sine altera esse nequeat. Creaturæ tam insensibiles, quam irrationales, pacem quærũt. Interrogate, quæso, lapidem,

A
Cyp. in serm. de nat. Domini.
B
D. Aug. li. 19. de ciu. D.
C
D

A qui tanta velocitate ex alto in profundum descendit, quid per illum descensum intendit. Certe si sciret loqui, responderet, pacem: mea enim inclinatio naturalis me ipsum in hoc bello ponit, quousque cētrum, vbi quiescam, teneam. Interrogate fumum, qui per caminum ascendit, quo vadit. Dicet, certe in aerem pacem quæsiturus tendo, quoniam naturalis propensio me, nisi in eo, quiescere non permittit. Interrogate ignem, quare lignum combu rit: si posset responderet, ut pacem habeā: nam hoc lignum contrarias mihi qualitates habet, & in ignem omnia conuertere

B mea est inclinatio, & sic in pace ero, Denique interrogate bruta quid in suis operationibus intendunt.

Profecto respondebunt, pacem: tanta est enim fames nostra, ut nisi uescamur, cū illa simus semper in perpetuo bello. Quod si irrationabilia ita pacem quærunt, profecto multo maiori studio debent homines rem tam pretiosam, ut pacem, auidissime inquirere. Sed iam ratio postulat, siquidem de pace agitur, ut quid sit intelligamus. Et quidem, si ab indoctis, & scientiarum imperitis hoc quæris, per negationes respondebunt. Pax, dicent, est non rixari,

C non bellum gerere, & non cum alio litigare, ac non adinuicem se interficere. Sed om nia ista, non pacem, imo potius effectum, & ostensionem eius esse censeo, nam quid ditas ac substantia eius in spiritu, & interiori hominis existit. Cum Dominus di-

Ioan. 14 xit: Pacem meam do uobis, pacem relinquo uobis, nō quomodo mundus dat ego do uobis, innuit duo esse pacis genera, alterum mundi alterum uero Dei. Pax mun di est, unumquemque desideria sua satiare iniurias sibi illatas ylcisci, cupiditatem explere, & ambitioni, ac sensualitati suæ

D satisfacere. Pax vero Dei est, suis quemque proprijs appetitibus, & cupiditatibus terminum constituere, id quod iustum est appetendo.

Diuinæ autem legis præcepta sunt quædam veluti fræna ad praua desideria cohibēda, & ut animus pace interiori fruatur. Nam cum omnia huius miserrimæ uitæ bona nimis angusta, ac limitata sint, si desideria eorum amplientur, cum desiderijs cælestium bonorum congrediantur necesse est, atque ita dissensiones, contentiones, ac bella orientur. Et ne ista duo desideria inter se pugnarent, Deus proximo tuo iubet, ne te interficiat, ne furetur bona tua, ne desideret uxorem tuam: tibi uero eandēm legēm cum eo seruare imperat. Et ideo immensas ei gratias agere debemus, propterea quod terminos istos, ac leges, quibus alii aliis non nocerent hominibus, posuit. O æterne Deus, infinitæ bonitatis pelagus, quo magis te diligit homo, magisque desiderat, eo amplius maiora a te consequitur, nec ad hoc alter alteri erit impedimento. Quod quidem non ita se habet in rebus creatis, & ideo respectu earum Deus desideriis nostris finem imponit. A

Hanc igitur pacem definit Cassiodorus, B dicens: Pax est tranquillitas, & quies animorum concordantium in bono. Notanter dixit, in bono, quoniam multi sunt, qui in malo concordant, & his non est pax, sicut ait sanctus Isaias: Non est pax impiis. Hæc legitima est charitatis filia, nam charitas secundum propriam etymologiam, nihil aliud est, quam chara & amica vnitas. Quapropter eam Diuus Dionysius virtutem vnitiuam appellauit: est enim sicut gluten, quo multa, atque diuersa glutinantur unumque efficiuntur. Nam sicut glutine librarius multa folia eo modo coniungit, ut potius rumpantur, quam unum ab C alio disiungatur: ita per charitatem homines tam perfecta vnitione ligātur, ut multi in frusta (quod aiunt) se effici potius permittant, quam a proximorum suorum unitate separari. Sic uniti erant Dauid & 1. Re. 18. Ionathas, de quibus dicitur: Anima Ionathæ conglutinata est animæ Dauid, & dilexit eum Ionathas, quasi animam suam. At hæc unitas, quæ a charitate procedit, est ipsa pax in diuinis literis maxime laudata, quam Diuus Paulus sic commendat. Solliciti seruare unitatem in uinculo pacis. Ephe. 4. Vbi hoc uerbum, vinculum pacis, ualde notandum est, in quo ostenditur pacem D non solum corda coniungere, verum etiam funibus quodammodo ligare. Cum autem pax hæc sit quędam quies animorum concordantium in bono, ut animi nostri illam consequantur, oportet a seipsis passiones cunctas, inordinatasq; affectiones illam impedientes expellere. Loquens Dominus ad Noe dixit: Fac tibi arcam de lignis leuigatis, mansiunculas in arca facies & bitumine lin ies intrinsecus, & extrinsecus. Ne, scilicet, aquæ in eā ingrederentur, Gene. 6.

Cassiod. super ps. 7.

Isa. 48.

hoc

A hoc iussit. Hæc arx non solum uniuersalis Ecclesiæ, sed etiam cuiuscunque reipublicæ, aut congregationes recte constitutæ typum gessit. Ac sicut ligna illius arcæ oportuit dolari, ex eis, ut optime coniungerentur, nodos conticesque prosciondi, ita, nisi nosmet ipsos ascia poliamus. *Y nos des bastemos de nuestras iras ambociones e imperfectiones*, Proximis nostris in unitate pacis, & amoris vinculo coniungi impossibile erit. Atque his omnibus bitumē charitatis interioris & exterioris accedere maxime oportet, uolumus dicere, quod taliter diligamus proximum, ut exterius hunc amorem operibus exhibeamus. Volens Salomon templum Domino ædificare dixit. Nunc non est Sathan, quamobrem cogito ędificare templum in nomine Domini Dei mei. Per illud, non est Sathan, intellexit se non habere hostem, bellum, uel aliquem inimicum, qui eum ab illo sancto opere deterreret. Iure optimo Sathanam uocauit inimicum, qui proximum suum immerito conturbat: nam in tali Sataanas regnum tenet. Propter quod Diuus Ioannes ait, se equum rufum uidisse. Et qui sedebat inquit, super eum datum est ei ut sumeret pacem de terra, & ut inuicem se interficiant. Equus iste, discordes, iracundos, atque illos qui nimio furore, uelut sanguis, rubicundi efficiuntur, significat. Equus uero, qui in eo sedet, Dæmon est, qui quidem huiusmodi improbos homines gubernat, & cuius est proprium munus pacem de medio tollere, ac discordias inimicitiasque unde mors oriatur, seminare. O nimium infælices, siquidem tam teterrimo equiti uos ipsos submisistis, quibus postquam defessi atque ab oneribus eius fatigati fueritis, æterni ignis & innumerabilium tormentorum præmium paratum est. Quo circa, sicut Salomon ad ædificandam Dei domum pacis tempus opportunum esse inuenit, ita nobis pacem cum omnibus habere, ut in nostra republica templum Deo uiuo ędificetur, maxime opus est. Ad hanc uirtutem nos totius nostri esse modus, in uitat, uix enim reperitur animal, cui natura in defensionem sui, & offensionem aliorum arma non concesserit. Alijs namque cornua, alijs dentes, alijs ungues, auibus rostra, apibus etiam ac muscis stimulos in sui propugnaculum dedit, tibi uero, o homo, non cornua, sicut boui, non vngues, sicut leoni, non dentes, vt cani, nec stimulos sicut apibus, quibus proximo nocere possis, sed imaginem ac similitudinem suam, qua illum imiteris, qui summa pax, & tranquillitas est, Deus Optimus Maximus donauit. Sed, proh dolor, ô Deus infinitæ maiestatis, cōcede obsecro mihi verba, quibus multorum huius tempestatis Christianorum deprauatum uiuēdi genus perpendere, exaggerare: &, vt decet possim arguere.

Osee. 4.

Iam non est, cur homines, Leones, vrsos, lupos, aut alia ferocia animalia timeant, sed alios sicut seipsos homines perhorrescant. Leones enim non ita in homines sunt crudeles, sicut ipsi homines in seipsos.

Continuè namque in cōficiendis armis in interitum fratrum suorum occupantur, atque ex cauernis terræ ferrum depromūt, vt animas corporibus inclusas intertmant. Iam totus mundus in repugnantia, ex contradictione situs est, ac non solum pax inter extraneos minimè reperitur, sed vix inter parentes, filios, aut fratres, nec dum inter virum & uxorem eam inuenies. In pœnam aliorum peccatorum, nos hac pace priuare Deum permittere, credo, quoniam cum Christus Saluator noster natus est, Angeli implorantes gloriam, & honorē Deo ac pacem hominibus cecinerunt. At, quia homines gloriam à Deo suis abominationibus, quantum ex se est, auferunt, ideò Deus illos pacem amittere sinit.

Per immensam igitur Iesu Christi charitatem fratres charissimi vos oro, atque obsecro, ne rem tanti ponderis contemnatis, imò eam totis viribus corda uestra pænitentia uera purgantes inquirere contendite, & à Deo magna cum efficacia postulate. Ait enim Diuus Iacobus: Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens à patre luminum. Ac, si quidem pax donum est optimum, de sursum, eam magna cum fiducia expectemus. Pacem habete, & Deus pacis erit vobiscum: inquit Sanctus Paulus. Dominum, Deum pacis uocat, quoniam ipse est præcipuus eius autor, & ab ipso perenda est, ipsique gratiæ pro ea sunt referendæ. Vt autem uirtutem hanc ardēti studio inquiramus, magnopere uos scire oportet, Redemptorem nostrum Iesum Christum

Iac. 1.

1. Cor. 13

A cum pace natum, & cum ea mortuum fuisse, ac tandem cum ea resurrexisse Natus est cum pace, siquidem ob gloriam eius angeli tunc eam decantarunt: mortuus est cum ea: quandoquidem in morte sua dixit: Pacem meam do vobis. Denique cum pace surrexit, quoniam primum, quod suis sacris discipulis tunc protulit verbum, fuit, Pax vobis. Ac si diceret, Propter hanc triginta tribus annis laborans dimicaui, iam illam emerui, & obtinui, eam accipite, & illa fruimini. Animad
B uertite, obsecro, quoties bonus Iesus post sacratissimam suam resurrectionem uerba hęc, Pax uobis, repetit, in quo magnũ uidendi in nobis hanc pacem desiderium significauit. Valde etiam est notandum, quod, ut hanc pacem nuntiaret, *Stetit in medio discipulorum suorum.* Qui est in medio æqualiter ab extremis distat: In hoc Dominus magister Iesus Christus generaliter docet, Regem suo regno, Prælatum monasterio, ac patrem domui suæ pacem non posse dare, nisi sit in medio constitutus ne sit personarum acceptator. Facite
C rotundum circulum, in cuius medio sit punctus, omnes lineæ ductæ ab illo puncto in circunferentiam erunt æquales, & rectæ, si uero punctus in medio, atque ad aliquam circunferantię partem magis accedit, omnes lineæ ductæ ab eo puncto erunt inæquales, & indirectæ. Sic Rex, Iudex, ac quicunque Prælatus punctus est & centrum suorum inferiorum, subditi uero circunferentia, etsi illi magis in unam, quam in aliam partem animum inclinant, sententiæ ab eis prolatæ, beneficia subditis collata, omnia denique uerba eorum ac facta obliqua erunt, & inæqualia: ac sic magna discordiarum causa erunt. Quapropter eos in medio sine personarum acceptione esse oportet, quod facientes sanctissimæ pacis causa efficax, uetione Dei sui erunt imitatores. De quo D. Paulus inquit: Non est acceptatio per-
Rom. 2 sonarum apud Deum. Ita faciebat S. Iob.
Iob. 31. qui de se ait, non accipiam personam viri, & Deum homini non æquabo, nescio enim quandiu subsistam, & post modicum tollat me. His verbis S. Propheta timorem mortis, & iudicij ad refrænandos homines ab iniustitiis fortissima frena esse, nos docuit. Maximi etiam solaminis ad hoc sunt nobis uerba, quæ in huius euangelii principio ponuntur, scilicet, *Cum esset sero die illa, una Sabbathorum, &c. usq; venit Iesus, & stetit in medio eorum.* O fidelissime hominum amator Iesu Christe quare Domine cum mane resurrexeris vesperi discipulis apparuisti, sciens eorum maximum timorem atque tristitiam? Hoc fecisse credendum est, ut illorum spem, & fiduciam probaret. Scitote fratres mei spem sicuti virtus est maxime excelsa, ita rarissimam esse. Inuenies namque plurimos plurimis uirtutibus ornatos, qui B
tamen vbi aliqua calamitas impenderint animum despedent, affliguntur, anguntur, ac denique spiritu pusillanimitatis sic absorbentur, ut nullum in eis spei vestigium esse uideatur. His merito dici potest illud Prophetæ *Michææ*. Et nunc Mich. 4
quare mærore contraheris? Nunquid Rex non est tibi, aut consiliarius tuus periit, quia comprehendit te dolor, ut parturientem? O miseri animi, siquidem talem Regem, Patrem, ac Deum habetis, quare non reuiuiscitis, & eo freti consolamini? Hoc solatium erat Dauid quando animæ suæ multis calamitatibus fere deficienti dicebat, Quare tristis es anima mea, quare conturbas me? Spera Psal. 41. C
in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei & Deus meus: Et pro eo quod nos legimus: Dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me B. Hieronymus ex Hebræo uertit. Cum tristatũ fuerit cor meum, cum fortis eleuabitur aduersum me, tu eris ductor meus, fuisti spes mea turris fortitudinis a facie inimici. Psal. 70.
Hoc in sacra pagina manifeste apparuit, vbi sic legitur. Saul & uiri eius in modũ coronæ cingebãt Dauid & uiros eius ut caperent eum satis humano iudicio, tunc uidebatur non posse Dauid a suorum inimicorum manibus, nisi auis efficeretur, euadere, ac forsan ei famuli dicebant. Domine, si pennas vt aquila non sumis, statim sine dubio morieris. Sed longe aliter omnipotens Deus ordinauit, nam eo tempore, quo in illa afflictione erat, nuntius venit ad Saul dicens, Festina, & ueni, quoniã infuderunt se Philisthijm super terram. Et reuersus est Saul, desistens persequi Dauid. At qui credibile est: eum, cum se ab hostibus obsessum vdit magna fiducia circunstantib. dixisse: In Domino confido, quomodo dicitis animæ meæ trãsmigra in 1. Re. 23 D Psal. 10.

montem

A montem sicut passet? Potens est enim Deus sine aliquo alarum adminiculo ab his omnibus me liberare: ac denique vt confidit, incolumis euasit. O quanto otio, quiete, ac tranquillitate viuit anima illa, quæ hanc virtutem diuino fauore consequitur. Nam sicut perfecta Charitas, (ut ait Beatus Ioannes) foras mittit timorem, ita perfecta fiducia inanem formidinem, & anxias curas ab animo depellit. Ideò charissimi fratres eam feruenti oratione, sanctissimis exercitijs, ac bonis operibus totis viribus adipisci contendite. Dicit enim Diuus Paulus: Qui bene ministrauerint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduciam, quæ est in Christo Iesu. Ideo Dominus statim cum resurrexit discipulis non apparuit, vt scilicet, eis ansam fiduciæ, ac maioris meriti præberet.

Joan. 1. Cano. 4

Tim. 3. B

Gen. 22. In diuinis literis legitur Deum Patriarchæ Abrahæ imperasse, vt filium suũ Isaac primogenitum immolaret, & quamuis puerum a morte, & senem ab illa magna afflictione eximere voluerit, tamen, nec cum ad montis sinum accesserunt, neque cum Patriarcha filium suum super struem lignorum posuit, neque quando eum ligabat, sed cum brachium iam ad puerum interficiendum, eleuatum patebat, ipse Deus voluit subuenire. Quæ omnia, vt duo illi sancti uiri plus præmij mererentur, & vt mundus verè seruorum Dei fiduciam intelligeret, acta sunt. Merito igitur S. Abacuc propheta ait: Si moram fecerit expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit.

C

Abac. 2.

Quapropter dilectissime frater, si cum labor aliquis te opprimit, auxilium tuum differri videris, ne deficias, Dominus enim tempus, quo tibi subueniet, & quod vtilius est, non ignorat. Dominus igitur Iesus ad conferendum discipulis singularia beneficia, *Cum fores essent clausa ingressus est domum, ubi erant congregati.* In hoc docemur Deum, quietis amatoribus, ac & ijs, qui sensus suos occludere sciunt, & non dissolutis; qui omnia videre, audire loqui, ac tangere cupiunt, dona sua communicare. Nunquam sanctus ille patriarcha Isaac hæredem suum Iacob, nisi cæcus esset, instituerit. Quicunque fidelis Christianus (vt est doctrina D. Hieronymi) omnium bonorum suorum Iesum

D

Gen. 17.

Christum hæredem facit, & vt seipsum A suaque omnia illi tradat, oculos ac sensus omnes rebus visibilibus claudere valde oportet. Cum esset cæcus sanctus Isaac fragrantiam odoris filij sui Iacob sentiens inquit: Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. O quam suauitatem sentit anima illa, quæ huius mundi rebus sensus suos obturat, & interiori visu operans res Saluatoris nostri Iesu Christi suauissimè pertractat. In topiarium varijs arboribus consitum, & odoriferis herbis plenum ingrederis, & tanta animi uoluptate ibi afficeris, vt inde discedere tibi sit grauissimum. O vita suauissima Redemptoris mei, tu campus spatiosus, & plenus suauissimis herbis, tu hortus iucunditate repletus, illis saltem, qui, vt decet res tuas pertractant, quibus tanta est dulcedo, ut nullus ab eis valeat separari. Quod, quæso, gaudium sentit anima iusta, in dulcissimi Iesu Christi natiuitate, atque in altissimis ibi celebratis mysterijs? Quid in eius ad Ægyptum peregrinatione? Quid denique in alijs, quæ in toto uitæ cursu vsque ad sanctam suam resurrectionem, ac in cœlos gloriosam Ascẽsionem operatus est? O quam rectè dicere poterit: Ecce odor hæredis mei, sicut C odor agri pleni, cui benedixit Dominus. O vtinam, charissimi fratres, vos ipsos ad omnia mundi cæcos faciatis, sensusque vestros occludere velitis, atque ab huius miserrimæ uitæ tumultibus alieni, uiua fide, odorifera filij Dei opera agere, atque animo euoluere gaudeatis, certe equidem ab hoc suauissimo horto nunquam discedere, semperque tam diuinum exercitium habere cuperetis. Postquam igitur Dominus dixit eis.

B

Pax uobis, ostendit eis manus, & latus. Hoc idem Diuus Lucas narrans affirmat, Dominum eis stupore turbatis (existimabant enim se spiritum videre) dixisse: D Videte manus meas, & pedes meos, quia ego ipse sum, palpate, & uidete, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Quare Domine vulnera tua manibus contrectanda ostendis? Nonne vides dolorem denuò tibi excitari? Non equidem: corpus namque meum post Resurrectionem gloriosum est. Inter præcipua signa, quæ hominem cum Christo spiritualiter surrexisse ostendunt, hoc

A vnum est, si patienter contradictiones proximi, & iniurias illatas perferri. Non dico, vt fias insensibilis, hoc enim impossibile est, sed te, & omnes admonitos volo, quod taliter res fratris tui sentias. vt eas propter Dei amorem, quasi non sentiendo libenter patiaris. Postquam Diuinus magister Iesus Christus cæco à natiuitate visum dedit, atque eius intellectum illuminauit, mentemque iustificauit, tanta patientia præditus fuit, vt cum ei Pharisæi dicerent. In peccatis natus es totus, cumque a sinagoga ueluti excommunicatum detruderent, non ideo indignatus fuerit, nec veram lucem Iesum Christum confiteri, & prosequi cessauerit. (Ioan. 9.) (B)

Et quamuis etiam Pharisæi Magdalenam peccatricem, discipuli prodigam (dũ dixerunt, vt quid perditio ista vnguenti facta est,) soror eius otiosam esse dixerunt, ipsa tamen se ad gratiam surrexisse, hæc omnia pacifico animo perferendo, clarissimè ostendit. Propheta etiam Dauid huius spiritualis resurrectionis singulare specimen dedit, cùm dixit: Factus sum tanquam vas perditum, quoniam audiui vituperationem commorantium in circuitu. O admirandam sanctissimi viri patientiam, & admirandum ad seipsum vincendum artificium, quia enim ab inimicis multas iniurias, & opprobria ipsi inferentibus se obsideri videbat, ideo tanquam vas fractum, quod non nisi ad recipiendas totius domus immunditias deseruit esse putabat. Quasi diceret: Quoties ignominias ac dedecora in me audiebam apud me patienter dicebam, illos vera dicere, meque bis omnibus, & multo pluribus dignum esse. Si iter facis per saltuosos montes, videbis forsan rupem magnam. per quam rapido cursu torrens aquarum fluit, & attentè contemplaris diuersitatem illarum duarum rerum, aquæ scilicet, quæ indefinenter, & continuo fluit, & rupis per quam tanta copia aquarum labitur, ipsa perpetuo in se permanente, atq; inde, ut prudens labores seruorum Dei, & patientia, qua illos perferunt, animo euoluis. Cum enim labores, ægritudines, ignominiæ, ac persecutiones fiunt uelut aquarum torrentes, qui per viros iustos incessanter percurrunt, ipsi tanta constantia quiete ac patientia permanent, ac si rupes essent insensibiles, quod quidem (Lucæ 7. Mar. 14. Lucę 10. Psalm. 3. C Simile. D)

eorum sanctitatis signum est apertissimum Propter quod D. Paulus sic ait: Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem. *Ostendit eis manus, & latus.* Dignum profecto scitu est, quare Dominus tanta gloria resurgens voluit in glorioso corpore suo sanctissima vulnera relinqui. Atque inter eas quæ adduci solent rationes, unam vobis tantummodo proponam. Omnes pro comperto habetis beneficium incarnationis filij Dei, & sanctissimæ mortis eius immensum esse, taleque ac tantum, ut nec linguæ siue intellectus humani, aut angeli illud ualeant explicare. Vt autem nullum tempus, vel occasio aliqua tanti beneficij memoriam deleret, Dominus Iesus Christus ineffabile sui corporis, ac sanguinis sacra mentum vsque ad finem seculi duraturum instituit. Atque ita D. Paulus ait. Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis donec veniat, scilicet, ad iudicandum viuos, & mortuos. Sed quoniam post huius seculi finem hoc sacramentum amplius non erit, quia iã facie ad faciem sponsum illum qui sub accidentibus continentur, aspiciemus. Idem Dominus aliud suæ sanctissimæ passionis ac mortis perenne memoriale ordinauit, ut beati uiuant semper, ac recentem tanti beneficij memoriam haberent. (A Rom. 5. B C)

Hoc autem memoriale ipsa sunt vulnera, quæ in suo sacratissimo corpore in cœlis continuo suis videnda reliquit. O *sancta Maria semnera*. Quid Beati illi in cælis sentient, quando seipsos abysso gloriæ fruentes contemplati fuerint atque vulnera illa, vnde eis tot tantaque bona emanarunt intueantur? Quas gratiarum actiones, eo quod tale remedium eis adhibuerit, Deo reddent? Et harum laudum occasionem innumerabilis damnatorum inter quos ipsi vitam degerunt, uisus numerus augebit. Beati namque è cœlis vbi sunt, reprobos in inferno uident, ut S. Isaias in Dei nomine loquens testatur. Egredientur, inquit, & videbunt cadauera virorum qui præuaricati sunt in me, vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur, & erunt ad visionem omni carni Animaduertite, fratres charissimi, quo amore dominum glorificabunt, propterea quod eos a tantis (D Isa. 66.)

A tis malis eripuerit, quibus oculis sanctissima illa uulnera, per quæ eis tot bona fluxerunt, lustrabunt. Atque ita Diuus Ioannes ait illos, semper hęc uerba prolaturos: Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula eius, quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnum hoc est, elegasti nos ex tot hominum, qui perierunt, multitudine. Quid sentiet S. Iacob cum fratrem suum Esau uno eodemque partu editum damnatum, & se

B diuino conspectu fruentem uiderit: *Gauisi sunt ergo discipuli uiso Domino.* Ecce iam quod promiserat adimplet. Dixerat enim. Iterũ uidebo uos, & gaudebit cor vestrũ.

Ioā. 16. O utinam uerba promissa Deo, sicut quæ ipse nobis promittit, seruaremus. Dic mihi peccator, qualiter nunc promissa præstas, quæ ad pedes confessoris proiectus, ei fidem tuam obligans te amplius cum fœmina, cum qua antea consortium habueras, non loquuturum, semper uera & non falsa dicturum, nunquam lusurum nec iuraturum, summo Deo & immortali, qui decipi non potest, reddidisti?

C Hæc omnia qualiter proditor adimplesti, siquidem statim post sanctissimum pasca ad scelera, quæ antea patraueras, rediisti? Qui per plateas urbis nocte incedit pulsato cymbalo, quo nocturno tempore uagari prohibetur, si ensem pretiosum secum portat, cum ne a lictoribus capiatur amico suo usque ad mane seruandum tradit: at uero primo mane illum omni cura, & solicitudine ab amico repetit. Sic tempore Quadragesimæ omnes prædicatores, prælati, ac confessores proclamãt. *Y tannen a queda de peccados,* cunctosq; admonent dicentes. Relinquite concubinas, omittite usuras, deponite

D odia & condonate iniurias. Peccator vero propter sonitum uocum resonantium deponit ensem, concubinam deserit, dictis clamantium obtemperat: sed primo mane, id est, transacta Quadragesima ensem suo lateri reponit, & sine Dei timore tandem ad scortum redit. Statua illa quam vidit Nabuchodonosor, ac tota illa auri, argenti, ferri atque æris machina in luto fictili fundamentum habebat, & ideo primo ictu cecidit, ita omnia nostra desideria, bonæ intentiones, ac uirtutes, dum hanc miseram uitam degimus, in luto, corporis nostri fundantur, atque ideo minima quaque tentatione dilabimur, & in antiquam miseriam redimus. Dominum ergo cœlestem, qui tanta firmitate promissa nobis reddit, deprecemur, ut nobis uires, fortitudinem constantiamque conferat, quibus maximo spiritus feruore ei deseruire incipiamus, ita ut perseuerantes pleni gratia perueniamus ad gloriam. Amen.

IN EADEM DOMINICA in Albis. B

Concio Secunda.

Cum esset sero die illa, &c. Ioan. 20.

DOminus Deus noster in Apocalypsi hęc uerba profert. Apo. 21 Ego sitienti dabo de fonte aquæ uiuæ gratis. Ioan. 7. Et alibi idem Dominus inquit. Si quis sitit, ueniat ad me, & bibat. Sitientes tantum Dominus uocat. C Vnde infertur admirabilem ad recipienda Dei dona dispositionem esse, ea ipsa magnopere exoptari: efficax enim desiderium facit, ut homo ardenter inquirat, seque ut oportet, ad ea consequendum, disponat. Ideo recenter conuersos Deus spiritualibus gaudiis, ut infiniti boni amor in eis crescat, solet præuenire: bona enim spiritualia, quo magis quis gustat, eo plus appetit. Ecc. 24. Atque ita dicit Dominus, Spiritus meus super mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum, qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Quando aliquis uenator ab alio canes accommodatos accipit, D eos quia domo exire nolunt funibus, aut catenis ligat, Simile. uiolenterque in saltibus collocat, qui ubi primum nemora uenationi apta recognoscunt, a nullo possunt detineri, sed huc atque illuc feras per ualles, & cacumina cursitantes se in spinas, tribulos, atque aspera montis loca conferendo, indagant. Ita maximus uenator Iesus Christus, ut homines à dæmonum potestate eripiat, eos catenis minarum,

A supplicio rum, promissionum, ac quodammodo per uim, & uiolentiam a Sathanæ domo auferre contendit. Postquam autem ii a peccato sunt liberi, & diuinas res, ac misericordias Domini degustare incipiunt, ita earum desiderio inflammantur, ut per spinas currere, hoc est, omnia libenti animo perferre ad tantum præmium consequendum, eis suauissimum esse uideatur. Hoc ad literam ab sponso postulabat sponsa, dicens.
Cant. 1. Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. Trahere uim
B quandam & uiolentiam denotat. Vbi aperte significatur, quam necessarium sit, vt homines a peccatis exeunt ac recte operari incipiant, Deum diuinis artificiis eos uiolenter (si ita dici potest) trahere & impellere. Sed ubi primum ipsi spiritualia pertingere incipiunt, statim dicere poterunt. Curremus in odorem unguentorum tuorum. O quam parum huius rei hodie in mundo inuenitur quam parum sitimus, quam parum diuina dona concupiscimus.

Quæro a uobis charissimi fratres, quoties plorastis, & ab intimis uisceribus suspiria traxistis Deum deprecantes, ut uos
C castos corpore & animo, humiles corde, pauperes spiritu, & in proximum misericordes continuo efficiendo seruaret? Forsi neque alicui uestrum hoc in mentem uenit. Contra uero quæ confusio, & quam lachrymabile est corda uestra improbis, & inhonestis desideriis incensa uidere? In quæ pericula, ut ea opere compleatis nos ipsos infertis?
Nu. 32. Filij Ruben, & Gad (ut in libro Numerorum legitur) habebant pecora multa, & erat illis in iumentis infinita substantia. Cumque eis regio trans Iordanem ad
D pascendum pecudes placeret, sanctum Moysem, ut eam ipsis tribueret, precibus exorarunt. Existimans autem uir sanctus eos ad uitandum belli laborem hoc petisci uelle, noluit eorum dictis acquiescere ne forte cæteri propter hoc ad pugnam ignaui fierent, eisque animus deficeret. *Ipsi* uero, vt votis suis satisfacerent, dixerūt. Armati & accincti pergemus ad prælium ante filios Israel, donec introducamus eos ad loca sua. Satis melior portio, & quæ minoris staret quam illa, quam petebant, his postea in diuisione terræ promissionis contingeret: nemo enim illos A obligaret, ut primi essent in exercitu, & in aduerso bello collocarentur: ipsi tamen huic se periculo committere noluerunt, solum ut optata sua adimplerent. Hæc est cuiusque hominis insania, qui, ut compos sui uoti fiat, suaque desideria licet caduca & ad rem non pertinentia compleat, multis se laboribus exponitur, cumque facilius diuina consequi possit, terrena semper ac misera insectat. Per infinitam ergo huius liberalissimi Domini misericordiam uos obsecro, ut sanctis considerationibus, orationibusque feruidis uos san- B ctis desideriis ditare contendatis. *Surrexit igitur author uitæ Christus Dominus mane, & apparuit discipulis suis cum sero esset die illa.* Hoc fecit Dominus, ut in sacris Ioa. 20. discipulis desiderium, ipsum uidendi augeret. In quo docuit se tanto citius nouis fauoribus ac deliciis suos, afficiet, quanto ardentius ab ipsis desideratur, ut plane uideatis quanti refert homines cœlestia ac diuina appetere.

Dixit eis pax uobis. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus & latus. Valde notandum est Dominum Iesum Christum corpus suum micans, & gloriosum, sicut in C monte Thabor discipulis non ostendisse, imo in humilibus, vt pote in vulneribus clauorum, ac lanceæ manifestare uoluisse. Sicut (ut notat S. Chrysostomus) cum ad Act. 9. Diuum Paulum descendit, proiecto Paulo in terram, & interroganti: Quis es Domine, non respondit: Ego sum verbum diuinum, Dominus Angelorum: ego sum qui ad dextram Patris super omnem principatum, & potestatem consisto. Quod per humilia ab illo cognosci uoluit, dicens: Ego sum *Iesus* Nazarenus, quem tu persequeris, hoc, ad titulum, quem in cruce habuerat, referens: D placuit enim illi per tormenta, quæ in sua sanctissima humanitate passus est, cognosci. O cœlestem erga omnes doctrinam, beatus ille, qui eam, & perdiderit & secutus fuerit. Cum sancta Rebecca in camelo iter faceret, & sponsum suum Isaac pe- Gen. 24 ditem per campum deambulantem uideret, a bellua, in qua sedebat desiluisse legitur, quam cum ita cerneret sanctus Patriarcha statim sponsam accepit. Omnes nos supra camelos superbiæ, arrogantiæ, & inanis gloriæ ambulamus, sed uidentes

A dentes sponsum Iesum Christum peditẽ, & humilem, quique post gloriosam resurrectionem profundissimæ summissionis suæ signa ostendit, a nostræ superbiæ, atque insolentiæ camelis descendamus oportet, & ei assimilemur, si illi tanquam uero sponso uolumus coniungi, excellentias uero, si quæ in uobis fuerint ostendere nolite: imo quo ad poteritis defectus & miserias uestras quibus submittamini ab omnibus cognosci laborate. Aquila licet in altum uolet, & in nubibus commoretur, tamen in terram descendere opus habet, quoniam in ea, & non
B aere alimenta inuenit. Ita licet homo in altum uolet, quamuis sit nobilissimus, sapientissimus, fortissimus, ac pulcherrimus, tamen in his omnibus animæ sustentationem non inueniet. Ei igitur in cognitionem sui per humilitatem descendere maxime conducit Ita nos monet Ecclesiasticus, dicens. Quanto magnus es,
Eccle. 3. humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gloriam, quoniam magna potentia Dei solius, etiam ab humilibus honoratur. Quemadmodum enim arbores in mõtis cacumine consitæ procellis ac uentorum flatibus sunt subiectæ, ita homines in summitate dignitatum, diuitiarum
C bonorumque huius seculi collocati, a superbiæ & insolentiæ uentis concutiuntur. Ideo ueram esse censeo illam sententiam, quæ ait. Rara humilitas honorata. Et D Bernardus diuinum magis quam humanum putat esse illum, qui inter epulas optime conditas, uiua suauia, atque opipata conuiuia sobrietatem seruat. Sic huius nominis gloria æque dignus erit ille, qui in honoribus, & dignitatibus omni efficacia humilis & abiectus esse stu-
Gen. 47 det. Adeo S. Ioseph humilis, ac demissus fuisse legitur, ut patre eius ac tota familia sua ad Ægyptum perueniente, minores
D fratrum suorum quinque uiros uiribus & corpore debiliores, formaq; præ cęteris deformiores, coram rege constituerit, eisque (ut præcedenti capite apparet) hæc uerba dixerit. Cum uocauerit uos Rex, & interrogauerit. Quod est opus uestrum? respondebitis: Viri pastores sumus serui tui, & patres nostri In quibus omnibus satis apparet sanctum uirum uiam magis qua humiliaretur, quam ut exaltaretur, quæsiuisse: sciebat nanque superbiam malum esse ingens, & uiris sanctis detestabile.

A *Dicens igitur Dominus eis iterũ. Pax uobis, addidit statim. Sicut misit me pater, & ego mitto uos Hæc cum dixisset, insufflauit.* Hæc sufflatio Domini nouã dignitatẽ homini concessam significat. Postquã Deus
Gene. 2 (ut legitur in sacra pagina) corpus primi parentis Adam de limo terræ formauit, inspirauit in faciem eius spiraculum uitæ, & factus est homo in animam uiuentem. Nunc uero iterum in hominem sufflauit, ac sicut antea limum in hominem uiuentem suo flatu mutauit, sic modo eodem spiritu hominẽ in Deum certo quo- B
dam modo conuertit. Illic Dei flatu terræ lutum factus homo, hic uero homo uelut factus Deus surrexit: Deus enim est, qui spiritu Dei plenus existit. Ex his apparet nos Deo propter redemptionem multo plus quam propter creationem debere: nam quia nos creauit esse hominis, quia uero redimit, esse diuinam ei debemus, cum eius gratiæ participes facti simus.
2. Pet. 1 Propter quod Diuus Petrus ait. Deum diuina sua dona nobis dedisse, vt per hoc efficeremur diuinæ consortes naturæ. *Et dixit eis. Accipite spiritum sanctum, quorũ remiseritis peccata, remittũtur eis, &c.* Hinc C
colligitur uerus intellectus uerborum Diui Pauli, scilicet, Traditus est propter pec-
Rom. 4 cata nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram. Quæ quidem uerba magnam uidentur habere difficultatem. Nã eum Christus Redemptor noster sua passione ac sacratissima morte nobis gratiã & iustificationem plenissime meruit, atque in resurrectione sua iam non potuerit mereri, quia iam non erat uiator, cuius est posse mereri, quo aliter uerum esse potest, id quod in præsentiarum Beatus Apostolus nos docet, scilicet, resurrectionem Iesu Christi fuisse nostrã iustifi- D
1. Co. 15 cationis causam? Locus iste, qui prima facie difficilis uidetur, optime per alium eiusdem Apostoli explicatur. Vbi post, quam ad confirmandum resurrectionis articulum, multas attulit rationes, hoc addidit: Si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit, quod si Christus non resurrexit uana est fides uestra, adhuc enim estis in peccatis uestris. Sed quia adhuc in peccatis essemus? Quoniam iustificationis gratia peccatorũ remissio, ad

dona

A dona Spiritus sancti, sicut dominus promiserat post resurrectionem fidelibus dan da erant, ut quod nobis ipse moriendo meruit, resuscitando largiretur. Et hoc est qd

Ioan.3. dicit Diuus Ioannes, Spiritus sanctus non dum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus, & eodem die quo fuit glorificatus, inquit. Accipite Spiritum sanctum. Atque ita resurrexit propter iustificationẽ nostram. Ex quo patet, gloriosam eius resurrectionem, non solum causam exemplarem nostræ resurrectionis, sed etiam causam efficientem nostræ iustificationis fuis

B se, fidem enim nostram & spem, quę sunt ad iustificationem necessariæ, confirmauit. Vnde etiam infertur, ex resurrectione Iesu Christi duas nostras, animi scilicet, in iustificatione, & corporis in uniuersali iudicio resurrectiones dependere, quarum prima est causa secundę. Nam ex eo, quod Spiritus sanctus in nobis habitat, ratio postulat, ut idem diuinus Spiritus domicilium

Rom,8 suum honore afficiat. Ita cõcludit Diuus Paulus dicens. Si spiritus eius, qui suscitauit Iesum a mortuis, habitat in uobis,

Apo.20 qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, uiuificabit & mortalia corpora uestra, propter inhabitãtem spiritum eius in uobis.

C ex eadem namque causa idem effectus oriri oportet. Ideo Diuus Ioannes ait Beatus & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima, in his non habet potestatem secunda mors. Primam resurrectionẽ uocat eam, quæ animarum est, secundam uero eam quę corporum erit. Propter hãc

Phil.3. prudens ille mercator Diuus Paulus, non solum omnia sua pauperibus distribuere, sed participem laborum Iesu Christi se esse optabat, Atque ita addidit. Si quo modo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis. O felix negotitio, in qua corruptibile, & mortale corpus seminatur, &

D surgit spirituale & gloriosum. O miseri auari quare hanc artem non addiscitis, vt tantam fœlicitatem lucrari, participesque tam mirabilis resurrectionis esse ualeatis? De hac loquutus est dominus ad sãctum Isaiam dicens. Viuent mortui tui. Ille au

Isa. 26. tem in admiratione adductus, interrogauit. Interfecti mei resurgent. Et statim in hæc verba cępit exclamare, Expergiscimini & laudate qui habitatis in puluere. Vbi Septuaginta interpretes transtulerut. Resurgent mortui, & resurgẽt de sepulchris, & lætabuntur qui sunt in terra. Ex quo A aperte constat, omnes qui de sepulchris cu gaudio & lætitia surrecturi sunt, prius ex morte culpæ resurrexisse. Postquam.n. sanctus Propheta dixit, Resurgẽt mortui, addidit. Et resurgent de sepulchris. Animaduertite quæso diligenter fratres mei, secundam resurrectionem neminem (resurrectionem inquam gloriosam, de qua Paulus ait. Non omnes immutabimur) esse cõsequuturum, qui primam antea non obtinuerit. Vt autem sciamus, nos in illa parrem aliquam habere, multa signa a sacris doctoribus afferri solent. Ex quibus hoc B unum tantummodo dicam, quando, scilicet, homo, ea quæ propter inclinationem propriam caro abhorrere solet, uicta quo dammodo eiusdem carnis natura ardenti cupiditate & studio operatur. Certũ enim est gratiam esse quandam supernaturalẽ formã, animis nostris singulari Dei optimi maximi beneficio insignitam. Atquẽ sicut (ut Philosophi testantur) rerum actiones naturam formarum cõsequuntur, ita ab hac forma supernaturali, supernaturalia emanare debent. Si uero quæris, quid ista supernaturalia sunt, respondeo, commune esse naturæ corruptæ, ut homo sese diligat, ac magni æstimet, carni suæ faueat, eique diligenter indulgeat nimis sit C anxius de sui commodi rebus, hominibus ac uoluptatibus perfruatur, omni denique cura & solicitudine huius seculi damna deuitet, & ad hæc omnia natura corrupta, & sine gratia propensa est. Sed eadem natura Dei gratia adiuta, atque in diuino esse eleuata, iam alia uia incedit, & aliter erga hæc omnia sese habet. Ideo qui honoribus & uoluptatibus huius mundi cõtemptis patienter iniurias perfert, diligenterque carnem suam spiritui subiicere, & tanquam ancillam ei famulari contendit: & bono animo pœnitentiæ dura & aspera D amplectitur hunc non solum esse in gratia, sed Euangelicam perfectionem consequutum fuisse, satis euidens est argumentum Nam cum hæc opera supra ipsam naturam esse uideantur, aliquid etiam supernaturale in huiusmodi mente esse demonstratur. Ex iis poterit unusquisque uestrum de sua spirituali resurrectione philosophari. Vnum tamen mihi credite (fratres mei), pessimum esse signum, ne minimam quidem in uobis scintillam harum rerum,

aut

A aut vestigium apparere. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* His uerbis supernus Redemptor noster, die resurrectionis triumphi & victoriæ suæ penitentiæ sacramentum promulgauit, & sacerdotibus potestatem atque autoritatem dimittendi ac retinendi peccata præbens peccatorib. imperauit, vt ea ipsa illis soluenda manifestarent. Nullus enim iudex sententiam, quin prius causam cognoscat, proferre potest, ergo nec Sacerdos poterit iudicare, vel absoluere, nisi ei prius peccata ostendãtur. Voluit autem Dominus, sacramentum hoc in suæ uictoriæ die manifestare,
B quoniam in eo de suis hostibus homo victoriam reportat. Ex quo manifeste colligitur, magnam esse ignauiam illius, qui propter pudorem peccata sua occultare cõtendit. Sunt enim aliqui, quos delictorum suorum penitet, ad pedes uero confessoris proiecti, tanto rubore contrahuntur, vt ea
Exo. 14 proferre non audeant. Nonne filij Israel pusillanimes æstimarentur, si cum Ægyptios in mari demersos uiderunt, tũc illos inciperẽt pertimescere? Ita profecto, Similes his censendi sunt illi, qui scelerum suorum penitentiam habentes, ea propter pudorem haud confitentur. Si igitur (fratres
C mei) peccata uestra in cõtritione, & lachrymarũ flumine iam demersistis, & demersa adhuc ore proferre pertimescitis, toto cœlo erratis, vosque ipsos seducitis, si ob hoc aliquid ex honore vestro auferri cogitatis. Quod autẽ his quæ diximus, multò peius est, quodque sine lachrymis dici non potest, crimina illa, quę mundi vanitas honore digna existimat (qualia sunt iniurias vlcisci, proximum contumelijs afficere, & cætera huiusmodi) libenti animo sacerdoti ostenditis, cogitantes apud ipsum vos propterea in maiori æstimatione, & non ignauos habendos esse. O infernalis, ac de
D testanda superbia, quantum erga homines uales? siquidem eos tanti ponderis ac momenti negotia ita agere efficis, ut in dã
Eccl. 23. nationem potius quam in vtilitatem animarum eis vertantur. Pudeat ergo vos (fratres mei) peccata committere, ait enim Spiritus sanctus: Ante verecundiam præibit gratia. Sed postquam commissa fuerint ea prodere non erubescatis, id enim nihil aliud est, quam propter victoriam ab hostibus reportatam, pudore affici. Doctissimus quidam pater, ex familia ordinis Prędicatorum, in libro quem de concionibus scripsit, narrat duos viros sanctos, alterum summi Pontificis pœnitentiarum, alterũ vero prædicatorem, & ipsius fratrem, Romæ profectos fuisse, qui Apostolice in diuersis locis prædicantes, tandem in oppidum cuiusdam nobilis fœminæ peruenerunt, vbi ad Ecclesiam rem facturi sacram se contulerunt. Cum autem mulier eos ui disset, maxima lætitia & gaudio affecta, secum loquuta, dixit: Alteri horum crimina mea sine dubio absque aliqua verecundia vel pudore, siquidem peregrini, & extranei sunt, purganda committam. Deni que, ut decreuit apud se, ita euenit. Cum B verò, dũ illa sordes animæ ablueret, alter eorum prædicator, scilicet, orationi uacaret, in spiritus visione nigros bubones ab eius ore exeuntes, & ab Ecclesia discedentes vidit. Et cum hæc contemplaretur, ecce terribilis draco uolens etiam exire, apparuit, qui tandem non exiuit, sed intra os se misit. Hic horrendus draco peccatũ erat, quod pudore detenta, misera fœmina confiteri non est ausa. Ergo sanctus uir iterũ aues illas pessimas, quæ antea egressæ fuerant, per idem os vnde exierant, ingredientes aspexit. Cum igitur ambo inde proficiscerentur, habitis in itinere vltro citroque C sermonibus diuinis, concionator penitentiario rem vt euenerat, narrauit. Qui dolore plenus, iterum in oppidum cum socio redijt, fœminam miserandã admoniturus, vt peccata sua plene & sine pudore manifestaret. Cumq; ad oppidum accessissent, mortuam inuenerunt. Tunc mœrore confecti, ieiunijs & orationibus se dediderũt. Tandem die tertia eis misera, & infœlicissima mulier, super horrendum draconem, duobus crudelissimis serpentibus eius pectora sugentibus, atque crudeliter dilaniantibus apparuit. Exibat ab ore eius execrãdi fœtoris ignis ardentissimus, D manus duo rabidi canes dilacerabant, aures igneis sagittis plenæ erant, caput uenenosissimi lacerti corrodebant, oculos denique duo horrendi bubones extorquebãt. Hac igitur visione horribili sancti uiri perterriti obstupuerũt, & præ timore magno in terram ceciderunt. Quibus illa sic ait: Nolite serui Dei, nolite timere. Infœlix illa mulier ego sum, quæ, quoniam graue peccatum cum mihi consanguineo commissum, non fui confessa, æternis suppliciorum

A ciorum tormentis damnata sum. Quam venerandus pater pœnitentiarius ex parte Dei adiurauit, vt, quid illa tam diuersa tormenta significabant, explicaret? At illa sic orsa est: Belluæ, quæ in capite meo sunt propter vanum ornatum, quo illud multis fucorum generibus composui, me continuo torquent. Illæ autem quæ in oculis, ꝓpter inhonesta ab eis uisa, me exagitãt. Igneæ sagittæ aurium de ipsis, propter res profanas quas audierunt, supplicium sumunt: Flamma ignis, os meũ propter turpia ab eo gustata, ac propter detractiones & mendacia affligit; Canes rabidi manus B meas discerpunt, eo quod eas non ad pauperes sustinendos, sed ad alendos canes extendi. Porrò draco, in quo sedeo, corpus meum à summitate pectoris ad infra, propter turpia à me commissa peccata, comburit atque inflammat. Quæsiuit etiam ab ea sanctus vir: ob quæ peccata plures damnantur? Cui illa respondit: Hominas in omne peccatorum genus plerunque incidunt, ac propterea iustè puniuntur, mulieres verò, quatuor præcipuè scelerum genera, quæ illas in damnationem afferunt, scilicet, peccata linguæ, ornatus superfluos, superstitiones, & verecundiam C in confessione criminum amplectuntur. Denique patri interroganti: An qui apud inferos commorãtur, fauore alicuius suffragij adiuuentur? Voce quadam horrida & terribili, respondit: Non. Quibus dictis amplius non apparuit. O rem dictu, atque auditu tremẽdam? Cauete obsecro, fratres ac sorores, à tam graui crimine, cauete, inquam, ne iniquitatibus uestris scelus hoc addatus, ut scilicet, propter pudorem eas contegere velitis, sed potius toto animi conatu efficite, ut ab eis perfectam in sanctissimo pœnitentiæ sacramento victoriã obtineatis. Si autem quæritis, quare Dominus Iesus Christus, cum in ultima cœna sa D cris discipulis supra sacratissimum uerum que corpus suum potestatem dederit, dicens: Accipite & manducare, hoc est corpus meum: hoc facite in meã commemorationem, imperium super oues suas, quæ mysticum ipsius Christi Domini corpus sunt, eis non concessit, sed illud post resurrectionem tribuendum reseruauit? Ad hoc respondetur: Dominum super corpus quod ex purissimis sanctissimæ matris visceribus assumpserat, eo quod suum erat,

& non supra oues, qua nondum redemerat, sed adhuc in Sathanæ iurisdictione erant, discipulis tunc potestatem tribuisse. Postquam autem mortuus est, & oues A proprio sanguine redemit, statim in sua sanctissima resurrectione discipulis dixit: Accipite super eas, quia iam meæ sunt, plenariam potestatem. *Thomas autem non erat cum eis, quando uenit Iesus, &c.* vsque *post dies octo iterum erãt discipuli eius intus, &c.* Solum dies octo discipulos suos sua voluit Dominus præsentia priuare, ne, scilicet, charissimus eius discipulus diu in errore versaretur. Animaduertite, quam paruo temporis spatio Beatum Petrum in B peccato dereliquit, uix enim peccandi finem fecerat, cũ eum statim misericordiæ oculis respexit. Magnum profectò, fratres mei, argumentum est, ex numero reproborum illum esse, qui per longum tempus in peccatis sine aliqua molestia cõmoratur. Prædestinatos namque si aliquando peccar, à delicto suo maxima cum solicitudine, & angore resurgere conatur, neque in eo potest quiescere, intelligit enim homines peccatorum perseuerantia, in quamplurima damna & incommoda deuenire. De quibus Diuus Paulus ait: Tu autem secundum duritiam tuam, & impœnitens Rom. 2 C cor, thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei. Ponderare, obsecro, diligenter, qualiter sanctus Apostolus ab assiduo peccato multa mala emanare nos docet, ex quibus vnum est cordis duritia, sanctas inspirationes, & optima quæ que consilia non aliter expellens, quam res dura sagittam, quæ si inferri massam mittatur, statim sine mora aliqua retrocedit Aliud vero est, quod miseri peccatoris cor impœnitens reddit, sicut in Apocalypsi dicitur: Dedit illi Deus vt pœnitentiam Apoc. 2 ageret, & non vult pœnitere a fornicatione sua. Alius denique malum est, quo miser homo, cunctis horis ac momentis irã D in diuino pectore thesaurizat, & huiusmodi peccatori, aliisque similibus Dominus ait: Super quo percutiam vos, vltra addentes præuaricationem, id est, addentes peccata peccatis. & super omnia uestra scelera addentes impœnitentiam?. Quanuis Isa. 1. aũt Deus in istos in hoc mundo tot pœnis animaduertat, ut nihil quod illis maiorẽ dolorem faciat, super esse videatur, tamen hæc omnia tormenta, quibus in hac uita illos

A illos Deus punit, nihil putanda sunt respectu suppliciorum & pœnarum, quas ob nouas complacentias de præteritis iniquitatibus habitis, addentes quotidie peccata peccatis, iustissime merentur. Principes filiorum Ephraim, malum hoc cognouisse in sacra Scriptura manifeste apparet. Di- 2. Par. 28.
xerunt namque: Non introducetis huc captiuos, ne peccemus Domino. Quare vultis adijcere super peccata nostra, & vetera cumulare delicta? Grande quidem peccatum est, & ira furoris Domini imminet
B Israel. Videte qualiter hi scelus non imponentes finem peccatis, exaggerant, Multi autem ex vobis, ad uiam peccatorum indefessi estis, atque cum in eis ita continui sitis, si aliquando bonum aliquod opus aggredi uultis, in eo uix per spatium unius diei commoramini. O quot huius veritatis testes fortassis hic erunt, qui cum crimina sua hebdomada præterita expiauerint, sanctissimumque corpus Iesu Christi sumpserint, iterum in abominationibus, ac scelerum suorum multitudine conteguntur.

Simile. Solent pueri exercere ludum, quem nocant ludum Maurorum & Christianorum C Hispane (*Luego de Moros y Christianos*) & ita in eo alii cum alijs decertant, ut adinuicem seipsos odisse videantur, sin ito uero ludo omnes simul esse, magno cum gaudio ridentes, seque amplexantes uidebitis. Nonne antea, o pueri inter uos dimicabitis, qualiter modo tanta amicitia coniuncti estis? Omnia illa ioco & non serio se egisse respondebunt. O miserandi peccatores? uestras pœnitentias, ieiunia, & confessiones, puerorum ludis possumus comparare. Nam qui uos pectora percutere, suspiria ab intimo corde trahere, ac cum crimina
D confessi estis, promittere nunquam amplius in ea reuersuros esse, uideret, certe uos ea uehementer detestari, maximoque odio prosequi existimaret. Sed longe aliter res se habet, nam transacto Paschate, libenter iterum amplexi estis, & in illis maxima cum uoluptate delectati. Profecto omnia per derisionem quodammodo nos fecisse significatis. Non ergo (fratres mei) Deum illum summum & immortalem, cui non amplius uos iniuriam facturos promisistis, ita offendatis, sed potius continuam agite pænitentiam, gloriosum hunc discipulum imitari conamini, qui tactis uulneribus illuminatus diuina claritate, fideliter credidit, & se ad Dominum uoluit conuertere. Denique in diuino amore fidelissime tandiu perseuerauit, quousque plenus gratia migrauit in cœlum fruiturus gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. A

IN EADEM DOMINICA In Albis.

B

Concio III.

Cum esset sero die illa, &c. Ioa. 20.

QVemadmodum pia mater intimis uisceribus commota, infantem suum diu plorare non patitur, quin potius cum primum uidet ad eum amplexandum eiusque lachrymas præ delicijs, atque amore detinendas accurrit, ita Christus Redemptor noster, amore, teneritudine, ac pietate, matres omnes longe superans, discipulos suos dolore ac tristitia ob ipsius mortem multo tempore confici non est passus, imo eo die quo resurrexit, ut illos consolaretur, eorumque lachrymas suæ sanctissimæ resurrectionis lętitia cohiberet, inuisit. Simile. C
O quanta ratione iusti etiam in hac uita illud Prophetæ dicere poterunt, Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. Tribulationes Sanct. Propheta in præsenti ignem uocat. Sicut enim ignis lignum, & paleas inflammat & comburit, aurum uero emundat & purificat, ita improbi tanquam lignum aridum tribulationum igne consumuntur, iusti autem tanquam aurum in fornace illis & purgantur & perficiuntur, atque inde argumentum sumunt, Dei manum, si in hac uita grauis est, multo magis in futura ulcisci rem esse. Et ita ubi nos legimus. Cognoscetur Dñs iudicia faciens, alii transtulerunt. Cognoscitur Dominus iudicia faciens, & sic etiam est in cōtextu Greco, ac paraphrastis Caldaica habet Cognitus est Dominus iudicia faciēs. In quo rigorem ultionis Domini non solum in finali iudicio cognoscendum, sed ēt in præsenti uita a prædesti- Psal. 65. Simile. D Psal. 9.

natis

A natis in multis supplicijs, quæ de ipsis Deus sumit, vt ab imperfectionibus mundentur, & vt in posterum maiori timore viuant, sentiendum esse significatur. Vocat etiam Propheta Dauid tribulationes aquarum, quonia leuia in aqua non demerguntur neque absorbeantur, imo potius super eam enatant, grania vero statim suo pondere in profundum descendunt, sic in tribulationibus impii peccatorum pondere demerguntur, iusti vero laborum aquas quodammodo calcant, neque ab ipsis suffocari permittunt, quoniam scelerum pon
B dere carent.

Sapi. 10. In libro Sapientiæ cum de Hebræis ageretur, sic scriptum est: Transuexisti illos per aquam nimiam, inimicos autem eorum demersisti in mare. Filios Israel, quoniam erant amici Dei, mare deuorare non est ausum: Ægyptios uero quia nefarii & scelerati erant, aquæ ipsæ absorbuerunt: vbi aperte figuratum fuit, quam variè laborum mare in iustis & peccatoribus operetur. Quamuis autem boni in hac uita ignem hunc laborum sæpenumero transeant, tamen pijssimus Dominus post calamitates eos delitijs, consolationibusque solet afficere. Sicut cum sacris discipulis
C actum est, qui post passionem ac mortem sui amantissimi magistri, tandem gaudio & voluptate ab ipso perfusi sunt. O nimiū fœlices illi, qui tal tamque pio Domino deseruiunt.

Eccl. 15 *Venit Iesus et stetit in medio eorum.* Id est stetit in loco vbi ab omnibus videri posset: hoc esset significat, in medio eorum, sicut in Ecclesiastico dicitur. In medio Ecclesię aperuit os eius, hoc est, publice aperuit Dominus os timentis se. *Et dixit eis, Pax uobis.* O cælestem salutationem. Sic profecto sese debent serui Dei ad inuicem salutare. Ne quæso (fratres mei) improba
D consuetudine dicendi, *Beso las manos de v. m.* vti velitis: sed diuinum magistrum Iesum Christum in salutationib. vestris imitari contendite.

Et cum hec dixisset, ostendit eis manus et latus. Quasi diceret Dominus, Pacē, quam his vulneribus ac crudelissima morte lucratus sum accipite. O quam horrendum malum, & ingens miseria est, vos pacem, quæ Christo reparatori nostro tanti stetit, ita paruipendere, tamq. vili precio commutare. Solent enim homines ob quancunq; rem minimam pacem qua erga proximū fruuntur, amittere. Testes huius veritatis certissimi sunt dissensiones, quæ quotidie circa prælationes, sedilia, ac cætera huiusmodi leuia, ac nullius fere ponderis eueniunt, testes sunt lites & controuersiæ, quæ continuo in prætoriis exercentur. Quod autem hoc sit pessimum signum docet Diuus Paulus dicens. Iam quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Notate fratres mei, diligenter quod Sanct. Apostolus ait, scilicet omnino delictum est in vobis. Vnde colligis diuine Apostole, in illis esse delictum? In hoc, quia videlicet, iudicia inter se habebant. O admirabilis exaggeratio, vt a iurgijs & contentionib. abhorreamus. Et statim addidit Quare non magis iniuriam accipitis Quare non magis fraudem patimini? Aperite ergo fratres viscera vestra, & pacem hanc quā Dominus Iesus vobis offert, libenter accipite, vt cum proximis vestris in illa viuere valeatis. Animaduertite etiam pacis nomine, non solum peculiare donum, sed etiam (vt mos est apud Hebræos) omnia bona simul intelligi. Ita habetur in sacris literis, vbi Iacob misit filium suum Ioseph, vt videret an prospera circa fratres, & pecora eius cuncta euenirent. Et pro his omnibus sic habet litera Hebraica. Ito, & vide, an fratres, & pecora sint in pace, id est, si cuncta sint prospera. Ita etiam cum Christus Redemptor noster pacem discipulis, & in ipsis toti Ecclesię deprecaretur, omnia bona sub isto nomine pacem, deprecatus est. Acsi diceret, pax, amor, patientia, mansuetudo omnia denique spiritualia bona, qui bus egetis, in cordibus vestris continuo habitent: Faciunt ad rem verba illa Diu. Pauli, scilicet: *Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum.* Ex fide, ait, quia (vt alibi explicuimus) fides est principium iustificationis: atque his verbis Beatus Apostolus aperte ostendit unum ex præcipuis iustificationis fructibus esse, animam cum creatore suo pace frui. Ita firmat Propheta Isaias dicens: Et erit fructus iustitiæ pax. Idem innuunt uerba Psalmi, vbi dicitur: Iustitia & pax osculatæ sunt: ad significandum mentis iustitiam & pacem nimis coniunctas esse sorores. Propter quod Sanct. Zacharias virtutum iter, ac sanctitatem cunctam,

Margin notes (right column): A; 1. Co. 6.; B; Gen. 37; C; Rom. 5.; D; Isai. 32.; Psal. 42.; Lucæ 1.

A ctam, uiam pacis appellauit, qui de fine aduentus filij Dei in mundum loquens, illum ad dirigẽdos pedes nostros in uiam pacis uenisse, testatur. O quam dulce, quã-que suaue homini esse debet, Deum amicum habere, quia tranquillitate cor eius perfruetur. Vnde Regius Psaltes post-

Psal. 91. quam dixit. Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur, de huiusmodi uerba faciens inquit, Scapulis suis obumbrabit tibi, & sub pennis eius sperabis, id est, (*Al tal Dios le hara espaldas,*) ac sicut pullus sub matris alis, ita sub protectione Dei atque auxilio fo-

B uebit. Benedictus ergo sit talis pater glorificatus talis Dominus. Beati iusti qui tantam pacem, quietem, ac tranquillitatem etiam in hac uita cõsequuntur. Qui erga Deum in hac pace uiuunt, etiam erga proximum eam habent, in quibus fa-

Ps. 133. cile illud Dauid, Ecce quam bonum & quam iucũdum habitare fratres in unum, experiri uidemus: in quo Psalmo statim duæ ex effectibus, qui a pace oriuntur, similitudines elegantissime describuntur. Quarum altera est, Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron, quod descendit in oram ve-

C stimenti eius, id est, Magnates Reipublicæ, ubi pax fuerit, uirtute Dei replebuntur, & suo exemplo tanquam pretioso unguento cunctam ipsam Rempublicam suauissime ungent. Altera est. Et sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion, hoc est, sicut rores ac niues, quæ e cælis in montes & alta cacumina ceciderunt, inde prætetlabentes umbrosas ualles irrigant, ita procerum Reipublicæ doctrina sanctitas ac recte uiuendi exemplum in minores confluit: ideo sequitur, Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem & vitam vsque in seculum. Om-

D nia hæc ex eo nascuntur, quia ubi pax reperit ibi nidus & domiciliũ misericordiæ Dei, ac uitæ, quæ est eius diuina gratia, existunt. Quis est igitur (fratres mei) qui tot tantasq; pacis excellentias audiens, eam totis uiribus, ac licet difficillimis uijs adipisci non contendat? Et quis est, qui uitam potius, quam singularem hanc uirtutem nolit amittere? Faxit Deus ut & oculi uestri illuminentur, & corda uestra ad hæc opere complenda excitentur. Vt autem negotium hoc indies in melius au-

geatur, Reipublicæ gubernatores, ac prælatos omnes contestor, ut in illos, qui discordiam & dissẽsionum causa sunt, seuere animaduertant: istos nanque merito possumus dicere improbũ Sathanæ munus uelle usurpare, qui (ut legitur) primæ mulieri fallaciter dixit: Cur pcepit uobis Deus, ut non comederetis de omni ligno paradysi? O infernalis astutia. Tantum prohibuerat Deus arborem scientiæ boni & mali, & humani generis hostis, uidete qualiter rem amplificat? Non enim ait, quare Deus præcepit ne ex illa arbore comederetis, sed ut rem uerbis magis ampliaret, per circuitum loquutus est. Cur, inquit præcepit uobis Dominus, ne comederetis ex omni ligno? Hoc etiam est sequacium cacodæmonis pessimum ingenium, id scilicet, quod paruipendendum erat, nimis exaggerare, atque amplificare. Si quis (uerbi gratia) uerba ignominiosa in alium siue absentem siue præsentem profert, statim infamis delator, domum illius in quem dicta fuerunt, pergit, ac suis execrandis sermonibus efficit, ut miser homo in alium indignetur, & quo magis ira incenditur, eo plura uerba improbus susurro addit dicens: Hoc ne absque ultione ferendum est? (*Como y fulanos os auia a zer tal y tal agrauio?*) O maledictum Sathanæ instrumentum, nonne attendis, quam seminas tuis uerbis discordiam? Ego nomine Beatissimæ Trinitatis uos omnes, in quos iustitiæ munus incumbit, hodierna die adiuro, ut istos imitatores diaboli impune abire non permittatis. Si uero contigerit (quod Deus auertat) vt adhibitis remedijs, se in meliorem frugem recipere noluerint, illos tanquam pestem è Republica expellere conemini. Apud Prophetam Ionam legitur, cum in mari tempestas excitaretur, nauem, quam ipse & alij conscenderant, in magno fuisse periculo. Cum autem (ut postea apparuit) propter Ionam nautæ procellosum mare turbatumque uiderent, hæc, vt nauis incolumis ad portum perueniret, eorum animis sententia stetit, scilicet, sanctum Prophetã ab ipsa naui exturbare, & in aquas proijcere: quo facto tẽpestas cessauit. Ita cum Rempublicam, cœnobium, aut congregationem aliquis cõturbat, optimum remedium est, eum ab illo hominum cætu, vt reliqui pace fruantur, detrudere.

Margin: A; Gene. 3.; B; Simile.; C; Ionæ. 1.; D

A Postquam igitur Dominus pacem suam discipulis dedit, eos sic est alloquutus, *Sicut misit me Pater, & ego mitto uos.* Diui
Actuũ 13 nus ille concionator D. Paulus altissimũ resurrectionis mysterium persuadere volens, inquit: Quæ ad patres nostros repromissio facta est, hanc Deus adimpleuit resuscitans Iesum Christum, sicut & in Psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Vbi aperte conspicimus S. Apostolum uerba hæc de sanctissima resurrectione intellexisse, quæ ita Christo Redemptori nostro a Patre æterno dicta sunt, ac si quidam pater filio
B suo, qui a magno periculo euaserat, dicat: Existima fili, te hodie a me & genitum & natum fuisse. Sic Pater æternus, quoniam Filium suum vnigenitum, ut hominem resuscitauit, ei dicit: Ego hodie genui te, Sed quoniam illo Psalmo nullis interpositis uerbis eum hortatur, ut a se postulet. Et dabo, ait, tibi gentes in hæreditatem tuam (ubi multitudinem fidelium qui in eum credituri erant pollicitus est.) Cum resurrexit statim discipulis imperauit, ut præclarum hoc opus, scilicet, cõuersionem infidelium inchoarent, & ita ait: *Sicut misit me Pater, & ego mitto*
C *uos.* Quasi diceret. Quemadmodum Pater me ad illuminandum mundum a suis erroribus misit, siquidem ego uos doctrina mea atque exemplo illuminaui, modo ite, & lucem hanc uniuerso mundo diligentissime communicate. Quibus uerbis admirabilem Apostolorum authoritatem eis concessam ostendit. Quibus tunc
Phili. 2. merito illud Diui Pauli dici potuit: Lucetis sicut luminaria in mundo uerbum uitæ continentes. Notandum tamen est aduerbium illud, sicut in Euangelio positum, non omnimodam dicere similitudinem, quoniam Christus filius Dei, ut mun
D dum redimeret, nosque Patri suo reconciliaret, è cœlis descendit, Apostoli autem minime. Vult ergo dicere, quod sicut Pater filium, ut gloriam suam manifestaret misit, ita filius sanctis discipulis imperauit, ut gloriam sui sanctissimi nominis cunctis gentibus demonstrarent.

Hæc cum dixisset insufflauit, & dixit eis Accipite Spiritum sanctum. O quam potentes sunt Dei flatus. Pauperculos hic piscatores Dominus, uno flamine gratiæ & benedictionis uasa effecit. Flatus etiam Regum ac principum mundi potentes A sunt, sed non ut gratiæ, imo iniquitatis, superbiæ, & arrogantiæ uasa confingant. Atque ita quotidie illos, qui a Magnatibus, & fouentur & diliguntur, tam inflatos, tantaq; pompa incedere uidemus, ut vix eos totus terrarum orbis capere possit, nec alios in mundo consistere patiuntur. In sacris literis Deus sic loquutus Gene. 1. fuisse legitur. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Vbi maxime immensa bonitas eius apparuit. Nam cum esset summus Deus, cui nullus par esse potest, tamen sibi similem, & quẽ etiam ipse condidit, uoluit habere. Miser B uero homo, superbia & elatione plenus, neminem sibi similem in hac uita uidere cupit. Imo eo ipso, quod alium in aliqua re, siue literis, siue fauore, siue nobilitate, aut alijs huiusmodi similem conspicit, eum statim toto animi conatu ab illo statu deijcere, & ut potest, quodammodo annihilare intendit. Superbiam scitote, fratres, esse inuidiæ matrem, inuidiam uero, odium & iram peperisse. Quæ quidem mala proh dolor, magnam Ecclesiæ Dei partem, non sine iactura euerterunt. Propter quod diuinus Psalmographus ait Psal. 79. Singularis ferus depastus est eam. Ferus C iste singularitas ipsa, nuncupari potest, qua istorum quisque erga proximum utitur. Ideo Deum deprecamini, vt uos a tam uenenosis flatibus, siquidem id damnum inferunt, sua misericordia eripiat. Est superbia ueluti subtilis aer, qui (etiam nobis fere inuitis) tanquam per rimulas interiora mentis nostræ ingreditur, & multo melius, si flatus, & fauores mundi quærimus, eique cordis ianuas patefacimus, ingredietur. Date igitur operam, fratres mei, vt flatibus diuinis, diu in gratia mentem ditantibus ostia reseretis, qui flatus ex parte sua in omnes suffla- D re parati sunt.

Quemadmodũ uno eodemque uento, decem uel duodecim naues æquora sulcãt quarum alię uelociori, aliæ tardiori cursu nauigant, quod quidem non ex parte uenti (idem enim est) sed ea parte ipsarum nauium prouenit, quædam namque multis locis confractę sunt, quędã uero minime, quędam oneratæ, quædam uero exoneratæ, atque ita hę in portum secure plerumque perueniunt, illæ uero naufragium faciunt,

A ciunt: sic unus & idem diuinus flatus suis fauoribus in omnes inflat, sed alij tanquam excellentes naues tam prospere nauigant, ut securissimum Paradysi portum teneant, alij autem in purgatorio hyemant, alij denique quia cupiditatibus, affectionibus, atque huius seculi rebus uelut naues onerati se mari commiserunt, tandem in profundum inferni demersi sunt. Quamobrem unusquisque uestrum (charissimi fratres) diligenter animaduertat, qualiter diuinis flatibus utitur *Et dixit eis. Accipite Spiritum sanctum quorum remiseritis peccata, remittuntur eis,*

B *&c.* O admirabilem hominum dignitatē: O rem admiratione dignam? Adeone Deus hominem magnificare uoluit, ut in eius manibus ore, ac uoluntate animarum remedium compatauerit? Tanto honore ac reuerentia apud Hebræos, Græcos, & Romanos olim sacerdotes habiti sunt, ut si aliquem illustrem excellentemque uolebant appellare, eum sacerdotem nuncupauerint. Ita intelliguntur aliqua loca sacræ scripturæ, in quibus sic legitur.

2 Re. 8. Filij autem Dauid sacerdotes erant. Nec

1. Pa. 18. potest intelligi illos sacerdotis munere fungi, quoniam eis qui erant ex tribu Iu-

Heb. 7. da, hoc prohibitū erat, ut ex D. Paulopa

C ter, atque ita ibi diuina Scriptura significat filios Dauid illustres, excelleutes, atque in magna æstimatione habitos fuisset, ut in nostro modo loquendi, crudeles Nerones, disertos Senecas: & sapientes Salomones uocamus. Si igitur eo tempore ita uenerabantur sacerdotes, quanto maiori honore nūc digni illi debent esse, quibus Dominus potestatem supra uerum ac mysticum suum corpus concessit? Hinc etiam infertur, illos puriores ac sanctiores antiquis sacerdotibus esse debere: atque hoc ornamenta, uestesque, quibus induuntur significant, ne uacua cære-

D monias esse puteris: nam, Amictus pudorem, Alba conscientiæ puritatem. Cingulum castitatem, Stola obedientiam, Manipulum, temperantiam, Casula quæ eum totum contegit, charitatem, quæ super omnes uirtutes eminet, innuunt & re-

Simile. præsentant. Cum aliqua comœdia nobis ob oculos proponitur, in qua alius persona Regis sustinet, alius uero pastoris personam induit, unusquisque horum uestes illius personę, quam agit, sumit. Decens ne esset ut ille qui pastoris personam repræsentat, sermone continuo, eleganti, atque vrbano: alter uero, qui Regis personam induit, rudi ac pingui loqueretur? Certe sic repræsentationis ordo peruerteretur, decet enim unumquemque loqui sicuti induitur. Ita etiam rationi consentaneum est, ut sacerdos quemadmodum uestium, quibus ornatur, dignitas postulat, loquatur & operetur, continuoque ei ob oculos obuersetur, se summum sacerdotem Iesum Christum filium Dei, cuius personam in terris gerit, debere imitari. Psal. 14.

Regius Propheta Deum sic interrogat: B Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Ei ipsemet respondit. Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam, qui loquitur ueritatem in corde suo. Veritas est conformitas rei ad intellectum, & ille loquitur ueritatem in corde suo, qui qualis optat exterius apparere, talis interius esse nititur. Quapropter, siquidem, o sacerdos, exterius Iesum Christum repræsentas, atque in bona æstimatione ab omnibus haberi desideras, pro uirili laborare debes, talis interius esse, qualis a cunctis exterius uideri exoptas.

C

Sed dicet aliquis. Quare (cum summa ueritas sacerdotib. dicat, quorū remiseritis peccata, remittuntur eis:) quando ipsi nos a peccatis absoluunt, pœnitentiam nobis imponunt? Ad hoc facile responderur illis singularibus uerbis Prophetæ Naum, quæ sic habent: Dominus patiens & magnus fortitudine, & mundans non faciet innocentem. O admirandum mysterium? Quid sancte Propheta ais? Si Dominus aliquem emundat, qualiter eum damnatum sinit, & si damnatum, qualiter purgat? Ad hoc respondeo, quod sacerdos ex parte Dei delinquentem, ut oportet dispositum a culpa ita absoluit vt pœna æterna, quā propter peccatum meruerat, in temporalem maneat commutata; excepto, si tantā contritionem afferret, ut propter illā ab omni pœna esset immunis. Verū est tamen, uirtute absolutionis, aliquam ēt pœnæ partem remitti, ideo saluti animæ nō parum conducere uidetur, eadē crimina sępenumero confiteri, toties enim ea quis poterit confiteri, ut uirtute absolutionis, ab oī pœna liberet. Sed proh dolor! qualiter eadem peccata sæpe confi- Naū. 1. D

A tebitur ille, qui uix semel in anno, idque pene inuitus, & magis ad Ecclesiæ manda tum explendum, quam ad utilitatem, & commodum animæ suæ reportandum cō

Simile. fitetur? Si esset carbonarius, qui per totū annum in saltibus commorans, indutus semper una subucula carbones efficeret, & in urbem ueniens, fullonamque aliquam linthea mundantem uidens, se celeriter tunica exueret, mulierem deprecans, ut eam sibi nulla interposita mora emundaret: certe, ut ab ipsa fullonā derideretur, merito dignus erat. Diceret namque carbonario mulier. Amice, uideris insanire, nam

B subucula hæc taliter immunda est, & ita sordes contraxit, ut si recte abluenda sit, prius madefieri, postea candificari, tandem sapone tergi necessarium est: & his omnibus diligentijs adhibitis, albam subuculam remanere, non parum erit. O quot peccatores animæ suæ maculas per totum annum nō abluunt, sceleraq sceleribus, quibus conscientiæ inficiuntur, ac nigriores carbone fiunt, continuo addentes Cumque ueluti carbonarij effecti sint

Hier. 4. (sicut illi de quibus sanctus Hieremias inquit, Denigrata est super carbones facies eorum) ueniunt ad lauatricem Iesu Chri-

C sti, id est, ad sacerdotem confessorem. Et quia eum aliorum confessiones audientem aspiciunt, statim sine examine conscientiæ, ac sine madefactione lachrymarum contritionis, & absque præparatione uel diligentia aliqua, ut lauentur, ab ipso petunt insensati. Insensati, puratis nō plus ad confessionem requiri, quam uos ad pedes confessoris proiectos ore hoc proferre? Pater, peccator sum, me interroga, & a delictis me absolue. Non sufficit hoc, fratres mei, non sufficit, oportet enim ea omnia uos in memoriam reuocare, & de

D ipsis confiteri, ac tandem firmissimo proposito ab illis abstinere, & hoc modo uobis sacerdotis proderit absolutio. Ecce igitur qualiter Dominus patiens & mun

Simile. dans, non faciet innocentem. Si quis amicus Regis eum proderet, & postea ei reconciliaretur, non ideo statim in pristinum statum restituitur, sed ut illatæ iniuriæ, seque proditorem fuisse recordetur, aliquo supplicio afficitur: ita peccatori taliter culpa a Deo condonatur, ut uelit ipsarum pœnam aliquam pati, eique ut pro peccatis satisfaciat, & diuinam maiestatem tradidisse non obliuiscatur, A pœnitentiam imponi. Animalia illa, quæ in sua Apocalypsi Diuus Ioannes uidit, Apoc. 4 plena oculis erant ante & retro: sic ueros pœnitentes in hoc mundo esse oportet, decetque oculos in uultu habere, ut attente occasiones uitare possint: & retro, ut anteactæ uitæ, & offensionum in Deum commissarum, ac misericordiæ eius propter absolutionis beneficium reminiscantur. Est etiam pœnitentia uelut fœnum, quo peccator, ne in posterum delicta committat, detinetur. Atque ideo confessorem in imponendis pœnitentijs, prudentem esse maxime necessum est. Non B esset in sua arte peritus. Chirurgus ille, qui una unctione uariis ulcerum generibus mederi uoluisset, artis etiā medicinæ esset expers medicus ille, qui unam eandemque medicinam, multis ægritudinib. adhibere cōtenderet: ita cōfessoris munere abutitur ille, qui diuersis peccatoribus diuersa peccata committentibus, eandem pœnitentiam imponit.

Carnali etenim homini flagella & ieiunia, atque cilicia, quibus caro eius maceretur & conteratur iniungenda sunt. Canis solitus in macello sanguinem lambere, difficile, nisi per fustium uim potest ab C hoc abstinere, ita corpori helluonis, uoracis, & effœminati, uiolentiam inferre, ut abstinens fiat & castitatem seruet, opus est. Maxime etiam ad hoc conducit pœnitentem, ut crebro & frequenter peccata sua cōfiteatur, sanctissimumque Christi corpus accipiat, admonere. Auaro autem hæc pœnitentia est imponenda, ut scilicet quotidie pauperem sustentet, si diues est, si autem opere seruili quæstum sibi quærit, imperetur ei ut ex eo quod sudore lucratur, stipem eroget. Loquens de peccatore Deus, hoc iussit. Si pauper est, Leu. 14. pro delicto assumat agnum ad oblatio- D nem. Mirabile certe est, qualiter Dominus in lege purificationis mulierum, iussit, ne paupercula teneretur offerre agnū, hic uero, ut quis quantumuis pauper, pro delicto agnum offerat, imperat, debebat enim si inops erat, siquidem minorem occasionem habebat, a uitijs se abstinere, quia uero non abstinuit, in pœnam criminis uictu abstineat, & agnum offerat. Quoniam autem cum Dominus primo apparuit, *Thomas non erat cum eis,*

post

A

post dies octo venit Iesus, & stetit in medio &c. Per octo dies absens fuit dominus, Vnde colligitur, eum post resurrectionem, non tam continuo sicut antea, cum sacris discipulis fuisse uersatum, ut nos doceret, eos qui cum Christo resurgunt, familiariterque cum eo agunt, ab hominum licet sanctorum cætu & congregatione, quo ad fieri poterit, separari debere. Quod si frequentia colloquia iustorum, diuinam conuersationem impediunt, multo magis
Gen. 49. eidem improborum commercium obstabit. Hoc fuit causa, quare Iacob filiis suis
B præcepit, ut eum cum patribus suis, & non in Aegypto sepelirent. Iusti namque ab improbis non solum in uia, sed etiam post mortem seiungi volunt.

Deinde dicit Thoma. Infer digitum tuum huc, &c. O uere afflictionum consolator Iesu Christe, quare Magdalenæ in horto flenti & amoris plenæ, dicis: Noli me tangere, huic uero indurato, ut digitum in vulnus inferat tuum, iubes? Vt te hominem
C admoneam, ne quantuncunque in occulto sis loco, fæminæ licet sanctę, contactum patiaris. In sacris literis sic legitur: Tulit Deus unam de costis Adam, & repleuit carnē pro ea, & ædificauit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem. In hoc, quod homo in formatione mulieris amisit costam vnam & pro ea carnem accepit, aliquo modo significatum fuit, homines propter conuersationem fæmina-
Gene. 2. rum, constantiam & fortitudinem amissuros, ac mollitiem & imbecillitatem acquisituros. Denique cum Diuus Thomas sanctissima illa vulnera tetigit, lucem fidei recepit, ac medicinam gratiæ, qua consequi-
D mur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Marię filius, Amen.

AD LECTOREM.

SVpra secundam partem huius Euangelij, & hanc secundam apparitionem, quatuor sermones festiuitatis sancti Thomæ, in libro quem de concionibus aduentus scripsimus, inuenies.

DOMINICA SECVNDA post Pascha.

Concio Prima.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

CVm de anima iusta in Canticis ageretur, sic dicitur. Sicut uitta coccinea labia tua, Cant. 4.
& eloquium tuum dulce. Verba iusti adeo plena cha- B
ritatis, atque attractiua sunt, ut peccatores suo Creatori per amorem & charitatem vinciant, sicut uitta capillos uirginis ligat, & capiti eius constringit. Amor enim diuersos loquendi modos variasque verborum excogitationes, quas qui non diligit, non scrutatur, imo in ore eius uerba rigescere uidentur, continuo facit quærere. Ideo S. Dauid dicebat: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea, Psal. 62.
& labijs exultationis laudabit os meum. Hoc est, Reple Domine mentem meum C
tuo diuino amore, & statim lingua mea eloquia viuida & ad te laudandum, & ad alis tuum amorem persuadendum habebit. Quod si hanc efficaciam uerba iusti habent, quanto efficaciores eruntiustissimi inter omnes iustos Iesu Christi sermones? Quo iure el possumus dicere, Eloquium dulce. Apertissimum huius ueritatis testimonium, nobis in hoc sacro Euangelio ante oculos proponitur, in quo cælestis Dominus dulcissima hæc uerba protulit, Ego sum pastor bonus. Attendite, quibus tantæ dignitatis nominibus ut nos ad se al-
liceret, diuinus Dominus usus est. At si per Hebr. 1
aliena ora (ut inquit Apostolus) loquens Ose. 11
Patribus, in prophetis loquutus est tam dulcia uerba, ut sunt illa quæ a sancto Osea D
scribuntur Ego quasi nutritius Ephraim, portabam eos in brachijs meis, & nescierunt quod eurarem eos: in funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis, & ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum, & declinaui ad eum ut uesceretur. Quib. uerbis amorem, quo populū Israel prosequebatur Dominus, tribus amoris generibus comparauit. Per Ephaim autem Hebræus populus, super quem Ieroboam, q. erat de tribu Ephraim regnabat,

intelligitur. Et primo, amorem suum confert cum amore nutricis, quæ tanta cordis teneritudine, pietate, & amoris affectione infantem nutrit, ut matres ipsas longe superare uideatur, deinde cum amore pauperis agricolæ, iuga boum, quorum opera sustentatur, possidentis: qui finito diei labore, boues suos comiter & beneuole domum ducit, eis iugum ut pascantur & quiescant, a ceruicibus auferens: Tandem cum amore pijssimi patris comparat, qui ægrotum filium omnem cibum fastidientem habens, sua propria manu ei epulas ministrat. Hæc tria amorum genera, erga filios Israel Dominus habuisse confitetur, illis enim amantissime indulgebat, eosque in humeris (sicut nutrix infantem) a captiuitatibus duris eripiendo portabat, ac denique sicut obseruantissimus pater, cumulatissime sustentabat. Sed his adhuc non contentus, uide quid per sanctum Isaiam dicat. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, ut nō misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui, ecce in manibus meis descripsi te. Si hæc, inquam uerba, tanta dulcedine & suauitate plena, Deus per Prophetarum ora loquutus est, quid modo in Filio suo qui est proprium suum os, nobis ipsū loquutum fuisse credemus? Dulcissima super omnem modum uerba diurni verbi facti hominis fuerunt, & quæ delicijs & consolationibus plena, nos diuino eius amori deuincire, atque religare poterant. Voluit Christus Redemptor uocari frater noster, amicus, Magister & sponsus. Voluit etiam gallinæ comparari, ut apud Diuum Matthæum. Quemadmodum, inquit, gallina congregat pullos suos sub alas, sic ego meos, amore & beneuolentia protego. Modo autem se pastorem nominat, dicens. Ego sum pastor bonus. Non hic ait. Sum iudex, ut uos iudicem: non Rex, ut uos opprimam non Dominus, ut uos euertam, & quodammodo euiscerem, sed pijssimo Domino placuit, ut sibi nomen hic imponeretur, quod nobis, terrorem non incuteret, imo nos emolliret, & in diuino suo amore incenderet atque inflammaret. Benedictus ac glorificatus sit talis pastor, fælices oues, quæ ab illo se pasci sinunt. Teste Propheta Ezechiele, Deus optimum pastorem suis ouibus se datu-

B — Isa. 49. — C — Mat. 24 — D — Eze. 34.

rum in hunc modum promiserat: Suscitabo super eas pastorem unum, qui pascat eas, seruum meum Dauid, & ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem. Quæ verba Diuus Hieronymus non posse de Dauid Regi intelligi, quia multis retro temporibus mortem obierat. sed de Christo Redemptore nostro intellengenda esse testatur. Qui (ut ait Diuus Paulus) factus est ex semine Dauid secundum carnem. Illum uero Propheta seruum uocat, quia Patris æterni seruus, inquantum homo est: & per excellentiam nuncupatur vnus pastor, quem (vt scriptum sanctus Isaias reliquit) ipse Pater ęternus sic nominat, dicens. Vnum vocaui eum, & benedixi eum. Mirabile uidetur, quod cum cælestis humani generis reparator, multis de causis bonus pastor potuerit appellari, unam tantummodo hic assignauit, scilicet: Animam meam pono pro ouibus meis. Dicere potuisset. Sum pastor bonus, quoniā oues meas optimis pascuis atque alimentis depasco: non solum enim cælesti doctrina eas sustento, sed etiam meo proprio corpore suauissime reficio. Ac de hoc gloriatur sponsa, dicens: Dilectus meus qui pascitur inter lilia; idest, qui me suo sacro corpore inter lilia, qui sunt Angeli, Dominum suum ibi comitantes, pascit, Nam quia nos tam diuino cibo pasci magnopere gaudet, ideo se esse eum qui pascitur vult, ut sponsa affirmet. Vel etiam potuisset Dominus dicere. Sum pastor bonus, quoniam oues meas accuratissime seruo. Scriptum est enim: Iustorum animę in manu Dei sunt. Cum autem in meis manibus fuerint, nunquam ab eis oculos auertam. His tamen atque aliis causis omissis, solum propter hoc se bonum pastorem esse ait, scilicet, quia pro ouibus suis uitam posuit, hoc enim præclarum opus, amorem eius, apertius & clarius præ cęteris demonstrauit. ¶ Valerius Maximus inter antiquos insignis Historiographus, de pietate erga patriam disserens, narrat, Codrum Atheniensium Imperatorem, cum bellum Dorensibus inferre uellet, magnum exercitum comparasse, cumque belli euentum scire optaret, se ad oraculum contulisse Apollinis, qui consultus respondit, exercitum eius, nisi ipse in prælio moreretur, victoriam minime reportaturū. Quo à Dorensibus

A — Rom. 1. — B — Isai. 51. — Cant. 2. — D — valerius Maxim.

A tenſibus cognito, præconis uoce cantum
eſſe iuſſerunt, ne quis eorum ſub pœna
capitis, Codrum imperatorem, licet iner-
mis in medio exercitus inueniretur, in-
terficeret. At ubi Codrus hoſtium præco-
nium intellexit, ne ſui uincerentur, habi-
tum mutauit, & indutus pauperis agrico
læ ueſtibus, falcemque lignorum in hu-
meris portans, ſe in hoſtium copias in-
terficiendum contulit. Quod quidem ita
euenit: nam cum a nemine cognoſcere-
tur, uita priuatus eſt. Sed (dictu mirabile)
ſtatim poſt mortem eius, victoria quæ
antea dubia erat, in ipſius partem incli-
B nauit: ac tandem hoſtibus profligatis, eā
ab ipſis obtinuerunt. Singulari profecto
amore princeps hic ſuos proſequutus eſt,
ſiquidem maluit mortē oppetere, quam
eos in uitæ diſcrimen, periculumque uo-
care. Ergo ſi quidem Ethnicus Princeps,
ſuos ſic charos habuiſſe oſtendit, multo
magis ineffabilem Chriſti Redemptoris
noſtri bonitatem decebat, amorem exi
mium ouibus ſuis, uitam omnium pre-
tioſiorem offerendo, oſtendere. Aduer-
tite, quæſo, qualiter poſtquam dixit, Bo-
nus paſtor animam ſuam dat pro oui-
bus ſuis: paulo inferius concludit, di-
C cens: Animam meam pono pro ouibus
meis. Non ait, ſe obtuliſſe uitam pro om
nibus, quantum ad efficaciam, uel effi-
cientiam, ſed ſolum pro ouibus ſuis, quæ
ſunt electi & prædeſtinati: hi enim me-
rito oues, quarum naturam quodammo-
do ſequuntur, appellantur. Et in primis
inter alia illas in obedientia imitantur:
eſt enim ouis animal nimis obediens, &
quod facile a paſtore ſuo duci patitur.
Pſ. 79. Atque ita cum propheta Dauid obedien-
tiam ſancti Ioſeph amplificare vellet, ſic
ait. Qui deducis uelut ouem Ioſeph, hoc
eſt, qui a te Domine, duci permittit, ti-
D bique tanquam ouis paſtori ſuo obtem-
perat, & hoc ex ijs quæ Deus a ſuis poſtu-
lat, præcipuum eſt.
Gen. 17 Poſtquam Deus Patriarchæ Abrahę di
xit. Et ſtatuam pactum meum inter me
& te. Addidit ſtatim. Tu ergo cuſtodies
pactum meū, ideſt. Licet ego ex propria
mea uoluntate beneficia hæc in te confe-
ro, & fœdus hoc tecum ineo, ratio poſtu-
lat, ut quantum ex te eſt, pactum & fidem
Pſal. 89. hanc non frangas. Non prophanabo te-
ſtamentum meum, & quæ procedunt de
labijs meis non faciam irrita, ait idem A
Dominus. Ac ſi diceret. Siquidē ego pro-
miſſa tibi præſtabo, tu etiam pro virili,
quæ pollicitus es obſerua. Ego Deus tuus
ero, in quo omnia bona includuntur, id-
eo vt promiſſis ſtes, meæ uoluntati & obe
dientiæ adhærendo, maxime oportet. Ad
hoc Diuus Paulus, ſe ſociosque ſuos gra- Rom. 1.
tiam & Apoſtolatum accepiſſe fatetur.
Accepimus, inquit, gratiam & Apoſtola-
tum ad obediendū fidei in omnibus gen-
tibus, hoc eſt, ut omnes gentes rebus illis
quas fides docet, obtemperent. pro no-
mine eius (quod exponit Beatus Ambro-
ſius) tanquam uicarii Chriſti uices eius B
gerentes in Eccleſia. Et hoc eſt quod an-
tea idem Beatus Apoſtolus dixerit. Pro 1. Co. 6.
Chriſto enim legatione fungimur Theo
phylactus uero ſic interpretatur. Pro no-
mine eius, ideſt, pro exaltatione nomi-
nis Chriſti, ut virtus ipſius nominis, per
totum mundum diuulgetur. De ijs oui
bus, dici poteſt illud Pſalmi. Herodij do- Pſ. 113.
mus dux eſt eorum.
Gryphis, animal eſt habens crura agni Simile.
dorſa uero leonis ac pectus, caputque
Aquilæ ſimillimum, & ideo nomen Gry-
phis optime Chriſto Redemptori noſtro C
quadrat, fuit enim in paſſione ſua ſicut
agnus, in reſurrectione ut leo, & in Aſcen
ſione uelut Aquila. Domus autem huius
diuini Gryphis Eccleſia ſancta eſt, quæ
dux & gubernatrix eorum, qui ſaluandi
ſunt, exiſtit, niſi enim homo, quicunque
ille fuerit, ab Eccleſia ducitur & guber-
netur, nunquam Dei faciem uidebit. In
hoc cæleſtis paſtoris Ieſu Chriſti oues co-
gnoſcuntur, quod non ſolum ei obediunt
omnia quæ ipſe in ſacro Euangelio impe
rat obſeruantes, ſed etiam Eccleſiæ ſan-
ctæ morem gerere conantur. Ouis ſi of-
fenditur dicit, ua, ſi uero paſcitur etiam di D
cit, ua, denique tam in proſperis quam in
aduerſis ſemper dicit, va. Animal eſt man
ſuetū, cornua non habens ſicut taurus,
nec dentes ut canis, nec ungues tanquam
leo, nocenti haud nocet, quibus omnibus
manſuetudo ac patiētia uiri iuſti, qui om-
nia placido ac ſereno uultu ſuffert, ſigni-
ficatur. Et quemadmodum uepres, atquę Simile.
ſpinæ campi ouium lana, quæ eis adhæret,
cooperiuntur, ita improbi tyranni iuſtos
vexantes & opprimentes eorū lana, ideſt,
bonis operibus conteguntur. Atque ita

A de sanctis martyribus Ecclesia concinit. Cæduntur gladijs more bidentium, non murmur resonat, non querimonia, sed corde tacito mens bene conscia conseruat patientiam. Accedit ad hoc optimū
1.Co.4. D. Pauli testimonium, ubi sic ait. Vsque ī hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, (uel ut alij uerterunt,) incertis uagamur domibus, maledicimur & benedicimus, persequutionē patimur, & sustinemus, blasphemamur & obsecramus. Et paulo superius dixerat: Spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & ho-
B minibus. Id est, tot sunt labores nostri, eosque tanta patientia perferimus, ut non solum hominibus, uerum etiam angelis admirationis spectaculum, ut olim solebant esse illi, qui in theatris cum bestijs certabāt, facti simus. Quare, fratres mei, non erubescitis, & præ uerecundia hæc audientes, uestramque impatientiam in quacunque licet minima persequutione cognoscentes, uosipsos non confunditis? Causam huius rei hanc esse credo, quoniam omnes labores a manu Dei prouenire non altius animo euoluitis. Consi-
Leui. 10 deratio enim huius rei, sufficiens patien-
C tiæ causa esset. Quando ignis de quo in sacra Scriptura, duos filios sacerdotis Aaron combussit, Moyses eis hæc uerba dixisse legitur. Hoc est quod loquutus est Dominus. Sanctificabor in his, qui appropinquāt mihi, & in conspectu omnis populi glorior. Idest, iustitiam meam in ultione eorum manifestabo, & quanto odio peccata prosequor, ostendam. Quod audiens tacuit Aaron, patienter flagellum, siquidem ex Deo erat, perferēs. Hoc
Tob. 2. etiam S. Tobiam inuitauit, ut quæ cunq; ei euenirent, non moleste ferret, de quo sic legitur. Non est contristatus contra
D Deum, quod plaga cæcitatis euenerit ei, sed immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo omnibus diebus uitæ suæ. Et quamuis, ut ibi dicitur, parentes & cognati eius irridebant uitam eius, dicentes. Vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? Tobias uero increpabat eos dicens. Nolite ita loqui, quoniam filij sanctorum sumus, & uitam illam expectamus, quam Deus daturus est ijs, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. O admirabilis tanti uiri patientia, &

admirabilis erga omnes Christianos doctrina. Eam Deus cordibus nostris infigat, ut nunquam amplius illis obliuiscamur. Est etiam ouis animal nimis timidum, lupum enim uehementer perhorrescit, sed multo magis iustus peccatum timet, ac merito, siquidem animam interficit. Ideo in Prouerbijs dicitur, Beatus Pro. 28.
homo qui semper est pauidus. Quis ergo non pertimescet, si pericula huius miserrimæ uitæ, rigidamque Dei iustitiam contempletur? Quamuis D. Hieronymus sanctus erat, solebat tamen sæpenumero dicere. Siue comedam, siue bibam, semper in auribus meis sonat illa tremenda B
tuba. Surgite mortui, uenite ad iudicium. Quare ergo nunc, fratres mei, non contremiscimus, ne in ultimo iudicij die timorem habeamus? In quo scelerati (ut dicitur in Sapientia) uidentes, turbabuntur timore horribili. Quæ maior exaggeratio proferri poterat? O cæcitatem ingentem, o amentiam deplorādam. Dicamus modo cum D. Augustino, Domine hic Sap. 5.
vre, hic seca, ut in æternum parcas. Aliam etiam proprietatem. Aristoteles de ouibus refert, scilicet; quando curruut ad proprium pedum ac manuū suarum strepitum, magis quam ad aliquid aliud pauescere. Nihil profecto nos in tantam admirationem rapere deberet, quam strepitus, qui nostris improbis desiderijs ac scelestis operibus per manus & pedes significatis, concitatur, & hoc plus quam omnia timere deberemus. In Deuteronomio iussit Dominus ne munitiones (id est, instrumenta mortis) ex arboribus fructiferis instruerentur, sed imperauit, ut ex arboribus non pomiferis & agrestibus machinas in hostium euersionem conficerentur. Qualiter, ergo, o peccator, ex proprijs tuis membris ac sensibus, qui arbores fructiferæ sunt, mortis instrumenta, ut sint arma quibus creatorem tuum offendas animamq; tuam interficias, audes efficere? Perhorrescite, fratres, diuinā iustitiam, &, ut inquit Apostolus. Sicut exhibuistis membra uestra, seruire iniustitiæ & iniquitati ad iniquitatē, ita nunc exhibete membra uestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Est etiam ouis animal sociabile, licet enim lupum uenientem fugiat, ipsa tamen congregationem aliarum ouium uehementer amat. Ita iustus,

Arist. de animali bus.
C
Deu. 20
D
Rom. 6

A. stus, concordia & fraternitate aliorum instorum congaudet, colloquia vero im pbo rum, ut pote qui eum euertere conantur, de
Osee. 4. testatur. In Propheta Osea sic legitur. Particeps idolorum Ephraim, dimitte eum. Per Ephraim, decem tribus Israel, Regem Ieroboam, qui erat ex tribu Ephraim habentes. intelliguntur. Sed (ut explicant D. Hieronymus, Aymon, & Lyra) Deus cum Iuda hic loquitur, eumque sic admonet, Tu Iuda dimitte eum, ne consortio eius corrumparis, quia particeps est idolorū. Et ubi nos legimus, Particeps, in Hebræo est
B quoddam verbum significans, colligatum siue obstrictum, ut cum quis ab aliqua re religatur & obstringitur. Atque ita parti-
Deu. 21 ceps idolorum significat: nimium deuinctus est Ephraim & coniunctus idolis. Et in paraph. Caldaica habetur, Participes idolorum facti sunt viri domus Israel. Deus (o fratres mei) nos ab hominibus uitijs & sceleribus deditis auertat. Dimittite eos, quia
Psal. 48. uos perdere totis viribus contendunt. Quid voluit Deus significare quādo iussit Non arabis in boue simul & asino, nisi, nequaquam decere hominem pium amicitias
2. Co. 6. cum impio texere? Nam quid adumbrat bos, nisi hominem iugo legis diuinæ col
C lum submittentem? Et asinus cuius rei est typus, nisi eorum de quibus in Psalmo dicitur. Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis? Hoc idem nos monet D. Paulus dicens. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quę societas luci ad tenebras? Non solum nobis ab infidelibus in fide, sed a peccatoribus infidelibus in fidelitate, quam Deo debent, separari maxime conducit. Est & alia omni-
D bus cælestis pastoris Iesu Christi proprietas, scilicet, sicut cum pastor oues suas per extremos ac signatos limites ducit, eas saturari non sinit, eo animo quod cum ad optata & fertilia pascua peruenerint, abundantissime saturabuntur, atq; ita oues passim edentes, & herbam hic & illic quodam modo lambitantes, transeunt, sic iusti dum miserrimæ huius uitæ curricullum peragunt, paruo sunt contenti, eorum enim supernus pastor blanditias & uoluptates huius mundi eis interdicit, dicens. Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini, beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Et paulo inferius. Væ uobis diuitibus, qui habetis consolationem uestram, uæ uobis, qui saturati estis, quia esurietis, uæ uobis, qui redetis nunc quia lugebitis & flebitis. O nimium fælices Dei oues consolamini, & ne, licet in paupertate, inopia, ac laboribus sitis, tristitia afficiamini, finito enim huius uitæ cursu, in cælestibus, fertilissimisque pascuis saturabimini, nam ita pastor uester. (Ezechiele teste) pollicetur dicens: In pascuis uberrimis pascam oues meas, in montibus
excelsis Israel, idest, videntium Deum. In Eze. 34.
hoc tamen iusti ab ouibus differunt, quod hæ mane ac uesperi, & non meridie pascunt, illi uero continuo, & in diluculo
iuuentutis, & in meridie uitæ suæ, & in B
occasu senectutis semper pascua animis suis spiritualia præbere contendunt Hoc faciebat Sanctus Dauid qui ait. Vespere & mane & meridie narrabo & annunciabo, & exaudiet vocem meam. Et apostolus
de se inquit: Gratia Dei sum id quod sum. Psal. 54.
Nam sicut peccatum hominem abiectum
facit, & quodammodo annihilat (propter 1. Co. 15
quod Regius Propheta dixit. Ad nihilum redactus sum & nesciui, scilicet, per peccatum) ita gratia hominem eleuat, ut sit con
sors diuinæ naturæ: & sicut peccatum effi Psal. 72.
cit hominem iniquitatum operatorem (ut idem Apostolus dicit, Peccatum operatum
est mihi mortem, ut fiat supra modum pec C
cans) ita gratia efficit hominem virtutum operatorem, atque hæc gratia (inquit) non
fuit uacua in me, hoc est otiosa, tunc enim Rom. 7.
gratia vacua & otiosa est, cum id ad quod fuit concessa non operatur. Hanc uero diligentiam & operationem in omnibus desiderans S. Apostolus inquit; Fratres mei
dilecti, stabiles estote, & immobiles, abun- 1. Co. 15
dantes in omni opere Domini semper scientes quod labor uester non est inanis in Domino. Notate maxime illud, semper, iustus namque omni tempore debet recte opera-
ri. Ecce igitur oues, ob quas cælestis pastor D
uitam dedit. Si autem quis obiciat illud D. Ioannis, scilicet. Ipse est propitiatio pro
peccatis nostris, non pro peccatis nostris 1. Ioā. 2
tantum, sed etiam pro totius mundi, ad hoc respondetur, quo ad sufficientiam Christi Redemptoris nostri mortem ad redimendum totum mundum, & etiam si essent mille mundi aptam fuisse, at uero quo ad efficaciam eam, nisi pro illis adultis, quibus efficax voluntas percipiendi

A ab illa vtilitatem futura erat non obtulisse. Ideo ipse Dominus innuit. Filius hominis venit dare anim m suam in redemptionem pro multis. Et alibi. Hic est sanguis meus, qui pro multis effundetur. En qualiter summa veritas mortem suam ac sanguinem multis & non omnibus profuturam fatetur. Si Rex famulum suum in Maurorum, seu infidelium fines captiuos redempturum cum magna numorum copia mittit, ingrediens aliquam eorum urbem, ubi magnus captiuorum est numerus, si aliqui illorum ie a captiuitate exire nullo modo uelle, & al j uehementer desiderare l bertatem innuunt, pro illis tantum qui exire cupiunt, cum eorum domino conuentionem facit. Si uero ei d ca tur :. Quare de omnium libertate non agis? merito poterit respondere, se quidem ad omnes rediruendos, & multo plures si essent, pecuniam portasse, sed ex illis aliquos esse, quibus misera illa in qua erant, placuit seruitutis uita, a qua exire nolebant. Ita cum totum genus humanum propter peccatum in uinculis & captiuitate esset, Christus Dominus uniuersalis omnium Reparator venit in mundum, ut omnes qui in seruitute erant redimeret, eique pecunia, scilicet, merita infiniti valoris, ratione infiniti suppositi non deerat. Sed ut erat uerus Deus, omnium captiuorum uoluntatem contemplatus est, & uidit quosdam a peccatis exeundi, alios uero perpetuo in culpæ uinculis manendi uoluntatem habentes. At cum esset in cruce, uelut numularius in Telonio, precium suorum meritorum pro illis omnibus, quos prædestinatos esse ab æterno Patre, & quos a captiuitate peccatorum exire uelle, & non pro illis quos exire nolle cognouit, quantum ad efficiētiam, nam quantum ad sufficientiam pro omnibus libentissime obtulit Et hoc est, quod ait: animam meam pono pro ouibus meis. Vnde intelligetis uerba D. Pauli, scilicet, Adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia. Quid ais gloriose Apostole? Qualiter passioni Iesu Christi, siquidem infiniti ualoris fuit, ac de ea inquit Regius Propheta: Copiosa apud eum redemptio, aliquid de fuisse asserere audes? Ad hoc respōdetur, uerum quidem esse, passionē & mortem illam infiniti valoris fuisse, & filium Dei, si uellet, nos ita potuisse redimere, ut nihil ex parte nostra faciendum maneret, sed quia illi eo modo nos redimere nō placuit, imo nos etiam aliquid pati & operari uoluit, ideo cum Diuus Paulus labores & afflictiones in spiritualibus exercitijs, & in conuersione infidelium ad fidem patiebatur, inquit, Se ea quę defuerunt passioni Iesu Christi, in carne sua adimplere, hoc enim illi defuit: scilicet, hominem ex parte sua aliquid etiam operari, ut ei ipsa passio proficiat, necessarium esse. Si esset stagnum aquarum multitudine plenum, sufficiens ad irrigandam totam quæ circum circa est terram, si foramen, quo aqua exire queat non fiat, arida profecto & infæcunda ipsa humus manebit, non propter aquarum penuriam, satis enim erat in stagno sed quia illam tibi utilem & fructuosam, aditus per quo exiret ad irrigandam terram patefaciendo, fore noluisti, ita passio sacratissima Christi Redemptoris nostri, stagnum quidem aquarum infiniti valoris extitit. Si uero eam tibi non applicas, uiamque per quam ipsa aqua in animam tuam profluat non aperis, arida, in fructifera, atque infertilis remanebit, non quidem ob defectum illorum meritorum, sed ob tuam negligentiam & malitiam. Suspiria uero, l chrymæ, labores patienter tolerati, usus diuinorum sacramentorum, ac denique cætera pia opera foramina sunt, & per quos hæc diuina aqua in fidelium mentes dilabitur, aditus patentissimi, quanto autem ampliores fuerint, tanto maior in corda uestra fluet aquarum copia. Hoc igitur est, quod sanctissimæ Iesu Christi passioni defuit, scilicet, oportet uos uiam & aditum aperire, quo ipsa uobis communicetur. Quamobrem diuinus hic pastor inquit, se uitam pro ouibus suis posuisse: illæ enim sunt, quæ ipsum fide, & amore cognoscunt, quæque merita mortis eius sibimetipsis prodesse contendunt. Per quæ diuina plenæ gratia perueniunt ad abundantissima pascua gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Marginalia: Mat. 20. (A); Mat. 14; B; C; D; Colos. 1; Ps. 129. (left margin); A; B; Simile. C; D (right margin)

A

DOMINICA SECVNDA post Pascha.

Concio II.

Ego sum Pastor bonus, &c. Ioan. 10.

B DIgnum profectò admiratione, & ampliatione illud esse uidetur, quod potentissimus Dominus, qui in Exodo dixerat: Ego sum Dominus
Exo.20. *Deus tuus fortis*, zelotes, uisitans iniquitatem patrum in filios in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me, quippe passim in diuinis
Ioan. 8. literis in lege scripturę dicebat, Ego Domi
Ioan. 6. nus, nunc in lege gratiæ tot nomina, quæ
Ioan. 14. singularem ipsius amorem manifeste osten
Ioan. 7. dunt, sibi imponat. Ego, inquit, sum lux mũdi. Et iterum. Ego sum panis uiuus qui de cælo descendi. Et Rursus. Ego sum uia, ueritas, & uita. Et idem Euangelista. Si quis sitit, ueniat ad me & bibat. Quia, s. aqua
C dulcissima, & ad refrigerandos concupiscẽtiæ ardores nimis apta est. Hic vero ait. Ego sum pastor bonus. Quapropter merito
Cant. 5. dixit sponsa. Guttur illius suauissimum. Iure optimo vocatur guttur illius suauissimum, siquidem illo uerba tam suauia, & amoris plena protulit. Res certe auditui Christianorum dulcissima est, ab ipso ore Dei proferri. Ego sum pastor vester. In quo eius cura & solicitudo erga illos demonstra
Apoc. 1. tur, quam in Apocalypsi idem *Dñs* significauit, dicens. Hæc dicit qui tenet septem stellas in dextera sua, & ambulat in medio septem candelabrorũ aureorum. Septem stellæ & septem candelabra erant septem Ecclesiæ, quas bonus pastor sub potestate
D sua habebat, ipse uero in medio earum dux & gubernator ambulabat. Itaq. habere in manu septem stellas, & inter septem candelabra commorari, significat, ipsum esse, qui nos manu sua, ne cadamus, detinet, & qui nos regit, & ne in profundũ labamur,
1. Pet. 5. gubernat. B. Apostolus Petrus non solum Christum Redemptorem nostrum vocauit pastorem, sed etiam pastorum principem appellauit, dicens. Cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Christus Dominus princeps pastorum, non solum quia A
eorum caput erat, sed etiam quia omnes Gene. 3.
in hoc munus exequendo anteibat, nuncupatur. Loquens diligentissimus ille pastor Iacob cum socero suo Laban, ait uiginti annis fui tecũ; oues tuæ steriles non fuerunt, neque captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam, die noctuque æstu vrebar, & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. O quam multo maiori ratione, diuinus Pastor suo æterno Patri dicere potuit. Triginta tribus annis B
in hac miseriarũ valle ubi diligentissime seruiui, in quibus ne oues tuæ steriles essent laboraui, easque cælesti doctrina, & admirandis operibus, atque exemplis, ut fructus bonorum operum facerent, abundantissime paui. Omne damnum, quod infernalis lupus illis intulit, ego persolui. Vt gregem tuum seruarem, æstu urebar & gelu, multos hyberno ęstiuoque tempore labores patiens: somnus ab oculis meis fugiebat, noctes integras lachrymas profundendo, & in montibus orando, minores ducens Quibus omnib. manifeste apparet; eum merito bonum pastorem posse C
appellari. Nam ultra ea quæ diximus; hoc etiam peculiare habet, quod cum cæteri pastores carnibus ouium suarum vescantur, pijssimus hic pastor oues propria car- 2. Ma.
ne depascit, atque ita eis dixit. Accipite 14.
& manducate, hoc est corpus meum. Quidam uir iustus nomine Rasias, in sacris literis Iudæos nimium dilexisse legitur, quam ob causam omnium pater appellabatur. Hic cum Hebręum populum in periculo, ac sine remedij spe esse videret, altẽ dit in lapidem postquam se muro præcipitauit, & gladio se euisceraut, atque intestina sua super inimicorum turbas utrisq; manibus complexus proiecit: in quo singularem amorem ac beneuolentiã erga illos D
ostendit. O diuinæ Rasias Iesu Christe humani generis Reparator, qui cum pp homines e cælis in terram descẽderis, ut apertius eximium amorem ostenderes, crucem ascendisti, & sacratissimum tuum corpus clauis, spinis, ac lancea perfodi dignatus es, ut uiscera tua super populum tuum eis diuina sacramenta conferens, effunderes. O fœlices oues, talem pastorem habentes. Non enim uos interficit, ut uitam

ducat.

A ...lucas, sed potius ipse propter vos crude-
lissimam mortem patitur. Et hoc argumen
to Dominus se optimum pastorem esse
comprobat, dicens: Bonus pastor animam
suam dat pro ouibus suis. Et postea se ita
fecisse fatetur, cum ait. Et animam meam
pono pro ouibus meis. Quomodo (ait Pro
Amos 3 pheta Amos) si eruat pastor de ore leonis
duo crura, aut extremum auriculæ, sic eruē
tur filii Israel, hoc est, tanta difficultate fi-
lii Israel a suorum inimicorum manibus
eripientur, sicut cum leo vorauit agnum,
cuius solum crura aut aures manducan-
da restant, & pastor, leonis os ui aperiens,
B vt agnum liberet, illius rabidos morsus ac
dentium scissuras perfert. His verbis mo-
dum, quo oues Dei ab ore, & potestate Sa-
thanæ eripiendæ ac redimendæ erant, san-
ctus Propheta significauit. O Christe ani
marum fidelium suauissimè pastor, quis te
dilaniauit? quis corpus tuum sacratissimū
cruentauit? Et quis te in cruce crudeliter
tractandum posuit? Vngues dentesque in
fernalis leonis, ministri scilicet scelerū &
iniquitatum, Pharisæi, Pontifices, & sacer-
dotes Iudæorum, illi me uexarunt, oppres-
serunt, atq; cruciarunt. Quæ omnia æquo
animo propter oues meas, ut eas ab ore &
C potestate furibundi leonis auferrem, per-
tuli. O infælices peccatores, Filius Dei ora
leonis, atque crudelissimos eius morsus,
ignominiosa sputa, flagella, ac deniq; mor
tem passus est, uos autē hæc, vt vobis profi
ciant, minimè vultis animo euoluere. Cū-
que vos pijssimus hic pastor à seruitute
dæmonis velit eripere, vos ab illa exire nō
vultis. O cœli, ò terra, ò creaturæ insensi-
biles, tātum scelus nobiscum sentite. Vos
igitur obsecro (fratres mei) ne tam excel
lenti pastori ingrati sitis. Soluamus ei qd
Zac. 11. debemus, ut nos sanctus Zacharias admo
net, his verbis: Si bonum est in oculis ue-
D stris, afferte mercedem meam. Quasi dice
ret; Contemplamini, si iustum est vestris
oculis (meis enim æquum videtur) ut siqui
dem propter vos laboraui, mercedē meā
soluatis. Quam autem mercedem Domi-
ne, uis? Ne amplius me offendatis, ac me-
Iere. 23. rita mea vobis profutura curetis. Si inter-
rogauerit populus iste (ait sanctus Iere-
mias) quod est onus Domini? dices, Vos
estis onus: projiciam quippè uos, dicit
Dominus. In mercedem, ergo vult, si-
quidem peccatores onus Domini sunt,
ne amplius ei sint onerosi. A
Maximè aduertendum est, quod Domi
nus hîc ait, scilicet: Bonus pastor animam
suam dat pro ouibus suis, id est, debet es-
se paratus, vt uitam pro ouibus suis in vi-
tæ discrimen offerat. Sed heu, heu, quàm
pauci hodie huiusmodi inueniuntur? ac
forsan in pœnam scelorum nostrorum hoc
contingit, vt sanctus Zacharias prophe- Zac. 11.
tauit, cui Dominus iussit, ut sumeret sibi
vasa pastoris stulti, hoc est: Indue personā
stulti pastoris, accipe pastoralia instrumē
ta, qualia insanus pastor sumit. Sume, in-
quam, vasa oleo iuniperino vacua, peram
absque cibo, fistulam raucam, quæ vix pos B
sit audiri, baculum denique ferreum, qui
uno ictu miseram ouem interficiat. Quor
sum Domine, assumam uasa hæc pastoris
stulti? Quia ecce ego suscitabo pastorem
in terra, qui derelicta non uisitabit, disper-
sum non quæret, & contritum non sana-
bit, & id quod stat, non enutriet, & car-
nes pinguium comedet, & vngulas eorū
dissoluet, id est, Ego propter scelera homi-
num (ait Dominus) pastores, qui non mu
nere rectè fungantur suo, in terra suscita-
bo, id est, suscitari permittam. Et statim
exclamat dicens: O pastor, & idolum, de-
relinquens gregem. Maximè notandum C
est illud, & in præsentiarum significare, id
est, vt sit sensus: O pastor, id est, ô idolum,
qui es velut lignea, aut lapidea statua, quæ
nihil operatur, & ubi collocatur, insensi-
bilis sistit. Pastor es, ut oues exenteres,
pastor es, ut honore perfruaris, qui gre-
gem tuum perinde ac si esses lapideum
idolum obseruas, cui nihil aliud curæ est,
quam ab omnibus veneratione, & reue-
rentia coli, uæ tali pastori, Deus enim de
eo uindictam sumet. Gladius, inquit, su-
per brachium eius, & super oculum dex-
terum eius: brachium eius ariditate sic-
cabitur, & oculus dexter eius tenebre- D
scens obscurabitur, id est, gladiū vltionis
super brachium, & oculum eius dextrum
Deus mittet. Vocatur hic gladius Dei, iu-
dicium, vltio, & supplicium ipsius. Sume-
re autem supplicium de brachio, & ocu-
lo dextro pastoris, nihil aliud est, quam
permittere, vt solum manus læua, &
oculus sinister, quo rectum non videat
nec operetur, sed iniustum, & sinistrum in
eo maneant. Per impositam pœnam de-
licti commissi, culpa explicatur. Sic cum
Domi-

A Dominus dicit, huiusmodi pastorem excæcum oculo dextro, & brachio dextro priuandum, innuit, in eo nihil rectum, sed omnia sinistra futura esse. Sententiæ eius sinistræ, opera eius similiter sinistra, ac denique quidquid fecerit aut constituerit, sinistrum erit.

Itaque quemadmodum potestate gubernandi, & scientia sibi concessa abusus est, ita hæc omnia ei in malum uertentur. Quamuis autem sanctus propheta non explicuit brachium dextrum, sicuti & sinistrum oculum: tamen cum absolute dicit, Gladius super brachium eius, per antonomasiam dextrũ esse intelligitur, quia principalius est. Satis aperte magnam inopiã bonorum prælatorum in hoc mundo diuina sapientia significauit, cum dixit: Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Cum dicit, Quis putas est fidelis dispensator, docuit, paucos reperiendos esse, quibus hæ omnes essent cõditiones. Quarum prima est, fidelem esse, hoc est, ut non quærat quæ sunt, sed quæ Iesu Christi. Secunda, quod sit prudens: Prudentia, dicitur scientia operandorum, atque ita non solum est lux intellectum illuminans, sed etiam uoluntatis affectum inflammat. Non solum quid, quomodo, & qualiter sit agendum ostendit, sed etiam uoluntatem ad bonum operandum & ad malum fugiendum mouet: qui uero hac uirtute pollet, facillime & suauiter sibi subditos moderatur.

B (margin, at "masiam dextrũ")

Luc. 12. (margin, at "ram? Cum dicit")

C (margin, at "solum est lux")

Exo. 18 Cum Iethro Moysi socer ei ostendit, ut ex populo coadiutores eligeret, inter alias quas ei conditiones apposuit, hæ quæ hic a Domino ponuntur, fuerunt Proinde, inquit, viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit ueritas & qui oderint auaritiã, D ubi ueritas, rectitudinem, & ipsam intellectus ueritatem significat. Per illud uero, timentes Deum & qui oderint auaritiam, si deliras commẽdatur. In hoc autem quod Dominus dicit, quem cõstituit Dominus, ostenditur, prælatum non ambitionibus, ac largitionibus, sed a solo Deo constitui debere.

Ephe. 4. Idem docet Diuus Paulus dicens. Dedit (scilicet, Spiritus sanctus) quosdam pastores & doctores. Et in Actis Apostolorũ

Act. 20. dicitur: Attendite uobis, & uniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit uos episcopos regere Ecclesiam Dei. Cum aut. Supra familiam suam subditos non seruos, sed filios prælatorum, Prælatum uero, pædagogum patrem & gubernatorem eorũ, per amorem & charitatem esse debere, nos admonet. Vt det illis in tempore tritici mensuram, hoc est, ut subditis præcipue de spirituali cibo prouideat. Si autẽ quæri 2. 2. qõ. tis, an plures quam ipsi prælati prædicatores esse debeant? ad hoc respondet Diuus 187. art. 4. ad 2. Thomas, prædicare ex officio, conuenire prælatis, religiosis autem, ex commissione. Ideo Beatus Ambrosius sic ait. Oculorum etiam officium in corpore, id est in Ecclesia, uoluntarius accepisti, ut reliquũ per te corpus ducatum lucis haberet, Episcopus enim a cunctis indubitanter uocaris, præsertim cum ipso nomine censeris (si tamen actio nomini concordet, & nomen se actioni societ) nam quid aliud interpretatur Episcopus, nisi superinspector? Ideo postquam Dominus dixit, Ego sum pastor bonus; addidit, & cognosco oues meas.

Ambro. lib. de dignit. sacer. c. 6. (margin)

B (margin, at "Ecclesia")

Vbi excellens documentum præstitit, videlicet, pastorem, idest prælatum subditos debere cognoscere. In sacris literis sic legitur. Formatis Dominus Deus cunctis Gene. 2. animantibus terræ, & uniuersis uolatilib. C cæli, adduxit ea ad Adam, ut uideret quid vocaret ea. Ex quo, scilicet, cum Deus Adamo primo parenti iussit, nomina bestiis terræ, & auibus cæli imponere, ea oculis prius uidere uoluisse, apertissime significatur. Quanto igitur magis ipse Deus uellet, ut pastor oues suas & cognoscat & uideat, & propriis nominibus uocet? Quis Ioan. 10 pastor est ouium (ait Dominus) proprias oues vocat nominatim, & adducit eas? O va la me la sanctissima Trinitad. Quam alter hodie a multis prælatis hoc fit, siquidem quamplurimi, oues habent quamplu- D rimas, quas toto tempore uitæ suæ minime viderunt. Struthio oua sua aspiciendo Simile. fouere, suoque solum aspectu fætum ab ouis haurire legitur, quæ si intueri desinat, inania & sterilia redduntur. Sic subditi oculis prælatorum sunt souendi, eorum enim aspectus subditis, ne pereant, Conci. per quam necessarius est. Ideo sancta Tri dẽt. Tridentina Synodus tantopere residen- sess. 23. tiam prælatorum, sub tot pœnis impe- c. 1. rat. Inter hirundines & nicticoraces hoc Simile.

discri-

A discrimen versari videmus, quod illæ templa ut in eis nidos instruant, & continuo garriant: hæ uero, ut oleum lampadarum absorbeant, ingrediuntur. Sic inter bonos & improbos prælatos, hoc interesse cernimus, quod probi, sunt veluti hirundines, domicilium suum in Ecclesijs facientes Deum diuinis laudibus & canticis continuo extollentes: improbi uero, sicuti noctuæ sunt qui Ecclesias non adeunt, nisi ut temporalia bona maxima cum solicitudi-
Exo. 25 ne extorqueant. Sanctum Moysem duos Cherubim fecisse iussu Dei, & in Propitia-
3. Re. 6. torio collocasse in sacra Scriptura legitur:
B Salomonem vero alios duos fecisse, hominum memoriæ sacræ literæ tradunt. Hi autem Cherubim in hoc differebāt, quod illi quos fecerat Moyses, Propitiatorium aspiciebant: illi vero Salomonis templi ianuam intuebantur. Illi optimorum prælatorum, qui Propitiatorium, idest, gloriam Dei, & vtilitatem animarum contemplantur, typum gerebant: hi vero, scilicet, Salomonis nefarios prælatos, qui ianuas, idest, vtilitatem & commodum, atque oblationes (quæ per ianuas Ecclesiæ offerendæ portantur) conspiciunt, significant.

C Quamuis turpissimus, & ex omni scelerum collunione natus erat Sodomorum Rex, nihilominus tamen afflictionem subditorum magis quam temporalium bonorum amissionem dolebat, siquidem (vt in
Gen. 14 Genesi legitur) quando patriarcha Abraham eum a periculo aliorum Regum, qui subditos eius captiuos ducebant, liberauit: cumque spolia magna cepisset, nihil aliud, nisi subditos suos ab eo summis precibus postulauit Da (inquit) mihi animas, cætera tolle tibi.

Quæ omnia, non sine magna principum Christianorum ac prælatorum con-
D fusione & uerecundia, qui potius diuitias temporales, quam subditorum commodum, & commune suæ Reipublicæ bonum desiderant, nobis diuinæ literæ scriptum reliquere. Satis melius exemplum
Nu. 27. nobis reliquit sanctus Moyses, qui cum esset In cacumine montis, quo iussu Dei conscenderat, eique diceretur, terram promissionis non esse ingressurum, quam tamen inde oculis lustrare licebat, diffinitiuam Dei sententiam audiens, nihil de ea curauit, nec quidquam pro se deprecatus est, solum pro sibi commisso populo exo- A rauit, dicens: Prouideat Dominus hominem, qui sit super multitudinem hanc, ne sit populus Domini, sicut oues sine pastore. Et cum populus in adoratione vituli lapsus esset, ei dixit Dominus: Exo. 32 Dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam. Alius fortasse animo caderet, ultimamque manum negotio imponeret: Sed ut erat electus vir Moyses & magnanimus, animum non despondit, imo oblata necessitate maiorem recipit, & Deū ipsum cæpit urgere, dicens: Cur Domine, irasceris furor tuus contra populum tuū, B quem eduxisti de terra Aegypti in fortitudine magna, & in manu robusta? Ne quæso dicant Aegyptij: callide eduxit eos vt interficeret in montibus, & deleret de terra. Quiescat ira tua, & esto placabilis super nequitiam populi tui. Similem huic amorem in oues, simileque robur atque animi fortitudinem in Ecclesiæ sanctæ prælatis esse oportet.

O summum pastorem Iesum Christū, qui cum crudelissimam mortem subire non recusaret, oues suas crudeliter, & contumeliose tractari non est passus. Atque Ioan. 18 ita Iudæis inquirentibus, dixit: Si me quæritis, sinite hos abire. Notabile profecto C est, quod (vt Diuus Chrysostomus aduertit) cum Beatus Petrus auriculam seruo pontificis absciderit, nemo illi manum inferre, aut uerbum aliquod proferre ausus est, quoniam cælestis pastor eum ab ijs omnibus propugnauit, voluitque omnes labores solus ipse suscipere: nam bonus pastor, animam suam dat pro ouibus suis.
O quanta ratione, inquit Diuus Paulus, 2. Cor. 5 charitas Christi urget nos æstimātes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui uiuūt, D iam non sibi uiuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.

Illi sibi dicuntur uiuere, qui omnem solicitudinem, in cibum, uestitum, potum, voluptatem, diuitiasque conferunt, illi uero Christo uiuunt, qui omnem curam suā in Dei glorificatione, & amore, atque in mundi contemptu collocant. In hoc uitam suam continuo ducunt. Ex hoc deducitur, magni nosmetipsos facere debere, si quidem tanti authori vitæ stetimus. Si pe- Smile. ritissimus

ritissimus lapidaris, gemmam centum mille aureis emeret, inde profecto in cognitionem quis posset venire, pretiosum eum lapillum magnæ æstimationis esse atque valoris, talem, ô homo, tibi persuade esse animam tuam, siquidem eius Creator seipsum pro ea donauit. Eam igitur magni pende, nec pro minimis huius mundi rebus eam commutes. Si Christus Seruator noster, vas sui sacratissimi corporis sanguine plenum tibi seruandum traderet, qualiter ne effunderetur, attenderes?

B Animaduerte ergo (vt ait Diuus Benardus) pluris æstimasse Christum Redemptorem animam tuam, quam sanguinem suum, siquidem illum pro ea abundantissime largitus est. Quare igitur eam pari pendendo dispergis? Sicut aqua (dicebat Iacob filio suo Ruben) effusus es, sic tu, o peccator, sicut aqua effundens, per oculos enim, per os, per aures, perque omnes sensus misera mens tua effunditur, & id quod vidisti, & audisti, insequitur. O nimium infœlix, qui tam vili pretio, rem tam pretiosam amisit? O infinitæ maiestatis Deus, propter ineffabilem clementiam tuam huiusmodi cœcum illumina, vt suorum scelerum magnitudine conuictus, vera pœnitentia mentem suam recuperet. [Gen. 45.] C

Iterum diuinus Magister ait. *Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem.* Hoc est, quemadmodum ego eo modo cognosco Patrē, vt cognoscendo amem, ita oues meas ea ratione cognosco, vt cum cognosco eas amem, & hunc amorem in hoc ostendo, quod vitam pro eis pono, ita etiam oues meæ taliter me cognoscunt, vt cognoscendo me diligant. D Et ut est ouis proprietas, quod quanto magis dies declinat, tanto celerius pabula sumit, sic iusti uiri mos est, quanto vitæ suæ finis appropinquat, tanto maiori cum diligentia ipsum recte operari. Atque ita ait Ecclesiasticus: Cum consummauerit homo, tunc incipiet. Et sanctus Iob de iustis agens. Quasi, inquit, effodientes thesaurum, gaudentque vehementer, cum inuenerint sepulchrum. Admirabilis certe similitudo, ad significandum feruorem & efficaciam, qua iusti ad occasum vitæ suæ in recte factis se exercent. [Iob. 3.]

[Simile.] Quemadmodum illi, qui spe inueniendi aurum cuniculos agunt, quo altius effodiunt, & auro appropinquant, eo amplius vt ipso fruantur accelerant, ita iusti, quo magis sepulchro & morti appropinquant, eo celerius gloriæ thesaurum promereri conantur. A Inter motum naturalem, & uiolentum hoc interest, quod naturalis dum ad suum finem accedere intendit, tunc uelocior est, uiolentus uero semper lentior. Quoniam autem iusti, velut motu naturali in virtutem tendunt, cum ad vitæ finem appropinquant, tunc velociori impetu recte operantur. [Arist. 1. de cœlo. tex. 88. & 89.] Si quando uero propter humanæ naturæ fragilitatem ad malū moueātur, statim (ut motus ille in ipsis uiolentus est) a scelere deficiunt. B Quod quidem in oppositum improbis euenit, quibus uita flagitiosa deprauatumque uiuendi genus, motus naturalis quodammodo est, atque ita quo magis ad mortis metam appropinquant, eo ad scelera & flagitia, atque abominationes celerius festinant. Ideo de illis diuina sapientia inquit, Dixerunt impii cogitantes apud se non recte. [Sapie. 2.] C Exiguum & cum tædio est tempus uitæ nostræ, & transibit uita nostra tanquam uestigium nubis. Venite ergo, & fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura tanquam in iuuentute celeriter, non prætereat nos flos temporis, coronemus nos rosis antequam marcescāt, nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra.

O Deus bone, quæ cæcitas, & nequitia hominum? Animaduertite, quot mala hic impii præ se ostendunt. In primis enim bonis temporalibus tanquam ultimo fine, ultimaque beatitudine, ac si non esset aliud expectandum, uti uolunt, quod summam peruersitatem esse certum est, ut cum pio loquens Diuus Augustinus ait. D Non te pudet peccator, tam impium deum, sicut est uoluptas, pecunia, aut uenter, uenerari? Deinde dicunt. Tanquam in iuuentute. Ex quo colligimus, illos qui hæc loquebantur senes fuisse, & senectute sua tanquam adolescentia uti uoluisse. Tertio, iis omnibus celeriter potiri cupiunt. Nunquam Pharao iam audax fuisse legitur, quam cum suæ euersioni propinquior erat. Nam tunc (ut testatur sanctus Moyses) quasi furore correptus, dixit. [Exo. 15.] Inimicos persequar, & cōprehendam diuidam spolia, implebitur anima mea, euaginabo gladium meum, in-

testi-

A terficiet eos manus mea. Iam videbatur si-
bi in manu habere id quod tantopere opta
uerat. iam existimabat non posse aduersa-
rios a suis manibus euadere, iam potestatis
immensi Dei obliuiscebatur. Et tunc ope-
ruit eos mare, submersi sunt quasi plum-
bum in aquis vehementibus. Ita improbi,
quo magis ad exitium & perditionem suā
accedunt, eo amplius inflammantur, ut
Gen. 19. aperte in nefandis Sodomitis apparet, qui
paulo antequam a sulphureo igne com-
burerentur, suis nefariis ac turpissimis ap
petitibus incensi, angelos profanare vo-
luerunt. Et infoelix Iudas quam solici-
B tus nocte suæ damnationis erat? Perti-
mescite igitur fratres mei, propter immen
sam Dei bonitatem, & cum vos in peccatis
submersos senseritis, tunc finem & perditio
nem uestram imminere ducite, atque cele-
riter antequam diuinus furor vos absor-
beat, ad Dominum conuertimini. Satius ta
men erit & securius, miserrimum submer
sionis in peccatis tempus non expectare.
Sed nunc scelera derelinquite, & amplecti-
mini virtutem, qua reuiuiscetis in diuinam
gratiam per quam comparatur gloria, ad
C quam nos perducat Iesus Mariæ filius,
Amen.

DOMINICA SECVNDA post Pascha.

Concio III.

Ego sum Pastor bonus, &c. Ioan. 10.

D Tota hæc Ecclesiæ Catho-
licæ machina in duobus
officiorum generibus, sci-
licet, pastoribus, ouibus,
hoc est, prælatis & subditis,
nititur. Est autem res plane inquisitione
digna, ut horum quisque munus suum
exequi non ignoret. Quamobrem San-
ctus Isaias nomine humani generis effica-
citer huius rei exemplar postulabat, di-
Isai. 16. cens. Emitte agnum Domine, domi-
natorem terræ. Quid ais Sancte Prophe-
ta? Si quem petis dominator futurus est,
qualiter agnus? Et si agnus, quomodo do-
minator? Satis profecto manifeste appa-
ret, linguam eius a Spiritu sancto moueri,
poscebat namque, id quo mundus egebat, A
quod idem est, ac si diceret. O æterne Pa-
ter mitte vnigenitum tuum, qui tanquam
dominator, a quo omnes quales prælati &
pastores esse debeant, erudiantur, & qui
tanquam agnus, a quo subditi maioribus
obtemperare perdiscant, adueniat. Atque
ita vnum ex præcipuis, ad quod filius Dei
in mundum venit, fuit, vt nos hæc duo of
ficia exactissime præstare doceret. Munus
agni erudiuit, cum æterno Patri suo usque
ad mortem obtemperauit. In quo adim-
pletum est id, quod S. Isaias prædixerat, di Isai. 53.
cens. Quasi agnus coram tondente se ob-
mutescet, & non aperiet os suum. Officium B
vero pastoris verbo tradidit cum ait, Ego
sum pastor bonus. Bonus pastor animam
suam dat pro ouibus suis. Opera vero quan
do animam suam pro ipsis ouibus posuit.
Cum Propheta Heliseus in curru igneo 4. Reg. 2
sanctum Eliam in cœlum ascendentem vi-
dit, clamabat. Pater mi, Pater mi, currus
Israel & auriga eius. Aduertite, obsecro
qualiter eum bis nominat & appellat pa-
trem, currumque & aurigam Israel vocat.
Vbi manifeste ostenditur, prælatus in pie-
tate pater, auriga in gubernatione, cur-
rus vero ad vehendum subditorum onera
esse debere. O æterni Patris vnigenite fili,
quam ad vnguem (vt aiunt) hæc omnia
perfectissime in te inuenta sunt. Quis un-
quam tam paterna, & pia uiscera, sicut tua, C
habuit? Quis unquam tanta rectitudine,
ut tu, moderatus est? Quis denique unquā
pastor tot labores pro suis ouibus, quales
tu passus es, pertulit, & exantlauit? Cum
longum iter diuinus hic pastor ad quæren
dam quandam perditam ouem, scilicet,
Samaritanam mulierem, pedester faceret
declinante sole, rogabant eum discipuli
eius dicentes. Rabbi manduca. Ille au- Ioan. 4.
tem dixit eis. Ego cibum habeo mandu-
care, quem uos nescitis, ubi cibum suum
animarum utilitatem appellat. O superne
pastor Iesu Christe fili Dei, qui tui ipsius D
ac sustentationis tuæ obliuisceris, ut oues
tuæ spirituale pabulum recipiant, & hoc
cibum tuum esse dicis? Iam aliquando for
tasse offendisti pastorem duas peras uasis
repletas portantem, cumque quid ferat
interrogas? Ipse uero uasa oleo iuniperino Simile.
plena, ad oues suas in altera deferre re-
spondit, in altera uero parum salis ipsis oui
bus, panemque typhaceum, atque escam
sibi

A sibi ad edēdum portare. Quid frater cum tam multa ouibus deferas, tam pauca tibi ipsi portas? Ille vero: Sit, inquit, pecus meum sanum, & lætum, ego autem minima quaque re uitam ducam. O bone Iesu, o angelorum gloria, quanta cura & solicitudine oues tuas de rebus necessarijs, quæ autem tibi necessaria erant fere nihil curans, prouidere laborasti. Merito igitur dicere potes: Ego sum pastor bonus. De

Heb. 11 hoc diuino pastore loquens Diuus Paulus ait: Christus assistens pontifex futurorum bonorum, idest, Christus est pontem faciens futurorum bonorum. Admirabi-

B lis certe pontifex fuit qui triginta tribus annis nobis ouibus suis pontem, quo ex hoc miserrimo mundo ad æterna gloriæ pascua transiremus, fabricatus est. Hunc autem pontem uitam Euāgelicam, de qua verbis & exemplis præcepta tradidit, esse constat.

¶ Hactenus Ecclesia (fratres dilectissimi) sacra Dominicæ passionis & resurrectionis mysteria diuinis laudibus celebrauit, quo uidelicet tantorum beneficiorum cōmemoratione obdurata hominum corda emolliret. Sed quoniam hominum ingenium a labore ad libidinē procliue est,

C facileque tantorum beneficiorum memoriam deponit, & ad assueta reuertitur, ideo Ecclesia nouis alijs Christi beneficijs commemorandis nos in officio continere ni-

Leuit. 6. titur. In sacra pagina iussit Deus, ut ignis in altari semper arderet. Quem, inquit, nutriet sacerdos subijciens ligna mane per singulos dies. Ita Dominus nunc vult, vt in credentium cordibus, ignis amoris ardentissimi lucescat. Vt autem conseruetur, Ecclesiam suam instruit, ut curam, & diligentiam in recensendis beneficijs a diuina liberalitate sua collatis, (quæ sunt ligna spiritualem ignem nutrientia) ad-

D hibeat.

Hactenus nobis Ecclesia explicuit, quid pro suis filius Dei in morte sua passus est: nunc vero quid pro nobis in uita sua fecerit, quidve nunc ad dexteram Patris sedēs efficiat, nos doceri quæ ipsum pastorem & custodem nostrum esse ait. Atque ita undequaque pastorem hunc cœlestem aspicias, semper amore dignissimum esse inuenies, siue eum in morte, siue in vita, siue nunc in cœlis residentem contempleris.

Exo. 12 Ideo Dominus imperabat, ut agnum integrum, pedes, scilicet, caput & intestina A Hebræus populus voraret, innuens in hoc nihil in Christo Iesu redemptore nostro quod abijciatur, inueniri posse. In pretiosis lapillis nihil horridum est, omnia pulchra & pretiosa reperiuntur. O gemma pulcherrima ac pretiosissima Iesu Christi mundi Saluator, qui undique Sole micantior renites. Postquam sponsa multas excellentias huius superni sponsi commemorauit, tandem concludit, dicens: Totus desiderabilis. Sed quoniam multa sunt beneficia, quæ in nos diuinus hic reparator cōtulit, ideo tot nominibus uoluit in diuinis literis nuncupari: vocatur namque panis, fons, sol, & lux, quæ omnia non ad terrorem, sed potius ad amorem nos inuitant. Simile. Cant. 5. B

Hoc significare uoluit, cum apud Oseā ait: Manibus prophetarum assimilatus sum, scilicet, diuersis rebus, per quas pietas mea, & in homines misericordia signi ficantur. Atque inter hæc omnia vnum idque singulare pastor est. In Græco, ubi nos legimus: Ego sum pastor bonus, utrobique est quidam articulus hunc sensum efficiens. Ego sum ille pastor bonus, ille uidelicet, de cuius cura, & bonitate tam multa olim ueteres prophetæ prædixerunt: ille inquam promissus, & ab omnibus expectatus. De quo sic sanctus Isaias, sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fœtas ipse portabit. Oseæ 12 C Isa. 40.

O ineffabilem, & immensam Dei bonitatem. In hoc liquido apparet, diuinam maiestaē corruptos & sanguine infectos peccatores non fastidire, immo eos sub capite, & in sinu, sicut pastor fœtas, & sanguine plenas oues collocare. Glorificatus igitur ac benedictus sit talis Deus. O verba omni gladio ancipite penetrabiliora.

Qualiter non erubescimus, & confundimur, dum peccata proximorum nostrorum ita horrescimus, ac si homines, sicut illi, fragiles nō essemus, vel si Angelorum naturam in gratia confirmatam qui peccare non possunt, haberemus, Et quamuis ita foret, illorum tamen infælicem statum maxime dolere debebamus: quandoquidem eos Deus tanta clementia amplectitur. Cum S. Dauid huius optimi pastoris curam, & solicitudinem animo euolueret, in hæc uerba prorupit: Virga tua & baculus D Psal. 22.

A lus tuus ipsa me consolata sunt, Baculus, & uirga pastoralem Christi Redemptoris nostri curam erga nos significant, quod magno solatio nobis esse debet. Vt autem curam hanc mundus intelligeret, & tanti amoris erga oues agnosceret, addidit sanctus propheta. *Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me.* Et hoc ineffabilis sacramenti altaris, ex quo oues fortitudinem se ab infernis lupis defendendi accipiunt, fuit institutio. Est etiam notandum, oues id quod mandunt, ruminare solere: ita Iesu Christi oues hūc diuinum cibum, ut illis prodesse possit, de-

B bent multoties ruminare. Ex his, quæ cor-

Simile. poralem concoctionem multum adiuuāt, & quibus ipsum corpus reficitur est, sufficiens in dentibus atritio. Ita inter alia, quæ mentes aluut, & ipsis proficiunt, est profunda singulari beneficij huius diuini sacramenti in nos collocati contemplatio, cuius defectu rarissimi in sacro sancto

Simile. Eucharistiæ sacramento, licet frequenter illo sumant, proficiunt. Si habetis puerum aliquem domi uestræ, quem cum optimis epulis quotidie reficiatis, ipse tamen debilis, macilenus, & oppilatus, atque infirmo colore in dies magis appatet, huius rei causam nullam esse iudicatis, nisi quia ip-

C se adeo helluo est, ut epulas magis degluti re quam mandere uideatur. Sic quam multi sunt qui sacram communionem frequentant, nullum tamen in eis spirituale commodum apparet. Ratio est, quia etsi illam frequenter sumunt, ipsi ambitiosi, superbi, uani, & suis passionibus improbis tam obnoxii quam antea erant, remanent.

Frequenter igitur communicandi modum, istum rem esse sanctam duco, sed institissimum esset, uos altissimum huius sacramenti mysterium per aliquod tempo-

D ris spatium uobiscum ruminantes animo uestro peruoluiare, quare fides uiuificaretur, uoluntas inflammaretur, & sancta desideria confirmarentur, & incensis uisceribus diceretis; Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum. Vos igitur, fratres mei, oro atque obsecro, ut hæc magnopere animaduertatis, & tanquam oues diuinum hunc cibum ruminetis.

Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Super hæc uerba sic inquit Diuus

A Gregorius: Qui non dat pro ouibus substantiam suam, quando pro iis daturus est animam suam? Eum uitam suam in discrimen pro sibi commissa oue, cum eam necessitate spirituali oppressam uiderit, minime offerre, qui corporali necessitate ipsius non subuenit, satis euidens est argumentum. Et Diuus Augustinus ait. Talis debet esse rector, quod proponat uerbum doctrinæ ignorantibus, & mensam suam indigentibus. — Greg. hom. huius Euāgelij. — D. Aug.

Quapropter honora (inquit sapientissimus Salomon) *Dominū de tua substantia, & de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus, & omnia horrea tua* — Prou. 3.

B *implebuntur saturitate, & uino torcularia tua redundabunt.* De substantia tua, idest, de iis quæ sudore uultus tui per laborem acquisiuisti. Et de primitiis, hoc est non de repudiatis, sed de melioribus. Nec tibi ipsi satis facias, o homo, largiendo solum panem, sed etiam uinum & fruges alias erogare debes, quibus non solum in futura uita præmia æterna consequeris, sed etiam in præsenti horrea tua implebuntur saturitate. Quod si Dominus eos, qui familias, & filios alendos habent, hæc præstare uult, quanto magis prælatos ac poten-

C tes principes, quibus subditi pauperes instar filiorum esse debent, hoc esse contendet?

Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propria, uidet lupum uenientem, &c. Mercenarius ille dicitur, qui propter solam mercedem temporalem Ecclesiasticum recipit beneficium. Heu, quam multis hodie id euenit, quod filiis Iacob. Quibus, cum ob terræ sterilitatem gregem suum in Aegypti regionē pascendum ducerent, Ioseph dixit. Cum uocauerit uos *Pharao* & dixerit, quod est opus uestrum? respondebitis. Viri pastores sumus serui tui. Hoc autem dicetis, ut — Gen. 46

D habitare possitis in terra Iessem. Sic quam plurimi sunt, qui licet nobiles, tamen propter rerum inopiam (sunt enim nati secundi & tertii a primogenito, cui omnes paternæ facultateq; iure hæreditario euenerunt) apud Reges aliosque principes in ipsorum domibus uiros primates intercessores adhibent, qui in ditioribus & opimioribus S. Ecclesiæ locis eis fęcundissimas portiones, ac opulentissimas platuras, quo corū appetitus in eis magis q̄ Xp̄i pauperes pa-

scantur

A ficantur impetrent,& obtineant: Heu quot nunc reperiuntur, quos hodie accinctos ense, postridie vero quatuor vel quinque mille aureorum redditus Ecclesiasticos possidentes videbitis: qui forsan eo statu nihil aliud intenderunt, nisi necessitati suæ honorificentissimè subuenire: Quo spiritu, zelo, ac charitatis feruore isti tibi creditas oues depascent? Dominus per infinitam suam clementiam deprauatas huiusmodi intentiones in meliorem formã redigat, ut post hac, siquidem pastores Ecclesiastici sunt, verum illum cælestem Iesum Christum pastorem diligentissimè
Esa. 3.
B imitentur. Legite S. Isaiam, vbi insigne ad hoc exemplum habetur. Nam cum quidã homines altum regem voluissent constituere, ei sic dixerunt, vestimentum tibi est, princeps esto nostri, ruina autem hæc sub manu tua, id est, tu, qui virtutis studiosus es, nobis qui quasi perimus, mederi poteris. Ille verò. Non sum, inquit, medicus, & in domo mea non est panis, nec vestimentum, nolite me constituere principem populi. O cœlesti homine dignam responsionem. O uerba mirifica. Noluit principatum accipere, animo perpendens se nõ posse aliorum peccatis mediciuam
C adhibere, quia ei doctrinæ panis, & charitatis vestis ad subditos operiendos deficiebat. Non sic illi. non sic, de quibus modo verba fecimus.

Mercenarius uidet lupum uenientem, & dimittit oues, & fugit. Multo certè peior iudicandus est ille, qui quamuis lupum venientem non videat, aufugit ille uidelicet qui nec pacis tempore subditos sibi inuisit. Quid igitur pestis, aut alterius calamitatis tempore iste efficiet, qui non viso lupo fugit, & oues deserit, multo celerius eo uiso terga vertet? Inter Spiritus sancti
Ro. 12. dona B. Apostolus hoc enumerat, scilicet
D Qui præest in solicitudine. Quasi diceret, Donum Spiritus sancti est, ut qui præest, cũ solicitudine præsideat. Quamobrem, non solum prælatis ecclesiasticis, uerum etiam omnibus, qui temporali imperio præsunt, à Deo summis precibus contendere opus est, ut solicitudinis donũ, ne sibi commissa munera, lente ac negligenter exerceant. cõferat. Hæc autem solicitudo duplex esse debet, altera qua quisque sibi prouideat, altera uero, qua subditorum curam diligentissimè adhibeat, ac de re-

bus eorum tam spiritualibus quam corporalibus sit ualde solicitus. Nam de Dauid Rege licet non prælatus, sed Domi- A Psal. 77.
nus temporalis fuerit, sacra pagina refert: Elegit Dauid seruum suum, sustulit eum de gregibus ouium, pascere Iacob seruum suum, & Israel hæreditatem suam, & pauit eos in innocentia cordis sui, & in intellectibus manuum suarum deduxit eos. Pascere populum cum cordis innocentia, nihil aliud est, quam ipsum sic gubernare, ut si quid ei imperaret, iustum rationi que esset consentaneum: ita quod Rex iubundo peccatum non committeret, sed cor eius, quia iusta præcipiebat, in- B
nocens quietum, & tranquillum remaneret. Et intellectibus manuum suarum. Ille præcepta in manibus suis, & non in lingua dicitur habere, qui & scit præcipere, & quod præcipit, factis exequitur. Loquens Dominus de Scribis, & Pharisæis sic ait: Dicunt, & non faciunt, Hoc est, intellectum non amplius quam in lingua habent Optimi uero prælati similes Regi Dauid esse debent, qui si aliquid populo imperabat, id prius opere complebat. Sed satis melius hoc fecit Christus Saluator noster, siquidem hæc omnia compleuit, & ultra hæc, animam suam C
pro ouibus posuit. Maxime vero notandum est, fratres mei pastorem hunc non esse luporum, tigridum, aut leonum, sed ouium ducem. Ideò iras, inuidiam, auaritiam, luxuriam, atque alia id genus uitia, quæ homines feras crudeles efficiunt, vos oportet relinquere, atque tanquam oues mites, & obedientes fieri, ut Christus cœlestis pastor dux vester fit, possitisque dicere id quod Regius Psal. 22.
Propheta: Dominus reg t me, & nihil mihi deerit, quod Beatus Hierony. uertit, Dominus pastor meus. Et alibi, ubi nos legimus: Qui regis Israel intende: idem D
vertit, Pastor Israel ausculta. Inter mani- Psal. 97.
festa signa, quæ ouem huius diuini pastoris ostendunt, mansuetudo, & in aduersitatibus patientia, præcipuum signum est. Loquens inclytus Moyses populo suo ait: Adduxit te Dominus, quadraginta Deut. 8.
annos per desertum, vt Affligeret te, atque tentaret, vt nota fierent omnia quæ in animo tuo versabantur, vtrum custodires mãdata eius, annon. Bonitas ensis ac fides eius, si in unam & alteram partem eum fle-

A ctas, comprobatur. Nam si fixo cuspide instar arcus effectus pristinam rectitudinem conseruat, dum remittitur, signum euidens eius bonitatis est, sed si obliquus manet, reprobatur. Ita seruorum Dei probitas in patientia dignoscitur.
Simile.

Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem. Cognoscere hic est idem quod amare, cognosco oues meas, idest amo oues meas. Vnde maxime notandum est, pijssimum Dominum amori, quo oues prosequitur suas, nullam rem similem potuisse inuenire, omnes namque (licet perfectos
B amores) longè superat, nec pastoris amor, uel patris, vel matris, vel sponsi, vel Angelorum, vel Seraphim aliqua ex parte cum eo poterit comparari. Denique in cœlo aut in terra, ei quid simile non pötuit reperiri: Ideo ait, Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem: id est, illis amoris oculis, quibus Pater æternus me contemplatur, & amore prosequitur eisdem oues meas aspicio, & vehementer diligo. O admirabilem amplificationem. Quæ regna, quæ diuitiæ, qui honores, nel imperia huic tantę fœlicitati aliquo modo possunt conferri? Et si amicorum omnia sunt commu-
C nia, quid obsecro illi, qui ita à Iesu Christo diligitur, deesse potest?

Sed aduertite Dominum, eum dixit: Agnosco oues meas, addidisse: *Et cognoscunt me meæ.* Postea vero inquit: *Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem.* In quo innuit, iustorum amorem erga ipsum, nulli etiam rei in terris nisi amori, quo Christus Dominus Patrem prosequitur, & ab eo diligitur, posse adæquari. O verba terribilia illis saltem, qui in cordibus suis maiorem amorem erga pomum suam, erga uineam, erga pallium, & erga calceos, quam erga Deum creatorem suum senti-
D unt, ex quo fit vt illum quotidie harum minimarum rerum amore detenti, & derelinquant, & offendant. Qualiter igitur, ò scelesté, tibi persuadere potes, te Iesu Christi ouem, cum huius miserrimæ vitæ nænijs tamproditus sis, & licet ille tanquam pijssimus pastor in tui custodia pernoctet, tu tanquam perditissimus infernalem lupum in tuam euersionem quæritas?

Ait itaq; Dominus: *Et animam meam pono pro ouibus meis.* Beatus Ioannes in
Apoc. 5. sua Apocalypsi inquit, Se uidisse beatos, cœlestem Agnũ laudantes, & dicentes: Re- A
demisti nos Deo in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione. Non aiunt, illum diuinũ Agnum omnes tribus & omnes linguas, nationes atque populos sed ex vno quoque illorum aliquos; qui videlicet sunt oues eius, redemisse. Licet enim infinita merita ad redimendum cunctos habuerit, tamen quia plurimis ea ob eorum culpam profectura non erant, noluit pro illis ea offerre.

Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & fiet vnum ouile, & vnus pastor. Ex gentib. scilicet, atq; ex Iudæis. Quando autem hoc futurum sit, non est vestrum nosse tempora B
vel momenta, q̃ Pater posuit in sua potestate. Quod ad nos attinet, est dictũ illud Diui Augustini: Si non traheris, ora vt traharis, si nondũ vocatus es, ora vt uoceris, & si iam vocatus es, illud Apocalypsis sæpenumero animo euolue. Tene, inquit quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam, id Apoc. 3.
est, si coniecturis potes assequi, Deum in te habitare, illum amoris, & timoris brachijs ne à te discedat, amplecti, pro virib. laborа. Nauis quæ in portu est, cum vehemens aliqua tempestas fuerit, ne à ventis dissipetur, quatuor anchoris retineri solet. Sic tu, Simile.
quatuor anchoris mentem tuam, ut perpetuò in Dei obedientia perseueret, munire contende. Quarum primo est fixum C
immotumque non peccandi propositum. Secunda verò, assidua oratio est, ita faciebat Regius vates, qui inquit: Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. Tertia est, frequens sacramentorum vsus. Quarta denique anchora est, diuinorum beneficiorum ac mandatorum Dei consideratio. Nam, vt ait sanctus Dauid: Nisi quod lex tua meditatio mea est, tunc forte perijssem in humilitate mea. Deniq; inquit diuinus pastor: *Illas oportet me adducere.* Quid est hoc, q̃d ais Domine? Tibi ne conducit nos ac omnes gentes in tuam Ecclesiam trahere? Certe non tibi, sed nobis, nostra, inquam, interest, ex numero tui sanctissimi gregis esse. O glorificatus ac benedictus sit talis Dominus, qui nos tã singulari amore prosequitur, vt necessitates, nostramq; salutem suam esse reputet. Atque ita ouẽ suam in humeris portans, inquit: Congratulamini mihi, quia inueni ouem Psal. 24. Ps. 118. D

A quam perdideram. O piissime Domine, oui quidem, & non tibi congratulandum est: siquidem sua refert, & non minus (Luc. 15) quam æternam consequi gloriam. Sed vis vt tibi, tanquam si esses ille qui inuentus est, postquam amissus fuit, iusti congratulentur. Tanti facis mentem deperditam inuenire? Quis ergo est, qui tam dulcia uerba audiens, amore dulcissimi huius Domini non liquescat? Eum, igitur, fratres toto corde, atque animi affectu, qui nos ita dilexit, diligamus: continue laborantes, ut consequamur eius gratiam, qua peruenitur ad gloriam, ad B quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA TERTIA post Pascha.

Concio I.

Modicum, & iam non uidebitis me, & iterum modicum & uidebitis me, quia vado ad Patrem, Ioannis 16.

C LEctio huius sacri Euangelii, pars quædam est illius suauissimi sermonis, quem summus prædicator Iesus Christus ad suos sacros discipulos post ultimam cœnam cum ipsis pridie eius diei quam pateretur, habuit in quo efficax ratio, qua piissimus Dominus mœrorem, & tristitiam, quam de abscessu eius conceperant, lenire curauit, continetur. Nã tristitia nimia in laboribus & calamitatib. ita mentem perturbat, ut id quod fieri debet, penitus ignoret. In diuina scriptura legimus, ignẽ qui ex altari Dñi prosiluerat, Nadab & Abiu fi- D lios Aaron deuorasse. Cũq; postea S. Moy (Leu. 10.) ses summũ sacerdotẽ Aaron & duos filios eius qui remãserant, eo q modum, qui sacrificiis & hostiis debetur, non seruauerãt, reprehendisset. rñdit Aarõ. Oblata est hodie uictima pro peccato, & holocaustũ coram Dño, mihi accidit quod uides, qũo potui comedere eam, aut placere Dño in cœremoniis mente lugubri? Perpendite, quæso, qualiter sanctus vir confitetur, tristitiã quã ob infœlicem mortẽ suorum filiorũ A acceperat, causam suę perturbationis fuisse. Et addit sacra litera. Quod cũ audisset Moyses, recepit satisfactionẽ, iustam.s. existimans fratris sui excusationẽ. Quocirca diuinus Magister in illo ultimo sermone, sacris Discipulis, multis rationibus persuadere contendit, ut a se nimiã tristitiam mœroreq; expellerent. In hoc uero sacro Euãgelio vnam, earum proponit, quæ sic se habet: *Modicũ iam, & nõ uidebitis me.* Quasi diceret. Consolamini, charissimi discipuli qm̃ paruo temporis spatio absens ero. Suã sacratissimam passionem summa bonitas B paruum appellat. Sed quid Dñe? Rem tantam, tam terribilia tormenta, tam crudelissimam mortem, ac deniq; rem tantæ utilitatis paruum uocas? Paruum ne est uitã mori & impassibilem pati? Nobilium animorum est, res magnas parui facere. Atq; ita inquit Seneca Magno nihil magnũ. Tãta erat libertas & amoris vis, quo filius Dei patiebatur, ut grauissima tormenta, crudelissimam mortem, omnia deniq; parui pẽderet. Quamobrem cũ de ijs uerba faciabat, ea nominibus ipsa minuentib nunciabat. Aperte hoc apud D. Lucam ostenditur, ubi mortẽ suam baptismum uocauit. (Luc. 12.) C Baptismo inquit, habeo baptizari. Nullus enim licet æstuosus esset, tam libenter balneo aquæ frigidæ usus est, q̃ Dñs se in suis tormentis recreauit. Et apud Matthęũ. Potestis inquit, bibere calicem, quem ego bibiturus sum? (Mat. 20) O iustorum gloria, calicẽ potionẽ tam amarã uocas? Hoc summe mihi uidetur vaticinio Regij qui nomine Christi ita prophetauit. Circumdederunt me sicut aqua, tota die circũdederũt me simul. (Psal. 76.) O dulcissime animæ meæ Redẽptor, qualiter in cruce aqua circumdatum te esse dicis, siquidẽ totus sanguine conspersus es? D Sanguinem suum ac tormenta Dñs Iesus aquam appellat: quia nullus in potu dulcissimæ aquæ tantã unq̃ me capit lætitię voluptaté, cum sitibundus est, quantam fidelissimus hic amicus noster in suo sacratissimo sanguine pro nobis spargẽdo accepit. Addit. Circundederunt me simul. Qñ undiq; astrictus erat: caput spinis coronatũ, humeros flagellis durissimis cæsos, pedes denique ac manus cruci affixos habebat, cumq; sic cruciaretur. & spinis, lanceis, ac crudelissimis clauis ambiretur, tũ se aquis circundari inquit. In cruce suauissime Ie-

A su, oppressus siti moretteris, ac nullus est, q tibi parũ aquæ ad sitim explẽdam tribuat, & aqua circumuentum te esse ais? Quis amor hic Domine Deus? Quare spinas, lanceam, clauos, flagella, sputa, & alia dedecora fontes dulcissimæ aquæ nũcupas? Tam singularis huius pijssimi Dñi erat amor, ut quotquot patiebatur, dulcia ei uiderentur: hoc n. amoris uerissimi singulare priuilegium est. Ait etiam. Circũdederũt me simul, quoniam ab instanti suæ sanctissimæ conceptionis usq; ad sacratissimam in cruce mortẽ, semper omnes labores quos B successiue pertulit, in mente simul passus est. Nam qui de Ierusalem prædixerat, nõ mansurum esse lapidem in ea super lapidẽ, optime sciebat in suo sacratissimo corpore, nec sanguinis guttam uix esse remãsuram, nec membra membris cohæsura, & omnia hæc modicũ uocat. Hispane, *Bien sapia q̃ apenas auia de q̃dar de su sãgre gota cõgota, ni en su sãcto cuerpo miembro cõ miẽbro, mas que todo auia de q̃dar de scoiũtado, ya todo esto llama poco.* In sacris literis legitur S. Iacob multis annis p pulchram Gen. 29 Rachelem seruituti Labã fuisse obnoxiũ. Cui, inquit sacer textus uiuebantur pauca C dies præ amoris magnitudine. Multo igitur plurib. annis cælestis Iacob Iesus Christus pro unaquaq; fideliũ anima seruiuit, cui tandem omnia modicum uidebantur.

Modicũ, & non uidebitis me. Me adeo (ut ita loquamur) annihilabo, & ita uilis manebo, ut a vestris oculis euanescam, ac uix me poteritis cognoscere. Hispane, *Apocar me he tãto, y quedar tam uituperãdo q̃ me perdereys de uista y a penas me cognosceereys.* Loquens Dñs ad Eliam (ut in Regum historia legitur, dixit. Vade, & abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanem, & ibi de torrente bibes, coruisq; præ D cepi, ut pascant te ibi. His his verbis sacratissimi filii Dei passio mirifice adumbrata est, nam Carith, idem est quod exterminatio, & passio illa *D*omini eiusq; mors, torrens exterminationis fuit, in qua crudelissimi illi ac nefarii homines, totius crudelitatis terminos trangressi sunt. Et ex hoc rapidissimo fluuio uerus ille Elias, aquam multorum opprobriorum & ignominiarum amarissimam bibit, ibi corui, nempe scelerum ministri eum amarissimo felle & insipidissimo aceto pauerunt. Die ueneris sancti solo pane, & aqua ieiunare, rem esse nimis grauem existimaris; ac filiũ Dei A aceto & felle improbi Iudæi cibauerunt. Hispane. *Tenoys en mucho ayunar el uiernes sãcto a pã y agua, y el hijo de Dios ayuno a hiel y uinagre.* In hoc torrente Dñs Iesus, ac si non esset infinitæ maiestatis, potentiæ & sapientiæ Deus, humiliter delituit. Et hæc omnia propter singularẽ amorem erga nos modicũ uocat. Ex quo colligimus amorem nostrum erga ipsum gelidissimum esse, siquidem quamcũq; rem licet minimam seruitio Dei dicatam, maximã esse existimamus. Si n. uno die a cibo abstinemus, uel una hora contẽplationi uacamus, aut stipem quamuis minimã B erogamus, sanctissimos nos esse putamus, atq; adeo, ut mentem nostram plus sanctitatis capere non posse cogitemus. Hispane, *Nos paresce que ya rebentamos de sãctos.* Non hæc uestigia sequebantur, nec ita de se iudicabant perfecti Dei amici ut manifeste in D. Petro inspicimus, cui Christus Ioã. 21. Redemptor noster dixit. Cũ esses iunior cingebas te, & ambulabas ubi uolebas, cũ autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quo tu non uis. Et statim adiecit S. Euangelista. Hoc autem dixit ei, significans qua morte esset glorificaturus Deũ. O rem admiratione dignã, C qualiter Dominus de morte eius loquens, inquit. Illũm quo non uellet, esse iturum. Ergo D. Petrus nihil in martyrio metuit, quippe qui illud inuitus & coactus adiuit? Ad hoc sic respondeo. Inter ea quæ in sacra Scriptura, eos qui paulo altius eam scrutantur, in maximam admirationem rapiunt, hoc unum est, uidere, scilicet ingentem curam, quam sancti in paruipendendis ijs, quæ propter *D*eum passi sunt, habuerunt, & maximam solicitudi- D nem, quam ipsemet Deus in eorum operibus extollendis adhibet, contemplari. His uerbis Christus *D*ominus crudelissimam mortem, quam Diuus Petrus passurus erat, amplificat & exaggerat. Et quamuis futurum erat, ut caro eius eam subterfugeret ac recularet, ipse tamẽ illam libentissime erat, accepturus. Atq; ita illud. Ducet te quo tu nõ vis, iuxta fragilem carnis nostræ naturam intelligendum est. Ceterum B. Apostolus loquens de ipsa crude 1. Pet. 1 lissima morte sua ait. Certus sum, quod velox est depositio tabernaculi mei, secundũ quod *D*ominus noster Iesus Christus

signi-

A significauit mihi. Quid sibi vult sanctus Apostolus, cum ait: Depositio tabernaculi mei, nisi id quod propter Deum passurus erat, parui facere? Ac si diceret: *No es fino mudar casa*. Itaq; Deus illud exaggerat, ipse uero paruipendit, cuius rei amor, quo ipsum prosequebatur, in causa erat. Si quis magna necessitate oppressus esset, & alter ut ei subueniret, rapidissimum flumen, eo quod eum tenere diligit, cum uitæ periculo transmearet: cum uero ille huic gratias referre uellet, ipse periculum, quod propter eum subierat, parui faciens diceret, se uitæ discrimen, cui se obtulerat, pro nihilo habere, nonne hoc singularis amoris esset manifestissimum signum? Plane quidem. Sic eum Christus Redemptor noster Beato Petro quamplurimos labores, crudelissimamque mortem propter se ob oculos proponeret, ille constanter sic respondit: Hæc omnia depositionem tabernaculi mei uoco, quoniã propter meum erga te amorem mihi parua uidentur. Heu, fratres mei, quam aliter nobiscum sese res habet Nam cum ferè nihil agamus, omnia iam fecisse nobis persuademus: quod certe ex magna in Deum amoris inopia oritur. Inter eos spicilia, quibus senes utuntur, & illa quibus adolescentes, hoc discrimen est, quod illa eo modo confecta sunt, vt res maiores quam sunt repræsentent: exiguos enim characteres magnos apparere faciunt: hæc uero econtra sunt fabricata, nam quę sunt magna, minora esse ostendunt. Sic inter amorem magnum & paruum, hoc differt, quod magnus, tanquam adolescẽtum conspicilia, res minores quam ipsæ sunt, repræsentat: difficillima enim facilia esse persuadet: ueluti, si quis in alium quẽ nimio prosequitur amore, ingentia beneficia conferat, ea oĩa minima esse existimat. Cõtra uero paruus amor, sicuti senũ conspicilia, res maiores quam sunt, repræsentat. Licet enim qui leuiter diligit, in aliũ minima beneficia conferat, ea magna esse arbitratur. O miseri filij Adæ, qualiter Deum parum diligere non creditis, siquidem quidquid propter eum facitis, illud, licet minimũ sit, magnũ esse cõmẽdatis?

Simile.

Simile.

B

C

D

Discipulos etiã Dominus consolatur, dicẽs: *Modicum, & iam nõ uidebitis me.* Quasi diceret. Ego meæ mortis tempus breuiabo, ut uos celerius consolatione afficiam. Atque ita quamuis summa ueritas A Christus Dominus tribus diebus ac noctibus in corde terræ futurum se esse promiserat: tamen propter singularem erga eos amorem uoluit, vt fidem non fractã, dies noctesque integri minime essent, sed eos abbreuians duas partes duorum dierum & duas totidem noctium ut citius discipulos consolaretur, assumpsit.

Et iterũ modicũ & uidebitis me Et hoc erit tempus, quod post resurrectionem meam uobiscum ero, quamuis enim per quadraginta dies uobiscum in terris commorer, tamen, quia uobiscum diu esse cupio, eos parum uoco. Parum est, respectu uehementis mei erga uos amoris, sed B ita nũc esse oportet, quia uado ad Patrẽ, hoc est, quia Pater, ut in cœlos ascendam, sessurus ad dexterã eius, his quadraginta transactis diebus, mihi imperat. O uere hominum amator Christe Redemptor noster, ut quid talibus uerbis singularem erga nos amorem ostendentibus, nosipsos confundis? Tibi Domine, eum hominibus quadraginta diebus commorari parum uidetur, nobis uero, tecum per spatium unius horæ esse, longissimus annus apparet. O infœlices illi, qui una dũtaxat hora concioni, aut orationi, uel contem- C plationi vacantes, annum integrum esse putant. Dies, & anni, ac totius uitæ spatium ad colloquendum cum eo, quem diligitis, uobis breuissimi uidentur: tempus uero quod rebus diuinis consumitis, licet breuissimum sit, longissimum esse iudicatis. Cum cœlesti igitur hoc Domino conuersari incipite, quem gustantes, diuini eius amoris dulcedine inflammabimini. Pulchra ut luna uocatur in Canticis Cant 6. ab sponso mens sancta. Pulchritudo lu- Simile. næ tunc augetur cum duo eius cornua in altum erecta apparent, quousque ipsa totum suum orbem compleat: cum uero decrescit, duo cornua in terram demittit, atque progreditur, quousque lumen & clari- D tatem amittat.

Simili etiam modo anima proficit, uel in deterius uertitur. Nam cum duo cornua, scilicet, intellectum & uoluntatem in cœlum mittit, cogitationes & affectiones in Deo collocando, ipsumque suauiter amplectendo, & amoris affectu pertractando, tunc spirituali pulchritudine concrescit & augetur, & sicut

A luna uno die suum orbem nō implet, sed paulatim, ita mens non repente perfecta efficitur, sed sensim in cœlum debet ascendere, quousque in sublime perueniat, & diuinæ gloriæ luce coruscans, plena remaneat, quemadmodum Regius uates nos erudit dicens: Ibunt de uirtute in uirtutem, & uidebitur Deus Deorum in Sion. Cum uero anima cornua sua in terram uerterit, et intellectu ac uoluntate inhærendo, tergaq; se per obliuionem contra Deum uertendo, tunc decrescit, & paulatim uirtutem amittit, ac tandem corrupta omnino manet. Nam (ut ait Beatus Gregorius) sicut nemo repente in uirtute fit summus: ita nemo repente fit pessimus. Hæc igitur fratres mei nobis nimis conducentia in primis attendite, & in quam partem mentium uestrarum affectiones inclinent, animaduertite, atque ex hoc de uestra damnatione, aut salute aliquid facile colligere poteritis. Si autem in terram uos ipsos uersos esse intelligatis, in cœlum reuerti quam citissime, totis uiribus contendite. Illos uero, quibus temporis opportunitas adest, saltim duarum horarum spatium singulis quibusq; diebus mane ac uesperi, ad hæc diuina collo C quia destinare oportet. Illi autem, quibus per tempus non licet, quoniam familiam labore suo sustentare debent, Deum laudent, qui sua infinita misericordia eos tam singulari beneficio, mente scilicet, talibus potentijs ornata donauit, ut exterius cum corpore laborantes, possint simul in cælum corda sua Deum ipsum laudantes eleuare. Quapropter uos, fratres, obsecro, ut alteram horam mane, & alteram uesperi saltim constituatis, quibus laborantes corpore, siue textores, siue sarcinatores, siue sutores, aut fabri sitis, cum Deo inter uos conuersemini, & nunc in morte, nunc in finali iudicio, nunc in in- D ferno, nunc denique in gloria cogitetis. O pater, & quis hoc præstabit? nimis enim difficile nobis uidetur. Ego, fratres mei, illis in præsentiarum alloquor, qui Deo licet maximo cum labore placere student, non autem illos, qui de hoc minime curant. Et quamuis in principio, aliquibus arduum hoc & difficile uideatur, consuetudo tamen diuino fauore adiuta, illud facillimum efficiet.

Psal. 83.

Huic literali horum uerborum sensui, alius moralis optime nūc arridebit. Nam A cum Dñs inquit: *Modicū & non uidebitis me* Considerandum est, quam modici, i. *Per quampocas cosas*. Improbi Deum non uidebunt. Inter grauissima tormēta, quæ damnati in inferno patiuntur, hoc unum est præcipuum: s. Deum non uidere. Solēt sacri Doctores quærere, an in gehenna futuri sint tortores, ad pænā sensus exequendum Et respondent, utiq; quos dæmones futuros esse dicunt, affirmantq; corpora damnatorum ibi in summo gradu sensibilia futura, plus. n. cuiusq; reprobi corpus sentiet, si palea tangatur, quam corpus uiuentis in hoc mūdo si graui ictu percutia B tur. Quod manifeste apparet in eo, qui podagræ ęgritudine laborat, non. n. minimū ictum quantumcunq; sit lentus, necdum tenuissimam sindonem, qua si sanus esset, recrearetur, ferre pōt. Ita damnati, ut erūt corruptissimi, quantūcunq; tormentum, quanuis minimum, in suis corporibus nimis sentiēt. Homines dum sunt in hac uita assuefacti laboribus, illos, quia iam callum obduxerunt, quodammodo non sentiunt; præsciti uero in inferno, post millia uel ducenta millia annorum, tam teneri erūt in tormentorū tolerantia, ac si eo momēto quo Tartarum ingressi sunt, essent. Ideo, ubi nos legimus. Qui cum circunci C sis dormierunt, & cū ijs, qui descenderunt in lacū: alia translatio habet, Cum ijs, qui descendunt in lacum & sic est in contextu Græco & paraphrasti Chaldaica, Vbi illi q ad infernū descenderūt, multis ante temporibus tam tenere pati, ac si modo descēdissent, aperte significantur. Inter omnia autem tormentorum genera, hoc unum maius & præcipuum est, scilicet, illos diuino conspectu priuari, & huius pœnæ quæ dāni uocatur, tortor est ipsemet Deus, qui sua omnipotentia efficit, ut damnati eum non uidendo, incredibili tristitia ac pęnæ afficiantur. Sed quęro a uobis, o nefarij ac D maledicti præsciti, qui modo hoc grauissimū tormentorum genus in æternū patimini, quare illud patiamini? Quia ipsi rñdere nequeunt cū sacrosancto Euāgelio: Modicum & non uidebitis me, Quamuis quilibet damnatorū, omnib. mundi uoluptatib ab eius creationis principio usq; in præsens potitus fuisset, omnia pro nihilo putanda erant, si cū tormentis, quæ dum conspectu Dei priuant, patiunt aliqua ex parte

Simile.

Eze. 32.

A parte compārentur. Loquens B. Iob de re probis, inquit. Ad modicum eleuati sunt, Iob.14. & non subsistent, humiliabuntur, sicut omnia, & auferuntur. Cuiuscumque peccatoris cor dum appetitui suo turpiter satisfacit, in corpore præ gaudio consistere non potest. Sed hoc ad modicum est. Nam licet superbus, cum optatum honorem consequitur, exaltatur, carnalis, cum voluptate fruitur, gaudeat, auarus cum pecuniam lucratur, quodammodo satietur, ad modicum tamen isti eleuati, & non subsistent, quoniam in momento hæc om B nia euanuerunt. Humiliabuntur sicut Eccle.1. omnia, id est, consummabuntur, & auferentur.

Hæc uerba difficillima uidentur, quoniam Ecclesiastes inquit, Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in æternum stat. Quod idem de aliis elementis, quia perpetuo permanebunt, dicendū est: Ergo non consummabuntur, & auferentur omnia. Quare igitur peccatores sicut omnia consumendos esse, atque aufe C rendos diuina Scriptura testatur?

Simile. Hic, meo iudicio, declaratur modus, quo improbi ac damnati in æternum permanebunt. Nam sicut elementa aliquib. qualitatibus, quas modo habent, spoliata manebunt, materiaque ac forma eorum aliis accidentibus ornabuntur, sic mentes, & corpora infoelicium damnatorum, omnibus gaudiis & uoluptatibus priuata, & alijs longe dissimilibus accidentibus, scilicet tormentis, quibus in perpetuum cruciabuntur, cooperta remanebunt, & sicut summitates spicarum conterentur. In spi Simile. ca grana inter cellulas inserta, quæ, licet uelut in carcere, recto tamen ordine colloca D ta videmus. Aliæ vero sunt summitates, videlicet, quædam stipulæ, & aristæ proceræ, quæ separatæ, & uicissim disiunctæ, asperæ sunt & acriter pungunt. Conuenienter sacrosancta Ecclesia spicæ comparatur, in qua grana, id est iusti tanquam in carceribus, laboribus, calamitatibus, & afflictionibus concutiuntur, & ij ueluti grana recto ordine suauissimi atque maxime beneuoli sunt. Stipulę uero peccatores sunt adinuicem sibi nocentes, asperi, crudeles, inordinati, & tanquam aristæ in spica, alij ab alijs separati. At sicut spica in area trita, granū Simile. palea immune remanens in horreo seruatur, & palea in ignem comburenda mittitur

vel ad iumentorum pabulum custoditur, A ita in diuini iudicij area iusti in cælorum horreis, collocabuntur, improbi verò ab inferni belluis deuorandi æternis ignibus consumentur. Quis igitur adeo amens & insanus est, qui hæc audiens, non contremiscat? Quis uoluptatum breuitatem animaduertens, & æternitatem pœnarum, quæ de impijs sumentur, animo euoluens, non omnes huius mundi illecebras contemnit, & pro nihilo ducit? Deus mentium illuminator, vos, fratres mei, illuminet. ut quæ facienda sunt, peragatis.

Iterum modicum & uidebitis me. Si in B cælum ascenderetis, & ineffabilia bona quibus beati perfruuntur, contemplaremini; merito omnia quæ in hoc mundo passi fuerunt, si cum ijs quæ ibi possident, comparentur, modica fuisse iudicabitis. Quapropter nomine cuiusque eorum in sacra pagina dicitur. Modicum laboraui, & inueni multam requiem. Quanuis.n. unus tantū Eccl.51 iustus, omnia martyrum tormenta, & omnium mortalium labores passus fuisset, si cum bono, quo fruitur, conferantur, modica esse diceret. Mentibus igitur vestris, fra- C tres mei, concipite, Deum vnicuique uestrū sic dicere. En homo, adest gloria, uoluptas, & omniū rerum æterna abundantia, quib. frueris, si parum laboris hic patiaris: Vel: Ecce continua tormenta, quibus si parum in hoc mundo recreeris, sine dubio torqueberis. Quod nam horū elegeritis, penitus ignoro: vnum tamen certo scio, omnes, qui voluptates huius mundi elegerint, in æternum fore, ut illos pœniteat, & eis nunquam pœnitentiam profuturam esse. De alijs enim qui hanc viam secuti fuerunt, sic in inferno clamasse diuinæ literę testan Sapie.5. tur. Errauimus a uia ueritatis, quid nobis profuit superbia? Aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia D illa tanquam umbra, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Et infra dicitur. Spes impij tanquam lanugo est, quæ a vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ a procella dispergitur, & tāquam fumus, q a uēto diffusus est. O digna uerba, q̄ æternę memorię mandentur. O utinā ea cordibus nostris affixa teneamus, ut rerum huius mundi paruitatem animaduertētes, illa ob quæ impij in infernum detruduntur, intelligamus. ¶ *Dixerunt ergo ex discipulis eius*

A *adinuicem. Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum & non uidebitis me: &c. Vsque; Nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus, quia volebant eum interrogare.* Verba hæc, cum essent clarissima, Apostoli non intellexerunt, & expositionem eorum a suo diuino Magistro deposcunt. Ex quo clarissime infertur, quod si Christus Dominus sapientia infinita æterni Patris
Actũ.8. sanctam Scripturam per doctorum ac prædicatorum ora non exponeret, ipsam intelligi, impossibile esset. Hoc Eunuchus Reginæ Candacis satis bene cognouit, qui rogatus à Beato Philippo, an Isaiam pro-
B phetam, quem iter faciens legebat, intelligeret, respondit: Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Solus Agnus clauem libri sui in Apocalypsi dicitur ha-
Apoc.5 bere his uerbis: Dignus es Dominus accipere librum, & aperire signacula eius. Si enim ille non aperit clausus profecto erit. Quo circa qui diuina eius mysteria percipere optatis, ipsum, ut uos doceat, clauemque suæ sapientiæ præbeat ad sacrosanctum eius librum aperiendum, exorate debetis Ita faciebat Sanctus Dauid, cum dicebat: Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Et da mihi intel-
C lectum, & scrutabor legem tuam. Ne au-
Ps.118. tem existimaremus, Sanctum prophetam curiose diuinam legem nelle scrutari, addit statim. Et custodiam illam in toto corde meo. Hic enim debet esse finis, ob quem sa-
D:Hier. ad Nepotia. cram Scripturam intelligere nobis curandum est. Et ad hoc oportet literarum studiosos id, quod D. Hieronymus, B. Tho-
B.Th.2 2.q 15. artic. 3. mas, S.Isidorus inquiunt diligenter adnotare, scilicet, uentrem pinguem, subtilem intellectum ad diuina mysteria inuestigan
S.Isido. desũmo bono. da non gignere Mens.n. multitudine sanguinis & cudi pinguedine submersa, quid potest difficile innestigare? D. Athanatius,
D & B. Gregorius Nissenus, in ea etiam sunt
S.Athali. de in car. ver. sententia, ut intelligentiam sacrarum textum, diuinamque eius cognitionem non solum varia lectione, sed perfectissima ui-
B.Greg. in vita. Moysi. tiorum extirpatione acquiri affirment. Et B.Cyrillus asserit, Christum Redemptorẽ nostrum gloriosum: Euangelistam Ioãnẽ,
B Cyri. lib...in Io.n. quia propter conscientiæ puritatem, & mentis aciem ad diuina mysteria intelligenda aptus erat, nimis dilexisse.

Et dixit eis de hoc quaritis inter uos, &c. usque. Sed tristitia vestra conuertetur in gau-dium. Pisces ne corrumpantur, solent sa- A
le condiri, sed antequam manducentur: ut Simile.
salem deponant, in aquam mittuntur. Ita etiam homines, ne deprauentur vitijs & sceleribus, in tribulationum, & angustiarum salem mitti oportet. Si autem illas Deus non miserit, ipsimet ieiunijs, disciplinis atque cilicijs seipsos salire debent, qui, ut in mensa cæli apponantur, & cibus Dei sint, ab ipso Deo sale abstergentur, ut D Ioannes testatur, dicens: Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorũ, & mors vltra non erit, neque luctus, neque B
clamor, neque dolor, erit vltra, quæ prima abierunt. Quasi diceret: Postquam salsi Apo.21
fuerint, ab illo abstergentur. Et alibi. Dedu cet, inquit, eos ad fontes aquarum, & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum. Hoc est, *Alli los echara ec remoio, les quitara la sal de los trabaios.* Ideo hic dicit Dominus: Tristitia vestra conuertetur in gaudium. Qui a licet sacri Apostoli corrumpi non poterant, tamen Dominus illos tot laboribus affecit, tum propter maius meritum, maioremque eorum gloriæ coronam, tum propter nostrum exemplum, ut ipsorum labores contemplantes, quamque patienter eos pertulerunt C
nos etiam, siquidem tot peccatis submergimur, illos non moleste patiamur.

Quis igitur animum non concipiet, ut in hoc misero vitæ curriculo aliquid patiatur, quandoquidẽ summa ueritas Christus Dominus discipulis inquit: Tristitia vestra conuertetur in gaudium? Igitur Deum humiliter deprecari debemus, ut nos a laboribus futuræ uitæ, siquidem nun quam finientur, eripiat, nam illi, quos in hac patimur, in nostram utilitatem & commodum cedunt. Si de alicuius tauri feroci tate vis periculum facere, magnum discri D
men est, te illũ in ater cãpi, uel in foro areno so experiri. Cum.n. de eo in area cãpi, id Simile.
est, *En el corral*, experimentum sumitur, tribus ad summum, uel quatuor hastilibus percutitur, & parum affligitur, atq; ut eius ferocitas appareat, plurisque æstimetur, alt quantulum angitur. At uero cũ in foro agi tatur, nimis vexatur, opprimitur, lapidatur, quam plurimis ferratis fustibus cæditur, ac tandẽ crurib. abscissis vita priuaẽ. Faxit Deus ne in foro iudicii finalis, aliquis nostrum agitandus exeat, ibi namque ab uniuersis mortalibus sibilabitur, & crudeliter

ferietur,

A ferietur, ac denique ei omnia crudelissimi tormenti materia erunt. Ante sententiam tormentum erit, & post sententiæ prolationem tormentum, tormentum, inquam quod fidem aliquam non habebit. Labores vero huius mundi, ad experiendum iustos sunt, nam Deus iustos probat, ut virtus, fortitudo, valorque eorum clarius appareant, plurisque apud Deum & homines habeantur. Quin etiam his laboribus, plerumque aliqua consolatio adhæret & coniungitur.

Simile. Tonsor, cum aliquem nouacula vult radere, prius eius vultum odoriferis aquis, ne
B radendus cædatur, abluit. Omnes seculi calamitates, nouaculæ quædam sunt, quibus Deus culpas, si æquo animo perferantur, aufert. Quando vero piissimus Pater his nouaculis nos tondere vult, prius spiritualibus consolationibus mentem solet abluere, manumque leniter ac suauiter ne tanto dolore afficiamur, superponit. Atque ita
Psal. 2. vbi nos legimus. In tribulatione dilatasti mihi, alia translatio habet. In tribulatione dilatasti mihi cor. Vbi insinuatur cor tribulationibus, & consolatione, quam illis
C Deus iungit, disponi, & ad patienter tolerandum alias multas dilatari. Cumque dilatatur, capacius efficitur diuinæ gratiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA Tertia post Pascha.

D

Concio II.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad Patrem. Ioan. 16.

Inter omnes diuinæ Scripturę effectus singularis ac præci-
Rom. 15 puus est afflicta credentium corda consolari. Ita testatur Diu. Paulus, dicens Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sũt, vt per patientiam & cõsolationẽ Scripturarum spem habeamus. Atque inter officia Christi Redemptoris nostri, & ob quod ipse ab æterno Patre in mundum A
missus fuit, hoc vnum est, vt, videlicet, consolatoris munere fungeretur Sicut docet
S. Isaias. Misit me, vt consolarer omnes lu- Isai. 61.
gentes, vt ponerem fortitudinem lugentibus Sion, & darem eis oleum gaudii pro luctu. Ideo cum Dominus morti appropinquaret, tanquam sui oblitus, & in agone positus, ad sacros discipulos dulcissimum sermonem habuit, in quo quamplurimas solaminis rationes eis attulit. Profecto inter illa, quæ maxime deploranda sunt, iustorum mors est, illorum enim absentia, nobis magnum nocumentum affert, licet plerunque nos uelut amentes eam non sentia- B
mus. De quo merito S. Isaias conqueritur Isai. 57.
dicens Iustus periit, & non est qui recogitet in corde suo, & uiri misericordiæ colliguntur, quia non est qui intelligat, a facie enim malitiæ collectus est iustus.

O insensibiles mortales siquidem iustos de medio tolli, & nefarios in mundo, quorum sceleribus terra deuastatur, manere uidemus, & uix hoc sensu percipimus. Quam aliter hoc contemplabatur Propheta Iere-
mias cum dicebat. Vsquequo lugebit terra Iere. 12.
& herba omnis siccabitur. Et ipsemet respondet. Propter malitiam inhabitantium in ea. Quando res iusto deseruiunt, Deo etiam deseruiunt, nam cum ille Deo inser-
uiat, omnia in eo seruitutem Domino adhibere contendunt. Cum autem improbus C
diaboli sit seruus, omnia quæ ei seruiunt, diabolo in eo famulantur. Ideo sanctus Propheta per exaggerationem inquit, terram lugere, quoniam ab iniquis habitatur, & eis seruire compellitur. Hoc loquendi modo utitur etiam Diuus Paulus, cum ait. Omnis creatura ingemiscit, & parturit us-
que adhuc. Et rationem reddens, addit. Va- Rom. 8.
nitati enim subiecta est, id est, ingemiscit, quia peccatorũ uanitati subiicitur. Quod si mortem cuiuscunque iusti non sentire, D
insensibile est, multo magis profecto absentiam, & mortem iusti iustorum Iesu Christi non lugere, esset insensibile, & graui culpa dignissimum. Quod cum ita sit, quare Dominus sacros discipulos tam iusta tristitia ac mærore affectos consolatur? Ad hoc respondeo, ideo eos Dominũ consolari uoluisse, qm̃ ipsorum tristitia nimia erat, quæ hoĩes perturbare solet, ne id, quod debent, ut oportet, exequantur. Continet autem sacra huius Euangelii lectio, rationem

A nem quandam efficacem, quia Dominus discipulos cohortatur, ne propter absentiam suam tanto mærore conficiantur. Ra
D.Bern. tio uero hęc est, Modicum & iam non vide
sup.Ioa. bitis me Diuus Bernardus exponens hæc verba sic ait: O modicum modicum, o modicum longum pie Domine: Modicum dicis, quod non videmus te? Saluum sit verbum Domini mei longum est, & multum valde nimis: verumtamen vtrumque uerum modicum meritis, & non modicum uotis, id est, desideriis. Hoc inquit glorio-
B sus Doctor considerans id quod mens sentit, quæ Deum gustauit, qui quidem aliquando ei auferens dulcedinem, in maiorem eius vtilitatem se aliquo temporis spatio ab illa absentem esse permittit. Aliter enim quomodo homo miseriæ suæ, si continuo diuinus sponsus suis consolationi-
Psal.29. bus cum eo esset, in cognitionem veniret? Hoc manifeste apparet in sancto Dauid, qui ait: Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Domine, in voluntate tua præstitisti decoro meo virtutem, siue, vt vertit Beatus Hieronymus, Præstitisti monti meo fortitudinem. Auertisti fa-
C ciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Attendite, obsecro, quam diuerse vir sanctus in ea statuum varietate de se opinatus est. Ideo oportet, vt modico tempore consolationis nobiscum Dominus sit, & altero modico tempore consolationis a nobis fiat absens. Sol, cum a nobis recedit, & cum appropinquat, semper nobis vtilitatem affert.

Simile. *Ita* Christus Dominus verus iustitiæ Sol, accedens & recedens a nobis, propter consolationem vel tristitiam, continuo nobis commodum & emolumentum importat: nam præsentia sua nos in amorem, allicit, absentia uero vt submitta-
D mur, efficit, & ideo nos visitat. Atque
B.Greg. Diuus Gregorius super illud Iob: Visitas
su.Iob.7 eum diluculo, & subito probas illum, sic ait: Hoc operatur, vt homo, & gratiæ dona habeat, & infirmitatem suam agnoscat. Sed quamuis aliquoties Deus absit, non ideo mens nimia tristitia & molestia
Cant.2. affici debet. Sponsa enim inquit: En ipse stat post parietem nostrum, in quo non longe abesse, nec maria nauigari, oportere, uel mundum circuire ad eum inueniendum, significauit. Et hoc est quod
Ps. 144. ait sanctus Dauid: Prope est Dominus omnibus in uocantibus eum. A

Modicum & iam uidebitis me. Scilicet, cum resurrexero, quia tunc paucis diebus uobiscum ero, & his paucis diebus rarissime me uidebitis. In quo cœlestis Magister nos docuit, eum, qui per ueram pœnitentiam resurrexit, non debere perpetuo cum mortalibus conuersari.

Nam, vt ait D. Chrysostomus, sicut dif Simile.
ficile est arboris iuxta uiam consitæ, fructus usque ad maturitatem seruari, sic difficile est, hominem consuetudine aliorum hominum inuolutum, virtutem diu posse retinere. Euelle (inquit idem sanctus) teip- B
sum ab occasionibus, & in secretum ab hominum consuetudine locum te recipe, si vis uirtutem contueri. Admirabili ratione Regius Psaltes damnum, quod iustis inferunt praua colloquia, nobis his verbis ostendit. Gladium euaginauerunt peccato Psal.36.
res, intenderunt arcum suum, vt decipiant pauperem & inopem, vt trucident rectos corde. Euaginare gladium, est pulchre & coram omnibus peccata committere. Qui enim sic peccant, sunt veluti gladij acuti, quibus mentes eorum, qui nuper ad Deum conuertuntur, percuti solent. Atque ita ubi nos legimus. Vt decipiant pauperem, alia translatio habet: Vt deiiciant pauperem, C
& sic est in contextu Græco, quem Beatus Ambrosi. sequitur. Paraphrasis uero Chaldaica habet. Vt occidant Vbi aperte designatur, peccatores suo malo exemplo non solum decipere, verum etiam bonos funditus euertere, & spiritualiter necare Ideo additur. Gladius eorum intret corda ipsorum. Quasi diceret sanctus Propheta. Ne permittas Domine, vt peccata eorum plures quam ipsos inficiant. Quocirca de iusto verba faciens sanctus Ieremias sic ait: Tren.3.
Sedebit solitarius, & tacebit, quia leuauit se supra se, id est, quia seipsum vicit & superauit. Et quoniam multi ex uobis D
non solum seipsos non uincunt, sed propriis passionibus succumbunt, & infra se sunt, ideo nec solitudinem diligere, nec tacere sciunt, quin potius prauis ac nimiis colloquiis corrumpuntur & labefactantur.

Dixerunt ergo ex discipulis eius adinuicem. Quid est hoc, qd dicit nobis, &c. Nescimus qd loquitur. Ea quæ diuinus Magister aiebat, difficilia minime erant, sed adeo rudes & ingenio hebeti tunc erant sancti disci-

A discipuli, ut clara & manifesta eis obscura
Ps. 48. viderentur. Quapropter de ijs quæ antea dixerat, sermonem faciens Dominus inquit. Hæc in prouerbijs loquutus sum uobis. Non erant prouerbia res illæ, quas Dominus discipulis suis dicebat, sed ingenij tarditati, atque hebetudini eorum obscura prouerbia videbantur. Idem contigit sancto Dauid, qui cũ manifestissima quædam, & omnibus clarissima (qualia erant, stultus & insipiens simul peribunt, & relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum) explanaret, tamen quia coram hominibus terrena amplectentibus,
B & rerum cœlestium expertibus, Hispane, *Hombres enclauados en la tierra, y sumidos en el cielo*. De mundi contemptu acturus erat, quod ipsi, quoniam secundum uota & desideria sua non erant, parum intelligebant, ideo inquit, Inclinabo in parabolam aurem meam. Vel ut alij transtulerunt, Loquar in ænigmatibus. Licet enim ea quæ loquebatur, aperta erant, tamen improbis ænigmata, parabolæ, atque difficillima prouerbia videbantur.

Hoc idem aperte quotidie in concionibus contingere uidemus. De iudicio namque, de inferno, de præmio, de bonorum
C gloria, de beneficiis a Deo acceptis, de morte sacratissima Redemptoris nostri, de eius sanctissima resurrectione, ac de bonis per illam comparatis copiosissime uerba facimus, & hæc omnia parabolas, atque ænigmata esse existimatis, & tam parum cordibus vestris adhærent. Quid obsecro, horum est, quod si attente & sedulo consideretur, non sufficiat ut sancti efficiamur? Insignis ille philosophus Plato, homines, si Deum unum rerum omnium gubernatorem, & qui improbos punit, bonos uero præmio afficit, esse crederent, non posse
D diu in peccatis perseuerare pro comperto habebat, existimabatque mortalium malitiam ex ignorantia harum rerum oriri. Quid ais Plato? Ecce sunt quamplurimi in Ecclesia catholica, qui id omne, & multo plura credunt. Nam Deum factum esse hominem, mortuum fuisse, & resurrexisse, firmiter tenent, atque hæc omnia quotidie in concionibus, & extra illas, ne obliuione excusentur, audiũt, & nihilominus toto uitæ suæ cursu in peccatis & abominationibus persistunt. Causa harum rerũ forsan est, quia eis hæc obscura uidentur, A nec ut oportet, in memoria atque intellectu eorum resident. Aliter enim, ne tantis bonis priuarentur, aut tantis malis punirentur, quid non efficerent?

Cognouit autem Iesus, quia volebant eum interrogare & dixit eis, &c. Attendite, obsecro, qualiter piissimus Dominus solis desideriis correspondet. Nõdum enim discipuli eum interrogauerãt, cum eorum uoluntatem intelligens, satisfacit. O infinitam Domini uoluntatem? Quis tam lapideus est, qui eum uehementi amore non prosequitur? Tanta est enim misericordia tua Domine, ut non poscentibus præbeas, B & non interrogantibus obuiam exeas. Non solum uoluit hic benignissimus Dominus, ut nomine suo sanctus Isaias Hebræo populo diceret. Si uere conuerteris, Isa. 58. tunc inuocabis, & Dominus exaudiet: clamabis & dicet, Ecce adsum Quis vnquam Simile. seruus tam diligenter uocibus heri sui obtemperauit, sicut Dominus uocibus seruorum suorum hic se adfuturum esse pollicetur? Non solum, inquam, hoc uoluit, sed quid per eundem prophetam polliceatur, attendite: Antequam clament, ego exaudiam. O dulcissima uerba, quæ immensi Dei pietatem ac desiderium nostris ne- Isa. 65. C cessitatibus subueniendi clarissime ostendunt. Ergo (charissimi fratres) in nostris difficultatibus ac dubiis hunc altissimum magistrum, ut nos illuminet, consulamus, & cum Regio propheta deprecemur: Da mihi intellectum, & scrutabor Ps. 118. legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Quamuis enim literarum studijs operam demus, & cum uiris doctis, ut oportet, uersemur, id tamen, quod præcipuum est, non relinquamus, scilicet, eum qui ait: Ego sum lux mundi, humiliter in oratione interrogare. In eodem nã- Ioan. 12 que psalmo dicitur: Intellectum dat paruulis. Abiectis enim, & parum de se co- D gitantibus, Spiritus sanctus intellectum luce clarissima, qua uoluntas irradiata Deum diligat, & quidquid eis amorem impedit, abhorreat, perillustrat. Quãtum autem hac diuina luce opus sit, ex hoc paret, quod tot us uitæ Christianæ summa, in Dei amore super omnia, & in peccati odio consistit. Et ut hoc fiat, oportet, intellectum humanum a diuinæ bonitatis & pulchritudinis cognitione illuminari:

A nri, quæ quidem cognitio, uoluntatem in hunc amorem, & odium sceleris, ad illud detestandum mouere valet. Atque hoc adeo uerum est, ut sanctus Thomas dicat, hanc lucem charitatis augmento simul augeri: donum uero intellectus, quod præcipuum inter dona Spiritus sancti locum obtinet, perfici, & multiplicari. Hoc vero Diuus Thomas docet, ut ita inter intellectum, & uoluntatem sit aliqua proportio, qua voluntas ipsa tantum diligat Deum, quantum diligi dignum esse, illustrata intellectus lumine cognoscit.

B *De hoc quæritis inter uos, quia dixi Modicum & non videbitis me, &c.* Quoniam Dominus hic de morte sua, quæ magnæ tristitiæ causa suis futura erat, & cui læta resurrectio eius successit, loquitur: ideo hinc occasionem sumit ad amplificādam huius rei materiam, & ad agendum de futuro suorum discipulorum successu, deq; inani mundi uoluptate, ac de vero æternorum bonorum gaudio. Et sic inquit: *Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis uos, mundus autem gaudebit, vos vero contristabimini, sed tristitia vestra conuertetur in gaudium.* Ecce differentia, C quæ inter sortem iustorum, & uicem peccatorum uersatur, post breuē namque iustorum tristitiam, æternum gaudium consequitur: caducam uero & momentaneam malorum lætitiam, æterna supplicia, & immensa tristitia manent. Omnes denique iustorum labores, quos in hac uita patiuntur, breuissimi sunt. Atque ita Dominus, Isa.54. teste propheta Isaia inquit: Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit redemptor tuus D Dominus.

Aduertite, obsecro, diligenter, quibus verbis Dominus breuitatem laborū, quos iusti perferunt, hic ostendit, dicens: Ad punctum, in modico, & in momento. Misericordiam uero, qua illos remuneraturus est, sempiternam appellat. Et idem pro- Isa.26. pheta hoc ipsum amplificat his uerbis: Vade populus meus in cubicula tua, claude ostia tua super te: abscōdere modicum ad momētum, donec pertranseat indignatio. Non solum inquit, modicum, sed addidit, ad momentum. Et non ait, donec A transeat, sed, donec pertranseat indignatio, vt maiorem breuitatem innueret. Diuus Ioānes totam Apostolorum uitam Ioan.16 calamitatibus circumseptam, horam uocat, dicens: Venit hora, vt omnis qui interficit uos, arbitretur se obsequium præstare Deo. Denique crebro in sancta Scriptura, tribulationes, torrens qui cito trāsit, vocantur, ut est illud psalmi, De torrentē Ps. 109. in uia bibit. Et illud prophetę Ieremiæ: Ecce aquæ ascendent ab Aquilone, & erunt Iere.47. quasi torrens inundans. Et Diuus Paulus: 2. Co.4 Id, inquid, quod in præsenti est, momentaneum, & leue tribulationis nostræ supra B modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in uobis. Licet enim iustorum vita annos mille perduraret, & in ea ipsi grauissimos labores perferrent, id omne momentum dici posset, si cum gloriæ æternitate compararetur, cum tamen omnium vita breuissima sit, in qua Deus infinita sua misericordia commotus, plerunque disponit, ne labores amplius nos affligant, nisi quousque orationem & humilitatem nostram aspiciat, ut apertissime liquet in sancto Dauid: Cui cum Dominus diceret, missurum se per tres dies 2.Reg.24 regno eius pestem: Sic ait sacra pagina. C Immisit Dominus pestilentiam in Israel, de mane usque ad tempus constitutum. Tempus vero hoc constitutum dicitur, tempus sacrificij uespertini fuisse, & vsque ad illam horā, & non amplius pestis grassata est. Non enim piissimus Dominus aliud, quam ut humiliarentur, & sic ab eo poscerent, expectabat.

Sed quæro a te, o fidelissime tuorum amice Christe Iesu, quare negotium hoc ita disposuisti, vt maioribus tuis necessariis dicas: Plorabitis, & flebitis uos? Ad hoc respondeo, Dominum cum Ecclesia Simile. sua, sicut cytharœdum cum cythara se gerere, qui artis peritiam, & musicæ artificiū, D plus in prima quam in alijs fidibus ostendit, *Y en ella haze mibredobles*. Quintam namque aut sextam chordam ipsius lyræ, raro digitis pertangit. Sic Deus tanquam peritissimus musicus, illum, qui in sua Ecclesia, amore, charitate, & aliarum virtutum genere primas tenet, pluribus laboribus & afflictionibus pulsat: imperfectos vero, rarissime. Vt fiat suauissima melodia & concentus, nullaque fit uocum disso-

A dissonantis neminem uult esse, qui non aliquid patiatur, sed non omnes uno modo, perfectiores, scilicet plus, imperfectos uero minus, ne impatienter desperent. Atque hoc Diuus Paulus insinuat, cum
Sapi. 3. ait. Fidelis Deus, qui non patietur uos tentare, supra id quod potestis, sed faciet etiã cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere. Quid autem prouentus, seu quæ
1. Co. 10 utilitas hæc sit, manifeste ex eo apparet, quod in Sapientia scriptum est, ubi sic dicitur. In paucis uexati, in multis bene disponentur. Quoniam Deus tentauit
B eos, & inuenit eos dignos se, tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos, & in tempore erit respectus illorum. Vbi Deũ, patientiam in laboribus tanquam holocaustum acceptare (quod melius ac magis inter ueteris legis oblata sacrificium erat) apertissime constat. Hoc autem sacrificium (inquit) tempore suo, idest, opportuno, non solum in cœlo, sed etiam in terris Deus sæpissime persoluit, sicut patientia sancti Ioseph, & Regis Dauid.
C illis tanquam gradus fuerunt, quibus in magnos honores temporales, & in æternam quietem, quo nunc fruuntur, ascenderunt. Maxime notandum est, Christum Redemptorem nostrum post tristitiam, gaudium iustis futurum esse, non solum hic promittere, sed etiam eundem tristitiam illis in gaudium uersurum se esse
Simile. polliceri. Qualiter autem possibile est tristitiam in gaudium uerti. Vult Dominus dicere, eandem tristitiam eis gaudii & uoluptatis materiam futuram esse, quemadmodum strenuo equiti, qui
D de hostibus uictoriam reportauit, cicatrices uoluptatis materia esse solent. Nummos, quos filii Iacob in Aegypto Regi pro frumento tribuerunt, postea dum
Gen. 40. reuerterentur, simul cum frumento in sacculis inuenerunt, itaque & triticum & numi apud ipsos remanserunt. Ita labores ipsi, quos sancti pro gloria pertulerunt, eis peculiaris gaudii erunt incitamento. Atque hoc uidetur Regius Propheta significare, cum ait. Labores manuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Quis unquam uidit aliquem, qui labores ederet? Non labores, sed id quod illis acquiritur, manducatur. Inquit, autem sanctus Dauid, ipsum labores edere, quoniam ipsimet in A gaudium conuertentur. Nam, ut inquit sacra nostri Euangelii lectio, Mulier cum parit, &c. Si lætitia filii editi in lucem: eximii doloris partus obliuionis causa est, quanto magis æternæ gloriæ uoluptas præteritorum laborum obliuisci faciet. & immẽsi gaudii erit principium? Deum igitur (fratres mei) continuis laudibus efferte, cum uos laboribus & afflictionibus affecerit, animoque euoluite, si patienter hic eos perfertis, uos ab æternis B futuri mundi tormentis esse liberandos. Sanctus Ieremias Deum deprecari solitus erat, ut a laboribus, quos ei inimici Ioã. 17. inferebant, eriperet. Dominus uero sic respondit. Si cum peditibus currens laborasti, quomodo poteris contendere cum equis? idest, si cum peditibus, & gregariis, atque debilibus dimicando defessus es, quomodo cum fortissimis equitibus contendere poteris? Voluitque his verbis insinuare, labores perferri, ut mens a uitiis purgetur, ualde necessarium esse. Purgatur autem, siue in hac uita, siue in purgatorio. Si uero utrique labores compa C rentur, huius, scilicet uitæ & purgatorii, hi profecto comparatione illorum facillimi apparebunt. At si cum, ita parui sint, tantopere torquere solent, quid obsecro, purgatorii labores efficient? Quocirca æquo animo paruos huius uitæ labores, siquidem propter illos ab eximius futuræ liberaris, pati contende. Inter iustorum, & improborum sortem, hoc discrimen uersatur, quod illi hic labores perferunt, ut postea æternis præmiis donarentur, hi uero momentanea lætitiæ & uoluptate in hoc mundo perfruuntur, ut postea conti- D nuis suppliciis torqueantur. Duarum sortium quotannis in arboribus, atque in herbis effigies nobis a natura depingitur.
Hyberno nanque tempore, arbores sic- Simile cas sine foliis, sine fructu, & sua pulchritudine priuatas, fœnum uero, & omnem herbam tunc uiridem, & perpulchram uidemus, æstate autem appropinquante, arbores foliis uiridibus, suauissimus floribus, & pulcherrimis fructibus uestiuntur & fœnum ipsum atque omnis herba, tam arida & sicca manet, ut in ignem comburenda mittatur. Sic in huius uitæ hyeme, iusti debiles, & præ abstinentia macilenti, laboribusque afflicti atque oppressi

A pressi sunt. Quibus Diuus Paulus ait. Mortui enim estis, & uita uestra abscon-
Colo. 3. dita est cum Christo. At huius mundi hyeme transacta, ut inquit Diuus Mat-
Mat. 13. thæus, fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum, peccatores uero, qui in hoc seculo tanquam fœnum uirides pulchri, & lætabundi sunt, in alio siccitate arescent, & aridi, atque omnis consolationis expertes, in crudelissimas inferni flammas mittentur. Quamobrem loquens de peccatore sanctus Matthathias. Gloria,
1. Mac. 2 inquit, eius, stercus & uermis. Hodie ex-
B tollitur, & cras non inuenietur, quia conuersus est in terram suam, & cogitatio eius periit. Omnia peccatoris in immunditiam, stercus, fœtorem, & uermes tendunt: huc purpureæ uestes, delicati cibi, atque diuitiæ malorum perueniunt.
Pro. 22. Vnde recte sapiens Salomon inquit. Diues, & pauper obuiauerunt sibi, utriusque operator est Dominus. Id est, alteri in hac uita temporalium bonorum abundantiam, & alteri laborum multitudinem tribuit. Sed obuiauerunt sibi, scilicet, in morte: nam iustus ex illis laboribus in æternam requiem, impius uero ex caduca
C uoluptate in continuos labores transit. Ita misero Epuloni diuiti, ac sancto Lazaro contigit. Illum nanq; ut affirmat S. Lu-
Luc. 16 cas, sic sanctus Abraham alloquutus est. Recordare fili, quia recepisti bona in uita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu uero cruciaris. Maxime admirandum est nobis, sanctum Patriarcham aliam damnationis diuitis, & gloriæ sancti Lazari causam nullam aliã attulisse, nisi helluonis abundantiam, & sancti pauperis inopiam. Quod quidem S. Basilius & D. Gregorius super hunc locum eleganter adnotarunt dicentes. Pa-
D triarcham Abraham in hoc uoluisse significare, uoluptatem illam, illecebras, & temporalium bonorum abundantiam, ueluti fontem fuisse unde miserrimo diuiti omnia malorum genera promanarunt, labores uero & paupertatem, atque famem sancti pauperis, tanquam abundantissimum principium, ex quo ei bona cuncta fluxerunt. Quæ omnia euenerunt, ut uos huius mundi diuites, in magno periculo esse consideretis, uos uero pauperes, tribulationibus obnoxii cõtemplemini maximam occasionem habere, ad promerendum diuinam gratiam, qua consequemini gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. A

IN EADEM DOMINICA Tertia post Pascha.

Concio III.

Modicum, & iam non uidebitis me, & iterum modicum & uidebitis me, quia vado ad Patrem, Ioan. 16. B

SAnctus Oseas Propheta de Osee. 7.
Rege Ieroboam uerba faciens, inquit. Ephraim quasi columba seducta non habens cor. Vbi Septuaginta interpretes uerterunt. Ephraim quasi columba insipiens & amens, & sic legit Theophylactus, illud non habens cor, i. ad intelligendum. Vocat autem Regem illum Ephraim, quoniam ex tribu Ephraim originem trahebat, qui non aquilæ, non accipitri, uel cuilibet aui comparatur, sed columbæ amenti & stultę. Nam reliquæ aues pullos suos, etiam cum ui- C
tæ discrimine tueri solent. Cum enim colubrum, aut aliud quod uis animal ad nidos suos appropinquare uiderint, rostro & unguibus ea expellere, pro uiribus conantur, cum uero pullis suis priuantur, dolorem uoce querula testantur. Sola columba, ablatos pullos non dolet, neque quærit, imo in eodem loco nidificat. Ita Ieroboam tanquam amens, stultus, & intelligentiam non habens, euersionem populi sui minime doluit. His uerbis Spiritus sanctus uoluit innuere illum, qui spi-
ritualia damna non sentit, quiq; postquã D
lethaliter peccauit, & Deum propter culpam commissam amisisse credit, tanta lętitia perfunditur, ac si nihil triste ei unquã euenisset, stultum, amentem & rationis esse expertem. Huius cõditionis erant
illi, quibus idem Propheta ait, Noli lætari Israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es a Deo tuo. Ac si diceret. Osee. 5.
Qualiter fieri potest, ut tu fide, quam habes, monitus, idque quod credis credens, sicut gentes, quæ ob cõmissa peccata, quia peccata

A peccata esse non existimant, lætantur, gaudio afficiaris? At iusti non solum scelera, quæ patrarunt, & suarum mentium damna, sed proximorum iniquitates, atque incommoda spiritualia flere, & lachrymari assuescunt. Atque ita, meo iudicio, verba illa Domini, scilicet, Plorabitis, & flebitis vos, non tantum de calamitatibus corporalibus, quas passuri erant, sed de tristitia, quam pro hominum peccatis, & spiritualibus damnis, Apostoli accepturi erant, intelligenda esse censeo Hoc idem ex D. Paulo colligitur, qui aliquos vrbis Corinthiorum incolas peccasse intelligens, vehe- 1. Co. 2.
B menter eorum scelera lugebat, dicens: Ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas, vt sciatis, quam charitatem habeam abundantius in uobis. Non solum iusti Deum propter aliquod facinus amisisse, lacrymantur, sed etiam absentiam Dei a suis cordibus, ipsos spiritualibus gaudijs, & consolationibus priuantur, flebiliter lamentantur: pertimescunt enim ne ob sua demerita illis hoc contingat. Ideo uerba hæc, quæ Dominus discipulis inquit, scilicet Modicum & iam non videbitis me, ijs, de quibus agimus, applicari possunt. Nam mo-
C rulæ istæ Domini quam breuissimæ esse solent, maximè cum suos defectus corrigunt, ipsumque Deum spiritus feruore diligentissimè quærunt. Notandum tandem est, ubi nos legimus: Modicum & nõ videbitis me, aliam translationem habere: Modicum & iam non videtis me, & sic est in cõtextu Græco. Idest, ***Hazed cuenta que ya no me veys***. In hoc d. cimus, nos cum aliquam calamitatem, uel laborem perhorrescimus, iam in illis esse debere, animo cõcipere multos patientiæ actus faciendo, ne cum nos inuaserint, imparati simus, sed eos lubentissimè patiamur.

D ***Nescimus quid loquutur.*** Amor & beneuolentia, qua sacri Discipuli cœlestem magistrum prosequebantur eos obcæcabat, ne clarissima hæc intelligerent. Inter ea, quæ nobis magis impediunt cognitionē earum rerum, quæ maximè conducunt, hoc vnum præcipuum est, scilicet, passio & inordinata affectio. Hæc enim est, sicut Dalila Samsonis vxor, quę cum Philistæis vnanimis effecta, non cessauit quousque virum suum inimicorum manibus fraudulenter prodidit, qui ut sacra pagina docet, eum multis contumelijs ac dedecore A affecerunt. Sic dæmones affectionib. nostris, quibus tenebras nobis offundunt, nosq; millies Deum offendere faciunt, tanquam instrumento vtuntur. Quanuis autem nummorum amor, & cupiditas potens fit, ut quemadmodum homini melle delibuto, omnia quibus accedit, inuiscantur id est, *Todo se le pega*. Sic voluntati deli butæ desiderijs acquirendi opes multas, omnia adhærent, & coniunguntur, ei namq; mendacium, fraus, dolus, atque alia id genus scelera committentur. Sed multo sanè potentior, & efficacior carnis libidinosus amor est. De quo Regius Propheta sic ait; Supereccidit ignis, & non viderunt Solem, hoc est, Effrænata carnis libido ita homines obtenebrat, ut Sole clariora nõ videant. Nam si nimiæ affectio corporalis præsentiæ Christi Redemptoris nostri adeo sacros discipulos obcæcabat, ut illa, quæ ab eo clare dicebantur, non intelligerent, quanto magis turpi creaturarum amore mens occupata cæcutiet, caligabit, & tenebrescet? Igitur, fratres mei, qui ex uobis cæco hoc amore capti estis, omnibus modis, ne funditus euertamini, ab eo uos expedire contendite, si quam vero difficultatem, & cordis tristitiam ob hoc in uobis esse cognoueritis, id omne misericordi Deo summisse offerte. At inter remedia, quibus ad euellendam tantam pestem ex cordib. vestris uti debetis, hoc vnum potissimum est, ut scilicet, posita, quam diligitis ante mentis vestræ oculos persona, animo concipiatis, uos eam corruptam, fœtidam, denigratam coloribus, plenamque vermibus, sicut aliquando mortua canum; cadauera in sterquilinijs aspexistis, oculis contemplari Sed fortasse mihi aliquis vestrum obijciet, diceturque: Pater, ea omnia quæ modo docuisti, ad vnguem sæpissimè seruo, nihil tamen cõmodi, & vtilitatis inde percipio. Charissimè frater, si diligentia hæc adhibita, facta que consideratio nihil profuerit, Deum, qui benignus est, his aut similibus uerbis mente deprecare. O infinitæ bonitatis & excellentiæ immense Deus, si pulchra creaturæ tuæ facies tantum valet, tamque efficac
iter in intimis cordis mei uisceribus imprimitur, ut illud mille gyris volubile reddat, id est, *Le hazer dar mil buelcos.* Quid erit, si te, ô angelorum gloria, uidero? & immen-

Iud. 16. Simile. Psal. 57. B C D

A immensam pulchritudinem tuam, quam cœlestes spiritus indefesse contemplantur, aspexero? Extirpa igitur Domine cor meum à caducis, & vilibus huius mundi affectionibus, ut illis omnibus expeditus teipsum admirer, & in tui sim continua contemplatione. Hæc & alia similia poteris, charissime frater, sæpenumero repetere ex quibus magnum spirituale commodum reportabis, atque Deo duce, longè distantia, & dissimilia in anima tua desideria orientur, Fuerunt enim aliqui, qui hac sola consideratione plorantes, longissimum temporis spatium Deum uidendi
B cupiditate inflammati consumpserunt.
Exo. 32 Quando S. Moyses cum Domino loquutus est, ei dixit: Ostende mihi faciem tuã. Vbi alia translatio habet: Ostende mihi viam tuam, & sic est in Syriaca, Chaldaica verò habet: Ostende mihi uiam ueritatis tuæ. Et in contextu Græco legitur, Ostende mihi teipsum manifestè, quem etiam Rabanus sequitur. Quibus omnibus mysteriose significatur mens, quando desiderijs uidendi Deum inceditur, statim ingenti studio a ueritatis uia non aberrandi inflammari, & quò magis desideria Deum uidendi augentur, eo magis ipsa etiam ei
C seruiendi uoluntas crescit.

Simile. *De hac quæritis inter uos, &c.* Vsque, *plorabitis & flebitis uos.* Oẽs, qui in aliquo collegio cohabitant, eisdem insignibus induuntur, qui verò in diuersis, diuersis vestiuntur. Alij enim fascia, id est, beca, viridi, alij purpurea, alij cærulea, alij nigra vtuntur, sicut etiam omnes eiusdem ordinis monachi eodem vestimento operiuntur. Sic mundani, & scelerati homines, qui ex collegio Satanæ sunt, ac iusti sanctique viri, qui ex collegio Iesu Christi sunt, uarijs insignibus conteguntur. Illi enim lætitia, & temporali gaudio in hac
D vita tantum insigniti sunt. hi uero lachrymis, persequutionibus, ac laboribus in hoc mundo, & postea diuinis præmijs ornantur. Nam quemadmodum impius Saul, non solum sanctum Dauid persequutus est, sed etiam omnes qui ei fauere videbantur, odio habuit, eadem enim
1.Re.20 hasta (ut diuinæ literæ testantur) qua sanctum Dauid voluit transfigere, ea ipsa Ionatham filium suum crudeliter voluit transuerberare, idem filiam suam Michol
1.Re.19 quæ Dauid virum suum a morte eripuit, statuam pro eo in lectulo collocans, grauiter reprehendit. Sacerdotem denique A
Achimelec eiusque socios, quoniam Regi 1.Re.22
Dauid panem tribuerunt, occidi imperauit, sic mundus, & eius sequaces Christum Redemptorem nostrum non solum oderunt, & cruci affixerunt sed etiam eius amicos, & sectatores modo persequuntur, & crucifigunt. Quocirca (amantissimi fratres) qui laboribus nunc oppressi estis, corda sursum leuare, & quod hic summa ueritas ait, Tristitia vestra conuertetur in gaudium, hilari ac diligenti animo attendite. Artis peritus faber ferrarius iuxta Simile.
fornacem, gelidam aquam habere co- B
natur: nam nec absque igne durum ferrum posset mollificari, nec sine aqua posset temperari. Vtrumque ergo, & ignis, & aqua, necessarium est. Sic homo uirtutis studiosus, est velut vas, qui ut fabre, & artificiose fiat perfectus, ab ipso summo rerum omnium artifice in tribulationum fornace collocatur, ac iuxta eum refrigerij, & consolationis aqua dulcissima, vt ipse patientia temperetur, ab eodem summo artifice reponit. Ideo ait D. Pau- 1.Co.1.
lus: Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui conso- C
latur nos in omni tribulatione nostra. Non inquit, in vna tantum, uel in alia, sed in omni tribulatione, atque eo modo solatia nobis præbet, & ab omni tristitia liberi manemus, ait S Apostolus, ut possimus, & ipsi cõsolari eos qui in omni pressura sunt. Aqua vero refrigerij, qua labores iustorum hic minuit est dicere, eos non diu esse duraturos, tristitiamque eorum in iucunditatem esse reuersuram. Propter quod D. Petrus Apostolorum princeps, 1.Pet.5.
in quadã epistola sic ait: Deus aũt omnis gratiæ, qui vocauit nos in æternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos D
ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. Quis ergo in maiorib. huius mundi tribulationib. maxima consolatione non sustē- Simile.
tabitur, animaduertens propter eas æterna præmia se esse consecuturum? Si in carcere pp magnam nũmorum copiam, quã debebas, inclusus esses, ac pro certo haberes, si eam nõ persolueres, furcæ laqueo te esse suspendendum, cumq; esses in uinculis uir quidam misericordia commotus, marsupium numis aureis plenum in car-

cerem

A cerem proijciens tuum caput illo percute ret,certè tunc dolore afficereris,postea vero quam intelligeres, te posse numis illis debitum persoluere,& a morte eripi,dolor ille profecto tibi in gaudium. & voluptatem verteretur, multasque, pecuniam eroganti,benedictiones precareris. Omnes ob multa peccata quotidie commissa,qui bus in gehennæ furcam,dum actualiter in eis sumus,à diuina iustitia damnamur, im menso Deo debitores sumus Sed,quanuis propter pœnitentiam æterna illa pœna nobis condonetur, plerunque tamen quia contritio nostra tam perfecta, & intensa,
B ut oportebat,non est, nobis in temporalem pœnam,ut in hoc mundo, siue in purgatorio persoluamus,æterna illa pœna cõ mutatur. Cum autem nobis tribulationes eueniunt,*Vengan de dondo vinieren*,in animum inducere debemus, illas marsupium auro plenum esse, quibus licet caput nostrum infringatur, si tamen eas pa tienter perferimus, quod debebamus persoluimus, & immunes à nostris debitis reddimur. Quapropter rectè dicebat S.
Tob. 3. Tobias; Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum, qui cum iratus fueris, misericordiam facies, & in tempo
C re tribulationis peccata dimittis,ijs,qui in uocant te. Hinc obscura nimis uerba Re-
Psal. 26. gis Dauid plenè intelligetis,quæ sic habẽt; Exquisiuit te facies mea,faciem tuam Do mine requiram. Vbi apertè innuitur,Deus
Simile. faciem,& contra faciem. Hispanè *Hazy enues*,hſe. Idem etiam nostra habet. Facies animæ voluntas est,diuina gratia & virtute adornata. Emisti pretiosum pallium,eo animo, vt pulchritudo eius Paschalibus festiuitatibus solummodo uideretur,at vero cum assiduè & quotidie eo vsus fueris,tam breuiter attritum est,& consenuit, vt quæ sit facies,aut contrafacies penitus ignores.
D Sic mens tua in Paschæ festiuitate per pœnitentiam quam egeras,instar recentis pal lij præclara virtute pulcherrima erat, sed cum eam diu noctuque in tedera,& pecca ta,immerseris,ipsam eo modo contriuisti, seu quod potius dicam,neglexisti, ut faciem & cõtrafaciem eius funditus nescias, adeo euersa corrupta, & perdita remansit. Cum autem S. Propheta inquit; Exquisiuit te facies mea, insinuat voluntatem desiderijs. & affectionibus sanctis illustratam,Deum inquirere.

Notandũ tñ est verbum hoc, exquirere A significare,quærendo inuenire,& cum ait; Exquisiuit te facies mea. Vult dicere, Dñe quęsiui te,& inueni. Cũ verò addit,Faciem tuam Dñe requiram, designat se eum per contrafaciem inuenisse Est.n. Deus sicut sericum gausapinum vulgò *Terciopelo*. cu- Simile. ius altera pars aspera,& altera lenis, villosa,& suauis est. Sic pars aspera Dei vulgò, *Enues de Dios*,est operatio ipsa virtutũ quibus sancti viri, castitatem, humilitatem, spiritus pauperiem, tolerantiã in laborib. assiduitatem in ieiunijs, & orationib. quæ oẽa aspera vñr, seruando perficiuntur. Et quanuis inclytus Rex Deum exquisierat, B & inuenerat,eum tñ per asperam partem, quemadmodum pij viri in hoc mundo re perire solent,adinuenit. Ideo ait; Faciem tuam Dñe requirã Ac si dicat.Siquidẽ Dñe te mihi per contrafaciem ostendisti,te oro atq; obsecro, vt per faciem suauissimã mihi te quęrẽti permittas videri. Facies Dñi est gloria ipsa gaudijs & voluptatib. plenissima,ubi nihil aduersum, nihilq; moleste ferendũ,sed oẽa sunt gaudiũ,& voluptas.

Denique cum suis sacris discipulis & in illis omnibus iustis Dominus inquit. *Mũdus autem gaudebit,uos uero contristabimini, sed tristitia uestra conuertetur in gaudium*, Perinde est ac si diceret: Vnum hoc C pro comperto habete,uos prius me per asperam partem,hoc est,per duros, & continuos labores reperturos esse,postea vero per suauem consolationisq; repletã partẽ inuenturos,mũdani aũt ac perditi, qui in hac uita oĩ uoluptatũ genere perfruuntur, postea in alia continuo ploraturos se esse certò sciant. O utinam hęc oẽa nobis ante oculos assiduè obuerfarentur, profectò in cordibus nostris cælitus ac diuinitus operarentur? Omnis consummationis vidi finem,latum mãdatum tuum nimis, procu-lit S ac Regius Propheta. Ratio,ob q̃ uita D sancta iustaq; uiuendi ratio nobis aspera, Psal. 118. angusta,& insipida vr,est quia gloriã, quã cõsequuturi sumus,& vitam ex qua nobis omnino cedẽdũ est, ac iudiciũ & tormẽta q̃ impios manent,non contemplamur. Nã si hæc paulo altius animo euolueremus, oĩa nobis facillima atq; amplissima apparerent. Ideo S. Dauid ait: Larum mandatũ tuũ nimis, hoc est, Lex tua lata, suauis, & facillima mihi est,quoniam omniũ finibilium uidi,id est,cõtemplatus sum finem.

A O impie scelerator, si hæc accuratè attenderes, maxime si ex omnibus finibilibus humanam vitam, celerius finem habituram esse animaduerteres, non tibi tam Simile. aspera, & angusta pijssimi Dei lex sancta videretur. Si parieti domus alicuius clauis affixa papyrus ampla est, in qua totus mundus depictus existit, ibi Galliam Hispaniam, Lusitaniam, Italiam atque alia regna, prouincias, vrbes, maria, & regiones aspicies, tandem imaginem totius mũdi ibi intueberis, sed porrò ea omnia papyrus, & atramentum sunt, in quæ si gutta aquæ stillat, statim papyrus ipsa rumB pitur, atramentum verò diluitur, & facillimè deletur. Cor hominis vanis desiderijs, & cupiditatibus affectum, est quædam papyrus depicta, & quædam, vt aiunt mappa mundi, in qua quamplurima ventorum castella, ac turres, i ingentia desideria, vrbes prouincias, ac totius mundi regna possidendi depicta sunt. Verum hæc tādē papyrus & atramentum sunt, hoc est vana, caduca, & transitoria, in quæ si gutta aquæ incidat, si febris aut ęgritudo, uel casus aliquis eueniat, disrumpitur papyrus, ac denique morte funditus euertitur. Psal. 72 O charissimi fratres, quo iure propheta C Dauid illud psallere potuit, scilicet: Domine, in ciuitate tua imaginem eorum ad nihilum rediges. Ac si diceret: Domine, ex celesti ciuitate tua in qua es, imagines quas impij in cordibus suis delineant in terris, ad nihilum rediges, ostendesque alijs hominibus, ea omnia non solida, & stabilia, sed corruptibilem ac vanam esse imaginem, quæ in momento peribit, & in æterna supplicia deuenier.

Luc. 16. Cùm auarus ille diues a Patriarcha Abraham guttam aquæ petebat, cum esset in tormentis, ait sanctus Euangelista Lucas: Respondit ei Abraham, Fili recordaD re, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem, hic consolatur, tu verò cruciaris. Vbi bona diuitis epulonis, & mala sanctissimi Lazari finem habuisse, apertissimè constat. Omnia simul cum uita, quæ licèt diuturna esset, breuissima tamen iudicanda, perierunt. Nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. At mensura huius, nunc qualis est? Quali, obsecro, mensura, diuitis tormenta, & sanctissimi Lazari gaudia, consolationesque nunc propriè metiemur? Ea relictis omnibus, æterni, & immensi Dei A vita metiamur. O nimis infœlix ac miserrime diues, tua bona mensura vitæ, quæ tandem metam habuit, fuerunt metita: tormentorum verò, quibus nunc magnopere cruciaris mensura, ipsius Dei incomprehensibilis vita æterna est. Igitur (dilectissimi fratres) si corda vestra adeò dura & indomita esse intelligitis, ut à dulcissimi Iesu Christi sermone, & suauitate non amolliantur, & quidquid vestris auribus inculcatur, est, vt aiunt, gelidum ferrum percutere, saltim gehennæ ignibus, ne perenniter ab illis comburamini, calorem concipite. Vos verò iusti in medio lachry B marum vestrarum consolamini, nam summa ueritas suis nunc amicis ait: Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrũ, & gaudium vestrum nemo tollet à uobis. Notanter inquit, gaudebit cor vestrum, solæ enim diuina consolatio intima cordis iustorum, idest, interiora mentis pertingit. Addit etiam: Gaudium hoc nemo tollet à vobis. O beatissimam vitam, ò statum fœlicissimum, ò securissimam beatitudinē, ò æternam voluptatem, & gaudium immensum. Quando Domine fœlicissima erit hora illa, qua mens mea dulcia verba; Intra in gaudium Domini tui, audiet? C Gaudium huius mundi leuissimis quibusque rebus perit, quoniam sicut corpo- Simile. ralia, quæ ex diuersis rebus sunt composita, perpetua esse non possunt, quia in seipsis suæ corruptionis causam, scilicet, contrariorum diuersitatem habent: ita huius mundi gaudia, quia multis calamitatibus commiscentur, ac secum causam sui finis afferunt, diu permanere non possunt. Quod quidem sapientissimus Salomon affirmat, dicens: Risus dolore miscebitur. Est enim gaudium velut ignis, qui si stupæ applicetur, statim extinguitur, & consumitur, si vero rebus duris, & mate- D riæ densæ, vt ferro, atque alijs huiusmodi coniūgatur, plus durat, ac non tam facilè extinguitur. Sic voluptas, quæ ex caducis huius uitæ rebus capitur, est tanquam ignis stupæ applicatus. Ea enim, quæ hic lætitiam afferre solent, vt sunt carnalia, epulæ, honores, dignitates, & vltiones, pereunt quam breuissimè. Atque ita sanctus Iob, Gaudium hypocritæ ad instar puncti, at vero gaudium, quod ex reb. diuinis concipitur, sicuti illæ æternæ sunt, ita in cælo

Pro. 14. Similia.

Iob. 20.

A cælo, in æternum permanebit. Ideo Dominus ait: *Gaudium uestrum nemo tollet a uobis.*

Relinquamus ergo fratres, uana huius miserrimæ uitæ gaudia, ploremusque, atque labores nunc patiamur, ut postea hilares & ridentes perfruamur iugiter æterna gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA QVARTA post Pascha.

B

Concio I.

Vado ad eum, qui misit me. Io. 16.

CVm Christus Redemptor noster, teste sancto Euangelista Luca, de sacratissima morte sua ageret, inquit: Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usque dum perficiatur? Quibus uerbis uehementissimum pro hominibus moriendi desi-
C derium aperte nobis ostendit. Aduertite, quæso, attentissime uerba ista. Quomodo coarctor usque dum perficiatur? Hoc est, Tanto desiderio moriendi pro uobis, *Y de bañar me en mi propria sangre*. Ardeo, & inflammor, ut mihi ipsi præ nimia cupiditate huius mortis, uidear uelle disrumpi, & euisceran. Qua cupiditate inflammatus, teterrimo Iudæ dixit. Quod facis fac citius. Quod & significauit, cum protulit: Desiderio desideraui hoc Pascha manducare uobiscum, antequam patiar. Hæc est
D diuina sponsæ exaggeratio, quæ sic ait. Egredimini filiæ Sion, & uidete Regem Salomonem in diademate, quo coronauit, eum mater sua in die dispensationis illius, & die lætitiæ cordis eius. Diem mortis diuini sponsi, diem lætitiæ cordis illius sponsa nuncupat, non enim nobilissimus aliquis adolescens, licet amore æstuaret, uirginem quam diu ardenter adamauit, sponsam habere tam sitiuit, quam dulcissimi Iesus sanctissimum pectus pro filiis Adami uitam offerendi desiderio exardebat. Atque ita cum ex proposito Regius Propheta in Psalmo, qui incipit Deus Deus meus respice in me, de crudelissima morte, & opprobriis filii Dei ageret, Spiritus sanctus titulum illius psalmi pro susceptione matutina: id est pro iis quæ tempore matutino Christo pro nobis suscepit, apponi uoluit. Sed, o diuine Spiritus, cum Christus Redemptor noster Meridie cruci affixus fuerit, & in ea usque ad uesperam, quãdo animã æterno patri reddidit, steterit, quare dicis, pro susceptione matutina? O admirabile mysteriũ, o profundũ sacramentum. Quamuis Dominus uespertino tempore in cruce mortuus est, tamen quia in instanti suæ conceptionis ante lucem ad patiendum pro nobis surrexit, & tam multos labores libenter suscepit: ideo B
inquit, Pro susceptione matutina, ut insinuaret se instar surgentis ante lucem, ad consequendum id quod uehementer cupit, matutino tempore ad crudelissima tolleranda tormenta surrexisse. Hinc deducitur singularis intellectus ad illa verba Canticorũ, scilicet. Introduxit me Rex in cellam uinariam. ordinauit in me charitatẽ. Cant. 2.
Sed prius notandum est, angelicum doctorem D. Thomã pro comperto habere, D.Th. 1 q.1 a.10
idque probare, tum sanctorum Patrum testimoniis, tum etiam rationibus tanto uiro digno, sacram Scripturam sub C
una litera plures posse comprehendere literales sensus. Ac circa hunc locum ita se res habet, cui inter alios hic communiter assignatur, scilicet, sponsam ab sponso fuisse edoctam, ut charitatem ordinaret. Alter uero sensus literalis etiam est, uidelicet. Introduxit me Dominus in intima cordis, ac uiscerum suorum, & ordinauit in me charitatem, id est, omnis charitas sua atque amor in me retulit, & direxit. O uerba dulcissima, & omni suauitate referta, ubi tam lapideum cor inuenietur, quod illis non emollitarur? Adeo ne Deus ho- D
minem magnificauit, ut in ipsum, cum sit uilis & abiectus uermis, sui diuini amoris torrentem dirigi & ordinari sacra pagina testetur? Atque hic amor adeo ipsum Deum ad moriendum pro hominibus inflammauit, ut eisdem verbis, quibus dæmonem, cum ab ipso petiuit latriæ adorationem, a se expulit. Eisdem prorsus Apo- Matt 4.
stolorum principem Diuum Petrum, quia ei ne pateretur, dicebat, uehementissime atque acerrime reprehendit. Nam diabolo dixit. Vade Satanã. At uero Beatum Petrum, quoniam naturali quadam amoris Matt. 8.
propensione ipsi de morte sua agenti di-

A xerat. Absit a te Domine, nō erit tibi hoc, grauiter increpando sic alloquutus est, Vade post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.

Hæc omnia, de quibus hactenus ex sacra hodierna Euangelii lectione, quæ etiā pars est illius ineffabilis sermonis, quem summus mūdi prædicator ad suos sacros Discipulos post ultimam cœnam habuit, apertissime cōfirmantur. Vbi Christus dominus de sacratissima morte sua agens sic ait *Vado ad eū q̄ misit me*. Hoc uerbo,
B Vado amorem quo se morti obtulit, designauit, ac si diceret. Non ui ire cogor, sed sponte mea meipsum morti trado. Cum munus aliquod accipimus, non tantum quod nobis donatur, quantum uoluntatem qua offertur attēdimus. Quod si res quātumuis minima, nobis oblata magni æstimanda est quia singularem offerentis præ se fert amorem, quanto magis res magna, si uehementi amore offertur, magna facienda est. Quocirca siquidem immensi Dei filius pro nobis uitam suam, quæ omnium hominum uita pretiosior est, incredibili amore donauit, beneficium &
C simul amorem, quo illud in nos contulit magni pendere, & facere debemus. Fælix ille nimium, qui hac in re ducem hunc, diuinum imitari conatur, & nimium est ille, qui uere potest dicere. Vado, hoc est, libenter morti me offero. Nam mortem perhorrescere, deprauatæ conscientiæ signum est.

Simile.

Si in carcerē ingrederis, multos ibi sine uinculis deambulantes uidebis, ac si interrogas, an inde exire uelint, id tibi iam diu in animo esse, respondebunt. Si uero interius progrederis, alios compedibus & catenis deuinctos in tetro & obscuro ergastulo inuenies, qui rogati, utrum ex illo miserabili & infælici loco egredi uelint,
D si se nolle responsum tibi præberent, nonne eis diceres. Adeo hæc miserrima uita uobis tāto ferri pondere oneratis placet? Illi uero, Minime, inquiunt, nobis placet, imo uehementer displicet, sed præ grauitate criminum nostrorum nos mortis supplicio, si ab hoc tenebricoso carcere educimur, damnandos esse certo scimus. Inter iustos & sceleratos hoc discrimen uersatur, quod illi continuo ab infœlici mundi carcere exire percupiunt, & cū Rege Dauid semp dixēt. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea, &c. Cū enim uiuam spem habeant, se postq̄ ē corporis ergastulis soluti fuerūt, filiorum Dei libertatem esse consequuturos, perpetuo eam anhelantes desiderant. Impii uero, quamuis in culpæ ergastulo, inclusi, scelerum suorū multitudine ligati, & conscientiæ angoribus, atque amaritudinibus pleni sunt, miserrimam illam uitam relinquere nolunt, nam cum eam deseruerint, se in crudelissimam tormentorum inferni furcam ituros esse, timore maximo percutiuntur. Diuus Augustinus commodissimū huius rei nobis exemplum affert. Ait namque, probos & improbos cum morte sicut duas uxores uiros suos absentes multo tpē expectantes, se hr̄e. Quarum altera, cum semper pudice & caste uixerit, & quā diu maritus abfuit, sedula cura filios, qui sibi remanserant, procreauit, omnib. uitæ suæ exemplar fuit, ac continuo afflicta & gemebunda lachrymata est, tota in uiri sui reditu desiderio suspensa, nullum diem fœliciorem putat, quam quo redeuntem uirum (siquidem aduentus eius meta & finis laborū suorū futurus est) domi suæ amantissime excipiat. At uero quæ adultera est, utpote q̄ pudore amisso, thori fidē absenti uiro uiolauit, cum de ipsius reditu cogitat, ingentes in pectore suo æstus sustinet, & cū nauis uirum reddituræ ad portum appellere nuntiatur, cura, solicitudine, ac metu angitur, quā uita se priuādam esse a coniuge suo perumescit. Hac igitur imagine piorum, & sceleratorum mentes, utcunque poteritis inspicere. Illi morte, quā eos tetigerit laborum suorū præmium adepturos se esse sperant, lætitia perfunduntur inenarrabili: hi autem, quoniam propter nefaria scelera a se commissa pœnam crudelissimam perhorrescunt, a morte abhorrent. Denique iustis non aliter mors est gratissima, quam illi, qui post longum & laboriosum iter in domū charissimi patris ac matris, & fratrum suorum iucunde & hilare recipitur. uel illi qui post longam nauigationem, sæuissimasq; ac procellosas tempestates peroptatum securissimumque portum tenet, uel agricolæ, qui post diuturnos hyemis labores messis tempore uberrimos fructus percipit, vel militi, qui post crudelissimum ac pericu-

Simile. Simile. Ro. 13. Psal. 41. Simile. Simile.

A periculosissimum bellum, tandem uictoria reportata captaque præda, spolia diuidit abundantissima. Multo igitur his omnibus iustus ac pius uir morte detentus, maiorem capiet animo lætitiæ uoluptatem. Quando propter aliquod peccatum

Simile. alicui pœnitentia imponitur, vt magni ponderis ferri massam, uel grauem crucem die Veneris sancto in humeris omnes Ecclesias peragrando portet, postquam pœnitentiam adimpleuit, qua animi lætitia & alacritate domum reuertitur? Profecto liber a tanto onere, non poterit non magna affici iucunditate. Mens nostra corpus

B hoc mille ferri massis grauius secum affert, quia (vt in Sapientia dicitur) Corpus

Sap. 9. quod corrumpitur, aggrauat animam, atque huius pœnitentiæ labore, ob primi parentis peccatum (nisi enim peccatores essemus, corpus nos suo pondere non grauaret) totum vitæ cursum peragit. Siquidem autem huius pœnitentiæ complementum est ipsa mors, qua a tam graui mole, & quæ menti nostræ peccandi est maxima occasio, liberamur: merito atque optimo iure eam ingenti studio desiderare, & eum ad ipsam peruenimus, magnopere exultare debemus. Satis hoc electionis uas

C Diuus Paulus intelligebat, cum postquam

Rom. 7 dixit: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, ab intimo corde suspiria trahens, addidit: Infælix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? idest, de hoc mortali corpore. Hoc etiam confirmat Spiritus sanctus,

Eccl. 1. dum ait. Timenti Dominum bene erit, & in diebus cōsolationis illius benedicetur. Diem consolationis iusti, diem mortis eius appellat. Quamuis enim aliqui malitia adducti, eum dum vixit, verbis læserint, omnes tamen mortis die ipsum bene

D precantur, eiusque uirtutum ac recte factorum sunt præcones.

Vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? Sed quia hæc loquutus sum uobis, tristitia impleuit cor vestrum. Nimia tristitia quanquam animo cadere facit, qua nec manus ad operandum, nec lingua ad loquendum, quod oportet, sunt aptæ. Ijs quos tristitia occu-

Amos 8 pat, illud prophetæ Amos mystice euenire, possumus dicere. Occidat inquit propheta Sol meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. Si quis cum turi

A operā daret, uideret solem, qui erat in Me- Simi. ridie occidere, & diem ita obtenebrescere vt stellæ clarissimæ in cælo apparerent, nō ne obstupesceret, & præ admiratione ita animum desponderet, vt ulterius ad laborandum progredi non posset? Sic tristitia nimia homines pusillanimes, eū labor aliquis eis aduenit, opprimit. Impleuerat tristitia cor Apostolorum, eo quod dominus ille, propter quem ipsi omnia quæ possidebant iam reliquerant, eos tantis laboribus oppressos deserere uolebat, vt id quod paulo ante dixerat, scilicet: Venit hora, ut omnis qui interficit uos, arbitretur obsequiū

B se præstare Deo, iam adimpleri eis uidetetur. Existimabant namque se, dum cum illo essent, omnes labores facillimè superaturos: si vero soli manerent, & tantis calamitatibus immersi, hoc eis ingentis tristitiæ causam esse futuram, qua turbati eum non interrogabant, quo uadis?

Sed ego veritatem dico vobis. Idest, Quāuis intelligo, hæc uobis tristitiam & mærorem allatura esse, non ideo ueritatem silentio prætereo. O cælestem ac diuinam doctrinam, qua supernus magister nos docet ueritatem, licet sciamus eam odium esse parituram, semper fratribus nostris cū

C opus fuerit, dicendam esse. Mel quamuis Simile. dulce, cum tamen vulneribus adhibetur, dolorem facit, ita ueritas, licet quid excellens & eximium sit, iniquos tamen sceleribus vulneratos uexat. O quam multis illud prophetæ Isaiæ exprobrare possumus? scilicet. Filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei, qui dicunt videntibus, idest, prophetis. Nolite uidere, loquimini nobis Isa. 54. placentia. O miseri concionatores, qui absque spiritus feruore, auram popularem captantes, & inanis gloriæ cupidi, placentia humano gustui prædicant. Quantum

D autem hoc nephas sit, ex eo patet, quoniam Deus ob illud grauissime conqueritur, dicens: Stupor & mirabilia facta sunt in terra.

Prophetæ prophetabant mendacium, Hier. 5. & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus dilexit talia. Quid igitur fiet in nouissimis eius? Maxime notandum est, Deum hic stuporem & mirabilia uocare prædicatores nō reprehēdentes, ut oportet, impios & sceleratos homines. Admiratione enim ac stupore dignū est, velle ip-

A sos suis humeris tam graue onus sustine-
Ezec. 3. re, cum Dominus per prophetam Ezechie lem dicat: Si dicente me ad impium: Morte morieris, non annuntiaueris ei, nec loquutus fueris, ut auertatur a uia sua impia, & uiuat, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram: Si autem tu anountiaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, ipse quidem in impietate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti.
Simile. Quando iustitiæ minister aliquem in ius vocat, sub pœna centum numorum aut reorum coram prætore comparcat, dies &
B hora notificationis imperij iudicis inscribitur, ne si reus non comparuerit, qui ipsum citauit, sit in culpa. Munus prædicatoris est, omnes delinquentes in Deum, ut per pœnitentiam coram ipso compareāt, conuenire, quod si illo fungente munere suo, peccatores se in meliorem frugem recipere noluerint, in damnationem culpæ,
Simile & pœnæ vocabuntur. Cum famula, aut ancilla, per fenestram aquam mittit, si uociferando prætereuntes moneat, vt auertantur, dicens: *Agua va*, Postea licet aliquis madefiat, ipsa ab omni culpa immunis est. Sic concionatores proclamantes, atque dicentes:
C *Ea peccadores, Agua va infierno va, fuego va, muerte eterna va, miradno os moteys, mirar ad lo que os cumple*. Si nolueritis vosipsos corrigere, & in meliorem viuendi modum recipere, vestra erit culpa & pœna, nos munere nostro fungimur, & de ijs vos admonendo, culpæ expertes esse iudicabimur. Deum igitur omnipotentem, uos, Domini prælati & concionatores, deprecamini, ut corda uestra charitatis numine dignetur implere, quo totius Reipublicæ Christianæ mala, perinde ac si vestra essent, doleatis: sicut sanctus
Isa. 59. Isaias faciebat. Apud quem ubi nos legimus: Elongatum est iudicium a uobis, non apprehendet vos iustitia, alia tran-
D slatio habet: Elongatum est iudicium a nobis, & non apprehendet nos iustitia. Et sic est in paraphrasi Chaldaica, quam sanctus Hieronymus sequitur. Vbi, populi iniquitates sanctus propheta suas appellat.

Nam qui scelera communia, ut propria sentit, ex spiritus feruore, & efficaciter reprehendet: discrimen enim magnum uertatur inter sermones, hoc aut illo modo prolatos. Cum aliquis de vulnere sibi illa- A
to litem exercere contendit, patronum Simile.
suum de rixa, & contentione admonet, ipse vero propter commodum quod ex lite se reportaturum expectat, rem coram iudice, licet plene, lente tamen & desidiose narrat, *Como cosa que le duele pocos*. Iudex autem rem apertius uolens intelligere, ipsum, qui percussus est, interrogat, qui omnia ut euenerant, magna cum efficacia & animi sui dolore commemorat. Inter eum qui propter lucrum humanum prædicat, & illum qui charitate commotus concionatur, hoc interest, quod ille sicut proximorum mala non sentit, sic tepide ac frigi
deloquitur. Sauciatus uero diuino amore B
& fratrum suorum zelo tanto feruore, & animi contentione verba facit, ut uiscera ac uitam relinquere uelle uideatur. Igitur (charissimi fratres) a Deo summis precibus contendite, ut uos ab huiusmodi prædicatoribus doceri, & ab his prælatis gubernati concedat. Interim tamen uos admonitos esse uolo, ut, quod omnibus prædicatur, unusquisque sibi id prædicari existimet.

Cum S. Moyses Hebræo populo persuadere vellet, ut immēso Deo & pijssimo Domino obtemperaret, eos sic alloquutus est.
Mementote, quæ fecerit Dominus Deus C
vester Mariæ in via, cum egrederemini de
Ægypto. Vbi alia translatio simul & con- Deu. 24
textus Græcus, & paraphrasis Chaldaica sic habent. Memento quæ fecerit Dominus Deus tuus Mariæ. Vbi admonitio il- Simile.
la, qua omnes ut Deo seruirent, admonebantur, singulis & vnicuique eorum data esse, significatur. Inter corporalem cibum & spiritualem præter alia, hoc unum singulare discrimen est, scilicet, ex illo, unusquisque id quod melius in mensa apponitur, sumere semper curat, ex hoc vero sibi proximiori elargiri gaudet. Cum inter cō
uiuas epulādo gallina scinditur, quod me- D
lius est, ubi apponi exoptat: cum uero concionator uitium aliquod increpat, hoc, inquis, alijs & non mihi dicitur, cum tu ipse de illo magis, quāquilibet alius carpi opus habeas. Huiusmodi ergo hominibus id, quod Eliseus propheta duci cuidam exprobrauit, dici potest, scilicet: Videbis oculis 4. Re. 7.
tuis, & inde non comedes. ¶ Ait vlterius Dñs. *Expedit uobis ut ego vadā, si enim non abiero, Paraclet us non veniet ad uos, si autem*

A Item abiero, mittam eum ad uos. Proponit eis pijssimus Saluator efficacem hanc rationem, qua eorum nimia tristitia leuaretur. O immensa bonitas, ac summa innocētia Christe Redemptor noster. Tune peccatum mortale es, ut cum Spiritu sancto simul esse non possis? Aut forsan cum eo rixatus es, vel bellum aliquod gessisti, quia dicis? Nisi ego abiero, Paracletus non veniet ad uos? Minime profecto, ita a pio viro & Christiana fide munito existimandum est: quoniam sacratissima Christi Redemptoris nostri anima Spiritus sancti

B ineffabilibus donis continuo repleta fuit. Sed sciendum est uobis, cum non solum Redemptorem, verum etiam humani generis Reparatorem fuisse: non solum morte sua sanctissima nos uoluit redimere, sed etiam uita sua, ut uiuere oportebat nos docere dignatus est. Inter alia, quæ uniuersum mundum sceleribus infectum habent hoc unum est: quia, scilicet, nemo ad sui status normam reducit, & conformari contendit. Faber namque quicunque infimus

C & abiectus homo instar opulentissimi mercatoris sumptus facit, mercator, ut nobilissimus, comes uero ut potentissimus Imperator, atque his superfluis sumptibus omnes profane viuunt, & ære alieno deuincti atque oppressi fere dissipantur. Moabitas Deus huius criminis, teste Pro-

Isai. 16 pheta Isaia, reos agit dicens. Audiuimus

Iere. 44. superbiam Moab: superbus est ualde, superbia eius & arrogantia eius plusquam fortitudo eius. Et per Sanctum Ieremiam eosdem sic accusat. Quia plus fecit quam potuit, idcirco perierunt. Væ, væ, & millies uæ tibi, o Hispania, Si Deus tam seuere propter hoc scelus de gentibus sup-

D plicium sumpsit, quid de te, quæ doctrinæ lacte sancti Euangelij edocta, tot quotidie huiusmodi crimina committis? Hoc Christus Redemptor noster, suo sanctissimo exemplo in meliorem formam voluit redigere, nam uitam suam cum viuendi statu metitus est. Cum enim hæc dicebat mortalis erat & passibilis, ac sequenti die cruci inter duos latrones erat affigendus. Mittere uero Spiritum sanctum, supernum & diuinum opus erat, ad quod licet tunc potestatem haberet, tamen ut se mortali statui, quem tunc sustinebat, conformaret, noluit tantum opus tamque magnificum operari, quousque sanctissimum eius corpus glorificaretur. Atque hæc ratio nimis literalis est. Ait enim D. Ioannes: Spi- A

ritus sanctus nondum erat datus, quia Ioan. 7

Iesus nondum erat glorificatus. Altera vero & non contemnenda ratio est, quoniam Christus Saluator noster, tanquam Spiritus sanctus erat. Accedit in hāc urbem Re Similia.

gis metator, vulgo *Aposendator*, domum quę egregiam principi occupandam insterni & parari iubet: at dum domus possessor partem ipsius sibi & familiæ suæ habitandam precibus contendat, metator non assentitur. Cui rursus ille, qui domum habitat Saltem, inquit, arcas istas in angulo, obsecro, esse permitte. Cui ille: Nec hoc consentiam, omnia foras mittenda sunt, nec quidquam intus remanebit, quia a B

tanto principe, totam domum licet amplissimam occupari necessarium est. Ita Christus Redemptor noster in sacrorum discipulorum cordibus Spiritum sanctum Paracletum habitare uolens, eos omnibus, quæ carnem & sanguinem sapiunt, priuare & spoliare conatus est, quoniam tanto hospiti uenturo, totum integrum domicilium occupādum erat. Amor, quo sacri discipuli sanctissimam Redemptoris nostri humanitatem prosequabantur, aliquo modo carnalis erat, & diuinus repa- C

rator illum nimis spiritualem, purissimum totum cælestem, & omnis carnalis affectionis expertem esse cupiebat, hic enim amor erat impedimento, quo minus Spiritus sanctus ea plenitudine, qua postea uenit, in discipulorum corda descendat. Hic mihi uerba (fratres charissimi) desunt, quibus rem hanc sicut oportet, sentire, perpendere, & amplificare possim. O cælestes Seraphin diuino amore inflammati, quis spiritus uestri aliquo modo particeps esse pos- D

set, ut sicut oportet hoc sciret exaggerare? Si amor quo sacri Discipuli sanctissimam Christi humanitatem diligebant, Spiritus sancti aduentum impediebat, quid effrænata uoluptas carnis, & impudicus amor, quo adinuicem uos alterutrum amatis, efficiet? Qualiter Spiritus sanctus in animā draconibus plenam, belluarum stabulum effectam, & obscænæ lutulentorum suum harę similem adueniet? Quod si spiritus sanctus in ea non habitat, a Satana possidendam esse sequitur. Nullo autem remedio aptiori supernus magister ad resecandum effrænatum illum discipulorum

A amorem uti uoluit, quam ab eorum conspectibus abesse, eosque in sancto orationis exercitio perseuerantes relinquere: eo enim in cælum ascendente (ut in actibus Apostolorum legitur) omnes unanimiter persistebant. Ecce igitur fratres, opportunum remedium, & singulare antidotum, quo humanas affectiones a cordibus uestris euellere, ac funditus auertere possitis, scilicet, absentes ab ijs, quorum amore ardetis, totos vos orationis studio & alijs sanctis exercitijs tradere: absentia enim & orationis exercitium ijs ægritudi-
Cant. 1. nibus efficacissima sunt medicamenta. Fa
B cit ad hoc nobile sponsæ dictum, uidelicet. Filij matris meæ pugnauerunt contra me, posuerunt me custodem in uineis: id est, Fratres mei bellum mihi intulerunt, ut affectionem, qua æstuabam, a me uerterent. Nullum autem melius remedium ad hoc inuenerunt, quam me a pastoribus separare, & me custodem in uineis efficere. Quæ obsecro, sunt uiæ, quibus meus in perditionis profundum deuenit? Nonne conuersatio atque otium; Plane
Iob 41. quidem. Deus optimus maximus nos ab illis auertat: unum quodque enim eorum quemlibet, licet uirtutis studiosus sit,
C euertere potens est. Loquens Beatus Iob de diabolo ait. Halitus eius prunas ardere facit. Idem de anhelitu fœminæ Ecclesiasticus inquit. Colloquium eius quasi ignis exardescit, quod etiam de homine dicendum est. Beatus Gregorius narrat, quendã eremitam uirum sanctitate florentem, in Ægypti regione, uirginem quandam Ethnicam ad fidem Catholicam adduxisse, quæ in rebus fidei instructa, & sacro baptismatis fonte a sancto uiro abluta, in cubiculo inclusa est, ubi ad tantæ perfectionis gradum peruenit, ut quotidie angelo-
D rum cantus melodiamque audiret. Cum uero diuinas laudes & officium de more recitabat, angeli cum ea suauissime concinebant: ac tandem (quod summum est) Christus redemptor noster eam sæpissime inuisebat, & ingenti pietate sua frequentissime solabatur, quæ omnia sæpenumero spiritualis eius pater proprijs auribus audiebat. Verum, quia uirgo hæc cauta non fuit, nec prouida, imo cuiusdam uiri colloquia suscepit, ideo (dæmone instigante) ab eo ita solicitata est, ut si simul cum nefario stupratore clausuram uiolauerit, sancto uiro eam cum angelis A canentem existimante. Quæ in tantam animæ suæ stragem deuenit, ut in publico lupanari turpissimo sui corporis quæstu uitam egerit. Ex quo plane uidebitis, exitum eorum, qui otiosis conuersationibus dæmoni aditus patefaciunt. Quamuis postea illius sanctissimi uiri industria, fœmina hęc in Deum conuersa, suorum scelerum pœnitentiam egit. O rem nimis stupendam, & omni admiratione dignam! Quis paucam securitatem, in qua etiam B uiri iusti in hoc seculo uiuunt, attendens, totis artubus non cõtremiscit? Otium uero multorum etiam malorum aditus est amplissimus. Atque interea, (ut S. Ezechiel inquit) quibus Sodomitæ incredibiles abominationes inciderunt, otium fuisse affirmat, dicens: Hæc fuit iniquitas, id est causa iniquitatis, furoris tuæ Sodomæ, Eze. 16. abundantia & otium. Quapropter siquidem otium & nimia conuersatio ut sunt quibus mens euertitur & deprauatur, remedia contraria, scilicet, exercitium & absentia adhibenda sunt. Fugite eorum præsentiam, quorum amore incensi estis, & otium odite, atque ita uestris malis facillimum poteritis remedium inuenire. Salo C mon in Prouerbijs inquit: Mulierem fortem quis inueniet? Procul & in ultimis finibus precium eius. Et paulo inferius ad Prou. 31 dit. Manum suam misit ad fortis, & digiti eius apprehenderunt fusum. O rem mirabilem. Videte qualiter postquam illius mulieris fortitudinem sapientissimus uir amplificauit, eam fortem fuisse ait, quia colũ & fusum apprehenderunt manus eius. D Nunquid fortitudo id uocatur? Imo cum uolumus aliquẽ deridere, eo quod ignauus sit, dicere solemus: O egregium uirum, Afferte colum & fusum, ut neat, & fila torqueat. At uero hic mulier hęc cum de fortitudine laudatur, fusum digitis apprehendisse dicitur. Quis dubitat eleganter, ꝓprie, concinne ut pote ab spiritu sancto fuisse dictum? Nam id in quo plerumque fœminę se solent exercere, est nendo, texendo, & acu depingendo, quæ opera licet mulier diues sit & nobilis, nunquam parui pẽdere quin potius magni facere debet. Igitur cum in præsentiarum quærit, q̃ erit mulier contra dæmonis insidias fortissima, & cuius dextera quamplurimas comparauit uictorias, respondetur. Non illa profecto

erit,

A erit, quæ otiosa, iners. *Quæ ista mane sobre mane*, ac fenestrarum amica est, sed illa, cuius digiti apprehenderunt fusum, illa inquam, quæ in sanctis exercitijs & bonis operibus continuo occupatur. Quod inferius explicans, addit, Panem otiosa non comedit. Hæc autem omnia de quouis iusto, tam viro quam fœmina intelligenda sunt. Ideo in canticis ait sponsa, fratres suos ipsam, vt ab amore & affectione qua æstuabat auerterent, a societate pastorum separasse, & in vineis eam custodem posuisse. Et adiecit statim. Vineam meam non custodiui, scilicet, antea quando eram otiosa. Vbi aperte significatur, honores, opes, religionem, atque alia huiusmodi posita in manibus illius, qui inordinate diligit, & otiose viuit, facillime perdi, & iacturam pati. Quapropter maxime oportet a nobis has animi affectiones expellere.

B

¶Cum Patriarcha Abraham filium habere maxime optaret, Deus votis eius satisfecit, eique Isaac in ipsius senectute nasci voluit. Cumque magna perfunderetur lætitia, in die natiuitatis pueri aut circuncisionis festum aliquod celebratum fuisse in domo Patriarchæ minime legitur, sed in Genesi ita scriptum reperitur: Creuit igitur puer & ablactatus est, fecitque Abraham magnum conuiuium in die ablactationis eius. B. Augustin. super hunc locum quærit rationem, quare S. Abraham diem natiuitatis, vel circuncisionis filii sui solenniter non celebrauit, sed solum diem ablactationis conuiuijs festiuum esse voluit. In hoc diuina sapientia nobis voluit insinuare, cum Christianus homo mundi vbera, id est, illecebras incipit relinquere, & cum voluptates eius ei amarissimæ videntur, tunc in cœlo festum solennissimum celebrari. Et hoc est quod Dominus ait, Gaudium erit in cœlo super peccatore pœnitentiam agente.

C

D

¶*Cum venerit ille, arguet mundū de peccato, & de iustitia, & de iudicio*. Hoc est, vos charissimi discipuli Spiritus sancti uirtute suffulti, mundum de his tribus reprehendetis, de peccato quidem, quia non crediderunt in me, ex quo infertur, infidelitatis peccatum grauissimum esse. Ac quemadmodum cum nominatur Apostolus, per antonomasiam Diuus Paulus intelligitur, propter eximiam sui apostolatus excellentiam, & cum dicitur Propheta Regius Dauid, propter singularem suæ prophetiæ præstantiam dignoscetur, sic cum dicimus peccatum, propter nimiam eius grauitatē infidelitatis scelus intelligimus, vt aperte hic Dominus designauit, qui tam tummodo ait; Arguet mundum de peccato. Quod postea explicuit dicens. De peccato quidem, quia non crediderunt in me.

A

Tantum (ait Diuus Augustinus) aliquid est malum, quantum est bonum quo priuat, sic quanta est fidei bonitas, tantum est malum, quod infidelitas efficit. Fides adiutus est, quo omnia bonorum genera in mentem veniunt, estque omnium virtutum ductrix rectissima. Fides erga virtutes Theologales sic se habet, sicut erga morales prudentia. Vt enim morales uirtutes absque prudentia, rectum iter quo incedendum sit penitus ignorant, sic absque fide theologales. Nullus hac excellenti uirtute priuatus, quomodo sperandum sic ac diligendum, intelligit. Ideo egregie Apostolus eam substantiam appellat, dicens. Fides est substantia rerum sperandarum. Substantia, id est, fundamentum, nam ablata fide, totum spirituale ædificium corruit. Atque ita mens, quæ fidem amisit, id quod Beatus Iob in aliud propositum affert, dicere poterit. Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerunt super me, deperdita enim fide, facillimus omnibus sceleribus patet aditus, vt aperte in infœlicibus hæreticis conspicitur. Ergo (charissimi fratres) intantum tamque perniciosum malum incidere, sicuti, proh dolor, quamplurimi his tempestatibus infœlicibus incidere runt pertimescite. Cui optimum remedium est, id quod Sanctus Moyses Hebreis adhibuit, dicens. Custodite ergo verba pacti huius, & implete ea, vt intelligatis uniuersa quæ facitis. Quibus verbis sanctus Propheta insinuat, diuinæ legis fractionem præcipuam esse causam, qua homines mirabilia, quæ pro illis Deus operatus est, non intelligunt. Igitur omni cura & diligentia diuina præcepta obseruemus, quibus fides conseruatur, & promeretur gratia, qua consequimur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

D. Aug. in Enchiri.

D. Tho. 12. q. 73. art. 4. Sc. in 1. d. 73. litera E.

Heb. 11.

B

Iob. 20.

C

Deu. 29

D

A

IN EADEM DOMINICA Quarta post Pascha.

Concio II.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

B CVM de crudelissima morte, quam pro mortalibus subiturus erat, Christus Dominus ac Redemptor noster ageret, eam sæpenumero calicem nuncupauis, sicut cum filiis Zebedæi dixit: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Et D.
Mat. 10 Marcus refert, eum sic eos alloquutum fuis
Mar. 10 se. Potestis bibere calicem, quem ego bibo? Vbi differens loquendi modus maxime notandus est, in quo Spiritus sanctus significare voluit, benignissimum Iesum non solum in cruce amarissimum passionis calicem bibisse, sed etiam in eo præclaro opere triginta tres annos consumpsisse. Illud nihilominus calicem uocat, quod S. David
Psal. 68. Spiritu videns alio nomine, scilicet, profun
C dissimum mare nuncupauit, dicens. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me, infixus sum in limo profundi, Quare ergo amplissimum mare nunc Domine calicem appellas? Profecto in hoc amoris affectum, & quanta sit eius vis & efficacia nos docuisti. Ac non contentus Dominus hoc nomine in sacra hodierni Euangelii lectione eandē sanctissimam passionem iter ad Patrem suum nominat. Dulcis ac sua-
Simile. uis solet esse via, qua filius obediēs patrem
D suum, quem tenere diligit, uisurus pergit & huiusmodi itineri diuinus saluator crudelissimam suam mortem comparat, dicens. Vado ad eum qui misit me, quibus uerbis amorem erga nos & voluntatem, qua mortem suscepturus erat ostendit. Quod S.
Luc. 9. Euangelista Lucas explicuit cum ait. Factum est, dum complerentur dies assumptionis illius, & ipse firmauit faciem suam ut iret in Ierusalem, vbi robur, fortitudo, & animi promptitudo, qua ad mortem pergebat, apertissime denotatur. Id etiam ostē
Mar. 10 dit B. Marcus, dicens. Erant autem in via ascendentes Ierosolymam, & præcedebat il los Iesus. O singularem filii Dei amorem? A
O duriores lapidibus omnes, qui fidelissimum hunc amatorem non redamant.

Sanctus Moyses à Deo in Aegyptum, vt Hæbreorum populum redimeret, missus fuisse legitur. Quem, vbi lente ac demis Exod. 4
se mandatum hoc exequi incœpit, Dominus in itinere voluit occidere. At eius nomine Sephora, illico acutissimam petram attulit, & circuncidit filium suum, tetigitque pedes eius, & ait, Sponsus sanguinum tu mihi es, & dimisit eum, postquam dixerat, Sponsus sanguinum tu mihi es, ob circunsionem. His verbis Sephora insinuauit, sanguinem filii sui, quem vt virum suū a morte eriperet, effuderat, ingens beneficium fuisse, quo eum in amorem ipsius deuinxerat, & obligauerat. Ac si diceret Duabus de causis singularem mihi amorem debes, altera, quia sponsus mihi es, altera uero, quia sponsus sanguinis existis, quoniam vt te morte liberarem filii mei sanguinem sparsi. Quod si mulier hæc nouum amoris gradum a coniuge suo postulabat, quia alienum sanguinem protecerat & alienum dolorem obtulerat pro eius vita, quod, obsecro, amoris genus merebitur ille, qui proprio sanguine ac tantis doloribus nos ab æterna morte redemit, nobisque vitam perpetuo duratura consequutus C
est? Merito profecto atque optimo iure qui cunque homo eum vitæ suæ libentissime debet anteponere Omnia, quæ a Deo optimo maximo beneficia accepimus, nos in singularem eius amorem inuitant, at uero hoc (vt ait Beatus Apostolus) nosipsos compellit. Charitas, inquit, Christi, vrget nos, existimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes D
mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est. Perpendite, quæso, diligenter, verbum hoc, vrget, quo S. Apostolus docet, à nobis, nisi lapides aut dæmones essemus, eum, qui tanta amoris vi pro omnibus uitam obtulit, non posse non diligi, quod quidem admirabilis est amplificatio.

Vado ad eum, qui misit me. Fælix ille dicēdus est, qui cælestē caput Christū Dñm imitari cōtēndens, nō vi, sed sponte sua ī mortem ducitur. Diuiti auaro summa veritas dictū Luc 1
fuisse ait. Stulte, hac nocte repetēt a te animā tuam. Hoc idē cunctis improbis cōtin

git,

A git, qui inuiti Deo luce priuantur, & in
Phili. 1. mortem rapiuntur. Beatus ille Paulus nō
Simile. solum libenter se morti obtulit, uerum eam efficaci studio oppetiuit. Atque ita, Desiderium, inquit, habeo dissolui, & esse cum Christo. Accipiter, postquam arduā auem cepit, si eam rostro & unguibus dilacerare contendit, ab aucupe impeditur, & capitio contectus pedibus ligatis in pertica collocatur: ipse tamen hirsutus pennis horrescis, capitium unguibus auferre conatur, ac uix, dum prædæ recor datur potest quiescere. Sic Beatus Apostolus, dum illis quæ in raptu uidit, priuatus
B est, seque corporis capitio coopertum aspexit, in hac miserabili uita positus, a nemine posset detineri, & omnia confringere ac rumpere, ut Christum Dominum obtineret, uelle uidebatur. Nec mirū est, cum qui talia uiderat, tali desiderio affectum esse. Antequam cœlorum ianua pa-
Tob. 3. teret, sanctus ille Tobias, sic Domino dixisse legitur: Et nunc *Domine* secundum uoluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pace recipi spiritum meum: expedit enim mihi magis mori, quam uiuere. Vbi Biblia translatio habet: Fac mecum misericordiam: & sic est etiam in translatione Syria-
C ca. Sanctissimus hic uir, nondum ea quæ Diuus Paulus uiderat, expertus fuerat, tamē uerba illa proferre ausus est. Et om-
Act. 5. nes beati Apostoli, ut in sacra pagina legitur: Ibant gaudentes a conspectu Concilij, sicut etiam Diua Agatha libentissime & glorianter in carcerem pergebat, & quasi ad epulas inuitata, agonem suum precibus Domino commendabat. Quod si nos eo amore, quo ij sancti, Deum prosequimur, profecto in nobis ipse eūdem effectum quem in illis operaretur, atque ita mortem minime pertimesceremus.

D ¶ *Vado ad eū qui misit me* Nō ait, uadā sed uado Hoc idem unusquisque uestrum (fratres charissimi) dicere debet, uado, & non uadam. Idest, iam nunc ad mortem me præparo, nec dicere deberis, me præ-
Eccle. 9. parabo. Contemplamini id quod Ecclesiastes ait: Nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, sic homines capientur in tempore malo. Quibus horribilibus uerbis apertissime significatur, quamplurimos non aliter imparatos, quam si bruta essent, a morte inuenien-
Exo. 12. dos esse, qui totam uitam suam dicentes, uadam, peregerunt. Factum esse (inquit A sacra pagina) in noctis medio, percussit *Dominus* omne primogenitum in terra Aegypti. Et paulo inferius: Surrexitque Pharao nocte, & omnes serui eius, cūctaque Aegyptus, & ortus est clamor magnus i Aegypto. His uerbis nobis ob ocu los proponitur mors, peccatores huius mundi adeo obscuratos tenebris inuenire, ut quid remedij capiant illo postremo uitæ tempore, penitus ignorent, quod quidem eis in pœnam anteactæ negligentiæ, a iusto iudice imponitur. Aegyptios, sacer hic textus ait, proclamasse quidem, sed non obsecrasse Dominum. Ita plures B peccatores mortis dolore perculsi, proclamant, sed Deum in suorum criminum pœnam orare neque obsecrare sciunt. De Assyrijs, qui Olofernem principem mili- Iudi. 15 tiæ Regis Nabuchodonosor comitabantur, in diuinis literis sic legitur: Fugit mens, & consilium eorum. Ita quamplurimis nunc equidem in mortis articulo euenit. O immense *Deus*, quam cæci modo sunt illi, qui tantis periculis, dum possunt, remedium non adhibent. Ipse *Dominus* nos illuminet, ut illis, dum per tempus licuerit, clamantes, orantes, ac misericordiam uera pœnitentia postulantes, C mederi possimus. Vado ad eum, qui misit me, & nemo ex uobis interrogat me, *Quo uadis?* Paulo antea *Dominum* beatus Petrus interrogauerat, Domine quo uadis? Et ipse respondit: Quo ego uado, non potes modo me sequi, sequeris autē postea. Quare ergo nunc Dominus inquit. Nemo ex uobis interrogat me, Quo uadis? Ad hoc respondeo, Dominum cum a diuo Petro interrogatus fuerat, respondisse, se subiturum esse mortem: de quo licet Apostoli nimiam tristitiam acceperint, tamen non tanta fuit, ut eis sensus ac uires ad interrogandum, quo iret, omnino deficerent. At post hæc addidit: Venit D hora, ut omnis qui interficit uos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Quibus uerbis iti animo ceciderant, ut attoniti & stupefacti remanserint, atque ita iam ab eo non quærebant: Quo uadis? Dicitur enim in Ecclesiastico Non est sensus, ubi Eccl. 21 est amaritudo. O humanam infœlicitatem. Ita modo omnes tantis miserijs submersi sumus, ut iniurias & offensiones Deo illatas, parum sentiamus, plurimum

A uero nobis facta, doleamus. Quod quidē, si uere & ex animo eum diligeremus, aliter omnino esset, sed quoniam amorem quo Deus optimus maximus nobis coē. dus erat, apud nosmetipsos collocamus: ideo ob minimam quamque nobis illatā iniuriam contristamur, unde quamplurima mala oriuntur. Nam (ut idem ait Ecclesiasticus) Amaritudo animæ, minoras uirtutem & faciens uulnera, supple, est. Quod autem hic sit uerus huius loci intellectus, ex eo patet, quia diuinus magister statim adiecit: Sed quia hac loquutus sum uobis, tristitia impleuit cor uestrum.

Eccl. 31

B Nobis etiam Dominus uerba hæc exprobrare potest, dicens. Nemo ex uobis interrogat me, quo uadis? A nobis enim idem met Dominus ob crimina in eum commissa sæpissime abest: ac licet hoc ingens sit malum, multo certe id nos minime sentire, ingentius est. Quamplurimi sunt, qui quanuis Deum prosperitatis tempore in seipsis habeant & conseruent, tamen si quid laboriosum aut sinistrum eis euenit, præ minima intolerantia illam amittūt. Beatus Apostolus ad Corinthios scribens, ait: Tentantio uos non apprędendat, nisi humana. Vbi alia translatio & contextus

2. Co. 10

C Græcus habet. Tentatio uos non apprehēdit, nisi humana. Vbi sanctus Apostolus testatur, labores nobis non euenire, nec Domino permittente, tentationes nos apprehendere, nisi humanas, id est, humanis uiribus diuino fauore adiutis conformes. Et ideo statim adiungit. Fidelis autē Deus est, qui non patietur uos tentari, supra id quod potestis. Nihilominus tamen sunt aliqui adeo fragiles & inconstantes, ut a quocunque labore, uel tentatione deprauentur. De quorum quolibet regius Propheta sic ait. Confitebitur tibi, cum benefeceris ei. Psittacus, dum ei indulges & blanditiis, humanas uoces promit, & personat, at si eum percutis aut uexas, statim redit in loquelam suam, & ut auis suo more garrit. Ita hi flante fortunæ uento Deum laudibus efferunt, & de eo uelut alij sancti & pij uiri agunt & loquuntur, aduersa uero fortuna, id est, labore aliquo perculsi tanquam irrationabiles psittaci, sanctorum sermones derelinquunt, & instar brutorum uitam degunt. Alij uero sunt, qui Deum in laboribus retinent & conseruant, eumque in uoluptatibus &

Psal. 48.

Simile.

D

illecebris amittunt. Polypus suapte natura ad oram maritimam ita rupibus adhærere & se coniungere dicitur, ut difficilime ab illis extrahi aut separari ualeat, si uero oleum superinfundatur, statim spōte sua rupem deserit, & ab illa disiungitur atque ita id quod dolor & uis in eo efficere nequiuit, lenitas & suauitas effecerunt. Sic quamplurimis euenit, qui licet a laboribus non uincantur, quominus a Deo se auertant, tamen ut ipsum amittant, a mundi uoluptatibus superantur. Si nobilis uir a Rege in curiam uocatus, interrogetur, á præside concilij, an iniquo & tyrannico tributo uelit assentiri ipse ut nobilissimus est, se nolle respondet. At si sursum ei obijciat, Domine, uide quid ais, Rege enim tuæ sententiæ conscio, non potens non cunctis priuar, opibus? Ipse uero iterum responsum præbet, uelle se potius facultates quam Deum amittere. Denique si ei Regis imperio mortem minitetur, nisi consentiat, constanti animo responsionē reddit, uelle se potius diuinis, quam humanis iussibus obtemperare Rex (inquit) quod uoluerit, efficiat, ego tamen huic iniquo imperio non acquiescam. Hic Deo sicut Polypus lapidi alligatus est, sed si oleum superinfundas, hoc est, si ei uoluptatem offeras quamcunque, statim ei assentitur, & Deum ipsum facillimo negotio dimittit. Iste Deum sicut sponsa nō tenebat, quæ ait. Tenui eum, nec dimittam. Nec sicut Beatus Apostolus, aut illi de quibus ipse ac de se ait. Certus sum: qd nec mors, nec uita, id est, nec labores, nec uoluptates, nec principatus, nec uirtutes, nec creatura alia poterit nos separare a charitate Dei. At (ut diximus) nos a Deo auerti ingens malum est & hoc idem non sentire, perniciosum etiam est. Sunt enim aliqui, qui postquam atrocissima commiserunt crimina, adeo hilares sunt, ac si opus aliquod egregium & maxima gloria dignum perfecissent, qui ideo non interrogāt, Domine, quo uadis? Patriarcha Iacob præ cæteris filium suum Beniamin chariorem habuisse legitur. Nam cum alij frumentum quærendi causa peregre proficiscerent a conspectu patris, ipsum tristitia uel mœrore propter eorum absentiam effectum fuisse non reperimus. Cum uero de pueri dilecti Beniamin discessu actum est, plorauit & ingemuit, at-

A

Simile.

Simile.

B

C

Cant. 3.

Rom. 8.

D

que

A que(ut narrant diuinæ literæ)dixit. Non
Gen 42 descendet filius meus uobiscum, si quid
ei aduersitatis acciderit in terra, ad quam
pergitis,deducetis canos meos cum dolo-
re ad inferos. Denique cum uictus preci-
bus eum abire permisit,anima ab eo cuul
sa est, nec lachrymæ eius ullo modo po-
terant exficcari, quousque puerum tedeũ
tem iterum aspexit. O utinã nere Deum
diligeremus. Quod si ita esset,omnia quæ
nobis aduersa euenirent,facillime tolera-
remus, nam sola absentia huius superni
Beniamin, sanguineis lachrymis ploratu
B ac fentitu digna est. Dominus Iesus,ut di-
scipulorũ tristitiam leuiret,eis sic ait. Ex-
pedit uobis,ut ego uadam. Discessus meus
uobis commodum,mihi uero mortẽ eru
delissimam reparat, quæ quidem etiam
uobis utilitati erit, illa namque aduẽtum
Spiritus sãcti paracleti nobis ipsis merear.

Si enim non abiero. Paracletus nõ ueniet ad uos. O immensa bonitas,ac summa in-
nocentia,Christe Iesu nunquid inter te &
Spiritum sanctum tantæ inimicitiæ sunt
contractæ, ut simul esse non possitis? Sa-
cris Discipulis sanctissimum Magistrum
C suum,quoniam omnia quæ requiruntur;
ut quis diligatur,in eo perfectissime con
currebant,amore nimio prosequebantur,
erat enim Iesus præ filii hominum specio
Psal. 44. sus dulcissime colloquebatur, teste diui
no Psalmographo de eo asserente. Diffusa
est gratia in labiis tuis. Erat liberalissi-
mus,& ab oĩ superbia atque elatione alie-
nus,Quibus rebus nimis amabilis erat,&
sancti Apostoli ita præsentia illa pulcher-
rima corporali capti erant, ut amor ille
Spiritus sancti aduentum in eos impedi-
Simile. ret. Ideo inquit. *Nisi ego abiero Paraclotus nõ ueniet ad uos* Mater quæ filiũ nutrit,
D cum sentit lac infanti non sufficere,ei po-
tiorem cibum,scilicet,carnem erogare co-
natur, ut autem hoc efficiat puerum ab-
lactare studet Nunquid lac carni contra-
rium est? Minime profecto,sed si pueril-
lud degustat, eius dulcedine ita capitur
ut carnibus uesci nequeat,& ideo ablacta-
tur,ut illius saporem oblitus, cibum po-
tiorem libenter manducet. Sic filius Dei,
quoniam sacrosanctam humanitatem
suam,ut discipulos beatos efficeret,solam
minime sufficere uidebat, eos ablactare
contendit. Non quod sanctissima Chri-
sti humanitas & Spiritus sanctus contra-
rii sint: illa enim diuino Spiritu conti- A
nuo plena extitit, sed quia illius conuer-
sationis dulcedine adeo absorpti erant di-
scipuli,ut in ea omnem fere amorem suũ
collocarent. At si Dominus ab eis discede
ret, eius absentia obliuionis causa esset,
quo facto ad recipiendum cibum potio-
rem,uidelicet Spiritum sanctum, diligen-
tius sese disponerent. O ineffabilem Dei
charitatem,qui tot artes, tamque ex equi-
sitas rationes, ut suos perfectiores red-
dat, continuo quærit. Plerumque enim
illo,quod nimis diligimus, vt solum ipsũ
diligamus, nos priuat: sicut Patriarchæ B
Abrahæ fecisse legitur,quem dilecta uxor
Agar ac filio, eius Ismaele orbauit, ei
imperans,ut ancillam & filium eius domo
eiiceret. Quod sanctus Patriarcha adeo
moleste tulit, ut sacer ibi textus referat: Gen. 20
Dure accepit hoc Abraham pro filio suo.
Tantaque tristitia illius mentem occupa-
uit,ut ab ipso Deo consolationem accipe
re opus fuerit Ac sic eum Dominus est
alloquutus. Non tibi uideatur asperum su
p puero & super ancilla. Hoc idẽ S. Patriar
chæ Iacob euenisse legimus: cuius filiũ Io
seph,q ab ipso nimia indulgentia habeba
tur, Dñs in Ægyptũ uendi pmisit. Qñ ma C
ter infantem ablactare conat, amarissima Simile.
quæq; suis pectorib. adhibet,q ubi puer ẽt
atq; ẽt degustauit,amaritudinem sentiẽs,
dulcissimi lactis saporẽ paulatim obliuisci
tur,atq; ea q ad nutriendũ magis condu
centia sunt,sumere nõ recusat. Oẽs huius
mundi labores, quos homines ad conse-
quendum diuitias,honores, & uoluptates
patiuntur, sunt uelut amarissima, aloe,
Hispanẽ, *aziben*, q piissimus Deus instar
tenerrimę matris pectorib. huius mũdi ad
hibet,ut lac eius,i. delitias, qd dulce uide-
tur,omnino abhorreamus, omnem amo- D
rem in ipsum Deum & in ea quæ ad illum
ducunt,conferentes.

Et cũ uenerit ille, arguet mũdũ, &c. Vt
quid Dñe Spiritum sanctorum inquisito- Simile.
rem,vulgo *pesquisidor*, in mundũ mittere
contendis? Inquisitor.n. fortis, pertinax,
sententiæ suæ adhærens,quique in neu-
tram partem animũ inclinet, esse debet.
at Spiritus sanctus minima quaque lacry
marum gutta uel intimo suspirio se uin-
ci,&(ut aiunt) manus suas ligari permit-
tet. Munus hoc humano iudicio Patris
omnipotẽtiæ magis quam Spiritus sancti.
de-

A clementiæ expedire uidetur Nam ipse(ut ait Apostolus) postulat pro nobis gemiti
Rom. 8 bus inenarrabilibus. O quãtum distat ho
Simile. minum gubernandi modus a iustissimi Dei gubernatione? Regum ac principum inquisitores, seipsos magnificare & extollere, crudelitates & iniustitias exercendo frequentissime uolunt. Hunc enim, quoniam delinquentem uiam ignoranter docuit, seuere puniunt. Illum uero, quia eius equum, quo se a periculo liberaret, calceauit, absque aliqua culpa castigant, causantes semper ita fieri oportere, quod secus
B profecto est, nulla etenim lex innocẽtem puniri aut vexari iubet. O superne Iesu rex celestis gloriæ, quid ais? Nolo cum hominibus per rigorem agere, nolo ut in hostium regionibus exulẽt, ubi facillime peribũt, sed uolo, ut ad me humiliter & summisso animo, ueniam petentes se conferant.
Simile. Quando aliquis iniuria afficitur solet inferenti illam dicere, crucis signum digitis figurans. Per hanc crucem iureiurando me astringo te mihi, *Si os alcance*, pęnas esse daturũ. At piissimus Iesus, postquam a nobis iniuria affectus est, inquit. Per crucem hanc cui affixus fui, & per vul
C nera hæc sanctissima quæ in illi accepi, me, si uos consequar, hoc est, si ad me conuertemini, ueniam uobis daturum, multa
dissimile que dona communicaturum promitto. Tua Domine, omnes cælestes Hierarchię, atque omnes iusti pi issima uiscera collaudent, quibus tam mansuetum, humilem, & piissimum inquisitorem mittere dignatus es. Qui quidem (ut ait sacra nostri Euangelii lectio) mundum arguet de peccato, quia in te non crediderunt. Nam cum Spiritus sanctus in sacros Discipulos descenderet, ipsique uirtute eiusdem Spiritus, prodigia multa operarentur, infide-
D les, quia in Christum filium Dei credere noluerunt, reprehensi, refutati, & confusi
Mat. 10 penitus remanserunt. Atque ita Dominus discipulos suos ad prædicandum mittens docuit, ut cum eos in domos suas gentes non receperint, Exeuntes, inquit, foras excutite puluerem de pedibus uestris. Et notanda est pœna, qua illos, qui sacros Apostolos e ciuitatibus, uel domibus expellebant, Dominus ibi minitatur. Amen, inquit, dico uobis, tolerabilius erit terrę Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicii, quam illi ciuitati. O tremendam uocẽ.

O terribilem sententiam. O uerbum horribile. Quid faciemus, quidve cogitamus (charissimi fratres.) Quæ fiducia nos tantis periculis saluris nostræ, ac saluationis oppositos solatur? Si illi, quibus semel salus oblata est, & ab ipsis repudiata, tanquã Sodomitæ, multoque grauius puniendi sunt, quid illos, quibus per tot annos, tot prædicatores, totq; uoces Ecclesiæ sanctę ac ministrorũ eius remedium obtulerũt, & illud exhausto rubore abiecerunt, mereri iudicandum est? Aduersus infestissimos illos infideles, excussus puluis ab Apostolorum pedibus in die iudicii clamabit, at uero aduersus nos parietes, lapides, & suggesta concionatorũ uocibus fere cõfracta, duritiam nostram, & pietatem increpãtia uociferabũtur. S. Propheta Moyses cælum ac terram contra Hebræorum ingratitudinem pro tantis beneficiis acceptis testes adhibebat, quid Christum Redemptorem nostrum Dei filium, contra præuaricatores suæ legis, qui alia lõge maiora beneficia contempserunt, facturum esse putatis? Profecto sanguinem pretiosum, uulnera sanctissima, crucem pretiosam, durissimos clauos, & crudelissimas spinas suas, aduersus nos testes uocabit. Nemo sua fallatur opinione, existimans peccatorum tãtummodo, & nõ fauorum ac beneficiorum sibi oblatorum quæ accipere noluit, reddendam esse ratione. Hominem in peccatis conceptũ, scelera perpetrare non est mirum, sed eundem remedia, quibus ab illis liberari possit paruifacere & contemnere, maxime mirandum est. Quapropter B. Apostolus efficaciter nos mouet, dicens. Hortamur uos, ne in uacuum gratiam Dei recipiatis. Vt autem intelligatis, nobis res istas animaduertere, maxime expedire attendite, qualiter Dominus postquã dixerat, ab Spiritu sancto infideles de infidelitate arguendos esse, adiecit statim. *Arguet mundũ de iustitia* Sed dicetis. Nunquid de iustitia mundum arguet? imo potius de iniustitia arguere posse uidetur. Nam de ini stitiis homines reprehendi solent, de iniustitiis, inquam, quas mariti in uxores & ipsæ in coniuges committunt, de iniustitiis filiorum in parentes suos, de iniustitiis prælatorum in subditos, & ẽ contra de iniustitiis dominorum in vasallos ac deniq; de iniustitiis iniquorum iudicum, qui authoritatem suam

A B 2. Co. 6 C D

A suam, & potestatem non nisi in pauperib. exercerent. Hi sunt velut pala seu complanatorium cæmentariorum, quod calcem mollem in pariete complanat, si vero aliqui lapides extra planitiem ipsius parietis foras eminent, eos minimè explanat. Ita multi iudices ac ministri iustitiæ huius infælicis tempestatis, in debiles, mites, ac pauperes animaduertunt, proceres vero, diuites, ac potentes, qui multis iniquitatibus ac sceleribus in lucem prodeunt immunes, & impunè abire permittunt.

Isa. 3 Quos omnes Isaias propheta acerrimè minatur, dicens: Dominus ad iudicium

B ueniet, cum senibus populi sui, & principibus eius. Et licet D. Tho. ac B. August. hunc locum sic interpretentur, scilicet: Deus veniet ad iudicandum uiuos, & mortuos multis viris senioribus comitatus, aliter tamen videtur intelligendus, videlicet: Dominus iudices ac primates populi sui in iudicium uocabit. Statim enim cum illis loquitur, dicens. Vos enim depasti estis vineam, (vbi alia translatio simul cū paraphrasi Chaldaica ac Beato Hieronymo addiderunt, meam) & rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meum, & facies commolitis? scilicet, alapis.

D. Tho. in addi. 3. p. q. 89 arti. & in 4. di. 47. p. 1. ar. 1. B. Aug. sup. Ps. 49.

C De ijs igitur atque alijs multis iniustitijs, mundus argui, & reprehendi iure optimo potest, non autem de iustitia. Quare ergo Dominus inquit. Arguet mundum de iustitia? Non ait, Spiritū sanctum homines propter iustitias, quas in alio exercerent, reprehensurum esse, sed propter iustitiam eiusdem Christi Saluatoris nostri, qui cum iustus fuerit, & vitam iustitia, & sanctitate plenam duxerit, credentes in eum iustitiam hanc, quam ipse operatus est, imitari noluerunt: Atque ita adiecit, *De iustitia vero, quia uado ad Patrem*. Sed qualiter iustitia eius probatur,

D quia ad Patrem proficiscitur? Quoniam

Simile. Pater non nisi iustos recipit, Principes terræ quamplurimos nefarios homines, quibus peruerti solent, sæpenumerò sibi socios adiungunt. Mirum enim videtur esse diu cum impijs conuersari, & non peruerti nec deprauari. Idcirco sacra Scriptura de

Iob. 1. B. Iob agens hoc exaggerat, dicens: Vir erat in terra Hus nomine Iob, & erat vir ille simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo. Vbi illud, & magnam emphasim habet, idem enim significat, ac si diceret; Et ualde mirandum est, huiusmodi virum apud tam impiam nationem, qualis erat Idumæorum, sanctissimè uitam degere. Et in Apocalypsi dicitur: Angelo Pergami Ecclesiæ, scribe: Scio vbi habitas, vbi sedes est Satanæ, tenes nomen meum, & non negasti fidem meam. A

Apoc. 2. Magnis laudibus Spiritus sanctus vigilantissimum hunc præsatum efferet, cum ait, eum dum apud impios hæreticos, vbi Satanæ sedes & domicilium erat, habitat, nomen Dei tenuisse, & non negasse fidem, nec se sicut illi impudentissime fecerunt, deprauasse. Hinc vos, ò mundi principes, & magnates, intelligetis quanto se periculo illi committant, qui peruersos, & dissolutos homines ad suam conuersationem admittunt. At vero pater æternus solos iustos admittit. Si ergo Dominum Iesum Christum recepit, & sedere fecit ad dexteram suam, eum iustorum esse iustissimum apertissimè sequitur. B

Et arguet mundum de iudicio. Hoc est, iudicium futurum esse ostendet: Nam impij minime sibi persuadere possunt, vt credant omnium rerum, quas egerunt, arctissimam esse reddendam rationem, seuerumque iudicium futurum. At qualiter hoc probabit? Quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Si essent quamplurimi homines, qui atrocissimum aliquod scelus simul cum principe suo admisissent, vidissentque eum supplicio damnatum, qui a latere Regis erat, quid existimare possent aduersus ipsos iudicium non esse habendum? Profecto mentis expertes, & insani essent, si hoc cogitarent. Lucifer, cùm à Deo amantissime diligeretur, propter unum tantum uoluntatis motum, æternis pœnis ac supplicio damnatus est; ergo peccatores cur quotidie multa crimina perpetrantes, se iudicandos non esse sibi persuadere ualent? Ideo Dominus ait; spiritus sanctus probabit iudicium habendum esse, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Quapropter merito Beatus Iob nos admonet, dicens: Fugite à facie gladij, quoniam iniquitatum ultor gladius est. C Simile. D

Et scitote quia iudicium est. Vbi alia trāslatio habet, Quoniam ultor iniquitatis gladius est: Gladius hic iustitiam, iram atque ultionem Dei significat. Et cum ait, ultor iniquitatum, & iniquitatis, insinuat, Iob. 19.

A nuat, non sufficere cuiquam dicere, se non habere quamplurima peccata, & ideo puniendum non esse: Deus enim unius tantummodo sceleris ultor est. Denique dum Spiritus sanctus nos monet, vt a facie huius gladij fugiamus, idem est ac si nobis diceret, ne quid ageremus, ob quod animaduersione, & supplicio digni essemus.

Et scitote, quoniam iudicium est. Omnes hoc pro comperto habemus, est enim fidei articulus, sed inter scire, & scire discrimen est. Fur cum furatur, optimè scit patibulum esse, & supplicium latronibus paratum, ignorat tamen illud in sui ruinam
Simile.

B factum esse, quousque a iudice deprehenditur, condemnatur, & in ipso suspenditur. Sic omnes scimus iudicium futurum & infernum improbis paratum, sed cum delinquimus, non nobis paratum esse existimamus. Ideo Spiritus sanctus ait; *Scitote quia iudicium est nobis*, vt damnati sitis propter crimina vestra, si eorum modo uos verissimè non pœniteat. Attendite ergo hoc sæpissimè fratres mei, Deumque obsecrate, vt vos illuminet.
Simile.

Adhuc habeo multa uobis dicere, sed non potestis portare modo. Quoniam tristitia occupauit corda vestra. *Cum autem uenerit ille Spiritus ueritatis, docebit uos omnem*

C *ueritatem*. Id est, omnem veritatem quæ tunc Ecclesiæ sanctæ necessaria erat, multa enim ab eodem Spiritu sancto postea de nouo sacri Apostoli didicerunt. Et quisuis dicat, Docebit vos omnem veritatem, intelligendum tamen est, sicut id, quod idem dominus eis alibi dixerat scilicet, omnia quæcunque audiui a Patre meo, nota feci vobis. At Dominus non omnia quæ audiuit a Patre, discipulis manifestauit. Quod item nō omnia tunc eos docuit Pater ex illa visione, quando facta est uox ad Diuum Petrum dicens, Surge Petre, occi-
Act. 10

D de, & manduca. Ac postea ipse ait; In ueritate comperi, quia non est personarū acceptor Deus. Et in eisdem Actibus Apostolorum legitur, sacris discipulis in concilio conuocatis, ab Spiritu sancto reuelatum fuisse, legem Moysi neminem iam ad sui obseruantiam obligare. Atque ita Christianis fratribus, qui in diuersis locis erant, sic Apostoli scripserunt: Visum est Spiritui sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, &c. Ideo Ecclesia in Canticis Aurora uocatur, quia quotidie crescit, & augetur maiori doctrinæ lumine, quo credentes illuminati, a sceleribus separantur, & quā multa recte facta ac bona opera agunt, quibus in hac uita merentur gratiam, & postea consequuntur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.
A

IN EADEM DOMINICA Quarta post Pascha.

Concio III.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.
B

INterea, quæ spirituale iter magis impediunt, tristitia primum locum obtinet, atque ex præcipuis remedijs, quæ tristes, afflicti, & mœrore consumpti, in suum leuamen adhibere possunt, hoc vnū singulare est, uidelicet, tristitiam, & angorem suum sanctis ac prudentibus uiris ostendere, & aperire, nā (ut ait D. Thomas) omne nociuum inclusum magis nocet. Quemadmodum sanies, quæ intra vulnus est, dolorem efficit, at cum aperitur vulnus & ab eo sanies dimanat, dolor reprimitur, ita cor triste, cum tristitia intus est, magis affligitur, & mœrore consumitur, cum uero amico reuelatur, cor ipsum recreatur, maxime si, ut diximus, alicui sancto ac prudenti viro manifestatur, qui vulneri medicinam, videlicet, suauia ac sanctissima uerba sciat adhibere, ut optimè Spiritus sanctus asserit, cum ait: Fauus mellis, composita uerba, dulcedo animæ, sanitas ossium. Composita uerba uocat ea, quæ iusta statera examinata, sanctè, & vtiliter dicta sunt, quæ instar mellis faui, per uiscera cordis liquescunt, & illis cor triste, & inquietum leuatur, & conquiescit. Dicuntur autē, Sanitas ossium, ad significandum maiorem molestiam, & afflictio nem mentem lugubrem, & mœrore affectam sentire, quam corpus, cū ossa extra sua loca debilia uel cōfracta habet. Singulare etiam ad hanc ægritudinem leuandā, remedium sanctorum librorū lectio est, tunc præcipuè habenda, cum ille qui tristis
D. Tho. 12.
C
Simile.
Prouer. 16.
D

A ftis est, neminem cum quo communicare valeat, inuenit, immo licet inueniat, postquam seu antea cum eo egerit, hoc salutare remedium est. In Exodo sic legitur; Reuersus est Moyses de monte, portans duas tabulas testimonij in manu, scriptas ex vtraque parte, & factas opere Domini, scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis. Vbi aperte ostenditur scripturam non ab hominibus, sed ab ipso Deo inuentam fuisse. Deus namque literarum & characterum primus autor fuit. Nam Cadmus, qui literas Græcis dedisse traditur, longa post tempora fuit editus in lucem, scilicet, quando Othoniel iudicabat Israel, & Nicostrata vel Carmenta, quæ latinas literas inuenit, tempore iudicis extitit. Iustum enim erat, ut res tam vtilis tamque pretiosa, qualis est scriptura, alium nisi ipsum Deum autorem non haberet. Nam licet omnes creaturæ nos in creatorem ducant, multo tamen magis hoc literę prę stant, quæ nos præteritarum, præsentium ac futurarũ rerum solertissimè erudiunt, & quibus denique Deus ipse nos alloquitur, vocat, & ad se attrahit, atque sensa cordis sui patefacit. Et mirum videtur, quod cum tam paucæ tum apud Græcos, tum apud Hebræos, tum etiam apud Latinos sint literæ, illis, licet paucis tota scripturarum machina componatur. Quantum vero commodum, & vtilitas ex sacra lectione reportetur, testantur quamplurimi sancti patres, inter quos D. Hieron. ad Demetrad. scribens sic ait: Vtere lectione diuina vice speculi, fœda corrigendo, pulchra conseruando, & pulchriora faciendo. Scriptura enim speculum est fœda ostendens, & corrigi docens. Et inter præcipua commoda, quæ ex sacra lectione percipiuntur, hoc vnum singulare est, uidelicet, consolatio, qua cordis tristitia lenitur, & sublevatur. Satis hoc Hebræi, cum ad Spartiatas scripserunt, experti sunt. Nos, inquit, habentes solatio sanctos libros qui sunt in manibus nostris, &c. Christus Redemptor noster, vt erat verus Deus, qui corda hominum scrutatur, intelligens sacros discipulos mœstos ac tristes esse, ad eos dulcissimis ac suauissimis verbis refertum, in eorum leuamen, & solatium sermonem habuit. Cuius pars quædam est hodierna sacri Euangelij lectio, in qua eis Spiritus sancti Paracleti (& est una ex præcipuis rationibus, qua eorum tristitiam leuare voluit) A aduentum pollicetur. Vocat autem Spiritum sanctum Paracletum, quoniam inter mirabiles eius effectus, vnus ex præcipuis est consolatio. Cumque ex perfectiori causa effectus melior procedat, iam cernere licet, quãtum Spiritus sancti solamina, ijs quæ mundi sunt, antecellant. Quod si ex vobis plurimi ea non sentiunt, fortassis ratio erit, quoniam diuinum hunc Spiritum non habetis. Incipit igit̃ sacrosancti Euangelij lectio. *Vado ad eum qui misit me.* Hoc loquendi modo cælestis sponsus ad significandam suam mortem vtitur. Imposuit autem ei hoc nomen, ne tanto suorum discipulorum corda mœrore opprimeret. B Postquam Angelus Raphael (ut sacræ testantur literę) diabolum religauit in deserto superioris Ægypti, ac postquam sanctum Tobiam illuminauit, eiusq; domum prosperitate impleuit, eis dixit: Tempus est, vt reuertar ad eum qui misit me, vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius. Sic Christus humani generis reparator (quem S. Isaias magni consilij Angelum appellauit) postquam infestissimũ dæmonem suis tentationibus superauit, humanumq; genus cœlestis doctrinæ suæ luce clarissima illustrauit, atque diuina sua C gratia locupletare dignatus est, ait: Tempus est, ut reuertar ad eum qui misit me, vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius.

Sed miror quod dum dico vobis. *Quia vado ad Patrem, nemo uestrum interrogat, quo uadis?* Et causa est. *Quia cum hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum* Consolamini discipuli mei & ne tristitia uos suffocari sinatis, *Nam expedit uobis, quod ego uadam. Si enim non abiero, Paracletus non ueniet ad uos, si autem abiero, mittam eum ad vos.* Quare diuine Reparator, nisi tu vadas, Spiritus sanctus non D veniet? Huic quęstioni omnes ferè sancti patres hoc diuino consilio factum esse respondent, ne, scilicet, in hoc mundo duo simul consolatores, alter visibilis, alter verò inuisibilis, essent. Voluitque ipse Deus visibilem abesse, vt inuisibilis mitteretur. In fans tenerrimus, qui vberibus nutricis alitur, eam plusquam parentes suos diligit. Quid igitur remedij erit, ut eos amore prosequatur? Nutrix fiat absens, & cum puer eam coram se non aspexerit, parentes

Exo. 32.
B
C
B Hier. ad Dem.
D
2. Mac. 12.
Tob. 12.
Isa. 9.
Simile.

A tes fine dubio medullitus amabāt. Ita sacri discipuli sanctissimæ Iesu Christi humanitatis nutriti, & educati uberibus, in ea ferè totum suum amorem collocabant vixque Deum diligere recordabantur; ideo Dominum abesse opus fuit, ut ipsi diuinitatem eius potius quam humanitatem diligerent. Quamobrem uenerabilis Beda inquit: Expedit, ut forma serui uestris abstrahatur aspectibus, quatenus amor diuinitatis aptius vestris infigatur mentibus.

Beda in hom. huius Euāgelij.

Hinc facilè intelligent homines, quantum omnes humanæ consolationes ac vi-
B ta illecebris plena ad accipiendos diuini spiritus fauores impediant, siquidem solamen illud visibile, quod ex corporali Christi Saluatoris nostri præsentia oriebatur, sacros discipulos impediebat, quominus sacrosancti Spiritus plenitudinem reciperent Satis apertè in hoc videtur illud Prophetæ Isaiæ: Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue vtrumque operire non potest. In corde nostro nō est aptum, & Spiritui sancto & fallaci mūdo domicilium. Si igitur vultis, vt ille ad vos veniat, huius caducum amorem affectionemq; a vobis expellere conamini.

Isa. 28.

C Hoc Regius Propheta Dauid in rerum omnium opificis conspectu proponebat, ut ipsum ad misericordiam prouocaret, dicens: Erue a framea Deus animam meā, & de manu canis unicam meam Pro quo B. Hieronymus ex Hebræo uertit: Solitariam meam, id est, seiunctam, & ab omni humana consolatione separatam. Cœlestes ciues (ut in Canticis legitur) veluti stupefacti consolationibus, quas diuinus hic Spiritus menti solitariæ communicat, & elargitur, Quæ est ista, inquiunt, quæ ascendit de deserto, delitijs affluens? In deserto nihil est præterquam quædam so-
D litudo, atque isto exemplo, & similitudine, mens quę in hoc mundo solum Deum inquirit, & quidquid vult, propter ipsum est, planè significatur. Quæ quidem anima ex hac solitudine, tam exuberantes spirituales uoluptates gustatura in sublime ascendit, ut meritò delitijs affluens dicatur. Et additur ibi: Innixa super dilectum suum. Illum enim tantummodo libenter amplectitur, mens verò, quæ terrena amplectitur, & in eis delectatur, atque solitudinem hanc odit, ad consolationes, diuinas

Psal. 21.

Cant. 8.

que voluptates omnino inepta est. Cum terra inter lunam, & solem opponitur, luna ipsa eclipsim patitur, nam globus terræ solem in aduersa regione consistentem impedit, quominus lunam radijs & splendore suo illustrare valeat. Sic terrenarum rerum amor impedimentum est, quo diuini spiritus radij mentem illuminare non possint. Sed proh dolor ecl ipsis lunæ paruo tēporis momento existit, at verò miserabilis animę totius ferè vitę tempore perdurat.

A Simile.

Sed fortè dicet aliquis: Nunquid pater nullam oportet nos admittere humanam consolationem? Ad hoc respondeo mundi consolationes, aliquando gratiæ esse contrarias, cum scilicet, in illis finem nostrum collocamus, sicut illi, qui in Sapientia leguntur dixisse: Coronemus nos rosis, antequam marcescant, nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra, quoniam hæc est nostra pars. Itaque isti voluptates huius mundi, pro corona, præmio atque vltimo fine habebunt. Hoc etiam operantur illi, qui non solum gaudijs, & illecebris terrenis sunt contenti, nerum etiam Deum offendentes, in suarum mentium ruinam lethaliter peccant. Aliquando vero homines corporaliter, sine offensa Dei gaudere solēt, imò illa corporalis lętitia, eis in posterum ad seruiendum Deo diligentius nouas uires impartitur. Atq; ita deuoti & iusti viri plerunque gaudia corporalia tanquam baculum, quo eorū feruor spiritus sustentetur, percipiunt. Anima, vbi diuina Sapientia habitat, in sacris literis de se inquit: In omnibus requiē quęsiui, & in hęreditate Domini morabor. Salomon otiū, & requiem quæ in terrenis huius mundi rebus inueniri poterat, consequi conatus est, illamque cum peccato quæsiuit at mens iusta, considerat, contemplatur, & eandem requiem solo intellectu, absque culpa aliqua perquirit. Fur arcas ad furandum, & delinquendum scrutatur, iudex vero, eas ut quę intus sunt, in album referat, & postea rationem reddat eorum, euoluit. Ita Salomon, omnium vanitatum quæ in mundo erant, instar latronis ad peccandum diligētissimam fecit inquisitionem, sicut ipse fatetur, dicens: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur. Et inferius ait: Vidi in omnibus vanitatē, & afflictio

B

Sapiē. 2.

C

Eccl. 24.

Simile.
D

Eccle. 2.

nem

A nem animi, & nihil permanere sub sole. At mens sancta, requiem rerum huius mūdi non ad quiescendum in eis, sed ad illas contemnēdas scrutatur. Atque ita inquit. In omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Hoc est. Consideraui otium quod in honoribus, diuitiis, pompa, aut uoluptatibus huius uitæ esse potest, & in his omnibus non requieui, sed in hæreditate Domini, scilicet, in uirtutibus, quibus acquiritur, ius ad æternam Dei hæreditatem, moram feci.

Cum uenerit ille, arguet mundum de B *peccato.* Arguere aliquem, est illum taliter increpare, ut apertis rationibus suorum scelerum conuincatur. Et sic Spiritus sanctus infideles propter mirabilia Apostolorū opera, q̄ in testimoniū diuinitatis Iesu Christi Saluatoris nr̄i edita fuerunt, de infidelitatis peccato apertissime conuicit. Et est ualde notādū, in Bibliis bene correctis, ubi nos legimus. Qui nō credunt in me, aliam translationē habere Quia non crediderunt in me, & sic B. August. legit. Vbi infidelium pertinax perseuerantia in sua infidelitate manifeste ostenditur.

Et de iustitia: Pro intellectu horū verborum aduertendum est, Deum aduētum C Christi Redemptoris nostri in mundum, dum hominibus legem faciliorem tradidit, & eos maioribus beneficiis ditauit, erga ipsos causam suam plus iustificasse, Nam ante legem gratiæ homines aliqua Act. 13. habuisse uidentur, quibus aliquo modo sese poterant excusare. Inter quæ multitudo præceptorum erat, de quibus D. Petrus ait, iugum, quod neque nos, neque Galat. 4 patres nostri portare potuimus. Insuper & illis pceptis gratia deerat, Ideo ea Apostolus egena atque uacua elementa appellat. Neque enim habebant gratiam, neque conferebant, sed unusquisque eam pro ratione dispositionis, ac propter charitatis D effectus merebatur.

Omnia igitur hæc inconuenientia (si ita dici possunt) filius Dei legē in amorē & charitatem ducens abstulit, ut egregie D. Paulus testatur, dicens. Qui diligit proxi- Ro. 13. mum legē impleuit. Quapropter Propheta Isaias inquit. Consummatio abbreuiata inūdabit iustitiam. Id est, breuitas, & facilitas legis gratiæ efficiet, ut in mūdo iustitia circunfluāt & redundet. Atq huius legis præcepta, uidetur sacramenta, quæ ex opere operato cōferunt gratiā, plena sunt ipsa gratia. Ideoq; Euangelium lex gratię nuncupatur. Nam (ut accurate D. Thomas notauit) res potissime nominantur ab eo, qđ D.Th. principaliter efficiunt, & quoniam potissimum nouæ legis est collatio gratiæ, quæ per eius sacramenta datur, idcirco uocatur lex gratiæ. Cum sanctus Ioseph (vt ex sacra pagina constat) patrē suū Iacob in terram Ægypti adducere uellet, currus, cibaria, & omnia itineri necessaria ad eum Gene. 45 mittere curauit. Ita supernus Ioseph Christus Dominus, dum nos ad se ire im- B perat, per mandatorum uiam, nobis gratiam, prouisionem, & fauorē ad id exequē- Simile. dum elargitur. Reges ac principes terræ, ea munera, quæ ex propriis redditibus sibi offeruntur, minime grata reputant, Deus uero, ea quæ ex suis diuitiis sibi præsentantur, libentissime pro munere accipit. Imo si ei homo, qđ suum tātummodo est, sine diuina gratia offert, illud accepta re non uult, ut autē munera nostra ei accepta sint, bonis gratiā suam impartitur. Atque hęc est iustitia, quam Christus Redemptor noster mūdo morte sua sanctissima attulit. Merito ergo Spiritus sanctus illū arguet de iustitia ab improbis neglecta, q̄ C si uellēt, facillimo possent negotio cōseq.

Quia ad patrē uado. Scilicet, per mortē hoc est arguet mundū & de iustitia, quam ego nunc ei morte mea porto. Nam Dominus morte sua sacratissima legi ueteri finem imposuit, cęlum aperuit, & gratiā sacramentorum usus est.

Quia uado ad Patrem, & iam non uidebitis me. Quod perinde est ac si diceret Hactenus omnes Messiam expectabant ecce iā ueni, iā ad moriendū pergo, iam in mūdo prædicans non uidebor, iam denique non est cur Messias aut Redēptor expecte- D tur. Si igitur tātis beneficiis acceptis mundus non excitatur, quod aliud ei remediū adhiberi potest? Veniet dies, qua ille, qui Redemptor & reparator eius fuit, iudex erit seuerissimus. Qua ergo, o miser peccator, excusatione purgaberis? Profecto legē tibi impositam graué fuisse, minime poteris causari. Quid enim minus tibi præcipi poterat, q̄ proximum diligere? uel quid facilius, si qua medicina peccatis adhibēda erat, quam ea ipsa confiteri? Ergo, ô infœlix si hoc nunc minime percipis, neque opere comples, quid tunc respondere

A

IN EADEM DOMINICA Quarta post Pascha,

Concio II.

Vado ad eum qui misit me. *Ioan. 16.*

B CVM de crudelissima morte, quam pro mortalibus subiturus erat, Christus Dominus ac Redemptor noster ageret, eam sæpenumero calicem nuncupauit, sicut cum filiis Zebedæi dixit: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Et D.
Mat. 20 Marcus refert, eum sic eos alloquutum fuisse.
Mar. 10 Potestis bibere calicem, quem ego bibo? Vbi differens loquendi modus maxime notandus est, in quo Spiritus sanctus significare voluit, benignissimum Iesum non solum in cruce amarissimum passionis calicem bibisse, sed etiam in eo præclaro opere triginta tres annos consumpsisse. Illud nihilominus calicem uocat, quod S. David
Psal. 68. Spiritu videns alio nomine, scilicet, profun
C dissimum mare nuncupauit, dicens. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me, infixus sum in limo profundi. Quare ergo amplissimum mare nunc Domine calicem appellas? Profecto in hoc amoris affectum, & quanta sit eius vis & efficacia nos docuisti. Ac non contentus Dominus hoc nomine in sacra hodierni Euangelii lectione eandē sanctissimam passionem iter ad Patrem suum nominat. Dulcis ac sua-
Simile. uis solet esse via, qua filius obediēs patrem
D suum, quem tenere diligit, uisurus pergit & huiusmodi itineri diuinus saluator crudelissimam suam mortem comparat, dicens. Vado ad eum qui misit me, quibus uerbis amorem erga nos & voluntatem, qua mortem suscepturus erat ostendit. Quod S.
Luc. 9. Euangelista Lucas explicuit cum ait. Factum est, dum complerentur dies assumptionis illius, & ipse firmauit faciem suam ut iret in Ierusalem, vbi robur, fortitudo, & animi promptitudo, qua ad mortem pergebat, apertissime denotatur. Id etiam ostē
Mar. 10 dit B. Marcus, dicens. Erant autem in via ascendentes Ierosolymam, & præcedebat illos Iesus. O singularem filii Dei amorem! A
O duriores lapidibus omnes, qui fidelissimum hunc amatorem non redamant.

Sanctus Moyses à Deo in Aegyptum, vt Hæbreorum populum redimeret, missus fuisse legitur. Quem, vbi lente ac demisse mandatum hoc exequi incœpit, Domi- Exod. 4
nus in itinere voluit occidere. At eius nomine Sephora, illico acutissimam petram attulit, & circuncidit filium suum, tetigitque pedes eius, & ait, Sponsus sanguinum tu mihi es, & dimisit eum, postquam dixerat, Sponsus sanguinum tu mihi es, ob circunsionem. His verbis Sephora insinuauit, sanguinem filii sui, quem vt virum suū a morte eriperet, effuderat, ingens beneficium fuisse, quo eum in amorem ipsius deuinxerat, & obligauerat. Ac si diceret Duabus de causis singularem mihi amorem debes, altera, quia sponsus mihi es, altera uero, quia sponsus sanguinis existis, quoniam vt te morte liberarem filii mei sanguinem sparsi. Quod si mulier hæc nouum amoris gradum a coniuge suo postulabat, quia alienum sanguinem proiecerat & alienum dolorem obtulerat pro eius vita, quod, obsecro, amoris genus merebitur ille, qui proprio sanguine ac tantis doloribus nos ab æterna morte redemit, nobisque vitam perpetuo duratura consequutus C
est? Merito profecto atque optimo iure quicunque homo eum vitæ suæ libentissime debet anteponere. Omnia, quæ a Deo opti mo maximo beneficia accepimus, nos in singularem eius amorem inuitant, at uero hoc (vt ait Beatus Apostolus) nos ipsos compellit. Charitas, inquit, Christi, vrget nos, existimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes D
mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est. Perpendite, quæso, diligenter, verbum hoc, vrget, quo S. Apostolus docet, a nobis, nisi lapides aut dæmones essemus, eum, qui tanta amoris vi pro omnibus uitam obtulit, non posse non diligi, quod quidem admirabilis est amplificatio.

Vado ad eum, qui misit me. Fælix ille dicēdus est, qui cæleste caput Christū Dñm imitari cōtēndens, nō vi, sed sponte in mortem ducitur. Diuiti auaro summa veritas dictū fuisse ait. Stulte, hac nocte repetēt a te ani- Luc 12
mā tuam. Hoc idē cunctis improbis cōtin-

git,

A git, qui iniuiti Deo luce priuantur, & in
Phili. 1. mortem rapiuntur. Beatus ille Paulus nõ
Simile. solum libenter se morti obtulit, uerum
eam efficaci studio oppetiuit. Atque ita,
Desiderium, inquit, habeo dissolui, & esse
cum Christo. Accipiter, postquam arduã
autem cœpit, si eam rostro & unguibus di-
lacerare contendit, ab aucupe impeditur,
& capitio contectus pedibus ligatis in
pertica collocatur: ipse tamen hirsutus
pennis horrescit, capitium unguibus
auferre conatur, ac uix, dum prædæ decor
datur potest quiescere. Sic Beatus Aposto
lus, dum illis quæ in raptu uidit, priuatus
B est, seque corporis capitio coopertum as-
pexit, in hac miserabili uita positus, a ne
mine poterat detineri, & omnia confrin-
gere ac rumpere, ut Christum Dominum
obtineret, uelle uidebatur. Nec mirũest,
cum qui talia uiderat, tali desiderio affe-
ctum esse. Antequam cœlorum ianua pa-
Tob. 3. teret, sanctus ille Tobias, sic Domino di-
xisse legitur: Et nunc Domine secundum
uoluntatem tuam fac mecum, & præcipe
in pace recipi spiritum meum: expedit n.
mihi magis mori, quam uiuere. Vbi alia
translatio habet: Fac mecum misericor-
diam: & sic est etiam in translatione Syria
C ca. Sanctissimus hic uir, nondum ea quæ
Diuus Paulus uiderat, expertus fuerat,
tamẽ uerba illa proferre ausus est. Et om
Act. 5. nes beati Apostoli, ut in sacra pagina le-
gitur: Ibant gaudentes a conspectu Con-
cilij, sicut etiam Diua Agatha libentissi-
me & glorianter in carcerem pergebat, &
quasi ad epulas inuitata, agonem suum
precibus Domino commendabat. Quod
si nos eo amore, quo ij sancti, Deum pro-
sequimur, profecto in nobis ipse eũdem
effectum quem in illis operatur, atque
ita mortem minime pertimesceremus.
D ¶ *Vado ad eũ qui misit me* Nõ ait, uadã
sed uado Hoc idem unusquisque uestrum
(fratres charissimi) dicere debet, uado, &
non uadam. Idest, iam nunc ad mortem
me præparo, nec dicere deberis, me præ-
Eccle. 9. parabo. Contemplamini id quod Ecclesia
stes ait: Nescit homo finem suum, sed si-
cut pisces capiuntur hamo, sic homines
capientur in tempore malo. Quibus hor-
ribilibus uerbis apertissime significatur,
quamplurimos non aliter imparatos,
quam si bruta essent, a morte inuenien-
Exo. 12. dos esse, qui totam uitam suam dicentes,
uadam, peregerunt. Factum esse (inquit A
sacra pagina) in noctis medio, percussit
Dominus omne primogenitum in ter-
ra Aegypti. Et paulo inferius: Surrexit-
que Pharao nocte, & omnes serui eius, cũ-
ctaque Aegyptus, & ortus est clamor ma-
gnus i Aegypto. His uerbis nobis ob ocu
los proponitur mors, peccatores huius
mundi adeo obscuratos tenebris inueni-
re, ut quid remedij capiant illo postremo
uitæ tempore, penitus ignorent, quod
quidem eis in pœnam anteactæ negligen
tiæ, a iusto iudice imponitur. Aegyptios,
sacer hic textus ait, proclamasse quidem,
sed non obsecrasse Dominum. Ita plures B
peccatores mortis dolore perculsi, procla
mant, sed Deum in suorum criminum
pœnam orare neque obsecrare sciunt. De
Assyrijs, qui Olofernem principem mili- Iudi. 15
tiæ Regis Nabuchodonosor comitaban-
tur, in diuinis literis sic legitur: Fugit
mens, & consilium eorum. Ita quamplu-
rimis nunc equidem in mortis articulo
euenit. O immense Deus, quam cæci mo-
do sunt illi, qui tantis periculis, dum pos-
sunt, remedium non adhibent. Ipse Do-
minus nos illuminet, ut illis, dum per tem
pus licuerit, clamantes, orantes, ac mise-
ricordiam uera pœnitentia postulantes, C
mederi possimus. Vado ad eum, qui mi-
sit me, & nemo ex uobis interrogat me,
Quo uadis? Paulo antea Dominum bea-
tus Petrus interrogauerat, Domine quo
uadis? Et ipse respondit: Quo ego uado,
non potes modo me sequi, sequeris autẽ
postea Quare ergo nunc Dominus in-
quit. Nemo ex uobis interrogat me, Quo
uadis? Ad hoc respondeo, Dominum cum
a diuo Petro interrogatus fuerat, respon-
disse, se subiturum esse mortem: de quo
licet Apostoli nimiam tristitiam accepe-
rint, tamen non tanta fuit, ut eis sensus ac
uires ad interrogandum, quo iret, omni D
no deficerent. At post hæc addidit: Venit
hora, ut omnis qui interficit uos, arbitre-
tur obsequium se præstare Deo. Quibus
uerbis ita animo ceciderunt, ut attoniti
& stupefacti remanserint, atque ita iam
ab eo non quærebant: Quo uadis? Dicitur
enim in Ecclesiastico Non est sensus, ubi Eccl. 24
est amaritudo. O humanam infœlicita-
tem. Ita modo omnes tantis miserijs sub
mersi sumus, ut iniurias & offensiones
Deo illatas, parum sentiamus, plurimum
uero

A uero nobis facta, doleamus. Quod quidẽ, si uere & ex animo eum diligeremus, aliter omnino esset, sed quoniam amorem quo Deus optimus maximus nobis coẽdus erat, apud nosmetipsos collocamus: ideo ob minimam quamque nobis illatã iniuriam contristamur, unde quamplurima mala oriuntur. Nam (ut idem ait Ecclesiasticus) Amaritudo animæ, minorãs uirtutem & faciens uulnera, supple, est. Quod autem hic sit uerus huius loci intellectus, ex eo patet, quia diuinus magister statim adiecit: Sed quia hæc loquutus sum uobis, tristitia impleuit cor uestrum.

Eccl. 31

B Nobis etiam Dominus uerba hæc exprobrare potest, dicens. Nemo ex uobis interrogat me, quo uadis? A nobis enim idemmet Dominus ob crimina in eum commissa sæpissime abest: ac licet hoc ingens sit malum, multo certe id nos minime sentire, ingentius est. Quamplurimi sunt, qui quamuis Deum prosperitatis tempore in seipsis habeant & conseruent, tamen si, quid laboriosum aut finistrum eis eueniat, præ minima intolerantia illam amittũt. Beatus Apostolus ad Corinthios scribens ait: Tentantio uos non apprehendat, nisi humana. Vbi alia translatio & contextus

2. Co. 10

C Græcus habet. Tentatio uos non apprehẽdit, nisi humana. Vbi sanctus Apostolus testatur, labores nobis non euenire, nec Domino permittente, tentationes nos apprehendere, nisi humanas, id est, humanis uiribus diuino fauore adiutis conformes. Et ideo statim adiungit. Fidelis autẽ Deus est, qui non patietur uos tentari, supra id quod potestis. Nihilominus tamen sunt aliqui adeo fragiles & inconstantes, ut a quocunque labore, uel tentatione deprauentur. De quorum quolibet regius Propheta sic ait. Confitebitur tibi, cum benefeceris ei. Psittacus, dum ei indulges

Psal. 48.
Simile.

D & blandiris, humanas uoces promit, & personat, at si eum percutis aut uexas, statim redit in loquelam suam, & vt auis suo more garrit. Ita hi flante fortunæ uento Deum laudibus efferunt, & de eo uelut alij sancti & pij uiri agunt & loquuntur, aduersa uero fortuna, id est, labore aliquo perculsi tanquam irrationabiles psittaci, sanctorum sermones dereliquunt, & instar brutorum uitam degunt. Alij uero sunt, qui Deum in laboribus retinent & conseruan t, cumque in uoluptatibus & illecebris amittunt. Polypus suapte natura ad oram maritimam ita rupibus adhærere & se coniungere dicitur, ut difficilime ab illis extrahi aut separari ualeat, si uero oleum superinfundatur, statim spõte sua rupem deserit, & ab illa disiungitur atque ita id quod dolor & uis in eo efficere nequiuit, lenitas & suauitas effecerunt. Sic quamplurimis euenit, qui licet a laboribus non uincantur, quo minus a Deo se auertant, tamen ut ipsum amittant, a mundi uoluptatibus superantur. Si nobilis uir a Rege in curiam uocatus, interrogetur, a præside concilij, an iniquo & tyrannico tributo uelit assentiri ipse vt nobilissimus est, se nolle respondet. At si rursus ei obijciat, Domine, uide quid ais, Rege enim tuæ sententiæ conscio, non poteris non cunctis priuari, opibus? Ipse uero iterum responsum præbet, uelle se potius facultates quam Deum amittere. Denique si ei Regis imperio mortem minitetur, nisi consentiat, constanti animo, responsionẽ reddit, uelle se potius diuinis, quam humanis iussibus obtemperare Rex (inquit) quod uoluerit, efficiat, ego tamen huic ini quo imperio non acquiescam. Hic Deo sicut Polypus lapidi alligatus est, sed si oleum superinfundas, hoc est, si ei uoluptatem offeras quamcunque, statim ei assentitur, & Deum ipsum facillimo negotio dimittit. Iste Deum sicut sponsa nõ tenebat, quæ ait. Tenui eum, nec dimittam. Nec sicut Beatus Apostolus, aut illi de quibus ipse ac de se ait. Certus sum, qđ nec mors, nec uita, id est, nec labores, nec uoluptates, nec principatus, nec uirtutes, nec creatura alia poterit nos separare a charitate Dei. At (ut diximus) nos a Deo auerti ingens malum est & hoc idem non sentire, perniciosum etiam est. Sunt enim aliqui, qui postquam atrocissima commiserunt crimina, adeo hilares sunt, ac si opus aliquod egregium & maxima gloria dignum perfecissent, qui ideo non interrogãt, Domine, quo uadis? Patriarcha Iacob præ cæteris filium suum Beniamin chariorem habuisse legitur. Nam cum alij frumentum quærendi causa peregre proficiscerent a conspectu patris, ipsum tristitia uel mœrore propter eorum absentiam effectum fuisse non reperimus. Cum uero de pueri dilecti Beniamin discessu actum est, plorauit & ingemuit, atque

A
Simile.

Simile.

B

C

Cant. 3.
Rom. 8.

D

A que(ut narrant diuinæ literæ)dixit. Non
Gen 42 descendet filius meus uobiscum, si quid ei aduersitatis acciderit in terra, ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos. Denique cum uictus precibus eum abire permisit, anima ab eo euulsa est, nec lachrymæ eius ullo modo poterant exsiccari, quousque puerum tēdem iterum aspexit. O utinā uere Deum diligeremus. Quod si ita esset, omnia quæ nobis aduersa euenirent, facillime tolerare mus, nam sola absentia huius superni Beniamin, sanguineis lachrymis ploratu
B ac fletu digna est. Dominus Iesus, ut discipulorū tristitiam leniret, eis sic ait. Expedit uobis, ut ego uadam. Discessus meus uobis commodum, mihi uero mortē cru delissimam reparat, quæ quidem etiam uobis utilitati erit, illa namque aduentum Spiritus sācti paracleti uobis ipsis merear.

Si enim non abiero. Paracletus nō ueniet ad uos. O immensa bonitas, ac summa innocentia, Christe Iesu nunquid inter te & Spiritum sanctum tantæ inimicitiæ sunt contractæ, ut simul esse non possitis? Sacris Discipulis sanctissimum Magistrum
C suum, quoniam omnia quæ requiruntur; ut quis diligatur, in eo perfectissime concurrebant, amore nimio prosequebantur, erat enim Iesus præ filiis hominum specio
Psal. 44. sus dulcissime colloquebatur, teste diuino Psalmographo de eo asserente, Diffusa est gratia in labiis tuis. Erat liberalissimus, & ab oī superbia atque elatione alienus, Quibus rebus nimis amabilis erat, & sancti Apostoli ita præsentia illa pulcherrima corporali capti erant, ut amor ille Spiritus sancti aduentum in eos impedi-
Simile. ret. Ideo inquit. *Nisi ego abiero Paracletus nō ueniet ad uos* Mater quæ filiū nutrit,
D cum sentit lac infanti non sufficere, ei potiorem cibum, scilicet, carnem erogare conatur, ut autem hoc efficiat puerum ablactare studet Nunquid lac carni contrarium est? Minime profecto, sed si puer illud degustat, eius dulcedine ita capitur ut carnibus uesci nequeat, & ideo ablactatur, ut illius saporem oblitus, cibum potiorem libenter manducet. Sic filius Dei, quoniam sacrosanctam humanitatem suam, ut discipulos beatos efficeret, solam minime sufficere uidebat, eos ablactare contendit. Non quod sanctissima Christi humanitas & Spiritus sanctus contra-

rii sint: illa enim diuino Spiritu conti- A nuo plena extitit, sed quia illius conuersationis dulcedine adeo absorpti erant discipuli, ut in ea omnem fere amorem suū collocarent. At si Dominus ab eis discederet, eius absentia obliuionis causa esset, quo facto ad recipiendum cibum potiorem, uidelicet Spiritum sanctum, diligentius sese disponerent. O ineffabilem Dei charitatem, qui tot artes, tamque ex equisitas rationes, ut suos perfectiores reddat, continuo quærit. Plerumque enim illo, quod nimis diligimus, vt solum ipsū diligamus, nos priuat: sicut Patriarchæ B Abrahæ fecisse legitur, quem dilecta uxor Agar ac filio, eius Ismaele orbauit, ei imperans, ut ancillam & filium eius domo eiiceret. Quod sanctus Patriarcha adeo moleste tulit, ut sacer ibi textus referat: Gen. 21 Dure accepit hoc Abraham pro filio suo. Tantaque tristitia illius mentem occupauit, ut ab ipso Deo consolationem accipere opus fuerit. Ac sic eum Dominus est alloquutus. Non tibi uideatur asperum super puero & super ancilla. Hoc idē S. Patriarchæ Iacob euenisse legimus: cuius filiū Ioseph, q ab ipso nimia indulgentia habebatur, Dñs in Ægyptū uendi pmisit. Qñ ma C ter infantem ablactare conat, amarissima Simile. quæq; suis pectorib. adhibet, q ubi puer ēt atq; ēt degustauit, amaritudinem sentiēs, dulcissimi lactis saporē paulatim obliuisci tur, atq; ea q ad nutriendū magis conducentia sunt, sumere nō recusat. Oēs huius mundi labores, quos homines ad consequendum diuitias, honores, & uoluptates patiuntur, sunt uelut amarissima, aloe, Hispanē, *azibar*, q piissimus Deus instar tenerrimæ matris pectorib. huius mūdi adhibet, ut lac eius, i. delitias, qđ dulce uidetur, omnino abhorreamus, omnem amo- D rem in ipsum Deum & in ea quæ ad illum ducunt, conferentes.

Et cū uenerit ille, arguet mūdū, &c. Vt quid Dñe Spiritum sanctorum inquisitorem, vulgo *pesquisidor*, in mundū mittere Simile. contendis? Inquisitor. n. fortis, pertinax, sententiæ suæ adhærens, quique in neutram partem animū inclinet, esse debet: at Spiritus sanctus minima quaque lacrymarum gutta uel intimo suspirio se uinci, & (ut aiunt) manus suas ligari permittet. Munus hoc humano iudicio Patris omnipotētiæ magis quam Spiritus sancti.

clo-

A clementiæ expedire uidetur Nam ipse(ut ait Apostolus) postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. O quãtum distat ho- (Rom. 8) minum gubernandi modus a iustissimi (Simile.) Dei gubernatione: Regum ac principum inquisitores, seipsos magnificeare & extollere, crudelitates & iniustitias exercendo frequentissime uolunt. Hunc enim, quoniam delinquentem uiam ignoranter do- uit, seuere puniunt. Illum uero, quia eius equum, quo se a periculo liberaret. calceauit, absque aliqua culpa castigant, causantes semper ira fieri oportere, quod secus B profecto est, nulla etenim lex innocẽtem puniri aut vexari iubet. O superne Iesu rex celestis gloriæ, quid ais? Nolo cum hominibus per rigorem agere, nolo ut in hostium regionibus exulẽt, ubi facillime peribũt, sed uolo, ut ad me humiliter & summisso animo, ueniam petentes se confe- (Simile.) rant. Quando aliquis iniuria afficitur solet inferenti illam dicere, crucis signum digitis figurans. Per hanc crucem iureiurando me astringo te mihi, *Si os alcance*, pœnas esse daturũ. At piissimus Iesus, postquam a nobis iniuria affectus est, inquit. Per crucem hanc cui affixus fui, & per vul- C nera hæc sanctissima quæ in illi accepi, me, si uos consequar, hoc est, si ad me conuertemini, ueniam uobis daturum, multaque dona communicaturum promitto. (dissimile) Tua Domine, omnes cœlestes Hierarchię, atque omnes iusti pi issimã uiscera collaudent, quibus tam mansuetum, humilem, & piissimum inquisitorem mittere dignatus es. Qui quidem (ut ait sacra nostri Euangelij lectio) mundum arguet de peccato, quia in te non crediderunt. Nam cum Spiritus sanctus in sacros Discipulos descenderet, ipsique uirtute eiusdem Spiritus, prodigia multa operarentur, infide- D les, quia in Christum filium Dei credere noluerunt, reprehensi, refutati, & confusi penitus reman serunt. Atque ita Dominus (Mat. 10) discipulos suos ad prædicandum mittens docuit, ut cum eos in domos suas gentes non receperint, Exeuntes, inquit, foras ex ciuite puluerem de pedibus uestris. Et notanda est pœna, qua illos, qui sacros Apostolos e ciuitatibus, uel domibus expellebant, Dominus ibi minitatur. Amen, inquit, dico uobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicii, quam illi ciuitati. O tremendam uocẽ.

O terribilem sententiam. O uerbum hor- A ribile. Quid faciemus, quidve cogitamus (charissimi fratres.) Quæ fiducia nos tantis periculis salutis nostræ, ac saluationis oppositos solatur? Si illi, quibus semel salus oblata est, & ab ipsis repudiata, tanquã Sodomitæ, multoque grauius puniendi sunt, quid illos, quibus per tot annos, tot prædicatores, totq; uoces Ecclesiæ sanctę ac ministrorũ eius remedium obtulerũt, & illud ex hausto rubore abiecerunt, mereri iudicandum est? Aduersus infestissimos illos infideles, excussus puluis ab Apostolorum pedibus in die iudicii clamabit, at uero aduersus nos parietes, lapides, B & suggesta concionatorũ uocibus fere cõfracta, duritiam nostram, & pietatem increpãtia unciferabũtur. S. Propheta Moyses cœlum ac terram contra Hebræorum ingratitudinem pro tantis beneficiis acceptis testes adhibebat, quid Christum Redemptorem nostrum Dei filium, contra præuaricatores suæ legis, qui alia lõge maiora beneficia contempserunt, facturum esse putatis? Profecto sanguinem pretiosum, uulnera sanctissima, crucem pretiosam, durissimos clauos, & crudelissimas spinas suas, aduersus nos testes uocabit. Nemo sua fallatur opinione, existimans peccatorum tãtummodo, & nõ fauorum C ac beneficiorum sibi oblatorum quæ accipere noluit, reddendam esse rationẽ. Hominem in peccatis conceptũ, scelera perpetrare non est mirum, sed eundem reme- (2. Co. 6) dia, quibus ab illis liberari possit paruifacere & contemnere, maxime mirandum est. Quapropter B. Apostolus efficaciter nos mouet, dicens. Hortamur uos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Vt autem intelligatis, nobis tres istas animaduertere, maxime expedire attendite, qualiter Dominus postquã dixerat, ab Spiritu sancto infideles de infidelitate arguendos esse, adiecit statim. *Arguet mundũ de iustitia* D Sed dicetis. Nunquid de iustitia mũdum arguet? imo potius de iniustitia arguere posse uidetur. Nam de ini stitiis homines reprehendi solent, de iniustitiis, inquam, quas mariti in uxores & ipsæ in coniuges committunt, de iniustitiis filiorum in parentes suos, de iniustitiis prælatorum in subditos, & ẽ contra de iniustitiis dominorum in vasallos ac deniq; de iniustitiis iniquorum iudicum, qui authoritatem

suam

A suam, & potestatem non nisi in pauperib. exercent. Hi sunt velut pala seu complanatorium cæmentariorum, quod calcem mollem in pariete complanat, si vero aliqui lapides extra planitiem ipsius parietis foras eminent, eos minimè explanat. Ita multi iudices ac ministri iustitiæ huius infælicis tempestatis, in debiles, mites, ac pauperes animaduertunt, proceres uero, diuites, ac potentes, qui multis iniquitatibus ac sceleribus in lucem prodeunt immunes, & impunè abire permittunt.

Isa. 3 Quos omnes Isaias propheta acerrimè minatur, dicens: Dominus ad iudicium

B ueniet, cum senibus populi sui, & principibus eius. Et licet D. Tho. ac B. August.

D. Tho. in addi. 3.p.q.89 art.1. & in 4.dist. 47.p.1. ar.1. hunc locum sic interpretentur, scilicet: Deus veniet ad iudicandum uiuos, & mortuos multis viris senioribus comitatus, aliter tamen videtur intelligendus, videlicet: Dominus iudices ac primates populi sui in iudicium uocabit. Statim enim cum

B. Aug. sup. Ps. 49. illis loquitur, dicens. Vos enim depasti estis vineam, (vbi alia translatio simul cũ paraphr. & Chaldaica ac Beato Hieronymo addiderunt, meam) & rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meum, & facies commolitis? scilicet,

C alapis. De ijs igitur atque alijs multis iniustitijs, mundus argui, & reprehendi iure optimo potest, non autem de iustitia. Quare ergo Dominus inquit. Arguet mundum de iustitia? Non ait, Spiritũ sanctum homines propter iustitias, quas in alio exercerent, reprehensurum esse, sed propter iustitiam eiusdem Christi Saluatoris nostri, qui cum iustus fuerit, & vitam iustitia, & sanctitate plenam duxerit, credentes in eum iustitiam hanc, quam ipse operatus est, imitari noluerunt: Atque ita adiecit, *De iustitia vero, quia uado ad Patrem*. Sed qualiter iustitia eius probatur,

D quia ad Patrem proficiscitur? Quoniam

Simile. Pater non nisi iustos recipit, Principes terræ quamplurimos nefarios homines, quibus peruerti solent, sæpenumerò sibi socios adiungunt. Mirum enim videtur esse diu cum impijs conuersari, & non peruerti nec deprauari. Idcirco sacra Scriptura de

Iob. 1. B. Iob agens hoc exaggerat, dicens: Vir erat in terra Hus nomine Iob, & erat vir ille simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo. Vbi illud, & magnam emphasim habet, idem enim significat, ac si diceret; Et ualde mirandum est, huiusmodi virum apud tam impiam nationem, qualis erat Idumæorum, sanctissimè uitam degere. Et in Apocalypsi dici A

tur: Angelo Pergami Ecclesiæ, scribe: Scio vbi habitas, vbi sedes est Satanæ, tenes nomen meum, & non negasti fidem meam. Apoc. 2.

Magnis laudibus Spiritus sanctus vigilantissimum hunc prælatum effert, cum ait, eum dum apud impios hæreticos, vbi Satanæ sedes & domicilium erat, habitat, nomen Dei tenuisse, & non negasse fidem, nec se sicut illi impudentissimè fecerunt, deprauasse. Hinc vos, ò mundi principes, & magnates, intelligetis quanto se pericu B

lo illi committant, qui peruersos, & dissolutos homines ad suam conuersationem admittunt. At vero pater æternus solos iustos admittit. Si ergo Dominum Iesum Christum recepit, & sedere fecit ad dexteram suam, eum iustorum esse iustissimum apertissimè sequitur.

Et arguet mundum de iudicio. Hoc est, iudicium futurum esse ostendet: Nam impij minimè sibi persuadere possunt, vt credant omnium rerum, quas egerunt, arctissimam esse reddendam rationem, seuerumque iudicium futurum. At qualiter hoc probabit? Quia princeps huius mundi C

iam iudicatus est. Si essent quamplurimi homines, qui atrocissimum aliquod scelus simul cum principe suo admisissent, Simile.

vidissentque eum supplicio damnatum, qui à latere Regis erat, quid existimare possent aduersus ipsos iudicium non esse habendum? Profectò mentis expertes, & insani essent, si hoc cogitarent. Lucifer, cùm à Deo amantissimè diligeretur, propter unum tantum uoluntatis motum, æternis pœnis ac supplicio damnatus est: ergo peccatores qui quotidie multa crimina perpetrantes, se iudicandos non esse sibi persuadere ualent? Ideo Dominus D

ait; spiritus sanctus probabit iudicium habendum esse, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Quapropter merito Beatus Iob nos admonet, dicens: Fugite à facie gladij, quoniam iniquitatum ultor gladius est.

Et scitote quia iudicium est. Vbi alia trãslatio habet, Quoniam ultor iniquitatis Iob. 19.

gladius est: Gladius hic iustitiam, itam atque ultionem Dei significat. Et cum ait, ultor iniquitatum, & iniquitatis, insinuat,

A nuat, non sufficere cuiquam dicere, se non habere quamplurima peccata, & ideo puniendum non esse: Deus enim unius tantummodo sceleris ultor est. Denique dum Spiritus sanctus nos monet, vt a facie huius gladij fugiamus, idem est ac si nobis diceret, ne quid ageremus, ob quod animaduersione, & supplicio digni essemus.

Et scitote, quoniam iudicium est. Omnes hoc pro comperto habemus, est enim fi-
Simile. dei articulus, sed inter scire, & scire discrimen est. Fur eum furatur, optimè scit patibulum esse, & supplicium latronibus paratum, ignorat tamen illud in sui ruinam
B factum esse, quousque a iudice deprehen-
Simile. ditur, condemnatur, & in ipso suspenditur. Sic omnes scimus iudicium futurum & infernum improbis paratum, sed eum delinquimus, non nobis paratum esse existimamus. Ideo Spiritus sanctus ait; *Scitote quia iudicium est nobis*, vt damnati sitis propter crimina vestra, si eorum modo uos verissimè non pœniteat. Attendite ergo hoc (sæpissimè) fratres mei, Deumque obsecrate, vt vos illuminet.

Adhuc habeo multa uobis dicere, sed non potestis portare modo. Quoniam tristitia occupauit corda vestra. *Cum autem uene-*
C *rit ille Spiritus ueritatis, docebit uos omnem ueritatem.* Id est, omnem veritatem quæ tunc Ecclesiæ sanctæ necessaria erat, multa enim ab eodem Spiritu sancto postea de nouo sacri Apostoli didicerunt. Et quãuis dicat, Docebit vos omnem veritatem, intelligendum tamen est, sicut id, quod idem dominus eis alibi dixerat scilicet, omnia quæcunque audiui a Patre meo, nota feci vobis. At Dominus non omnia quæ
Act.10 audiuit a Patre, discipulis manifestauit. Quod item nõ omnia tunc eos docuit Pater ex illa visione, quando facta est uox ad Diuum Petrum dicens, Surge Petre, occi-
D de, & manduca Ac postea ipse ait; In ueritate comperi, quia non est personarũ acceptor Deus. Et in eisdem Actibus Apostolorum legitur, sacris discipulis in concilio conuocatis, ab Spiritu sancto reuelatum fuisse, legem Moysi neminem iam ad sui obseruantiam obligare. Atque ita Christianis fratribus, qui in diuersis locis erant, sic Apostoli scripserunt: Visum est Spiritui sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, &c Ideo Ecclesia in Canticis Aurora uocatur, quia quotidie crescit, & augetur maiori doctrinæ lumine, quo credentes illuminati, a sceleribus separantur, & quã multa recte facta ae bona opera agunt, quibus in hac uita merentur gratiam, & postea consequuntur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. A

IN EADEM DOMINICA Quarta post Pascha.

Concio III.

Vado ad eum qui misit me. B
Ioan. 16.

INterea, quæ spirituale iter magis impediunt, tristitia primum locum obtinet, atque ex præcipuis remedijs, quæ tristes, afflicti, & mœrore consumpti, in suum leuamen adhibere possunt, hoc vnũ singulare est, uidelicet, tristitiam, & angorem suum sanctis ac prudentibus uiris ostendere, & aperire, nã (ut ait D. Thomas) D. Tho. omne nociuum inclusum magis nocet. 12. Quemadmodum sanies, quæ intra vulnus C est, dolorem efficit, at cum aperitur vulnus Simile. & ab eo sanies diminat, dolor reprimitur, ita cor triste, cum tristitia intus est, magis affligitur, & mœrore consumitur, cum uero amico reuelatur, cor ipsum recreatur, maxime si, ut diximus, alicui sancto ac prudenti viro manifestatur, qui vulneri medicinam, videlicet, suauia ac sanctissima uerba sciat adhibere, ut optimè Spiritus sanctus asserit, cum ait: Fauus mellis, composita uerba, dulcedo animæ, Prouer. sanitas ossium. Composita uerb, uocat 16. ea, quæ iusta statera examinata, sanctè, & vtiliter dicta sunt, quæ instar mellis faui, D per uiscera cordis liquescunt, & illis cor tristε, & inquietum leuatur, & conquiescit. Dicuntur autẽ, Sanitas ossium, ad significandum maiorem molestiem, & afflictio nem mentem lugubrem, & mærore affectam sentire, quam corpus, cũ ossa extra sua loca debilia uel cõfracta habet. Singulare etiam ad hanc ægritudinem leuandã, remedium sanctorum librorũ lectio est, tunc præcipuè habenda, cum ille qui tri-

stis

A ftis eft, neminem cum quo communicare valeat, inuenit, immo licet inueniat, poftquam feu antea cum eo egerit, hoc falutare remedium eft. In Exodo fic legitur; Reuerfus eft Moyfes de monte, portans duas tabulas teftimonij in manu, fcriptas ex vtraque parte, & factas opere Domini, fcriptura quoque Dei erat fculpta in tabulis. Vbi aperte oftenditur fcripturam non ab hominibus, fed ab ipfo Deo inuentam fuiffe. Deus namque literarum & characterum primus autor fuit. Nam Cadmus, qui literas Græcis dediffe traditur, longa poft tempora fuit editus in lucem, fcilicet, quando Othoniel iudicabat Ifrael, & Nicoftrata vel Carmenta, quæ latinas literas inuenit, tempore iudicis extitit. Iuftum enim erat, ut res tam vtilis tamque pretiofa, qualis eft fcriptura, alium nifi ipfum Deum autorem non haberet. Nam licet omnes creaturæ nos in creatorem ducant, multo tamen magis hoc literę pręftant, quæ nos præteritarum, præfentium ac futurarū rerum folertiffimè erudiunt, & quibus denique Deus ipfe nos alloquitur, vocat, & ad fe attrahit, atque fenfa cordis fui patefacit. Et mirum videtur, quod cum tam paucæ tum apud Græcos, tum apud Hebræos, tum etiam apud Latinos fint literæ, illis, licet paucis tota fcripturarum machina componatur. Quantum vero commodum, & vtilitas ex facra lectione reportetur, teftantur quamplurimi fancti patres, inter quos D. Hieron. ad Demetradē fcribens fic ait: Vtere lectione diuina vice fpeculi, fœda corrigendo, pulchra conferuando, & pulchriora faciendo. Scriptura enim fpeculum eft fœda oftendens, & corrigi docens. Et inter præcipua commoda, quæ ex facra lectione percipiuntur, hoc vnum fingulare eft, uidelicet, confolatio, qua cordis triftitia leuitur, & fubleuatur. Satis hoc Hebræi, cum ad Spartiatas fcripferunt, experti funt. Nos, inquit, habentes folatio fanctos libros qui funt in manibus noftris, &c. Chriftus Redemptor nofter, vt erat verus Deus, qui corda hominum fcrutatur, intelligens facros difcipulos mœftos ac triftes effe, ad eos dulciffimis ac fuauiffimis verbis refertum, in eorum leuamen, & folatium fermonem habuit. Cuius pars quædam eft hodierna facri Euangelij lectio, in qua eis Spiritus fancti Paracleti (& eft una ex præcipuis rationibus, qua eorum triftitiam leuare voluit) aduentum pollicetur. Vocat autem Spiritum fanctum Paracletum, quoniam inter mirabiles eius effectus, vnus ex præcipuis eft confolatio. Cumque ex perfectiori caufa effectus melior procedat, iam cernere licet, quātum Spiritus fancti folamina, ijs quæ mundi funt, antecellant. Quod fi ex vobis plurimi ea non fentiunt, fortaffis ratio erit, quoniam diuinum hunc Spiritum non habetis. Incipit igit facrofancti Euangelij lectio. *Vado ad eum qui mifit me.* Hoc loquendi modo cæleftis fponfus ad fignificandam fuam mortem vtitur. Impofuit autem ei hoc nomen, ne tanto fuorum difcipulorum corda mœrore opprimeret. Poftquam Angelus Raphael (ut facræ teftantur literę) diabolum religauit in deferto fuperioris Ægypti, ac poftquam fanctum Tobiam illuminauit, eiufq; domum profperitate impleuit, eis dixit: Tempus eft, vt reuertar ad eum qui mifit me, vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius. Sic Chriftus humani generis reparator (quem S. Ifaias magni confilij Angelum appellauit) poftquam infeftiffimū dæmonem fuis tentationibus fuperauit, humanumq; genus cœleftis doctrinæ fuæ luce clariffima illuftrauit, atque diuina fua gratia locupletare dignatus eft, ait: Tempus eft, ut reuertar ad eum qui mifit me, vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius.

Sed miror quod dum dico vobis. *Quia vado ad Patrem, nemo veftrum interrogat, quo vadis?* Et caufa eft. *Quia cum hæc loquutus fum vobis, triftitia impleuit cor veftrum.* Confolamini difcipuli mei & ne triftitia, uos fuffocari finatis, *Nam expedit vobis, quod ego uadam. Si enim non abiero, Paracletus non ueniet ad uos, fi autem abiero, mittam eum ad vos.* Quare diuine Reparator, nifi tu vadas, Spiritus fanctus non veniet? Huic quęftioni omnes ferè fancti patres hoc diuino confilio factum effe refpondent, ne, fcilicet, in hoc mundo duo fimul confolatores, alter vifibilis, alter verò inuifibilis, effent. Voluitque ipfe Deus vifibilem abeffe, vt inuifibilis mitteretur. Infans tenerrimus, qui vberibus nutricis alitur, eam plufquam parentes fuos diligit. Quid igitur remedij erit, ut eos amore profequatur? Nutrix fiat abfens, & cum puer eam coram fe non afpexerit, paren-

[Margin notes: Exo. 32. — B — C — B Hier. ad Dem. — D — 1. Mac. 12. — A — B — Tob. 12. — Ifa. 9. — C — D — Simile.]

A tes sine dubio medullitus amab't. Ita sacri discipuli sanctissimæ Iesu Christi humanitatis nutriti, & educati vberibus, in ea ferè totum suum amorem collocabant vixque Deum diligere recordabantur; ideo Dominum abesse opus fuit, ut ipsi diuinitatem eius potius quam humanitatem
Beda in hom. huius Euãgelij. diligerent. Quamobrem uenerabilis Beda inquit: Expedit, ut forma serui uestris abstrahatur aspectibus, quatenus amor diuinitatis aptius vestris infigatur mentibus.

Hinc facilè intelligent homines, quantum omnes humanæ consolationes ac vi-
B ta illecebris plena ad accipiendos diuini spiritus fauores impediant, siquidem solamen illud visibile, quod ex corporali Christi Saluatoris nostri præsentia oriebatur, sacros discipulos impediebat, quominus sacrosancti Spiritus plenitudinem recipe-
Isa. 28. rent Satis apertè in hoc videtur illud Prophetæ Isaiæ: Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue vtrum que operire non potest. In corde nostro nõ est aptum, & Spiritui sancto & fallaci mũdo domicilium. Si igitur vultis, vt ille ad vos veniat, huius caducum amorem affectionemq; a vobis expellere conamini.

C Hoc Regius Propheta Dauid in rerum omnium opificis conspectu proponebat, ut ipsum ad misericordiam prouocaret,
Psal. 21. dicens: Erue a framea Deus animam meã, & de manu canis unicam meam Pro quo B. Hieronymus ex Hebræo uertit: Solitariam meam, id est, seiunctam, & ab omni humana consolatione separatam. Cœle-
Cant. 8. stes ciues (ut in Canticis legitur) veluti stupefacti consolationibus, quas diuinus hic Spiritus menti solitariæ communicat, & elargitur, Quæ est ista, inquiunt, quæ ascendit de deserto, delitijs affluens? In deserto nihil est præterquam quædam so-
D litudo, atque isto exemplo, & similitudine, mens quę in hoc mundo solum Deum inquirit, & quidquid vult, propter ipsum est, planè significatur. Quæ quidem anima ex hac solitudine, tam exuberantes spirituales uoluptates gustatura in sublime ascendit, ut meritò delitijs affluens dicatur. Et additur ibi: Innixa super dilectum suum. Illum enim tantummodo libenter amplectitur, mens verò, quæ terrena amplectitur, & in eis delectatur, atque solitudinem hanc odit, ad consolationes, diuinasque voluptates omnino inepta est. Cum A
terra inter lunam, & solem opponitur, luna ipsa eclipsim patitur, nam globus terræ solem in aduersa regione consistentem impedit, quominus lunam radijs & splendore suo illustrare valeat. Sic terrenarum rerum amor impedimentum est, quo diuini spiritus radij mentem illuminare non possint. Sed proh dolor ecl ipsis lunæ paruo tẽporis momento existit, at verò miserabilis animę totius ferè vitę tempore perdurat. Simile.

Sed fortè dicet aliquis: Nunquid pater nullam oportet nos admittere humanam consolationem? Ad hoc respondeo mundi consolationes, aliquando gratiæ B
esse contrarias, cum scilicet, in illis finem nostrum collocamus, sicut illi, qui in Sapientia leguntur dixisse: Coronemus nos rosis, antequam marcescant, nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra, quoniam hæc est nostra pars. Itaque isti voluptates huius mundi, pro corona, præmio atque vltimo fine habebunt. Hoc etiam operantur illi, qui non solum gaudijs, & illecebris terrenis sunt contenti, uerum etiam Deum offendentes, in suarum mentium ruinam lethaliter peccant. Aliquando vero homines corporaliter, sine offensa Dei gaudere solẽt, imò illa corporalis lętitia, eis in posterum ad seruiendum C
Deo diligentius nouas uires impartitur. Atq; ita deuoti & iusti viri plerunque gaudia corporalia tanquam baculum, quo eorũ feruor spiritus sustentetur, percipiunt. Anima, vbi diuina Sapientia habitat, in sacris literis de se inquit: In omnibus requiẽ quęsiui, & in hęreditate Domini morabor. Sapiẽ. 2. Eccl. 24.
Salomon otiũ, & requiem quæ in terrenis huius mundi rebus inueniri poterat, consequi conatus est, illamque cum peccato quæsiuit at mens iusta, considerat, contemplatur, & eandem requiem solo intellectu, absque culpa aliqua perquirit. Fur arcas ad furandum, & delinquendum scrutatur, iudex vero, eas ut quę intus sunt, in album referat, & postea rationem reddat eorum, euoluit. Ita Salomon, omnium vanitatum quæ in mundo erant, instar latronis ad peccandum diligẽtissimam fecit inquisitionem, sicut ipse fatetur, dicens: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur. Et inferius ait: Vidi in omnibus vanitatẽ, & afflictionem Simile. D Eccle. 2.

A nem animi, & nihil permanere sub sole. At mens sancta, requiem rerum huius mũdi non ad quiescendum in eis. sed ad illas contemnẽdas scrutatur Atque ita inquit. In omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Hoc est. Consideraui otium quod in honoribus, diuitiis, pompa, aut uoluptatibus huius uitæ esse potest, & in his omnibus non requieui, sed in hæreditate Domini, scilicet, in uirtutibus, quibus acquiritur, ius ad æternam Dei hæreditatem, moram feci.

Cum uenerit ille, arguet mundum de
B *peccato.* Arguere aliquem, est illum taliter increpare, ut apertis rationibus suorum scelerum conuincatur. Et sic Spiritus sanctus infideles propter mirabilia Apostolorũ opera, q̃ in testimoniũ diuinitatis Iesu Christi Saluatoris nr̃i edita fuerunt, de infidelitatis peccato apertissime conuicit. Et est ualde notãdũ, in Bibliis bene correctis, ubi nos legimus. Qui nõ credunt in me, aliam translationẽ habere Quia non crediderunt in me, & sic B. August. legit. Vbi infidelium pertinax perseuerantia in sua infidelitate manifeste ostenditur.

Et de iustitia: Pro intellectu horũ ver-
C borum aduertendum est, Deum aduẽtum Christi Redemptoris nostri in mundum, dum hominibus legem faciliorem tradidit, & eos maioribus beneficiis ditauit, erga ipsos causam suam plus iustificasse, Nam ante legem gratiæ homines aliqua
Act. 13. habuisse uidentur, quibus aliquo modo sese poterant excusare. Inter quæ multitudo præceptorum erat, de quibus D. Patrus ait, iugum, quod neque nos, neque
Galat. 4 patres nostri portare potuimus. Insuper & illis pceptis gratia deerat, Ideo ea Apostolus egena atque uacua elementa appellat. Neque enim habebant gratiam, neque conferebant, sed unusquisque eam pro ratione dispositionis, ac propter charitatis
D effectus merebatur.

Omnia igitur hæc inconuenientia (si ita dici possunt) filius Dei legẽ in amorẽ & charitatem ducens abstulit, ut egregie D. Paulus testatur, dicens. Qui diligit proxi-
Ro. 13. mum legẽ impleuit. Quapropter Prophetà Isaias inquit. Consummatio abbreuiata inũdabit iustitiam. Id est, breuitas, & facilitas legis gratiæ efficiet, ut in mũdo iustitia circunflũt & redundet. Atq huius legis præcepta, uidetur sacramenta, quæ ex opere operato cõferunt gratiã, plena sunt ipsa A gratia. Ideoq; Euangelium lex gratiæ nuncupatur. Nam (ut accurate D. Thomas uocauit) res potissime nominantur ab eo, qđ D.Th. principaliter efficiunt, & quoniam potissimum nouæ legis est collatio gratiæ, quæ per eius sacramenta datur, idcirco uocatur lex gratiæ. Cum sanctus Ioseph (ut ex sacra pagina constat) patrẽ suũ Iacob in terram Ægypti adducere uellet, currus, ci- Gene. 45 baria, & omnia itineri necessaria ad eum mittere curauit. Ita supernus Ioseph Christus Dominus, dum nos ad se ire im- B perat, per mandatorum uiam, nobis gra- Simile. tiam, prouisionem, & fauorẽ ad id exequẽdum elargitur. Reges ac principes terræ, ea munera, quæ ex propriis redditibus sibi offeruntur, minime grata reputant, Deus uero, ea quæ ex suis diuitiis sibi præsentantur, libentissime pro munere accipit. Imo si ei homo, qđ suum tãtummodo est, sine diuina gratia offert, illud acceptare non uult, ut autẽ munera nostra ei accepta sint, bonis gratiã suam impartitur. Atque hæc est iustitia, quam Christus Redemptor noster mũdo morte sua sanctissima attulit. Merito ergo Spiritus sanctus illũ arguet de iustitia ab improbis neglecta, q̃ C si uellẽt facillimo possent negotio cõsequi.

Quia ad patrẽ uado. Scilicet, per mortẽ hoc est arguet mundũ & de iustitia, quam ego nunc ei morte mea porto. Nam Dominus morte sua sacratissima legi ueteri finem imposuit, cęlum aperuit, & gratiã sacramentorum usus est.

Quia uado ad Patrem, & iam non uidebitis me. Quod perinde est ac si diceret Hactenus omnes Messiam expectabant ecce iã ueni, iã ad moriendũ pergo, iam in mũdo prædicans non uidebor, iam denique non est cur Messias aut Redẽptor expectetur. Si igitur tãtis beneficiis acceptis mun- D dus non excitatur, quod aliud ei remediũ adhiberi potest? Veniet dies, qua ille, qui Redemptor & reparator eius fuit, iudex erit seuerissimus. Qua ergo, o miser peccator, excusatione purgaberis? Profecto legẽ tibi impositam grauẽ fuisse, minime poteris causari. Quid enim minus tibi præcipi poterat, q̃ proximum diligere? uel quid facilius, si qua medicina peccatis adhibẽda erat, quam ea ipsa confiteri? Ergo, ô infœlix si hoc nunc minime percipis, neque opere comples, quid tunc respondere

A poteris? Vere equidem, qui nobis omnia donauit, nihil, quo negligentiam & ignauiam nostram excusare possemus, in mundo reliquit. Quocirca B. Apostolus Paulus ait. Propterea abūdantius oportet nos obseruare ea quæ audiuimus, ne forte pereffluamus. Si.n. qui p Angelos dictus est, sermo factus est firmus, & si omnis præuaricatio & inobediētia accepit iustam mercedis retributionem, quomodo non effugiemus, si tantam neglexerimus salutē? Hebr. 2.

¶ *Et arguet mundū de iudicio.* Impij & scelerati possent obijcere. Quamuis lex perfacilis est, & per illa tanta gratia operantib. B communicatur, potentia tamen infestissimi hostis adeo magna est, ut aduersus eum nullo modo præualere possimus. Ad hoc respondendo Dominus ait. Arguet mūdum de iudicio, id est. Arguet eos, qui se excusant, dicentes, se a dæmonis potestate & fortitudine fuisse superatos.

Quia princeps mūdi huius iā iudicatus est. Iam dęmonis uis & fortitudo superata est, ideo homines qui se ipsos uinci permittunt, sibi culpam imputent. Ita prædixit Sanctus Isaias. In illa die uisitabit Isa. 27. Dominus in gladio suo duro & grandi, & forti, super Leuiathan serpētem uectem, C & supra Leuiathan serpentem tortuosam. Vectem appellat, quasi serpentem oblongum, ut eius latissimum imperium per totum mundum denotaret, tortuosum vero, propter uarias nocendi uias & artes. Hunc supernus dux in gladio suo, id est, vi & ditione spiritus sui superauit, sicut idem Dñs promiserat, dicens. Princeps huius mundi eiicietur foras. Vel aliter, Ioā. 12. Arguet mundum de iudicio, hoc est, Spiritus sanctus iudicium & iniām eorum, qui sūt in mundo increpauit, quia princeps huius mundi iam iudicatus est: id est, quia cum diabolus iam humani generis hostis D declaratus sit, ipsi tñ homines eum sequuntur. Alexandros, Darios, Persas Cęsares, atque omnes Imperatores Romanos, dæmonis uestigiis adhæsisse, & idololatras fuisse Simile. impium est, sed non ita mirandū, quoniā ipse adhuc non iudicatus, nec ut infestissimus hostis sic pronuntiatus erat. Nunc uero, cum diabolum Deum non esse manifestum sit, eum tamen homines uenerari maxime mirandum est. Omni excusatione caret ille, qui postquam uidit quēpiā scissis auribus *O ensembenitaao*, & ut talis ob omnibus cognoscitur, eum amplius sequitur. His igitur dæmon simillimus est, & multo deterior, ut optime D. Paulus refert, cum ait, Spolians (scilicet Christus Saluator mundi) principatus & potestates, traduxit eos confidenter, triumphans palam in seipso. Traducere, est alterius defectus in publicum manifestos facere, eiusque ignauiam omnibus patefacere. Sicut Romani, qui uictoriæ signo hostes in bello captós, ac de quib. uictoriā reportauerant, catenis, & compedibus ligatos, per uicos & plateas urbis Romanę in curribus deducebant, ut cunctis ignauia & imbecillitas, uincentium uero fortitudo manifesta fieret, ita supernus dux Iesus Christus, postquam de diabolis triūphum egit, eorum ignominiam manifestare uoluit. Et (quod maxime dolendum est) postquam Satanas & eius sequaces sic a Domino uicti fuerunt, mortales nihilominus eis parere non erubescunt. Profecto multo maiori supplicio digni sunt, quam illi, qui antequam hæc fierēt, eos uenerabantur. A Colo. 2. Simile. B

Adhuc habeo uobis multa dicere, sed nō potestis portare modo, cum autem uenerit ille Spiritus ueritatis, docebit uos omnem ueritatem. Spiritus sanctus uocatur Spūs ueritatis, qm̄ ipse omnis ueritatis ac sapientiæ fons est uberrimus, qui omnes tā angelicos quam humanos intellectus ad intelligēdū clarificat. Nam ēt ipsi Philosophi, ut insignis Aristoteles, & eximius Plato, Deū sapientiæ fontem esse cōsecuti & confessi sunt. Ille enim in excellenti Metaphysicæ libro, Sapientiam donum esse Dei, neminemque absque diuino fauore eam adipisci ualere, ingenue fatetur. Hic uero in libro de Republica inquit. Nisi enim Dei luce extrinsecus aduenienti intellectus illuminaretur, salutem ac ueram sapientiam consequi non posset. Dicitur etiam Spiritus sanctus ueritatis Spiritus, quia taliter docet ueritatem, vt non solū intellectum illuminet, sed etiam uoluntatem ipsi ueritati mirabiliter applicet. Quod quidem apertius alia huius loci trāslatio in sinuauit, quę vbi nos legimus. Docebit uos omnem ueritatem, eleganter habet. Deducet uos in omnem ueritatem, & sic est in contextu Græco & in translatione Syriaca, quas Beatus Augustinus amplectitur. C Arist. in 1. Meta. Plato in li. de Republica D

Non

A *Non enim loquetur a semetipso.* Hoc est, Non aliam doctrinam, nisi eam quam ha ctenus erudiui, inquit diuinus Magister, homines docebit, & hanc mirabilibus portentis ac miraculis confirmabit.

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet. Idest ijs quæ scripta sunt de me *Et annunciabit uobis.* Quoniam diuinarum scripturarum, quas Prophetæ sancti de me prædixerunt, sufficientissimam uobis intelligentiam præbebit. Igitur (charissimi fratres) diuinum hunc Paracletum spiritum obsecremus, vt siquidem nos fidei mysteria docuit, mentesq; nostras sanctissima sua

B lege illustrauit, uoluntates nostras attrahat & alliciat, quo, sicut credimus, operemur, atque ita locupletati gratia, consequamur gloriam. Amen.

DOMINICA QVINTA post Pascha.

Concio I.

C *Amen, amen dico vobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. Ioan. 16.*

OMnium beneficiorum quæ quotidie in nos Deus confert, fontē & originem diuinum eius amorē esse certissimū est. Quod quidem in hominibus aliter esse solet, Nam (ut ait

D.Tho. 2.2.quæstio. 117 artic. 6. D. Thomas) In hominib. radix beneficiorum cōmuniter liberalitas est, & nō amor liberalis enim ac magnificus homo, eodē modo illi quem diligit, & illi quem amo-

D re non prosequitur, sua elargitur: nō enim liberalitas, & non ille cui erogat, mouet. Itaq; ipsa efficit, ut liberalis, id quod donat, parui faciat, & ꝓ nihilo hēat, & ideo impartitur. At uero Deus dona sua nō prę bet, quia contemnit: non enim propter liberalitatem principaliter, licet omnium liberalissimus sit, sed propter amorem ea

D.Tho. 2.2.quæstio. 23. art. 4. elargitur. Atque ita idē D. Thomas dissrens de ordine actuum Dei (qui ordo nō realis a parte rei, sed rationis est) inquit, electionem in nobis amorem præcedere.

Eligit quis aliquem sibi in generū, ex q ua electione in animo eius amor oritur. Sed in Deo longe aliter sese res habet: prius namque Deus quempiam diligit, & quia diligit, eum eligit, & beneficijs afficit. Si quæris, quare Deus Beatum Petrum glorificauit, apte responderetur, quia iustificauit. Et quare iustificauit? quia uocauit. Quare uocauit? quia prædestinauit. Et quare prædestinauit? quia amauit. Quare denique amauit? Non vltra progredi possumus, ibi sistimus, nec aliā potest reddi ratio. Prædestinauit nos secundum propositum uoluntatis suæ: ait Beatus Apostolus. Et Regius Propheta, Saluum, inquit, me fecit, quoniam uoluit me Itaq; amori uoluntatis, hi duo sancti omne bonum tribuunt Et illa uerba quæ Diuus Paulus statim adiecit: Qui operatur omnia secundum cōsilium uoluntatis suæ, in solo Deo infinitam perfectionem denotare, aduertendum est. Nam, quia homo vult aliquid consilio uoluntatis suæ, non ideo bonum est: sicut quia iudex pro arbitrio suo sententiam profert, non ideo erit iusta, sed tunc huius nominis digna erit, cum secundum rationem prolata fuerit. Quemadmodum Rex in urbibus gubernatores instituit, qui, licet sint magnates ac proceres inter omnes totius regni, leges tamen & iura quibus iudicare debent, ignorant, & ideo eis iurisperiti dātur assessores, per quos ipsi ducuntur: sic in regno animæ voluntas gubernatrix est, sed quoniam dominatrix hæc cæca est, ei ratio tanquā assessor adiungitur. Tunc uero uoluntas recte procedit, cum a ratione gubernatur. At in Deo sola ejus diuina uoluntas rem iustam efficit, & quidquid ipsa vult, quia suo proprio consilio ducitur, bonum est: ideo Deus operatur omnia secundum cōsilium uoluntatis suæ. Est etiam notandum, Deum, sicut ab æterno sua infinita sapientia omnia intellexit, sic admirabili prudentia sua, omnia quæ singulis daturus erat, disposuisse. Si igitur infallibilis veritas est, Deum omnia propter amorē elargiri, & ab æterno constituisse ea, quæ ꝓbiturus erat, quorsum nobis imperat, ut ab eo efflagitemus, dicēs Si quid petieritis Patrē in nomine meo, dabit uobis, nostræ.n. orōnes nec ad ostendendū ei illud, qđ ab æterno cognouit, nec ut aīum eius ad nobis erogandū inclinēt, utiles esse ui-

Right margin: A Simile. — Ephe. 1. — B Psal. 17. — Simile. — Simile. — C — D

A dentur? Nam infinita eius uoluntas abie cta esset, si ab alia minori uolūtate, quam a sua ad uolendum aliquid moueretur. Neque etiam oratio nostra potest efficere, ut si apud se Deus constituerat parua tribuere, magna ideo nobis cōcedat, Ego vt ipse ait, teste Malachia Propheta, Ego Deus, & nō mutor. Quare ergo nobis pcipis, ut petamus? Ad hoc respondetur, illum nobis hoc imperare, ut cum oraueri mus, nosipsos suscitemus, humiliemus & ad deuotionem prouocemus, atque ita eorum bonorum, quæ ipse nobis ab æterno tribuere constituit, n ostra oratione inter- B cedente, idonei efficiamur. Sic idem Dominus de Patriarcha Abraham, inquit. Scio ꝙ præcepturus sit filijs suis & domui suæ post se, ut custodiant uiam Domini, & faciant iudicium & iustitiam, ut adducat Dominus propter Abraham, omnia quæ loquutus est ad eum. Quibus verbis aperte constat, iustitiam nostram efficere, ut promissiones Dei adimpleantur. Et etiam constat, Deum in homines beneficia propter aliqua bona opera, quæ ipsi acturi erant, conferre ab æterno decreuisse. Atque ita Prophera Dauid ait. Custodiuit anima mea testimonia tua, & dilexit ea ve C hementer. Quod cum ita sit, Appropinquet deprecatio mea in cōspectu tuo Domine, iuxta eloquium tuū da mihi intellectum, intret postulatio mea in conspectu tuo. Dispositionem, quæ orationē præ cesserat, S. Rex Domino pponebat, vt omnia quæ ab eo postulabat, ei concederet. Quapropter D. Ioannes inquit. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quidquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo, facimus. Contra uero, propter peccata homines reddūtur indigni, D quominus a Deo precib. suis exaudiātur. Atque ita S. Ierem. ait: Nos iniq; egimus, & ad iracundiam prouocauimus, idcirco tu inexorabilis es, opposuisti nubem tibi, ne transeat oratio. Itaque oratione nostra non Deū trahimus, ut quod uolumus ipse uelit, sed ille ad se nos attrahit, ut qd ipse uult nos uelimus B. Dionisius ad hoc eleganti∬imā affert similitudinē. Animo (inquit) concipe ca tenam lōgi∬imam, cu ius vltimū annulū Deus & ex altera parte alterū manus tua teneat. Dic, obsecro,

Mala. 3
Gen. 18
Psal. 118.
I. Ioā. 3.
Thre. 3.
B. Dio. ny. li. 4. de diui. nomini. Simile.

si Deus catenam istam ad se trahit, & tu A ipse ad te trahis, quis alterum ad se attrahet? Forsan tu Deum, cum sis debilis uermis, an Deus, cum sit infinitæ potentiæ, te ad se adducet? Profecto utroque cadente, te superandum & attrahendum esse certissimum est. Sic oratio sancta catena est, multis annulis, suspirijs uidelicet, lacrymis, optimis affectionibus, deuotis & efficacibus uerbis composita, qua Deum ut quod nos uolumus, ipse uelit, nō attrahimus, sed ille nos, ut ad ipsius uoluntatem conformemur, & ad recipienda eius diuina dona disponamur, ad se attrahit. Nam in oratione mēs simul cum suis potentijs disponitur, intellectus enim credēdo & confitendo Deum omnipotentem, sapientissimum, liberalissimum, atque optimum eximie perficitur, & ipse homo spe erigitur ad postulandum. Voluntas ēt per eleuationem mentis, quæ fit in oratione, disponitur. Nam omnis qui petit, nouo actu dirigit animum in benefactorem suum, demptis beatis, qui cum pro nobis in cœlo orant, non opus habent denuo uoluntatem in ipso Deo figere, siquidem eam continuo in ipso fixam habent. Ideo oratio in beatis (ut eleganter ait Durandus) est noua explicatio uolūtatis, Memo C ria denique in oratione disponitur, quæ acceptorum beneficiorum cum gratitudine recordatur, & propterea res uēturas se consecuturum sperat. Atque ita nos D. Paulus monet. Petitiones uestræ cum gratiarum actione apud Deum innotescant, homo enim se gratum pro beneficijs acceptis exhibendo, ad multo maiora recipienda disponitur. Deus in hoc nobiscum agit, sicut mare cum fluminibus, quæ, cum ad ipsum plena reuertantur, eis maiorem aquarum abundantiam iterum impertitur. Sic ex abundantissimo mari diuino, in nos quotidie gratiarum & donorū aqu æliquidissimæ profluunt. Quod D si nos grati illas ei reddere contendimus, instar fluuiorum erunt. De quibus Ecclesiastes ait. Ad locum unde exeunt flumina, reuertuntur, ut iterum fluant. At si in uobis dona & beneficia absque gratiarum actione tetinueritis, eritis uelut amnis improbus, qui in mare minime refluit, imo in stagnis & paludib. detinetur, ubi eius aqua non pulchros pisces, sed immunda & uenenosa nutrit & sustētat.

Duran. li. 3 di. 7. q. 2.
Phili. 4.
Eccl. 1.

Itaq;

A Itaque in oratione totus homo perficitur omnes namque eius potentiæ in optimum obiectum, scilicet, Deum tendunt. In illam diuinæ maiestatis & fragilitatis nostræ cognitionem deuenimus. Idcirco lu-
Gen.32 ctamen illud (quod Patriarcha Iacob cum angelo habuit, cum ei dixit, Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines præualebis? Propheta Oseas sic
Oseæ.12 explicuit. Et inualuit ad Angelum (scilicet Iacob) & confortatus est, fleuit & rogauit eum. Ex quibus omnibus colligitur lucta hæc, inter Angelum & Iacob, planctus, gemitus, & cordis tribulationes
B ipsius Iacob fuisse, qui tunc temporis, eo quod eum fratre suo Esau, quem magnopere timebat, congressurus erat, præ nimio angore affligebatur, quo timore perculsus, gemitibus auxilium postulans, sese coram Deo in oratione prostrauit. Vide super hoc B. Gregorium in suis Moralibus.
D. Greg in mor. li. 9. c. 11 & 12. Finita autem lucta & oratione, eum Angelus sic alloquutus legitur. Nequaquam Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel, id est, uidens Deum, quod propter magnam Dei cognitionem & inestabilem eius misericordiam, qua cum eo ibi vsus est, euenisse ipsi Domino placuit. Et hoc
C etiam iusti alij consequi solent, contemplantes Deum ad omnibus fauendum paratum esse, ut optime S. Isaias perpendit, dicens. Ad uocem clamoris tui statim vt audierit, respondebit tibi. Non ait, Ad uerbum clamoris tui, sed, ad vocem, id est: Vix perfectam orationem pronuntias, & cum loqui incipis, statim te audit, & tibi liben-
Gen.18 ter subuenit.

Patriarcha Abraham quando pro Sodomitis Deum deprecabatur, ubi nos legimus, Quia semel cæpi loqui, in Hebræo habetur. Eia cæpi loqui nunc. Quasi dicat: Tam audax fui, ut cum Deo loqui au-
D sus sim. Vbi apparet, eum suæ fragilitatis apertam cognitionem assecutum fuisse. Atque ita postquam cæpit orare, audaciam suam ad loquemdum cum Deo admiratus est. Denique in ipsa oratione se abijcere didicit. Ita iusti in oratione, tantam cognitionem suæ abiectionis, & humilitatis accipere solent, ut dum orationi uacãt, seipsos admirentur, & ex humiliatione spiritus, corporis humiliatio sequitur, qua in
Mat.26 terram proiecti, coram tanta maiestate in abysso terræ latere cupiunt. Quemadmodum Christus redemptor noster, qui sic orasse legitur. Et progressus pusillum, procidi in faciem suam orans & dicens: Pater mi, si possibile est transeat a me calix iste. Exo. 11.
Et in sacris literis Moyses cum Pharaone sic loquutus fuisse dicitur. Descendent omnes serui tui isti ad me, (scilicet afflicti ingentibus Dei flagellis) & adorabunt me, dicentes. Egredere tu, & omnis populus, qui subiectus est tibi. Vbi alia translatio habet. Orabunt me, & sic est in translatione Syriaca, & in paraphrasi Chaldaica. In quo manifeste conspicitur, cultus & obseruantia, qua Ethnici illi orationi operam dabant, & sanctum Moysem deprecabantur, siquidem eorum oratio a sancto uiro adoratio nuncupatur. Quod si illi tantam mortali homini adhibebant reuerentiam, qua obsecro obseruantia & humilitate nos infinitum Deum orare oportet? Itaq; Eccl. 35
humilis oratio tantam habet efficaciam, vt de ea in sacro eloquio dicatur. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & non descendet, donec Altissimus aspiciat. O verba uiris abiectis & humilibus consolationis plena in quibus diuina Scriptura, eorum orationem vacuam non desiscere donec altissimus aspiciat, pollicetur? Sed forte obijciet aliquis nobis, se ægrotum esse, nec posse genua flectere, & decet, orationi vacare. Cui ego facile respondebo, ei 2. Paral. cap. fin.
ante oculos orationem Regis Manasis in Babilonia capti proponens. Qui (ut ex diuinis literis constat) sic ad Dominum orauit: Peccaui super numerum arenæ maris & nunc flecto genua cordis mei ad te Domine. Si igitur, o homo, genua corporis flectere non potes, uiscera, & cordis genua inclina, parum n. prodesset nobis, si corporis duntaxat & non cordis genua flecteremus, pluris namque Deus motus animæ quam corporis æstimat. Nam S. Iosue, dũ eques cum hostibus dimicaret (ut patet in sacris literis) accepta fuit oratio, quam his uerbis habuit: Sol contra Gabaon ne moucaris. q. d. O sol, ut quiescas & ne occidas, donec ab hostibus victoriam reportẽ, te obtestor. Cuius sanctissimi viri oratio tãtæ fuit efficaciæ, ut, quod postulabat, obtinuerit. Ex quo manifeste apparet, Deum orantis cor magis, quam uerba & corporis dispositionem attendere, siquidem Iosuæ non flexis genubus orationem habuit, sed in equo sedens: nõ lachrymas profundẽs,

A sed magnam sanguinis copiam dispergens, non obsecrans, sed adiurans, non denique illa postulans, quæ concedi alicui consueuerunt, sed illa, quæ usque ad id tempus nemo petere est ausus. Super quo Beatus Gregorius ait: Ne diffidas, quoniã Deus, qui S. Iosue, ut de hostibus uidictã sumeret, diem protraxit, tibi etiam ut proximo subuenias, & peccata tua euertas, tempora longissima producet. Sic igitur Dominum deprecare. O diuinæ iustitiæ sol, te oro atque obsecro, ut radij clementiæ tuæ quiescant, & in die misericordiæ tuæ me lætifices, ut a sceleribus cunctis auertar, & de peccatis tanquam de infestissimis hostibus ulciscendo uictoriam consequar. Er-

P. Greg. in regist.

B go cum tãtam utilitatem secum afferat oratio, frequenter nos ea uti maxime conducit, ut egregie idem Saluator nos admonet, dicens Oportet semper orare, & nunquam deficere. Hoc est, quemadmodum numorum cupidus, loquendo, comedendo, ac bibendo semper de ipsis lucris ac diuitijs cogitat, & quemadmodum carnis voluptatibus deditus, eam quam diligit semper in animo habet; ita Christianus homo in Deo creatore suo cognitionem, curam, & solicitudinem debet continuo collocare. Cum Sanctus Moyses Hebræo populo suauissima hæc uerba diceret, quibus eos fortes reddebat, scilicet. Et uidete

Luc. 18. Simile.

Simile.

C magnalia Domini quæ facturus est hodie Aegyptios. n. quos nunc uidetis, nequaquam vltra videbitis usque in sempiternũ, Dominus pugnat pro vobis. Cum inquã hæc diceret, ecce Dominus eum sic allocutus est. Quid clama ad me? Vbi aperte ostenditur, quod licet sanctus vir cum hominibus lingua loquebatur, corde tamen cum Deo sermonem habebat, atque eos cum in tanto periculo essent, clamante propheta, vociferatos fuisse credendũ est. At qm̃ parua fide & spe nitentes vociferabantur, Deus S. Prophætæ duntaxat ait: Quid clamas ad me: Vbi diuina eius misericordia magnopere enitet, qui propter

D vnius orationem, multis maxima beneficia contulit. Quoniam autem oratio hominibus utilissima est, Deus sæpenumero id quod in ea petitur, ut in ea continuo perseuerent, eis differt. Sicut pater filium habens, cui uehementer indulget, eũque præ se diligit, si pomum puero erogare vult, prius se illud nolle dare, manum comprimens simulat, puero vero, ut illius A cupidus est, nunc digitum unum, postea alium, ac tandem omnes sua tenera manu aperit: cui in hac contentione posito, quasi ploranti manus pij parentis pomum dimittit, qui tandem lętitia & voluptate perfunditur, eo quod filium suum tot modos totque artes ad extorquendum pomũ quęrentem viderit, ita Dñs cum hominibus agit, qui decernens beneficia in eos libenter conferre, vult ut ipsi vi, quodãmodo plorantes, gementes, ac perseuerantes ab eius manibus ea extorqueant. Deus B uero perseuerantiam eorum ac diligentiã, quam adhibent, videre gaudet. Denique Cant. 8 ita Deo ob hoc grata est oratio, ut ultima verba quę sponsus sponsæ protulit, velut mutuo discedentes hæc fuerint. Quæ habitas in hortis, amici auscultant, fac me audire uocem tuam. Nomine hortis, omnis Catholica Ecclesia intelligitur, diuersi vero horti, peculiares Ecclesiæ ac religiosorum conuentus sunt. In his deuotę & pię mentes habitant, & eorum singulis sponsus ait: ut cum eo loquantur, ipsumque obsecrent, id. n. sibi gratissimum testatur futurum. Et adiecit statim: Amici auscultant te. In quo significauit, non solum ipsum, sed etiam Angelos suauissimum eius G orationis concentum delectare. Hoc sponsus in vltimo discessu suo, sponsæ, ut magis memoriæ eius adhæreret, ut pote illi uti lissimum dixit.

¶ Ait igitur diuinus magister. *Amen, amen dico uobis; Siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis* Vnumquodque horum verborum diuina in se mysteria recõdit, & in illis conditiones orationis, quæ diuinæ maiestati iucunda est, elegantissime continentur, quarum prima est, ut id qđ D petimus sit aliquid. D. Augu. sententia est, Sapien. omnia huius mundi corporalia nihil esse: ac recte inquit, siquidem de illis Sapientia ait. Tanquam vmbra transierunt, quorum vilitatem & miseriam etiam gentiles cognouerunt. Atque ita Philippus Macedonũ rex, quadam nocte Philosophis suis vt quæstionem aliquam post cænam ventilarẽt, imperasse, traditur. Inter quos quæsitum est, quid in toto terrarum orbe maius esset. Cui alius Olympum montem esse respondit, qui altitudine sua nubes transcendit, & eius cacumen eo quo uenti nequeunt, ascendebat. Alius aquam, quę ignẽ

A extinguit, & maiorem terræ partem operit, esse affirmauit. Alius solem dixit, qui suo splendore terram ipsam, & aquas contegit. Alius, nihil in mundo tam magnum sicut cor, quod ingentia contemnit esse asseruit, & hic meo iudicio cæteris longe antecelluit. Dictum enim maxima ponderatione dignum ptulit, quo omnia huius mundi tam vilia & caduca esse docuit, vt maiorem gloriam ille cui animus & robur est, ad illa contemnenda, quam qui artem inuenit ad ea adquirenda, mereatur. Et Ideo Diuus Augustinus ea nihil appellat, dona vero Spiritus sancti atque eius diuinam gratiam, & charitatem comparatione totius, qui est Deus, aliquid nuncupat. Quod si obijcis, Dominum, siquidem ait: Si quid petieritis, insinuare velle, terrena cuncta a nobis postulanda non esse quę (vt diximus) non aliquid, sed nihil nominari merentur. Huic obiectioni idem Diuus Augustinus respondet, dicens: Super omnia autem vitam æternam petere debemus, sicut faciebat sanctus Dauid, dicens, Vnam petij a Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini. Et in quadam homilia ait: Qui vere Christianus est, non ista temporalia petere debet, sed totum pondus orationis & intentionis suę ad expetendam æternam beatitudinem debet impendere. Nam quando ista temporalia Deus dat, & quando tollit, gratiæ ei agantur: quando enim voluerit illa tribuet, & quando noluerit illa tollet, tantum est, vt seipsum nobis non auferat, cum ait: Qui vere Christianus est, non ista temporalia petere debet: hæc absolute petenda non esse, intelligendum est. Quamobrem Beatus Chrysostomus nos sic admonet: illud pete à Deo, quod tibi expediat accipere, & illum deceat præstare. Quomodo tibi præstet libenter non habenti, quę si habes admonet, vt contemnas? Si temporalia enim petimus, cum moderatione illa petere debemus, quia quid obsit vel prosit, nouit medicus, non ægrotus. B. Gregorius de hoc agens, sic ait: Ecce alius in oratione postulat uestem, alius sibi dari deprecatur alimentum. Et quidem si hęc desunt, ab omnipotenti Deo sunt petenda. Hęc petere non est errare, sed tamē non nimie petantur. O vtinam vobis hodie hanc veritatem persuadere possim, videlicet quod homo sæpenumero maius commodum & emolumētum

B

D.Aug. lib. 2. de uer. Domini.

Psal. 26.

C

B. Chr. su. Mat.

D

B.Greg. in quadā homi.

sibi necessaria a Deo postulans, quam cū ea consequitur, (saltim de temporalibus agendo) reportat. Quocirca multo maius in te Deus beneficium conferet, cum ad ea petenda tibi occasionem præbuit, quā cum ea elargiri tibi dignatus est. Et ad hoc aliam rationem, ducere volo nisi uos interrogare, quid uestris in animis sentiatis, cum efficaciter aliquid a diuina maiestate consequi intenditis, quam compositi & ad formam redacti interius & exterius: & quam a peccatis alieni Domino, quem deprecari vultis, placere studetis, tum, vel maxime quoniam mens cum Deo, vt decet, communicare non potest, quin aliquid bonitatis eius ei adhæreat. Ita mea quidem sententia intelligitur illud, quod de Samuelis matre diuinæ literæ testautur. De qua postquam multis lachrymis ac tristitiæ signis (ita vt a sacerdote Heli ebria putaretur) ad Dominum filium postulans, orationem habuit, sic textus sacer affirmat. Vultus eius nō sunt amplius in diuersa mutati, id est, in posterum tristitiæ signum in eius facie non apparuit. Quod nō propter certitudinem impetrandi id, quod expetierat (illud enim nesciebat) ei contigit. Sed voluit diuina scriptura significare illam à Deo, qui plura quam ipsa petebat ei impendit, duplum beneficium fuisse consecutam. Nam intra parum tempus non solum ei filium quem optauerat, concessit, sed etiam patientiam ad perferendam infamiam, cuius sterilitas causa erat, contulit, doloremque leuissime mitigauit. Ex ijs, quæ hactenus dicta sunt, clarissime infertur, non absolute & sine aliqua conditione diuinam gratiam, quæ est quid, atque authorem eius postulare debere, nec etiam, vt tentationes, quas patimur, a nobis auferantur, a Deo absolute est petendum: illæ etenim sunt remedia, quę optime contra superbiam, præsumptionem, aliasque miserias adhibentur.

Ei, qui debilis, vel claudus pedibus seu lassus in aliquo suorum membrorum est, adhibetur in curationem epithima quædā, vulgo, Bizmapice, ac certis quibusdam medicamentis confecta, qua post aliquot dies tanto afficitur dolore & anxietate, vt caro ipsius edi & morsib corrodi sibi videatur. Tunc medicum, vt eam a se auferat, orat, cui respondet: oportere quidem parum do-

lons

A

B

1. Re. 2.

C

D

Simile

A loris paruo tempore, dum medicamen- operatur, ut postea infirmitati remedio adhibito sanitas recuperetur, sustineri, quod si modo epithima auferatur, aer in interiora corporis ingredietur, & ægritudo deterior remanebit. Ita tentationes hominibus, ut a peccatis sint liberi, adhibentur, quę si auferantur, multo maiorum damnorum aliquando occasio essent. Quapropter, vt a nobis auferantur, absolute a Deo
2.Co.12 postulare minime debemus. Ait enim Bea
B tus Apostolus. Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogaui, ut discederet a me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea, nam uirtus in infirmitate perficitur. Quibus verbis ad literam Sanctus Apostolus doctrinam, quam hic docuit ualde necessariam esse confirmat. Denique, vt petere & orare sciamus, Spiritus sancti auxilium effica-
Rom. 8 citer implorare, nos oportet. De illo enim Diuus Paulus inquit. Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. Nam quid ore-
C mus, sicut oportet, nescimus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat pro sanctis. Vbi diuinus Apostolus peculiarem fauorem, quo Spiritus sanctus nos afficit (uidelicet, quid in orationibus sit petendum) nobis explicuit. Ipse enim diuinus Spiritus remissionem peccatorum, de qua paulo antea egerat, non solum communicat, & non solum glorificationem corporum, de qua etiam inferius egit,
D hominibus uult polliceri, sed etiam adiuuat infirmitatem nostram, nosque qualiter sit petendum, erudit. nam quid oremus, sicut oportet, nescimus. Non ignoramus quidem gratiam & gloriam a Deo esse petendam, sed quibus mediis postulanda sit, nos latet. Aliquando enim tentationibus ac persecutionibus, aliquando uero mentis quietudine & absque molestia spiritus nostri gratiam consequimur. At uero Spiritus sanctus id, quod magis oportet, qualiter desiderandum sit ac petendum, nos docet, ipse namq. illuminat mentem nostram, & adiuuat vt oret gemitibus inenarrabilibus. Et ita, postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, significat, Postulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. Tantopere Deus in nos beneficia conferre desiderat, ut nobis clamores, uoces, ac gemitus ad petēdum elargiatur. A
Et ita ait sanctus propheta. Clamaui, quoniam exaudisti me. Et contra videbatur dicendum, scilicet, Quoniam clamaui, exaudisti me. In hoc sanctus Dauid innuit Deum cordis humani desideriū exaudire, postea uoces, uerba, ac suspiria, quib. homo ab eo efflagitet, tribuere, atque ita ait, Quoniā exaudisti me clamaui. Diuus Hieronymus explicans illa Diui Pauli verba, scilicet, Ipse spiritus postulat pro nobis, inquit. Gratiam spiritus spiritum nominat, qua docet nos pro nobis a Domino postulare. Quam ob causam idem D. Paulus inter dona Spiritus sancti donum orationis enumerat, dicens. Habentes donationes, secundum gratiam quæ data est nobis, spiritu feruentes, orationi instātes. Ideo donum hoc ab eo summis precibus cōtendere oportet. Et ait ulterius sanctus Apostolus. Qui autē scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secūdum Deū postulat. Spiritus hic appellatur spiritualis homo, tali Spiritus sancti dono præditus. Ex quo loco manifeste apparet, orationes eius qui tali dono ornatus est, efficaces esse. Ait enim, Deus scit, idest, approbat id, quod talis spiritus facit desiderare. Nam si desiderium & orationem approbat, utique optata concedit, tum etiam quoniam secundum Deum postulat, idest, secūdum Dei uoluntatem. Psal. 16. Rom. 12 B C

Itaque Dominus ait. *Si quid petieritis*, idest, si petentes perseueraueritis. In quo uerbo orationis perseuerantiam annotauit, est enim hæc quædam perutilis & ualde necessaria orationis conditio. Propter quod Diuus Iacobus sic ait. Multum ualet deprecatio iusti assidua. Ideo (charissimi fratres) ne petendo deficiatis, agite sicut S. Dauid fecisse legitur. Vnde pro eo quod nos legimus. In manus tuas cōmendo spiritum meum, alii transtulerunt. In manus tuas cōmendabo spiritū meū. & sic est in cōtextu Græco, & ī paraphrasi Chaldaica. Quib. uerbis iusti uiri qui non solū orauit, sed in animo suo proposuit, se continuo orationi operam daturum, perseuerātia insinuatur. Cum quidam monachus (vt legit' in viris Patrū) nimis orationi deditus, ab alijs obsecraretur, ut eos orandi modum Iac. vlt. D Psal. 30.

A modum doceret: respondit, se quidem a pauperibus, qui ostiatim petentes, uulnera sua iterum atque iterum ostendunt, & indefesse ab illis qui eis subuenire possunt obsecrantes, postulant eleemosynam, fuisse edoctum, a quibus etiam ipsi doceri poterant. Inter Deum & homines, preter alia hoc discrimen est, quod homines nullo modo importunis precibus ab alijs urge-
Luc. 11 ri nolunt: Deus vero hoc magnopere cupit, immo & ad id nos monet, ut aperte ex parabola amici nocte petentis a suo amico panes, deducitur.

Deniq; inquit: *Si quid petieritis Patrem*,
B Ex quo colligimus, eum hic cum filius, scilicet iustis, uerba facere. Nam peccatores
Ioan. 9. filij dæmonis sunt, de quibus apud D. Ioannem ait quidam cæcus: Scimus quia peccatores non exaudit. Nam (ut ait D. Isidorus) sicut nullum proficit in vulnere medicamentum, si adhuc tit in eo ferrum inclusum, ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc peccatum manet in mẽte. Qua-
Psal 36. pter sanctus Dauid ait. Subditus esto Domino, & ora eum. Et ibidem. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Delectare in Domino, uidelicet, per pium amorem. Sic tu tanquam amantissi-
C mus filius Dominum diligere, & in eo delectari contende, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Postremo inquit, *In nomine meo*, id est, per merita mea. Quod si ita fecerimus, dabit ipse Dominus hic nobis gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA Quinta post Pascha.

D

Concio II.

Amen, amen dico vobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Io. 16.

Hodierna huius sacratissimi Euangelij lectio, est etiam pars illius suauissimi sermonis, quem piissimus Magister ad sacros discipulos post ultimam cœnam habuit. A In supra habitis cõcionibus rationes, quibus Dominus ipsorum tristitiam ob discessum sanctissimi Magistri leniuit, adductæ fuerunt, in hac uero sacra lectione agitur, qualiter idem Dominus eis singularem rationem ad leuandam etiam eorum molestiam ac in nostram consolationem tribuit. Nam uerba ista, scilicet. Amen, amen dico uobis & c. toti eius Ecclesiæ diriguntur. In quibus perinde est ac si diceret. Quid pluribus opus est? Hoc vnum, licet aliud non esset, in uestrũ leuamen sufficeret, uidelicet, quod, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. Quid B dulcius, quid suauius, aut quid hoc liberalius excogitari posset? Solus sapiẽtissimus Salomon, postquam sacrificia Deo obtulit, sequenti nocte ab ipso Domino uocatus fuisse legitur, eique dixisse. Postula 2. Par. 1 quod vis, ut dem tibi. Nunc autem omnibus fidelibus Christianis, licet tot sacrificia non obtulerunt, piissime dicitur. Si quid petieritis Patrem, fiet vobis. Olim congregatio fidelium apud Iudæos Synagoga uocabatur, nunc uero apud nos Ecclesia dicitur. Rationem discriminis assignat optime Beatus Augustinus, videlicet, quia Synagoga a uerbo Græco synagogeo, quod Latine congrego significat, C deducitur, at uero Ecclesia ab alio etiam verbo Græco, caleo, id est, uoco, deriuatur. In quo insinuatur, Iudæos tanquam animantia propter timorem congregari. Olim eos Dominus bellis morte serpentibus, ac bonorum temporalium promissionibus ad se trahebat, eis dicens. Bona terræ comedetis. Christianos vero amore & cœlestium bonorum promissionibus conuocat, ut aperte his suauissimis uerbis apparet. Vt autem maiorem huius ineffabilis promissionis fiduciam cõciperemus, eam D summa veritas duplici iuramento confirmat, dicens. *Amen, amen dico vobis*. Nos, cum dicimus Amen, siue in ueritate, iurare non intendimus, quia de humana veritate intelligimus, sed Christus Dominus per infinitam veritatem, quæ est idem quod eius essentia, se iuramento astringit. Ergo magna infidelitas erit nostra, si promissionibus a persona infinitæ bonitatis editis, & iureiurando confirmatis non credimus. Qualiter autem Dei verbis sit confidendum, appositissime nobis exem-

A exemplum Abraham patriarcha præbuit. Qui, postquam ei Dominus iurauit, Messiam ab eius progenie esse nasciturũ, adeo his verbis credidit, vt cum ei filium suum mortis sacrificio offerre iuberetur, statim (vt subtilis adnorauit Scotus) obtempera uit, sperãs filium suum, postquam igni traditus esset, diuino auxilio resurrecturum, vt id, quod ei antea Dominus promiserat, adimpleretur. Quamobrẽ egregie Diuus
Heb 11 Paulus ait: Fide obtulit Abraham Isaac eum tentaretur, & unigenitum offerebat,
Gen. 21 in quo susceperat repromissiones (ad quẽ dictum est: In Isaac vocabitur tibi semen)
B arbitrans quia & a mortuis suscitare potens est Deus. Atque fiduciam hanc osten-
Gen. 22 dit, eum famulis suis dixit: Expectate hic cum asino, ego & puer illuc properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos. Quid ais patriarcha sancte? Ignem & ligna ad comburendum filium tuum portas, & inquis: Ego & puer reuertemur ad vos? In hoc profecto fiduciæ suæ ingentem firmitatem ostendit. Magna etiam fortissimæ Iudith fiducia fuit. Nam (vt ex sacra pagina constat) eum Holofernes ei ex mensa sua iussit epulas ministrare, ipsa non nisi ea quæ præparauerat ancilla eius,
C edere voluit.
Iudit. 1. Cui Holofernes ait. Si defecerint tibi ista quæ tecum attulisti, quid faciemus tibi? Illa vero confidenter: Viuit, inquit, anima tua, quia non expendet ancilla tua omnia hæc, donec faciat Deus in manu mea, ea quæ cogitaui. O admirabilem fœminæ fiduciam? Quæ etiam in reprehensione, quam ipsa sacerdotibus, eo quod misericordiæ terminum constituerant, dederat, clarissime apparuit. Virtus hæc etiam
Ps. 129. in sancto Dauid maxime floruit, quia ait. Sustinuit anima mea in uerbo eius, sperauit anima mea in Domino. Et ubi nos le-
D gimus: Eripuit me de inimicis meis fortissimis, in contextu Græco habetur: Eripiet me de inimicis meis fortissimis. Vbi san-
Psal. 18. ctus propheta in magna spe fuisse ostenditur, quod ille, qui ipsum a suorum inimicorum manibus elapsis temporibus eripuerat, eum etiam tempore uenturo eriperet.
Psal. 45. Et alibi idem propheta ait: Deus noster refugium & uirtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis. Quibus verbis non solum fiducia eius cõspicitur, verum etiam omnes in Deo confidere de-

bere manifeste ab ipso docemur, in eo A enim remedium facillime inueniendum esse ait. In hominibus plerunque remedium, sed non virtutem reperies. Diues pauperi virgini numos præbebit, ad hoc vt eam virginitatis thesauro spoliet. O quam multi in hac misera uita sunt, qui proximis suis in aduersitatibus opem ferunt, ut in proprijs sceleribus eis faueant? Quod quidem diuersis modis ac viis fieri solet, aut ad iniurias ulciscendum, aut ad dignitates obtinendas, aut ad scelus aliquod perpetrandum. Hi refugium, sed non virtus diei possunt, at uero Deus, refugium & virtus. Fœlices, qui in eo spem B habent. De illis enim sanctus Dauid inquit. Qui confidunt in Domino sicut Ps. 124. mons Sion. Hoc est, propter fiduciam quã quis habuit in Domino, stabilitatem in bono ad instar montis Sion cõsequetur, quæ quidem est ualde ingens amplificatio. Contra uero diffidentia, mater & fons multorum malorum est, ut ex propheta Ezechiele patet. Qui de quibusdam sceleratis hominibus agens, sic eos dixisse affirmat. Iniquitates nostræ & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus, quomodo ergo uiuere poterimus? Idest, Onus peccatorum ac scelerum nostrorum C nos succumbere fecit, & ira nos oppressit, vt a nobis expelli sit impossibile. In quo (vt Diuus Hieronymus hunc locum explicans ait) sic dicere uoluerunt. Iam perpetua mors & æterna damnatio nostra certa est, vulneribus nostris nullum remedium adhiberi potest, quorsum ergo frustra affligimur, & præ anxietate consumimur? Residuum uitę nostræ in præsentibus uoluptatibus consumamus, siquidem futuras æternæ uitæ amisimus. Attendite, obsecro, qualiter ubi primum diffidere de Dei misericordia cœperunt, omnia uitiorum genera committere constituerunt. At sta- D tim Dominus ad sanctum Ezechielem Eze. 33. ait. Dic ad eos, Viuo ego, nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius a uia sua, & uiuat. Conuertimini a uiis uestris pessimis, & quare moriemini domus Israel? O benedictus sit & glorificatus talis Deus benedicta talia uerba, in quibus tanta fiducia peccatoribus præstatur? Igitur fratres mei, ne spe cadatis, licet grauissima scelera commiseritis conuertimini uere, & optimum apud Deum remedium inuenietis.

A nietis. In diuinis literis Deus sancto Moysi Psalmum (in quo peccata, quæ eo mortuo perpetranda erant, & ultiones quæ ob illa sumendæ erant, referuntur) scribere iussisse legitur: ad cuius Psalmi finem idem Dominus imperauit, ut quædam uerba adhiberentur, quibus, cum se Hebræi sceleribus ac laboribus oppressos
3. De. 2. uidissent, spe ueniæ munirentur, scilicet: Videte quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me, ego occidam, & ego uiuere faciam, percutiam, & ego sanabo. Quibus uerbis nos etiam cum peccatis onerari
B fuerimus, sicut eos, de quibus hæc diuina Scriptura loquitur, Dominus in spē allicit, ut licet innumerabilem scelerum multitudinē commiserimus, unusquisque intra se dicat. Domine, licet infinita perpetrauerim scelera, tu tamen, qui mētem meam percussisti, ut ea relinquerem, & te sequerer, me sanabis. Quis adeo crudelis est pater, qui filium corrigens, vt bonus
Simile. esset, si ei uulnus aliquod infligeret, illi postea non medeatur ex manibus suis, uirgam qua eum uerberauit, proiiciens? Si igitur erga filium hac pietate homo vtitur, multo magis Deus misericordiarū
C pater, erga peccatores ea utetur. Quocirca confidenter ad eum oportet accedere, ut nos Diuus Iacobus hortatur, dicens. Si quis autem uestrum indiget sapientia,
Iac. 1. postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hæsitans. Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui a uento mouetur, & circunfertur. Atque id, quod sanctus Apostolus de sapientia impræsentiarum inquit, idem etiam de alus necessitatibus nos commonefacere intelligendum est. Nam idem Dominus per Psalmistam ait. Inuoca me, in die tri-
D bulationis, & eruā te, & honorificabis me,
Psal. 49. O admirabilem ampliationem. Potentissimus & magnificentissimus Deus, qui nullius honore indiget, dicit, si ab eo, qui & suā opem & auxiliū in necessitatibus & laboribus implorat, honore affici. Quorsum igitur hoc summa ueritas diceret? uel quorsum se petentibus subuenire nollet, ut ab eo peteremus, nobis imperare? Quis enim Princeps famulo suo iubet,
Simile. ut ea, quæ ipse præstare, non uult, ab eo postulet? Quamuis autem memoria nostrorum scelerum fiduciam quam habere debemus, tepefaciat, nos tamen diuinæ A misericordiæ oportet continuo adhærere. Insignis philosophus Seneca, quendam hominem infimo loco natum ab Alexandro Magno, gurguē postulasse cōmemorat, cui ille urbem quandam magnificentissime donauit. At cum uilis homo se ea indignum putaret, Alexander eum sic alloquutus fuit. Vt in te beneficia conferam, non quis sis, aut quibus dignus, sed quid me elargiri conueniat, attendo. Si ergo hanc magnificentiam uermis terræ sibi tribuebat, quid potentissimum Deum ac piissimum facturum existimatis? Quapropter quando ab eo B petimus, non fragilitatem nostram, aut exigua merita, sed eius infinitam clementiam & pietatem ante oculos mentis ponere debemus. Memoria etiam præteritorum beneficiorum in spem & fiduciam, quod maiora conferret (siquidem Deus nunquam mutatur) nos allicit. Quod si præteritis temporibus Dominus extitit liberalis, multo magis nunc magnificentissimus erit. Hoc significauit illud Exodi, cum Hebræorum populo aduersus Amalechitas dimicante, sanctus Moyses virgam Dei in manibus habens, orabat. Quid, obsecro, orationi sancti viri virga C fauere poterat? Sed absque mysterio factum fuisse non est credendū. Virga hæc, qua Deus tot mirabilia & prodigia operatus fuerat, in manu Moysi erat, sit innumera beneficia, quæ à Deo populus Israel acceperat, in eorum memoriam reuocaret, atque ita spes illorum & fiducia, ad multo maiora accipienda confirmaretur. In quo ipse Dominus nos docuit, vt orantes beneficiorum acceptorum recordemur, quibus firmissimam spem concipiamus nos ab illo, qui ea contulit, multo maiora esse accepturos. In hoc etiam D innuitur orationes nostras in meritis crucis Redemptoris nostri, cuius virga illa typum gerebat, niti debere.

Seneca li. I de beneficiis.

Exo. 17.

Ait igitur liberalissimus Dominus. *Si quid petieritis Patrem.* Quidam uenerabilis doctor, hunc locum sic interpretatur. Diuinus Saluator nos a Patre suo, & non a se, nec ab Spiritu sancto iubet postulare, quoniā patri liberalitas tribuitur, ipse est enim qui dat omnibus affluenter, & nihil ab aliquo recipit. Nam licet uerum sit, quod filius Spiritui sancto suam essentiam,

A tiam, quam a Patre accipit, communicat, & ipse Spiritus sanctus eam a Patre & Filio, absque eo quod alteri eam communicet, accipit, tamen solus Pater essentiam suam Filio & Spiritui sancto nihil ab eis accipiens communicat: ideo merito ei liberalitas attribuitur. Et ob hoc nobis diuina Sapientia præcipit, ut a Patre æterno aliquid petamus. Sed licet hæc ita sint. Pater (meo iudicio) imprasentiarum beatissimam Trinitatem (quæ fons & origo est omnium bonorum) significat, a qua in nomine Christi, id est, per merita eius B postulare debemus.

O verba dulcissima. Quare fratres mei corda nostra amore non liquescunt, cum ab eo, qui decipere minime potest, Deum trinum & unum, nostrum esse patrem audimus? Multos filios Dei fecit unus filius (inquit Beatus Augustinus) emit sibi fratres suo sanguine, atque ita dixit Ascendo

Ioā. 20. ad patrem meum & patrē uestrum. Quid, obsecro, maioris consolationis, aut digni

1. Ioā. 3. tatis reperiri potest? ut optime Diuus Ioannes perpendit, dicens. Videte qualem charitatem dedit nobis pater, ut filii Dei nominemur & simus. Satis profecto esset, nos C filios eius uocari, sed non solum uoluit, vt filii nuncuparemur, uerum etiam ut essemus, nec ab aliquo cogitandum est, no-

dissimile men hoc tantæ dignitatis uacuum esse.

Summi Pontifices, Imperatores, ac Reges sæpenumero, quia pauperes sunt, honorificos titulos absque diuitijs uel redditibus imponunt, ueluti cum Episcopos anulares summus Pontifex creat, & Rex ducem aliquem, uel comitem instituit, quæ quidem dignitates nomine sunt honorificentissimæ, uacuæ tamen diuitijs. Deus vero non ita facit, nam cum Abram uocauit Abraham (id est, multarum gentium pa-

D trem) eum ingentis progeniei parentem

Gen. 17 fecit, & cum gloriosum Baptistam Ioannem nuncupauit, eum gratia (ut nomē ipsum designat) ēt repleuit. Denique eum Simonem Cephas (quod lingua Syriaca, ut Beato Hieronymo placet, Petrum uel petram significat) uoluis appellari, cum firmissimū Ecclesiæ suæ fundamentum posuit. Ergo si nos filios, & se patrem nominat, ratio postulabat, ut in amore, beneficijs & solicitudine patrem se exhiberet. O vtinam hoc continuo in nostrorum resideat memoria? Qualiter in laboribus unus-

quisq; diceret, se patrem & potentē patrē, A qui u.m o amore filios prosequitur, habere, & ideo magna fiducia ab eo iusta poterit postulare. Quod si cum ab eo efficaciter rem petimus, quam ipse concedere non vult, id nobis magis conducere credendum est.

Adiecit deinde Dominus. In nomine meo. Sed quæso, cum a Deo aliquid petere intendis, quo iure id facere cogitas? Dices fortasse. Ego coram eius diuina maiestate prostratus, creaturam eius, & opus manuum suarū me esse propono, & hunc Iob. 10. titulum sanctus Iob ei offerebat, dicens. B Manus tua fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu. Bene quidem ais: Sed illum contra te esse non dubites, qui cum sis creatura eius, & opus manuum ipsius, ei ut debebas non seruiuisti, & aduersus eum multoties rebellando defecisti. Ideo alio tibi opus est titulo, hic enim teipsum damnat, quia cum eo ingratitudo tua apertissime ostenditur. Ergo me ad imaginem, & similitudinem eius factum esse adducam, ideo siquidem tam perfectum esse mihi communicauit, fauorem eius & auxilium iure potero implorare. Optime, inquis, sed id etiam aduersum te pugnat, nam imaginem ipsam ita C deformasti, ut uix imago Dei esse uideatur. Itaque panem eius sanctissimum me manducasse proponam.

Sic enim famulus, qui hero aliquando seruiuit, obiicere solet, cum ab eo aliquid Simile. postulare contendit. Concede, inquit, hoc domine famulo tuo, siquidē me panis tuus sustentauit. ius optimum in petitionē suā affert. Nam cum quis dicit, se panem domini sui aliquando comedisse, ideo & iure optimo ad id quod postulat illum posse adducere, innuit huiusmodi famulus, eū domino famulabatur, panem quo uescebatur, se meruisse. Tu uero, quem Dominus D tot annis abundanter aluit, cui panem suum abundantissime largitus est, qualiter id quod manducasti meruisti? Ideo etiam hoc aduersum te est. Ergo id, quod ante diuinum tribunal poteris allegare, in sacra nos Euangelii hodierna lectione supernus magister Christus Dominus eru dit. dicens. *Si quid petieritis Patrem in noīe meo dabit uobis*, O admirabilem titulū, ô firmissimum ius: Scilicet cum a patre æterno aliquid postulamus, illud per Do-

minum

A minum noſtrum Ieſum Chriſtum poſtu-
lare ac dicere: Deus infinitæ maieſtatis,ex
parte mea ad hoc quod petere intendo, af-
ferre quid poſſim præter hoc penitus igno
ro. Nam ſi creaturam tua m, & opus ma-
nuum tuarum me eſſe aſſero, id in meam
vergit damnationem, quoniam aduerſus
creatorem meum impudenter reſtiti, ſi
imaginem tuam in me inſculptam eſſe
pro titulo allego, pudet illám tibi oſtende
re, ſiquidem ipſam tot immunditijs fœda-
ui,ſi vero aſſero panem tuum edìſſe, id nũ
quam merui. Igitur nullum aliud mihi re
fugium eſt ad petendum, niſi per Domi-
B num noſtrum Ieſum Chriſtum, per pri-
mogenitum illum, per illũ bonorum ſum
mam, per mediatorem inter te,& nos,per
illum denique, qui tibi ſolus placuit infi-
nité, & hoc ius coram te potero adducere.
Ideo ſemper à te petam, per Dominum
noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum.
Oecum. Oecumenius inſignis Doctor Græcus,
ſuper hæc verba inquit: Chriſtum Redem-
ptorem noſtrum verum Deum eſſe,in hoc
oſtendiſſe, quod nomen infinitæ virtutis,
per quod omnia comparantur, quodque
non niſi habenti infinitam poteſtatem, vi
Pſalm.8 delicet, ſoli Deo cõuenit,obtinuerit. Ideo
C ſanctus Dauid ait: Domine Dominus no-
ſter,quam admirabile eſt nomen tuum in
vniuerſa terra.

Ex quo apparet, ad Chriſti Redem-
ptoris noſtri gloriam pertinere, æternum
Patrem propter nomen ſanctiſſimum vni
Eccle.3. geniti Filij ſui, ac propter eius innu mera
in nos beneficia conferre. Veriſſimé enim
Exo.20 in ſacra Scriptura dicitur; Deus honora-
uit Patrem in filijs,videlicet, quando pro-
pter merita parentum filiis,licet indignis,
bona tribuit. Ipſe enim ait: Ego ſum Do-
minus Deus faciens miſericordiam in mil
lia,tis qui diligunt me,& cuſtodiunt pręce
D pra mea. Atque ita Hebræis in Deuterono
Deu. 2. mio dixit; Neq; dabo vobis de terra filio-
rum Eſau,quantum poteſt vnius pedis cal
care veſtigium,quia in poſſeſſionem Eſau
dedi montem Seir,quia filius Iſaac patriar
chæ uiri iuſti fuerat. Et inferius adiecit,
Non pugnes contra Moabitas, nec ineas
aduerſus eos prælium, non enim dabo ti-
bi quicq; iam de terra eorum, quia filiis
Loth tradidi eam in poſſeſſionem.

Si igitur cum Idumęis licet idololatris
Dominus poſt quadringentos annos,quia
filij Eſau primogeniti ſanctiſſimi Iſaac A
erant,hanc habuit rationem, quid cum fi-
lijs ac membris Ieſu Chriſti iuſtorum iu-
ſtiſſimi,propter merita ipſius æternum Pa
trem acturum putatis? Ergo quotieſcunq;
os noſtrum ad orandum aperimus,vel ocu
los in cœlum leuamus, ſemper nobis gra-
tiſſimus hic æterni Patris primogenitus,
eſt offerendus.

Sanctus Ioſeph fratres ſuos hortatus eſt,
ut coram ipſo ſine Beniamin eorum fra-
tre non apparerent. Alioquin, inquit,non Gen.43.
videbitis faciem meam, niſi fratrem ve-
ſtrum minimum adduxeritis vobiſcum.
Hoc idem nobis Patrem æternum dicere B
cogitare debemus,ut,ſcilicet coram eo ab
ſque dulciſſimo fratre noſtro Beniamin Ie Heb.5.
ſu Chriſto non compareamus.

Sed ad hoc notanda ſunt verba Diui
Pauli,videlicet, Factus eſt omnib. obediẽ-
tibus ſibi cauſa ſalutis æternæ. Obedienti
bus,ait,& non morem gerere nolentibus.
Nam in Prouerbiis dicitur; Qui declinat Pro.28.
aurem ſuam,ne audiat legem, oratio eius
erit execrabilis Ideo hic ſtatim ſumma ve
ritas inferius inquit; Ipſe Pater amat vos,
quia vos me amaſtis, & credidiſtis quia à
D. o exiui. Et Diuus Gregorius ait; Si obe D. Gre.
dierimus Deo, obediet Deus orat onibus C
noſtris. Atque hæc eſt ratio, quare Domi-
nus ſanctis, ac piis uiris ita obtemperabat
vt ſi precabantur; Domine pluat, ſtatim
ipſe Dominus eorum deprecationibus fa-
ueret Vt enim Regius propheta teſtatur, Pſ.142
Deus voluntatem timentium ſe faciet, &
deprecationem eorum exaudiet Atque
hoc ſignificatur myſterium in illis verbis
eiuſdem ſancti Dauid, cum ait; Dirigã Pſ.140.
tur Domine oratio mea, ſicut incenſum
in conſpectu tuo. Thus ſeu incenſum in- Simile.
thuribulo poſitum, niſi ei ignis applice
tur, odorem effundere non poteſt, ita in-
cenſum orationis Deo odoriferum, aut D
gratum non eſt,niſi cor, vnde illa exit, di-
uini amoris igne non ardeat. Quapro-
pter apud ſanctum Eſaiam ipſe Domi- Eſai. 1.
nus hæc profert verba; Cum multiplica
ueritis orationem, non exaudiam, ma-
nus enim ueſtræ ſanguine plenæ ſunt.
Qualiter o ſcelerate, te Dominus exau-
diet,cum lingua tua orationem Domini-
cam pronunciante cor tuum ab iis, quæ
ibi poſtulantur,longiſſime abſit? Si en m
ore profers, Pater noſter qui es in cœlis,
Deus

A Deus tibi poterit respondere: O infelix, qui me Patrem appellas, cum filius meus esse, nec præceptis meis obedire nolis? Quare ais, sanctificetur nomen tuum (id est, nomen tuum ab hominibus glorificetur, & honore afficiatur) siquidem tu ipse nomen meum ignominijs dedecoras? Quare inquis, Adueniat regnum tuum, siquidem cogitatione, & desiderijs ab illo teipsum continuò auertis, modis omnibus ac viis huius mundi miserabile regnum inquirens? Quare dicis, Fiat uoluntas tua sicut in cœlo, & in terra, siquidem tu ipse mihi non uis morem
B gerere? Quare ore profers: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, si cum diuitias, uidelicet, horrea plena frumento, & magnam numorum copiam ad vitam in centum annos propagandam habeas, non te pudet panem pro vnius duntaxat diei spatio a me postulare? Quare postulas, Dimitte nobis debita nostra, sicut, & nos dimittimus debitoribus nostris, siquidem minimam tibi illatam iniuriam non solum inferenti parcere non uis, verum etiam pertinaci animo eam ulcisci contendis? Nonne vides huiusmodi deprecandi modum perinde esse acsi dice-
C res, Domine cum impijs ac teterrimis dæmonibus me in infernum detrude ac siquidem ego, ut tu iubes, meis inimicis non parco, nec tu etiam mihi parcas? Quare denique inquis: Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo, siquidem tentationes ac scelera quæritas, ut in illis totus submergaris, ac tui ipsius instar diaboli proteruus efficiaris tentator? O te nimium infœlicem, quem tota hæc sanctissima oratio apertissime condemnat, tuaque facinora palam ostendit, & te misericordia mea ac beneficijs æternis indignum indicat? Ergo, ò miserrime pec-
D cator, ad Dominum conuertere, veram que tuarum iniquitatum pœnitentiam facito, ac tandem eo quod eas commiseris, ingentem lacrymarum copiam profunde, & ita oratio tua diuinæ maiestati gratissima erit Ait enim diuina Sapientia
Cant. 2. Vox turturis audita est in terra nostra. In quo significauit, vocem, & orationem cũ lacrymis coniunctam pijssimo Deo esse nimis acceptam. Atq. ita pro eo quod nos legimus; Ne tradas bestiis animas confi-
Psal. 73. tentes tibi, alii ex Hebræo uerterunt; Ne tradas bestiis animam turturis tuæ. Et sanctus Dauid dicebat, Auribus percipe lacrymas meas. Vbi innuit, lacrymas, in oratione, esse vnum ex præcipuis ius ac singulare remedium, ut coram Deo exaudiatur. Ideo Beatus Augustinus refert, cum pii, & deuoti homines cuiusdam ægroti salutem fletu a Domino deprecarentur, seipsum Dominum simul cum eis obsecrasse, precesque ei fudisse dicendo; Domine, quas preces exaudies, si has non exaudis? Et adiecit statim: Eorum ergo precibus salus ægroto reddita est. Hac igitur dispositione sanctissima oratione Dominica, quam ipse Dominus homines docuit, vtendum est, in ea namque, omnia quæ postulare conducit, continentur. Nam quemadmodum cuncta tempora in septem dierum spatium rediguntur, ac septem cœlis, qui prius cœlo stellato ordine sunt, totius mundi machina regitur ac gubernatur, & septem planetis omnes inferiores gignuntur creaturæ, & quemadmodum homo quatuor elementis in corpore, & tribus potentiis in anima, quæ sunt septem, constat, & quemadmodum hominis perfectio in septem virtutibus, videlicet, tribus theologicis, & quatuor cardinalibus, consistit, & quemadmodum septem Spiritus sancti donis mens sanctificatur, & quemadmodum in remedium generis humani Christus Dominus septem instituit sacramenta, & quemadmodum in beatitudine septem mirificis dotibus, scilicet, visione, tentione, & fruitione in anima, agilitate, impassibilitate, claritate, & immortalitate in corpore glorificabimur, ita omnes necessitates nostræ in septem petitiones, quæ in hac cœlesti oratione continentur, referuntur. Ac quoniam diuinus Magister noster cum discipulos suos orare doceret, eis dixit: Sic ergo vos orabitis, Pater noster, q es in cœlis, &c. nos etiam hac sacrasanctissima oratione frequentissimè vti debemus. Res etiam planè consideratione in hoc Euangelio digna est, siquidem Deus adeo se liberalem erga nos ostendit, ut in hac sacra lectione Iesus Christus affirmet, Si quid petierimus Patrem in nomine ipsius, nobis esse concedendũ, nos etiam propter eius amorem erga proximos nostros liberales esse eis, quæ a nobis postulauerint, concedendo, rationi

A Psal. 16.
B. Aug. li. 22. de ciu. Dei cap. 8.
B Simile.
C
D
Mat. 16

con-

A consentaneum est. Olim hoc iussit Dominus: Ingressus vineam proximi tui comedes vuas quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum. Postea verò Christus Redemptor noster sic apud Diuũ Lucam ait. Ignem veni mittere in terram,& quid uolo nisi vt accendatur? In quo mundum ante aduẽtum ipsius frigidum & absque diuini amoris igne esse significauit. Sed proh dolor, quanuis filius Dei tot beneficijs velut flammis incẽsis, corda hominum in sui,& proximorum amore inflammare conatus est, multi tamen aliquo modo frigidiores quam antea remanserunt.

Lucæ 12

B Nam si eo tempore pauperi in alienam vineam ingredi, vuasque comedere atque alia id genus licebat, nunc non solum ad manducandum racemum in alienam vineam ingredi minimè licet, absque pœna, & supplicio, sed etiam aliæ quamplurimæ in miseros pauperes crudelitates exercentur, ob quas (ut credi potest) tot malorum genera his tempestatib. patimur. Aequum est enim & rationi consentaneum, vt tibi, qui cum villicus diuitiarum Domini tui esse deberes, eas omnes tibi vsurpasti, & nũquam filiorum Iesu Christi, uidelicet, pauperum recordatus es, cuncta quæ possides, C ipse Dominus auferat. Igitur (charissimi fratres) quandoquidem vultis, vt ergo uos Deus sese liberalem exhibeat, uos etiam liberalitatem erga pauperes ostendite. Quo non solum obligationi vestræ satisfacietis sed diuinam gratiam merebimini, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA Quinta post Pascha.

Concio III.

D *Amen, amen dico uobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. Ioan. 16.*

MErito, atque optimo iure veteres philosophi hominem arborem inuersam appellarunt, ille enim radices in cœlo agere, fructum verò in terris, uidelicet, in hac uita, præbere debet. Et quemadmodum omnis cura, & solicitudo olitoris irrigandis nouis arboribus, ut radices altius mittentes vberrimos fructus ferant, sita est, ita præcipua cura hominis Christiani, debet esse in cogitandis rebus cœlestibus, ut ea cordis cogitatione, quæ radix hominis est, virtutem cœlestem attrahat, qua bonorum operum fructum ferat abundantissimum. Sic faciebat Sanctus Dauid, qui ait. Leuaui oculos meos in montes, vnde ueniet auxilium mihi. Et Ecclesiasticus inquit; Iustus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo ad Deum, qui fecit illum, & in conspectu Altissimi deprecabitur. Perpendite uerba illa; Tradidit cor suum, ubi iustus cor suum famulum huius sancti exercitij efficere significatur. Nam sicut olitor ante lucem surgit ad arbores irrigandas, ita uir iustus, ut cor suum ad Deum in illa crepusculi matutini quietudine erigat, surgit. Atque Sanctus Iob inquit; Si diluculo surrexeris ad Deum, & omnipotentem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te, & pacatum reddet habitaculum iustitiæ tuæ. Dauid etiam licet Rex, & multis negotijs præpeditus, dicebat; Mane astabo tibi, & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. Pro quo Beatus Hieronymus ex Hebræo uertit; Mane astabo tibi, & contemplabor, & alius Doctor uertit; Mane instituam ad te orationem meam, & suscipiam. Et pro eo, quod nos legimus. Præueni in maturitate, & clamaui, alij ex Hebręo vertunt. Præueni diluculum & clamaui. Et ubi nos habemus; Exurgam diluculo, alij verterunt, Excitabo Auroram, id est, non expectabo vt Aurora me exsuscitet, imò ego matutino tempore surgendo illam suscitabo. Et ita ipse Rex Dauid dicebat. In matutinis meditabor in te, quia fuisti adiutor meus. O magnam multorum confusionem. Nescio quomodo talia audientes pudore non conficiuntur illi, qui cum viginti quatuor horas diei naturalis in misero, & mortali corpore indulgendo integras consumant, saltim unam in adhibendo animæ remedium non impendant. Quod si uir iustus cor suum tradidit ad uigilandum diluculo, & uos hoc facere minimè curatis, qualiter iustorum nomen obtinere contenditis? Igitur, ò homo, igna-

Simile.

Ps. 120.

Eccl. 39. B

Simile.

Iob 8.

C Psalm. 5

Ps. 118.

Psal. 56.

Psal. 62.

D

A uia, & negligentia sit procul à te, & sic eam arborem uidelicet animam tuam, ut fructum æternæ uitæ afferat, cœlorum rore mane irrigare cura. Ait enim Spiritus sanctus: Qui conseruat legem, multiplicat orationem: scito namque orationem, & contemplationem naturæ rationali exercitium, esse nimis congruum, & conueniens. Quare artes mechanicas ita nuncupari existimatis? Vocantur mechanicæ quasi à uerbo, mœchor, q.a homo ijs uilib. artibus ac humanis negocijs utens, intellectu suo adulterat, & mœchatur. Nam (ut ait Beatus Augu-B stinus) fecit Deus hominem rationalem, B Aug. vt summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidendo frueretur, ipse uero homo ad uilia se abiecit. Atque ita quando intellectus humanus creatus ad intelligendum Deum, & in eo contemplandum, munus hoc sibi tam proprium relinquit, & terrena meditatur, tunc mœchari dicitur, & opera eius mœchanica, id est, adulterina, dicuntur. Hoc aliter etiam in hunc modum probatur. Deo quatenus Deus & actus purus est, dare & non petere, uel accipere, creaturæ verò, ut creatura est, C accipere competit, ac quemadmodum Deo semper dare naturale est, ita creaturam semper postulare ac petere rationi est consentaneum, & sicut cum Deus donat, munere suo fungitur, ita creatura eum postulat. Denique oratio sic Deo grata est, vt ipse cum anima iusta loquens ei Cant.4. dicat. Fauus distillans labia tua. Hoc est, oratio quam labijs profers, mihi fauo mellis dulcior ac suauior est. Atque ita, ubi Psal.17. nos legimus; Clamor meus in conspectu eius introibit in aures eius, alia translatio simul, & contextus Græcus habent; Intonuit in aures eius, vbi iustorum ora-D tio in Dei auribus instar suauissimi concentus esse significatur. Nam sicut mu-Simile. sicus, ut gratam, & concinnam coram Rege efficiat melodiam, lyræ chordas prius concinnare conatur, ita vir iustus cor suū, antequam orationi vacet, diligentissimè præparat, Deus enim interiora hominis plusquam externas voces intuetur. Quam obrem diuinus Psalmographus inquit; Psalm.2 Præstarationem cordis eorum audiuit auris tua. Vnde intelligetis rationem, quare Dominus iubens sancto Moysi cum Rege Pharaone loqui, ipse se excusauit, di-A cens: Non sum eloquens ab heri, & nu- Exod.4. diustertius; impeditioris, & tardioris linguæ sum. Mira profectò res. Ad loquendum cum Deo se balbum esse atque insufficientem minimè dixisse legitur, cùm ad loquendum eum homine se impeditioris linguæ esse existimaret. Nam cum Deus præter hominum consuetudinem, ad cor magis quam ad uerba attendat, iusti verborum elegantiam, & compositionem non curat. Ideò, postquam sponsus sponsæ dixit; Fauus distillans labia tua, adiecit statim; Et odor vestimentorū tuorum, sicut odor thuris. Per uestimen-B ta, virtutes sanctæ, & per thus oratio suauissima intelliguntur. Cum autem dicit, vestes animæ iustæ thura redolere, perinde est acsi diceret, in operationibus eius Simile. idem esse operari, & orare propter deuotionem magnam, & considerationem, quib. ea, quæ agit, pertractat. Sicut enim mater cum filij sui aut mariti ex itinere defessi pedes abluit, simul seruitutem adhibet, & ipsum abluendo diligit, atque in ea operatione delectatur, ita fidelis Dei seruus, in ijs quæ operatur, Dominum, propter quem illa agit, contemplatur, & simul ea propter eius seruitium faciendo, C delectatur ex animo, cupiens ipsa multo melius, & exactius perficere. Et id quod hac ratione fit, ingentis meriti esse certissimum est, nam merita nostrorum operum præcipue ab intentione, & amore at- Simile. que deuotione qua fiunt, dependent. Quemadmodum in monetis, non tanti facimus magnitudinem, & quantitatem, quanti metallum, ex quo conflantur (parum enim auri, pluris quam æris magna copia extat) ita in bonis operibus non per inde eorum multitudo, sicut amor & deuotio qua aguntur, attendenda est. Est autem oratio Deo grata, quoniam nobis vti-D lissima, quapropter in ea continuo insuda Simile. re, ac dum vitam degimus, diligentissimè laborare debemus.

Qui flumen aliquod tranare contendit, nisi caput suum super aquam erigat, absque dubio à periculo se mergendi euadere non potest. Cuilibet nostrum uerba Psal.67. illa Prophetæ Dauid, licet in alium propositum scripta fuerint, optimè applicari possunt; In mari uiæ tuæ, & semitæ tuæ in aquis multis. Cum ergo omnes in pro-

cellis

A cellis huius mūdi brachia nostra natando concutiamus, si caput in altum non erigimus, id est, si cogitationes nostras affectiones, atque portionem superiorem in Deo misericordiam eius postulantes, non figimus, profecto in peccatorum flumine submergemur. Malum citrum, & alij huius generis fructus (vulgo *Cydras y limones*) diu incorrupti custodiri nequeunt hu ideo saccaro delibuti (Hispane *en cōseruas de acucar*) longum temporis spatium retento pulchro colore, velut recentes, reseruantur. Sic omne opus studiosum diu a se solummodo absque sanctissimo orationis exercitio conseruari non potest: B absque oratione enim statim uirtus marcescit, cum illa uero omnia conseruantur, & recentia ac suauissima Deo uidentur. Quocirca quidam sanctus frater nostri ordinis, nomine Ægydius, dicere solitus erat, uelle se potius in sancta religione unam duntaxat uirtutem, quam extra illum in seculo decem habere: nam decem in seculo marcescunt, & facile annihilantur: in religione uero una conseruatur, & multiplicatur sancto orationis exercitio.

Cœlestis igitur magister Iesus Christus, ut animum nostrum ad utendum hoc mirifico remedio excitaret, nos in sacra Euangelij lectione hodierna hortatur, dicens *Amen amen dico uobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis*. Indi-
4.Re 19 uinis litteris Rex Ezechias obsessus ab Assyriorum copijs hoc fecisse legitur. Opertus est sacco, ingressusque est in domum Domini, & misit senes de sacerdotibus o-
Esa.37. pertos saccis ad Esaiam prophetam filium Amos, ut eum in suis orationibus
D Dominō commendaret. Attendite, obsecro, ordinem, quem Rex hic sanctus obseruauit. Non solum enim orationibus sancti prophetæ contentus fuit, uerum ipse & omnes sui cilicio prius induti sunt, & cooperti. Cumque epistolas ab Assyrijs missas blasphemijs contumelijsque plenas uidisset, ipse ascendit in domum Domini, & expandit eas coram Domino, & orauit in conspectu eius, dicens; Domine Deus Israel, tu es Deus solus Regum omnium terræ, tu fecisti cœlum & terram, inclina autem tuam & exaudi: aperi Domine oculos tuos & uide, & audi omnia uerba Sennacherib, quæ misit, vt expro- braret nobis Deum uiuentem, &c. Nunc A igit Domine Deus noster, saluos nos fac de manu eorum, ut sciant omnia Regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus. O quam multa exemplo huius sancti Regis docemur: quorum primum est, se non solum orationibus sancti prophetæ commendasse, uerum etiam se suosque famulos cilicio cooperuisse, & propheta sancto orāte, ipse simul orans exauditus est. Nūc vero in hoc miserrimo temporum statu, pij & religiosi viri propter totius populi necessitates instanter orationi uacāt: principes autem, magnates ac duces, scelera & flagitia comittentes, lætitia ac uoluptate afficiuntur. Qualiter ergo Dñs eorū B preces audiet, siquidem pro tam nefarijs hominibus deprecantur? Prophetam Ieremiam Dominus alloquutus sic ait: Noli Ioan.7. orare pro populo hoc, quia nō exaudiam te. Nonne uides, quid faciunt in ciuitatibus Iuda & in plateis Ierusalē? Filii colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, ut faciāt placentas Reginæ cœli, & libent dijs alienis & me ad iracundiam prouocent. Quasi diceret. Parentes, matres, ac filii omnes diabolo seruitutem adhibent, & tu pro il- C lis me deprecatis? Parum profecto illis tua proderit oratio. Igitur, fratres mei, a peccatis uestris, & uijs impijs ad Deum cōuertimini, & pro uobis ipsi etiam orate, & ita uobis seruorum Dei orationes erunt emolumento. Sanctus Moyses cum in montis cacuminé oraret, Iosue insignis Hebræorum dux, aduersus Amalechitas Exod,7 dimicasse, & uictoriam consequutus fuisse, legitur. Æquum ne esset, ut Hebræi dicerēt: Siquidem Moyses in monte pro nobis orat, nō sumamus arma, nec aduersus hostes præliemur, ipse enim solus ad uicto D riam reportandam sufficiet? Certe hoc insania & vecordia iure optimo diceretur. Sed quæro, vnde ad bellum gerendum sibi arma Hebræi parare potuerunt? Nam licet in sacro textu dicatur: Armari ascenderunt filii Israel de terra Ægypti, non tamen tot armis, quot eis opus erant, (siquidem captiuitate opprimebantur,) ex Ægypto muniti exierent. At in deserto arma nullo modo conficere poterant: ergo vnilla habere potuerunt? Huic quæstioni satisfacere uolens ait: Ægyptios, quando filios Israel persecuti sunt, opti- Exo.15

A ma secum arma portasse: at postquam
Prou.5. subuersi fuerunt, in oram maris simul cum armis a profluuio aquarum, proiectos fuisse. Hebræos uero mortuorum cadauera rebus bellicis spoliantes, se ipsos armis eorum protexisse. Itaque aduersarii non solum Hebræis minime nocuerunt, sed potius eis arma ad aliorum hostium uires propulsandas suppeditarunt. Quibus rebus pijssimi Dei, qui suis fauere solet, immensa bonitas plane conspicitur. Alterum uero, quod occasione orationis sancti Regis Ezechiæ
B doceri possumus, hoc est, uidelicet orationem a propria persona orantis habitam, erga Deum plus ponderis ac momenti esse, quam si ab alio (cœteris paribus) habeatur. Ratio huius rei ea uidetur esse, quia intensiore astu unusquisque sibi quam alius a Deo postulat. Quapropter nullus adeo alienis orationibus confidat, ut nullum sibi huius negotii onus relinquendum cogitet. In sacra Scriptura reperimus, quod cum Ismael & mater eius Agar afflicti ac siti confecti in deserto essent, licet mater leuauerit uocem suam, & fleuerit, tamen statim ibi additur: Exaudiuit autem Deus
C uocem pueri. Vbi aperte ostenditur, ipse puer suis propriis lachrymis id quod matris fletus atque oratio obtinere non
Gen.21 potuerant, sibi obtinuisse & comparasse. Id etiam, quod statim adiicitur, ualde notandum est, scilicet: Aperuit oculos eius. Deus, uidelicet, matris Agar, quæ uidens puteum aquæ abiit & impleuit utrem aqua, deditque puero bibere. Ibi antea puteus erat, sed non ab eis uisus est, quoniam nondum orauerant. Hoc sæpenumero euenit, qui remedium nostris necessitati-
D bus, si orationi uacaremus, eum ualde propinquum fit, facile inueniremus: sed quia non oramus, ideo nos latet. Tertium denique, quod hic admonetur, est huius sancti Regis orationis efficacia & exquisiti modi, quos ad sedandam Dei iram, epistolas coram eo aperiens, exquisiuit. Maxime uero nunc dolendum est, uidere negligentiam, ignauiam, ac væcordiam eorum, qui orationi uacant, & multo magis lachrymandum, si curam & solicitudinem, qua plerique homines, terrena, & ea quæ ad corpora alenda pertinent agunt, animo euoluamus. Rex Saul Samuelem prophetam exorauit, ut a Do- A
mino peteret, ne ipse regno suo spoliaretur: quod tanta instantia a sancto propheta efflagitauit, ut eius pallium scinderit: qu a(vt ibi dicitur,) Apprehendit summitatem pallij eius, quæ scissa est, at uero ad obtinendam ueniam suorum peccatorum, sanctum prophetam non tanto studio obsecrasse legitur. Ita sunt quam plurimi, qui bona temporalia a Deo summis precibus obtinere contendunt, bona uero animæ ac diuinam gratiam lente, & desidiose petunt. In sacris litteris legimus, diligentias quas prophe- B
ta Baal clamantes & inuocantes Deum suum, seu potius dæmonem, ut eos exaudiret, adhibuerunt: postquam autem preces suas irritas esse uidebant, se cultris, nouaculisque, donec sanguine perfunderentur, incidebant.

1.Re.15.

O miserandos filios Adæ diligentia ac feruor, quo idololatræ illi Deos suos inanes deprecabantur, negligentiam uestram & accidiam, qua omnipotentem acuerum Deum obseruatis iustissime condemnat: 3.Re.18
qui si aliquando orationi operam datis, cum uestra corpora flagellis ac disciplinis percutere deberetis, forsitan de ultione C
contra proximos uestros, atque alijs scelenibus cogitatis.

Vltimum tandem, quod in oratione huius regis aduertendum duximus, quodque magis ad huius Euangelij propositum facere uidetur, est responsio, quam Dominus sancto Esaiæ circa Reges Ezechiæ petitionem reddidit, dicens. Protegam urbem hanc, & saluabo eam propter me, & propter Dauid seruum meum.

O ineffabile misterium? Non solū Dominus illis uerbis, eos propter merita prophetæ Dauid eripuisse, uoluit innuere, uerum res ulterius progrediebatur. Nam Domi- D
nus Regi Dauid iurauerat, ex progenie eius Messiam nasciturum. Quod si in hac obsidione Ezechias, qui unicus hæres ex progenie Dauid erat, mortem oppeteret, iam Dei promissio ipsi Regi Dauidi, facta decesse uidebatur. Ideirco ait. Protegam ciuitatem hanc propter meum promissum Dauid factum.

Et huc spectare uidet dictū illud sancti Moysis cum Deo loquentis, propter scele- Exo.32
ra commissa. Aut (inquit) dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro uitæ. Quasidi-

A si diceret: Domine, si hanc populi multitudinem perire iubes, hic linea & progenies venturi Messiæ finitur. Quod si ipse non nasciturus est, parum mihi proderit ex numero esse prædestinatorum. Nam si ad redimendum mundum minime venturus est, gloriam mihi promissam non ingrediar. Atque ita his omnibus pereuntibus, omnia cessabunt. Hinc est, quod sanctus Noe, licet ingentem multitudinem vitam finijsse aspexerit, non tamen pro illa deprecatus fuisse legitur: in arca enim Sem filium suum, a quo Messias secundũ carnem originem ducturus erat, secum in

B columem retinebat. Igitur siquidem multis ante incarnationem temporibus, æternus Pater Messię venturi in mundum tantam rationem habuit, ut propter eum Israeliticum populum multis periculis eripuerit; quid nunc propter sacratissimum Messiam Redemptorem nostrum iam crucifixum, ac propter preces, & orationes eius nomini oblatas eum facturum putatis, cum ipse Dominus nobis iureiurando se astrinxerit, dicens: Amen amen dico uobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis?

Hæc summæ ueritatis promissio in ma

C gnam certe spem ac fiduciam nos allicit, qua freti ad æternum Patrem postulaturi oportet accedamus, & hoc efficax reme-

Psal. 45. dium est ad orationem. Ideo Sanctus Dauid dicebat: Auditam fac mihi mane misericordiam tuam, hoc est, Fac Domine, vt quam celeriter tuam in me sentiam misericordiam. Quo iure id, o Rex sancte postulas? Quia in te speraui. Et adiungit statim: Notam fac mihi uiam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Attendite obsecro duas, quas in suam causam rationes affert. Quis ergo tali parenti preces fundere, & ab eo necessaria petere

D non audebit? Magnum in nos Deus beneficium contulit, cum erga nos paternum amorem habere dignatus est. Sed idem Dominus vult, ut nos etiam erga illum filiorum fiduciam habeamus. Quod Diuus

Galat. 4 Paulus testatur, dicens: Quoniam estis filij Dei, misit Deus spiritum filij sui in corda vestra clamantem, Abba pater, idest, facientem vos clamare filiorum affectu, fiducia & amore, atque opem illius fidenter implorare, & ita Christus Redemptor noster modum orandi nos docens, inquit:

Cum oratis, dicite: Pater noster qui es in A cœlis. Deum infinitæ maiestatis Patrem vocare non auderemus, nisi ad id unigenitus filius eius nobis facultatem præberet. Nam, licet olim multi patriarchæ ac prophetæ extiterint, nullus tamen eorum sibi tantum tribuere ausus est, ut Deum ipsum patrem suum appellauerit. Solus sanctus Isaias dixisse legitur: Tu Domine pa Isa. 65. ter noster & Redemptor noster. Quamobrem Ecclesia Catholica omnium fidelium nomine ait: Diuina institutione formati audemus dicere: Pater noster qui es in cælis. Quasi dicat: Si unigenitus filius tuus, nos, o immense Deus, non erudiret, te patrem inuocare minime aude- B remus.

Valde etiam notãdum idest, omnes petitiones illius orationis, quam cælestis magister nos docuit, communes esse. Non igitur dominus vult, nostrum quempiam in oratione esse proprietarium, idest, neminem soli, sed abundantia charitatis suis etiam proximis a Deo petere debere: qua quidem charitate pleno ore dicamus, Sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum, & dimitte nobis debita nostra. Sanctus Dauid ad Dominum orans Psal. 41. dicebat: Effundo in conspectu eius ora- C tionem meam.

Vbi verbum illud, effundere, quod significat, extra aliquid profundere, maxime ponderandum est. Atque ita effundere orationem in conspectu Dei, idem est, quod pro ijs qui extra Deum sunt, videlicet, pro peccatoribus deprecari. Hac igitur charitate Dominus nos orare præcipit, vultque, ut orationib. nostris amicos & inimicos, notos atque ignotos comprehendamus. Cum ergo Dominus ait: *Petieritis Patrem* Nos ipse diuinus magi- Simile. ster reuerentiam, cultum & obseruãtiam, qua ab eo petere debemus, admonet. Si D quando cum Regibus terræ sermones habetis, magnam attentionem ac diligentiã in verbis adhibere contenditis, & quidquid profertis lingua, animo diligenter põderatis. Multo maiori attentione, cura ac vigilantia, vos coram Deo esse ratio postulat, in cuius conspectu potestates cęlorum prosternuntur, & omnis creatura contremiscit. Non me latet, cor hominis suapte natura inquietum esse, & multo magis in oratione. Experientia uidemus, aues, dum Simile

A liberæ in arboribus sunt, quietas esse & tranquillas, dum vero in caueis includuntur, in hanc & in illam partem uolitare, caputque plerunque, ut inde exeant, confringere. Hoc humano cordi contingere videtur: nam si liberum relinquitur, quietum est atque tranquillum cum uero in cauea orationis includitur, statim cogitationum multitudine agitatur, quod plerumque ex industria Sathanæ oriri solet. Atque ita interrogatus aliquãdo sanctus frater Ægidius nostri ordinis, uir quidem eximia sanctitate præditus, quare in oratione a dæmone plusquam alibi homines ten-
B tantur, sic respondit: Quemadmodum, il-
Simile. le, qui cum alio litem exercet, pro uirili laborat, ne aduersarius eius ad postulãdum iudicem alloquatur, ita infestissimus humani generis hostis hominibus orationis exercitium, ne diuinæ maiestati gratum sit, aut ob illud id quod intendunt, consequantur, impedire conatur.

Simile. At sicut auem, quæ in cauea est, vi mitigari & mansuefieri non oportet (id enim esset in causa, ut ipsa plus efferaretur) sed potius cum ea blande ac leniter agendum est, ita cor hominis per uim minime domandum est, hinc enim sæpenumero non
C paruum incommodum ac damnum capiti euenire solet, immo cum eo suauibus rationibus tractandum est, ei multa incommoda in ijs quæ optat, obijciendo, atque his verbis persuadendo. Quid miserabile cor intendis? Quid in ijs quæ cogitas, delectationis inuenies? Quod gaudium, quam voluptatem, & quod lucrum ista tibi afferre possunt? Otium (mihi crede) aut quietem in ijs, quæ adipisci conaris non inuenies, sed in pijssimo Deo omne gaudium ac uoluptatem duntaxat reperiendam esse, pro comperto habe. Aliud etiam reme-
Simile. dium huic malo adhiberi potest, videlicet,
D hoc. Accipiter suapte natura auis est fera & inquieta, ita ut audiens paruum strepitum, statim euolare contendat. At vero auceps, ad cuius manum ligatus est, eum propter strepitum uolare conantem pedicis, uidelicet, ligulis, vulgo pihuelas quib. prehensus retinetur, iterum ad se trahit, & si aliquando locum ubi strepitus aliquis resonat, præterire contingit, ei ante oculos recentem carnem sanguine conspersam proponit, vt eam intuens strepitu non moueatur.

Ita humanum cor suapte ingenio in- A
quietum, cum ei aliqua Sathanæ instigatio offertur, statim ab oratione in qua erat, diuertitur. Homo autem toto animi conatu debet intendere, ut illud iterum ad se trahat, & uinculis timoris & amoris Dei tranquille retinere, ei carnem sanguine cõspersam, uulneratam, ac flagellatam Christi Saluatoris nostri offerens, ut ipsum cor in consideratione eius sanguinatum, & quodammodo inescatum libentissime cõmoretur, ac placidissime quiescat. Maxime etiam ad hoc conducit in locis solitarijs, & ab hominum cætu seiunctis orationi uacare. Et ita Dominus in lege ueteri B
sic præcipit. Nullus hominum sit in tabernaculo, quando pontifex sanctuarium ingreditur, ut roget pro se & pro domo sua & pro uniuerso cætu filiorum Israel. Insuper ualde notandum est uerbum illud, Si Leu. 16.
quid petieritis, ut aperte intelligamus, ea quæ in oratione petimus, debere esse quid. Nam cum Deus liberalissimus sit in spiritualibus diuitijs tribuendis, hominẽ Christianum in eis postulandis parcum atque auarum esse, magna confusio est. Id enim, quod plerumque ac maiori ex parte peti solet, corporalia sunt, quæ iure optimo nihil appellari possunt, ac sæpenumero in C
euersionem & incommodum petentium comparantur. Rachel vxor Iacob, adeo filios habere desiderabat, ut (sicut in sacris literis traditum est) viro suo dixerit. Da Gen. 30
mihi liberos, alioquin moriar. Deus autem ei duos concessit, & ipsa ex partu alterius, videlicet, Beniamin animam efflauit. Attendite quanti ei optatus filius steterit, siquidem mortis eius causa fuit. Rebecca etiam (vt narrant diuinæ literæ) liberorũ mater esse peroptauit, quæ duobus in uentre ipsius pugnantibus sic afflicta & mœrore confecta est, ut in hæc uerba prorupe- Gen. 25
rit. Si sic mihi futurum erat, quid necesse D
fuit concipere? O immense Deus, quas afflictiones, & quam ingentes labores multi parentes propter filios, quos diu vehementer cupierunt, & a Deo summis precibus impetrarunt, perpessi sunt.
Quamobrem fratres mei, solam gratiam D. Ber.
& gloriam absolute petere debetis, reli- li. de in-
qua uero cum additamento & conditio- teriori.
ne postulare. Quod si Dominus ea uobis domo;
impartiri noluerit, Diui Bernardi senten- c. 51.
tiam libẽter amplectimini, quæ sic habet; Simile.

Sæpe

A Sæpe multos non exaudit Deus ad uoluntatem, ut exaudiat ad salutem. Si insanus ac mentis inops, ab amico suo ensem postularet, si ipse verus eius amicus est ei illum negaret, eo quod existimaret, e in o seipsum velle interficere. Ita Dominus nobis petentibus quamplurima negare solet, eo quod nos tanquam fatuos, & ratione carentes cum illis nobis mortem & damnationem allaturos esse certo scit.

Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo. Non ait Dominus eis: Hactenus

B orationi non dedistis operam, nec etiam ait tantummodo. Hactenus non petistis,

Luc. 11. nam sæpenumero Apostoli orauerant, atque ita diuino magistro d xerant. Domine doce nos orare? sed addidit, in nomine meo: tum quia eo usque cœlestem magistrum suum secum habentes in aduersitatibus, & in iis quæ opus erant eum magna cum fiducia consulebant, tum etiam quia vsque ad id tempus eis Dominus ineffabilem sui sanctissimi nominis uirtutem non ostenderat. O superne Magister mundi Iesu Christe? qui re virtutem tui altissimi no

C minis, quando ad Patrem ire uolebas, patefacere indicare voluisti? quoniam pretiosa

Similia. medicamenta grauibus morbis adhiberi solent, & in magnis necessitatibus plenissimæ indulgentiæ conceduntur, ac magnæ reliquiæ, & magna in æstimatione habitæ, in magnis calamitatibus in lucē extrahuntur: denique (vt in prouerbio est) frater & amicus in diebus infaustis opportunus, idest, *El amigo y el hermano pera el dia mala.*

D. Tho. sup. Io. Diu. Thomas inquit, diuini auxilii proprium esse, in maioribus angustiis & afflictionibus miseris subuenire. Sed quoniam inter maximas angustias, quas sacri discipuli ferre poterant, una erat sui diuini Ma

D gistri absentia. Ideo ipse Dñs nomen suum, quod uices præsentiæ ipsius supplet, & in quo thesauri meritorum eius sunt absconditi, voluit relinquere, atque ita suauissimum Iesu Christi nomen coram æterno Patre discipuli ponentes, merita eiusdem Domini reponebant.

Iterum igitur liberalissimus Dominus sacris discipulis ait, *Petite & accipietis.* Et, ut, eos in maiorem spem erigeret, fortioresq in id redderet, adiunxit. *Vt gaudium uestrum plenum sit.* Idest, ut ex beneficiis quæ propter orationem consequimini, gaudium plenissimum habeatis. Nam (ut Diuus Paulus docet) Fructus spiritus est A charitas, gaudium, pax. Ac de hoc gaudio sanctus Dauid uerba faciens, inquit. Beatus populus, qui scit iubilationem, Quare beatus? Rationem innuit, dicens: Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, hoc est ducti clarissima luce tua, in nomine tuo exultabunt, id est, ex te gaudia mirabilia & uoluptates depromènt, & in iustitia exaltabuntur, hoc est, in lege tua maximos progressus facient, & in maiorem perfectionem ac uirtutem accrescent Hoc autem gaudium non solum humanas vo luptates expellere facit, sed etiam ad perferendos labores recreat, & animum reddit. Sicut enim ursi aluearia inuadentes B fauorum dulcedine allecti, facile apum aculeos & stimulos patiuntur, ita dulcedo cœlestium gaudiorum efficit, vt non solum omnia, quæ in mundo habentur pretiosa contemnantur, sed ut ardua & difficilia hac dulcedine quis recreatus aggrediatur. Hæc etiam dulcedo in mente, sanctum castumque timorem ad non peccandum generant. Ideo sanctus Dauid dicebat. Lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum. Nam qui Deum gustauit, & ei placere studet, sicut ipsi maxime obtemperare & inseruire optat, ita illum vel leuissima in re offendere pertimescit. Atque hoc C gaudio preces & orationes nostræ efficaciores coram Deo redduntur, ut idem sanctus Propheta fatetur, dicens. Delectare in Domino & dabit tibi petitiones cordis tui, Libentius enim Dominus eas preces audit, quæ ab hilari & deuoto corde, quam quæ a languido & segni proficiscuntur: & propter efficaciam & feruorem (inquit ipse) dabit tibi petitiones cordis tui. Denique hoc gaudium nos per diuinorum mandatorum viam celeri cursu facit incedere, sicuti idem Regius Prophe D ta testatur, cum ait. Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum, Ecce igitur quam multa bona Dominus sola suæ suauitatis gutta in fidelium suorum cordibus operatur. Si autem a me rursus quæratis, quo in loco pij homines potissimum hac dulcedine fruantur? ad hoc idem Dominus per Isaiam deiisdem deuotis hominibus loquens, sic respondet. Lætificabo eos in domo orationis meæ. Quis ergo (fratres charissimi) tam durus corde, ac sui ipsius adeo inimicus

Psal. 83

Simile,

Psal. 85.

Psal. 36.

Psal. 118

A est,ut hęc audiens,sese in posterum sanctis simo orationis exercitio continuo non tra dat,maxime cum Dominus toties a se po stulari nobis imperet.

D. Aug. sup. Ioa. & lib. 1. de Trin. Beatus Augustinus aliter uerba hæc ex plicat,dicens:Gaudium plenum est,Deum ipsum in gloria contemplari. Nam in hac uita nullum gaudium plenum est , quoniam sitim & appetitum animæ nostræ minimæ implet:& hoc est, quod a se postu lari nobis Dominus præcipit.

Oecum, Oecumenius doctor insignis , eadem verba sic exponit: Petite,ut gaudium vestrum sit plenum,ui delicet,postquam uideritis vos nomine Ma gistri uestri , omnia quæcunque petieritis fuisse consecutos.

Simile, Si alicui magnati aut principi aliquando famulatum præbuisti, & postea quocunque pergas,ubi ille cogni B tus fuerit,tibi honor propter eum adhibe tur,certe tali Domino seruire, magnam ca pis animo lætitiæ uoluptatem. Sic sacri A postoli magna lætitia perfundebantur , eo quod omnia quæ optabant,& petebant no mine sanctissimi Magistri sui,facillime fie ri apertissime intuebantur : ita enim tota natura rerum eis,ac si quilibet ipsorum es set Deus,& ipsarum rerum creator, obtem perabat.

Denique ait Dominus , *Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis*. Idest C modo nolo agere, in Patrem pro uobis ob secraturus sim,de hoc enim iam egi,ac di xi uobis : Quia rogabo Patrem & alium Paracletum dabit vobis , nunc autem vo bis duntaxat persuadere intendo , vt Pa-

B. Aug. sup. Ioa. trem meum , quæ volueritis deprecemini. *Ipse enim Pater amat vos,quia uos me amastis* . Quo in loco Beatus Augustinus ait : Amat nos Pater,quia nos amamus Filium cum tamen a Patre receperimus, vt & Pa trem & Filium amaremus , quia ipse prius

2. Re. 14 dilexit nos. In his verbis Christus Saluator noster, suæ reconciliationis ac redemptio nis gratia quanta fuerit, ostendit . Sanctus Dauid filio suo Absalon mortem fra tris eius precibus Ioab pepercisse legitur , D non tamen uoluit ut coram se amplius ap

Simile. pareret . Vnde duplicem reconciliationis modum esse deducimus , alterum , cum delinquenti culpa condonatur tantummo do:alterum uero,cum ipsi delinquenti non solum remittitur crimen , sed in pristinam gratiam & amicitiam offensi ita redit , ut ab eo fauores postulare audeat , & non per timescat. Ita Christus humani generis re A parator fecit, qui nos sic æterno Patri re conciliauit , ut filios eius charissimos fe cerit , & ut beneficia ab eo postulare pos simus. Ideirco Dominus ait: *Petite , ipse enim Pater amat nos*. Igitur,fratres mei,con fidenter accedamus,& ab hoc piissimo Pa tre petamus quid gratiæ , & gaudium ple num gloriæ , ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

FERIA SECVNDA in Litanijs maioribus. B

Concio I.

Quis uestrum habebit amicum,&cęt. Lucæ 12.

HOdie litanias ,seu rogationes quod idem est,solennibus fe stis incipit Ecclesia celebrare, atque ita omnes misericor- C diam a Deo poscentes,glorio sosque sanctos intercessores habere conan tes simul conuenimus. Cum Hæbreorum Exo. 17. populus in solitudine esset(vt in diuinis li teris traditur) tanta necessitate propter a quarum penuriam oppressus fuit, ut con tra Dominum murmurantes dixerint, sibi Nu. 20. terram abūdantem ac fertilem ab ipso fuis se promissam, aridam tamen solitudinem & a suauitate alienā eis fuisse datam , quas quidem murmurationes linguis proferen tes,manibus ad lapidādum sanctum Moy sem lapides colligebant . Clamauit autem Moyses ad Dominum,dicens: Quid faciā populo huic? Adhuc paululum & lapidabit D me. Medere Dn̄e huic necessitati . Dn̄s au tem sic alloquutus est: Loquere ad petram, & virga tange,& statim ex ea aquarum pro fluet copia abundantissima. Moyses uero. Debile, inquit , remedium uobis præbes. Cum lapide loquar? Quorsum ? nam lapis minime intelligit . Insuper & illū virga iu bes percutere? Virga mollis,lapis uero dura res est. Si igitur molli durum tangitur, quā impressionē efficiet? Deinde lapis hic ex ge nere silicis est: ex quo si percutiatur, ignis potius quam aqua oriri solet. Denique pe tra hæc parua nimis est ex qua tanta aqua

A rum abundantia, quanta multitudini huic opus est, exire quomodo poterit? Hinc sanctus Moyses de promissione Domini cepit dubitare, & ideo terram promissionis ingredi non meruit. O Propheta sancte (ait Beatus Augustinus) quam immerito dubitasti? quam licet lapis hic natura sua non intelligit, id tamen cuius typum gerit, non solum uerba percipit, sed interiora cordis scrutatur. Christum enim Redemptorem nostrum significat, de quo D. Paulus inquit: Petra autem erat Christus, quę licet in humanitate parua sit in diuinitate tamen maxima est, & ab ea flumina (sicut B aqua maris operientis) promanare possunt. Quamuis autem uerum sit, quod si petra hæc graui superbiæ ictu tangatur, ignis ex ea prodit, tamen si leui humilitatis ictu tangitur consolationis & refrigerij aqua ab ea eximitur.

D. Aug.

1.Co.10

4.Re. 1.

Quidam seruus Ochoziæ Regis Israel, Eliam Prophetam in monte commorantem comprehendere uolens, superbia elatus, ei dixit: Homo Dei, Rex præcepit ut descendas. Quasi diceret: licet uelis nolis, ego te inuitum ad Regis conspectum traham, siquidem ipse ita imperauit. Cui vir sanctus. Si homo, inquit, Dei sum, de C scendat ignis de cælo, & deuoret te & quinquaginta tuos. Et statim descendit ignis de cœlo, & deuorauit eum, & quinquaginta qui cum eo erant. Iterum autem uenit ad eum alius, totidem sicut primus, hominibus comitatus: quos etiam ignis deuorauit, quoniam ictu superbiæ lapidem tetigerunt: Denique tertius uenit, & genua contra Eliam curuauit, & precatus est eum, & ait: Homo Dei noli despicere animam meam, & animas seruorum tuorum qui mecum sunt. Quasi diceret: Inuiti & coacti ad te uenimus, Regis im-D perium nos coegit, ideo nostrorum miserere. Tunc Angelus qui ibi erat, loquutus est ad Eliam, dicens: Descende cum eo ne timeas. Ecce igitur quantum differant tactu, qui in Deo ac seruis eius cum humilitate fiunt, ab illis qui cum superbia atque elatione efficiuntur. Nam ex his tribus solus tertius, quoniam Dei seruum humilitatis ictu tetigit, incolumis cum sociis euasit. Cum ergo Dominus Moysi ait. Tolle virgam, & loquere ad petram coram filiis Israel, & illa dabit aquas. Modum quem seruare debemus in necessariis a Deo postulandis & obtinendis significauit, scilicet, debere nos piis ac deuotis orationibus, petram, uidelicet Christum, alloqui, & eam virga (id est, intercessione sanctorum) tangere ac percutere. Sancti autem conuenienter & appositissime uirga appellantur, uam virga propter mollitiem, & teneritudinem facillime flectitur, ita Sancti præ nimia charitate sua, ad misericordiam proximorum sublevandam, facillime commouentur. Atque ita apud San. Ieremiam dicitur. Israel virga hæreditatis eius. Et quemadmodum hic Sanct. Propheta omnem Israel virgam nuncupauit, sic omnes Angeli & cælestes incolæ, ob singularem amoris unitatem in qua viuunt, possunt virga appellari, qua in his rogationibus supernam illam ac diuinam petram percutimus, vt nobis aquas suorum donorum & misericordiam impertiat & elargiatur. Si autem quęritis, qua re potius hoc tempore, quam alio hæ fiunt rogationes, quatuor vobis causas assignabimus. Quarum prima est, ut hoc opportuno tempore, carnalis concupiscentia quæ nunc magis augetur & quodammodo ebullit, ieiuniis & orationibus mortificetur & quasi extinguatur. Atq. ita allegatus textus, qui incipit, Rogationes, nos admonet, vt hoc potissimum tempore, nos totos ieiuniis & orationibus tradamus. Angelus Raphael cum San. Tobia sermonem habens, cum sic alloquutus est: Bona est oratio cum ieiunio & eleemosyna. Sicut enim accipiter cum ieiunus est, celerius & expeditius aduolat, ac maiori cum impetu ardeam inuadit, ita cor hominis cum corpus eius ieiunum est, & ipsa sensualitas debilis, magis ad uolandum in cœlestem contemplationem aptum est. Ex quo aperte conspicitur, ieiunium duos præcipuos effectus operari; alterum scilicet, orationi fauere, alterum vero sensualitatis passiones reprimere & mortificare. Idcirco Diuus Basilius illud tantopere laudat, vt in altera concionum, quam de eo habuit sic dicat, Custodes Angeli libentius ac studiosius eorum animas curant, qui per ieiunium purgati fuerunt. Et paulo inferius sic ait. Angeli per singulas Ecclesias, eorum qui se ieiuniis purgauerunt, catalogum faciunt. O admirabilem sanctissimi ieiunij laudem. Videte qualiter gloriosus Doctor ieiunium effert, dicens, Angelicos

A

Iere. 10. B

C Rogatio nes dicō sec.d. 3.

Tob. 12

Simile.

D

D. Basilius.

A gelicos spiritus per parochias & monasteria, omnes ieiunantes, in catalogum militum Iesu Christi, atque in seruorum eius numero scribere. Possumus autem cogitare, eos sic ab Angelis in album referri. In domo Episcopi ipse ac famuli eius ieiunant: in domo Prætoris ipse ac famuli eius ieiunant: in domo principis huius ciuitatis, ipse ac famuli eius ieiunant, &c. Fœlix illa domus, in qua vir coniux, filij, ac serui omnes ieiunio vacant: hi in numerum eorum referentur, quos Angeli coram Domino constituent. Eos etiam,
B qui cibis & uoluptatibus dediti sunt, & qui nunquam ieiunarunt, maxime cum Ecclesia iubet, Angeli in suis codicibus numerabunt, atque in cælesti regno illos voraces & helluones esse dicent. Oratio etiam simul cum ieiunio, præcipue hac temporum calamitate, quibus sensualitas ita præualet, valde necessaria est. Cum
D. Gre. sanctus Benedictus (ut refert Beatus Gregorius) in solitudine esset tanta iam sanctitate præditus, ut multa Deus per ipsum miracula ederet, auiculam quandam nigram circum circa se uolantem aspexit: qua uisa tantis luxuriæ incitamentis, & tentationibus commotus fuit, ut statim
C de reditu in seculum cogitauerit. O rem omni admiratione dignam? Perpendite quæso, quousque tentatio virum egregium ac miraculis & omnium virtutum genere clarum, perduxerit. At ipse diuino fauente numine ad se reuersus, & in seipsum iratus, uestibus se spolians, in tribulos & asperrimas spinas se uolutando proiecit:
B.Greg. vbi sup. atque ita (ut idem B. Gregorius (per vulnera cutis vulnera sanauit mentis. Ecce igitur, fratres mei qualiter sancti dæmonum tentationem superabant. Multo ergo ma-
D gis nobis miseris opportunioribus remedijs uti conducit, si inclytam de hostibus uolumus uictoriam reportare. Valde etiam ad Dei optimi maximi dona comparanda, labores & afflictiones simul cum oratione
S.Bona. in meditatione. adiuuant D. Bonauentura, sacratissimam virginem Mariam, sanctę Elizabeth vidue ordinem uitæ & orationis suæ explicuisse commemorat. Atque inter alia quæ ibi refert, hoc unum peculiare commendat, videlicet, eam excepta plenitudine gratiæ, quam in uisceribus matris suæ accepit, cætera alia dona & gratiarum dotes, ingenti labore, assidua oratione, ardentissimis desiderijs ac lachrymarum multitudine comparasse. Et ad eicit, purissima uirgo eum sancta vidua sermocinans. Hoc unum tibi persuade, nullum cæleste donum, nullam que virtutem absque oratione & corporis afflictione, præterquam cum Dominus extraordinarium opus, & intra suarum legũ limites non contentum facere vult, posse obtineri. Huic cælestis Reginæ sententiæ, verba Angeli fauere manifestum est, qui eam plenam gratiæ appellans dixit. Inueni sti enim gratiam apud Dominum: ubi ipsam, si tot donis ornata erat, industria & diligentia ea quæsiuisse significauit. His etiam concordat dictum sacerdotis Eliachim, qui obsessis ab Holoferne Bethuliæ incolis, & in maximum periculum adductis, hanc tanto viro dignam sententiam protulit. Scitote, quod exaudiet Dominus orationes vestras, si manentes, manseritis in ieiunijs & orationibus in cõspectu eius. Perpendite quæso uerba ista. Si manentes, manseritis, vbi quam necessaria sit sanctarum exercitationum perseuerantia, aperte insinuatur. In uerbis, quæ supra Angelum dixisse retulimus, orationem non solum a ieiunio, sed etiam ab eleemosyna adiuuari posse angelus dicebat, sunt enim binæ alæ, quibus ipsa oratio usque ad Dei conspectum aduolat. Si in curia negotium aliquod uobis cum Rege agendum est, illud absque magnis sumptibus in finem perducere nequitis, nam famulos Regis, & eos qui sunt a latere ipsius, muneribus ac largitionibus, vt nobis suffragentur, afficere contenditis, idque sæpenumero frustra fieri contingit. Quare ergo, ut cum Deo agatis, seruis eius, ipsiusque charissimis, pauperibus videlicet, aliquid condonare non curabitis? Siquidem hoc frustra non agi certissimum est, summa enim Veritas inquit. Quandiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis Ideo S. Ieremias nos admonet, ut corda nostra cum manib. ad Dominum in cælos leuemus. In quo orationes nostras cum recte factis ac bonis operibus coram Deo coniungendas esse, aperte ostenditur. Quapropter (charissimi fratres) per immensam Dei charitatem vos oro, ut siquidem tot modos, quib. preces vestræ apud homines irritæ non sint, quæritis multo plures, ut petitiones vestræ corã Deo sine acceptæ, inquirere contendatis.

Secunda aũt Rogationum causa est, ut Domi-

Right margin: A; Luce. 1.; B; Iudit. 4.; Ezec. 37; C; Simile.; D; Mat. 25; Thre. 3.

A Dominum deprecemur, uelit iram suam erga nos lenire ac mitigare, nosque prout scelera nostra mererentur, non puniat: & bella ac seditiones, quæ his maxime temporibus oriri solent, cõprimere dignetur.

2. Re. 11 Nam (ut in sacra pagina dicitur) initium veris tempus est, quo Reges ad bella solẽt procedere. Quod si alijs seculis hoc fieri oportebat, his profecto temporibus calamitatibus plenis, multo magis necessariũ est, siquidem aduersus Rempublicam Christianam, tanta Maurorum multitudo, tot hæreticorum copiæ, ac tot exercitus Turcarum quotidie conflari & acerrime pugnare uidemus, ita ut undique nos hostes obsidere, & circumuallare uideantur. Et rationi consentaneum est, ut non eorum uires, non multitudinem, non potentiam, sed scelera nostra, quæ ipsi contra nos ut tela fortissima afferunt, pertimescamus. Cum quidam exercitus aduersus alium dimicat, si alter alterius arma possit arripere, sine dubio uictoriã facile reportabit. Igitur quia aduersarij nostri, peccata quæ commisimus, pro armis portant, si ab eis arma hæc auferimus, certissima pro nobis uictoria erit: ueram autem iniquitatum nostrarum pænitentiam facientes eos his armis facillimè exuemus. Cum sanctus Moyses Israeliticum populum alloqueretur, hæc in Deuteronomio eis dixisse legitur: Si audire nolueris uocem Domini Dei tui, ut custodias & facias omnia mandata eius, uenient super te omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. Et inter maledicta quæ ibi in filios Israel conijciuntur, hoc unum est, uidelicet: Tradet te Dominus corruentem ante hostes tuos. Et statim inferius ait. Adducet Dominus super te gentem de longinquo, in similitudinem aquilæ uolantis cum impetu. Et infra. Opprimet te hostis tuus. Propheta etiam Ieremias, quoniam Deus in urbe Ierusalem iustos minime inuenit, sic inquit: Idcirco percussit eos leo de sylua, lupus ad uesperam uastauit eos, pardus uigilans super ciuitates eorum. Omnis qui egressus fuerit, ex eis, capietur, quia multæ sunt præuaricationes eorum. Per feras istas Dominus tyrannos & hostes immanes, qui eos iussu Dei ob ipsorum flagitia perdituri atque euersuri erant, intelligit. Ideo sanctus Ieremias de hoc agens, sic lamentatur: Peccatum peccauit Ierusalem, propter quod instabilis facta est. Peccatum peccauit, id est, Peccata peccatis accumulauit, uel nimie peccauit. Propter quod instabilis facta est, id est, fragilis & non potens aduersarijs resistere. Quid igitur cogitatis, fratres mei, nos illis (maxime cũ maiori obligatione nunc astricti simus) bonitate antecellere? Credo equidẽ, imo & pro certo habeo, nos illos nunc minime superare. Ergo ne miremur, si quotidie uos tot hostibus obsessos uideamus: ueràm pænitentiam agentes, tanto malo, facile diuino fauore medicabimus. Dominus Hebræorum populum sic minitatus fuisse, a diuina pagina commemoratur. Ecce ego (inquit) conuertam uasa bellí, quæ in manibus uestris sunt, & quibus uos pugnatis aduersum Regem Babylonis. Hoc est, eadem tormenta bellica uos displodent, vulgo *Los mismos tiros dispararã contra uos*, & cogitãtes hostibus uestris nocere, a proprijs armis pereũtiemini. Et adiecit statim: Posui faciem meam super ciuitatem hanc in malum, & non in bonum. Rex nefarium proditorem & fidelissimum ducem eisdem externis oculis contemplatur: sed illum ut puniat, hunc autem, ut muneribus ac præmijs afficiat. Sic Dominus in præsentiarum ait. Sic in urbem illam peccatricem, ut in ipsam seuerè animaduertat, ita oculos coniecturum esse ad puniendũ, sicut iustos ut præmijs eos muneret & condecoret, aspicere solet. Postquam autem Dominus sic toties minitatus est, ut iamiam supplicio Dei puniri, eiusque flagellum in ipsos imminere uideretur, eos iterum S. Propheta eiusdem Dei nomine, ad amicitiam ipsius Dei inuitat, dicens. Audite uerbum Domini domus Dauid, hæc dicit Dominus: Iudicate mane iudicium. Quasi diceret. Animaduertite diligenter, & cauete, Ecce ego uos ipsos continuo expecto, igitur cõuertimini ad me, ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea. O ineffabilem Domini clementiam & misericordiam, fælices illi, qui eam totis uiribus apprehendunt. Nos ergo ipsam, siquidem sese tempori occasio offert, uere scelerum nostrorum pœnitentes, diligentissime apprehendamus, qua non solum a pœnis æternis, sed a temporalib. flagell. eripiemur. Nam experientia patet, a nubibus turbationes

Marginalia: Simile. — Deu. 28. — Ierem. 5 — Thre. 1. — Ierem. 2 — Simile. — Simile.

A tiones nunquam in terram descendere, nisi ab ipsa terra exhalationes ac uapores ex quibus gignitur eædem nubes, tonitrua, nimbi, niues, fulgura, ac reliquæ cœli turbationes, prius ascendant. At uapores ij sensim & inuisibiliter quodammodo in altum ascendunt: fulgura uero, grandinem ac tempestates palam & in propatulo ex eodem cœlo descendere uidemus. Ita Deum nostrum adeo iustum esse cogitare debemus, ut in nos, nisi propter ingētia scelera nostra sua supplicia non mittat, ipsumque Deum a nostrorum secreta culpa excitari, ut publice de nobis supB plicium sumat: & sic, quia peccata nostra ascendunt, supplicia Dei in nos descendunt. Atque ita, siquidem ob flagitia nostra in nos turbationes istę ceciderunt, & nos tot aduersarijs obsidentibus oppressos uidemus, unicum singulare remedium est, nosipsos in Deum reuerti, ante quam penitus euertamur. Egregie enim

1.Re.2. Anna Samuelis mater dixit: Arcus fortiū superatus est (scilicet pro peccatis eorum) & infirmi accincti sunt robore, id est, uir-

2 Ma.12 tute Dei. Hoc in Machabæis manifeste apparuit, quorum aliqui milites in quodam prælio aduersus hostes suos comC misso, cecidisse leguntur. Cumque postea ab alijs sepulturæ traderentur, sic ait diuina Scriptura: Inuenerunt autem sub tunicas interfectorum, de donarijs idolorum, quæ apud Ianniam fuerunt, a quibus lex prohibet Iudæos Omnibus ergo manifestum factum est, ob hanc causam eos corruisse Omnes itaque benedixerūt iustum iudicium Domini, qui occulta fecerat manifesta. Quid igitur, o peccatores, speratis, in uobis tot a Deo prohibita habentes? Quid tu usurarie expectas, tot latrocinia committens? Quid tu diues, pauperis atque egeni pignus apud te retinens? Quid tu iracunde, odium cōtra fraD trem tuum in corde reseruans? Quid tu Ecclesiastice, pectus ambitionibus & auaritijs plenum habens? Quid denique tu, o libinose, expectas, turpem ipsius libidinis amorem in corde retinés? Qualiter ergo seruorum Dei continuæ orationes & strenuissimorum ducum exercitus uictoriam consequentur, nobis huiusmodi deprauatam uitam uiuentibus? Ergo a uobis omnia ista scelera expellite, mentesque uestras, antequam diuinus furor uos absorbeat, expurgate. Cum aliquando A

Iosue.7. Hebræorum manus (ut diuina pagina refert) contra hostes paucissimos pugnaret, statim terga uertentes, percussi sunt ab illis, pertimuitque cor populi, & ad instar aquæ liquefactum est. Iosue uero scidit uestimenta sua, & pronus cecidit in terram, coram arca Domini usque ad uesperam tam ipse, quam omnes senes Israel. Perpēdite uerbum illud, Iosue uero, habet enim magnam emphasim, ac si diceret. Cor populi pertimuit, & omnem fortitudinem suam amisit. Itaque sicut aqua minime resistere ualet, sic Hebræorum corda adeo Simile. ad resistendum impotentia remanserant, B ut corda esse non uiderētur: Iosue uero ac senes Israel animum recipientes, negotiū Domino tradiderunt. Hoc etiam munere senes & maiores natu, in Republica atque in congregationibus uti debent, totis uiribus conantes, ut remedium pauperibus adhibeatur. Pronus igitur in terram dux sanctus dicebat: Mi Domine Deus, quid dicam, uidens Israelem hostibus suis terga uertentem? Quid facies magno nomini tuo? Dixitq; Dominus ad Iosue: Surge, cur iaces pronus in terra? Peccauit Israel, & præuaricatus est pactum meum, nec poterit stare ante hostes suos, eosque C fugiet, quia pollutus est anathemate. Hæc omnia Dominus aiebat, eo qđ unus duntaxat ex filijs Israel pallium coccineum, & ducentos syclos argenti, regulamque aureā, quæ in hostium castris supererant, sibi collegerat, & sub terrā absconderat. O rem stupendam. Videre qualiter Deus (licet ibi quamplurimi uiri probi erant) propter unius peccatum, auxilium suum ac fauorem omnibus denegauit. Atque ut rem magis amplificet, cum unus tantum peccauerit, omnem Israel deliquisse. Dominus inquit. Denique propter furtū ab uno commissum, omnis exercitus su- D peratus est. O incomprehensibilia iudicia Dei. Vt quid, fratres, talia audientes, non obstupescimus? Quare, cum modo in Ecclesia Catholica tot pij ac religiosi uiri sint, tot sacerdotes sancti, tot monachi multis uirtutib. ornati, tot purissimę uirgines, tot denique sancti coniuges, si toties ab hostibus nostris superemur, in admirationem rapimur, si quidem inter hos bonos tot improbi ac scelerati reperiuntur, maxime in ipsis bellorum copijs & exercitibus,

A citibus, ubi oẽs fere milites seclusa fide, Barbaros infideles cunctis morib. imitari
3.Re.3 uidetur? Sicut ubi nos legimus. Egressi sunt de castris Philistinorũ ad prœliandum tres cunei, alia trãslatio habet. Egressi sunt ad prędãdum. Et in contextu Græco & paraphrasi Chaldaicæ habetur Egressi sunt ad corrumpẽdum, ubi illos omnes latronum & corruptorum magis quam militum nomen obtinere posse, significatum est. Nec illos fuisse tales mirandum est, siquidem perfidi erant ethnici. At uero militem Christianum furem esse, aut blasphemum aut populorum uastatorem, aut alia id genus crimina perpetrare, nefarium & impiissimum est atq; lachrymis omni cũ miseratione deplorandũ. O infinitæ maiestatis Deus, medere Domine propter infinitam clementiam tuam, siquidem in terris non est, qui uelit remedium adhibere tot flagitiis atque sceleribus. Maxime ponderanda est sapiẽtissimi ducis Iosue in supra
Iosue vbi sup. narrato casu prudẽtia. Qui delinquẽti, ut crimen suũ confiteretur, persuadens, blandis & amorem præ se ferentibus uerbis, sic ait: Fili mi da gloriam Domino Deo Israel & confitere, atque indica mihi quid feceris. Da gloriã Deo, inquit quoniã Dominus, eo quod uerba quę Hebręis promi serat, circa tutelam ac ipsorum defẽsionẽ, non seruabat, diffamatus esse uidebatur. Confessio autem furti erat Domino gloriam dare: nam ex illa ostẽdebatur Domi-
Deu.32 nus, iure optimo Hebræis propter scelera eorum, opem ferre noluisse. Cum his omnibus S. Moysi dictũ cohæret, qui sic ait. Vtinam saperent, & intelligerent, atq; nouissima prouiderent. Quomodo persequebatur unus mille, & duo fugarent decem millia? nonne ideo quia Deus suus uendidit eos, & Dominus conclusit illos? O uinã nunc milites Christiani, quãdo infidelibus bellum inferre uolunt, ante oculos suos gloriam & pœnam æternam, q̃ nouissima sunt proponerẽt. Nã si ita esset, unus duntaxat miles mille hostes superaret, & duo fugarent decẽ millia. Simul etiã cum mentis puritate optimum armorũ genus est ad insignem uictoriam reportandam ipsa oratio. Hac sanctus Patriarcha Iacob
Gen.48 honorifice uicit, & ita cũ filio suo Ioseph loquens: Do tibi, inquit, partem unam extra fratres tuos, quam cepi de manu Amorthæi gladio & arcu meo. Hic sanctus Patriarcha nusquam armis accinctus, nec arcum intendisse, uel arma sumpsisse legit', cum populus ille', tempore quo filii eius, iniuriã sorori suæ Dinæ illatã ulti fuerũt, euersus & solo æquatus est: imo ipse senex aduersus eos, eo quod rem crudelissimam commisissent, indignatus est. Quare ergo nunc vi & armis eum cepisse testatur? huic quæstioni Chaldaica translatio satisfacit, quæ sic habet. Quam orationibus acquisiui: hęc namque longe meliora sunt arma, quam enses, arcus, atq; alia tela manu fabricata. Vbi etiam aliorum translatio notanda est, quæ sic habet. Quam tuli de manu Amorthæi gladio & prece mea.

B Tertia ratio ob quam rogationes fiũt, est ad Dominum obsecrandum, ut nobis frugum abundantiam, qua ipsi seruiamus, conferat: ex hoc enim tempore totius anni remedium pẽdet. Vt autem hoc facile consequamur, simul cum oratione, uera pœnitentia, atque animi synceritas est nobis necessaria. Nam Deus propter peccata hominum, ut ipsi ad eum cõ uertantur, sterilitate eos punire solet. Simile. Quemadmodum tenera mater sibi dilectissimum filiorum habens, quem domi suæ nũquam detinere valet, sed uix mane surgit cum statim auiæ ædes petit, eo q̃ ipsa ei poma prębet, ac multis cupediis & ligurritionibus indulget, hoc remedio (ne pueri auiã tãto amore prosequat', ut matrẽ suã deserere uelit) utitur, uidelicet, infantis auiã admonet, ut ei illa q̃ solet non pbeat, imo potius ipsum illis oĩbus priuet, quo facto (inquit ipsa) me matrẽ, ut iõ postulat, iste puerulus diliget, sic Dñs, cum nos terrena diligẽtes, nostramq; auiam, uidelicet terram pp fructus atq; alia parui momenti, quæ ipsa nobis producit, nimio amore prosequentes, aspiciat, ut amorem quo ipsam terrã diligimus, totum in Deum trãsferamus, ipsi terræ imperat, vt sterilis fiat, nobisq; panẽ, uinũ, atq; alios fructus non proferat. Ideo Hebræis in sacra pagina dixit. Quod si nõ audieritis me nec feceritis oĩa mãdata mea, dabo uobis cælũ desuper sicut ferrum, & terrã æneam, consumetur in cassum labor vester, non proferet terra Zac.16. germen, nec arbores poma præbebunt. Iustum est enim, vt siquidẽ tu, ó peccator, erga Deũ sterilis es, ipsæ creaturæ erga te q̃q; steriles fiãt. Et per Oseam prophetam ipse Dominus de peccatoribus, eo quod tẽpo- Ose.2.
rali-

A talibus bonis in Dei offensam utuntur, his uerbis conqueritur. Idcirco conuertam, & sumam fructum meum in tempore suo, & liberabo lanam meam, & linum meum, quo operiebant ignominiã suam. Perpendite quæso uerba hæc. Liberabo lanam meã, &c. Vbi Dominus aperte innuit, creaturas, quæ peccatoribus inseruiunt, captiuas esse, in ipsumque ut eas
Simile. redimat uoces mittere. Si Rex seruo suo, qui Christianam fidem professus est, imperaret, ut improbo Turcarum Imperatori, licet ipsius infestissimus sit hostis, seruitutem adhiberet, quomodo huiusmo-
B di seruus clamaret, quas uoces in cœlum mitteret, dicens. Domine Rex, quid tibi mali feci, aut in te commisi, quare rem mihi tam grauem iubes? Ita omnes creaturæ, quæ peccatoribus inseruiunt, ingemiscunt, & in deum uociferantur, ac si scirent loqui, ipsum deprecarentur, ut eas a seruitute misera liberaret, ac dicerent:
Oseę. 9. Domine ab his inimicis tuis, in quorum captiuitate sumus nos eripe. Dominus uero sic ait. Ego liberabo lanam meam, & linum meum. Tunc autem creaturas eripit, quando ipsas ab impiorum potestate educit, fructus gelu, frigore, & ariditate consumens. Et apud eundem pro-
C phetam idem Dominus inquit: Area & torcular nõ pascet eos, & vinum mentietur eis. Vbi maxime ponderandum est, Dominũ hic non dicere, uineas & agros eis fructum esse negaturos, sed areas & torcularia ipsum non esse præbitura. In quo significauit, peccatores ipsos frumento & uino, eo tempore quo iam in areis & torcularibus collecta erãt, iure optimo fore priuandos, ut maiori dolore ac tristitia miseri afficiantur. Quocirca fratres mei, ad Dominũ reuertamur, siquidem, ut nos ad se attrahat, tot modos, artes & inuentiones quærit. Cum igitur pluuiæ
D atque aliarum rerum sterilitas est, ad eas postulandas Domini deprecationes ac pompæ fieri solent. Cum uero rerum abũdantia ac fertilitas est, tunc ad agendas ipsi Domino gratias fiunt: nam sancta Ecclesia nũquam pro beneficiis acceptis
Simile. ingrata extitit. Felis seu catus cum esurit, iuxta domini sui pedes uestimenta eius unguibus blande atterens gemebundus uociferatur, atque pedibus, manibus, totoque corpore cibum postulare uidetur.

A Qui ubi primum aliquid ab ipso accipit, statim illud in ore ferens mugiens transilit, & in domus angulo manducans & mugiens, dum prædam in unguibus habet, oculos in dominum minime subleuat: finito uero cibo iterũ gemens, ut prius fecerat, à domino illum repetit. Sic ingrati, cum necessitate opprimuntur, oculos suos, & corda in Deum erigunt, & instanter ab eo remedium postulant. Domino uero precibus eorum annuente, ipsi, postquam postulata consequuntur, illis detenti & occupati, cum proximis rixantes, & contra ipsos murmurantes, ac uelut cati edentes & mugientes, amplius ipsius Dei B non recordantur, nec oculos in cœlum eleuant, quousque iterum necessitate opprimuntur. Non sic Ecclesia sancta, non sic, sed creatori suo pro beneficijs acceptis grata, quas potest illi gratias refert. Ioan. 14 S. Ierem. ait: Nunquid sunt in sculptilibus Gentium, qui pluant, aut cœli possint dare imbres? Nonne tu es Dominus Deus noster, quem expectauimus? Tu enim fecisti hæc omnia. Omnes cœli nubes, & cũcta terra, imbres, seu unam tantummodo aquæ guttam absque imperio Dei mittere non possunt: idcirco ab eo pluuia cæteraq; hominib. necessaria petẽda sũt, eiq; C ob illa gratiarũ actiones referendæ. Quarta deniq; ratio, propter quam rogationes fiunt, est ad cœlestẽ reparationem nostrã Iesum Christum obsecrandũ, ut nos, siquidem ipse hoc tempore in cœlum ascendisse creditur, doceat, erudiat, atque in sanctissima uestigia sua dirigat, nobisque tribuat uirtutem, qua ad recipiendum Spiritum sanctũ (quẽ etiam modo ipse Dominus post ascensionẽ suam in sacros discipulos misit) præparemur. Apud S. Prophetam Ioelem Deus promissionẽ hanc fecit Ioel. 2. se legitur. Effundam spiritum meũ super omnem carnem: id est, virtus spiritus mei D vsque ad ultimos fideles, qui in mundo futuri sunt, perueniet. At sicut illi primi patrẽes, ut promissio hæc adimpleretur, erãt in oratione perseuerantes, ita nos etiã esse debemus: spiritus enim noster uitam sine illo diuino spiritu habere nõ potest. Quo Thes. 5. circa egregie nos D. Paulus admonet, dicens. Spiritum nolite extinguere. Spiritus enim humanus extinguitur, quando fugatur spiritus diuinus. Elegans profecto Simile. metaphora hæc ex lucerna sumpta est, quę

tunc

A tunc extinguitur cum linamentum Hispanè, paulo, ignis participatione priuatur. Sic spiritus noster, cum ab igne diuino priuatur, statim extinguitur. Idem
Ephe 4. etiam sanctus Apostolus inquit: Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis. Vbi alia translatio habet, in diem resurrectionis, & sic est in contextu Græco & in Syriaca translatione. Hoc est: Ne permittatis Spiritum sanctum à uobis propter scelera vestra abesse, eius enim absentia erit causa qua spiritus vester tristetur, & afflictus sit. Atque ita, Nolite contristare Spiritum san
B ctum, significat, Ne Spiritus sanctus absentia sua vos propter culpam vestram faciat contristare. Postulantes autem hunc diuinum spiritum, & accipientes (inquit
Ephe 4. idem B. Apostolus) solici ti estote seruare vnitatem in uinculo pacis, ut uester spiritus, scilicet, inseparabilis sit a spiritu diuino, nam ab ea re, cui noster spiritus accedit, bonum vel malum in se recipit. Ideò
1.Co.6. Apostolus ipse ait: Qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur (videlicet cum ea) qui autem Domino, vnus spiritus est (scilicet cum eo) vt planè quantum inter vtrumque intersit, videatis. Ideò soliciti
C estote seruare vnitatem spiritus, id est, cū ipso Spiritu sancto. Id autem, quo spiritus hic plurimum conseruatur, inter alia pax cum proximis est, & ideò adiecit, in vinculo pacis. Sed vt hæc omnia postulare sciamus, nobis huius sancti Euangelij lectionem sacrosancta Ecclesia proponit: in qua habetur parabola hominis necessitate oppressi, qui media nocte amicum, vt tres panes sibi accommodaret, obsecraturus inuisit, à quo tandem illos quoniam ipsum precibus importunis obsecrauit, accepit. In quo diuinus magister perseuerantiam, qua orare, & Deum ipsum ardenti studio obsecrare debemus, nos docet.
D Finita uero parabola inquit: *Et ego uobis dico, Petite & dabitur uobis.* Vbi verbum illud, Et ego uobis dico, magnam emphasim habet, quasi diceret; Ego, qui propter vos homo factus sum, & qui vestris necessitatibus mederi cupio, dico uobis, vt hoc modo petatis. *Quærite & inuenietis: pulsate & aperietur uobis.* Neminem otiosum esse Dominus vult, sed ore, corde, ac manibus petendum esse, ipsius Domini voluntas est. Id autem quod petere debemus, nō nominatur, quoniam diuina gratia, fauor A
ac gloria, verbis explicari minime potest. Ne autem quis existimaret, hæc omnia sacris tantummodo discipulis dicta esse, adiungitur statim. Omnis enim qui petit, accipit, &c. O admirabilem summi Dei liberalitatem, qui tot vijs, modis, ac rationibus nos in spem consequendi illa, quæ postulamus allicit, & fortissimos reddit inuitando. Denique concludit dicens; Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dare filijs vestris, quanto magis Pater vester de cœlo dabit spiritum bonum petentibus se? O vtinam hanc efficacissimam rationem cordibus nostris reponeremus, ac B
nunquam à nostra memoria laberetur. Illa enim duntaxat nos moueret, ut tanquam filij ad huiusmodi Patrem, qui nos tanto amore prosequitur, spiritum bonū (id est, omne spirituale, donum) petituri accederemus, atque ita diuites diuina gratia fieremus, qua consequeremur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ, filius. Amen.

IN EADEM FERIA II. in Litanijs maioribus.

Concio Secunda. C

Quis vestrum habebit amicum, &c. Lucæ 11.

GLoriosus Apostolus D. Iacobus, in vltimo suæ epistolæ capite, hæc suauissima profert verba: Multum valet deprecatio iusti assidua. Quod confirmat dicens: Elias homo erat similis nobis, passibilis, & Iac. vlt.
oratione orauit, ut non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex. Et rursum orauit, & cœlum dedit D
pluuiam, & terra dedit fructum suum. Si igitur oratio cuiusdam iusti, tantæ efficacia & potentiæ erga Deum est, quanto maioris efficaciæ multorum iustorum erit oratio? His etiam diuina Scriptura assentitur, quæ sic ait: Ædificauit Noe altare Domino, & obtulit holocausta super altare, odoratusque est Dominus odorem Gen. 8.
suauitatis, & ait ad eum; Nequaquam vlta

A tra maledicam terræ propter homines. O stupendam efficaciam orationis & sacrificij serui Dei. Propter multorum peccata
Gene. 6. Dominus sic paulò ante dixerat: Delebo hominem, quem creaui a facie terræ. At propter sacrificium, & orationem quam iustus Patriarcha Noe ei obtulit, se amplius terras aquarum multitudine non esse operturum, pollicetur. Et in eadem sacra Scriptura dicitur, quod Ægypti regno plaga ranarum oppresso Rex Pharao cum sancto Moyse, & Aaron sic locutus est: Orate Dominum, vt auferat ranas à me, & à populo meo. Egressiq; sunt Moy
B ses, & Aaron à Pharaone, vt orarent. Qui
Exod. 8. enim orationi attente uacare vult, omnem populi tumultum vitare debet. Nam licet verum sit, hominem vbique orationi posse operam dare, Deumque laudibus efferre (propter quod S. Dauid ait: In omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino) tamen multò melior in solitudine ad hoc agendum congruitas, & dispositio reperitur. Cum autem egressi essent ambo à Pharaonis domo clamauit Moyses ad Dominum, fecitque Dominus iuxta uerbum Moysi, & mortuæ sunt ranæ de domibus, & de illis, & de agris.
C Perpendite, quæso, emphasim uerborum istorum: (uidelicet Fecitque Dominus iuxta verbum Moysi) res enim planè consideratione digna est, quod Dominus serui
Psal. 62. voluntatem adimpleat. Ideo merito S. Dauid ait: Quam bonus Israel Deus, ijs qui recto sunt corde. Abiectus ille paupercu- lus ac contemptus Moyses, plus apud Dominum, quam diues & superbus Rex Pharao cum sui Regni amplitudine ualebat, vniusque iusti oratio omnibus totius Regni remediũ obtinuit. Quod verò in præsentiarum maximè ponderare debemus, hoc est, uidelicet, orationem solius duntaxat
D hominis pij, quamplurimis impijs prodesse posse. Vnde, obsecro, oriri existimatis, quod cum tot scelera ac flagitia in vrbibus, & Rebuspublicis grassentur, Dominus seuera rigidaque supplicia in nos pro culparum meritis non mittit? Potissima certè causa est, quoniam aliqui Moysi similes, in locis secretis, & in religionum angulis pro nobis continuo orant. Qualiter hoc in Dei amorem (siquidem optimũ amicum eum esse uidemus, & suos etiam in hac vita nimio honore afficere) nos in

uitat. Discamus ergo hinc omnes iustos A
magni facere, & nõ solum illos, qui in cœlis sunt, sed etiam eos, qui in terris vitam degunt, eo quòd à Domino ita diliguntur. Si igitur vnius iusti oratio tam potens est, quanto magis multorum potentior erit deprecatio? Hoc nobis D. Hieronymus ex- D Hier.
plicans Annæ matris Samuelis canticum sup. 1 Re
elegãter insinuat. Nam vbi nos legimus: gu. 1. in
Domini enim sunt cardines terræ, & po- to. 4. ca.
suit super eos orbem, ipse trãstulit: Domi- 105.
ni enim sunt afflicti terræ, & posuit super eos orbem. Vbi ipse D. Hieronymus quandam Hebræorum antiquorum doctorum approbat expositionẽ, quæ asserit, Deum B
propter merita, & orationes pauperum spiritu, mũdum sustinere. Satis optimè Pro- Dan. 2.
pheta Daniel orationem multorum potentem esse intellexit, siquidem ad intelligẽdum somnij Regis Nabuchodonosor mysteriũ, (ut sacra pagina testatur) ingressus est domum suam, Ananiæq; & Misaeli, & Azariæ socijs suis indicauit negotiũ, vt quærerẽt misericordiam à facie Dei cæli super sacramento isto. Et B. Apostolus 2. Co. 1.
ait: Deus de tantis periculis nos eripuit, & eruit, in quem speramus, quoniam, & adhuc eripiet adiuuantib. uobis in oratione pro nobis, vt ex multarum personis facie- C
rum, eius quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agant pro nobis. Ecce quo pacto S. Apostolus fatet, orationes a plurib. fusas ante Deum pro se, non parũ illi adiumenti contulisse. Atque ita Propheta Ioel ait, non vnum aut alterum ad implo- Ioel. 2.
rãdum misericordiam esse congregandũ, sed multos. Vocate, inquit, cętum, congregate senes, omnes habitatores terræ in domũ Domini Dei vestri, & clamate ad Dominum. Ecclesiastes etiam sic ait. Funicu- Eccle. 4.
lus triplex difficile rumpitur. Quid sunt orationes, nisi funiculi, quib. diuinas manus, ne de nobis uindictam sumant, liga-
mus? Quanto igitur plures fideles orauerint, tantò plures funiculi, uidelicet, orationes iungentur. Et si funiculus triplex difficile rumpitur, laboriosius profectò cẽtesimus ac ducẽtesimus rumpetur. Sacrosãcta ergo Ecclesia plurimorum simul fidelium orationes efficaces esse intelligens, rogationes has, & litanias uniuersales his dieb. ad placandam Dei optimi maximi iram, eiusque diuinam misericordiã obtinendã solenniter celebrat. Quod si præte- D
ritis

A tris temporibus hoc fecit, multò magis nunc facere ei opus est, maximè cum se vndique tot tamque immanibus hostibus obsessam videat. Quod quidem ob ingentia scelera nostra euenire, maximè pertimescere debemus. Dominus enim Hebræorum populum per Ieremiam Prophetam sic minatus est: Ecce ego conuocabo omnes cognationes Regnorum Aquilonis, & venient, & ponent vnusquisque solium suum in introitu portarum Ierusalem, & super omnes muros eius in circuitu, & super vniuersas vrbes Iuda, & loquar iudicia mea cum eis, super omnem malitiam eorū qui dereliquerunt me. O terribilem & admirandam comminationem. Cogitatisne, ô peccatores, eos qui nobis bellum inferūt, homines esse? Scitote iras Dei esse, ipsumq; Deum esse præcipuum aduersus nos hostium conuocatorem? Hispanè, *El es el muñidor principal, que anda muñendo las vanderas de los enemigos contra nosotros*, Vt apertè S. Propheta hic significat, cum ait: Ecce ego conuocabo omnes cognationes regnorum. Examinate vobiscum verba illa; Loquar iudicia mea, in quibus Dominus linguam suam, voces atque reprehensiones esse flagella, quibus nos cædit, manifestè insinuat. Cum ego, inquit, conuocauero, & inclusero in domos vestras hostium vexilla, & ad ianuas vestras eorum tentoria castrametatus fuero, ipsique aduersarij vobiscum infestissimum bellum gesserint, tunc loquar iudicia mea cum eis. Enses illorum, tela, tormenta bellica, machinæ, ac munitiones erunt voces meæ, & altisoni præcones, qui, quales vos estis, prædicabunt. Et idem S. Propheta sic alibi inquit: Cogitauit Dominus dissipare murum filię Sion, tetendit funiculum suum, & non auertit manum suā a perditione. Hic sanctus Propheta ostendit, flagella, quæ hominibus inferuntur, non casu euenire, sed ab immēso Deo mitti. Et adiecit San. Propheta Dominum, ut supplicium de eis sumeret, funiculum suum, hoc est, iustitiam suam tetendisse, videlicet, animaduersio, & punitio pro ratione criminum fieret. Væ, væ, væ, ac millies væ nobis, si Dominus secundum peccatorum nostrorum mensuram nos punit. O infinitæ maiestatis Deus, si super scelera nostra funiculum tuæ iustitiæ tendis, visq; sicut iniquitates nostrę merentur

Ierem. 1.

B

Thrē. 2.

C

D

nos flagellare, quid erit nobis? Maximè vobis notādum est, adeo homines in alios diuina permittente iustitia, truces atque crudeles existere, vt Hebræi hoc intelligentes satius esse putauerint, se manui Dei, ut ab ipso punirentur, subijcere, quam per manus aliorum hominum puniri. Hoc aperte in diuinis literis apparet, ubi Domino Iudæis minitante, ipsi sic dixerunt: Peccauimus, redde tu nobis quidquid tibi placet, tantum nunc libera nos. Nam licet improbi ad puniendum iussu Dei sint ipsius Dei manus, sunt tamen manus crudelissimæ. Aliæ vero causæ secundæ, non tam seueræ sunt in castigando. Ipsi autem carnifices, & qui Domino permittente alios corrigunt, & puniunt, immunes à supplicio se mansuros esse non existiment. Isaias enim Propheta de Rege Nabuchodonosor, qui immanis erga plurimos extitit, sic ait: Væ Assur virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eius indignatio mea. Et paulò inferius inquit: Et erit, cum impleuerit Dominus cuncta opera sua in monte Sion, & in Ierusalem, visitabo super fructum magnifici cordis (id est, superbi) Regis Assur, & super gloriam altitudinis oculorum eius. Attendite, obsecro, qualiter sanctus Propheta atrocia flagella, quibus homines vapulant, opera Dei appellat. Aduertite etiam qualiter postquam Assyrij Hebræos euerterūt, Dominus ipsos etiam euertit, & solo equauit. Deus enim peculiarem hominem ditione potentem, improbum ac nefarium, ut alios puniat, in terris esse permittit, illum tamen impune non abiturum certissimū est. Sicut in Christianorum infestissimo hoste Rege Turcarum contingit, qui quāuis crudelissimum Ecclesiæ Dei flagellum sit, non tamen ipse iustus Dominus eum ob has crudelitates ac tyrannidem absque supplicio relinquet. Cum igitur modo hunc potentissimum hostem, non solum ex aduerso, sed etiam tot hæreticos atque infideles habeamus, maximè nobis orationis sanctæ refugio & asylo opus est. In sacra pagina dux Iosue ad omnem Israel sic dixisse fertur; vociferamini, tradetenim vobis Dominus ciuitatem. Nec existimandum est, ipsum ducem eis vociferari sine oratione ac diuinis laudibus iussisse, nam solis linguis vocem emittere, parum aut nihil prodest. Aduertite etiam, cum in-

A

Iud. 10.

B

Isa. 10.

C

Simile.

D

Iosue 5.

A plurali numero loqui: vult enim, vt omnes simul clamores edant, & ad Dominum corde vociferentur. Intelligebat namque vir sanctus, concordiam in clamoribus ac multorum vocibus apud Dominum multum ponderis ac momenti habere. Atque ita Christus Redemptor noster apud San. Matthæum sic ait: Dico vobis, quia si duo ex uobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo qui in cœlis est. Quid igitur erit, quando mille aut duo mille cõsenserint? At credendum est, quod quemadmodum, cum Hebræi contra Madianitas duce Gedeone arma ceperunt, gladius Domini, & Gedeonis clamauerunt, ita voces illæ, quibus Hebræi clamabant, gladius Domini, & ducis Iosuè fortissimi erant. Vbi innuitur, quod clamor fortissimus est gladius Dei, id est, potentia Dei & Iesu Christi. Quid enim mundus vel infernus, contra Dei, & Iesu Christi filij eius potentiam facere poterunt? Ideo, fratres mei, vos obsecro, ut ad hunc supernum Patrem, per cœlestis eius filij merita spiritu vociferemini, vt nobis in tot aduersitatibus, & pressuris opem ferre ac fauere dignetur. Vbi nos legimus apud

Mat. 18

Iudic. 7.

B

C San. Iob: Quis mihi tribuat auditorem, vt desiderium meum audiat omnipotens? ó alij transtulerunt: Quis mihi tribuat adiutorem? & sic etiam Beatus Gregorius legit. Hunc adiutorem, quem sanctus vir desiderabat, iam nos habemus, videlicet Christum Redemptorem nostrum, qui coram æterno Patre suo continuò nos adiuuat: ideò nobis præcipit, ut in nomine suo petamus. Propheta Daniel calamitates, quas Hebræus populus ob immensa scelera sua patiebatur, animaduertens, oratione deuotissima Dominum deprecatus est, ac postquam eum populum iustissimè puniri confessus est, dicens: Tibi Domine iustitia, nobis autem confusio faciei, sicut est hodie habitatoribus Ierusalem, & omni Israel. Et postquam etiam dixit: Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam, & audi, aperi oculos tuos, & uide desolationem nostram, & ciuitatem, super qua inuocatum est nomen tuum, statim adiecit: Nec enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Nos verò in deprecationibus nostris, & orationibus aliquid amplius addituri sumus. Nam sic dicere debemus: Non in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus multis, atque in filij tui Domini nostri Iesu Christi meritis. Id autem quod ad res bellicas oratione comparatur, apertè in sacra Scriptura conspicitur. Vbi cum aduersus Iosaphat Hebræorum Regem ingens infidelium copia aciem dirigeret, Rex ipse timore perterritus, totum se ad Dominum deprecandum contulisse legitur, & prædicauit (aiunt sacræ literæ) ieiunium vniuerso Iuda, congregatusque est Iudas ad deprecandum Dominum, sed & omnes de vrbibus suis venerunt ad obsecrandum eum. Et paulò inferius: Cum iam Rex misericordiam a Domino postulasset, sic dicitur: In nobis quidem non est tanta fortitudo, vt possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos. Sed cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te. Ante exercitum suum, cum iam ad hostium conspectum appropinquarent, prudens Rex cantores qui Dominum in templo suis canticis laudare solebant, collocauit, vt antecedentes exercitum, voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia eius. Cumque cœpissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum, scilicet, Ammon & Moab, & montis Seir, qui egressi fuerant, ut pugnarent contra Iudam, & percussi sunt. Itaque Hebræis laudes Domino decantantibus, ipsi hostes in semetipsos versi mutuis concidere vulneribus. Iosaphat verò, & omnis populus cum eo spolia inimicorum ac diuitias eorum per tres dies auferre, & portare non poterant, tanta erat prædæ magnitudo. Ex his potest optimè intelligi ratio, ob quam Balach Moabitarum Rex, cum ad præliandum contra filios Israel exercitum comparare deberet, huius rei immemor, nuntios ad Balaam misit, vt verbis, & orationibus imprecatorijs eos superaret, atque ita hostes propulsaret ac vinceret; & ipse à periculo in quo erat, liberaretur. Quod (ut Origeni uiro sapientissimo placet) rex ille Ethnicus fecit, eo quod populum Israeliticum orationibus magis, quàm

Iob 31.

Dan. 9.

D

A

2. Parx. li. 20.

B

C

D

Nu. 22.

A armis hostes superare audierat, idcirco ip-
se etiam uerbis aduersus eos pugnare con
tendebat. Vt autem hoc ita esse (inquit
Origenes) intelligatis, ex sacra Scriptura
intelligite id, quod ego a quodam magi-
stro Hebræo (qui relicta sua secta ad Chri
stianorum fidem se conuertit) accepi. Scri
Simile. ptum est (inquit) quod dixit Moab ad se-
niores Madian. Nunc ablinget synagoga
hæc omnes qui in circuitu nostro sunt,
sicut ablingit uitulus herbam campi. Cur
(ait) tali usus est exemplo? Propter hoc
absque dubio, quoniam uitulus herbam
B campi ore conuertit & euellit, lingua ve-
ro tanquam falce omnem quam inue-
nit, secat. Ita populus hic labiis & lingua
contra hostes præliatur, & pro armis ver-
bis nititur. Hæc Origenes. Satis aperte
hoc, quod narrauimus, in sancto rege Io
saphat & exercitu eius apparuit. Licet
autem tibi orationibus duntaxat filij Is-
rael hostes uicerint, uictoriamque ab eis
reportauerint, tamen nō decet, nos eo mo
do in orationibus fiduciam nostram col-
locare, ut id quod in nobis est, ad eam
consequendam præmittamus. Quem-
admodum sanctus Ezechias rex fecis-
C se legitur, qui cum Sennacherib regem
Assyriorum contra se aciem magnam di
rigere cerneret, muros ciuitatis muniri
ac refici curauit, & fecit uniuersi generis
armaturam, & clipeos, & conuocauit uni-
uersum exercitum, & loquutus est ad eos
2.Pa.32 dicens. Similiter agite & confortamini no
lite timere, nec paueatis regē Assyriorū,
& uniuersam multitudinem, quæ est cum
eo, multo enim plures nobiscum sunt,
quam cum illo. Cum illo enim est bra-
chium carneū, nobiscum Dominus Deus
noster, qui auxiliator est noster, pugnatq;
pro nobis. Animaduertite, obsecro, hunc
D sanctum Regem ita in Dominos spem ha
buisse, ut id, quod ex parte sua ad defen-
dendum & propugnandum se ab hosti-
bus facere posset, nō fuerit oblitus. Iudas
etiam Machabæus suis militib. postquam
2.Ma.3. eos ad præliandum contra ingentem ho-
stium copiam præparauerat, sic dixisse le-
gitur, Non in multitudine exercitus victo
ria belli, sed de cœlo fortitudo est. Ipsi ve
niunt ad nos in multitudine contumā-
ciæ & superbiæ, ut disperdant nos, nos ue-
ro progredimur pro animabus nostris
& legibus nostris, & ipse Dominus con-
teret eos ante faciem nostram. Quapro- A
pter non solum oportet nobis sanctæ Ec-
clesiæ nostris orationibus hoc tempore
fauere, uerum etiam illos, qui uiribus pol
lent, personaliter, contra infestissimos
sanctissimæ fidei nostræ hostes ad prælian
dum ire, iustissimum est.

Quod ut intelligatis, quam sanctū &
coram Deo meritorium sit, sciendum est,
quod (ut ex diuinis literis constat) postquā
Hebræi a quodam crudeli tyranno nomi
ne Sisara, qui eos ingenti uirorum copia
inuaserat, uictoriam reportarunt. Debora
Prophetissa, Spiritu sancto admonita om
nibus tribubus quæ ad fauendum isti præ B
illo pugnaturi uenerant, summas dedit
benedictiones. Tribui uero Ruben, qui
eo quod gregem suum pascebat, suis fra-
tribus non est auxiliatus, dixit. Quare ha Iudic.5.
bitas inter duos terminos, ut audias sibi
los gregum. Et paulo inferius adiecit. Ma
ledicite terræ Meraz, dixit Angelus Dei
maledicite habitatoribus eius, quia non
uenerunt ad auxilium Domini. vbi valde
ponderandum est, hanc sanctam mulie-
rem auxilium Domini appellare, cum ser
uis eius subuenitur, quoties a tyrannis at-
que infidelibus opprimuntur. O nimium
fælices, ac per beatos illos qui sanctissimæ C
fidei nostræ zelo, contra infideles in bellū
se conferunt, siquidem de illis dici potest.
in auxilium Dn̄i pergere. Sed heu, heu, q̄
multi in auxilium Domini ad bellum
pergunt, ut sensus suos in sceleribus pa-
scant, & suis uoluptatibus atque abomi-
nationibus satisfaciant. Hi uitam suam
in seruitute Satanæ, potius quam in ser
uitio Deo, consumere uolunt. Dicite, quæ-
so, mihi, o miseri & infælices peccatores,
nonne satius esset, uitam uestrā quę hodie
aut cras minima quaq; ægritudine consu
metur, in præliis ad propugnandam fi-
dem catholicam Domino offerre? Profe D
cto scelera uestra, uos tāto bono indignos
reddunt? Rationi etiam consentaneū est,
nos maxime hoc tempore, quo carnis inci
tamenta cum spiritu magis contendunt,
orationi uacare, illa n. telum est præcipuū
quo uictoria reportanda est. Atque Chri
stus Redemptor noster suis sacris discipu- Luc.22
lis dixit. Orate, ne intretis in tentationem
non ut non tentemini, sed ne intretis in
tentationē, id est, ne ab illa uincamini. Et
quemadmodum fur cum uoces illius quē

A prædari conatur, audit, statim terga uertit, quoniam intelligit, uicinos uocibus alterius uicini clamantis ad fauendum adesse, sic oratio dæmones fugat, & angelos sanctosque ad fauendum oranti prouocat. Et quemadmodum seruus, qui latronem domum heri sui spoliantem uidet, si non uociferatur, consentiens & proditor censetur, ita ille, qui tentationem in corpore suo sentit, si auxilium orando nō implorat, Dei & animæ suæ proditor esse iudicatur. Lacædemones gloriosius esse putabant, hostem arte potius quam uiribus superare. Nā uires hominibus, & brutis communes sunt, ars uero & sapientia solius hominis propria est. Quapropter cum uiribus uincebant, gallum gallinaceum Marti offerebant, cum uero arte, bouem, innuentes in hoc, plus secundo uictoriæ generi, quam primo deberi. Sic passiones nostras, dæmonem, & mundum, atque carnem arte & stratagemate oportet superare, nam illos solis uiribus nostris nos uelle superare, est impossibile. Inter præcipua autem stratagemata & artes ad uictoriam comparandam, singularis est oratio. Hac sanctus Dauid usus est, qui sic ait. Tu Domine, custodies nos a generatione hac in æternum, in circuitu impii ambulant. Hoc est: Tu Domine ab hac impia generatione, quæ nos undique circundat, ut damnū inferat, eripies. Quod si tu, quemadmodum uallasti Iob ac domum eius per circuitum, nos etiam tuo diuino auxilio & protectione circundas, quis nobis poterit nocere? Modo etiam, nos pro fructibus terræ cum cordis puritate, ad Dominum oportet orare.

Simile. B Psal. 11. C

Cordis (inquam) puritate, quoniam sanctus Dauid ait. Pluuiam uoluntariam segregabis Deus hereditati tuæ. Id est Si homines iusti & hæreditas tua sunt, eis pluuiam quotiescunque uoluerint, & pro uoluntate ac placito ipsorum concedes. Si uero fructuum abundantiam nobis Deus elargitur, ei pro illis summas gratias agere orādo debemus. Horridi & luculenti sues, dum sub fructifera quercu ab ipsorum custode arborem ex alto diligenter concutiente glandibus pascuntur, oculos nequaquam erigunt, imo illis in terrā, ubi cibus est, figentes, & ad inuicem grunniendo rixantes nihil aliud curant, quam seipsos abundantissime satiare, at cibo deficiente statim oculos subleuant, quasi ab ipso opem ac uictum postulantes. Hoc mirandum non est, quippe cum isti irrationales sint belluæ.

Psal. 67. D Simile.

A Quod vero in magnam admirationem nos rapere debet, est videre homines, qui instar porcorum, dum a Domino rerum temporalium abundantia recreantur, oculos in cœlum leuare, ipsique Deo ob accepta beneficia debitas gratias agere, penitus obliuiscuntur, quin potius (ut regius Propheta inquit) Oculos suos statuerunt declinare in terram.

Psal. 16.

B Omnes cogitationes suas, curam, & solicitudinem in terram, videlicet, in uoluptates huius mundi, in contentiones cum proximis suis, & in alia terrena conferūt. O ingrati sues, itane Domino vestro summo rerum, omnium opifici, pro beneficijs acceptis vos gratos exhibetis? Hi autem, qui in abūdantia oculos in terram fixerunt, glandibus deficientibus, hoc est, dum necessitate aliqua opprimuntur, statim oculos in cœlum eriguut. Non sic iusti, non sic, sed in abundantia, uel inopia, continuo Dominum collaudantes & glorificantes tanquam grati in cœlum aspiciunt. Atque ita sacrosancta Ecclesia, uel cum temporum sterilitas, uel cum abundantia rerum est, semper has rogationes remedium postulans, cum necessitas est, & Deo gratias referens cum abundantia, celebrat. In illis uero huius sacri Euangelii lectio proponitur, in quo similitudo cuiusdam amici continetur, qui ab alio panes, quos mutuo summis precibus petierat, & quibus egebat, obtinuit.

C Luc. 11.

In qua diuinus magister, nos perfecte, rantes a Deo necessaria postulare debere, erudiuit, ipse enim Dominus ardentibus obsecrationibus, vult a nobis vrgeri. Si quis nobilis & illustris vir in Regis curiam eo animo proficiscitur, vt ab ipso munus aliquod obtineat, Rex vero præsentia eius gaudens, eique multa alia beneficia conferre desiderans, illud quod postulat, vt ibi plurimis diebus commoretur, & differt, & in longius tempus protrahit, nam si statim negotium eius absolueret, ipse etiam illico inde proficisci vellet. Sic cum Dominus intelligat nos necessitate oppressos, & mœrore afflictos, curiæ eius & coram eo ad implorandam

D Simile.

A dam eius opem & auxilium interesse debere, ut diutius coram diuino eius conspectu commoremur, nobis beneficia & auxilia (licet ea uelit conferre) sæpenumero differt, & procrastinat. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tot modos rotque inuentiones ad ostendendum suum erga nos amorem, & ut mentes nostræ diuinæ eius gratiæ ditentur, quærit atque inuestigat. Est autem maxime notanda, omnibus quædam insignis orationis præstantia, uidelicet, quod non solum uim ac virtutem impetrandi, id quod petitur, habet, sed etiam (sicuti & cæteræ uirtutes) efficax
B est ad merendum. Atque ita, si ea quæ a Domino postulamus, non obtinemus; (fortasse enim nobis minime expediunt) meritum tamen orationis non amittimus.

Quod quidem immensam Dei bonitatem nimis explicat qui pro obsequio reputat, misericordiam a se postulari. A qua profecto bonitate longe satis absunt filij hominum, qui ab alijs ardenti studio obsecrari, multisque precib. vrgeri, ut aliquid eis concedant, grauiter ac moleste ferunt, Dominus uero in præsentiarum ait: Propter improbitatem dabit ei. Non solum
C enim id non grauiter fert, verum illud pro obsequio sibi præstito, ac meritorio seruitio ducit.

Et hoc adeo uerum est, ut propheta Dauid quærens aliquem modum, quo multorum beneficiorum, quæ a Deo acceperat, posset se gratum exhibere, eaque
Psal. 15. aliquo modo persoluere, hoc oblationis genus inuenerit. Atque ita inquit: Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? Et ipse respondet: Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo, id est, uirtutem Dei implorabo. Vbi apparet, eum sibi persuasum
D habuisse, ob memoriam & gratitudinem antiquorum beneficiorum singulare oblationis genus esse, alia denuo postulare. Quis igitur (fratres mei) hæc audiens, liberalissimi Domini amore non inflammatur? Perseuerantia enim orationis, ad multiplicationem beneficiorum ualde necessaria est. Nam una duntaxat oratio, ea omnia non meretur. Huius rei appositissimum nobis in sacra Scriptura exemplum est: ubi Propheta Dauid, cum in vrbe Ceila commoraretur, pertimesceret que ipsum ab incolis ciuitatis Sauli esse tradendum, orationem habuisse, & a Deo hæc duo postulasse legi- A 1. Re. 23
tur. Alterum, scilicet, Si tradent me uiri Ceilæ in manus Saul. Alterum uero: Si ueniet Saul, sicut audiuit seruus tuus. Dominus autem respondit: Descendet, scilicet, Saul. Nunquid Domine in hac oratione, quam seruus tuus Dauid fecit, duo non postulauit? Ita profecto. Quare ergo alteri tantum eorum respondes? Quoniam una sola oratione, unum tantum beneficium meruit, atque ita iterum orare ei opus fuit. Dixitque rursum: Tradent. Quo audito uir sanctus inde abijt, B
& in tutiorem locum se recepit. Atque in hoc capite manifeste apparet, sanctum prophetā inde discedere non ausum fuisse, quin prius ad Dominum preces funderet. Ter enim aut quater ipse in varia negotia, quæ a Domino consequi volebat, ibi orasse legitur.

Maxime autem notandum est, diuinum magistrum, licet in hac parabola nos docere uoluerit, ut ab eo ardenti studio aliquid postularemus, eumque precibus importunis obsecraremus: tamen in modo uerborum, quibus eam proposuit, C
nos etiam mysteria magna erudiuisse. Nam cum ait in parabola, amicum alterius amici ianuas clausas inuenisse, atque seruis eius omnibus dormientibus eum uigilasse, aperte insinuauit: Deum, licet omnes angeli dormiant, nullamque de fauore erga nos curam habeant (quod ipsi nullatenus efficient, quia vt ait Diuus Paulus: Omnes sunt admini- Hebr. 1
stratorij spiritus) nunquam dormiturum esse in opem & auxilium nostrum, imo continuo ad fauendum nobis nimium euigilantem, atque paratissimum esse. Ait præterea, eum media uenisse D
nocte, tempore, scilicet, ad negotiandum cum hominibus importuno. In quo significauit, omnia tempora ad agendum cum Deo esse opportuna. Media nocte: etiam in hoc monemur, debere nos tranquillitatem, quietem, ac solitudinem quærere ad orandum aptam. Nam (ut ait sanctus Isaias) in silentio & spe erit fortitudo uestra. Magnam pro- Isai. 30.
fecto uerba hæc quamplurimis Christianis confusionem ac uerecundiam inijciunt, qui consumptis noctibus cre-

A pusculo ac toto mane, meridie, post prandium cibo & potu tumescentes, horas canonicas, & alias deuotas orationes recitare incipiunt. Sed quæro hoc, si homo ab amico suo, uidelicet, Deo postulat, quis est huius hominis foras venientis alter amicus? respondeo, esse eius cor, quod foras vagatur, & illud, homo, ut attente
2.Re.7. orationi det operam, colligere debet. Atque ita sanctus Dauid Domino dixit: Inuenit seruus tuus cor suum ut oraret te hac oratione. Nunquid uir sancte, cor tuũ amiseras? Vtique profecto, ut palam Deo
Psal.39. confessus fui, cum dixi: Cor meum dereB liquit me, quod, quando ea, quæ non debui, amaui, mihi contigit. O immense Deus, quot homines in mundo ac forsan hic absque corde sunt, aliorum namque corda honores, aliorum voluptates, aliorum diuitias insequuntur, atque ita ipsi miseri tanquam statuæ væcordes & fere
Isai. 46 exanimes remanẽt, quibus sanctus Isaias ait. Redite præuaricatores ad cor. Eia, agite peccatores, quærite corda uestra, & illa, a rebus quas dilexerunt, euellite ac deducite, & in vestra pectora recipite, ut ita orationi attente uacare possitis Nam te-
1.Co.14 ste Diuo Paulo, Si orem lingua, (scilicet
C tantummodo) mens mea sine fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu, orabo & mente, psallam spiritu, psallam & mente. Ideo cum horas canonicas recitamus, continuo dicere solemus: Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina, vt nobis, sicut oportet, orantiSimile. bus, Deus faueat & opem ferat. Quid igitur (fratres mei) esset, si quis vestrum Regem deprecaretur, ut in auxilium suum ad negotium sibi necessarium ac magni ponderis properaret, ueniente uero Rege in eius opem & auxilium, ipse tunc araneorum telas aspiceret & cõtemplaretur? Quib. opprobrijs iste insanus uir, dignus
D esse iudicaretur? O stulte & væsane ita Regem contemnis? Eum celeriter vocasti, at tempore quo tibi auxiliari uolebat, huiusmodi insaniæ crimen committere audes? Dignus profecto es, qui ab ipso seuere rigideque puniaris. Hoc igitur scelus fere omnes committimus, qui fauorẽ & auxilium a Domino postulamus, dicentes, Festina Domine ad adiuuandum me: festina, & ueni, ut pijssimus pater: nos autem cogitationes nostras in mille uanitates ab oratione diuertimus, oculis nostris A circumcirca in hanc & in illam partem aspicientes. O infinitæ maiestatis Deus qua pœna isti vilissimi terræ uermes, propter hunc in te commissum contemptũ digni erunt? Vtinam, fratres mei, hinc modestiam & sensuum ac potentiarum interiorum & exteriorum, quæ ad orationem requiruntur, compositionem intelligatis. Humiliter igitur ac reuerenter te, o homo in conspectu creatoris tui prosterne, eumque animi summissione & amore sic alloquere. O dulcissime mentis meæ sponse, te oro atque obsecro, ut beneuola ac suauissima brachia tua exten- B dens, me ita amplectaris, ut nec in uita, nec in morte a te ullo temporis momento separer: non enim ignoras, creaturam in te melius quam in se esse: In te namque tanquam in Deo est, in se uero tanquam in debili quadam ac fragili creatura. Aquæ gutta minima quaque aura, si Simile. sola est, consumitur, sed si mari (quod eius principium est) cõiungatur, diu permanebit. Ergo Domine, me a meipso erue & deprome, & tandẽ in te recipe, ut in te usquam in hac uita cum gratia, & postea in alia æterna cum gloria. Amen.

C

FERIA QVARTA IN Litanijs maioribus.

Concio Vnica.

Subleuatis Iesus oculis in cælũ, &c. Ioannis 17.

QVi attente & accurate diuinas tam ueteris quam noui Te- D stamenti literas euoluerit, nihil in eis sæpius cõmendatũ reperiet, quã ut oremus, & auxilia a diuina pietate petamus. Sed, o immẽse Deus, quid hoc est? Nõne satius esset ut nobis præciperes, res nostras egentibus elargiri (quod si non haberemus, tu ipse quid possemus pauperibus impartiri, nobis abundãter tribueres) quam nobis pauperibus & egenis effectis imperare, vt petamus? Donare libertas est, petere vero & acci-

A accipere seruitus. Atque ita diuina sapientia ait: Diues pauperibus imperat, & qui accipit mutuum, seruus est fænerantis. Illi angeli in cœlis maiores esse reputantur, qui suos hierarchicos actus alijs angelis communicant.

Prouer. 22.

Similia. Sol etsi sit inter planetas, quoniam eos sui luminis participes facit, primatum tenet: alij vero planetæ, quoniam ab eo lumen accipiunt, non decunt præcipui. Denique homo distribuendo ac donando ea quæ habet, magis efficitur similis magnificentissimo Deo, cuius proprium est & peculiare, omnibus tribuere, & nihil ab alio accipere. Huic quæstioni respondetur, B quod quamuis hominem homini aliquid tribuere, sit nobilius quam accipere, idque propter supradictam rationem; tamen inter Deum & hominem e contra res se haber. Nam honorificentius est, hominem de manu Dei accipere, quam alteri tribuere. Cum enim homo ab alio aliquid accipit, libertatem quidem amittit, uerum si à Deo accipit non sic est, imo potius quo plura recipit e diuina manu, eo magis liber remanet. Ille namque maiorem libertatem habet, qui magis a peccato elongatus, Deo subditus & subijcitur. Quæ creatura melior est? illa, quæ plus Deo eget. C Quæ creatura melior est, lapis an homo? Hominē cæteris creaturis præstare aperte constat, & tū homo, Deo plus quam lapis indiget. Atque ita quemadmodum si quis Deo eget, ei in dedecus hoc non imputatur, sed potius in honorem: sic etiam à Deo accipere non ignominiosum, sed honorificum est. Et quemadmodum seruire Deo melius est quam toti mundo imperare, (seruire enim Deo regnare est. Et de regibus inquit Ecclesiastes: Rex hodie est, & cras morietur. Eccl. 10 D de illo vero qui Deo in seruit, ibidem dicitur: Seruo sensato liberi seruient, id est angeli: nam D. Paulus ait: Omnes sunt administratorij spiritus propter eos qui hæreditatem capiunt salutis) ita melius est à Deo aliquid petere, quam hominibus elargiri. Quod cum ita sit inter ea, quæ nos ad orandum maxime mouere debent, hoc vnum est, uidelicet, magna strages, quæ in nobis non solum in corpore, verum etiam in anima propter peccatum facta est. Si igitur (vt Christus Redemptor noster ait) lumen quod in te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? Id est, si mens ac ratio, quæ lux & ductrix vitæ A operumque nostrorum est, & quæ nos in cœlestia atque spiritualia ducere debebat cæca, fragilis, ac deprauata est: quid ex carne expectare poterimus, siquidem ipsa mens tanquam vilis serua cupiditati ancillaretur, sensus tamen ab exterioribus rebus attracti, & a uoluptate, quam ob illas accipiunt, allecti, spiritum ad se attrahunt. Quamobrem Diuus Paulus nomine carnalium hominum, inquit: Non quod volo bonum, hoc ago sed quod nolo malum, illud facio. Rom. 7. B

Hebr. 1.

Matt. 6.

Simile. Cœli omnes suos proprios motus habent. Vnumquodque enim eorum proprie ab Occidente in Orientem mouetur, violenter vero ab Oriente in Occidentem, qui vero naturalis est motus, lente fit violentus autem celeriter atque uno die. Sic mens nostra duas habet portiones: alteram, qua cælestia diligit & contemplatur, alteram, quæ in terrena propensa & procliuis est, at portionem illam superiorem, quæ ei magis naturalis est, lente ac negligenter exercet, inferiorem vero magno impetu & feruore pertractat. O lamētabilem & commiserationε dignam filiorum Adę miseriam. Et adeo cęci & næcordes sumus, ut uix tantum malum sentiamus. Ex quo fit, ut homines quotidie in tot tamque intricata negotia laqueis quodammodo irretiti, vt quærant buccellam panis ad vitam utcunque transigendam, immergatur. Quibus merito illud Prophetæ. Nahum dici potest. Plures fecisti negotiationes tuas, quam stellæ sunt cœli: Cui tanto malo ut mederi possimus, & ut fortunæ casibus, qui euenire solent, obuiam ire ualeamus, singulare remedium est sancta oratio. Nahū; D

Atque ita cum Christus cœlestis magister noster suis sacris discipulis labores, quos passuri erant, prædixisset, ait Beatus Ioannes: *Hæc locutus est Iesus & subleuatis oculis in cælum dixit. Pater, venit hora, clarifica filium tuum.* Vbi notandum est, Dominum oculos in cœlum subleuasse, ut & Apostoli & nos intelligeremus inter remedia quæ contra tētationes atque animi perturbationes adhiberi solent præcipuum esse orationem. Ideo Dominus subleuatis oculis in cælū (ut nos etiam, cū oramus, id facere debere,

A erudiret) orationem incepit, Quando Eua
Gene. 4. peperit filium suum Cain, sic diuinæ literæ eam dixisse referunt, Possedi hominem per Deum, pro quo alia translatio habet: Emi uirum in Domino. Hoc autem aiebat, quoniam a Domino precibus, & orationibus filium impetrauerat. Vbi orationem pretium uocasse uidetur, pretium, inquam, quo aliquo modo dona Dei ac beneficia eius emuntur. Quantum uerò diuinæ maiestati sit grata sancta oratio, egregie regius Propheta significauit, dicens, Dirupisti Domine uincula mea, tibi
B sacrificabo hostiam laudis, & nomen Do-
Psal. 115. mini inuocabo. Sanctum regem Dominum laudare, eo quod vincula eius dirupperit optime congruit. Sed quorsum adiecit. Et nomen Domini inuocabo? Quoniam intelligebat Deum tanti facere preces & orationes nostras, quibus ab eo aliquid postulamus, quanti æstimat laudes, quibus eum, ut decet, efferimus. Ideo Prophera sanctus unum alteri adiunxit, dicens, se, ut pro acceptis beneficiis gratus
C appareret erga Deum, ipsum esse laudaturum, multoque plura beneficia petiturum. Tam ineffabilem igitur liberalitatē omnes cælestes Heirarchiæ pro nobis ad id faciendum non sufficientibus benedi-
Apoc. 8 cant. Hoc etiam D. Ioannes confirmat, a quo orationes sanctorum odoramenta, quoniam in diuino conspectu suauissimum ex se odorem emittunt, appellantur. Nam cum Deus infinite sit bonus, & ad se communicandum aliis suapte natura inclinetur, gaudet oblata ab benefaciendum opportunitate, magna vero tunc opportunitas est, cum creatura precibus
D & orationibus suo creatori, ut in eum beneficia conferat, subiicitur & humiliatur. Quod quidem intelligens Sanctus Dauid, ait: Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam & misericordiam suam a me. Si enim orationem meam amoueret a me, suam etiam misericordiam auferret, sed quoniam non abstulit orationem meam, sua misericordia non priuauit. Hoc autem intelligendum est, dummodo, ut oportet, oratio habeatur. Quod uero requiritur ad rectam orationem, est conscientiæ puritas, & animi integritas, & quod orans in Dei sit amicitia. Atque ita cum summus mundi magister Iesus Christus suos sacros discipulos orare docuit: eos sic alloquutus est: Quis vestrum A habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi, Amice commoda mi- Luc. 11. hi tres panes, &c. Vbi illum, qui petit, amicum ei a quo petit, debere esse significauit. O Christe Angelorum gloria quo iure & quanta ratione amici nomen tibi quadrat. In Ecclesiastico dicitur quædam diuinæ Sapientiæ sententia: Amico fideli nulla est comparatio. Quæ uerba nulli tā conuenienter quam Christo Redemptori Eccle. 6. nostro adaptari possunt, qui adeo fidelis noster amicus est, adeoque omnia quæ habet nostra sunt, ut aliqua, quæ nobis communicare non potest (quia nobis minime conueniunt) se illam etiam non habere dicat. Atque ita iudicii finalis diem B se scire negauit, eo quod illius diei scientiam nobis ostendere & communicare noluit, sicut apud Diuum Marcum dicitur: De die autem illo vel hora, nemo scit, nec filius, nisi Pater. Et alibi idem Euangelista sic ait. Non poterat ibi uirtutem ullam facere. Hoc est: Non poterat in patria sua miracula edere, quoniam incolis C eius propter ipsorum malitiam, commo- Mar. 13 & 6. do & utilitati futura minime erant. Qui Dominus adeo liberalis amicus est, ut pro nobis omnem sanguinem suum fuderit. Si quis libenter debitum aliquod soluit, postquam nummos ex marsupio eruit, illud, ut omnia quæ intus erant in publicum Simile. prodeant, excutere solet. Ita filius Dei, ut manifeste ostenderet, quam libenter ac liberaliter nos redimebat, parum sanguinis, qui in eo remanserat, vulnere lanceæ, quod in suo sacratissimo latere factum est, effudit & proiecit, sicut qui marsupium excutit. Quod si quis ita obijciat. Si Christus Redemptor noster, tam liberalis atque fidelis amicus est, quorsum per hunc amicum, cuius ostia D alter amicus (qui necessitate oppressus, opem & auxilium ab eo postulauerat) obserata inuenit, & qui priusquam ei subueniret, ipsum molestis sermonibus exasperauit, voluit significari? Ad hoc respondeo, quod quamuis verum sit, amicos seculi huius talis ingenij & conditionis esse, ut cum nobis maxime necessarij sunt, maximeque illis egemus, tunc ianuas eorum clausas, & uiscera eorum occlusa inueniamus, at si aliquando munus aliquod in nos confe-

runt,

A runt, prius nos insipidis verbis lædere soli tos esse videmus. Tamen dulcissimus hic amicus noster Iesus Christus non sic est, qui per ianuas clausas & per asperas alterius amici in alterum responsiones voluit significare siccitatem ac tædium, quod sæpenumero iusti, dum orationi uacat, ex diuina permissione sentiunt. Quod quidem tum ad exercitium, tum ad maius meritum eorum eis euenit, nam cum eam uoluptatem, quam solebant, orando non accipiant, in ipsa efficacius oratione perseuerant. Atque ita Dominus per Ieremiam ait: Recordatus sum tui, quoniam Ierem. 2
B secuta es me in deserto. Diuinæ namque maiestati mentes, quæ ipsum in deserto arido ac sicco insequuntur, (hoc est, quæ in sancta oratione, in ea non maius solatium quam in solitudine inuenientes perseuerant) magnopere placere solent. Simia, cum in nucem arborem ascenditque eius colligens, & ipsarum amaritudinem extrinsecus sentiens, statim eas ab ore proiicit, at uero prudens homo, soler ter corticem illum amarum ab ipsa nuce expellit, fractaque crusta, eius nucleum sapidissimum edit. Sic imprudentes, dum in oratione uoluptatem & dulcedinem Simile.
C non sentiunt, eam statim relinquunt: prudentes vero in ea perseuerantes amaritudinem eius perferentes, ac difficultates ipsius superantes, tandem ingentibus postea spiritus consolationibus perfruuntur. Aliquando autem hæc siccitas, & tædium orationis, propter demerita ipsorum orantium contingere solet. Quamobrem, cum tibi, ô frater, dulcedines ac suauitates, quas capere solebas in oratione, defuerint, id quod Saul fecit, facere contendes. Qui (vt Regum narrat historia) cum Dominum consuluisset, eique responsum non fuisset redditum, intelligens silentiū
D illud Dei, propter aliquod a se in ipsum commissum scelus fuisse, constituit, ut ille ob cuius peccatum Dominus responsum negauerat, licet Ionatas filius eius esset, moreretur. Sic pius ac deuotus vir, propter aliquod crimen a se in Deum perpetratum, illa dulcedine orationis priuari cogitare debet. Oportet igitur, vt illud peccatum, siue imperfectionem, ob quam credis orationis dulcedine priuari, à te penitus auertas, atque ita solitas à Domino in ea dulcedines ac voluptates rursus accipies. Vt ergo oratio nostra coram Deo A accepta sit, oportet sicut supra diximus, nos & amicos ipsius Dei, & in gratia eius esse. Lapis quidam nomine Diascorides, quamplurimas legitur in se habere virtutes, qui tamen in ore hominis mortui inclusus, eas omnes amittit. Sic oratio, gemma multarum virtutum pretiosissima est, sed si in ore peccatoris, videlicet, peccatis mortui reponatur, eas omnes facillimo negocio deperdit. Propter quod Dominus per Isaiam ait: Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam vos, manus enim uestræ sanguine plenæ sunt. Si à Simile. Isa. 1.
B Rege seu Principe aliquo beneficium postulare voluisses, & manus tuæ sanguine filii eius coram eo conspersæ essent, petitio tua essetne in conspectu eius accepta? Quin potius cum magis ad indignationem aliquid petendo prouocares. O miseri peccatores? ac quid vos non pudet, cum manus rapinis, ac damnis pauperibus illatis plenas habeatis, à Domino eorum parente, fauorem & auxilium postulare? Idcirco Dominus statim ibi adiecit: Lauamini, mundi estote, quærite iudicium, subuenite oppresso, & uenite, & arguite me. Hoc est, si uobis non fauero, & opem tulero, de me conquerimini. Idem etiam Do Simile.
C minus apud sanctum Ieremiam, inquit: Verterunt ad me tergum, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, & libera nos. Iere. 3.

O terribilem filiorum Adæ abominationem, qui cum immenso Deo ueluti cum uili seruo huius mundi agunt, & cum eum suis sceleribus magis læsum, & offensum habent, tunc ab eo fauorem, & auxilium postulant. Quam igitur, ô infelices, responsionem speratis, nisi eam quæ ibi à Domino præbetur, scilicet, vbi sunt dii tui, quos fecisti? surgant, & liberent te in
D die afflictionis tuæ. Vos ergo (fratres mei) per salutem uestram oro, ut uos a peccatis, & abominationibus quibus infecti estis, maximè nunc, auertatis, si quidem tot laboribus oppressi, ac tot calamitatibus, & hostium contradictionibus obsidemur. Quæ omnia non solum ab illicitis voluptatibus, sed etiam à licitis, ut orationes nostræ puriores, & efficaciores coram Deo sint, nobis abstinendum esse insinuant. Nam egregie Paulus, cum coniugibus loquens, eos sic admonet: 1. Co

Nolite

A Nolite fraudare inuicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi, & iterum reuertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam uestram. Vbi alia translatio habet, Vt vacetis orationi, & ieiunio, & sic etiam est in contextu Græco. Quod si huius sancti consilij quouis tempore optima est adimpletio, multo melior propter calamitates, ac labores, quibus opprimimur, nunc erit. Beatus Eucherius, & uenerabilis Beda singulare mysterium super Genesim adnotarunt, uidelicet, quod cum sacra Scriptura Patriarchæ Noe in arcam ingressionem narraret, sic ait; Et ingressus est Noe, & filij eius, vxor eius, & uxores filiorum eius cum eo in arcam. Finito verò diluuio, cum Dominus eis imperaret, ut inde egrederentur, inquit; Egressus est Noe, uxor eius, filij eius, & vxores filiorum eius cum eo. Vbi ualde perpendendum est, & magnopere notandum, sacrum textum, cum tempus quo in arcam ingrediebantur, esset ultionis atque iræ Dei, & ideo tempus pœnitentiæ, Patriarcham cum filiis suis seorsum numerasse, mulieres uero filiorū Noe, separatim etiam recensuisse, ac si in hoc significare uellet, eos in arcam ad fruendum etiam liciti matrimonij voluptatibus non fuisse ingressos, ideo eos seorsum videlicet, viros separatim à mulieribus recenset. At verò finito diluuio, quippe cum iam tempus lætitiæ, & tranquillitatis erat, eos ab arca simul, videlicet, Noe cum coniuge sua, & filios eius vna cum vxoribus prodiisse diuina Scriptura commemorat, innuens eos ad fruendum matrimonialibus oblectamentis, inde exiisse. Excellens etiam ad superandas contradictiones armorum genus est sancta obedientia. Quamobrem cum Dominus insigni duci Iosue, in terram promissionis aduersus tot potentes hostes ingredi iussit, non alia ei arma ibi in ipsius defensionem, quā obseruantiam præceptorum suorum designasse repetitis, eique dixisse; Tu forte diuides populo huic terram, pro qua iuraui patribus tuis, ut traderem eam tibi. Confortare igitur & esto robustus valde, vt custodias, & facias omnem legem, quā præcepit tibi Moyses seruus meus. O incommutabilis Deus, quam ampla nunc sese nobis hic offert materia, ad ingentem lachrymarum copiam profundendam,

Eucher. lib. 1. in Gen. c. 4.

Beda in expositione.

B

Gē. c. 5.

C

Iosue 1.

D

cum ferè omnes huius infœlicis tempestatis duces, penitus horum armorum oblitos esse uideamus? Quod quidem in causa esse reor, quare tam paucas his temporibus ab infestissimis fidei nostræ hostibus victorias reportemus. Vos igitur fratres mei, illis armis quibus S. Iosue se muniuit, uidelicet, sacri Euangelij obseruātia armate, eruntque vestra sicuti illius fuit oratio. De quo sic legitur. Obediente Deo uoci hominis. A

Hæc loquutus est illis, & sublevatis oculis in cælum, dixit; Pater, uenit hora, clarifica Filium tuum. Postquam diuinus Magister suis sacris discipulis afflictiones & calamitates quas passuri erant, explicuit, statim oculos in cœlum subleuauit, & orare incepit. In quo illos nosq. erudiuit, ut idē continuo faceremus. Si habes imaginem ab insigni artifice depictam, cui aliqua labes. vel macula forte fortuna iniusta est, eā cum illa deformitate sic esse permittis, si uero aliquis tibi obiiciat, quare tam pulchram imaginem lauari non curas? Quoniam, inquis, tam artificiose, tamque eleganter depicta est, ut eam potius sic maculatam esse velim, quam ipsam imperiti artificis, qui eam omnino inficiat, manibus tradere. O anima mea pulcherrima Dei uiuentis imago, si forsan aliqua labe, videlicet peccati macula, aut aliqua molestia siue angustia oppressa es, ecce summus artifex, qui te de nihilo formans, sapientissime delineauit, & perfectissimè effinxit, ipse tibi remedium præstabit, tuosque defectus exactissimè resarciet. Quam igitur putans nostræ destructionis causam esse, nisi quia in necessitatibus & pressuris nostris, oculos in cœlum non leuamus, neque indè auxilium quærere intendimus? Cum uos proximus uester iniuria afficit, ne quidem uobis in mentem uenit, a Domino humiliter postulare, ut vobis patientiam ad eam perferendam impartiatur, immo potius oculos in terram deprimitis, carnem & sanguinem consulentes, quid in eo negotio agendum sit. Cumque perditos, & carnales homines consulatis, ipsi uobis vltionem de inimicis uestris sumendam esse persuadere conantur, quo consilio non solum mentes, sed uitam uestram, honorem, & res familiares penitus euertitis, & effunditis, O Christe nostræ uitæ reparator, & amor B C D

anima-

A animarum nostrarum dulcissime, qui in tuis agonibus oculos in cœlum leuasti: at plurimi ex ijs, qui te magistrum ueritatis esse confitentur, in suis laboribus & necessitatibus oculos in terram, vnde eis nullũ remedium oriri potest, impudentissime figunt? Medere, obsecro, his perditorum hominum insanijs & uecordijs. Et uos, fratres, sursum leuate corda, vestrumque supernum ducem sequimini, nec vestris solum orationibus sitis contenti, sed iustos ac pios uiros, vt ad Dominum pro uobis
Iacob. 5 preces fundant, deprecamini. Nam ut ait
B Diuus Iacobus, multum valet deprecatio iusti. Cum Abimelech S. Patriarchæ Abra
Gen. 20 hæ uxorem acciperet, eum Dominus sic admonuit: Redde uiro suo uxorem, & orabit pro te, quia propheta est, & viues. Vbi ualde notandum est, nihil ei orationem prodesse, qui alienam mulierem, vel opes retinet. Ideo Dominus huic Regi ait: Redde viro suo uxorem. Velim etiam intelligatis, prophetam hic pro iusto accipi: non enim quia propheta, sed quia iustus, a Domino in suis precibus erat au-
Luc. 13. diendus. Atque ita ubi Diuus Lucas ait:
C Requiritur sanguis prophetarum, Diuus
Mat. 23 Matthæus dixit: Requiritur sanguis iustorum.

Sed quæro Domine a te, quare hõc rem huic Regi imperas? Nunquid a patriarcha Abraham dependet, ut tu in Regem beneficium hoc conferas, quia ais: Orabit pro te, & uiues? Minime profecto, sed uolo in hoc peccatores docere, vt sese iustorum orationibus, quia mihi gratissimæ sunt, commendent. Huius rei nobis sanctissimum exemplum sacra pagina proponit.
Gen. 19 Vbi sanctus Loth, cum ciuitas quædam nomine Segor, diuino iudicio, sicuti &
D aliæ comburenda esset, pro ea sic orasse legitur: Quæso, Domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, vt saluares animam meam, nec possum in monte saluari. Est ciuitas hæc iuxta, ad quam possũ fugere, parua, & saluabor in ea. Nunquid non modica est, & uiuet anima mea? Non pro Sodoma, vel Gomorrha urbibus opulentissimis, & ideo multo magis quam aliæ peccatricibus & nefandis, deprecatus est. Atque ita cum pro Segor orauit, adiecit: Nunquid non modica est? Quasi diceret: Et si in ea nefarij homines commorentur, non tamen tot sunt, quot in alijs magnis vrbibus. Sic, proh dolor, his infaustis temporibus in maioribus ac magis populosis ciuitatibus, maiores quam in paruis peccatores reperiuntur. Vix sanctus uir orandi finem fecerat, cum ei Angelus nomine Dei sic ait: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subuertam urbem, pro qua loquutus es. O ineffabilem immensi Dei bonitatem, qui sic ab amici sui uoluntate se superari permittit, ut plane uideatis orationes seruorum Dei coram diuino conspectu, efficacissimas, ac maximi esse momenti. Nec cogitetis iustorum orationes tantam modo efficaciam, quantam illis temporibus habuerunt, non habere. Nam B
cum ad literam Dominus per sanctum Isa. 65.
Isaiam de legis gratiæ tempore loquetur, sic ait. Et antequam clament, ego exaudiam, adhuc illis loquẽtibus, ego audiam. Quod quidem sacrosancta Ecclesia intelligens, has rogationes per totum terrarum orbem celebrari instituit. Nam si unius iusti plurimum ualet deprecatio, multo plus plurimorum acceptæ erũt orationes, utitur autem diuino spiritu illuminata multis orationibus, quæ sonoris uocibus, ut Christianorum corda in deuotionem prouocent, tristitiamque ac tepiditatem ab ipsorum canentium & audiẽtium mentibus auertant, solent decantari. Nã C
Diuus Iacobus inquit. Tristatur autem Iacob 5
aliquis uestrum? oret: æquo animo est, psallat. Notanter ait, æquo animo, idest, bono & iusto, quia si animus (vt iam diximus) bonus non est, oratio deprecantis minime a Domino acceptatur, sicut eorum animus non erat rectus, de quibus
summa bonitas ait. Me inuocabunt, Deus Oseæ 8.
meus, & cognouimus te Israel. Vbi paraphrasis Chaldaica habet. Erant omni tempore, quo adduco super eos angustiam & dicunt, Deus meus, cognouimus te Israel. Et adiunxit statim, Proiecit Israel bo-
num, inimicus persequetur eum. Ac si D
diceret: Quamuis populus hic multis ac dulcissimis uerbis me deprecetur, ego tamen ab ipsius inimicorum manibus eum non eripiam, quoniam proiecit bonum.

Quocirca oret qui tristatur, æquo ani-
mo, & psallat. Et sanctus Dauid propheta Psal. 70.
inquit. Exultabunt labia mea, cum cantauero tibi. Oratio etiam altis uocibus prolata, nimis utilis est, quoniã ad contẽplandum

A dum ea quæ ibi continentur, plus tempo ris spatium, quam in illis quæ submissa voce ac celeriter recitantur, nobis præbet.

4. Reg. 3. Sanctus propheta Eliseus ad uaticinandū, instrumentum musicum pulsari iussisse commemoratur. Cumque caneret Psaltes, facta est super eum manus Domini. Vbi Nicolaus de Lyra egregie annotauit, quod, vt spiritus propheticus cor prophetæ inspiret, deuotio ipsius prophetæ qua mentem suam in Deum eleuat, maxime iuuat & conducit. Vt autem hanc deuotionem sanctus Eliseus excitaret, musicum instrumentum fecit pulsari. Et ad

B hoc sacrosanctę Ecclesiæ modo nobis cantus inseruiunt.

Subleuatis Iesus oculis in cælum, &c. Hic etiam apte possumus dicere, diuinum Magistrum, quoniam sacris discipulis paulo ante dixerat, ut Patrem æternum orarent, statim id quod docuerat, sicut bonus magister facit, qui ea quæ docet factis cōplet, opere fuisse executum. Atque ita ut homo, incipit orare dicens. *Pater, venit hora, clarifica Filium tuum.* Sed quæro, Cur Dominus id a Patre postulat, quod ipse eum facturum esse certo scit? Cui quæstioni respondeo, nullū esse inconueniens,

C nos illa a Deo postulare, quæ nobis ipse daturus est. Promiserat Dominus patriarchę Abrahæ multas ex filio eius Isaac proles nascituras esse, & tamen sacra Scriptura

Gen. 25 inquit. Deprecatus est Isaac Dominum pro uxore sua, eo quod esset sterilis, qui exaudiuit eum, & dedit conceptum Rebeccæ. Non dubitabat patriarcha sanctus de diuinis promissionibus, sciebat enim optime, Deum mentiri aut mutari non posse, & nihilominus Deum deprecatur, ut sibi filium ad prolem propagādam daret, quoniam intelligebat, Deum in homines interuenientibus ipsorum orationi

D bus, beneficia conferre constitutum, ac decretum habere.

Ita Christus filius Dei postulat ab æterno Patre, ut eum in passione sua clarificet, cum tamen certo sciret, se per illam, ut postea ita fuit, esse clarificandum. Itaque si a me petatis, quæ fuerit causa honoris supremi, quem Christus inquantum homo, in terris & in cælis habet, vtrum fuerit propter singulares & profundissimas, quas ad populum habuit conciones, aut propter prodigiosa miracula quæ edidit, minime profecto, sed propter ignominiosam & decore plenam mortem, quam passus est,

A respondebo. Atque ita Diuus Paulus. Videmus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum. Et hæc est via regia, qua iusti ad uerum honorem cōsequendum incedunt, videlicet, se ipsos humiliare & summittere, ac patienter opprobria & iniurias sibi illatas perferre. Loquitur autem de præterito in his verbis. Venit hora, cum nondum venisset, quoniam in sacra Scriptura id, quod propinquum & certissimum est, tanquam præteritum enarratur. Hebr. 2.

Atque ita, ubi nos legimus. Regnum tuum transibit a te, alia translatio habet, Transijt a te, & sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica, & sic etiam legit Beatus Hieronymus. Vbi uox illa è cælo prolata, quę Nabuchodonosor admonuit, breuitatem, & infallibilitatem illius terribilis comminationis aperte significauit. Et apud sanctum Ezechielem ubi nos legimus. Lignum vitis, eo modo quo dedi igni ad deuorandum, sic tradam habitatores Ierusalem, & ponam faciem meam in eos, idest, contra eos, de igne egredientur, & ignis consumet eos, alia translatio habet. Tradidi habitatores Ierusalem, & sic est in cōtextu Gręco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi etiam breuitas atque infallibilitas, qua supplicium illud sumendum erat, designatur, adeoque certum post breuissimum tempus futurum esse, ut iam pro pręterito posset numerari. Hoc idem iure optimo de huius mundi uoluptatib. possumus considerare, easque vt preteritas, siquidem tam celeriter transituræ sunt, reputare. B Dan. 4 Ezec. 15. C

Quam ob causam Diuus Paulus nos admonet, dicens. Hoc itaque dico, fratres, tempus breue est, Reliquum est (quasi dicat) ex hoc colligi debet, ut & qui habent uxores, tanquam non habentes sint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudēt, tanquam non gaudentes, præterit enim figura huius mundi. Vbi sanctus Apostolus nos docet, tam labores quam uoluptates huius mundi, pro præteritis & tanquam si nō essent, siquidem quam breuissime prætèritura sunt, esse habenda. Mortē igitur crudelissimam, quā sine macula Agnus ꝓpinquam habebat, ꝓpter breuitatē cū nōdū appropinquasset, iam venisse Dñs ait, 1. Cor. 7 D

Venit

A *Venit hora clarifica filiũ tuum, ut filius tuus clarificet te.* Et ita uere & taliter factũ est. Qm ex eo, quod Pater æternus unigenitum filium suum Christum Redemptorem clarificauit, cum fecit, ut totus mundus in eo crederet, & ipse ab omnibus filius Dei uere esse crederetur, ortum est, ut ipse Christus Patrem suũ clarificaret, id est, ostenderet gloriam & magnitudinẽ eius, efficeretque ut a mundo cognosceretur. Atque ita addit. Sicut dedisti ei potestatẽ omnis carnis, ut det eis uitam æternam. Et statim explicat, quid uitam æternam appellet, dicens, Hæc est aũt uita æterna, ut B cognoscant te solum uerũ Deum & quem misisti Iesum Christũ. Beatus Cyrillus D. Augustinus, & sanctus Hilarius inexpositione huius loci, expresse dicunt, hunc locum nõ esse intelligendum de gloria, sed de fide, tanq̃ radice, ex qua æternæ uitæ fructus oritur. Cum aũt dicit, se fidem hãc & cognitionem omnib. daturũ esse, perinde est ac si diceret, se ex parte sua, id quod oportebat ad uerã huius immensi beneficii cognitionẽ obtinendam, esse facturũ. C Atq; ita intelligitur ẽt illud diui Ioannis. Erat lux uera, q̃ illuminat oẽm hominem uenientẽ in hunc mundũ. Laudemus igif, fratres mei, & glorificemus hunc supernũ reparatorem nostrũ, qui quidẽ nos claritatis fidei participes fecit, qua illuminari, conemur totis virib. per uitã quã nos docuit, uidelicet, per diuinã eius legẽ incedere, ut hic diuites gratia consequamur gloriam, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amẽ.

Cyrillus Augu. & Hilarius sup. Ioã. 17. cap.

Ioan. 1.

DOMINICA INFRA octauam Ascensionis Domini.

D

Concio I.

Cum uenerit Paracletus, quem ego mittam uobis a patre, &c.
Ioan. 15.

Iudic. 3.

CVm filii Israel (ut refert sacra pagina) maxima necessitate & labore opprimerentur, clamauerunt ad Dominum, qui suscitauit saluatorem uocabulo Aioth, qui vtraque manu pro dextera utebatur. Inter præstantias & excellentias viri iusti, una est, quod de eo spiritualiter ca A dici possint, quæ de hoc insigni duce corporaliter affirmantur. Cassianus grauissimus author, inquit, manum dexteram esse spiritualem prosperitatem, cuius digiti sunt deuotio, cordis teneritudo, rerum spiritualium dulcedo suauissima, dominium in carnis desideria, & rerum uisibilium contemptus, simul cum iubilo ac lætitia incredibili uidendi se à terrenis fere auulsum, & in cœlis per spiritualem conuersationem collocatum. Manus autem B sinistra, est spiritualis aduersitas: eius etiam digiti sunt tentationum tribulatio, priuatio deuotionis, acerbitas seu tædium totius boni, siccitas cordis, & amaritudo atque tristitia spiritus. Ecce igitur duas manus, dexteram uidelicet, & sinistram. Fœlix illa mens, quæ utraque prudenter utitur. Harum utramque manum S. Dauid, cum tanta esset præditus sanctitate, formidabat, Hispane. *De ambas estas dos manos se recelaua Dauid con ser quien era.* Nam de manu dextera, solent aliqui C præsumptionis occasionem sumere, de sinistra uero occasionem impatientiæ. Atq; S. vir confitetur. Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Ecce igitur qualiter in prosperitate spiritus, Rex sanctus de se, plusquam oportebat, sensisse uidetur. Nam statim adiecit. Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Manu etiam sinistra se bene uti formidabat. Ideo, ait. Cum defecerit uirtus mea, ne derelinquas me. Manus dextera ẽt prosperitas temporalis D est, cuius digiti sunt, honor, diuitiæ, salus, pulchritudo, & generis nobilitas. Hac manu abutebantur illi, de quib. Regius Psaltes ait. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorũ. Limax, vulgo *Caracol*, minima quaque roris humiditate (quæ super ipsum incidat) extenditur & ab ipsa in qua est calula, facile prodit: ita miser homo minima quaque prosperitate, & minima fortunæ aura flante, quodammodo extra se pdit, profanatur, dissoluit, & carnales uoluptates amplectitur. Manus uero sinistra, temporalis aduersitas etiam est: cuius digiti sunt, dedecus infamia, paupertas, ægritudo, ac generis ignobilitas simul cum persecu-

Cassian. collat. 6.

Psal. 72.

Simile.

A secutione. Neutra harum manu sapientissimus Salomon imperare, audebat. Pro.30. Ideo a Domino efficaciter contendebat, dicens: Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, sed tantum uictui meo tribue necessaria: ne forte satiatus, illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus, furer & Philip.4 periurem nomen Dei mei. O beate Apostole Paule, sit benedicta immensi Dei infinita maiestas, qui tibi tam diuinitus fauit, talemque animum tribuit, ut uere affirmares. Ego enim didici, in quibus sum B sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare. In omnibus institutus sum, & satiari & esurire, & abundare, & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat.

Ecce igitur, qualiter hic sanctus vir utraque manu pro dextera utebatur, in laboribus namque patiens, & in fauoribus gratus erat. Sic etiam S. Ioseph blanditiis & illecebris patris sui, nec dissolutus, nec ambitiosus, sed obediens præ cæteris fratribus extitit, in aduersitatibus uero castus, fidelis domino suo, in carcere inclu- C sus iniuriæ sibi illatæ immemor, ac tandem iis qui eum occidere uoluerunt, & crudeliter uendiderũt, pro uirili subuenit & auxiliatus est.

Quod cum ita sit, uidelicet, rem esse nimis difficilem ac maximę perfectionis, hominem his duabus manibus bene uti possimus Deus, ut ille aduersitatis manu sciat bene uti, cum laboribus spirituales consolationes fauoresque corporales solet aliquã Da.14. miscere, ut aperte apud S. Danielem apparet. Vbi cum ipse Propheta Daniel in lacu leonum, eo quod Deum offendere noluerit, esset inclusus, Prophetam Abacuc D in messem euntem & prandium messoribus portantem, apprehendit Angelus Domini in uertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylone super lacum vbi erat Daniel, eique cibum illum quem laborantibus portabat, dedit. Vir autem sanctus sic respondit Recordatus es mei Deus, & non dereliquisti diligẽtes te. O infinitæ maiestatis Deus, qd hoc est? Quare Domine, si beneficium hoc amico tuo impendere uolebas prandium quod messoribus laborantibus mittebatur, ei nis tribuere? Nonne satius esset, ut angelus ille culinã alicuius magni principis ingrederetur, & inde delicatas epulas A otiosis paratas sumeret, easque sancto Danieli asportaret? Nos etiam minime later, Angelos tibi in deserto finita tentatione absque alicuius iniuria quid manducares ministrasse, cumq; idem modo sic facere posses, quare afflictis & defessis messoribus uictum aufers? Ideo quia messores sunt, eos prandio uolo priuare, & illud Daniel tribuere, ut in hoc aperte insinuem, nullum messorem delassatum, neque aliquem mercenariũ esse, qui cibo, & mercede ita dignus sit, sicut iustus, laboribus & B necessitatibus propter me oppressus, sanorem spiritualẽ ac corporalem consolationem meretur. Atq; ita D. Paulus ait. Be- 1.Co.1. nedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Simile. Christi, pater misericordiarum, & Deus totius cõsolationis, qui cõsolatur nos in omni tribulatione nostra. Prudens atque inare sua peritus faber ferrarius, semper iuxta se createrem plenum aquæ frigidæ habere solet, quoniam neq; absq; igne durum ferrum posset cudi aut domari, neq; absque aqua temperari: Sic Deus iustos fornace atque igne tribulationis cudit, & mollificat. Ideo Ecclesiasticus ait. In igne probatur aurum, homines uero receptibiles in C camino humiliationis. Vbi alia translatio habet. Homines uero acceptabiles in camino humiliationis, scilicet fiunt. Sed statim ipsemet Deus aqua diuinæ consolationis eis adest, *Porque no se destemplen con* Eccl.2. *impaciencia*, Sicut (vt refert sacra pagina) cum tribus pueris, quos Nabuchodonosor in fornacem ignis mitti iussit, fecisse legitur. Qui fecit (ait sacer textus) mediũ fornacis, quasi uentum roris flantem, & non contristauit eos ignis, neque quidquam molestiæ intulit. Hebræis etiam in Ægypto oppressis, Dominus ad Moysen dixit. Immittam manũ meam super Ægy- D ptum & educam exercitum & populum Exod.7 meum filios Israel de terra Ægypti, per iudicia maxima, & scient Ægyptij quia ego sum Dñs, perpendite, quæso fratres, dulcissima uerba, quę Dñs hic loquitur, s. Educã exercitum meum, populum meum, filios Israel. O benedictus sit & glorificatus talis Deus. Te Dñe omnes angelici cætus, atque oẽs iusti collaudent, qui tuis in afflictionibus sic fautes & opitularis. Qđ uno uerbo poterat dicere, plurimis amplificat. Vt. n. ostenderet singularem suũ erga illos

A illos amorem, satis esset dicere; Educam filios Israel, vel, educam populum meum, vel, educam exercitum meum, sed voluit omnia ista proferre, vt quanti eos faceret, significaret, & vt in laboribus eorum ipsos consolaretur. Vt autem dextera manu possimus bene vti, ipse Dominus prosperitatem cum afflictione, & laboribus solet coniungere, sicut cum Diu. Paulo fecit, qui de se ait; Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satanæ, qui me colaphizet. (1.Cor.12) Cum temporali vero prosperitate, ipsemet Dominus aliquas amaritudines, B quæ sunt velut aqua temperans humanæ uoluptatis vinum, ne nos inebriet, & intellectum faciat amittere, immiscere consueuit. Atque ita reperietis quosdam multis diuitijs affluentes, qui tamen suæ infimæ sortis angustijs oppressi, sæpenumero prorumpunt, dicentes; O vtinam nobilibus ortus fuissem natalibus, nullus profectò me posset fœlicior reperiri? Alij sunt, qui generis nobilitate, & maiorum suorum fama clarescunt, tamen suspirijs vehementibus (eo quòd honorem illum præ egestate sustinere non possunt) uolunt potius à nemine cognosci, quam ho- C norem suum tanta rerum inopia ostendere. Alij sunt nobiles diuites, & ab omnibus magno habiti honore, qui tamen, quoniam placida ac sibi grata coniuge carent, cum rixosa, & quasi leæna viuentes, infernam atque amarissimam vitam ducunt. Alij denique diuitias, honores, ac vxorem sibi charissimam habẽtes, intimo corde suspiria trahunt, & lacrymantur, eo quod filiis priuati, opes ac diuitias suas extraneos esse possessuros existimant. Si autem aliquis est, cui aliquid horum quæ diximus non desit, si prudens est, satis lacrymarum potest profundere, secum animaduertens, D amarum atque infœlicem humanæ prosperitatis finem, maximè in improbis ac sceleratis. Quod secum euoluens S. Dauid, de ipsis improbis loquens, ait: (Psal. 67.) Sicut deficit fumus, deficiant. Fumus cum in altum ascendit, in nihilum redigitur, sic mundi gloria, quò magis in sublime vehitur, (Simile.) eo plus in maiorem cõfusionem possidentis eam vehi solet. Quapropter sicut expertus nauta & diu in mari versatus, cum trãquillum mare, & tempus prosperum videt, (Simile.) corde intimo suspiria ducit, procellosas tempestates pertimescens. Ita prudens A vir in prosperitate gemitus edere, & plorare debet, fines amarissimos, qui euenire solent, formidans. Itaque cùm verum sit, quod quemadmodum Deus consolationes seruorum suorum afflictionibus ac laboribus, ne superbia tumescant, solet immiscere, ita afflictiones, & labores eorum aliquibus consolationibus, ne patientiam amittant, temperat.

Quocirca in illo cælesti sermone, quem summus prædicator Iesus Christus suis sacris discipulis post ultimam cœnam habuit (cuius etiam hæc sacra Euangelii hodierni lectio est quædam pars) cum in- B gentes labores quos passuri erant, iam enarrasset, quoniam multi alii ei ad narrandum supererant, ne ipsi mœrore ac tristitia penitus conficerentur, ideo piissimus Dominus in narratione tot afflictionum, hanc singularis consolationis periodum inseruit, scilicet; *Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis, spiritum ueritatis, qui a Patre procedit, ille testimoniũ perhibebit de me.* O Christe nostrarum animarum amor dulcissime, benedicta sit ineffabilis tua sapientia, & tua prouidentia, qui ita labores, quos amici tui pro te patiuntur, scis temperare. Quæ cordis affli- C ctio ac molestia tam superna pomissione non leniretur? Ideo cœlestis sponsus, egregiè in Canticis ait; Descendi in hortum nucum. (Cant. 6.) Quæ verba B. Anselmus, & S. Theodoretus explicantes, dicunt, hos nuces viros sanctos esse, qui velut nuces foris amaritudine persecutionum, famis ac paupertatis sunt pleni, intus verò, mirabilem quandam dulcedinem in cordibus suis inclusam habent. (B. Anse. & Theodor. sup Cant. 6.) Atque ita hortus nucum, sacrosancta Ecclesia est. Dominus etiam de aduentu Spiritus sancti agit, cum de laboribus loquitur, vt aperte doceret, inter tempora, quibus diuini spiri- D tus fauor ac præsentia magis necessaria est, hoc unum esse præcipuum, uidelicet, cum homo multas tribulationes, & ingẽtos labores patitur. (Luc. 24) Ideò suis sacris discipulis ipse Dominus ait; Sedete in ciuitate, donec induamini virtute ex alto. (Simile.) Atque ita signum eiusdem est, quod hæc virtus diuina in mente habitat, cum ipsa patienter labores perfert. Qui longum iter pedester facere vult, emit calceos duplici aut triplici solea cõsutos, ita vt magis ex ferro,

quam

A quam ex corio confecti videantur, & tamen tribus aut quatuor diebus itinerts, rupti, & lacerati sunt. Alius vero qui etiam pedester sine calceis tamen iter facit, quò magis iter continuat, eò plus corium pedum eius iuduratur, durioremque callum obducit. Huius rei ratio discriminis est, quoniam corium calceorum mortuum est, pedum vero uiuum, atque corij viui natura est, vt quantò magis conteritur, & pedibus conculcatur, tantò fortius ac durius efficiatur. Ita omnes qui uita gratiæ Spiritus sancti viuunt, quò magis affligũtur & laboribus opprimuntur, eò fortio-
B res, & constantiores effici solent. Peccatores verò culpa peccati mortui, licet fortes, & constantes videantur, tamen ipsi labores & afflictiones eos rumpunt, ac per impatientiam dilacerant.

Dominus igitur suis sacris discipulis ait: *Cum uenerit Paracletus, quem ego mittam uobis à Patre, &c.* Attendite, quo nomine Spiritum sanctum appellet, videlicet consolatorem. Quasi diceret: Ne animo cadatis, charissimi discipuli, aut tristitia aliqua afficiamini, quoniam licèt vobis grauissimos labores, & tribulationes prænunciem, in illis tamen Spiritum sanctum
C consolatorem vos habituros esse credite. Maxime vero notãdum est, Christum Redemptorem nostrum unoquoque horum verborum aliquam earum, quæ post sanctissimam Ascensionem suam in mundo grassaturæ erant, hæresim destruxisse. Nã cum dicit, *Quem ego mittam uobis.* Apertè docuit Spiritum sanctum non solum à Patre, sed à se, q filius est, procedere, quod manifeste contra Græcorum errorem est. Et cùm dicit: *Mittam à Patre,* Clare explicat, eundem filium esse eiusdem cum Patre substantiæ, siquidem Pater, & filius habent vnum Spiritum, quod contra impiũ
D Arrium fortissimè militat. Cum vero inquit, *Qui à Patre procedit,* Spiritum sanctum non creaturam, sed Deum esse ostendit, contra eundem Arrium. Quod enim ex Deo procedit, Deus est, creaturæ nanq; non ex substantia Dei, sed ex nihilo factæ sunt. In hoc verò quod dicit, *Ego mittam à Patre:* cum aliam personam distinctam esse a Patre, contra sceleratissimum Sabellium nos erudit.

De hoc autem diuino spiritu sic ait: *Cum uenerit Paracletus, ille testimonium perhibebit de me.* Testimonium certè infal- A
libilis veritatis fuit, quod Christus Redemptor noster verus Deus erat, ipsum in mundum tam supernum donum misisse. In diuinis literis legitur, quod cum fratres Ioseph patri suo Iacob dixerunt: Filius tuus viuit, & ipse dominatur in omni Gen 45.
terra Ægypti, audiens Patriarcha sanctus, quasi de graui somno euigilans, non credebat eis. Illi econtra referebant omnem ordinem rei, cumque vidisset plaustra, & vniuersa quæ miserat, reuixit spiritus eius. Vbi apparet ditissima dona à Sancto Ioseph missa, euidens fuisse testimonium, quod ipse in Ægypto princeps erat, mul- B
tisque gentibus dominabatur. Atque ita postquam senex venerabilis ea vidit, statim filiorum dictis acquieuit. Ita summa Veritas impræsentiarum ait: Siquidem ego in mundum tam pretiosum donum, qualis est Spiritus sanctus missurus sum, id, me verum Deum esse testimonium est euidentissimum. Sanctus Propheta Elias, 3. Re. 18.
vt ostenderet illum, quem ipse colebat, esse uerum Deum, sacrificium quoddam fecisse legitur, in quo ipse ligna composuit, & postquam composita fuerunt, holocausta super struem lignorum collocauit, ac tandem super holocausta, & super C
ligna aquam infundi iussit, & in oratione positus orabat, dicens: Domine Deus Abraham, & Isaac, & Israel, ostende hodie quia tu es Deus Israel, & ego seruus tuus. Et statim cecidit ignis Domini, & vorauit holocaustum, & ligna, & lapides, puluerem quoque & aquam, quæ erat in aquæductu labens. Quod cum vidisset omnis populus ait: Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus. Propter ignem, qui è cœlo descendit, eum, à quo mittebatur, verum Deum esse cognouerunt. Sic conuenientissimè possumus dicere, sacratissimam virginem Mariam, ijs post Ascen- D
sionem vsque ad Pentecosten diebus sacros Apostolos (sicut Elias ligna) composuisse. Nam ipsa tanquam omnium magistra, eos quemadmodum oportebat, suo ordine in oratione collocabat. In vno loco D. Petrum vtpote virũ maiori fide præditum, cũ cæteris Apostolis collocabat. In alio S. Lazarum virum, scilicet maioris experientię, simul cũ alijs discipulis cõstituebat. Alibi Mariam Magdalenam, mulierẽ videlicet præ cæteris magis deuotam, cum

alijs

A alijs sanctis fœminis disponebat. Atque ita omnibus recto ordine constitutis, beatissima Domina in medio eorum sita, eos (sicut Elias) aquarum abundantia perfundebat. Talia enim, tamque admirabilia verba & considerationes eius erant, vt omnes ad ingentem lachrymarum copiam profundendam commoueret. Holocaustum vero, quod in hoc sacrificio offerebatur, erant contrita omnium atque humiliata corda. Et sic sanctissima Virgo simul cum illis Deum humiliter deprecabatur, ut ignem, uidelicet Spiritū sanctum, mittere dignaretur. Qui uisibi-
B liter descendit, eosq; inflammauit, igne ipso, lapides scilicet, aliquas duritias & incredulitates, quas uiri illi sancti aliquādo habuerant, pulueremq; alicuius vanitatis & ambitionis, qua ad inuicem seipsos antecellere uoluerunt, consumente: aqua etiam aliqualis inconstantiæ & pusillanimitatis eorum consumpta est. Omnes denique deificati, atq; diuino incensi amore remanserunt. Atque igne hoc diuino e cælo descendente, Christum Dominum, siquidem illum mittebat, uerum Deum esse, fuit cognitum & manifestū.

Et uos testimoniū perhibebitis, quia ab
C *initio mecū estis.* O uerbum admirabile, o sententia profunda. Vos, ait Dominus qui mecum ab initio prædicationis meæ uersati estis, & qui experientiam uitæ atque operum meorum habuistis, testimonium perhibebitis de me O uerbi diuini concionatores, perpēdite obsecro, iterum atque iterum horum uerborum altissimum sacramentum. Contemplamini Dominum hic dicentem, illos duntaxat, qui cum eo ab initio, id est multo tempore fuerūt, de ipso testimonium esse præbituros. Videamus igitur, qualiter cum Domino con-
D uersamini. Quæro a uobis, quot horas quotidie in meditatione & diuinorum operum, sanctissimæq; uitæ huius cælestis Domini contemplatione consumitis? O Christe Iesu lux beatissima, illumina quæso omnes tui sacratissimi Euangelij ministros, ut uere intelligant, non oportere eos omne tempus consumere in studio librorum mortuorum, sed illis magnopere conducere in te, libro uitæ perfectissimo lectitare. Inter alias causas, ob quas illi, qui mundum relinquentes, se in sanctas religiones recipiunt, optimum sibi uiuendi genus instituisse dicuntur: una A
est, quoniam ibi ad diuinæ contemplationi uacandum & cum Domino conuersandum, expeditiores sunt, & ita efficacius de eo possunt testimonium perhibere. Circa quod S. Dauid notabilissima uer Psal. 75.
ba profert, dicens: Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi: uouete & reddite Domino Deo uestro, omnes qui in circuitu eius affertis munera, terribili & ei qui aufert spiritum principum terribili apud Reges terræ. Pro intelligentia horum uerborum notādum est, quod Christo Redemptore nostro crucem portante, defesso & fatigato in Caluariæ lo- B
cum iter faciente, Iudæi quendam hominem qui eum adiuuaret, conduxerunt. In quo significatum est, hunc Christum mysticum (uidelicet populū Christianū) qui in hoc mundo mansurus erat, in multis membris suis lassandū & defatigandū fore, sicut uere modo quamplurimis in Christiana republica, qui crucis mortificationem ac pœnitentiam renuunt, contingere uidemus Cumq; paucissimi essēt, qui hanc crucem portare uellent, diuinæ personæ sacrarum religionum constitutores ad eam portandam, atque ad alios, vt idem facerent, inuitandum conduxerunt. Dicimus diuinas personas religionū fundatores cōduxisse, quoniam solus Christus Redemptor noster crucem locatione non portauit, idest, *Nolleuo la cruz por alquiler.* Nam per illam neque gratiā, neque gloriam essentialem sibi meruit: accidentalis uero, non erat sufficiens tot tantisq; laboribus præmium Reliqui autem sancti mercenarij sunt, & ideo de il- Mat. 20
lis dicitur: Conuentione autem facta cū operarijs ex denario diurno, misit eos patersfamilias in uineam suam. Itaque religiones in sacrosancta Ecclesia ad hoc in- D
stitutæ fuerunt, ut, qui in eis uitam agunt non solum in humeris suis pœnitentiæ & mortificationis crucem portarent, sed etiā suis bonis exemplis, eos qui in sæculo uiuunt, huius sanctissimæ crucis suauissimo iugo colla submittere, incitarent fortissimosque redderent. Huiusmodi tamē religiosos cautissime uiuere oportet. Quemadmodum enim religio introiuit in mundū, ut eos qui ibi erant, ab ipso educeret, sic mundus magno impetu religionem

A nem solet inuadere, ut eos qui ibi sunt, ab illa educat. Hic et scitu dignissimum est, quod sicut in templo Salomonis erat locus dictus Sancta sanctorum in interiori ipsius templi parte, quem paucissimi ingrediebantur, & uelum tenuissimum duntaxat, signabat inde interius non esse progrediendum: sic in religione, alia etiã est interior religio, quam perpauci ingrediuntur, quoniam a subtilissimo suarum passionum & miserabilium affectionum uelo impediuntur. Hoc autem Sancta sanctorũ est continua oratio, meditatio, contemplatio & sanctissima cũ Domino B conuersatio, qua multæ uirtutes ac dona spiritualia comparantur. Quoniam uero quamplurimi hanc profundissimam Dei conuersationem non ingrediuntur, ideo sæpenumero hanc crucis mortificationẽ relinquunt, seque iterum mundi rebus affigentes, ad ea quæ in ipso sunt, conuertuntur. Loquens Dominus cum filijs Israel, dixit: Nisi occideritis habitatores
Nu. 33. Chanaan, erunt uobis quasi claui in oculis, & quasi lanceæ in lateribus. Idem fere religiosis & omnibus Christianis dicere possumus, quibus ipsæmet passiones & deprauati mores, nisi eos correxerint & C mortificauerint, erunt quasi claui ac lanceæ eorũ oculos affigentes & obcæcantes. Hac igitur præhabita doctrina, uerba prophetæ, quæ improbos ac nefarios huius tempestatis hæreticos persequentes religiones, & quæ in eis fiunt uota, possunt confundere, facilius intelligetis. Loquitur ergo hic sanctus Dauid cum illis, qui in circuitu Dei afferunt munera, uidelicet, in lege gratiæ, cum illis inquam, qui sunt velut a latere Dei, & in quibus ipse Dominus diuinos suos oculos figit. Hi enim dum orationi vacant, rem sacram audiunt, ieiunant, eleemosynam erogant, D & sese in alijs huius generis operibus exercent, diuinæ maiestati gratissima offerunt sacrificia. Et hic Propheta ait: Omnes qui in circuitu eius affertis munera, uouete & reddite. Vbi notandum est illud, Vouete, consilium esse, & non obligationem inducere: nã Spiritus sanctus, id uoluntati nostræ atque arbitrio reliquit. Vult nanque ut tota mentis acie inspiciatis, & contemplemini varios huius mundi laqueos, quibus plerunque illi qui in eo manent, sunt irretiti. Vt autem ab illis eripi possitis, in aliqua uouere A religione singulare remedium est. Vota enim sunt veluti quædam fortissima parietis, idest, obseruationis diuinæ legis fulcimenta. atque etiam ueluti quidam fræni, quibus passiones mortalium cohibentur. De quibus uerba illa Prouerbiorum Prou. 8. apte dici possunt, uidelicet: Legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Humanæ nanq; passiones instar furibundarum & magno impetu currentium aquarum sunt, homo uero, in quo diuina sapientia habitat, his aquarum torrentibus & profluuijs legem ponit, ne rationis terminos prætergrediantur. At inter leges, quas iustus B ad refrænandas suas passiones diuersis vijs & rationibus quærit, uota in hunc finem remedia efficacissima esse solent. Sed ualde omnibus, qui uolunt emittere uota, attendendum est, eos ipsa ad unguẽ seruare atque adimplere teneri. Quia licet illud uerbum, uouete, consilium sit, vt diximus, tamen illa, Reddite Domino Deo uestro, præceptum & obligationem inducunt. Scitote, uos fidem Deo terribili dedisse, cuius potestati, si omnes uires ac potentiæ Regum terræ comparentur, nihil esse putantur. Ipse est enim, qui vita, cum ei placet, illos quos uult, facillime C priuat. Et ideo sanctus Propheta adiecit. Terribili & ei, qui aufert spiritum principum, id est: Tu, quicunque uoues, cogita, te Deo terribili uota promisisse. Ergo, o religiosi, uos oro & obtestor, ut animaduertatis, fidem uestram Domino astrinxisse, nõ propriam uoluntatem, sed ipsius uos esse facturos. Dominus per Isa. 62. Isaiam promiserat, producturum se gentem adeo sibi peculiarem, ut uocaretur. Volun tas mea in ea. Hæc gens, uos omnes religiosi estis, idcirco Dei voluntatem, magis quam uestram adimplere curate. Vir no- Simile. bilis ignominia afficitur, si quod ei pro- D mittitur non præstatur: quanto magis Deus illud seuere & rigorose postulabit? Præter vtilitates quas in uotis esse diximus, sanctus Propheta hic singulare nobis commodum proponit, Quoniã cum dixit, Vouete, & reddite, iam antea reddiderat causam & rationem, dicens. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquię cogitationum diem festum agent tibi. Vbi aperte sanctus Propheta de oratione, meditatione, atque contem

platione

A plarione verba facit: his enim Dominus
laudatur & glorificatur. At quia hoc exer-
citium sanctissimum est uos Spiritus san-
ctus admonet, ut mundi illecebris dereli-
ctis, in sanctas religiones ingrediamini,
ibiq; uota mittatis, ubi ad diuinæ contem-
plationi uacandum, maxima est opportu-
nitas. In oratione vero, Deus mentibus ei
operam dantibus festum agere solet, eis ip-
sis gaudia & consolationes spirituales im-
pertiens. Quod si alicui vestrum, festum
hoc tam celeriter non agit, nihilominus
B perseuerare debetis: nam & in hoc mundo
uani amatores, præ nimio amore illius
quam diligunt, neque comedunt, neque
dormiunt, neque tranquillam vitam du-
cunt. Quin etiam licet (ut aiunt) ianuis in
oculis percutiantur, nullosque fauores reci
piant, nunquam in amando deficiunt, sed
usque ad optatum finem perseuerant. Qua
re igitur fidelis Christianus in Dei amore
non persistet, quousque ipse ei ostia & bra
chia pandat, eumque dulcissime amplexe-
tur? Ex hoc autem festo, quod Dominus
C suis amicis agit, ipsi reliquias, quibus po-
stea ei etiam diem festum agunt depremūt
inde enim animum ac feruorem sumunt,
ut promissis plenissime satisfaciant, victo
riasque amplas de mundo, carne, ac diabo-
lo reportent. Ideo Rex sanctus adiunxit.
Et reliquię cogitationum diem festum a-
gent tibi. Solet aliquando contingere, ut
princeps aliquis, seu nobilissimus vir, inter
faciens, in domo agrestis & inculti agrico
læ diuertetur, ibique prandium sumens, pa
nem, uinum, carnes, & multa alia quibus
D uescebatur, superflua ei relinquat, totque
reliquiæ ibi remanent, ut ipse pauper mul
tis diebus habeat uictus abundantiam. Sic
homini cum Domino agenti, eumque do
Simile. mi suę, uidelicet, in intimis cordis uisceri-
bus recipienti, ipse Dominus tot tantaque
dona, ac bonorum reliquias relinquit, ut
cum illis postea ipsi Deo festum agat solen
ne, ei in ijs quæ sese obtulerint, occasioni
bus inseruiens. Ecce igitur unum ex præci
puis finibus, ad quos sacrosanctæ fuerunt
institutæ religiones. Illi vero qui in eis
sunt, efficacius de Christo Iesu in suis ser
monibus testimonium perhibendi multo
maiorem occasionem habent, quam ij qui
in seculo vitam degunt, quibus tanta, licet
ad hoc non sit opportunitas, ipsi tamen in
sta omnino si se his sanctissimis exercitijs
non dediderint, excusatione carent. Nam A
Propheta Dauid Rex erat, & multis ac ma-
gnis occupationibus detentus, & tamen di Ps. 118.
cebat: Quomodo dilexi legem tuam Do-
mine, tota die meditatio mea est. O Rex
sancte, nonne tibi vna aut duę sufficiunt
horæ? Minime profecto, sed tota die in le-
ge Domini meditabor. O magna nostro-
rum confusio? siquidem in toto integro
die uix unam horam in hoc sancto exerci
tio scimus consumere, atque ita testimo-
nia, quę de Iesu Christo summa bonitate
nostris colloquijs reddimus, tepida sunt ac
paruæ utilitatis. Incipiamus igitur, Patres
mei & charissimi fratres incipiamus in-
quam uos obsecro, per immensam Dei cha B
ritatem, hāc sanctissimam cōuersationem
exercere, ut ex ea oribus nostris verba
exeant, tanto amore incensa, ut corda au-
dientium possimus inflammare, eosque ad
diuinam gratiam disponamus, qua compa
ratur gloria, ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA infra octauam Ascensionis Domini.

Concio II.

Cum uenerit Paracletus, quem ego mittam uobis a patre, &c.
Ioan. 15.

SI, quoties Christus saluator
mundi aduentum Spiritus D
sancti in hoc ultimo sermone
repetijt, contemplemur, ma-
gnam profecto nobis admira
tionem afferet. Non solum enim hic de
aduentu eius egit, sed post eis dixit. Si ego
nō abiero: Paracletus non veniet ad uos, si
ăt abiero, mittā eum ad uos. Et paulo infe-
rius adiecit. Cum uenerit ille, arguet mun
dū de peccato, &c. Postea vero iterum repe-
tit: Cū venerit ille Spiritus veritatis, doce-
bit vos omnē veritatē. Hęc omnia diuinus
Magister fecit, ad infinitam tanti doni ex-
cellentiam significādam, & vt sancti Apo-
stoli illud, ut æquum erat, magni facerent,

A seque ad illud recipiendum efficacissime
disponerent. Effectus enim qui in cordib.
credentium ab ipso diuino Spiritu facien-
di erant, singularissimi futuri erant, sicut
sanctus Isaias multo ante prædixerat. In
die illa erit germen Domini in magnificen
tia & gloria, fructus terræ sublimis, & exul
tatio his qui saluati fuerint de Israel, &
Isa. 4. sanctus uocabitur omnis, qui scriptus est
in uita in Ierusalem. His verbis sanctus
Propheta excellentem magnificorum do-
norum abundantiam, honorem, lætitiam,
uoluptatem, ac sanctificationem, quæ fide-
B libus Spiritus sancti aduentu communi-
canda erant, ostendit. Idcirco adiecit: Si
ablueerit Dominus sordem filiarum Sion,
& sanguinem Ierusalem lauerit de medio
eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris.
Pro cuius intelligentia oportet adnotare,
peccatum in duabus præcipuis potentijs,
uidelicet, uolũtate & intellectu, hominem
tangere, & ferire, intellectum enim cæcita-
te, uoluntatem uero malitia percutit. Has
aũt duas maculas a peccato effectas, san-
ctus Propheta hic Dominum in spiritu iu
dicij & spiritu ardoris mundaturum com
memorat. Ad cæcitatem erit spiritus iudi-
C cij, id est ueritatis. qui ipsum intellectum il
luminet & componat, ad uoluntatem ue-
ro gelidam & corruptam erit spiritus ar-
doris, qui suo diuino amore eam inflam-
mabit, & in formam rediget. In sacra pa-
Luc. 19 gina Dominus iubebat, oẽs agni pascha-
lis reliquias igne cõsumi. In quo significa-
uit, reliquias immaculati agni Iesu Chri-
sti Saluatoris nostri, uidelicet, sacros disci-
pulos, qui in hoc mundo remanserunt,
igne, scilicet Spiritu sancto inflammandos
Psal. 17. & comburendos fore. Vbi impletum est,
D id qđ mystice sanctus Dauid prædixerat.
Ignis a facie eius exarsit, carbones succensi
sunt ab eo. facies Patris æterni est Filius
eius, nam sicut homo per faciem dignosci
tur, ita Pater æternus per Filium suum in
hoc mundo cognitus fuit. Ex hac autem
facie ignis, qui est Spiritus sanctus, sicut
ab eodẽ Patre pcedit, carbones uero quos
succendit, sacrosancti fuerunt discipuli,
qui uelut carbones, nigri atq; aridi erant:
nigri quidem, propter profundam eorum
humilitatẽ, & aridi ab omni humana con
solatione, ut ita ad illud mirabile incendiũ
& inflammationem diuini Spiritus para-
ti ac dispositi essent. O utinam nunc diui
nus hic ignis corda nostra tam cruda & A
debilia penetraret. Inter uasa fictilia iam Simile.
igne cocta, & uasa tantummodo compa-
cta, nondum tamen in fornacem coniecta,
hoc discrimen est, quod his uidelicet cru-
dis, paleæ ac pulluis facilime adhærent, &
quidquid ipsa tangit, statim ea flectere fa-
cit, eisque nocet, cocta uero facilius his
omnibus resistunt, nec enim flectuntur,
nec puluis aut paleæ eis adhærent. Sic in-
ter iustos & peccatores hoc differt, quod iu
stis uelut uasis diuini ignis amore deco-
ctis, nec puluis uanitatis seu arrogantiæ,
nec paleæ uoluptatum terrenarum adhæ- B
rent aut coniunguntur, nec denique rebus
huius mundi flectuntur; peccatores uero,
tanquam cruda uasa, minima quaque re
mouentur, uixq; uoluptas aut uanitas est,
quæ eis facillime non adhæreat, & tandem
omnibus huius mundi nęniis animum in
clinant. Hoc etiam mysterium adumbra-
tum fuit apud sanctum Ezechielem, vbi
Dominus ei campum, in quo erant mul-
ta ossa sicca, ostendisse legitur, eique iussis-
se, ut prophetaret, atque nomine ipsius Dei
diceret. Ossa arida audite. Ecce ego intro-
mittam in uos spiritum, & uiuetis, & da-
bo super uos neruos, & succrescere faciam Ezec. 37
super vos carnes, superextendam in uobis C
cutem, & dabo uobis spiritum, & uiuetis.
Statimque commotio magna & admira-
bilis sonitus factus est, & in illis ossibus,
omnia quæ Dominus promiserat, adimple
ta sunt. Sic sacri discipuli tanquam ossa
arida & ab omni humano fauore aliena
erant, quibus Christus Dñs uerus Deus ac
uerus homo se eis suum diuinum spiritum
& simul cum eo carnem, uidelicet, cordis,
teneritudinẽ (ubi omnia præcepta sua im-
primerentur (atque etiam neruos, scilicet D
uirtutem, uires, & fortitudinem ad resistẽ-
dum omnibus malis, & ad omnes mundi
persecutiones perferendas, daturum pro-
miserat. Promisit etiam se eos curæ suæ di-
uinæ protectionis & umbraculo suæ san-
ctissimæ tutelæ contecturum esse, Quę om
nia tunc adimpleta sunt, quãdo factus est re
pente de cœlo sonus, tanquam aduenien-
tis spiritus uehementis. Adeo enim mira-
bilia dona, quæ Spiritus sancti aduentu
sacri discipuli erant accepturi, futura erant,
ut Dñs uoluerit ea prius ab ipsis uehemen
ter exoptari, & idcirco hunc supernum
aduentum toties enarrando percenset, di-
cens,

A cens: *Cum venerit Paracletus*, id est, consolator. Merito atque optimo iure Spiritus sanctus consolator appellatur: quoniam nullum solamē, quod uere solatium sit, esse potest, quin ab hoc diuino consolatore profluat & dimanet; per quem etiam charitas Dei diffunditur in cordibus no-
Rom 5. stris, vt Diuus Paulus ad Romanos scribens testatur, dicens: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Vbi autem habitat hæc charitas, ibi uerum gaudium & voluptas, quæ sunt eiusdem spiritus fru-
Gala. 5. ctus, ut etiam idem Apostolus his uerbis
B asserit: Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, & cæt. Vbi valde perpendendum est, quod cum sanctus Apostolus quamplurimos fructus, quos Spiritus sanctus in nostris operatur mentibus, hic enumeraret: statim post charitatem interuit gaudium, tanquam rem aliquo modo ab ipsa charitate inseparabilem. Quamobrem ueneran-
Hugo. dus Hugo de sancto Victore inquit: Vis nunquam esse tristis? semper bene uiue, quia bona uita semper gaudium fert. Et
Pro. 15. sic etiam diuina Sapientia ait: Secura mens, quasi iuge conuiuium, id est, conti-
C nuum. Ergo (fratres charissimi) hunc supernum consolatorem diligite, ac uotis omnibus appetite, ut a uobis nunquam discedat: quo facto nunquam etiam uobis verum gaudium, solamen, ac uoluptas de-
Act. 5. erit, sicut sacris Apostolis in suis agonib. & afflictionibus minime defuit: Ibant enim (vt sacra historia refert) gaudentes a conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Nulla persecutio, seu labor, aut calamitas, eos hoc gaudio ualuit priuare. Res etiam plane consideratione digna est, tempus in quo Christus Redēptor noster hæc
D suis sacris discipulis verba protulit, fuisse, cum iam ab illis discedens mortem subire volebat. In quo misericordia Dei maxime elucet & ostenditur, qui in maioribus afflictionibus, maioribus auxilijs opem ferre & subuenire solet. Hoc perfido Sathanæ inest ingenium, quod, si quempiam incipit affligere & vexare, quousque illum omnino (Domino permittente) non perdat, minime quiescit. Sic sanctus Iob, cum sibi a Deo facultas data est, prosequutus fuit: nihil ex omnibus quæ possidebat, præter coniugem, & ipsam etiam ad eum per- A
sequendum & indignatione prouocādum reliquerit. A quo teterrimo magistro omnes nefarij eius discipuli peccatores docentur, qui, si aliquem persequi incipiunt, eum vsque ad finem destructionis perducunt. At vero Deus sicut neminem vexat, ut perdat & destruat, sed ut ei uitam tribuat, efficit, ut in medio turbinum ac tempestatum, quies sit & tranquillitas. Posteaquam homo peccati venenum delibauit, nociuis humoribus adeo plenus remansit, vt quidquid recipit, siue bonum, siue malum, illud in lethiferum conuertat uenenum. Atque ita non in minori periculo versatur, B
cum fauores accipit, quam cum vexatur, & opprimitur: nam tam ex bonis, quam ex malis acceptis malum educere solet.
Quapropter sicut Dominus ei bona, uel Cant. 8.
fauores solet temperare: ita mala, videlicet, labores & vexationes, ne vno aut altero funditus euertatur, temperare consueuit. Et hoc est quod sponso dicebat sponsa: Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum. Super hæc uerba, id quod philosophi naturales dicunt notandum est, videlicet, capream & hinnulum ceruorum, hāc habere proprietatem, quod cum uenatoris congressum fugere C
volentes celeriter currunt, vultum & oculos passim in terga vertunt, ac retorquent. Ideo his verbis sponsa suum charissimum sponsum deprecari contendit; ut si aliquādo ab ea discedere voluerit, non omninò discedat: id enim animæ suæ vtilissimum fore sciit: sed; Assimilare, inquit, dilecte mi, capreæ hinnuloque ceruorum, id est: Cum a me recesseris, verte obsecro aliquando, immo & sæpissime hilarem in me faciem tuam, sicut caprea oculos ac faciem retorquet. Ne quæso a me pulcherrimos oculos auertas; hoc est, ita me laboribus opprime, ut etiam aliquibus fauoribus, seu D
gaudijs & uoluptatibus sint coniuncti.
Sic supernus sponsus cum suis sacris discipulis in præsentiarum egit, qui cum eis dixisset. Si me persecuti sunt, & vos persequentur, afflictionem hanc cum promissione magnæ consolationis coniungit, dicens: Cum venerit Paracletus quem ego mittam uobis a Patre, &c. De-
scribens sanctus Ezechiel modum & figu- Ezc. 47.
ram templi quam Deus ei ostendit ait. Ab hoc templo aquæ egrediuntur, & usque

A ad mare profluunt, & aquas ipsius maris dulces efficiunt: pisces verò quos producebant, quamplurimi & pulcherrimi erant. Vbi adumbratum est, omnes afflictiones, & amaritudines ac labores seruorum Dei, licet tanquam amplissimum mare sint, dum illis dulces consolationum ac refrigerij aquæ (quæ ab illo admirabili templo, uidelicet Iesu Christi promanant) coniunguntur, dulcissimos fieri, vt in illis quamplurimi pisces producantur, hoc est,
2. Co. 7. vt sint causa multorum meritorum. Ex quo intelligetis verba Diui Pauli, quæ nō paruam videntur habere difficultatem, sci
B licet: Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione ve-
Ro. 12. stra. Quid ais diuine Apostole? Id ne charitas docet? Aliter profecto te docuisse mihi visus es, cum dixisti: Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus. Qualiter ergo modo inquis, superabundo gaudio in omni tribulatione vestra? Ad hoc facilis est responsio, scilicet, sanctum Apostolum tanto gaudio, & uoluptate fuisse perfusum, cum labore propter Deum patiebatur, vt si quos propter eundem finem etiam afflictiones perferentes videbat, sua uitarem, qua illas patiebatur, considerans,
C diceret. Superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. Negocium hoc intellectu difficillimum est, *Son cifras de Dios*, Quas non nisi qui eas studet, & in eis diligentissime insudat, intelligere valet. Reges solent habere aliquos a secre-
Simile. tis, quos uocant, *Scriuanos de cifras*, per quos difficillima quæque negotia tractat: sic Deus potentissimus Rex, modos ac cifras habet, quæ a paucissimis intelliguntur nam exaltari hominem, & statim tentari (vt sanctus Iob inquit, cum ipso Deo loquens: Visitas eum diluculo, & subito probas illum) immensi Dei difficillima ci
D fra est. Similiter beatitudinem cum fame, & solatia cum lachrymis iniungere, cifræ sunt, quas non nisi ille, qui eas expertur, eo quod ab ipso Domino docetur, intelligit. Fœlices ergo illi, quos summa Sapientia, res tam admirabiles erudiuit. Dominum, fratres mei, summisse deprecamini, vt uos tanti ponderis ac momenti negocia, uestrisque mentibus tam vtilia docere dignetur.

Ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio me cum estis. Animo, hic, quæso, euoluite, in- A
finitum immensi Dei artificium, cui (vt ait Diuus Paulus) placuit, per stultitiam 1. Co. 1
prædicationis, saluos facere credentes. Stultum quippe humano intellectui videbatur, vt Dominus, abiectam, uilem pauperem, & ignorantem gentem eligeret, eosque per totum terrarum orbē ad prædicandum hominem, qui crucifixus fuerat, esse verum Deum, per quem saluandi eramus, mitteret. Ac tandem hoc, quod insania videbatur, omnipotens Deus, stultam huius mundi confudit sapientiam, & per hos infimos, & abiectos homines, qui erant, quasi non essent, id quod habere esse videbatur, destruxit & consumpsit, B
Atque hoc uerba illa Apostoli significant, scilicet: Contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret, ut non glorietur omnis caro in conspectu eius, sibi tam præclarum hoc opus tribuens, cum immensi Dei opus fuerit. Cuius rei fidelissimum, hi sancti uiri proprias uitas in discrimen offerentes, testimonium reddiderunt: nam ut erant ueri discipuli, gloriam sui sanctissimi magistri quærere conabantur. Eia ergo concionatores uestrarum concionum quis finis esse debeat, diligenter addiscite, & C
quid vobis summa Veritas dicat, attendite. Vos testimonium perhibebitis de me: vt videlicet, obedientiæ meæ atque imperij iugo subiiciantur.

Quod si hic finis vester non est, væ, væ & millies væ uobis. Beatus Thomas de D. Tho.
prædicatoribus agens, eos si præcipue pro 2. 2. q.
mercede prædicant, lethaliter peccare affir 100. ar.
mat, quem ibi dominus Caietanus expla- 5. Caiet.
nans, aliquas notabiles distinctiones adhibet. Magna profecto confusio & ingens insania est, eos, ut alij gloriam adipiscantur, ipsi uerò, ut gehennam sibi comparent, continuo laborare. Quemadmo- D
dum de tribubus Ruben & Gad refert sa- Nu. 32.
cra pagina; qui cum terram promissionis vi & armis alios adiuuantes expugnarent, postea in ea partem aliquam seu portionem noluerunt; immo quadam regione, quæ ante Iordanem erat, eo quod pingua ad pascendos greges pascua habebat, contenti fuerunt. O infœlices illos, qui huius miserrimæ uitæ bonis sunt contenti, vt belluinos suos & sensuales appetitus pascant, & propter illa im

mensa

A mensa æternæ gloriæ bona amittere volunt. Igitur vos, o prædicatores, confessores, ac ministri tam diuini muneris hodierna die obtestor atque obsecro, ut mentis oculos erigatis, eosque terrenis rebus contemptis, in summo illo atque ineffabili Deo, qui vos in tanta tamque singulari dignitate collocauit, figere contendatis, ipsumque solum pro laborum vestrorum præmio uotis omnibus appetite. Id quod
Isa. 13. S. Isaias licet in aliud propositum ait, efficere totis viribus laborate: Super montem
B caliginosum leuate signum, exaltate uocem, leuate manum. Mons caliginosus, seculum hoc est, erroribus & ignorantijs plenum est, super quem exaltate signum, s. crucem. Attendite quæso, pænitentiæ & mortificationis crucem in mundo nimis esse demissam & neglectam, vos eam erigere & eleuare contendite. Exaltate vocē, videlicet, ad hunc finem spiritus feruore prædicantes, uirtutem docentes, & uitia seuere increpantes. In magnam certe admi
C rationem rapimur, quoties Gentium & Ethnicorum libros euoluimus, in quib. videre est, qua seueritate, & quo rigo. e Poetæ illius tempestatis uitia reprehēdebant: nos vero Christiani, vix nisi ad placitum, saporemque audientium loqui audemus, quod quidem paucissimi amoris Dei euidens, signum est. Penuria enim ac defectus amoris & conscientiæ culpa, homines ad vera loquend am ignauos efficiunt. Atq;
1. Re. 2. ita Anna mater Samuelis egregiam protulit sententiam, s. Impij in tenebris conticescent, id est, Impij in peccatis suis obmutescent. O dilectissimi in Christo Iesu patres desiderio medendi & succurrēdi animabus
D exaltate quæso vocem, leuate manum, scilicet, bene operando. Et hoc, licet a sancto Propheta fuerit posterius dictum, vos illud prius exequi oportet, ut doctrina vestra in cordibus audientium, qui vident vos, id quod docetis, opere complentes, efficacius operetur.

Hæc locutus sum uobis, ut non scandalizemini, absque synagogis facient vos, &c. Vsq; *Arbitretur, obsequium se præstare Deo.* Dum ait diuinus magister sacros discipulos de ipso testimonium esse reddituros, statim ingentes labores, quos in executione huius ministerij passuri erant, eis explicat. Ex quo apertissime constat, præclaros illos & sanctitate excellentes uiros, non blandi-

tijs, uel bonorum temporalium promissionibus fuisse attractos, sed vi verborū Christi Redemptoris nostri, & euidentia miraculorū ac sacratissimæ uitæ eius, qua adeo cōfirmati fuerunt, mediante Spiritus sancti gratia, ut omnes mundi persecutiones & calamitates, quæ eis euenerunt, ne sanctissimum hoc testimonium ab eis non redderetur, minime suffecerint. Ex quib. etiam liquido a manifeste apparet, quantum sit rationi consentaneum, nos omnes in fide, quam illi tradiderunt, & sacrosancta Ecclesia hucusq; obseruat, firmissimos esse debere: siquidem tam clare & aperte B
conspicitur, totum hoc negotium a Deo & non ab hominibus emanasse. Admirabile quippe omnibus visum est, pauperculos homines, tantum animi robur & fortitudinem habuisse, ut toti terrarum orbi resistere ausi fuerint. Quapropter D. Pau- 2. Co. 4.
lus inquit. Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit uirtutis Dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur, aporiamur, idest, *Somos puestos en lo vltimo de las tribulationes*, Sed non destituimur. Quasi dicat. Stupenda res est tam pretio- C
sum tamque mirificum thesaurum, qualis est diuina gratia, hominibus imbecillis & fragilibus traditum & commissum fuisse, cumque debiles ac fragiles simus, tyrannos omnes atque huius seculi potestates a nobis facillime superari. In hoc profecto omnipotentis Dei magnitudo ostenditur, & apparet, q̄ uasa tam fragilia & caduca in crudeles carceres sæpenumero proiecta, tot tantisque ictibus percussa, nec vnquam fuerunt contracta, nec ab eis gratia aliquo impatientiæ genere defluxerit: O ineffabilem altissimi magistri sapientiam, qui talia operatus est. Itaque quemadmodum omnes artes & inuentiones, quas Laban ad opprimendum & molestia afficiendum sanctum Iacob excogitauit in illius sanctissimi patriarchæ commodū & utilitatem redundarunt, sic omnes inuentiones, quas nefarij tyranni exquisierut ut sacros Apostolos torquerent, ac tormentis afficerent, eis in gloriæ coronam & ad maiorem ipsorum tyrannorum confusionem versæ sunt. Nam propter crudelitates, quas improbi in iustos exercent, Deus non solum in alia uita, uerum etiam in seculo eos punire solet. Atque ita Domi-

A tius Prophetæ Nathan iussit ut sancto David de filio eius Salomone diceret: Misericordiam meam non auferam ab eo, sicut abstuli a Saul, quem amaui a facie mea. Vbi alij transtulerunt, quem amoui a facie tua: & sic est in translatione Syriaca & in contextu Græco, atque in Paraphrasi Chaldaica. Vbi aperte significatur, Deum propter persecutiones, quas impius ille Rex in sanctum David exercuit, ipsum regno & vita spoliasse.

Et hæc facient vobis, qui non nouerũt Patrem, nec me O verba terribilia, & quæ maximum cuique timorem incutiunt, a quibus nos terribile etiã argumentum in hũc modum sumere & formare possumus. Si ij qui ob defectum cognitionis Iesu Christi atque æterni eius Patris, iustos persecuti sunt, & de medio sustulerunt, obsequium se præstare Deo arbitrantes, æternis supplicijs digni sunt, (licet suis persecutionibus illos gloriosos martyres effecerint, sicut cum quis flumen aliquod in cymba, vel scapha traijcere & transmeare contendit, alius cymbam impellit, quo impulsu eum celeriter flumium transire, & ad portum breuissime peruenire facit) ita improbi tyranni uarijs tormentorum generib. quæ in sanctos excogitarunt, ipsos procellosum huius mundi flumen breuissime transire, & celerius ad tutissimum gloriæ portum peruenire fecerunt, propter quod Dominus ait: Nolite timere eos, q. occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. quanto maiori culpa, maioribusque tormentis Christiani digni erunt, qui suis persuasionib. & deprauatis exemplis animas suorum proximorum interficiunt? O crudelissimi tyranni, qualiter talem fidem profitentes, talemque Dei cognitionem habentes, huiusmodi tyrannide uti audetis? O pater luminum, illumina obsecro per infinitam clementiam tuam hos miserabiles ac detestandos homines, ut tm̃ scelus intelligentes, ab illo se abstinere totis viribus contendant. Nouit Dominus (inquit S. Iob) & decipientem, & eum qui decipit. Et ad quid eos cognoscit Deus? Vtique vt digna rependat meritis utrique. Cum Eua serpentis suggestione peccasset, interroganti Deo: Quare hoc fecisti? respondit: Serpens decepit me. Dominus autem ad serpentem ait: Quia fecisti hoc, Quid est hoc, quod serpens fecit Domine? Quasi deceptionem nominare pudeat eius nomẽ subticet, & nec per os suum proferre vult peccatum, solum ait. Quia fecisti hoc O magna exaggeratio, quam aperte in hoc grauitas abominationis & sceleris quod committit ille, qui alium ad peccandum persuadet, explicatur. Deus optimus maximus nos ab huiusmodi crudelitate eripiat, nobisque spiritum conferat, ut ad inuicem alij alios ad uirtutem & sanctitatem moneamus: atque ita plení gratia, tandem per fruamur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile. Mat. 10 Iob. 12. Genes. 3.

IN EADEM DOMINICA infra octauam Ascensionis Domini.

B

Concio III.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis a Patre, &c. **Ioan. 15.**

Sacrosancta huius Euangelij lectio quædam est, mi illius cælestis sermonis, quem summus prædicator Iesus Christus post vltimam cœnam ad suos discipulos habuit, singularis pars est. Vbi aduertere oportet, Dñm paulo ante eis dixisse: Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Terra herbis, quas ex se gerit, minas & producit, tantã uirtute cõicat, ut nemine eas colente & circumfodiente, ipsæmet crescant, & augeantur, at uero triticũ, & alia q̃ex se terra non producit, antequã nascatur, crescat, & in suam perfectionem perueniat, prius seminari & coli diligenter oportet. itaque terra, erga herbas quas ex se producit, se habet sicut mulier erga filios quos peperit, quibus sollicite & omni cura indulget, filiorũ vero mariti sui, quorum ipsa nouerca est & non mater, obliuiscitur, & sæpenumero eos uexat. Sic mũdus, ut porte qui filij sui sunt, & ipse eorum pater, honorẽ afficit eisque fouet & indulget: bonos vero, cum filij Dei sint, natos suos esse non agnoscit, sed cum illis tanq̃ vitricus,

C D Simile. Psal. 44.

A vitricus, vulgo *padrasto* & non pater agit, ipsos multis opprimens tribulationibus. Ideo D. Ambrosius explicans uersiculum illum: Omnia mandata tua ueritas, iniqui persecuti sunt me, adiuua me, sic ait: Fortasse quia persecutiones non patimur, tanquam condemnati habemur. quia homines qui pie uiuere uolunt in Christo Iesu, persecutionem patiuntur. Si igitur eas non persentimus, signum est quod non pie uiuimus, & quod mundi iam filij esse reputamur. Si autem quæritis, quare Dominus permittat filios suos in hoc seculo opprimi & uexari? Huic quæstioni B. Augu. egregie satisfacit, dicens: Omnis tribu B latio aut pœna impiorum, aut exercitatio iustorum est. Et alibi idem S. Doctor sic ait: Auferuntur ista bona temporalia bonis, vt probentur, malis autem, ut crucientur. Atque ita quidam non contemnendus Doctor, dixit: Fides inexercitata, languescit. Inter arces, quæ hostibus finitimæ sunt, & illas quæ in medio regni ædificatæ sunt, magnum discrimen uersatur, quod illæ armis & rebus bello necessariis sunt munitissimæ, hæ uero minime. Si arces, quæ in toto regno Castellæ ueteris sunt, ingrediamini, omnes belli machinas & bellica tormenta rubigine fere consumpta videbitis, thoraces & loricas rubiginosas & puluere conspersas: C ita, ut si aliquod bellum vel ciuile uel commune insurgeret, plus operis & nummorum in purgandis & reficiendis illis armis consumeretur, quam in aliis denuo conficiendis. Cuius rei, pax quæ nunc uiget, causa est: nam cum bella aduersus Mauros quotidie instabant, omnia in promptu ac paratissima erant. Hoc idem equitibus Ecclesiæ militantis contingere uidemus, qui contradictione deficiente statim animum demittunt, desides fiunt, torpescunt, ac uitiis se tradunt, atque ita tota ma D china, id est, *Toda la artellaria*, consumpta est rubigine, uidelicet, uitio sensuali, quod in multis usq. ad ossa penetrauit, qui etiam auaritiæ musco, id est, *Moho* & superbiæ puluere sunt contecti. Quapropter egregie. Diuus Bernardus ait. Ecclesiam Catholicam, id quod Rex Ezechias aiebat, posse dicere, uidelicet. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Itaque si hodie ad patiendum pro Christo Domino arma capere iuberemur, sicut quotidie in Gal-

Ambro. sup. psa. 118.

Epi. 80.

Simile.

lia & aliis regnis ad hostium infestantium A iniuriam repellendam euenire solet, Hispane, *Si ny tocassen a! arma a padescer por Christo*, maior profecto in præparandis armis & in disponendo nos ipsos, quam in moriendo esset difficultas. Nam optima dispositio est, uitia relinquere; potius autem concubinarius uitam suam deseret, quam adamatam concubinam, & lusor facilius millies mortem appetet, quam a ludo abstineat, & sic de aliis peccatoribus. Cum res in tanta pace, & tranquillitate sicut modo sunt, non erant, homines uitiis & uoluptatibus non ita erant deB diti, imò quamplurimi tanto animo & uoluntate mortem pro Christo subire uolebant, quanta nunc eam multi ex Christianis recusant. Quocirca iusto Dei iudicio fit, ut eorum amici, ingentes labores ac tribulationes patiantur. Ideo ubi non legimus. Prosperum iter faciet Deus salutarium nostrorum, Felix ex Hebræo sic uertit. Aggrauabit nos Deus salute nostra, hoc est, permittet nos persequi propter salutem nostram. Facillime posset omnipotens Deus in cordibus hominum fidem absque illa contradictione, quę in principio nascentis Ecclesiæ habita est, imprimere: C sed quoniam iustis pro Christo pati maxime conducebat, ideò ipse Dominus permisit, ut illi, qui primi fidem receperunt, tam crudeliter oppressi necarentur, vt, videlicet, omnes qui in progressu Ecclesiæ Catholicæ in ipsa nascerentur, æquo animo ac patienter quidquid eis eueniret, perferrent. Hinc intelligetis obscura illa Diui Pauli uerba, scilicet: Nunc gaudeo in passionibus pro uobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia. O gloriose Apostole, vt quid ausus es dicere, Christi Redemptoris nostri passioni aliquid defuisse, siquidem illa ad redimendos mille mundos, si tot existerent, sufficientissima fuit? Absit, ut dicamus, ei merita defuisse. Sed (ut ait Diuus Chrysostomus) contingere posset, quod, cùm prædicatores hominibus persuadere uellent, ut supernum magistrum Iesum Christum imitarentur, eis sic dicerent. Oportet vos vitam uestram pro Iesu Christo patienter ferre, siquidem ipse filius Dei propter obedientiam Patris eis iubentis, vt ueritatem prædicaret, & mereretur, ac pro destinatione eius, sic se obfer-

Coloss. 1.

D Chryso.

ret

A ret occasio, uitam relinqueret, eam libentissime obtulit. Vobis ergo idem facere maxime conducit, quia ut princeps Apo-
1. Pe. 2. stolorum ait: In hoc vocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini uestigia eius. Ipsi eis in hunc mundum respondere possent: Si Iesus Christus mortuus est, ac tot labores per ulit, licet uere homo erat, simul etiam uerus Deus erat, & di-
B uinum suppositum huminitatem illam, quam sibi uniuit, adiuuabat. Quod si pro ueritate mori uoluit, non mirum uideri debet, nam anima illa sanctissima, ueritatem, pro qua patiebatur, ad oculum (ut aiunt) aspiciebat: nos uero miseros, fragiles, & caducos pro ueritate, quam non uidemus, licet eam credamus, pati difficilius est. Hoc igitur ait D. u. Paulus, Christi Redemptoris nostri passioni deficiebat, quod, scilicet, purus homo, sicut ego & alii quamplurimi insurgerent, & pro defen-
C sione ueritatis quam non intuebantur, licet eam crederent, hilare ac libentissime paterentur. Atque ita, cum ego in carne mea debili, pro ueritate quam non uideo, licet eam credam, morior, tunc id quod Christi passioni deesit, adimpleo: nam Christus Dominus pro ueritate, quam clare contemplabatur (siquidem anima eius ab instanti suæ creationis uidit diuinam essentiam, & fuit beata) mortem obiit. Id uero quod ego patior est, pro corpore eius, quod est Ecclesia: quoniam mei ac sodalium meorum exemplo, multi alii uolunt uitam suam pro hac ueritate in di-
D scrimen uocare, uidente ea, quæ nos puri homines carne & ossibus sicut illi compacti perferimus. Quoniam autem sacros Apostolos tot labores quot pertulerunt, pati maxime oportebat, ut, uidelicet, omnibus Christianis, qui usque ad finem mundi futuri sunt, tam gloriosum maneret exemplum: ideo Dominus in præsentiarum eos præadmonet, & crudelissima prælia ac conflictus, quos p ssuri erant, prædicens adhortatur, ut spiritualibus armis seipsos munirent, & præpararent, quibus armati hostium telis possent facilius resistere, certissimamque de illis uictoriam habere. Sic etiã D. u. Paulum de grauissimis persecutioni-
Act. 21. bus, quas in Ierusalem passurus erat, admonuit. Ideo Agabus propheta sumens zonam Pauli & alligans sibi pedes & manus, dixit: Hæc dicit Spiritus sanctus: Virum cu- A ius est zona hæc sic alligabũt in Ierusalem Iudei, & tradent in manus gentium. Suauissimus autem magister narrans sacris discipulis, multos, quos passuri erãt labores, uerba hæc singulari dulcedine plena inseruit, scilicet: Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis a Patre, ille testimonium perhibebit de me, uosq. ut idem faciatis, fortissimos reddet.

Hæc ut intelligatis, uos nimis attentos esse uelim: nam licet ea, quæ dicenda sunt ex se obscura sint, ob nimiam tamen experientiam quam, proh dolor, de illis ha- B bemus, obscuriora redduntur. Spiritus sancti consolatio non est aliquod peculiare donum, sed fontes illius sunt tres theologales uirtutes, quibus diuinus hic Spiritus quando eas inflat, auget & eleuat, tantum gaudium & dulcedinem in suorum fidelium cordibus operatur, ut in corpora etiã abundantissime redundet, sicut Propheta Simile. Dauid expertus est, qui de hoc agens, in- Ro. 83. quit: Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum uiuum. Quemadmodum flumina cum per solitos alueos fluunt, leniter & suauiter collabuntur, cum uero aquarum multitudine hyberno tempore C creuerunt, ita inundant & extra ripas diffluunt, ut etiam campos longe ab illis semotos irrigent: sic hæ uirtutes operatione Spiritus sancti, qui eas implet, clarificat, & perficit, suas inundationes habent, quibus iusti non solum in mentibus, uerum etiam sæpenumero in corporibus recreantur. Lumen fidei, quo diuina & cælestia cognoscimus, ita aliquando ab ipsa luce, uidelicet, Spiritu sancto clarificatur, ut iustus res fidei iam aliquo modo non credere, sed manibus tangere & oculis intueri uideatur. Hoc autem facit, quoties per donum intellectus fidem explicat & illustrat, quod quidem donum a Domino no- D bis Apostolus implorat, dicens: Deus autem repleat uos omni gaudio & pace in Ro. 15. credendo. Huius rei plenus fuit Eunuchus ille, qui (ut sacra refert Apostolorum historia) postquam fidem accepit, ibat per Act. 8. uiam suam gaudens. Spes etiam plerunque tam uiua & abundans, hoc diuino spiritu uolente esse solet, ut iustus iam non futura sperare, sed præsentia certissima habere sibi uideatur: ac dici non potest, aut uerbis explicari gaudium & uoluptas, quam

A quam hoc iusti animæ affert: de cuius spe
Ro. 12. modo Diuus Paulus inquit: Spe gauden-
& Ro. 5 tes. Et idem Apostolus: Gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. Charitas denique, cũ ab Spiritu sancto suis diuinis flatibus afflatur, ingentes flammas, quæ etiam magnæ voluptatis causa sont, ex se emittit. Porro his virtutibus Spiritus sanctus in suorum mentibus operatur illud, quod
Rom. 8. idem Apostolus ait, scilicet: Ipse spiritus testimoniũ perhibet spiritui nostro, quod sumus filij Dei. Quod quidem testimonium licet nos aliq[uo] io timore recipiemus, tamen (vt ait Aristoteles) rerum maxima-
B rum, vel tenuis cognitio & certitudo maximam parit oblectationem. Ecce igitur consolatio, qua ille, qui in se nihil reperit, quod conscientia accuset, perfruitur. Qualis erat Diuus Ambrosius, cum in hora mortis quædam protulit singularia ver-
D Aug. ba, quæ Diuus Augustinus laudibus magnopere extollit, Scilicet: Non sic vixi, vt me vixisse pœniteat, nec mori timeo, quia bonum habemus Dominum. O fœlix ille, qui sic vitam transigit, vt hoc dicere possit. Hic vero maxime notandum est, inter discrimina quæ in carnalibus voluptatibus & spiritualibus repetiuntur, hoc
C vnum esse, videlicet, quod illæ, homines debiles, molles & effeminatos efficiunt: hæ vero, fortes, constantesque reddunt. Ideo
Cant. 7. in Cãticis dicitur. Quid videtis in Sunnamite (id est, pacifica) nisi choros castrorũ: pro quo alij choreas verterunt. Sed quæro, quomodo chorus & chorea atque castra inter se conueniant? Nam castra exercitus militantium ac bellum gerentium sunt: chorus vero, est canentium congregatio: denique choreæ, sunt hominum vel mulierum voluptatem capientium cætus & multitudo, in qua ipsi saltando delectantur. Qualiter ergo ludus & saltatio
D cum bello conuenit? Multum profecto, quoniam nihil est, quod iustos tam fortes ad dimicandum, perseuerandum, ac patiendum reddat, quam cum iam ipsi suauitatem diuini spiritus (quæ talis ac tanta est, vt omnia libenter pro ipsa perferre faciat) gustauerunt. Duæ hominis potentiæ, videlicet, concupiscibilis, in qua est & fundamentum habet ipsa voluptas, & irascibilis, in qua fortitudo fundatur, sic genuinæ & coniunctæ sunt atque altera alteri correspondet, vt quo magis in concupiscibili voluptas augetur, & quo A
magis ipsa in voluptate inflammatur & incenditur, tanto magis in irascibili fortitudo crescit: siue, vt id quod optat consequatur, siue, vt id quo iam gaudet, non amittat. Quapropter minime mirandum est, si dulcedo & suauitas Spiritus sancti, cum talis ac tanta sit, iustorum mentibus tantam afferat fortitudinem, vt sese omnibus laborum periculis & contradictionibus exponat. Hac suauitate Sancti in principio nascentis Ecclesiæ maxime fruebantur, de quibus in Apostolorũ Actibus sic legitur. Ecclesia ædificabatur, ambulans in timore Domini, & consolatione Spiritus sanct[i] replebatur. Ac de sa- B
cris Apostolis præcipuæ in eodem libro
dicitur. Ibant gaudentes a conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Tantum Act. 9.
abest, vt laboribus, carceribus, flagellis, Act. 5.
tormentis, ac mortibus superarentur, vt potius illis gaudio & voluptate afficerentur: talis erat fortitudo, qua eorum mentes firmæ & solidæ erant. Et quod magis est, gaudebant, quoniã digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Magnum profecto est in laboribus quempiam gaudere, sed multo maius esse reputatur, non solum in laboribus gaudere, C
sed pro Iesu Christo mori & ignominijs affici, summam existimare dignitatem. Atque ita diuina dispensatione & prouidentia factum est, vt sancti viri, prius ab Spiritu sancto fortitudine muniti essent, quam mundus contra eos insurgeret. Nam (vt ex sacro Euangelio colligitur) licet antea prædicauerint, Dominus tamen non permisit eos ab aliquo opprimi & vexari, quousque ex alto virtute induti essent. O benedictus sit talis Deus, glorificata talis pietas. Te Domine cœlorum angeli, & terrarum iusti benedicant D
& collaudent, qui tuis sic faues & auxilia-
ris. Merito ergo S. Dauid ait: Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Psal. 9.
Et in contextu Græco atque in paraphrasi Caldaica habet, Orphano tu eras adiutor. In quo ostenditur, quam continuus sit pijssimi Dei fauor erga illos, qui se a mundi fauoribus omnino abdicarunt. Ideo dum ait: Eras adiutor, perinde est ac si diceret: orphano tu eras, es, & eris adiutor: vt plane videatis, quanto otio & securitate

A titate orphanus huiusmodi tutela ac protectione potest viuere. Eia igitur (fratres mei) quid facitis? Quare vobis hæc audientibus, corda vestra desiderio eorum non inflammantur? Et quare, cum mundus tantis contradictionibus sit plenus, arma hæc, quibus non solum minime vincemini, sed gratissimam victoriam reportabitis, diligentissime non quæritis? Si autem a me quæratis, quid remedij ad tot tantaque dona comparanda inueniendum sit? ad hoc respondeo, summam Veritatē
Luc 11. per S. Euangelistam Lucam dixisse: Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris: quanto magis Pater vester cæ-
B lestis dabit spiritum bonum petentibus se, hoc est, dona Spiritus sancti? Ergo hæc dona ab æterno Patre, per merita Iesu Christi filij eius confidenter ac summis precibus efflagitate: nā merita Iesu Christi totius nostræ spei & fiduciæ debent es-
Isai. 15. se fundamenta. Atque ita vbi nos legimus: Dominus fundauit Sion, & in ipsa sperabunt pauperes populi eius, alia translatio habet. In ipso sperabunt pauperes populi eius, & sic est in contextu Græco. In quo docemur quod quamuis iure optimo spem habere & confidere possimus, Deum per merita sacrosanctæ Ecclesiæ, quam Christus verus Saluator in mundo
C fundauit, nobis propitium fore, principalius tamen in ipso, cuius merita infiniti valoris sunt, nos oportet cōfidere. Vnum tamen vos non latere cupio, videlicet, orationem hanc, vt id quod intenditis consequamini, cum conscientiæ puritate ac bonis operibus coniunctam esse debere. Idcirco Beatus Apostolus orandi formam tradens, inquit. Volo viros orare in omni loco, leuantes puras manus. Idem Aposto-
1. Ti. 2. lus ait. Templum Dei sanctum est, quod
1. Co. 3. estis vos. Vt autem quilibet sciret, qualis esse deberet, Dominus Salomoni iussit templum ædificare, quod totius vitæ no-
D stræ & actionum singulare esset exemplar. At inter præcipua, quæ templum illud habebat, erant duo altaria, alterum intus in oraculo, alterum vero foris: in illo thus igne concrematum offerebatur, in hoc animalia mactabantur, & in oblationem offerri consuescebant. Hoc idem in quolibet nostrorum oportet esse, scilicet, in interiori animæ, hoc est, in portione superiori quoddam altare esse debet: in quo thus deuotæ orationis igne diui- A
ni amoris inflammatæ offeratur, in portione vero inferiori, vbi carnis affectus sunt, alterum esse debet: in quo bruta animalia, videlicet, inordinati appetitus mactentur & sacrificentur. O quam gratum sacrificium Domino fit, quoties gladio diuini timoris eius, omnes passiones & affectiones suæ sanctæ voluntati contradicētes mactamus. Nemo cogitet vnum duntaxat horum altare sufficere, nam duo esse maxime oportet, imo & necessario nobis habenda sunt. Quamplurimi extant, qui interius habent altare, seque orationi tradunt, & delicias illius habere conantur: sed nihil, quod eos aliqua molestia afficiat, agere volunt, nec enim ambitionem, nec superbiam, nec irā, aut cupiditatem suam mortificare & comprimere contendunt. Quid vero isti a Domino in oratione postulent, penitus ignoro: nam si gratiam ad te ipsum vincendum & ad euellendas proprias passiones, atque ad subijciendum diuinæ obedientiæ corpus & animam precibus nō expostulas, quid obsecro in oratione petis? Siquidem postquam orasti & thuris sacrificium obtulisti, omnes appetitus tui viui remanserunt nec eos sacrificare voluisti, Conare igitur C
(charissime frater) hæc duo alteria in te habere, & hos duos sacrificij modos perfectissime offerre: hæc est enim regia via, quā dona & consolationes Spiritus sancti comparantur.

Deinde sacris discipulis Dominus ait: *Hæc loquutus sū vobis, ut nō scādalizemini.* Hoc est: Labores, quos passuri eritis, 1. Co. 4.
prędixi vobis, ne postea in illis offendatis & ab ipsa virtute cadatis ac declinetis. *Quoniam non solū absque synagogis facient vos sed venit hora, vt omnes qui interficiet vos arbitretur se obsequiū præstare Deo.* Hoc est quod Diuus Paulus de se ac socijs suis di- D
xit. Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus. Pro quo alij verterunt: Tanquam lustramenta huius mundi facti sumus: id est, tales nos mundus reputat, & in tali existimatione ab infidelibus habiti sumus, vt existiment, Deos suos nulla alia re, quam sanguine & morte nostrorum, quo ab ipsis beneficia accipiant, posse facilius placari: O rem stupendam & omni admiratione dignam. Quæ patientia sanctis illis viris necessaria

erat,

A erat, ut tormenta tanto errore illata æquo animo paterentur?

Et facient uobis, quia non nouerant Patrem, nec me. Ex hoc infertur, nos multo magis nunc eos posse admirari, qui cum sint Christiani illuminati fidei splendore, iustos ac sanctos uiros, eo quod ipsorum uitia increpant, odio habent & persequuntur. Nam illi quoniam infideles erant, nec ueritatem intelligebant, arbitrantes se obsequium præstare Deo, crudelitates illas horrendas perpetrabant: tu uero, o Chri-
B stiane, qui scis, & intelligis, te in his grauiter Deum offendere, quare non erubescis, confunderis, & timorem concipis, animaduertens terribilia, quæ tibi ob tam grauem abominationem, parata sunt tormentorum genera? O infinitæ maiestatis Deus & Pater luminum per immensam clementiam tuam hos cæcos illumina, ut aperte uideant, quo eos malitia sua perduxit, & antea quam furor tuus eos absorbeat, tantis malis mederi, seq. in meliorem frugem recipere conentur.

C *Sed hæc loquutus sum uobis, ut cum uenerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi uobis.* Magno enim solatio nobis erit, cum huius tanto tempore ante à me prædictæ ueritatis memineritis. In quo me uere Deum esse apparet, qui ea quæ uentura sunt, infallibiliter scio, quique nobis in omnibus uestris laboribus adero, & opem feram, quousque ab illis eripiamini, ac præmiis dignis donemini. Cum populus Israeliticus (ut nobis refert sacra pagina) in
Exod. 3. magna esset afflictione, Dominus Pro-
D phetæ Moysi apparuit, eique dixit: Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audiui, & sciens dolorem eius descendi, ut liberarem eum de manu Aegyptiorum, & educerem de terra illa in terram bonam. O infinitæ potentiæ Deus: Nunquid Domine, siquidem te miseri illi & calamitatibus oppressi ad misericordiam prouocauerant, eos e cœlis ubi eras, absque eo quod in terram descenderes, non poteras liberare? O admirabilem omnipotentis Dei pietatem, qui afflictorum miseriam ita compatitur, ut uelit etiam, quod ipsi intelligant, se cum eis in eorum esse afflictionibus. Cum igitur ait: Descendi ut liberarem eum, singularis quidam amor, & indulgentia atque cordis teneritudo ipsius Dei erga illos, qui propter ip-
sum patiuntur, denotatur. Quocirca, fratres dilectissimi, cum nos laboribus & fortunæ casibus seu contradictionibus oppressos viderimus, ne deficiamus, aut animo cadamus, sed in hoc fidelissimo socio confidentes spem habeamus eum nos, si patienter perstiterimus, diuites gratia ad præmia perducturum gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen. A

AD LECTOREM.

PRo die Pentecostes, & feria secunda a tertia eiusdem solennitatis, in uolumine quod de sanctis in lucem edidimus, proprias conciones reperies, quatuor etiam conciones in festo sanctissimæ Trinitatis inuenies quod celebratur Dominica prima post Pentecosten. B

DOMINICA SECVNDA post Pentecosten.

Concio I. C

Homo quidam fecit cænam magnam & inuitauit multos, &c. Luc. 14.

VNigenitus filius Dei cum in mundum non solum ad redimendum, uerum etiam ad erudiendũ nos uenisset (sicut eius Pater æternus Isai. 61.
per Isa. Prophetam promiserat, dicens. Ecce dedi eum ducem ac præceptorem gentibus) postquam hoc negotium incepit, ab D
eo omni loco & tempore oblata opportunitate non destitit. Atque ita cum introisset in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbato manducare panem, & occasione illius conuiuij, quidam ex inuitatis dixisset: Beatus qui manducabit panem in regno Dei, ipse parabolam hanc elegantissimam proposuit, in qua cœlestis cœnæ magnitudinem, & inuitantis liberalitatem, atque eos qui ab ea repudiandi, quique in ipsa admittendi sunt, commemorat. Incipit ergo parabola. Homo quidam fecit cœnam magnam, &c. Per hunc hominẽ ipsi-

A piissimus Deus significatur, quod quidem
nomen singularem eius clementiam & be
nignitatem designat. Cum Dominus furo
rem suum, iram atque iustitiam significa-
re vult in sacra scriptura Tigris, Leo, aut
Osæ.23 Vrsus uocatur, sicut apud Sanct. Oseam,
vbi sic ait. Ego ero eis quasi leæna, sicut
pardus in via Assyriorum. Occurram eis
quasi ursa raptis catulis, & dirumpam inte
riora iecoris eorum, & consumam eos ibi
quasi leo, bestia agri scindet eos. Cum au-
tem pietatem suam aut amorem insinuare
uult, homo appellatur. Atque ita dicitur
Zac.19, apud Sanct. Zachariam, Homo agricola
sum, & hic. Homo quidam fecit cœnam
B magnam. Sed in primis notandum est, hoc
Dei conuiuium non vocari prandium,
quod Meridie fieri solet, sed dicitur cœna,
quæ uesperi & in fine diei parari consueuit
& vltra quam nullus alius cibus sumitur.
Mundus suos ad prandium inuitat, sed ip-
sos absque cęna relinquit, eis in uita nimias
delicias ac voluptates offert, uesperi uero,
id est, mortis hora, conuiuas suos fame ene
ctos & absque cœna dimittit. Ideo Prophe
Baruc.4 ta Baruch nomine mundi, dilectos eius sic
alloquitur. Nutriui illos cum iucunditate,
dimisi autem illos cum fletu & luctu. O
immense Deus, quem fletum, quem lu-
C ctum, & quem planctum amatores mundi
incipient, postquam ab hac miserabili uita
discesserint? Fames enim propter inordi-
natam abundantiam, qua in hoc mundo
largiter usi sunt, eos magnopere vexabit,
atque grauissime torquebit. De quibus.
Psal.58. Sanct. Dauid ait. Conuertentur ad uespe-
Iob. 21. ram, & famem patientur ut canes. Et Bea-
tus Iob postquam de ipsis dixit. Tenent
tympanum & citharam, & gaudent ad so-
nitum organi, ducunt in bonis dies suos, &
in puncto ad inferna descendunt, paulo in-
ferius adiecit. Quoties lucerna impiorum
extinguetur. (id est, cum eorum uita con-
sumpta fuerit.) Quid tunc erit? Sequitur.
Superueniet eis indignatio, & dolores diui
D dent furoris sui. Erunt sicut paleæ ante fa
ciem uenti, & sicut fauilla, quam turbo di-
spergit, & cum reddiderit eis, id est, cum
Dominus eos, sicut eorum peccata meren-
tur, punierit, & pœnas luere fecerit, tunc
sciet, hoc est, tunc quilibet eorum fraudem
in qua uixerunt, intelliget. Videbunt ocu
li eius interfectionem suam, id est, æterna
supplicia, quibus torquebitur, aspiciet. Et
de furore omnipotentis bibet. Quid enim A
ad eum pertinet, de domo sua post se? Post
quam, o infœlix peccator, in inferno fue-
rit, quid tibi potens & illustris familia,
quam in mundo reliquisti, proderit? Quod
filii tui diuites ac potentes in seculo man-
serint, non solum minime gaudebis, ue-
rum propter peccata, quæ ipsi tuis deprauа
tis exemplis commiserint, crudelissime tor
queberis O uerba horribilia, illis præcipue
qui largiter in mensa huius mundi omni-
bus eius voluptatibus perfruentes, epulan-
tur. Medicus ægrotos, qui in prandio ci- Simile.
bum necessarium sumunt, cœna priuari iu
bet. Sic Deus ijs, qui in hac vita temporali- B
bus bonis saturantur, & stomachum suum
videlicet, uolũtatem caducis voluptatibus
implent, præcipit, ne æterna beatitudinis
cœna perfruantur. Ideo in fine huius E-
uangelii ait. Dico autem uobis, quod ne-
mo uirorum illorum gustabit cœnam
meam, Dicitur vero cœna magna, propter
magnitudinem epularum, quæ in illa ex-
hibentur. O cœnam illustrissimam, quam
semper votis omnibus desiderare debe-
mus? siquidem ipse Deus cibus est, qui
in ea apponitur. Itaque omnes conuiuæ C
eandem escam & in eodem cratere & lan-
ce (in qua Dominus) edunt, ibi enim
non unus cibus Domino & alius inuita-
tis conditur, sed sicut ipse Deus vescitur &
fruitur sua diuina essentia, ita conuiuæ ea
dem diuina essentia uescuntur & perfruun
tur, atque in ea saturantur & beatifican-
tur. Quæ autem sit & quanta hæc uolu-
ptas, linguę hominum aut angelorum ne-
queunt explicare.

Si domum alicuius principis aliquando Simile.
ingrederis, ibique vides ex furfuribus can-
didos ac sapidos panes seruis & famulis ip
sius domus fieri, statim ex eo colligis, pa-
nes qui ex farinę flore domino ac filiis com
pinguntur, ita esse perfectos, ut meliores
uix possint cogitari. Sic ex bonis huius mi D
serrimæ uitæ ad æterna cælorum bona pos
sumus argumentum formare. Si volupta-
tes huius mundi deprompta furfuribus,
videlicet, ex creaturis, quæ seruis, scilicet,
corporibus humanis dantur, tanta delecta
tione & suauitate nos afficiunt, quales e-
runt deliciæ, quæ ex infinita Dei diuinitate
charissimis filiis ipsius uidelicet, iustis edu 1.Co.4.
cuntur? Merito profecto Diuus Paulus eas
æternum glorię pondus appellat. Tanti
enim

A enim ponderis ac momenti uoluptas illa est, ut mentes ipsæ (nisi ad id diuino numine fuissent adiutæ) eam nullo modo ferre
Mat. 25 possent. Magnitudinem hanc Dominus etiam significauit, cum dixit. Intra in gaudium Domini tui. Vbi insinuatur, gaudium illud esse quasi abyssum, ubi iustus submergitur, quo beatorum quisque adeo plenus, hilaris, & contentus est, ut nihil quod alius habet, omnino desiderer.

Exo. 16 In sacris literis S. Moyses populum Hebræorum nomine Dei sic alloquutus fuisse legitur. Colligat unusquisq; ex eo quan
B tum sufficit ad uescendum, Gomor per singula capita. Mirabile certe est, unam duntaxat illius cibi mensuram magnis ac paruis suffecisse, & illa omnes contentos & satiatos fuisse. Qui igitur tam paruo bono omnibus illis satisfecit, quare in cælo iustis, eis suam infinitam essentiam tri-
Gen. 49 buens, non ita satisfaciet, ut alij alijs non inuideant? Sanctus Ioseph in Aegypto, fratres suos ad prandium inuitasse legitur. Et sederunt (inquit sacer textus) coram eo primogenitus iuxta primogenita sua, & minimus iuxta ætatem suam. Et mirabantur nimis sumptis partibus, quas
C ab eo acceperant, maiorque pars uenit Beniamin, ita ut quinque partibus excederet.

Dignum profecto admiratione extitit, eos qui antea fratri suo Ioseph, propter peculiarem parentis erga eum amorem inuidebant, postquam simul cum eo mensæ accubuerunt, ab omni inuidiæ genere cessasse, quamuis excessus beneficiorum ab ipso Ioseph in illos collatorum non cessauerit. In quo certe significatum fuit, omnes querelas & inuidias in illo cęlestis gloriæ æterno conuiuio, cui uerus Ioseph Iesus Christus ministrabit, deponendas fo-
D re. Nam ordinatissima ei us dispositio, tam integram & perfectam in unoquoque beatorum efficiet uoluptatem, vt nullus eorum licet alios plures gloriæ gradus possidentes uideat, tædium aliquod vel molestiam accipiat. Hæc ergo splendidissima cæna in pulcherrima & amplissima cælorum aula proponitur, cuius excellentiam & amplitudinem, nullus intellectus humanus potest comprehendere. Et enim si omnes huius mundi homines, uno ore & corde effecti suis artibus, ingenio & potentia iucundissima quædam ac ditissi- A
ma, & quæ meliora fieri non possent, palatia ędificare contenderent, qualia obsecro esse possent? Multo igitur meliora unus duntaxat angelus, quippe qui omnib. hominibus potentior est, ea si vellet construeret. Sed his etiam alia longe pulchriora ac meliora omnes hierarchiæ cęlestes, si in unum coniungerentur efficerent. Ergo quanto his omnibus meliora ab ipso summo rerum omnium artifice, qui homines & angelos ex nihilo creauit, & in cuius comparatione omnes, tanquam si non essent, sunt, fieri posse cogitatis? Talia igitur erunt pulcherrima atria illa, quæ sum- B
mi Dei in suorum filiorum atque electorum domicilium omnipotens dextra ædificauit. Nam cum Dominus propensionem, naturam, & capacitatem nostram optime sciat, illumque locum in delicias nostras ac perfectum otium, & tranquillitatem creauerit, in eo nihil ex omnibus quæ desiderari possunt, deesse certissimum est.

Quod quidem regius propheta considerans, dicebat. Quam dilecta tabernacu- Psal. 83.
la tua Domine uirtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini. Idest; Anima mea gaudio prosilit, & desiderio C
pulcherrima atria tua uidendi liquescit. O quam ingens (fratres mei) hoc nobis confusio est, qui hæc omnia audientes, tam gelidi remanemus, ac si ea non crederemus? Nam si illa, sicut sanctus Dauid paulo altius euolueremus, sine dubio suspiria ex corde traheremus, ut illa consequeremur, & omnibus huius mundi uoluptatibus, sicut ipsæ merentur, contemptis efficaciter ea cuperemus. Ita nos sanctus Isaias ad- Isai. 28
monet dicens. Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim, & erit flos decidens gloriæ exultationis eius, qua si temporaneum ante maturitatem Autu- D
ni. Quibus verbis S. Propheta, honores, lętitias ac uoluptates huius mundi cum fructu temporaneo comparat, qui antequam ad maturitatem perueniat, manducanti talem dentium stuporem generat, ut quanuis non sit saturatus, tamen optimos cibos, & delicatissimas epulas edere non possit. Sic huius mundi deliciæ, cum nihil sint, & illis fruentem ac vescentem non satient, saporem ac desiderium gaudiorum, consolationumque cælestium aufe- Simile.
runt.

A runt. Ideo sanctus propheta affirmat, nos ipsas debere contemnere & pedibus conculcare, quod uere (si Deum, ut iustum est, diligeremus) ac sine dubio complere-
Simile. mus. Nam sicut duo, qui se ad inuicem amore prosequuntur, cum absentes sunt, nihil eis vel epistolæ, uel nuntij, vel dona, sed sola charissimi sodalis præsentia satisfacit, ipsumque satiat & consolatur, ita qui uere Deum diligunt, in nulla re, nisi in eo solatium & uoluptatem inueniunt: & ideo semper eius præsentiam suspirando, uidere cupiūt. Nam si sponsus, videlicet Deus, pro sponsa, hoc est, pro anima iusti suspi-
B rat, & ait: Ostende mihi faciem tuam,
Cant. 2. sonet uox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis & facies tua decora, quanto potiori iure mens ipsa desiderijs illum uidēdi inflammata, dicere debet: Ostende mihi faciem tuam, &c.

Psal. 15. Siquidem de eo illud prophetæ Dauid dicere potest, scilicet: Dominus pars hæreditatis meæ. Si autem quæritis, qualiter Deus, cum sit tota hæreditas, ac totum bonum hominis, pars esse potest? Ad hoc respondetur, illum in se esse integram hæreditatem, quæ beatificat, in eo vero, qui beatificatur, esse partem, quia nullus beatorū
C nec omnes possunt eum totaliter comprehendere, idest, omnibus modis quibus cōprehendi potest, ut egregie angelicus Do-
B. Th. 1 p. q. 12. art. 7. ad 1. ctor Diuus Thomas annotauit. Ergo agite (charissimi fratres) & corda sursum leuate, siquidem in terris nihil quod desiderari possit, reperitur. Ad hanc igitur lautissimam cœnam noster omnipotens Deus, qui benedictus sit in secula, nos magnificentissime inuitat. Quod ut compleret, *Misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis, vt uenirent, quia iam parata sunt omnia.* Hora cœnæ, id est, tempore opportuno, videlicet, dum in hac uita sumus, in
D qua nunc interioribus inspirationibus, nunc prædicationibus, nunc calamitatibus, nunc fauoribus & auxilijs nos uocat: & unumquodque horum seruus Dei dici potest. Hi autem nuntij quid dicunt? Hoc scilicet, iam parata sunt omnia, *Ya esta muy apunto todo* Non est cur amplius expectetis. Veteres illi & antiqui patres, licet ex hoc mundo pleni meritis prodierunt, non tamen statim illa cælesti cæna potiti sunt, multo enim temporis spatio, videlicet, quousque Christus Saluator noster, sanctissima morte sua cęlorum ianuas aperuit, in limbo expectauerunt: nunc uero nulla alia re opus est nobis, quam manus abluere, & statim cænæ possumus accumbere. A

Volumus dicere, quod mentes, quæ ex hoc mundo omnibus sordibus omnino expurgatæ, & cunctis virtutibus adornatæ exeunt, statim in gloriam omnipotenti Deo fruituræ ingrediuntur, sicut Beatus Apostolus testatur, dicens: Christus assistens pontifex futurorum bonorum per amplius & perfectius tabernaculum non manu factum, nec per sanguinem hircorū aut uitulorum, sed per proprium sanguinem introiuit semel in sancta, æterna redemptione inuenta. De quo etiam eleganter beatus Thomas multa ait. Atque ita Dominus latroni iuxta se pendenti, dixit: Amen dico tibi, hodie eris mecum in paradiso. Idest: Ego breui admodum pro te & totius mundi salute moriar, & ideo statim vt animam exhalaueris, diuinitatem videbis, & ea frueris, quæ uisio & fruitio vera & ineffabilis deliciarum paradisus est. Ideo ait. Iam parata sunt omnia. *Ya sta hecha la cesta, Y la mayor que nunca sehizi*, Siquidem mors innocentissimi agni Iesu Christi fuit. Atque ita, ubi nos legimus. Exultauit ut gigas ad currendam viam, alij transtulerunt, Exultabit ut gigas ad currendam uiam. Et sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica. In quo significandum est, aduentum alij Dei in mundum, atque eius mortem, quam pro nobis lubentissime subiuit, tātum valere, acsi quotidie ipse Dominus in mundum ueniret, & mortem susciperet. O immense Deus, qualiter non confundimur, videntes omnia ex parte tua paratissima esse, ex nostra uero cuncta deficere? Igitur quilibet nostrum mentis oculos in conscientia sua figat, & eam omnibus rebus necessarijs, vt digne ad hanc Dei mensam accedat, spoliatam esse videbit.
Heb. 9.
B
D. Th. 3 p q. 49. artic. 5.
Luc. 23.
C
Psal. 19.
D

Hoc etiam lachrymis & commiseratione dignum est, quod cum cæna, ad quam Deus homines inuitat, opulentissima atque excellentissima sit, ipsi de quouis minimo oblato negotio occasionem sumunt, ut ea non fruantur, sicut in hoc quod hic Dominus ait, manifeste apparet, scilicet, cæperunt simul omnes se excusare. Et quod peius est, ita

scipsos

A seipsos excusant, vt aliqui dicant: Non possumus venire, ac si plus vtilitatis in ijs quæ præ manibus habent, quam in ijs quæ relinquunt, uidelicet, in cœna, ad quam inuitantur, essent percepturi. Antequam autem de excusationibus, quas afferunt, agamus, nelim animaduertatis, res istas quæ hos, de quibus sacra Euangelij lectio agit, impediunt, non esse ex illis, quæ de se malæ aut in diuina lege prohibitæ sunt, ut furta, adulteria, homicidia, sed ex illis, quæ communiter bonæ ab hominibus reputantur. Vnde infertur, non solum illa quæ aperte sunt B deprauata, uerum etiam illa, quibus mundo inseruire solemus (licet optima videantur) si eis parce, & moderate non vtimur, posse nos æternæ gloriæ uoluptatibus priuare, & in perpetuis tormentis sepelire. Atque (ut uera dicam) apud Christianos, in his aliquo modo maius quam in alijs periculum est. Nam adulteria, furta, & homicidia, & cætera, *Como tienenda rara descubierta*, facillime cognoscuntur, & ab eis nos ipsos auertimus, at uero damna, & incommoda, quæ ex alijs secundis rebus euenire solent, *Como uienen cubiertas*, non tam facile vitantur. C Certum est enim, hominem facilius posse alienam mulierem non rapere, quam sua moderate uti, faciliusque non furari, quam bonis suis bene vti, & sic de alijs. Idcirco vitæ spiritualis Reformator Iesus Christus non solum ea quæ praua sunt, prohibet, sed etiam periculum, quod in bonis esse solet, in hac sacri Euangelij lectione nobis ostendit.

Quidam itaque ex inuitatis hanc præbuit excusationem; Villam emi, & necesse habeo exire, & uidere illam, rogo te habe me excusatum. Quasi diceret: Deo intunc inseruire, & curam de re familiari habere, mihi difficile uidetur. Cum ait, uide- D re illam, innuit ex cupiditate oculorum, impedimentum ad bene operandum oriri. Auarus enim opes suas ac facultates videndo nunquam satiatur & si quotidie eas non auget, quoniam eas pauciores uidentur, qua cupiditate inflammatus, plures quotidie comparare, vineas emere, & domos ædificare contendit. Quapropter omnibus

Isa.5. qui hoc morbo laborãt, sanctus Isaias ait, Væ qui coniungitis domũ ad domum, & agrum ad agrum, copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? Ecce qualiter sanctus Propheta eos non propter latrocinia commissa, sed propter cupiditatem, qua multa superflua habere conabantur, reprehendit. Et ideo non ait: Væ qui furamini domos alienas, sed, væ qui coniungitis domum ad domum. Nam si res illis superarant, alijs defuturas esse certum est, tum vel maxime, quia cum ad cœlestia comparanda cœlestium nobis desiderio opus sit, ea quæ rerum desiderium impediunt, ipsarum etiam consecutionem impediri solent, cum uero mens in his temporalibus bonis effrænata quadam cupiditate B immergitur, etiam ad æterna desideranda impeditur. Quemadmodum si quis Simile. ad splendidissimum conuiuium, & pretiosissimis epulis adornatum inuitaretur, & paulo antequam illuc pergeret, cepis, allijs, atque id genus crassis cibis uentrem expleret, certe appetitus eius ac desiderium uescendi illis pretiosis epulis, hebetaretur. Nam (ut est in prouerbio) ientaculum tenue prandio priuat opiparo. Et ad hoc referri potest illud diui Pauli, scilicet; Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei id est; Homo, qui se totum appetitibus sensibilibus, & irrationalibus tradit, cælestia, & spiritualia C contemnit. Hoc autem inconueniens ex mundi uoluptatibus generaliter oritur, quæ li- 1.Cor.2. cet legitime possideantur, si tamen inordinate executioni mandentur, gignunt in te hoc bonorum spiritualium fastidium. Quocirca homo non solum attendere debet, quales delicias capit, sed etiam quantum ex is sumat, ut & secundum qualitatem iustus, & secundum quantitatem parcus moderatusque sit. Hæc vero intemperantia, licet in omnibus huius mundi bonis nociua sit, eam tamen diuinæ literæ maxime in diuitijs damnant, istæ enim sunt uelut instrumentum, quo omnia tem- D poralia bona comparantur, & quibus homo utitur ad satisfaciendum appetitibus suis accipit. Ideo vbi nos legimus; Diues effectus sum (scilicet, mea industria non Dei auxilio) inueni idolum mihi; Hebraice est, Inueni uim mihi, Vbi diui- Ose.18. tiæ, quibus erat affectus ille diues, quæ in nostra translatione idolum vocantur, dicuntur uis diuitiis, illis enim diues ad id quod vult, animum recipit. Et idcirco

A idolum etiam uocantur, quoniam fiducia
quæ in solo Deo homo habere debebat,
in ipsis ab eo collocatur. Atque ita Sala
Pro 10. mon dixit: Substantia diuitis, vrbs forti-
tudinis eius. Adhæreat (faxit Deus) hæc,
fratres mei, cordibus vestris cœlestis do-
ctrina, ut omni cura ac solicitudine cupi
1. Tim. ditatem ab ea euellatis, quam Diuus Pau-
lus radicem omnium malorum appellat.
Possumus etiam, & fortasse conuenien-
tius dicere, uillam emere, significare su-
perbiam, & ambitionem, qua homines,
primatus, & dominationes huius mundi
acquirere contendunt, eosque cœlestibus
B gloriæ bonis anteponunt. O ingentem
dementiam, qua non tantum aurum præ-
bent, cum scilicet, uolaticos honores emũt
sed quod plus est, animas suas diabolo
tradunt. O pessima, & modis omnibus
detestanda commutatio. Hinc Beatus Au
B. Aug. gustinus sic ait: In uilla empta dominatio
li. de ver. notatur, ergo superbia castigatur. Ha-
Domini bere enim uillam, & possidere, homines in
ser. 33. illa subdere, & dominari delectat, vitium
malum vitium primum, primus quidem
homo dominari uoluit, qui Dominum ha
bere noluit. Quid est dominari, nisi pro-
pria potestate gaudere? Villam emi, habe
C me excusatum. Inuenta superbia, ad cœ-
nam uenire noluit: Hæc ille. Conuenien-
ter igitur superbia, & ambitio in primo
conuiua, qui se excusauit, significata sunt
quia grauissimum peccatorum est secun-
dum suum genus, eo quod excedit in auer
sione, quæ formaliter peccatum complet,
vt optime B. Thomas inquit.
B. Th. 2. Maxime etiam hic ponderandum est,
2. q. 162 hunc inuitatum se non excusare, dicen-
art. 6. do: Castrum, ciuitatem, aut regnum emi,
sed uillam se emisse ait. In quo tanta esse
auari & ambitiosi cupiditas ostenditur, vt
pro uilissima re, rem tantam, uidelicet, cœ-
D lestem gloriam contemnat. Nam etiam
insanum esset, & a ratione alienum, tan-
tum bonum pro totius mundi monar-
chia, & imperio amittere, quia (ut ait Do-
Mat. 16 minus) Quid prodest homini, si vniuer-
sum mundum lucretur, animæ uero suæ
detrimentum patiatur? Et (quod peius
est) impius iustam te habere excusationem
existimat, ideo ait, Rogo te, habe me excu-
satũ. Quod perinde est ac si diceret, domi
nus sum, alienis & plurimis curis uexor,
seruire Deo nequeo, verbum Dei & sermõ
1

eram audire minime uacat. Regni cœle- A
stis iustitiam meditari, multis implicatus
negotijs non ualeo. O stulte, stulte, itane
Deum qui falli non potest, & cordium scru
tator est, cogitas decipere? Vere tu ipse se-
duceris. Quapropter non solum illa inef-
fabili cœna haud frueris, uerum etiam æ-
ternis suppliciorum generibus in inferno
cruciaberis.

Et alter dixit. Iuga boum emi quinque,
& eo probare illa. Per hunc cupidi & auari
proprius significantur, qui nimia cupidita-
te totam uitam in emendis bobus, atque
alijs animantibus, ad terram subigendam
consumunt. Hoc uero maxime mirandũ B
est, quod tam ille qui uillam, quam qui bo-
ues emerat, emptiones illas antequam res
emendas viderent, fecerunt. Et hoc unum
est ex præcipuis hominum malis, scilicet,
ea quæ ardenter cupiunt, & quorum amo-
re flagrant, non contemplari. O miserrime
peccator, qui diuitias, honores, ac volupta-
tes nec prius id quod cupis & intendis con
sideras, nec quid inde utilitatis ac emolu-
menti percipies, postquam illud obtinue-
ris animaduertis? Meritò igitur de te & tuis
similibus sanctus Dauid ait: Nescierunt,
nec intellexerunt, in tenebris ambulant.
Non sic mens illa sancta fecit, de qua dici- C
tur: Cõsiderauit agrum, & emit eum. Prius Pro. 31.
considerauit, & postquam bonum esse co-
gnouit, tunc illum emit.

Et alius dixit, Vxorem duxi, & ideo non
possum uenire. O sancta Maria señora, quæ
res tam stupenda. Cum matrimonium à
Domino institutum fuerit, & in eo gratia
ex opere operato, nisi aliquod impedimen-
tum adsit, conferatur, ac de ipso D. Pau- Heb. 13
lus dicat: Honorabile connubium, & tho-
rus immaculatus, eo dementiæ humana
malitia peruenit, ut id quod in remedium
animæ, & in uiã salutis concessum fuit, in
suam homines verterint damnationem. D
Res quidem commiseratione digna est, es-
se aliquos homines, quibus si ut Deo in-
seruiant, persuadere uelis, respondebunt,
se quia uxores habent, minime posse. O mi
seri? nonne matrimonium ad euitanda pec
cata, & non ut causa eorum sit, institu-
tum est? Quare ergo dicitis uos, quia con-
iugati estis, non posse Deo seruire? For-
san respondebitis: O pater, cùm sis in lo
co tuto, & hunc statum coniugalem nun-
quam expertus fueris, ad tuum placitum
secure

A securè loqueris? Quid mihi prodest habere coniugem, quæ unius inconuenientis sit remedium, si ipsamet aliorum millium quibus absque illa non uexarer, mihi est occasio? Illa enim sua feritate mihi multarum iracundiarum, suis uariis uestium cultibus multorum sumptuum, suis dissolutionibus & impudicitiis, multarum suspitionum ac solicitudinum, suis denique inuidiis, quibus aliis inuidet, multarum litium & contentionum causa est. *O valame la santissima Trinidad.* Totne ac tanti sunt mulieribus defectus? Ita profecto, ac

B multo plures maioresque: non omnibus, sed aliquibus. Ergo illas quæ in his morbis laborant, uos coniuges, oportet diligentissime docere, ad hoc enim Deus cum illis uos coniunxit. Matronæ Romanę inter se non minus de honestate & pudicitia cōtendebant, quam uiri earum de pluribus victoriis reportandis, bello, armis, ac uiribus decertabant. Atque ita fanum Deæ Honestati, in quod nulli fœminæ alicuius impudicitiæ nota infectæ, ingredi fas erat ædificarunt. Si igitur honestas in illis Ethnicis mulieribus florebat, quanto maiori ratione in Christianis nitescere

C oportet? Unum tamen uelim, ut omnes fœminæ diligenter perpendant, uidelicet, solam castitatem mulieri nō sufficere. Quid enim prodest castitas, si alioquin superbia, inuidia, rixa, contentio, loquacitas, atque cætera id genus mala cum illa coniungantur? Hoc ergo, uos coniuges uxores uestras zelo animarum suarum erudire oportet; mementote parentem nostrū Adam, ut uxoris suæ appetitui & uoluntatis satisfaceret, ex oblato cibo comedisse & mortuū fuisse, quod si non comederet, uterque minime moreretur, sed propter uiri constantiam, mulieri remedium adhi

D berent. Cum uxor tua, quæ est altera Eua, uetita cupit, cum inquam, corporis ornamenta, uestium elegantiam, ancillarum pompam, atque alia multa impertinentia desiderat, suaque desideria absq; tuo consensu exequi non potest, si tu, ne eam molestia aliqua afficias, uoluntati eius assentiris, iam deliramentorum eius particeps factus es, cumque eam ab errore suo liberare deberes, mortis utriusque occasionem præbes. Postea uero excusationem af

Gene.3 fers. Uxorem duxi, non possum uenire, sicut Adam se excusauit dicens. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno, & comedi. Quemadmodum autem illi sua non profuit, sic nec tibi tua proderit excusatio. Quapropter per immensam Dei charitatem, vos, tam uiros quam mulieres obsecro, ut tam ingens beneficium, quale in uos Deus conferre voluit, uestræ fragilitati sanctissimo matrimonii sacramento medendo cognoscatis, detisque operam in eo ita uiuere, ut hic consequamini gratiam, qua perueniatis ad gloriam, ad quam nos perducat Iesus Marię filius. Amen. A

IN EADEM DOMINICA secunda post Pentecosten, in cuius fine de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento agitur. B

Concio Secunda.

Homo quidam fecit cœnam magnam & inuitauit multos, &c. Luc. 14. C

1.Ioā.2.

BEatus Ioannes ait, Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia uitæ. Hæc tria tam communia mala summa ueritas aliis uerbis in hac parabola causam fuisse asserit, ob quam inuitati splendidissima cœna, videlicet, gloria, ad quam creati & vocati sunt, perfrui noluerunt. Per illum enim, qui se excusando dixit. Villā emi, supbi & ambitiosi, in quos superbia vitæ dominatur, significātur. Per D
cū uero qui ait. Iuga boum emi quinque auari, in quib. oculorum concupiscentia regnat, designatur. Ac dū alter inquit. Eo uidere illā, Et alter, Eo probare illa, rogo te habe me excusatū, friuolæ & parui momenti excusationes, qbus improbi, vt Dei vocationibus non acquiescant, utuntur, aperte denotantur. Si alter diceret. Venditur quædam uilla, & iam publicę pręconis uoci subiecta est, anteq̄ aliquis eā amat, ipsam uidere uolo, quā, si mihi placuerit, tunc emam, hæc idonea excusatione uius fuisse uidetur. Alter uero, si ei diceret, In

A suo boues, præconis uoce uendunt, antequã eos aliquis emat, ibo, & uidebo illos, & tunc, si placuerint, emam, ideo hæc prima excusatio huiusmodi excusatio, iusta aliquo modo uideretur. Sed postq̃ unus alter villam, alter uero boues emerat, quid obsecro iacturæ, aut dispendii fiebat, si id quod emerant, in sequentem diem ad videndum differretur, maxime cum iam sero esset, & hora cœnæ? Satis in hoc ostenditur, homines de quacunque minima re, ad non obediendum Deo, sicuti debent, occasionem sumere, atque adeo sunt excæcati, ut hæc tam parui momenti ipsos excusare existiment. O insani & amẽtes, ita ne

B tam uili pretio æternam illam fœlicitatem amittere, & ab illa cœlesti cœna discedere contemnitis? Ob hoc profecto uos alia mi-

Apo.19 serrima cœna dignos efficitis, de qua D. Ioãnes ait. Vidi unum angelum stantem in sole, & clamauit uoce magna, dicẽs omnibus auibus quæ uolabant per medium cœli. Venite & congregamini ad cœnam magnã Dei, ut manducetis carnes Regũ, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis. O infœlices peccatores, qui quoniam cœlestem illam cœnam, in qua diuina essentia

C æternus fuisset cibus uester, contempsistis ideo uos in inferno æternis cruciatib. suprobæ eritis deuorum epulæ, sicut huius S. Apostoli uerbis ostensum est. Si igitur modo dum per tempus licet, tanto malo

Arist. 1. Ethic. cap. 8. obuiam ire nõ contenditis, væ uobis. Omnes Philosophi cũ Aristotele conueniunt, qui ait. Beatitudinem esse bonum, quod omnes appetunt. Et alibi. Natura, inquit, maxime fugit triste, & appetit delectabile. Licet autem uerum sit, nullum eorum cognouisse, quã in re beatitudo consisteret, si quis tamen ad ianuas fere huius ue-

Arist. 10 Ethico. ritatis accessit, fuit ipsum omnium philo

D sophorũ princeps Aristoteles, qui in suis Ethicis asserit, beatitudinem in speculatione ueritatis animi uirtutis studiosi be

Mat. 23 ne ordinati consistere. Hic uero, quoniam

Simile. Deũ, ut ei aperiret, ipsumq; illuminaret, non inuocauit, in tenebris mansit, & æternis cruciatibus, sicut cæteri, in gehenna

Psal. 52. torquetur. De quibus omnibus S. Dauid ait, Deum non inuocauerunt, & confusi sunt, quoniã Deus spreuit eos. Et B. Apostolus

Rom, 5. lus Euanuerũt, inquit, in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiẽs cor eorũ, dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt. A Quod autem hi ineffabile gloriæ bonum non fuerint consecuti, minime mirãdum est, siquidem fidem nõ habuerunt, at uero Christianos, quib. Deus sua diuina misericordia tantam lucem cõmunicauit, eosque toties, ut æternis gloriæ bonis fruãtur, vocauit, pro huius mundi rebus damnari maxime dolendum est, & omni commiseratione dignum reputatur. Deusque per eum qui se excusauit, dicens. Vxorem duxi, & ideo non possum uenire, carnales & uoluptuosi, in quibus ipsa carnis concupiscentia dominatum tenet, significantur.

Vbi maxime perpendendum est, tam primum qui uillam emit, quam secundum qui iuga boum, seruo patrisfamilias modeste respondisse, dicentes. Rogamus te, habe nos excusatos, uxoratum uero non ita, sed perfricta fronte dixisse. Non possum uenire. Ratio est, quia luxuria ita hominem ligat & obcæcat, ut ipse uoluptates illas nullo modo se relinquere, & Deum sequi posse uideatur. Commune est omnibus peccatoribus, cunctas creaturarum delicias, ut uideant in quibus melius se habeant, gustando tentare, cumque quasdam obtinent, alias ardenter desiderant.

De quibus egregie D. Paulus ait. Tradidit C illos Deus in desideria cordis eorum. Non, Rom. 1 inquit, in desiderium, sed in desideria, quoniam plurimorum desideriorum serui sunt, atque experientia quibusdam alia succedunt. Quamuis autem hoc peccatoribus commune sit, multo tamen luxuriosis communius est, quos carnis & uoluptatis alia desideria torquent, ut nullo modo turpia uitis omnibus inquirere, & inuestigare prætermittant. Et idcirco dicunt. Non possumus uenire. Deus optimus maximus, nos a tanta tyrannide eripiat, idque ab eo omnes summis precibus contendere & deprecari debemus. Leu. 7. Si Propheta Dauid Deum humiliter obsecrabat, ut ipsum a prauo desiderio liberaret, & sic ait. Ne tradas me Domine D desiderio meo peccatori, quanto magis nos ardenti huius precibus instare debemus, ut a multis, quibus capti & ligati sumus, Ps. 139 nos eripiat. Itaque iste se excusauit, dicens. Vxorem duxi, & ideo non possum uenire. Libido effrænis hic taxatur, & reprehenditur, & non status. Quemadmodum uillam emere, & iuga boum, comparare

A parare nullatenus prohibetur: sed affectus iniquus dominandi, & praua voluntas in diuitijs acquirendis damnatur, quæ ad cœnam illam cœlestem accedere prohibet. Ergo intellige o homo, non satis esse, quod ad tuam vxorem accedas: memento quod ait B. Aug. quod Noe non B. Aug. ex aliena vinea, sed ex propria quam possidebat bibit, & nihilominus inebriatus est. Si primus parens noster Adam Domino dixit. Mulier, quā dedisti mihi sociā, dedit mihi de ligno, & comedi: (quod perinde Gene. 3. est, ac si diceret: Mulier quam dedisti mihi, decepit me) si inquam mulier, quā Do-B minus Adamo dedit, tot tantisque donis cœlestibus adornata, ipsum fefellit, quid obsecro, putas illam, quam tu elegisti, vt appetitui tuo absque alia ratione diuini cultus satisfaceres, facturam esse? Quod si legitima tua vxor ad gloriam comparādam tibi solet esse impedimento, quid cōcubina tua, cum qua tot crimina contra diuinam bonitatem committis, efficiet? O infœlix nimium, quam cito hæ tuæ breuissimæ voluptates, quas tāto studio quæ-Apo. 18 siuisti, finientur. B. Ioannes angelū quendam se uidisse affirmat, qui magnis nocibus & clamoribus Babyloniæ sic dicebat. C Poma desiderij animæ tuæ discesserunt a te, & amplius illa non inuenies. Hæc poma uoluptates sunt, quas miser homo ingenti labore & studio ex arboribus seculi decerpit, & cum illis frui incipit, ab eius Simile. manibus surripiuntur. Sicut ille, qui magna solicitudine, & uitæ discrimine in arborem, ut fructus caperet, ascenderat: qui bus collectis, cum eos iam edere vellet, ita priuaretur, vt nunquā eos amplius videret, quam tristis ac deceptus iste pauperculus manebit? Sic, & absque aliqua cōparatione infœlicius peccatori eueniet, cum se omnibus uoluptatibus, quas tanto studio & labore acquisiuit, priuatū uiderit, D & ob quas dignus factus est, ut de eo illud Iob 20. Iob dicatur: Non uideat riuulos fluminis torrentis mellis & butyri. Hæc nō oratio sed prophetia est: atque ita alia translatio habet, Non uidebit riuulos, &c. Et sic etiā est in paraphrasi Chaldaica. Perpendite, quæso, quibus nominibus hic Spiritus sanctus æternæ gloriæ dulcissima bona appellet: gloriam namque flumen vocat, quod multos riuulos dulces & suauissimos habet, in quibus beati reficiuntur & recrean-

tur His igitur ineffabilibus bonis, immēsus Deus homines inuitat & obsecrat, ipsi A uero tales sunt, ut ea contemnant, in quo profecto diuinæ maiestati magnam iniuriam afferunt. Nam liberali & magnifico cordi tunc magna fit iniuria, cum dona uel beneficia quæ offert, nō acceptantur. Patriarcha Iacob (ut ex sacra Scriptura cōstat) munus fratri suo Esau offerre constituit. Elegit (inquit sacer textus) & separauit de ijs, quæ habebat, munera Esau fratri suo, capras ducentas, hircos viginti, Gen. 32 oues ducentas, & arietes uiginti, camelos fœtas uiginti cum pullis suis, & vaccas & asinas. Cui hæc omnia offerenti, tyrannus B frater respondit: Frater mi, sint tua tibi. Dixitque Iacob: Noli obsecro, sed si in- Gen. 33 ueni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis. Quibus uerbis sanctum Patriarcham, iniuriam sibi fieri existimasse constat, eo quod frater eius oblata munera accipere nolebat, quod (ut diximus) liberalis ac magnifici cordis propriū est. Multo igitur maiorem iniuriam Domino facimus, cū supernas diuitias, quib. nos inuitat, contemnimus. Hoc D. Paulus Rom. 2 his uerbis inquit. An diuitias bonitatis eius contemnis? Quasi diceret, admirans humani cordis ingratitudinem, & cum C ipso loquens. Tantum nefas committere audes, ut diuitias bonitatis Dei contemnas?

Intelligens itaque Dominus illorum inuitatorum nequitiam, dixit seruo suo. *Exi cito in plateas et uicos ciuitatis, & pauperes ac debiles, & cæcos, & claudos introduc huc.* Hic aperte docemur, quamplurimos principes, magnates ac potentes huius seculi, qui ad epulas cœli sunt inuitati, in gehennam atque inferna loca cœnaturos detrudi, qui ad id occasionem de dominijs, diuitijs, honoribus, atque alijs temporalibus bonis sibi a Do D mino liberalissime concessis, arripiunt. De quibus in Deuteronomio dicitur. In- Deu. 32 crassatus est dilectus & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit a Deo salutari. O summam filiorum Adæ perfidiam, dignam profecto quæ sanguineis lachrymis deploretur. Econtra uero nobis hic ostenditur, quamplurimos pauperes, afflictos, & ægrotos eisdem laboribus seipsos disponere, vt in

A cis efficacius diuinum verbum operetur, & sic in cœlum facilius ascendant. Ex quo
D Gre. illud D. Gregor. dictum confirmatur, scilicet: Mala quæ nos hic premunt, ad Deum nos ire compellunt. Vnde etiam infertur, nos maxima obligatione astringi ad Deum quotidie, pro laboribus quibus nos premit, glorificandum, siquidem tantum bonum & vtilitatem mentibus nostris afferre solent. Porro hic paterfamilias homines docet, vt panem suum absque communicatione pauperum comedere nolint: siquidem ipse quamplurimos ad cœnam suam inuitat, & do-
B mum pauperibus, atque egenis impleri
Tob. 4. iubet. Hoc idem S. Tobias filium suum docebat, dicens: Panem tuum cum esu-
Eccl. 12 rientibus & egentibus comede. Et in Ecclesiastico dicitur: Si benefeceris, scito cui benefeceris, & erit, gratia in bonis tuis multa: Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certe a Domino. Hęc sola Spiritus sancti admonitio hominibus sufficere debebat, ut & mundo nec guttam aquæ darent, & erga Deum liberalissimi existerent. Mundus enim ingratissimus, Deus uero adeo gratus est, ut duos pro nomine suo oblatos
C obolos, nunquam prædicādi ac remunerandi finem faciat. *Hoc* etiam carius idem
Eccl. 17 Ecclesiasticus ostendit, cum ait: Misericordia viri quasi sacculus, cum ipso gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. O mirifica uerba, digna sane æterna memoria, quibus Spiritus sanctus asserit, opera misericordiæ, quæ iustus operatur, posse ipsum, atque eius gratiam quousque in cœlum perueniat, conseruare. Quemad-
Simile. modū fascia Hispane, ***Funda o arpillera***, in qua pretiosus pannus inuoluitur, ipsum a puluere & immunditia tuetur & defendit. Quis ergo has misericordiæ in
D pauperes excellentias audiens, illā ardēti studio consequi non optabit? Scitu etiam
Ro. 12. dignissimum est, D. Paulus cum dona Spiritus sancti enumeraret, sic dixisse. Qui miseretur in hilaritate. Vbi manifeste ostēdit misericordiā cū lætitia & gaudio esse exercendā, atque ita fieri donū Dei esse: idcirco ab eo efficaciter postulandum est. Quapropter diuinam maiestatē (charissimi fratres) obsecrare debetis, vt uobis hoc singulare donum cōcedat, uosque in hoc
Iaco. 1. sibi conformes efficiat, qui (ut ait D. Iacobus) dat omnibus affluenter. Vbi in cōtex- A
tu Græco habetur. Qui dat omnibus simpliciter, hoc est propter suā duntaxat bonitatem. *Tysin interes* ¶ Vt autē Dominus desiderium quod habet, ut homines ipsius gloria fruantur, magis ostenderet, iterum seruo suo ait. ***Exi cito in uias & sepes, & compelle eos intrare ut impleatur domus mea.*** O infinitæ maiestatis Deus, quid est hoc, quod imperas? Nunquid isti qui vocantur, bruta sunt, an homines? Nam si bruta, conuiuium hoc ad eos non pertinet, si uero homines rationis compotes, iustum non uidetur eos cogi, ipsisq; vim inferri. Ad hoc respondetur, duplicem B
esse modum inferendi vim, alterum cum bruta ictibus & flagellis coguntur, alterū cum homines rationis capaces amore compelluntur. Atque ita cum Dominus ait. Compelle eos intrare, perinde est, ac si diceret seruo suo. Tot tantaque beneficia nomine meo hominibus ante oculos propones, vt aliquo modo, eos, ut boni sint, & me diligant, compellas. Qualiter uero Domine, possibile erit, unū solummodo nuntium tot homines, vt ingrediātur ad cænam posse compellere? Ad hoc facilis est responsio, si dicas per hunc nuntium omnes Euāgelicos pdicatores signi- C
ficari, qui omnes propter unitatē & consensum doctrinæ, q̄ prædicāt, & propter finem, quē in suis concionib. habere debent, scilicet, pro gloria Dei & pro utilitate animarū, vnus uocantur. Finis namque prædicatorum, gloria Dei & non humana merces esse debet, quāuis aliqui nō sine magno animarum suarum dispendio e contra faciant. Capo, si in uentre deplu- Simile.
metur, pullos gallinarum facillime alere cogetur, illos uero non propter ipsorum utilitatem, sed propter suam ad se trahere & sub alis suis fouere nititur, pennis.n.caret, ideo calore indiget. Ita aliqui D
concionatores, vel confessores, quia plumas bonorum temporaliū non habent, spirituales filios conseruant, vt, uidelicet, calore eorum, hoc est, tēporalibus bonis foueantur, non autem ut illis commodo & emolumento spirituali esse possint. O infœlices homines, quibus satis esset utilius in triremibus continuo remigare, q̄ tantum tanque præclarum munus tam uili intentione exercere. O Patres concionatores & ministri Dei, aduertite, obse-

cro

A ero, uerba hæc ab omnipotenti Domino prolata, scilicet, Compelle eos intrare. Quibus uobis imperat, vt tales opere & exemplo uos exhibeatis, ut homines illis cõmoti probi & uirtutis studiosi esse compellantur. Exemplum enim alicuius principis, seu in aliqua Republica primarij magnam vim habere, ut quam plurimos ad se trahat
Gala. 1. certissimum est. Ideo D. Paulus B. Petrum reprehendit, dicens: Tu cum Iudæus sis, gentes cogis iudaizare? Non compellebat D. Petrus, nec uerbis Gentes, ut iudaizarent docebat, sed quoniam Iudæorum cæ-
B remonias coram gentibus obseruabat: ideo dicitur a B. Paulo ipsos ad iudaizandum cõpulisse. In quo significauit, exemplum duntaxat D. Petri tantę fuisse efficaciæ, ut gentes ad id faciendum cogeret. Contendamus ergo (fratres charissimi) tale populis, vbi concionamur, simul cum sancta doctrina exemplum præbere, ut homines vitia relinquere, & uirtutes amplecti, illo adducti aliquo modo cogantur. Nam sicut mõstra ac prodigiosa res esset, aliquem hominem linguam duorum cubitorum, manus vero exiguas ac iuxta hu-
C meros habere: ita, quemlibet in uerbis nimium, operibus vero breuissimum esse, portentum est. Non sic primi illi paren-
1. The. 2 tes fidei nostræ erant, ut aperte constat ex ijs quæ D. Paulus ad Thessalonicenses scribens affirmat, cum ait Vos testes estis & Deus, quam sanctè & iuste & sine querela uobis qui credidistis, affuimus, sicut scitis, qualiter vnumquemque vestrum (sicut pater filios suos) deprecantes uos & consolantes testificati sumus, vt ambularetis digne Deo, qui uocauit vos in suum
D regnum & gloriam. O utinam verba hæc spiritus sanctus cordibus omnium ministrorum sacrosancti Euangelij faciat adhærere, ut per illa digne sanctissimum hoc munus exercere discant.

Pro ineffabili sacramento Altaris.

B. Aug. de verbi Do. ser. 33. BEatus Augustinus hanc parabolam aliter explicat, dicens. Quis est iste homo, qui fecit cœnam magnam, & uocauit multos, nisi mediator Dei & hominũ homo Christus Iesus? Et hæc cœna magna fuit admirabilis sanctissimi sacramẽti Eucharistiæ institutio. Dicitur autem cæna magna, propter ingentem cibum, qui in

ea fuit & nunc est appositus, videlicet, ipsemet Christus. Atq; ita cælestis Dominus A
cænam hanc magno apparatu voluit celebrare, ut manifeste colligitur, cum ipse Dominus sacros discipulos in ciuitatem Ierusalem miserit, eisque necessaria iusserit parari, dicens: Ipse demonstrabit cænaculum grande, stratum, & illic parate nobis. Mirabile profecto est, Dominum Iesum in stabulo voluisse nasci, & in præsepio reclinari, & in monte Caluariæ, loco Mar. 14
videlicet infimo & abiecto in cruce mori, & in angusto sepulchro sepeliri: ac denique dum vixit, dicere solebat: Vulpes foueas habent, & uolucres cœli nidos, filius B
autem hominis nõ habet ubi caput suum reclinet. Hanc uero cœnam voluisse, ut esse cænaculum grande, stratum, & pompa adornatum. In hoc singularem magnificentiam, qua erga homines vtebatur voluit ostendere: non contentus, pro illis factus fuisse homo, sed prębens seipsum eis in cibum, tam singulari modo ac tanta amoris teneritudine, ut mentes eorum mirifice sustentarentur, & in maximam perfectionem peruenire possent. Atque Ita Concilium Tridentinum de hoc altissimo sacramento loquens, ait. In quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit. Quæ sententia maxima ponderatione digna est, in ea namque aperte ostenditur, magnificentia qua Dominus in hoc erga homines usus est, siquidem velut effudit in eo sui amoris diuitias. Ideo egregie D. Thomas diffinit, quod licet per Baptismum detur primus actus vitæ spiritualis, per Eucharistiam tamen datur eiusdem uitæ spiritualis complementum. Et hoc significauit Dominus, cum dixit: Ego sum panis viuus. Quid est sum panis viuus, nisi uitã hominibus hic cibus largitur? De hac magna cæna sponsa in Canticis ait: Dilectus meus, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies: id est, Dilectus meus, qui pascit me inter lilia, donec dies huius uitæ finiatur. Si autem quæritis, quare verbum illud, pascitur, significet, pascit? respondeo, esse modum loquendi sacræ scripturæ, quæ cum loquitur de beneficiis, quæ Deus in aliquem confert, quia in illis conferendis magnopere delectatur, inquit, ipsum Deum illa accipere, sicut cum ait: Super quem requiescit spiritus meus, nisi super humilem? Certissi-
Conci. Tri. ses. c. 2. C D. Tho. 3 P q. 79 art. 1. Ioan. 6. Cant. 2. D

A mum est enim, Deum, cum in mentem iustam ingreditur, nouam quietem minime recipere, neque etiam antequam ingrediatur, in labore est. Sed ait, se requiescere, quoniam quietem menti, in quam ingreditur præbet. Et in Apocalypsi dicitur. Si quis mihi aperuerit cænabo cum ipso. O immense Deus, ut qui possibile est, te, cum sis
Apoc. 3 satietas infinita, cum anima iusta de nouo cænare? Inquit, se cum ea cœnaturum, quoniam ipsam reficiet, eique cænam dabit. Ita impræsentiarum ait pascitur, quia pascit: ut gaudium & lætitiam, qua men-
B tem iustam pascit, insinuet.

O benedictus & glorificatus sit talis Deus, siquidem tot modis & rationibus suum erga nos amorem apertissime ostendit: Qui pascitur (ait) inter lilia: quoniam nos inter milia angelorum, qui sacratis-
Prou. 9. simam illam mensam circunstant, depascit. Quapropter, siquidem cibus talis est, nobisque inter puros & angelicos spiritus præbetur: rationi consentaneum est ut ad ipsum angelica etiam puritate acce-
C damus. Hoc spiritus sanctus insinuauit, cum dixit: Sapientia miscuit vinum, & posuit mensam, & ait: Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.

O mensa regia, o altare sanctum: vbi non cibaria corruptioni obnoxia, sed sacratissimum corpus, & sanguinem benedictum Regis æterni fideles manducant. Vt autem doceret, non omnes hoc sacratissimo conuiuio dignos esse, adiunxit: Si quis est paruulus veniat ad me: & insipientibus loquuta est Sapientia: Venite come-
D dite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis; relinquite infantiam, & uenite, ambulate per vias prudentiæ. Ecce quomodo apparet, quod non homines turgidi & arrogantia inflati, hac mensa & cęna magna digni sunt, sed humiles spiritu: nec sapientes huius seculi, quia gloriam mundi quęrunt. Ideo clamat B. Apostolus: Qui sapiens est inter vos, fiat stultus, ut sapiens fit
1. Co. 3. Hæc etiam diuus Lucas in parabola filij
Luc. 15. prodigi significauit, dum prius quam pater cibum filio, & epulas ministrare iussisset, dixit ad seruos suos: Cito proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manu eius, & calciamentum in pedibus eius. Et postea addidit. Et adducite uitulum saginatum. Posset aliquis huic pa-
tri sic obijcere: O pie parens, nonne vides A
filium tuum itinere defessum, & fame enectum venientem? Iube ergo prius dari cibum, & postea his vestibus paulatim induetur. Non ita futurum est, sed prius vestietur, & postea comedet. Itaque cum iubet ipsum stolam primam indui, significat peccatorem tantam dispositionem & contritionem scelerum suorum posse habere, ut ad tantam gratiam perueniat, quantam, antequam peccaret, habebat, cum vero præcipit, ipsum calceari, perinde est, ac si iuberet, eum affectibus terræ Ierem. 2
priuari. Ideo per prophetam Ieremiam inquit Dominus: Prohibe pedem tuum B
a nuditate, id est, Ne permittas aliquam affectionum tuarum infimæ terræ ad- Simile.
hærere.

Annulus magis ad sigillandum, quam ad ornandum digitos inuentus est atque ita fidelitatem significat. Quamobrem sancta Ecclesia eum sponsis in signum fidelitatis, quam adinuicem seruare debent, adhibere consueuit. Episcopis etiam annulus imponitur, ad insinuandam illam, quã Ecclesiis suis debent fidelitatem, obseruare. Cum ergo huic filio annulus dari iubetur, fidelitas, amor, & obedientia, quam habere debet ille, qui vitulum saginatum in C
mensa sacrosancti altaris manducaturus est apertissime donatur. Quam etiam dispositionem Dñs in Leuitico significauit, cum sancto Moysi imperauit, ut fratrem suum Aaronem admoueret, ne sanctuariũ ingrederetur, quin prius tunica linea vestiretur & fœminalibus, inquit, lineis verenda Leui. 10
celabit, accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capiti: hæc enim vestimenta sunt sancta, quibus cunctis, cum lotus fuerit, induetur.

In his ornamentis, confectis ex lino, D
quod postquam madefactum ictibus concussum, & coctum est, candorem suum obtinet, & ex viridibus atque incultis herbis tandem album & pulcherrimum efficitur, significatur munditia & puritas, quę laboribus, asperitatibus, & pęnitentia comparatur, atque ita homines ex uoluptuosis & carnalibus puri, iusti, ac sancti efficiuntur. Ob quod in Apocalypsi dicitur: Byssinũ, iustificationes sunt sanctorum. Et hac puritate omnes potentiæ interiores, omnesque sensus exteriores adornari debent. Denique cum hic peculiaris sit mentio de lineis

A lineis puritatis indumentis, castitas atque honestas corporalis manifeste designatur: sacrilegium enim esset, ad sanctissimum & immaculatum agnum turpi corde & corpore accedere. Veritas Catholica est, hoc sanctissimum sacramentum, cum digne accipitur, gratiam conferre, & spiritua les uites augere: nam hic est panis ille, qui
Psa. 77. cor hominis confirmat. Vnde pro eo quod nostra editio habet: Panem angelorum manducauit homo, Beatus Hieronymus ex Hæbreo uertit: Panem fortium manducauit homo. Quod si ita est, quare hi, qui sæpenumero hanc diuinam escam sumitis, non aliquid uobis prodesse ostenditis? Vbi
B incrementum & auctio spiritualis est? Vt quid cœlos non rumpimus? Vt quid mundum non conuertimus? Vt quid Sathanæ machinas & insidias non euertimus? Væ, væ, væ, quam malum signum, signum inquam est, quod ad hanc cœnam cum supradictis conditionibus non accedimus.

Simile. Sæpenumero solet euenire, quod etsi puer nimia indulgentia, cura, & solicitudine alatur, & optimis ac delicatis cibis sustentetur, ipse tamen macilentus, pallidus, ac tristi colore sit: quod si medicus de hu-
C ius rei causa interrogetur, respondet, ipsum absque dubio terram comedere, & ideo licet gallinis atque optimis epulis uescatur, non melius se habere, nec uiribus proficere. Quæ est ratio charissimi fratres, quare cum frequenter hunc diuinum cibum accipimus, in moribus ac uiuendi ratione non proficimus, & tam prauum colorem habemus, vt vix Christiani esse uideamur? Huius profecto rei causa est, quoniam terram edimus, hoc est in caducis & terrenis, huius mundi rebus usque ad oculos (vt aiunt) amore inordinato immer-
Marc. 5. gimur. Beatus Euangelista Marcus narrat,
D quod cum Christum Redemptorem nostrum magna hominum ac mulierum multitudo comitaretur, mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur, ad eum plena fide accessit, dicens: Si vel vestimentum eius tetigero, salua ero. Quæ per multitudinem gentium prorumpens, ipsum tetigit. Dominus autem ad eam conuersus, dixit: Qui tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, & dicis, quis me tetigit? *O quanta differencia ay de tocar a tocar.* Multi Dominum tangebant, *Y lo atropellauan,*
A Ipse tamen interrogat, quis me tetigit? Quoniam illa duntaxat mulier eum tactu fidei, spei, atque humilitatis, tetigit, & hoc uocat Dominus, tangere: Sic quamplurimi modo ad hunc eundem Dominum accedimus, & ipsum manducantes tangimus, *Y lo atropellamos*, si ita dici potest. Sed paucissimi sunt, qui ipsum tangunt, & ad eum humilitate, amore, atque fiducia necessaria accedunt. O bone Iesu gloria iustorum, ecquis se poterit, vt ad te digne accedat, absque tuo fauore & auxilio præparare? Igitur piissime Deus, da quod impe- Gen. 44
tas & postulas, postula autem & impera quod uolueris. Sanct. Ioseph (vt diuina scri- B
ptura commemorat) in sacco Beniamin nihil præter aurum, quod ipse ibi posuerat, inuenit. Sic tu, o suauissime sponse, nihil in cordibus nostris inuenies præter bonum, quod in illis collocaueris: tuum est nobis hanc dispositionem largiri, ad te pertinet, ad nos autem eam petere, & summis precibus postulare ac tuis donis non abutentes, coadiutores tuos nos esse oportet. Denique per te ad te accessuri sumus tali dispositione, ut hoc tantum bonum nobis in malum minime uertatur, sicut ob sua demerita multis uertitur, de quibus San. Dauid ait. Psal. 68.
Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum & in retributiones. & in scandalum. In li- Iudic. 7.
bro Iudicum sacrosancta refert historia, C
quendam hominem in castris Madian proximo suo somnium narrasse, sic dicentem. Videbatur mihi quasi subcinericius panis uolui, & in castra Madian descendere. Et respondit is cui loquebatur Non est hic aliud, nisi gladius Gedeonis.

Stupenda profecto res & admiratione digna. ecce panis, illis gladius uidebatur. Sic hic diuinus panis, qui digne in mentes fortes reddit, gladius iis qui illum indigne sumunt, & æterna damnatio erit. Nam (ut ait Diuus Paulus) Qui 1. Cor. 11
eum manducat indigne, iudicium sibi manducat & bibit. O terribilia uerba. Attende peccator, quid agis, attende qualiter ad D
hanc sacratissimam mensam accedas, caue ne accipiendo sanctissimi Christi corpus, accipias aduersum te iudicium, hoc est, omne diuinæ iustitiæ tribunal, (uelut si dicas, Omne prætorium, uel omne consilium regium) nam hic iudex est, videlicet, Iesus Christus, a quo te iudicari oportet. Est &

fi-cus

A si scus, scilicet, idem Dominus, qui te accusabit, & qui etiam testis tui sceleris ac tortor erit, a quo in æternum cruciaberis. Licet enim ad pœnam sensus Deus carnifices immanes, uidelicet, ipsos dæmones, qui damnatos torquent, habeat: tamen ad pœnam damni exequendam, ipsemet Deus vltor est, & tortor. Quapropter probet se ipsum homo, & sic de pane illo edat, nec temporalibus negotijs a tam supernæ cænæ participatione excusetur, sicut illi, de quibus huius sacrosancti Euangelij lectio B agit: in illa namque communicatur gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA TERTIA post Pentecosten.

Concio I.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audi- C *rent illum. Lucæ.* 15.

SI venator aues absque arte aliqua & industria capere uellet, sine dubio ipse terrerentur, & ita labor eius inutilis esset atq. inanis. Idcirco ille qui peritus & expertus est, solet colore viridi nemoris, in quo uenatur, vestes induere, ac si columbas capere contendit, columbam quandam iuxta retia collocat, si uero perdices, perdicem alligatam, seu in cauea inclusam, ut cæteræ illius speciei aues illuc concurrant, & ita in retibus capiantur. Olim Deus homines rete suæ di- D uinæ legis venari, & ad suum diuinum amorem atque obedientiam uoluit attrahere, qui tanquam aues per saltus & nemora suorum peccatorum cursitabant. Atque ita propheta Oseas de populo Israelitico ait: Ephraim quasi auis aduolauit. At uero aues istæ, venatorem qui ipsas capere uolebat, pertimescebant, quoniam uiderunt eum in monte Sinai maxima fulgurum & tonitruorum maiestate assistentem. Atque ita in Exodo dicitur: Perterriti ac pauore concussi steterunt procul, dicentes Moysi: Loquere tu nobis & audie-

Simile.

Oseæ. 9.

Exo. 20.

mus: non loquatur nobis Dominus, ne A forte moriamur. Quod ergo remedium adhibetur, ne aues istæ terrore concutiantur? Id quod uenator facit agendum est, sic altissimus filius Dei fecit, (*El qual se disfraço,*) Et vt homines caperet, fact⁹ est homo. Philip. 2 In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus ut homo, ait Beatus Paulus. Sed quoniam peccatores capere volebat, figuram peccatoris assumpsit: & ita idem Apostolus inquit, ipsum ab æterno Patre in similitudinem carnis peccati fuisse missum. Non in carnem peccati, sed in car- Rom. 8. nem similem carnis peccati. *Y poniendose desta manera por arengaca.* Ad eum aues illius speciei accedebant, quæ retibus coelestis doctrinæ eius capiebantur, sicut Beatus Lucas hic testatur, dicens: Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores. In sacra Regum historia, de Rege Da- 1. Re. 22. uid, sic legitur: Conuenerunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno & amaro animo, & factus est eorum princeps. O Christe Reparator uitæ, & amor dulcissime animarum nostrarum, quam perfecte in te hoc, quod de sancto Dauid dicitur, adimpletum est: siquidem princeps ac dux peccatorum peccatis oneratorum & amaritudine plenorum factus es, eosque infinita clementia C tua recipisti. Quoniam autem hanc singularem prædam, præclarumque facinus adeptus es, æternus Pater eosdem peccatores tibi pro corona concessit, atque ita de te optime dici possunt illa uerba, scilicet: Veni coronaberis de capite Amana, de uertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonum & de montibus pardorum: O admirabilem erga omnes peccatores fauorem, ô spem omnibus mortalibus certissimam, ô supernam cunctis filiis Adæ gloriam. Inuictus dux Iesus Christus coronabitur de capite Amana, id est, mali, quod perinde est D ac si diceretur. Coronabitur de capitibus ac principibus flagitiorum. Nam Regem Dauid adulterum & homicidam, Diuum Paulum persecutorem ecclesiæ, ac alios huiusmodi peccatores, pro corona habet. Et de vertice Sanir, id est, de cacumine eorum, qui uanitatem inuenerunt & sustinuerunt, sicut Magdalena atque alii similes fuerunt. Et Hermon, id est, anathema, qualis fuit publicanus, Diuus Matthæus, & Zachęus, atque alii huiusmodi.

Cant. 4.

A De cubilibus leonum, id est, eorum, qui fures, prædones, atque grassatores extiterũt, de quorum numero fuit latro, quem in cruce ipse Dominus ad se conuertit. De montibus pardorum, scilicet, carnalium, & voluptariorum, qui pedes suos ferè nunquam ab stercore auertunt, qualis Maria Ægyptiaca ante conuersionem suam extitit.

De his omnibus fit corona, qua uniuersalis Rex Iesus Christus coronatur, qui. n. tam præclara facinora edidit, tali etiam corona dignus est. In quo significatur, inter ea quæ pluris facit diuinus Saluator noster,
B hoc unum singulare esse, videlicet, peccatores conuertere, & ad se per gratiam atque amorem attrahere. O benedictus & glorificatus sit talis Dominus, qui tali tantaque pietate erga eos, qui ea minimè digni sunt, liberalissime utitur. Fidelis sermo & omni acceptione dignus, (ait Beatus Apostolus) quia Christus Iesus uenit
1. Ti. 1. in hunc mundum peccatores saluos facere. Eia agite peccatores, animum concipite, & a sceleribus vestris in Deum conuertimini, & quamuis à teterrimo inimico Sathana nunc conculcemini, tamen (diuino numine fauente) illius Regis Regum Iesu
C Christi corona eritis. In iustificatione peccatoris duplicem Deus finem habet, alterum honoris & gloriæ suæ, alterum uero vtilitatis & commodi ipsius peccatoris. Id
Rom. 9 circo Diuus Paulus inquit: Vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in uasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Atque ita ex peccatore, Dominus bonum hoc aliquo modo magis quam ex iusto educit. Nam (vt experientia patet) quędam res ad finem aliquem melior est alia, licet ipsam pretio & valore non adæquet. Serram auream, pluris quam ferreã æstimari nemo est qui dubitet: sed ad serrandum ligna, ferream
D meliorem quam auream esse constat. Sic
Simile. peccator ferreus est, nec tãtum sicut iustus valet: at uero in admirabilem effectum iustificationis, quam Deus in ipso operatur, magis quam iustus, qui in peccatum non
Psal. 78. incidit, conueniens est. Hoc S. Dauid ad poscendam misericordiam Domino adducebat, atque ita inquit. Adiuua nos Deus salutaris noster, & propter gloriam nominis tui Domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Ait igitur sacrosancti Euangelij hodierna lectio: *Erant appropinquantes ad Iesũ publicani, & peccatores.* Publicani dicebantur illi, qui vectigalia & tributa publica exigebant, vel (vt ait glossa ordinaria) redemptores, campsores, mercatores, seu negotiatores. Et communiter omnes qui hoc munere fungebantur, infames reputabantur, non quia sit illicitum, mercatorem, campsorem, aut publicanum esse: nullum enim horum officiorum de se malum est, sed quoniam plerunque illi, qui hæc munera exercent, deprauata conscientia homines esse solent, quique pauperib. mille extorsiones & iniurias faciunt: ideo pro B
pter malitiam & peruersam tyrannidem ea exequentium, ministeria & officia hæc infamia esse iudicantur.

Atque ita sanctus Euangelista, ut Domini misericordiam amplificaret, inquit, ipsum publicanos, gentem uidelicet perditam, & in Republica perniciosam recepisse. Status etiam pharisæorum inter Hebræos perfectissimus erat, at cum illo homines deprauati ac dissoluti fungebãtur, propter ipsos adeo infamis remansit, ut cũ modo dicimus, pharisæos, sub hoc nomine hypocritas, inuidos, malitiosos, tyrannos, atque ambitiosos intelligamus. Ita- C
que publicani & pharisæi suis scelerib. ac corrupto uiuendi modo status illos qui de se boni erant, sordibus ac maculis ignominiæ afficiebant. Et nunc, proh dolor, idem fere in rebuspublicis contingit: nam iurisperiti, scribæ, lictores, prætores, atque alij huiusmodi, quorum munera de se bona sunt, improba sua uiuendi ratione ipsis infamiæ notam inurunt. Sed quid esset, si perditus ac deprauatus uiuendi modus, statum clericorum, uel monachorum infamiæ nota coinquinaret? Hoc certe ingens ac detestabile malũ esset, a quo Deus per infinitam misericordiam nos eripiat: D
sicut beatus Apostolus admonet, dicens: 2. Co. 6.
Adiuuantes exhortamur ne in uacuum gratiam Dei recipiatis, nemini dantes ullam offensionem, ut non uituperetur ministerium nostrum. Gratiam Dei hic beatus Apostolus tempus & opportunitatem huius uitæ ad merendum, atque statum in quo nos diuina misericordia constituit, appellat. Hortatur uero omnes, ut illũ sancte exerceant. Ad quod exequendum maxime oportet, gubernatores ac principes Rei-

A publicæ, istituere in ea optimos ministros, & vectigalium exactores, qui pauperibus iniustitias non inferant, eosque minime lę
Psal. 110. dant. Ita sanctus Dauid faciebat, sicut ipse fatetur, dicens. Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum (idest, ut sint ministri & coadiutores mei.) Ambulans in uia immaculata, hic mihi ministrabat. Quod igitur ex his omnibus ad nostram doctrinā colligimus, est hoc: videlicet, quod sicut peccatores & publicani erant appropin-
D. Ambro. lib. de virg. quantes ad Iesum, ut audirent illum, ita nos idem diligentissime faciamus, sicuti beatus Ambrosius nos monet, dicens:
B Omnis anima accedat ad Christum, quia omnia Christus est omnibus. Si vulnera curare desideras, medicus est, si febribus æstuas, fons est: si grauaris iniquitate, iustitia est: si auxilio indiges, virtus est, si mortem times, vita est, si cælum desideras, via est: si tenebras fugis, lux est, si cibum quæris, alimētum est. O quanta ratione Diuus
D. Aug. li. 5. meditationum. Augustinus in suis meditationibus ait. Cur per multa vagaris homuncio, quęrendo bona animæ & corporis? quære unum bonum, in quo sunt omnia bona, & sufficit: ibi enim est quidquid amas, quidquid desideras.

C Sed circa hoc ualde notandum est, id
D. Th. 1 p q. 3. ar tic. 1. ad 1. quod D. Thomas inquit, videlicet: ad Deū non accedi passibus corporalibus, cū vbique sit, sed affectibus mentis, & eodem modo ab eo recedi. Id quod etiam B. Grego-
D Gre. libr. 25. moral. rius adnotauit, his verbis; Tot gressibus anima ad Deum accedit, quot bonis moribus mentis proficit, & tot gressibus longe fit, quot malis cogitationibus decrescit. O quam procul a Deo (iuxta hęc sanctorum dicta) sunt aliqui Christiani, qui non solum cogitatione, uerum etiam opere & desiderio, illum quotidie offendunt? De qui-
Psal. 72. bus Sanctus Dauid ait: Qui elongant se a
D te, peribunt, saltim si diligēter remedium non adhibent. Quapropter (charissimi fratres) qui ex uobis mortali macula infecti & inquinati estis, periculum grande in quo uersamini attendite, atque omni cura & solicitudine, ad hunc diuinum medicū
B. Th. 2 2 q 6. ar. 8. accedere contendite. Beatus Thomas inquit, nec per modicum tempus licere in peccato commorari, & quemlibet debere illud statim deserere. Grauissimi autem doctores quærunt, an teneatur peccator, quotiescunque peccatum commissum memo

A riæ occurrit, de illo dolere. Ad quod Do-
Alex. Alensis 4. p. q. 68 men. ar. 1. Ricar. in 4 d. 14. ar. 9. qō 1. Gabr. di stin. 14. ctor irrefragabilis Alexander Alensis, Ricardus, Gabriel, & alij multi respondent, hominem, quotiescunque peccatum commissum memoriæ occurrit practicè, teneri de illo pœnitere, etiam si remissum fuerit, & a fortiori, si non fuerit remissum. Tunc autem peccatum memoriæ practice occurrit, quando aut tanquā opere exequendum, aut tanquam delectatione in eius cogitatione sistendo occurrit. Quam
B. Tho. in 4 dist. 17 q. 3. art. 3. sententiam videtur etiam Beatus Thomas amplecti. O utinam hæc omnia æqua lance ponderaremus, & animis nostris paulo altius euolueremus, certe peccatum odio habere, & animis nostris detestari conare- B
mur. Hoc cogitantibus admirationem affert, quod licet epulæ & cibi sapidissimi sint, si tamen illis per quindecim dierum spatium vtimur, fastidium nobis generāt: perdices, & gallinæ, si ipsis quatuor diebus vescimur, statim nobis afferunt nauseam, *Luego nos dan en rostro*. Peccata uero, quæ Simile.
sunt venenosi cibi, mentes sumentium inficientes, cum toties ac tot dieb. quamplurimi manducent, nunquam eis fastidium generant. O diabolicam peruersitatem? Væ, væ, & millies væ illi, qui creatorem suum offendere non cessat, & qui post quam multa tempora suis sceleribus in C
crucifigendo Iesu Christo cōsumpsit, nullo propter hoc tædio uel molestia afficitur, nec a uitæ suę sceleribus animum auertere conatur, seipsum in meliorem frugem recipiens, maxime cum Dominus eum quotidie ad pœnitentiam conuocet, & ad veniam inuitet. Hoc Diuus Augustinus D. Aug.
in suis confessionibus lamentabatur, di- in conf.
cens. Quoties uocatus a te uenire contempsi, & quasi expergiscens de somno dicebam. Sine me paululum, expecta me modicum, & illud modicum ibat in longum, & illud paululum nesciebat habere modum. Et iterum de hac mora affe- D
ctuose conquerens, dicebat. Sero te cognoui pulchritudo tam noua, sero te cognoui pulchritudo tam antiqua. Si tu, o homo, Simile
cum alium læseris, vel alapis cædendo iniuria affeceris, ipse per ianuas domus tuæ ingrederetur, ac tecum beneuole loqueretur, pristinam amicitiam tuam postulās, & desiderans tuum cor, si eum expelleres, lapideū profecto dici posset: quis duritiem tuā non admiraretur, eamq; omnino non exe

craretur?

A cratetur? Quanto igitur magis abominandum est, quod cum summus Deus, & infinitæ maiestatis Dominus, toties & tā grauiter a te, ò vilissime uermis, læsus fuerit, ac teipsum sæpenumero ad ueniam & amicitiam suis diuinis inspirationibus, prædicatorumque e uocibus inuitauerit, hanc amicitiam & misericordiam cōtemnas, uelisque tanquam capitalis inimicus, eius in uitiis tuis ac sceleribus immersus remanere? Hoc Lactantius Firmianus diuinitus exaggerat, & amplificat. His igitur (fratres charissimi) præhabitis præsupponamus, vos his considerationibus diuino fauore ad hoc summum bonum accedere uelle, ueramque uestrorum scelerum pœnitentiam facere oportet ut sciatis, eundem Dominum dixisse. Nemo potest uenire ad me, nisi Pater meus traxerit eum. Nam ad Deum ire, est ipsum super omnia amare, ac de propriis peccatis firmissime dolere. Hic uero amor & dolor a nemine, ut oportet, nisi ab ipso Deo concedatur, haberi potest. Cum autem Deus hoc peccatori concedit, inter omnia bona quæ ei facere potest, hoc præcipuum est. Licet enim gloria maius bonum sit, quam gratia, tamen maius est hominem a peccato educere, ipsumque in gratia reponere, quam postquam in gratia fuerit, gloriam illi tribuere quoniam magis distat peccatum a gratia, quam gratia a gloria. Ex hoc apparet, cor peccatoris domui Dædali conuenientissime comparari, quæ domus uocabatur Labyrinthus, idest, labor intus (ut D. Isidorus in suis Etymologiis explicat) sic appellatus, propter eximium laborem, quem in eius egressu, ille qui ingrediebatur, suscipiebat, nam uias adeo implicitas & perplexas, dolosque tam irremeabiles habebat, ut uix ei qui semel ingrediebatur, egredi liceret. Intus uero, monstrum horrendum a Dedalo inclusum fuisse dicitur, quod inde exire minime poterat. Sic in corde peccatoris, diabolus monstrum horrendū, uidelicet, peccatum abscondit, atque in eius intellectu diuersa itinera nimis perplexa & confusa, qualia sunt, timor pœnitentiæ, amor uoluptatis, pudor confusionis, spes longæ uitæ, pigritia, bonorum operum ac negligentia, fabricatus. Quoniam uero tot tamque perplexæ sunt uiæ cordis peruersi, ab eo difficillime peccatum exit. Vnde apertissime constat, quam stultus ac demens sic habendus ille, qui cum peccata committit, ait. Hoc peccatum perpetrare uolo, & statim ad Deum conuertar. O cæce, & insane, quam periculose tua te fallit opinio? Quando Hebræi in Aegyptum ingressi sunt, non ibi plusquam per quinque annos se habitaturos esse existimarunt, postea uero per quadringentos annos ibidem commorati sunt, ita ut necessum fuerit, Deum quam plurima miracula facere, ad educendum illos ex illa misera in qua erant captiuitate. Sic quam plurimis euenit, qui in peccatum eo animo ingrediuntur, vt per paucissimum temporis spatium in eo sint, postea vero in ipso ita veterascunt, vt Deum ipsum ad illos inde abstinendum, mirabilia singularia, & prodigia operari opus sit. Quocirca, siquidem a peccato exire, & ad Deum per ueram contritionem ire, tam difficile est, oportet eum, qui peccatum relinquere contendit, instanter & humiliter opem atque auxiliū a summa bonitate implorare, quemadmodum faciebat sanctus Dauid, qui sic ait. Factus sum sicut nicticorax in domicilio. Id est. Quemadmodū nicticorax, siue noctua fugiens aliarum auium consortia, habitat in secreto aliquo loco domicilii, lucem & conspectum hominum odiens, noctibus vigilat, & grauiter cantat, uelut edens canticum lugubre. sic (inquit sanctus Dauid) ego lucem & hominum aspectum effugiens, per noctē vaco fletibus, & lugubres gemitus a pectora haurio. O vtinam sic nos placaremus, & gemitus ederemus, remedium nostrum profecto certissimum esset.

Inquit igitur sacra Euangelii nostri lectio. *Et murmurabāt Scribæ & Pharisæi dicentes Quia hic peccatores recipit, & mādu cat cum illis.* O cruenta bellua & immanissima inuidia, quæ sic amatores tuos voras. O filia diaboli & inferni scintilla, ne dicā, ò flamma exurens pectora multorum Inuidia diaboli, mors intrauit in orbem terrarū, ait Sapiens. Ani maduertite, obsecro ex quo fonte hoc lethale uenenum longe lateq; diffusum profluit, nempe ex diabolo oberta est inuidia in mundo, qua atrociter inuidiū excruciat. Et quidē tristitia de bono alieno (vt ait Sanctus Damascenus) de quo pia charitas mire gaudere solet. Hac igitur cruēta bellua, præcordia

Pha-

Margin notes: Lactan. Firm. li. de diu. institut. — B — Ioan 6. — C — Simile. — S. Isido. li. 4. Etymolog. — D — Psal. 118. — Simile. — C — D — Sapi. 2. — S. Dam.

A Pharisæorum & Scribarum dilacerante, ad murmurationes se converterunt, dicentes. Hic peccatores recipit. O quam maxima ratione Dominus his nefarijs & sceleratis hominibus dixit. Progenies uiperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? nam ex abundantia cordis os loquitur. Bonus homo, de bono thesauro suo profert bona: & malus homo, de malo thesauro suo profert mala, id est, ex dispositione cordis bona aut mala locutio per os exit. Improbus, ac scelestus homo, cum sit mundus, iracundus, superbus, & ambitiosus, atque alia huius generis scelera habeat, horum omnium thesaurum in corde suo retinet abundantissimũ, a quo maledicto thesauro verba maliciosa prodeunt. Contra uero bonus ac pius vir, in corde suo thesaurum virtutum amplissimum retinet, a quo etiam singularia & magnæ ædificationis uerba ꝓfert. Appellat autem illos Dominus genimina uiperarum, quoniam quemadmodum catuli uiperini, matris uiscera rũpunt, & illam, quæ ipsos genuit, interficiunt: ita hi uenenosi Pharisæi, Christi Redemptoris nostri honorem mordentes, ipsum uidelicet factorem suũ, uita priuare cupiebant. Mulier cum ubera plenissima lactis habet magnam uoluptatem capere dicitur, si ei lac illud quo abundat, sugatur, contra uero, ipsam magna molestia ac tædio affici dicunt, si non sit qui illud exugat, & in suum commodum & utilitatem accipiat. Sic Deus optimus maximus sua diuina misericordia & pietate, pectora plenissima habet: ac si lætitiam uoluptatemque nouam posset accipere, magnam profecto caperet, si homines ad sugendum & accipiendum diuina eius dona ac beneficia ad ipsum accedant: contra uero si tædio affici posset, illud certe magnum acciperet, cum uideret aliquos ita impios esse, ut suis irrisionibus, subsannationibus, & murmurationibus peccatorib. sint impedimento, quominus diuinæ clementiæ lacte fruantur. Isti illud Ecclesiastici legerant, scilicet. Qui communicat superbo, induet superbiam, & illud. Viri iusti sint tibi commensales. At propter malitiam sua non intelligebant uerba hæc, iustos ac perfectos uiros minime tangere: quorum maxime interest, cum sceleratis commercium habere, & cum illis conuersari

Matt. 12.
B
Simile.
C
Simile.
D
Eccl. 13

ut eos a delictis suis ad pœnitentiam trahere possint. Idcirco Diuus Paulus aiebat. Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifacerem. Maiorem tamen iusti capiunt animo lætitiæ uoluptatem, dum cũ alijs iustis conuersantur. Atque ita D Paulus Romanis (quorum sanctitate ita fretus erat, ut seipsum eorum orationibus commẽdaret, his uerbis. Obsecro uos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti Spiritus, ut adiuuetis me in orationibus uestris) sic dicebat. Veniam ad uos in gaudio per volũtatem Dei, ut refrigerer uobiscũ. Vbi alia translatio habet. Vt requiescam uobiscũ & sic etiã est in textu Græco. In quo significatum est, iustos ac pios uiros in aliorũ iustorum societate non solum refrigeriũ, uerum etiam quietem, ac requiem inuenire, & ideo maximo cum gaudio in illã se conferunt, conuersationem autem peccatorum ideo quærunt, ut ipsos a uitiis & sceleribus, in quibus uersantur, auertant. Signum uero optimum est, cum ipsi peccatores iustorum colloquia admittunt, & multo melius, quando ea inquirunt, nam in Ecclesiastico dicitur. Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. Improbus magnopere torquetur, quotiescunque probum ante oculos aspicit, uita namque pii ac iusti, uiri improbo & scelerato onus est grauissimum, quod quidem difficillime ferre potest. Ita Saul uitã sancti Dauidis sustinere non poterat, erat enim ei nimis grauis, nam uita iusti continua, improborum reprehensio est. Quoniam ipsa quoddam speculum est, ubi illi suas deformitates uident, ac ne tales se aspiciant, speculum, si possent, frangere uellent: ideo cum peccatores diligunt & quærunt iustorum colloquia, signum est, ipsos peccata & scelera uelle relinquere, iustosque effici. Quod si uerba illa Spiritus sancti. Qui graditur cum superbo, induet superbiam, ad uiros heroicos non attinent, quomodo ad Christum Dominum, qui peccare non poterat, pertinebunt? Fragiles & imperfectos cum peccatoribus minime conuersari, ne simul cum eis corrumpantur, maxime oportet. Ideo Dominus populo Israelitico iussit, ne fœdus cum Chananæis iniret. Ne forte (inquit) peccare te faciant in me. Hoc illis imperauit, quoniam cum in Aegypto diu habi-

A
1. Co. 9.
Ro. 15.
B
C
Eccl. 12
D
Exo. 24

A habitassent, idololatrijs nimis dediti erãt. Atq; ita aliqui doctores dicunt, Ægyptios quosdam qui se ad Moysem conuerterant eò quod in Ægypto eum multa prodigia operantem viderant, fuisse primos, qui Hebræos, vt vitulum ad idololatrandum conflarent, incitarunt, cumque ab ineunte ætate improbo idololatrandi cultu vixissent, parua occasione in illum iterum nefariè inciderunt.

Et murmurabant Scribæ, & Pharisæi. Quoniam Pharisæi homines erant in tota Republica præcipui, ideo eorum aduersus Dominum murmuratio perniciosa fuit,
B nam multis ad eum non sequendum occasionem dederunt. Qui de sancta Susanna murmurauerunt, iudices erant, & uiri ma-
Dan. 13 gnæ æstimationis, de quibus apud S. Danielem dicit: Credidit eis multitudo, quasi senibus & iudicibus populi. Quapropter eos, qui magnæ authoritatis in Republica sunt, & in ea grauibus muneribus funguntur, à detractione alicuius se abstinere maximè oportet, improbo enim uitio murmurationis authoritatem præbent, & cũ illa omnibus sunt nocumento.

Intelligens igitur cœlestis Dominus horum sceleratorum maledicam murmura-
C tionem, ait ad illos parabolam istã, dicens *Quis ex uobis, qui habet centum oues &c.* O Christe verissime, ac summe mundi Magister, fit tua ab omnibus creaturis superna clementia ac pietas benedicta, quandoquidem ex malis sic bona scis educere, ex malitiosa enim improborum Pharisæorum murmuratione occasionem cæpisti, vt his suauissimis parabolis nobis tot tantaque de tua diuina misericordia patefaceres, ut & illos & nos ad tuum diuinum amorem atque obedientiam attraheres. O mortales filij Adami? discite ab hoc cælesti magistro, malum pro malo mini-
D mè reddere. Quando isti merebantur, vt igne è cælo descendente propter tantum facinus comburerentur, ac penitus absorberentur, tunc Dominus in eos singularia beneficia confert, ipsis ineffabili mansuetudine cælestem doctrinam prædicans, sicut cum per Prophetam Oseam, Synagoga dixit: Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi, idest, post idola. Dominus cum iure optimo terræ posset præcipere, ut ipsam deuoraret, inquit: Propter hoc ecce ego lactabo eam, & loquar ad cor eius. O immensam atque ineffabi- A
lem summi Dei pietatem, qui hæc audiens, in eius diuino amore totus non deliquescit?

Quis ex nobis homo, &c. Idest: Vos, qui murmuratione & maledictis, me læditis, quoniam peccatores ad me venientes libē- Prou. 8.
ter accipio, scitote hæc omnia parum esse, respectu eorum, quæ facere decreui. Non solum enim expectabo, ut ad me ueniant, sed instar optimi pastoris per alta cacumina & per umbrosas ualles eos diligentissimè quæram, & in humeris meis portabo, peccata eorum ferens, pro quibus tandem patiar, & eis ueniam consequar, & gratiam B
qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

IN EADEM DOMINICA Tertia post Pentecosten.

Concio II.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, ut audirent illum. Lucæ 15. C

IN sacra Scriptura legitur, Gen. 28
quod cum Patriarcha Iacob è somno (in quo scalam, quæ cęlos attingebat, vidit) euigilaret, tulit lapidem, quem superposuerat capiti suo, & erexit in titulum fundens oleum desuper. Diuus Paulus inquit: Petra autem erat Christus. Hanc au- 1. Co. 10
tem petram, æternus Pater tam abundanter unxit, ut S. Dauid dicat; Vnxit te Deus Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Vbi illud, Deus, in primo loco posi- D
tus, in uocatiuo casu est, & loquitur Regius Propheta cum Christo mundi Sal- Psal 44.
uatore, qui per illum lapidem, quem Iacob unxit, adumbratus est. Itaque ait: Te Deus Christe Iesu vnxit Deus tuus, uidelicet Pater æternus, qui est Deus tuus; inquantum tu ipse homo es, & unxit te pre consortibus tuis, uidelicet omnibus sanctis, super quos Christus Dominus unctus fuit, omnibus enim gratia per mensuram donata est. De ipso vero Domino

Ioannes

A Ioannes ait: Non est datus ei spiritus ad
Ioan. 3. mensuram, immo (ut idem ipse inquit) de
Idem 1. plenitudine eius omnes accepimus. Si igitur vnctio, qua Iacob lapidem vnxit, nimis abundans fuit (oportebat enim ut ipsa, terram quæ circumcirca erat, fluendo vngeret) & vnctio diuini lapidis fuit abundantissima, certissimum est, omnes qui ad eum fide, amore, & obedientia accesserint, diuinæ eius gratiæ participes futuros esse.
Psal. 131. Quapropter optimè impræsentiarum illud Prophetæ David mysticè applicari potest, scilicet: Sicut vnguentū quod descendit in barbam, quod descendit in oram vestimenti eius. Caput est Christus Iesus, de
B
Ephes. quo D. Paulus inquit: *Ipsum dedit*, scilicet Pater æternus, caput super omnem Ecclesiam, id est, super ecclesiam triumphantē & militantem, & in hoc capite omnis plenitudo vnguenti & vnctionis Spiritus sancti est. Hinc autem effluxit usque ad bar
Simile. bam, videlicet sanctos Apostolos. Nam sicut barba hominem nobilitat, & honore afficit, ita sacri Apostoli suis virtutibus ac rectè factis, Christum vnigenitum filium Dei honore condecorarunt. Ab hoc verò diuino capite in subuculam, uidelicet in Ecclesiam ipsius, eadem vnctio effluxit.
C Quemadmodum enim subucula in colla
Simile ri multos sinus vulgò, *Pheges* habet, qui omnes uniti & coniuncti sunt: ita in primitiua Ecclesia (quæ veluti subuculæ collarium erat) omnes fideles per amorem, & charitatem vniti atque coniuncti erant, vt in Actibus Apostolorum dicitur: Mul
Act. 4. titudinis autē credentium erat cor vnum, & anima una. Ac sicut subuculæ sinus, & rugæ quantò magis ab ipso collari ad inferiora descendunt, tanto magis amplian tur & dilatantur, ita vt in ora nulli iam sint, sic Ecclesia Catholica quanto magis progreditur, tantò plus multa illius membra
D odijs, passionibus, inimicitijs adinuicem separantur. Denique sicut in fimbria seu ora subuculæ, nullæ duplicationes vel sinus sunt, aut aliquid, quod cum alia re sit coniunctum, sic in nobis, qui sumus in quos fines seculorum deuenerunt, uix amoris vestigium aut charitatis reperitur, imò potius mutuo nos ad instar rabidorum canum mordemus: & non solum proximis nostris in rebus familiaribus nocere atque officere contendimus, uerum etiam in fama, uita, & conscientia eos ædere, ac de ipsis detrahere totis uiribus co- A namur. Meritò ergo fimbria vestimenti appellamur, nam scelera nostra vsque ad vltimum terminum, quo peruenire poterant, quodammodo accessisse uidentur: & nihilominus si ad meliorem uiuendi modum reduci, & ad hanc diuinam petram humiliter accedere volumus, ipse nobis aliquid ex vnctione suæ diuinæ gratiæ impartietur, siquidem ait, ipsam vsq; ad oram vestimenti accedere. Cum sanctus Dauid dixit: Longè a peccatoribus salus, non ibi stetit, sed adiunxit: Quia Psal. 118. iustificationes tuas non exquisierunt. In quo significauit, peccatores efficaciter quę B rentes Dei iustificationes, non longè a salute esse. Igitur (fratres mei) qui lethali macula infecti estis, & Dei iustificationes Simile. quærere minimè conamini, vos longè à salute esse intelligete, ac pro certo habete, vos ipsos esse, sicut terram, quæ cum à sole non calefiat, & attingatur, fructus propter nimiam frigiditatem parere, seu præbere non ualet, sicut experientia patet in Septentrionalibus regionibus, in quibus (ut aiunt) res uiua non gignitur, nec uiride aliquid ob defectū caloris producitur. Ita in mentibus uestris nihil uiuum, nihilque viride, sed omnia mortua sunt & sicca, C præ frigiditate peccati, & diuinæ gratiæ caloris penuria. Si cadauer ueste pellicea in Simile. duatur, uestis ipsa cadauer minimè calefaciet, nam ut uestis corpori calorē tribuat prius ab ipso corpore calorem exire oportet, qui uestem pelliceam calefaciat, & post quam illa calefacta fuerit, facilè calorem ipsi corpori communicabit. Hæ autem operationes fieri nequeunt in cadauere, sed in corpore viuo. Sic bona opera sunt quædam vestis pellicea, qua mens induitur, & contegitur, sed, ut ei calorem mereri afferant, prius ab illa ipse calor gratiæ & charitatis, qui uitam, caloremq; bonis D operibus præbet, exire debet. At si mēs per culpam mortua est, sicuti ab illa calor hic exire non potest, ita nec operibus communicari, nec etiam ipsa opera animæ calorē hunc impartiuntur, atq; ita misera mens, tanquam terra Septentrionalis, arida & sterilis remanet, quoniam à uero iustitiæ Sole, videlicet Deo, longè abest. Aliud etiam non minus malum peccatori euenit, ex eo quòd à Deo se elongat, scilicet, omnia quæ Dei sunt, ei minima uideri,

Res

A Res quas a longe uidemus, minores quam sunt nobis repræsentari, certissimum est, illas vero, quas prope & iuxta nos videmus, magnas esse iudicamus. Sic peccatori, quoniam a Deo procul est & in mundi rebus summersus, omnia mundi magna esse uidentur, & propter illa facillime mortē oppeteret, illa autem quæ Dei sunt minima, & ideo ea parui facit, & pro nihilo ducit, vulique potius breuissima quadam voluptate, quam illis omnibus frui. Non sic D. Paulus faciebat, sed, quoniam cum Christo Iesu vnitus, & corde separatus a mundo erat, dicebat. Omnia B arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Quapropter, siquidem in tam infœlici statu, omnes qui a Deo auersi estis, verè famini, & ipse uos sua diuina misericordia expectat & inuitat, vt ad eum accedatis, quid moramini? Quis vos detinet, quominus a tanto periculo eudatis, tantumque beneficium accipiatis? Ephraim (inquit S. Oseas) quid mihi vltra idola? Audiens Ephraim (id est Israel) beneficia, quæ ei Dominus pollicebatur, hæc verba protulit. Quid mihi ultra idola? Et ī paraphrasi Chaldaica habet, Dicent prognati domus Israel, Quid ad nos attinet ultra C seruire idolis? Deus autem statim eis alia longe maiora beneficia promittit, dicens, Ego exaudiam & dirigam eum, ut abietem uirentem. Paraphrastis Chaldaica explicat, Deum hic Israel promisisse, se populum Israeliticum tanquam abietem uirentem facturum. Vel potest intelligi, quod ipse Deus tanquam abies frondosa, quæ supereminet uirens (id est, qui suis diuinis fauoribus & auxilijs eis fauerer) erga ipsos futurus esset. Idcirco quandoquidem Deus modo peccatoribus, si ad eum conuertuntur, multo maiora & præclariora beneficia pollicetur, omnes puro corD de dicite, Quid ad nos attinet ultra seruire idolis? Vere relinquamus illa, & ad summum bonum Iesum Christū accedamus, sicut isti faciebant, de quibus sacrosancti Euangelij lectio ait. *Erant appropinquantes ad Iesum Publicani, & peccatores.* Quis ægrotus est, qui salutem non desideret? Quis est in carcere, qui libertatem non optet? Quis nudus, qui uestes non cupiat? Quis famelicus, qui cibos nolit? O animę induratæ uos estis illæ, quæ remedium contemnitis. O utinam omnipotens Deus his

Simile. (A)

Philip. 3 (A)

Oseæ 14 (B)

meis sermonibus efficaciam præberet, ut A lapidea corda vestra transfigerēt, quo omnes ad Deum conuersi, statim hæc quæ nomine ipsius nobis intimo, faciatis.

Et murmurabant Pharisæi, & Scribæ dicētes. Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Conuenienter de cæco illo populo quæ sanct⁹ Iob inquit, dici posset Iob 28. sunt, scilicet Semitam ignorauit auis, neq intuitus est oculus uulturis. Vbi alia translatio habet. Non est intuitus oculos uul. Simile. turis, & sic etiam beatus Gregorius legit. Vultur acutissimo, ilio olfactu, cæteras omnes aues facile antecellit, qui per aerem uolans, cadauera mortuorum longissimē B distātia olfacit, & in ea celeri ac ueloci impetu descendit, nō ut inter ipsa spatietur, sed ut fami suæ satisfaciat, carnibus illis uescens, & eas in se commiscens & incorporans.

Non solum autem eas edere contendit, uerum etiam ipsas in altas rupes atq; asperas crepidines, in quibus nidificauit, pullis suis asportare conatur. Diuus Ambrosius D. Ambro. lib. exameron. inquit, esse quoddā genus uulturum, quorum fœminæ absque maris accessu concipiunt. Quapropter Christus Redemptor noster ape uultur appellari potest, siquidē mater sua sanctissima ipsum integra uirgi C nitate concepit. De hoc cælesti uulture improbe Hebræi dixerunt, Plus ualet in manibus passer, quam uultur in aere uolans, ut uulgo dicitur *Mas vale paxaro en mano que Buytre uolando.* Venient Romani, Ioan. 11 & tollent locum nostrum & gentem. Habebant Iudæi in manibus passerem, hoc est, dominatum & imperium, & ne hunc minimum passerem amitterēt, supernum redemptorem tantis miraculis ac tam alta doctrina uolantem contempserunt, & D aspernati sunt. Hoc etiam unusquisq; peccatorum inquit, scilicet, *Mas quiero paxaro en mano que Buytre volando.* Qui licet uerbis illud non proferat, operibus tamen dictitat, quandoquidem propter uoluptates, honores, atque alia temporalia bona Deum derelinquit. Iustus uero econtra ait. Mala uolantem uulturem, quam in manibus passerem, hoc est, ut Christum Saluatorem meum sequar, & ei toto corde seruiam, uoluptates ac delicias humanas contemno, & pro nihilo habere uolo. Hic igitur diuinus uultur magno impetu suæ diuinæ charitatis, olfaciēs huma-

A nam genus, quod propter culpam mortuum erat, e cœlo in terram descendere dignatus est, qui inter mortuorum cadauera incedebat, hoc est, cum publicanis & peccatoribus versabatur: Hebræus vero populus semitam auis ignorauit, & non intuitus est oculos vulturis. Oculi intentionem alicuius significa.it, & oculos non intueri, idem est atque animum & intentionem non attendere. Ita Hebræi dulcissimum Iesum tanquam vulturem inter cadauera cum peccatoribus commorantem aspexerunt, sed intentionem eius atque animum, quo id faciebat (uidelicet, ut fami suæ satisfaceret) mini- B
Simile. me attenderunt. O quam maxime Deus iustificationem impiorum & saluationem animarum esurit. Quando aliquis fame (ut aiunt) enectus est, panis septem hebdomadarum coctus, licet durissimus sit, ei recens videtur. Sic Deus ita salutem animarum esurit, ut peccatorem septem peccatis mortalibus durum vera pœnitentia contritum, ac si esset panis
Matt.9. recens, deuoret & manducet. Hæc igitur fames ipsum quodammodo coegit, vt inter cadauera, hoc est, inter peccatores versaretur, ipsosque ederet, & in se per gra- C tiam incorporaret, atque in cœlorum nidum asportaret. Nam, ut ipse ait: Non veni vocare iustos, sed peccatores. Circa quod notãdum est, Dominum tam iustis quam peccatoribus è cœlis in terram venisse. Dicit autem se præcipue pro peccatoribus uenisse, tum quia isti plus aduentu eius egebant, tum quia eius virtus & potentia in his sanandis magis ostendeba-
Rom.3. tur. Idcirco D. Paulus inquit: Iniquitas nostra iustitiam Dei commendat. Deniq; isti scelerati atque impij homines animũ & intentionem, qua pijssimus Iesus cum peccatoribus & publicanis communicabat minime attendebant, & ideo impu- D dentissime murmurabant. Hoc unum ex præcipuis negotijs est, ad quæ Pater æternus eum in hunc mundum misit. Hinc vox illa insonat miræ suauitatis plena, nec dum eius desideratum aduentum, sed vnctionem & prædicationem illius palam faciens, scilicet: Spiritus Domini super me, eo quod unxit me, ad annuntiandum pauperibus misit me, ut mederer cõtritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam & claudis redemptionem, vt prædicarem fortitudinem lugentibus Sion, A & annuntiarem annum placabilem Do- Isa.61. mino. Et paulo post: Et darem coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris. Quam prophetiam Saluator noster dignatus est de seipso explicare, ubi in synagoga petijt librum, & sedens uerba hæc ore suo sacro protulit, dicens: Hodie impleta est prophetia hæc in oculis vestris, & statim librum clausit. Quid precor commodius & nobis salubrius dici potuit, qui captiui a tyranno Sathana tenebamur. Clausi in tetro carcere eramus, & delictorum nostrorum tenebras, perinde atque æreis uin- B culis irretiti: ueruntamen Redemptor Christus Iesus cruore sanctissimo suo sua que pretiosissima morte uincula nostra dirupit, & mirabili sua uirtute libertatem nobis etsi immeritis donauit: sic oleum gaudij pro luctu largitus est pœnitentibus, & coronam gloriæ pro cinere humilitatis. Murmurationi igitur istorum Pharisæorum, patientissimus Iesus suauissimis sermonibus satisfacit, eis efficacissimas quasdam in modum similitudinum rationes proponens. In quo admirabile artificium ad superandos eos, qui nobis calumniam inferunt, nos docuit. Nar- Simile. C
rat Plinius, egregius naturalium rerum indagator, in mari quendam esse piscem qui cum ceto perpetuam habet contentionem, vt autem tantam belluam possit superare, uirus abominabilis fœtoris per os mittitit: cetus uero ad se defendendum fumum quẽdam odoriferum & anhelitum maximæ fragrantiæ, qui ex ambro (quod in uisceribus habet) oritur, dicitur emittere, atque ita uenenum aduersarij nocere ei minime potest. Sic cum improbi lethale uenenũ iniuriarũ & opprobriorum in iustos ac pios viros eis nocere intendentes, conijciunt, ipsi uerborum dulcedine, uultus mansuetudine, & uitæ san- D ctitate se non solum ab eorum iniurijs tuentur, uerum etiam illos hac admirabili arte, facillime superant. Ita D. Paulus 2.Co.12. faciebat, sicut ipse testatur, dicens: Signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia. Inquit. In omni patientia, cum quoniam non deficiebat, nec desistebat ab incœpto, cum videbat peccatores nolentes se conuertere, sed una die atque alia patienter expectabat: tum etiam

A quia æquo animo contradictiones eorum, quia eum a sancto proposito deterrere nolebant, sustinebat, atque ita eos mansuetudine vincebat. O charissimi fratres quot quantaque mala euitaremus, si hanc cœlestem doctrinam, quam hic diuinus Magister nos docet, seruaremus?

Inquit igitur sacra Euangelii lectio: Simile. *Qui ex vobis homo, qui habet centum oues &c.* Vsque, *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Hæc omnia, quæ bonus pastor hic facere dicitur, filius Dei Iesus Christus fecit, qui nouem angeB lorum choros in cœlo reliquit, & in terram quæsiturus ouem, quæ perierat, scilicet, naturam humanam, profundissime descendit. Si autem quæritis, qualiter angelos reliquit, siquidem ab eis nunquam Acti. 9 discessit quippe qui ubique est, huic quæstioni Rupertus Abbas eleganter satisfaMa. 15. cit, dicens, hunc loquendi modum esse per comparationem. Veluti cum Rex aut princeps aliquis in domo sua famulum habet, quo familiarissime vtitur, & in quẽ maximam quotidie beneficia confert: poC stea uero ad se alium, quem plus diligit, & maioribus beneficiis exornat, attrahit & beneuolentia prosequitur, tunc dicere solemus: Iam Rex illum, quem nimio amore charum habebat, reliquit: non quod in domo eius vt antea non habitet, & in eum ipse Rex multa benficeia conferat, sed quia comparatione alterius, quem denuo recepit, & mairoibus beneficiis auxit, illa quæ erga illum confert, minima videntur, ita filius Dei nunquam Angelicos spiritus omisit, quin potius illos continuis beneficiis afficit: sed comparatione D innumerabilium miraculorum, quę pro hominibus (dum homo fieri voluit) operatus est, dicitur aliquo modo Angelos reliquisse: siquidem, (ut ait Diuus Paulus) Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, Vocat autem oues, Angelos ipsos atque homines propter innocentiam in qua creati fuerunt cęlum uero appellat desertum, quoniam in deserto auis pascua abundantissima ac sapidissima inuenit, in vrbe vero macellũ, est ubi ipsa uitam amittere solet. Ita homo in cælis tantum satietatem & requiem integram atque perfectam inueniet, in mundo autem omnia afflictio, fames, & mors sunt; Atque ita Dominus inquit: In mundo pressuram habebitis, in me pacem. Desertum etiam, cęlum summa Veritas appellat, quoniam ibi id quod maxime ipse diligebat, videlicet homo, non erat. Dum quis aliud nimio amore prosequitur, licet cum alijs quam plurimis eo absente sit, in solitudine se absque illo esse existimat. O ineffabilem Dei bonitatem, o immensam diuini amoris magnitudinem. 1. Ad. Thess. 5 cap. Vt quid, fratres, non cõfundimur? Vt quid pudore talia audientes, non erubescimus? Psal. 77. Ecce Deus locum in quo homo non est, solitudinem vocat, cum tot Angelorum millia cum eo sint; nos vero econtra locum in quo Deus est, uidelicet, vbi negotia seruitio eius dicata aguntur, solitudinem putamus, ac tunc multitudine comitati nobis esse videmur, quando cum illis B sumus, cum quibus murmurare, ludere, Dan. 5 atque alia id genus scelera committere, Iudi. 16 facile possumus. Maxime vero perpendendum est amissionem hominis a Domino cõparari cum ouis iactura. Ideo S. Dauid inquit: Erraui sicut ouis, q̃ periit. Ouem ab alijs, ut parumper in herba edat, facile errare contingit. Gradiuntur omnes simul, & ex illis quędam, ut uiridem ramum, vel dulcẽ herbã manducet, cæteris ultra progrediẽtibus, ipsa sola retrorsum manet. Sic primus parens, quoniam vetitum fructum C manducauit, a uia recta aberrauit: quod etiam nunc quamplurimis euenit. Nam quid est illud, propter quod homines pereunt, nisi parum herbæ viridis, quæ in momento marcescit & consumitur? O miseros ac cæcos filios Adæ, quam studiose parentis primi suum Creatorem pro vilibus Eccl. 10 huius mundi rebus offendentes, vestigia sequuntur. Ait etiam, se tanquam ouem errasse, quoniam discrimen est inter amissionem ouis, & amissionem margaritæ pretiosæ. Si enim margaritam pretiosam amisisti, in eo loco ubi eã amisisti, ipsam Isa. 38. inuenies, at vero si ouem perdidisti, ipsam D longe ab eo loco in quo remansit, comperies: continuo namque eius perditio augetur, quia in dies magis in saltuosa nemora & ĩ asperos mõtes sese immittit. Ita homo non tanquam margarita, quæ quiescit ubi remansit, sed tanquam ouis deperditur: nam postquam unũ scelus cõmittit, aliud & aliud, atque alia multa perpetrare contendit. Ouis amissa, rapaci lupo subiecta est, nec habet dentes, uel vngues, aut cor-

A nua, quibus se tueri valeat. Sic peccator, postquam gratiam amisit, arma, quibus, teterrimi inimici viribus se possit defendere,& ab eius potestate liberari, minime habet.

Cainis aut felis, si aliquando a do-
Simile. mo heri sui aberrauit, in eam facile redit, ouis vero in gregem a quo discessit, reuerti nescit, si a pastore suo non quæri-
Ps. 118. tur. Idcirco Sanctus. Dauid, postquam dixit. Erraui sicut ouis quæ periit, statim adiecit: Quære seruum tuum Domine: Quasi diceret. Non admе Prophetæ, non Patriarchæ quærentes veniant, ipsi enim a
B pecca o meipsum haud poterunt eripere. Tu Domine, qui meus pastor es proprius, quique ab his malis eripere vales, me quære. Hanc igitur errantem ouem filius Dei è cœlis in terram quæsiturus, descendit atque, ita per Sanctum Euangelistam. Lu-
Luc. 19. cam ait. Venit filius hominis quærere & saluum facere quod perierat. O incommutabilis Deus, quare cum in mundo tot perditi homines sint, quidam propter ludum, alii propter voluptates, alii propter superbiam, alii propter cupiditatem, inquis, esse unam tantummodo ouem perditam? Quo
C niam dulcissimus Iesus vult, ut credas se taliter teipsum quæsiuisse, vt si in toto mundo tu solus esses, propter te duntaxat moreretur. Ideo unusquisque se ut ouem illam perditam reputare debet, & beneficia Redemptionis non ut uniuersalia, sed ut particulariter sibi facta existimet, eaque vt talia gratificetur.

Et uadit ad illam quæ perierat, donec inueniat illam. Hic immensa Christi Saluatoris nostri charitas denotatur, quia tanta cu
D ra diligentia, ac perseuerantia nos diu noctuque, mane ac vesperi indefesse, tot a natiuitate sua usque ad crucis mortem labores patiens. Vbi aperte nostrorum ingratitudo reprehenditur, siquidem tam lente & ignaue hoc summum bonum inquirimus, quod si aliquando illud, quærere inci-
Simile. pimus, statim laborando deficimus, cum alias in perquirendis huius mundi rebus nimis cōstantes ac diligentes simus. De hoc Dominus per Aggæum Prophetā conqueritur, dicens. Quia domus mea deserta est, & vos festinastis unusquisque in domum suā propter hoc prohibiti sunt cæli, ne darent rorem, & terra prohibita est, ne daret germen suum. Dicamus igitur, fratres, a nostro diuino Magistro, qui tanta cura, dili- A
gentia & constantia, ea quæ nostra intererant, effecit, ut nos omni sedulitate ac solicitudine, ea quæ ad eius seruitutem attinent, agamus. Rex Iosaphat in sacra Scriptura sic iudices alloquutus fuisse legitur. Si 2. Pe. 19
timor Domini in uobis, & cum diligētia cūcta facite. O admirabile consilium. Spiritus sanctus illud cordib. nostris, ut per ipsum ducamur, affigat.

Donec inueniat illam O Christe angelorum gloria, quorsum Domine, tanta cura & solicitudine, rem tam vilem, qualis est ouis, quærere intendis? Ad hoc responderi potest, aliqua esse quæ cura & solicitudine quæruntur, non propter id quod in se sunt B
& habent, sed propter id quod esse possunt, alia vero propter id quod in se sunt tantum. Inquirimus aurum & argentum diligenter, eo quod res pretiosæ sunt, sculptor vero arboris truncum seu stipitem Simile.
quærit, non quod de se pretiosum sit, sed quia ex eo sacrarium magni valoris facere potest. Sic Deus omni cura ac diligentia peccatorem quærit, non propter id quod in se est, nec propter bonum quod in se retinet (est enim alter Sathanas) sed illum quærit propter id quod esse potest, nam melior esse unam Angelus aut Archangelus, seu C
Cherubim aut Seraphim, & plusquam ipsi ualere potest. O peccator qui nihil uales, sed tamē plurimum ualere potes: *En el juego del axedrez ay differencia entre aquellos trebejos y piecas que se assientan en la tabla. El peon el mas infima, y mas alto es el arfil, y mas el cauallo que el arfil, y mas el roque que el cauallo, y mas el rey que el roque, y mas la dama que el rey, pero aunque son todos mayores que el peon ninguno puede subir a ser mas. El arfil no puede subir a ser cauallo, ni el cauallo a ser roque, ni el roque a ser rey, ni el rey a ser dama, Solo el peon que es* D
menor en acto, es mayor en potencia, porque puede subir a ser mas que arfil, y mas que cauallo y mas que roque y mas que rey, porque puede subir aunque con difficultad a ser dama. Ita. En el exedrez de vniuerso. Hoc discrimē versatur inter creaturas intellectuales quod ex omnibus infimæ sunt hoīes. super quos dignitate & excellentia Angeli sunt, & super angelos Archangeli, & ita vsq; ad Seraphim ascendendo. Et inter eos hic ordo seruatur, quod neq; Angeli ad dignitatem Archangelorū, neq; Archangeli

ad

A ad dignitatem Thronorũ, nec Cherubim ad dignitatem Seraphim ualent ascẽdere. Soli homines, qui infimum naturæ gradum retinent, diuina gratia, & fauore adiuti, ad dignitatem plusquam Angelorũ, Archangelorum, Cherubim ac Seraphim ascendere possunt, sicut uerè, & realiter sacratissima uirgo Maria domina nostra ascendit. O nuncia filijs Adæ fœlicissima: Quocirca omnes peccatores è somno euigilate, capita uestra leuate, & hanc singularem libertatem arripere, atque capessere incipite. Tempus, in quo ad tantam sublimitatem peruenire potestis, ne frustra
B consumatis.

Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens, O verè nostrarum mentium amator: qui eum eas tanto pretio emere ac redimere dignatus fueris (sicut bea-
1. Pet. 1. tus Petrus testatur, dicens Scientes quia nõ corruptibilibus auro & argẽto redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni incontaminati Iesu Christi, redempti ait, id est, iterum empti, quoniam pijssimus Iesus nos sæpenumerò emit, siquidem quodlibet opus eius infiniti valoris erat, cum in quam, animas nostras tanto pretio emeris, quo dieis, te eas inuenisse? Quin etiam
Ioã. 17. loquens cum tuo æterno Patre dixisti: Ma-
C nifesta nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. O liberalissime Iesu, id quod tibi tanti stetit, & propter quod tot labores, iamque crudelem mortem passus es, donatum tibi esse videtur? O bñdictus ac glorificatus sit talis amor?
Simile. Cum quis rem, quam magnopere exoptabat, etiam maximo pretio emit, postea amico suo ait: En Domine mi, iã id quod studiosè quærebam, inueni. Egregiè profecto rem pluribus nummis emit, & eam se inuenisse inquit, eò quod ipsam emisse, nimia lætitia, & gaudio perfundebatur.
D Sic filius Dei cum errantem hominem inuenit, tanta lætitia affectus est, ut omnia quibus illum emit, licèt pretium emptionis proptius ipsius sanguis ac mors fuerit, paruipenderit, & pro nihilo habuerit. Et ideo postquam bonus Iesus dixit, *Cum inuenerit eam*: Adiunxit statim *Imponens in humeros suos gaudens*. Loquẽs sanctus Moyses de populo Hebræo in-
Deu. 32 quit: Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris, & uastæ solitudinis, circunduxit eum, & docuit, & custodiuit quasi pupillam oculi sui, & assumpsit eum, at- A que portauit in humeris suis. Hoc ait sacer textus, quoniam Deus illis legem dedit, & eorum molestias, atque onera pertulit. Hic verò, dum ouem in humeros suos imponit, aperte innuit, se humani generis peccata in humeris portasse, & pro illis in cruce debitum ipsorum persoluisse, quia (ut ait beatus Petrus) 1. Pet. 2.
Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, iustitiæ uiuamus. Adiecit autem, *Gaudens*, quoniam etsi mens eius secundum portionem inferiorem tristabatur, tamen secundum superiorem, magnopere gau- B
debat, quod quidem gaudium neque ip- Ita D.
se uehemens dolor, quem sanctissima eius Tho. 3.
caro ui tormentorum patiebatur, impedi- p.q. 46.
re potuit. ar. 8.

Et ait: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat*. Quemadmo- Simile.
dum pijssimus pastor, damna & incommoda suarum ouium, vt sua propria reputat, & ea plusquam ipsæmet oues sentit, ita uigilantissimus pastor Iesus Christus, hæc omnia obseruans inquit, ut sibi congratulentur de oue quam inuenit, ac tandem concludit illa mirabili sententia, uidelicet: *Dico uobis quod gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis qui non indigent pœnitentia.* C Nescio quid prius amplificem, aut quid prius admirer, an beatorum erga omnes admirabilem charitatẽ, an singularem virtutem, & dignitatem pœnitentiæ, quæ omnem cœlestem curiã nouo gaudio lætificat, an peccati malitiam? Siquidem cum homo ab illo exit, Deus ipse atque eius Angeli lætantur. An denique væcordiam, pigritiam, ac cæcitatem filiorum Adæ, qui nec his uerbis uirtutem eximiam, & singularem excellentiam pœnitentiæ intelligunt, siquidem ad illam agendam, sese minime applicare uolunt. D O infelices illos, quos hæc omnia ad hanc supernam medicinam sumendam non mouent? Pro intellectu tamen istorum uerborum notandum est, quod cum excellentior sit innocentia, quam pœnitentia, maius gaudium fit in cælo de innocente iusto, quam de conuersione peccatoris, quia de maiori bono maius gaudium dimanat, vt egregie diuus Thomas inquit. Sed dictum est plus gau-

A dere de pœnitente, quam de iusto innocen-
D.Tho. te,eo quod plerunque pœnitentes,humilio-
1.par. q. res resurgunt,& feruentiores. Sic sanctus
20 arti. Gregorius exemplum adducit de milite,
ad. 4. qui in certamine succumbens,deinde for-
B.Greg. titer inimicum prostrauit,de quo eius dux
hom.34 plus exultat, quam de alio milite, qui in
in Euā. bello nunquam cecidit. Quocirca,siquidē Angeli hominum peccatorum conuersione lætantur, rationi etiam consentaneum erat, ut Pharisæi ipsi gauderent, & contra Dominum non murmurarent, quoniam ipse eos ad se recipiebat,& ab eorum peccatis & sceleribus auertebat. Discamus igitur
B (fratres charissimi) hanc cœlestem doctrinam,& ad veram penitentiam agendā adinuicem nos excitemus,qua hic gratiā consequemur,& postea gloriam,ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,Amen.

DOMINICA QVARTA post Pentecosten.

Concio I.

Cum turbæ irruerent in Iesum,ut audirent uerbum Dei, &c.
C *Lucæ 5.*

Ori.sup. ANtiquissimus Origenes
Nume. sacratissimum Euangelium agro pulcher-
Simile. rimo & floribus referto comparat, ex quo, licet omnis eius pulchritudo magnoperē delectet, oēs flores,rosas, ac uiolas,quas intueris,minime carpis,sed ex illa multitudine florum, illos qui oculis placidiores sunt, & quorum odore magis delectaris,
D colligere assuescis. Quoniam autem hoc sacrum Euāngelium est veluti campus floribus repletus,nos siquidem omnes decerpere nō ualemus,eos quos poterimus,colligemus. Inter quos vnus euangelicæ lectionis huius principij valdè excellens est dum ait:Cum turbæ irruerent,id est, cum impetu irrent in Iesum. Hoc initiū maxima amplificatione dignum est,ubi satis apertē docemur, quo feruore, spiritu,ac diligentia diuina eloquia audire debeamus. Perpendite.quæso,si in quadam urbe maxima fame oppressa,vnum duntaxat horreum frumē- A
to plenum esset, qua solicitudine, cura, & Simile.
festinatione, omnes ad illud quærendi triticum causa confluerent? Multō igitur maiori cura, angore, & anxietate nos ad accipiendum cœlestem panem uidelicet,sactam doctrinam properare,ratio postulat. Quod si ad id dilīgētiam non adhibemus, satietas,& fastidium, quod de rebus spiritualib. habemus,huius rei causa est. Ecce,dies ueniūt,dicit Dominus,& emittam famem in terram, non famem panis, nec sitim aquæ,sed audiendi uerbum Domini, inquit Amos Propheta. Magnum pfecto Amos 8
in nos Deus beneficium conferret,si famē B
hanc,quæ nos suscitaret, & a nobis frigiditatem atq; acerbitudinem,res diuinas audiendi auerteret,mentibus nostris immitteret. Si sciretis in hac Ecclesia ditissimum thesaurum, ex quo quantum cuilibet pla- Simile.
ceret,posset accipere, quo impetu, & solicitudine, ac celeritate omnes ad depromendum aurum uenissetis? Nonne ergo diuina uerba omni auro & argento pretiosiora sunt? Ita profecto, sicut S. Dauid testatur,dicens: Iudicia Dñi desiderabilia super Psal.18.
aurum,& lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & fauū. Si igitur cōcio diuinarum rerum thesaurus est, quo mentes uestras ditare potestis, quare magno C
impetu magnaq; lætitia ad hoc tam ptiosum aurum colligendū huc non confluitis? Aliter profecto ac longē dissimili spiritus feruore S. Dauid illud sibi arripiebat, dū ait: Lætabor ego super eloquia tua, sicut q inuenit spolia multa. O admirabilē Spiritus sancti metaphoram,qua efficacia, & uehementia ac feruor huius sancti uiri explicat,& quāta solertia,quātaq; auiditate ad audiendum uerbū Dei cōuenire debeamus. Quemadmodum milites postq̄ Simile.
ditissimā aliquā urbē expugnarunt, eā spoliare conantes,oī cura, anxietate, & solici- D
tudine spolia colligunt, sinus ac manicas exuuijs implent,tandem oīa q̄ possunt, in humeris portant,sic(inquit S Dauid) Ego facio,cum Deus meus sanctissima tua uerba audio, ea ad cor, ad oculos, & ad oēs aīæ meæ potentias colligo,atq; sicut illi,vt diuitias spoliorū cōparēt,nō bibunt, neq; comedunt,ita ego in tuis diuinis sermonibus immersus, sæpenumero necessitatum corporaliū obliuiscor. Præterea dicite mihi.obsecro(fratres charissimi) si oēs huius

A vrbis ciues Regi infesti essent, ac pp grauissima crimina morti damnati. Rex vero clemētia cōmotus, non ministros aut carnifices, qui pœnas in eos exercerent, sed legatos mitteret, qui ipsos ad ueniam & amicitiam inuitarent, eisque nomine Regis, noua ac magnifica beneficia promitterent, quo animo, quo gaudio, aut qua affectione, cum eos ad legationem nunciandam uocarent, eam audituri accederent? O utinam hac similitudine spiritū, affectum, ac feruorē, quo legatos Dei prædicatores, scilicet, audire debetis, plane intelligatis. Ita nos D. Paulus admonet, cum ait. Deus erat in Christo mundum B reconcilians sibi, nō reputans illis delicta ipsorum, & posuit nobis uerbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tāquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. O fœlicissima nuntia, ò verba digna, quæ perenni memoriæ mandentur. Ponderate quæso unumquodque eorum, quoniam omnia ponderatione magna dignissima sunt. Nō, inquit S. Apostolus. Rogamus pro Christo, sed obsecramus pro Christo. Quasi diceret. Ad pedes vestros proiecti uos uehementi desiderio ue C stræ utilitatis, Christi nomine petimus, ut reconciliemini Deo. Merito ergo summa Veritas diuinam legem. Euangelium (id est, bonum nuntium) appellauit, & Diu. Paulus eandem in Actibus Apostolorum euangelium gratiæ Dei (id est, bonum nuntium ad obtinendam gratiam & amicitiam erga Deū) nuncupauit. Quibus ergo uisceribus & quo amore talia nuncia audienda sunt? Sicut apes omni cura & solicitudine prata floribus plena circumuolantes quæritant, ut flores ipsos ad fabricandum dulce mel in interio D ri aluearis parte colligant, sic ac multo maiori diligentia nos ad diuina colloquia colligenda (quæ ueluti flores sunt, quibus in intimo corde hominis cœlestis dulcedo gignitur) aduolare oportet. De quibus diuinis sermonibus S. Dauid inquit. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Cum ait. Quam dulcia, dulcedinem spiritus sentiri posse, uerbis autem exprimi non ualere, significat. Hyemis tempore, cum frigus uiget, uidere est qua uoluntate ad ignem, ut calefiamus, accedimus. Nunc ergo siquidem in

Simile.

1.Co.5.

Ps.118.

Simile.

diuino amore adeo frigescimus, & ipse A Dominus per Ieremiam ait: Nunquid nō verba mea quasi ignis, quare magna cum animi affectione ad hunc cœlestem ignem non accedimus? Propheta Dauid huius rei causam assignat, dicens: Ignitum eloquium tuum Domine, & seruus tuus dilexit illud. Quoniam autem tu, ò peccator, seruus Dei non es, sed diaboli, ideo eloquium ignitum Dei minimè diligis. Si uis cognoscere an piscis sanus sit uel corruptus, ad aurem eius oportet olfacere, qui si ibi fœtet, signum corruptionis eius est, si uero bene olet, signum sanitatis & incorruptionis. Ita in aure, uidelicet, in B affectione, aut in tepiditate, qua diuina uerba audiuntur, cognoscitur aliquo modo, an homo iustus sit, uel peccator. Ait enim summa Veritas: Qui ex Deo est, uerba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Ergo, ò homo, si in peccati corruptione es, hoc esse certissimum iter, per quod si incedas, facile tuis vulneribus medeberis, pro comperto habeas. Viuerra, vulgò *Huron*, cùm in foueas cuniculorum ingreditur, ipsos plerunque per aures inde extrahit: sic ex quinquaginta hominibus, qui ad Deum conuertuntur, quadraginta, ex antris peccatorum C ipsorum Deus per aures (idest, quia diuina uerba audiunt) educit. Cum aliquando D. Bernardus in quadam urbe concionaretur, quidam perditus peccator uidens alios homines in Ecclesiam audiendi sermonis causa euntes, ipse etiā illuc simul cum eis se contulit, ac sancto uiro peccatores aspere increpante, cæpit plorare, & suorum peccatorum pœnitentiam habere. Quem cum D. Bernardus aspiceret, uidit catenam quandam multis annulis ipsum in faucibus habentem, & singulis lachrymis ab eo profusis, singulos quoque catenæ annulos dissolui. Quod prodigiū uir sanctus intuens, maiori efficacia uitia D cæpit detestari, peccator uero maiori amaritudine flebat, quousque omnes annuli simul cum catena fuerunt consumpti. Porrò finita concione, uir sanctus peccatorem illum uocauit, & cōsolatus est, qui eius monitu crimina sua confessus est, & in posterum sanctissime uixit. Si ergo tantum commodum, & utilitatem ille, qui absq; aliqua sancta intentione concionem audit, ex ea reportat, quid obsecro ille re-

Iere.23

Ps.118.

Simile.

Ioan.8

Simile.

A Pharisæorum & Scribarum dilacerante,
ad murmurationes se conuerterunt, di-
centes. Hic peccatores recipit. O quam
maxima ratione Dominus his nefarijs &
Matt. 12. sceleratis hominibus dixit. Progenies uipe
rarum, quomodo potestis bona loqui,
cum sitis mali? nam ex abundantia cor-
dis os loquitur. Bonus homo, de bono
thesauro suo profert bona: & malus ho-
mo, de malo thesauro suo profert mala,
id est, ex dispositione cordis bona aut ma
la locutio per os exit. Improbus, ac scele-
stus homo, cum sit mundus, iracundus, su-
B perbus, & ambitiosus, atque alia huius ge
neris scelera habeat, horum omnium the
saurum in corde suo retinet abundantissi
mũ, a quo maledicto thesauro uerba ma-
litiosa prodeunt. Contra uero bonus ac
pius uir, in corde suo thesaurum uirtutum
amplissimum retinet, a quo etiam singu-
laria & magnæ ædificationis uerba pfert.
Appellat autem illos Dominus genimi-
na uiperarum, quoniam quemadmodum
Simile. catuli uiperini, matris uiscera rũpunt, &
illam, quæ ipsos genuit, interficiunt: ita hi
uenenosi Pharisæi, Christi Redemptoris
C nostri honorem mordentes, ipsum uideli-
cet factorem suũ, uita priuare cupiebant.
Simile. Mulier cum ubera plenissima lactis habet
magnam uoluptatem capere dicitur, si ei
lac illud quo abundat, sugatur, contra ue-
ro, ipsam magna molestia ac tædio affici
dicunt, si non sit qui illud exugat, & in
suum commodum & utilitatem accipiat.
Sic Deus optimus maximus sua diuina
misericordia & pietate, pectora plenissi-
ma habet: ac si lætitiam uoluptatemque
nouam posset accipere, magnam profe-
cto caperet, si homines ad sugendum &
D accipiendum diuina eius dona ac benefi-
cia ad ipsum accedant: contra uero si tæ
dio affici posset, illud certe magnum ac
ciperet, cum uideret aliquos ita impios es
se, ut suis irrisionibus, subsannationibus,
& murmurationibus peccatorib. sint im-
pedimento, quominus diuinæ clementiæ
lacte fruantur. Isti illud Ecclesiastici lege-
Eccl. 13 rant, scilicet. Qui communicat superbo,
induet superbiam, & illud. Viri iusti sint
tibi commensales. At propter malitiam
suam non intelligebant uerba hæc, iustos
ac perfectos uiros minime tangere: quo-
rum maxime interest, cum sceleratis com
mercium habere, & cum illis conuersari

ut eos a delictis suis ad pœnitentiam tra- A
here possint. Idcirco Diuus Paulus aiebat. 1. Cor. 9.
Omnibus omnia factus sum, ut omnes
lucrifacerem. Maiorem tamen iusti ca-
piunt animo lætitiæ uoluptatem, dum cũ Ro. 15.
alijs iustis conuersantur. Atque ita D. Pau
lus Romanis (quorum sanctitate ita fre-
tus erat, ut seipsum eorum orationibus
commẽdaret, his uerbis. Obsecro uos fra
tres per Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, & per charitatem sancti Spiritus, ut
adiuuetis me in orationibus uestris) sic di
cebat. Veniam ad uos in gaudio per uolũ- B
tatem Dei, ut refrigerer uobiscũ. Vbi alia
translatio habet. Vt requiescam uobiscũ
& sic etiã est in textu Græco. In quo signi
ficatum est, iustos ac pios uiros in aliorũ
iustorum societate non solum refrigeriũ,
uerum etiam quietem, ac requiem inue-
nire, & ideo maximo cum gaudio in illã
se conferunt, conuersationem autem pec-
catorum ideo quærunt, ut ipsos a uitijs &
sceleribus, in quibus uersantur, auertant,
Signum uero optimum est, cum ipsi pecca
tores iustorum colloquia admittunt, &
multo melius, quando ea inquirunt, nam C
in Ecclesiastico dicitur. Pondus super se Eccl. 12
tollit, qui honestiori se communicat. Im-
probus magnopere torquetur, quoties-
cunque probum ante oculos aspicit, uita
namque pij ac iusti, uiri improbo & scele
rato onus est grauissimum, quod quidem
difficillime ferre potest. Ita Saul uitã san-
cti Dauidis sustinere non poterat, erat
enim ei nimis grauis, nam uita iusti con-
tinua, improborum reprehensio est. Quo
niam ipsa quoddam speculum est, ubi illi
suas deformitates uident, ac ne tales se
aspiciant, speculum, si possent, frangere
uellent: ideo cum peccatores diligunt & D
quærunt iustorum colloquia, signum est,
ipsos peccata & scelera uelle relinquere,
iustosque effici. Quod si uerba illa Spiri-
tus sancti. Qui graditur cum superbo, in
duet superbiam, ad uiros heroicos non at
tinent, quomodo ad Christum Domi-
num, qui peccare non poterat, pertine-
bunt? Fragiles & imperfectos cum pecca
toribus nullo modo conuersari, ne simul cum
eis corrumpantur, maxime oportet. Ideo
Dominus populo Israelitico iussit, ne fœ-
dus cum Chananæis iniret. Ne forte (in-
quit) peccare te faciant in me. Hoc illis Exo. 34
imperauit, quoniam cum in Aegypto diu
habi-

A habitassent, idololatrijs nimis dediti erāt. Atq; ita aliqui doctores dicunt, Ægyptios quosdam qui se ad Moysem conuerterant eò quod in Ægypto eum multa prodigia operantem viderant, fuisse primos, qui Hebræos, vt vitulum ad idololatrandum conflarent, incitarunt, cumque ab ineunte ætate improbo idololatrandi cultu vixissent, parua occasione in illum iterum nefariè inciderunt.

Et murmurabant Scribæ, & Pharisæi. Quoniam Pharisæi homines erant in tota Republica præcipui, ideo eorum aduersus Dominum murmuratio perniciosa fuit,

B nam multis ad eum non sequendum occasionem dederunt. Qui de sancta Susanna murmurauerunt, iudices erant, & uiri magnæ æstimationis, de quibus apud S. Danielem dicit: Credidit eis multitudo, quasi senibus & iudicibus populi. Quapropter eos, qui magnæ authoritatis in Republica sunt, & in ea grauibus muneribus fungun tur, à detractione alicuius se abstinere maximè oportet, improbo enim uitio murmurationis authoritatem præbent, & cū il la omnibus sunt nocumento. Dan. 13

Intelligens igitur cœlestis Dominus horum sceleratorum maledicam murmura-

C tionem, ait ad illos parabolam istā, dicens *Quis ex uobis, qui habet centum oues &c.* O Christe verissime, ac summe mundi Magister, sit tua ab omnibus creaturis superna clementia ac pietas benedicta, quandoquidem ex malis sic bona scis educere, ex malitiosa eorum improborum Pharisæorum murmuratione occasionem cæpisti, vt his suauissimis parabolis nobis tot tantaque de tua diuina misericordia patefaceres, ut & illos & nos ad tuum diuinum amorem atque obedientiam attraheres. O mortales filij Adami? discite ab hoc cælesti magistro, malum pro malo mini

D mè reddere. Quando isti merebantur, vt igne è cælo descendente propter tantum facinus comburerentur, ac penitus absorberentur, tunc Dominus in eos singularia beneficia confert, ipsis ineffabili mansuetudine cælestem doctrinam prædicans, sicut eum per Prophetam Oseam Synagoga dixit: Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi, idest, post idola. Dominus cum iure optimo terræ posset præcipere, ut ipsam deuoraret, inquit: Propter hoc ecce ego lactabo eam, & loquar ad cor eius. O immensam atque ineffabilem summi Dei pietatem, qui hæc audiens, in eius diuino amore totus non deliquescit?

Quis ex uobis homo, &c. Idest: Vos, qui murmuratione & maledictis me læditis, quoniam peccatores ad me venientes libē ter accipio, scitote hæc omnia parum esse, respectu eorum, quæ facere decreui. Non solum enim expectabo, ut ad me ueniant, sed instar optimi pastoris per alta cacumina & per umbrosas ualles eos diligentissimè quæram, & in humeris meis portabo, peccata eorum ferens, pro quibus tandem patiar, & eis ueniam consequar, & gratiam qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. Prou. 8. B

IN EADEM DOMINICA Tertia post Pentecosten.

Concio II.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, ut audirent illum. Lucæ 15.

IN sacra Scriptura legitur, quod cum Patriarcha Iacob è somno (in quo scalam, quæ cælos attingebat, vidit) euigilaret, tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum fun dens oleum desuper. Diuus Paulus inquit: Petra autem erat Christus. Hanc autem petram, æternus Pater tam abundanter unxit, ut S. Dauid dicat: Vnxit te Deus Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Vbi illud, Deus, in primo loco positus, in uocatiuo casu est, & loquitur Regius Propheta cum Christo mundi Saluatore, qui per illum lapidem, quem Iacob unxit, adumbratus est. Itaque ait: Te Deus Christe Iesu vnxit Deus tuus, uidelicet Pater æternus, qui est Deus tuus; inquantum tu ipse homo es, & unxit te præ consortibus tuis, uidelicet omnibus sanctis, super quos Christus Dominus unctus fuit, omnibus enim gratia per mensuram donata est. De ipso vero Domino Ioannes Gen. 28 1. Co. 10 D Psal 44.

A Ioannes ait: Non est datus ei spiritus ad mensuram, immo (ut idem ipse inquit) de plenitudine eius omnes accepimus. Si igitur vnctio, qua Iacob lapidem vnxit, nimis abundans fuit (oportebat enim ut ipsa, terram quæ circumcirca erat, fluendo vngeret) & vnctio diuini lapidis fuit abundantissima, certissimum est, omnes qui ad eum fide, amore, & obedientia accesserint, diuinæ eius gratiæ participes futuros esse. Quapropter optimè impræsentiarum illud Prophetæ Dauid mysticè applicari potest, scilicet: Sicut vnguentū quod descendit in barbam, quod descendit in oram vestimenti eius. Caput est Christus Iesus, de quo D. Paulus inquit: *Ipsum dedit*, scilicet Pater æternus, caput super omnem Ecclesiam, id est, super ecclesiam triumphantē & militantem, & in hoc capite omnis plenitudo vnguenti & vnctionis Spiritus sancti est. Hinc autem effluxit usque ad barbam, videlicet sanctos Apostolos. Nam sicut barba hominem nobilitat, & honore afficit, ita sacri Apostoli suis virtutibus ac rectè factis, Christum vnigenitum filium Dei honore condecorarunt. Ab hoc verò diuino capite in subuculam, uidelicet in Ecclesiam ipsius, eadem vnctio effluxit. Quemadmodum enim subucula in collari multos sinus vulgò, *Pheges* habet, qui omnes uniti & coniuncti sunt: ita in primitiua Ecclesia (quæ veluti subuculæ collarium erat) omnes fideles per amorem, & charitatem uniti atque coniuncti erant, vt in Actibus Apostolorum dicitur: Multitudinis autē credentium erat cor vnum, & anima vna. Ac sicut subuculæ sinus, & rugæ quantò magis ab ipso collari ad inferiora descendunt, tanto magis amplian-tur & dilatātur, ita vt in ora nulli iam sint, sic Ecclesia Catholica quantò magis progreditur, tanto plus multa illius membra odijs, passionibus, inimicitiis adinuicem separantur. Denique sicut in fimbria seu ora subuculæ, nullæ duplicationes vel sinus sunt, aut aliquid, quod cum alia re sit coniunctum, sic in nobis, qui sumus in quos fines seculorum deuenerunt, uix amoris vestigium aut charitatis reperitur, imò potius mutuo nos ad instar rabidorum canum mordemus: & non solum proximis nostris in rebus familiaribus nocere atque officere contendimus, uerum etiam in fama, uita, & conscientia eos ad-

Ioan. 3.
Idem 1.
Ps. 131.
B
Ephes. 1.
Simile.
C
Simile
Act. 4.
D

dere, ac de ipsis detrahere totis uiribus conamur. Meritò ergo fimbria vestimenti appellamur, nam scelera nostra vsque ad vltimum terminum, quo peruenire poterant, quodammodo accessisse uidentur: & nihilominus si ad meliorem uiuendi modum reduci, & ad hanc diuinam petram humiliter accedere volumus, ipse nobis aliquid ex vnctione suæ diuinę gratiæ impartietur, siquidem ait, ipsam vsq; ad oram vestimenti accedere. Cum sanctus Dauid dixit: Longè a peccatoribus salus, non ibi stetit, sed adiunxit: Quia iustificationes tuas non exquisierunt. In quo significauit, peccatores efficaciter quęrentes Dei iustificationes, non longè à salute esse. Igitur (fratres mei) qui lethali macula infecti estis, & Dei iustificationes quærere minimè conamini, vos longè à salute esse intelligete, ac pro certo habete, vos ipsos esse, sicut terram, quæ cum à sole non calefiat, & attingatur, fructus propter nimiam frigiditatem parere, seu præbere non ualet, sicut experientia patet in Septentrionalibus regionibus, in quibus (ut aiunt) res uina non gignitur, nec uiride aliquid ob defectū caloris producitur. Ita in mentibus uestris nihil uiuum, nihilque viride, sed omnia mortua sunt & sicca, præ frigiditate peccati, & diuinæ gratiæ caloris penuria. Sicut cadauer ueste pellicea induatur, uestis ipsa cadauer minimè calefaciet, nam ut uestis corpori calorē tribuat prius ab ipso corpore calorem exire oportet, qui uestem pelliceam calefaciat, & post quam illa calefacta fuerit, facilè calorem ipsi corpori communicabit. Hæ autem operationes fieri nequeunt in cadauere, sed in corpore viuo. Sic bona opera sunt quædam vestis pellicea, qua meus induitur, & contegitur, sed, ut ei calorem meriti afferant, prius ab illa ipse calor gratiæ & charitatis, qui uitam caloremq; bonis operibus præbet, exire debet. At si mēs per culpam mortua est, sicuti ab illa calor hic exire non potest, ita nec operibus communicari, nec etiam ipsa opera animæ calorē hunc impartiuntur, atq; ita misera mens, tanquam terra Septentrionalis, arida & sterilis remanet, quoniam à uero iustitiæ Sole, videlicet Deo, longè abest. Aliud etiam non minus malum peccatori euenit, ex eo quòd à Deo se elongat, scilicet, omnia quæ Dei sunt, ei minima uideri,

A
Ps. 118.
B
Simile.
C
Simile.
D

Res

A Simile. Res quas a longe uidemus, minores quam sunt nobis repræsentari, certissimum est, illas vero, quas prope & iuxta nos videmus, magnas esse iudicamus. Sic peccatori, quoniam a Deo procul est & in mundi rebus summersus, omnia mundi magna esse uidentur, & propter illa facillime mortẽ oppeteret, illa autem quæ Dei sunt minima, & ideo ea parui facit, & pro nihilo ducit, vultque potius breuissima quadam voluptate, quam illis omnibus
Philip. 3 frui. Non sic D. Paulus faciebat, sed, quoniam cum Christo Iesu vnitus, & corde separatus a mundo erat, dicebat. Omnia
B arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Quapropter, siquidem in tam infœlici statu, omnes qui a Deo auersi estis, versamini, & ipse uos sua diuina misericordia expectat & inuitat, vt ad eum accedatis, quid moramini? Quis vos detinet, quominus a tanto periculo euadatis, tantumque beneficium accipiatis? Ephraim
Oseæ 14 (inquit S. Oseas) quid mihi vltra idola? Audiens Ephraim (id est Israel) beneficia, quæ ei Dominus pollicebatur, hæc verba protulit. Quid mihi ultra idola? Et ĩ paraphrasi Chaldaica habet. Dicent prognati domus Israel, Quid ad nos attinet ultra
C seruire idolis? Deus autem statim eis alia longe maiora beneficia promittit, dicens, Ego exaudiam & dirigam eum, ut abietem uirentem. Paraphrasis Chaldaica explicat, Deum hic Israel promisisse, se populum Israeliticum tanquam abietem uirentem facturum. Vel potest intelligi, quod ipse Deus tanquam abies frondosa, quæ supereminet uirens (id est, qui suis diuinis fauoribus & auxilijs eis faueret) erga ipsos futurus esset. Idcirco quandoquidem Deus modo peccatoribus, si ad eum conuertuntur, multo maiora & præclariora beneficia pollicetur, omnes puro cor-
D de dicite, Quid ad nos attinet ultra seruire idolis? Vere relinquamus illa, & ad summum bonum Iesum Christũ accedamus, sicut isti faciebant, de quibus sacrosancti Euangelij lectio ait. *Erant appropinquantes ad Iesum Publicani, & peccatores.* Quis ægrotus est, qui salutem non desideret? Quis est in carcere, qui libertatem non optet? Quis nudus, qui uestes non cupiat? Quis famelicus, qui cibos nolit? O animę induratæ uos estis illæ, quæ remedium cõtemnitis. O utinam omnipotens Deus his meis sermonibus efficaciam præberet, ut A lapidea corda vestra transfigerẽt, quo omnes ad Deum conuersi, statim hæc quæ nomine ipsius uobis intimo, faciatis.

Et murmurabant Pharisæi, & Scribæ dicẽtes. Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Conuenienter de cæco illo populo quæ sanctus Iob inquit, dici possunt, scilicet. Semitam ignorauit auis, nec Iob 28. intuitus est oculus uulturis. Vbi alia translatio habet. Non est intuitus oculos uulturis, & sic etiam beatus Gregorius legit. Simile. Vultur acutissimo suo olfactu, cæteras omnes aues facile antecellit, qui per aerem uolans, cadauera mortuorum longissimẽ B distãtia olfacit, & in ea celeri ac ueloci impetu descendit, nõ ut inter ipsa spatietur, sed ut fami suæ satisfaciat carnibus illis uescens, & eas in se commiscens & incorporans.

Non solum autem eas edere contendit, uerum etiam ipsas in altas rupes atq; asperas crepidines, in quibus nidificauit, pullis suis asportare conatur Diuus Ambrosius D. Ambro. lib. examecron. inquit, esseq; quoddã genus uulturum, quorum fęminæ absque maris accessu concipiunt. Quapropter Christus Redemptor noster apte uultur appellari potest, siquidẽ mater sua sanctissima ipsum integra uirgi C nitate concepit. De hoc cælesti uulture improbe Hebræi dixerunt, Plus ualet in manibus passer, quam uultur in aere uolans, ut uulgo dicitur *Mas vale paxaro en mano que Buytre uolando.* Venient Romani, Ioan. 11 & tollent locum nostrum & gentem. Habebant Iudæi in manibus passerem, hoc est, dominatum & imperium, & ne hunc minimum passerem amitterẽt, supernum redemptorem tantis miraculis ac tam alta doctrina uolantem contempserunt, & D aspernati sunt. Hoc etiam unusquisq; peccatorum inquit, scilicet, *Mas quiero paxaro en mano que Buytre volando.* Qui licet uerbis illud non proferat, operibus tamen dictitat, quandoquidem propter uoluptates, honores, atque alia temporalia bona Deum derelinquit. Iustus uero econtra ait. Mala uolantem uulturem, quam in manibus passerem, hoc est, ut Christum Saluatorem meum sequar, & ei toto corde seruiam, uoluptates ac delicias humanas contemno, & pro nihilo habere uolo. Hic igitur diuinus uultur magno impetu suæ diuinæ charitatis, olfaciẽs huma-

A num genus, quod propter culpam mortuum erat, e cœlo in terram descendere dignatus est, qui inter mortuorum cadauera incedebat, hoc est, cum publicanis & peccatoribus versabatur: Hebræus vero populus semitam auis ignorauit, & non intuitus est oculos vulturis. Oculi intentionem alicuius significat, & oculos non intueri, idem est atque animum & intentionem non attendere. Ita Hebræi dulcissimum Iesum tanquam vulturem inter cadauera cum peccatoribus commorantem aspexerunt, sed intentionem eius atque animum, quo id faciebat (uidelicet, ut fami suæ satisfaceret) mini-

B me attenderunt. O quam maxime Deus

Simile. iustificationem impiorum & saluationem animarum esurit. Quando aliquis fame (ut aiunt) enectus est, panis septem hebdomadarum coctus, licet durissimus sit, ei recens videtur. Sic Deus ita salutem animarum esurit, ut peccatorem septem peccatis mortalibus durum vera pœnitentia contritum, ac si esset pattes

Matt.9. recens, deuoret & manducet. Hæc igitur fames ipsum quodammodo coegit, vt inter cadauera, hoc est, inter peccatores versaretur, ipsosque ederet, & in se per gra-

C tiam incorporaret, atque in cœlorum nidum asportaret. Nam, ut ipse ait: Non veni vocare iustos, sed peccatores. Circa quod notādum est, Dominum tam iustis quam peccatoribus è cœlis in terram venisse. Dicit autem se præcipue pro peccatoribus uenisse, tum quia isti plus aduentu eius egebant, tum quia eius virtus & potentia in his sanandis magis ostendeba

Rom.3. tur. Idcirco D. Paulus inquit: Iniquitas nostra iustitiam Dei commendat. Deniq; isti scelerati atque impij homines animū & intentionem, qua pijssimus Iesus cum peccatoribus & publicanis communicabat minime attendebant, & ideo impu-

D dentissime murmurabant. Hoc unum ex præcipuis negotijs est, ad quæ Pater æternus eum in hunc mundum misit. Hinc vox illa insonat miræ suauitatis plena, nec dum eius desideratum aduentum, sed vnctionem & prædicationem illius palam faciens, scilicet: Spiritus Domini super me, eo quod unxit me, ad annuntiandum pauperibus misit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam & claudis redemptionem, vt præ dicarem fortitudinem lugentibus Sion, & annuntiarem annum placabilem Domino. Et paulo post: Et darem coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris. Quam prophetiam Saluator noster dignatus est de seipso explicare, ubi in synagoga petijt librum, & sedens uerba hæc ore suo sacro protulit, dicens: Hodie impleta est prophetia hæc in oculis vestris, & statim librum clausit. Quid precor commodius & nobis salubrius dici potuit, qui captiui a tyranno Sathana tenebamur. Clausi in tetro carcere eramus, & delictorum nostrorum tenebras, perinde atque æreis uinculis irretiti: ueruntamen Redemptor Christus Iesus cruore sanctissimo suo sua que pretiosissima morte uincula nostra dirupit, & mirabili sua uirtute libertatem nobis etsi immeritis donauit: sic oleum gaudij pro luctus largitus est pœnitentibus, & coronam gloriæ pro cinere humilitatis. Murmurationi igitur istorum Pharisæorum, patientissimus Iesus suauissimis sermonibus satisfacit, eis efficacissimas quasdam in modum similitudinum rationes proponens. In quo admirabile artificium ad superandos eos, qui nobis calumniam inferunt, nos docuit. Narrat Plinius, egregius naturalium rerum indagator, in mari quendam esse piscem qui cum ceto perpetuam habet contentionem, vt autem tantam belluam possit superare, uirus abominabilis fœtoris per os mittitit: cetus uero ad se defendendum fumum quēdam odoriferum & anhelitum maximæ fragrantiæ, qui ex ambro (quod in uisceribus habet) oritur, dicitur emittere, atque ita uenenum aduersarij nocere ei minime potest. Sic cum improbi lethale uenenū iniuriarū & opprobriorum in iustos ac pios viros eis nocere intendentes, conijciunt, ipsi uerborum dulcedine, uultus mansuetudine, & uitæ sanctitate se non solum ab eorum iniurijs tuentur, uerum etiam illos hac admirabili arte, facillime superant. Ita D. Paulus faciebat, sicut ipse testatur, dicens: Signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia. Inquit. In omni patientia, cum quoniam non deficiebat, nec desistebat ab incœpto, cum videbat peccatores nolentes se conuertere, sed una die atque alia patienter expectabat: tum etiam quia

Margin (right column): A Isa.61. — B — Simile. C — D — 2.Co.12.

A quia æquo animo contradictiones eorum, quia cum a sancto proposito deterrere volebant, sustinebat, atque ita eos mansuetudine vincebat. O charissimi fratres quot quantaque mala euitaremus, si hanc cœlestem doctrinam, quam hic diuinus Magister nos docet, seruaremus?

Inquit igitur sacra Euangelij lectio: Simile. *Qui ex uobis homo, qui habet centum oues &c.* Vsque, *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Hæc omnia, quæ bonus pastor hic facere dicitur, filius Dei Iesus Christus fecit, qui nouem ange-
B lorum choros in cœlo reliquit, & in terram quæsiturus ouem, quæ perierat, scilicet, naturam humanam, profundissime descendit. Si autem quæritis, qualiter angelos reliquit, siquidem ab eis nunquam
Acti. 9 discessit quippe qui ubique est, huic quæstioni Rupertus Abbas eleganter satisfa-
Ma. 15. cit, dicens, hunc loquendi modum esse per comparationem. Veluti cum Rex aut princeps aliquis in domo sua famulum habet, quo familiarissime vtitur, & in quē maximam quotidie beneficia confert: po-
C stea uero ad se alium, quem plus diligit, & maioribus beneficiis exornat, attrahit & beneuolentia prosequitur, tunc dicere solemus: Iam Rex illum, quem nimio amore charum habebat, reliquit: non quod in domo eius vt antea non habitet, & in eum ipse Rex multa benficeia conferat, sed quia comparatione alterius, quem denuo recepit, & mairoibus beneficiis auxit, illa quæ erga illum confert, minima videntur, ita filius Dei nunquam Angelicos spiritus omisit, quin potius illos continuis beneficiis afficit: sed comparatione
D innumerabilium miraculorum, quę pro hominibus (dum homo fieri voluit) operatus est, dicitur aliquo modo Angelos reliquisse: siquidem, (ut ait Diuus Paulus) Nusquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, Vocat autem oues, Angelos ipsos atque homines propter innocentiam in qua creati fuerunt cęlum uero appellat desertum, quoniam in deserto auis pascua abundantissima ac sapidissima inuenit, in vrbe vero macellū, est ubi ipsa uitam amittere solet. Ita homo in cælis tantum satietatem & requiem integram atque perfectam inueniet, in mundo autem omnia afflictio, fames, & mors sunt; Atque ita Dominus inquit: In mundo pressuram habebitis, in me pacem. De- A
sertum etiam, cęlum summa Veritas appellat, quoniam ibi id quod maxime ipse diligebat, videlicet homo, non erat. Dum quis aliud nimio amore prosequitur, licet cum alijs quam plurimis eo absente sit, in solitudine se absque illo esse existimat. O ineffabilem Dei bonitatem, o im- 1. Ad.
mensam diuini amoris magnitudinem. Thess. 5
Vt quid, fratres, non cōfundimur? Vt quid cap.
pudore talia audientes, non erubescimus? Psal. 77.
Ecce Deus locum in quo homo non est, solitudinem vocat, eum tot Angelorum millia cum eo sint; nos vero econtra locum in quo Deus est, uidelicet, vbi negotia seruitio eius dicata aguntur, solitudinem putamus, ac tunc multitudine comi- B
tati nobis esse videmur, quando cum illis sumus, cum quibus murmurare, ludere, Dan. 5
atque alia id genus scelera committere, Iudi. 16
facile possumus. Maxime vero parpendendum est amissionem hominis a Domino cōparari cum ouis iactura. Ideo S. Dauid inquit: *Erraui sicut ouis, q̄ perijt.* Ouem ab alijs, ut parumper in herba edat, facile errare contingit. Gradiuntur omnes simul, & ex illis quędam, ut uiridem ramum, vel dulcē herbā manducet, cæteris ultra progrediētibus, ipsa sola retrorsum manet. Sic primus parens, quoniam vetitum fructum C
manducauit, a uia recta aberrauit: quod etiam nunc quamplurimis euenit. Nam quid est illud, propter quod homines pereunt, nisi parum herbæ viridis, quæ in momento marcescit & consumitur? O mise- Eccl. 10
ros ac cæcos filios Adæ, quam studiose parentis primi suum Creatorem pro vilibus huius mundi rebus offendentes, vestigia sequuntur. Ait etiam, se tanquam ouem errasse, quoniam discrimen est inter amissionem ouis, & amissionem margaritæ pretiosæ. Si enim margaritam pretiosam amisisti, in eo loco ubi eā amisisti, ipsam Isa. 38.
inuenies, at vero si ouem perdidisti, ipsam D
longe ab eo loco in quo remansit, comperies: continuo namque eius perditio augetur, quia in dies magis in saltuosa nemora & ī asperos mōtes sese immittit. Ita homo non tanquam margarita, quæ quiescit ubi remansit, sed tanquam ouis deperditur: nam postquam unū scelus cōmittit, aliud & aliud, atque alia multa perpetrare contendit. Ouis amissa, rapaci lupo subiecta est, nec habet dentes, uel vngues, aut cor-

A nua, quibus se tueri valeat. Sic peccator, postquam gratiam amisit, arma, quibus teterrimi inimici viribus se possit defendere, & ab eius potestate liberari, minime habet

Canis aut felis, si aliquando a domo heri sui aberrauit, in eam facile redit, ouis vero in gregem a quo discessit, reuerti nescit, si a pastore suo non quaeritur. Idcirco Sanctus. Dauid, postquam dixit. Erraui sicut ouis quae periit, statim adiecit: Quaere seruum tuum Domine: Quasi diceret. Non ad me Prophetae, non Patriarchae quaerentes veniant, ipsi enim a B peccato meipsum haud poterunt eripere. Tu Domine, qui meus pastor es proprius, quique ab his malis eripere vales, me quaere. Hanc igitur errantem ouem filius Dei è caelis in terram quaesiturus, descendit: atque ita per Sanctum Euangelistam. Lucam ait. Venit filius hominis quaerere & saluum facere quod perierat. O incommutabilis Deus, quare cum in mundo tot perditi homines sint, quidam propter ludum, alii propter voluptates, alii propter superbiam, alii propter cupiditatem, inquis, esse unam tantummodo ouem perditam? Quo C niam dulcissimus Iesus vult, ut credas se taliter teipsum quaesiuisse, vt si in toto mundo tu solus esses, propter te duntaxat moreretur. Ideo unusquisque se ut ouem illam perditam reputare debet, & beneficia Redemptionis non ut uniuersalia, sed ut particulariter sibi facta existimet, eaque vt talia gratificetur.

Simile. Ps. 118. Luc. 10.

Et uadit ad illam quae perierat, donec inueniat illam. Hic immensa Christi Saluatoris nostri charitas denotatur, quia tanta cura D diligentia, ac perseuerantia nos diu noctuque, mane ac vesperi indefesse, tot a natiuitate sua usque ad crucis mortem labores patiens. Vbi aperte nostrorum ingratitudo reprehenditur, siquidem tam lente & ignaue hoc summum bonum inquirimus, quod si aliquando illud, quaerere incipimus, statim laborando deficimus, cum alias in perquirendis huius mundi rebus nimis cōstantes ac diligentes simus. De hoc Dominus per Aggeum Prophetā conqueritur, dicens. Quia domus mea deserta est, & vos festinastis, unusquisque in domum suā propter hoc prohibiti sunt caeli, ne darent rorem, & terra prohibita est, ne daret germen suum. Discamus igitur, fratres, a nostro diuino Magistro, qui tanta cura, diligentia & constantia, ea quae nostra intererant, effecit, ut nos omni sedulitate ac solitudine, ea quae ad eius seruitutem attinent, agamus. Rex Iosaphat in sacra Scriptura sic iudices alloquutus fuisse legit. Si timor Domini in uobis, & cum diligētia cūcta facite. O admirabile consilium. Spiritus sanctus illud cordib. nostris, ut per ipsum ducamur, affigat. A 2. Pe. 19

Simile.

Donec inueniat illam O Christe angelorum gloria, quorsum Domine, tanta cura & solicitudine, rem tam vilem, qualis est ouis, quaerere intendis? Ad hoc responderi potest, aliqua esse quae cura & solicitudine quaeruntur, non propter id quod in se sunt & habent, sed propter id quod esse possunt, alia vero propter id quod in se sunt tantum. Inquirimus aurum & argentum diligenter, eo quod res pretiosae sunt, sculptor vero arboris truncum, seu stipitem quaerit, non quod de se pretiosum sit, sed quia ex eo sacrarium magni valoris facere potest. Sic Deus omni cura ac diligentia peccatorem quaerit, non propter id quod in se est, nec propter bonum quod in se retinet (est enim alter Sathanas) sed illum quaerit propter id quod esse potest, nam melior esse unam Angelus aut Archangelus, seu Cherubim aut Seraphim, & plusquam ipsi ualere potest. O peccator qui nihil uales, sed tamē plurimum ualere potes: *En el iuego del axedreza y differencia entre aquellos trebejos y piecas que se assientan en la tabla. El peon el mas infima, y mas alto es el arfil, y mas el cauallo que el arfil, y mas el roque que el cauallo, y mas el rey que el roque, y mas la dama que el rey, pero aunque son todos mayores que el peon ninguno puede subir a ser mas. El arfil no puede subis a ser cauallo, ni el cauallo a ser roque, ni el roque a ser rey, ni el rey a ser dama, Solo el peon que es menor en acto, es mayor en potencia, porque puede subir a ser mas que arfil, y mas que cauallo y mas que roque y mas que rey, porque puede subir aunque con difficultad a ser dama. Ita, En el exedrez de vniuerso.* Hoc discrimē versatur inter creaturas intellectuales quod ex omnibus infimae sunt hoīes. super quos dignitate & excellentia Angeli sunt, & super angelos Archangeli, & ita vsq; ad Seraphim ascendendo. Et inter eos hic ordo seruatur, quod neq; Angeli ad dignitatem Archangelorū, neq; Archangeli B Simile. C Simile. D

ad

A ad dignitatem Thronorũ, nec Cherubim ad dignitatem Seraphim ualent ascẽdere. Soli homines, qui infimum naturæ gradum retinent, diuina gratia, & fauore adiuti, ad dignitatem plusquam Angelorũ, Archangelorum, Cherubim ac Seraphim ascendere possunt, sicut uerè, & realiter sacratissima uirgo Maria domina nostra ascendit. O nuncia filijs Adæ fœlicissima: Quocirca omnes peccatores è somno euigilate, capita uestra leuate, & hanc singularem libertatem arripere, atque capessere incipite. Tempus, in quo ad tantam sublimitatem peruenire potestis, ne frustra
B consumatis.

Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens, O verè nostrarum mentium amator: qui cum eas tanto pretio emere ac redimere dignatus fueris (sicut beatus
1.Pet.1. Petrus testatur, dicens Scientes quia nõ corruptibilibus auro & argẽto redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni incontaminati Iesu Christi, redempti ait, id est, iterum empti, quoniam pijssimus Iesus nos sæpenumerò emit, siquidem quod libet opus eius infiniti ualoris erat, cum inquam, animas nostras tanto pretio emeris, quo dicis, te eas inuenisse? Quinetiam
Ioã. 17. C loquens cum tuo æterno Patre dixisti: Manifesta nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. O liberalissime Iesu, id quod tibi tanti stetit, & propter quod tot labores, tamque crudelem mortem passus es, donatum tibi esse videtur? O bñdictus ac glorificatus sit talis amor?
Simile. Cum quis rem, quam magnopere exoptabat, etiam maximo pretio emit, postea amico suo ait: En Domine mi, id quod studiosè quærebam, inueni. Egregiè profectò rem pluribus numis emit, & eam se inuenisse inquit, eò quod ipsam emisse, nimia lætitia, & gaudio perfundebatur.
D Sic filius Dei cum errantem hominem inuenit, tanta lætitia affectus est, ut omnia quibus illum emit, licèt pretium emptionis proprius ipsius sanguis ac mors fuerit, paruipenderit, & pro nihilo habuerit. Et ideo postquam bonus Iesus dixit, *Cum inuenerit eam*: Adiunxit statim *Imponens in humeros suos gaudens*. Loquẽs sanctus Moyses de populo Hebræo in-
Deu. 32 quit: Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris, & uastæ solitudinis, circunduxit eum, & docuit, & custodiuit quasi pupillam oculi sui, & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis. Hoc ait sacer textus, quoniam Deus illis legem dedit, & eorum molestias, atque onera pertulit. Hic verò, dum ouem in humeros suos imponit, aperte innuit, se humani generis peccata in humeris portasse, & pro illis in cruce debitum ipsorum persoluisse, quia (ut ait beatus Petrus.) 1.Pet.2.
Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, iustitiæ uiuamus. Adiecit autem, *Gaudens*, quoniam etsi mens eius secundum portionem inferiorem tristabatur, tamen secundum superiorem, magnopere gaudebat, quod quidem gaudium neque ipse uehemens dolor, quem sanctissima eius caro ui tormentorum patiebatur, impedire potuit. B Ita D. Tho. 3. p.q. 46. ar. 8.

Et ait: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat*. Quemadmodum pijssimus pastor, damna & incommoda suarum ouium, vt sua propria reputat, & ea plusquam ipsæmet oues sentit, ita uigilantissimus pastor Iesus Christus, hæc omnia obseruans inquit, ut sibi congratulentur de oue quam inuenit, ac tandem concludit illa mirabili sententia, uidelicet: *Dico uobis quod gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis qui non indigent pœnitentia*. Nescio quid prius amplificem, aut quid prius admirer, an beatorum erga omnes admirabilem charitatẽ, an singularem virtutem, & dignitatem pœnitentiæ, quæ omnem cœlestem curiã nouo gaudio lætificat, an peccati malitiam? Siquidem cum homo ab illo exit, Deus ipse atque eius Angeli lætantur. An denique væcordiam, pigritiam, ac cæcitatem filiorum Adæ, qui nec his uerbis uirtutem eximiam, & singularem excellentiam pœnitentiæ intelligunt, siquidem ad illam agendam, sese minime applicare uolunt. O infelices illos, quos hæc omnia ad hanc supernam medicinam sumendam non mouent? Pro intellectu tamen istorum uerborum notandum est, quod cum excellentior sit innocentia, quam pœnitentia, maius gaudium fit in cælo de innocente iusto, quam de conuersione peccatoris, quia de maiori bono maius gaudium dimanat, vt egregie diuus Thomas inquit, Sed dictum est plus gau-

Simile. C D

A dere de pœnitente, quam de iusto innocen
D.Tho. 1.par. q. 20 arti. ad. 4. te, eo quod plerunque pœnitentes, humiliores resurgunt, & feruentiores. Sic sanctus Gregorius exemplum adducit de milite,
B.Greg. hom. 34 in Euá. qui in certamine succumbens, deinde fortiter inimicum prostrauit, de quo eius dux plus exultat, quam de alio milite, qui in bello nunquam cecidit. Quocirca, siquidẽ Angeli hominum peccatorum conuersione lætantur, rationi etiam consentaneum erat, ut Pharisæi ipsi gauderent, & contra Dominum non murmurarent, quoniam ipse eos ad se recipiebat, & ab eorum peccatis & sceleribus auertebat. Discamus igitur
B (fratres charissimi) hanc cœlestem doctrinam, & ad veram pęnitentiam agendã adinuicem nos excitemus, qua hic gratiã consequemur, & postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA QVARTA post Pentecosten.

Concio I.

Cum turbæ irruerent in Iesum, ut audirent uerbum Dei, &c.
C
Lucæ 5.

Ori. sup. Nume. Simile. ANtiquissimus Origenes sacratissimum Euangelium agro pulcherrimo & floribus referto comparat, ex quo, licet omnis eius pulchritudo magnoperè delectet, oẽs flores, rosas, ac uiolas, quas intueris, minime carpis, sed ex illa multitudine florum, illos qui oculis placidiores sunt, & quorum odore magis delectaris,
D colligere assuescis. Quoniam autem hoc sacrum Euãngelium est veluti campus floribus repletus, nos siquidem omnes decerpere nõ ualemus, eos quos poterimus, colligemus. Inter quos vnus euangelicæ lectionis huius principij valdè excellens est dum ait: Cum turbæ irruerent, id est, cum impeterent in Iesum. Hoc initiũ maxima amplificatione dignum est, ubi satis apertè docemur, quo feruore, spiritu, ac diligentia diuina eloquia audire debemus. Perpendite quæso, si in quadam urbe maxima fame oppressa, vnum duntaxat horreum frumẽ A
to plenum esset, qua solicitudine, cura, & Simile.
festinatione, omnes ad illud quærendi triticum causa confluerent? Multò igitur maiori cura, angore, & anxietate nos ad accipiendum cœlestem panem uidelicet, sacram doctrinam properare, ratio postulat. Quod si ad id diligẽtiam non adhibemus satietas, & fastidium, quod de rebus spiritualib. habemus, huius rei causa est. Ecce, dies ueniũt, dicit Dominus, & emittam famem in terram, non famem panis, nec sitim aquæ, sed audiendi uerbum Domini,
inquit Amos Propheta. Magnum pfecto Amos 8.
in nos Deus beneficium conferret, si famẽ B
hanc, quæ nos suscitaret, & a nobis frigiditatem atq; acerbitudinem, res diuinas audiendi auerteret, mentibus nostris immitteret. Si sciretis in hac Ecclesia ditissimum
thesaurum, ex quo quantum cuilibet pla- Simile.
ceret, posset accipere, quo impetu, & solicitudine, ac celeritate omnes ad depromendum aurum uenissetis? Nonne ergo diuina uerba omni auro & argento pretiosiora sunt? Ita profecto, sicut S. Dauid testa-
tur, dicens: Iudicia Dñi desiderabilia super Psal. 18.
aurum, & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & fauũ. Si igitur cõcio
diuinarum rerum thesaurus est, quo men- C
tes uestras ditare potestis, quare magno impetu magnaq; lætitia ad hoc tam ꝑtiosum aurum colligendũ huc non confluitis? Aliter profecto ac longè dissimili spiritus feruore S. Dauid illud sibi arripiebat, dũ ait: Lætabor ego super eloquia tua, sicut q inuenit spolia multa. O admirabilẽ Spiritus sancti metaphoram, qua efficacia, & uehementia ac feruor huius sancti uiri explicat, & quãta solertia, quãtaq; auiditate ad audiendum uerbũ Dei cõuenire de-
beamus. Quemadmodum milites postq̃ Simile.
ditissimã aliquã urbẽ expugnarunt, eã spo-
liare conantes, oĩ cura, anxietate, & solici- D
tudine spolia colligunt, sinus ac manicas exuuijs implent, tandem oĩa q̃ possunt, in humeris portant, sic (inquit S Dauid) Ego facio, cum Deus meus sanctissima tua uerba audio, ea ad cor, ad oculos, & ad oẽs aĩæ meæ potentias colligo, atq. sicut illi, vt diuitias spoliorũ cõparẽt, nõ bibunt, neq. comedunt, ita ego in tuis diuinis sermonibus immersus, sæpenumero necessitatum corporaliũ obliuiscor. Præterea dicite mihi. obsecro (fratres charissimi) si oẽs huius

urbis

A urbis ciues Regi infesti essent, ac pp gra-
Simile. uissima crimina morti damnati. Rex vero clementia cōmotus, non ministros aut carnifices, qui pœnas in eos exercerent, sed legatos mitteret, qui ipsos ad ueniam & amicitiam inuitarent, eisque nomine Regis, noua ac magnifica beneficia promitterent, quo animo, quo gaudio, aut qua affectione, cum eos ad legationem nunciandam uocarent, eam audituri accederent? O utinam hac similitudine spiritū, affectum, ac feruorē, quo legatos Dei prædicatores, scilicet, audire debetis, plane
2.Co.5. intelligatis. Ita nos D. Paulus admonet, cum ait. Deus erat in Christo mundum
B reconcilians sibi, nō reputans illis delicta ipsorum, & posuit nobis uerbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tāquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. O fœlicissima nuntia, ò verba digna, quæ perenni memoriæ mandentur. Ponderate quæso unumquodque eorum, quoniam omnia ponderatione magna dignissima sunt. Nō, inquit S. Apostolus. Rogamus pro Christo, sed obsecramus pro Christo. Quasi diceret. Ad pedes vestros proiecti uos uehementi desiderio ue
C stræ utilitatis, Christi nomine petimus, ut reconciliemini Deo. Merito ergo summa Veritas diuinam legem. Euangellum (id est, bonum nuntium) appellauit, & Diu. Paulus eandem in Actibus Apostolorum euangelium gratiæ Dei (id est, bonum nuncium ad obtinendam gratiam & amicitiam erga Deū) nuncupauit. Quibus ergo uisceribus & quo amore talia nuncia audienda sunt? Sicut apes omni cura & sollicitudine prata floribus plena circumuolantes quæritant, ut flores ipsos ad fabricandum dulce mel, in interio
D ri aluearis parte colligant, sic ac multo maiori diligentia nos ad diuina colloquia colligenda (quæ ueluti flores sunt, quibus in intimo corde hominis cœlestis dulcedo gignitur) aduolare oportet. De quibus diuinis sermonibus S. Dauid inquit.
Ps.118. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Cum ait. Quam dulcia, dulcedinem spiritus sentiri posse, uer-
Simile. bis autem exprimi non ualere, significat. Hyemis tempore, cum frigus uiget, uidere est qua uoluntate ad ignem, ut e alefiamus, accedimus. Nunc ergo siquidem in diuino amore adeo frigescimus, & ipse A
Iere.23 Dominus per Ieremiam ait: Nunquid nō verba mea quasi ignis, quare magna cum animi affectione ad hunc cœlestem ignem
Ps.118. non accedimus? Propheta Dauid huius rei causam assignat, dicens: Ignitum eloquium tuum Domine, & seruus tuus dilexit illud. Quoniam autem tu, ò peccator, seruus Dei non es, sed diaboli, ideo eloquium ignitum Dei minimè diligis. Si
Simile. uis cognoscere an piscis sanus sit uel corruptus, ad aurem eius oportet olfacere, qui si ibi fœtet, signum corruptionis eius est, si uero bene olet, signum sanitatis & incorruptionis. Ita in aure, uidelicet, in B
affectione, aut in tepiditate, qua diuina uerba audiuntur, cognoscitur aliquo modo, an homo iustus sit, uel peccator. Ait
Ioan.8 enim summa Veritas: Qui ex Deo est, uerba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Ergo, ò homo, si in peccati corruptione es, hoc esse certissimum iter, per quod si incedas, facile tuis uulneribus medeberis, pro comperto habeas. Viverra, vulgò *Huron*, cùm in foueas
Simile. cuniculorum ingreditur, ipsos plerunque per aures inde extrahit: sic ex quinquaginta hominibus, qui ad Deum conuertuntur, quadraginta, ex antris peccatorum C
ipsorum Deus per aures (idest, quia diuina uerba audiunt) educit. Cum aliquando D. Bernardus in quadam urbe concionaretur, quidam perditus peccator uidens alios homines in Ecclesiam audiendi sermonis causa euntes, ipse etiā illuc simul cum eis se contulit, ac sancto uiro peccatores aspere increpante, cæpit plorare, & suorum peccatorum pœnitentiam habere. Quem cum D. Bernardus aspiceret, uidit catenam quandam multis annulis ipsum in faucibus habentem, & singulis lachrymis ab eo profusis, singulos quoque catenæ annulos dissolui. Quod prodigiū uir sanctus intuens, maiori efficacia uitia D
cæpit detestari, peccator uero maiori amaritudine flebat, quousque omnes annuli simul cum catena fuerunt consumpti. Porrò finita concione, uir sanctus peccatorem illum uocauit, & cōsolatus est, qui eius monitu crimina sua confessus est, & in posterum sanctissime uixit. Si ergo tantum commodum, & utilitatem ille, qui absq; aliqua sancta intentione concionem audit, ex ea reportat, quid obsecro ille re-

A portabit, qui spiritu, affectione, ac deside rio proficiendi conuenit? Heu, heu, quot forsan ex uobis hic sicut ille peccator catenis, uidelicet, inuidiis, iris, ambitionibus, luxuriis atque cupiditatibus ligati estis. Accedite igitur (fratres mei) sicut oportet, accedite inquam, ut in uobis diuina eloquia imprimantur, diuinasque in cordibus uestris efficient operationes. Pierius Valerianus inquit, uas ex stipite hederæ confectum, talem habere proprietatem, ut si in illud aquam & uinum infundas, uinum ab eo exit, aqua uero in ipso remanet. Heu, quot hic fortasse sunt, quorum corda hanc naturam habent, ut res
B diuinas & sermones sanctos, qui animam ad instar meri in diuino amore inebriant, statim ut eos audiunt a se expellunt: si autem fabulæ, scurrilitates, & prophana eloquia narrantur, in eorum memoriis insideant, & inhærent, atque alius adinuicem narrant. Quæ omnia ex eo oriuntur, quod res prophanas ipsi magna animi affectione, diuinas uero absque illa & grauiter audiunt. Igitur (fratres mei) ad uos reuertimini, & desiderium ac uoluntatem, quam ad huius mundi res inanes
C applicatis, in necessariis ac uestræ saluationi pertinentibus collocate, atque ita non tam facile a uestrorum memoria labentur.

Et ipse stabat secus stagnum Genezareth, &c. Ascendens autem in unam nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum a terra educeret pusillum. O ineffabilem Iesu Christi clementiam, & humilitatem, qui tanta modestia seruum, cui absolute poterat imperare, deprecatur. Est enim sa-
Sap. 3. pientia, quæ attingit a fine usque ad finem fortior, & disponit omnia suauiter. Ab hoc diuino magistro prælati, ac do-
D mini temporales blande & benigne, non uiolenter aut coacte subditos gubernare
1. Pet. 5. addiscant. Ita B. Petrus eos admonet, dicens Pascite, qui in uobis est gregem Dei, prouidentes non coacte, sed spontanee, neque, ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. Inter discrimina, quę iustum a peccatore discernunt, hoc unum singulare est, uidelicet, quod de pec
Iob. 13. catore inquit sanctus Iob. Sicut pullum Onagri se natum putat. De iusto uerò
Sap. 10. Sapientia dicitur. Deduxit iustum per uias rectas, uidelicet, per uias diuinæ legis

De qua D. Thom. ait, nō esse aliud quam A
regulam & mensuram actuum agendorum uel omittendorum. Itaque peccator suapte natura inobediens est, iustus, uero nihil aliud magis exequi intendit. D. Tho. 1. 2. q. 93. ar. 1.
Y de lo que mas se precia, est esse obediens. Idcirco in Canticis sponsus animæ iusti Cant. 1.
inquit, Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te, amica mea. Ac si apertius diceret. Quemadmodum equas mites parentes fræno aurigæ, ut eas uertat quoquo uoluerit, facile ceruices loris & iugo currus submittentes Rex Pharao iungebat, in eundem modum tu, o soror & sponsa mea, legis meæ nexibus te deuinctam conspicio, qua mea præcepta dicūt B
eundem, pergis, & non alia uia, scilicet, 3. Re. 2.
peccati. Atque ita Dominus sancto Dauid dixit. Si custodierint filii tui uias meas, & ambulauerint coram me in ueritate. Pro quo alii transtulerunt. Si custodierint filii tui uiam suam, & sic est in translatione Syriaca, & in Paraphrasi Chaldaica, atque in contextu Græco. In quo significatur proprium hominis iter debere esse summo Deo obedire, & per uias diuinorum mandatorum eius incedere, nam cæteræ uiæ magis præcipitatio, C
quam iter dicendæ sunt. At sicut iustus Deo obediens est, ita etiam & prælato suo, aut domino temporali. Vt autem hęc obedientia subditis uideatur suauis, maxime oportet prælatos ac dominos modeste, ac uerbis significantibus potius preces quam imperiū in subditos dominari eisque præcipere, suapte enim natura cor homini is generosum est, & amore potius uult trahi, quam uiolentia. Atque ita ubi Exo. 1
nos legimus. Principatus sensati stabilis erit, alia translatio habet terribilis erit, Et in cōtextu Gręco habetur, ordinatus erit. D
Vbi aperte innuitur, principem, qui sapientia & suauitate subditos gubernat, suum principatum optime constitutum, ac nimis securum esse habiturum, suisque inimicis terribilem fore: intelligent enim inimici illius, ipsum ab eius subditis diligi, & tanquam patrem obediri atque obtemperari.

Et sedēs docebat de nauicula turbas. Hoc fecit diuinus Magister, ad ostendendum quanta quietudine & tranquillitate uerbum diuinum & prædicandum sit, & audiendum. Cum quis uestrum aliquos

ad

A ad epulas inuitauit, eis in ipso conuiuio uarietate ciborũ ministrata. in principio dicere solet, Domine noster est totus dies ne festinemus, sed lente, & paulatim his epulis fruamur, edendo enim nulla festinatio esse debet. Nam prima decoctio ciborum (ut aiunt Philosophi) inter dentes fieri debet, quod mihi uerissimum uidetur, quoniam si cibus dentibus bene conteritur & (ut dicitur) fit optima masticatio, melius in stomacho ipse naturali calore decoquitur, id uero quod satis decoctum est, in substantiam corporalem subtilius conuertitur. Sic ergo
B cum ad audiendum sermonem Dei conuenitis, animo perpendite, fidelissimum amicum uestrum Iesum Christum, uobis lætissimum conuiuium præparare. Quis igitur uos opprimit? quis uexat? quis festinare facit? Sedete, & omnem temporalium negociorum curam deponite, quæ patuo temporis spatio occasionem minime amittent, nam prima diuinorum uerborum decoctio hic facienda est. Sed nunc optime manducatis & intelligitis sacrosanctam doctrinam, & si ea cordibus uestris diuina eloquia insident, facillime in animis uestris
C proficient.

Mar. 14 *Et sedens docebat.* Vt ex D. Marco constat Dominus sedens longissimam habuit concionem, in quo prædicatores ipsius gloriam zelantes erudiuit, ut cum sese obtulerit occasio, prædicando non defatigentur: iuxta hũc textum aliqui illud B. Apostoli explicant, scilicet. Prædica uerbum, insta opportune importune. Id est. Cum uideris tempus opportunum, ipse in tuis concionibus nimius esto, & (vt aiũt) importunus Ita faciebat idẽ S. Apostolus, de quo actibus Apostolorum sic dicitur. Protraxit
2. Ti. 4.
Act. 24
D sermonem usque in mediam noctem. Et paulo inferius. Ascendens autem, frangensque panem & gustans, satis alloquutus est usque in lucem.

O sancta Maria Señora. Quæ tempora illa erãt, qui concionatores, & qui diuini eloquii auditores? Nec illi diu noctuque prædicando, nec hi audiendo deficiebãt Nunc uero in hoc miserrimo temporum statu, si prædicator parum per horam trãsgreditur, illico eum prolixum & molestũ esse dicũt, atque ab ipso tanquã a peste fugiunt. Perpendite autem sacrum textum, dicentem, Frangens panem & gustans Et A non inquit, manducans, nam uix sanctus uir panem gustauerat, cum statim ad prædicationis munus usque ad mane se contulit, gustus enim diuini uerbi, ac zelus salutis animarum ipsum a gustu corporalis cibi priuabat.

Vt autem cessauit loqui, dixit ad Simon. Duc in altum. Prius imperauerat, vt pusillum nauiculam a terra reduceret, nunc uero iubet ut ipsum in altum traheret. In quo aperte insinuauit, uos in eius seruitio, & obedientia a minoribus ad maiora debere procedere, non autem, sicut quam plurimi modo faciunt, qui initio B suæ conuersionis de magnis cõtemplationibus, ac de uita illuminatiua & unitiua agunt, obliti operum pœnalium mortificantium sensuales passiones, ac tandem nullam aliarum exercitationum humilium, & pijssimarum habentes rationem. Igitur (fratres mei) si uultis recte procedere, a minoribus incipite, & id quod S. Iob ait, attendite. Ingredieris in abundantia Iob. 5. sepulchrum, sicut infertur aceruus tritici in tempore suo.

Quemadmodum sepulchrum locus est Simile. cadaueris, ita diuina contemplatio animæ deuotæ sepulchrum est gratissimum. Ac C sicut Ethnici mortuorum corpora diuitijs adornata humare solebant, ita prisci illi sancti in diuinam cõtemplationem corporalibus exercitijs humilibus pijs, ac pœnalibus ornati ingrediebantur. Sicut infertur aceruus tritici in tempore suo, quod postquam tritum est, ictibus concussum, & palea puluereque immune, in granariũ includitur. Ideo D Bernardus agens de modo, qui ad uitam contemplatiuam attingendam necessarius est, illa uerba psalmographi. Circuiui & immolaui hostiam uociferationis, cantabo & psalmum dicam Domino (in quibus S. Propheta fatetur, se prius circuisse, & sacrificia obtulisse animalia mactãdo postea uero se contemplationi & diuinis laudibus tradidisse) sic explicat. Quando accipiter ardeã inuadit, si recta uia contra illam aduolaret, auceps, qui alias huic similes contentiones expertus est, sodalibus suis inquit. Hic accipiter cum uitæ periculo prædam aggreditur, ideo meo iudicio eam non capiet. Debebat enim faciendo gyros, *Tha ziendo puntas.* In hanc & in illam partem in al-
D, Bern. Psal. 26.
D

A ruin ascendere, & hoc modo optatam prædam facillimè consequeretur. Sic tu, Christiane, qui in diuinam contemplationem, optas ascendere, supernamque ardeam, uidelicet, altissimum Deum capere, & teipsum illi perfectè unire, debes ascendere prius gyros faciendo, id est, teipsum in operibus pœnalibus exercendo, *Thaziendo primero una punta el ayuno, otra a la disciplina*. Aliam in eleemosynam, aliam in pauperes, aliam in infirmos, aliam denique in tuarum passionum mortifica-
B tionem, atque ita finem optatum facillimè consequeris. Nam si statim absque his gyris recto tramite in ardeam uis ascēdere, uiscera rumpes, & præda non obtenta patieris.

¶ Igitur loquens piissimus Dominus cū Beato Petro ac sociis eius, cis inquit. *Laxate retia uestra in capturam Et respondens Simon dixit illi Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus.* O quam multa uerba istamemento proferre possunt? Retia nostra in mari huius mundi tetendimus, per totam noctem laborantes ni-
C hil cepimus. Non imponimus mundo falsum crimen, cum illum mare nuncupamus, quoniam sanctus Dauid inquit, Hoc
Ps. 103. mare magnum & spatiosum manibus. Hic mundum retia sua tendunt, uidelicet, uaria ac diuersa negotia, quibus in huius uitæ nocte tanta cura & solicitudine implicantur, ita ut de illis S Isaias propheta
Isa. 59. Simile. dicat. Telas araneæ texuerunt Sicut enim araneæ in texendis telis ad capiendas muscas seipsas euiscerāt, ita filij huius seculi in negotiis parui ponderis ac momenti, torquentur & defatigantur. Musca non solum uilis & sordida est, sed etiam molesta & (vt aiunt) importuna: etenim licet
D eam semel iterum atque iterum abigas,
Simile. ipsa tamen statim ad pungendum redit: Sic auarus in tranquillitate noctis uult quiescere, & statim superuenit cura & solicitudo metcium, quo pacto eas carius uendet, ac quantum in illis lucrabitur, & ita secum contendit, eamque muscam, uidelicet, angorem ad quiescendum parumper expellere conatur: sed statim cura illa & solicitudo ueluti musca iterum atq; iterum reuertitur. Ideo misero ambitioso, qui honores adipisci contendit: idē carnali homini, qui uoluptates ac delicias captat, idem deniq; illi, qui iniurias, sibi illatas ulcisci vult, aliisque huius gene- A
ris perditis hominibus contingit. O miser peccator, qui tot curis & solicitudinibus teipsum in uanum opprimis & affligis. Ideo merito S. Propheta adiecit. Opera eorum, opera inutilia, cogitationes eorum, cogitationes inutiles, contritio in uijs eorum, uiam pacis nescierunt. Magna certe fuit plaga illa, quam Dominus ad Aegyptios torquendum & ad molestiam eis inferendam misit, sed multo maior est, quam nunc omnes mundani suis curis & angoribus patiuntur, nam illa Aegyptiorum breuis fuit, hæc uero assidua est, ac toto tempore uitæ eorum per- B
manet, qua finita, ipsi uacuis (ut aiunt) manibus reperientur. O si nunc ex sepulchris, in quibus sunt, Cæsares, Alexandri, Darii, & reliqui mundi monarchæ, quibus uoluptatum & honorum temporalium maxima cura fuit, resurgerent, quid obsecro dicerent? qualiter uociferarentur, ac pœnitentia commoti exclamarent, Per totam noctem laborantes nihil cepi-
mus. Sapie. 5 Diuina sapientia confessionē quam impii circa hoc in inferno faciunt, nobis ante oculos proponit. Ipsi enim sic dicūt.
Lassati sumus in uia iniquitatis & perdi- C
tionis, & ambulauimus uias difficiles. O rem stupendam & omni admiratione dignam. Si isti saltem dicerent. Per nomen tuum gaudium nostrum & deliciæ perdurarunt, nunc uero æternis suppliciis illis persoluimus, non tanta admiratione digni erant, at non dicunt, se gaudium & uoluptatem habuisse, sed inquiunt, Lassati sumus in uia iniquitatis, scilicet, in captandis caducis huius sæculi rebus. Itaque per labores & lassitudines ac defatigationes, infœlices illi ad inferos descen-
derunt. Igitur omnes, qui eos modo se- D
quimini, non putetis plus commodi & utilitatis, quam ipsos, uos esse reportaturos. Nonne experti estis id, quod ex laboribus uestris & ærumnis hactenus percepistis, & cōsequuti estis? Ponite corda uestra
super uias uestras, ait sanctus Aggæus, & Aggæ. 1
aperte uidebitis, uos multum seminasse & parum intulisse. Comedistis (inquit idē sanctus Propheta) & non estis satiati, bibistis, & non estis inebriati; operuistis vos, & non estis calefacti, & qui mercedes congregauit, misit in sacculum pertusum. Hoc est, omnes uestræ negotiationes & lucra,

A lucra, corpori sunt, & non animæ, *Y esto es e chorlo todo eis saco roto.* O pater luminum per infinitam clementiam tuam hos, obsecro, cæcos illumina, ut aperte uideant, quantæ insania, & uecordia sit, tot tantaque corpori, quod minimo flatu comprimitur, & perit, scilicet quærere, suarum animarum penitus immemores, atque ita ab hoc seculo, tandem uacui, exeunt, & inanes. Iusti uero ac pij non ita se gerunt. Nam sicut B. Petrus dicens: *In uerbo tuo laxabo rete,* copiosam piscium multitudinem inclusit, sic illi omnia in uerbo Domini faciunt, & ideo licet quamplurimas

B patiantur persecutiones, ex hoc seculo in

Gen. 31. æternam uitam ditissimi egrediuntur. In diuinis literis Labã generum suum Iacob maxime persecutus fuisse legitur, sicut ipse conquestus est, dicens: Immutasti mercedem meam decem uicibus, ubi numerus determinatus pro indeterminato accipi debet. Quod perinde est ac si dicere: Multoties decepisti me. Iacob tamen è domo soceri sui Laban cum duabus filijs, cum pecoribus, cum camelis, ac denique cum omni bono comitatus exiuit, quæ ipso Laban minimè potuit impedire, quoniam Deus ei terrorem incussit. O iusti quam

C diuites ex hoc seculo egredimini, licet in eo laboribus, & ærumnis oppressi fueritis, quoniam id quod in hoc mundo melius est, iustorum merita sunt, & his uos satis ornati ab eo exitis, eo quod in nomine Christi retia uestra laxastis. O utinã Deus spiritum his meis uerbis imprimeret, ut illis corda uestra sanctis desiderijs inflammarentur. Ac ita omissis illis, qui ad capiendas muscas retia tendunt, illos qui ad captandam diuinam gratiam retia laxant, imitaremini.

Prædicatores etiam sacrosancti Euangelij dicere possunt: Per totam noctem

D laborantes nihil cepimus. Res plane admiratione digna est, uidere tot concionatores singulis ferè diebus concionantes, qui quam parum capiant, & quam pauci suis concionibus a suo deprauato uiuendi modo, sese in meliorem frugem recipiant maxime dolendum est. Huius rei causam esse reor, quoniam non in nomine Iesu Christi, sed in nostrorum nomine retia laxamus, hoc est, nostris rationibus, nostris studijs, ac diligentia nitentes, & propter peculiares fines prædicamus, atque ita hoc nihil aliud est quam retia nostra absque gratiæ lumine laxare, ideo nihil capimus. Quodque peius est (ut ex eodem D. Matthæo, qui piscaturam tandem refert, colligitur) quamuis ea nocte piscatores illi nihil ceperint, eorum retia rupta fuerãt, inquit enim sacer textus: Erant reficientes retia sua. Hoc multis sacri Euãgelij prædicatoribus euenit, qui studentes, laborantes, sudantes, & uiscera sua concionando fere rumpentes, nullum spirituale commodum reportant, sed dilaceratis retibus, & immundis, quamplurimas ægritudines propter assidua studia contrahunt, conscientijs ipsorum propter vanitatem sordidis manentibus. O æterne Deus, doce obsecro me in tuo nomine retia laxare: Nũc ergo in nomine *Dei, Echo esto lance.* In nomine tuo, pro gloria tua, pro zelo animarum, pro desiderio attrahendi multos ad pœnitentiã, & ad amorem tuum dulcissimum. Ita Patres concionatores in nomine Christi piscari debetis, vt piscatura uestra fructuosa sit. Cum Naaman leprosus (ut Regum narrat historia) è Syria in eum locum, ubi Eliseus propheta venisset, ipse S. Propheta non exiuit ad eum sed misit nuntium, dicens. Vade, & lauare septies in Iordane. Tunc Naaman, ut erat Regi dilectus, existimauit S. Prophetam, & omnes prophetas, ac Dominũ prophetarum ipsum magnifacturos esse, & iratus est, eo quod uir sanctus ad eum excipiendum non egrediebatur, atque ita in Iordanem ire nolebat, sed dixit: Nunquid non meliores sunt Abana, & Pharphar fluuij Damasci omnibus aquis Israel ut lauer in eis, & munder? Sed tandem à suis famulis persuasus, in Iordanem profectus se lauit, & a lepra sanitatem recepit. Quamplurimi in illo flumine Iordane se abluerant, & ab ægritudinibus suis minime sanati fuerant: hic uero, quoniam iussu sancti Prophetæ se lauit, a lepra mundatus est. In quo nobis aperte ostenditur, magnum discrimen uersari, si res sponte tua, aut imperio Dei facias. Hæ namque, si ut oportet fiant, maximum fructum afferunt ipsa exequentibus.

(margin notes: A; B; 4. Re. 5.; C; D)

Rumpebatur autem rete eorum: Præ multitudine piscium, qui eo fuerunt capti. Vbi significatum est, quod ex eo quia multi eorum qui non sunt electi, & prædestinati ad fidem Christianam se conuerterunt,

A ex eo inquam ortum est, oritur, ut rete fidei ac Reipublicæ Christianæ tot tantisq; schismatibus & hæresibus rumperetur, atque sacrosancta Ecclesia tot procellarum fluctibus, laboribusque iactaretur, nefarij enim perditionis filij in illa horum tan torum malorum causa sunt. O rem sanguineis lachrymis deplorandam. In Chalcedonensi concilio, sexcenti & septuaginta Episcopi quietos & Catholicos episcopatus habentes subscripserunt, ex quib. proh dolor. in sanctæ Ecclesiæ obedientia, atque fidei integritate paucissimi extiterũt Nos verò adeo sumus insensibiles, ut vix tot ma

B la sentiamus, cum assiduè illa plorare debe remus, & à diuina maiestate postulare, ut per infinitam clementiam suum illis reme dium adhibeat, & nos ipsos in sanctissima fide conseruet, & eum illa nobis impartiatur gratiam, qua gloria comparatur, ad quam nos perducat idem Dominus Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEN DOMINICA Quarta post Pentecosten.

Concio II.

C

Cum turbæ irruerunt in Iesum, ut audirent uerbum Dei, &c. Lucæ 5.

Exod. 12 CVm Dominus in sacra Scriptura formam & modum edendi Hebræis daret, eis dixit: Non comedetis ex eo crudum quid, neque coctum aqua, sed assum tantũ igni. Atq; (ut D. Gregorius annotauit) hæc eadem uerba legis, ibi aliquod mysterium latere insinuant, alias enim quorsum

D sum diceret: Non comedetis illum crudum, siquidem apud Hebræos, quemadmodum, & apud nos non est mos carnib. crudis vescendi? Ergo superfluum esset, illum imperare, nisi ad aliquod mysteriũ significandum. Voluit igitur in hoc Dominus innuere, quod sicut ille qui crudum agnum manducat, eum saporem non sentit, quem si assum uel coctum aqua perciperet, ita ille qui cœlestem agnum Iesum Christum manducat, illum omni sapore, gustu, suauitate, & affectione edere, conari debet. Et est notandum, nos hunc diui- A num agnum, non solum cum sacratissimum eius corpus in altissimo sacramento Altaris accipimus manducare, uerum etiam illum, quoties aliquod sanctũ exercitium operamur (per quod participes meritorum eius efficimur) spiritualiter edere, vultque Dominus, ut cibus iste nobis horrorem vel tædium non afferat, sed ut illum maximo gustu, sapore, & suauitate percipere contendamus. De credentibus legi gratiæ, inquit S. Isaias: Lætabun- Isaiæ tur coram te, sicut lætantur in messe, sicut exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia. Licet Deus intimè in om- B nibus rebus sit (propter quod semper coram illo sumus) tamen singulari quodam modo ante eius diuinum conspectum esse dicimur, quotiescunque illum eum animi attentione, orando, meditando, & contemplando consideramus, & quando tanta affectione concionem audimus, ac si ab ipsius diuino ore illam audiremus, & quando rem sacram tanta attentione, & reuerentia audimus, ac si in monte Caluario præsentes essemus morti Redemptoris nostri Iesu Christi, cum se pro omnib. in cruce obtulit, quando libros sanctos, qui nos ad deuotionem prouocant, lectitamus, ac denique quando carceres, & xe- C nodochia seu hospitalia inuisimus, & ægrotos qui in eis sunt, animi teneritudine curamus, eorumque necessitatibus medemur. In quibus omnibus pertractandis, non aliter gaudio affici debemus, quam si speciosa spolia in expugnatione vrbis opulentissimæ caperemus. Et hoc est, quod uere significare uidentur uerba illa: Læta- Isaiæ 9. buntur coram te, sicut exultant victores capta præda. O vtinam ad tantam perfectionem uenissemus, ut hoc modo Deo in seruire conaremur, fœlices profectò uocari possemus. Volens Dominus homines docere, eisque ostendere quantum, cum D ipsis conuersando, gaudium accipiat, per S. Oseam sic ait: Quasi vuas in deserto in- Osee. 9. ueni Israel, quasi prima poma ficulneæ in cacumine eius uidi patres eorum. O admirabilem amplificationem, in qua Dominus fatetur, iustos ac pios uiros sibi gratissimos esse & cum illis gaudere, sicut ille qui vuas sapidas ac dulces præcocesque ficus in solitudine defessus, & fame enectus inuenit. Si igitur Deus ille infinitæ gloriæ

A gloriæ & maiestatis Dominus, cum vermibus terræ gaudere & lætitia affici, inquit: quare ipsi non gaudebunt, & maxima uoluptate perfundentur cum illo conuersari? Si autem a me quæritis quid ad operandum sancta exercitia cum gaudio & uoluptate faciendū sit: ad hoc uobis respōdeo, ut hoc magnopere desiderare totis uirib. contendatis: hoc enim ad illud obtinendum iter est rectissimum. Interim tamen uerba D. Pauli adnotate, quæ sic habent: Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis. Quod si ad cogi-
B tandum bonum non sumus sufficientes, quanto minus ad illud optādum erimus?
D. Aug. Nam (ut ait D. Augustinus) Desiderare auxilium gratiæ, initium gratiæ est, viuum enim desiderium gratiæ, mentem inflammat, ut nihil ex necessariis ad illā obtinendam prætermittat. Ideo congrue deside-
Simile. ria floribus comparantur. Quoniam quemadmodum cum arbores florum multitudinem præ se ferunt, signum est abundātiæ fructuum, ita plurima sancta deside ria plurimorum donorum Dei signa sunt
D Bern. inquadā epistola. manifesta. Quapropter egregie D. Bernardus ait. Sicut fides ducit ad plenam cognitionem, sic desiderium ad perfectam dile-
C ctionem. Et sicut dicitur. Nisi credideritis non intelligetis, sic dici potest. Si non desideraueritis, non perfecte amabitis, quia Sa
Sapie. 6. piens inquit. Initium sapientiæ, uerissima est disciplinæ concupiscentia. Ait, ue-
Prou. 21 rissima, quoniā desideria aliqua falsa sunt & fraudulenta. De quibus in Prouerbus dicitur. Desideria occidut pigrum, noluerunt enim quicquam manus eis operari. Heu, quot desideria hodie in mundi fallacia & inania inueniuntur, quibus quamplurimi seipsos decipiunt, existimantes recte dirigi, eo quod ipsa habeat, licet nunquam ea adimpleant & exequantur. Idcir
D. Bern. co D. Bernardus inquit. Si nolumus fru-
D stra quærere Dominum quæramus veraciter, quæramus frequenter, quæramus perseueranter, & ne quæramus pro illo aliud, nec cū illo aliud, sed nec ab illo ad aliud, conuertamur. Facilius est enim cœlum & terra transire, quam ut sic quærentes, non inueniant, sic petentes non accipiant &
Simile. sic pulsanti non aperiatur. Quocirca, siquidem efficacia ac uiua desideria boni, tantæ excellentiæ sunt & dignitatis, si ea uolumus adipisci, ipsa ab eo qui est fons &

origo, omnium bonorum, nos ipsos simul disponentes, ad illa accipienda debemus postulare. Nam si animæ nostræ his desiderijs ditatæ fuerint, magno cum gaudio & affectione res ad diuinum cultum seruitutemque pertinentes operabuntur, & ad illas eo impetu & feruore properabimus, quo ij ad diuina eloquia audienda accesserunt, de quibus sacrosancti Euāgelij lectio hodierna inquit: *Cum turba irruerent in Iesum ut audirent uerbum Dei.* A
In Ecclesiastico dicitur: Tibiæ & Psalterii suauem faciunt melodiam, sed super utraque lingua suauis. Quod si tanta suauitas est in hominum eloquentia, qualis in filio Dei esset? Cælestis p̄dicator Iesus Christus, corda hominum ad se attrahebat, ac tanto impetu ipsum sequebantur, ut pijssimo Domino, se in nauiculam recipere, ne comprimeretur necessarium fuerit. Magna profecto Christianorum huius temporis confusio est, aud te feruorem, quo olim diuinum verbum accipiebatur: maxime si negligentiam, socordiam, ac tepiditatem, qua nunc ad illud audiendum confluunt, animaduertant, & contemplentur, quam ob causam multis ita prodest, ac si illud nō audirent, aliquibus vero, propter suam malitiam magis nocet, quam prodest. Diuus Anton nus narrat, quendam eximium prædicatorē, cum quadam solenni festiuitate concionem habiturus esset, inmorbum incidisse. Cumque magna populi multitudo audiendæ concionis causa in cœnobium confluerет, prælatus illius monasterii maxima tristitia ac molestia affectus est, eo quod nullus ibi erat, cui, concionatore deficiente, prædicandi munus committeretur. His itaque peractis, ecce adest ad fores pullans quidam dæmon, monachi habitu indutus, qui concionatorem se esse ait, & concionem illam se habiturum promittit. Porro suggestum ascendens de gloriæ bonis amplissimis, de magnis inferni tormentis, de crudelibus gehennæ pœnis, de grauib. quæ in mundo committuntur, sceleribus, ait simul prædicauit, & tanta efficacia hæc proferebat, ut quotquot aderant, lacrymas profundere cogeret. Diuina igitur reuelatione, quidam religiosus uir sanctitate insignis, ex ijs qui in eo conuentu habitabant, illū concionatorem dæmonem esse cognouit. Cumque
Eccl. 40
B
C
D Antonius in par. hist.
D

postquam

A postquam concioni finem imposuit, nomine Dei adiurauit, ut causam, propter quam ad prædicandam illam concionem commotus fuerat, exponeret. Cui dæmon sic respondit. Iam grandia mysteria quæ prædicari, audiuisti, & qualiter illi qui aderant plorauerunt, aspexisti; ego optime mores & ingenium eorum cognosco, nam ex his quæ dixi, nihil percipient, aut commodum aliquod reportabunt, imo statim bona desideria quę ibi conceperunt, illos depositurosesse credo, atque ita uerba quæ
B audierunt, in maiorem ipsorum damnationem uertentur, & hoc est quod ad prædicandum me incitauit.

Quibus dictis ab eius oculis euanuit, & amplius non apparuit. Per immensam nunc Dei charitatem, vos, fratres mei oro, ne permittatis, ut tantum bonum, quale est uerbum diuinum, uobis in malum uertatur; sed diligenter in illo proficere, totis uiribus contendite. Nam (ut ait Diuus Chrysostomus) quemadmodum arbor perpetua irrigatione in magnam crescit altitudinē, sic diuinorum eloquiorum doctrina assidue irrigatus, ad uirtutis fastigium peruenit.

D. Chr. ho. 8. de Samueli educat. Simile.

Ascendens autem in unam nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum ut a terra educeret pusillum. Ab hoc superno prælato Iesu
C Christo, omnes sanctæ Ecclesiæ prælati, modestiam qua subditis suis pręcipere debent, addiscant, intelligantque dn̄m per Ezechielem prophetam, de illius temporis prælatis conqueri, qui sic ait. Cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia, & dispersæ sunt oues meæ. Statimq; paulo inferius inquit. Cornibus uestris uentilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerent foras. Vbi Dominus insinuat, inter alias unam destructionis & perditionis ouium causam, esse imprudentem asperitatem &
D arrogantiam atque superbiam pastorum. Quod si hoc pastoribus legis scripturæ vituperabile erat atque reprehensibile, quanto magis nunc legis gratiæ prælatis erit odiosum, qui tale humilitatis exemplum in summo prelato Iesu Christo habent?

Eze. 18.

Vt autem cessauit loqui, dixit ad Simonem. Duc in altum, & laxate retia uestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi. Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus. O q̄ multi nunc in hac uita sunt, qui uere hæc uerba dicere possunt, qm̄ in nocte tribulationis, absque eo quod aliquid meruerint, laborauerunt. Vult Deus te, o peccator, ægritudine, paupertate, ac rebus aduersis opprimere, ut in illis tanquam in nocte positus, multa merita piscareris, tu autem ob culpam tuam laborespateris, & nihil mereris. Fige oculos, o miser, in teipso, contemplare qualis ex morbi periculo, ex naufragio, aut ex alia aliqua tribulatione euasisti, a qua quidem, cum plenus fructibus & bonis spiritualibus exire deberes, exis sicut D. Petrus illa nocte exiuit, insomnis, defessus, & omni bonorū genere vacuus, prodis. Dissipati sunt, nec compuncti, inquit S. Dauid, de tibi similibus. Quibus propheta Sophonias ait. Vlulate habitatores pilę.

A

B

Psal. 34

O singularem Spiritus sancti metaphoram, B. Hieronymus inquit, hoc nomen, pilæ, in genere fæminino significare mortarium, atque ita, habitatores pilæ, perinde est ac si diceretur, *Moradores del armirez.* Mortarium est hic mundus, grana uero, q̄ in eo teruntur & emoluntur, sunt boni atque improbi homines. Probos Deus laboribus & tribulationib. in maius ipsorum meritum opprimit, improbos uero, ut in meliorem frugem se recipiant, eisdē laboribus afficit. At, sicut grana cuiuscunque seminis, si arida sunt & sicca, statim dū ictibus in mortario concutiuntur, crustas a se & siliquas seu tegumenta expellunt, & in puluerem rediguntur, si uero humida sunt, licet q̄plurimis ictibus conterant, nec siliquas aut tegumenta a se expellūt, nec in puluerem reuertuntur, imo quanto pluribus ictibus percutiuntur, tanto magis comprimuntur & condensantur, atque in massam quodammodo efficiuntur, sic inter bonos & improbos hoc discrimen communiter uersatur, quod illi velut sicca grana & absque humore malitiæ, dum alicuius laboris ictu (Domino permittente) feriuntur, statim crustas imperfectionum, si quas in se habent, expellunt, & in puluerem reuertuntur, animo euoluentes, se quam citissime esse morituros. Et si tanta, inquiunt molestia, parui ac leues huius mundi labores opprimunt, quid magni & æterni alterius uitæ labores efficient? qualiter vexabunt, & quam crudeliter torquebunt? Ideo hos patienter ferre ad illos æternos euitandos satius esse iudicamus. Improbi autem tanquam grana humiditate

D. Hier.

Simile
C

D

A tate concupiscentiæ & malitiæ humida, quanto pluribus a Domino laboribus vexantur & concutiuntur, tanto magis comprimuntur, & ira atque impatientia condensatur & contrahuntur. His ergo Spiritus sanctus inquit. Vlulate habitatores pilæ, idest, uos, qui estis in tribulationibus, quæ sunt veluti medicamenta, quibus animæ ægritudines curantur, & illa prodesse vobis non curatis, instar campestrium ferarum ululate, quoniam id uestræ damna-

Simile. tionis signum est apertissimum. Cum aliquis ægrotus maxima tristitia afficitur, & ab aliquo inuisus interrogatur, quæ tantæ B tristitiæ causa sit, respondet, se potionem amaram, quæ taurum purgare sufficiens erat, accepisse, & eam absque aliqua operatione seu commotione in corpore suo habere. O infelix peccator, quam optimo iure sanguineas lacrymas posses profundere, siquidem tam efficacia medicamenta, qualia sunt labores a Deo missi, nihil in tuo corde operantur.

In verbo autem tuo laxabo rete, & cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam. Rationi consentaneum est, ut hoc loco promptitudinem, qua beatus Petrus Domino, in omnibus quæ ei iussit, obtemperauit, perpendamus. Nam C prius nauiculam a terra pusillum reduxit, postea uero ipsam in altum protraxit, ac tandem in nomine ipsius Domini imperantis retia tetendit, & ideo ex illa piscatura tot tantosque fructus percepit. Hic, fratres mei, præcipuus est nostræ saluationis punctus, videlicet, nos ad beneplacitum Dei & uoluntatem eius continuo incedere, atque in omnibus rebus ab eius diuino imperio gubernari permittere. Hoc

Psal. 22. sanctus Dauid magnopere exequi contendebat, & seipsum iactabat, dicens. Dominus regit me, & nihil mihi deerit, idest, ego a Domino meipsum duci sino, & tali D ductore ac duce quid mihi deesse potest? Non errabo certe, quoniam me totum gubernationi eius commisi. Et statim eleganter & succincte bona, quæ a Domino acceperat, & accepturus expectabat, incipit exponere & enarrare, dicens. In loco pascuæ ibi me collocauit, id est, Dominus me in suorum fidelium congregatione posuit, vbi spirituali pabulo pastus fui. Hæc, quædam pura & gratis data gratia est, quæ nullis meritis præcedentibus potest tribui. Nam quid obsecro anima illa, quæ A in corpus genitum in utero mulieris Christianæ infusa est, plus meruit, quam ea quæ in corpus genitum in utero mulieris Gentilis, & infidelis inclusa est? Quid, inquam, meruit, ut altera, cum in lucem prodijt, nunc in lege gratiæ sacrosancti baptismatis sacramentum plenum gratia & sanctificatione, & in lege veteri circuncisionem reperiret, altera uero minime? Et hoc significat. In loco pascuæ ibi me collocauit, nam locus pascuæ est hæc sacrosancta Ecclesia, quam Dominus in terris habet. Et addit, Super aquam refectionis educauit me. Hæc & alia singularis B gratia est, videlicet, Deum mihi parentes, qui doctrina sancta me usque ad annos discretionis educarunt, concessisse, & hanc doctrinam S. Propheta aquam refectionis appellat.

Quoniam autem, licet parentem habebat, qui ipsum doctrinæ moribus imbueret, tamen crescente sensualitatis impetu, eum tanquam fragilem per deuia itinera, scilicet malitiam cordis ipsius turpiter sectando, atque appetitibus corporis satisfaciendo, incipientem aberrare, Dominus oculis misericordiæ aspexit, mentemque eius errantem, ne has fallaces uoluptatum C vmbras sequeretur, & ne ex uno malo in alia deteriora incideret, conuertere dignatus est, idcirco adiecit statim, Animam meam conuertit. At quia parum prodest, hominem bene incipere, nisi in ipso bono perseueret, ideo vlterius aliam gratiam, quam sibi Dominus communicauit, commemorat, dicens. Deduxit me super semitas iustitiæ propter nomen suum. Quoniam uero Deum ipsum ducem & fautorem in uirtutum exercitatione habuit, ei tanta fiducia ac uigor ortus est, tantasque vires atque animum recuperauit, ut adiecerit. Nam si ambulauero in medio um- D bræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Adeone propheta sancte, securus es, ut errare, & in malum aliquod incidere, atque a bono te separari sit impossibile? Et quis is est, qui his periculis non sit obnoxius? Fateor equidem me errare, & incidere posse; sed, Virga tua & baculus tuus ipsi me consolata sunt. Correctio & reprehensio iustorum, est quædam in peccatorem virga, dulcia autem uerba, quibus ipsum nomine Dei ad ueniam, & mi-

A misericordiam inuitāt, sunt baculus, quo idem peccator, ne in diffidētiam labatur, & vt a culpa resurgat, sustentetur. Hæc ēt est gratia eximia, qua dominus electis suis fauet. Væ autem illis, quos tanquam perditos Deus absque flagellis, & correctione
Psal. 17. relinquit. Quamobrem idem Sanctus Dauid maximo affectu hoc a Domino postulabat, dicens. Ad te Domine clamabo, Deus meus, ne sileas à me: ne quando taceas a me, & (id est, quia) assimilabor descendentibus in lacum. Quod perinde est, ac si diceret: Si in me ac scelera mea, uirga, reprehensio & ultio non est, cum in pecca-
B tum incidero, ero velut diabolus. Ideo bea-
B. Aug. tus Augustinus ait, nihil infelicius esse fælicitate peccatorum, qui se fęlices putant, cum a Domino non uapulāt, nec reprehēduntur. Denique quia Dominus in ipsum hæc omnia beneficia conferre non fuit cōtentus, sed plura contulit, ideo adiūgit: Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me. Hæc sacrarum scripturarum lectio est, in qua mens spiritualē refectionem, qua dæmones uincit, superat, & præcipitat, suauissime accipit, & ex hac oritur alia gratia, videlicet, deuotio, quæ affectionem cordis in omnia bona corro-
C borat, firmat, & impinguescit. Hæc iustos in medio tribulationum suarum lætabundos reddit, atque ad currendum per rectas vias Domini velocissimos. Hoc vinum est, quod iustos inebriat, ipsosque perfectissime Deo coniungens, attonitos & extra se fere relinquit. Hanc vero gratiam significauit, cum dixit: Impinguasti in oleo caput meum, & calix meus inebrians quam præclarus est. Quæ quidem gratia deuotionis, quoniam facile amittitur, & sæpenumero absque culpa, Deus hominem, ne tunc deficiat in bono, sua misericordia ꝓtegit. Et hoc est quod dicit: Et misericor-
D dia eius subsequetur me, omnibus diebus vitæ meæ. Sed hoc contradicere videtur ei,
Psal 58. quod ipse Sanctus Dauid alibi dixerat, scilicet: Deus meus, misericordia eius præueniet me. Hic meo iudicio nulla est contra-
Ps. 118. dictio, quia vt idem propheta ait: Misericordiæ tuæ multæ Domine. Et ex his misericordijs, quædam nos præueniunt, aliæ vero nos sequuntur. Prædestinauit nos Dominus, uocauit, in sua Ecclesia posuit, & sanguine suo lauit, hæ & aliæ similes misericordiæ præcedunt nos, at vero nobis parcere per pœnitentiam, nos in sua gratia conseruare, ac in tentationibus vim, & auxilium præbere, hæ & aliæ huius generis misericordiæ nos subsequuntur. Sed quæro, o Rex sancte, quorsum Deus has omnes gratias & misericordias in te operatus est? Ipse statim explicat, dicens. Vt inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum, id est, in æternum. Iam igitur (fratres mei) obligationes ac rationes, quas sāctus Dauid habebat, ut Dei nutu & voluntate se regeret & gubernaret, ei magna in omnibus promptitudine obediens, audientes intellexistis. Vos etiam ex his multas gratias accepistis, quarum aliquæ longe B
illis maiores fuerunt, siquidem vos ipsos Deus in sua Ecclesia & in lege gratiæ posuit. Quod si aliquas hactenus ex his misericordias non estis consecuti, id culpæ vestræ tribuendum est. Nam idcirco Diuus Paulus nos admonet, dicens. Pa- Heb. 12
cem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam contemplantes, ne quis desit gratiæ Dei. Quibus verbis sanctus Apostolus ostendit, gratiam Dei nemini deesse, nisi ei, qui prius ipsi gratiæ deficit. Quocirca per immensam eius charitatem, uos fratres, obsecro, ut a tam recto duce & rectore vos gubernari sinatis, & cum eodem C
S. Dauid dicite. Vt iumentum factus sum Psal. 72.
apud te. Tu domine eques esto, & ego equus ero, tu auriga, & ego currus, tu denique nauclerus, & ego nauis. Disce igitur, o homo, disce a brutis tibi subiectis obediētiam, & illorum efficere discipulus. Interroga, inquit S. Iob, iumenta, & docebunt Iob 1
te, attende quanta beneuolentia tibi inseruiunt, quanta lætitia tibi obtemperant. Equus namque pulcher, licet ferox, tumidus, & furibundus sit, atque præ ferocitate spumas ab ore mittat, fręno quocunque ac tenuissimis loris cohibetur, & in hanc atque in illam partem trahitur, currit, & sistit, quotiescunque tibi placet. Contem- D
plare bouem, qui licet horridus sit, & cor- Simile.
nibus suis terrorem incutiat, quam patienter iugo colla summittit, aratrum trahit, & terram, quamdiu tibi placet, colit & proscindit. Animaduerte, quam facile a tenero puero multitudo equarum & boum custoditur. Ipse eas, quo uult, ducit, ad prata, & ad bibendum trahit, & inde ipsas obtēperantes, domū mansuetudine mirabili reducit. Intuere curam & diligentiā, qua ca-
nes

A nes domum tuam, & pecora uigilantes, & noctu latrantes ad lupos latronesque terrendos obseruant, & sui ipsorum obliti, lapidibus, telis, & fustibus, ut ea quæ eis cōmisisti, custodiant, se libenter exponunt. Quæ quidem bruta licet tu non alueris, neque eis esse, quod habent, dederis, tamen quia creatori eorum placuit, ea omnia tibi subijcere, ideo tam facile tibi atque efficaciter obtemperant. O homo multo peior animantibus, quanto magis, & efficacius te creatori tuo summittere debebas, eiq; obedire, a quo quidquid habes, & habiturus expectas, & quidquid tibi deest, te B accepisse, & accepturum esse certum est. O durissimam ceruicem, ô diabolicam hominum superbiam. Ferendum ne est, ut bruta rationis expertia tibi obtemperent, tu vero tanta ratione præditus, & ornatus, summo rerum omnium opifici nō pareas?

Psal. 61. Dicito, dicito id quod S. Dauid ait: Nonne Deo subiecta erit anima mea: Ab ipso enim salutare meum nā & ipse Deus meus saluator meus, & susceptor meus. Hoc est: Quare ego Domino non obediam, siquidem ratio id exigit, & in lucrum hoc mihi vertitur? Discite etiam fratres a B. Petro & cum eo in cordibus uestris Dominum C alloquentes dicite: In verbo tuo laxabo rete. Felix ille nimium, qui nec pedem, nec manum (ut aiunt) mouet, absque eo quod in se reflexionem faciat, ut omnia in gloriam, & honorem Dei dirigat. Et hæc (ut ait quidam pater) est uitæ spiritualis methodus ac regula quædam, ubi quantum quisq; in virtute proficit, aliquo modo cognoscet, scilicet, quanto pluries in unoquoque die hoc amore & affectione egerit.

Rumpebatur autem rete eorum, & annuerunt socijs, qui erant in alia naui, &c. In hac mortali uita nullus sibi soli sat est, sed omnes adinuicem auxilio, & fauore a-D liorum egemus. Ideo D. Paulus inquit: Nō

1. Co. 12. potest oculus dicere manui: Opera tua non indigeo, aut caput pedibus, non estis mihi necessarij. Atque ita maximè rationi consentaneum est, ut id, quod sacri Apostoli fecerunt, exequamur, qui signis, & nutibus intelligentes suorum fratrum necessitatem, statim eis opem & auxilium ferre conati sunt. Hæc est genuina & perfecta charitas, scilicet, nō expectare, ut proximus ad aliquam sibi opem ferendam te ardenti studio atq; importunè obsecret. In hoc etiam Dominus significauit, piscatores animarum mutuò se adiuuare debere, maximam amoris conformitatem habentes.

A Primi Euāgelij sacri prędicatores, Christus Redemptor noster ac D. Ioannes Baptista fuerunt, id uero, quod alter eorum concionabatur, alter libentissimè commēdabat. Cœpit D. Ioannes, dicens: Facite fructus dignos pœnitentiæ, & Iesus Christus filius Dei sic incepit: Agite pœnitentiam, appropinquauit enim regnum cœlorum. Ad hanc amoris unitatem D. Iacob. nos hortatur, dicens: Fructus iustitiæ in pace seminatur facientibus pacem, nam si sacrum Euangelium inuidijs, contentionibus, ac liuoribus seminatur, est operam perdere. Rursus notandum est in præsentiarum, piscatores alios piscatores in auxilium uocasse. In quo prælati docentur, ut cum uiderint, se omnibus adesse non posse, suumque munus erga omnia minimè posse exercere, coadiutores sibi adhibeant, sicut sanctus Moyses fecisse commemoratur. Sicut enim manus ad suum munus exercendum non est minus apta ac fortis, eo quod in digitos diuidatur, quin potius ob id ad operandum aptior, & dexterior est, ita nō minus strenuus princeps aut prę latus est habendus, si negotia, quæ ipse perficere non potest, prudentibus viris committat, quinimò sic Respublicæ melius reguntur & gubernantur, ipsis principibus aut prælatis ad res maioris ponderis expeditioribus manentibus. Lucæ 5. Matt. 4. Iacob. 3. B Exo 18. Simile. C

Quod cum uideret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens; Exi a me, quia homo peccator sum Domine. Hic unus est ex fructibus, quos homo ex colloquio, & conuersatione Iesu Christi percipit, uidelicet, seipsum ut abiectum peccatorem cognoscere, & summisse ac profunde seipsum prosternere, & demittere. Ex hoc D infertur, manifesta fraus, & perniciosa fallacia illorum, qui dicunt, nimiam sacrosancti sacramenti altaris assiduitatem contemptum parere. Apud homines uerum esse fateor, nimiam consuetudinem contemptum gignere, quia propter nimiam consuetudinem, & rerum adminiculum cognitionem, miserias ac defectus alterius tandem intelligunt, vnde contemptus ipse oritur. Secus est in Dei conuersatione, nam quo magis

A quisque eum pertractat, & cum ipso conuersatur, tantò magis de eius bonitate ac magnitudine cognoscit, ex quo fit, vt ipsum plus æstimet, & maiori amore prosequatur. Gen. 17 Apparuerat Dominus Patriarchæ Abraham, ac sæpenumerò cum eo de multis egerat, postea verò (ut ex sacra Scriptura patet) postquam nonagintà annorum esse cœperat, apparuit ei *Dominus*; dixitque ad eum. Ego Dominus omnipotens, ambula coram me, & esto perfectus. Post longos uerò cum eo habitos sermones, in quit sacer textus: Cecidit Abraham in faciem, quod antea minimè fecisse legitur.

B Itaque S uir maioribus beneficijs, & intima Dei conuersatione seipsum magis côtemnebat, parui æstimabat, & humilius abijciebat. Propter uos (charissimi fratres mei) demissio hæc, & humilitas sancti Patriarchæ, & non propter ipsum scripta est, quoniam multis retrò temporibus, cù hæc scripta fuerunt, ipse mortem obierat. Ioã. 13. Idem nos Diuus Petrus hic docet, & cùm Dominus pedes eius uoluit abluere, qui cum ipsius cor ardentissimo amoris feruore id ferre non posset, sic prorupit: Dñe, tu mihi lauas pedes? In cognitione quorum pronominum, uidelicet, tu, & mihi, id est, C in Dei cognitione, & tui ipsius, omnis euãgelica theologia comprehenditur. Tu mihi lauas pedes? Tu Deus infinitæ maiestatis, mihi vilissimæ creaturæ? Conuersamini igitur (fratres mei) cum hoc magnifico Deo; qui rectissimum iter est, & ad ipsum magnificiendum & ad uos ipsos contemnendos. En fons, inquit B. Thomas, a D.Th. 2 2.q. 82. art. 2. quo deuotio in oratione scaturit, nempe ex consideratione profunda nostræ fragilitatis, & contẽplatione maiestatis Iesu Christi, paupertas enim, & fragilitas nostra cũ beneficentia & clementia *Dei*, in nostris excitat cordibus deuotionem.

D *Et ait ad Simonem Iesus; Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens.* Tales esse debent sacrosancti Euangelij prædicatores, scilicet, hominum piscatores, & non nummorum, aut dignitatum, uel honorum tẽporalium. Ideo dicebat Diuus Paulus: Ec 2.Co.12 ce tertio paratus sum ueni re ad uos, & non ero grauis uobis, non enim quæro quæ uestra sunt, sed uos. Silentio, etiam prætereundum nequaquam est, Dominum Diuo Petro se hoc modo humilianti honorem tribuisse, ei tam mirabilem dignitatem promittendo. Vbi apertè docuit, A unam ex uirtutibus præcipuis, quæ in prælatis, & concionatoribus nitere oportet, & quæ diuinæ maiestati magnoperè placet, esse humilitatem, atque animi demissionem.

Illuminati igitur sacri discipuli illa diuina luce, & ab illo diuino ore Iesu Christi uocati, *Subductis ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.* Fœlices nos si tam glorioso exemplo commoti, & inflammari, idem facere toto animi conatu studeamus. Interrogatus Plato, quando esset fugienda ciuitas respondit: Quando maiores sunt expensæ lucris, & in ea mali sunt plures bonis, ac domini terræ sunt mendaces, & illa est quærenda, in qua omnia sunt opposita. Omnia hæc mala in mundo esse manifestum est. Quapropter illum relinquere nobis maximè conducit, saltim ab eo animum auertere, inquirentes per rectum virtutis iter, omni cura, & solicitudine, supernam ciuitatem gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen. Platonis responsio acuta, in vitis Philosopho. B

DOMINICA QVINTA post Pentecosten.

C

Concio I.

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia uestra, &c. Matth. 5.

SAcrosancti huius Euangelij principium, nobis maximum terrorem & admirationem inijcit. Valde enim horribile est, Deum nobis apertè dicere, nos, si iustitia D nostra in uirtute altiores & meliores, quã Pharisæorum, radices non egerit, in regnũ cælorũ nequaquam esse ingressuros. Nunquid Domine illi non ieiunabant? ita profecto, & aliqui eorum bis in Sabbatho. Nonne eleemosynas erogabant, nonne orabant, ita sane imò & assiduè. At multos reperies Christianos, qui non solum se a cibis minimè abstinent, uerum etiam epulones, & uoraces sunt, alios uero inuenies, qui non solum pauperibus subuenire

nolunt

A volunt, verum aliena rapiunt; alij deniq; quã plurimi existunt, qui nec orationi uacant, nec preces fundũt, imo multis periurijs, iuramentis, & blasphemiis sacratissimum Dei nomen polluunt & offendunt Pharisæis uero oĩa illa bona opera exercentibus, tu Domine nobis inquis. Nisi abundauerit iustitia uestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum. Pro huius rei intelligen-
D. Dio. l. 4 de diuinis nomin. tia, notanda sunt verba D. Dionysii, dicẽtis. Bonum consurgit ex integra causa, malum autem non. Id est, ad hoc, quod aliquid sit perfecte bonum, oportet mul-
B tis circunstantiis exornari, & nihil quod ad perfectionem pertineat, in eo deficere, ut autem sit malum, sufficit parum
Simile. mali habere. Sunt aliqui nobiles uiri, qui quanuis pii, magnifici, & erga pauperes liberales sint, tamen inter illos referri
Isa. 65 possunt, quos Deus per Isaiam minatur, dicens. Qui ponitis Fortunæ mensam, & libatis super eam, numerabo uos in gladio, & omnes in cæde corruetis, hoc est, *Son unos thaures*, continuo ludentes, Quoniam licet ea omnia bona in se habeant, si hoc tantummodo malum habent, sufficiens est, quominus ipsi probi
C minime dicantur. Id autem, quod de personis dicimus, de operibus etiam affirmãdum est. Nam ut aliquod opus bonum sit, nihil ei boni deesse debet, imo omnibus circunstantiis ornatum esse oportet, inter quas præcipua est finis, vt, videlicet, opus propter Dei amorem fiat, duntaxat: Hæc autem finis circunstantia, ope-
Mat. 23 ribus scribarum & pharisæorum deficiebat. Idcirco de eis dominus apud D. Matthæum ait. Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab omnibus, atque ita coram Deo uacui meritis & absque præ-
D mio remanserunt. Nam idem Domi-
Matt. 6. nus inquit: Attendite, ne iustitiam uestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis, apud patrem uestrum qui in cœ-
Simile. lis est. Istis similes illis existunt, qui mimos agunt, & tota die saltantes, & gestientes, atq; choreas ducentes, tripudiantes, corpora sua distorquent, quæ omnia ad hoc tantummodo faciunt, ut uidelicet, iis qui ipsos uident, studeant placere, qui tãdem noctis tempore corpora sua defessa, & absque aliquo lucro aut utilitate ferre confra-

cta sentiũt. Ita miseri hypocritæ, mille vultus ac demonstrationes sui ipsorum faciunt, & hoc tm̃ vt hominibus placeant, nocte uero mortis appropinquante, seipsos defessos absque aliquo merito cõtemplantur. Cum castellum aliquod optimis munitionibus septum, & fortissimis tormentis bellicis munitum & circumuallatum est, omnibus, qui illud foris intuentur, terrorem affert, & admirationem Sed plerumque contingit, ut in eo nihil aliud sit, quam ille exterior apparatus, nam si interius aspicitur, omnia illa bellicæ tormenta uacua sunt, & absque puluere sulphureo, atque globo aliquo. Ita uidebis hypocritam, exterius armatum, & munitum. *Cõ un tiro de ayuno cõ otro de lymosna y otro de oracion.* Ita ut aspicientibus maximum inițiat terrorem: *Mas como a aquel los tiros les falta la poluera de lamor de Dios y la pelota de buena intencion, nodã golde, ni hazẽ operaciõ en los muros del cielo.* Atq; ita cum deberent suis bonis operibus cœlum lucrari illis ipsis infernum merentur. Radix & fundamentum, ex quo illis hoc malum oriebatur, erat ingens superbia, & arrogantia ipsorum, quæ in illa miserrima & infælicissima natione continuo
C regnauit. Propter quod Sanctus Propheta Oseas ait. Et respondebit arrogantia Israel in facie sua. Vbi Septuaginta interpretes transtulerunt. Et respondebit iniuria Israel in facie sua. Et Theodocion uertit. Et respondebit superbia Israel in facie sua. In quarum translationum uarietate significatur, superbia & arrogantia adeo semper esse coniuncta, ut una sine altera esse nequeat, quarum quælibet tantum malum est, ut per antonomasiam iniuria Dei appelletur. Alij uero, Doctores accipiunt arrogantiam propria significatione, in quorum numero est. Bea. Thomas, qui sic ait: Arrogantia est elatio mentis vel spiritus, qua usque in Dei contemptum erigitur: vt eum non agnoscat: id est, ut cognoscere vel venerari contemnat. Huc uidetur spectare Chaldaica Paraphrasis, quæ sic habet: Respondebit gloria Israel in facie eius, id est, publice puniretur, veluti cum dicere solemus, *Esto le sal dra a fulano al rostro.* Vel aliter, Respondebit arrogantia Israel in facie sua, id est, cum peccatum suum accusabit. Ergo homo attende quid agas: nam cum peccatũ

Margin notes (right): A; Simile.; B; C Oseę. 5; D B. Th. 2. 2. q ii. 2 ar. ad 2.

A aliquod committitis, testes aduersus te coram diuino tribunali adhibes, sicut B. Paulus ad Romanos scribens, inquit: Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentib. in die cum iudicabit Deus occulta hominum. Quapropter (fratres charissime) sancti Iob accipe consilium, qui sic ait. Depone magnitudinem tuam absque tribulatione, id est (vt egregie Diuus Thomas explanat.) Depone superbiam animi tui, antequam tribulatio tibi a Deo immittatur ad tuam humiliationē. Ac si apertius diceret. Ideo Deus homines præcipue punire solet, ut uidelicet, se a peccato auertant. Ex his, quæ dicta sunt, calamitatem horum infælicium temporum, in quibus homines aliquo modo magis perditi & corrupti sunt, quam illi, de quibus hic summa. Veritas agit, facile poterimus colligere. Nam (ut cōstat) illi in exteriori cauti erant, nec aliquem suis deprauatis exemplis offendebant: licet in interiori improbi essent: tamen omnibus probi apparere studebant, ac bona opera exterius exequebantur: Atque ita idem Dominus de illis temporibus agens, inquit. Omnis, qui maleagit, odit lucem, & non uenit ad lucem, ut non arguantur opera eius. Non autem in hoc miserrimo temporum statu, iam homines a luce, vt improbi existant, non abhorrent, sed publice fornicarii, adulteri, fœneratores, detractores, epulonesque passim reperiuntur, & (quod peius est) hæc nefaria scelera ut bonitatem atque elegantiam esse putant, & cum aliis sui similibus tempus conterentes, illa extollunt publice Christum Dominum crūcifigentes, ac seipsos de illis gloriantes. Itaque de huiusmodi sceleratis hominibus, id quod sanctus Esaias ait, possumus affirmare. Peccatum, inquit, suum, quasi Sodomia prædicauerunt, nec absconderunt. Væ animæ eorum. Denique eo mali peruentum est, ut homines illa solummodo peccata, quæ mundus, infamia, turpia, & inhonesta esse reputat (qualia sunt, furtum, peccatum contra naturam committere, fidem deserere, & proditores esse) erubescant, at uero iniurias ulcisci, carnales esse, lusores, & in uestibus profanos, hoc summæ gloriæ atque honori tribuunt. Itaque si ab his turpibus peccatis (fratres mei) caueatis, non ideo est, quia illa Deus prohibet, sed quoniam ea mundus damnat; nam si propter Deum ab illis uos abstineretis, alia committere uerecundia afficeremini. Quibus igitur flagellis tanta scelera ac dissolutiones digna sunt? Vt quid iram Dei & fauorem eius non pertimescitis? Per infinitam ipsius Dei clementiam vos oro, vt his malis nunc remedium adhibeatis, & interius exteriusq; omni cura ac diligentia probi esse contendatis, ne aliis uestris deprauatis exemplis, peruersionis causa sitis & occasio.

Rom. 2

Iob. 36.

B

Ioan. 3

C

D

In Exodo ubi nos legimus. Si egressus ignis inuenerit spicas, & comprehenderit aceruus frugum, reddet damnum qui ignem succenderit, alii transtulerunt. Si egressus ignis inuenerit spicas, & sic est in translatione Syriaca, & in contextu Græco, & paraphrasi Chaldaica, & sic quoque legit Rabanus. Quæ omnia rē exaggerant & amplificant. Si ergo ille, qui ignem spinis, ex quibus ignis ipse egressus messes combussit, admouit, damna resarcire tenetur, quanto magis is, qui causa peccandi suo fratri fiat, & ad cuius exemplum alii peruersi & combusti fuerunt, spiritualia damna satisfacere tenebitur? Vt ergo ab his omnibus calamitatibus liberi esse possitis, satagite, ut abundet iustitia uestra plusquam Scribarū & pharisæorū; idque quod B. Apostolus docet, adimplere contendite, qui ad Colossenses scribens, sic ait. Omne quodcunque facitis in uerbo aut in opere omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agētes Deo & Patri. Videlicet, quia uobis uires & uoluntatem ad id faciendum præbet. Et alibi idem sāctus Apostolus inquit. Siue manducatis, siue bibitis, uel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote Iudæis & gentibus & Ecclesiæ Dei, idest omnibus bonum exemplum reddite. Aiunt naturales Philosophi, aquilam, ut cognoscat an pulli sint uere filij sui, oculos eorum contra solem uertere, & qui ex illis in ipsum sole in oculorum aciem non intendit, ab ipsa repudiatur. Sic unum ex præcipuis signis, quibus filii regiæ aquilæ Iesu Christi cognoscuntur, est cum oculorum aciem in uerum iustitiæ solem intendunt, hoc est, cū omnes actiones suas in Deum honorémque

A

B

Exo. 22

C

Colos. 3

1. Co. 10

D

Simile.

A temque eius & gloriam dirigunt. Animaduertite Deum, si nobis iustitiam exercere imperat, non id propter suam utilitatem facere, bonorũ enim nostrorum minime indiget, sed id præcipere, propter maiorem gloriam & honorem nostrum certissimũ est. Solent Reges terræ in homines beneficia conferre, cum honore, & absque hono-
Simile. re. Aliquãdo Rex, alicui viro nobili diploma mittit, quo eum commendato, cuius redditus quotannis stant quatuor mille aureis, insigniuit: in diplomate scriptum continetur, ipsum Regem ei beneficium illud donasse, eo quod in tali prælio talem
B arcem expugnauit, & in ea strenue se gessit. Alterum vero diploma alij etiam viro nobili mittit, in quo licet munus & beneficium, quo eum afficit, scriptum contineatur, tamen causam & rationem, propter quam illud in eum confert, minime exprimit: non enim habet aliquid, propter quod tantum beneficium in illum conferat, sed duntaxat quia uoluit. Primum beneficium cum honore esse certissimum est: hoc vero secundum, absque honore.

Ideirco Dominus vult, nos iustitiã operari, ut ipse in nos beneficia magnificentis-
C sima cum honore conferat: ita ut dicere possit: Do vobis gloriam meam, quoniam vos ipsi eam auxilijs meis & fauore adiuti meruistis. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tot modos, totque inuentiones ad afficiendum nos honore & gloria condecorandum quærit: Quis igitur animum non recipiet, & in bonam spem non excitabitur, ut totis viribus atque animi conatu, tam pio tamque grato Domi-
D no inseruiat, qui nunquam seruitiorum, & earum rerum, quas pro eius amore quis fecerit, obliuiscitur? Cum sanctus Ieremias a Domino interrogaretur: Quid
Ierem. 6 tu vides Ieremia? respondit, Virgam vigilantem ego video. Et dixit ei Dominus: Bene vidisti, quia uigilabo ego super verbo meo ut faciam illud. Ecce qualiter Deus virga uigilans appellatur: nunquam enim dormit, sed semper sibi ad exhibita seruitia attendit. Reges vero, principes, ac prælati huius mundi, non virgæ vigilantes, sed potius dormientes erga hominum seruitutes dici possunt: perpauci enim eas remunerant & compensant.

Quibus profecto debet esse magna confusio, id quod sacra pagina de Rege Assuero A
enarrat, qui cum noctem quandam insom Esth. 6
nem duxisset, iussit sibi afferri historias, & annales priorum temporum, ut uideret, si qua erant seruitia sibi aliquo tempore adhibita, quæ ipse non persoluerat, reperiensque singulare quoddam officium, quod Mardochæus ipsi exhibuerat, illud exactissime remunerauit.

Quod si Rex hic, cum Ethnicus esset, adeo gratus & beneficiorum memor erat, quare Christiani, quibus Diuus Paulus ait: Pax Christi exultet (idest, exultare vos faciat) in cordibus vestris, & grati estote, beneficia in se collata mutuo nõ reddent? B
Ac si hæc gratitudo in homine infideli reperta est, qualis in Deo reperietur? Notandum tamen est, quod quamuis (vt diximus) iustitiam nostram pharisæorum iustitiam oporteat excedere (nam illis deerat finis circunstantia, siquidem opera sua faciebant, ut ab hominibus viderentur) tamen licet eorum opera optimo fine essent facta, adhuc iustitiam nostram eorum iustitiam superare necesse est: illi enim falsam legis diuinæ habebant intel- D.Aug.
ligentiam. Nam (vt inquit beatus Au- contra
gustinus.) Praua desideria cordis, aut o- Faustũ.
dium, peccata non esse existimabant. At- C
que ita cum Dominus dixit. Amen dico uobis, nisi abundauerit iustitia vestra, &c. statim rei huius adiecit rationem, scilicet. Audistis, quia dictum est antiquis, Non occides, qui autem occiderit, reus erit iudicio. Vbi summa Veritas explicuit, illos solum hoc pro peccato habuisse. Sed quæro, unde eis tantus error oriri potuit? nam in Leuitico præcipiebatur. Leu. 19.
Non oderis fratrem tuum in corde tuo. Psal 4.
Et sanctus Dauid ait. Quæ d[i]citis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini. Et S. Isaias inquit. Auferte Isa. 1.
malum cogitationum vestrarum ab ocu- D
lis meis. In quibus locis apertissime docetur, esse aliqua peccata & scelera, quæ corde duntaxat patrantur, a quibus pœnitentiam agere maxime oportet. Ad hoc respõdeo, passiones hominum adeo esse potentes, ipsosque ita obscurare, vt id quod malum est, eis bonum esse videatur. Cum autem illi miseri pharisæi varijs passionibus pleni essent, malitia eorum excæcauit eos, vt in tantum errorem inciderent, quẽ eleganter B Augustinus, & D. Thomas re-

A futant. Ac præcipuus huius erroris confutator, est ipsa summa Veritas Iesus Christus Dei filius, qui in huius sacri Euangelij lectione ait: *Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Diuus Augustinus atque alij nonnulli doctores, iuxta Græca exemplaria, pro auté, legunt enim, quæ quidem coniunctio aptius cum præcedentibus uidetur cohærere. Vbi etiam notandum est, uocem illam, fratri, nō uacare significatione: aliud namque est in fratrem irasci, aliud uero in fratris uitia irasci. Idcirco inquit sanctus
Ps. 118. Dauid, Iniquos odio habui, & legem tuā
B dilexi. Iniquos, idest, iniquitatem iniquorum, & de hoc odio atque ira in uitia intelligitur illud eiusdem S. Prophetæ, scilicet:
Psal. 4. Irascimini, & nolite peccare. Ego autem, vt uos a periculo iracundiarum in fratres vestros liberi esse possitis, vellem potius, vos eorum casus compati, quam in ipsos irasci. Nam peccata binas facies habent, quarum altera nos ad compassionem, altera vero ad indignationem prouocat & inuitat. Peccatum enim, ut est offensa Dei, in iram concitat: vt uero est casus hominis, in compassionem inuitat. Et quoniam ex iracundia peccati, potest aliquando eue-
C nire, ut in fratrem peccantem irascaris, ideo tutius est compati propter casum eius. Aduerte tamen in præsentiarum, nomine iræ, non primum motum intelligi: quia (vt theologi testantur) primi motus non sunt in hominis potestate & arbitrio, nec eis subiacent, & ideo culpa uacare dicuntur: non enim potest esse peccatum,
D.Tho. 2. 2. q. 158. art. ad 2. quod non est uoluntarium. Sed loquitur hic Dominus de ira deliberata, ad quam voluntatis consensus accedit, qua quis cōmotus, occasionem fratris, uel grauem læsionem appetit: de qua Salomon spiritu Dei afflatus, dixit: Ira non habet miseri-
D cordiam, neque erumpens furor. O uirulentam rabiem, quæ sic hominem deformem reddit. Atque ita in prouerbiis Sa-
Pro. 18. & 27. lomon ait: Spiritum ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Et alibi: Impetum concitati spiritus, quis ferre poterit?
S.Th. 2. 2. q. 10. art. 6. & 2. 2. q. 72. ar 3. Ps. l. 26. Hæc ira, fons & origo multorum malorum est, a qua homicidiū oriri solet, quod (vt D. Thomas asserit) ex peccatis quæ in proximum committuntur, grauius est, quia hominem uita priuat. Quapropter merito S. Dauid qué-libet nostrum admonet, dicens: Declina ab ira, & derelinque furorem. Atque hoc Christianum adimplere, non multum est, siquidem gentes id facere se iactant. Nam (vt refert M. Tullius) cum insignis quidā philosophus nomine Architas famulos suos scelus quoddam admittentes comperisset, animaduertens se ira inflammatū, eos punire noluit, sed in hæc uerba prorupit: Fortunati estis, quia irascor uobis. Plato etiam (vt in uita ipsius narrat Laertius) interrogatus, quo indicio cognosceretur sapiens, respondit: Sapiens, cum uituperatur, non irascitur: cum laudatur, non extollitur. Quæ sententia maxime cohæret cum illa Ecclesiastici, scilicet, Ira in sinu stulti requiescit, & S. Iob, Iratum virum stultum vocat. Quocirca, fratres mei, ut equis in ipso cursu non fræna inijcit homo, sed longe ante, ita qui animo sunt in iram præcipiti, & ad res molestas facile irritabiles, rationibus quibusdam diu ante præsumptis, in certamen sunt producendi. A M. Tullius li. 4. Tusc. 22 Laertius in vita Platonis B Eccle. 7. Iob 36. Simile.

Valde etiam notandum est, Dominum hic nomē fratris posuisse, ut nos doceret, aliam esse fratris in fratrē, hoc est, æqualis in æqualem conditionem, aliam uel patris in filium, uel domini in seruum, uel prælati in subditum, hi namq; subditos sibi corripere tenentur, & non solum uerbis, sed verberibus coercere possunt. Sed uideant, quod pro qualitate criminum sit castigationis temperamentum, atq; ut uerborum acrimonia (quibus interdum uti opus est) internam animi pacem atque tranquillitatem, quātum fieri poterit, minime turbet. Hoc enim modo iracundia non reprehensibilis, sed sancta est. Qua succensus Beatus Paulus cuidam mago nomine Elimæ, dixit. O plene omni dolo & omni fallacia fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, nō desinis subuertere uias Domini? Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus non videns solem vsque ad tempus. *O vala me la beatissima Trinidad.* Tantane verborum asperitas est in tam sancto viro? Hinc apparet, merito B. Augustinum dixisse, in nostra disciplina non tantum attenditur, an animus Christianus ira commoueatur, quantum illius iræ causa specta tur, sicut non attēditur, utrum aliquis mœstus sit, sed causa tristitiæ eius aduertitur. Nam qui contra peccatum alicuius irascitur, vt ipse peccator in meliorem frugem C Act. 13. D B. Aug. lib. 9. de ciu. Dei.

A gem se recipiat, a nemine potest æquo iure damnari. Sed id quod D. Gregorius circa hoc ait, attendite. Summopere præcauendum est, ne ira, quæ instrumentum est uirtutis, antecedat. Perpendite obsecro, quo nomine iram appellat, scilicet, instrumentum uirtutis, atque ipsam tanquam dominam non debere antecedere; sed tanquam seruam & ancillam retroire. Hoc est, ira non debet esse præcipua causa, quæ te ad alios increpandum & puniendum moueat, sed potius zelus honoris Dei atq; proximi utilitas, ita ut fere necessitate coactus irascaris: punitio. n. ac reprehensio, ut profit magno cum B feruore & efficacia præberi debet. Selopetta, aut quoduis aliud tormentum bellicum, globum nullo modo a se excutiet. nisi prius puluerem sulphureum ei adhibeas, & ei ignem admoueas, quæ duo non ante sed retro adhibenda sunt. Si enim puluerem sulphureum tormento bellico ante adhibeas, id est, *Se por delantr le echoys la poluara la arcabuz, le poneys el fuego*, Facile rumpetur, ac te interficiet, si uero a tergo, statim globus ab eo exibit. Ita ira necessaria est, qua bilis incenditur, & ita supplicium ac reprehensio, ut oportet, exibit: sed (ut diximus) retro & non ante procedere debet. Iam (fra C tres mei) uidistis, qualiter cœlestis Magister nos doceat, non solum homicidium esse peccatum mortale, sed iram atque intestinus humani cordis odium. Idcirco ab utroque summa cura & solicitudine nobis abstinendum est. Cum dux aliquis contra hostes ad pugnandum perexit, ipsosque superauit, sæpenumero euenire solet, ut reportata uictoria rediens, ab alijs hostibus ipsi insidias occulte parantibus interficiatur, cui nihil profuit publicos hostes occidisse, siquidem occulti ipsum interemerunt. Sic non sat est, a sceleribus abstinere, sed a prauis cordis desiderijs omnino recedendum est. Nec sufficit di- D cere: Ego illum minime lædo, licet ipse mihi damnum intulerit, ego nihil ab eo coram iudice peto, cum eum uideo, libenter alloquor id enim perinde est, ac si inimicos externos superares. Sed si iuræ & odia tanquam occulte insidiantes, hostes in corde tuo remanent, ipsa animam tuã interficient, & morte æterna damnabunt. Videbis adolescentem pulcherrimum, formam elegantem uenustamque habentem, qui cum alio in certamine quodam æquatis hastis uulgo. *En una iustra* grauiter percussus, & postea curatus esset, tandem non integram assecutus est sanitatem: Hispane, *Que sobre sano*. Cum autem illum postea gibbosum, debilem, macilentum, & prauo colore affectum uides, eum interrogas: Quid est hoc domine, tunc gibbosus ac debilis eras? Profecto recto corpore incedere solebas. Forsan tuis uulneribus remedium non est adhibitum? Qui respondet: Profecto multi chirurgi uulneri meo quam plurima medicamina adhibuerunt, sed intus quædam assula lanceę, uulgę *Ragia de lanca*, remansit, quę uexat & uexabit me, quousque foras eijciatur. Sic tibi, o frater, qui cum proximo tuo rixatus es, euenit, Amicitiæ quidem inter te & ipsum contractæ sunt, sed assula quædam, uidelicet, odium in interiori cordis tui remansit, & hoc est in causa, ut in seruitio Dei & amore proximi tam imperfecte ambules. Sed nunquid tua crimina sacerdoti non es confessus? Nonne in gratiam inimici tui rediisti, & eum eo reconciliatus es? Ita sane. Verum in corde meo ad huc quædam assula, uidelicet odium remansit, & quousque a me non extrahatur, nunquam quiescam, nec in Dei amicitiam redibo.

Qui autem dixerit fratri suo, Racha, reus erit concilio. Hoc nomen, Racha (sicut D. Augustino, B. Chrisostomo, & Remigio placet) non est uox significatiua, sed uerbum Hebræum indignationem denotans ueluti si quis ira inflammatus diceret, O. Cum autem inquit. Concilio, magis pœnam quam iudicium insinuat, quia iudicium ad unum tantum pertinet.

* *Qui autem dixerit, Fatue, reus erit gehennæ ignis* Sed quæro, quare cum primus, secundus, & tertius ira consummata excandescẽtes mortaliter peccent, Dominus hoc discrimen posuit dicens, quendam illorum reum esse iudicio, alterum concilio, alium uero gehennæ? Ad hoc respondeo, Christum Dominum hanc differentiam, inter hos collocasse ad significandum, omnes eadem met pœna non esse in inferno puniendos, siquidem non omnes æqualiter delinquunt. Nam primus solũ ira non tantum peccat, sicut secundus, qui eam uoce manifestauit, hic uero non tantum

Margin notes: D. Gre. — Simile. — Simile. — Simile. — A — B — C — D — D. Aug. Chryso Remigi sup. hũc locum.

A tum peccat, quantum ille, qui eandem iram verbis ignominiosis ostendit. In hoc loco Christus Redemptor noster processum & discursum peccati in ipso homine docet. Ex ira enim peccator in exteriora signa prorumpit, postea vero ignominiosa verba ac tandem inde homicidia, & alia quam plurima mala oriuntur. Vnde exacte Salomon in prouerbijs dixit: Qui ad indignandum facilis est, erit ad peccata procliuior.
Pro. 29. Ergo (fratres mei) iracundiam in principio, & aliud quoduis peccatum, antequam in alia maiora incidatis, comprimere, & a vobis expellere omni studio contendite.
B Nefarius enim ac perditus Iudas, ex eo quia cupidus fuit, tandem furatus est, & Mat. 26 quia latro murmurauit, ac de pijssimo opere quod B. Magdalena exercebat, detraxit, dicens: Vt quid perditio hæc? Denique per hæc scelera vsque ad summum flagitium, uidelicet, usque ad traditionem & uenditionem magistri sui ac Domini nostri Iesu Christi peruenit. Puer numos ex crumena patris sui prius cadere incipit, postea ex marsupio vicini, ac tandem ex domibus exterorum aliena rapit, atque ita vsque ad Gen. 21 patibulum minime sistit. Explicans sacra pagina causam mouentem Saram, ut a viro suo Abraham filius eius Ismael e domo
C expelleretur, inquit: Cumque vidisset Sara filium Agar Aegyptiæ ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham: Eiice ancillam hanc, & filium eius. Mirabile certe, quia duntaxat vidit cum filio suo Isaac Ismaelem ludentem, tanta molestia affecta est, ut non quieuerit quo vsque pater eius ipsum e domo eiecit. Nunquid tam impium tamque nefarium era duos pueros inter se pacifice ludere? Cum quo alio puer Isaac, melius, quam fratre suo ludere pos-
D set? Ad hoc communiter respondetur, ludum illum fuisse idololatriam, & Ismaelem idola fictilia fabricasse, fratremque suum Isaac ad illos adorandum docuisse, sicut modo pueri altaria erigunt, *Y hazen santicos*. At vero Sara periculum illius ludi intelligens (nam idololatria, quæ tunc ludendo, cum pueri erant, ludus & iocus puerilis tantummodo erat postea cum pro uecta ætate essent, grauissimum scelus, & fidei quam receperant, essent apostasia) & tanto malo obuiam ire intendens coniugem suum, tam importunis precibus obsecrauit, ut ipse Domino ei iubente, & ad id impellente, Ismaelem e domo detruserit. A Vbi aperte docemur, quam plurima quæ in tenera ætate, cum pueri sumus, facimus ludi sunt; quæ quidem, cum in prouectiori ætate sumus, grauissima peccata esse non est dubium.

Monemur etiam in hoc facto, ut initio malis mederi & obstare contendamus, antequam in cordibus nostris altiores agant radices, fiantque aliorum malorum causa & origo, ita ut eis remedium adhiberi difficillimum fit. Regius psalmographus peccata funes appellat, dicens: Funes peccatorum circumplexi sunt me. Quod si (ut ait Ecclesiastes) Funiculus triplex difficile rumpitur: quanto maiori difficultate funiculus centuplex rumpetur? Multiplicauit Israel fornicationes suas, recordans dies adolescentiæ suæ, inquit S. Ezechiel. Et quid inde secutum est, o Propheta sancte? Insaniuit libidine super concubitum eorum, quorum carnes sunt, ut carnes asinorum, & sicut fluxus equorum, fluxus eorum. Ecce qualiter ex multiplicatione peccatorum, homines insaniunt & peruertuntur, ac quodammodo bruta animantia remanent. Deus a tantis malis per infinitam clementiam suam nos eripiat, ac nobis vigorem & spiritum elargiatur, ut statim ueram pænitentiam facere incipiamus, qua consequamur hic gratiam & postea gloriam ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

Ps. 118. Eccl. 4. B Eze. 23. C

IN EADEM DOMINICA Quinta post Pentecosten.

Concio II.

D

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia uestra, &c. Matth. 5.

CVm Christus Redemptor noster modum, quem in exequendis bonis operibus obseruare debemus, apud Beatum Lucam erudiret, Luc. 11. ait. Si oculus tuus fuerit simplex, totũ corpus tuũ lucidum erit. Vbi aperte innuit, sãctam intentionem, qua aliquis exercet opus, ipsum illustre efficere, quod quidem in telli-

A telligitur, dummodo opus sit bonum, & in gratia Dei fiat. Idem namque Dominus cum suis sacris discipulis loquens, inquit:
Ioan.16 Venit hora, ut omnis qui interficit uos, ar bitretur obsequium se præstare Deo. Ecce isti iustorum persecutores bonam intentionem habebant, & tamen opus eorum, uide licet, cum iustos odio prosequebantur, sceleratissimum erat. Ergo non sufficit, bonam duntaxat intentionem habere, ut opus lucidum sit & præclarum. Et ualde notandum est, Dominum non fuisse contentum, cum dixit: Si oculus tuus bonus fuerit, sed uoluisse addere: Si oculus tuus sim-
B plex fuerit, quia uerbum simplex, Hebræis significat integrum & perfectum. Ita de
Iob 1. sancto Iob sacra Scriptura dixit. Erat uir simplex. Vbi alii in Hebræo peritissimi trã stulerunt Erat uir integer, & aliorum tralatio habet. Erat uir perfectus. Ita cum Dominus ait, Si oculus tuus simplex fuerit, nobis aperte ostendit, se uelle, ut intentio in operibus nostris integra sit atque perfecta.

Idcirco sacra hodierni Euangelij lectio nos admonet, dicens: *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.*
C Quod si quis hoc modo arguat: Pharisæi habebant iustitiam, ergo erant iusti, & si iusti, ergo poterant saluari, si autem illi ea iustitia saluari poterant, ergo etiam illa iustitia, qua non erant Pharisæi, poterant saluari. Ad hoc respondetur, Pharisæos non ueram iustitiam, imo fictam & simulatam atque inanem habuisse. De quibus id quod
Rom.10 Diuus Paulus ait, affirmari potest, Ignorantes Dei iustitiam, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti. Hinc legitimum sensum illorum uerborum, scilicet,
Psal.74. Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo, facile intelligetis. Quæ
D sunt istæ iustitiæ, quas Dominus se iudicaturum ait? Profecto iustitiæ apparentes & non ueræ, quales erant Pharisæorum iustitiæ, quibus summa Veri-
Mat.23 tas inquit, Væ vobis Scribæ & Pharisæi
Simile. hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ a foris apparent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia, sic & uos a foris quidem apparetis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Sed væ, væ, & millies uæ, quot tunc in mundo pharisæorum sunt discipuli, falsa atque apparẽti iustitia pleni, in quo certe non paruam suo Creatori iniuriam irrogant. A

Quid obsecro, nobilis uir sentiet, quando uxorem suam seipsam componentem & adornantem uarijs vestibus aspexerit, non ut ipsi, sed ut alijs complaceat? Certissimum est, hoc ei maximæ tristitiæ & afflictionis causam esse, magnamque sibi iniuriam fieri huiusmodi vir existimabit. Simile.
O infinitæ maiestatis Deus, quibus uerbis iniuria & offensio, quam tuæ sanctissimæ celsitudini illi inferunt, qui opera sua faciunt ut uideantur ab hominibus, aliquo modo poterit amplificari? Qua pœna, si illam posses accipere afficereris, uidens illos seipsos bonis operibus exterioribus adornantes, non ut tibi, qui animarum ueras es sponsus, sed ut alijs sibi similib. abiectis ac uilibus creaturis placeant? O scelus æternis supplicijs dignum. Fugite, fratres mei, fugite a tanta iniquitate, & id quod Dominus ait, uidelicet, cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo, attentis animæ oculis contemplamini. Nunc Deus, tempus hoc in, quo utram degimus uobis concessit, sed mortis hora illud a nobis aufe-
Psal.74. B
ret, & tunc fictas has iustitias iudicabit, illasque seuere puniet. Quocirca (fratres mei) bona opera pura ac sancta in ecano, ne propter Dei gloriam solummodo, toto animi studio ac uiribus facere contendamus. Vt autem iactantiæ & inani gloriæ facile resistamus, similes illis, qui templũ ædificarunt, nos esse oportet, de quibus sacræ literæ aiunt. Vna manus sua faciebat opus, & altera tenebat gladium. Sic nos partim bene operari, partim uero contra iactãtiam, inanem gloriam, ac malam intentionem pugnare debemus, & sic abũdabit iustitia nostra plus quam scribarum & pharisæorum, ac non solum externus, verum etiam internus (quod Deo magnopere placet) boni erimus. Ad hoc autem significandum, iussit Dominus sibi offerri super altare pinguedinem arietis, quæ iuxta uiscera est, & ipsa operit. Hoc S. Dauid Deo obtulit, cum dicebat. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius. Non solũ vero studere debemus, ut iustitia nostra abũdet plusquam scribarum & pharisæorum, sed omni animi contentione, & spiritus C
D
Ps.102.

A feruore laborare, ut iustitia nostra uere iustorum excedat iustitiam, ipsos diuino fauore atque humili corde antecellere contendentes, in sanctis & spiritualibus exercitiis nunquam cessantes. Nam (ut Salomon ait) Iustorum semita, quasi lux splendens, procedit & crescit usque ad perfectam diem. O verba mysteriosa, diuinus spiritus nos illuminet, ut ea explicare atque intelligere, & ex illis (sicuti oportet) utilitatem capere ualeamus. Beatus Ioannes in sua Canonica inquit: Qui facit iustitiam, iustus est. Quo in loco atque in hoc sacro Euangelio, nomen iustitia, non pro B una ex quatuor cardineis uirtutibus accipitur, sed omnem uirtutem significat. Atque ita inquit Aristoteles: Iustitia commu nis est virtus. Et alibi idem ait: Iustitia est uirtutum praeclarissima, & ipsa est omnis uirtus. Licet autem Diuus Augustinus sic iustitiam definiat: Iustitia est amor Deo tantum seruiens, in amore Dei proximi dilectio includitur, ut Beatus Thomas asserit. Atque ita haec definitio omnes virtutes amplectitur. Alij doctissimi viri iustitiam definientes, dixerunt: Iustitia est C perpetua & constans uoluntas, ius suum vnicuique tribuens. Signanter in hac definitione ponitur primo uoluntas, ad ostendendum, quod actus iustitiae uoluntarius ac spontaneus est: & quia firmitate opus est, additur, quod sit perpetua & constans voluntas illa, vbi actus ponitur pro habitu. Saepe habitus specificantur per actus. Potuissemus autem iustitiam sic definire: Iustitia est habitus secundum quem aliquis constanti & perpetua uoluntate ius suum unicuique tribuit, & qui facit hanc iustitiam, iustus est. Sunt autem tres, quibus ius suum tribuere debe- D mus, uidelicet, Deo, nobis, & proximo. Quid vero Deo possumus tribuere? Nonne ait sanctus Dauid, Domini est terra & plenitudo eius? Ita profecto, sed ipse omnia homini dedit, sicut idem sanctus Dauid testatur, dicens: Omnia subiecisti sub pedibus eius. Oues, quas Deus peculiariter diligit, sunt hominum animae, & eas suas appellat. Omnes, inquit, animae meae sunt: & has eis reddere debemus. Sed qualiter? Nonne ipse eas omnes habet, siquidem illarum creator est? Hoc per similitudinem quandam facile intelligetis. Habet Rex munitissimam arcem, & ut

Prou. 4.

1. Ioa. 3.

Arist. 5 Ethico.

D. Aug. li. de moribus eccle.

B. Tho. 2. 2. q. 58. ar. 1.

Instit. de iustitiae & iure in prin.

D. Tho. 2. 2. qu. 58. ar. 1.

Psal. 23.

Psal. 8.

Eze. 18.

Simile.

melius seruetur, praesidi cuidam uiro bonae aestimationis, eam sub publica fide seruandam & custodiendam committit: ea lege, vt quoties ab eo petita fuerit, ipsam libenter tradat, quas conditiones idem praeses arcis, sub poena proditoris acceptat. Sic Deus cum hominibus se habet, quorum cuilibet animam unam iuxta normas id est, *Conforme a los aranzeles*, suae diuinae legis regendam & gubernandam ea lege committit, ut quando ab eo petita fuerit, eam reddat, tunc autem ipsam Deus ab homine exigit, cum aliqua res sui diuini seruitii, cui ipse homo se totum dedat & addicat, offertur. Atque ita diuinus Psaltes ait: Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam non sum oblitus. Hoc est, Domine, animae meae claues, ut eam custodiam, mihi tribuisti, & id quod promisi, cum ipsam mihi tradidisti, non oblitus sum. Ex hoc infertur, peccatores non solum esse iniustos, sed etiam proditores. siquidem fidem, quam in baptismo praebent, uiolant, O infoelices peccatores, vt quid non erubescitis, & uos ipsos confunditis, non praestantes diuinae maiestati debitum, quo astricti estis? Qui cum a uobis animam commissam exigit, ipsam minime redditis, eo quod eam alienatam & uariis sceleribus oppressam habetis. O execrandam abominationem. Ferendumne est, ut anima, inaestimabilis ualoris, a quibusdam uili precio uendatur, ab aliis uero impudenter pignori detur? Quod ut melius perspiciatis, notandum est, hominem esse animal rationale, hoc est duabus rebus constare, altera quidem infima & abiecta, uidelicet misero & corruptibili corpore, pluribus aegritudinibus quam caeterorum animalium corpora obnoxio: altera uero pretiosa & excellenti, uidelicet, anima, quam Dominus ad imaginem & similitudinem suam procreauit. Solet imago, quae peritissimi artificis manu depicta est, summopere laudari, & qui illam possidet, saepenumero dicit: Hanc effigiem nullo precio aut dabo, aut commutabo, quoniam a celeberrimo pictore Appelle, qui caeteros arte pingendi longe antecelluit, confecta est. Quanto ergo magis facienda est mens, quae a solo Deo creata & efficta est? Ad generationem omnium rerum Deus cum causis secundis concurrit, at uero animam

A

B

Ps. 118.

C

D

Simile.

Simile.

A mam sua duntaxat infinita potẽtia creat. Sicut pictor, qui amplam tabulam multis figuris ornatam in lucem edere conatur, iubet discipulis suis, vt imagines, quæ in extremis partibus atque in angulis ipsius tabulæ futura sunt, depingant: quod vt melius efficiant, idem artifex manus eorum penicillo ducit: imaginem vero, quæ in medio apparere debet, & cuius pulchritudine omnis tabula decoranda est, ipse propria manu, vt perfectior sit, depingit. Hic mundus tabula quædam est varijs imaginibus, scilicet, diuersis creaturis, quæ in eo sunt adornata, ad conficien-

B das autem has imagines, omnipotens Deus artifices quosdam, videlicet solem, lunam & alios planetas, atque elementa habet, quæ omnia ad illarum generationem concurrunt, & ideò vocantur pictores imaginum huius tabulæ, scilicet, mundi, Deo ipso cum illis tanquam magistro (qui manum discipulorum pingendo ducit) concurrente: effigiem autem, idest, animam, quæ in medio est, omnemque tabulã sua pulchritudine decorat, Deus optimus Maximus sua infinita sapientiá solus scit depingere. Multis uero lacrymis, & maxima commiseratione dignum

C est, quod cum homo corpore uili & anima pretiosa constet, corpus nullo pretio commutat, animam vero breuissima quaque voluptate, vel paruo honore aut minimo lucro libentissime præbet. Quanti, Simile. obsecro, o infœlix peccator, tuũ miserrimum corpus, vt in vinculis & captiuitate apud Turcas esset, venderes? Illud profecto centum mille aureis & pro totius mũdi rebus minime traderes: quid enim mihi omnia ista prodessent, si ego miserrimæ seruituti obnoxius futurus eram? Ergo si corpus tanti facis, quare mẽtem, quæ inæstimabilis pretij est, non pluris

D æstimas? De hoc per Ezechielem prophe-
Eze. 13. tam Dominus conqueritur, dicens: Violabant me propter pugillum hordei, & propter fragmen panis. Illi, qui animam vendunt, sunt omnes, qui tam deprauate delinquunt, & vitijs ita deditis sunt ac propensi, vt de correctione sua nunquam cogitent, nec vitia relinquere, & ad Deum se conuertere, aliquo tempore proponãt: illi autem, qui eam pignorant, sunt ij qui peccantes, & multa scelera committentes, dicunt: Statim me corrigam, & in meliorem frugem recipiam. Quibus ad in- A
Simile. star illius euenit, qui pignus aliquod in cauponam mittit, non eo animo vt apud ipsum cauponem maneat, sed animo illud statim repignerandi, at uini cupidus quotidie plus uini sibi mitti ad bibendũ iubet, & quantum ipsius vini augetur cupiditas, tantum super pignore debitum multiplicatur, ita ut tanto debito obligatus, dicat ipsi cauponi. Pignus, quod apud te pigneraui, siquidem debitum, quod super illo debeo, ita multiplicatum est, ut illud soluere minime possim, tuum sit. Sic aliqui sunt, qui aiunt se peccatum aliquod semel & non amplius velle com- B mittere, postea uero aliud atq; alia multa ad mittunt: & taliter super pignore, videlicet, super anima debitum peccatorum onerant, atque in ipsis sceleribus ita veterascunt, ut omnino impotentes ad pœnitentiam agendam sibi esse videantur, quos mors sic imparatos rapit: pignus uero videlicet anima, remanet in dæmonis potestate. O æterne Deus, concede obsecro mihi, per infinitam clementiam tuam spiritus feruorem, vt hæc tanta flagitia, ut oportet, sciam amplificare: Qualiter, o miseri animas vestras omnipotenti Deo præbebitis, si ipsas a vobis alienatas, & vt quid uile, uenditas habetis? Qua- C re non contremiscitis vos ipsos in tanto periculo positos cõtemplantes? Sed quædam uobis optima nuncia nunc significare uolo, atq; utinam ea capere, vobisq; prodesse uelitis. Scitote vos, quamdiu in hac uita commoramini, libertatem & opportunitatem habere, ut has uenditiones possitis irritas facere atque dissoluere. Nã publica huius Regni lege permissum est, ut omnes pupilli, & qui sub tutoribus sunt, possint quoscunque contractus, qui in ipsorum damnum facti fuerint, annullare. Dum hanc miseram uitam ducimus, omnes (ut ait D. Bernardus.) pupilli su- D
D. Bern. mus donec (sicut B. Paulus inquit) occur-
Ephe. 4. ramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filij Dei in uirum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: ut iam non simus paruuli fluctuantes. Et tanquam pupillis, Deum nobis Angelos Psal. 90. tutores ac pædagogos tribuisse testatur Regius Psalmographus, dicens: Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus vijs tuis. Idcirco modo quamcunque

A cunque venditionem dæmoni, mundo, aut carni factam optimè possumus reuocare, siquidem ad illam faciendam nullam facultatem habebamus. Fit autem irrita hæc venditio, per veram quam de peccatis nostris agere debemus, pœnitentiam. Eia, fratres mei, estne aliquis vestrum, qui animam suam vendiderit? Estne hic aliquis concubinarius, qui propter carnales delitias se Sathanæ vendiderit? Est hic aliquis honoris ambitiosus, aut aliquis auarus, qui propter caducam & inanem gloriam, vel propter vilem pecuniam corda sua vendiderunt? Soluite, fratres, soluite per salutem
B vestram, ac remedium animarum uestrarum has infœlices venditiones. O vos miseri, o infausti, quis vos ita dementauit, ut tam bonam opportunitatem contemnatis, illamque præterire absque vtilitate vestra permittatis? Quid, quæso, damnati in inferno darent, si libertatem quæ nunc vobis sese offert, haberent? Si Angelus nomine Dei ad prædicandum illis e cœlo descenderet, qualem pœnitentiam agerent, vt se a tantis tormentorum generibus eriperent? Ergo existimate nunc, & animo concipite, iam vos in horridis inferni ignibus ardere, posseque ab illis facile libera-
C ri, si vestrorum peccatorum veram pœnitentiam egeritis, atq; ita ad illam agendā vos ipsos incitabitis, animasque vestrás, vt ad suum verum Dominum, videlicet, altissimum Deum redeant, redimetis.

Secundus vero, cui ius suum tribui debet est unusquisque sibi ipsi. Sed dicetis O pater id certe prædicare non opus est, nullus enim extet, qui vi sibi prouideat, aliū pelle, si posset, non exuat. Non id profecto, fratres, est ius, quod ad inuicem vobis debetis, quin potius magis nociuū quam vtile est. Sed quod uobis debetis, est quædam uestrorum appetituum & affectio-
D num mortificatio: & hoc inquit S. Pro-
Oseæ.10. pheta Oseas. Seminate vobis in iustitia, & metite in ore misericordiæ. Quoniam si seminatis in misericordia, vosipsos, ut oportet, non castigantes nec mortificantes, metetis in iudicio condemnationem. Pro quo est notandum, seminationem nostram esse diuersam a seminatione agricolarum. Illi enim id quod seminant, colligunt, si triticum seminant, triticum colligunt: si uero hordeum, hordeum metent. Nos autem si in hac uita lacrymas seminamus, gaudiū colligemus, A si labores, otium, si paupertatem voluntariam diuitias; si obedientiam libertatem metemus. Ergo seminate vobis in iustitia & metetis in misericordia.

Tertius denique, cui ius suum reddere debemus, est proximus noster. Ius uero ei debitum a nobis, est bonum exemplum, quo eum ad bene operandum prouocemus. In diuinis literis quidam Angelus sanctum Moysem sic alloquutus fuisse legitur: Immolabis Deo super montem istum. Exod.5 Pro quo in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur. Immolabitis Deo super montem istum. In quo B significatur, bonum opus publicum ab uno factum, alios quamplurimos ad faciendum commouere, atque ita ex immolabis, sequitur immolabitis. Sed proh dolor, quam aliter multi faciunt, qui publice delinquere gaudent, ac suis deprauatis exemplis proximum peruertere conantur, sicut illi, de quibus Dominus per Oseam prophetam conqueritur, dicens. Oseæ.4. Super capita montium sacrificabant, & super colles accendebant thimiama, ideo, fornicabūtur filiæ uestræ, & sponsæ uestræ adulteræ erunt. Hoc est, ex publicis parentum & sponsorū peccatis, filiæ & spon- C sæ ad seipsas peruertendum occasionem capiebant. Quapropter egregie S. Thomas inquit, D.Tho. 3.par. q. 84.ar.6. ad. 1. peccata publica esse nimis execranda: tum quia peccator publicus uidetur ex maiori contemptu peccare, tū quia cum scandalo aliorum peccat. 1. Ti.5. Ideo B. Paulus ait. Peccantes coram omnib. argue. Quasi dicat Nūquam dissimulanda sunt peccata publica sed obiurganda & arguenda. Et rationem reddens, addit. Vt & ceteri timorem habeant.

Qui hæc tria adimplet, iustitiam facit & iustus est, ac de huiusmodi inquiunt superius adducta uerba. D Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectam diem. Semitam iustorum uocat Spiritus sanctus piorum hominum uitam, propter coarctationem & rectitudinem conscientiæ, ac propter sanctum timorem, quo reguntur & gubernantur. Horum autem tranquilla & sancta uita, quotidie in melius usq; ad perfectam diē augetur. Ad intelligendum uero quę sit ista perfecta dies, maxime perpēdēdū est, sanctum Moysem, cum modū quo

Deus

A Deus omnes dies fecit, numeraret sem-
Gene.1 per a uespere inchoasse. Factum est (in-
quit) uespere & mane dies unus, id est, pri-
mus. Et inferius. Factum est uespere &
Psal.54. mane dies secundus. Ac sanctus Dauid
ait. Vespere & mane & meridie narrabo
& annuntiabo, & exaudiet uocem meam.
Hunc ordinem numerandi dies a uespe-
re incipiendo, Spiritum sanctum uoluis-
se intexere existimo, ut uidelicet, per illum
significaretur, ordo quem habet dies spi-
ritualis, quo iusti perficiuntur; qui a uespe-
B re uitæ actiuæ eorum incipit, Statimque
mane uitæ contemplatiuæ sequitur, & ita
augetur & crescit usque ad meridiem, in
quo umbræ fidei consumuntur, scilicet,
usque ad claram Dei in gloria uisionem.
In cuius rei mysterium, Christus Redem-
ptor noster uesperi in cruce mortuus est,
& mane resurrexit, ac meridie cœlos
ascendit: innuens in hoc nos in uesperi
uitæ actiuę debere corpora nostra cruce &
pœnalibus exercitiis mortificare, in ma-
ne uero uitæ contemplatiuæ, resurgere no
uo spiritu ac nouo diuini amoris feruo-
C re, tandem postea in claram Dei uisio-
nem ascendemus. De illis duabus san-
ctus Dauid ait. Ad uesperam demorabi-
Psal.29. tur fletus & ad matutinum lætitia Nam
in uita actiua, mens in deplorandis pecca
tis, atq; in tolerando aliquid pœnale pro
illis se exercet, in uita autem contempla-
tiua solet gaudia & cœlestes consolatio-
nes accipere Appellatur uere uita actiua
uesper, & contemplatiua mane quoniam
uesper solet esse mane futuri prænuntius.
Atque ita dominus dixit. Facto uespere di
Mat.16 citis. Serenū erit, rubicundum est enim cę
Simile. lum. Nam sicut rubedo uespertina, signū
est ex qua colligimus, uenturum mane cla
D rum & serenum futurum esse, sic discipli-
næ, flagella, cilicia, ieiunia, atque alia ope-
ra pęnalia, quib uir iustus in uespera vitæ
actiuæ corpus suum affligit & macerat,
signa sunt aperta, ex quibus colligi potest
mane uitæ contemplatiuæ splendidum ac
lucidam futurum esse, & hoc modo angē
do progredi debet usque ad pfectum diē,
scilicet, usque ad clarā Dei uisionem. Ecce
igitur, fratres, charissimi, qualiter iusti nō
solum volunt, ut iustitia sua pharisęorum
iustitiam excedat, uerum etiam omnes
qui ueram iustitiam habent, præclaris vir
tutum exercitiis anteire & superare conan

tur. Maxime etiam oportet, ut iustitia no- A
stra abundet plusquam Scribarum & pha
risæorum, propter falsam quam legis ha-
bebant intelligentiam, iram enim & odiū
cordis peccatum esse non existimabant:
quod hic lumina Veritas apertissime re-
probat & condemnat, inquiens. *Audistis,*
quia dictum est antiquis, & cætera.
Vsque *Reus erit gehennæ ignis.* Piissimus
Dominus nec solo duntaxat verbo aut in Plinius
ordinata uoce uult, ut nos proximos no li.2.c.16
stros offendamus. Plinius insignis rerum Simile,
naturaliū indagator, inquit. Regem apū, B
cū a natura pulchrior ac duplo maior cæ-
teris omnibus, & colore nitidior conditus
fuerit, tamen stimulo, quo reliquę apes no
cent, priuatum esse. Vbi eiusdem naturæ
author nos apertissime docuit, tanto ali-
quem debere plures molestias & iniurias
pati, atq; ad nocēdū aliis esse impotētior,
qto nobilior est, & alios magis antecellit.
Si ergo offers munus tuum ad altare, &
ibi recordatus fueris, quod frater tuus ha-
bet aliquid aduersus te, relinque ibi munus
tuum ante altare, & uade prius reconciliari
fratri tuo & tunc ueniens, offer munus C
tuum. Mira docendi ratione Dominus his
verbis usus est. Vbi enim ad summum re-
pente gradum conscendit, inferiores om-
nes in eo complexus est. Satis esse uideba
tur dixisse. Si proximum læseris, illum pla
care, illique satisfacere, solicite cōtēde, sed
nequaquam hoc solo contentus, omni sa-
crificio & oblatione ei interdixit, donec
offensum fratrem debita satisfactione pla
caret. Cum uero ait, ut sacrificium incœ-
ptum relinqueret, & opus interrumperet,
atque ad quærendum fratrem, quem læse-
rat, ipsamque placandum tenderet, rem
hanc magis amplificauit, ostenditque le
pacis inter proximos maximum esse ama D
iorem Atq; ita B. Chrisostomus explicās, D. Chr.
hunc locum, inquit. Vide misericordiam fu. Mat.
Dei, quæ plus respicit hominum utilita- capit.5.
tem, quam suum honorem. Hic præintel-
ligi vult, quod vis opus externū, quo Deū
promereri studemus, ut est oratio, ieiuniū
carnis, afflictio, eleemosyna, & alia id ge-
nus. Nihilominus tamen munus præcel-
lentissimū altaris nomi testantenti, Eucha
ristia est. Itaque ubi commode fieri potest
reconciliatio, sanctam communionē præ
cedat, oportet. Vnde B. Hieronymus. Si
munera nostra absque pace non offerre

pos-

A posumus, quanto magis corpus Christi, accipere: iudicium damnationis sibi conscicit, qui cum Iuda accedit ad sacramentum summæ pacis. Cæterum, quando munus sit relinquendum in altari, donec reconciliatio fiat, prudentia maxime opus erit. Est enim hoc mādatum affirmatiuū, quamobrem loci & temporis circunstantia maxime eget: lex namque spiritus sapientię & intellectus omnia sapienter præcipit. Itaque quod ad animum attinet, absolute dictum est: Vade prius reconciliare
B fratri tuo: quo ad executionem uero, nisi commode fieri possit, non ita. Tu uero, ô homo, quo læsus es, offensori tuo libenter parce, ut Deus tua etiam scelera remittat, eumque ex toto corde tuo dilige, &
Ps. 104. Dominum propitium habebis. Contemplare quæso, id quod sanctus Dauid ait, scilicet. Dilexi, quoniam exaudiet Dominus uocem orationis meæ. Sanctus Pro-
Caieta. pheta hic, quem dilexit, minime explicit, sed Caietanus hoc animaduertens inquit: Attende quo tempore, & ubi sanctus Propheta hunc Psalmum ediderit, & quem
C dilexit, facile intelliges, tempus namque fuit, cum in spelunca Saulem ipsum persequentem, potens occidere, non interfecit, & tunc temporis ait Dilexi, scilicet, inimicum meum Saulem, quoniam exaudiet Dominus uocem orationis meæ. Hoc est Deum, in meis necessitatibus habebo propitium: nam propter eius amorem dilexi illum, qui me odio prosequebatur. Sic tu, eundem Deum, si hoc ipsum feceris, propitium habere non dubites. Ad confusionem autem omnium, qui se maximos Christianos esse
Seneca. putant, uobis egregium dictum ac sententiam hominis ethnici referre uolo. Se-
D neca philosophus inquit: Dissensio ab alijs, reconciliatio a te incipiat: O utinam uerba hæc in cordibus nostris scriberentur, & per illa duceremur, magnam profecto gloriæ coronam in conspectu diuinæ maiestatis consequeremur. Ergo, ô Christiane, non expectes obsecro, ut fra-
D. Chr. ter tuus ueniam a te postulet, sed tu ip-
ho. 12. sum inuita. Festina, inquit Diuus Chryso-
su. Mat. stomus, inimicum tuum præuenire ad amicitias, ne forsan te tardante, ille pręueniat ad rogandum, & de manu tua rapiat pietatis mercedem. Illuminet Deus, atque inflammet suo diuino amore corda nostra, ut posthac ita faciamus, & sic abun- A dantem mereamur gratiam, qua comparatur gloria ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA SEXTA post Pentecosten.

Concio Prima.

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, etc. Marci 8. B

LOquens sponsa de suo sponso Simile. in Canticis ait: Botrus cypri dilectus meus mihi, in uineis Engaddi. Non inquit. Dilectus meus granum est botri, sed Botrus. Quemadmodū enim in botro non unum, aut alterum granum inueniuntur, sed multa: ita sponsa multa remedia & beneficia a Dño accepisse hic fatetur. Hoc autem donis, quę S. Ecclesia a Deo, antequam fieret homo ac- C cipiebat, recte applicari potest. Nam postquam liberalissimus hic Dominus homo factus est, non solum se botrum appellauit, sed apud D. Ioannem inquit. Ego sum Ioā. 15. uitis uera, innuens, quod sicut uitis uuis Simile. onerata, racemum superat, & antecellit, sic beneficia, quę in homines, postquam factus est homo, Deus confert, illa, quæ olim ante eius sanctissimam incarnationem præstitit, longe antecedunt. Huius apertæ ueritatis testimonium certissimū est, id ꝙ D. Matthæus eādem, quam hic B. Mat 15 Marcus agit historiam narrans inquit, scilicet, Ascendens Iesus in montem sedebat ibi, & accesserunt ad eum turbæ multæ ha- D bentes secum multos cæcos, claudos debiles, & alios multos, & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit.

Nequaquam uero contentus est piissimus Dominus hæc tot tamq; singularia beneficia præstando, sed (ut hic S. Euangelista Marcus ait) Sciens illos nō hře aliqd ad manducandū. *Conuocatis discipulis ait illis. Misereor turbā, quia ecce iam triduo sustinēt me, nec habēt quod māducēt.* Certè cū animaduerto, turbā illam triduo in deserto, sine domo, sine tecto sine hospitio, sine

A sine cibo, (q̃ prope iã defecerat) perdurantẽ, dieiq; æstum, & noctis intemperiẽ, cum paruulis etiam, & uxoribus tolerantem, ac super nudam humum cubantem, quid aliud iudicare potero, quam eam fuisse Dominicæ præsentiæ gratiam, eam in sanando uirtutem, eam in docendo suauitatem, & eloquentiam, ut homines illi sui quodammodo obliti, vsque adeo à diuina illa Domini præsentia, & docentis ore suspensi essent, ut neque longioris viæ, neque inediæ, quæ illos iam premere cœperat, recordarentur? Optima quidem sese mihi nunc offerebat occasio, ad increpandos huius tempestatis Christianos. B Sunt enim aliqui, qui ferè nunquam concionem audiunt, quos ego admoneo, ut magnopere perhorrescant, ne super illos, id quod Dominus per Prophetam Oseam Hebreæ genti ait, incidat: Oblita es legis Dei tui, obliuiscar filiorum tuorum, & ego. Id est: Contempsisti legem Dei (quia vt Beatus Thomas inquit obliuio paruipensionis est euidens signum, ea enim quę magni æstimamus, magis memoriæ infigimus) & in pœnam huius sceleris obliuiscar filiorum tuorum & ego. Sed quęro, qualiter obliuio in Deo esse potest? Ad C hoc Diu. Augustinus respondet, dicens; Tunc Deus meminisse dicitur, quando aliquid facit, tunc obliuisci, quando non facit. Et alibi apertius explicuit, quod obliuisci est, non misereri. O terribilia uerba Quomodo, ò peccator, qui diuinæ legis ita obliuisceris, & concionatores illam tibi in memoriam reuocare uolentes contemnis, hæc uerba non pertimescis? Si Deus in pœnam tanti sceleris tui non miseretur, quid facies? quid remedij cupies? Eisdem namque, quibus anteà supernus Dominus fuerat minitatus, per Prophetam Ezechielem sic ait: Ecce, ego extenD dam manum meam super te, & auferam iustificationem tuam, & dabo te in animas odientium te. Vbi alia translatio habet, Auferam iustitiam à te, & in Hebræo est: Auferam statutum tuum à te, & in contextu Gręco legitur, Auferam legitima tua à te. In quarum translationum varietate significatur, Deum in pœnam grauium peccatorum multoties permittere, homines in tot scelera ac flagitia incidere, ut fidem, legem, obedientiam, atque illa, quæ ipsorum iustificationem adiuuabant, amittant. Et hac grauissima pena A Dominus hic infœlicibus peccatoribus minatur. Quid igitur, ò miser, expectas, siquidem ijsdem quibus illi ambularant, vijs incedis? Deus ipse qui luminum Pater est, te illuminet, ut resipiscas, & in meliorem frugem te recipias, atque remedium, siquidem nunc per tempus tibi licet, diligentissimè quæras. Alij autem sunt qui ad audiendum quidem uerbum Dei conueniunt, sed non sicut isti uenerunt ieiuni. postquam enim cibis se onerarunt, tunc in Ecclesiam ad audiendam concionem, seu ut potius dicam, ad dormitandum in concione, uel ad propriam, & alio B rum attentionem peruertendam confluũt. Quamuis concio ad populum habita, non sit sacrosanctæ Eucharistiæ communio, ut ieiuni eam audire teneamini, tamen, ut melius cordibus uestris imprimatur, ieiunos conuenire maximè conducit. In sacra Regum historia legitur, Saul 1.Re. 9. puellas quasdam Hebræas, quæ a fonte veniebant, interrogasse: Num hic est uidens? Et ipsæ responderunt: Hic est, hodie enim uenit in ciuitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelso. Ingredientes urbem, statim inuenietis eum, antequam ascendat ex celsum ad vescendum, C neque enim comesturus est populus, donec ille ueniat, quia ipse benedicet hostiæ, & deinceps comedent, qui uocati sunt. Perpendite, obsecro, fratres, qualiter Hebræus populus non afficiebatur molestia, cum ieiuni prophetam sacra peragentem, expectabant. Nunc autem ex uobis quam plurimi, viginti horas ludentes absque ciborum memoria consumitis, & ad concionem uenire non potestis, quin prius cibum sumatis, atque ita diuinum verbũ parum dispositi, & minus attenti auditis. Et licet hoc malum sit, tamen multo peius est, uós inordinatis affectionibus, & passionibus, quæ effectum uerbi diuini D impediunt, plenos ad diuinam concionẽ audiendam accedere. B. Ambrosius inquit, quod sicut illi qui uinum colligunt, Simile. dolia, & cados præparare debent, parum enim prodest, vuas optimas, & uini abundantiam magnam habere, si uasa in quæ mittendum est immunda sunt, ita ad recipiendum diuinum uerbum, corda uestra mundari, ac sanctis affectibus ornari oportet, nam alias ex his, quæ in concione

Osee.4.
B.Th.1. 2.q. 47. art.2.
D. Aug. li.15. de Tri.c.16
Idẽ li. de efficiẽtia diuinitatis.
Ezec.16

A ne dicta fuerint, parum fructus atque utilitatis percipiemus. Qualiter, obsecro, musicus instrumentum, quod pulsare contendit, concinnare poterit, si ipsum chordas non habet? Impossibile erit illud, si ita est, in consonantiam posse redigi. Quid peccator est, nisi instrumentum sine fidibus, uidelicet, sine timore & amore? Qualiter ergo à concionatore in harmoniam, dum ita fuerit, redigetur? His similitudinibus dispositionem, qua ad audiendam cœlestem sacrosancti Euangelij doctrinam, ut in mentibus uestris operetur, conuenire oportet, facilè intelligetis. Nam idem Dominus per Isaiam prophetam ait; Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos? id est, ad sermones meos. Quibus uerbis ostenditur, quantum diuinæ maiestati placeat ille, qui ab omni inordinata affectione expeditus, (hoc enim per pauperculum significatur) & timore plenus ad audienda diuina uerba ex ore prædicatoris accedit. Ideo non inquit: Ad quem aspiciam, sed; Ad quem respiciam, id est, in quo sæpenumero oculos meos, tanquam re mihi gratissima, figam?

Simile.

B

Isa. 66.

C Valde etiam notandum est, hanc hominum multitudinem, dum esset cum Christo Redemptore nostro in deserto, licet uictum non habebat, minime conquestam fuisse, nec Domino dixisse, ut ipsam accepta eius benedictione dimitteret. Quando verò Israeliticus populus cũ Moyse in solitudine erat, cùm singularem, & excellentẽ cibum, videlicet, manna, quo absq; aliquo magno labore fruebatur, haberet, tamen in sacra pagina alter ad alterum dixisse legitur; Constituamus nobis ducem, & reuertamur in Ægyptum. Ex quo apparet discrimen, quod inter esse cum Deo, aut

Nu. 14.

D esse cum hominibus, reperitur. Nam cum Deo, licet cibus non habeatur, uoluptas & gaudium est, sine Domino autẽ, quamuis manna sit, omnia amaritudo esse uidetur. Meritò ergo in Sapientia dicitur; Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædium conuictus illius, sed lætitiam & gaudium. Hac dulcissima conuersatione sanctus Propheta, dum per asperas Palęstinæ solitudines exulabat, detinebatur, ut ipse fatetur, dicens; Cantabiles mihi erant iustificationes tuę in loco peregrinationis meæ. Et alibi, In terra deserta, inuia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi, ut uiderem virtutem tuam, & gloriam tuam. Hoc est, perinde ac si in sanctuario tuo tibi assisterem, ita tuam gloriam, maiestatem, omnipotentiam, & perfectionem in hac solitudine contemplor, quod quidem labores meos dulces ac suaues reddit, eosque patienter perfero. Idcirco merito in Prouerbiis dicitur; Melius est uocari ad olera cum charitate, quam ad uitulum saginatum cum odio. Et in Hebræo atque in Paraphrasi Chaldaica clarius habetur; Melius est uocari ad conuiuium oleris cum charitate, &c. quod idem est, ac si diceretur; Plus ualet conuiuium oleris cum Deo, quam sine eo abundantes epulæ atque opiparæ. Ex defectu autem huius conuersationis, multa mala in mundo oriri solent, ut B. Paulus ad Romanos scribens, nos docet; Sicut (inquit) non probauerunt Deum habere in notitia (id est, quia conuicti sunt, nullam Dei memoriam habere) tradidit illos Deus in reprobum sensum (id est, permisit eos tradi) ut faciant ea quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, &c.

Sap. 8.

Pf. 118.

Psal. 62.

A

Pro. 15.

B

Rom. 1

C Atque huius ueritatis ratio est apertissima, quoniam actualis, quę de Deo habetur, memoria, in ipsis mentib. reuerentiã, timorem, & amorem gignit, reuerentia uero, amor, ac timor Dei, obedientiam generat, obedientia autem omne peccatum expellit, ac deficiente memoria Dei, hæc omnia deficiunt, & ita uitiis & sceleRib. locus atque aditus patefit. Hanc eandem causam assignat S. Daniel, circa illorum improborum senum peruersitatem. Auerterunt (inquit) sensum suum, & declinauerunt oculos suos, ut non uiderent cęlum, neq; recordarentur iudiciorum iustorum. Diligamus igitur, fratres hanc sanctam conuersationem, & in illa dies noctesque consumamus, toto animi conatu laborantes & contendentes, ab hoc cęlesti Redemptore nõ discedere, In canticis nanq; dicitur, sponsus ab sponsa propter ipsius pigritiam, ignauiã, & negligẽtiam fugisse. Ob cuius rei causam quærens ipsum sponsum, in manus percutientiũ, & spoliantium eam incidit, ut ipsamet fatetur, dicens; Inuenerunt me custodes, percusserunt me, & uulnerauerunt me, tulerunt pallium meum custodes

Dan. 13

D

Cant. 5.

A custodes murorum. Caue igitur ô anima, ne a te hoc summum bonum secedat, statim enim in manus alicuius, qui te percutiat, vulneret, spoliet, & perdat, scilicet, in manus mundi, carnis, & diaboli incides.

Ait igitur Dominus. *Misereor super turbam quia ecce iam triduo sustinent me &c* Vsque. *Quidam autem ex eis de longe uenerunt.* Res plane admiratione digna est, uidere rationem, quam gratissimus hic Dominus munerum & seruitiorum sibi factorum habet. Attendite qualiter dies, B quibus turba illa cum ipso in deserto fuerat, longum iter quod confecerat, magni faciens, peculiariter enumerat & specificat. Ita cum Maria Magdalena fecisse Lucæ.7. legitur, nam omnia seruitia quæ ipsa in domo pharisæi illi exhibuit, singulariter enumerauit. Et Patriarchæ Abraham factum, quod imperio suo egerat glorificās, Gen.22. dixit. Per memetipsum iuraui, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi, &c. Videte quomodo omnes illius eximiæ obedientiæ circumstantias peculiariter commemorat. Non solum enim ait. Filio tuo, uerum etiam adiecit, vnigenito. O benedictus & glorificatus sit talis Deus. Fœlices ac beati illi, C qui se seruos seruitu ti eius dicant, & ei libentissime inseruiunt. Inter probos & improbos, hoc præter alia discrimen uersatur, quod probi Deum imitantes beneficia in se collata magni æstimant, & multis gratiarum actionibus amplificant. Ita Deut.8. sanctus Moyses in Deuteronomio inquit Dominus Deus tuus intro ducet te in terram bonam, terram riuorum, aquarumque & fontium, in cuius campis & montibus erumpunt fluuiorum abyssi, terram D frumēti, hordei, ac uinearum, in qua ficus & malagranata & oliueta nascuntur, terram olei ac mellis, ubi absque ulla penuria comedes panem tuum, & rerum abundantia perfrueris, ut cum comederis & satiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima, quam dedit tibi. Perpendite, qualiter sanctus uir, vtpote Deo gratus excellentias illius optimæ terræ peculiariter commemorat, amplificans & magni faciens immensi Dei beneficium. E contra improbi, quippe qui ingrati sūt beneficia accepta paruifaciunt & contemnunt, sicut illi duo maledicti Dathan

& Abyron, qui (ut in Numeris legitur) A sancto Moysi impudenter dixerunt. Num Nu.16 quid parum est tibi, quod eduxisti nos de terra, quæ lacte & melle manabat, ut occideres in deserto, & ut nostri dominatus esses? Reuera induxisti nos in terram, quæ fluit riuis lactis & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum & uinearum: an & oculos nostros uis eruere? Hoc per ironiam aiebant, quasi dicerent. Promisisti nobis terram abundantem, & dedisti sterilem ac siccam solitudinem. Eandem ingratitudinem omnis populus ostendit sancto Moysi & Aaron, dicens. Quare B nos fecisti ascendere de Aegypto, & eduxistis in locum istum pessimum, qui seri Nu.20. non potest, qui nec ficum gignit, nec vineas, nec malogranata? O diabolicam peruersitatem, & hominum nequitiam, qui cum ingentes gratias diuinæ liberalitati agere deberet, eo quod in terra sterili cibum tam sapidum, & manibus angelorum conditum, & absque labore ipsorum comparatum (siquidem ad fruendum illo terram colere, aut serere, uel in ea insudare non opus habebant) eis tribuebat: tanti benefic.j immemores de sterilitate terræ, & per consequens, de ipso Domino detrahebant & murmurabant: atque ita gratiarum actiones, C quas Domino reddere debebant, in querelas commutab.nt. Omnipotens Deus per infinitam clementiam suam nos eripiat, ne in huiusmodi ingratitudinem prolabamur, quin potius tanquam grati minimum quodque beneficiorum eius magni faciamus.

Misereor inquit *super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me* Sustinere est idē quod expectare. Atque ita diuinus Psaltes ait. Sustinuit anima mea in uerbo D eius, sperauit anima mea in Domino. Psal.129. Vbi posterior particula declaratio est prioris. Hoc pijssimus Iesus ad subueniendum illis egenis, pro ratione adducit, inquiens. In me hucusque sperauerunt, & propter meum amorem laboribus & necessitatibus se commiserunt, ideo meæ pietati conuenit, eis lubentissime subuenire. Si homines hoc obseruare sciens, vt licet cum magno detrimento suo fiat illis, qui in ipsis confidunt, opem ferre, & succurrere conentur, quanto magis hoc infinitæ Dei bonitati conueniet? Animaduertite,

A quanto se periculo senex ille, qui Leuitam
Iudi.19. in domum suam recepit in Gabaa, subiecerit. Qui nefariæ genti & abominabili, hospitem suum uiolare contendenti, sic ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc, quia ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab hac stultitia, habeo filiam virginem, educam eam ad vos, ut humilietis eam. O Sancta Maria Señora. Quæ fidelitas viri erga hospitem suum? Eadem virtute sanctus Loth in hospites, quos domi suæ hospitio recepit, usus est.
Gen. 19. Nam cum eos turpes & nefandi Sodomitæ profanare uellent, ipse sic illos alloquu
B tus est: Nolite, quæso, fratres mei, nolite malum hoc facere, habeo duas filias, quæ needum cognouerunt virum, educam eas ad vos, dummodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub umbra culminis mei.

Quid igitur expectandum est de infinita Dei bonitate, si fidelitas hæc apud homines reperitur? O fratres, si molestias ac labores, quos pro adimplendis appetitib. vestris pati mini, ad sequendum cœlestem reparatorem nostrum, diuinamque uoluntatem eius faciédam perferretis, quam singularia diademata & gloriæ coronas con-
C sequeremini? Sed, proh dolor, quia ad sustinendum ipsa importabilia onera artes, & inuentiones quæritis: ad sustinédum autem Christum Iesum, in ijs quæ uobis imperat, nec minimam quidem diligentiam adhibere vultis. Quapropter merito hic diuinus Dominus per prophetam Isaiã con
Isa.5. queritur, dicens: Væ qui trahitis, quasi uinculum plaustris, peccatum.

Simile. Sumitur metaphora hæc à bobus uel mulis, quæ magnum pondus, quod per se solæ portare non possent, currui iunctæ illud facile vehunt. Sic peccatores coniuncti plaustro, facile peccatorum pondera fe
D runt, alias enim illa supportare non possent. Videbitis hominem qui sudore vultus sui, victum sibi quotidie quærit, & cum hoc se (vt aiunt) tanquam principé induit, & componit, atque ad hoc quanto potest ære alieno se opprimit, se pignerat, Versutias facit, mille fraudes committit, ac mille molestias, & angores patitur, solummodo ut eleganter induatur. Vanitas illa qua vult eleganter indui, currus est, qui illa cũcta onera, & afflictiones ei portare adiuuat, ne ipse tantum ea sentiat. Videbitis alium, qui per uicos & plateas vrbis, in e-
A quo seu mula multis famulis comitatus incedit, & qui abundanter & laute epulatur: redditus autẽ eius ad dimidium illius pompæ non sufficiunt; quam ob causam ære alieno opprimitur, & quotidie a creditoribus affligitur, & molestia afficitur. Si autem quæratur, quare tot tantaque onera ille perferat: ad hoc ego respondeo, insaniam illam, qua videlicet, vult ab omnib. nobilis & magnificus haberi, esse currum adiuuantem ipsum ad onera supportanda. Videbitis iuuenem per urbem cum Simile.
vitæ suæ discrimine cursitantem, & alium suis similibus sociatum, qui eo dementiæ B
peruenit, ut uiam propter illud quo nunquam fruetur, vi & armis propugnare cõtendit, & alia id genus crimina perpetrat. Si autem illum admoneas, ut ab illis adolescentibus, quorum amicitia familiariter uti tur, sese auertat, attendat que offensiones Dei, quas simul cum illis committit, respondet: Domine nũquam uile aliquid, nec abiecto aut infimo homine dignum feci, & nunc minime faciam: ignobilium enim hominum est, beneuolentiam amici pari amore non referre. Ecce qualiter stultitia illa, qua nobilis & gratus haberi conatur, est ueluti currus, quo ille onera, li C
cet grauia sint, vehit. Denique esset infinitum si modo onera, quæ miseri peccatores sustinent, uelim numerando percensere. Nam sicut boues currui iunguntur, sic isti alicui fallaci fundamento, aut uanæ cogitationi adhærent, qua uelut curru onera eis tam grauia non videntur. Idcirco ait sanctus propheta: Væ uobis, qui trahitis quasi uinculum plaustri peccatum.

Hi uero, qui onera teterrima Sathanæ sic perferunt, nihil propter Dei amorem sustinere uolunt: quamobrem cœlestis conuiuij participes minime erunt: ipse D
namque Dominus, illos qui eum sustinẽt, inuitare solet. Sed, o bone Iesu, & hominum amantissime, quot annos patienter expectasti & sustinuisti nos, antequam ad te ueniremus? Sane pigritiæ nostræ quasi oblitus rationem, duntaxat, annum dierum habes, quibus nos æquo animo, misericordiam tuam expectantes, non desperamus. Videte, obsecro, summi Numinis stupendam tolerantiam. Tacui semper, Isa.42.
silui, patiens fui. Et iterum clamat: Laboraui sustinens. Isa.1.

Misereor

A *Miseresor super turbam, quia ecce iam tri. duo sustinent me*. Beatus Matthæus pro, sustinent me, inquit, perseuerant mecum. Mat. 15 Hæc est una præcipua diuinæ miseratio. nis causa, scilicet, boni operis perseuerantia interea, quæ in hoc mundo magis deploratu, & plumbus lachrymis digna sunt, est parua, quam in bonis habemus perseue rantia: nam cum incipimus, statim deficimus, quod plærumque diuitibus & deditis voluptatibus contingere solet. Quibus illud sancti prophetæ Dauidis exprobrare possumus, scilicet. Filij Ephraim intendentes, & mittentes arcum, conuersi sunt in die belli: non custodierunt testamentum Dei, & in lege eius noluerunt ambulare, & obliti sunt benefactorum eius. Filij Ephraim, id est, Abundantes. Isti licet per viam Domini ambulare incipiant, in ea tamen perseuerare minime volunt, sed in die belli, videlicet in die tentationis conuersi sunt. Sunt aliqui, qui dicunt. Psal. 77. B

Ego posthac castitatem seruabo, imo si vxor mea e vita migrauerit, alicui religioni me dicabo, & statim minima quaque tentatione, uel oblata occasione, in solitas turpitudines conuertitur. Sed pauper cum iam laboribus sit assuefactus, tan quam veteranus miles est, qui licet supra se globorum nimbum, aut multitudinem eidentem aspiciat, nunquam se tradere, vel subijcere vult. Ille vero, qui delicate sibi indulget, est veluti equus, qui cum in stabulo omni cura & diligentia per tractetur, vbi primum strepitum aliquem bellici tormenti, audit, fugit, & a nemine potest detineri. Simile. C Simile.

Hoc in primis oritur ex eo, quia iste Dei beneficia in se collata obliuiscitur. Et obliti sunt benefactorum eius. Vbi illud, Et est causale, & est sensus, Conuersi sunt in die belli, quia obliti sunt benefactorum eius. Tum etiam quia communiter huiusmodi homines propter timorem inferni, magis quam propter Dei amorem, conuertuntur & isti minus perseuerare solent. Cum Aegyptij multis Dei flagellis ac plagis opprimerentur, metu potius quam voluntate commoti: Vrgebant (inquit sacra pagina) populum Israel exire velociter de terra. Et statim eos pænituit, ipsumque populum Israel persecuti sunt usque ad mare, ubi suorum scelerum pænam luentes, summersi sunt. Ita delicati ac diuites facere solent, D Exo. 12

qui metu potius quam amore, peccata a se expellunt & ea confitentur, postea uero minima quaque occasione adducti, ad ea reddeunt, ipsa ad se trahere conantes, quo usque ad infælicissime in inferno summerguntur. Igitur (fratres mei) in omni virtute persistite, si diuinæ misericordiæ participes esse studetis. Ac ne in die belli, idest, in die tentationis superemini, & terga vertatis, in oratione etiam permanete: sicut Beatus Hieronymus, qui acriter a dæmone tentatus, opem Domini implorans, tandiu in oratione perseuerauit, ut ipse de se in epistola ad Eustochium dicat: Memini me clamantem, diem crebro iunxisse cum nocte, nec prius a pectoris cessasse verberibus, quam rediret Domino imperante tranquillitas. Discite etiam ex hoc, fratres, cui potissime eleemosynam exibere debeatis, nempe omnibus, sed præcipue ijs, qui Christum Iesum sequuntur, eique diu ac noctu inseruiunt, laudes atque encomia indefessè persoluunt. Vnde Beatus Paulus ait: Operemur bonum ad omnes, maxime ad domesticos fidei. Valde etiam hic notandum est, Dominum, ut hoc conuiuium faceret, præcepisse turbæ discumbere super terram. Credendum autem est, eos recto ordine sedisse, ut facilius eis sacrosancti Apostoli possent ministrare. & ut in eo significaretur Deum, illos qui ordinem seruant, uelle iuuare: Ipse namque Dominus terum ordinem magnopere diligit. Quapropter Diuus Paulus vehementer gaudebat, eo quod illum Colossenses seruabant. Atque ita ait illis. Spiritu vobiscum sum, & si corpore absens, gaudens videns ordinem vestrum. A B. Hier. ad Eustachiũ. B Gala. 6. Colos. 2 C Isai. 5.

Et inter cætera, quæ Deus Ecclesiæ promittit, vnum est, agnos pascendos non utcunque, sed ordine seruato. Pascentur (inquit S. Esaias) agni iuxta ordinem. Atque quoties fines ordinis transgimus, & inordinate, siue uerbis, siue comedendo, siue uestiendo viuimus, non agni sumus, quoniã agni pascuntur iuxta ordinem. Inter alia quæ Reginæ Saba in domo Salomonis uehementer placuerunt, ipsamque in admirationem rapuerunt, fuerunt ordines ministrantium. Atque ita vnum ex his, in quibus pulchritudo sanctæ Ecclesiæ consistit, & quod magnopere Deo & Angelis eius placet, sunt ordines ministrantium, D

M 2 idest,

A idest, Christianorum. Vnde Beato Iob Dominus ait. Nunquid nosti ordinem cœli, & pones rationem eius in terra?

Quid est rationem ordinis cœlestis ponere in terra? nisi quod quemadmodum inter ipsos spiritus cœlestes & angelicos ordo seruatur, sic ad imitationem eorum homines in sacrosancta Ecclesia vt digni sint cælesti conuiuio, se disponere debent. Voluit etiam diuinus magister ut illi homines, antequam saturarentur, sederent: ut intelligeremus necessarium nobis esse, si saturitatem uolumus, unumquemque no-
B strum in loco, in quo Deus illum posuit, sedere: uidelicet quod artifex in loco artificis, mercator in loco mercatoris, & nobi
1. Co. 7 lis in loco nobilis sedeat. Hoc Diuus Paulus erudiuit, dicens: Vnusquisque in qua vocatione uocatus est, in ea permaneat. Seruus uocatus es, non sit tibi curæ (id est, ne afficiaris molestia, nec fatigeris, ut libertatem consequaris, in ipsa namque seruitute, gloriam poteris adipisci, qui enim in Domino uocatus est seruus, libertus est Domini. Similiter qui liber uocatus est, seruus est Christi. Vultis (fratres mei) causam & rationem cognoscere, quare mundus tantam patitur diuitiarum famem, ut
C uix in eo homines saturentur? Ratio (meo iudicio) est, quoniam ipsi in loco, ubi eos Deus posuit, esse nolunt. Artifices n. in sedili mercatorum sedere volunt, hoc est, filias suas dotare, & se ad instar mercatorum induere uolunt: mercatores uerò sedile ingenuorum equitum cupiunt, equites comitum & ducum locum obtinere volunt comites deniq; ad ducum pompã, & duces ad Regũ amplitudinem contendunt. Atque ita, omnes fame & necessitatibus oppressi viuunt, & ut statum suum & naturæ conditionem (quæ nulli ipsorum satisfacit) amplificent atque augeant, alij aliorum bona vsurpant. Quibus verba illa
Haba. 2 prophetæ Habacuc optime quadrant, sci-
D licet: Væ qui congregat auaritiam malam domui suę, ut sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tuæ, concidisti populos multos, & peccauit anima tua; quia lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit. Multi enim, ut suum statum amplient & nobilitent, proximis suis, quantum possunt, damnum inferunt: væ A
illis, quia propriæ ipsorum diuitiæ contra eos in die iudicij clamabunt. Igitur (fratres mei) quiescite in loco & statu, quem Dominus uobis dedit, in eo recto ordine viuite, & gaudium ac saturitatem facillime habebitis, imo & uobis multa supererunt, quibus pauperibus subuenire possitis, & mereamini diuinam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA Sexta post Pentecosten. B

Concio II.

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marci. 8.

SAnctus Propheta Zacharia inquit, nomine Dei, sibi à quodam Angelo verba hæc fuisse dicta: Reuertar ad Ierusalem in misericordijs: Zach. 1.
domus mea ædificabitur in ea, & perpendiculum extendetur super Ierusalem. Ex quo C
apparet, perpendiculum quo in terris domus Dei ædificata fuit, e cælo descendisse. Vbi diuina Sapientia docuit nos si domicilium ac domus eius esse cupimus, debere ædificari & duci ad perpẽdiculum, quod æternus Pater nobis è cœlo misit, videlicet, per Christum Redemptorem nostrum & vnigenitum Filium eius, ipsum totis viribus nostris, atque animi conatu, in uirtutib. quas in uita sua operatus est, imitantes, inter quas una ex pręcipuis, in qua eum se qui debemus, est misericordia. Cum Domi D
nus per prophetam Isaiam Hebræo populo, & in ipso nobis regulam ac normam, qua duci & gubernari conducit, præberet, sic ait. Lauamini mundi estote, auferte malũ cogitationũ vestrarum ab oculis meis. Isaiæ. 1.
Quiescite agere peruerse, discite bñfacere quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & uenite & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix de albabuntur, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Ac si

dicere

A diceret: Si peccata uestra coram oculis meis sanguine fluunt, & ultionem contra uos postulant, si vultis, ut me ad iram non prouocent, lauamini. Peccatum (ut inquit Scotus, & Alexander de Ales) mentem quadam macula inficit, quæ (sicut eisdem placet) est priuatio pulchritudinis spiritualis. Atuerò Diuus Augustinus hanc maculam in Dei imagine, quæ in ipsa anima impressa est, uidetur collocare. Quemadmodum enim imago, quæ in lutum incidit, ita inficitur, & fœdatur, ut vix imago esse uideatur, sic anima quæ in peccatum mortale labitur, polluitur, & B maculatur. Ait igitur Deus: Si animas uestras peccatorum immunditijs inquinastis lauamini.

Sco. li. 4 dist. 14. Alex. de Ales. 2. pa. q. 14 D. Aug. de saluta ribus documentis, 8. ca.

Simile. Mundus duo habet lauacra, uidelicet numos, & fauores, nec aliquod saponis genus ita maculas ex panno emundat, sicut hæc duo purgare solent. Licet enim quis improbus ac nefarius sit, si numos, fauores que habet, in tribunalibus hominum, facillimè purgabitur, at coram Deo, impius non nisi uera pœnitentia mundatur. Et non solum (inquit cælorum supernus Rex) oportet, ut peccatores lauentur, sed addit, Mundi estote. Hoc est, in ipsa perseC uerate munditia, & ad hoc auferte malum cogitationum uestrarum ab oculis meis. Idest, cum in corda uestra cogitationes malæ intrare cœperint, omni cura, & diligentia illas statim auertite, ipsæ enim sunt fons, & origo omnium malorum. Non ait: Cogitationes improbas ne in corda vestra ingredi permittatis, hoc nanque in manu hominis nequaquam est. Atque ita Dominus per Prophetam Ieremiam dicit: Vsquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Morabuntur, inquit, & non ingredientur, quia ut ait Beatus Gregorius, In bona corda cogitationes illicitæ veniunt, D sed morari prohibentur. Et in Apocalypsi Beatus Ioannes inquit: Se uidisse similem filio hominis, uestitum podere, & præcinctum ad mammillas zona aurea, caput autem eius, & capilli erant candidi, tanquam lana alba, & tanquam nix. In quo significatum est, caput, uidelicet cor hominis, tunc capillos albos, id est, cogitationes mundas ac licitas habere, cum uisceta & pectora charitate circundata retinet. Nam quod noxiæ cogitationes diligenter ab humano pectore amoueantur,

Ierem. 4. B. Greg. 17. mo ral. c. 10 Apoc. 1.

ut lichæ in eo duntaxat remaneant, ab ipsa charitate prouenit. Vt autem Dominus magis hæc omnia peccatoribus persuaderet, adiecit: Quiescite agere peruersè. Quasi dicat: Aduertite ingentem laborem, & afflictionem, quam peccatum ipsum secum affert, & nolite cum laboribus æternam damnationem comparare. Sed quoniam non sufficit ad integritatem iustitiæ, desistere à malo, nisi etiam id quod rectum est agatur, adiunxit; Discite benefacere. O cœlestem doctrinam, & omni studio amplectendam, fœlices illi qui eam sequuntur. Vt quis theologiam sciat, aut ius pontificium, seu ciuile, uel etiā medicinam, oportet vnam quamlibet harum scientiarum multis annis addiscere, quod si eis non dat operam, nunquam pro fectò eas comparabit. Multo igitur minus rectè operari, ac bonus esse sciet ille, qui id non discit, & consequi omni studio non conatur.

Simile. B

O magnam filiorum Adæ cæcitatem, qui absque studio, & labore, boni se esse existimant. Dic mihi homo, quot annos theologiæ vacasti? Et tu, quot annos iuri ponti ficio? Et tu, quot annos philosophiæ? Certe si plurimos annos in eis studijs consumpsisti, doctus euades. Tu uerò, quantum temporis ut bonus esses, impendisti? Nullum equidem Ergo nunquam bonus eris. C O charissimi in Christo fratres, quare cum tantum temporis in comparandis scientijs humanis consumiris, duas saltim horas diei in addiscenda scientia bonitatis non eligitis? Discite bene agere, discite vestras inclinationes superare, discite appetitui vestro non succumbere, discite passiones, & inordinatas affectiones à cordibus vestris radicitus euellere, & discite, humiles, pij, & casti esse. O Christe Iesu uitæ reparator, & mundi magister, qui in sacratissimæ Crucis cathedram ascendi D sti, ut paupertatem, patientiam, humilitatem, mansuetudinem, obedientiam, & ineffabilem charitatem in ea doceres te oro atque obsecro, ut hos fratres meos has diuinas lectiones erudias, & fœlices illi, qui eas à te omni cura, & solicitudine addiscere laborauerint. Hic, hic, fratres mei, discite bene agere. Sed ualde notandum est, quod cum Dominus nobis dixerit: Discite bene agere statim bona opera, in quibus nos exercere debe-

A mus cæpit numerare, dicens: Subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. Quæ omnia sunt pietatis, & misericordiæ opera O infinitæ sapientiæ Deus, nunquid omnia bona opera in opera misericordiæ resoluuntur? Minimè quidem. Sed hæc in præsentiarum peculiariter referre voluit, vt doceret nos, si in operibus misericordiæ exercemur, inde facilè disponi ad obtinendum diuinum fauorem, ut alia omnia rectè facta ac bona opera agere sciamus. Quamobrem in principio huius concionis diximus, unam ex præcipuis uirtutibus, in qua Christum B Redemptorem nostrum nos imitari oportet, esse misericordiam. Beatus Iob de seipso sic ait: Ab infantia creuit mecum miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecum. Hic locus singularis est, quo ex sacra Scriptura conuincitur, ponendas esse virtutes infusas, siquidem sanctus Propheta hic ait: De utero matris meæ, egressa est mecum miseratio, In quo apertè fatetur, se illam diligentia sua minime comparasse, immo potius à potenti Dei manu obtinuisse, quæ in ipso, ut potè uiro prudenti, & grato, ab infantia indies creuit, quod certè non parum C bonum reputandum est. Nam plurimi sunt, qui suapte natura in bonum sunt propensi, & ui quodammodo illam optimam ingenij propensionem deprauant, & amittunt.

Iob 13.

Quocirca, siquidem aliquem misericordem esse, donum Dei, & ualde necessarium est, illud instanter ab ipso summis precibus contendere maxime oportet, ut tandem illo suffulti, & ornati, nostris proximis in suis necessitatibus opem feramus & diuina misericordia digni efficiamur. Meritò Raab (ut sacra pagina refert) exploratoribus, quos domi suæ excepit, post D quam ipsos a morte eripuit, dixit: Nunc ergo, iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego misericordiam feci uobiscum, ita & uos faciatis cum domo patris mei. Ita qui Domino in pauperibus eius, dum vixerit, succurrerit, & cum eo vsus fuerit misericordia, confidenter, & iusto titulo ab eo poterit misericordiam postulare. E contra verò (ut Diuus Iacobus asserit) Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non facit misericordiam. O tonitruum terribile. quis adeo stupens, & graui somno sopitus est, qui non excitetur? Ex hoc infertur, quanta obligatione Christiani ad eleemosynam erogandam astringantur, quia alias non plecterentur pœna æterna, in misericordes. Hinc Beatus Ambrosius illam stupendam sententiam & in cordibus nostris scribendam protulit, scilicet; Pasce esurientem, si non pauisti, occidisti. Quis ergo hæc audiens, totis uiribus hanc uirtutem adipisci non contendit?

Iosue 2.

Iacobi 2.

D. Tho. 2. 2. q. 32 ar. 5.

D. Am.

Quapropter (charissimi fratres) si in hoc vultis optimè procedere, oculos in cælestem magistrum nostrum vertite, qui in sacra hodierni Euangelij lectione, illud B mirabiliter docet, quæ sic incipit: *Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent, conuocatis discipulis ait illis Misereor super turbam, &c.* O admirabilē Iesu Christi humilitatem, & clementiam, qui filius Dei altissimi est, qui sapientia Patris uocatur, is nunquam dedignatur Apostolos rudes conuocare, & ueluti ab illis in re tam graui tamque seria consilium audire. Hinc discant Reges, & prælati, quos Deus posuit in Ecclesia, negotia, quæ magni momenti sunt, absque multorum consilio non expedire. Salomon enim ait. Qui autem sapiens est, audit consilia. Ecce quomodo sapientis signum est, consi- C lium aliorum audire. Idem etiam inquit. Erit salus, ubi multa consilia. Ergo ubi cōsilium defuerit, infirmitas non deficiet. Et B. Bernardus dicit; Omnia illi desunt, qui sibi nihil deesse putat. Licet autem principibus, & prælatis aliorum cōsilium capere magis oporteat (eorum enim negotia grauiora esse solent) tamen hæc sacra doctrina omnibus perutilis & necessaria est. Aliqui seipsos excusare solent, dicentes. Tanta iracundia, & furore in hac re inflammatus fui, ut consilium sumere non fuerit in mea potestate. O egregiam D excusationem. Immo potius quia ira excandescebas, & iracundia in te dominabatur, illud capere debebas. Insanus enim, & mentis inops esset cæcus ille, qui diceret; Nolo ductorem, quia non uideo, immo quia cæcus es, & non uides, ductore indiges. Sic qui præ furore, & iracundia cæcus est, & ueluti torris absque oculis factus, tunc opus habet consilium accipere. Quamuis Rex Assuerus ethnicus erat, & quia regina Vasthi uxor sua imperium

Prou. 14. & 11.

D. Bern.

A ipsius contempsit, iratus est, tamen iracũ-
Simile. dia illa duci noluit, sed prudentes uiros super negotio consuluit. Atque ita sacra
Esther. i scriptura inquit Iratus Rex, & nimio furore succensus, interrogauit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, & illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges ac iura maiorũ. Quanto ergo maiori studio Christiani homines hoc facere tenentur? Maxime autem oportet ut viros Apostolicos sapientia ac sanctitate plenos consulamus: nam si ita non fit, multorum malorum consilium huiusmodi
B di causa erit, ut apud S Ezechielem apparet. Vbi legitur, quod uidens Dominus desolationem populi, dixit ille sancto prophetæ. Assume planctum super principes
Eze. 19. Israel, & dices Quare mater tua leæna inter leones cubauit, in medio leunculorum enutriuit catulos suos? Vnde ingens malum ortum est, uidelicet. Et eduxit unum de leunculis suis, & leo factus est, & didicit capere prædam, hominemque comedere. In quo aperte significatur, quod ideo Rex aut princeps aliquis tyrãnidem & crudelitatem in subditos exercet, quia
C inter leones, hoc est, improbos & crudeles consiliarios educatus est. Non ita San-
Ps. 100. ctus Dauid faciebat, qui de se ait: Ambulans in uia immaculata, hic mihi ministrabat: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. Heu, proh dolor, quam pauci sunt modo, qui hunc Regem inclytum imitentur: quin potius iam nunc ad eam temporum calamitatem peruenisse uidemur, de qua D.
2. Ti. 4. Paulus inquit. Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus.

D Ait itaque Dominus. *Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me*. His verbis supernus magister nos docet, cui præcipue eroganda sit eleemosyna: nam licet omnibus pauperibus fieri de-
Eccl. 12 beat, iustis tamẽ & sectatoribus Iesu Christi potiori iure debetur. Idcirco in sacra Scriptura dicitur. Bene fac iusto, & inuenies retributionem magnam, & si non ab
vatabl. ipso, certe a Domino. Vbi Vatablus legit. Benefac, pro ut reportes pretiũ ingẽs, &
Psal. 15. propheta Regius inquit, Sanctis qui sunt in terra eius, mirificauit omnes uoluntates meas in eis. Pro quo alius uertit: erga sanctos, qui sunt in terra & præclaros, om- A
nis uoluntas mea. Quia supra dixerat. Dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges: ait nunc se uelle misericordiam eius cum sanctis ipsius exercere, siquidem ipse bonis hominum non eget. Quanquam autem pauperes improbi sint, & eleemosynam non mereantur, tu ad eos non accendas, sed ad ipsum Deum, propter quem illam præcipue erogas. In sacra Regum historia 2. Re. 9.
Rex Dauid cuidam filio Ionathæ nomine Miphibosetk utroque pede claudo, dixit: Ne timeas, quia faciẽs faciam in te B
misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper. Sic licet pauper utroque pede claudus sit, nec patientiam in aduersitate, nec humilitatem in paupertate habet, tu non ipsum, sed patrem eius Iesum Christum aspice, & propter illum necessitati egentis succurre. Antequam hi famelici cibum a Domino postulassent, ipse in eis oculos clementiæ suæ ac misericordiæ collocauit. O utinam in cordibus nostris uera misericordia regnaret, C
certe non opus esset, ut pauperes a nobis precibus importunis eleemosynam peterent. Nam (ut inquit Diuus Augusti- D. Aug.
nus) Misericordia est alienæ miseriæ in lib. 9. de
corde nostro compassio, qua utique si ciuitate
possumus subuenire compellimur. Et B. D. ica p.
Isidorus ait, compassionem uocari mise- 13. B. Isi
ricordiam, quia miserum cor facit dolens do. li. 9.
de aliena miseria, & quia hac compassio- Etymo.
ne caremus, pauperibus, licet magnos 1. Ioã. 3
clamores mittant, remedium adhibere nolumus. Omnia hæc ex defectu charitatis proficiscuntur, sicut Beatus Ioannes testatur, dicens. Qui habuerit sub- D
stantiam huius mundi, & uiderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit uiscera sua ab eo, quomodo charitas Dei Simile.
manet in eo? Impossibile uidetur, quoniam ferrum durius est hominis corde, & ignis diuini amoris fortior est igne materiali: si uero ignis materialis ferrum durissimum mollificat; multo melius diuinus amor humanũ cor emollict. Ergo si impossibile est ferrum diu esse in fornace, absque eo quod emolliatur, impossibile profecto erit, humanum cor in fornace charitatis esse abs-

A queeo quod uiscera eius misericordia cōmoueantur. Hi uero, qui ad elargiendum proterui & duri sunt, ad accipiendum facillimos se præstant, ad instar spongię, quę facile liquorem in se missum recipit: illum autem, non nisi prius comprimatur

Simile. à se mittit. Sic istos oportet premere, & precibus quodammodo uexare, ut obolum pauperi egenti præbeant. Alii etiam

Simile. sunt, qui non solum erga pauperes ita se gerunt, sed sunt tanquā uas quoddam faci

B le vndequaque circumclusum, quod nullum foramen pręter tenuissimam rimam habet, Hispane, *Alcancia*: In quod si numos mittas, ipsum quidem in se illos recipit, sed postquam intus sunt, nihil ab eo extrahi & educi potest, quanquam illud millies huc atque illuc inuoluas & inuertas. Itaq; ut numis ipsis fruaris, opus est tibi uas ipsum frangere, & postquam fractum est, numi circumcirca sparguntur.

Sic auari, qui nimia cupiditate & desiderio bona temporalia accipiunt, licet po

C stea a prædicatoribus multis reprehensionibus inuoluantur, & increpentur, atque à pauperibus concutiantur, nihil ad operandum aliquod opus pium commouentur, quousque, Deus illos morte confringit, & tunc ipsis inuitis, oēs opes & res familiares eorum, per hæredes, clericos, ac pauperes, sparguntur & diuiduntur. O miseros vos, siquidem absque utilitate uestra, plurimi facultatibus & diuitijs, quas sudore

Iob.2. nimio comparastis, fruentur. Amici sancti prophetæ Iob, uidentes ipsum in sterquilinio sedentem, sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus, tantaque fuit immanitas eorum, ut nullus ei, nec pannum quidem, quo vir sanctus

D vulnera sua mundaret, elargiretur. O terribilem inhumanitatem hominum, qui uidētes amicum suum testa saniem radentem, et in tam graui necessitate opem ferre & auxiliari noluerūt. Signum profecto erat, illos plus crudelitatis quam compassionis habuisse.

Deum igitur (fratres mei) obsecrate, ut vobis corda compassiua præbeat, atque ita pauperes contemplantes, eorum necessitatibus subuenire curabitis. In sacra Re

3.Re 18 gum historia legitur, Regem Achab (postquam tres anni sterilitatis transacti, & fames adhuc in Israel increbuerat) dispensatori domus suæ dixisse. Vade in terram ad A uniuersos fontes aquarum, & in cunctas valles: si forte possumus inuenire herbam & saluare equos & mulos, ut non penitus iumenta intereant. Diuiserunt que sibi regiones, ut circuirent eas. Achab ibat per viam vnam, & Abdias per uiam alteram seorsum. Quid, ô Rex, non sūt tibi alia negotia, in quibus occupatus te exerceas? Nonne esset melius dicere, Quæramus uictum & necessaria uiduis, pupillis, atque alus pauperibus, quam circuire terram ad quærendam herbam mulis & B equis tuis sustentandis? O rem lachrymis & commiseratione dignam, uidere Christianos quam plurimos, qui in quærenda herba ad alendos equos, & multo plus in recreandis proprijs famulibus ac corporibus suis, obliti fere proximorum suorum, soliciti sunt & occupantur.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Ex his uerbis sequitur, illos qui Iesum Christum in laboribus & necessitatibus sectantur, fiduciam magnam & securitatem habere posse. C Quapropter uobis hodierna die (fratres charissimi) id quod sanctus Samuel populo Israelitico dicebat, in medio propono, uidelicet. Nolite recedere a tergo Domini, & nolite declinare post bona, quæ 1.Re.12. non proderunt uobis. Id est. Ne in hominibus confidatis, sed Domino uere & ex animo seruite, atque in eo omnem fiduciam uestram collocate, & ita solatio plenā uitam ducetis.

At, ut uerum fatear, hanc doctrinam surdis me prædicare existimo. Quis enim afflictus & necessitate oppressus in Domino, sicut decet, quadam animi fortitudine confidit? Hoc autem magis dolendum & multis lachrymis deplorandum est, quod D cum in laboribus hanc fiduciam penitus fere contemnamus, ad perpetranda scelera et fortiter ac misericordiæ Dei cōfidentes adhæremus. Itaq; uix aliquid est, quod nos ita ad peccandum ex parte nostra cōmoueat, quam grandis misericordiæ Dei fiducia. Sæpenumero alicui solet euenire, ut cum multa, quæ ad uitam propagandā necessaria sunt, non nisi per fraudem, & grauia scelera committendo, obtinere posse existimet: ipse tunc minime recordetur, se Deum Patrem habere, & in eo (ut ratio postulat) siquidem infinitæ misericordiæ

cordiæ

A cordiæ est, confidere debere. Quemadmodum S. Dauid faciebat, qui sic ait. Tu autem Domine ne elongaueris auxilium tuum a me. Vbi alia translatio habet. Ne elongaueris auxilium meum a me. Auxilium Dei sanctus propheta suum uocat, quoniam ipse Deus illud ijs qui (ut æquum est) in eo confidunt promisit, atque ita uelut rem sibi debitam Regius propheta suum appellat. Hac igitur sancta fiducia destitutus, se totum in fraudibus & latrociniis aliisque iniustitiis exercere. O te infœlicem peccatorem, qui ad scelera committenda in Dei misericordia confidis, dicens, licet peccauerim, infinita tamen est Dei misericordia, ipse mihi
Psal. 21.

B ueniam præstabit. Vt autem peccare desinas, & a peccato desistas, in eadem misericordia Dei minime confidis, pro comperto habens illum tibi, si ulterius flagitia non committis, opem & auxilium laturum esse. O cæce, cæce, quanto cum periculo falleris. Dic obsecro, si Dominum misericordem esse, & qui tibi scelerū tuorum ueniam condonabit, confiteris, quare multo apertius non fateris, illum tibi in necessitatibus tuis, ac laboribus, absque hoc quod tot peccata commiseris, pro futurum? Eum misericordem erga flagitia

C tua reputas, & in necessitates tuas crudelem ac negligentem? O cœli, ò terra, super tanto scelere ac perfidia obstupescite. Disce ergo (frater charissime) disce, te totum ac tua diuinæ misericordiæ credere, & committere, atque ita in maioribus aduersita-
Psalm. 4 tibus cum Regio Psalmographo dices. In pace in idipsum dormiam & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Vbi B. Hierony. uertit, singulariter in spe securum habitare fecisti me.

Et responderunt ei discipuli. Vnde poterit quis hic saturare panibus in solitudine?

D Antea, volens Dominus miraculum illud, quando quinque panibus saturauit quinque millia hominum facere, Beatum Philippū interrogauit. Vnde ememus panes, ut manducarent ij, ipse uero respon-
Ioan. 6. dit Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Non miror Philippi diffidentiam, qui quamuis alia Domini miracula uiderat, hoc tamen nouum miraculi genus, quo sine commeatu, populus erat reficiendus, nondum uiderat. Sed isti, qui paulo ante uiderant, maiorem hominum A turbam in deserto, minori panum numero satiaram, cui & ipsi panum & piscium fragmenta ministrauerant, & duodecim cophinos fragmentorum: ex iis quæ saturato iam populo superfuerant, Domino præcipiente collegerant, quomodo tam breui temporis mora interiecta, quod ipsi uiderant, manibusq; tractauerant, obliti sunt? aut ad hunc modum non philosophati sunt? Qui potuit exigua annona tot homines pascere, poterit utique & ipsum modo facere, quod antea fecit. Quam facile ergo erat, quærenti Domino respondere: Tibi Domine omnia possibi- B
lia sunt, sicut antea fecisti, fac modo. Quis quæso, fratres, adeo tardus atque hebes ingenio esset, qui nō hanc responsionem in promptu haberet? Non dubium, quia aperte hoc argumento colligamus, non Philippum modo, sed omnes etiam discipulos, qui huic conuiuio interfuerunt, tardissimos ingenio fuisse, qui sic in Meridiana luce caligabant, nec hanc rem adeo perspicuam assequi possent. Quos Dominus ideo tales elegit, ut incomparabilem diuinitatis suæ potentiam hac ra- C
tione declararet, qui, talibus instrumentis uniuersum potuerit mundum superare, tyrannorum uim effringere, aras & templa idolorum euertere, & dijs repudiatis, crucifixum inter latrones hominem pro illis Deum uerum mundiq; conditorem prædicare. Volens igitur Dominus necessitati corporali suorum sectatorum subuenire, ac sacros discipulos illuminare, quærit ab illis quot panes haberent. At illi septem se habere dixerunt.

Et præcepit turbæ discumbere super terrā.
Dominus discumbere imperauit, neminemque ab illo conuiuio excepit, innuens in hoc se ex parte sua, uelle omnes D
saluos fieri. Atq; ita Diuus Ioannes agens de fausto sacri Euangelij nuntio, inquit: Ioan. 1.
Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Nunquid magnatibus tantummodo uel Regibus aut principibus hanc potestatem concessit? Minime profecto. Quibus ergo? ijs qui non ex sanguinibus, nec ex uoluntate carnis, nec voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, hoc est omnibus illis qui carni & sanguini renuntiare, & Deum induere uoluerunt, siue pauper, siue diues sit, uel nobilis aut ignobilis. Ideo B. Apostolus

A Paulus respondens huic quæstioni, uidelicet. Quis maius ius in sacrosancto Euangelio haberet, Iudæi utrum, an Gentes? quoniam Iudæi affirmabant, illud sibi iure hæreditario pertinere, siquidem & ad ipsos promissio facta erat, & ab eis Christus Dominus nasci dignatus fuerat, Gentes uero asserebant, id quidem uerum esse, sed sufficere, illos ipsum Dominum crucifixisse, idcirco eis faciunt Euangelium nequaquam competere. Huic inquam quæstioni satisfaciens, ad Romanos scribēs ait. Non est distinctio Iudæi & græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum. Omnis enim qui inuocauerit nomen domini, saluus erit. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, te omnes cęlestes hierarchiæ collaudent, siquidem omnibus, qui efficaci uoluntate ad te uenire contenderint, piissima uiscera tua aperis. Igitur (fratres mei) per fidei, obedientiæ, atque amoris uiam currite, ut illius cœlestis conuiuii, cuius excellentiam omnes hominum linguę, vel Angelorum minime possunt explicare, participes esse possitis. Si in Regis palatiū ingredieris, & in aula eius mensam pretiosis mappis instratam, & delicatissimis epulis ornatam uides, cui muliones, atque alii viles totius domus famuli accumbunt, quibus postquam illæ epulæ consumptæ fuerunt, aliæ atque aliæ abundantissimæ ministrantur, diceres certe & iure optimo, Deus bone, qualis erit mensa, ubi Rex cum filiis suis manducat, & quibus epulis erit ornata, siquidem huiusmodi mensa mulionibus atque infimis seruis paratur? *O uala me la beatissima Trinidad*, Quā incensi & inflammati bonorum cœlestium desiderio essemus, si profunde & attente illa animo euolueremus, cum huius vitæ bonis ipsa quodammodo conferentes. Quid enim est mundus hic uisibilis tanta rerum diuersitate adornatus, nisi quædam mensa a diuina potentia instrata? Quam pulchræ mappę sunt campi, & prata multa herbarum, florum & rosarum uarietate florentia? Quot epulę in hac mēsa sunt, id est, quot sapida gustui, pulchra uisui, & olfactui odorifera? Et sicut in conuiuio, ablato uno cibo, alius apponitur, sic in hac mensa, finitis quibusdam fructibus, alii opportune maturescere incipiunt, quibus consumptis, alii atque alii succedunt. Quod idem in carnibus contingere uidemus, aliquando enim perdices tempestiuæ sunt, alio uero tempore pulli, alio gallinæ, alio caro arietina, alio denique aliæ carnes. Idem etiam de piscibus dicere possumus, quorum tempestiuitas non semper eadē est. Ad condiendas autem has epulas omnipotens Deus multos coquos, videlicet cœlos solem lunam, atque alios planetas habes, atque hæc tam excellens mensa, vilibus solum mulionibus, videlicet, caducis hominum corporibus sic adornata est. Si ergo talis est mensa, quam Deus miseris corporibus parat, qualis erit illa, in qua ipse Dominus & supernus Rex cum filiis suis, scilicet, iustis manducat? Igitur quis adeo demens erit, qui ardenti studio & cupiditate ei accumbere non exoptet, atque ad tantum bonum consequendum omnem curam ac diligentiam non adhibeat?

Ro. 10.

Simile.

B C D

Et accipiens septem panes gratias agens fregit, & dabat discipulis suis ut apponerent & apposuerunt turba. O quam multa in his paucis verbis sese nobis consideranda offerunt. Primum est, quod Dei filius æterno Patri gratias agit, exemplo suo nos erudiens, vt cum ad mensam accedimus, tot diuinis beneficiis, quot ferculis onustam, largitori bonorum omnium gratias agamus, qui nobis cœlestium atq; terrestrium creaturarū ministerio, vitam quā degimus, & ad vitæ vsum necessaria, largā manu suppeditat. Quo animi affectu sanctus Iacob Domino dicebat, Deus in cuius conspectu, ambulauerunt Patres mei, Deus qui pascis me ab adolescentia mea vsque ad præsentem diem. Eodem ergo affectu vos ob id dominum glorificare oportet, ne de vobis, sicut de illis ingratis conqueratur, de quibus per prophetam Ieremiam inquit. Et non dixerunt in corde suo Metuamus dominum Deū nostrum, qui dat vobis pluuiam temporaneam & serotinam in tempore suo: plenitudinem annuæ messis custodientem vobis. Deinde in his verbis notandum est, qualiter dominus suis sacratissimis manibus panem frangebat, & sacris discipulis suis turbæ distribuendum largiebatur, ad significandum prælatos non solum doctrina spirituali, sed etiam corporali cibo subditos debere reficere. Circa quod Diuus Ambrosius inquit. Aurum habet

Simile.

Gen. 84

Ioan. 5.

A Ecclesia, non vt seruet, sed vt eroget, & subueniat necessitatibus. Dominus per infinitam clementiam suam illos illuminet, ut ita faciant, ac suo bono exemplo nos ad ipsum imitandum prouocent, atque ita mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA SEPTIMA post pentecosten.

Concio I.

B *Dixit Iesus discipulis suis, Attendite à falsis prophetis, &c. Matth. 7.*

Simile. CVm filius alicuius Regis aut magni principis, educandus est, omni cura, & solicitudine nutricis aptitudo, videlicet, sanitas eius, corporis dispositio, ac temperies seu complexio solet attendi. lac eius appenditur in statera, & aliæ quamplurimæ diligentiæ adhibentur, quod si tam C apta, ut opus est non reperitur, nullo modo infans ei nutriendus traditur. Sic Christus Dominus Princeps Regum terræ, quoniam sciebat eos, qui verbum diuinum do- 1.Co.3. cent, esse uelut nutrices nutrientes filium scilicet, populum Christianum, (ideo enim D. Paul. ait; Tanquam paruulis in Christo lac uobis potum dedi) vult omnem solicitudinem, & diligentiam adhiberi, ut hæ nutrices corruptum lac, id est, doctrinam qua populus Christianus peruertatur, minimè habeant.

Et ideo ait: *Attendite à falsis prophetis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, in-* D *trinsecus autem sunt lupi rapaces.* O Christe vere hominum amator, frustra uideris de hoc nos admonere, siquidem id nobis prodesse nō potest, nam si isti falsi prophetæ tanquam oues venturi sunt, quid mirum, si nos deceperint? Et siquidem tanquā oues venturi sunt, si instar luporum ulularent, eos hoc signo cognosceremus. At si uenientes ut oues, balant sicut oues, quis eos poterit dignoscere, aut quis ab eis se po- Simile. terit tueri? Verum quidem est, illos sic esse uenturos, sed aduerte, quod si pelle quadam ouina, licet magna sit, aliquis lupum A uellet contegere, non posset illum ita operire, quin ex alia parte auris, ex alia rostrum, ex alia pedes, & ex alia cauda appareret, ex quibus lupus esse ostenderetur. Ita licet aliquis munus pij sancti, & religiosi hominis uelit præstare, licet loquæ ut sanctus, licet denique sanctus uelit apparere, si intus nulla ei virtus est, una aut alia uia (quando id non cogitaueris) tibi non ouis, sed lupus apparebit. Non uocat hic Dominus falsos prophetas, hypocritas, licet uerum sit hos etiam falsis ostensionibus, & fictionibus se ostendere, qui in tumulum honoris cupidi sunt, illæ autem B simulationes, & mortificationes, quas faciunt, sunt uelut esca ad decipiendos principum animos, & ad cōsequendum finem intentum. Nam, sicut vulpes (ut fertur) ui- Simile. dens agricolam portantem in curru multos pullos, finxit se esse mortuam iuxta uiam, & cum eam rusticus uidisset cupiditate pellis commotus ipsam in currum proiecit, & illa ibi a nemine impedita pullos manducauit, quo facto se non esse mortuam, sed uiuam manifestauit, sic hypocritæ fingunt mortificationem, ut ibi desiderant, collocentur, sed statim ubi primum id quod intendunt, consequuntur, osten- C dunt se non mortuos, immo potius uiuos esse. His etiam contingit, id quod paupe- Simile. ribus, & uagabundis, qui tempore quo uolunt uxores ducere, eleganter & perpolitè induti, in longinquas urbes, ubi a nemine cognoscantur, se conferunt, atque ita illo apparatu miseras uxores decipiunt, credentes illos diuitijs abundare. Sic hypocritæ externa ostensione, & optimo apparatu Reges, & principes fallunt, postquam uero uxorem ducunt, id est, postquam optatum finem adipiscuntur, statim ostendunt quam pauperes uirtutis sint. Alij uerò licet honores ac dignitates non intendant, D hanc mortificationem, & optimam ostentationem propter mundi duntaxat laudes demonstrant, quæ etiam paruo temporis spatio permanere potest. Nam inter colores naturales, & artificiales hoc discrimen uersatur, quod illi non facilè euanescunt, hi uerò facillimè. Effigies alabastri licet fricetur panno, & aqua abluatur, nunquam candorem amittit, quin potius a puluere excutitur, & mundatur, at uero imago diuersis coloribus depicta, si aqua

abluitur

A abluitur, statim illos deperdit, sic inter veras ac solidas virtutes, & inter fictas, & simulatas, hoc aliquo modo discrimen est, quod illas, ut habent in corde fundamenta sua iustus (licet in qua tribulationum immergatur) non amittit, immo cum illa puluerem vanitatis, si quis erat, à se expellit, hæ verò, scilicet, simulatæ virtutes, veluti ficti & artificiales colores, minima quacunque occasione incidunt, & euanescūt, atque ita interior miseria, in publicum prodit, & demōstratur. Quanuis autem huiusmodi hypocritæ sibi damnum inferant proximis tamen suis minimè sunt nocumento, saltim enim foris de se bonum exēB plum præbent.

Quapropter peius est, homines publicos peccatores esse, propter damnū quod deprauato suo, viuendi modo alijs afferunt, maximè si nobiles ac primates sunt Simile. in Republica. Nam, sicut in ædificio maxima differentia est, si lapis magnus corruat (nunquam enim solus incidit, sed casu suo totum ædificium nutare, & contremiscere facit) an si lapis minimus, & in infimo loco collocatus decidat, nulli namque suo casu nocet, ita magnopere differt, si homo nobilis, & in Republica præciC puus peccet, an homo infimus, & abiectus, Quapropter Dominus per prophetam Ezechielem de huiusmodi conqueritur, dicens: Et facti sunt domui Israel in Ezec.44 offendiculum iniquitatis. Idcirco leuaui manum meam super eos, ait Dominus Deus, & portauerunt iniquitatem suam, & non appropinquabunt ad me, ut sacerdotio fungantur mihi, sed portabunt confusionem suam, & scelera sua quæ fecerunt. Vbi alia translatio habet: Et portabunt iniquitatem suam, & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur, quod propter criminum D grauitatem, & quia ipsa publicè atque à personis nobilibus committebantur, flagella per multum temporis spatium duratura erant. Hoc enim signat, Portauerunt, & portabunt, hoc est: Passi sunt, & patientur. Alibi et idem Dominus in eosdem inuehitur, dicens: Dilexerunt afferre ignominiā protectores eius, scilicet, Israel. Ose.3. Obseruate principes, Reges, iudices, & prælati, quod nomen Deus vester uobis imponat, nēpe protectores: Hoc munus vestrum est, videlicet, inferiores non solum à tyrannis defendere, & protegere, verùm etiam à dæmone sanctis operibus pro pugnare. Et quemadmodū, clypeus ictus recipit. vt corpus illæsum, & incolume seruetur, ita uos debetis labores perferre, vt subditi vestri ab omni malo immunes sint & liberi. Notandum est etiam, quod ubi dicitur, Protectores, poterat uerti Clypei; vox enim Hebraica, puta magen, clypeū etiam significat. Atque ita illud Psalmi: Psal.46. Quoniam Dij fortes terræ vehementer eleuati sunt, transferri potest: Quoniam principes qui terræ sunt clypei vehementer erecti sunt. uel ut uertit B. Hieronymus, Dij scuta terræ vehementer eleuati sunt. O quale scutum erat sanctus Dauid se obijciens Deo percutienti populum ne subditos interficeret, dicens: Ego sum, qui peccaui, & ego iniq; egi, isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur, obsecro, manus tua contra me.

O pretiosissimum scutum ex auro purissimo charitatis fabricatum. Heu, heu quàm pauca hodie huiusmodi scuta reperiuntur, quàm pauci principes, aut prælati, qui uitam suam pro uita subditorum in discrimen offerant. E contra verò quot Respublicæ nunc extant, quibus dici potest, Dilexerunt afferre ignominiam protectores tui. Nam cum earum gubernatores ipsas protegere, & tueri deberent, illas suis deprauatis exemplis peruertunt, & labefactant.

O Domini & patres mei per immēsam Dei charitatem vos oro, vt dignitatis statum, in quo Deus vos posuit, attendatis, & ne sitis causa damnationis proximorum ac subditorum vestrorum, quibus fauorē, & tutelam protectionemq; debetis. Cùm igitur publici peccatores magis noxij, & nociui sint, quàm hypocritæ, qui sibi duntaxat nocent, de his (ut iam dixi) Dominus in præsentiarum, mea sententia, non loquitur, sed falsos prophetas intelligit hæreticos, qui veniunt ad nos in uestimentis ouium, id est, verbis dulcisonis & suauibus. Hoc enim falsus propheta hæreticus sua malitia intendit, nempe miseris hominib. blandiri, & eos in suum nefarium propositum adducere, dicens non esse necessariam pœnitentiam, nec ieiunium, nec disciplinā, aut aliquod opus pœnale. Quod si aliquando ueritatem loquitur, illa non aliter quàm sutor apri seu porci seta utitur,

Marginalia (right column): A; Simile. (beside "rum etiam à dæmone"); Psal.46. ; B; 2. Reg. vlt. (beside "se obijciens"); C; D; Simile. (beside "si aliquando").

A tur, qui filum multoties duplicatum & pice delibutum componit, & ut possit per corium ingredi, in fine eius subtilem porci setam adaptat, qua per corium ingressa filum pice delibutum ipsam sequendo per idem foramen introgreditur. Sic hæretici, ut in hominum intellectibus mendacia grandia imprimant, unam ueritatem loquuntur, qua id, quod dicunt contegere, & (ut aiunt) palliare conantur, & illam ueritatem in fronte afferentes, mendacia magna & perniciosa intromittunt,
Nu. 14. & in publicum proferunt. Execrandus ac maledictus propheta Balaam (ut in libro
B Numerorum legitur) populum Israel benedixisse traditur, dicens: Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel, ut ualles nemorosæ, ut horti iuxta fluuios irrigui, ut tabernacula, quæ fixit Dominus. Postea uerò consilium dedit ut Moabitidæ fœminæ cum Hebræis contra præceptum Domini iungerentur. Ita hæretici populum Christianum beatificantes, ac dicentes illum esse populum electum ipsis consulunt, ut in pestifera libertate uiuant, & nullam uicario Iesu Christi obedientiam præstent. Dominus autem cum discipulis suis loquens eis inquit. *Venient ad uos cum uestimentis ouiũ.*
C Nã isti hæretici prophetæ non se in Maurorum regionem, uel idolatrarum ad eis prædicandum conferunt, sed ad Christianos hu us diuini Redemptoris discipulos, vt eos peruertant, & decipiant, quia (ut
B. Greg. in mora libus. ait B. Gregorius) dæmon eos tentare negligit, quos iure perpetuo se possidere sentit. Hos etiam in ecclesia non defuturos, aperte. B. Paulus in ea concione, quam ad
Act. 20. seniores Ephesi habuit, his uerbis exposuit; Ego scio, quod post discessionem meam intrabunt lupi rapaces non parcentes gregi, & ex uobis exurgent uiri peruersa loquentes, ut abducant discipulos post se.
D Maxime perpendendum est uerbũ istud, lupi rapaces, ubi fames, & solicitudo denotatur, qua ministri Sathanæ candidas, & innocentes oues Iesu Christi edere cupiũt,
Simile. & in se incorporare, atq; sui ipsorum secta trices. Quando in horto Gethsemani illi infernales carnifices innocentissimũ Dominum aggressi sunt, (non aliter quã lupi multi vnum agnum inuadunt, qui dum plurimi sunt, agnus uero unus duntaxat, singuli eorũ currunt ad deuorandũ illum & dilacerandũ, & ita omnes simul ad eum

A accedunt) eis ipse Dominus tanquã agnus mansuetissimus dix t; Hæc est hora uestra Luc. 22. Simile.
& potestas tenebrarum. Quod perinde est ac si diceret; Quemadmodum dæmones, si facultatem Dei haberent, hominibus secundum vires suas nocerent, (nam sicut agentia naturalia omnem potentiã, quam habent, in exercendis suis operationibus impendunt, ita dæmones in malitia sua confirmati ad perdendos homines quidquid possunt operantur) sic ego uobis nunc permitto, ut in me quo tquot poteritis crudelitates exerceatis. Illo autẽ furore, quo ministri scelerum a teterrimo Sathana cõmoti sanctissimum Ecclesiæ caput, videlicet Iesum Christũ filium Dei ue- B
xarũt, & ignominijs affecerunt, eodẽ nunc hęretici atq; eadẽ rabiẽ ab ipsomet maligno spiritu incitati eius sanctũ corpus, scilicet Ecclesiam dilacerare & morsib. lædere conãtur. Et tanto potentiores ad fallendum sunt lupi isti, quãto magis sanctitatis speciem atq; ouium imaginẽ referunt. De his B. Paulus, Huiusmodi, inquit, pseudoapostoli, sunt operarij subdoli, trãsfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum, 2. Co. 11
ipse .n. Sathanas transfigurat se in Angelum lucis. Non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur, velut ministri iustitiæ, quorũ finis erit secundum opera ipsorum. Sic etiã venatores pellib. se ferarũ, C
quas illaqueare student, uestiunt. Sic aucupes auicularũ, quas captare cupiunt uocem, & cantillationem arte imitatur, quo Simile.
illas hac simulata uocis imitatione decipiant. Sed quantumuis isti falsi Prophetæ simulent atque dissimulent. *A fructibus eorum (ait Dominus) cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit.* Si igit hoc indicio qualis arbor sit, agnosci pôt, respõdeant hæretici, quinam boni fructus, quæ morum cõmutatio, quæ uitæ disciplina, quæ puritas aut sanctitas ex hoc eorũ euangelio consecuta sit? Ipsis planè tacentib. res ipsa loquitur. Sublata enim annua cõfessione, quæ magna ex parte homines in officio continebat, sublatisq; ecclesiæ ieiunijs, delectuq; ciborum, quibus carnis petulantia comprimitur, quodque his maius est, sublatis bonorum operum meritis, quid superest, nisi ut in omni libidi- D

A ne & intemperantia homines uerlentur? Id adeo uerum est, ut in comitijs Germaniæ habitis de restituenda Cæsaris legibus peccatorum confessione deliberatum sit, quod re ipsa animaduersum fuerit, abrogata confessione (quæ uelut humanæ intemperantiæ frænum quoddam erat) in omnia turpitudinum atque libidinum flagitia, & homines & mulieres solutis habenis irruisse. Hi sunt igitur fructus, qui ex faustissimo hoc Euangelio consecuti sunt, ut omittam interim tot cædes, tot homicidia, tot bella, quibus uniuersus pene Christianus orbis ardet, totque discordiarum

B seminaria, quibus non modo priuatorum domus, sed etiã urbes, prouinciæ, & regna intestinis inter se atque feralib. odijs conflictantur, adeo ut nec maria a sanguinolentis bellis & assiduis direptionib. immunia sint. Ab his igitur fructibus noui isti prophetæ dignosci poterunt.

Nunquid colligunt de spinis uuas aut de tribulis ficus? Merito quidem Dominus hæreticos spinas ac tribulos appellat. Et certe multo deteriores illis sunt. Nam spinæ ac tribuli non pungunt, nisi cum qui ad ipsos accedit: hæretici vero ex Germania, & Britãnia atque Vngaria nos huc

C stimulant. Praua namque ratio quam modo de animabus, quæ in purgatorio sunt, habemus, negligentia in explendis testamentis, paucitas potentum ac diuitum, qui relicto mundo in sanctas religiones ingrediuntur, assiduitas ciborum uuoluptates carnales, odia in sancta ac pœnalia exercitia, alia denique huiusmodi ex illis infelicibus regnis, atque execrandis hominibus in nostram regionem promanarunt. Pertimescamus ergo fratres charissimi, ne in pœnam nostrorum scelerum & deprauationum Dominus permittat, ut omnino ab illis decipiamur, fidem catholicam, ut

D multis contigit, amittentes. Loquens

Psal. 88. Deus cum Regio propheta ait: Si dereliquerint filij eius (id est Salomonis) legem meam, uisitabo in uirga iniquitates eorum, misericordiam autem meam non dispergam ab eo, nec nocebo in veritate mea. Vbi alij transtulerunt: Nec decipiam in ueritate mea. In quo significatur, quod cum peccatores ex malitia & cũ assiduitate delinquunt, solet diuina iustitia eos aliquando decipere, id est, permittere eos decipi. Illorum autem, qui non ita deprauate & tam frequenter peccata com- A mittunt, uisitat Dominus in uirga iniquitates, sed non nocet eis nec decipit in veritate sua. O stupendum Dei supplicium: quis tam lapideus est, ut illud audiens non perhorrescat, ipsumque omni cura & solicitudine uitare contendat? Peccatum per se solum ita mẽtem obcæcat, ut cum Adamus in statu innocentiæ esset sapientissimus, (atque adeo vt ad ostendendum Dominus sapientiam eius, coram eo animalia terræ & aues cœli po ueri t, ut eis secundum uniuscuiusque naturam nomina imponeret) statim postquam peccauit, tanta ignorantia, & cæcitate obtenebratus B est, vt crediderit, sibi locum, ubi ab oculis Dei latere possit, minime defuturum esse: & ita audiens uocem ipsius Dei abscondit se ab oculis eius in medio ligni paradisi. O miserabilem hominis cæcitatem, qui, cum tanta sapientia esset præditus, eo stultitiæ deuenit, ut crederet, se ibi a Domino non esse uidendum.

Gene. 2.

Ideirco ait: Timui eo quod nudus essem, & abscondi me. Hæc eadem ignorantia & cæcitas in prophetam Ionam cecidit. Cui postquam Dominus spiritum prophetiæ communicauerat, ipse constituens apud se diuino præcepto (quo in ur- C bem Niniuen prædicaturus ab ipso Domino ire iubebatur) non obedire, ignorantiæ tenebris ita coopertus est, ut putauerit visum ac potentiam summi Dei non nisi vsque ad omnem Iudæam extendi. Ideo nauim conscendit iturus in Tharsum existimans sic a præsentia & potentia Dei posse liberari. Quid nobis tam grandis cæcitas videtur? Dominus nos a tanto malo eripiat. Quod si mens amissa gratia ita remanet cæca, qualem amissa fide remansuram esse putatis? Nam (vt ait Diuus Thomas) inuisibilia Dei quantum ad plura percipit fides, quam ratio naturalis ex D creaturis in Deum procedens. Atque ita dicitur in Ecclesiastico: Plurima super sensum hominis ostensa sunt tibi. Et Beatus Paulus cognitionem fidei quandam visionem appellat, dicens: Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Si ergo ratio lumine fidei adiuta propter peccatum tantopere obscuratur, qualis obsecro absque gratia & fide remanebit? Quapropter mirandum non est, si amissa fide homines in tot tamq; uarios

Gene. 3.

Ioan. 1.

D. Th. 2. 2. q. 2. ar ti. 3. ad 3

Eccle. 3.

1. Cor. 13

errores

A errores atque abominationes incidant. Ex his omnibus apparet; quam necessarium sit nos, vt ab his falsis prophetis nequaquam decipiamur,& in eorũ errores non prolabamur. a peccatis cauere,& in conscientiæ puritate viuere. Contra hos voraces lupos valde etiam cõducunt canes qui eos mordeant & in fugam conuertant. In libris gentium legitur, quod cum Philippus Rex Macedonum Athenas vrbem florẽtissimam obsessam teneret, misit ad gubernatores eius legatos, qui eis dicerent, vt sibi darentur decem oratores, quos ipse eligeret, quo facto eorum amicus esset,
B & statim ab obsidione desisteret. Cui Demosthenes insignis orator respondit, dicens: Scias, potentissime Priceps lupos pastoribus quondam dixisse: Omnis discordia, quæ inter nos ac vos versat, est propter canes: si eos nobis dare vultis, erimus vobis amicitia maxima coniuncti. Quibus traditis & concessis, eum pastores somnum caperent, lupi oues inuaserunt,& eas incolumiter deuorarunt. Hac quidem parabola voluit hic philosophus innuere, Rempublicam illam, quæ caret oratoribus, qui sua prudentia & singulari doctrina ipsam moderentur,& a tyran-
C nis defendant, multo in maiori periculo esse, quam oues absque canibus, qui eas a rabidis luporum morsibus tueātur. Illud munus, quo olim Ethnici oratores fungebantur, nunc Christiani prædicatores excellentius & præclarius exercent: illi enim sunt veluti canes, qui nos ab inferni lupis protegũt & tutantur. Idcirco nobis maxime conducit, a Domino omnibus viribus postulare, vt nobis concionatores spiritus feruore efficaces cõcedat:& non tan-
Isa. 56. quam illos, de quibus S. Esaias ait: Canes muti non valentes latrare, dormientes & amantes somnia; sed similes maximo præ-
D dicatori D. Paulo, qui, cum intelligebat oportere, tanta seueritate concionabatur, vt hominibus ingentem terrorem incute-
1.Co.4. ret. Et ita inquit: Quid vultis? In virga veniã ad uos an in charitate,& spiritu mansuetudinis? Quid? quãdo venit in virga, nõ venit in charitate? Maxime profecto, sed quia homines nõ existimant esse charitatẽ, nisi quando cum ipsis blande agitur: ideo, vt diceret, se ad eos seuerum aut mansuetum esse venturum, id hoc modo ait: in virga, an in charitate? O Deus infinitæ maiestatis, per viscera misericordiæ A
tuæ te obsecramus, ut prędicatores mittas & elargiaris, qui, cum opus fuerit, veniant ad nos in virga: & acrimonia ac seueritate sua lupos, qui damnum inferunt, abigant & expellant. Apud S. Malachiã dicitur, qualis debet esse ille, a quo hoc diui- Mala. 2.
num ministerium exercendum est. Labia, inquit, sacerdotis custodient scientiam; & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini exercituũ est. Quod si Angelus est, opera angelica debet efficere. Cum sanctus propheta Elias ab impijssimæ Reginæ Iezabel conspectu fugeret, atque adeo defessus, vt ultra progredi non va- 3.Re. 19
lens sederit subter vnam iuniperum,& in B
vmbra eius obdormierit: & ecce Angelus Domini tetigit eum & dixit: Surge & comede, respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis & vas aquæ, comedit ergo & bibit. In hoc sancto Propheta obumbratur uita iusti a sua sensualitate vexati & oppressi. Munus vero sacerdotis, siquidem Angelus dicitur, est panem cœlestem in igne charitatis coctum, videlicet sacrosanctum sacramentum altaris, & aquam doctrinæ euangelicæ huiusmodi viro iusto tribuere & erogare, quib. rebus ad prosequendam cœlestem viam ui- C
res recipiat & corroboretur. Et in Actibus Apostolorum sic legitur: Erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis Act. 12.
duabus,& ecce Angelus Domini astitit, percussoque latere Petri excitauit eum, dicens. Surge velociter. In hoc uita hominis, qui in peccato persistit, significata est. O miser peccator, qui carcere inclusus dormis inter duos lethales hostes mortẽ, videlicet,& dæmonium, duabus catenis fortissime vinctus. Mors quidem tuo corpori insidiatur, diabolus vero menti quã plurimas insidias parat. Ad duæ catenæ, quibus ligatur, sunt amor mundi & amor tui ipsius. Quid igitur remedij ad tan- D
tum malum? Veniat Angelus, scilicet, sacerdos,& tangat, te ac sanctis admonitionibus & charitatis plenis reprehensionibus suscitet,& sic a carcere culpæ, in qua es, te faciet exire. Vltra hæc Angeli continuo corã diuina maiestate assistunt,& ita Mat. 18
Dñs dixit. Angeli eorum semper vident faciem patris mei, qui in cœlis est. O patres sacerdotes & concionatores, attendite diligentissime, siquidẽ Angeli estis, hoc esse munus

A manus vestrã, nempe coram Deo cõtremplantes & piorantes, ac pro peccatoribus mundi remedioq; animarum deprecãtes assistere. Quod si ita feceritis corda vestra feruentissima erunt, vt tanquã canes efficaciter lupos a sacrosancta Ecclesia, & vitia detestanda penitus deterreatis.

Quoniam autem diuinus magister dixerat. Ex fructibus bonis & non ex folijs pulchris bonam arborem esse cognoscendam, statim infra ius se ipsum plus explicat dicens. *Nõ omnis, qui dicit mihi Domine, Domine intrabit in Regnũ cælorũ, sed qui facit voluntatẽ patris mei.* Ille volutatem

B æterni Patri adimplet, qui diuinam eius legem obseruat ductus ab illa in omnibus operibus, cogitationibus, ac desiderijs

Simile. suis. Quemadmodũ enim qui sortiti sunt aciem oculorum obtusam, semper secum afferunt cõspicilia, vt oculis super ponentes clarius cernant, & exactius res cognoscant, sic & nos, ne nos præcipites demus in voragines inexplicabiles peccatorum, debemus ante oculos mentis præcepta di-

Deut. 6. uina ponere. Atq; ita S. Moyses populo Israelitico, quando eis nomine Dei legẽ dedit, hæc locutus est. Erunt hæc verba, quæ ego pcipio tibi hodie, in corde tuo, erunt-

C que & mouebuntur inter oculos tuos. Quid est. Erunt inter oculos tuos, nisi nihil facies, nihil concupisces, nisi prius per conspicilia legis diuinæ illud prospexeris?

Ps. 118. Ideo S. Dauid ait, Tunc non confundar cum perspexero in omnib. mandatis tuis. Si igitur hæc opere non complemus, quotidie in mille miserias incidemus, maxime cum debilem oculorum aciem sortiti

Simile. simus. Qui aliquem inuitat, omni cura & diligentia conatur, epulas non gustui suo sed inuitati aptas præparare. Cũ ergo nos Deũ nostris operibus inuitemus, illa opera, quibus ipse gaudet, & non illa, quæ no-

D bis placent facere debemus. Voluit Saul Dñm pinguibus vaccis Regis Amalec inuitare, quas ideo viuas reliquit, cũ ipsum Regem in bello spoliauit, & hoc egit, vt sibi ipsi & non Dño placeret, quamobrem a diuina iustitia seuere reprehensus & pu-

1. Re. 15 nitus fuit. Vt autem in hoc recte procedatur, valde vtilis ac necessaria est orõ. Ideo Ecclesiasticus ait. Qui cõseruat legẽ, mul-

Eccl. 35. tiplicat orationem, id est, quoniam iustus multiplicat orationem, conseruat legem.

Psal. 26. Et sanctus Dauid inquit, Vnam petij a Domino, & hanc requiram, vt inhabitem A in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ Quare, o Rex sancte, uis toto tempore vitæ tuæ in ipsa domo sancta habitare? Vt uideam voluntatem Domini, hoc est, ad Dominũ contiouis precibus, hoc est, dum, vt suam me voluntatem doceat, mihique vires ad illam explendam tribuat.

Dilecte ergo fratres mei, ab hoc sancto Rege orationes uestras in tam excellentẽ finem dirigere, attendite, quid hic summa ueritas dicat, scilicet. *Qui facit voluntatẽ Patris mei intrabit in Regnum cælorũ.* Quis tali promissione animum non recipiet, vt negotium hoc facillime & efficaciter comprehendat? Merito quidem Ec- B Eccl. 35 clesiasticus inquit: Homo sensatus credit legi Dei & lex illi fidelis. Id est. Homo sensatus obtemperat legi præcipienti, & credit legi promittenti, & sicut in obediendo fidelis est, ita lex in exhibẽdo id quod promittit, illi fidelis erit. Hoc significat Sponsa cum ait. Dilectus meus mihi & ego illi. Vbi notandum est, linguam Hebræam Cant. 2. nominibus adiectiuis carere, quorum loco pronominibus utitur. Nã dictura erat sic. Tu meus & ego tua, & dixit. Ego tibi. Quod perinde est ac si diceret. Si tu, o homo, es Dei & ipsi obtemperas, ille tuus C erit & tibi obediet. Hinc quilibet nostrũ probabiliter poterit coniecturam facere, qualiter cum Deo est. Omnes hoc scire cupimus, & ad intelligendum illud non opus est cœlos ascendere. Ingredere frater in teipsum, & tecum rationem subducens intra te inquire, quem erga Deum animũ habeas, & quale fuerit cor tuum & animus erga Deum, talem erga te Deum animum suum habere, poteris cogitare. Si inuenis tibi nihil esse charius, nihilque iucundius aut suauius, quam Deo obedire, & hanc tibi esse primam & præcipuam curam ac solicitudinem, scilicet, ei seruire, & in nulla D re ipsum offendere, tunc hoc iudicio piè, & probabiliter poteris credere eundem erga te Deum animum & curam tanquam pijssimum patrem, habere.

Quemadmodum qui magnum solis Simile. splendorem intueri non potest, ipsum in fonte aut in uase pleno aquæ aspicere potest, atque ita in terra contemplatur illud, quod in cœlo est, sic tu in tuo pectore, & ex ijs, quæ in illo sentis, id quod in diuino pectore est, poteris conijcere. Hoc significare

A ficare videtur illud psalmi: Cum sancto
Psal. 16. sanctus eris, & cum electo electus eris, &
cum peruerso peruerteris, id est: Eris Domi
ne pius erga pios, parens erga filios, & se-
uerus in proteruos. Hoc idem ipse sanctus
Dauid apertius alibi cum iam morti ap-
propinquaret, loquens cum filio suo Salo-
1. Pa. 28. mone, in ultimis uerbis dixit: Tu Salomō
fili mi, scito Deum patris tui, & serui ei cor
de perfecto, & animo uoluntario. Omnia
enim corda scrutatur Dominus, & uniuer
sas mentiū cogitationes intelligit. Si quæ-
sieris eum, inuenies: si autem dereliqueris
eum, proijciet in æternum, id est, qualis tu
B erga Deum fueris, talem erga te Deum ex-
perieris. Quocirca, si quidem hoc ita est,
eum toto animi conatu, ac syncero corde
diligamus, eiusque diuinam uoluntatem
in omnibus adimpleamus, & sic certissimā
habebimus in hoc mundo gratiam, & po-
stea gloriam, ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA Septima post Pentecosten.

C

Concio Secunda.

Attendite a falsis prophetis, &c. Matthæi 7.

IN hodierna sancti Euangelij lectione cælestis magister sco pulum quendam, in quo non nunquam innocentiæ nauis alliditur, nobis demonstrat, & signa, quibus illum deprehendere, & ab
D eo declinare valeamus, detegit. Ait igitur: *Attendite a falsis prophetis, qui ueniunt ad vos in uestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, a fructibus eorum cognoscetis eos.* Non casu sed alto Dei consilio in sancta Ecclesia hoc accidit. Nam per hos falsos prophetas supernus Deus experiri vult, utrum diligamus eum nec
Deu. 13 ne. Hoc sanctus Moyses populo Israelitico ostendit, dicens: Non audies uerba prophetæ illius, aut somniatoris, quia tentat uos Deus vester, ut palam fiat, utrum diligatis eum, an non in toto corde & in tota
A anima uestra Cui ueritati cōcinit id quod
1. Cor. 10 Apostolus ad Corinthios scripsit. Oportet
(inquit) hæreses esse. Cur ita Paule sanctissime? Sane, ut qui probati sunt, inter uos manifesti fiant. Et ita Dominus ait: Veniunt ad uos in uestimentis ouium, quia ueritatis zelatores se iactaut dicentes, Verbum Domini, verbum Domini, Euangelium, Euangelium sicut olim prophetæ falsi clamabant. De quibus Dominus per Ie-
Iere. 23. remiam prophetam conqueritur, dicens: Ecce ego ad prophetas, qui assumunt linguas suas, & aiunt, dicit Dominus, quia narrauerunt ea, & seduxerunt populum
B meum in mendacio suo, cum ego non misissem eos, nec mādassem eis. Hoc significauit bestia illa, quam Diuus Ioannes vi-
Apo. 13 dit ascendentem de terra, & habentem capita septem & cornua duo similia agni, & loquebatur sicut Draco. Cornua agni virtutes Euangelij sunt, quas ubique prætexunt hæretici laudantes humilitatem, paupertatem, & modestiam agni incontaminati Iesu Christi. Veruntamen vox Draconis, sermo eorum est lethalis & uenenosus, quo animæ inficiuntur. *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Nunquid colligunt de spinis uuas, aut de tribulis ficus? De istis
C hodie apud uos plus agere mihi non placet. Cum enim totius Hispaniæ termini Dei beneficio ab hæreticorum ueneno immunes sint, non est cur aduersus absentes multum inclamare debeamus: qui etiam si præsentes essent nihil oratione nostra commouerentur. Quos enim ecclesiæ authoritas, & conciliorum decreta, sanctorumque patrum consensus, & totius antiquitatis uetusta religio a perfidia sua non reuocant, quomodo rudi hac oratione nostra reuocarentur? Illud tamen unum dicam, quod nisi penitus a Dæmone subuersi essent, eos ad sanam mentem reduceret,
D nempe sectarum confusa multitudo, quas hodie zizaniorum seminator Sathan inter eos sparsit. Numerantur enim a uiris doctis supra decem & octo centum sectarum nomina, quæ ab eis orta sunt, vt non fuerint plures linguæ eorū qui turrim Babylonis ædificabant.

Quis igitur hoc argumēto non aperte eorum errores & mendacia agnoscat? Veritatis. n. natura simplex est, & simplici via tē dit, mendacium autem fecundissimum, quo infi-

A infinitis modis a ueritate deuiat: vnica enim via est collimandi atque attingendi scopum, at infinita prope diuerticula sūt, quibus ab eo deflectimus. Cum autem vnusquisque eorum aliorum dogmata im pugnet, & sua tantummodo tueatur, ipsi se suis armis iugulant, quemadmodum o-

Iudic.7. lim Madianitæ expugnante Gedeone mu tua se cæde truncabant. Quid enim mirabilius aut etiam miserabilius, quam in tā paucis annis tot hæresum monstra atque prodigia ab una radice pullulasse? Quod quidem iustissimo Dei iudicio euenisse pu tandum est, ut aperte homines uiderent,

B in quam multa & horrenda præcipitia, vbi a Deo deseruntur, ruant. Quo etiam iudicio nullum miseris excusationis uelamen relinquitur? Quod enim maius erroris & mendacij argumentum quam hęc tam multiplex sectarum varietas? Sed hæreticos missos faciamus, & ad mores nostros instruendos atque examinandos ueniamus.

Sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit, &c. Ex his uerbis possumus inferre sacrosanctam Ecclesiam esse velut hortum, fideles vero esse arbores, & antliam, *vulgo, Noria,*

C qua irrigantur, esse sacratissimam Christi

Simile. Redemptoris nostri passionem, fistulas denique *Hispane, Arcaduçe*, quibus aqua diuinæ gratiæ in arbores profluit, esse diuina sacramenta. Vnde Christiani possunt colligere singulare beneficium quod Deus in eos contulit, dum ipsos in tam fructifero loco plantauit, ubi cum nascerentur, haberēt fistulas sanctificatione ple nas quibus mentes eorum rigarentur, & fertiles fierent.

Quo summo beneficio tot tamque innumerabiles nationes per totum terrarū orbem dispersæ errore & infidelitate plenæ carent. At sicut maxime dolendum

D est, videre in horto, ubi antlia magna aquarum abundantia scaturiens instructa est, arbores marcidas & aridas esse, eo qd nullus est, qui illis aquam applicare uelit: ita grandi commiseratione dignum est, videre in sacrosancta ecclesia quam plurimos Christianos aridos, languentes, & absque aliquo uirtutis fructu adornatos, quo niam ad diuinam gratiam, quam diuinorum sacramentorum usu poterant accipere, sese minime uolunt disponere. Quapropter Spiritus sanctus nos admonet dicens: A

Ne fueris mediocris in contentione ex fœnore, & non est tibi nihil in seculo. Idest, Eccl. 18

Ne sis piger in acquirendo & comparando, dum tibi per tempus licet, nec sis contentus mediocri diligentia, atque in hoc seculum tibi inutile non erit. Et est notandum, quod ubi nos legimus, Et non est tibi nihil in seculo, alia translatio habet: Non est tibi nihil in sacculo. Vbi significatur, quod sicut homines cupidi id quod Simile.

lucrantur, quotidie in sacculum includūt, & quamuis plurimum lucri faciant, multo plus lucrari conantur, & postea omne lucrum simul inueniunt, & illud in suum B

commodum & utilitatem accipiunt, ita iusti semper in sacculo suæ conscientiæ quamplurima bona opera thesaurizant, quorum meritū in hora mortis congregatum inueniunt, ideo ne fueris, charissime frater, mediocris in contentione ex fænore, festina & ne sis contentus bonis operibus, quæ aliquando egisti. Inter arbores quædam sunt, quæ uirtutem in radicibus habent, quædam in frondibus, quædam in cortice, quædam in medulla, quædam in ramis, quædam in floribus, quædam in fructu, qædam denique in semine, quod ab eis colligitur. *Iustus* uero arbor est habens uirtutem in omnibus: nam in radice, uidelicet, in corde, a quo cogitationes C

sanctæ, exeunt, & in cortice, scilicet, in bono exemplo, & in folijs, hoc est, in sanctis sermonibus, & in floribus nempe in bonis desiderijs, & in fructu, scilicet in sanctis operibus uirtutem habet. Cum enim voluntas sit tam potens, ut per modum agentis moueat omnes potentias animæ ad suos actus præter vires naturales, quæ non arbitrio nostro subduntur, ut egre- D. Th. 1

gie Diuus Thomas testatur, si uoluntas p. q. 82.

bona est, bonum hominem efficit, & è art. 4.

contra si praua est, prauum hominem facit. D

Quamobrem bona uoluntate stante homo tanquam arbor bona bonos ac salubres fructus profert, & quamdiu uoluntas iniqua est, pestiferos fructus, videlicet, peccata ex se producit, quæ quidem quam praua sint solus ille poterit intelligere, qui cognouerit, quis est Deus, siquidem illa contra eius infinitam bonitatem sunt. In Exodo Sanctus Moyses Dominum Exo. 33

sic allocutus fuisse legitur. Ostende mihi faciem tuam. Ille uero respondit:

Vide-

A Videbis poſteriora mea faciem aũt meam
videre non poteris. Hoc eſt, effectus qui-
dem bonitatis meæ & miſericordiæ atque
omnipotentię & ſapientiæ meæ uidebis,
ſed infinitam eſſentiam meam in hac
mortali vita minime poteris uidere. Sicut
ergo in hac uita licet effectus Dei conſpi-
ci ualeant, tamen facies eius uideri non
poteſt: ita non poteſt cognoſci, nec perfe-
ctè cerni facies peccati, ſed eius duntaxat
effectus, per quos aliquo modo poteſt co-
gnoſci, per ſtrages nempe, quas in animã
B facit, per ingentia mala, quæ affert, & per
bona quibus priuat: Ex quo intelligetis
quantum beneficium in uos Deus con-
fert, dum vos a tanto malo, quantum eſt
peccatum, eripit, & ut tale in ſacra ſcri-
ptura recenſetur in qua magna præmia
ei qui omnem fiduciam ſuam in Deo col-
Pſal. 42. locat, proponuntur. Ait nemque S. Da-
uid: Non ſaluabitur Rex per multam vir-
tutem, & gigas non ſaluabitur in multitu-
dine virtutis ſuæ Fallax equus ad ſalutem
in abundantia autem virtutis ſuę non ſal-
uabitur. Id eſt, Vires, diuitiæ & fortitudo
C deficere ſolent, & ſi fiduciam in Rege aut
principe aliquo collocaſti, cum magis ti-
bi neceſſarius erat, tunc moritur, ſed ecce
oculi Domini ſuper metuentes eum, &
in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius,
vt eruat a morte animas eorum, & alat
eos in fame. Poſtquam autem Sanctus Pro
pheta recenſuit, quam plurima ſingula-
ria bona, quæ Dominus confidentibus
in ipſo largitur, concludit in fine ſequen-
Pſal. 33. tis pſalmi dicens: Non delinquent omnes,
qui ſperant in eo. Vbi aperte oſtenditur,
D quantum ſit bonum non peccare, ſi qui-
dem illud pro ultimo præmio tantę uirtu-
tis, qualis eſt fiducia conſtituit. Omnibus
igitur viribus, fratres chariſſimi, conten-
damus, ut ſimus arbores bonæ, & quę fru-
ctus optimos proferemus, ſiquidem in
tam fertili loco, qualis eſt ſacroſancta Ec-
cleſia, ſumus plantati. Nam de unoquo-
Pſal. 1. que eorum, qui ſaluandi ſunt idem S. Pro-
pheta inquit. Erit tanquam lignum, quod
plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, qđ
fructũ ſuum dabit in tempore ſuo. Quid
eſt fructum præbere ſuo tempore? Ad hoc
reſpondetur, quod quotieſcunque ali-
quis ignominia & iniuria afficitur, tunc
tempus eſt producendi fructum patien-
tiæ: & cum carnis tentationes patitur,
tempus eſt proferendi fructum caſtitatis A
eis toto animi conatu reſiſtens. Cum quis
in ſua poteſtate inimicum, qui eum gra- Simile.
uiter læſerat, habet, & de ipſo vindictam
ſumere poteſt, tunc tempus eſt præbendi
miſericordiæ fructum ei liberaliter par-
cendo, & cum pauper, nudus, & famili
cus a te remedium poſtulat tunc tempus
pietatis eſt, ei opem & auxilium ferendo,
ne terribilis illa domini maledictio te
comprehendat, ſcilicet: Ite maledicti in Mat. 25
igne æternum, eſuriui enim & non de-
diſtis mihi manducare, nudus eram & non
cooperuiſtis me. Beatus Matthæus nar-
rat, quod cum Dominus famem patere- Mat. 21
tur, videns fici arborem venit ad eam, &
nihil inuenit in ea, niſi folia tantum, & ait B
illi: Nunquam ex te fructus naſcantur in
ſempiternum. Et areſacta eſt continuo
ficulnea. O Chriſte manſuetiſſime Agne,
quid nocuit ficulnea? vt enim ait D. Mar-
cus non erat tempus ficorum. Voluit di- Marci. 11
uinus magiſter in hoc ſignificare illud,
quod inter pauperes ac diuites agendum
erat. Quoties contingit piiſſimum Ieſum
Chriſtum in ſuis pauperibus domum ali-
cuius diuitis petere, & in eo nihil præter
folia arboris fici, id eſt, uerba, quæ aſper-
rima ſunt inuenit, O terribilem inhuma
nitatem, Cum diues miſerum pauperem C
dulciſſimis uerbis ac bonis operibus de-
beret conſolari, eum duris ſermonibus op-
primit & uexat, ei dicens: Vade piger & ua
gabunde ad laborandum, non enim di-
gnus es, cui eleemoſyna erogetur Si ergo
Ieſus Chriſtus in uobis, o diuites, fructum
pietatis non inuenit, ſed folia tantummo-
do aſpera, ſcitote maledictionem, quam
ipſe in ficum deprecatus eſt, non fuiſſe
propter illam, ſed ad ſignificandum id
quod de vobis futurum eſt, qui quoniam
in proximum crudeles extitiſtis, eritis D
maledicti aridi & in æternum ſteriles, at-
que ad merendum & remedium obti-
nendum impotentes. Eſt etiam notan- Simile.
dum, quod Regius propheta ait, videlicet,
Dabit fructum ſuum. Nam ſicut in hor-
to quælibet arbor ſecundum ſuam pro-
priam naturam fructum præbet, pyrus
pyra profert, malus mala, & ficus ficos,
ita in Eccleſia Catholica quilibet Chri-
ſtianus debet fructum ſecundum ſuam ſta
tus cõditionem præbere O rem lachrymis
ſanguineis deplorandam. Videbitis Chri-

A stianos, qui non suum, sed alienum fructum producunt. Hi sunt religiosi, qui relicto monasterio, silentio, choro & alijs sanctis exercitijs, quæ ad eorum statum pertinent, se totos negotijs secularibus tradunt & committunt, quæ penitus ab eis relinquenda esse cœlestis magister docuit. Luc. 12. Cui (ut ait Euangelista Lucas) cum quidam de turba diceret. Magister dic fratri meo, ut diuidat mecum hæreditatem, respondit. Homo quis me constituit iudicē aut diuisorem super vos: Nec etiam sacerdotes suum fructum producunt, qui relicto suarum ecclesiarum sacro ministerio B ac diuinis officijs se in gubernationes regnorum & rerum publicarum intromittunt. Tales etiam sunt nobiles equites, qui omissis armis & negotijs militaribus ad bonum & pacem regnorum pertinentibus seipsos voluptatibus, ludis & negotiationibus diuitiarum dedunt ob quod melius possunt vocare mercatores quam equites. Nec etiam fructum suum proferunt matronæ, quæ habentes familias, relicta earum cura & tutela, omne tempus in peregrinationibus consumunt: ex quo solent quotidie quam plurima inconuenientia C oriri. Igitur fratres mei unusquisque vestrum iuxta sui status conditionem viuat, monachus vt monachus, clericus vt clericus, coniuges vt coniuges, nobiles, ut nobiles, mercator, vt mercator & ita vnusquisque fructum suum dabit vbertimum. Dic mihi, obsecro, si oculi vellent audire, aures, videre, pedes palpare, & manus ambulare, nonne esset nociua omni corpori hæc officiorum commutatio? Nunquid nesci Ro. 12. tis, omnes nos esse diuersa membra huius corporis mystici Iesu Christi? Sic profecto testatur D. Paulus, dicens: Sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes.

1. Pet. 4. Quo circa fratres mei, id qđ D. Petrus nos admonet, oportet agere. Vnusquisque (ait) sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes, ne sit confusio in corpore Domini, videlicet, in sacrosancta Ecclesia. Hunc autem fructum vnusquisque in tempore suo, nempe cum se (ut iam diximus) obtulerit bene operandi occasio, præbere debet. Hoc etiam significat oportere hominem in hac uita, cum tempus suum est bene operari, nam in morte Dominus illud sibi capiet, & ab eo arripiet. Atque ita per sanctum Dauid inquit: Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Psal. 74. Illi qui eleemosynas, restitutiones, atque alia bona opera differunt vsque ad tempus, quo morti appropinquantes testamentum condunt, reddunt fructum in tempore non suo, quoniam recte facta, ac bona opera vel debita quæ dum viuebant soluere poterant, suis hæredibus post mortem soluenda atque adimplenda relinquunt. In quo profecto maxime decipiuntur, ut optime Spiritus sanctus nos hortatur, dicens: Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi, non defrauderis a die bono, & particula boni B Eccl. 14 viri non te prætereat. O admirabilem doctrinam, fœlix ille, qui eam apprehenderit, sicut ipsam custodire cupiebat sanctus Dauid, cum ait: Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte, ubi alij trastulerunt, ne unquam obdormiam in mortem, & sic est etiam in contextu Græco. Quod perinde est ac si diceret: Illumina oculos meos, ne in præparatione Psal. 13 mortis meę dum vixero, negligens sim, at que ita ipsa me imparatum inueniat. Eia C agite fratres, nemo ignauus aut negligens sit, festinate modo dum per tempus licet ad bona opera facienda, vt cum Dominus venerit, vos tanquam fructiferas arbores optimis fructibus oneratos, & ab omni nequitia ereptos inueniat: ne in illa tremenda confusione, in qua improbi se videbunt, cum eorum scelera manifesta fuerint, vos ipsos aspiciatis. Attēdite id quod S. Iob ait de Deo loquens: Omne pretiosum vidit oculus eius, profunda quoque Iob, 28. fluuiorum scrutatus est, & abscondita produxit in lucem. Egregiæ inquit, Deum D intueri omne pretiosum, actiones videlicet commendabiles piorum hominum, quibus incumbunt, ut ieiunia, orationes, eleemosynæ cæteraque id genus, ut rependat dignam mercedem. Sed etiam ab oculis eius non sunt abscondita profunda fluuiorum, id est uoluptatū & peccatorum quibus se homines ingurgitant. Eleganter enim cum fluuio ea comparat. Nam quemadmodum dulcedo fluuiorum tandē amaritudine maris suscipitur, (ad illud nam-

A namque flumina tendunt) sic corporeas uoluptates pœnæ gehennalis acerbitas amarissima consequetur. Hæc autem omnia peccata in publicum prodibunt, ut ab omnibus conspiciātur, quod in maiorem confusionem & ignominiam committentium ea cedet. Quod si quis mihi objiciat. O pater, ego non adulter sum, nec fornicarius, nec latro, aut homicida, nec denique illa, quæ commemorasti flagitia, committo, ideo securus ero? Minime profecto, quoniam summa ueritas impræsentiarū ait. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.

B O dura & tremenda uerba, quare corda ipsa audientia non contremiscunt, & terrore liquescunt? Quis hac terribili comminatione, licet depravato animo sit, ad Dominum non conuertitur, dicens. Væ, uæ mihi peccatori, quandiu hanc pœnam iam merui? Quod si hactenus eam Domine in me non exercuisti, id certe tuæ infinitæ clementiæ tribuendum est. Nam si arbor non quia fructum malum, sed quia non bonum præbet, meretur, ut euellatur & in ignem mittatur, ego, qui tam pessimos fructus protuli, quid mereor? Cum ciuitas Hierusalem a Babyloniis euersa est,

C sacerdotes ipsius, inquit sacer textus, acce-

2. Ma. 1. ptum ignem de altari occulte absconderunt in puteo alto & sicco, & inde postea hauserunt aquam, qua ligna aspergentibus ignis succensus est, postquam solis radius i eis refulsit. Sic tu, o peccator, in corde tuo hunc ignem infernalem, quo Dominus tibi minitatur, absconde, quem ob immensa scelera tua iam meruisti. Profunde contemplare, quod tormentum illud sit, & in se ignis in aquam timoris, doloris, & pænitentiæ commorabitur, quo asperfa uoluntare tua primo solis radio, id est, prima inspiratione sancta, ignis in

D te charitatis succendetur, qui aquam ipsam timoris seruilis consumet, & tu ignis

Eccle. 2. puri amoris flammis inflammaberis Dico illum ignem consumpturum esse timorem seruilem, quoniam timorem filialem, qui a diuino amore procedit, semper cum ipso retinere & conseruare debes, ut egregie Ecclesiasticus monet, dicens. Serua timorem Dei, & in illo ueterasce. Magna certe res est hic timor, siquidem nobis dicitur, ut in illo ueterascamus, id est, usq; ad senectutem & per totum uitæ cursum ab eo non desistamus. Cum aliquis fundum seu uillam optimam possidet, ex qua ei multi prouentus accrescunt, licet cæteras alias facultates & opes suas dispendat, illam tamen ut refugium in senectutem suam obseruare contendit. Sic timor Dei magna hereditas est, ideo illum nunquam derelinquere oportet, ipse enim domum tuam bonis abundantissimis implebit, & cum eo placidam senectutem habebis. Idcirco in illo ueterasce, nam inferius additur, Qui timent Dominum, inquirent, quę placita sunt ei. Timentes Deum non solum ipsi seruitutem debitam offerunt, sed in quærendis modis & inuentionibus, qui bus ei magis placeant, peruigilant, & quā nis plurima bona operentur, nunquam suo desiderio satisfaciunt, nec illud adimplent.

Ait itaque Dominus, *Excidetur & in ignem mittetur*. In hoc duæ gehennales pœnæ, uidelicet, damni & sensus explicantur. Et quidem pœna damni, quæ præcipua est, quemlibet a suauissima Dei uisione, atque infinito bono priuat. Mater To- Tob. 10 biæ (ut eius refert sacra historia) flebat lachrymis irremediabilibus atque dicebat. Lumen oculorum nostrorum, solatium C uitæ nostræ, omnia simul in te uno habentes te non debuimus dimittere a nobis. O quanto iure & ratione damnati in inferno hæc uerba proferre possunt. Væ nobis, qui tam cæci atque stulti fuimus, ut te ipsum summum bonum propter inanes, & caducas uoluptates, quam uelocissime transeuntes dereliquerimus, nunc uero æternis supplicijs id persoluimus. Licet autem hoc dicerent, in cassum & absque aliqua utilitate esset. Quapropter tu, o peccator, nunc magno cordis tui dolore ea profer, siquidem credis, quod cum actualiter in peccato mortali sis, a gratia & amore huius summi boni auulsus es, & hac uia D illud poteris recuperare. Dic ergo frater, maxima spiritus tui amaritudine hæc uerba. O Domine infinitæ maiestatis, qualiter mihi persuadere potui, ut te ipsum, qui omnium bonorum fons es, relinquerem, igitur per infinitam clementiam tuam te oro, ut me iterum ad te redire facias. Pœna uero sensus est, In ignem mittetur. Infernus fornax quædam est absque foramine, quo fumus respirer, & in eo tot erunt titiones, quot sunt dæmones, &

A prædicemus, ut in ieiunijs atque orationibus se exerceant, diuinaque sacramenta frequenter sumant, & alia sacra exercitia accipiant, ipsi tamen dicunt. Ego non ecclesiasticus aut religiosus sum, nec huiusmodi operibus aliqua obligatione astringor, mei enim status conditio talem perfectionem minime postulat. Hi forsan tanto auxilio egent, vt latrones, adulteri, & homicidæ nō sint, quanto alij, ut omnia, quæ possident propter Deum pauperibus erogent. Non enim mihi videtur opus minoris potentiæ a malis eum prohiberi, qui in me-
B dio eorum immersus vitam degit, quam efficere, vt ille, qui expeditus est a negotijs secularib. & ab occasionibus, quæ ad peccandum mouere solent, semotus, ingen-
1. Co. 15 tia bona operetur. Quocirca merito D. Paulus omnes cohortatur, dicens. Itaque (charissimi) estote stabiles & immobiles in om
Simile. ni opere Domini. Sicut enim cytharædus, vt optimam faciat melodiam, omnes lyræ chordas nulla excepta pulsat, sic Christianus omnes virtutes debet amplecti, seipsum in charitate, misericordia, castitate, patientia, atque alijs exercens, & hoc modo suauissimum concentum diuinis auribus
Ps. 118. efficiet. Fœlix ille, qui cum sancto Dauid
C vere dixerit. Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt. Id est, quamuis tot tantasque diuitias ac potentiam habeam, ea omnia inania. & caduca esse reputo, hæreditas mea & thesaurus meus in obseruantia tuorum mandatorum collocatus est, Quia exultatio cordis mei sunt. In hoc lætitia tuorum mei consistit. Qui uere filij Dei sunt, licet aliquando à dæmone decipiantur, & ab eo ducantur, tamen clamore Domini creatoris sui vocem ipsius dignoscunt, & relictis scelenbus ad eius obedientiam sancte operando redeunt. Quamobrem dæmoni ver
D ba illa Prophetæ Ieremiæ applicari solent:
Iere. 17 Perdix fouit quę non peperit, fecit diuitias & non in iudicio, in dimidio dierum suorum relinquet eas. Perdix aliena oua furari dicitur, eaque alis fouere, ac tandem
Simile. pullos excludere, quib. magnopere indulget: at postquam illi uocem veræ matris, quæ illos genuit, audiunt, illam sequuntur & adulterinam matrem deceptam relinquunt: itaque calor ille, quem illis misera perdix impartiebatur, sicuti naturalis non erat, ad illos detinendos minime sufficiens fuit. Sic dæmon licet uanitatibus ac de- A
licijs mundi quam plurimos ex filijs Dei fallat & seducat, ipsi tamen, vbi primum vocem & inspirationem sui parentis audiunt, nefarium dæmonem omittunt, & se vera pænitentia ad Dei obsequium atq; obedientiam recipiunt, & sic ditati gratia consequuntur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA OCTAVA post Pentecosten.

Concio I. B

Homo quidam erat diues, qui habebat villicum. Lucæ. 16.

REferunt sacræ literæ quod cum Rex Iosias decimum 4. Re. 22
octauum annum ageret initio Regni sui sacerdos Helchias legis librum inuenit, qui propter temporum præteritorum iniurias & calamitates iacebat neglectus inter alia vtensilia tem- C
pli: in quo & magnificentissima Dei promissa legis cultoribus proposita, & horrenda supplicia improbis constituta continebantur. Hunc ergo librum sacerdos Regi legendum misit. Cum ergo ad eum locum ucntum esset, quo inaudita pænarum atrocitas improbitati & perfidiæ a Deo proponebatur, quæ tyrannidem, famem gladiū, obsidionem, pestem, esum carnium filiorum, cæterasque clades complectabatur, tanto terrore atq; metu pij Regis animus consternatus est, ut vestimenta sciderit, & D
Oldam Prophetam, qui eo tempore Ierosolymis erat, super ea re consuluerit, & omnia publica peccata e Regno suo funditus eliminauerit. Hunc timorem, hunc affectum, hanc religionem & admirationem lethalis peccati grauitas perspecta in eius animo peperit. O utinam nos hodie fratres tanta dicendi facultate peccati malitiam uobis ante oculos poneremus, & diuini iudicii seueritatem ita uerbis amplificare possemus, ut idem terror, idemque animus, idem peccati odium, eademque religio mentibus uestris superno Dei beneficio instillaretur. Celebris est enim sen-

A tentia Diui Hieronymi nihil esse fælicius Christiano, cui Regnum cælorum proponitur, nihil autem infælicius illo, qui de vita quotidie periclitatur. Vnde merito
Iere. 10. Ieremias ait: Quis non timebit te, o Rex
1. Pe. 1. gentium? Et B. Petrus: In timore incolatus vestri tempore conuersamini. Hæc, quæ supra retulimus, occasione huius parabolæ diximus; quam summus prædicator & magister mundi Iesus Christus in sacra hodierni Euangelij lectione proposuit, qua ipse timore arctissimę rationis, quæ in suo diuino iudicio reddenda est, homines monere conatus est, ut pij sint, suamque viuendi rationem ita instituant, ut mortis tempore in æterna domicilia recipiantur. Beatus Euangelista Lucas in
B quit quod cum Dominus hanc parabolam proponebat, Pharisęi, qui erant auari, eum audiebant. Vbi diuinus Magister euangelicos concionatores docuit, vt doctrinam secundum necessitatem audientium prædicarent: coram auaris de liberalitate, pietate, & misericordia: apud carnales de castitate, ac pudicitia &c. Auaritia in omnibus reprehensione digna est; quantum autem sit malum patet ex eo quod Christus Redemptor noster apud D. Matthæum te-
Mat. 19 statur, scilicet: Facilius est, camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cælorum, quod quidē nō de luxuriosis, nec voracibus, aut pigris, uel ambitiosis affirmauit. Atq; ita uidemus le-
C ges humanas pœna mortis luxuriosos, epulones iracundos, aut superbos non punire, latrones vero maximę. Cuius rei inter alias causa est, q̄ auaritia horum incurabile vitium esse reputatur, quod quidem hominem inquietum reddit, efficitque vt ipse auarus sit tanquam argentum viuum, quod semper ebullit & scaturit, cuius natura est ut omnia super eo enatent dempto auro. Nam si in vas plenum argento viuo aliquid infundas, licet graue sit, ui-
D delicet, ferrum aut plumbum in illo natat, aurum uero penetrat ipsum argentum viuum, & usque ad profundum eius descendit. Ita cor auari inquietum, nihil ingredi-
Simile. tur nec ueritas nec pietas aut charitas, aurum duntaxat ipsum penetrat, & ad profundum eius descendit, atque ibi placidum domicilium inuenit. Hoc est, auarus ad nullam virtutem animū applicat: omnes in illo natant & fluctuāt, omne deniq; studiū suum in auro ac lucro collocat, & hæc ef- A
ficiunt, ut ipse ebulliat, & inquietus sit, atque vnam solummodo otij & tranquillitatis horam nō habeat, factus miser suarum diuitiarum seruus, nec illis vti sciens. Idcirco in Ecclesiastico dicitur. Est qui locuple tatur parce agendo; & hæc est pars mer- Eccl. 11.
cedis illius in eo quod dicit: Inueni requiem mihi, & non manducabo de bonis meis solus, & nescit, quod tempus prætereat & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs & moritur.

Hic ostendit Spiritus sanctus, qualiter cupidus gaudium voluptatem, atque otium suum procrastinat, illudque in vlterius differt, dicens: Volo ad senectutis tempus lucrum facere & diues fieri, nunc
quæcunque licet minima res mihi sufficit. B
Nescit infælix vtilitatem educere ex ijs q̄ acquirit, existimans se in posterum illis esse fruiturum, & hac pessima cogitatione a morte arripitur, atque ita illis rebus, quas lucratus est, minime fruitur. Quapropter merito ulterius dicitur: Viro cupido & te- Eccl 14
naci ad quid aurum? Qui aceruat ex animo suo iniuste, alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur. Iure optimo ait: Ad quid aurum, quoniam harum rerum perfectio in ipsarum vsu est, & illæ, quibus nō utimur, sunt tanq̄ si non essent, sic diuitiæ, quibus non fruitur diues, sunt tanq̄ si non essent. Vatablus in præsentiarum sic le-
git: Viro sordido nō sunt ornamento diui- C
tiæ, id est immerito eas possidet, siquidem in eo minime elucent. Quanuis autem auaritia in omnibus reprehensibilis sit, multo magis in ecclesiasticis. Ait enim summa
veritas: Nisi quis renunciauerit omnibus Luc. 14.
quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Et apud eundem Euangelistam Domi
nus præceperat discipulis suis, ne duas tu- Luc. 5.
nicas haberent. Vbi aperte omne superfluum prohibuit. Id enim, quod necessa-
rium est ad uitam peregendam una tuni- D
ca vocatur, ut B. Hieronymus ad Heluidiā B. Hier.
scribens testatur, quod clarius apparet ex ad Hel-
eo, quia ipse dominus duas tunicas habuit. uidiam.
Ex hoc infertur, quam perniciosa res sit auaritia & tenacitas, maxime in eis, qui se discipulos huius diuini magistri iactant.
Solent in ecclesijs esse quædam gazophyla- Simile.
cia tali artificio fabricata, ut omnem pecuniam, quæ in ipsa mittitur & includitur, facillime recipiant, at inde depromi ne

obolus

A obolus quidem potest. Sic quamplurimi Ecclesiastici ad accipienda beneficia, & officia paratissimi sunt, promptasque uoluntates suas habent, & licet quam multa in eos conferantur, ipsi tamen nunquam satiari possunt. Si autem ab eis aliquid auferri vel accipi contendimus, hoc difficillimum est: cum ipsi pauperibus bona sua
Vib. 5. debeant distribuere, sicut Vrbanus Quintus summus Pontifex restatur, dicens: ipsę res fidelium, quæ Domino offeruntur, nō debent in alijs usibus quam ecclesiasticis, & Christianorum fratrum uel indigentiū conuerti, quia uota sunt fidelium, & pre-
B tia peccatorum ac patrimonia pauperum. Quanquam uero Imperatoris Constantini uoluntas & intentio fuerit sanctissima, & opus optimum quando ministris sacrosanctæ Ecclesię reditus impartitus est, hoc tamen multis perditionis causa extitit. At-
Liran. 1. par sup. Deuter. cap. 32. Henric. in quod libeto. que ita Nicolaus Liranus citans Henricū de Gandauo, inquit, temporibus, quibus Constantinus ministros Ecclesiæ his reddi tibus affecit, in aere auditam fuisse hanc vocem, scilicet, Hodie cecidit uenenum in Ecclesiam Dei.

Cum igitur Dominus hanc parabolam Pharisæis, qui erant illo tempore religiosi,
C quoniam auaritiæ dediti erant, proposuerit, licet omnes oporteat ab illa commodum elicere, multo magis religiosis & ecclesiasticis hoc conducit, quæ sic incipit: *Homo quidam erat diues, qui habebat uillicum.* Hic homo Christus Dominus est, qui non hominis solum, sed etiam Dei filius est, & paternæ hæreditatis atque gloriæ hæres. Qui licet in arctissima paupertate in hoc mundo uitam egerit, natus in stabulo, nudusque affixus patibulo, & alieno conditus tumulo fuerit, quatenus tamen Dei filius est, uniuersorum est hæres
Ro. 10. atque Dominus. De quo Diuus Paulus sic
D ait: Diues in omnes, qui inuocant illum. In mundo nullus tam diues est, qui erga omnes abundet. Nam si maior princeps totius orbis terrarum cuilibet homini vnum duntaxat dipondium elargiretur, certe nihil ei remaneret, & pauperrimus omnium esset. At filius Dei, licet omnibus multa impartiatur, tam diues remanet, sicut antea. Inquantum etiam homo est, meritis ditissimus est, quoniam ratione personæ diuinæ, merita eius infinita fuerunt. At quę ita in omnibus alijs sanctis, quamuis multum meruerint, semper præmia, quib A
a Deo afficiuntur, sunt maiora quam merita ipsorum. Si in cælum ascenderes, & ibi gloriam, qua beatus Petrus vel beatus Paulus fruitur, uideres, profecto diceres nihil esse quidquid fecerunt aut passi sunt, si cū gloria, quam habent, compararetur. Meritis autem Christi Redemptoris nostri nullū æquale præmium tribuitur, semperq; præmium minus est, quam merita ipsius fuerunt: non enim habet hic cælestis Reparator in quo tot merita præmientur. Nam licet alij mille mundi essent, non sufficerent ad omnia illius merita exhaurienda.
Quis ergo uestrum, fratres, est qui ingenti B
lætitia non perfruatur, sciens tot esse sui sidelissimi amici Iesu Christi diuitias, & quod si quilibet hominum tot peccata haberet, quot omnes mundi homines simul commiserunt, uenia ipsorum omnium ab æterno Patre filio suo Iesū Christo debetur, si homines ex parte sua se ad illam recipiendam uolunt disponere. Si autem dicitis: Nunquid Christus filius Dei unum tantum uillicum habet? ad hoc respōdeo, omnes homines esse illius uillicos. Dicitur vero vnicum habere, quoniam a quolibet nostrum adeo arctam, & peculiarem rationem exiget, ac si in mundo vnus duntaxat esset villicus. Gloriæ etiam retributio apud sacram Scripturam in particulari ponitur. Et ideo sanctus Dauid ait: Ecce C
nunc benedicite Dominum omnes serui Psal 143
Domini. Quasi diceret: Tempore necessitatis veri amici cognoscuntur, & siquidem tot sunt modo, qui Deum offendunt, nunc etiā tempus est, quo amici eius se fideles exhibeant illum benedicentes & glorificantes. Hoc etiam sanctus Mathathias allegabat, dicens. Nunc confortata Mac. 2.
est superbia, nunc ergo o filij, æmulatores estote legis, & date animas uestras pro testamento patrum uestrorum, & mementote D
operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnā & nomen æternum. Nunc, ait, quando tot dissolutiones fiunt, tot peccata committūtur, ac tam pauca uirtus exercetur: nunc, quando tot mali & tā pauci boni existunt: nunc ergo uires sumite, & ad uirtutem bonitatemque animum cōcipite. Hoc idem ego (fratres charissimi,) nomine Dei vobis dico: Nunc mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis O singularia

A gularia uerba: utinam ea adimpleamus. Si autem dicitis, uos non posse illos sacros Apostolos, illos fortissimos martyres, & illos primos patres, qui Ecclesiam sanguine suo fundauerunt, imitari, si ad illos æmulandum ignaui & animo pusillo estis, mementote illorum, qui in generationibus suis ab hinc centum annis transierunt, aut eorum qui post quinquaginta, aut denique illorum qui post decem annos mortui sunt, quos tam iustos ac Dominum timentes cognouistis, & rubore confundimini, eo quod nunc illis similes non estis. Quocirca filii æmulatores estote
B legis. Et hoc significant illa uerba: Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini. Sed quæro, ô Rex sancte, quare statim inferius dicis: Benedicat tibi Dominus ex Sion? Siquidem inuitas omnes ad dominum laudandum eique seruiendum, cur non ais: Benedicat vos Dominus? Aduertite, quando aliquis pater
Simile. multas diuitias habet, easque quam pluri mis filijs impartitur, cuilibet illorum parum remanet, at si unum duntaxat filium
C habet, ditissimus post obitum parentis manet. Sic ne tu cogitas, fore ut ibi minima premij pars contingat propter multitudinem seruorum Dei, ideo inquit: Benedicat tibi dominus ex Sion, significans in hoc præmium & benedictionem Dei a quolibet ita esse obtinendam, ac si ipse solus hæres esset, & qui solus illam meruit. Et addidit: Qui fecit cælum & terram. Voluit Spiritus sanctus in benedictione iusti de cælo ac de terra mentionem fieri, ut intelligeremus, Deum suos non tantum in cœlo ditare, sed etiam in terris ipsis fu-
Mat. 6. uere. Atque ita apud S. Matthæum ipse Do minus ait. Quærite primum regnum Dei
D & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur uobis. Itaque villicus hic quilibet hominum est, & ita D. Paulus cum singulis hominibus loquens, ait: Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid glo
1. Co. 4. riaris quasi non acceperis? A Domino accepisti corpus cum omnibus suis membris ac sensibus: ab ipso animam cum potentijs, ab ipso tempus, quod huc usq; vixisti, cum horis & momentis: ab ipso salutem & uires, cœlum ac terram, quę te sustinent: ab ipso denique Solem, Lunam stellas, campos, aues, pisces, atque animalia, quę iussu eius ubi inseruiunt. Vis uidere quanta sint hæc omnia? Profecto si quodlibet horum A beneficiorum per se consideras, hoc facile intelliges. Dic mihi, obsecro, si aerem, quo respiras ac viuis, empturus esses, quanti illū quotid e emeres? Et si pedes aut manus non haberes, quanti illas emeres ab eo, qui illas tibi uoluisset vendere? Et si cæcus esses, quanti oculos emeres? comparatione quorum licet quam plurimas opes ac facultates possideres, ea omnia pro nihilo perderes, ac cum sancto Tobia diceres; Tobi. 5.
Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video? Denique quot terras peragrares, si scires esse aliquem artificem, qui tibi lumina ad uidendum præstare posset; Benedic ergo frater B
Dominum Deum qui tibi rem tam pretiosam absque aliquo precio donauit, & qui alijs in lucem prodeuntibus oculorum lumine priuatis, te tam pulchris ac lucidis oculis ornare dignatus est. Tandem perpende & animo euolue toties illos tibi denuo tribuere, quoties merens illis priuari, ac toties mereris vt tibi eruantur, quoties illis abuteris in eius, qui illos tibi dedit, offensionem. Quod si ex corporeis oculis, quibus alijs animantibus similis C
es, ita ad Dominum laudandum, ac te ei gratum ostendendum obligari colligis, quid erit, si mentis oculos & fidei lucem, qua te affecit, alios quam plurimos in infidelitate sua relinquendo consideras? At vero quid erit si dona & gratias, quib. animam tuam in sacro baptismate ornauit, aliosque fauores spirituales animaduertis, quibus & te alit, & tu ipse mentem tuam Ose. 14.
poteris meritis ditare Apud S. Oseam ubi nos legimus Ero quasi ros Israel, germinabit sicut lilium, paraphrasi Chaldaica habet. Ero quasi ros Israeli germinabit sicut lilium, i. omnia prospera succedent ei talibus fauoribus. O Christe ros cœlestis, quãto maiori iure ac rõne Christiani vberiores bonorum operum fructus quam Hebręi facere deberemus, siquidem nos multo potioribus beneficijs quam illos asper sisti, atque ditasti. Sed væ, væ, & millies væ, quoniam cum pijssimus Iesus erga nos, sit ros abundantissimus, nos ipsi nimis Heb. 13
aridi & in fructiferi sumus. Qua propter egregie D. Paulus nos admonet dicens: Beneficentiæ eius nolite obliuisci, atque ita huic summo benefactori non ingrati sed fideles uillici eritis. In eo loco, ubi Diuus

A Diuus Paulus dixerat: Quid habes, quod non accepisti? adiecit etiam hæc verba: Hic iam quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. Hæc autem fidelitas duabus maxime rebus nititur, altera in congregandis diuitijs, altera vero in ipsis distribuendis iuxta Domini volũtatem. O mundi diuites, si iterum atque iterum vobiscum cogitaretis vos immensi ac seueri Dei villicos esse, non acquireretis, & augeretis eo modo diuitias vestras, quo ille, de quo Sanctus Iob ait. Iob 27.
Aedificauit sicut tinea domum suam Sed quomodo tinea domum ædificat? Certe Simile.
B seipsam pinguefaciens, & ligna, in quibus habitat, destruens: ipsa enim materiem, quæ domus eius est, corrodit, & sese ex ea sustentat, & pinguẽ facit Sic multi ex nobis agunt, qui vt pinguescatis & diuites efficiamini, proximos vestros destruitis ac perditis Si etiam animo vestro euolueretis, vos esse villicos, & arctissimã bonorum, quę possidetis, rationem esse reddituros, illa in scelentibus non consumeretis. Sancto Prophetæ Ezechieli Dominus sic inquit Sime gladium acutum, & capillos tibi rade, & assumes stateram Ezec. 5.
C ponderis, & diuides eos. Tertiam partem igne combures in medio ciuitatis, tertiam gladio concides, tertiam vero aliam disperges in ventum. In hoc Dominus voluit ad literam vltionem Hebræorum innuere, qui in tres partes diuidendi erant. Quorum alteri a Chaldæis comburendi erant, alteri gladio occidendi, tertij denique in seruitutem & captiuitatem adducendi. At uero mystice in hoc significatum est, quam prophane plurimi diuitias, quas Dominus eis largitus est, dispendunt. Nam per capillos (qui, si nimis crescunt & augẽtur, oculorum aciem impediunt) bona tẽporalia intelligi pos-
D sunt, quæ si plurima sunt, incautos atque impudentes obcæcare solent. Partem horum capillorum in ignem aliqui mittere consueuerunt, & ita consumunt. Hi sunt, qui diuitias & facultates suas in carnis illecebris ac uoluptatib. effundunt. Quare, o peccator, debitum famulis tuis non soluis? Quare filijs tuis non adhibes remedium? Quare eleemosynas pauperibus non erogas? Profecto quia carnalis es, & partem tuarum facultatum in luxuriæ rogum proijcis. Altera vero pars

horum capillorum gladio scinditur, & sic A consumitur. Hoc autem est id, quod in rixis, iurgijs, & litibus dispenditur. Porro tertia pars, dum in aerẽ proijcitur, consumitur. Vis tot canes venaticos, tot equos, tot famulos habere, tantaq; põpa incedere, vt aer iste oẽs opes tuas ac diuitias disperdat. Ecce igitur tonsus Ezechiel, quoniam capillos suos in ignem inieeit, & per aerem dispersit, ac gladio procidit. O infœlix peccator atque infidelis, siquidem diuitias, quas Dominus tibi donauit, vt cum illis ei inseruires, in offensionibus eius sparsisti. Quid igitur de naturæ bonis dicam? Salutem, pulchritudinem, ingenium, atq; omnes vitæ annos in Satanæ B seruitute maxima cum iniuria Creatoris tui dispendisti Quocirca merito existimare poteris te esse villicum, de quo in hac sacra Euangelij lectione dicitur. *Hic diffamatus est apud illũ, quasi dissipasset bona illius* Hoc aduerbium quasi, non deno tat diminutionem, sed veritatis, vt ita dicam, realitatem, sicut cum D. Paulus de præpositis loquens, ait. Ipsi enim perui- Heb. 13
gilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, idest qui vere de illis rationem reddituri sunt. Et sicut apud diuum Ioannem dicitur. Vidimus gloriam eius Ioan. 1.
gloriam quasi vnigeniti a Patre, idest, glo C
riam tanquam veri filij Patris æterni, ita hic dicitur. Quasi dissipasset bona illius, idest, vere & realiter dissipauerat.

Res plane digna ponderatione est, quã hic Dominus ait scilicet, *Hic diffamatus est apud illum*. Veritas infallibilis est illud Diui Pauli, Quod omnia nuda & aperta Heb. 4.
sunt oculis Dei, & ipse nouit abscondita cordis nostris. Et hoc audaciam nostram, atque impudentiam maxime aggrauat, & amplificat, videlicet, quod cum ipse Deus omnia contempletur, nos coram diuinis ipsius oculis peccare ausi sumus, Isa. 65.
de quo per Esaiam prophetam magnopere conqueritur, dicens: Et faciebatis D
malum in oculis meis. Et apud Sanctum Ieremiã. Ego vidi, dicit Dominus. Quodque peius est, esse aliquos, qui sine aliquo Ierem. 7
timore vel conscientiæ angore ita delinquunt & peccant, ac si Dominus eos non videret, quod perinde est, ac si dicerent, non uerbis quidem, sed operibus, Deum esse lapidem aut truncum. Hoc significauit S. Dauid, cum inquit. Dixit insipiens Psal. 52.
in

A in corde suo, Non est Deus. Quomodo, autem hoc dixerit, exposuit protinus, cum subdit: Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studijs suis. Hac ratione improbi dicunt, non esse Deum, quandoquidem nihil minus peccant, Deũ esse credentes, quam si omnino non crederent, quod genus peccandi grauissimũ est, quia maximum Dei contemptum præ
Iob 21. se fert. Tales erant illi quos S. Iob sic dixisse refert Quis est omnipotens vt seruiamus ei? Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur. Quid est omnipotens, vt seruiamus ei? Cum di-
B cunt: Quid est, apertius eorum cõtẽptus
Gen. 18 ostenditur, cum vero, Omnipotens, ipsorum insania & cæcitas apparet, siquidem Deum omnipotentem vocant, & dicunt: Quid est? Si est omnipotens, quid amplius vultis? Ergo siquidem omnipotens est, qualiter ab eius potentissimis manibus absque vltione euadetis? Cum igitur sit Catholica veritas Deum omnia intueri quid sibi vult, Hic diffamatus est apud illum? Ad hoc respondeo ipsamet peccata delatoris officium coram diuino conspectu gerere Atque ita idem Domi-
Gene. 4. nus ad Cain dixit, Sãguis fratris tui Abel
C clamat ad me de terra, id est, opus execrandum, quod temere patrasti, accusator tuus est, & coram me clamat vltionem commeritam efflagitãs. Et alibi: Clamor Sodomorum multiplicatus est, qui venit ad me, quin etiam clamor oppressorum pauperum cœlos penetrat, vt patet in eo
Exo. 2. quod dicitur: Ascendit clamor eorum, scilicet, filiorum Israel ad Deum. Quocirca peccatores attendite quid agatis, quoniã scelera, quæ committitis, vos corã diuino iudice accusant, ac de vobis vltionem postulant. Atque ita quilibet peccator po
Iob 16. test dicere illud Sancti Iob: Rugæ meæ di
D xerunt testimoniũ contra me. Rugæ, quæ animam fœdant, & debilem reddunt, sunt ipsa peccata. Considerare etiam poteritis cœlum, terram, elementa, & creaturas, quæ in eis sunt, & quæ vobis continuo seruiunt, vt vos Creatori vestro seruiatis, esse quasdam linguas, quæ ingratitudinẽ vestrãm ostendunt, & propalant, vosque accusant, & dedecore coram diuina maiestate afficiunt.

Vt autẽ hoc melius intelligatur sciendum est, Aristotelem sic dixisse: Omnis substantia viuens melior est non viuente. A
Ex quo apparet, formicam, muscam, & vermiculum, quæ vitam sensitiuam viuit, habere altiorem & nobiliorem naturam, quam stellas, cœlos, atque planetas. At cum hæ creaturæ viuentes tantæ sint nobilitatis & valoris, quamplurimæ ex illis vitam suam vt hominis vita conseruetur, amittunt. Quotidie nanq; videmus, pisces, aues, atque alia animantia mori, vt ipsis mortuis vita hominis sustẽtetur. O uita humana, quam pretiosa es, siquidem ad tui conseruationem tot quotidie strages fiunt in vitis animalium. Merito ergo homo animaduertere debet, qualiter vitam degat, siquidẽ alijs creaturis, B
quæ nobiliores sunt cęlo & stellis, tanti stat Igitur iure optimo omnes istæ creaturæ hominem accusant, qñ vitam suam seruitio Dei, vt obligatus est, non dicat.

Ait vlterius sacra nostri Euangelij lectio, ***Et vocauit illum, & ait illi. Quid hoc audio de te?*** Quamuis (vt diximus) scelera hominis omnia Deo manifesta sint, nihil tamen hoc in loco discernere voluit, nisi prius reũ ipsum conueniret & illius confessionẽ audiret. Sic in Genesi postquam Gen. 18.
dixit Dominus: Clamor Sodomorũ multiplicatus est, &c. adiecit statim: Descen- C
dam & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint, an non. In quo omnes iudices docuit, ne contra inauditam partem sententiam aliquando ferant. Valde vtiles ac necessarij sunt in Rebus publicis iudices: ut autem recte munus suum præstent, oportet quamplurimis virtutibus ipsos adornari. Idcirco sanctus Rex Iosaphat regnum suum componere & reformare volens, atque ad hoc iudices creans, eis dicit. Vide e, quid 2. Pa. 19.
facitis, non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: & quodcunque iudicaueritis, in vos redundabit. Sit timor Do- D
mini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite, non est enim apud Dominum Deũ nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum Quasi diceret, Tales vos esse oportet O diuina verba, digna profecto, quæ literis aureis in omnibus pretorijs, & multo magis in omnium iudicũ cordibus scribantur. O Domini mei quam optime in vestris actibus procedetis, si illa sæpenumero memoria repetatis. Valerius Maximus insignis Ti-

Ari. 17. de aiali.

A berii Cæsaris & aliorum historiographus narrat, ipsum cum timeret, non posse iudices à cupiditate alienos inuenire, noluisse illos, quos vrbibus atque aliis locis præfecerat, crebro permutare. Interrogatus autem, quare hoc ageret, usus est appositissimo exemplo hominis uulnerati muscis cooperti, cuius miseria commotus quidā
Simile. alius eas ab illo misero abegit, de quo vulneratus conquestus est dicens. Quare has à me expulisti? hæ, enim quæ in me adērāt, iam saturatæ erant, atq. ita non me adeo vexabant, venient nunc aliæ famelicæ, & me multo plus opprimunt.

Sic postquàm aliquis iudex urbem ali-
B quam deprædatus est, & ciues eius quodāmodo euisceràuit, alius denuo in ipsam famelicus ingreditur, & prioris vestigia sequens idem faciet: ideo minus malum est, eū, qui iam plenus in vrbe erat, ibidem cōmorari. Scipio etiam, cum senatus duos cōsules in quādam prouinciā mittere voluisset, dixisse legit: Neuter mihi placet, qua alter nihil habet, alteri nihil sat est, existimans alterum illorum cupiditate com-
C motum, alterum vero necessitate munus suum, vt oportebat, non esse executuros. Inter has conditiones, quas iudices habere debent, est etiam valde necessaria hæc, quam supernus Iudex impræsentiarum docet, scilicet, vt sint efficaces iustitiæ executores. Penuria enim huius rei maxi-
Iere. 1. me Reipublicæ nocet. Prophetam Ieremiam Dominus sic interrogasse legitur: Quid tu vides Ieremia? Et ipse respondit: Virgam vigilātem ego video. Et paulo inferius iterum eum interrogauit: Quid tu vides? ille vero respōsum præbuit. Ollam succensam ego video. Prius itaque virgā,
D & postea ollam succensam aspexit. In quo mystice significatum est, impium & sceleratum hominē esse veluti quandam feruētem ollam & quoddam domicilium malorum, esse denique domū, in qua improbi & nebulones te in ludis atque alijs flagitijs exercent. Dicitur etiam improbus esse olla succēsa & feruens, in qua animæ multorum coquuntur & condiuntur, vt eas Satanas in stomacho, videlicet, in inferno deuoret & absorbeat: & prope has ollas debet esse iustitiæ virga, quæ illo pro ratione delictorū puniat, ne penitus Rempublicam euertant & labefactent. Maxime autem conducit, vt ante executionem huius iustitiæ sufficientissima examinatio A
præcedat, quoniam præcipitatio, iudicij nouerca esse dicitur. Antequam Dominus Patriarchæ Noe sententiam illā proferret, scilicet: Finis vniuersæ carnis uenit eo
Gen. 6. rum me, ait sacer Textus, Dominum apud se dixisse: Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Et iterum: Delebo hominem, quem creaui, a facie terræ. Vbi omnes iudices docuit, mature & pau latim ante prolationem sententiæ esse processuros. Sic Dominus dicens: *Qui hoc audis de te?* Non solum iudices, sed etiam alios admonet, ne facile assensum detrahen tibus præbeant, cum non raro ex malitia B
magis quam ex vero aliorum errata commemorent: qui eo ipso quod detrahunt seipsos produnt & maledicos re ipsa esse confitentur, atque ita seipsos fide indignos faciunt. Quod si de alijs male iudicare, non decet licet de illis detrahere audiamus, quāto minus de proximis nostris iudicare debemus propter nostrum duntaxat beneplacitum? O diabolicam peruersitatem, & euidens signum cordis corrupti ac malitia deprauati. Nabal (inquit sacra pagina) erat pessimus & malitiosus. Sic hodie quam C
1. Re. 25 plurimi extant, qui cum malitiosi & pessimi sint, existimant, sub unoquoque lapide esse quendam scorpionem, de omnibus male suspicantur, quia per seipsos alios iudicant. Atque ita dicitur in Ecclesiastico:
Eccl. 10 In via stultus ambulans, cum ipse insipiēs sit, omnes stultos æstimat. Impijssimus Nero dixisse fertur, omnes homines illa q̄ ego cōmitto scelera perpetrarent, si quam ego potestatem habeo, haberent, quoniā eis voluntas minime deest. Isti tales eos, qui bene operantur, hypocritas reputant, existimant enim, nemine esse virtutibus & earum exercitijs deditum, e contra vero uirtutis studiosi de nullo male iudicant, D
sed de omnibus bene cogitant. Cum Dominus populo iussisset Hebræorum, ne in montem Sinai ascenderet, iterum ad Moysem dixit: Descēde & contestare populum, ne forte vellet transcendere terminos ad videndum. Respondit autem ei S. Moyses Non poterit vulgus ascendere in montem Sinai, tu enim testificatus es, & iussisti. Cui ait dominus iterum. Vade, & descende. Existimabat uir sanctus, iam populum non posse ascendere, siquidem Dominus id prohibuerat, & sicut ille nimis obe

bediens

A dien serat, alios etiam futuros ita esse iudicabat. Hanc animi synceritatem ipse alibi demonstrauit. Nam cum Pharao sæpenumero mentitus esset, & uerbum quod promiserat, fregisset, postquam di-
Exod. 9. xit: Peccaui etiam nunc, orate Dominum, vt desinant tonitrua, & dimittam vos, respondit ille: Cum egressus fuero de vrbe, extendam palmas meas ad Dominum, & cessabunt tonitrua, &c. ut scias, quia Domini est terra. Perpendite, obsecro, qualiter, licet multoties, a Pharaone deceptus fuerat, tamen de eo bene iudicabat, quia
1 Co. 13 (ut ait Beatus Paulus) Charitas omnia
B credit, omnia sperat, omnia sustinet, & de nullo, quamuis improbus sit, desperat, Cum uerò ait: Extendam palmas ad Dominum, efficaciam, qua pro tyranno ac pro eius populo oraturus erat, significauit. Quid hoc audio de te? Mira planè hominis huius lenitas & patientia, Alius rerum suarum iactura exacerbatus diceret. Prædo, & bonorum meorum dissipator cur bona mea dilapidasti? In crucem & in carcerem te agam, donec nouissimum mihi quadrantem reddas. Nihil horum dicit, sed blandè leniterque ait: *Quid hoc audio de te? Redde rationem uillicationis tuæ,*
C Hac igitur diuini hominis proposita mansuetudine Dominus clementiæ ac lenitatis suæ magnitudinem voluit ostendere: Qua etiam erga grauissimos peccatores
Apoc. 4 vtitur. In Apocalypsi dicitur: Ecce sedes posita erat, & super sedem sedens, & iris erat in circuitu sedis. Hic sedens Christus Dominus est: sed dum sedet iudicaturus, quo circundatus est? Obserua quid dicat.
Gene. 9. Et iris in circuitu sedis. Quid iris adumbrat, nisi diuinam clementiam? Sic enim scriptum est. Nequaquam ultra interficietur omnis caro aqua diluuij, arcum meũ ponam in nubibus cœli. & erit signum in
D ter me & inter terram, Circundabitur uerò diuinus iudex tẽpore iudicij ab arcu, qui signum misericordiæ eius est, quoniã etiam ibi illa maximè utetur, Vnde infertur, quòd ille, qui patiens, & mansuetus minimè est, iudex uel prælatus non debet esse. Quamuis sanctus Dauid unctus erat Rex Israel, nunquam tamen eum impius Saul recognouit, quousque vidit, eum partem chlamydis suæ scidisse, & cum facilè potuisset interficere, nequaquam voluisse. Tunc dixit Nunc scio, quia certissimè regnaturus sis & habiturus in ma-
1. Re. 24 nu tua Regnum Israel Nam vir adeo mansuetus, & qui cum vindictam de inimico suo potuisset sumere, id non fecit, dignus profectò Regno est atque imperio.

Redde rationẽ uillicationis tuæ, iã enim non poteris uillicare: O verbum horribile cunctis humanis cordibus, licèt dura & lapidea sint. Si nunc quotquot estis, in hoc templo vocem quandam audiretis dicentem, Dei uoluntatem esse, vt hic cum parentibus, & maioribus vestris maneretis, quid, obsecro, vobis esset faciendum? Quam rationem redderetis? Quales vos Deus hac hora inueniret? O cæci, cæci,
B quare hæc profundè non animaduertitis, siquidem nescitis, an Deus hodie aut cras vobis dicet Redde rationem vellicationis tuæ. Attendite, hunc uillicum non dixisse Dominus meus auferet a me villicationem, sed aufert in præsenti, & ita oportet vos animo euoluere, & quo maiores peccatores estis, eo plus hoc timere debetis. Nam scelerati in pœnam delictorum suorum digni sunt, quibus Dominus uitam abbreuiet. Hoc D. Hieronymus testatur, Deum antediluuium fecisse, & sic locum illum Genesis explicat, Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est, eruntque dies illius centum, & uiginti annorum. Id est, quia omnis caro, hoc est, omnis homo corrupit uiam suam, ideo omne genus hominum, & omnia quæ in seruitutem ipsorum in terris fuerunt creata, euertere ac destruere volo. Eis tamen cẽtum, & uiginti annorum spatium ad pœnitentiam agendã concedo, & hoc tempore iussit arcam illam ingentis magnitudinis fieri, quæ ueluti quædam admonitio & comminatio esset diuinæ vltionis in cunctos mortales. Et ob hanc causam Diuus Petrus Patriarcham Noe iusti tiæ præconem nuncupauit, quoniã ipsius arcæ fabrica mundo de peccatis suis minabatur, uidelicet, homines, nisi pœnitentiam egissent, aquarum illuuione esse perituros. Quia verò se in meliorem frugem non receperunt, & has omnes minas contempserunt, ex illa summa centum, & uiginti annorum Dominus abstulit viginti, & ultionem (vt ait D Hieronymus) centesimo anno fecit. Quapropter siquidem uos ob scelera uestra digni estis, à qui bus Dominus statim villicationem aufe-
rat,

Marginal notes: B. Hier. sup. 6. c. Genesi. — C — 1. Pet. 2. — D

A stat, de morte non agatis tanquam de re futura, sed tanquam de re præsenti, ac vera pœnitentia vos ipsos præparate, facientes de facultatibus vestris amicos, Christi pauperes, vt cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula gloriæ, ad quam nos perducat *Iesus* Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA Octaua post Pentecosten.

Concio II.

B *Facite vobis amicos de mamona iniquitatis, vt cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula. Lucæ 16.*

INter præclara beneficia, quę liberalissimus ille rerum omnium Dominus generi humano largitus est, principem locū obtinet, quod vnigenitum Filium suum non modo in Redemptorem & libertatis nostrę vindicē

C sed etiam Doctorem ac voluntatis suę interpretem nobis donauit. Quod beneficiū

Hebr. 1. non immerito Apostolus amplificat, cum ab hac sententia epistolam ad Hebræos scriptam exorsus est, dicens: Multifariam multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nouissime dieb. istis locutus est nobis in filio, quem constituit heredem vniuersorum, per quem fecit &

Ioel. 2. secula. Huius autem beneficij gratia exultare & gratias agere nobis Propheta Ioel iubet, cum ait. Filij Sion exultate in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet super vos imbrem matutinum & serotinum, vt, videlicet, verbi diuini semen ipsius opera in terra cordium vestrorum iactum, &

D cœlestis gratiæ imbribus irrigatum fructus germinet vitæ æternę. Munus autem hoc Saluator noster cumulatissime præstitit, sicut ipse loquens cum æterno Pa-

Psal. 39. tre in psalmo ait: Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesia magna, ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti. Quid enim aliud sacra Euangelia, nisi iustitiam Dei annunciant? Iustitiæ autem nomine virtutem omnem & sanctitatem Hebræo A more significauit. Quia enim ad iustitiā præcipue pertinet, vnicuique reddere quod suum est, & virtus hoc ipsum cumulatissime præstat, ideo non mirum, si iustitiæ nomine virtutem omnem complexus est. Inter documenta vero vtilia & fructuosa, quæ hic cœlestis magister nos docuit, vnum est hodierni Euangelij sacra conclusio, quæ misericordiæ & beneficentiæ officijs continetur, quæ facit, vt misericordiam apud Dominum in iudico inueniat ille, qui misericordiæ officijs vsus est.

Vt autem virtutis huius fructum & salutarem vim commendaret, hanc nobis parabolam in Euangelica lectione proponit, quæ sic habet. ***Homo quidā erat diues, qui habebat villicū, & hic diffamatus ē apud illū, quasi dissipasset bona illius***: Et quę sequuntur vsque in finē. Hunc villicum, Dominus noster vult, vt in hoc imitemur, videlicet, scientes amicos in tempus necessitatis comparare, & acquirere, siquidem omnes diuinæ maiestatis villici sumus. Non solum quilibet nostrum bonis naturalibus & gratuitis, quæ a diuina manu accepimus, bene vti debet, C sed (vt ait D. Thomas) vnusquisque obligatur ad exequendum officium, quod accepit. Sacerdos habet pro villicatione ipsum sacerdotiū, iudex iudicaturam, mercator mercaturam seu negotiationem, & sic de alijs. Quilibet autem illud Prophetæ Habacuc dicere oportet, scilicet: Super custodiam meam stabo, & figam gradum super munitionem & contemplabor, vt videā quid dicitur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Est enim in porta Christus, teste Ezechiele, dicente: Et funiculus lineus, & calamus mensuræ in manu eius, videlicet, ad metiendū D huius ędificij lapides, qui sunt fideles, & electi. Vnde locus ille Prophetæ ab Apostolo citatus in ea q̄ extat ad Romanos, epistola, dicens: In omnem terram exiuit sonus eorum, potest verti ex Hebræo: In omnem terram exiuit norma, siue amussis, siue funiculus, & directorium eorum. Quem locum D. Paulus de Euangelij prędicatione intelligit: in quo normæ, per quas quilibet Christianus iuxta suam status cōditionē duci & gubernari debet, perfectissime cōtinent. Hoc sapiētes viri intelligen-

[right margin: D. Tho. 3. p. q. 6. ar. 8. — Haba. 2 — Eze. 40. — Ro. 10.]

A telligentes, munera & officia publica atque omnes dignitates renuere totis viribus contendebant, cum autem illa per obedientiam compulsi accipiebant, hoc maximo timore affecti faciebant. Quod satis apparuit in sancto Iosue, quem cum gubernationem populi Hebræorum subiuit, bis
Iosue 1. sanctus Moyses sic allocutus est. Conforta re & esto robustus. Et statim iterum ei dixit, Ecce præcipio tibi, confortare, esto robustus, noli metuere, & noli timere, quoniam tecum est dominus Deus tuus. Ex quo apparet, uirum sanctum timore perculsum ac perterritum fuisse tanti muneris sibi commissi
B magnitudine, alias enim non fuisset necessarium, toties ipsum ad munus acceptandum cogere.

Et est notandum summam consolationem ei fuisse cum ipsi dicebatur, Quoniam tecum est Dominus Deus tuus. Hoc præcipuum est, quod in omnibus curare debemus, quoniam omnes huius mundi res absque Deo nihil sunt aut valent. Cum S. Dauid in sacra Scriptura a quodam lauda-
1. Re. 16. retur, sic laudans dixisse legitur. Vidi filiũ Isai scientem psallere, & fortissimum robore, & uirum bellicosum & prudentem, & uirum pulcherrimum, & dominus est cum
C eo. Hoc ultimum sigillum (vt aiunt) cunctis eius laudibus apposuit, quoniam omnes hominis excellentiæ absque Deo magis nocent quam prosunt. Insipientes uero, quoniam non intelligunt sibi onus impositum, cum munus aliquod aut dignitatem accipiunt, lætitia afficiuntur cum illis præficiuntur, molestiæ uero, cum eisdem priuantur.

Seneca I li. de breui. vitæ. Seneca insignis philosophus in libro, quem de breuitate vitæ inscripsit, narrat, quod cũ Senatori cuidã Romano a Caio Cæsare facultas daretur, vt iam nonagesimum annũ agens otio vacaret, Reipublicæque negocia relinqueret, ipse vbi primũ
D hoc intellexit, se mortuum esse reputauit: ac suis famulis iussit, vt in tumulo tanquã defunctus poneretur siquidem officio publico priuabatur, sine quo nullo modo vitam se agere posse existimabat, adeo negocia ei suauia & iucunda videbantur. At postquam huius rei. Imperator certior factus est, ei præcepit, vt illa Reipublicæ negocia vsque ad mortem exerceret. Nec hoc valde mirandum est in homine Ethnico, in maximam vero admirationem nos rapere debet, videre homi- A nes Christianos doctrinæ Euangelicæ lacte nutritos, qui in quiete ac tranquillitate viuere minime sciant, & negocijs implicari etiam in senectute magnopere delectentur. Quamuis autem omnes vitilici simus, de multis tamen illud Prophetæ Oseæ dici potest: Dominum dereliquerunt in non custodiẽdo, scilicet, id quod Oseæ. 4. custodire debebant: & ita derelinquunt, vt id publica in famia sua efficiant. Quãobrem de illis etiam dici potest, quod vlterius idem Propheta testatur: Reuelata Oseæ. 7. est iniquitas Ephraim, & malitia Samariæ, quia operati sunt mendacium. Ini- B quitas & malitia peruersitatem & contumaciam significãt: iniquitas enim ex verbo Hebraico idem est, quod peruersitas & deuiatio, malitia vero, quod Græcum malithia est, quandam ægritudinem cordis, quæ foris exprimitur, significat. O vtinam ego tanto spiritus feruore pollerem, vt efficaciter dicerẽ, & multis lachrymis deplorarem exteriorem multorum Christianorum dissolutionẽ ac malum exemplum, quod quidem omne ex interiori suorũ cordium strage oritur & procedit. Peccatum tantum malum est, vt non solum ipsum peccatorem illud committentem infamia afficiat, sed propter eundem C peccatorem tota cõgregatio & etiam integra Respublica infamia notatur. Quando Beata Magdalena super caput Domi- Ioan. 12 ni vnguentum profudit, Iudas duntaxat impius indignatus est, & murmurauit: sacer vero textus inquit: Videntes discipuli indignati sunt. Omnem sacram illam congregationem infamia indignationis & murmurationis nepharij Iudæ infecit. Ideo infami peccatori illud prophetę Isaiæ dici potest. Tu populum tuum occidisti: quod dictum sanctus Propheta in Re- Isai. 14 gem Nabuchodonosor coniecit. Quapropter de quolibet peccatorum dici potest. D Et hic diffamatus est apud illũ. O quam denigrata est fama cuiusuis peccatoris, & quam pessimus odor ab illo dimanat. Vtinam mens improba puttedinem suã odoraret: fugeret, ni fallor, a seipsa, & ad Christi Iesu brachia conuolaret. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ a facie insipientiæ meæ, inquit sanctus Da- Psal. 37. uid, quoniam pessimum odorem peccatorum suorum sentire cœpit. O miser peccator

A catorquare non confunderis, animaduertens eam, cuius in Republica tuo deprauato exemplo causa es, corruptionem? Multas maledictiones Dominus in mulierem coniecit, quoniam hominem ad peccandum prouocauit. Quid igitur expectas in te uenturum, si non solum unũ, sed plurimos ac totam Rempublicã tuis
B. Amb. li. de parad. ca. 6 manifestis dissolutionib peruertis? B. Ambrosius inquit. Euam, cũ peccauit, timuisse, ipsam solã è paradyso a Domino proijciendam fore, & ut Adamus etiam simul cum ea eijceretur, ipsum ad peccandum cõmouisse & solicitasse, eo q̃ siquidẽ illa
B e paradyso expellenda erat, non sola, sed charissimi sui coniugis protectione comitata abiret, atq; ita ad prouocandum virum suum Adam, ut peccaret, aliquam occasionem habuisse uidetur. Sed te, o infoelix peccator, quid commouere potest, ut
Exo. 21 alios tuo malo exẽplo peruertas? In Exodo Dominus iubebat, ut si quis proximũ percuteret, opera quæ sanus facturus erat & impensas in medicos restitueret. Non solum supernus Dominus uolebat, ut soluerentur ægroto omnes expensæ factæ in ægritudine, & curatione ipsius, sed etiam, vt persolueretur ei quidquid lucraturus
C erat. Vbi insinuauit Dominus, q̃ si sceleratus homo aliquem in aliquam ægritudinem spiritualem incidere fecerit, & aliqua culpa percusserit, persoluet non solũ ille scelera, quæ alius cõmisit, malo exemplo commotus, sed etiam omnia, quæ ipse lucraturus erat si in peccato nõ esset. De
1. Re. 2. filijs Heli in sacra Regum historia sic legitur, Erat ergo peccatum puerorum grãde nimis corã Domino, quia detrahebant homines a sacrificio Domini. Notate obsecro, fratres mei. Qualiter sacra scriptura illorum deprauatorum hominum malum exemplum ponderat, siquidem ait,
D Peccatum grande nimis. Erãt enim occasio illis, a quibus uidebantur, vt Domino nõ inseruirent, Idcirco ille, qui alios scandalizauit ita in uirtute proficiendo festinare debet, ut suo bono exemplo damnũ, quod fratribus suis intulit, aliquo modo resarciat Dominus per prophetam Ha-
Haba. 2 bacuc conqueritur, dicens: Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, ut sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali, q̃ a lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit. Ex quo apparet, pec- A
cata nõ solum peccatores coram Deo accusare & infamia afficere, sed etiam ædificia ipsa, quæ sanguine pauperum ædificauerunt, & ornamenta suarum personarũ, atque omnia supellectilia eorum contra ipsos esse uociferatura.

Et uocauit illum. Multifariam Deus peccatores uocare solet, ut mala ac scelera suą animaduertant, & ipsa, dum tempus habent, diligenter corrigant, Ex multis autẽ modis, quibus hoc facere solet, unus est conscientiæ commotio. In omnibus laboribus & iacturis, quæ sancto Iob euenerunt, Iob. 1.
semper unus remanebat, qui ei malum, B
quod euenerat, nũtiabat, atque ita in primo sui libri capite dicitur Nuntius uenit ad Iob, qui diceret: Boues arabãt, & asinę pascebantur iuxta eos, & irruerunt Sabęi tuleruntq; omnia, & pueros percusserunt gladio, & euasi ego solus, ut nunciarem tibi. Idem contigit, quando eius oues con crematæ fuerunt, & cameli ipsius rapti, ac deniq; quando uentus irruit, & domũ, in qua omnes filij eius erant, pręcipitauit, eosq; percussit, semper unus remanebat, qui diceret: Et fugi ego solus ut nũtiarem tibi. Sic in detrimentis spiritualibus pec C
catoris euenire solet, nam quoties instigante Sathana peccatum committit, & dona Spiritus sancti, gratiam, charitatem ac merita amittit, semper vermis cõsciẽtiæ mordens & rationis synderesis clamans, & annuntians id, quod per peccatum amittitur, in eo remanet, Dominus etiam per concionatores peccatorem uocat, atq; ita Diuus Paulus ait, Deo exhortante per nos obsecramus pro Christo, re- 2. Co. 5.
conciliamini Deo. Quocirca unusquisque in sermone, quem audit, animaduertat illud, quod sibi magis conducit, & id vocatio eius est. Non attendatis, fratres D
mei, illud quod alios, sed q̃d uos ipsos tangit, Animo concipite sermonem, qui a cõ Simile.
cionatore declamatur, esse uelut ditissimã quandam uariarum mercium officinam, in qua principes, nobiles, ignobiles, ecclesiastici, vxorati, domini, ac serui aptissimas sibi mercimonias inueniunt. Nam, si nobilis in eam ingrediatur, videns ibi aptam suo corpori loricam, eam emere contendit, si sarcinator, cernens ibi optimas acus, ipsas emere curat: si ingenua aliqua & curiosa fœmina, auratas ibi uittas,

A tas, uelamina, atque alia pretiosa mulierum ornamenta aspiciens, ea emere studet, denique unusquisque quod sibi conuenit emere conatur, neq; te eques seu nobilis acus emit, nec sarcinator loricas. Ita eum ad sermonem audiendum conuenitis, uos facere oportet, siquidem tanquam officina quędam ditissima multarum merciũ est, unusquisque suæ personæ atque status conditionis necessarium accipere debet, sed longe aliter hoc fieri solet. O miseri filij Adæ, quam inimici uobis ipsis estis, quandoquidem id quod uobis utilissimũ est, eligere minime vultis. Si nobiles

B reprehendimus, artifices gaudent, si uero artifices carpimus, nobiles lætitia afficiuntur. Vnusquisque, quod alijs & non sibi vtile est, animaduertit, atque ita perpauci vocationi Dei respondent. De hoc conquerebatur S. Ieremias, dicens. Misit Dominus ad uos omnes seruos suos prophetas consurgens diluculo, mittensque & non audistis, nec inclinastis aures uestras, ut audiretis, cum diceret. Reuertimini vnusquisque a uia sua mala, & a uestris cogitationibus pessimis. O ineffabilem Dei bonitatem, qui tanta cura & solicitudine nobis remedium adhibere conatur.

Iere. 25.

Simile.

C Sicut ille qui præ nimia cupiditate rerum acquirendarum se a somno matutino, qui dulcior & suauior est, priuat, & maxima anxietate ad mittendos operarios in agrũ suum diluculo surgit, ita, ait sanctus Propheta, Dominus ad mittendum suos ministros, qui nomine ipsius nos doceant, reprehendant, & arguant, antelucat. Hoc inquit S. Propheta ad insinuandum desiderium quo pater ille misericordiarum nobis fauendi habet. Nos igitur diuinis eius vocationib surdos minime esse oportet. Inter ea autem quæ prædicatores magnopere intendunt hoc unum est, scilicet

D vt omnes peccatores animo concipiant, Deum cuilibet ipsorum continuo dicere, *Redde rationem uillicationis tuæ iam nõ poteris amplius uillicare*. O sãcta *Maria senzora*, quam excellẽtes effectus hoc fratres in cordibus uestris operaretur, si profunde illud contemplaremini? Quis ad Dominum non conuerteretur, si ante oculos suos proponeret, se iam coram seuero superni Iudicis esse tribunali? In Exodo legitur, quod cum Dominus ad loquendũ cũ sancto Moyse in monte Sinai descenderet, Ecce cœperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorque buccinæ uehementius perstrepebat, & timuit populus, qui erat in castris. Quæ omnia ideo contingebant, quoniam Deus ad ferendam legem ueniebat. Ergo, si cum lex dabatur, tot tanteque tempestates, ac tormenta extiterunt, & homines tanto terrore percussi fuerũt, quid erit, cum ipse Dñs rationem obseruationis suę sanctę legis ab hominibus postulauerit? Quãdo expectabunt homines, vt alterum ex duobus tam dispari bus sibi dicatur, uel, Venite benedicti patris mei, vel, Ite maledicti in ignem æternum? In Prouerbiorum libro sic legitur. Pondus & statera iudicia Dei sunt. Solent numularij sæpenumero monetas aureas in statera appendere, quas, si pondere, quod habere debent, carere uident, non admittunt, si vero iustum pondus retinẽt, in thecis seu arcis eas obseruant. Quid, obsecro, sentiet homo, cum iustus iudex Iesus Christus cor eius in statera sui diuini iudicij appenderit ipso nesciente, an in infernum perenniter arsurus detrudendus sit, an uero admittendus & in gloriæ eius thesauro collocandus? Qualiter pertimescet, ne sibi eueniat id, quod illi contigit, de quo sanctus Ieremias ait; Vigilauit iugum iniquitatum mearum, in manu eius conuolutæ sunt, & impositæ collo meo, infirmata est uirtus mea. Quando ille, qui falsam monetam cudit, in carcerem conijcitur, & sententia fertur, ut igni comburendus tradatur, congregatis omnib. quas cusit, adulterinis monetis, & ad collum eius appensis in rogum ducitur, præcone dicente; Hæc est iustitia, quæ fieri iubetur, &c.

Exo. 19

B

Pro. 16.

Simile.

Thre. 1.

C

Simile.

Sic Dominus scelera peccatoris congregabit, & illa ad collum ipsius in maiorem eius confusionem appendet, atque ita in ardentissimas inferni flammas perpetuo cremandus mittetur. Eia peccator cæce, quid in corde tuo hęc audiens euoluis? Cogitas ne, quia Dominus nunc scelera tua dissimulat, semper ita futurum esse? Falleris profecto. Ab hoc errore te auertit Diuus Paulus, dicẽs: Existimas hoc, o homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? Quasi dicat, Nõ. Hoc B Apostolus suo eleuatus intellectu, locutus est, considerans tremenda immensi

D

Rom. 2.

A immensi Dei iudicia, Sæpenumero occulto licet iusto Dei iudicio contingere solet, quod cum duo malefactores idem crimen commiserint, alter comprehenditur & punitur, alter uero minime, Contra hos autem, qui in hac uita delinquunt, & in ea non puniuntur, loquitur D. Paulus eos admonens ne ideo ab ultione Dei se liberos a securos esse existiment, quia hic non puniuntur, quin potius magnopere timere debent. Nam hoc magnum solet esse iræ Dei signum, sicut S. David aperte testatur, dicens. Exacerbauit Dominum

Psal. 9. B peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæret; Quid est, Non quæret ait Beatus Augustinus? Id est, Non pu-

D. Aug. niet in præsenti, quia multum irascitur, illud in futurum seculum ad puniendum maiori cum seueritate reseruans. Si autem mihi dicitis: Pater, quod remedium adhibebimus, ut a tantis malis liberi esse possimus? Id quod cœlestis Magister Iesus Christus impræsentiarum præbet, videlicet, ut hunc villicum, quem vobis in sacra ho-

C dierna lectione proponit, non in iniquitate, sed in prudentia, quam in comparandis amicis necessitatis tempore habuit, imitari contendatis, non inquam in infidelitate atque iniquitate illum æmulari oportet, quoniam in ea omnis peccati machina fundatur. Communis solet esse hominum cura, dare operam ut se a laboribus corpore liberent, licet illos ad animam transferant.

Hoc villicus hic agere contendit, qui animaduertens se a uillicatione fore priuandum, dicebat: *Fodere non ualeo, mendica-*

Simile, *re erubesco, Scio quid faciam.* Intollerabile

D scelus committam, ita ut labor, quem corpus passorum erat, in animam transferatur. Si habes domum seu uillam in qua animum a curis recreare & reficere soles, quæ non plus ualoris habet quam tua uoluntas, & curiositas ei præbet, tamen molestia efficeris, eo quod censibus subiecta sit, & ut eam ab illo onere liberes, censum illum in aliam possessionem tuam, licet melior fit, ac maioris utilitatis, transferre conaris. Sic homo adeo ad corpus suũ animum inclinat, ut, quod melius est uidelicet, animam contemnat, & ideo censum unius partis in aliam transferre studet, scelera committens, ut corpus a laboribus liberetur, seipsum ob hoc obligans: ut illos mens in æternum patiatur A Ephraim uitula docta diligere trituram, inquit Dominus. Idest, scitote populum meum esse veluti quandam vitulam, quæ aratrum renuit, & se ad aream, ubi triticũ teritur, inuitat. Nam labor aratri ipsi grauis & non fructuosus est, labor vero areæ plus commodi quan fatigationis habet, O gens misera quæ non attendit aliud q̃ a corporis laboribus liberari, quamuis hoc cum animæ dispendio fiat. Longe aliter Diuus Paulus uos erudit, dicens. De spiritualibus autem nolo uos ignorare fratres, 1 Co. 12

scitis, quoniam cum gentes essetis ad simulachua muta, prout ducebamini, euntes. B Quasi diceret. Velim sciatis quod postquã lumine fidei illuminati estis, non sicut antea esse debetis. Nam tunc ex quouis ligno aut lapide Deum unum faciebatis, & quodcumque vitium sequebamini, nunc uero omnem curam & solicitudinem in comparandis spiritualibus bonis collocare debetis, mentem magnificientes corpus aspernantes. De iusto namque S. Ieremias ait. Et erit ei anima sua quasi spo- C

lium. Idest, Tanti faciet iustus animam Iere. 21.

suam, quanti ditissimum spolium in crudelissimo bello acquisitum.

Cæterum absque dolore nimio dicere nequeo id quod iam sequitur, scilicet: *Prudentiores sunt filij huius seculi filijs lucis in generatione sua.* Idest magis astuti, & perspicaces sunt improbi in suæ perditionis negocijs, quam multi ex iustis in rebus suę saluationis. Quandoquidem, charissimi romphea bis acuta sentẽtia hæc est corda nostra percutiens, & (ut ingenue fatear) quoties verbi huius recordor, in me ipso valde confundo. Proh dolor, quam expediti sunt filii Sathanæ huius tempestatis in hæresibus suis dispergendis, & ue D

neno suo diffundendo, nec non ad dogmata sua lethalia prædicanda. Econtra vero quanta Catholicorum est tepiditas in ueritate & integritate sacræ fidei diuulganda. Quid plura? Quanta etiam orthodoxi subeunt pericula transfretantes maria, ut aliquas diuitias congregent? Quot probra & labores honoris cupidi, quo ad dignitatẽ, ad quam aspirant, conscendant? Denique quas calamitates scortatores, & adulteri non vltro patientur, ut carnis oblectamentis satisfaciant, Contritio & infœlicitas in uijs eorum, & viam pacis non co

A gnouerunt, inquit S. Dauid de huiusmodi
Psal. 13. peccatoribus. Agite ergo filij lucis, & date operam, ne filij tenebrarum plus laborent in adipiscendis caducis, rebus, quam vos in æternis & nunquam casuris diuitijs com
1. Co. 9. parandis. Qui in agone est (ait B. Apostolus) ab omnibus se abstinet, ille quidem, vt corruptibilem coronam accipiat, nos autem incorruptam. Proculdubio vox illa, Ab omnibus se abstinet, emphatica est, & adnotatione digna, ac si patenter dicat, Qui agonem agit, nihil de rebus familiaribus, nihil de cibo & potu, nihil de alia re excogitat, sed totus est in conflictu, & oēs conatus eius eo tendunt, ut victoriam sibi comparet, brauium sui laboris adipis-
B catur, quo omnia ouanter suffert, ut marcescibilem ac cito perituram coronam accipiat, at nos stertimus in utranq aurē dormitantes, nec insudamus, ut diu desideratā coronam gloriæ cœlestis comparemus.

Vere sane dictum est, ***Prudentiores sunt filij huius seculi filijs lucis.*** Vt ministri ac famuli Regis Assueri in quodam conuiuio ipsi placerent, spatium medij anni consumpserunt in adornando horto quodam tanta cura & diligentia, ut glossa ordinaria dicat fuisse in eo vites argenteas cum palmitibus aureis & racemis ex
C lapillis pretiosis. De vxoribus uero eiusdem Regis sacra scriptura commemorat, ipsas, ut semel in anno coram Regis conspectu apparerent, per annum integrum faciem fucasse, ita ut sex mensibus oleo, ungerentur myrtino, & alijs sex quibusdam pigmentis & aromatibus vterentur, O Deus infinitæ maiestatis, quanta confusio nobis est hæc audientibus, qui tam paucam diligentiam, ut tibi placeamus. adhibemus? Cum aliquando monachus quidam singulari sanctitate prædictus, mulierem quandam prophane compositam
D & nimis ornatam ad placendum hominibus uideret, flere cœpit, dicens. Væ mihi qui non tanta diligentia ad placendum Domino mentem meam composui, quanta hæc mulier corpus suum, ut hominibus placeat, adornauit. Pudeat vos ergo, fratres, quod improbi maiori cum diligentia Sathanæ inseruiant, quā uos uero Dño Iesu Christo, & post hac magno spiritus feruore ei veram seruitutem adhibere con
1. The. 4 tendite. Hoc D. Paulus efficacissimis uerbis hortatur, dicens. De cætero, fratres, rogamus uos, & obsecramus in Domino Ie- A
su Christo quemadmodum accepistis a nobis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sic ambuletis ut abundetis magis, Idest, in omnibus operibus bonis, quæ egeritis, iterum atque iterum respicite modum, quo magis grata sint diuinæ maiestati. Refert Cæsarius, quendam villicum Ducis Brabantiæ, postquam mortuus fuit, vxori suæ maximo strepitu diuina dispensatione apparuisse, eique dixisse se æternis suppliciorum cruciatibus esse dāna B
tum. Cui cum illa dixisset, itane agitur? Postquam ianuæ nostræ pauperibus & peregrinis nunquam clausæ fuerunt & postquam tot tantaque bona opera in hac uita exercuisti, tandem nunc damnaris? Ita profecto, inquit ille, quoniam ea non charitate commotus, sed caduca & inani gloria incitatus, operatus sum. Quinimo & hoc vnum tibi affirmo, omnia cunctarum arborum folia, licet in linguas verterentur, non posse magnum tormentorum genus, quod patior, aliquo modo explicare. Quibus dictis hoc etiam adiecit, Hic amplius C
commorari non possum, quoniam cacodæmones me foras manent: atque ita horribili quodam vlulatu, qui per totam vrbem sonuit, ab eius oculis euanuit. Iste sane infœlix hanc Diui Pauli admonitionem minime fuerat secutus, siquidem magis hominibus quam Deo placere studuit. Quis ergo est qui hæc tam tremenda & horribilia audiens non dicat, Quid faciam, quia Dominus meus aufert a me villicationem? fodere non ualeo, mendicare erubesco. Idest, utraq; res & rationis reddendæ periculum, & futuræ inopiæ malum me vehementer angit Duo hæc ingentia pericula, D
quæ vnicuique nostrum imminent, ob oculos nobis proponuntur: unum est ratio vitæ nostræ reddenda, alterum sublata per mortem satisfaciendi, atq. negociandi opportunitas. Quandiu enim in hac vita sumus, locus misericordiæ, locus veniæ, locus pænitentiæ precibus, ieiunijs, eleemosynis, cæterisq; remedijs est: vbi autem ab hac uita excesserimus, hæc omnia subsidia (nisi cum uiuentium suffragijs adiuuamur) nobis interclusa sunt, idcirco, nisi nobis in hac uita prospexerimus, in altera nulla spes relicta est. Quæ res facit, vt viri etiam innocentissimi hoc mortis iudicium reformident, vt patet de Beato Iob, qui huius ra- Iob. 10.
tionis

A tionis metu perculsus, pœnitendi spatium petebat, dicens: Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum, antequam uadam ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine. Hoc postulabat, qui Domini testimonio neminem in terra similem habebat, hoc petebat, qui de se dicere potuit: Pater eram pauperum, oculus fui cæco, & pes claudo, qui etiam dicebat: Nec reprehendit me cor meum in vita mea. Denique hoc petebat: qui tot calamitatibus in ipsum eodem temporis momento irruentibus, sic se gessit, vt de eo scriptum sit: In omnibus his non peccauit

B Iob labijs suis, neq; stultum quid contra Deum locutus est. Hic igitur tantus uir vsque adeo trepidatione iudicij huius angebatur, vt post tanta uirtutum & patientiæ merita paululum spatij a Domino flagitauerit. Et sanctus Dauid eodem ti-

Ps. 142. more perterritus dicebat: Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Heu me miserum, si tales uiri, qui ab Spiritu sancto certissimo veritatis magistro erudiebantur & agebatur, sic timebant, quid nos miseri facimus, qui toties peccata peccatis, & scelera sceleribus cumu-

C lamus? Vnde tantus hic stupor? tanta cæcitas? An hæc fortè cæcitas noua peccati pœna est? Sic enim quidam ex patrib. ait: Puto quod tã magna sit pœna peccati, metũ ac memoriã futuri iudicij esse deperditam quæ enim saxa his tantis exemplorum fulminibus non frangerentur? Hic ergo Dei atq; hominum fidem imploro, hic cęlum, terra, maria in testes aduersus dementiã & cęcitatem nostram aduoco, si hoc iudiciũ protinus à morte nobis imminet, quomodo tam securè agimus? quomodo nulla cura, nulloque metu angimur? Quis nos ita fascinauit? Quis sic excæcauit, ut hanc

D tantam rem nec sentiamus, nec nos ad illã opportunè præparemus? Facite, obsecro, vobis, fratres, amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant uos in æterna tabernacula. Hoc idem Pro-

Dani. 4. pheta Daniel Regem Nabuchodonosor erudiuit dicens: Peccata eleemosynis re-

Isa. 10. dime. Nam (ut ait S. Isaias) computrescit iugum a facie olei. Quid ais sancte Propheta? Quis vnquam vidit, lignum oleo computrescere aut corrumpi? Quin potius (vt experientia patet) cum ipso con-

seruatur. Ad hoc D. Augustinus respondet dicens, quod iugum est potestas & dominium dæmonis. Dum aliquis mortaliter peccat, super se iugum Sathanæ imponit, & hoc iugum computrescit à facie olei, id est misericordiæ. Econtra uero (ut in Ecclesiastico dicit) Fortissimus non habebit in illis patientiã, vt contribulet dorsum impiorum. Vbi alia trãslatio habet: Fortissimus nõ habebit in illis patientiã, quousque contribulet dorsum impiorum & sic est etiam in cõtextu Græco. Vbi aperte ostenditur, quam celeriter Dominus impios puniat. Et est etiam hic notandũ, quod loco impiorum in contextu Græco habetur immisericordium. Consideratione uerò dignum est, quod quemadmodum, hic villicus in debitores Domini sui hoc beneficium contulit, nemine ipsum importunis precibus obsecrante, ita oportet uos non expectare, a pauperib. & egenis multis seu importunis precibus vrgeri. Nam oleum, quod ex ipsis oliuis absque eo quod premantur, effluit, melius est & ad plurima medicamẽta utilius, quam illud, quod per uim educitur, & exprimitur, sic quod etiam in vino contingere solet. Sic eleemosynæ, quæ voluntariè, & absque molestia, seu importunis petentium obsecrationibus fiunt, magis sunt Deo acceptæ. Et sicut uillicus ille dixit: *Sede cito scribe*, ita oportet uos non solum libenter sed celeriter ac diligenter eleemosynas erogate. Nam quemadmodum (ut ait Diuus Paulus) hilarem datorem diligit Deus, ita diligentiam amore prosequitur. Idcirco in Prouerbijs dicitur. Ne dicas, Vade, cras dabo tibi, cũ statim possis dare. Et sicut hic uillicus pauperibus & ære alieno oppressis debitũ cõdonauit, sic tu pauperib. & non diuitibus elargiri debes. Hoc Spiritus sanctus apertè admonet dicens: Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tẽpora multa inuenies illum. Aquas transeuntes id est, pauperes & afflictos. Vbi maxime perpendendum est, non dicere in præsentiarum: Da panem tuum, sed, Mitte panem tuum, vt intelligas, pauperes esse velut agasones Dei, vulgo *Recueros de Dios*, Qui bona huius mundi, ut ea coram eius diuinis oculis repræsentent in cœlum portant. Qui in aliquo horto fructus arborum colligit, & intelligit, se, cum exierit, ab oli-

Margin (right): A; Eccl. 35; B; Simile.; C; 1. Co. 9.; Prou. 3.; Ec. 11; D; Simile.

[A] tore ipsis penitus esse priuandum, conatur illos per parietes extra hortum mittere, ut postea cum potuerit, eos in domum suam ad manducandum portet. Sic (fratres mei) nunc in horto huius mūdi estis, quidquid in eo extat, fructus est, quem hortulanus, videlicet, mors à vobis, cum ab hac uita [Iob.1.] exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid manducetis reperire? Nunc per parietes fructus proijcite, eleemosynas pauperibus tribuentes, quamuis eleemosyna citra extremam necessitatem, non habenti superfluū [B] in præcepto non est, sed in consilio, ut opti- [D. Th. 2. 2. q. 33. art. 5.] me D. Thomas docet. Sed quæro, cur diuitijs nomen iniquitatis Dominus imponit? Respondeo, quia frequenter malis comparantur artibus, & ad malum, hoc est, ad fastum, luxum, voluptates, atq; superbiam multos mortalium animos alliciunt. Quemadmodum ergo Apostolus concupiscentiam carnis, siue fomitem, qui intra nos latet, peccatum appellat, quod à peccato primi parentis originem ducat, & ad peccatum incitet, ita diuitias Dñs iniquas appellat, quod frequenter in iustitia, & iniquitate parentur, & ad iniquitatem inuitent, non quod [C] in diuitijs iniquitas vlla sit sed in earum [Eccl.10.] abusu. Cum enim (ut in libro Ecclesiastes dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pecuniosus est, si diuino timore destitutus fuerit, ad quæuis facinora parata habet instrumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis recte dicuntur, quoniam solis iniquis diui- [B. Aug. de cōco. Euang.] tiæ sunt, iuxta Beati Augustini miram sententiā, dicentis, Iusti etsi ista possideant tamen diuitias habent in cœlo. Quid mihi est in cœlo? aut à te quid volui super terram? Deus cordis mei, pars mea Deus in [Psal.72.] æternum, dicebat Sanctus Dauid. Et etiam est hæc vox iustorum, quibus uilescunt [D] temporalia bona. Licet autem Dominus est, qui misericordes in æterna tabernacula recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos recipere, sicut etiam alibi dicitur: Mensu- [Lucæ 6.] ram bonam dabunt in sinum vestrum, scilicet pauperes, quia ipsis intercedentib. dabitur hæc merces. Hoc etiam inquit, vt pauperes honore afficiat, eosq; fortes reddat, ut illi cum patientia, diuites vero cum misericordia gratiam mereātur qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA IX. post Pentecosten. [A]

Concio I.

Cum appropinquaret Iesus Ierosolymam, uidens ciuitatem fleuit super illam. Lucæ 19.

ANgelicus doctor D. Th. doctissimè probat, præscientiam meritorum non posse esse aliquam [B] rationem prædestinationis in communi, quia merita præscita cadunt sub prædestinatione. Esto, præscientia peccatorum sit aliqua ratio reprobationis ex parte pœnæ, quæ præparatur reprobis, in quantum scilicet Deus proponit se puniturum malos propter peccata, quæ à seipsis habent & non ab illo: iustos autem proponit se præmiaturum propter merita quæ à seipsis tantum non habent. Et confirmat hanc sententiam illo Prophetę Oseæ [Oseę 13.] uaticinio, scilicet: Perditio tua ex te Israel: tantummodo in me auxilium tuum. Perditio tua Israel, idē est quod, tu ipse es causa [C] perditionis tuæ. At verò Paraphrasis Chaldaica sic hæc uerba explicat: Cum uos deprauatis opera uestra, o domus Israel, dominantur in uos populi, sed quoties conuersi estis ad legem meam, uerbum meum fuit uobis præsidio. Vbi constat ab hac translatione, hunc locum laborib. ac Dei fauoribus in hoc mundo applicari, Propter peccata enim Dominus bella atq; alia infortunia hominibus euenire permittit, at propter pœnitentiam ipsos ab eisdē laboribus eripit. Atque ita per eundem Prophetam ipse Dominus ijs, qui se per [Oseæ 2.] ueram pœnitentiam ad Deum conuerte- [D] rint, hoc tanquam singulare beneficium pollicetur. Et percutiam inquit cum eis fœdus in die illa cum bestia agri, & cum uolucre cœli, & cum reptili terræ, idest, in eorum gratiam & utilitatem. Ita in libro Iob dicebat Eliphaz. Eruet te de manu gladij in bello, in uastitate & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis, sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Volu-

A eres cœli vocat sanctus Propheta Reges
Iere. 48. superbos, & ita apud sanctum Ieremiam
de Rege Assyriorum dicitur. Quasi Aquila volabit ad Moab. Et apud sanctũ Oseã de Nabuchodonosor. Quasi Aquila super domum Domini. Sicut enim aues rapaces, ut accipiter, dum viuunt, in magna habentur æstimatione, atque in manibus magnatum maximis delitijs gestantur & nutriuntur, post mortem vero in sterquilinium proijci solent, ita potentes Tyranni dum in hac uita sunt, magnifiunt & ab
Simile. B omnibus honorantur, ac corpora sua delicijs atque illecebris tradunt, at uero post mortem in inferni sterquilinium miserrime detrudentur. Bestias agri vocat homines crudeles, reptilia vero terræ (quæ sunt venenosę uiperæ) appellat homines mordaces, ueneno malitia, & inuidia plenos. Denique omnia hęc nomina Sanctus Propheta inimicis imponit, cum quibus Dominus fideles seruos suos pactum inituros esse pollicetur. Et adiecit. Et arcum, & gladium, & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicu-
Psalm. 4 ti cum sancto Dauid fecit, qui, cum se ab hostibus obsessum uideret, dicebat. In pace in idipsum dormiam & requiescam. At-
C que ita sanctus Iob inquit. Si iniquitatem,
Iob. 11. quæ est in manu tua, abstuleris a te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis & non timebis, defossus, securus dormies, requiesces & non erit, qui te exterreat. Quid est defossus securus dormies? Vatablus uertit: Iacebis securus, scilicet, ut fossa circundatus, id
Gal. 1. est, in summa fiducia dormies. Ad consuetudinem bellantium alludit, qui fossis quibusdam, quas Hispane dicimus, *Trincheas*, se ab hostium impetu & insidijs de-
D fendunt. Nulla certe fortior fossa est, ut securi simus, quam ad Deum conuersio. Atque ita vbi nos legimus, Non est ido-
Nu. 23. lum in Iacob, nec afflictio in Israel, Hebræi legunt, Nõ est labor in Iacob. Et subdit statim rationem, dicens: Deus eius cum eo & clangor victorię. Vbi significatur, illos qui creaturas non adorant, nec idola venerantur, in bellis & contradictionibus a summo numine esse protegendos, & in hoc clangor victoriæ auditur. Nam (ut ait Sanctus Dauid) In Deo faciemus uirtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes. Econtra vero Domi- A
nus per Prophetam Oseam Ierusalem mi- Osee. 2.
nitatur, inquiens. Comedet eam bestia agri, visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum. Attendite, quod nomen Dominus militibus, qui Ierosolimam euerterunt, imponit, non eos nuncupat hostes, sed bestias, & non qualescunque, sed bestias agri & syluestres, quæ crudeliores esse solent, nec unquam domari consueuerunt, homines enim, qui in alios homines crudeles fiunt, indigni profecto sunt hominum nomine, B
sed potius bestiarum. Ita eos sanctus Da- Psal. 73.
uid appellat. Ne tradas, inquit, bestiis, animas confitentes tibi, bestijs, idest, crudelibus hominibus. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet. Ne tradas populis similibus animalibus syluestribus animas discentium legem tuam. Milites etiam, qui Re- Ezec. 29
gnum Pharaonis euersuri erant per Ezechielem prophetam. Dominus bestias appellat, his verbis: Bestiis terræ dedi te ad deuorandum. Hoc Plinius philosophus Pli. li. 7.
magnopere amplificat, dicens. Nec bruta animantia, nec pisces, nec aues alia suæ speciei animantia interficere solere uel cõtra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus alium leonem dimicat, nec Aquila C
contra aliam Aquilam, homines uero in seipsos quotidie irasci, & bellum gerere videmus. Maxime, cum tot rationibus cogantur, ut se ad inuicem diligant, quas quidem bruta animantia non habent. Et inter eas una est, ut Beatus Augustinus per- B. Augu
pendit, Deum in mundi principio non simul li. 12. de
tos homines simul, sed unum duntaxat, ciui. Dei
ex quo reliqui procedunt, creauisse. Hunc cap. 16.
Deus ob ipsorum hominum peccata permittit, atque ita peccatores cum aliis peccatoribus punit, sicut uel ba hæc, Comedet eam bestia agri, significant. De quo manifestissimum testimonium in sacra hodierni Euangelii lectione habemus, in qua re- D
fertur, qualiter princeps clemẽtiæ Christus filius Dei miserandam Ierosolimorum euersionem propter ciuium ipsorum innumera peccata plorans nunciauit. Erit autem operæpretiũ, quo potissimum tempore hæc Domini lamentatio contigerit, explicare. Cum igitur iam tempus appropinquaret, quo bonus Iesus seipsum pro generis humani salute in ara crucis immolare destinauerat, ad passionis locum

A tore ipsis penitus esse priuandum, conatur
illos per parietes extra hortum mittere, ut
postea cum potuerit, eos in domum suam
ad manducandum portet. Sic (fratres mei)
nunc in horto huius mūdi estis, quidquid
in eo estat, fructus est, quem hortulanus,
videlicet, mors à vobis, cum ab hac uita
Iob.1. exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nu-
dus egressus sum de utero matris meæ, &
nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid
manducetis reperire? Nunc per parietes fru
ctus proijcite, eleemosynas pauperibus tri
buentes, quamuis eleemosyna citra extre
mam necessitatem, non habenti superfluū
B in præcepto non est, sed in consilio, ut opti
D.Th 2 me D. Thomas docet. Sed quæro, cur diui
2.q. 33. tijs nomen iniquitatis Dominus imponit?
art.5. Respondeo, quia frequenter malis compa-
rantur artibus, & ad malum, hoc est, ad fa-
stum, luxum, voluptates, atq; superbiam
multos mortalium animos alliciunt. Quē
admodum ergo Apostolus concupiscen-
tiam carnis, siue fomitem, qui intra nos la
tet, peccatum appellat, q̄ à peccato primi
parentis originem ducat, & ad peccatum
incitet, ita diuitias Dn̄s iniquas appellat,
quod frequenter in iustitia, & iniquitate pa
rentur, & ad iniquitatem inuitent, non q̄
C in diuitijs iniquitas ulla sit sed in earum
Eccl.10. abusu. Cum enim (ut in libro Ecclesiastes
dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pe-
cuniosus est, si diuino timore destitutus
fuerit, ad quæuis facinora parata habet in-
strumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis re
cte dicuntur, quoniam solis iniquis diui-
B. Aug. tiæ sunt, iuxta Beati Augustini miram
de cōco. sententiā, dicentis, Iusti etsi ista possideant
Euang. tamen diuitias habent in cœlo. Quid mi
hi est in cœlo? aut à te quid volui super ter
ram? Deus cordis mei, pars mea Deus in
Psal.72. æternum, dicebat Sanctus Dauid. Et etiam
est hæc vox iustorum, quibus uilescunt
D temporalia bona. Licet autem Dominus
est, qui misericordes in æterna tabernacula
recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos
recipere, sicut etiam alibi dicitur: Mensu-
Lucæ 6. ram bonam dabunt in sinum vestrum, sci-
licet pauperes, quia ipsis intercedentib. da-
bitur hæc merces. Hoc etiam inquit, ut
pauperes honore afficiat, eosq; fortes red-
dat, ut illi cum patientia, diuites vero cum
misericordia gratiam mereantur qua com
paratur gloria, ad quam nos perducat Ie-
sus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA IX. post Pentecosten. A

Concio I.

Cum appropinquaret Iesus Ierosoly-
mam, uidens ciuitatem fleuit su-
per illam. Lucæ 19.

ANgelicus doctor D. Th.
doctissimè probat, præ
scientiam meritorum
non posse esse aliquam B
rationem prædestina-
tionis in communi,
quia merita præscita ca
dunt sub prædestinatione. Esto, præscien-
tia peccatorum sit aliqua ratio reprobatio
nis ex parte pœnæ, quæ præparatur repro-
bis, in quantum scilicet Deus proponit se
puniturum malos propter peccata, quæ à
seipsis habent & non ab illo: iustos autem
proponit se præmiaturum propter merita
quæ à seipsis tantum non habent. Et con-
Oseę13. firmat hanc sententiam illo Prophetę Oseæ
uaticinio, scilicet: Perditio tua ex te Israel:
tantummodo in me auxilium tuum. Per- C
ditio tua Israel, idē est quod, tu ipse es cau-
sa perditionis tuæ. At verò Paraphrasis
Chaldaica sic hæc uerba explicat: Cum uos
deprauatis opera uestra, o domus Israel,
dominantur in uos populi, sed quoties
conuersi estis ad legem meam, uerbum
meum fuit uobis præsidio. Vbi constat ab
hac translatione, hunc locum laboribus ac
tribulationibus in hoc mundo applicari.
Propter peccata enim Dominus bella atq;
alia infortunia hominibus euenire permit
tit, at propter pœnitentiam ipsos ab eisdē
laboribus eripit. Atque ita per eundem
Oseæ 2. Prophetam ipse Dominus ijs, qui se per
D ueram pœnitentiam ad Deum conuerte-
rint, hoc tanquam singulare beneficium
pollicetur. Et percutiam inquit cum
eis fœdus in die illa cum bestia agri, &
cum uolucre cœli, & cum reptili terræ, id-
est, in eorum gratiam & utilitatem. Ita in
libro Iob dicebat Eliphaz. Eruet te de ma
nu gladij in bello, in uastitate & fame ride
bis, & bestias terræ non formidabis, sed
cum lapidibus regionum pactum tuum,
& bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Volu-

A eres cœli vocat sanctus Propheta Reges superbos, & ita apud sanctum Ieremiam de Rege Assyriorum dicitur. Quasi Aquila volabit ad Moab. Et apud sanctũ Oseã de Nabuchodonosor. Quasi Aquila super domum Domini. Sicut enim aues rapaces, ut accipiter, dum viuunt, in magna habentur æstimatione, atque in manibus magnatum maximis delicijs gestantur & nutriuntur, post mortem vero in sterquilinium proijci solent, ita potentes Tyranni dum in hac uita sunt, magnifiunt & ab omnibus honorantur, ac corpora sua delicijs atque illecebris tradunt, at uero post mortem in inferni sterquilinium miserrime detruduntur. Bestias agri vocat homines crudeles, reptilia vero terræ (quæ sunt venenosę uiperæ) appellat homines mordaces, ueneno malitia, & inuidia plenos. Denique omnia hęc nomina Sanctus Propheta inimicis imponit, cum quibus Dominus fideles seruos suos pactum inituros esse pollicetur. Et adiecit. Et arcum, & gladium, & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicuti cum sancto Dauid fecit, qui, cum se ab hostibus obsessum uideret, dicebat. In pace in idipsum dormiam & requiescam. Atque ita sanctus Iob inquit. Si iniquitatem, quæ est in manu tua, abstuleris a te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis &, non timebis, defossus, securus dormies, requiesces & non erit, qui te exterreat. Quid est defossus securus dormies? Vatablus uertit: Iacebis securus, scilicet, ut fossa circundatus, id est, in summa fiducia dormies. Ad consuetudinem bellantium alludit, qui fossis quibusdam, quas Hispane dicimus, *Trincheas*, se ab hostium impetu & insidijs defendunt. Nulla certe fortior fossa est, ut securi simus, quam ad Deum conuersio. Atque ita vbi nos legimus, Non est idolum in Iacob, nec afflicto in Israel, Hebræi legunt, Nõ est labor in Iacob. Et subdit statim rationem, dicens: Deus eius cum eo & clangor victorię. Vbi significatur, illos qui creaturas non adorant, nec idola venerantur, in bellis & contradictionibus a summo numine esse protegendos, & in hoc clangor victoriæ audiuntur. Nam (vt ait Sanctus Dauid) In Deo faciemus uirtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes. Econtra vero Dominus per Prophetam Oseam Ierusalem minitatur, inquiens. Comedes eam bestia agri, visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum. Attendite, quod nomen Dominus militibus, qui Ierosolimam euerterunt, imponit, non eos nuncupat hostes, sed bestias, & non qualescunque, sed bestias agri & syluestres quæ crudeliores esse solent, nec unquam domari consueuerunt, homines enim, qui in alios homines crudeles fiunt, indigni profecto sunt hominum nomine, B sed potius bestiarum. Ita eos sanctus David appellat. Ne tradas, inquit, bestiis, animas confitentes tibi, bestijs, idest, crudelibus hominibus. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet. Ne tradas populus similibus animalibus syluestribus animas discentium legem tuam. Milites etiam, qui Regnum Pharaonis euersuri erant per Ezechielem prophetam. Dominus bestias appellat, his verbis: Bestiis terræ dedi te ad deuorandum. Hoc Plinius philosophus magnopere amplificat, dicens. Nec bruta animantia, nec pisces, nec aues alia suæ speciei animantia interficere solere uel cõtra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus alium leonem dimicat, nec Aquila C contra aliam Aquilam, homines uero in seipsos quotidie irasci, & bellum gerere videmus. Maxime, cum tot rationibus cogantur, ut se ad inuicem diligant, quas quidem bruta animantia non habent. Et inter eas una est, ut Beatus Augustinus perpendit, Deum in mundi principio non multos homines simul, sed unum dumtaxat, ex quo reliqui procedunt, creauisse. Hoc Deus ob ipsorum hominum peccata permittit, atque ita peccatores cum alijs peccatoribus punit, sicut uerba hæc, Comedet eam bestia agri, significant. De quo manifestissimum testimonium in sacra hodierni Euangelij lectione habemus, in qua D refertur, qualiter princeps clemẽtiæ Christus filius Dei miserandam Ierosolimorum euersionem propter ciuium ipsorum innumera peccata plorans nunciauit. Erit autem operæpretiũ, quo potissimum tempore hæc Domini lamentatio contigerit, explicare. Cum igitur iam tempus appropinquare, quo bonus Iesus seipsum pro generis humani salute in ara crucis immolare destinauerat, ad passionis locum

Marginalia: Iere. 48. — Simile. — B — Psalm. 4 — C — Iob. 11. — Gal 1. — D — Nu. 23. — Osee. 2. — Psal. 73. — Ezec. 29 — Pli. li. 7. — B. Augu li. 12. de Ciu. Dei cap. 16.

A tore ipsis penitus esse priuandum, conatur illos per parietes extra hortum mittere, ut postea cum potuerit, eos in domum suam ad manducandum portet. Sic (fratres mei) in hoc in horto huius mūdi estis, quidquid in eo extat, fructus est, quem hortulanus, videlicet, mors à vobis, cùm ab hac uità
Iob. 1. exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid manducetis reperire? Nunc per parietes fructus proijcite, eleemosynas pauperibus tribuentes, quamuis eleemosyna citra extremam necessitatem, non habenti superfluū
B in præcepto non est, sed in consilio, ut opti
D. Th. 2. me D. Thomas docet. Sed quæro, cur diui
2. q. 33. tijs nomen iniquitatis Dominus imponit?
art. 5. Respondeo, quia frequenter malis comparantur artibus, & ad malum, hoc est, ad fastum, luxum, voluptates, atq; superbiam multos mortalium animos alliciunt. Quemadmodum ergo Apostolus concupiscentiam carnis siue fomitem, qui intra nos latet, peccatum appellat, quòd à peccato primi parentis originem ducat, & ad peccatum incitet, ita diuitias Dñs iniquas appellat, quod frequenter in iustitia, & iniquitate parentur, & ad iniquitatem inuitent, non quòd
C in diuitijs iniquitas vlla sit sed in earum
Eccl. 10. abusu. Cum enim (ut in libro Ecclesiastes dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pecuniosus est, si diuino timore destitutus fuerit, ad quæuis facinora parata habet instrumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis rectè dicuntur, quoniam solis iniquis diui-
B. Aug. tiæ sunt, iuxta Beati Augustini miram
de cōco. sententiā, dicentis, Iusti etsi ista possideant
Euang. tamen diuitias habent in cœlo. Quid mihi est in cœlo? aut à te quid volui super terram? Deus cordis mei, pars mea Deus in
Psal. 72. æternum, dicebat Sanctus Dauid. Et etiam est hæc vox iustorum, quibus uilescunt
D temporalia bona. Licet autem Dominus est, qui misericordes in æterna tabernacula recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos recipere, sicut etiam alibi dicitur: Mensu-
Lucæ 6. ram bonam dabunt in sinum vestrum, scilicet pauperes, quia ipsis intercedentib. dabitur hæc merces. Hoc etiam inquit, vt pauperes honore afficiat, eosq; fortes reddat, ut illi cum patientia, diuites vero cum misericordia gratiam mereātur qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA IX. post Pentecosten.

Concio I.

Cum appropinquaret Iesus Ierosolymam, uidens ciuitatem fleuit super illam. Lucæ 19.

A

Ngelicus doctor D. Th. doctissimè probat, præscientiam meritorum non posse esse aliquam rationem prædestinationis in communi, quia merita præscita cadunt sub prædestinatione. B Esto, præscientia peccatorum sit aliqua ratio reprobationis ex parte pœnæ, quæ præparatur reprobis, in quantum scilicet Deus proponit se puniturum malos propter peccata, quæ à seipsis habent & non ab illo: iustos autem proponit se præmiaturum propter merita quæ à seipsis tantum non habent. Et confirmat hanc sententiam illo Prophetæ Oseæ vaticinio, scilicet: Perditio tua ex te Israel: Oseę 13.
tantummodo in me auxilium tuum. Perditio tua Israel, id est quod, tu ipse es causa perditionis tuæ. C At verò Paraphrasis Chaldaica sic hæc verba explicat: Cum uos deprauatis opera uestra, o domus Israel, dominantur in uos populi, sed quoties conuersi estis ad legem meam, uerbum meum fuit uobis præsidio. Vbi constat ab hac translatione, hunc locum laboribus ac tribulationibus in hoc mundo applicari, Propter peccata enim Dominus bella atq; alia infortunia hominibus euenire permittit, at propter pœnitentiam ipsos ab eisdē laboribus eripit. Atque ita per eundem
Prophetam ipse Dominus ijs, qui se per Oseæ 2.
ueram pœnitentiam ad Deum conuerterint, hoc tanquam singulare beneficium D
pollicetur. Et percutiam inquit cum eis fœdus in die illa cum bestia agri, & cum uolucre cœli, & cum reptili terræ, id est, in eorum gratiam & utilitatem. Ita in libro Iob dicebat Eliphaz. Eruet te de manu gladij in bello, in uastitate & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis, sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Volu-

A eres cœli vocat sanctus Propheta Reges superbos, & ita apud sanctum Ieremiam de Rege Assyriorum dicitur. Quasi Aquila volabit ad Moab. Et apud sanctũ Oseã de Nabuchodonosor. Quasi Aquila super domum Domini. Sicut enim aues rapaces, ut accipiter, dum viuunt, in magna habentur æstimatione, atque in manibus magnatum maximis delitijs gestantur & nutriuntur, post mortem vero in sterquilinium proijci solent, ita potentes Tyranni dum in hac uita sunt, magnificant & ab omnibus honorantur, ac corpora sua delicijs atque illecebris tradunt, at uero post mortem in inferni sterquilinium miserrime detruduntur. Bestias agri vocat homines crudeles, reptilia vero terræ (quæ sunt venenosæ uiperæ) appellat homines mordaces, ueneno malitia, & inuidia plenos. Denique omnia hęc nomina Sanctus Propheta inimicis imponit, cum quibus Dominus fideles seruos suos pactum inituros esse pollicetur. Et adiecit. Et arcum, & gladium, & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicuti cum sancto Dauid fecit, qui, cum se ab hostibus obsessum uideret, dicebat. In pace in idipsum dormiam & requiescam. Atque ita sanctus Iob inquit. Si iniquitatem, quæ est in manu tua, abstuleris a te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis & non timebis, defossus, securus dormies, requiesces & non erit, qui te exterreat. Quid est defossus securus dormies? Vatablus uertit: Iacebis securus, scilicet, ut fossa circundatus, id est, in summa fiducia dormies. Ad consuetudinem bellantium alludit, qui fossis quibusdam, quas Hispane dicimus, *Trinchas*, se ab hostium impetu & insidijs defendunt. Nulla certe fortior fossa est, ut securi simus, quam ad Deum conuersio. Atque ita vbi nos legimus, Non est idolum in Iacob, nec afflictio in Israel, Hebræi legunt, Nõ est labor in Iacob. Et subdit statim rationem, dicens: Deus eius cum eo & clangor victorię. Vbi significatur, illos qui creaturas non adorant, nec idola venerantur, in bellis & contradictionibus a summo numine esse protegendos, & in hoc clangor victoriæ auditur. Nam (vt ait Sanctus Dauid) In Deo faciemus uirtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes. Econtra uero Dominus per Prophetam Oseam Ierusalem minitatur, inquiens. Comedet eam bestia agri, visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum. Attendite, quod nomeb Dominus militibus, qui Ierosolimam euerterunt, imponit, non eos nuncupat hostes, sed bestias, & non qualescunque, sed bestias agri & syluestres quæ crudeliores esse solent, nec unquam domari consueuerunt, homines enim, qui in alios homines crudeles fiunt, indigni profecto sunt hominum nomine, sed potius bestiarum. Ita eos sanctus Dauid appellat. Ne tradas, inquit, bestiis, animas confitentes tibi, bestijs, idest, crudelibus hominibus. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet. Ne tradas populus similibus animalibus syluestribus animas discentium legem tuam. Milites etiam, qui Regnum Pharaonis euersuri erant per Ezechielem prophetam. Dominus bestias appellat, his verbis: Bestiis terræ dedi te ad deuorandum. Hoc Plinius philosophus magnopere amplificat, dicens. Nec bruta animantia, nec pisces, nec aues alia suæ speciei animantia interficere solere uel cõtra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus alium leonem dimicat, nec Aquila contra aliam Aquilam, homines uero in seipsos quotidie irasci, & bellum gerere videmus. Maxime, cum tot rationibus cogantur, ut se ad inuicem diligant, quas quidem bruta animantia non habent. Et inter eas una est, ut Beatus Augustinus perpendit, Deum in mundi principio non multos homines simul, sed unum duntaxat, ex quo reliqui procederent, creauisse. Hoc Deus ob ipsorum hominum peccata permittit, atque ita peccatores cum alijs peccatoribus punit, sicut ueibahæc, Comedet eam bestia agri, significant. De quo manifestissimum testimonium in sacra hodierni Euangelij lectione habemus, in qua refertur, qualiter princeps clementiæ Christus filius Dei miserandam Ierosolymorum euersionem propter ciuium ipsorum innumera peccata plorans nunciauit. Erit autem operæpretiũ, quo potissimum tempore hæc Domini lamentatio contigerit, explicare. Cum igitur iam tempus appropinquare, quo bonus Iesus seipsum pro generis humani salute in ara crucis immolare destinauerat, ad passionis locum

Margin notes: Iere. 48. — Simile. — B — Psalm. 4 — C — Iob. 11. — Gal. 1. — D — Nu. 23. — A — Osee. 2. — B — Psal. 73. — Ezec. 29 — Pli. li. 7. — C — B. Augu li. 12. de ciui. Dei cap. 10. — D

A tore ipsis penitus esse priuandum, conatur illos per parietes extra hortum mittere, ut postea cum potuerit, eos in domum suam ad manducandum portet. Sic (fratres mei) nunc in horto huius mundi estis, quidquid in eo estis, fructus est, quem hortulanus, videlicet, mors à vobis, cum ab hac uita

Iob. 1. exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid manducetis reperire? Nunc per parietes fructus proijcite, eleëmosynas pauperibus tribuentes, quamuis eleemosyna citra extremam necessitatem, non habenti superfluū

B in præcepto non est, sed in consilio, ut optime D. Thomas docet. Sed quæro, cur diuitijs nomen iniquitatis Dominus imponit?

D. Th 2. 2. q. 33. art. 5.

Respondeo, quia frequenter malis comparantur actibus, & ad malum, hoc est, ad fastum, luxum, voluptates, atq; superbiam multos mortalium animos alliciunt. Quemadmodum ergo Apostolus concupiscentiam carnis, siue fomitem, qui intra nos latet, peccatum appellat, quod à peccato primi parentis originem ducat, & ad peccatum incitet, ita diuitias Dñs iniquas appellat, quod frequenter in iustitia, & iniquitate parentur, & ad iniquitatem inuitent, non quod

C in diuitijs iniquitas ulla sit sed in earum

Eccl. 10. abusu. Cum enim (ut in libro Ecclesiastes dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pecuniosus est, si diuino timore destitutus fuerit, ad quæuis facinora parata habet instrumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis terræ dicuntur, quoniam solis iniquis diui-

B. Aug. de cōco. Euang. tiæ sunt, iuxta Beati Augustini miram sententiā, dicentis, Iusti etsi ista possideant tamen diuitias habent in cœlo. Quid mihi est in cœlo? aut à te quid volui super terram? Deus cordis mei, pars mea Deus in

Psal. 72. æternum, dicebat Sanctus Dauid. Et etiam est hæc vox iustorum, quibus uilescunt

D temporalia bona. Licet autem Dominus est, qui misericordes in æterna tabernacula recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos recipere, sicut etiam alibi dicitur: Mensu-

Lucæ 6. ram bonam dabunt in sinum vestrum, scilicet pauperes, quia ipsis intercedentib. dabitur hæc merces. Hoc etiam inquit, ut pauperes honore afficiat, eosq; fortes reddat, ut illi cum patientia, diuites vero cum misericordia gratiam mereatur, qua com parantur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA IX. post Pentecosten.

Concio I.

Cum appropinquaret Iesus Ierosolymam, uidens ciuitatem fleuit super illam. Lucæ 19.

Angelicus doctor D. Th. doctissimè probat, præscientiam meritorum non posse esse aliquam rationem prædestinationis in communi, quia merita præscita ca dunt sub prædestinatione. Esto, præscientia peccatorum sit aliqua ratio reprobationis ex parte pœnæ, quæ præparatur reprobis, in quantum scilicet Deus proponit se puniturum malos propter peccata, quæ à seipsis habent & non ab illo, iustos autem proponit se præmiaturum propter merita quæ à seipsis tantum non habent. Et confirmat hanc sententiam illo Prophetę Oseæ uaticinio, scilicet: Perditio tua ex te Israel: Oseę 13. tantummodo in me auxilium tuum. Perditio tua Israel, idest quod, tu ipse es causa perditionis tuæ. At verò Paraphrasis Chaldaica sic hæc uerba explicat Cum uos deprauatis opera uestra, o domus Israel, dominantur in uos populi, sed quoties conuersi estis ad legem meam, uerbum meum fuit uobis præsidio Vbi constat ab hac translatione, hunc locum laboribus & Dei fauoribus in hoc mundo applicari, Propter peccata enim Dominus bella atq; alia infortunia hominibus euenire permittit, at propter pœnitentiam ipsos ab eisdē laboribus eripit. Atque ita per eundem Prophetam ipse Dominus iis, qui se per Oseæ 2. ueram pœnitentiam ad Deum conuerterint, hoc tanquam singulare beneficium pollicetur. Et percutiam inquit cum eis fœdus in die illa cum bestia agri, & cum uolucre cœli, & cum reptili terræ, idest in eorum gratiam & utilitatem. Ita in libro Iob dicebat Eliphaz. Eruet te de manu gladij in bello, in uastitate & fame ridebis. & bestias terræ non formidabis, sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Volucres

A ores cœli vocat sanctus Propheta Reges
Ierc. 48. superbos, & ita apud sanctum Ieremiam de Rege Assyriorum dicitur. Quasi Aquila volabit ad Moab. Et apud sanctū Oseā de Nabuchodonosor. Quasi Aquila super domum Domini. Sicut enim aues rapaces, ut accipiter, dum uiuunt, in magna habentur æstimatione, atque in manibus magnatum maximis delitijs gestantur & nutriuntur; post mortem vero in sterquilinium proiici solent, ita potentes Tyranni dum in hac uita sunt, magnifiunt & ab
Simile. omnibus honorantur, ac corpora sua de-
B licijs atque illecebris tradunt, at uero post mortem in inferni sterquilinium miserrime detrudentur. Bestias agri vocat homines crudeles, reptilia vero terræ (quæ sunt venenosæ uiperæ) appellat homines mordaces, ueneno malitia, & inuidia plenos. Denique omnia hęc nomina Sanctus Propheta inimicis imponit, cum quibus Dominus fideles seruos suos pactum inituros esse pollicetur. Et adiecit. Et arcum, & gladium, & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicu-
Psalm. 4 ti cum sancto David fecit, qui, cum se ab hostibus obsessum uideret, dicebat. In pace in idipsum dormiam & requiescam. At-
C
Iob. 11. que ita sanctus Iob inquit. Si iniquitatem, quæ est in manu tua, abstuleris a te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis & non timebis, defossus, securus dormies, requiesces & non erit, qui te exterreat. Quid est defossus securus dormies? Vatablus uertit: Iacebis securus, scilicet, ut fossa circundatus, id
Gal. 1. est, in summa fiducia dormies. Ad consuetudinem bellantium alludit, qui fossis quibusdam, quas Hispane dicimus, *Trunchras*, se ab hostium impetu & insidijs de-
D fendunt. Nulla certe fortior fossa est, ut securi simus, quam ad Deum conuersio.
Atque ita vbi nos legimus, Non est idolum in Iacob, nec afflictio in Israel, He-
Nu. 23. brai legunt, Nō est labor in Iacob. Et subdit statim rationem, dicens: Deus eius cum eo & clangor victorię. Vbi significatur, illos qui creaturas non adorant, nec idola venerantur, in bellis & contradictionibus a summo numine esse protegendos, & in hoc clangor victoriæ auditur. Nam (vt ait Sanctus David) In Deo faciemus uirtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes. Econtra vero Domi-
A
Osee. 2. nus per Prophetam Oseam Ierusalem minitatur, inquiens. Comedet eam bestia agri, visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum. Attendite, quod nomen Dominus militibus, qui Ierosolimam euerterant, imponit, non eos nuncupat hostes, sed bestias, & non quales cunque, sed bestias agri & syluestres, quæ crudeliores esse solent, nec unquam domari consueuerunt, homines enim, qui in alios homines crudeles fiunt, indigni profecto sunt hominum nomine,
B
Psal. 73. sed potius bestiarum. Ita eos sanctus David appellat. Ne tradas, inquit, bestijs animas confitentes tibi, bestijs, id est, crudelibus hominibus. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet. Ne tradas populis similibus animalibus syluestribus animas discentium legem tuam. Milites etiam, qui Re-
Ezec. 29 gnum Pharaonis euersuri erant per Ezechielem prophetam. Dominus bestias appellat, his verbis: Bestijs terræ dedi te ad
Pli. li. 7. deuorandum. Hoc Plinius philosophus magnopere amplificat, dicens. Nec bruta animantia, nec pisces, nec aues alia suæ speciei animantia interficere solere uel cōtra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus alium leonem dimicat, nec Aquila
C contra aliam Aquilam, homines uero in seipsos quotidie irasci, & bellum gerere videmus. Maxime, cum tot rationibus cogantur, ut se ad inuicem diligant, quas quidem bruta animantia non habent. Et inter eas una est, ut Beatus Augustinus per-
B. Augu li. 12. de ciui. Dei cap. 16. pendit, Deum in mundi principio non multos homines simul, sed unum duntaxat, ex quo reliqui procedunt, creauisse. Hoc Deus ob impiorum hominum peccata permittit, atque ita peccatores cum alijs peccatoribus punit. Ideo ait uerba hæc, Comedet eam bestia agri, significant. De quo manifestissimum testimonium in sacra hodierni Euangelij lectione habemus, in qua re-
D fertur, qualiter princeps clemētiæ Christus filius Dei miserandam Ierosolymorum euersionem propter ciuium ipsorum innumera peccata plorans nunciauit. Erit autem operæpretiū, quo potissimum tempore hæc Domini lamentatio contigerit, explicare. Cum igitur iam tempus appropinquaret, quo bonus Iesus seipsum pro generis humani salute in ara crucis immolare destinauerat, ad passionis locum

O 4 sponte

A gnouerunt, inquit S. Dauid de huiusmodi
Psal. 13. peccatoribus. Agite ergo filij lucis, & date operam, ne filij tenebrarum plus laborent in adipiscendis caducis, rebus, quam vos in æternis & nunquam casuris diuitijs com
1. Co. 9. parandis. Qui in agone est (ait B. Apostolus) ab omnibus se abstinet, ille quidem, vt corruptibilem coronam accipiat, nos autem incorruptam. Proculdubio vox illa, Ab omnibus se abstinet, emphatica est, & adnotatione digna, ac si patenter dicat, Qui agonem agit, nihil de rebus familiaribus, nihil de cibo & potu, nihil de alia re excogitat, sed totus est in conflictu, & oēs conatus eius eo tendunt, ut victoriam sibi comparet, brauium sui laboris adipis-
B catur, quo omnia ouanter suffert, ut marcescibilem ac cito perituram coronam accipiat, at nos stertimus in utranq. aurē dormitantes, nec insudamus, ut diu desideratā coronam gloriæ cœlestis comparemus.

Vere sane dictum est, *Prudentiores sunt filij huius seculi filijs lucis.* Vt ministri ac famuli Regis Assueri in quodam conuiuio ipsi placerent, spatium medij anni consumpserunt in adornando horto quodam tanta cura & diligentia, ut glossa ordinaria dicat fuisse in eo vites argenteas cum palmitibus aureis & racemis ex
C lapillis pretiosis. De vxoribus uero eiusdem Regis sacra scriptura commemorat, ipsas, ut semel in anno coram Regis conspectu apparerent, per annum integrum faciem fucasse, ita ut sex mensibus oleo, ungerentur myrtino, & alijs sex quibusdam pigmentis & aromatibus vterentur. O Deus infinitæ maiestatis, quanta confusio nobis est hæc audientibus, qui tam paucam diligentiam, ut tibi placeamus, adhibemus? Cum aliquando monachus quidam singulari sanctitate præditus, mulierem quandam prophane compositam
D & nimis ornatam ad placendum hominibus uideret, flere cœpit, dicens. Væ mihi qui non tanta diligentia ad placendum Domino mentem meam composui, quanta hæc mulier corpus suum, ut hominibus placeat, adornauit. Pudeat vos ergo, fratres, quod improbi maiori cum diligentia Sathanæ inseruiant, quā uos uero Dño Iesu Christo, & post hac magno spiritus seruore ei veram seruitutem adhibere con
1. Thes. 4 tendite. Hoc D. Paulus efficacissimis uerbis hortatur, dicens. De cætero, fratres, rogamus uos, & obsecramus in Domino Iesu Christo quemadmodum accepistis a nobis, quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sic ambuletis: ut abundetis magis, Idest, in omnibus operibus bonis, quæ egeritis, iterum atque iterum respicite modum, quo magis grata sint diuinæ maiestati. Refert Cæsarius, quendam villicum Ducis Brabantiæ, postquam mortuus fuit, vxori suæ maximo strepitu diuina dispensatione apparuisse, eique dixisse se æternis suppliciorum cruciatibus esse dāna B
tum. Cui cum illa dixisset, itane agitur? Postquam ianuæ nostræ pauperibus & peregrinis nunquam clausæ fuerunt & postquam tot tantaque bona opera in hac uita exercuisti, tandem nunc damnaris? Ita profecto, inquit ille, quoniam ea non charitate commotus, sed caduca & inani gloria incitatus, operatus sum. Quinimo & hoc vnum tibi affirmo, omnia cunctarum arborum folia, licet in linguas verterentur, non posse magnum tormentorum genus, quod patior, aliquo modo explicare. Quibus dictis hoc etiam adiecit, Hic amplius commorari non possum, quoniam cacodæmones me foras manent: atque itu horribili quodam vlulatu, qui per totam vrbem sonuit, ab eius oculis euanuit. Iste sane infœlix hanc Diui Pauli admonitionem minime fuerat secutus, siquidem magis hominibus quam Deo placere studuit. Quis ergo est qui hæc tam tremenda & horribilia audiens non dicat, Quid faciam, quia Dominus meus aufert a me villicationem? fodere non ualeo, mendicare erubesco. Idest, utraq; res & rationis reddendæ periculum, & futuræ inopiæ malum me vehementer angit. Duo hic ingentia pericula, D
quæ vnicuique nostrum imminent, ob oculos nobis proponuntur: unum est ratio vitæ nostræ reddenda, alterum sublata per mortem satisfaciendi, atq. negociandi opportunitas. Quandiu enim in hac vita sumus, locus misericordiæ, locus veniæ, locus pænitentiæ precibus, ieiunijs, eleemosynis, cæterisq; remedijs est: vbi autem ab hac uita excesserimus, hæc omnia subsidia (nisi cum uiuentium suffragijs adiuuamur) nobis interclusa sunt, ideo, nisi nobis in hac uita prospexerimus, in altera nulla spes relicta est. Quæ res facit, vt viri etiam innocentissimi hoc mortis iudicium reformident, vt patet de Beato Iob, qui huius ra- Iob. 10.
tionis

A tionis metu perculsus, pœnitendi spatium petebat, dicens: Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum, antequam uadam ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine. Hoc postulabat, qui Domini testimonio neminem in terra similem habebat; hoc petebat, qui de se dicere potuit: Pater eram pauperum, oculus fui cæco, & pes claudo, qui etiam dicebat: Nec reprehendit me cor meum in vita mea Denique hoc petebat: qui tot calamitatibus in ipsum eodem temporis momento irruentibus, sic se gessit, vt de eo scriptum sit: In omnibus ijs non peccauit
B Iob labijs suis, nec stultum quid contra Deum locutus est. Hic igitur tantus uir vsque adeo trepidatione iudicij huius angebatur, ut post tanta uirtutum & patientiæ merita paululum spatij a Domino flagitauerit. Et sanctus Dauid eodem timore perterritus dicebat: Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Heu me miserum, si tales uiri, qui ab Spiritu sancto certissimo veritatis magistro erudiebantur & agebātur, sic timebant, quid nos miseri facimus, qui toties peccata peccatis, & scelera scelerib. cumu-
Ps. 142.
C lamus? Vnde tantus hic stupor? tanta cæcitas? An hæc fortè cæcitas noua peccati pœna est? Sic enim quidam ex patrib. ait: Puto quod tā magna sit pœna peccati, metū ac memoriā futuri iudicij esse deperditam quæ enim saxa his tantis exemplorum fulminibus non frangerentur? Hic ergo Dei atq; hominum fidem imploro, hic cęlum, terra, maria in testes aduersus dementiā & cęcitatem nostram aduoco, si hoc iudiciū protinus à morte nobis imminet, quomodo tam securè agimus? quomodo nulla cura, nulloque metu angimur? Quis nos ita fascinauit? Quis sic excæcauit, ut hanc
D tantam rem nec sentiamus, nec nos ad illā opportunè pręparemus? Facite, obsecro, vobis, fratres, amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant uos in æterna tabernacula. Hoc idem Propheta Daniel Regem Nabuchodonosor erudiuit dicens: Peccata eleemosynis redime. Nam (ut ait S. Isaias) computrescit iugum a facie olei, Quid ais sancte Propheta? Quis vnquam vidit, lignum oleo computrescere aut corrumpi? Quin potius (vt experientia patet) cum ipso con-
Dani. 4.
Isa. 10.

seruatur. Ad hoc D. Augustinus respondet dicens, quod iugum est potestas & dominium dæmonis. Dum aliquis mortaliter peccat, super se iugum Sathanæ imponit, & hoc iugum computrescit à facie olei, id est misericordiæ Econtra uero (ut in Ecclesiastico dicit) Fortissimus non habebit in illis patientiā, vt contribulet dorsum impiorum. Vbi alia trāslatio habet: Fortissimus nō habebit in illis patientiā, quousque contribulet dorsum impiorum & sic est etiam in cōtextu Gręco Vbi apertè ostenditur, quam celeriter Dominus impios puniat. Et est etiam hic notandū, quod loco impiorum in contextu Græco habetur immisericordium. Consideratione uerò dignum est, quod quemadmodum, hic villicus in debitores Domini sui hoc beneficium contulit, nemine ipsum importunis precibus obsecrante, ita oportet uos non expectare, a pauperib. & egenis multis seu, importunis precibus vrgeri. Nam oleum, quod ex ipsis oliuis absque eo quod premantur, effluit, melius est, & ad plurima medicamēta utilius, quam illud, quod per uim educitur, & exprimitur, id quod etiam in vino contingere solet. Sic eleemosynæ, quæ voluntariè, & absque molestia, seu importunis petentium obsecrationibus fiunt, magis sunt Deo acceptæ. Et sicut uillicus ille dixit: *Sede cito scribe*, ita oportet uos non solum libenter sed celeriter ac diligenter eleemosynas erogare. Nam quemadmodum (ut ait Diuus Paulus) hilarem datorem diligit Deus, ita diligentiam amore prosequitur. Idcirco in Prouerbijs dicitur. Ne dicas, Vade, cras dabo tibi, cū statim possis dare. Et sicut hic uillicus pauperibus & ære alieno oppressis debitū cōdonauit, sic tu pauperib. & non diuitibus elargiri debes Hoc Spiritus sanctus apertè admonet dicens: Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tēpora multa inuenies illum. Aquas transeuntes id est, pauperes & afflictos. Vbi maxime perpendendum est, non dicere in præsentiarum: Da panem tuum, sed, Mitte panem tuum, vt intelligas, pauperes esse velut agaiones Dei, vulgo *Recueros de Dios*, Qui bona huius mundi, ut ea coram eius diuinis oculis repræsentent in cœlum portant. Qui in aliquo horto fructus arborum colligit, & intelligit, se, cum exierit, ab oli-
A
Eccl. 35
B
Simile.
C
1. Co. 9.
Prou. 3.
Ec[illegible] 11
D
Simile.

A tore ipsis penitus esse priuandum, conatur
illos per parietes extra hortum mittere, ut
postea cum potuerit, eos in domum suam
ad manducandum portet. Sic (fratres mei)
nunc in horto huius mũdi estis, quidquid
in eo extat, fructus est, quem hortulanus,
videlicet, mors à vobis, cum ab hac uita
Iob. 1. exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nu-
dus egressus sum de utero matris meæ, &
nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid
manducetis reperire? Nunc per parietes fru-
ctus proijcite, eleemosynas pauperibus tri-
buentes, quamuis eleemosyna citra extre-
mam necessitatem, non habenti superfluũ
B in præcepto non est, sed in consilio, ut opti-
D. Th. 2. me D. Thomas docet. Sed quæro, cur diui-
2. q. 33. tijs nomen iniquitatis Dominus imponit?
art. 5. Respondeo, quia frequenter malis compa-
rantur artibus, & ad malum, hoc est, ad fa-
stum, luxum, voluptates, atq; superbiam
multos mortalium animos alliciunt. Quẽ-
admodum ergo Apostolus concupiscen-
tiam carnis siue fomitem, qui intra nos la-
tet, peccatum appellat, q̃ à peccato primi
parentis originem ducat, & ad peccatum
incitet, ita diuitias Dñs iniquas appellat,
quod frequenter iniustitia, & iniquitate pa-
rentur, & ad iniquitatem inuitent, non q̃
C in diuitijs iniquitas vlla sit sed in earum
Eccl. 10. abusu. Cum enim (ut in libro Ecclesiastes
dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pe-
cuniosus est, si diuino timore destitutus
fuerit, ad quæuis facinora parata habet in-
strumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis re-
cte dicuntur, quoniam solis iniquis diui-
B. Aug. tiæ sunt, iuxta Beati Augustini miram
de cõco. sententiã, dicentis, Iusti etsi ista possideant
Euang. tamen diuitias habent in cœlo. Quid mi-
hi est in cœlo? aut à te quid volui super ter-
ram? Deus cordis mei, pars mea Deus in
Psal. 72. æternum, dicebat Sanctus Dauid. Et etiam
est hæc vox iustorum, quibus uilescunt
D temporalia bona. Licet autem Dominus
est, qui misericordes in æterna tabernacula
recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos
recipere, sicut etiam alibi dicitur: Mensu-
Lucæ 6. ram bonam dabunt in sinum vestrum, sci-
licet pauperes, quia ipsis intercedentib. da-
bitur hæc merces. Hoc etiam inquit, vt
pauperes honore afficiat, eosq; fortes red-
dat, ut illi cum patientia, diuites vero cum
misericordia gratiam mereantur qua com-
paratur gloria, ad quam nos perducat Ie-
sus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA IX. A
post Pentecosten.

Concio I.

Cum appropinquaret Iesus Ierosolymam, uidens ciuitatem fleuit super illam. *Lucæ* 19.

ANgelicus doctor D. Th.
doctissime probat, præ-
scientiam meritorum
non posse esse aliquam B
rationem prædestina-
tionis in communi,
quia merita præscita ca-
dunt sub prædestinatione. Esto, præscien-
tia peccatorum sit aliqua ratio reprobatio-
nis ex parte pœnæ, quæ præparatur repro-
bis, in quantum scilicet Deus proponit se
punitorum malos propter peccata, quæ à
seipsis habent & non ab illo; iustos autem
proponit se præmiaturum propter merita
quæ à seipsis tantum non habent. Et con-
firmat hanc sententiam illo Prophetæ Oseæ Oseę 13.
uaticinio, scilicet: Perditio tua ex te Israel:
tantummodo in me auxilium tuum. Per- C
ditio tua Israel, idẽ est quod, tu ipse es cau-
sa perditionis tuæ. At verò Paraphrasis
Chaldaica sic hæc uerba explicat: Cum uos
deprauatis opera uestra, o domus Israel,
dominantur in uos populi, sed quoties
conuersi estis ad legem meam, uerbum
meum fuit uobis præsidio. Vbi constat ab
hac translatione, hunc locum laborib. ac
Dei fauoribus in hoc mundo applicari,
Propter peccata enim Dominus bella atq;
alia infortunia hominibus euenire permit-
tit, at propter pœnitentiam ipsos ab eisdẽ
laboribus eripit. Atque ita per eundem
Prophetam ipse Dominus ijs, qui se per Oseæ 2.
ueram pœnitentiam ad Deum conuerte- D
rint, hoc tanquam singulare beneficium
pollicetur. Et percutiam inquit cum
eis fœdus in die illa cum bestia agri, &
cum uolucre cœli, & cum reptili terræ, id
est, in eorum gratiam & utilitatem. Ita in
libro Iob dicebat Eliphaz. Eruet te de ma-
nu gladij in bello, in uastitate & fame ride-
bis, & bestias terræ non formidabis, sed
cum lapidibus regionum pactum tuum,
& bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Volu-

cres

A cres cœli vocat sanctus Propheta Reges
Iere. 48. superbos, & ita apud sanctum Ieremiam
de Rege Assyriorum dicitur. Quasi Aqui-
la volabit ad Moab. Et apud sanctũ Oseã
de Nabuchodonosor. Quasi Aquila su-
per domum Domini. Sicut enim aues ra-
paces, ut accipiter, dum viuunt, in magna
habentur æstimatione, atque in manibus
magnatum maximis delitijs gestantur &
nutriuntur, post mortem vero in sterqui-
linium proiici solent, ita potentes Tyran-
Simile. ni dum in hac uita sunt, magnificant & ab
B omnibus honorantur, ac corpora sua de-
licijs atque illecebris tradunt, at uero post
mortem in inferni sterquilinium miserri-
me detruduntur. Bestias agri vocat homi-
nes crudeles, reptilia vero terræ (quæ sunt
venenosæ uiperæ) appellat homines mor-
daces, ueneno malitia, & inuidiæ plenos.
Denique omnia hæc nomina Sanctus
Propheta inimicis imponit, cum quibus
Dominus fideles seruos suos pactum ini-
turos esse pollicetur. Et adiecit. Et arcum,
& gladium, & bellum conteram de ter-
ra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicu-
Psalm. 4. ti cum sancto Dauid fecit, qui, cum se ab
hostibus obsessum uideret, dicebat. In pa-
C ce in idipsum dormiam & requiescam. At-
Iob. 11. que ita sanctus Iob inquit. Si iniquitatem,
quæ est in manu tua, abstuleris a te, &
non manserit in tabernaculo tuo iniustitia,
tunc leuare poteris faciem tuam absque
macula, & eris stabilis & non timebis, de-
fossus, securus dormies, requiesces & non
erit, qui te exterreat. Quid est defossus
securus dormies? Vatablus uertit: Iacebis
securus, scilicet, ut fossa circundatus, id
Gal 1. est, in summa fiducia dormies. Ad consue
tudinem bellantium alludit, qui fossis
quibusdam, quas Hispane dicimus, *Trin-
cheas*, se ab hostium impetu & insidijs de
D fendunt. Nulla certe fortior fossa est, ut
securi simus, quam ad *Deum* conuersio.
Atque ita vbi nos legimus, Non est ido-
Nu. 23. lum in Iacob, nec afflictio in Israel, He-
bræi legunt, Nõ est labor in Iacob. Et sub-
didit illam rationem, dicens: Deus eius
cum eo & clangor victoriæ. Vbi significa
tur, illos qui creaturas non adorant, nec
idola venerantur, in bellis & contra-
dictionibus a summo numine esse pro-
tegendos, & in hoc clangor victoriæ au-
ditur. Nam (ut ait Sanctus Dauid) In
Deo faciemus uirtutem, & ipse ad nihilum
deducet tribulantes. Econtra vero Domi A
nus per Prophetam Oseam Ierusalem mi- Osee. 2.
nitatur, inquiens. Comedet eam bestia
agri, visitabo super eam dies Baalim,
quibus accendebat incensum. Attendite,
quod nomen Dominus militibus, qui Ie-
rosolimam euerterunt, imponit, non eos
nuncupat hostes, sed bestias, & non qua-
lescunque, sed bestias agri & syluestres
quæ crudeliores esse solent, nec unquam
domari consueuerunt, homines enim,
qui in alios homines crudeles fiunt, in-
digni profecto sunt hominum nomine, B
sed potius bestiarum. Ita eos sanctus Da- Psal. 73.
uid appellat. Ne tradas, inquit, bestiis
animas confitentes tibi, bestijs, idest, cru-
delibus hominibus. Vbi Paraphrasis Chal-
daica habet. Ne tradas populis similibus
animalibus syluestribus animas discen-
tium legem tuam. Milites etiam, qui Re- Ezec. 29
gnum Pharaonis euersuri erant per Eze-
chielem prophetam, Dominus bestias ap-
pellat, his verbis: Bestiis terræ dedi te ad
deuorandum. Hoc Plinius philosophus Pli. li. 7.
magnopere amplificat, dicens. Nec bruta
animantia, nec pisces, nec aues alia suæ
speciei animantia interficere solere uel cõ-
tra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus
alium leonem dimicat, nec Aquila C
contra aliam Aquilam, homines uero in
seipsos quotidie irasci, & bellum gerere
videmus. Maxime, cum tot rationibus co-
gantur, ut se ad inuicem diligant, quas
quidem bruta animantia non habent. Et
inter eas una est, ut Beatus Augustinus per- B. Augu
pendit, Deum in mundi principio non mul li. 12. de
tos homines simul, sed unum duntaxat, ci. n. Dei
ex quo reliqui procedunt, creauisse. Hoc cap. 16.
Deus ob ipsorum hominum peccata per-
mittit, atque ita peccatores cum aliis pec-
catoribus punit, sicut uerba hæc, Comedet
eam bestia agri, significant. De quo mani-
festissimum testimonium in sacra hodier- D
ni Euangelii lectione habemus, in qua re-
fertur, qualiter princeps clementiæ Christus
filius *Dei* miserandam *Ierosolimorum*
euersionem propter ciuium ipsorum in-
numera peccata plorans nunciauit. Erit
autem operæpretiũ, quo potissimum tem
pore hæc *Domini* lamentatio contigerit,
explicare. Cum igitur iam tempus appro-
pinquaret, quo bonus Iesus seipsum pro
generis humani salute in ara crucis im-
molare destinauerat, ad passionis locum

A sponte uenire, & se ad mortem parare uoluit. Vt autem omnibus esset conspicuum, qua animi alacritate se ad hoc sacrificium offerebat, uoluit cum magna totius ciuitatis lætitia & gratulatione excipi, quasi non ad crucem, sed ad optatas nuptias properaret.

Quid igitur Dominus in hac communi omnium lætitia animo agitabat, sacri Euangelii lectio explicat, dicens: *Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam uidens ciuitatem fleuit super illam.* Christus Dominus, sicuti erat uerus homo, ita & uerus Deus. Ideo eius sanctissima anima

B in diuina essentia, omnia quæ in illa vrbe erant scelera latrocinia ambitiones, cupiditates, atque alias abominationes, quæ in omnibus statibus erant, contemplabatur. Videbat ex sacerdotibus quosdam esse insipiétes & idiotas, alios inhonestos, quosdam ambitiosos, & alios nimia cupiditate inflammatos. Aspiciebat ministros iustitiæ & gubernatores Reipublicæ suis commodis atque utilitatibus consulentes, rapina & mendacio plenos. Denique causas pauperum & uiduarum ob defectum tutelæ cadentes, causas uero diuitum protectas & in sublime elatas

C cernebat: &, quod peius erat, omnes absque cura aliqua in vtramque aurem dormiebant multis flagitiis ac sceleribus onerati. Dominus autem illarum deliciarum breuitatem & punitionis æternitatem, quæ in alia uita illi puniendi erant, contemplans, atque terribilia flagella, quibus in hoc mundo castigandi erant, animaduertens, commotis ipsius uisceribus tanquam pijssimus homo lachrymas profundere cœpit, & uoce lamentabili in hæc verba prorupit. *Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi.*

D Iam multis retro temporibus Propheta Sophonias illam miserabilem urbem in spiritu fuerat lamentatus, his verbis, Væ prouocatrix & redempta ciuitas, columba non audiuit uocem, & non suscepit disciplinam: in Domino non est confisa, ad Deum suum non appropinquauit: prin-

Saphō.3 cipes eius in medio eius, quasi leones rugientes, iudices eius lupi uespere non relinquebant in mane. Prophetæ eius uæsani, viri infideles, sacerdotes eius polluerunt, sanctum, iniuste egerunt contra legem. *Vala me la beatissima Trinidad.* Quot quæque abominationes erant in urbe illa, A quæ uelut columba sine felle esse debebat, quæ a miserrimis captiuitatibus redempta fuerat. Multitudo hominum plurimorum peccatorum sæpenumero solet esse occasio: atq; ita quanto maiores sunt vrbes, tanto in illis plura ac maiora sunt peccata. Ideo Amphides dixit, quod ciuitates sunt theatra Amphides. infœlicitate scaturientia. Huius rei præsagium fuit primus urbium ædificator, uidelicet præscitus Cain, qui (vt ex sacro Genesis textu colligitur,) ædificauit ciuitatem, & uocauit nomen eius Henoch. Stratonicus Atheniensis exiens ab Heraclea ciuitate, portas ac muros eius contemplari cœpit: interrogatus aūt a quodam, quid innuebatur, sic respondit. Pudet, si uideat exire è B lupanari. O egregiam uiri uocem, in qua corruptionem illius vrbis, cuius quāplurimæ in mūdo fuerunt ac sunt modo sociæ, denotauit. Sed illa, quæ omnes scelere & nequitia superauit fuit Ierusalem, in qua adeo malitia regnauit, vt maius, inter omnia peccata, scelus cōmiserit, quæ omnia clemētissimus Dominus hic lamentatur. Vbi aperte nos docuit, ut fratrum nostro- C rum calamitates & peccata, sicut nostra 2.Co.12 lugeamus, quandoquidē omnes corporis vnius membra sumus. Sic faciebat D. Paulus, qui in quadam epistola sic ait. Timeo ne iterum, cum venero, humiliet me Deus apud uos, & lugeā multos ex iis, qui antea peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam super inmunditia, & fornicatione sua, & impudicitia, quā gesserunt. Et alibi intelligens idem Apostolus aliquos ciues urbis Corinthiorum peccasse, ita ipsorum scelera lugebat, ut diceret. Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per 2.Co.2. multas lachrymas, vt sciatis quam charitatem habeam abundantius in uobis. Et S. D Propheta Samuel ita Regem Saulem lugebat, ut Deus illi diceret. Vsquequo luges Saul? Et in Ecclesiastico dicitur. Modicum plora supra mortuum, quoniam requieuit, luctus mortui septem dies, fatui autē & impii omnes dies uitæ illorum. Ob huius rei defectū conquerebatur D. Augustinus his verbis. Sume in te Christiane, uiscera compassionis, qui plangis corpus, à quo recessit anima, & non plangis animam à qua recessit Deus. Idcirco de anima iusta in Cāticis dicitur. Oculi tui sicut piscinæ in Hesebon. Quis sit autem huius

1.Re.16 Eccle.22. B. Aug.

doloris

A dolorîs & compassionis fructus, apertè do-
minus per Ezechielem prophetam osten-
dit, vt districtis gladiis ciues omnes Iero-
Ezech. 9 solymitanos propter abominanda eorum
scelera trucidarent, nec seni, adolescenti,
virgini, paruulo, aut mulieri parcerent, iuf-
sit simul alii uiro, signa Thau super fron-
tes virorum gementium & dolentium su-
per cunctis abominationibus, quæ fiunt
in medio eius. Vt hi tantummodo siqui-
dem tantam charitatem habebant, vt alie-
na peccata plorarent, a crudelissima mor-
te & a ministris diuinæ iustitiæ immunes
euaderent. Quis autem ex nobis, fratres,
B hoc tempore (quo mundus tot calamita-
tibus, peccatis, & hæresibus quatitur, quã-
do ex altera parte pagani, ex altera verò
hæreticorum perfidia Ecclesiam Christi
deuastaur) his gemitibus & lachrimis tot
malorum vbiq; grassantium turbines de-
flet? Quis assiduis precibus Ecclesiæ cau-
sam Domino tuendam committit? Ferè
omnes, quæ sua sunt, quærunt, & cum res
suas in tuto positas esse arbitrantur, com-
munia Ecclesiæ mala, & aliorum proxi-
Ionę 1. morum damna negligunt. Quando mare
propter peccatum prophetæ Ionæ intu-
C muit ait sacer Textus: Clamauerunt viri
ad Deum suum, & miserunt vasa, quæ erãt
in naui, in mare, vt alleuiaretur ab eis, &
Ionas descendit ad interiora nauis, & dor-
miebat sopore graui. Qui sine culpa il-
lius tempestatis erant, anxij & solliciti re-
medium, ne nauis periret, adhibere con-
tendebant, Ionas verò, ob cuius peccatum
tempestas illa emerserat, absque aliqua
cura somnum capiebat. Sic nunc in ma-
ri tempestuoso huius mundi contingere
videmus. Nam peccatores, ob quorũ sce-
lera Dominus permittit tot turbationes,
quot cernimus quotidie insurgere, dor-
miunt, & in otio; ac tranquillitate suarum
D voluptatum quiescunt, obliti penitus re-
medij ad tot malis sucurrendum. Non va-
cat mysterio, quòd cum Dñs sæpenumero Ie-
rusalem ingressus fuerit, nũquam, nisi ho-
die super illam plorauerit. Ratio huius est
quoniam in hoc duntaxat ingressu eum
ciues illius cum pompa ac triumpho ex-
ceperunt, ipsumq; Regem appellarunt, di-
Lucę 9 centes, Benedictus, qui venit in nomine
Domini, Rex Israel. Vt aũt doceret, Regi-
bus ac prælatis subditorũ necessitates esse
impositas, ut illas lugeãt & eis compatian-

tur ipsisq; remedium adhibeant, dominus A
plorare voluit, cum eum Regem uocabãt
& tanquam Regem honore afficiebant.
Inter ea, quæ principem maximè decent,
pręcipuum locum obtinet clementia. At-
que ita in prouerbiis dicitur. Misericor- Prou. 20
dia & veritas custodiunt Regem, & robo-
ratur clementia thronus eius. Hæc Salo-
monis sententia satis in filio eius Roboã
confirmata est, cõtra quem decem tribus
Israel manente cum eo tribu Iuda, & Be-
niamin rebellarunt, eo quod ipse tyran-
nus erat, & clementia ac pietate erga sub-
ditos minime uti voluit.

Plorans igitur clementissimus Domi- B
nus, dicebat, *Quia si cognouisses & tu, &
quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi,
nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.*
Maximè hic perpendendum est, Dominũ
in his uerbis orationem perfectã, aut clau-
sulam integram non fecisse, ut significa-
ret magnam tristitiã, qua illa proferebat.
Quãdo aliquis tristissimus est, præ nimia
angustia dimidium uerborũ non pronun-
tiat, sed plurima in ore ipsius remanẽt. Sic
Dominus hoc modo in præsentiarum lo-
quitur. Et his uerbis idem est, ac si diceret.
O Ierusalem, si in hac die tua, id est, in hoc C
tempore, quo tibi ad quærẽdum remediũ
& ad salutem comparandum conceditur,
quæ ad pacem tibi, id est, cũ ego tibi fœlici-
tatẽ offero, quam æternus pater per me ad
te mittit & offert, illam cognoscens tota
animi deuotione & alacritate reciperes, ut
bonorum & gratiarum eius particeps effi-
cereris. Hæc aũt bonorum omnium pleni-
tudo, pacis nomine significatur. Pax enim
Hebræis non singulare aliquod bonum,
sed omnia bona significat, quæ Dei filius
secum in mundum attulit. In eius namq;
aduentu rupti sunt fontes abyssi magnæ,
& cataractæ cęli apertæ sunt, & effusa est
grandis super terram omnium gratiarum D
pluuia. Hoc est enim, quod Isaias insinua-
uit, cum dixit. Suscepit de manu Dñi du- Isai. 40.
plicia pro omnibus peccatis suis, idest, (ut
quidam interpres ait) satis abundè fuit di-
uinæ iustitię pro hominum peccatis satis-
factum. Hanc eandem bonorum affluen-
tiam & uisitationis gratiã regius prophe-
ta aptissima aquarũ similitudine significa-
uit, cum dixit, Visitasti terram, & inebria-
sti eam, multiplicasti locupletare eam. Flu-
men Dei repletum est aquis. Aquarum Psal. 64.
nomi-

A nomine diuinas gratias & opes in sanctis literis significare notissimum est. Aquæ namque sordes purgat, terram fœcundat, calorem temperat, sitim extinguit: quę omnia in genere suo diuina gratia plenissimè in mentibus piorum operatur. Qua autem libertate & copia aquæ istæ in mundum per hanc visitationem effusæ sint, satis apertè hoc in loco vates sanctus inebriandi, locupletandi, & replendi uerbis declarauit. His enim ingentem huiusmodi aquarum, hoc est, omnium gratiarum vim & copiam voluit designare. Nec satis
B Domino fuit, aditum hominibus ad hanc tantam gratiarum inundationem patere voluisse, sed etiam ipse per se maxima voce ad eas hauriendas eos inuitare dignatus est. Sic enim apud D. Ioannē legimus:
Ioan. 7. In nouissimo die magno festiuitatis stabat Iesus, & clamabat. Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. In die magno festiuitatis, vbi plures sunt homines, non consueta, & familiari voce, non sedens, sed stans maxima voce clamabat ad has cælestes aquas inuitans. O immensam Dei nostri bonitatem, ò inestabilem erga genus huma-
C num charitatem, ò perpetuis laudibus prædicandam atque celebrandam benignitatem. Quæ tandem omnia, quamuis incredibilia humano sensui videantur, credibilia tamen erunt, si personæ redimentis maiestatem, ac diuinitatem expen-
Isai. 34. damus, quam Isaias propheta insinuauit, cum dixit, Deus ipse veniet, & saluabit nos. Quid enim hominibus a tali Saluatore sperare non liceret? Hæc igitur sunt, quæ populus ille agnoscere debuisset, quæ tamen ab eius oculis abscondita esse Dominus vehementer doluit.

Atque ita annuntians eis illud terribi-
D le supplicium, scilicet: *Venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, &c.* causam non assignat eius ingentia scelera, & peccata, quæ commiserunt, sed ait: *Eo quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ.* Nā si cognosceret, & ab illa cognitione commodum eliceret, non ita in hoc mundo, & minus in alio puniretur. In hoc etiam diuina misericordia enituit, illos enim non statim, sed post quadraginta annos, vt pœnitentiam agerent, punire voluit. Peccante Angelo Lucifero statim diuina iustitia ipsum puniuit. Atque ita Domi-
Lucæ 19 nus ait: Videbam Sathanam sicut fulgur de cælo cadentem. Vbi breuitatem, qua A
supplicium in illam infœlicem creaturam atque omnes sequaces eius executus est, apertè significauit, propter eorum paruam occasionem, & propter maximam malitiam, qua peccauerunt. Homines verò, quoniam debiles, & caduci sunt, idem Dominus per aliquod breue temporis spatium, vt pœnitentiam agant, expectare solet. Quocirca in Ecclesiasti- Eccl 5.
co dicitur: Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidet triste? altissimus enim est patiens redditor. Peccator cum non uidet, B
a diuina iustitia se puniri, statim securum, & liberum se esse existimat, ideo iterum illud & alia peccata committit, cogitans simulationem Dei suam (vt aiunt) bonam facere. O stulte, stulte, attende quòd Altissimus est patiens redditor, & quò magis te expectant, si tu ipse in meliorem frugem te non receperis, eo maio- simile.
ri seueritate in te animaduertet. Quando aliquis aries cum alio congredi contendit, quanto magis ab illo retrocedit, tanto maiori ictu eum percutit, sic Dominus quò plus punitionem differt, eo ipsa seuerior erit. C

Sed Iudæos missos faciamus, & ad nos ipsos veniamus causamque nostram cum illorum causa comparemus, constat enim hanc pacem, quam Dominus commemorat, (hoc est, hanc tantam fœlicitatem, Hebr. 13.
tantam cælestium donorum, & gratiarum vbertatem) non minus nobis, quam Iudæis oblatam fuisse. Nam Iesus Christus (vt B. Apostolus asserit) heri & hodie ipse in secula, id est, Iesus Christus omnibus qui fuerunt a principio mundi, & qui erunt vsque ad finem sufficientissima D
merita habet. Sic enim per prophetam Isaiam cælestis Pater eum alloquitur, pa- Isai. 49.
rum est, ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & fæces Israel conuertendas, dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremū terræ. Vtrique igitur populo, & iudæorum, & gentium hæc salus à Domino missa est. Quid igitur minus nos quàm illi percepimus siquidem cælestis huius superni Redemptoris doctrina, ac diuinorum sacramentorum munera, quæ ad nostrum remedium instituit, perfruimur, ideo vereor (fratres mei) ne lacrymæ Domini multorum ex nostris cæcitatem deplorent, vereor, ne de nobis

quoque

A quoque ipse dicat, Si cognouisses & tu, & quidem in hac die, quæ ad pacem tibi, fecisset, data est, quam tamen percipere noluisti. Plurimi enim inter fideles modo sunt, quibus perinde uenit Christus, quasi omnino non venisset, qui nec eius doctrina quicquam proficiunt: nec clarissima uirtutum eius exempla sibi ad imitandum proponunt, nec magnificentissima eius beneficia mente retractant, ut eius amore accendantur, nec ad sacramentorum eius medicamenta, & præsidia, nisi vi coacti, accedunt. Quid autē mihi prodest, quod cœlestis medicus tot secum medicamenta

B afferens in mundum uenerit, si ego nec illum audio, nec sacramentorum medicamenta, quæ ille mihi gratis offert, percipere volo? Igitur si Iudæi tam atroces rebellionis suæ pœnas dederunt, eo quod diuina beneficia neglexerunt, quid nos timere par est, qui eadem beneficia percepimus, nec tamen illis meliores effecti sumus? An non æquum est, ut aut similem pœnam, aut etiam maiorem veren debeamus? Nam Deus aut minus aut personarum acceptor est, vt in simili causa dissimilem ferat sententiam? Dominus Abimelech Regi Geraræ (vt sacra refert Hi-

C storia) sic intulit: Redde viro suo uxorem:

Gen. 20 si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu & omnia, quæ tua sunt. Omnia hæc uerba magnam emphatim habent. Et in primis uerbum illud, scito, idest, pro certo habeas, nec de illo dubites. Deinde non ait, simpliciter, Morieris, sed, Morte morieris, hoc est, dupliciter, & in corpore & anima. Denique inquit: Tu & omnia quę tua sunt, idest, tu cum causa perditionis omnium tuorum. Ex quo colligitur, qualiter propter peccatum principis omnis populus punitur, ipse uero princeps in omnium mortibus culpatur.

D Quod quidem optime Rex ille intelligebat: quoniam cum Abraham loquens ei dixit: Induxisti super me, & super Regnum meum, peccatum grande. Quapropter siquidem hoc ita est, minime mirari debemus tot labores, quot nos vndique circumdant, quin potius in maiorem admirationem rapi deberemus, eo quod multo plures non patimur. Dominus totum integrū Regnum euertere uolebat, quoniam princeps Ethnicus alienā uxorem cepit, quare ergo nunc fundirus euertimur, non pertimescimus, si cum Christiani simus, tam magnates quā parui tot iniustitias committimus? Velim maxime perpendatis uerba quædam quæ Rex ille Saræ vxori Abrahæ dixit, cum eam viro suo redderet, scilicet: Memento te deprehensam. Quasi diceret: Ne iterum dissimules te virum habere. Vbi B. Chrysost. ex alia translatione sic legit: Quodcunque perfeceris, uerum dic, idest: Dicito uerum, te à me minime fuisse tactam, & meum ac meū honorem tuere, vt uideatis zelum, quem honoris sui rex ille habebat, ut proximis malum exemplum non præberet. Si autē dicitis: Nunc diuina gratia adiuuante similia peccata in Regibus non uidemus, ut propter illos euertamur. Ad hoc respōdeo, quod licet uerum sit, illa in Regibus non inueniri, tamen in eorum subditis atrocia crimina esse reperiemus, & hoc sufficit, ut merito a diuina iustitia destruamur. Cum Patriarcha Isaac in Palæstinā pergens simulauit, Rebeccam non esse uxorem suam, eam Rex Palæsthinæ sic allocutus est: Quare imposuisti nobis? Potuit coire quispiam de populo cum uxore tua, & induxeras super nos grande peccatum. Ecce qualiter Rex ille licet Ethnicus existimabat, sibi ac Regno suo damnum, & grande incommodum futurum, si quispiam cum aliena uxore delinqueret, cum etiam ignoraret, illam uxoratam esse, cognoscens peccata subditorum super Reges, & gubernatores, ac super omnem populum incidere, super Reges propter negligentiam quam habent, ne subditi delinquant; super populum, quoniam non curauit, ut tales punirentur ac digno supplicio afficerentur.

B. Chri.

Cæterum cum dicat Aristoteles, sermones uniuersales esse minus utiles, unicuique eorum qui cæca mente in sceleribus suis perstant, eadem Domini uerba dicamus: *Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua.* Peruersa quippe anima (ut Diuus Gregorius hoc in loco ait) rebus præsentibus dedita, uoluptatibus ... ta, abscondit sibi mala sequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præsentem lætitiam perturbent. Sed quæso, o Christe super omnium rerum Domine, cū sanctus Dauid dicat, Tuus est dies, & tua est nox, tu fabricatus es Auroram & Solem, quare tu inquis, in hac die tua? Si ... dies,

D. Gre. sup. Lu. 18.

Psal. 73.

A dies, quare dicis esse hominis? Ad hoc multis modis responderi potest. Et primus fit hoc exemplo, Si quis vir nobilis
Simile. equum alteri accommodat, & ille eum per unius mensis spatium apud se retinet, ac tandem ipsum debilem, & claudum ad Dominum mittit: Cum Dominus equum suum per ianuam ingredientem uidet, eum, qui illum affert, interrogat, cuius est hic equus? Seruus uero respondet. Tuus est Domine. Ille uero, Non meus, inquit, iste equus est: Sit equidem ille heri tui, ego enim illum sanum, & perpulchrum ei tradidi. Sic Dominus diem uitae homi-
B ni accommodat, ut illo bene utatur, sed videns quod homo illum tot abominationibus inficit, & maculat, inquit. Ita, o miser peccator diem fædasti, ut meum ipsum appellare nolim, tuus sit. O infelix, qualiter non confunderis, siquidem diem sic fædasti, ut Deus illum suum uocare negli-
Ps. 101. gat? Quam uere illud psalmi dicere potes, scilicet. Dies mei sicut umbra declinauerunt, & ego sicut fænum arui. Vita
Simile. peccatoris umbræ comparatur. Nam sicut umbra figuram, quam homo uult, repræsentat, (si enim surgit, ipsa etiam surgit, si sedet, illa sedet, si currit, illa etiam
C currit, denique quidquid homo, idipsum illa facit) sic peccator quidquid dæmon vult, a quo ipse gubernatur, efficit. Si illum carnalem optat, ecce miser ab eo, carnalis reperitur, si auarum, auarus inuenitur, si superbum, superbus apparet. O infœlix creatura, quandoquidem de te diabolus absque aliquo obstaculo tuo mille gestus edit, teque mille modis irridet, & sicut vmbra paulatim consumitur nemine illam detinere ualente, ita uoluptates, & humana uita consumuntur, tu tamen ad illa semper anhelas, & ex illis nullam aliam vtilitatem educis, quam sicut fænum ma-
D nere, ut postea cibus eiusdem diaboli sis, O utinam uires, & spiritus feruorem ad execrandum, & lachrymas haberem ad plorandum quam aridus miserrimus peccator remaneat postquam peccatum commisit, & quam deperditus pulchritudinis spiritualis flos, ita ut si ipse sese uideret, timorem cociperet, & perhorresceret. Dies etiam hominis uocatur dies uitæ eius, quoniam ipse totum illum in suis deliciis, & uoluptatibus, & non in seruitio creatori suo adhibendo consumit.

Ad hoc explicari possunt illa uerba A prophetæ Dauidis. Viri sanguinum, & do- Psal. 54. losi non dimidiabunt dies suos. Viros sanguinum appellatur aliqui in hoc loco improbos Christianos, qui sanguinem sacratissimum Iesu Christi diffundunt, & dispergunt, ipsumque amittere uolunt nullam ex eo vtilitatem educentes. Ob quod maiori iure illud dici potest, quod de Mag- Matt. 26. dalenæ unguento impius Iudas affirmauit, scilicet, Vt quid perditio hæc? Poterat enim unguentum istud uenundari multo & dari pauperibus. Nam cum una tantum gutta illius ad redimendum mille mundos sufficeret, & cum liberalissimus Do- B minus totum illum pro hominibus profuderit, multi ex illis adeo sunt ingrati, ut ipsum amittant, & hi uocari possunt uiri sanguinum. De quibus dici potest, Non dimidiabunt dies suos quoniam tam improbi in senectute quam in iuuentute esse uolunt. Qui adolescentiæ tempus in perpetrandis sceleribus contriuit, & postquam conuertitur, ipsum in exercendis uirtutibus consumit, hic dimidiabit dies suos. Ille uero, qui semper improbus esse volt, nec cum Domino patitur, nec ipse Dominus aliquid ei impartietur. De quo C etiam illud Ieremiæ dici potest. Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est (scilicet anima eius) finis sui. Nunquid non potius est pedes immundos quam caput sordidum habere? Ad hoc respondeo, mi- Thre. 1. nus malum esse habere caput sordidum quam pedes saltim in proposito de quo loquimur, nam caput est uitæ principium, pedes vero finis, & senectus. At ex his duobus malis minus est quempiam in adolescentia esse vitiis deditum quam in senectute. Nam si plenus canitie & plenus deliciis, cupiditatibus, & odiis es, maius profecto ac deterius malum est, quam si ipsa, cum adolescens eras patrares. Sicut enim D segetes, cum iam albescunt, ipsum messo- Simile. rem, ut eas falce metat, inuitare uidentur, ita homines canitie pleni, & annis plurimis onerati, tanquam albæ, & maturæ segetes Deum quodammodo inuitant, ut ipsos morte metat. Ex oblivione autem harum rerum homo in senectute tam turpiter, & impudice uiuit quam in iuuentute. Denique uita dies hominis uocatur, quoniam Deus illam ei donauit ut in ipsius tempore æternam vitam valeat cōparare,

compa-

A cõparare. Si ergo, o homo. *Cognouisses & tu & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi.* Id est, si cognouisses, Dñm in hac uita te pace & uenia peccatorum tuorum inuitaré, tu te ipsum in tempus tantæ necessitatis prępararés. *Quia uenient dies in te, & circundabunt te inimici tui uallo.* Quando
Simile. perdix sub rubo inclusa est, & circumcirca se uidet multos canes ipsam deuorare volentes, & in aere multos accipitres ad ipsam dilacerandam & multos homines fustibus & lignis rubũ percutientes, ut inde exeat, quo timore misera concutietur seipsam sic circũdatam aspiciens? O *sancta Maria sennora*, Quæ lingua aut q̃ uox poterit timorem & pauorem explicare, quo
B
Sapi. 10. anima peccatrix mortis hora perhorrescit inclusa adhuc in rubo corporis, cũ se peccatorum multitudine circundatam aspexerit, & animaduerteus se etiam ab hostibus, videlicet dęmonibus obsessam teneri, & dolores quos patitur, esse quosdam ictus qui ipsam ad exeundum ex illo rubo cõpellunt, ut in crudelissimas ministrorum & executorum diuinæ iustitiæ manus inci dat, ubi æternis suppliciorum generibus breuissimas, quibus nunc fruitur, uoluptates persoluet? Et hęc est ratio, propter quã Dominus præsentem uitam diem appellat tempus uero vltionis dies nuncupat, dicens: *Venient dies in te.* O utinam tu hæc
C
nunc cognosceres, certe si cognouisse prorares. Siquidem ergo Iesus videns ciuitaté, fleuit super illam, tuo peccator conscientiam tuam intuere, & si mente alienus non
Isai. 23. es, mala quę in ea sunt, etiam lugebis. Fac id quod S. Isaias ait, scilicet: Sume tibi cytharam, & circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita, bene cane, frequenta canticum, ut memoria tui fit. O diuina verba Deus nobis spiritum conferat, ut illa, sicut
Simile. oportet, explicare sciamus. B. Hieronymus hanc ponderationem facit, ꝙ quando meretrix adolescentem aliquem maximo amore prosequitur, & aliqua inter
D
eos rixa seu indignatio fuit, ipsa cytharam in manibus sumit, & canendo amatorem suum cantus suauitate ad se iterum attrahit, & in pristinum amorem ipsum placando adducit. Meretrix est anima peccatrix, Dei, & sui ipsius oblita: cythara vero, quã pręmanibus capere, est proprium suum cor, quoniam eodem modo facta sunt, ut patet, cythara, id est, *Arpa* & ipsum cor: chordæ uero, quæ huic cytharæ ligatæ ap- A
pendent sunt culpæ contra Deum commissæ, quia de corde exeunt homicidia, adulteria, fornicationes, furta, & cętera. Hæ autem culpæ e corde exeunt, & in ipso ligatæ remanent quoniam idem cor illarum amore captum est. Ictus, quibus ip- Malac.
sas chordas atque cytharam tangere debet 25.
sunt dolores & actus contritionis, canticum denique, quod canere debet, est lacrymosa cõfessio. Et quoniam confessio uera, frequens, atque optima esse debet, ideo Eccl. 5.
ait: Bene cane, frequenta canticum. O quã suauissimum canticum canit suo amatori meretrix, cum eum ad suum amorem redire facit. Cupis, o anima suauissimum B
concentum facere, quo Deum tuum mitiges, & e cælo usque ad sinum tuum attrahas, tuumque amatorem efficias, canticum, quod supra retulimus, ei cane, quod quidem ad hęc omnia efficacissimum est. Et circui ciuitatem, videlicet, conscientiã tuam, quę vult ciuitas est diuersis uitijs plena Per omnes vicos eius, nullo dempto spatiare, & incolas, qui in eis sunt uidebis. Transi per uicum oculorum, & ibi diuersas ac uarias ornatus tui inuentiones domus tuæ diuitias dissipantes conspicies. Et inde vltra progredere in vicum gulæ, & C
ibi inuenies inordinatas, manducandi ac bibendi curas, ibi ieiunia confracta, atque alia quam plurima mala, quæ secum ipsa gula affert, comperies. Et non ibi quiescas, sed progredere ad uicum linguæ, & ipsam plenam mendacijs, murmurationibus, falsis criminibus, iuramentis, atque secretis apertis inuenies. Et ulterius progredere in uicum olfactus, & ibi odores, aromata, pulueres milles modis confectos, aquas odoriferas, atque alia delicatissima Satanæ artificio inuenta ad te aliosque in turpia prouocandũ deprehẽdens. Deniq; progredere ac uicum auditus, & ibi voluptaté, quã in audiendis defectibus alienis, turpissimis fabulis, atque in honestis cãticis cor tuũ cor D
rumpentibus nancisceris. Atq; hæc omnia mala in ea urbe contemplans, si lapis aut diabolus non es, super illam plorabis, & uiscera tua commouebuntur, ad imitationẽ Christi Saluatoris, qui uidens ciuitatem fleuit super illam. Et hoc modo te ad diuinã gratiam recipiendam dispones, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN

A significat etiam dulcedinem & iucunditatem, quæ omnia iusti in tribulatione inueniunt,& ita redduntur pulchriores,idcirco tribulatio a Domino decor vocatur. Quoniam autem peccatores supplicijs plus irretiuntur,peccatis sese ad impatientiam atque indignationem prouocantes,ideo tribulationes eorum Deus funiculum appellat. Inter ea, quæ in hoc mundo maxima admiratione digna sunt, vnum est parua vtilitas,quam improbi presciti ex punitionibus Dei educunt. Quis in admirationem non rapietur videns in agro bestiam pascentem,ac uiridem herbam manducantem, quæ cum iterum atque iterum sagittæ ictu percutiatur, ipsa tamen nunquam ab eo loco in quo est,dimouetur,nec sagittarum ictus euitat, nec pascua relinquit? Multo ergo magis admirari debemus, cũ peccatorem in uiridi prato suarum uoluptatum ac delitiarum pascentem videmus,& cum a Deo acutissimis sagittis feriatur, viuendi statum non mutet, suaque detestanda scelera & abominationes non derelinquat. O infernalis bestia,quis te in lapidem conuertit? Deus enim ex molli carne te formauit,ut facilius suarum sagittarum ictus sentires, & illos euitares.

Simile. B

C Quod autem labores sagittæ sint,testatur

Iob 30. sanctus Iob,dicens. Pharetram suam aperuit,& afflixit me. Vocat hic sanctus propheta pharetram ipsam altissimi Dei prouidentiam, qua hominibus flagella mittit. Nam sicut pharetra in se plurimas sagittas inclusas retinet, sic Deus plurimos ac uarios flagellorum modos, quibus homines punit,habere solet. Alios namque amissione diuitiarum, alios filiorum mortibus, alios captiuitatibus, alios denique ignominiis percutit. Ac sicut sagittæ, in pharetra tanquam in marsupio sunt, ut non uideantur, quousque ipse sagittarius illis indigeat,ipsasque iactat, sic diuina con-

D silia, quibus Dominus supplicia mittit, in illa pharetra suæ diuinæ prouidentiæ contegantur.

Has autem sagittas nec indurati peccatores euitant. Percussisti eos,& non doluerunt, attriuisti eos, & renuerunt accipere disciplinam, indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti,ait San-

Iere 5. ctus Ieremias. Huius rei appositissimum

Iud. 1. exemplum in impio Adonibezec habemus, quem sacræ literæ referunt, habuisse septuaginta Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus, qui colligebant sub mensa eius ciborum reliquias. Hunc autem tyrannum filij Israel bello superarunt, eique manuum ac pedum summitates absciderunt. Qui,cum se ita truncum videret, in hanc uocem querulam prorupit. Sicut feci,ita reddidit mihi Deus. In crudelitate,qua hic Ethnicus tyrannus in illos Reges usus est,apparet, quam impro bi ac nefarii erant illi Chananæi, non solum erga Deum, uerum etiam erga proximos suos, & quanto iure Dominus eos solo æquauit, & ab eis regna ac patriam eorum abstulit. In supplicio etiam,quo Hebræi illos punierunt, æquitas diuini iudicii conspicitur, quam tyrannus ille lumine naturali cognouit,siquidem dixit. Sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Idcirco S. Isaias ait; Væ qui prædaris,nonne & ipse prædaberis? Væ qui spernis nonne & ipse sperneris? In hac denique punitione uidemus,Deum non solum iniurias iusto illatas minime perferre,sed nec pati illã qua impius alium impium affecit, sicut erant illi septuaginta Reges. Et apud prophetã Amos Dominus Moab suppliciis minitatur,eo quod ossa Regis Edom,qui impius erat,combussit. Porro vltimum,quod hic ostenditur, quodque ad propositum nostrũ facit,est quod impii licet cognoscant a Domino propter peccata sua puniri, ad ipsum se conuertere, eumque minime inuocare sciunt, misericordiam ab illo humiliter postulantes,ut aperte in hoc miserrimo tyranno apparet,qui intelligens,se a Deo propter scelera sua puniri, ueniam ab eo minime poposcit.

A B Isa.23. Amos 2 C

In huius ueritatis confirmationem in sacro hodierno Euangelio efficacissimum habemus testimonium. In quo narratur, *Quod cum appropinquaret Iesus Ierosolymam, videns ciuitatem fleuit super illam, dicens. Quia si cognouisses & tu.* Et quæ sequuntur, vsque, *Non relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ.* O quam multa hic sese nobis offerunt docenda & accipienda. Quorum primum est,Deum,ut impios,& sceleratos puniat, diuersis uti ministris,aliquando enim eos per Angelos bonos,aliquãdo per Angelos malos, aliqñ per alios hoĩes, suppliciis afficit. Hinc obscura illa D. Pauli uerba intelligetis,scilicet; Reuela-

D Rom.1.

tur

A tur enim ira Dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiam hominum. In hoc loco & in omnibus sacræ scripturæ, in quibus ira Dei dicitur, per illam pœna, seu vltio, vel supplicium intelligitur: in Deo enim non est ira, quamuis sit effectus iræ, videlicet ultio. Et inquit, De cælo, quoniam ei Dominus reuelauit, qualiter aliquoties homines per Angelos bonos puniuntur, sicut erant illi duo Angeli, qui Sodomam uenerunt, & ille qui aquam maris rubri super Aegyptios conuertit. Aliquando vero per Angelos malos iussu Dei pu-
Psal.77. niuntur, ut in psalmo dicitur; Misit in eos
B iram, & tribulationem immissiones per Angelos malos. Ideo hic, De cælo, intelligitur de cælo empyreo Deus Angelos bonos mittere, de cælo uero aereo angelos malos.

Aliquando etiam ira Dei de terra venit, videlicet, cum homines aliis hominib. punit. Atque ita idem Dominus prophetæ
Eze. 39. Ezechieli dixit; Tu fili hominis uaticinare aduersum Gog, & dices; Hæc dicit Dominus; Ecce ego super te Gog principem capitis Mosoch & Thubal, seducam te, & ascendere te faciam de lateribus Aquilonis, & adducam te super montes Israel, &
C cades, tu & omnia agmina tua. Et paulo inferius de Hebræis loquens, inquit; Deprædabuntur eos, quibus prædæ fuerunt, & diripient uastatores suos. Vbi alia translatio habet, Reducam te, & alia, Educam te. Et est notandum, quod Dominum permitte re, vt tyrannus ille cęcus ac passione sua deceptus deprauata intentione ad populum Israeliticum iret, ut ab illo penitus euerteretur, uocat ipse Dominus, Seducam te. De vltionibus autem, quæ per homines in alios homines fiunt, sunt quamplurima in sacra scriptura testimonia, inter quæ vnum pręcipuum est hoc quod summa ve
D ritas in præsentiarũ refert, *Circundabunt te inimici tui vallo.*

Alterum quod hic docemur est, quod ciuitas illa non tãtum propter scelera, quibus se fędauit, euersa fuit, quantũ eo quod non se mundari permisit, nec remedium accipere voluit, cum illum Dominus ei offerebat, & ob hanc causam adiecit. *Eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ.*

Aliud etiam grande suppliciũ, quo Dominus per Regem Nabuchodonosor populo Hebræo intulit, sacræ literæ comme A
morant. Et præcipua causa, quã assignant, 2. Par.
hæc est; Mittebat Dominus Deus pa- 36.
trum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum, de nocte consurgens, & quotidie commonens, eo quod parceret populo, at illi subsannabant nuntios Dei, & paruipendebant sermones eius, donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio. Hæc, fratres mei, est præcipua querela, quam Deus erga nos habet, non tantum, quia peccamus, conqueritur, sed quia ad eum non conuertimur. Et ita primo parente Adamo peccante, statim Gene.3.
Dñs ad ipsum uenit, dicens; Adam ubi es? B
Quasi diceret; Quare fugis cõspectũ meũ? qui huius loci magis proprius sensus est. Atque ita intelligens Adam sibi a Dño dictum esse, quare præsentiam meam fugis, respondit; Timui eo quod essem nudus, Id est, tuam præsentiã declinaui, eo quod nudus eram. Et apud S. Ieremiam eum Do- Iere. 3.
minus ingẽtia scelera Ierusalem narraret, sic ait; Et dixi, cum fecisset hæc omnia. Ad me reuertere, & non est reuersa. Vbi magis de hoc ultimo, quam de omnibus, quæ supra narrauerat, Dominus conqueri videtur. Et cum S. Zacharias refert, se ampho- Zach.5.
ram uidisse, & talentum plumbi, mulierẽ- C
que sedentem in medio amphoræ, de qua angelus ei dixit. Hæc est impietas. Et cum proiecisset eam in medio amphoræ, misit massam plumbeam in os eius. In hoc omnium peccatorum perditio resoluitur, videlicet, dæmonem in eos ita dominari, ut ipsi a se nec unum vitiũ expellere possint, non aliter, quam si pondere plumbi os obtusum haberent, & ianuam cordis, ita, ut nec ad Dominum uno ueræ confessionis verbo suspirare valeant. O Deus infinitæ pietatis, & pater luminum, nos, obsecro, per infinitam clementiam tuam illumina, ne in tantum malum incidamus. Tertiũ, D
quod hic nobis ostenditur, est, qualiter in Christo Redemptore nostro illa, quæ habere debet, qui alios rectuius & gubernaturus est, mirabiliter enituerunt. Plorauit pijssimus Dominus eo tempure, quo de vltione, quã de ciuitate Ierusalẽ sumpturus erat, uerba faciebat, & eodem die, quo plorauit, in ipso delinquẽtes ab ecclesia flagello expulit. In quo docuit, iudices & gubernatores debere esse iustitia, & misericordia adornatos. Iustitia in operibus ostẽdenda est,

A est, misericordia uero in corde regnare debet. Sed aliqui sunt iudices, qui quodammodo lætitia affici uidentur, cum malefactores inueniunt, quos suspendendo aut alio modo interficiendo puniant. Valde profecto necessaria est iustitiæ executio, sicut eã Zeleucus Rex Locresesij habuit. Qui eum leges suis subditis ferret, inter quas una fuit, ut adulterium committenti oculi eruerentur, filio autem eius adulterium patrante, ipse illum in uincula conijci iussit, & sententiam tulit, ut eius oculi effoderentur, congregatis vero principibus Reipublicæ ac regni illius ad eum ob

B secrandum, ne tam crudelem pœnam in principe filio suo exequi uellet, nihil aliud ab eo precibus potuit obtineri, quam ut filius eius in pœnam criminis uno duntaxat oculo priuaretur, ipse uero pater se sibi alterutru ex suis euulsit, ut sic legis norma penitus adimpleri uideretur. Sed oportet, ut hæc executio legis cum cordis compassione coniungatur, quam in illis iustitiæ ministris minime esse credo, qui, vt illam exequantur, reuerentiam, quæ sa-

Exo. 21 cris locis debetur, non obseruant. Non me latet, esse aliqua crimina, ob quæ licitum est, delinquentes a locis sacris, ut pu-

C niantur, extrahere. Dominus enim in sacro Exodi libro dixit. Siquis per industriã occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo auelles eum, ut moriatur. At quando delinquentes Ecclesiæ immunitate iure optimo possunt gaudere, magna profecto diuinæ maiestati irreuerentia fit, cum priuilegia suæ sacræ domus cõfringuntur, & multo minus ferendũ est, quando illi, qui ad Ecclesias se recipiunt, & sacrosanctæ Eucharistiæ custodiam amplectuntur, inde per uim extrahuntur. Qđ quidem nefas diuina iustitia seuere puni-

D re solet, sicut puniuit Eliodorum, quoniã

2. Mac. 3. tyrannice (vt ex sacris literis constat) in templum urbis Ierusalẽ ingredi tentauit. Quod si ita Dominus Ethnicum propter irreuerentiam illi sancto templo habitam puniuit, quid ipsum facturum expectat Christianus ille, qui contra ius ingreditur templum, ubi viuus Deus in sacrosancto & ineffabili sacramento altaris est, ut ibi irreuerentiis contra ipsum Dominum vtatur? Omnes delinquentes urbis Ierusalem, tam paruos, quam magnos diuinus iudex puniuit, quoniam ipse persorarum acceptator non est, nunc autem A vix nisi in paruos animaduertitur, potentes verò licet nefarij, & scelerati siñt, nullus est, qui (ut aiunt) in filo chlamydis pertingat, nec ipsos punire velit. Quando flumen aliquod extra ripas exit propter aquarum multitudinem, solet se- Simile. cum ligna atque arbores integras magno impetu ferre, tunc pauperes uocis, & harpagonibus omnia ligna, quæ possunt, colligere conantur. Si quis autem eis dicat: Heus ecce lignum magnum per flumen labitur, aut ingens arbor, quæ forsan B pontem aut molina præcipitabit, magnas que faciet strages, & ante se alia quamplurima ligna parua impellendo fert, ite & colligite illa, ipsi respondent: Non possumus tantas trabes tamque magnos stipites colligere, sed sola ligna parua, quæ non tantum habent ponderis, nec nobis tantoperè resistunt. O iustitiæ ministri, qui uncos, & harpagones ad capiendos minimos pauperes per aquam labentes, & in sceleribus suis immersos habetis, quod ego non quidem reprobo, sed quare magnas arbores, & ligna pontes præcipitantia non capitis? Quare, inquam, magnos C ac potentes, qui suo deprauato exemplo totam Rempublicam euertunt, non punitis? Quia non habemus vncos, id est, *Garauatos*, ad tantas trabes detinendas. Hoc est, non habemus animum ad puniendum tã potentes homines, eosque a suis sceleribus extrahendum, atq; ita illos impunè relinquimus, siue quia eos pertimescimus, siue quia manus nostras pecunijs & largitionibus implent. Loquens S. Isaias de Christo Isa. 11. mundi Saluatore, dixit: Erit iustitia cingulum lumborum eius, id est, iustitia erit cingulum corporis mystici illius cœlestis capitis, quod est Respublica Christiana. Et hoc cingulum per aliquas partes torqueri solet, *O per el peso de la escarcela*, hoc est, *Por el intereſſe*, Aut propter pondus crumenæ, hoc est propter timorem ac minas ma- D gnatum & potentum. O quam merito in Ecclesiastico dicitur: Noli quærere fieri iudex, nisi ualeas uirtute irrumpere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis, Eccle. 7. & ponas scandalum in agilitate tua, & in contextu Græco habetur, in æquitate tua. Et iuxta hanc literam Spiritus sanctus docet, hominem non habentem fortitudinem ad resistendum sceleratis & munus

A aliquod publicum ad iudicandū suscipit, suæ propriæ æquitati scandalum ponit, ob quod nomen iniusti meretur. O Domini iudices Reipublicæ gubernatores, Deum obsecrate, vt uobis animum, & vires conferat ad tantum ministerium, & tam utile, ut oportet, exercendum. Dicite cum S. Ps. 118. Dauid, Doce me facere voluntatē, non hominum, sed tuam, quia Deus meus es tu. Hæc est norma, qua boni iudices duci debent. Contendite autem vos ab omnibus timeri, non tanquam homines simpliciter, sed tanquam homines Dei authoritatem habentes, contendite etiam, vt in uo-B bis Deus ab omnibus timeatur. Quando Rex Saul mortuos boues, & dilaceratos mitit in omnes terminos Israel per manū 1. Re. 11 nuntiorum, dicens, Quicunque non exierit, & sequutus fuerit Saul, sic fiet bobus eius, ait ibi sacer textus: Inuasit timor Domini populum, & egressi sunt quasi vir vnus. Non inquit, timor Regis Saul, aut timor amissionis boum inuasit populum, sed timor Domini, cuius authoritatē Saul in terris habebat. Et cum Saul hoc egit ēt ibi dicitur: Insiluit in eum spiritus Domini. Vbi apparet, ꝙ sicut caput in spiritu Domini incepit, sic membra per spiritum C Domini processerūt. Igitur siquidem Dei ministri estis, minas ac potentiam hominum non pertimescatis, quoniam ipse vos, si id, quod debetis præstetis, absque dubio Nicolaus ab eis eripiet. Nicolaus Lyranus ait, ꝙ cū de Lyra. homines Patriarcham Noe aquarum diluuium prædicantem audierunt, ei mortem minitabantur, dicentes illum etiam viuum non esse remansurum. Vt autem Do Gene. 6. minus eum securū redderet, & ab hoc periculo liberaret, ei dixit: Ponā fœdus meū tecum, & ingredieris arcam tu & filij tui. In quo satis apparuit, hunc esse verum literæ sensum quē Lyranus exponit, scilicet, D Ne timeas, quia viuus ingredieris in arcā, Exod. 3. & ego te ab illorum morte eripiam. Moyses etiam, quoniam propter mortē illius, quem in arena interemptum humauit, exulabat, & coram rege Pharaone comparere oportebat, ne timeret, apparuit ei Dominus in rubo igne incenso, ac si apertius per uisionem illam ei diceretur: Quemadmodū hic rubus licet debilis contra ignis fortitudinem flammis ardet, & non consumitur, sic tu quāuis pauper poteris tutus ac securus coram regis Pharaonis potentia apparere, & etiam verbis ei dixit, Ego A ero tecum. Idem ergo Dominus, qui illos ministros suos liberauit, vos etiam a tyrānorum potentia eripiet. Sed quæro, siquidem post aduentum Spiritus sancti in sacros discipulos multi Hebræi incolæ urbis Ierusalem ad fidem Domini Iesu Christi ueri Saluatoris mundi se conuerterunt, & fideles ac perfecti amici eius fuerunt, nunquid etiam hi euersi, & cum alijs infidelibus destructi fuerūt? Hęc est, quęstio, quam Patriarcha Abraham Domino dissoluendam proposuit, quando ipse Deus ei manifestauit, se opulentissimas illas, urbes Sodomam & Gomorrham velle comburendo diripere, & funditus euertere. B Nunquid (ait Patriarcha) perdes iustum Gen. 18. cum impio? Absit à te, vt rem hanc facias: nō est hoc tuum, qui iudicas omnem terram. Et in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur, nunquid iudex uniuersæ terræ non faciet iudicium. Ex quo colligitur iustitiā non fieri, nec iudicium, quando iustus cū impio punitur. Et sunt ualde ponderanda verba ista, scilicet, Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram. Quod perinde est ac si diceret, Cum sis supremus iudex à quo non datur appellatio, nō debes hoc facere. Ex hoc colligitur C summa obligatio, quam supremi iudices, a quibus nulla est appellatio, habeant, ut rectissimè in suis iudicijs procedant, siquidem non est, qui sententias eorum corrigat. Vt autem inde constat, Dominus iustos cum impijs illarum vrbium non combussit, siquidem sanctum Loth ac filios & vxorem eius ab illo incendio liberauit. Et in sacro libro Exodi videns Moyses populū ꝙ nudus esset ab omni pudore (Aaron enim ipsum spoliauerat, importunationē, & impudentiam ac petulantiam eius discooperiens) vidensque ipsum populum suam culpam ac scelus non cognoscen- D tem, qui potius contra ipsum (eo quod idolum confregerat,) congregantem se & ad inuicem perturbantem, uir sanctus gladio vtens pertinaces puniuit, & non Aaron fratrem suū, qui culpam recognoscens humiliter reprehensionem sancti Exo. 32 Moysi accepit. Et cū ibi dicitur; Occidat vnusquisque fratrem suum, de illis, qui pertinaces erant, intelligitur. Atque ubi nos legimus, In illa die ceciderunt viginti tria millia, licet in Hebræo habetur,

Tria

A Tria millia, intelligitur ex præcipuis nam in fine capitis dicitur. Percussit Dominus populum pro reatu uituli, quem fecerat Aaron, atque ita ex aliis fecerunt illa uiginti millia. Brilonius & Stobæus narrant Solonem Solonium fuisse interrogatum, quod nam esset inclytum & excellens regnum. Cui ille respondit, illud esse, in quo bonis præmia proponebantur, improbi uero pœna ac supplicio afficiebantur. Profecto ille uerum dixit, infelix enim dici potest Respublica & regnum, ubi hoc non
B seruatur, quin potius probi humiliantur improbi uero sublimantur. Ideo D. Petrus
1. Pet. 2. ait, Dominum dedisse regibus & gubernatoribus mundi potestatem ad uindictam malefactorum, laudem vero bonorum. Ex his hominibus colligitur ad propositam quęstionem responsio, scilicet, quod procul dubio iusti in illa subuersione nihil mali passi sunt quoniam cælitus admoniti se ul
Euse. li. tra Iordanem in ciuitatem Pellam, ut refert
3. c. 3. Eusebius, receperunt. Qua in re benigni
Sap. 18. tas magna Dei eluxit. Sic de Hebræis in Aegypto legimus, quos tenebræ non cruciabat. Vnde sapiens ait. Sanctis tuis maxima erat lux.

Et ingressus in templũ cœpit eÿcere vẽdentes in illo & ementes, dicens illis. Scriptũ est, quia domus mea domus orationis est, uos ãt
C *fecistis eam speluncam latronũ.* Ex his uerbis colligitur, quod licet in omnibus locis orare & Dominum laudare possimus (ait enim S. Dauid, in omni loco dominationis eius benedic anima mea Domino) tñ ad hoc peculiaris locus est templũ. Atque ita vbi nos legimus. Laudate Dominum in sanctis eius B. Hieronymus uertit, Laudate Dominum in templo sancto suo Et ita literalis sensus horum uerborum, in sancto eius est, In locis sanctis eius, in, templo enim duo peculiaria loca erant uidelicet, sancta, & sancta sanctorum. Et vbi nos le-
Lucę 1. gimus, Mirabilis Deus in sanctis suis, B.
D Hieron. vertit, Mirabilis Deus in sanctuario suo, quoniam tunc nullum aliud in mundo ad Deum obsecrandum templum nisi illud erat, in quo ipse Deus in beneficiis, quæ ibi hominibus conferebat, se mirabilem ostendebat. Occasione sumpta huius purificationis, fratres mei, quam Dominus Angelorum in illo materiali tẽplo feci, ad nos nostra se uertat oratio. Ex illa namque infertur magna obligatio, quam ut nos ab omni nequitia purificemus, quilibet nostrum habet, siquidem immensi Dei uera, templa sumus, quemadmodum Beatus Paulus testatur, dicens. Vos estis templum Dei uiui, sicut dicit Deus, quoniam inhabitabo in illis. Atque ita loquens idem B. Apostolus de Deo ait. Hic cœli & terræ cum sit Dominus, non in manu factis templis habitat. Et Salomon in consecratione templi dixit. Nec putandum est, quod uere Deus habitet super terram. Si enim cælum & cæli cœlorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificaui? O rem admirabilem, Aedificauerat hic sapientissimus uir templum illud magnificentissimum, in quo ingentem numorum & diuitiarum copiam consumpserat. Animo concipite, quas expensas facere poterant ducenti mille homines, qui in opere eius per septem annorum spatium, quo ædificium illud durauit, laborabant, præter lapillos pretiosos & aurum, quo totum templum operiebatur, & præter innumerabilia uasa aurea, argentea, atque aliorum metallorum, quæ ad seruitium eius fabricata fuerunt. Postquam autem confectum fuit fatetur Salomon, Deum in templis materialibus non habitare. Insanus certe uidetur Salomon tam opulentam domum, ædificasse, ut Dominus in ea habitaret & postea dixisse, ipsum ibi non esse habitaturum. Quorsum ergo illam tantis sumptibus, o Salomon, ædificasti? Ego dicam dummodo & uos prius ad aliam quæstionem respondeatis uidelicet, Ad quid Dominus cælum fecit, siquidem ille hic & illic & atque in omni loco habitat, nec cœlis indiget? Ad hoc respondetur, Deum fecisse cœlum, ut in ipso serui eius habitarẽt. Sic ergo, ait Salomon, templum hoc ego ędificaui, ut homines serui Dei in eo habitent ipsumque Deum ibidem venerentur & adorent, & vt homines, qui propria templa sunt Dei per diuitias, ornatum, & puritatem huius templi materialis seipsos adornare & purificare addiscant. O utinam hæc fratres mei, sæpenumero nobiscum animo euolueremus, sane mentes nostras immunditiis peccatorum polluere, maxime pertimesceremus. Ostende domui Israel templum, & confundetur ab iniquitatibus suis, dixit Dominus ad Ezechielem Prophetam. Ego autem etiam

Margin notes (right column): A; 2. Co. 8. (beside "que ita loquens idem B. Apostolus de Deo"); Act. 71. (beside "ait. Hic cœli"); 3. Re. 8. (beside "non in manu factis templis habitat. Et Sa-"); B (beside "rabilem"); C (beside "terialibus"); D (beside "Sic ergo"); Ezec. 43 (beside "ab iniquitatibus suis").

A dico vobis, ut reminiscamini vos esse ueri Dei templa, atque ita a sceleribus vestris confundemini. Sanctus David ait, Unam petij a Domino, & hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus uitæ meæ. Mirabile profecto est, sanctum David unam tantummodo rem a Domino postulasse. Te alloquor, o rex sancte, aut cogitas Deum esse pauperem, aut tam parcum esse, ut difficillime id quod ab eo petitur, concedat. Porro id quod postulas, non tantum nec tam pretiosum uidetur, siquidem ais, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. O incommutabilis Deus, quam singulare beneficium in illum consors, cui hoc concedis. David namque Rex erat, & regnum suũ gubernaturus erat, propter quod in domo materiali Domini semper habitare non oportebat, & tamẽ ait. Hoc requirã (id est, consecuturus sum) ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meę. Sequitur ergo, illum non fuisse locutũ de habitatione domus materialis, sed perinde est, ac si diceret Hoc beneficium a Domino postulaui, & illud consecuturus sum, uidelicet, ut mihi virtutem & gratiam cõferat, ut intra meipsum continuo habitem, & ad conscientiam meam attẽdam, & animam meam mundare laborem, ipsiusque strages reficiam, siquidem templum & habitaculum eius sum. Fabrica autem & ædificium huius modus debet esse omnino diuersa ab ædificio domorum materialium, nam artifices in fundamentis lapides incultos & incisos, progressu uero ædificij perpolitos & affabre laboratos, omnibus uidendos collocant, sic peccatores ædificant, qui scelera sua pro fundamentis ponunt. In quo obsecro, fundatur superbus? Omnia opera eius in aere & vanitate fundantur. In quo auarus? Certe opera eius fundantur in conseruandis diuitijs & in pluribus acquirendis, In quo uoluptuarius? In delicijs & carnis immunditiis. Hæc autem fundamenta scelerati tanquam lapides fundamentorum, qui non apparent, contegunt, quod si aliquod bonum operãtur, id in sublimi ut ab omnib. videatur reponunt. Iusti autem ad imitationem Dei ædificant, qui pro fundamento optimum posuit. Aedificauit mundum & cælos pro fundamento elementorum, & omnia, quę in eo sunt, posuit, ędificauit hominem, & pro fundamento corporis eius animam posuit atque ita ablata anima, corpus corruit & corrumpitur, ędificauit Ecclesiam, & pro fundamento unigenitum filium suum factum hominem posuit. Ideo D. Paulus inquit. Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Sic iusti fundamenta iaciunt in lapidibus perpolitis, quę sunt virtutes, patientia, mansuetudo & charitas, in charitate radicati, ut ait Diuus Paulus. Hoc autem fundamentum ipsi iusti terra humilitatis contegunt, & foris lapides minus cultos & politos reponunt, hoc est, cupiunt quantum in se est, ut imperfectiones suæ ab omnibus cognoscantur, & uideantur, ut sic contemnantur & pro nihilo fiant, quod si eas non propalant, id ideo est, ut malum exemplum de se non præbeant, nec fragilibus scandalum. Quanuis autem omnes Christiani templa sint tamen discrimen est inter eos. Nam sicut inter templa materialia differentia versatur, quædam enim sunt ædiculæ in solitudine ædificatæ, id est. *Hermitas*, quędam sunt Ecclesiæ parochiales, & quædam sunt Ecclesiæ cathedrales, sic inter Christianos discrimen est, quidam namque sunt uelut ædiculæ in solitudine, quę nec uerruntur, nec mundantur, nec in eis res sacra fit, nisi semel in anno, die videlicet illius sancti, cuius est aduocatio eius, reliquum vero temporis telis araneorum atque alijs immunditijs plenæ sunt Ita quamplurimi sunt Christiani qui sanctissimo confessionis sacramento minime purificantur, nec sacrosanctam Eucharistiam, nisi semel in anno, & fere pudore ac timore compulsi, ne nominatim excommunicentur, accipiunt, reliquum uero temporis pleni immunditijs atque peccatis sunt, Alij velut ecclesiæ parochiales sunt, ubi plerunque diuinum officium celebratur, & singulis quibusque hebdomadis uerruntur. Hi sunt Christiani mediocri uirtute præditi, qui in festis solennibus anni crimina sua expiare conantur, & sacrosanctam Eucharistiam sumunt, atque ita maiori conscientiæ puritate uitam degunt.

Alii deniq; sunt uelut cathedrales ecclesię quæ fere quotidie mũdantur, & sanctũ Missę sacrificium in eius maxima solẽnitate celebratur, suauesque musicę concentus fiunt

Marginalia: Psalm. 6 — B — C — Simile. — D — 1. Co. 3. — Eph. 3. — B — Diffinitio. — D

A sunt in laudem & honorem Dei, atq; pulcherrima, & ditissima ornamenta, imaginesque magni valoris in eis reperiuntur. Hi sunt perfectissimi Christiani, qui quotidie animas suas seuera conscientiæ examinatione mundant, & purificant, atque abundantissimis lachrymis irrigant, frequenter diuina sacramenta suscipiunt, & corda eorum sunt ueluti chori, ex quibus continuæ laudes Dei deuotissime prolatę exeunt, quoniam id, quod Apostolus monet, adimplere student, scilicet, Cantantes & psallentes in cordibus uestris. Pretiosa vero ornamenta sunt diuersæ uirtutes, quibus ornātur. Denique in eis sunt pulcherrimæ imagines, uidelicet, imago sanctissimæ Trinitatis, quæ est libertas, quam tanto aliquis perfectiorem habet, quanto magis bona sua proximis cum charitate distribuit: nam pater æternus totum se filio dat, filius vero ac Pater totam suā essentiā Spiritui sancto conferunt. Atque ita si quis ex centum aureis, quos possidet, octoginta elargitur, & alter, qui alia cētum habet, tota integra ea pauperib. impartitur, hic profecto magis est similis Deo, quam ille. Est etiam in illis imago Iesu Christi crucifixi, quia (vt ait idem Apostolus.) Qui sūt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscētijs. Et sicut ille, qui cruci affixus est, nec pedes, nec manus mouere potest, sed ad omnem motum impotēs est, ita iusti carnem suam, desideria, & cupiditates cum clauis timoris, amoris, atq; spei crucifixerunt, ne in aliquid contra diuinam legem moueantur. Est etiam in illis imago sacratissimæ virginis Mariæ, uidelicet purissima castitas. Denique in eis imago Apostolorum reperitur, qui est uerus mundi atque omnium rerum eius cōtemptus, & renunciatio. Et ita in Decreto est quidam textus de sacerdotibus monachis imaginem Apostolorum gerentib. Omnes autem totis uiribus conari debemus, ut his præcipuis templis assimilemur in omnibus, quæ potuerimus iuxta cuiusque nostrum status conditionem.

B

Ephes. 5

Simile.

Gal. 5.

C

16. q. 1. c. 1.

D Concludit igitur sacrosanctum hodiernum Euangelium dicens. Et erat docens quotidie in templo. Non erat bonus Iesus sicut quamplurimi frigidi huius tempestatis prædicatores, qui grandem laborem esse reputant, octauo quoque die ad populum sermonem habere: &, (quod peius est) ipsis concionatoribus non est A tam laboriosum concionari, quantum auditoribus, audire. qui sic lassantur, & audiendo una duntaxat hora sermonem fatigantur, ac si in illa torquerentur. Non deficiebat cælestis magister quotidie prædicando, nec auditores illius temporis admirabilem eius doctrinam audientes languescebant, nunc verò incipiente concionatore statim quamplurimi oscitari incipiunt. Dominus ipse suum diuinum spiritum & feruorem nobis communicet, vt eum gustu, suauitate, & affectione diuina eius uerba audiamus, & per obedientiam eorum, mereamur consequi gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. B

DOMINICA DECIMA post Pentecosten.

Concio Prima.

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant, &c. Lucæ 18. C

IN sacro huius diei Euangelio, dilectissimi, cœlestis Magister mirabili quadam siue parabola, siue rei gestæ historia, & superbiæ crimē detestatur, & humilitatis uirtutem commēdat. Tam sublimis uirtus humilitas est, vt videns Deus, in terris non esse magistrum qui eam, vt oportebat, doceret, unigenitum filium suum doctorem eius in terram mittere dignatus est. Atque ita ipse dominus ait, Discite a me, quia mitis sum & humilis corde. De insigni philosopho D Homero legitur, omnes urbes Græciæ pugnasse & inter se quamlibet contendisse, illum in seipsa fuisse natum, vnaquæque enim se fœlicem & nimio honore eo decoratam reputabat. si uir in Philosophiā tam doctus & in poesi tam singularis in ea nasceretur. Ita dici potest, omnes uirtutes aliquo modo inter se contendere, qualibet earum dicente humilitatem suam esse, sibique propriē pertinere, tanta est humilitatis excellentia. Mat. 11

A Et inter illas prima, quæ hoc postulat est temperantia, & habet pro aduocato an-
D Tho. gelicum doctorem D. Thomam; qui ele-
2. q. C gantèr probat humilitatem esse temperan-
art. tiæ partem. Quod vt rectè intelligatur, no tandum est, uirtutem esse bonum arduū. Quælibet virtus habet duo in se, bonitatem scilicet, & difficultatem. Ex parte bonitatis oritur in mente quædā passio, quæ est boni spes, quod quidem omnes appetunt, ad difficultatem non attendentes, ex parte verò difficultatis, oritur alia passio, videlicet, quædam ignauia, & diffidentia ad illud arduum consequendum. Exem-
B plum huius reperitur in brutis. Si enim ca-
Simile. ni uenatico leporem a longè ostendas, licet propensio eius, & inclinatio naturalis ipsum inuitet, ut eū insectetur, ipse tamen eum tam procul a se uidens sistit, quoniā instinctu naturali docetur, difficile(?) esse ad obtinendum illum. Sic humanum cor, considerans bonitatem & pulchritudinem virtutis, eam exoptat, sed ex alia parte contemplans difficultatem, quæ in ea comparanda est, ignauia & diffidentia afficitur desperans se illam posse consequi. Ad huius autem remedium inquit sanctus Doctor, esse duas virtutes, alteram
C magnanimitatem, alteram verò humilitatem. Illa animum & vires præbet ad opus incipiendum, & illud prosequendum, licet difficile videatur, humilitas vero impetum desiderij & spei reprimit, ne sese in-
Simile. cautè projiciat. Sicut ad regendum, & moderandum equum ipse eques eget calcaribus vt eum velociter & diligenter faciat currere, fræno verò opus habet, ut moderatè ambulet, sic cor nostrum calcaribus indiget, uidelicet, magnanimitate, & etiā fræno, quæ est humilitas, ne se in id, quod per uires non potest, præceps proijcere au-
Ps. 130. deat. Hanc virtutem S. Dauid se iactabat
D habere, dicens: Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me. Id est: Non me in illa, quæ vires meas superabant, proieci. At sicut magnanimitas est pars fortitudinis, sic humilitas temperantiæ, quæ efficit, vt mēs reprimatur, & se cohibeat cognoscendo paruum sui valorem, & cum hac cognitione se coram Deo tanquam impotentem ac debilem repræsentat implorans à diuina liberalitate auxilium ad comparandam, quam intēdit, virtutem, cognoscens A
illam per se solum non posse consequi.

Secunda autem virtus, quę intendit humilitatem esse suam propriam, est fortitudo. Hæc pro aduocato habet doctorem Martinū de Magistris in quodam libro, Martin. quem de ipsa fortitudine inscripsit. Inten de Magi tionem verò sic probat: Omnes tentationes, str. in li. quibus homines in hac vita prouocantur, ad duo genera reducuntur; aut enim de fortit. homines tentantur rebus prosperis aut aduersis, & vtrunque tentationum genus iustus humilitate superat. Nam in aduersitatibus contemplatur sibi labores à Domino propter peccata sua tribui, & mul- B to plures mereri; quia licet aliquis sit uirtute præditus, saltem venialia peccata committit; siquidem Diuus Ioannes asserit: Si dixerimus, quoniam peccatum non ha- 1. Ioā. 1. bemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et cum iustus cogitet, propter peccata venialia in hoc seculo non purgata, aliquos terribilia tormenta in Purgatorij igne sustinere, existimat magnum sibi à Domino beneficium conferri, si pœnas illas, quam alia in uita passurus est, in pœnam huius vitæ sibi commutetur. Quod si rebus prosperis tentatur, illas etiam humilitate uincit. Itaque hu- C militas est veluti arma, quibus se tuetur, ne rebus prosperis in superbiam efferatur, & ne in aduersis patientiam amittat. Ex quo apparet quantum fortitudo in humilitate habeat.

Tertia virtus, quæ intendit, humilitatem suam esse, est prudentia, quæ sic diffinitur: Est prouida scientia, qua homo prouidet sibi in futurū. Quod aūt humilitas sit pars huius prouidētię patet, quia vnus ex præcipuis effectibus humilitatis, est efficere, ut virtutes, quas homo habet, & bona opera, quæ operatur, omnia ipsi licèt magna sint, parum esse videantur, econtra D verò superbia efficit, ut parua, q̄ quis operatur, magna esse existimet. Inter conspicilla, quibus adolescentes vtuntur, & illa qui- Simile. bus senes, hoc discrimen versatur quod ea, quib. adolescentes vtuntur, res minores q̄ sunt, repræsentant, conspicilla vero senum res maiores quam sunt referunt. Sic hoc differt inter superbiam, & humilitatem, q̄ illa est uelut conspicilia senum, quæ res maiores quam sunt, repræsentat. Quidquid namque superbus in seruitio Dei

agit.

A agit licet minimum sit, ei magnum uidetur & magno pretio dignum. Humilitas uero est tanquam conspicilia adolescentum, quæ res minores quam sunt refert, quamuis enim magna atque optima opera, ille, qui humilis est, operetur, ei tamen parua & imperfecta repræsentantur. *Diuus* Bonauentura narrat, Dominum Ruffino socio Patris nostri Francisci reuelasse, se quandam singularem gloriæ coronam sancto illi uiro seruatam habere. Cupiens autem frater Ruffinus scire, quantam humilitatem haberet, eum quadam die sic interrogauit. Pater maxima B lætitia afficerer, si uotum, quod certe cupio, mihi patefaceres, uidelicet, quid de te sentis, & in qua existimatione teipsum habes? Cui Beatus Franciscus respondit: Existimo, me omnibus mundi peccatoribus esse maiorem, & qui minus omnibus Deo inseruio. Qualiter, ô pater (inquit frater Ruffinus) id uere dicere potes, siquidem alii sunt latrones, alii homicidæ, & adulteri, tu vero hæc minime habet? Tunc sanctus vir respondit. Si tam liberali manu Dominus ipsis sicut mihi auxilium & fauorem præbuisset, certe magis C grati quam ego sese erga illum ostenderent, insuper si ipse Dominus me deseruisset, maiora quam illi simul crimina perpetrassem.

O responsum profundissimum, & tanto uiro dignum. Sed certe illud non est cõsiderandum lumine naturali, nec prudentia humana, quoniam uidetur non posse verificari. Nam si *Dominus* vidisset, ab alio sibi illis donis maiorem seruitutẽ esse adhibendam, illa ei daret. Sed perpendere debetis hanc huius sancti uiri humilitatẽ ab altissima Dei cognitione processisse q. to enim quis altius in hanc diuinã cogitionem ascendit, tanto clarius suam vilitatem & miseriã intelligit. Idcirco sponsa in D Cantic. ait. Nolite me cõsiderare, q fusca
Cant. 1. sim, quia decolorauit me Sol. Sicut. n. ille,
Simile. qui solis radiis obfuscatus domum suam ingrediens ea, quæ in ipsa sunt, non uidet: ita qui alta contemplatione, diuini solis eleuatur, quæ sua sunt, minime respicit, omnia ei tenebræ & nihil uidentur Vnde ei quidam mœror suipsius ac fames & sitis iustitiæ oritur, qua ad bona opera quam plurima operandum, multasque virtutes comparandas festinat. Et hoc modo humilitas pars est prudentiæ.

A Quarta denique virtus ea, quæ humilitatem suam esse intendit, est iustitia, sic à doctissimis viris diffinita. Iustitia est perpetua & constans voluntas, ius suum vnicuique tribuens. Et hic etiam est vnus inter præcipuos humilitatis affectus, quoniã mediante illa homo defectus & culpas, quas committit, sibi tribuit, & Deo gloriã bonorum quæ agit, reddit, cognoscens se eius fauore & gratia adiutum illa operari. Atque ita vbi nos legimus, A facie tua do mine concepimus, & quasi parturiuimus Isa. 26.
spiritum: Septuaginta interpretes transtulerunt. A facie tua Domine concepimus, B
& peperimus spiritum salutis tuæ, quem fecimus in terra. Et sic etiam legit B. Hieronymus. Ex quo apparet, qualiter iusti sua bona desideria, ac recta opera Deo tribuunt, siquidem aiunt. A facie tua, id est a virtute fauore tuo concepimus, bona vero opera appellant spiritum salutis *Dei*. Atque ita probatum manet, humilitatem esse omnium virtutum parentem, ideo à summo veritatis magistro Iesu Christo nuncupata est omnis iustitia. Nam (vt D. Matt. 3.
Matthæus narrat) cum gloriosus Baptista ipsum Dominum baptizare renueret, repu C
tans se tanto munere indignum, dominus ei dixit Sine modo, sic enim, decet nos implere omnem iustitiam, id est, humilitatem, vt ait glossa.

Quis igitur est, fratres mei, qui has de humilitate excellentias audiat, & illius desiderio non inflammetur, & ad ipsam comparandam omnes modos, atque munitiones possibiles non quærat.

Hæc præclarissima virtus illis deerat, de quibus sacer Euangelista dicit. *Qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros*, Licet propter aliqu. in virtutis imaginem, quam in seipsis deprehende- D
bant, & seipsos plusis quam par erat, æstimabant, & alios præ seipsis contẽnebant. Philip. 2
Quemadmodum enim sunt quidam adeo imbecillo & infirmo capite, vt vel vna vini guttula inebrientur, & corruant, ita nõnulli sunt, qui si aliquam virtutis scintillam in moribus suis deprehenderint, vel pauculum aut orauerint, aut ieiunauerint, protinus inflantur, & alios præ se ipsis facile contemnunt.

Vt autẽ diuinus magister ostenderet, in quanto illi periculo versarentur, & q lon-

A gęab ea iustitia,quã sibi arrogaba nt, abest dixit: seduxit te. Vbi apparet,qualiter fuissent,hanc illis parabolã proposuit *Duo homines ascenderunt in templum,ut orarent.* In
Psalm.8 tẽplũ non debet quis ire nisi ut oret & Deũ
2.Par.6. glorificet. Et ita ait S Dauid. In tẽplo eius oẽs dicent gloriam. Et filius eius Salomon in templo orans dixit. Dñe Deus meus,audias preces, quas fundit famulus tuus coram te. Ipsum orare ad tẽplũ uocat Salomon orare coram Domino, & hæc erat una circunstantia,ob quam orationem suã exaudiri postulabãt. Et paulo inferius dixit.
Quicunque orauerit in loco isto,exaudi de
B cęlis,& propitiare. Est autem notãdum,quod hic vbi nos legimus Preces,quas fundit famulus tuus coram te,alia translatio habet, Preces,quas fundit famulus tuus, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica,& in translatione Syriaca. Vbi perseuerantia regis in oratione denotatur, sicut orauerat & orabat. Quod si Hebręi,eo quod in templo illo orabant,confidebant, hãc unam futuram esse rationem,propter quam Dominus prece eorum exaudiret, multo maiori ratione Christiani confidere possumus,quod preces fundentes in Ec
C clesia,ubi uere & realiter Christus fidelissimus aduocatus noster in admirabili Altatis sacramento est,exaudiemur Si uero
Esther.7 reprehensione dignum est, in templum ire aliquem ut ibi uerba iocosa loquatur, quanto maiori dignus erit ille, qui eo se confert, ut peccet, aspiciens ibi ac desiderans id,quod non oportet. O sacrilegam abominationem. Vt rex Assuerus nequitiam & tyrannidem impii Aman amplificaret, dixit. Etiam reginam vult opprimere me præsente in domo mea. Quanto
D magis exaggeranda est audacia & impudentia hominis Christiani,qui in loco sacro coram superno Imperatore Iesu Christo audet aliquod peccatum committere?

Ex iis qui orationis causa templũ ingressi sunt *Vnus erat Pharisæus & alter publicanus. Pharisæus autem stans hęc, apud se orabat Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri homines,raptores,iniusti,adulteri uelut &t hic Publicanus.* O diabolicã crudelitatẽ Ferendum ne est,ut aliquis homo co
Abdię 1 ra Deo ad amplificãdũ & exaggerandũ proximi sui peccata se supponat? Hoc certe est superborũ ingenium. Atque ita ubi nos legimus Superbia cordis tui extulit te,in paraphrasi Chaldaica habetur,impietas cor- perbia efficit homines impios & in proximos suos crudeles. Deus,vt pater misericordiarum,occasionem quærit ad hominum peccata aliquo modo excusanda, atque ita dixit. Nequaquam vltra maledicã Gen.8 terræ propter homines. sensus.n. & cogitatio humani cordis in malũ proua sunt ab adolescentia sua. Attendite, obsecrò, quam rationem diuina bonitas quæsiuit, vt alterum in mundum diluuium non mitteret, videlicet, homines in malum propensos esse. O benedictus & glorificatus sit talis Deus,qui ita humanam mise- B riam & fragilitatem compatitur. Hanc etiam benignitatem apud D. Matthæum Mat.26 ostendit, cum postquam discipulos suos, eo quod dormiebant,increpauit,eos ipsos excusauit, dicẽs: Spiritus quidẽ promptus est,caro autem infirma. Satis hoc S. Dauid Ps 102 intellexit,cum dixit. Misertus est Dñs timentibus se,quoniã ipse cognouit figmentum nostrum. Simile est illud prophetæ Oseæ, vbi postquam Dominus quamplurimas Hebræorum abominationes Osee 4. recensuit, adiecit statim dicens: Spiritus enim fornicationis decepit eos. Si spiritus pro uento hic sumatur, (vt ait quidam C interpres) aperte in hoc uoluptatis & carnis deliciarum breuitas significatur. Arvero Theodoretus, & Theophylactus inquiunt, spũm fornicationis esse studium & curam appetitus voluntatis. Sed,quęro, quo impræsentiarum dominus ait, Spiritus decepit eos: Vbi deceptio est,ibi uoluntas non est, & vbi voluntas non est, quo potest esse peccatum? Ergo domine, quomodo dicis,spiritus fornicationum decepit eos? Et quomodo potuit hic spiritus D decipere eos? Res enim (vt recte docet D. D.Th. 1 Tho.) per se non fallunt,sed per accidens. p.7.27. Rationem autem subiunxit desumptam a.1.ad 1. Bťato Augustino, quia res non ostendunt aliud, quam suam speciem. Dicuntur uero res per accidens decipere,quia D.Aug. habent occasionem falsitatis, eo quod si- li.d vera militudinem eorum gerunt,quorum non religiõe habent existentiam, & sic non est vere deceptus peccator nisi largo modo, quatenus voluptas præbuit occasionem,ut iudicaret bonum, quod erat iniquum Cum autem Dñs hoc de Hebræis dixit, fuit sua immensa bonitate occasionem, quærere ad excusandum aliquo modo eorum

pecca-

A peccata. Tale est etiam iustorũ ingenium,
talis eorum laudanda conditio. Atque ita
Propheta Daniel iniquitatem turpis senis
Dan.13 excusauit, dicens: Species decepit te, &
concupiscentia subuertit cor tuum. Et in
Actuũ 3 Actibus Apostolorum Dnus Petrus post-
quam ciuibus Ierusalem dixit, Vos sanctũ
& iustum negastis, & petistis uirum ho-
micidam donari uobis, authorem uero
uitæ interfecistis, extenuauit peccatum
eorum, addens paulo inferius. Et nunc
fratres scio, quia per ignorantiam fecistis,
sicut & principes uestri. Perpendite boni-
tatem sanctissimi Apostoli, qui ex omnib.
B peccatis, quæ in mundo commissa fuerũt
ita maximum excusat. Imitemur ergo fra
tres charissimi, nostrum benignissimum
Dominum, sicut eum sancti imitati fue-
runt peccata proximorum nostrorum ne
amplificemus, quin potius ea modis om-
nibus amore & charitate excusare conten
Apo.12 damus. Nam vnum ex nominibus, quæ
sacra scriptura diaboli imponit, est accu-
sator fratrũ nostrorũ. Nolo dicere, quod
cum correctio fraterna obligat, ipsi cum
efficacia & spiritus feruore minime fiat,
siquidem ualde necessaria est, maxime si
delinquens nimium frequentauit pecca-
Simile. tum. Sicut enim arbor de nouo plãtata fa
C cile euellitur: si vero diu plantata est, &
altas egit radices, magnis viribus, & inuẽ
tionibus ad eam euellendam opus est: sic
benignius agendum est cum homine, qui
semel peccauit, quam cum eo, qui pluri-
bus se irretiuit peccatis. Apud Diuum
Marcum legitur, quod cum dæmoniacus
Christo Redemptori nostro præsentare-
tur, ipse Dominus parentem eius interro-
gauit: Quantum temporis est, ex quo ei
Matt.9. hoc accidit? Et cum pater responsum præ-
buisset. Ab infantia: videre est quo pacto
exierit dæmon ab illo multum (vt ait sacer
D textus) discerpens eum. Poteras quidem
Domine Iesu dæmoni imperare, ne mise-
rum hominem illum sic vexaret: quare er
go Domine id non iubes, sed permittis, vt
ipse pauperculus ita torqueatur? Hoc cę
lestis magister fecit ad significandam vim
& uiolentiam, quæ ad expellendam dæ-
monem, qui a multo tempore in mentem
aliquam dominatur, necessaria est.

Postquam Pharisæus dixit, se non illa
scelera perpetrare, quæ alii homines com-
mittunt, cœpit numerare bona, quæ fa-
ciebat, dicens. *Ieiuno bis in sabbatho, &c.* A
Quid in hac oratione accusari potest?
Siquidem hic Pharisæus Deo gratias agit,
eo quod se a peccatis abstinebat, & bona
opera operabatur. Quando Dominus
prophetam Ieremiam ad prædicandum
misit, id quod præcipue ei iussit, fuit, vt
euelleret & destrueret, & postea ut ædifica-
ret & plantaret. Prius conare, ô Ieremia, vt
vitia euellantur & pessimæ consuetudi-
nes penitus extirpentur, & statim de no-
uo ædificium spirituale erige, nouasque
virtutes planta. Sic hic pharisæus fecisse
uidetur. Quod si bona sua proferre, vitio Heb.10.
datur, quid ad illa D. Pauli uerba respon- B
debitis, scilicet, Rememoramini pristinos
dies, in quibus illuminati magnum certa
men sustinuistis passionum, & in altero
quidem opprobriis & tribulationibus spe
ctaculum facti, in altero autem socii tali-
ter conuersantium effecti. Nam & vinctis
compassi estis, & rapinam bonorum ue-
strorum cum gaudio suscepistis, cogno-
scentes uos habere meliorem & manen-
tem substantiam. Nolite itaque amittere
confidentiam vestram, quæ magnam ha-
bet remunerationem. Ecce qualiter glo-
riosus Apostolus illos nuper conuersos ad
monet, vt suorum bonorum operum re-
cordentur, & ad premium illorum spe re- C
creentur. Quinimo idem Apostolus de se-
ipso fatetur, plus omnibus laborasse in
Euangelio diuulgando, & plura propter 2.Co.13
Christum supplicia pertulisse. Optimi &
odoriferi cibi postquam eduntur, & in sto Simile.
macho sunt, gaudium illis qui ipsos man
ducarunt, afferre solent, atque ex se sua-
uissimum odorẽ mittunt, & in labiis man
ducantis saporem quendam relinquunt,
quo, qui manducauit, relingit, & mandu-
casse degustat, vulgo *Sesta relamiẽdo*. Sic
bona opera postquam probe acta sunt, ip
sum operantem gaudio & consolatione D
afficiunt, & ea fecisse delectatur. Quamuis
S. Iob se vulneribus plenum, & lãgoribus
circundatum videbat, tamen in sterquili-
nio sedens, & bona opera, quæ aliquando
egerat, in memoriam reuocans, se ipsum
consolabatur, dicens Cor viduæ consola-
tus sum, oculus fui cæco, & pes claudo; Simile.
pater eram pauperũ. Et sicut insipidi cibi,
quales sunt allia, cæpe, & cætera id genus,
postquam ab aliquo manducati sunt, effi-
ciunt ipsi manducanti quandam acerbita

tem

A tem & tædium: sic mala opera postquam facta sunt, quandam amaritudinem & afflictionem ipsi operanti gignunt: Sunt quædam in mundo regiones, quæ quodam fructus præbent, aliæ uero alios dissimiles producunt. In frigidis enim mali citreæ, id est, *Naranus* minime producuntur. Quod si arbores huiusmodi ibi plantentur, nascuntur quidem, sed aduenientæ gelu statim marcescūt, licet omni cura obseruentur, cœlum enim illius regionis illas non patitur: in calidis autem regionibus patua industria conseruantur. Sic virtus terra est, seu regio, in qua fructus B lætitiæ oritur, & crescit mirabiliter. Atque ita de iustis inquit D. Paulus. Quasi tristes 2.Co.6. semper autem gaudentes. Peccatum uero tellus est frigidissima, nullum lætitię fructum, sed amaritudinis & molestiæ affert, quod si aliquando in eo aliquod gaudium oritur, est ueluti in locis frigidis malus citrea, quæ statim marcescit & consumitur. Iob.20. Et ita apud S. Iob dicitur, Gaudium hypo Eccl.14 critæ id instar pūcti. Et Ecclesiasticus ait: Beatus vir, qui non est famulatus in tristitia delicti. Cū igitur hoc ita sit, merito D. C Paulus Hebræis consulebat, ut bonorum operum suorum reminiscerentur ea ipsa profunda humilitate considerantes tanquam beneficia à Deo accepta & non tanquam propria sua opera. Nam (vt ait Beatus Augu.) ipsa hominis opera beneficia Dei sunt.

Hoc ergo infœlici Pharisæo deerat, qui quamuis realiter bona opera exteriora fuerat operatus, non tamen interiorē humilitatem habebat, sed superbia plenus se tanquam iustum reputabat, alios uero vt Simile. peccatores, atque ita cum uanitate & præ D sumptione dicebat: *Non sum sicut cæteri*. Si parum aceti in cadum vini plenum incidat, totum vinum corrumpitur & in acetum uertitur. Sic unum duntaxat peccatum mortale, omnia merita ac bona opera deprauat & in acetum uertit, ut in hoc impio Pharisæo apparuit. Quamuis Dominus iubebat, ut ex omnibus sacrificiis daretur quædam pars sacerdotibus, tamē imperabat, vt thus non distribueretur, sed totum sibi offerretur. Et postea ait. Incen- Isa.1. sum abominatio est mihi. O Deus infinitæ maiestatis, siquidem Domine incēsum nemini impartiri iubes, & illud tāti facis, quare modo ais, ubi esse abominabile? Quoniam per manus immundas & per A fędatas conscientias transit. Sic bona opera, scilicet, ieiunia orationes, & eleemosynæ, quę dominus ita magnificat, vt iubeat propter suum duntaxat amorem & non propter alium hominibus fieri (hoc est enim nolle ea ipsa cum aliquo alio partiri) si à deprauata conscientia procedunt, immunda esse reputat, & ipsum ad meritum gratię & glorię acceptare non vult. Gene.4. Quando illi duo fratres Cain & Abel munera sua Deo obtulerunt, ait ibi sacer textus. Et respexit Dominus ad Abel & ad munera eius, ad Cain vero & ad munera illius non respexit. Ex hoc infert doctissi- B mus Abulensis, Cain, cum obtulit in pec- Abulē. cato fuisse, & dominum munera eius non su. Leu. acceptasse, eo quod ipse acceptus nō erat. fol.7. Cui sententiæ Diuus Paulus fauet ad He- Heb.11 bræos scribēs. Vbi sic ait: Fide, plurimam hostiam Abel, quam Cain obtulit Deo p quam testimonium consequutus est, esse iustus testimonium perhibente muneribus eius Deo. De Cain autem tanquam de peccatore nec de muneribus eius aliquid dixit. Et Rupertus ait, Abel offerens sacrificiū seipsum primo obtulit Deo, & ideo C respexit Dominus ad Abel. Cain vero seipsum non obtulit, & ideo ad Cain non respexit. Contendamus igitur (fratres charissimi) vt opera, quę facimus, a conscientia pura & ab omni peccato aliena procedant, ut sic diuinæ maiestati grata sint.

Sed iam omisso Pharisæo ad Publicanum ueniamus, de quo Saluator ait. *Publicanus autem a longe stans nolebat neque oculos ad cælos leuare sed percutiebat pectus suum dicens Deus propitius esto mihi peccatori.* Oīa sūt humilitatis plena: locus D & orō eius cum animo & oculis consentiebant, totus interius & exterius velut quodā humilitatis indumento amictus erat, quā re nihil mirum, si humilitatis amatorē ad se traxerit. Eia fratres, est ne hic aliqs peccator? Aliquis usurarius? aliquis adulter? aliquis ambitiosus &c.? In hunc publicanum oculos conijce, eum magistrum accipe, & ad Dominum uera contritione cō uertere, ac te ipsum coram eius diuinæ maiestatis conspectu prosterne. Nam spō- Cant.4. sus de sponsa, quam singulari amore prosequebatur, dixit. Sicut fragmen mali punici genę tuę. Color maxillarum pudorē quendam ac submissionem & animi humilita-

A militatem denotat. Et cum sponsus ait, sponsā habere maxillas rubicundas sicut fragmen mali punici, perinde est acsi diceret, animam, licet sancta sit, coram diuino conspectu humilem, confusam, & pudore affectam esse debere, nimirum, quod à liberalissima manu accepit, & parū, quo ei in seruire potest, contemplando. Et si dilecta sponsa hoc facit, & coram cœlesti sponso humiliter se repræsentat, qua obsecro humilitate, pudore, atque animi summissione oportet peccatorem sceleribus & iniquitatibus oneratum seipsum coram Domino ostendere? Cū Azael frater Ioab
2. Re. 2. ducem Israelitici populi Abner fugientē
B insequeretur, dixit illi Abner: Recede, & noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, & leuare non potero faciē meā ad Ioab fratrem tuum. Si igitur hominem aspicere iste verebatur, cuius insequentem fratrem in bello occidisset, quonam modo ad cœlestem patrem oculos attollere, sine verecundia, & confusione potest ille, cuius ipse vnigenitum filium toties crucifixit, & toties flagellauit, quoties lethaliter
2. Esdr. 9. peccauit? Sanctus Esdras cum Domino loquens, & populi sui peccata confiderans in oratione sua dicebat: Deus meus
D confundor, & erubesco leuare faciem meā ad te, quoniam iniquitates nostræ supergressæ sunt caput nostrum, & creuerunt vsque ad cœlum. Si igitur sanctus ille vir propter aliena peccata cœlum aspicere erubescebat, quanto magis rationi consentaneum est, vt tuorum te peccatorum pudeat? Hoc igitur primum est, ô peccator quod ab hoc publicano discere debes, scilicet, erubescere, & pudefieri ante Deum
Iere. 3. in peccatis tuis, ne propheticum illud audire merearis. Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Valde etiam hic notandum est, qualiter Dominus cæremonias, & dispositionem exteriorem, qua hic
D peccator orabat, laudat, & amplificat, videlicet habere demissos oculos, pectora percutere, & longè ab altari esse. Vnde conuincitur, cæremonias sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, scilicet, genuflexiones, & inclinationes atque alias huiusmodi, quas hæretici diaboli suggestu decepti vilipendūt magnifaciendas atque æstimandas esse. De iusto enim S. Dauid loquens, ait: Erit
Psal. 1. tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suū dabit in tempore suo, & folium eius non A.
defluet. Vbi Spiritus sanctus docet, quod quemadmodum folia arboris necessaria sunt ad fructus conseruationem in ipsa arbore, ita in iusto necessariæ sūt cæremoniæ Simile.
vt uirtutes in ipso conseruentur, & ideo folium eius, id est cæremonia, non defluet. Quocirca Dominus per Prophetam Ioe- Ioel. 1.
lem mystice conqueritur dicens: Gens ascendit super terram meam, dentes eius vt dentes leonis, ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. Gens crudelis veluti leones sunt hæretici, qui ecclesiam sanctam decorticare cōtendunt, sacras cæremonias B.
ab ea auferentes, vt arida & absque uirtute tanquam ficus decorticata remaneat. Vos autem, fratres, non ita, sed sicut filij morigeri matris vestræ doctrinam & cæremonias obseruate. Nonne in omnibus actibus latriæ id quod est exterius, refertur ad id quod interius, sicut ad principale? Ergo exterior adoratio fit propter interiorē, adeo, ut per signa humilitatis quæ corporaliter exhibemus, noster ad subijciendum se Deo affectus excitetur. Et sic homines, qui duplici natura conditi sumus videlicet corporali & spirituali, par est, (sicut ait D. Thomas) ut duplicem adorationem Deo C
offeramus. D. Th. 2.

Hactenus, fratres mei, audiuimus in 2. q. 84.
Pharisæo superbum accusatorem, in Pu- art. 1.
blicano autem humilem reum, nunc superni iudicis sententiam audiamus. *Dico uobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* O admiranda Dei iudicia, quam uere in Pro. 16.
Prouerbiorum libro dictum est, Omnes viæ hominum patēt oculis eius, spirituum ponderator est Dominus. Quis hos duos homines cognoscens, videns alterum scele ribus oneratum, alterum vero bonis ope- D.
ribus adornatum, id quod Dominus hic ait, iudicaret? Quapropter nemo in se confidat, sed omnes id quod singulis Ecclesiasticus ait, faciamus, uidelicet, Memēto iræ quoniam non tardabit, humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis. Et hoc modo hic per Eccl 7.
gratiam exaltabimur, & postea per gloria. ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN

A IN EADEM DOMINICA Decima post Pentecosten.

Concio Secunda.

Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant, &c. Lucæ 18.

Isa. 54. SAnctus Propheta Isaias agens, quam copiosè Dominus in aduentu suo gentib. & quã parcè Iudæis se cõmunica B turus erat, sic ait: Lauda sterilis, quæ non paris, decanta laudem & hymnum, quæ non parturiebas, quoniã multi filij desertæ magis quã eius, quę habebat virum. Hæc sterilis, quę plurimos, fructus prolatura erat, est ipsa Gentilitas, illã verò, quæ habebat virum, est gens Iudaica. Scitu pfectò dignissima est causa, quare cum Christus Redẽptor noster precipuè Iudęis promissus fuerit, se se gentib. plus communicauit. Si.n. dicatur hoc ideo fecisse, quoniã Iudæi plura peccata, quã gentes habebant, ad hoc dico, quod quãuis ita esset, tamen Deus ideo C venit in mundum, vt ijs, qui peccatores erant, mederetur, gentes etiam sine dubio tot peccata, quot ipsi Iudæi, habebant, siquidem ligna ac lapides pro dijs uenerabãtur. Quòd si adhuc obiicias, Hebræorum peccata fuisse multo deteriora quam gentium, eò quod illi maiora à Deo beneficia acceperant, nec hoc uidetur esse sufficiens, ut pijssima infinitæ misericordiæ Dei viscera clauderentur.

Quapropter rebus omnibus circumspectis, huic quæstioni (meo iudicio) respõderi potest, quod ut Deus in aliqua mente habitet, magis impediunt aliquo modo D falsæ uirtutes, quam uitia magna, & reputatio sanctitatis cum mala conscientia, quam ingentia scelera. Nam scelera magna plerumque solent esse pudoris humilitatis, & correctionis occasio, falsa vero sanctitatis opinio ira hominem obcæcat, & ipsum sui ipsius tam amicum reddit, ut aditus, quibus Spiritus sanctus in animam uenturus est, intercludat. Falsas autem uirtutes illas uoco, quæ in sancta cordis puritate atque in uero Dei amore non fundãtur. Et cum Iudæi offerrent sacrificia, ac uiderent se legem habere, nec idola sicut gentes colere, ita in superbiam elati sunt, ut hæc eorum vana præsumptio fuerit maius impedimentum quam gentium peccata, ad hoc, ut uerbum diuinũ factus homo eis se cõmunicaret. Hoc etiã manifeste apparet in parabola, quam in hodierna sacri Euangelii lectione nobis diuinus magister de Pharisæo & publicano ante oculos proponit, siquidem Pharisæus plenus bonis operibus tandem propter superbiam damnatus est: publicani uero sceleribus onerati propter humilitatem Dominus misertus est. O rem omni admiratione dignam? Quis non stupescit, & totis artubus non contremiscit hæc pauló altius animaduertens? Merito S. Dauid ait: Venite, & uidete opera Dei, terribilis in consiliis super filios hominum. Sicut aliquãdo euenire solet, ut si optimi cibi inordinatè sumantur, fiunt ægritudinis causa, uenenum uero in medicina qualis est theriaca, sumptum, sanitatem faciat, sic aliqui cum uirtutibus tumescunt, alii uero cum peccatis humiliantur, quemadmodũ sancto Dauid contigit, qui sic ait, Prius quam humiliarer, ego deliqui. Hinc ergo boni addiscant periculum, in quo uersantur, & negligentia, uel incuria non tepescant, improbi uero se ipsos abiiciant, humilientur, & à Domino ueniam postulent, nec a diuina misericordia desperent. Siquis existimat se stare, uideat ne cadat, inquit D. Paulus: Qui uas aliquod plenum pretioso liquore portat, quanto ipse liquor pretiosior est, & uas plenius, tanto maiori cura ac diligẽtia illud ferre conatur, ne liquorem spargat, & effundat, sic quanto aliquis uirtutibus plenior est, tanto maiori cura & cautione uiuere debet, ne offendendo ipsas euertat & proiiciat. Sicut etiam artifex quanto altius parietem ædificauit, tanto plus eget in eo maiori uigilantia incedere, ne cadat & caput confringat, altitudo enim eiusdem ædificii suapte natura efficit, ut caput ambulantis in ipso euanescat ita iustus quo altius spirituale ædificium ædificauit, eo plus maiori cura & solicitudine indiget, ne superbia elatus, euanescat. Nam uirtutum præstantia humanam cor ad ipsam inuitare solet.

Psal. 65 / Simile. / Ps. 118. / i. Co. 10 / Simile. / Simile.

Dixit ergo Iesus ad quosdã, q in se cõfidebant, &c. Duo homines ascenderunt in templum,

A *plum vt orarent*. Ecce fratres mei causam, ob quam ad Ecclesiam quotidie pergere debemus, non ad colloquẽdum, aut noua quædam pertractanda, sed ad orandum & ad Dominum ipsum laudandum. O nos beatos, si domum Dei adeuntes nihil nisi orationi instemus; nec semel tantum in die ad illam ire contenti simus, sed quib. opportunitas est, sæpenumero hoc facere
Psal. 54. debeant. Nam S. Dauid ait. Vespere & mane & meridie narrabo & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Id est: Omni tempore ad Dominum confugio, quia semper
B ipse paratus est, vt in me beneficia conferat. Si igitur omne tempus orationi aptũ & opportunum est, & locus magis illi conueniens est templum, profectò necessariũ erit ad illud sæpenumero confluere. In
Act. 3. Actibus Apostolorum sic legitur. Petrus & Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Ex quo apparet, sacros Apostolos non solum mane in templum, verum etiam aliis diei horis ad orãdum conscendisse.

Pharisæus stans hęc apud se orabat, Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cęteri ho
C *minum: raptores, adulteri, velut etiam hic Publicanus*. Videte petulantiam Pharisæi orantis. Apud se orabat non apud Deũ, qui superborũ prælationem vilipendit. Apud se orat (inquit D. Basilius) ille, qui cogitat preces, quas fundit, eo quòd suæ sunt, mereri ut exaudiantur, & si Dominus in eum beneficia confert ppea esse, quoniam ipse illis dignus est. Quam quidem orationem Deus omnino execratur. De huiusmodi
Thre. 4. orantibus sic scriptum est apud S. Ieremiã Opposuisti nubem tibi, ne trãseat oratio. Quid superbia detestanda est, nisi nubecu
D la quædam tetra orationi nostræ obsistens ne cœlos ipsos penetret, & ad conspectum Dei nostri perueniat?

Gratias tibi ago Domine, Ait hic Pharisæus. O suauissimũ omniũ verbũ & semper atque vbique, tũ in corde, tũ in ore nostro versandum. Gratias tibi ago Deus meus. Quid obsecro dulcius proferre orthodoxus poterit, quã Deo gratias? Hinc uiri religiosi, tam in cęnobiis quã extra inuicem salutãtes, Deo gratias dicere cõsueuerunt,
1. Thes. 5. Quod verbũ (vt fertur) ex ore sacratissimę Virginis Mariæ Dominæ nostræ prodiit. Semper gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite, admonet B. Paulus. Perpendite quomodo dicit, vt in omnibus gratias agamus tam in aduersis quã in prosperis. Et alibi idem S. Apostolus nos admonet, vt orationes nostræ incipiant sicut oratio huius pharisæi incipiebat, dicens, Cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Philip. 4

A

Quid plura, fratres? Tam mirabile est exordium orationis huius pharisæi, vt Saluator eo usus ita orauerit, Gratias tibi Mat. 11
ago Pater Domine cæli, & terræ. Vnde D. D. Aug.
Augustinus pulchrè hunc locum explicãs li. de ver
sic ait Non reprehenditur pharisæus, quia bis Dñi.
Deo gratias agebat, sed quia nihil sibi ad B
di cupiebat, tanquam si iam plenus & abundans esset, nec haberet, cur d ceret, Dimitte nobis debita nostra. Si fortè legerat Isaiam dicentem, Omnes iustitiæ sicut pannus menstruatæ, non tamen legendo intelligebat amore suo excæcatus. O si illud Salomonis ob oculos ille Prou. 18.
haberet. Iustus in principio accusator est sui, & se & non alios accusare moliretur, nec magnificè de se loquens diceret. Non sum sicut cæteri hominum. Quid est, Non sum sicut cęteri, inquit B. C
Augustinus, nisi non sum sicut omnes ho D. Aug.
mines? Ego quidem iustus sum, cæteri aũt li. de ver
peccatores, alii sunt raptores, iniusti, adulteri velut & hic publicanus. Satis optimè bis Dñi.
huic superbo quadrabat illud Iob. Vsque Iob 16.
quo loqueris talia & spiritus multiplex sermonis oris tui, id est, ventus multiplex sermo oris tui. Et illud eiusdem. Nunquid habebunt finem verba ventosa? Heu quot hodie infelicem pharisæum imitantur, qui eum publicano peccatore se com Simile.
parans se ipsum iustum reputabat. Qui speculum lutulentum inspicit, faciem suã tetram videre nequit, sic peccator, qui alios nequitiores se conspicit, fœditatem D
suam agnoscere non valet. Ideò S. Dauid Psal. 25.
aiebat. Lauabo inter innocentes manus meas, ac si apertè dicat. Non speculum lutulentum vnquam aspiciam, id est, improborum hominum piacula respicere nolo, sed candidam iustorum vitam, & eorum facta cõspicua respiciam, quo velut in speculo lucidissimo me ipsum contemplans manus meas, id est opera mea, exemplo iustorum commotus abluam. Sed, proh dolor, quot hæredes habet hodie pharisæus hic. Multi enim peccatores, dũ alios nequiores se cõsiderant, sibi blandiuntur,

&

A & innocentes se existimant. Ergo (fratres charissimi) hunc superbum Pharisæum ne imitemini S. Dauid æmulari contendite, lauantes inter innocentes manus vestras. Hoc est, ne profanam sceleratorum vitã, sed perfectum iustorum viuendi modum ante oculos proponite, & ita de vestris im perfectionibus confundemini. Quod si aliquis in se virtutem aliquam aspexerit, cogitet alios quamplurimos uirtutem illam atque alias multo perfectiores habere. In sacro Iudicum volumine legitur, qualiter Iudi. 6. quidam Angelus Gedeoni apparuit, eum que sic est allocutus: Dominus tecum virorum fortissime. Dixitque ei Gedeon: Ob B secro mi Domine, si Dñs nobiscum est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia? Angelus ei peculiariter dicit, Dominus tecũ. Et ipse existimans Deum etiam cum alijs esse, inquit: Si Dominus nobiscum est. Iustus enim non cogitat, se aliquam peculiarem gratiam habere, quam alij non habeant, idcirco non sicut Pharisæus ait, Non sum sicut cæteri.

Quia verò expedit non solum declinare à malo, sed etiam agere bonũ, ideo post quam Pharisæus dixerat *Non sum sicut cæteri hominum, raptores &c.* addit, *Ieiuno bis* C *in sabbatho, decimas do omnium, quæ possideo*. Attẽdite, obsecro, dementiam huius miseri. Ibat ad preces fundendas, videlicet, Simile. ad postulandum aliquid à Domino, & tempus consumit in bonis operibus suis enarrandis. Insanus esset pauper ille, qui eleemosynã ostiatim postulare vellet, digitos suos annulis aureis seque pretiosis vestibus ornaret, existimãs hoc sibi prodesse ad inclinandum in suam voluntatem diuitũ animos Non sic viri prudentes necessitate oppressi faciunt, quin potius vulnera sua ad commouendum illos, a quibus postulant, ostendunt. Sic nos in oratione oporD tet agere, videlicet, vulnera nostra coram diuino conspectu patefacere, remedium illis postulando. Sic S Dauid faciebat, cum Psal. 6. dicebat Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Et alibi: Paupe res facti sumus nimis, adiuua nos Deus. Psal. 78. Propter ista bona opera hic Pharisæus se tantum faciebat, & iustum reputabat, quod q uidẽ magna est abominatio, sicut B. Iob Iob. 31. testatur, dicens: Si osculatus sum manum meam ore meo, quę est iniquitas magna, & negotiatio contra Deum altissimum. A Quænam culpa est, ô beate vir, manum propriam osculari? Nempe manum suam osculatur, qui perpetuam suis operib. vim iustificandi tribuit, & in hanc Scyllam in cidit hic superbus homo. Cui & omnibus eius similib. illud, quod Dominus in Apo Apoc. 3 calypsi ait prælato cuidã Laodiceæ ecclesiæ dici potest. Vtinam frigidus esses aut calidus, sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Vbi insinuat sacra scriptura, illum, qui aliquas apparẽtes uirtutes habet, quiq; se iustũ esse existimat, in maiori periculo uersari, quam illum, q̃ grauia scelera commisit, nam qui ægritudinẽ suã non cognoscit, qualiter ei reme- B dium adhibebit? Quod aũt hic sit huius loci verus sensus, patet ex ratione, quam Dñs ibidem reddit, dicens, tepidum deterioris conditionis esse his verbis, Quia dicis, q̃ diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. O infelicem classem quã peccatũ habet. Ille diuitem se putabat, & omnib. virtutibus præditum, attamen miser erat, quia elongatus à Deo. Miserabilis erat & pauper, quia sine Christo. Licet quis diuitiarum corporaliũ copia affluat, pauper est, sicut C econtra satis diues est, qui cũ Christo pauper est, teste B. Hieronymo, & ita nudus B. Hier manet impius, quia gratia, & charitate est ad Heli orbatus. Est aũt notãdum Dñm in ultimo loco dixisse, peccatorem esse cæcum, hæc enim est quædam miseria, quæ super alias omnes additur, quod cum peccator in scelerum abysso immergatur, periculum, in quo versetur, nec videt, nec sentit. Ergo quãuis homo se uirtutib. & bonis operib plenũ videat, tamen non est, cur manus suas osculetur, siquidem omnia illa à benefica & liberali immensi Dei manu procedunt. Qđ aperte D. Paulus ad Galatas scribens, D docet inquiens: Manifesta sunt opera car- Galat. 5 nis, quæ sunt fornicatio immunditia, impudicitia, luxuria, &c. Fructus autem spiritus est charitas, gaudiũ, pax, patientia, &c. Opera carnis, id est, hominis. Ita D. Augu. hunc locum explicat, sicut etiam dixit Isa. 40. Isaias: Videbit omnis caro, id est oĩs homo, salutare Dei. Inquit autem hic sanctus Apostolus, manifestum esse, quæ sunt opera, & actus hominis in quantum talis, & statim ibi ponit, quendam peccatorum nume-

A numerum, quæ vocat opera hominis propria, virtutes autem appellat opera Spiritus sancti, nam (ut idem Apostolus ait) Deus est, qui operatur in nobis, & uelle, & perficere pro bona sua uoluntate. Quod cum ita sit, de nihilo miser homo se potest iactare, quin potius de multis se confundere, & humiliare. Nemo in mensa regis apponit fructus, qui ex arboribus uento ceciderunt, sed qui manu & opportuno tempore decerpti sunt. Sic Domino nullo modo offerenda sunt opera uento inanis gloriæ percussa uel contaminata.

Phil. 2.

Simile.

Primū bonum opus, de quo pharisæus iste gloriatus est, fuit, *Ieiuno bis in sabbatho*, Idest, in hebdomada, & in hoc, licet superbus erat, recte fecit. Ieiunium enim, abstinentia, & mortificatio carnis sunt quidam fons, ex quo quamplurima bona procedunt, sicut econtra a gula, & intemperantia quamplurima mala oriuntur. ¶ Vnus namque ex crudelioribus inimicis nostris est ipsa caro, & illi uires præbere, ut spiritum superet, magnum est inconueniens. In diuinis literis scriptum est, quod cum uidisset Sara filium Agar Aegyptiæ cum Isaac, dixit ad Abraham. Ejice ancillam, & filium eius. At Diuus Paulus hunc locum explicans sic ait. Sed quemadmodum tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum, ita & nunc. Videtur non cohærere hoc, quod sanctus Apostolus inquit, cum eo, quod in Genesi dicitur. Ibi enim ait facer textus, Ismael cum Isaac lusisse, at uero sanctus Apostolus hic ait, Ismaelem persecutum fuisse puerum Isaac. O admirabile mysteriū! Merito Diuus Paulus ludos uocat persecutionem, nam uere illecebræ, ludi, deliciæ, & recreationes carnis sunt grādes spiritus persecutiones. Ludos Ismaelis Beatus Apostolus persecutionem appellauit, quoniam puerum Isaac ad conflanda idola docebat, cui malo si mater obuiam non iret, fortassis puer efficeretur idolatra. Nunc etiam uoluptates, & ludi carnis incitamento sunt spiritui, ut creaturas diligat, & eis tanquam Deo obediat, & obtemperet. Quapropter hanc miserabilem carnem ieiuniis, & exercitiis pœnalibus nos uexare oportet, ne spiritū persequatur, sicut idē Apostolus faciebat, & de se fatetur, dicens. Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cum

B

Gen. 21

Gal. 4.

C

D

1. Cor. 9

aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Quæ quidem uerba, si perspicue expendātur, stuporem magnum nobis ingerent, cum qui raptus usque ad paradisum Dei fuit, is sane sic trepidat, & carnem suam uigiliis, & ieiuniis edomat, nos uero mole peccatorum oppressi delitiis indulgemus, & ieiunia sacrosanctæ Ecclesiæ uix obseruamus, quin potius frequenter ea frangimus. Iussit rex Saul, ne qui in castris erāt, aliquid ederent, quousque ipse de hostib. suis Philistæis uindictam sumeret, quod quidem populus magna cum uigilantia obseruauit. Et quoniam Ionathas filius eius parum mellis ausus est manducare, & parentis mandatum transgressus est, ipse pater eius imperauit, ut filius interficeretur. Quid igitur helluones expectant, qui tam effrenate epulantur, O ieiunia sanctæ Ecclesiæ Regiœ potentissimæ potestate Dei, quę in ipsa est, frangunt & labefactāt? Per immēsam igitur Dei charitatem vos fratres, obsecro, ut non solum ieiunia sanctæ Ecclesiæ obseruetis, sed super illa, & alia spiritus feruore addatis, carnemque uestram recta utili domare, & macerare doceatis.

A

1. Re. 14. B

Quando aliquis nobilis eques ab hostibus captus & apud ipsos detentus fugam quærere intendit, hoc sibi remedium adhibet, uidelicet, antequam equum ascendat, eum, quamuis dolore afficiatur, uersis retro soleis ferreis calceat, ita ut, cum illum penitentem quis putauerit, ipse ulterius progrediatur, & sic deceptus hostis, qui eū insequitur, a uia, qua captiuus pergit, funditus aberret. Sic, fratres mei, qui Sathanæ uinculis capti estis, & ab eius potestate uultis euadere, soleas ferreas equis uestris commutate, hoc est, mores corporibus uestris, licet ipsa dolore uexētur, commutate, & qui ea molliter & suauiter dubatis, nunc aspere & seuere tractate, ita namque uobis conducit, si iterum ad dæmonis potestatem redire non uultis. In sacra Scriptura iubebat Dominus, ut sacrificium sibi pro peccatis oblatum ab oleo & incenso immune esset, ad significandum in hoc, peccata debere aspera pœnitentia & non odoribus, & blanditiis curari. Mirabile certe, & notatu dignum est, quod inter bona opera, quæ pharisæus iste perpetrauerat, non reperitur dixisse, se eleemosynam erogasse, quoniam hoc homi-

C Simile.

D

Leu. 5.

num

A num genus erat notabiliter erga pauperes impiũ, & fortasse si iste arrogans eleemosynam pauperibus tribuisset, Dominus eum ab illa cæcitate, in qua erat, uidelicet, ex proprio amore, & fiducia, quam de se habebat, educeret. Cum enim Dñs quosdam pharisæos de eorum sceleribus increparet, eis dixit. Veruntamẽ quod superest date eleemosynã, & ecce omnia munda sunt
Luc. 11. vobis In quo Dominus insinuauit, hominem propter misericordiã disponi ad hoc, vt Deus eum illuminet, & ad ueram suorum peccatorum pœnitentiam adducat, atque vt in ipsum quam plurima alia be-
B neficia conferantur. Deus cum homine sic agit, sicut pater cum puero suo pomũ donat, & vt uideat, si eum diligit, iterum
Simile. illud repetit, dicẽs. Fili mi, da mihi pomũ: & si puer illud libenter patri reddit, tunc ipse illum amplectitur, & osculatur, multisque aliis illecebris pertractat. Postquam Patriarcha Abraham multas preces Deo fuderat, vt filium sibi daret, tandẽ Dominus eum exaudiuit, ut autem appareret,
Gen. 22 qualiter sanctus Patriarcha ipsum diligeret, ab eo filium eius reperiit, dicens. Tolle filium tuum quem diligis, Isaac, & offer eum. At sanctus uir statim iussa Dei ope-
C re compleuit. Deus uero bonam ac rectã voluntatem eius aspiciens, ei dixit. Quia fecisti rem hanc benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum, sicut stellas cœli. Anna etiam uxor Elcanæ obtulit filium, quem multis lacrymis, & orationibus a Domino impetrauerat, & (vt sacra refert
1. Re. 1. historia) sacerdos Heli eam sic allocutus
& 2. est. Reddat tibi Dominus semen pro fœnore, quod commodasti Domino. Et ob hanc liberalitatem, qua sancta mulier vsa est, inquit ibi sacer textus. Visitauit Dñs Annam, & concepit, & peperit tres filios, cum antea sterilis fuisset. Sic bona tempo-
D ralia, quæ hic celestis pater uobis elargitur, ipse per suos pauperes repetit. Quod si ea libenter tribuitis, Deus ipsa, ac si nõ dedisset, gratificat, & in uos ob id plurima beneficia confert. Atque ita S Dauid post quam simul cum populo suo Domino ingentia munera obtulerat, dixit. Tuum,
2. Paral. Domine, regnum, tuæ diuitiæ, tua sunt
29. omnia, & quod de manu tua accepimus, reddimus tibi. Sed væ, væ & millies uæ, qđ cum omnia bona Dei sunt, homines ea vsurpant, & quilibet eorum illis absq; eo quod pauperum recordetur, solus vti dele- A
ctatur. Diogenes Cynicus exemplum magnæ paupertatis fuisse legitur, uoluisseq; de eleemosynis tanquam pauper uitã propagare. Videns autem homines ad subueniendum suis proximis nimis parcos, & durissimos, a lapidibus eleemosynam postulauit, Reprehensus autem eo quod id faceret, respõdit. Hic me exerceo & actus patientiæ ago, ut cum ab auaris, qui lapides sunt, petiero, & eleemosyna concedere noluerint, non afficiar molestia, neque eorum duritiem admirer. Singularis profecto hæc pauperibus doctrina est, siquidẽ hodie plurimi extant Christiani tam duri B
lapides sicut illi Ethnici.

Tempus est iam, ut pharisæum missum facientes ad publicanum veniamus. In illo uidimus quid timere, & fugere debeamus, in hoc uidebimus, quid sequamur. Illum quidem superbia è cælo deiecit, hunc humilitas in cælum sustulit. De quo hic Dñs, ait, *Publicanus de longe stans nolebat neque oculos leuare.* Super quo B. Bernar- B. Bern.
dus inquit Cum oculos ad cælum attollere noluit, ipsum ad se cælum traxit. Et demissis oculis pectus percutiebat, dicens. *Deus propitius esto mihi peccatori.* O uer- Simile.
bum mirabile, satis breue sed uehementer efficax. Quantum differt oratio huius ab C
illius improbi pharisæi oratione. Hæc humilitatis plena fuit, illa superbiæ, hic peccatorem se appellat, ille iustum. Itaq; orationes horũ erãt ueluti duæ dispares uenæ scissiones. Hispane, *Dos sangrias differentes.* Cũ alicui uena scinditur, & ab eo bonus sanguis profluit, statim dicere solemus, illud esse sinistrũ signũ, exit n. bonus sanguis, & putridus atque corruptus intus remanet, & ita ægrotus corrumpetur, & facile morietur Econtra uero si corruptus sanguis ab eius corpore scissa uena profluit, bonũ signum dicere solemus, intus enim bonus remanet, & ita ægrotus facile sani- D
taté consequetur Sic, o frater, cũ ad confessorem adis, & ei dicis. Pater ego non furatus sum, nec interfeci aliquẽ, nec aliud malũ commisi, ista certe est incauta & improba venæ scissio, bonũ sanguinẽ a te exire facis, corruptũ uero, uidelicet, peccata intus, hoc est intra conscientiam remanere permittis. Hoc profecto æternæ damnationis signum est. At uero si pure & humiliter omnia crimina tua coram sacerdote

A fateris, id equidem bonum signum est, si quidem deprauato sanguine extra corpus expulso, mens tua sana, & munda remanebit. Infoelix Pharisaeus pessimam venae scissionem fecit: foras enim bonum sanguinem proiecit, corrupto intra uiscera eius remanente. Quod quidem longe aliter publicanus fecit, qui se peccatorē multoties nuncupare non erubescebat, & hac humili oratione ex publicano, & mundi seruo Dei filius, & amicus effectus est: tantum humilis oratio, & poenitentia apud supernum iudicem valet. Loquēs propheta Oseas cū Israelitico populo, sic ait: Cōuertere Israel ad Dñm Deum tuum, qui B corruisti in iniquitate tua. Quod autē remedium ei, sancte propheta, tribuis? Ipse statim explicat, dicens: Tollite uobiscum verba, & conuertimini ad Dñm. & dicite ei, Omnem aufer iniquitatē, & accipe bonum, & reddemus uitulos labiorum nostrorum. Verba humilia, & quae a corde contrito exeunt, sanctus propheta hic uitulos appellat, quib. Dominus appellatur.

Simile. Et quemadmodū illi, qui diploma, ut nobiles efficiantur, a rege consequuntur, exēptionibus, & priuilegiis nobilium gaudent, & illi, qui ad aliquem ordinem pro- C mouentur, ecclesiastica immunitate fruūtur, sic qui ueram penitentiam agit, cum antehac seruus fuerit Sathanae, Iam incipit Dei amicus esse, & priuilegiis amicorum

Ps. 118. eius gaudere. Hoc S. Dauid efficacissime postulabat, dicens. Aspice in me & miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum. Idest; Hoc a te obsecro, & hanc misericordiam obtinere desidero, ut mecum agas sicut cum amicis tuis agere soles, & io me paternis illis oculis respicias, illam curam de me habeas, atque in me illa beneficia conferas, quae in amicos tuos conferre soles. O admirabilem poeni- D tentiae efficaciam, quae ita hominem eleuat, ut ex inimico ipsum Dei amicum reddat, & ex immundo mundū efficiat atque

Psal. 50. niue candidiorē, sicut sanctus Dauid testatur, cum dixit; Lauabis me, & super niuē

Simile. dealbabor. Quemadmodum illi qui papyrum conflare solent, ipsam ex immundis & ueteribus, atq; in sterquilinio collectis pannis faciunt, qui postquā abluti, & ictibus concussi sunt, tandē candidissima papyrus efficiuntur, sic tu domine ex immundis peccatoribus deductis ab sterquilinio, cō- suetudinis deprauataeq; uiuentium ipsos lacrymarum, & doloris flumine abluēdo, laborum ictibus concutiendo, & uera cōtritione pūgēdo sanctos eximios efficis, in quorum mentib. tanquam in alba pāpyro singulares characteres, uidelicet, caelestia dona, quae in illis imprimis, scribis. Quapropter Domine, me obsecro hoc modo abluе, & ita super niuem dealbabor. Hanc diuinam mutationem supernus artifex Iesus Christus in istius publicani mente facere dignatus est. Eia agite immundi peccatores, cum fiducia nunc accedite, siquidem uobis per tempus licet, & niue candiores remansuros uos esse, pro comperto habete. Quid expectatis? Quis uos detinet, fratres, ut tantum bonum non consequamini? O Christe dulcissime amor nostrarum mentium, ignis frigida corda inflammans, per infinitam clementiā tuam pectora ac uiscera horum meorū fratrum incende, ut hunc publicanum imitātes, ad te summū bonum libentissime accedant.

Sequitur iam diuini iudicis aequissima sententia. *Amen dico uobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo.* Vnde vero tam uarius euētus euenerit erga hos duos homines orantes, statim aperit Saluator, dicens. *Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & omnis, qui se humiliat, exaltabitur.* Haec uerba diuinus magister saepenumero repetit, sciebat enim optime, quam necessarium erat, ut cordib. nostris adhaererent, ut tantam pestem, qualis est superbia, omni cura & solicitudine fugeremus, ac rem tam utilem qualis est humilitas, omni studio amplecteremur. Nā haec caelestis uirtus appetitum deprimit, ne praeter rationem rectam tendat in magna. Idcirco quod anchora in naui, hoc humilitas in mente operatur, adeo ut inter fero- ces mūdi fluctus, & seculi honores undique tumentes cor trāquillum reddere, & prorsus sedare queat. Humilitatis autem comes indiuulsa magnanimitas est, quippe quae animum (vt ait Diuus Thomas) ad

D. Tho. 2. 2. q. 161. ar. 1. maiora impellit secundum rectam rationem, & sic humilitas sociata magnanimitate uel abiectissimos homines super aethera exaltat. Quod si a me (charissimi fratres) quaeritis, qualiter hanc admodum utilem uirtutem cōsequemini? Ad hoc respondeo, duo esse ad id singularia praeter alia multa, quae alibi docuimus, munera.

A Alterum quidem docet D. Paulus ad Phi-
Phil. 2. lippenses scribens, ubi sic ait: Si qua con-
solatio in Christo, si quod solatiũ, si qua
societas spiritus, si qua uiscera miseratio-
nis, implete gaudium meum, ut idem sa-
piatis eandem charitatem habentes, una-
nimes idipsum sentientes, nihil per cõten-
tionem nec per inanem gloriã, sed in hu-
militate superiores sibi inuicem arbitran-
tes, non quæ sua sunt singuli considerãn-
tes, sed ea quæ aliorum. O cælestem doctri
nam. Dominus suum diuinum spiritũ no
bis conferat, ut eã intelligere, & sicut opor
tet, exercere sciamus. Si accepistis (inquit)
B aliquam consolationem ex Iesu Christi
conuersatione, si experti estis aliquod chã
ritatis solatium, si cum Spiritu sancto ali-
quam societatem habetis; si uiscera nestra
aliqua misericordia commota sunt, per
hęc omnia uos adiuro, ut me hoc gaudio
& lętitia afficiatis: implete gaudium meũ.
Sed quomodo, o sancte Apostole, plenum
gaudium habebis? Ipse statim explicat,
scilicet, ut idem sapiatis, &c. vsque sed ea,
quæ aliorum. In his uerbis aliqua notatu
digna sunt.

Primũ est, quod hic, ubi nos legimus,
Si qua viscera miserationis, alia translã-
C tio habet, si qua uiscera & miserationes:
ac sic est in contextu Græco, & sic etiam
Beatus Ambrosius legit. Vbi aperte deno
tatur, non sufficere quempiam pijssima vi
scera habere, sed oportet eum misericor-
dię opera exercere. Alterum est, quod post
quam diuinus vir charitatem, unitatem,
& fraternalem concordiam commenda-
uit, humilitatem commendat. Vbi osten-
ditur, unam ex præcipuis charitatis & pie
tatis effectib. esse humilitatem: ipsa enim
est, quæ conseruationi unitatis, & concor-
diæ fauet. Ideo si humiles esse uolumus,
oportet ut pij simus & charitatem habea
D mus, atque oculos in nostrorum proxi-
morum virtutibus, & nõ in nostris (vt hic
nos D. Paulus admonet) collocemus: &
hoc modo illos ut superiores habebimus.
Statim vero nobis imperat, ut hanc humi
litatem a cœlesti magistro discamus, & in
illa ipsum omni contentione imitemur.
Ideo adiecit. Hoc enim sentite in uobis,
quod & in Christo Iesu, qui cum in for-
ma Dei esset, non rapinam arbitratus est,
esse se æqualem Deo, sed semetipsum exi-
naniuit, &c. Et humiliauit semetipsum
factus obediens usque ad mortem, mor- A
tem autem crucis.

Alterum vero iter ad humilitatem cõ- Eccl. 13
parandam est, cum humilibus conuersa-
ri, & superbos uitare: nam Spiritus sãctus
inquit: Qui tetigerit picem, inquinabitur
ab ea, & qui communicauerit superbo, in-
duet superbiam. In quo insinuatur, quod
sicut difficile est, aliquem picem tangere
absq; eo quod ab illa inquinetur, sic mul-
to difficilius est, quempiam cum superbo
communicare absque eo quod superbia il
lius inficiatur. Quodcunque vitium ho-
mini facile adhærere solet, sed inter om-
nia uitium superbiæ magis adhæret. Si B
enim quis duobus diebus cum superbo
conuersetur, iam eius superbiam quodam
modo induisse videtur. Vocatur autem Simile.
superbia uestis, quoniam qui superbiam
habet, eam dissimulare nescit: statim ipsa
in conspectu omnium apparet, & est tan-
quam uestis, quæ foris cernitur, licet in
corde magnas habeat radices. Si ergo per
has duas uias incedimus, excellentem diui
no fauore consequemur humilitatis uir-
tutem, qua ditati gratia exaltabimur in
gloria, ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius. Amen.
C

DOMINICA VNDECIMA post Pentecosten.

Concio Prima.

Exiens Iesus de finibus Tyri, &c. Marci 7.

INter ea quæ in sacra scri-
ptura maxime laudari so-
lent, est desiderium boni
D erga proximos, & propter
illud serui Dei coram diui
no conspectu nimis illustres fuerunt. Ma
gna in progressu uitæ suæ opera S. Moy-
ses operatus est. Et inter illa unum, de quo
eum B. Basilius magnopere laudat, est, illũ
per quadraginta annorum spatium oues
soceri sui pauisse, seipsum in rerũ diuina-
rum meditatione cũ silentio exercendo,
prius q̃ in Aegyptum ut dux populi Israel
esset, se cõferret. Postea uero fuerunt pene
innumerabiles molestiæ ac labores, quos
pro

A pro adimplendo Dei mandato sustinuit,
cum in populum illum ab Aegyptiorum ser
uitute eduxit, ipsumque in deserto pruden
tissime gubernauit. Sed propter nullum
illorum operum tam illustris, nec tanta
laudatione celebratus fuit, quantum pro
pter boni communis desiderium ac spiri-
tuale suorum proximorum remediū, quo
affectus est, cum Deus ipsos propter idolo
latriam, quam commiserant, voluit euer-
tere. Et ita Domino dicere ausus est. Aut
dimitte eis hanc noxam, aut si non facis,
dele me de libro tuo, quem scripsisti.
B Quod perinde fuit, ac si diceret. Tanti fa-
Exo. 3. cio, te eis parcere, quantum in libro tuæ
diuinæ prædestinationis me scriptum esse.
Patriarcha Abraham magnopere etiam
commendatur propter desiderium, quod
liberandi illis quinque ciuitates peccatri-
ces habuit. Cuius rei commiseratione
commotus illam feruidam orationem ha
buit, scilicet; Nunquid perdes iustum
Gen.18 cum impio? Absit a te, ut rem hanc facias.
Non est hoc tuum, qui iudicas omnem
terram, nequaquam facies iudicium hoc.
Optime sciebat uir sanctus, Deum posse
prius bonos ex illis urbibus educere, & po
C stea impios ac nefandos comburere, sed
hanc rationem quæsiuit, ob quam impro-
bis propter bonos uenia condonaretur.
Et quamuis regius Propheta ingentes vi-
ctorias comparauit, ex illis tamen una, ob
quam magis laudatur, fuit illa, quam de
seipso cum desiderio adhibendi remedium
suis subditis consequutus est, quando Deo
percutienti populum se obijciens, dixit.
2. Re. vl Ego sum, qui peccaui, & ego inique egi,
isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Verta-
tur obsecro manus tua contra me. Opti-
me sanctus rex intelligebat, in populo etiā
D peccatores esse (quin potius) ut ait B. Gre
Simile. gorius (sicut ægritudo capitis ex humori-
bus corruptis stomachi prouenire potest:
sic ꝑpter populi scelera Dn̄s permittere, so
let, ut principes uel reges tumescant & ty-
ranni fiant) & nihilominus dicit, se dunta
xat peccasse, ut cæteri omnes liberi euade-
rent. Beatum etiā Apostolum in hoc admi
rari possumus, si incensa desideria eius er
Rom. 9. ga proximos suos consideramus, qualiter
uir sanctus uoluptates, quibus in conuersa
tione Christi afficiebatur ꝑp illos, qui eum
toties flagellarunt, & tam dure persequu-
bantur, amittere cupiebat. Optabam in-
quit anathema esse a Christo pro fratri-
bus meis, qui sunt cognati mei secundum
carnem. Hoc unum est ex præceptis, quæ
Deus a Christiana uita expostat. Quando
Christus redemptor noster paralyticum
sanauit, se ac calumnia sibi imposita de
non obseruādo sabbatho excusauit, dicēs
Pater meus usque modo operatur, & ego
operor. Id est, ego die sabbatho illa opera
facio, quæ pater meus continuo facit, &
ad quæ dies particulariter constitutos non Ioan. 5
quam habuit, uidelicet, ad succurendum
hominibus, & ad eorum necessitatibus au
xilium præstandum, quamuis enim ab ope
ribus creationis die sabbatho cessauit, ta
men ab huiusmodi nunquam cessauit, ne-
que usque ad finem mundi cessabit. Et B
hoc tam libenter, vt D. Paulus dicat. Sine
pœnitentia sunt dona & uocatio Dei.
Id est, tanta est Dei bonitas, ut nunquam
eum bonorum, quæ in homines confert,
pœnituerit. Sponsa etiam in canticis ait. Ro. 11.
Manus eius tornatiles, id est, torno rotun Cant. 5.
dæ, quæ quidem dona ac diuitias minime
retinent, sed ea liberaliter impartiuntur, si
cut in globo nihil retineri potest: Quam-
uis autem peccata, quæ homines commit
tunt, duas facies habeant, alteram, qua ma-
litiam perpetrantium ipsa ostendunt, alte-
ram, in qua miseria & infælicitas eorum,
qui ea habent, conspicitur, hanc tamen C
Deus modo respicit; Et ideo quanto pec-
cata sunt maiora, tanto magis miseriam
committentium ipsa aperiunt, magisque
ad pietatem inuitant, si ipsi peccatores ad
eam recipiendam ex parte sua sese dispo-
nant. Atque ita quamuis peccata, quæ ho-
mines perpetrant, sint pene innumerabi-
lia, non ideo Dominus eis benefacere ces
sit, & in hoc tanto hic cælestis Dominus, ut
ipsum peculiariter non sine maximo lucro
nostro imitemur. Et sicut ille, qui proximis
suis nocere contendit, hoc semper proprio D
damno efficit, ita ut proprium sit certum,
alienum autem incertum, sicut B. August.
his uerbis inquit. Quod malitia tua alteri
non noceat, fieri potest, quod autem tibi
non noceat, fieri non potest, sic ille, qui a-
lijs facere conatur, semper id proprio lucro
efficit, licet aliquando re ipsa id quod cu-
pit propter impossibilitatem suam opere
non adimpleat.

Hæc omnia diximus occasione sum-
pta ex eo, quod facit Euangelista inquit,

A oblatum Domino a quibusdam fuisse hominem surdum & mutum, a quo supplicitur petebant, ut manus suæ contactu ægrũ contingens, illi sanitatem donaret, qua in re fides & pietas illorum claruit. Quemadmodum ergo illi se congregarunt, ut bonum opus huic egenti facerent, ita oportet nos admuicem congregari, & mutuo nos ipsos incitare, ut opera pietatis erga egentes proximos nostros exerceamus. In libro Sapientiæ ubi nos legimus: Liberabit illum de manibus contrariorum, alia translatio habet liberabit illum de B manu contrariorum, & sic etiam est in contextu Græco. Ubi significatur concordia malorum ad impie operandum, & qđ plurimæ manus eorum sunt velut una, ita ad scelus committendum unanimiter omnes concurrunt. Si igitur in prava malum congregantur, & sese mutuo ad illud prouocant, quare boni non congregabuntur, & ad inuicem sibi animum præbebunt, ut necessitatibus pauperum subueniant? Quoniam autem in proximis & corporales & spirituales necessitates sunt, licet in omnibus eis auxilium si præstan- C dum tamen præcipue in spiritualibus, siquidem magis utiles & necessariæ sunt. Cum fratres mei, proximum vestrum surdum & mutum videntis, omnibus viribus contendite, ei auxiliari. Surdus est, qui aure cordis uerbum Dei minime percipit mutus uero, qui os habet in oratione clausum & in confessione, quæ mala hominem in extremum salutis discrimen adducunt quando miser homo nec Deum loquentem audit, nec Deus ipsum. Constat autem (ut de priori morbo prius dicamus) inter præcipua diuini spiritus instrumenta, quo mentes hominum sanan- D tur, esse Dei uerbum, quod per aures corporis in aures penetrat mentis, easque diuina luce complet, & erga diuina afficit, atque ita demum sanitatem confert. Hinc sapiens, Non, inquit, herba aut malagma sanauit eos, sed sermo tuus Domine, qui sanat omnia, quo deficiente infirma, arida, & sterilia cuncta sunt. Et ideo Salomon in Prouerbiis ait: Ubi non sunt boues, præsepe vacuum est, ubi autem plurimæ sunt segetes, ibi manifesta est fortitudo bouis. Quo genere loquendi nos sapiens significauit, quid copiam ac inopia cœlestis doctrinæ parat:

Sap. 1.

Sap. 16.

Prou. 14

bouis enim nomine strenuos atque fideles diuini verbi operatios intellexit. In A Exodo legitur, quod cum Hebræi sacerdoti Aaron dixerunt, Surge, fac nobis Deos, qui nos præcedant, ipse eis dixit. Tollite inaures aureas de uxorum filiorumque & filiarum vestrarum auribus, & afferte ad me. Mirabile profecto est, non petisse ab eis torques aureos, nec armillas aut alia huiusmodi pretiosa, quæ plus auri quam inaures habere solent. Hoc meo iudicio diuina permissione factum fuit, ut uideliet in hoc significaretur, homines ex eo, B quia diuinum verbum audire nolunt, & Deo obedire renuunt, sæpenumero fidem amittere solere, idololatras fieri, & alia quam plurima scelera perpetrare. Mutus autem ille dicitur, qui os & cor suo creatori in oratione minime aperit, ut cum plenus miseriis spiritualibus sit, Deus ipse ei opem ferat, remediumque adhibeat, neque etiam illud aperit ac crimina sua, ut debet, sacerdoti manifestanda, & ita in illis desidiose inueterascit. Quamobrem cũ regio propheta dicere potest. Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea, dum clamarem tota die. Id est Quoniam os ad mẽ C tiendum, murmurandum, & proximos meos ignominia afficiendum habebam, & non ad orandum, nec ad loquedum bona, aut sancta, ideo inueterauerũt ossa mea Ossa uirtutem significant, licut & caro uitium, atque ita idem Propheta ait: Recordatus est quia caro sunt. Et alibi. Omnia ossa mea dicent tibi domine quis similis tibi? Ossa non loquuntur, sed uirtutes sunt, quæ Deum benedicunt & glorificant, & hæc ossa inueterascunt & arescunt, cum homo id quod decet, non loquens de proximis suis detrahit, ipsosque ignominia afficit. In prouerbijs enim dicitur. Abominatio Domini est omnis illusor. Et B. Thomas docet derisorem de re notabili mortaliter peccare. Atque Propheta Oseas regẽ Ieroboam increpat, dicens, extendit manum suam cum illusoribus. Hoc principes & omnes, qui gaudent proximos suos ludibrio habere, maxime debent animaduertere. Qui igitur os habet ad hæc perniciosa, & non ad preces Domino fundendas, nec ad confitendum crimina sua, iure optimo mutus appellari potest.

Exo. 32

Psal. 31

Psal. 77.

Psal. 34.

D Pro. 11. B. Tho. 2. 2. q. 75. artic. 2. Osee. 7.

Et adducunt ei surdũ & mutũ. Prius sanctus Euangelista de minori q̃ de maiori

malo

A malo facit mentionem, prius namq; eum surdum appellat, & postea mutum, ut denotaret peccatorem, qui per hunc hominem significatur, à paruis in maiora scelera venire consuescere. Idcirco Ecclesiasticus inquit: Qui spernit modica, paulatim decidit. Et sanctus Isaias ait: De radice colubri egredietur regulus, regulus basiliscus est. Per hæc uerò duo uenenosa animantia intelliguntur peccata, & quo venenosius est animal eo grauius peccatum insinuat. Atque ita basiliscus, qui inter omnia animalia venenosa pessimus est, (solo enim visu suo necat) non solum peccatum mortale designat, sed etiam inter omnia peccata maius, quod (ut B. Augustino placet) est maiori uirtute priuans: ergo si maior uirtus est charitas, peccatum, quod magis contra charitatem militat, erit maius videlicet, odium Dei, si possibile est, nam Scotus inquit, nō posse in aliquo homine huiusmodi peccatum reperiri. Quod si huiusmodi peccatum non est, maius peccatum erit illud, quod magis charitati cōtrariatur, scilicet desperatio, quæ est peccatum in Spiritum sanctum. Et hoc significat basiliscus, & coluber, qui licet uenenosus sit, non tamen uita priuat, peccatū veniale, quod charitatē non aufert, significat. Ait igitur S. Propheta quod ex radice colubri, qui est peccatum veniale, facile oritur basiliscus, qui omnium peccatorū maius est. Hoc satis in reprobo Cain apparuit, qui Deo sacrificium obtulit, & forsan ex deterioribus, quæ habebat. Cumq; Dominus sacrificium eius sicut oblationem fratris sui Abel non acceptasset, inde ei magna inuidia orta est, cui si tunc restitisset, veramque pœnitentiam egisset, in scelera quæ commisit non incideret. Sed cum id non fecit, ex illa inuidia ei intestinum odium contra fratrem suum ortum est, quo ipsum per fraudē in agrum exire fecit, & ecce proditio, nam cum ibi essent, eum crudelissimè trucidauit. Ecce igitur qualiter homicidium ex proditione sequutum est. Et cum Dominus ei dixit: Vbi est Abel frater tuus? respondit, Nescio. Nūquid custos fratris mei sum ego? Ecce hæresim, in quam incidit, existimās Deum non vidisse ipsum fratrem suum interficientem. Intelligens autem Deum sciuisse, & vidisse, quoniam ei dixerat: Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, in desperationem venit, dicens: Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear. Hæc desperatio basiliscus fuit, qui ex radice colubri ortus est, videlicet, ex eo quod primo motui cupiditatis non restitit. Atque ita ex illo cupiditas, & ex cupiditate inuidia orta est, & ex inuidia proditio, & ex proditione fratricidium, & ex fratricidio hæresis, & ex hæresi desperatio, de radice colubri egredietur regulus. Ecce igitur in quot mala miser homo incidit eo, quòd aditus paruis sceleribus patefacit. Atque ita peccatori sæpenumero euenit id, quod manducanti cerasa contingere solet, qui existimans vnum duntaxat ad se trahere, illud secum duo, & illa duo quatuor, & quatuor octo, ac denique octo secum viginti simul afferunt. Atque ita B. Gregorius inquit, Peccatum, quod mox per pœnitentiam non diluitur, suo pondere aliud trahit. Et ita natura corrumpitur, & homines ad bonum tam impotentes remanent, ut S. Ieremias dicat; Si mutare potest Æthiops pellem suam, aut Pardus uarietates suas, & uos poteritis benefacere, cum didiceritis malum. O terribilem amplificationē, qua Spiritus sanctus docet non impossibilitatem, quidem sed magnā difficultatem, quæ illis hominibus qui peccatis sunt assuefacti, esse solet, vt ab illis se auertant, & virtutes operentur. Quapropter (fratres mei) filum vestro pessimo viuendi modo scindite, nullus dicat, in posterum me corrigam, omnes animo concipite postea minorem opportunitatem ad id agendum futuram esse. Cum quis iter facit, & riuulum aliquem offendit quem saltu quodam poterat transire, & non vult, sed dicit, inferius facilius illū transibo, quanto magis infra descendit tāto eū ampliorem & ad transmeandū difficiliorē inuenit. Sic qui initio peccatū vno tantūmodo doloris trāsitu peragere poterat, postea in tot difficultates immergitur vt vix remediū inuenire possit, facilius.n. vnū vulnus, q̄ multa curātur, & melius recentibus vulnerib. quam veterib. medicina adhibet. Sic anima melius ab uno peccato recenter commisso quam à multis, quæ in corde veterascunt, curatur. Cum igitur peccator surdus sit, & mutus, vos q spirituales estis, omnibus vijs & rationibus contendere debetis, ut eum ab his malis educatis. Et ad hoc singulare iter est fra-

Marginalia: Eccl. 19. — Isa. 14. — Scotus in 2. d. 13. — Gene. 3. — Simile. — Iere. 13. — Simile. — Similia. — (section letters A, B, C, D)

A IN EADEM DOMINICA Decima post Pentecosten.

Concio Secunda.

Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant, &c. Lucæ 18.

Isa. 54. SAnctus Propheta Isaias agens, quam copiosè Dominus in aduentu suo gentib. & quã parcè Iudæis se cõmunicaturus erat, sic ait: B Lauda sterilis, quæ non paris, decanta laudem & hymnum, quæ non parturiebas, quoniã multi filij desertæ magis quã eius, quę habebat virum. Hæc sterilis, quę plurimos, fructus prolatura erat, est ipsa Gentilitas, illã verò, quæ habebat virum, est gens Iudaica. Scitu pfectò dignissima est causa, quare cum Christus Redẽptor noster pręcipuè Iudęis promissus fuerit, sese gentib. plus communicauit. Si. n. dicatur hoc ideo fecisse, quoniã Iudæi plura peccata, quã gentes habebant, ad hoc dico, quod quãuis ita esset, tamen Deus ideo C venit in mundum, vt ijs, qui peccatores erant, mederetur, gentes etiam sine dubio tot peccata, quot ipsi Iudæi, habebant, siquidem ligna ac lapides pro dijs uenerabãtur. Quòd si adhuc obiicias, Hebræorum peccata fuisse multo deteriora quam gentium, eò quod illi maiora à Deo beneficia acceperant, nec hoc uidetur esse sufficiens, ut piissima infinitæ misericordiæ Dei viscera clauderentur.

Quapropter rebus omnibus circumspectis, huic quæstioni (meo iudicio) respõderi potest, quod ut Deus in aliqua mente habitet, magis impediunt aliquo modo D falsæ uirtutes, quam uitia magna, & reputatio sanctitatis cum mala conscientia, quam ingentia scelera. Nam scelera magna plerumque solent esse pudoris humilitatis, & correctionis occasio, falsa vero sanctitatis opinio ita hominem obcæcat, & ipsum sui ipsius tam amicum reddit, ut aditus, quibus Spiritus sanctus in animam uenturus est, intercludat. Falsas autem uirtutes illas uoco, quæ in sancta cordis puritate atque in uero Dei amore non fundãtur. Et cum Iudæi offerrent sacrificia, ac uiderent se legem habere, nec idola sicut gentes colere, ita in superbiam elati sunt, ut hæc eorum vana præsumptio fuerit maius impedimentum quam gentium peccata, ad hoc, ut uerbum diuinũ factus homo eis se cõmunicaret. Hoc etiã manifeste apparet in parabola, quam in hodierna sacri Euangelii lectione nobis diuinus magister de Pharisæo & publicano ante oculos proponit, siquidem Pharisæus plenus bonis operibus tandem propter superbiam damnatus est: publicani uero sceleribus onerati propter humilitatem Dominus misertus est. O rem omni admiratione dignam? Quis non stupescit, & totis B actubus non contremiscit hæc pauló altius animaduertens? Merito S. Dauid ait: *Psal. 65* Venite, & uidete opera Dei, terribilis in consiliis super filios hominum. Sicut aliquãdo euenire solet, ut si optimi cibi inordinatè sumantur, sint ægritudinis causa, uenenum uero in medicina qualis est theriaca, sumptum, sanitatem faciat, sic aliqui cum uirtutibus tumescunt, alii uero cum peccatis humiliantur, quemadmodũ sancto Dauid contigit, qui sic ait, Prius q̃ humiliarer, ego deliqui. Hinc ergo boni addiscant periculum, in quo uersantur, & negligentia, uel incuria non tepescant, imo probi uero se ipsos abiiciant, humilient, & à Domino ueniam postulent, nec a diuina misericordia desperent. Siquis existimat se stare, uideat ne cadat, inquit D. Paulus: Qui uas aliquod plenum pretioso liquore portat, quanto ipse liquor pretiosior est, & uas plenius, tanto maiori cura ac diligẽtia illud ferre conatur, ne liquorem spargat, & effundat, sic quanto aliquis uirtutibus plenior est, tanto maiori cura & cautione uiuere debet, ne offendendo ipsas euertat & proiiciat. Sicut etiam artifex quanto altius parietem ædificanit, tanto plus eget in eo maiori uigilantia incedere, ne cadat & caput confringat, altitudo enim eiusdem ædificii suapte natura efficit, ut caput ambulantis in ipso euanescat ita iustus quo altius spirituale ædificium ædificauit, eo plus maiori cura & solicitudine indiget, ne superbia elatus, euanescat: Nam uirtutum præstantia humanum cor ad ipsam inuitare solet.

Simile. Ps. 118. C 1. Co. 10 Simile. D Simile.

Dixit ergo Iesus ad quosdã q in se cõfidebant, &c. Duo homines ascenderunt in templum,

A *plum vt orarent.* Ecce fratres mei causam,
ob quam ad Ecclesiam quotidie pergere
debemus, non ad colloquẽdum, aut noua
quædam pertractanda, sed ad orandum &
ad Dominum ipsum laudandum. O nos
beatos, si domum Dei adeuntes nihil nisi
orationi instemus; nec semel tantum in
die ad illam ire contenti simus, sed quib.
opportunitas est, sæpenumero hoc facere
Psal. 54. debeant. Nam S. Dauid ait. Vespere & ma
ne & meridie narrabo & annuntiabo, &
exaudiet vocem meam. Id est: Omni tem
pore ad Dominum confugio, quia semper
B ipse paratus est, vt in me beneficia confe-
rat. Si igitur omne tempus orationi aptũ
& opportunum est, & locus magis illi con
ueniens est templum, profecto necessariũ
erit ad illud sæpenumero confluere. In
Act. 3. Actibus Apostolorum sic legitur. Petrus
& Ioannes ascendebant in templum ad
horam orationis nonam. Ex quo apparet.
sacros Apostolos non solum mane in tem
plum, verum etiam aliis diei horis ad orã-
dum conscendisse.

*Pharisæus stans hęc apud se orabat, Deus
gratias ago tibi, quia non sum sicut cęteri ho
C minum: raptores, adulteri, velut etiam hic Pu
blicanus.* Videte petulantiam Pharisæi o-
rantis. Apud se orabat non apud Deũ, qui
superborũ prælationem vilipendit. Apud
se orat (inquit D. Basilius) ille, qui cogitat
preces, quas fundit, eo quòd suæ sunt, me-
reri ut exaudiantur, & si Dominus in eum
beneficia confert ꝑpea esse, quoniam ipse
illis dignus est. Quam quidem orationem
Deus omnino execratur. De huiusmodi
Thren. 4. orantibus sic scriptum est apud S. Ieremiã
Opposuisti nubem tibi, ne trãseat oratio.
Quid superbia detestanda est, nisi nubecu
D la quædam tetra orationi nostræ obsistens
ne cœlos ipsos penetret, & ad conspectum
Dei nostri perueniat?

Gratias tibi ago Domine, Ait hic Phari
sæus. O suauissimũ omniũ verbũ & semp
atque vbique, tũ in corde, tũ in ore nostro
versandum. Gratias tibi ago *Deus* meus.
Quid obsecro dulcius proferre orthodo-
xus poterit, q̃ Deo gratias? Hinc uiri reli-
giosi, tam in cęnobiis quã extra inuicem
salutãtes, Deo gratias dicere cõsueuerunt,
1. Thes. Quod verbũ (vt fertur) ex ore sanctissimę
5. Virginis Mariæ Dominæ nostræ prodiit.
Semper gaudete, sine intermissione orate,
in omnibus gratias agite, admonet B. Pau
lus. Perpendite quomodo dicit, vt in om- A
nibus gratias agamus tam in aduersis quã
in prosperis. Et alibi idem S. Apostolus
nos admonet, vt orationes nostræ inci-
piant sicut oratio huius pharisæi incipie-
bat, dicens, Cum gratiarum actione pe- Philip. 4
titiones vestræ innotescant apud Deum.
Quid plura, fratres? Tam mirabile est
exordium orationis huius pharisæi, vt Sal
uator eo usus ita orauerit, Gratias tibi Mat. 11
ago Pater Domine cæli, & terræ. Vnde D. D. Aug.
Augustinus pulchre hunc locum explicãs li. de ver
sic ait. Non reprehenditur pharisæus, quia bis Dñi.
Deo gratias agebat, sed quia nihil sibi ad B
di cupiebat, tanquam si iam plenus & a-
bundans esset, nec haberet, cur diceret,
Dimitte nobis debita nostra. Si fortè le-
geret Isaiam dicentem, Omnes iustitiæ
sicut pannus menstruatæ, non tamen le-
gendo intelligebat amore suo excæcatus.
O si illud Salomonis ob oculos ille Prou. 18.
haberet. Iustus in principio accusator
est sui, & se & non alios accusare mo-
liretur, nec magnificè de se loquens di-
ceret. Non sum sicut cæteri hominum.
Quid est, Non sum sicut cęteri, inquit B. C
Augustinus, nisi; non sum sicut omnes ho D. Aug.
mines? Ego quidem iustus sum, cæteri aũt li. de ver
peccatores, alii sunt raptores, iniusti, adul- bis Dñi.
teri velut ẽt hic publicanus. Satis optimè
huic superbo quadrabat illud Iob. Vsque Iob 16.
quo loqueris talia & spiritus multiplex ser
monis oris tui, id est, ventus multiplex
sermo oris tui. Et illud eiusdem. Num-
quid habebunt finem verba ventosa? Heu
quot hodie infelicem pharisæum imitan
tur, qui cum publicano peccatore se com Simile.
parans se ipsum iustum reputabat. Qui
speculum lutulentum inspicit, faciem suã
tetram videre nequit, sic peccator, qui
alios nequitiores se conspicit, fœditatem D
suam agnoscere non valet. Ideò S. Dauid psal. 25.
aiebat. Lauabo inter innocentes manus
meas, ac si apertè dicat. Non speculum lu-
tulentum vnquam aspiciam, idest, impio
borum hominum piacula respicere nolo,
sed candidam iustorum vitam, & eorum
facta cõspicua respiciam, quo velut in spe
culo lucidissimo me ipsum contemplans
manus meas, id est opera mea, exemplo
iustorum commotus abluam. Sed, proh
dolor, quot hæredes habet hodie phari-
seus hic. Multi enim peccatores, dũ alios
nequiores se cõsiderant, sibi blandiuntur,
&

A & innocentes se existimant. Ergo (fratres charissimi) hunc superbum Pharisæum ne imiremini S. Dauid æmulari contendite, lauantes inter innocentes manus vestras. Hoc est, ne profanam sceleratorum vitã, sed perfectum iustorum viuendi modum ante oculos proponite, & ita de vestris imperfectionibus confundemini. Quod si aliquis in se virtutem aliquam aspexerit, cogitet alios quamplurimos uirtutem illam atque alias multo perfectiores habere. In sa-

Iudi. 6. cro Iudicum volumine legitur, qualiter quidam Angelus Gedeoni apparuit, eumque sic est allocutus: Dominus tecum vi-

B rorum fortissime. Dixitque ei Gedeon: Obsecro mi Domine, si Dñs nobiscum est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia? Angelus ei peculiariter dicit, Dominus tecũ. Et ipse existimans Deum etiam cum aliis esse, inquit: Si Dominus nobiscum est. Iustus enim non cogitat, se aliquam peculiarem gratiam habere, quam alij non habeant, ideirco non sicut Pharisæus ait, Non sum sicut cæteri.

Quia verò expedit non solum declinare à malo, sed etiam agere bonũ, ideo post quam Pharisæus dixerat *Non sum sicut cæteri hominum, raptores &c.* addit, *Ieiuno bis*

C *in sabbatho, decimas do omnium, quæ possideo.* Attẽdite, obsecro, dementiam huius miseri. Ibat ad preces fundendas, videlicet,

Simile. ad postulandum aliquid à Domino, & tempus consumit in bonis operibus suis enarrandis. Insanus esset pauper ille, qui eleemosynã ostiatim postulare vellet, digitos suos annulis aureis seque pretiosis vestibus ornaret, existimãs hoc sibi prodesse ad inclinandum in suam voluntatem diuitũ animos. Non sic viri prudentes necessitate oppressi faciunt, quin potius vulnera sua ad commouendum illos, a quibus postulant, ostendunt. Sic nos in oratione opor-

D tet agere, videlicet, vulnera nostra coram diuino conspectu patefacere, remedium il-

Psal. 6. lis postulando. Sic S Dauid faciebat, cum dicebat Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Et alibi: Pauperes facti sumus nimis, adiuua nos Deus.

Psal. 78. Propter ista bona opera hic Pharisæus se sanctum faciebat, & iustum reputabat, quod q̃ uidẽ magna est abominatio, sicut B. Iob

Iob 31. testatur, dicens: Si osculatus sum manum meam ore meo, quę est iniquitas magna, & negotiario contra Deum altissimum. A

Quænam culpa est, ò beate vir, manum propriam osculari? Nempe manum suam osculatur, qui perpetuam suis operib. vim iustificandi tribuit, & in hanc Scyllam incidit hic superbus homo. Cui & omnibus eius similib. illud, quod Dominus in Apo- Apoc. 3

calypsi ait prælato cuidã Laodiceæ ecclesiæ dici potest. Vtinam frigidus esses aut calidus, sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Vbi insinuat sacra scriptura, illum, qui aliquas apparẽtes uirtutes habet, quiq; se iustũ esse existimat, in maiori periculo uersari, quam illum, q grauia scelera commisit, nam qui ægritu- B

dinẽ suã non cognoscit, qualiter ei remedium adhibebit? Quod aũt hic sit huius loci verus sensus, patet ex ratione, quam Dñs ibidem reddit, dicens, tepidum deterioris conditionis esse his verbis, Quia dicis, q̃ diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. O infelicem classem quã peccatũ habet. Ille diuitem se putabat, & omnib. virtutibus præditum, attamen miser erat, quia elongatus à Deo. Miserabilis erat & pauper, quia sine Christo. Licet quis diuitiarum corporaliũ copia affluat, pauper est, sicut C

econtra satis diues est, qui cũ Christo pauper est, teste B. Hieronymo, & ita nudus B. Hier

manet impius, quia gratia, & charitate est ad Heli.

orbatus. Est aũt notãdum Dñm in ultimo loco dixisse, peccatorem esse cæcum, hæc enim est quædam miseria, quæ super alias omnes additur, quod cum peccator in scelerum abysso immergatur, periculum, in quo versetur, nec videt, nec sentit. Ergo quãuis homo se uirtutib. & bonis operib. plenũ videat, tamen non est, cur manus suas osculetur, siquidem omnia illa à benefica & liberali immensi Dei manu procedunt.

Qđ aperte D. Paulus ad Galatas scribens, D

docet inquiens: Manifesta sunt opera car- Galat. 5

nis, quæ sunt fornicatio immunditia, impudicitia, luxuria, &c. Fructus autem spiritus est charitas, gaudiũ, pax, patientia, &c. Opera carnis, id est, hominis. Ita D. Augu. hunc locum explicar, sicut etiam dixit Isa. 40.

Isaias: Videbit omnis caro, id est oĩs homo, salutare Dei. Inquit autem hic sanctus Apostolus, manifestum esse, quæ sunt opera, & actus hominis in quantum talis, & statim ibi ponit, quendam peccatorum nume-

A numerum, quæ vocat opera hominis propria, virtutes autem appellat opera Spiritus sancti, nam (ut idem Apostolus ait) Deus est, qui operatur in nobis, & uelle, & perficere pro bona sua uoluntate. Quod cum ita sit, de nihilo miser homo se potest iactare, quin potius de multis se confundere, & humiliare. Nemo in mensa regis apponit fructus, qui ex arboribus uento ceciderunt, sed qui manu & opportuno tempore decerpti sunt. Sic Domino nullo modo offerenda sunt opera uento inanis gloriæ percussa uel contaminata

Phil. 2.

Simile.

Primũ bonum opus, de quo pharisæus iste gloriatus est, fuit, *Ieiuno bis in sabbatho*, Idest, in hebdomada, & in hoc, licet superbus erat, recte fecit. Ieiunium enim, abstinentia, & mortificatio carnis sunt quidam fons, ex quo quamplurima bona procedunt, sicut econtra a gula, & intemperantia quamplurima mala oriuntur. Vnus namque ex crudelioribus inimicis nostris est ipsa caro, & illi uires præbere, ut spiritum superet, magnum est inconueniens. In diuinis literis scriptum est, quod cum uidisset Sara filium Agar Aegyptiæ cum Isaac, dixit ad Abraham. Ejice ancillam, & filium eius. At Diuus Paulus hunc locum explicans sic ait. Sed quemadmodum tunc is, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum, ita & nunc. Videtur non cohærere hoc, quod sanctus Apostolus inquit, cum eo, quod in Genesi dicitur. Ibi enim ait sacer textus, Ismael cum Isaac lusisse, at uero sanctus Apostolus hic ait, Ismaelem persecutum fuisse puerum Isaac. O admirabile mysteriũ! Merito Diuus Paulus ludos uocat persecutionem, nam uere illecebræ, ludi, delitiæ, & recreationes carnis sunt grãdes spiritus persecutiones. Ludos Ismaelis Beatus Apostolus persecutionem appellauit, quoniam puerum Isaac ad conflanda idola docebat, cui malo si mater obuiam non iret, fortassis puer efficeretur idolatra. Nunc etiam uoluptates, & ludi carnis incitamento sunt spiritui, ut creaturas diligat, & eis tanquam Deo obediat, & obtemperet. Quapropter hanc miserabilem carnem ieiunijs, & exercitiis pœnalibus nos uexare oportet, ne spiritũ persequatur, sicut idẽ Apostolus faciebat, & de se fatetur, dicens. Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cum aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Quæ quidem uerba, si perspicue expendãtur, stuporem magnum nobis ingerent, cum qui raptus usque ad paradisum Dei fuit, is sane sic trepidat, & carnem suam vigiliis, & ieiuniis edomat, nos uero mole peccatorum oppressi delitiis indulgemus, & ieiunia sacrosanctæ Ecclesiæ uix obseruamus, quin potius frequenter ea frangimus. Iussit rex Saul, ne qui in castris erat, aliquid ederent, quousque ipse de hostib. suis Philistæis uindictam sumeret, quod quidem populus magna cum uigilantia obseruauit. Et quoniam Ionathas filius eius parum mellis ausus est manducare, & parentis mandatum transgressus est, ipse pater eius imperauit, ut filius interficeretur. Quid igitur helluones expectant, qui tam effrenate epulantur, O ieiunia sanctæ Ecclesiæ Reginæ potentissimæ potestate Dei, quæ in ipsa est, frangunt & labefactãt? Per immẽsam igitur Dei charitatem vos fratres, obsecro, ut non solum ieiunia sanctæ Ecclesiæ obseruetis, sed super illa, & alia spiritus feruore addatis, carnemque uestram recta utilι domare, & macerare doceatis.

B

Gen. 21

Gal. 4.

C

D

1. Cor. 9

1. Re. 14.

B

Quando aliquis nobilis eques ab hostibus captus & apud ipsos detentus fugam quærere intendit, hoc sibi remedium adhibet, uidelicet, antequam equum ascendat, eum, quamuis dolore afficiatur, uersis retro soleis ferreis calceat, ita ut, cum illum uenientem quis putauerit, ipse ulterius progrediatur, & sic deceptus hostis, qui eũ insequitur, a uia, qua captiuus pergit, funditus aberret. Sic, fratres mei, qui Sathanæ uinculis capti estis, & ab eius potestate uultis euadere, soleas ferreas equis uestris commutate, hoc est, mores corporibus uestris, licet ipsa dolore uexẽtur, commutate, & qui ea molliter & suauiter ducebatis, nunc aspere & seuere tractate, ita namque uobis conducit, si iterum ad dæmonis potestatem redire non uultis. In sacra Scriptura iubebat Dominus, ut sacrificium sibi pro peccatis oblatum ab oleo & incenso immune esset, ad significandum in hoc, peccata debere aspera pœnitentia & non odoribus, & blanditiis curari. Mirabile certe, & notatu dignum est, quod inter bona opera, quæ pharisæus iste perpetrauerat, non reperietis dixisse, se eleemosynam erogasse, quoniam hoc homi-

C

Simile.

D

Leu. 5.

A num genus erat notabiliter erga pauperes impiū,& fortasse si iste arrogans eleemosynam pauperibus tribuisset, Dominus eum ab illa cæcitate,in qua erat,uidelicet, ex proprio amore, & fiducia, quam de se habebat,educeret. Cum enim Dñs quosdam pharisæos de eorum scelerib. increparet,eis dixit. Veruntamē quod superest date eleemosynā,& ecce omnia munda sunt
Luc. 11. vobis In quo Dominus insinuauit, hominem propter misericordiā disponi ad hoc, vt Deus eum illuminet, & ad ueram suorum peccatorum pœnitentiam adducat, atque vt in ipsum quam plurima alia be-
B neficia conferantur. Deus cum homine sic agit,sicut pater cum puero suo pomū donat, & vt uideat, si eum diligit, iterum
Simile. illud repetit,dicēs. Fili mi,da mihi pomū: & si puer illud libenter patri reddit, tunc ipse illum amplectitur, & osculatur, multisque aliis illecebris pertractat. Postquam Patriarcha Abraham multas preces Deo fuderat, vt filium sibi daret,tandē Dominus eum exaudiuit, ut autem appareret,
Gen. 22 qualiter sanctus Patriarcha ipsum diligeret,ab eo filium eius repetiit,dicēns.Tolle filium tuum quem diligis, Isaac, & offer eum. At sanctus uir statim iussa Dei ope-
C re compleuit. Deus uero bonam ac rectā voluntatem eius aspiciens,ei dixit. Quia fecisti rem hanc benedicam tibi,& multiplicabo semen tuum, sicut stellas cœli. Anna etiam uxor Elcanæ obtulit filium, quem multis lacrymis, & orationibus a Domino impetrauerat, & (vt sacra refert
1. Re. 1. historia) sacerdos Heli eam sic allocutus
& 2. est. Reddat tibi Dominus semen pro fœnore,quod commodasti Domino. Et ob hanc liberalitatem, qua sancta mulier vsa est, inquit ibi sacer textus. Visitauit Dñs Annam,& concepit, & peperit tres filios, cum antea sterilis fuisset. Sic bona tempo-
D ralia, quæ hic cœlestis pater uobis elargitur,ipse per suos pauperes repetit. Quod si ea libenter tribuitis,Deus ipsa,ac si nō dedisset, gratificat, & in uos ob id plurima beneficia confert. Atque ita S David postquam simul cum populo suo Domino ingentia munera obtulerat, dixit. Tuum,
1. Para. Domine, regnum, tuæ diuitiæ, tua sunt
29. omnia, & quod de manu tua accepimus, reddimus tibi. Sed væ, væ & millies uæ,qui cum omnia bona Dei sunt, homines ea vsurpant, & quilibet eorum illis absq; eo quod pauperum recordetur, solus vti delectatur. Diogenes Cynicus exemplum magnæ paupertatis fuisse legitur, uoluisseq; A de eleemosynis tanquam pauper uitā propagare. Videns autem homines ad subueniendum suis proximis nimis parcos, & durissimos, a lapidibus eleemosynam postulauit, Reprehensus autem eo quod id faceret,respōdit. Hic me exerceo & actus patientiæ ago,ut cum ab auaris,qui lapides sunt,petiero,& eleemosyna concedere noluerint,non afficiar molestia,neque eorum duritiem admirer. Singularis profecto hæc pauperibus doctrina est, siquidē hodie plurimi extant Christiani tam duri B lapides sicut illi Ethnici.

Tempus est iam,ut pharisæum missum facientes ad publicanum veniamus. In illo uidimus quid timere, & fugere debeamus,in hoc uidebimus,quid sequamur. Illum quidem superbia è cælo deiecit,hunc humilitas in cælum sustulit. De quo hic Dñs,ait, *Publicanus de longe stans nolebat neque oculos leuare.* Super quo B. Bernar- B. Bern. dus inquit Cum oculos ad cælum attollere noluit,ipsum ad se cælum traxit. Et demissis oculis pectus percutiebat, dicens. *Deus propitius esto mihi peccatori.* O uer- Simile. bum mirabile, satis breue sed uehementer efficax. Quantum differt oratio huius ab C illius improbi pharisæi oratione. Hæc humilitatis plena fuit, illa superbiæ,hic peccatorem se appellat,ille iustum. Itaq; orationes horū erāt ueluti duæ dispares uenæ scissiones. Hispane, *Dos sangrias differentes.* Cū alicui uena sciditur,& ab eo bonus sanguis profluit,statim dicere solemus, illud esse sinistrū signū,exit.n.bonus sanguis,& putridus atque corruptus intus remanet,& ita ægrotus corrumpetur, & facile morietur Econtra uero si corruptus sanguis ab eius corpore scissa uena profluit, bonū signum dicere solemus, intus enim bonus remanet,& ita ægrotus facile sanitatē consequetur Sic, o frater,cū ad confes- D sorem adis,& ei dicis. Pater ego non furatus sum,nec interfeci aliquē,nec aliud malū commisi,ista certe est incauta & improba venæ scissio, bonū sanguinē a te exire facis, corruptū uero,uidelicet,peccata intus, hoc est intra conscientiam remanere permittis. Hoc profecto æternæ damnationis signum est. At uero si pure & humiliter omnia crimina tua coram sacerdote fateris,

A fateris, id equidem bonum signum est, siquidem deprauato sanguine extra corpus expulso, mens tua sana, & munda remanebit. Infœlix Pharisæus pessimam veræ sessionem fecit: foras enim bonum sanguinem proiecit, corrupto intra uiscera eius remanente. Quod quidem longe aliter publicanus fecit, qui se peccatorē multoties nuncupare non erubescebat, & hac humili oratione ex publicano, & mundi seruo Dei filius, & amicus effectus est: tantum humilis oratio; & pœnitentia apud supernum iudicem valet. Loquēs propheta Oseas cū Israelitico populo, sic ait: Cōuertere Israel ad Dñm Deum tuum, quia
B corruisti in iniquitate tua. Quod autē remedium ei, sancte propheta, tribuis? Ipse statim explicat, dicens: Tollite uobiscum verba, & conuertimini ad Dñm. & dicite ei, Omnem aufer iniquitatē, & accipe bonum, & reddemus uitulos labiorum nostrorum. Verba humilia, & quæ a corde contrito exeunt, sanctus propheta hic uitulos appellat, quib. Dominus appellatur. Et quemadmodū illi, qui diploma, ut nobiles efficiantur, a rege consequuntur, exēptionibus, & priuilegiis nobilium gaudent, & illi, qui ad aliquem ordinem pro-
C mouentur, ecclesiastica immunitate fruūtur, sic qui ueram pęnitentiam agit, cum antea seruus fuerit Sathanæ, iam incipit Dei amicus esse, & priuilegiis amicorum eius gaudere. Hoc S. Dauid efficacissime postulabat, dicens. Aspice in me & miserere mei secundum iudicium diligentium nomen tuum. Idest; Hoc a te obsecro, & hanc misericordiam obtinere desidero, ut mecum agas sicut cum amicis tuis agere soles, & in me paternis illis oculis respicias, illam curam de me habeas, atque in me illa beneficia conferas, quæ in amicos tuos conferre soles. O admirabilem pęni-
D tentiæ efficaciam, quæ ita hominem eleuat, ut ex inimico ipsum Dei amicum reddat, & ex immundo mundū efficiat atque niue candidiorē, sicut sanctus Dauid testatur, cum dixit; Lauabis me, & super niuē dealbabor. Quemadmodum illi qui papyrum conflare solent, ipsam ex immundis & ueteribus atq; in sterquilinio collectis pannis faciunt, qui postquā abluti, & ictibus concussi sunt, tandē candidissima papyrus efficiuntur, sic tu domine ex immūdis peccatoribus deductis ab sterquilinio cō-

Simile.

Ps. 118.

Psal. 50.

Simile.

A suetudinis deprauatæ diuitium ipso lacrymarum, & doloris flumine abluēdo, labrorum ictibus conutiendo, & ultra cōtritione pūgēdo sanctos eximios efficis, in quorum mentib. tanquam in alba papyro singulares characteres, uidelicet, cælestia dona, quæ in illis imprimis, scribis. Quapropter Domine, me obsecro hoc modo ablue, & ita super niuem dealbabor. Hanc diuinam mutationem supernus arti fex Iesus Christus in istius publicani mente facere dignatus est. Eia agite immundi peccatores, cum fiducia nunc accedite, siquidem uobis per tempus licet, & niue candidiores remansuros uos esse, pro comperto
B habete. Quid expectatis? Quis uos detinet, fratres, ut tantum bonum non confsquamini? O Christe dulcissime amor nostrarum mentium, ignis frigida corda inflammans, per infinitam clementiā tuam pectora ac uiscera horum meorū fratrum incende, ut hunc publicanum imitātes, ad te summū bonum libentissime accedant.
Sequitur iam diuini iudicis æquissima sententia. *Amen dico uobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo.* Vnde vero tam uarius euētus euenerit erga hos duos homines orantes, statim aperit Sal-
C uator, dicens. *Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & omnis, qui se humiliat, exaltabitur.* Hæc uerba diuinus magister sæpenumero repetit, sciebat enim optime, quam necessarium erat, ut cordib. nostris adhærerent, ut tantam pestem, qualis est superbia, omni cura & solicitudine fugeremus, ac rem tam utilem qualis est humilitas, omni studio amplecteremur. Nā hęc cælestis uirtus appetitum deprimit, ne pręter rationem rectam tendat in magna. Id circo quod anchora in naui, hoc humilitas in mente operatur, adeo ut inter fero-
D ces mūdi fluctus, & seculi honores undas tumentes cor trāquillum reddere, & prorsus sedare queat. Humilitatis autem comes indiuulsa magnanimitas est, quippe quæ animum (vt ait Diuus Thomas) ad maiora impellit secundum rectam rationem, & sic humilitas sociata magnanimitate uel abiectissimos homines super æthera exaltat. Quod si a me (charissimi fratres) quæritis, qualiter hanc admodum utilem uirtutem cōsequemini? Ad hoc respondeo, duo esse ad id singularia præter alia multa, quæ alibi docuimus, uidelicet,

D. Tho. 1.2. qō. 161. ar. 1.

A Alterum quidem docet D. Paulus ad Philippenses scribens, vbi sic ait: Si qua consolatio in Christo, si quod solatiũ, si qua societas spiritus, si qua uiscera miseratio-nis, implete gaudium meum, ut idem sapiatis eandem charitatem habentes, unanimes idipsum sentientes, nihil per cõtentionem nec per inanem gloriã, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum. O cælestem doctrinam, Dominus suum diuinum spiritũ nobis conferat, ut eã intelligere, & sicut oportet, exercere sciamus. Si accepistis (inquit) Phil. 2.
B aliquam consolationem ex Iesu Christi conuersatione, si experti estis aliquod charitatis solatium, si cum Spiritu sancto aliquam societatem habetis; si uiscera uestra aliqua misericordia commota sunt, per hęc omnia uos adiuro, ut me hoc gaudio & lętitia afficiatis: implete gaudium meũ. Sed quomodo, o sancte Apostole, plenum gaudium habebis? Ipse statim explicat, scilicet, ut idem sapiatis, &c. vsque sed ea, quæ aliorum. In his uerbis aliqua notatu digna sunt.

Primũ est, quod hic, ubi nos legimus, Si qua viscera miserationis, alia transla-
C tio habet, si qua uiscera & miserationes: ac sic est in contextu Græco, & sic etiam Beatus Ambrosius legit. Vbi aperte denotatur, non sufficere quempiam pijssima viscera habere, sed oportet eum misericordię opera exercere. Alterum est, quod postquam diuinus vir charitatem, unitatem, & fraternalem concordiam commendauit, humilitatem commendat. Vbi ostenditur, unam ex præcipuis charitatis & pietatis effectib. esse humilitatem: ipsa enim est, quæ conseruationi unitatis, & concordiæ fauet. Ideo si humiles esse uolumus, oportet ut pij simus & charitatem habea-
D mus, atque oculos in nostrorum proximorum virtutibus, & nõ in nostris (vt hic nos D. Paulus admonet) collocemus: & hoc modo illos ut superiores habebimus. Statim vero nobis imperat, ut hanc humilitatem a cælesti magistro discamus, & in illa ipsum omni contentione imitemur. Ideo adiecit. Hoc enim sentite in uobis, quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, &c. Et humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. A

Alterum vero iter ad humilitatem cõparandam est, cum humilibus conuersari, & superbos uitare: nam Spiritus sãctus inquit: Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui communicauerit superbo, induet superbiam. In quo insinuatur, quod sicut difficile est, aliquem picem tangere absq; eo quod ab illa inquinetur, sic multo difficilius est, quempiam cum superbo communicare absque eo quod superbia illius inficiatur. Quodcunque vitium homini facile adhærere solet, sed inter omnia uitium superbiæ magis adhæret. Si Eccl. 13
B enim quis duobus diebus cum superbo conuersetur, iam eius superbiam quodam modo induisse videtur. Vocatur autem superbia uestis, quoniam qui superbiam habet, eam dissimulare nescit: statim ipsa in conspectu omnium apparet, & est tanquam uestis, quæ foris cernitur, licet in corde magnas habeat radices. Si ergo per has duas uias incedimus, excellentem diuino fauore consequemur humilitatis uirtutem, qua diuina gratia exaltabimur in gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. Simile.
C

DOMINICA VNDECIMA post Pentecosten.

Concio Prima.

Exiens Iesus de finibus Tyri, &c.
Marci 7.

INter ea quæ in sacra scriptura maxime laudari solent, est desiderium boni erga proximos, & propter illud serui Dei coram diuino conspectũ nimis illustres fuerunt. Magna in progressu uitæ suæ opera S. Moyses operatus est. Et inter illa unum, de quo eum B. Basilius magnopere laudat, est, illũ per quadraginta annorum spatium oues soceri sui pauisse, seipsum in rerũ diuinarum meditatione cũ silentio exercendo, prius q̃ in Aegyptum ut dux populi Israel esset, se cõferret. Postea uero fuerunt pene innumerabiles molestiæ ac labores, quos D

A pro adimplendo Dei mandato sustinuit, cum populum illum ab Aegyptiorum ser uitute eduxit, ipsumque in deserto pruden tissime gubernauit. Sed propter nullum illorum operum tam illustris, nec tanta laudatione celebratus fuit, quantum pro pter boni communis desiderium ac spirituale suorum proximorum remediũ, quo affectus est, cum Deus ipsos propter idolo latriam, quam commiserant, voluit euertere. Et ita Domino dicere ausus est. Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.

B Quod perinde fuit, ac si diceret. Tanti fa-
Exo. 3. cio, te eis parcere, quantum in libro tuæ diuinæ prædestinationis me scriptum esse. Patriarcha Abraham magnopere etiam commendatur propter desiderium, quod liberandi illas quinque ciuitates peccatrices habuit. Cuius rei commiseratione commotus illam feruidam orationem ha buit, scilicet; Nunquid perdes iustum
Gen. 18 cum impio? Absit a te, ut rem hanc facias. Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc. Optime sciebat uir sanctus, Deum posse prius bonos ex illis urbibus educere, & po
C stea impios ac nefandos comburere, sed hanc rationem quæsiuit, ob quam improbis propter bonos uenia condonaretur. Et quamuis regius Propheta ingentes victorias comparauit, ex illis tamen una, ob quam magis laudatur, fuit illa, quam de seipso cum desiderio adhibendi remedium suis subditis consequutus est, quando Deo percutienti populum se obijciens, dixit.
2. Re. vl Ego sum, qui peccaui, & ego inique egi, isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me. Optime sanctus rex intelligebat, in populo etiã
D peccatores esse (quin potius) ut ait B. Gre
Simile. gorius (sicut ægritudo capitis ex humoribus corruptis stomachi prouenire potest: sic ꝓpter populi scelera Dñs permittere so let; ut principes uel reges tumescant & tyranni fiant) & nihilominus dicit, se dunta xat peccasse, ut cæteri omnes liberi euaderent. Beatum etiã Apostolum in hoc admi rari possumus, si incensa desideria eius er
Rom. 9. ga proximos suos consideramus, qualiter uir sanctus uoluptates, quibus in conuersa tione Christi afficiebatur ꝓp illos, qui eum toties flagellarunt, & tam dure persequebantur, amittere cupiebat. Optabam in-

quit anathema esse a Christo pro fratri- A
bus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem. Hoc unum est ex præceptis, quæ Deus a Christiana uita expostat. Quando Christus redemptor noster paralyticum sanauit, se a calumnia sibi imposita de non obseruãdo sabbatho excusauit, dicẽs Pater meus usque modo operatur, & ego operor. Id est, ego die sabbatho illa opera facio, quæ pater meus continuo facit, & ad quæ dies particulariter constitutos nun Ioan. 5
quam habuit, uidelicet, ad succurẽdum hominibus, & ad eorum necessitatibus au xilium præstandum, quamuis enim ab ope ribus creationis die sabbatho cessauit, ta men ab huiusmodi nunquam cessauit, ne que usque ad finem mundi cessabit. Et B
hoc tam libenter, vt D. Paulus dicat. Sine pœnitentia sunt dona & uocatio Dei. id est, tanta est Dei bonitas, ut nunquam eum bonorum, quæ in homines confert, pœnituerit. Sponsa etiam in canticis ait. Ro. 11.
Manus eius tornatiles, id est, torno rotun Cant. 5.
dæ, quæ quidem dona ac diuitias minime retinent, sed ea liberaliter impartiuntur, si cut in globo nihil retineri potest: Quamuis autem peccata, quæ homines commit tunt, duas facies habeant, alteram, qua malitiam perpetrantium ipsa ostendunt, alteram, in qua miseria & infælicitas eorum, qui ea habent, conspicitur, hanc tamen C
Deus modo respicit, Et ideo quanto peccata sunt maiora, tanto magis miseriam committentium ipsa aperiunt, magisque ad pietatem inuitant, si ipsi peccatores ad eam recipiendam ex parte sua sese disponant Atque ita quamuis peccata, quæ homines perpetrant, sint pene innumerabilia, non ideo Dominus eis benefacere ces sit, & in hoc uult hic cælestis Dominus, ut ipsum peculiariter non sine maximo lucro nostro imitemur. Et sicut ille, qui proximis suis nocere contendit, hoc semper proprio D
damno efficit, ita ut proprium sit certum, alienum autem incertum, sicut B. August. his uerbis inquit. Quod malitia tua alteri non noceat, fieri potest, quod autem tibi non noceat, fieri non potest, sic ille, qui alijs facere conatur, semper id proprio lucro efficit, licet aliquando re ipsa id quod cupit propter impossibilitatem suam opere non adimpleat.

Hæc omnia diximus occasione sumpta ex eo, quod sacer Euangelista inquit,

Q 2 obla-

A oblatum Domino a quibuſdam fuiſſe hominem ſurdum & mutum, a quo ſuppliciter petebant, ut manus ſuæ contactu ægrũ contingens, illi ſanitatem donaret, qua in re fides & pietas illorum claruit. Quemadmodum ergo illi ſe congregarunt, ut bonum opus huic egenti facerent, ita oportet nos adinuicem congregari, & mutuo nos ipſos incitare, ut opera pietatis erga egentes proximos noſtros exerceamus.

Sap. 2. In libro Sapientiæ ubi nos legimus: Liberabit illum de manibus contrariorum, alia tranſlatio habet liberabit illum de

B manu contrariorum, & ſic etiam eſt in contextu Græco. Vbi ſignificatur concordia malorum ad impie operandum, & qđ plurimæ manus eorum ſunt uelut una, ita ad ſcelus committendum unanimiter omnes concurrunt. Si igitur impij ad malum congregantur, & ſeſe mutuo ad illud prouocant, quare boni non congregabuntur, & ad inuicem ſibi animum præbebunt, ut neceſſitatibus pauperum ſubueniant? Quoniam autem in proximis & corporales & ſpirituales neceſſitates ſunt, licet in omnibus eis auxilium ſi præſtan-

C dum tamen præcipue in ſpiritualibus, ſiquidem magis utiles & neceſſariæ ſunt. Cum fratres mei, proximum veſtrum ſurdum & mutum videritis, omnibus viribus contendite, ei auxiliari. Surdus eſt, qui aure cordis uerbum Dei minime percipit mutus uero, qui os habet in oratione clauſum & in confeſſione, quæ mala hominem in extremum ſalutis diſcrimen adducunt quando miſer homo nec Deum loquentem audit, nec Deus ipſum. Conſtat autem (ut de priori morbo prius dicamus) inter præcipua diuini ſpiritus inſtrumenta, quo mentes hominum ſanan-

D tur, eſſe Dei uerbum, quod per aures corporis in aures penetrat mentis, eaſque diuina luce complet, & erga diuina afficit, atque ita demum ſapientiam confert. Hinc ſapiens, Non, inquit, herba aut ma-

Sap. 16. lagma ſanauit eos, ſed ſermo tuus Domine, qui ſanat omnia, quo deficiente infirma, ieiuna, arida, & ſterilia cuncta ſunt. Et ideo Salomon in Prouerbiis ait: Vbi non ſunt boues, præſepe vacuum eſt, vbi

Prou. 14 autem plurimæ ſunt ſegetes, ibi manifeſta eſt fortitudo bouis. Quo genere loquendi pius ſapiens ſignificauit, quid copia uel inopia cœleſtis doctrinæ pariat:

bouis enim nomine ſtrenuos atque fideles diuini verbi operarios intellexit. In Exodo legitur, quod cum Hebræi ſacerdoti Aaron dixerunt, Surge, fac nobis Deos, Exo. 32 qui nos præcedant, ipſe eis dixit. Tollite inaures aureas de uxorum filiorumque & filiarum veſtrarum auribus, & afferre ad me. Mirabile profecto eſt, non petiſſe ab eis torques aureos, nec armillas aut alia huiuſmodi pretioſa, quæ plus auri quam inaures habere ſolent. Hoc meo iudicio diuina permiſſione factum fuit, ut uideli-

cet in hoc ſignificaretur, homines ex eo, B quia diuinum verbum audire nolunt, & Deo obedire renuunt, ſæpenumero fidem amittere ſolere, idololatras fieri, & alia quam plurima ſcelera perpetrare. Mutus autem ille dicitur, qui os & cor ſuo creatori in oratione minime aperit, ut cum plenus miſerijs ſpiritualibus ſit, Deus ipſe ei opem ferat, remediumque adhibeat, neque etiam illud aperit ac crimina ſua, ut debet, ſacerdoti manifeſtanda, & ita in illis deſidioſe inueteraſcit. Quamobrem cũ Pſal 31 regio propheta dicere poteſt. Quoniam tacui, inueterauerunt oſſa mea, dum clamarem tota die. Id eſt Quoniam os ad mẽ C tiendum, murmurandum, & proximos meos ignominia afficiendum habebam, & non ad orandum, nec ad loquẽdum bona, aut ſancta, ideo inueterauerũt oſſa mea Oſſa uirtutem ſignificant, ſicut & caro uitium, atque ita idem Propheta ait: Recor- Pſal. 77. datus eſt quia caro ſunt. Et alibi. Omnia Pſal. 34. oſſa mea dicent tibi domine quis ſimilis tibi? Oſſa non loquuntur, ſed uirtutes ſunt, quæ Deum benedicunt & glorificant, & hæc oſſa inueteraſcunt & areſcunt, cum homo id quod decet, non loquens de proxi- D mis ſuis detrahit, ipſoſque ignominia afficit. In prouerbijs enim dicitur. Abomina- Pro. 21. tio Domini eſt omnis illuſor. Et B. Tho- B. Th. 2. mas docet deriſorem de re notabili morta- 2. q. 75. liter peccare. Atque Propheta Oſeas regẽ ar. 2. Ieroboam increpat, dicens, extendit ma- Oſeę. 7. num ſuam cum illuſoribus. Hoc principes & omnes, qui gaudent proximos ſuos ludibrio habere, maxime debent animaduertere. Qui igitur os habet ad hæc pernicioſa, & non ad preces Domino fundendas, nec ad confitendum crimina ſua, iure optimo mutus appellari poteſt.

Et adduxerunt ei ſurdũ & mutũ. Prius ſanctus Euangeliſta de minori q̃ de maiori

A malo facit mentionem, prius namq; eum surdum appellat,& postea mutum, ut denotaret peccatorem, qui per hunc hominem significatur, à paruis in maiora scelera venire consuesecere. Idcirco Ecclesiasticus inquit: Qui spernit modica, paulatim decidit. Et sanctus Isaias ait: De radice colubri egredietur regulus, regulus basiliscus est. Per hæc uerò duo uenenosa animantia intelliguntur peccata, & quo venenosius est animal eo grauius peccatum insinuat. Atque ita basiliscus, qui inter omnia animalia venenosa pessimus est, (solo enim visu suo necat) non solum peccatum mortale designat, sed etiam inter omnia peccata maius, quod (ut B. Augustino placet) est maiori uirtute priuans: ergo si maior uirtus est charitas, peccatum, quod magis contra charitatem militat, erit maius videlicet, odium Dei, si possibile est, nam Scotus inquit, nō posse in aliquo homine huiusmodi peccatum reperiri. Quod si huiusmodi peccatum non est, maius peccatum erit illud, quod magis charitati cō trariatur, scilicet desperatio, quæ est peccatum in Spiritum sanctum. Et hoc significat basiliscus, & coluber, qui licet uenenosus sit, non tamen uita priuat, peccatū veniale, quod charitatē non aufert, significat. Ait igitur S. Propheta quod ex radice colubri, qui est peccatum veniale, facile oritur basiliscus, qui omnium peccatorū maius est. Hoc satis in reprobo Cain apparuit, qui Deo sacrificium obtulit, & forsan ex deterioribus, quæ habebat. Cumq; Dominus sacrificium eius sicut oblationem fratris sui Abel non acceptasset, inde ei magna inuidia orta est, cui si tunc restitisset, veramque pœnitentiam egisset, in scelera quæ commisit non incideret. Sed cum id non fecit, ex illa inuidia ei intestinum odium contra fratrem suum ortum est, quoipsum per fraudē in agrum exire fecit, & ecce proditio, nam cum ibi essent, eum crudelissimè trucidauit. Ecce igitur qualiter homicidium ex proditione sequutum est. Et cum Dominus ei dixit: Vbi est Abel frater tuus? respondit, Nescio. Nūquid custos fratris mei sum ego? Ecce hæresim, in quam incidit, existimās Deum non vidisse ipsum fratrem suum interficientem Intelligens autem Deum sciuisse, & vidisse, quoniam ei dixerat: Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, in desperationem venit, dicens: Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear. Hæc desperatio basiliscus fuit, qui ex radice colubri ortus est, videlicet, ex eo quod primo motui cupiditatis non restitit. Atque ita ex illo cupiditas, & ex cupiditate inuidia orta est, & ex inuidia proditio, & ex proditione fratricidium, & ex fratricidio hæresis, & ex hæresi desperatio, de radice colubri egredietur regulus. Ecce igitur in quot mala miser homo incidit eo, quod aditus paruis sceleribus patefacit. Atque ita peccatori sæpenumero euenit id, quod manducanti cerasa contingere solet, qui existimans vnum duntaxat ad se trahere, illud secum duo, & illa duo quatuor, & quatuor octo, ac denique octo secum viginti simul afferunt. Atque ita B. Gregorius inquit, Peccatum, quod mox per pœnitentiam non diluitur, suo pondere aliud trahit. Et ita natura corrumpitur, & homines ad bonum tam impotentes remanent, ut S. Ieremias dicat; Si mutare potest Æthiops pellem suam, aut Pardus uarietates suas, & uos poteritis benefacere, cum didiceritis malum. O terribilem amplificationē, qua Spiritus sanctus docet non impossibilitatem, quidem sed magnā difficultatem, quæ illis hominibus qui peccatis sunt assuefacti, esse solet, vt ab illis se auertant, & virtutes operētur. Quapropter (fratres mei) filum vestro pessimo viuendi modo scindite, nullus dicat, in posterum me corrigam, omnes animo concipite postea minorem opportunitatem ad id agendum futuram esse. Cum quis iter facit, & riuulum aliquem offendit quem saltu quodam poterat transire, & non vult, sed dicit, inferius facilius illū transibo, quanto magis infra descendit iā toto eū ampliorem & ad transmeandū difficiliorē inuenit. Sic qui initio peccatū vno tantūmodo doloris trāsitu peragere poterat, postea in tot difficultates immergitur vt vix remediū inuenire possit, facilius. n. vnū vulnus, q̄ multa curātur, & melius recentibus vulnerib. quam veterib. medicina adhibet. Sic anima melius ab uno peccato recenter commisso quam à multis, quæ in corde veterascunt, curatur. Cum igitur peccator surdus sit, & mutus, vos qui spirituales estis, omnibus vijs & rationibus contendere debetis, ut eum ab his malis educatis. Et ad hoc singulare iter est fra-

Margin notes: Eccl. 19. — Isa. 14. — Scotus in 4. d. 13. — Gene. 4. — Simile. — Iere. 13. — Simile. — Similia.

A fraternalis correctio ac sancta admonitio. Cant. 4. Idcirco in Canticis postquam dictum est, Tempus putationis aduenit, statim sequitur: Vox turturis audita est in terra nostra. In quo significatur, quod cū intendimus vitia proximorū nostrorū putare, statim auditur vox peccatoris pœnitētis, qui peccata sua plorat, & ingemiscit, nā ex tali semutatione talis fructus colligēdus est. Cū peccator gladio reprehensionis putatur, statim vult Spiritus sanctus, vt ipse lugeat & ingemiscat. Quando autem hoc nō expectatur, theologorum snīa est, quam etiā D. Tho. amplectitur, à fraterna esse corre B ctione cessandum. Atq; ita Dominus per D.Th.2. 2.q.33. ar.6. Oseam prophetam ad Iudam dixit: Particeps idolorum Ephraim, dimitte eum, id est, ne corrigas eum, quoniā idolis nimis Oseæ.4. adhæret, & ita eis animum adiunxit, vt ipsa licet eum acriter reprehendas nequaquā relinquat. O extremum infœlicitatis gradum, cum peccatori ad talem statum deuenit, ut ei correctio denegetur, eo quod iā incorrigibilis esse reputatur.

Simul etiam cum his curare debemus, hunc cæcum, & mutum ad Dominum Iesum Christum veræ salutis medicum asportare ei persuadentes, vt ad ipsum vera C suorum peccatorū cognitione ac magna fiducia reuertatur. Nam vbi nos legimus, Iob 14. Tu quidē gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis, in Hebræo & in paraphrasi Chaldaica habetur, sed parces peccatis meis, & B. Gregorius legit, sed parcis peccatis meis. Vbi significat affectus, quo peccator correctus iam & in meliorē frugem receptus veniam suorum peccatorū a Domino postulare debet, magnam habens fiduciam, cum non solum sibi veniā esse condonaturum, sed quod actualiter Psal. 54. ipsimet iam pateat. Ita regius Propheta accessit cum dixit: Ego aūt ad Dominum D clamaui & Dominus saluabit me. vbi alia trāslatio habet, Et Dominus saluauit me. In quo insinuauit, se auxilij & protectionis Dei, cum illam ab eo postulabat, adeo certum esse, ac si ipsam iam accepisset. Ad perfectum autem huius pij operis complementum non solum has omnes diligentias debemus adhibere, sed ipsum cœlestē medicum omni animi cōtentione deprecari oportet, ut illi manū imponat. Duas Dominus habet manus, quas super homines imponere solet, & sunt illæ, de quibus regius vates dixit: Misericordiam & iudi A cium cantabo tibi Domine. Ps. 100. Manus iustitiæ ita grauis est, vt omnia infortunia, quę S. Iob accepit, licet magna fuerint, ipsa huius manus tactum appellauerit, dicens: Mi Iob 19. seremini mei, quia manus Dñi tetigit me. *O sancta Maria señora*, quā grauis manus est Dei iustitia, siquidem tot diuitiarum iactutā, tot filiorum mortes, tot vulnera, ac tantam sui corporis corruptionem hic sanctus vir tactum illius appellat. Quid esset, si Deus plena manu illum percussisset, siquidem vnus duntaxat tactus id est, *Toque* ei tam grauis visus est. De hac terribili manu idem sanctus Iob dicebat: Duo B tantum ne facias mihi, & tunc à facie tua Iob 13. non abscondar. Manum tuam longe fac a me, & formido tua non me terreat. Quasi diceret: Domine vt ego audeam loqui, & coram tuo diuino conspectu apparere, nec terrore tuæ diuinæ maiestatis obstupescam, me, obsecro, à grauissima manu tua eripe. De hac etiā S. Dauid aiebat: Psal. 10. Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis. Id est grauem iustitiæ tuæ manum super hereticos, Turcas, Mauros, Ethnicos, infideles, & nō super nos repone, quin potius manum tuæ diuinæ misericordiæ in nobis colloca. Immitte manum tuam de C alto, eripe me de aquis multis. Ps. 143. Hanc igitur misericordiæ manum a Domino postulare debemus, vt super peccatorem ponat, ut audiat, loquatur, & cum regio Psal Psal. 84. mographo tanquam perfectissimus obediens dicat: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Et, os meum aperui Ps. 118. & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam, hoc est, ex intimo corde preces ad te Domine fudi, ut mentem meam corroborares, quo mandata tua per gratiam adimplere possem.

Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius, & ex D *puens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit, & ait illi: Ephethah, quod est adaperire, & statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.* Nemo adeo stupidus erit, qui in his Domini cæremonijs otiosum aliquid esse credat, omnia mystica sunt, omnia salutarem doctrinam sub his imaginibus continent. Vt igitur qd Dominus hac noua curandi ratione, docere

A docere uoluerit, expediamus, a primo incipiendum est. scilicet, quod ægrotum a turba separauit. In quo innuere uoluit, (cum in hoc homine surdo & muto is designetur, qui mentem habet surdi & mutam) ut quisquis a peccatorum contagio immunis esse cupit, eorundem peccatorũ occasiones non minori studio quam ipsa peccata fugiat. Cum enim corruptæ naturæ uitio peccatorum semina intra nos maneant, facile peccandi opportunitate oblata cupiditates, quæ uelut sopitæ erãt, excitantur, & quæ intus latebant, foras

B erumpunt. Cuius rei imaginem in silice

Simile. ære percusso passim uidere licet. In uenis quippe silicis quædam ignis scintillæ latent, quæ ubi silex ferro ictus fuerit, emicant protinus, quibus facile ignis accenditur. Ad hunc modum cupiditatum nostrarum scintillæ, quæ in imo pectore uelut in silice latent, ubi æris ictus accesserit, hoc est ubi peccandi opportunitas oblata mẽtem pupugerit, statim cupiditatis scintilla, quæ intus latebat, foras exilit, a scintilla autem una, (ut sapiens ait) augetur

Eccl. 11 ignis, quo mens nostra ad ...tur atque accenditur. Ab hoc igitur tãto periculo sublata peccandi opportunitate liberamur.

3. Re. 6 Narrant diuinæ litteræ, ꝙ domus Dei cũ

C ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata est, & malleus & securis & omne ferramentum non sunt audi-

3. Re. 8. ta in domo cum ędificaretur. Cum autem postea dedicatio eius fieret, quando, scilicet, Deo consecranda erat, ait ibi sacer textus. Nebula impleuit domum Dñi, & non poterant sacerdotes stare, & ministrare propter nebulam. In quo significatum est, quod ad opera corporalia & materialia exercenda, uix impedimentum aliquod seu contradictionem inuenimus, cum autem nos ipsos Deo uolumus addicere &

D consecrare, statim superueniunt obscuræ nebulæ & asperæ, quæ nos impediũt, quæ sunt hominis obscuræ & deprauatæ conscientiæ. Idcirco ab illis nos segregare oportet, si mentibus nostris remediũ adhibere

Iob. 12. contendimus. In sancto Iob sic dicitur. Interroga uolatilia cœli, & indicabunt tibi. O magnam filiorum Adæ confusionem. Animaduertire, qualiter eos suę passiones & affectiones præcipitarunt, ita ut necessariũ sit eis uolatilia cęli pro magistris date. Ab illis ergo, ô homo, disce, & particulariter ad apibus, quæ hyberno tempore A uirium suarum debilitatem sentientes in aluearibus latent, & quæ illa non habent in terræ cauernis se abscondunt, timẽtes, si in publicum prodeunt, se ab aere rapiendas esse, uel a pluuia suffocãdas. Ne igitur frater sis brutis animantibus ineptior, ne permittas te ab apibus superari fragilitatem tuam agnosce, & tempestates, quæ cõtra spiritualem uitam insurgunt, fugere labora, quære angulum, in quo ab hominũ cœtu & congregatione separatus inclusus uitam agas tranquillam. De homine nam- Isa. 32.

que prudente apud S. Isaiam scriptum B est. Et erit uir sicut, qui absconditur a uento & celat se a tempestate. Quod si tantopere improborum hominum conuersatio uitanda est, quanto magis fœminarũ? Eccl. 42

De quibus sapiens ait. In medio mulierum noli commorari, de uestimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas uiri. Et quod magis in hoc admirari debemus & nos terrere debet, est, id quod in Prouerbiis Salomon ait, scilicet. Nunquid potest homo abscõdere ignem in corde suo, ut uestimenta illius non ardeant, & ambulare super prunas, ut non comburantur plantæ eius? In chronicis fratrum Minorum traditur quendã religiosum adeo castitatem coluisse, ut oculos suos coram C aliquo aperire nec personam aliquam aspicere auderet. Interrogatus autem ab alio monacho, quare cum gratia Dei adiuuante tam castus esset, ita usum obseruabat, sic respondit. Scito frater, quod cũ homo id, ad quod ex obligatione astringitur, facit, Deum ipsum si ita dici potest, obligat, ut ei faueat, quando uero id, quod facere debet, minime efficit, Deũ ab obligatione (ut ita loquamur) liberat, ne ei faueat. Cum Abimelech rex Sãram in domũ suã adduceret (ut sacræ ferunt literæ) post- D quam intellexit illã esse Abrahæ uxorem, seipsum excusabat dicens In simplicitate cordis mei, & in mũditia manuũ mearum feci hoc. Dixitq; ad eũ Deus: Et ego scio, quia in simplici corde feceris, & ideo custodiui te, ne peccares in me, & nõ dimisi, ut tangeres eam. In hoc manifeste ostenditur donũ Dei esse peculiare non peccare aliquẽ postquam in occasione positus est, & illũ, qui se per malitiam in illam intromittit, dignum esse, quem Dñs permittat cadere. Quo circa non solum eget ...

A agere debemus, eò quod nobis scelera in se cõmissa condonat, sed etiam quoniam nos ipsos a plerimis, in quæ incidere poteramus, eripit. Super hoc autem uerbo quod Dominus ait. Ne pecces ires in me, rationi consentaneum est adnotare, quod cum dęmon aliquem tentat, non solum animam eius destruere intendit, sed finis illius præcipuus est, Deum ignominia afficere. Quapropter tu, ô Christiane, contra eum debes illo zelo dimicare, quo rex Dauid eum gigante certauit. Cui (ut ex sacra Regum historia patet) ipse sanctus Dauid dixit. Dabit te dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum a te, vt sciat omnis terra, quia est dominus Deus in Israel,
B & nouerit uniuersa Ecclesia hæc, quia nõ in gladio nec in hasta saluat dominus, ipsius enim est bellum. Non attendebat sanctus adolescens ad honorem neque ad libertatem populi Israel, sed tantum gloriam & honorem Dei aspiciebat: & ideo dicebat, Bellum, v. gloriam & honorem esse illius, & his considerationibus cor suum ad decertãdum inflammabat. Eisdem etiam quilibet Christianus ad præliandum contra dæmonem se debet incitare, ne, scilicet, Deus ipse offendatur.

i. Re. 17

C Quamuis autem omnia, quæ ut hunc surdum & mutum sanaret, Dns fecit, mystica sint, (vt diximus) illud tamen maxime mirabile uidetur, quod ipse eum omnipotens sit, ingemuit. Maximum enim malum esse necesse est, quod potentissimo Domino gemitum excutere potuit. Hoc namque fecit initio mundi eum omnis caro corruperat uiam suam, ipse dolore cordis tactus fuisse dicitur. Idemque cum stupendam Iudæorum cæcitatem & uastationem eorum animaduerteret, lachrymatus est, dicens. Si cognouisses & tu. Sic igitur eum in hoc ægro hominẽ spiritualiter surdum & mutum contemplatus esset, ex imo pectore gemitũ duxit. O quam magnam alapam bonus Iesus hic peccatoribus impingit, qui eum peccatis circundentur, uiuunt tanta alacritate, & tanta lætitia rident, ac si contra Deum lapideum uel ligneum, qui nec audit, nec uidet, nec sentit, peccauissent. O miseros vos, siquidem ipse dñs propter peccata uestra plorat & ingemiscit, vos vero tãquam mente capti, qui periculũ, in quo uel santur, non intelligunt, hilares ridetis. De ini-

Gene 6.

Lucę 19

D

Psal 37.

quitatibus regius Propheta inquit. Sicut onus graue grauatæ sunt super me. Quod si ipsæ adeo graues sunt, quare peccator earum onus non sentit, quin potius illas vno die & una hebdomada, & uno mense atque etiã uno integro anno humeris suis habere delectatur. Ad hoc respondetur id quod Aristoteles de elementis ait, scilicet elementum in suo loco non ponderare. Dũ homo in profundo maris submersus est, licet supra se mille amphoras aquarum habeat, pondus illud, eum tam graue sit, minime sentit, si autem quando ibi non est, in humeris unam duntaxat amphorã plenam aquæ portet, deficiscitur & sudat, ita ut eam portare non possit. Si vero quæratur, quare illud paruum aquę ei tam graue est, tanta autem multitudo, quantam supra se habebat, illi grauior non uidebatur, respondetur, quod elemẽtum in suo loco non ponderat, & cum aqua, dum in mari uel in flumine est, in suo loco sit, non ponderat, illa uero, quæ in amphora; quia in suo loco non est, ponderat. B. Augustinus in libro de natura boni, & alibi inuestigat, quis sit proprius peccati locus. Et inquit, non esse corpus, quoniam lapides corporei sunt, & tamen peccatum non habent, necesse sensus, nam bruta animantia sensibus minime sunt expertia, & tamen peccatum nequaquam habent: Itaque, neque intellectus potest esse peccati locus, sed sola deprauata uoluntas, in qua dam peccatum est, in suo loco sistit, & non ponderat. conuertatur ergo ipsa mala uoluntas, & desinat esse improba, & iã peccatum in suo loco non erit, ac tunc graue peccatori uidebitur, ipsiusque grauitate oppressus peccator ingemiscet, & lachrymas ex corde abundãtissimas profundet, se ipsum tam uili re oppressum contemplans. Per multũ temporis spatiũ rex Dauid in peccato fuit, & graue ei non videbatur eo quod voluntatem deprauatam habebat, & peccatum eius tunc in loco suo erat, eum autem ad Dñm conuersus est, ei tam graue extitit, ut diceret. Sicut onus graue grauatæ sunt super me (scilicet iniquitates.) Afflictus sum, & humiliatus sum nimis, & rugiebam a gemitu cordis mei.

A

Simile.

B

C

B. Aug. li. de lib. arbit. & lit. de na. bo. et li. de fed ad Pet. contra Mãn.

D

Psal. 37.

Quapropter (charissimi fratres) uos oro per infinitam huius superni Saluatoris clemẽtiã, & per lachrymas, quas pro peccatis nostris profundere dignatus est,

A ut vestras deprauatas uoluntates componere & reformare contendatis, quo peccatorum pondus sicut oportet, sentiatis, & sic ploretis & gemitus edatis per veram pœnitentiam, qua comparatur gratia in hoc seculo & postea gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

IN EADEM DOMINICA Vndecima post Pentecosten.

B Concio Secunda.

Exiens Iesus de finibus Tyri, &c. Marci 7.

Habemus in hac sacra huius diei lectione mirabilem quandam ægroti curationem longè alijs dissimilem quas in euangelica historia legimus, quæ sane magnis mysteriis salutarique doctrina referta est. Narrat enim sanctus Euangelista
C Domino a finibus Tyri & Sydonis egresso (quę urbes erāt gentilium vbi Chananeæ filiam a dæmone liberauerat) oblatum ei à quibusdam hominibus surdum quendam & mutum deprecantibus, ut illum ab his duobus grauissimis incommodis solita pietate, qua nemini ad se confugienti salutarem opem denegabat, curare
Simile dignaretur. Quando aliquis iter facit defessus, languens, & fame ac siti oppressus, magnum solatium ei esse solet, si discus pretiosis fructibus plenus ad manducan-
D dum sibi offeratur: pijssimo Iesu, cum pedes fatigatus & defessus iter faceret, cupido inueniendi aliquem, cui benefaceret, & cum quo misericordia uteretur, quidam ęgrotus & egenus oblatus est, qui quidem ei gratior & iucundior extitit, quam fructus recentes, pulchri ac maturi viatori sunt. Hic est enim pijssimus ille Domi-
Eccl. 8. nus, de quo Ecclesiasticus postquam plurimas hominum miserias retulerat, sic ait Effundit super eos miser. cord am suā. Vbi alia translatio habet. Effundet super eos misericordiam suam. Et alius translatu lit. Effundit super eos misericordiam suā, & sic est in contextu Græco, & sic & legit, Rabanus. In quo significatur Deus nunquam cessare erga miseros homines mise- A
ricordias operari. Et ita in verbo, Effudit, diuinæ misericordiæ abundantia ac sana voluntas, qua hominū miseretur, aperte ostenditur. Sitis hoc manifeste hic apparuit, siquidē isti homines ab eo tātummodo postularunt, vt ægroto manum imponeret, ac liberalissimus Dñs, manus, digitos ac saliuam suam imposuit. Largiores Deus manus habet, q̄ homines os, siquidē plus dare solet, quam ipsi ab eo petūt. Atque ita inuitans nos B. Iacobus ad petendum ab illo, inquit. Qui dat omnibus af- B
fluenter & non improperat. Et D. Paulus. Ephes. 3
ait. Qui potēs est omnia facere superabundanter, quam petimus, aut intelligimus. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui sic uermiculis terræ uilissimis fauet. Quis, fratres, hæc audiens cum fiducia in suis necessitatibus, ut a tam pijssimo Domino postulet, non accedet? Ad hoc B. Ioānes nos inuitat, dicens. Si reprehenderit 1. Ioā. 8
nos cor nostrum, maior Deus est corde nostro, & nouit omnia. Id est, si qū cor nostrum & conscientia nostra nos reprehendit, ad Deum accedere nequaquam audeamus, ne animo cadamus: Deus enim maior est corde nostro. pietatē infinitam habet ad nos recipiendum, nobisq; remediū adhibendum, & ideo nos inuitat, ut in ipso confidamus. Quemadmodum cum aliquis plenus est uulneribus fœtidis & corruptis, si chirurgus aduulnera illa sananda Simile.
eo accederet, & ipse ægrotus ei diceret. Ne huc Domine accedas, eo q uulnera mea pessimum odorem ex se emittunt, ita vt egomet meipsum ferre non possim, & adeo corruptus sum, ut nec tu etiam odorem pessimum ferre possis, ipse uero chirurgus pietate commotus ad eum accede D
ret dicēs. Si tu de te ipso horrorem habes, ego certe de te non habebo, imo potius omni beneuolentia & amore te curabo & tuis uulneribus remedium diligentissime adhibebo. O immensa Dei bonitas. Animaduertite singulatē Dei ergo peccatorē amorē. Peccator de se horrorem habet, & Deus de illo maiorē. Maior est Deus corde nostro. Quocirca ò peccator, accede & postula: remedium enim opportunissimum inuenies. Vbi nos legimus apud sāctū Dauid. Exaudiat illum de cęlo sancto Psal. 16.
suo, alij transtulerunt: Exaudiet illum de loco sancto suo. Et sic est in contextu Græco

A Græcè,& sic etiam legũt B. Hieronymus & B. Augustinus,& in paraphrasi Chaldaica habetur. Exaudiuit illum de cœlo sancto suo. In quarum translationum varietate significatur Deum omni tempore paratum esse ad audiendum peccatorem & ad subueniendum oppresso,qui ad ipsum accedit,& quod magis negotium hoc amplificat,est,Deum sibi honorificum(ut ita loquar)reputare, ut homines in suis necessitatibus ad eum accedant, & ut ipse eis tanquam piissimus pater remedium

Psal.49. adhibeat. Atque ita apud regium Psalmographum inquit: Audi populus meus & loquar Israel, & testificabor tibi, Deus

B Deus tuus ego sum,non in sacrificiis tuis arguam te; holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper. Id est. In hoc nihil habeo de quo vos reprehendam,quam plurima enim quotidie mihi sacrificia offertis. Quid ergo est, quod tibi placet,& quid de nobis uis Deus æterne? Ipse paulo inferius explicat,dicens. Immola Deo sacrificium laudis,& redde Altissimo uota tua, & inuoca me in die tribulationis, eruam te & honorificabis me. Id est. Cum in uestris necessitatibus ad me confugitis

C me honore afficitis. Talis profecto clementia tuam infinitam Domine maiestatem decet: fœlices illi,qui ex ea commodum sciunt elicere. Diligentia quam hi homines adhibuerunt proponentes corã diuino medico hunc ægrotum, & procurãtes eius corporalẽ salutẽ, laude digna est, sed certe multo magis meritoria & maiori laude digna est illa, quam iusti adhibent contendentes, ut peccatores spiritualem salutem cõsequantur,& ad Deum suis sanctis admonitionibus & consiliis accedãt.

Ro.12. Enumerans D. Paulus Spiritus sancti do-

D na,inquit. Siue qui exhortatur in exhortando. Vbi aperte docuit quod aliquem peccatorem exhortari,& ad veram pœnitentiã efficaciter induci,est Spiritus sancti donũ ideirco humiliter & instanter illud ab eo postulare debemus. B. Bernardus quendam sceleratum hominem sic ad Dominum conuertisse fertur. Prius ei prædicauit, & ipsum precibus exorauit, ut cum Deo pacem ageret,quod cum peccatori non placeret, vir sanctus ab eo petiuit, ut saltem cum Domino per tres dies inducias faceret,relictis interim suis sceleribus,cui consilio peccator acquieuit. Transactis uero illis tribus diebus seruus Dei alios tres pro

A pter sacratissimam virginem Mariam postulauit,postea alios tres in B. Ioannis Baptistæ(cui ille se deuouerat)reuerentiam petiuit. Quibus finitis tãta uoluptate erga Deum homo ille affectus est,ut diceret. se nõ solum inducias, sed perpetuam pacem per totum uitæ cursum cum diuina maiestate uelle pacisci. In quo certe apparuit, industriam illam Spiritus sancti fuisse, siquidem in indurato corde illo tam efficaciter operata est. Quanti, autem meriti hoc sit, ex eo conspicitur, quod D. Paulus ad

Thess.2. Thessalonicenses scribens testatur, dicẽs. Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ?Nonne uos ante Domi-

B num nostrum Iesum Christũ estis in Aduentu eius? Quemadmodum dux,qui in-

Simile. duxit ad pugnandum milites, post acquisitam uictoriam coronatur, eo quod ipse il-

Aliud. lius causa extiterit:sic qui splẽdidum candidarum actionum exemplũ aliis subministrant,& eos uerbis admonent, ingenti laude & gloria digni sunt. Et ita in Eccle-

Eccle.3. siastico dicitur. Qui docet filium laudabitur in illo. Eia fratres mei,siquidem hoc intelligitis, in id totis viribus incumbite, & cum uideritis aliquem a Deo instinctu

C dæmonis separatum omnibus uiis & rationibus contendite,ipsum iterum ad Dominum dirigere. Et si hoc cum extraneis agendum est,multo diligentius & maiori cum ratione cum filiis uestris obseruare debetis. Magna profecto confusio est,vos qui patres filiorum estis, nimis solicitos esse atque anxios,vt post mortem uestram ipsi diuites remaneant,nunc uero nullam rationem de eorum uirtute ac bona

Simile. mole habere. Insanus & maxime demens diceretur ille, qui cum pedes ægritudine

D podagræ tumidos haberet & manus vulneratas & lepra coopertas, omni cura & solicitudine ocreas angustas & comprimentes pedes,& manicas pretiosas quæreret. O stulte stulte,nonne uides ocreas ipsas pedibus tuis nocumento futuras esse, quoniam ipsi infirmi sunt, chirothecas uero pellem manibus tuis esse detracturas?Contra prius salutem pedibus ac manibus adhibere, & postquam sani fuerint nec ocreæ pedibus,nec chirothecæ manibus nocebunt. Dicere soletis, filios uestros esse pedes & manus uestras. Si igitur ipsi pedes & manus tuæ vitijs corruptæ

sunt,

A sunt, insanū profectò est, eis multa bona tēporalia relinquere, illis enim magis cor rumpentur, & deteriores fient. Id enim perinde est, ac si ocreas & chirothecas pedibus tumidis, & manibus lepra infectis adhibentes. Labora, frater mi, & da operam, ut filij tui ab spiritualibus infirmitatibus sanent, ne sint mendaces, superbi, & inhonesti, vel ludo dediti, sed ut sint boni ac virtute prædìti, & si hoc habuerint, ditissimi, post mortem tuam remanebūt. Sic sanctus senex Tobias filio suo dicebat: Noli timere fili, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bonum. Quod si illi fuerint virtute prędìti, tunc diuitijs, quas post mortem eis reliqueris, digni erunt. Sed proh dolor, quot hodie reperientur, qui non solum filios suos, uel etiam extraneos ad Iesum Christum minimè adducunt, sed Sathanæ munere fungentes, eos à diuino amore ac seruitute uerbis suis ac deprauatis exemplis auertunt. Quibus Propheta

Isa.9. Isaias seuerè minatur, dicens; Disperdet Dominus ab Israel caput, & caudam in curuantem & refrænantem die una. Vbi

C alij transtulerunt: Deprauantem, sic etiā legit B Hieronymus. Per caput & caudā nobiles, & ignobiles intelliguntur. Sed multò magis timenda est illa Domini cōminatio, quam apud D. Mattheum ipse ponit, dicens: Qui scandalizauerit vnum ex istis minimis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & immergatur in profundum maris. Quid autem sit scandalum, egregie

B. Aug. li. 22. cōtra Faustum. B. Augustinus ostendit, inquiens; Scandalum est dictum, vel factum, vel concupitum minus rectum, præbens occasionem ruinæ. Et D. Hieronymus exponens illud

D D. Matthæi, Scis quia pharisei audito hoc

D. Hier. sup. Ma. verbo, scandalizati sunt, sic ait; Quando legimus, Quicunque scandalizauerit, hoc intelligimus, scilicet, qui dicto, uel facto occasionem ruinæ dederit. De hoc etiam videre poteris D. Thomam, qui illud eleganter suo more tractat. Quæ lingua poterit explicare, quantum scelus illorum sit, qui non solum Deum offendunt, sed alios ad id faciendum impudenter inuitant? Hæc est magna perditionis mundi pars. Non contenta fuit Eua Dei, præceptum frangere, sed (vt sacra scriptura refert) vidit quod bonum esset lignum & tulit de fructu illius & comedit, dedit-

A que uiro suo Et alibi quædam ex filiabus Loth ad aliam dixit; Ecce dormiui herī cum patre meo, etiam demus ei vinū hac nocte, & dormies cum eo. Deus nos à tanta peruersitate eripiat. Primum præceptū, quod inter amicos Marcus Tullius seruandum esse dixit, fuit, ut nullus propter amicum suum peccaret, nec ei aliquid, quod ipsum ad peccandum adduceret, persuaderet. Fœlix & nimium fœlix ille, qui hoc præceptum seruauerit. Inimicitias (ait Dominus ad serpentem) ponā inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius. O fons charitatis, pacis, & misericordiæ, quare te discordiatum authorem inter bonos & malos efficis? Vt homines doceam non esse minorem virtutem improbos amicos, qui ad malum inuitant, deserere, quam bonos, qui ad bonum alios incitant, conseruare. Non ueni pacem mittere, sed gladium, ait ipse princeps pacis Iesus Christus, veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam. Quibus verbis diuinus magister docet, debere quēlibet, se ab illo, qui occasionem peccandi præbet, siue pater sit, uel mater, omni cura & studio separare.

Gen. 19

Gene. 3. B

Mat. 10

C

Omnia hæc a nobis dicta sunt occasione sumpta à pietate, qua hi homines erga proximum suum egenum vsi fuerunt. Hunc igitur ægrum Dominus mirabili quadam ratione curauit, Tulit n. eū a turba seorsum, *Et misit digitos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cælum ingemuit & dixit, Ephethah quod est aperire, & statim apertæ sunt aures eius & solutum est vinculum linguę eius, & loquebatur recte.* Quis hoc genus curationis non miretur? Quis hęc omnia mysterijs uacare credat? Si enim in tota hac mundi fabrica nihil otiosum a natura authore factum est, quonam modo idē ipse omnium conditor in morborum curatione cæterisq; operibus gratiæ aliquid otiosum fecisse putandum est? Illuminet corda nostra, qui lux uera est ipse Christus Iesus, ut ea intelligamus. Vt igitur hæc mysteria excutere incipiamus, notandum est cum sanctis patribus ægrotum hunc surdum & mutum periculosissimè

D

quendam

A quendam animorum morbum significare, eorum uidelicet, quibus omni pene ad salutem aditus industria Satanæ interclusus est. Is namque sensus omnes, per quos lux aliqua obtenebratæ menti fulgere possit, obstruere contendit, os enim eorũ claudit ne opem Domini implorent, sine qua nemo ab eius uinculis eximi potest. Aures etiã cordis ita claudit, vt nullis nec internis Dei motibus, nec externis concionatorum vocib. quidquam proficiant. Multos enim reperies, qui cum tota ferè vita concionibus audiendis interfuerint, in quibus quamplurimas comminatio-
B nes ac Dei promissiones audierunt, & nullam earum aure cordis acceperunt, iidem prorsus maneant, qui antea fuerunt. Loquens Dominus de Pharisæorũ ac doctorum duritie, & obstinatione, dixit. Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem atque dicentibus: Cantauimus vobis tibijs, & non saltastis, lamentauimus & non plorastis. Quasi diceret: O infœlices homines, venit Ioannes Baptista prædicans timorem, horrorem, & luctum, & uos ad Deum minimè conuersi estis. Veni ego, uobis amorem, peccatorum remissionem, gra-
C tiam, & regnum cœlorum prædicans, & vos doctrinam meam abhorretis, itaque nec amore, nec timore in veram pœnitentiam & Dei amorem adduci potestis. Hoc idem multis in suis sceleribus obduratis dicere possumus. O duriores Adamantibus, Quæ obsecro spes salutis vestræ haberi potest, siquidem nec blanditijs, nec asperitate vos Deo summittere vultis? Infœlices animæ, quæ nec suauibus medicamentis, nec cauterijs ignis sanitatem consequuntur. Homines, qui nec inferni ignibus nec præmijs cœlorum propositis cõuertuntur, & à Domino reniam postu-
D lant, quibus rebus conuertentur? Hos igitur surdos & mutos ægrotos, quẽ Dominus tantis cæremonijs sanauit repræsentat, quarum prima fuit, apprehendere eum de turba seorsum. O fœlicem hominem quem Christus Iesus à rudi turba segregat. Nec ab re turba uocatur, nam in ea maximæ dissidiæ & turbationes insurgunt. Ne sequaris turbam ad faciendum malum, ait Dominus, nec iudicio plurimorum acquiesces sententiæ, ut à uero deuies. Etenim qui rudem, & tumultuantem turbam sequitur, calamitatibus plurimis se exponit, & innumeras patietur perturbationes. Ideo ubi nos legimus: Non est tibi nihil in hoc sæculo, alia translatio habet, Non est tibi nihil in sacculo & sic etiam est in contextu Græco. Conuenienter hic mundus appellatur sacculus, in eo nãque omnia inuoluta & absq; ordine aliquo sunt, sicut illa, quæ in sacculum includuntur. Hoc igitur donum ardentissimis votis optabat sponsa; ideo dicebat: Trahe me post te, & curremus in odorem vnguentorũ tuorum. Ecce quomodo à turba fluctuanti exire affectat, sed per se sola id efficere non ualet, nisi sponsi Christi Iesu virtute fulta.

Lucæ 7. | Exo. 13 | Eccl. 1 | Cant. 1.

Primum igitur ægrotum seorsum à turba separat, vt is, qui sanari cupit, intelligat à turbulentis huius mundi curis atque negotijs paulisper secedens de salute sua cogitare debere. Eum etiam à turba separat ad significandum esse aliquos homines, qui de proximis detrahere, & ea, quæ de ipsis dicuntur, audire adeò soliciti sunt, ac de lingua & auribus ita laborãt, ut ab hac infirmitate minimè sanẽt, nisi prius ab illorum congregatione, qui eis detrahendi de alijs sunt occasio separentur: Conquerebatur S Isaias dicens:
C Væ mihi quia tacui, quia uir pollutus labiis ego sum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. Vbi illud, & causam denotat, & sic est sensus, uir pollutus labiis ego sum, quia in medio populi polluta labia habentis ego habito. Quam plurimi nunc de hac ægritudine possunt etiam conqueri, & ideo ut sanitatem consequantur, oportet eos ab hominum turba seiungi, & vniuersaliter omnibus peccatoribus conducit, si a suorum scelerum infirmitate sanari cupiunt, occasionem peccandi relinquere. Quamobrẽ apud S Ieremiã dicitur: Si reuerteris ad
D me Israel, ait Dominus, ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua à facie mea, non commouebetis. Quibus verbis Spiritus sanctus docet, neminẽ ad Deum uere conuerti, nisi illum qui à peccatis suis conuertitur, nullus autem uere conuertitur, nisi prius occasiones peccatorũ, quæ offendicula uocantur, deponat. Si quis habet capitalem hostem, non solum eum pertimescit, sed etiã omnes qui eius sunt factionis, ipsiusque partes agunt. Sic non

Isa. 6. | Ierem. 3 | Simile.

non solum peccatum, sed omnes occasiones, quę eius partes agunt, pertimescere de
A bemus. Et sic in Ecclesiastico dicitur. Qui
Eccle. 7. timet Deum, nihil negligit: omnia timet, & de omnibus sibi prouidet. Quod si Salomon egisset, & recordaretur eius, quod
Pro. 14. in prouerbijs dixit, scilicet, Sapiens timet & declinat a malo, stultus transilit, & confidit, non incidisset in tantam cōfusionē, quātam incidit. Ob hoc etiam tam pauci a suis sceleribus sanitatem consequuntur. Ascende in Galaad, & tolle resinam uirgo Aegypti, frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi, ait S. Ieremias.
Iere. 46.
B Quib. uerbis ad literam sanctus uir remedijs cludit, quæ Ægyptus quęrebat ad eximendum se ex Dei flagellis, significās eis minime profutura esse. Spiritus uero huius literæ tecum, o peccator loquitur, & inquit: Quid tibi, o miser, prodest, ut in sacrosancta Ecclesia tot tamq; efficaces sint medicinæ, (qualia sunt diuina sacraméta, & illa admirabilis resina, uidelicet, sacratissima Iesu Christi caro) si tu ad illas accipiendas te ipsum, ut oportet, nequaquam præparas, nec ab occasionib. ad malum inuitantibus te uis auertere? Frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi,
C quin potius illa in tuam erunt maiorem damnationem. Quid prodest in pharmacopolium ad quærendas pictimas ac potiones cor tuū lætificantes, aliaq; e saluti fera medicamenta, te conferre, si cum illis
Simile. simul uenenum sumis? Deprecare igitur frater cælestem medicū Iesum Christum, ut sua potenti manu te de turba seorsum apprehendat, & in tranquillo statu semotum ab omni peccandi occasione constituat. Loquens D. Paulus de hoc superno
Gal. 1. Domino inquit: Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti seculo nequam. Non uult sanctus
D Apostolus dicere, Christum Redemptorē nostrum uoluisse mori, ut nos a b hoc seculo per mortem eriperet, sed vt efficeret, ne uitam turpem, cupidam, superbam, atque ambitiosam uiueremus, hoc enim est a seculo nequam nos eripere. Atq; ita apud
Isai. 9. S. Isaiam de illo dicitur: Vocabitur pater futuri seculi, quoniam aliud seculū longe melius, purius, & candidius, uidelicet, uitā iustorum ab omni peccati occasione alienam, facturus erat. Postquam uero Dominus hominem a turba secreuit, misit

digitos in aures, quia (ut diximus) ægrotus hic surdus & mutus obduratæ mentis hominem repræsentat, quisquis autem hoc modo sic obduratus est, etiam si omnia diuinorum uoluminum oracula ante illum proposueris, nihil prorsus aure Ecc. 21
cordis accipiet. Et sic de illo dicitur. Cor Ecū. 27
fatui, quasi uas confractum, omnem sapientiam non tenebit. Et rursus, Quasi in percussura cribri remanebit puluis, sic aporia (id est scoria) hominis in cogitatu illius. Hoc est. Non percipit nec cogitat, aut animum adiungit nisi rebus immundis & scorijs huius seculi istius autem B
miserandum stuporem Dominus per Ieremiam Prophetam designauit, tum ait: Iere. 5.
Audi popule stulte, qui non habes cor, qui oculos habentes non uidetis, & aures & non auditis. Quod uero ait, stultum populum non habere cor, significat, ita sensu ac mente obrutum esse, ut nec periculi, aut morbi sui magnitudinem agnoscat, nec eius remedium quærat. Hoc enim fratres inter leues & graues corporis morbos distat, q leues quidem nec multū sentimus, nec admodum diligenter eis remedia quærimus, at quo grauiores sunt, eo Simile.
maiorem nobis sensum doloris incutiunt, & ad quærenda remedia acrius incitant. §
Longe tamen aliter in animæ morbis cuenit, pios enim uiros perfectiorisque uitæ studiosos leuia etiam peccata non leuiter angunt. Quod quidem longe aliter in grauissimis sceleribus contingit, quæ quanto grauiora sunt tanto minus sentiuntur, quoniam ipsam uim sentiendi in hominibus impediunt. Quod aperte Salomon significauit, cum dixit. Impius cum venerit Pro. 18.
in profundum malorum, contemnit, hoc est: Pro nihilo ducit grauissima etiam delicta committere. In has igitur aures necesse est, ut cęlestis medicus digitos immittat, id est, spiritus sui dono ad recte audiendum D
idoneos efficiat. Quo quidem beneficio in Actibus Apostolorum fœminam quandam nomine Lydiam Dominus affecit: cuius ipse aperuit cor, ut perciperet quæ a Paulo dicebantur. Ergo fratres, cum ad concionem conuenitis corda uestra in Deū attollite, illum suppliciter exorantes, ut digitos suos, id est, dona spiritus sui in aures mentis uestræ immittat, quibus intendere iis, quæ dicuntur, possitis, & vt ad salutem audiatis: Sic enim audire ipsius

A sius donum est & beneficium, quemadmodum in Prouerbiis legimus. Oculum videntem & aurem audientem Dominus fecit vtrumque. Hoc est: ea, quæ ad salutem nostram pertinent, recte intelligere, eademq; piè & religiosè audire, vtrumque Dei munus & gratia est. Ceterum non solum digitos Dominus in surdi aures immisit, sed etiam saliua linguam eius tetigit. Per saliuam autem, quæ ex ore procedit, Dei sapientia, quę ex ore altissimi prodiit, significatur. Sapientię autem nomen à sapore deductum spiritualem suauitatē atque dulcedinem repræsentat. Hoc est B etiam aliud beneficium ad salutem nostrā maxime necessarium: non enim satis est diuini uerbi mysteria intelligere, nisi illa etiam spirituali quodam sapore degustemus. Ob cuius rei defectum sæpenumero euenire solet, imperitos & illiteratos homines ad illud audiendum magis propensos esse, quam sapientes. Atque ita audiēs B. August. enarrare D. Antonij Abbatis deuotionem, in hæc verba prorupit. Surgunt indocti & rapiunt cœlum, & nos cum nostra scientia in carne & sanguine volutamur, & in infernū demergimur. Vt igitur intellectus quæ intelligēda sunt C percipiat, tactus aurium necessarius est: vt autem affectus ea, quæ intelligimus amplectatur, diligat, atque degustet, palatum animæ saliua Christi Iesu, hoc est, sapientię dono sanandum est. Quod variis vitiorum morbis infectum erat, vt cui antea sola terrena noxia sapiebant, nunc sola cælestia atque diuina dulcescant. Apis hic unum florem, ibi alium carpere solet, & postea ad aluearium se recipit, & ibi mellificat, nam si totum tempus in colligendis floribus consumeret, & nunquam vellet mellificare, inanis esset eius D labor & diligentia. Sic (fratres mei) licet quam plurimos flores in una atque alia concione carpamus, si nunquam nos ipsos ad illos exprimendos in aliquem locum recipimus, hoc est, si diuinas sententias, quas intellectu nostro percipimus, non meditamur, parum nobis proderit, quidquid vel audimus, vel legimus. Hoc autem ex eo oritur, quia spiritualia non degustamus. Quapropter maxime oportet nos hanc diuinam saliuam à Domino humiliter postulare, ut illa degustantes, ipsa sępenumero animo, euoluamus & ab eis magnā educamus utilitatē.

Pro. 20.

Simile.

A Postquam Dominus ægroti linguam tetigit, aliud longe mirabilius operatus est, *Suspiciens enim in cælum, ingemuit.* O gemitum mirabilem omni adnotatione dignum. O Iesu bone, & hominum amantissime, angelorum gaudium, & cunctorum beatorum lætitia, quid subest causæ, ut suspiciens in cælum, ingemiscas? Oculorum aspectus cum affectione, cordis desiderium semper uno eodemque fere motu coniunguntur, oculi enim cordis sunt prænuntij, atque ita dicere soletis, eo aspiciunt oculi, ubi cor B diligit. Ideo in Ecclesiastico dicitur: Posuit oculum ipsorum super corda illorum: nam id, quod corde manifestari non potest, oculis, qui sunt cordis præcones, ostenditur. Plinius etiam inquit: Profecto in oculis animus inhabitat, nec ulla ex parte maiora animi indicia cunctis animalibus, sed homini maxime, id est, moderationis, clementiæ, misericordiæ, odij, amoris, tristitiæ, & lætitiæ colligi possunt. Atque ita sacra scriptura hoc loquendi tropo vtitur ad explicandum, quomodo populus Dauid regem diligebat acceptus, inquit erat Dauid in oculis omnium, id est, omnes eum diligebant. Vt autem referret odium, quo Saul ipsum C Dauid prosequebatur, inquit. Non rectis oculis Saul inspiciebat Dauid. Hinc infertur, eum, qui in cœlum suspicit, & suspiria trahit, ibi suam habere sitam atque collocatam affectionem. Et hoc est singulare medium ad auferendam affectionem rerum terrenarum, & ipsam in cælo collocandam, videlicet illud sæpenumero attente suspicere. Aristoteles enim ait, amorem maxime oriri & fieri per sensum uisus. Quod & probatur ex eo quod apud Sanctum Ieremiam dicitur, scilicet: Oculus meus deprædatus est animam in cunctis filiabus vrbis meæ. Sępe numero Christus Redēptor noster in cęlum oculos subleuasse legitur, quippe qui suam ibi fixam habebat affectionem, & D hoc ideo faciebat, ut nos ad idem agendum erudiret. Et ingemuit ut hoc indicio declararet, inter innumera mala, quæ secum peccatum affert, hoc maximum & summum, quod illius summi rerum omnium Domini maiestatem violat. Hac enim de causa peccati deformitas

Exo. 31.

Ecc. 17.

Plin. lib. 11. c. 37.

1. Re. 18.

Arist. 9. Ethic.

Threno 3.

A tas, & malitia dicitur esse digna infinita, & sempiterna pœna, quod aduersus illum pugnat, cuius bonitas & maiestas est infinita. Quocirca mirum non est, si qui, quanta esset ex hac parte peccati deformitas, adeo perfecte nouerat, ingentem ex imo pectore gemitum duceret. Quod perinde fuit ac si cum peccante homine his verbis ageret: O si scires miser, in quem barathrum, cum Deum offendis, præcipitas. Ingemuit Dominus, ut tu etiam cum te in aliquo peccato immersum videris, ingemiscas, & nunc, siquidem per tempus licet, lacrymis & gemitibus tibi remediũ adhibere contendas. Euenire solet ut in pomum pulchrum, candidum & rubicundum, odoriferum & sapidũ, ita ut cor aspicientis lætificet, uermiculus ingrediatur, & ipsum breuissimo temporis spatio corrumpat, atque ita totum putridum absque odore, sapore & pulchritudine remaneat, sic vt ad nihilũ prosit, nisi ut in sterquilinium mittatur. Tu uero, qui illum pulchrum odoriferumque uidisti, dolore afficeris, cum ipsum corruptum reperis, & eo frui minime potes. Quanto igitur maiori cum ratione tu o peccator considerans animæ tuæ pulchritudinem, dum in gratia erat, & quàm odorifera ac sapida Deo, & angelis, eum autem in eam peccatum introiuit, quàm corrupta, & inutilis remansit, ita ut ad nihilum prosit, nisi ut in infernum torquenda mittatur, poteris lamentari? Quare ergo non ingemiscis, & ploras? O detestabilem amentiam. O execrandum stuporem. O spiritualem amiphrenesim, quæ hominé in tanto periculo constitutum ridere, ludere, epulari, & lętum diem agere facit. Quæ igitur uis ista est, quæ sic te obstupefacit, & a mente deducit, ut nolis exiguo huius uitæ labore redimere quod nullis vnquam cruciatib. postea redimendum est? Ad hanc sane peccatoris cæcitatem explicandam uerba desunt, mens deficit, affectus succumbit, & omnes ingenij humani uires satiscunt. Quocirca mirandum non est, si magnus ille humanæ salutis amator, dum obstinatum in scelerībus hominem in hoc surdo & muto mentis oculis contemplatur, pœnam illi diuino iudicio decretam animaduertens ex imo pectore gemitum ducat, vt nos exemplo suo mala nostra gemere, atque lamentari doceat.

Simile. B

C

D

Postquam ve: o ægrotum sanauit, verus magister humilitatis illis præcepit, ne cui dicerent. *Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant.* Vbi obseruandum est, quod impensum beneficium prædicantes non contra præceptum fecerunt, quin potius uehementer fidei, & gratiæ uirtutem annunciatio hæc declarat, & gratos sese ostendunt. Nec verbum hoc ut sonat accipiendum est, eo quod uoluntate absoluta rem hanc non reticeri uoluit Saluator. Vnde Beatus Augustinus ait: Si sciebat eos, sicut notas habebat, & præsentes, & futuras hominum uoluntates, tanto magis prædicaturos, quanto magis ne prædicarét eis præcipiebat, ut quid hoc præcipiebat? Pigris uolebat ostendere quanto alacrius, quantoque ferventius eum prædicare debeant, quando illi, qui prohibebantur, tacere non poterant. Mirabile dictu. Dominus vetabat, eos loqui opus singulare, quod patrarat, & ipse interne eos excitabat, ut uoce magna tonarent encomia illius. O mira satisque miranda fidei uiuæ energia, quippe quæ talis est, ut etiam adiurata, Dei laudes tacere nequeat. Huc pertinet illud Actuum: Non possumus ea, quæ audiuimus & uidimus, non loqui. Vbi merito torpor fidei nostræ arguitur, qui Dei innumera beneficia prædicare iussi silemus. Referens Diuus Paulus, cum ad Corinthios scriberet, immensa, quæ a diuina ac liberali manu beneficia acceperant, inquit: Non estis vestri: empti enim estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore uestro. Glorificate Deum ad internum affectum, & oris clamorem: portare uero eum in corpore ad externum opus attinet, ita ut uterque homo Christo Iesu seruiat fide viua, & opere, obsequium ei offerens, & summis eum laudibus extollens, iuxta illud Ecclesiastici: Exaltate illum quantum potestis, maior est omni laude. Exaltantes eum replemini uirtute, & repleti hic uirtute, & gratia, postea replebimur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

A

D. Aug. de cõcor dia euan geliorũ. B

Act. 4.

C

1. Cor. 6.

D

Eccl. 43

DOMI-

A

DOMINICA XII. post Pentecosten.

Concio I.

Beati oculi, qui uident quæ uos uidetis, &c. Lucæ 10.

Vt recte intelligamus quorsum Dominus verba hæc protulerit, quid S. Euangelista pauco ante referat, ex
B ponere necesse est. Ait enim ipsum Dominum discipulos suos ad euangelizandum misisse, potestatemq; illis lãguores curandi, dæmonesque pellendi tradidisse, quod cum ipsi fecissent, resque illis feliciter euenisset, læti ad eum redierũt dicentes: Domine, etiam dæmonia subijciuntur nobis in nomine tuo. Tum Dominus pro hoc tam fœlici nuntio æterno Patri gratias agens, quod sapiẽtiæ suę mysteria paruulis illis reuelare dignatus fuerit, ad eosdem his verbis cõuersus est. Beati oculi, qui uidẽt, quę uos uidetis, O Chri
C ste summa æterni Patris sapiẽtia, Vt quid Domine hos pauperculos homines, quos ex puluere terræ suscitasti, collaudas? Nõne vides, hoc esse aditum aperire, quo ipsi insolescant? Ad hoc responderi potest, virtutem laudare esse quandam iustitiæ distributiuæ partem, videlicet, unicuique quod suum est reddere. Patet autem quod laus uirtuti, & uirtutis studioso debetur. Qui uitiosum & sceleratum hominẽ laudat, contra distributiuam iustitiam facit, ei namque non laus, sed uituperium debetur. Quantum autem hoc malum sit, ex
Psal. 6. illo psalmi colligi potest, ubi regius vates
D Deum sic interrogat: Vt quid Domine recessisti longe, despicis in opportunitatib. in tribulatione? Et respondet: Quoniam laudatur peccator in desiderijs animę suę,
Eccl. 11 & iniquus benedicitur. Ideo Ecclesiasticus admonet: Ne laudaueris hominem in vita sua. Nequaquam vult dicere, ut hominem, dum uixerit, non laudes: cõtrarium enim Christus Redemptor noster fecit, cuius opera (vt ait D. Augustinus) sunt velut exemplar quoddam & norma rectissima, qua duci, & gubernari debemus. Scimus autem illum laudauisse Beatum Ioannem A
Baptistam, Centurionem, Chananæum, & Nathanael, & olim etiam sanctum Iob, Abraham, atque alios plurimos uiros sanctos, cum adhuc uiuerent, commendasse. Quid igitur significat, Ne laudaueris hominem in vita sua? Vult dicere hominem non in uita sua, sed in aliena esse laudandum. Quid homo ex se habes? Propheta Oseas id explicat, dicens: Perditio tua Oseę 13
Israel, tantummodo ex me auxilium tuũ. Quando gula, luxuria, aut superbia in te dominantur, hæc est uita tua, cum uero patientia, mansuetudo, & charitas in te regnant, hæc non uita tua, sed aliena est, id B
est, Christi: tantummodo ex me auxilium tuum. Idcirco Diuus Paulus ad Galatas Gala. 2.
scribens, Viuo, inquit, iam non ego, uiuit vero in me Christus. In ipsa ergo uita, quę aliena est, poteris hominem laudare, non autem in sua, quæ peccatrix est: Et ideo inquit sapiens: Ne laudaueris hominem in vita sua. Quod autem hoc ita sit, Diuus B. Bern.
Bernardus egregie explicat, dicens. Cum epist. 25
laudatur homo, in quo iam uiuit, non ipse, sed Christus, non in sua laudatur, sed in Christi uita, ac per hoc non laudatur contra sententiam, quæ prohibet laudare hominem in uita sua. Quamobrem angeli C
fragilitatem humanam cognoscentes, videntes animam quandam virtutibus adornatam, inquiunt illud Canticorum: Quæ Cant. 6.
est ista, quæ ascendit sicut aurora consurgens, pulchra vt luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? Merito profecto admirantur uidentes in tanta fragilitate uirtutem, in carne mortali puritatem, & in natura humana uitæ angelicæ similitudinem. Quemadmodum homines admirari solemus, cum in brutis quendam prudentiæ ac diligentiæ modum in procreandis filijs suis, & in eorum necessitatibus prouidendis, atque propriis uitis D
prospiciendis similem humanæ prudentiæ videmus: sic superni spiritus in admi- Simile.
rationem rapiuntur, cum animam misera & caduca carne circundatam in peccatis conceptam, & in malum procliuem habere quandam admirabilem suæ ipsorum puritatis, & sanctitatis similitudinem contemplantur. Idcirco eam tot nominibus hic nuncupãt, ac tot rebus comparant. In quo certe D. Bernardi sentẽtia confirmatur. Hæc autem laus utilis est ad ipsum

A ipsum iustum, nam uirtus laudata crescit, si vera uirtus est. Vt enim in prouerbiis dicitur. Quomodo probatur in flatorio argentum, & in fornace aurum, sic probatur homo ore laudantis. Id est: Sicut argentum ignis fornace purificatur, ita ut falsum, & adulterinum in spumam, & fumū vertatur, optimum vero purificetur, sic virtus laudata, *Passando por el crisol del loor*, Si falsa est, inani quadam gloria consumitur, si autem pura & vera, sol datur atque ad crescendum habet occasionem. Quando segetes multum creuerunt ita, ut spicas iam protulerint, quę iamiam ad maturitatem peruenire uolunt, cupiunt earū domini, ut uenti sufflent, quibus spiratum grana tumescant, & augeantur. Sic laudū vēti iustos crescere, & augere faciūt. Laus etiam iustorum aliquando peccatoribus prodesse solet, sicuti Diuus Gregorius testatur, dicens: Infirmæ mentes cum bona de alijs audiunt, aliquando ad operationē rectam non amore virtutis, sed delectatione laudis accedunt: qui licet non bono fine incipiant, postea uirtutem ipsam amore amplecti & recta intentione operari sæpe numero contingit. Verum est tamen prudentiam & temperātiam in humanis laudibus necessariā esse, vt prosint & non noceant. Solet olitor recentes plantas irrigare, vt crescant & fructus proferant: at si eis tantam aquarum copiam infundit, ut radices earum putrescant, non olitor, sed horti & plantarum pestilentia dicetur. Bonum ac prudens uir iustum ita laudibus efferet, ut ipse ad ulterius progrediendum, & ad Dominum glorificandum propter talentum sibi ab eo concessum animū concipiat: adulator uero tot tamque excessiuas laudes coniungit, ut humilitatis radices faciat, putrescere. Laudauit ergo diuinus Magister suos sacros discipulos, ut ipsi dignitatem suam intelligentes sese ad vilia & caduca huiusmodi non abijcerent, & propter hunc finem eos apud Diuum Matthæum ita laudibus amplificauit, dicens: Vos estis sal terræ, & uos estis lux mundi, & non potest ciuitas abscondi supra montem posita. O quantum nobis prodesset, hanc cœlestem doctrinam omni studio, & diligentia amplecti, nos ipsos adinuicem incitantes memoria lucis fidei quam Dominus nobis donauit, atque etiam recordatione beneficiorum, quæ in nos contulit. Adolescens Tobias sponsam suam Saram incitabat, ut per tres noctes integras orationi uacarent, dicens; Filij sanctorum sumus, & non possumus ita coniungi, sicut gentes, quæ ignorant Deum. Antiquissimus Philo Iudæus inquit, hominem secundum spiritum ad imaginem, & similitudinem Dei fuisse procreatum, ut scilicet, ob hanc causam incontaminatum se ab omni peccato seruaret propter honorem illius, ad cuius imaginem, & similitudinem fuerat formatus, & ut puderet se imaginem Dei delere, & fœdare. Quanto igitur maiori obligatione ad hoc astringimur, siquidē Deus hanc imaginem, quæ per culpam hominis fœdata erat, suis donis cælestibus instaurauit. Nam (ut inquit Osius) per fidē, spem, & charitatem Imago Dei in homine instauratur.

Marginalia (left column): Pro. 27. — Simile. — D. Gre. lib. 22. moral. c. 7. — Mat. 5. — Section letters A, B, C, D.

Marginalia (right column): Philo in li. de opificio mūdi. — Osius in cōfessio ne apolionica.

Beati oculi, qui vident, quæ uos videtis. Non loquitur hic Dominus de illa beatitudine, de qua dixit D. Augustinus; Beatus qui habet omnia, quæ vult, & nihil mali vult, quæ in visione & fruitione Dei cōsistit. Est tamen alia beatitudo in hoc calamitoso seculo, ubi homines mortali corpore grauati oculis fidei creatorem contemplantur, & contemplantes unice diligunt, diligentes mandatis eius diligenter obediunt. Tales erant S. Apostoli. Postquam vero Dominus eos fęlices, & beatos vocauit, beatitudinis huius magnitudinē ex sanctorum patrum desiderio exponit, cum subdit. *Dico enim uobis, quod multi Prophetæ, & reges voluerunt videre, quæ uos videtis, &c.* Tanto. n. videndæ salutis huius desiderio ueteres sancti tenebantur, ut ipse Dñs desideratus cunctis gentib. & desiderium collium æternorum i. sanctorum omnium, qui uelut editi colles inter alios homines uirtutis altitudine eminēt, in literis sanctis appelletur. Merito ergo discipuli Dñi beati prædicantur, qui desideratum in cunctis gentib. viderunt, & tam larga manu huius gratię primitias acceperūt. Nec hac benedictione orthodoxi nūc priuantur, quia non ut patres sub quibusdam typis umbrisq; Christum intuentur, sed reuelata facie gloriā Dei speculantes, in eandem imaginem transformantur, a claritate in claritatem tanquam a Domini spiritu, scilicet, edocti & adiuti. Ideo ore suo sacro Dñs ipse eos benedixit, ubi Thomæ

Marginalia: B. Aug. lib. 5. de ciu. Dei. c. 5. & 8. — Agg. 2 — 2. Cor. 3

A vulnera eius tangenti respondit: Quia uidisti me Thoma, credidisti, beati, qui non viderunt & crediderunt. O nos fœlices, fratres, si nec Saluatorem in carne uirtutem, nec miracula patrantem uidentes, non sacra eius uerba ipso concionante audientes, nihilominus per sacrosanctum Euangelium instructi, Christum filium Dei & sacratissimæ Virginis vnigenitum adoramus, fide syncera confitemur, & ardentissimis desideriis in cœlestibus considentem ad dexteram Patris uidere affectamus, cũ Apostolo Paulo ad Philippenses scribente ac clamante. Cupio dissolui & esse cum Christo. His verbis Christus Redemptor noster discipulos suos, & in illis nos docuit, esse gratos. Magister quando puerũ docet, profert literam A, ut ipse puer discat & dicat etiam A: similiter & literam B, vt ipse puer eam apprehendat & dicat B, & hoc modo ipsum in legendo instituit, sic cœlestis magister Iesus Christus dixit Beati oculi, qui uident, quæ uos uidetis, & ipsi in terram procecti, maximeque gratos se ostendentes, dicerent. Fœlices homines, qui cum essemus mundi fęces, & purgamenta, nos Dominus discipulos suos elegit, nobisque id, quod Regibus, & prophetis non concessit, donare dignatus est. O Domine, vnde meruimus nos regi David, Patriarchæ Abrahæ, & prophetæ Isaiæ atque alijs anteponi? Sit tuum sanctum nomen benedictum, & pro tam singularibus beneficijs in nos collatis glorificatum. Hoc (fratres mei) debet esse nostrum continuum exercitium, ita enim nos D. Paulus admonet, dicens: Omne quodcunq; facitis in uerbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agẽtes Deo & Patri per ipsum. Prius ait, Omne, & postea adiecit. Omnia. Sicut enim ingrato omnia in nihilum rediguntur, ita grato omnia augentur, & multiplicantur. Nam gratitudo est ueluti clauis uiscerum Dei, qua plerunque ipsa aperiuntur, vt inde ingentes thesauri prodeant. Et adiunxit amplius, Per ipsum, quoniam gratitudo res tanta est, ut ipsam absque fauore Iesu Christi habere minime possimus.

Ioan. 20 · Phil. 1. · Simile. · B · C · Colos. 3 · D

Gen. 13 Quidam interpres explicans illa Genesis verba, Erat Abrahã diues valde in possessione auri & argenti, reuersusque est per iter, quo uenerat a Meridie in Bethel usq; ad locum, ubi prius fixerat tabernaculum A & inuocauit ibi nomẽ Domini, ait, quod, vt S. Patriarcha Deo pro acceptis beneficiis gratias ageret reuersus est in paupertatis locum, quẽ antea habuerat. Vbi aperte docemur, eum qui in prosperitate existit, ut gratum se erga Deum ostendat, debere suæ paupertatis principii reminisci, vt sic circunspecta statuum differentia, crescat ipsius erga Deum gratitudo & glorificatio, atque ei seruiendi desiderium.

Dominus etiam Hebræos ad gratitudinem commouere uoluit, cum seruo suo Moysi imperauit, vt in arca uirgam Aaron & tabulas legis reconderet, ut per uirgam recordarentur mirabilium, quæ Dominus pro illis operatus fuerat, tabulæ vero in memoriam ipsorũ id, quod pro Domino agere debebant, reuocarent. Et in eadem sacra pagina exploratores quidam meretrici Raab dixerunt: Innoxij erimus a iuramento hoc, quod adiurasti nos, si ingredientibus nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaueris eum in fenestra, per quam demisisti nos. Vbi valde notandum est, eos iussisse in eadem fenestra, per quam ipsos a morte eripuerat & non alibi signum apponere, ut illud videntes beneficij accepti recordarentur, & ad gratitudinem erga illam domum commouerentur. Ita oportet nos, fratres, modos & inuentiones quærere, vt beneficiorum in nos collatorum recordemur, & ingratos nos minime exhibeamus, est enim diuinę maiestati hoc nimis odibile, quod quidem ipse Dominus grauiter & seuere punire solet.

Exo. 15 · B · Iosue 2. · C · Cant. 6.

Pincerna ille Regis Pharaonis, a quo sanctus Ioseph fauorem & auxilium implorauit, & ipse illud ei debebat, & de quo in sacra scriptura dicitur, quod succedentibus prosperis præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui, propter ingratitudinem qua in eum usus est, punitus fuit. Deus enim sanctum Ioseph præpositum domus Pharaonis, & seruorum eius constituit, & hoc fuit uindicta, quæ de illo ingrato homine sumpta est, quo enim pudore miser afficeretur, cũ se coram sancto Ioseph aspiceret, & ingratitudinis, qua erga eum usus fuerat, recordaretur? Hoc dignus est ille, qui obliuiscitur eius, qui in ipsum beneficia contulit, scilicet, se famulum illius ac seruum uidere, nimio

D · Gen. 40

pudore

A pudore coram eius conspectu affectum. Et hæc erit una ex ultionibus, quę de ingratis sumetur, videlicet, illos uisuros esse Iesum Christum, a quo tot tantaque beneficia acceperunt, & quem maxime offenderunt, factum iudicem & omnium uniuersalem Dominū: Atq. ita inquit D. Ioannes: Ioan.19 Videbunt, in quem transfixerunt. Quod si ingēs malum & grandi supplicio dignum est, quemlibet pro acceptis beneficiis se gratum non præbere, (propter q̄ sacra scriptura in confusionem nostram nobis proponit exemplum Sodomitarum, qui cum essent pessimi & nefandi homines, grati tamen extiterūt. Rege eorum nomine omnium B subditorum offerente Patriarchę Abrahæ omnia spolia, quæ in prælio a quatuor regibus exceptis animabus ceperat, atque ita ei dixit: Da mihi animas, cætera Gen.14 tolle tibi) quid erit benefactorē ipsum bonis ab eo acceptis offendere? Quib. verbis tāta abominatio amplificari potest: Hæc est una ex præcipuis querelis quibus Dn̄s de gente peccatrice conqueritur, ut in propheta Ezechiele patet, maxime illis verEzec 16 bis: Perfecta eras in decore meo quem po- Pet.1011 sueram super te, & habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es. Propter hæc scelera consueuit Dn̄s reges ab ipsorū Leui.16. regnis priuare. Atque ita in Leuitico, ubi Dominus populo Hebræorum dixit, ut si C bi caverent, ne cum illis bonis, quæ ab ipso acceperant, eum offenderunt, imitantes in abominationibus illius regionis incolas, adiecit: Ne polluamini in omnibus his, quibus contaminatæ sunt uniuersæ gentes, quas ego eiiciam ante conspectum uestrum, & quibus polluta est terra, cuius ego scelera uisitabo, ut euomat habitatores suos. Et paulo inferius. Cauete ergo ne & uos similiter euomat, cum paria feceritis, sicut euomuit gentem, quæ fuit ante vos. Hæc solet esse fons & origo omnium Rom 2. errorum. Atq; ita D. Paulus loquēs de phi-D losophis ait. Quia cum cognouissent Deū, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerūt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim sese esse sapientes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & uolucrum, & quadrupedum, & serpentum. O stupendum & seuerum iustitię Dei supplicium. Quod adeo lapideum erit cor, quod hoc A audiens non contremiscat? ut uidelicet, in pœnam ingratitudinis homines prudentes in tantam cæcitatem deuenissent, ut bestias ac serpentes pro Diis adorarent. Si autem quæris, quid sit glorificare Deum, si Simile. cut Deū, est ipsum summe glorificare & super omnia diligere. Aliud est seruire regi, & aliud ei tanquam regi inseruire. Seruire regi est te eius licet nolis esse seruum & subditum, atque ei tributū licet coacte p̄ soluere, quanuis nunquam eum uideas, nec audias. At ei tanquam regi inseruire, est B ei seruitutem adhibere cum amore, obedientia, atque diuitijs. Et sic aliud est glorificare Deum, & aliud glorificare ipsum tanquam Deum. Glorificare Deum est esse opus manuum eius, in omnibus enim creaturis, licet irrationales & insensibiles sint, Deus glorificatur, quoniam in eis bonitas, sapientia, atque potentia eius ostenditur. Sed glorificare ipsum tanquā Deū est illum diligere honorificare, & ei animi promptitudine & hilari volūtate obedire. Quia uero philosophi eum hoc modo nō glorificauerunt, nec ei gratias pro sibi C impensis beneficijs egerunt, ideo ipse Deus eos tanquam ingratos in abominabilium errorum tenebras permisit incidere. Glorificate igitur (fratres mei) Deum sicut Deum, & ei pro fidei luce, quam uobis donauit, & pro alijs innumeris beneficijs, quę a liberali manu eius accepistis, gratias agite, & hac gratiarum actione velut quadam claue magnificentissimi Dei uiscera aperietis, atque ab eis thesauros misericordiæ eius conseruationis, & augmenti illorum deprometis.

Hæc ubi Dn̄s dixit, quidam legisperitus quæstionem ei bonam non tamen sano animo proposuit. *Magister* inquit, *quid faciendo uitam ęternam possidebo?* O utinā hi nostri omnes essent sermones uidelicet tra- D ctare quid ad salutem animæ comparandū agendum sit, siquidem hoc unicum & singulare omnium negotiū est, atque omnia alia respectu huius impertinentiam appellari possunt. Apostolus enim ad Galatas Gala.6. scribens, ait. Quæ seminauerit homo, hæc & metet, qui enim seminauerit in carne de carne metet corruptionem, qui autē in spiritu, de spiritu metet uitam ęternā. Cum uero omnia negotia excepto hoc & illis, quæ in illud non diriguntur, sint in carne

A seminare, hinc apparet, ea non solum esse impertinentia, sed etiam perniciosa, siquidem per illa corruptionem, ac damnationē æternam comparamus: Si hæc igitur ita se habent, quanta, obsecro, hominum insania & quanta cæcitas est homines curas, & cogitationes, & locutiones suas, & omnia uitæ studia in his acquirendis, quæ ad hanc momentaneam uitam pertinent, impendere: ad illam vero, quæ nullo fine clauditur, & quæ sempiternis seculorum ætatibus aut in summis delicijs, aut in acerbissimis cruciatibus duratura est, nihil omni-B uo parare, nihil prouidere nihil de ea loqui, nec vlla eius cura, & solicitudine tangi? O mentes horrendis tenebris circunfusas: o sensus serpentis antiqui fraudibus oppresos, o exitialem animorum insaniam. Quid enim est, si hic stupor & furor & insania non est? Quæ mentis cæcitas cum hac tanta comparari queat? Vbi, quæso ratio? vbi iudicium? vbi consilium? ubi futurorum cura & prouidentia, quæ propria creaturæ rationalis est? In hoc enim homo a pecudibus distat, quod pecudes sola præsentia, & quæ habent ante oculos posita cernunt, homo autem, qui rationis est particeps, & præteritorum meminisse, & futura ex antecedentibus causis partim præuidere, partim etiam prouidere potest. At isti pecudibus similes effecti, sola cogitant, curant & de ijs loquuntur, quæ præsentia sunt, futuræ autem æternitatis nullam magis curam aut rationem habent, quam ipsorum animæ perinde atque brutorum cum corpore simul interirent.

C

At ille dixit. *In lege quid scriptū est? Quomodo legis?* O admirabilem responsionem, illis præcipue, qui cauillationibus & fallacijs utuntur: & ad conuincendum hominem, qui ueritatem subterfugere conatur, interrogans, an licitus sit suus uiuendi modus, optans inuenire aliquem, qui illum iustificet, huiusmodi hominis negotium oportet ad ipsummet remittere, ipsumque interrogare, quid de hoc sentis? quid lex in hoc casu dicit? & ipse seipsum conuincet ac respondebit, sicut ille legis peritus, qui quod sciebat, caute & cum mala intentione interrogabat. Qui interrogat an quidam contractus diabolici sint liciti, respōsionem in eius capite oportet ponere. Dicite ei, Quid tibi uidetur? Quid tibi dictat conscientia? Et ipse si uerum dicere non

D

erubescit, respondit, Illicitum mihi uidetur. Id igitur ego tibi dico. *In lege quid scriptum est*, ait summa ueritas. Quasi diceret, in lege scriptum est quid ad salutem consequendam te oportet facere. A

Quocirca (fratres mei) qui literas non didicistis ab illis qui literati sunt addiscere contendite, magna enim confusio est, esse aliquos iam prouectæ ætatis Christianos, qui id, ad quod obligatione astringuntur, penitus ignorant, pueris ipsis illud scientibus & per vicos urbis cantantibus. B Qui autem literis operam dedistis, diuinam legem lectitate, ibi enim quod uos oporteat facere, & a quo sit fugiendum, inuenietis. Idcirco egregie D. Paulus inquit. Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendū, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus instructus. Si quis ab homine profano quærat, 2. Ti. 3. Quare ita uiuis tanto fastu & pōpa? quare subditos tuos euisceras? quare dies noctesque ludendo consumis? quare debita non soluis? quare factiones sequeris? C quare conciones non audis? quare sæpenumero crimina non confiteris, & sacrosanctum Eucharistiæ corpus non accipis? impudenter respondebit, sic homines suæ conditionis & status uiuere. Sed quæro a te, o miser, in lege quid scriptum est? Profecto diuina lex id non asserit. Disce, disce infœlix, circa res tuas diuinam legem consulere, & per illam uitam tuam gubernare dicito cum regio Propheta. Consilium Psal. 118. meum iustificationes tuæ. Nam uia, qua incedis, absque dubio in æternam te ducet condemnationem.

Respondens legis peritus ad id, quod Dominus interrogabat, dixit, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis uiribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuū sicut teipsum.* D Beatus Chrysostomus in quadam homilia inquit, magnum esse signū, D.Cryſ. in hom. ad popu lum Antiochenum. quod Deus nos maximo amore prosequitur, siquidem nobis tam stricte imperat, ut ipsum diligamus. Primum quod a nobis Deus postulat, est cor. Nam cum hominis cor sit præcipua eius pars, sic rationi consentaneum est, ut sit primum quod Deo subijciamus, facile namque totus homo cor ipsum insequitur. Et quoniam opera nostra nisi a corde exeant, nihil

sunt,

A sunt, si autem ab eo prodeant cùm debitis circunstantijs, tunc uere bona sunt, (licet enim manus eleemosynam eroget, & lingua bonum consulat, si id a corde non exeat, nihil prodest) ideo postquam rex David peccauit, a Domino magno affectu postulabat, dicens: Cor mũdum crea in me Deus, & spiritum rectũ innoua in visceribus meis. Nequaquam petijt, ut Dominus in eo alios pedes ad recte ambulandum crearet, nec alias manus, quibus bonũ operaretur, nec aliam linguam qua sanam doctrinam doceret, nec alias aures, quibus uerba sancta audiret, nec

Psal. 50.

B alios oculos, quib. necessitates proximorum suorũ inspiceret, nã hæc omnia parui sunt valoris ac momenti, si cor immũdum est, & spiritus inueteratur & debilitatus cũ peccato. Idcirco cor mundum & spiritum nouũ a Deo postulat: hoc.n. modo omnes aliæ potẽtię innouabuntur, earumq; operationes utilissimæ erunt. Cor istud (quod vt B. Augustinus põderat, est ipsa uolũtas) fons est & origo, unde exeũt duo vberrima amoris flumina. Nã cum per appetitum ad exteriora profluit, dicitur cupiditas aut concupiscentia, at cũ ad spiritualia uel diuina labitur, chaC ritas appellatur. Veluti cũ duo flumina ab uno fonte oriuntur, alterum in unam partẽ fluit, propriumque nomen retinet; alterum uero in aliam, quod diuerso nomine nuncupatur: una tamen est ex eodẽ fonte aqua dimanans, quæ cum per diuersa loca labantur, diuersos etiam sapores accipiunt, sicuti & uaria nomina sibi vendicarunt, ita humanum cor est amoris fons, a quo flumina oriũtur, alterũ cupiditas dicitur, alterũ charitas appellatur, & hæc quidem diuersimode sapiunt, nam charitas Dei saporem habet, cupiditas vero carnis. Cùm autem iubemur Deũ diligere ex toto corde, præcipimur quidem, vt omni studio & diligẽtia carnalia extin

Simile.

D guere, atque odio habere contendamus, & rantummodo diuinum amorem amplectamur, Deus enim non vult semicorde aut tertia eius parte, sed ex toto corde ab hominibus diligi. Et quanuis ipse nobis imperet, ut proximos nostros amore prosequamur, hoc tamen propter eundem Deum esse debet. Atq; ita amor proximorum nequaquam diuersus est ab amore Dei, sed idem, siquidem finis

Simile.

minime diuiditur aut mutatur, quia (ut A ait philosophus) Vbi vnum propter alterum, utrobique tantum unum. Diligimus potionem amaram propter sanitatem & totum sub vna amoris ratione. Sicut etiã res amici propter ipsum charas habemus, & ita vtrobique tãtum unum; ex eo enim quod res illius diligimus, amorem erga ipsum non minuimus, quin potius illum augemus, ita quidquid propter Deum amatur, intra amorem, quo ipse diligitur, continetur. Non solum autem vult Dominus ex toto corde diligi, sed ex toto corde tuo. Sed fortasse dices. Cuius, obsecro, cor erit nisi meum? B Nonne illud mecum habeo? Aliquando minime.

Idcirco nõ vacat mysterio Dominum dixisse, Ex toto corde tuo. Cũ regius Propheta preces Deo funderet, sic eum alloquutus fuisse dicitur: Inuenit seruus tuus cor tuum, vocaret te hac oratione. Nunquid rex sancte, cor tuum amiseras, ut illud inuenisse dicas? Ita profecto, quoniã cor ea, quæ diligit insectatur, & ideo idẽ Sanctus Propheta dixit. Cor meum dereliquit me. Atq; ita ubi nos legimus apud S. Isaiam. Audite duro corde, septuaginta interpretes transtulerunt, Audite me, qui perdidistis cor. Oculi solent esse causa amissionis cordis. Sunt aliqui famuli, qui dominis suis in hoc duntaxat seruiunt, ut ipsos uidelicet, induant, quod postquam adimplent, statim discedunt, Sic oculi ubi primum aliqua re sibi placita vestiuntur, hoc est, uidentes aliquid pulchrum, quod eis placeat, statim illud sequuntur, oculos uero ipsum cor sequitur. Denique cor meus sectatur, illa namque plus esse in amante dicitur, quã vbi animat, atq; ita homo, sine corde & absq; anima aliquo modo remanet. Quocirca (fratres mei) ne sinatis oblecto oculos uestros pulchra sectari, siquidem tanto rum malorũ causa sunt, illos diuini amoris claue occludite. O carnalis, qui Deum toto corde tuo non diligis, cũ tuũ non est, quin potius illud a te alienatum, & in personam, quam tu pater diligis, collocatũ habes. O auare, qui Deũ toto corde tuo non diligis, cũ illud in thesauro retines. O ambitiose, qui Deum ex toto corde tuo non diligis, quoniam illud in honori bus posuisti. Quærite ergo fratres cor da

2. Re. 7.

Psal. 39.

Isai. 46.

C

Simile.

D

A uestra, sicut S. Dauid suis lacrymis & contritione quæsiuit, ut Deum ex toto corde vestro diligere ualeatis. Hic tamen prætereundum non est, & uellem notetis, quod vbi nos legimus, Diliges Dominum Deũ tuum ex toto corde tuo, in Hebræo ponitur uerbum, quod si Latine commode reddi posset, hunc sensum faeit, cum toto tuo ualde, seu multo, hoc est vt quidquid in te uel in tua potestate est, totum id uehementissimo studio in obsequium Dei tui velut perfectissimum quoddam holocaustum offeras; in quo nihil sit, quod igne diuini amoris non incendatur, ita
B quod omnia, quæ ad te pertinent, siue corpus, siue animam, siue diuitias cum ardore & tota animi propensione & uoluntate offerás, hoc est, cum toto multo tuo. O ineffabilem Dei sapientiam, qui sic infinitam bonitaté suam detegit huiusmodi amoris genus à nobis postulans. Voluntas his cor appellatur: quoniam sicut à corde motus in alias corporis partes procedit: sic à uoluntate oritur, ut intellectus humilitor, & rebus fidei consentiat, memoria uero acceptorum beneficiorum
Simile. ipsa gratificando recordetur. Per uoluntatem etiam appetitus sensitiuus mouetur,
C ut cum ratione conueniat, quemadmodum sphæra superior cœlos inferiores suo motu mouet: hoc totum uoluntas a charitate informata mirabiliter operatur. D. Bernardus interpretatur hunc locum hoc modo, Diliges ex toto corde tuo: idest, sic Deum diliges, ut nullis uoluptatum illecebris ita capiaris, ut ab eius obsequio & amore disiungaris quemadmodum illum sanctæ uirgines dilexerunt, quæ regnum mundi, & omnem ornatum seculi, omnesque carnis uoluptates propter eum contempserunt. Diliges etiam eum tota ani-
Matt. 6. ma tua: Hic anima pro parte sensitiua ac-
Exo. 10 cipitur, iuxta illud: Ne solicíti sitis animę
D vestræ, quid manducetis. In Exodo dixit Pharao Moysi & Aaron: Ite & sacrificate Domino, oues tamen vestræ & armenta remaneant. Moyses uero respondit. Cũcti greges perg&etilde; nobiscũ, non remanebit ex eis ungula q̃ necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri. Sic ueri serui Dei facere debent, qui licet dæmon eis psuadeat, ut omnes sensus exteriores humanis uoluptatib. tradãt, respõdere deb&etilde;, ꝙ nec ungula ex eis remansura est, q̃ seruitio creatoris sui nõ dedicetur. Et hoc significatur A in eo, qd statim sequitur, scilicet, Diliges ex omnib. uirib. tuis, ur, uidelicet, omnes animæ tuæ vires, omnes corporis sensus, atq; mẽbra omnia, quę a Deo cõdita sunt suo modo cõditoris dilectioni inseruiant. Quod et Apostolus nobis exigit, dicens. Rom. 6 Humanum dico propter infirmitaté carnis uestræ, sicut. n. exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitaté, (hoc est ad inquinãdos & conspurcãdos uos & ueris cõtumelijs afficiendos) ita nunc exhibete ea seruire iustitiæ in sanctificationem, hoc est, ad uos perficiendos & sanctificandos & ab omni contumelia uindicandos. Diliges etiam eum B tota uirtute, id est, (vt D. Bernardus exponit) adeo constanter diliges, ꝙ nullis minis & nullis calamitatib. aut incommodis ita perturberis, ut ab eo nulla unquam ratione diuellaris, quomodo illum sancti martyres dilexere, qui nullo tormẽto aut vi frãgi & superari potuerunt, quo minus dilectionem & fidem illi præstitam constantissime seruarẽt. Denique, Diliges eũ ex omni mẽte tua, id est, intellectu. Nota te obsecro, quam singulariter diuina sapientia hæc omnia disposuit: nam primo loco uoluntaté posuit, in ultimo uero intellectum, tanquam duas præcipuas spiritualis ędificij amoris columnas. Posuit, C inquam, in principio uoluntaté, quoniam illa fons est amoris & origo motuum hominis, intellectum uero in fine collocauit ad significandũ, quod ut amor crescat & ad finé debitum perueniat, valde sunt necessariæ á ꝑ intellectus cõsiderationes.

Et proximum tuum sicut teipsum. Enumerans in Canticis sponsa fauores ac deli- Cant. 2. tias, quas ab sponso acceperat, una fuit hæc: Introduxit me Rex in cellam uinariam, ordinauit in me charitatem. Hoc est. Inter præcipua dona, quæ mihi communicauit meipsam in uiscera sua intromittens, unum hoc fuit, uidelicet, me docere charitatis ordinem obseruare, ut cun D cta suo ordine diligerem, in primis Deum deinde animæ meæ salutem, postea proximorũ saluationem, & statim meũ proprium corpus, deinde alienum, postremo bona externa necessaria. Quo in ordine omnis pietas & religio consistit. At quæro, si prius meipsum quam proximum dil gere debeo, quomodo inquit.

Diliges

A Diliges proximum tuum sicut teipsum: Respondeo quod ill id, sicuti teipsum, non dicit omnimodam æqualitatem, sed significat, sicut teipsum, id est, ad quod teipsum, videlicet, ad gratiam & gloriam, & in opere & in ueritate sicut teipsum diligens: In amore autem erga proximos ordo etiam debet esse: ideo B. Thomas egregie docet, (B. Th. 2. 2. q. 26. artic. 7.) meliores magis esse diligendos. Atque ita interrogans S. Dauid nomine quis habitabit in tabernaculo tuo inter illa, quæ respondet, unum est, (Psal. 4. Psal. 15.) Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus, timentes autem Dominum glorificat. Et alibi. Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes uoluntates meas in eis. Pro quo alij B verterunt: Erga sanctos, qui sunt in terra eius, & præclaros omnis uoluntas mea, in eis. Ille vero, qui nobis magis coniunctus est, plus a nobis est diligendus, sicuti idem B. Thomas testatur. Quod aliqui e contra faciunt, qui suorum obliuiscuntur, & extraneos beneficiis quamplurimis afficiunt. (B. Th. 2. 2. q. 26. art. 1. & 8.) Hi similes sunt oculis, qui sibi coniuncta non possunt uidere, sed quæ ab ipsis sunt separata. Et quamuis Diuus Paulus dicat. Operemur bonum ad omnes, sicuti sanctus Iob faciebat, qui inquit. (Galat. 6.) Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit. (Iob. 31.) tamen hic ordo obseruandus est, videlicet, plus nobis coniunctos diligere, & prius eis remedium quærere, atque auxiliari debemus, quam extraneis. C Quod si hunc ordinem obseruauerimus, diuites meritis & gratia tandem consequemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XII. post Pentecosten.

Concio Secunda.

D *Beati oculi, qui uident quæ uos uidetis, &c. Lucæ 10.*

Hic primum aduertendum est, quod Beatus Lucas ait, Conuersus, scilicet, Dominus ad discipulos suos dixit, Beati oculi, &c. At uero Beatus Matthæus & Beatus Marcus indicant, seorsum Dominum A hæc dixisse, ipsis petentibus declarationem parabolæ de satore. Itaque seorsum (Mar. 4.) a turbis quadam affabili conuersatione & dulci vultus sui conuersione hæc suauissima uerba ad sacros discipulos dixit. In hoc docemur debere nos solitudinem quærere, ubi Dominus talia tamque sublimia seruis suis communicat, ut licet ea sentire possint, tamen ipsa nequaquam sciunt explicare. Hoc idem Dominus per Oseam Prophetam, præclarissimis (Osee. 2.) verbis testatur, inquiens: Ecce ego lactabo eam. O singularia uerba. Quando in aliquo libro calamo signatam manum, vel aliquod huiusmodi signum inuenietis, statim animo concipitis aliquod B ibi latere mysterium.

Sic vbi in sacra scriptura ponitur hoc (Simile.) aduerbium, Ecce, ab auditoribus attentio postulatur, quoniam ibi mysterium latet sicut vere hic est. Et ideo ait. Ecce, id est, animaduertite hoc profunda animi consideratione. Et quid nobis Dñe est animaduertendū? Ego lactabo eam. Ego, qui Deus infinitæ potentiæ & pietatis sum, dabo animæ piæ & deuotæ lac diuinæ consolationis, sicut pia mater illud infanti suo tanta animi teneritudine sugendum erogat, ut omnia uiscera sua in eo posita habere videatur. C Et ut magis expedita sit ad hos supernos ac diuinos fauores accipiendos, Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius. Et dū separata fuerit sponsa mea a consortio hominum atq; in oratione mecum cōuersata fuerit, tunc arcana secretorum reuelabo ei, & lætabunda ac mirum in modum iucunda uerba mea audiet. Intelligens hoc (Psal. 52.) regius Propheta ab imo pectore suspiria trahebat, dicens. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & uolabo & requiescam? Et non consumpsit omne tempus in trahendis suspiriis & desideriis tantūmodo, sicut D aliquibus contingere solet qui sæpenumero dicunt, O quis esset in solitudine, o quis se ab hominum cætu & congregatione separatum videret, ipsi uero quotidie in huius mundi rebus caducis & inanibus se immergunt. Non sic S. Dauid fecit, sed statim sua bona desideria opere complere conatus est, sicut ipse ibidem testatur, adiiciens. Ecce elongaui fugiens & mansi in solitudine, id est, dico mea bona desideria studui executioni mandare. Et quid ibi fa-

A ciebas, rex sancte? Expectabam eum, qui saluum me facit a pusillanimitate spiritus & tempestate. Hoc est, Expectabam eum, qui omnipotens est, qui requies, tranquillitas & fortitudo est sperantium in ipso, & eorum qui expectant se a tempestate, quam mundus caro, & diabolus excitare solet contra iustos & ab ignauia & uecordia cordis per eum eripiendos esse, sibiq; fore concedendam quandam magnanimitatem humilem & quandam humilitatem magnanimam, qua inferni potentiam superare, & caelum ipsum expugnare ualeant. B Ex hoc infertur, quam bonam uiuendi rationem eligant, & quam recte procedant illi, qui in adolescentia sua relicto mundo, sese alicui sacrae religioni dedicãt, B. Ambrosius dupliciter explicat illa Threnorum verba: Bonum est uiro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quia leuauit se supra se. Prima expositione illorum verborum ostenditur, quam magnum sit in Ecclesia Catholica esse aliquos, qui in feruorem iuuentutis, quando mundus & carnis corruptio maiorem in hominibus vigorem habet, non solum iugum obligationis, sed etiam onus perfectionis Euangelicae, uoluntarie & aequo animo suis humeris C imponant, & carere uoluptatibus humanis libentissime eligant. Ad intelligendum autem, quanta res haec sit non egemus maiori probatione quam uidere, quam pauci reperiantur, qui etiam in senectute inueniles delicias ac peccata a se expellere uelint. Attendite obsecro quam paucos aetas ab ipsorum fraudibus liberet, & quot decipiat consuetudo, & inde uidebitis, quanti faciendum est beneficium quod Dominus in eos confert, quibus spiritum dedit, ut mundum contemnentes, possint diuinae eius conuersationi suauissime uacare. Atque ita uerba illa, sedebit solitarius, a sancto Doctore hoc modo explicantur.

B. Amb. de obitu Valenti.

Thre. 3.

Ro. 11.

D Habebit paucos socios in ijs sublimibus, praeclaris quae apprehendit, pauci enim sunt, qui humanas uoluptates relinquere uolunt. Diuus Augustinus in suis confessionibus inquit, bonam partem suę conuersionis & ut in perplexitatibus, in quibus erat, confunderet, fuisse uidere pueros ac puellas, qui in cordis, & animae puritate Deo seruiebant. Et Beatus Athanasius id reputat esse unam ex praecipuis uerae religionis Christianae probationibus. Est enim id apertum signum spiritus Iesu Christi, & ueritatis promissionum eius, praecipue si cum hoc coniungant desiderium viuendi ab omnib. ignoti; & fugiendi non solum oculos, uerum etiam cognitionem mundi, & ut ab illo duntaxat cognoscantur cui ipsi placere student, quod quidem vnum ex praecipuis est, quod in religiosis commendatur. Nam (ut ait Eusebius) monachi gloria est à nemine cognosci. Quoniam autem hoc extra naturae cursum & hominum intentiones est, ideo inquit. Leuabit se supra se. Altera explicatio, quam B. Ambrosius his uerbis adhibet, est quod ipsa verba ostendunt obligationem & uiam illius, qui hãc monachalem uiam elegit, & haec uidetur esse magis propria huius loci expositio. Atque ita hic erit sensus. Qui tandem mane surgit, ut iugo Domini tanta naturae repugnantia succumbat, sicut semper experietur, singulare iter ad illud supportandum est eligere aliquem locum ab hominum congregatione semotum, ubi possit iuuari a sanctis cogitationibus & considerationibus, ut propriae ipsius passiones uincantur. C Nam si die, qua religionem ingressus est, mundique voluptates pompas, & gaudia deseruit, sese ab omni affectione illorum spoliaret, & simul cum ueste se quodam inseparabili paupertatis, mortificationis, & humilitatis amore, quem ipsa significat, indueret posset secure & confidenter procedere. Sed cum appetitus, qui hodie mortificati apparent, non sint omnino mortui, & tempus saepenumero magnam partem feruoris, quo initio monachalis uita eligitur, tandem consumat, oportet, ut cogitationes sanctae pectus amore & desiderio rerum coelestium inflamment, & D strages, quas eiusdem naturae corruptio in uita spirituali facit, penitus reforment. Atque ita D. Paulus castitatẽ commendans ad Corinthios scribens, ait. Hoc ad utilitatem uestram dico, non ut laqueum uobis iniiciam, sed ad id quod honestum est & quod facultatem habeat (scilicet, quis) sine impedimento Dominum obsecrandi ubi alia translatio habet, Dominum obsecrandi, quod ualde necessarium est, ut puritas animę in melius ulterius procedat. Nam licet honor & opinio efficiãt, ut quis

Eusebius.

1. Co. 7.

D. Aug. in cõfess. 8.

A quis in statu, quem semel professus est, progrediatur, tamen quod intus puritas animæ puritati corporis correspondeat non nisi per considerationem diuinarum rerum & continuum meditationis & orationis exercitium, & sanctorum librorum lectionem obtinetur. Atque ita D. Bernardus hæc omnia scalam monachorum appellat, qui autem per illam non ascendunt, uæ illis Dicite mihi, o monachi & moniales, cū in monasteriis tanquam in perpetuis sepulchris inclusi fuistis, & mundus, & caro suo munere usi fuerint, nosque multis tentationibus Sathanæ artificio expugnauerint, quid remedij capietis? Quod refugium, quod asylum, quod solamen habituros
B uos esse speratis, si uobis gaudium spirituale quod in interiori animæ uestræ possidere ualetis, deficit? Et hoc qualiter obtinere poteritis, si consideratione & meditatione ita ad bona quæ expectatis, animum non adiungitis, ut omnia mala, quę toleratis uobis facillima uideantur; Quapropter hominibus religiosis nos velle modo persuadere uitam ipsorum debere esse quandam diuinarum rerum assiduam considerationem, & ad hoc institutam fuisse, perinde est ac si eis modum, quo religionis oneri
C non succumbant præbeamus, imo quo eis omnia facillima ac suauia diuinis fauoribus appareant, quos sic ab hominibus segregati his sanctis exercitiis consequatur. De quibus loquens diuinus sponsus cordibus ipsorum inquit, Beati oculi, qui uident, quæ vos videtis,

Et ecce quidam legis peritus surrexit tentans illum, & dicens, Magister quid faciēdo vitam æternam possidebo: At ille dixit ad eū: In lege quid scriptum est? Quomodo legis? Ille autem respondens dixit: Diliges Dominū Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota ani
D *ma tua, & ex omnibus uiribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuū sicut teipsū.*
Gene. 2. *Dixitque illi, Rectè respondisti, hoc fac & viues.* Prima lex, quam Deus homini dedit, amoris fuit. In sacra scriptura sic legitur: Tulit dñs Deus hominem, & posuit eū in paradysum uoluptatis, præcepitq; ei dicens: Ex omni ligno paradysi comede. Hoc quoddam præceptū fuit: De ligno aūt scientiæ boni & mali ne comedas, fuit alterū. Quæ duo præcepta si rectè perpendant, amoris præcepta fuerunt. Magnū profecto Deus amorem hominib. ostendit eis præcipiens, quòd ipsi aliàs erant facturi, & eis dicens. A Comedite & de uobis ipsis curam habete. Inter ea, in quibus amor dignoscitur, est in cura, quæ de aliquo habetur, ut manducet, & illis, quæ ipsi apponuntur, fruatur. Si quis alium inuitauit, quem grandi amore prosequitur, dum mensæ vterque accumbit, semper ei dicit. Domine manduca, accipe hoc, quod bene conditum est, nihil manducas, & huius curę amor est causa. Sic hūc amorem Deus hominibus ostendit, cum eis iussit, vt manducarent. In religionibus si Prælatus charitate feruidus est, quando aliquis subditus ægrotat, ipsum orat ut manducet, ei dicens. Frater ex hoc comede, & ut plus in eo merearis, id per sanctam obediētiam tibi præcipio. Ita Deus primo parenti fecit, cui cum diceret ut de omni ligno comederet, id per obedientiam ei imperauit. In quo apparet, hanc amoris legem fuisse, siquidem cum homo ipsum deprecari deberet, ut ei facultatem ad id faciendum daret, Deus illam præ nimio amore prius uoluit concedere, & curam, quę homini futura erat, habere voluit. Simile. Simile. B

Secundum præceptum negatiuum fuit, & si quis illud superficietenus inspiciat, cogitabit ipsum ex amore non processisse, dū in eo pcipitur, ut de arbore, q̄ uerè et realiter bona erat, homo non comederet. At si profundè consideretur, reperiemus certè illud etiam in amore habuisse fundamentū. Pro quo est notandum, primum parentem Adam fuisse sapientissimum scientia sibi à Deo infusa, sed hæc scientia rerum uniuersalium fuit, uidelicet, proprietatum herbarum, lapidum, animalium, stellarum, cælorum, &c. C

Sed de omnib. peculiaribus, quę homini bus euenire solent, i. scire in cunctis rebus particularibus pretiosum à uili discernere, perfectam non habuit cognitionem, hæc enim alia peculiaris scientia est. Atque ita videmus sapientissimos quosque uiros in his particularibus deficere, quoniam nullus est, qui scientiam de particularibus, quæ in toto uniuerso euenire solent, possit obtinere. Idcirco Annibal scripturam Vegetii de re militari derisit, inquiens, esse scripturam uniuersalem, quæ casibus et infortuniis particularib. minime proficiebat. Posset quidem Deus facere, ut Adam primus parens de illa arbore manducans aut alio modo (ut tangit B. Thomas) hanc scien- D

tiam

A tiam consequeretur, sed noluit illam ei communicare, quod quidem ingentis amoris fuit signum. Nam, si Adam hanc scientiam obtinuisset, adeo potens remaneret, vt ad Dominum confugere ad ipsum in aliqua re consulendum non egeret. At pijssimus Deus, vt homo maiorem occasionem haberet, ipsum communicandi & sæpenumero tractandi, voluit ei hanc scientiam denegare. Si tu cum alio litigares & iurisper tum consuleres, in quo, obsecro, ille maiorem tibi amorem ostenderet? Vtrum si tibi instructionem quandam vniuersalem præberet, qua data statim te disce dere iuberet, an potius si tibi diceret: In

Simile.

B quacunque peculiari oblata difficultate me consule, & ego ostendam tibi iter, quo recte incedendum sit? Certissimum est hunc legisperitum in hoc secundo maiorem tibi ostendisse amorē. Sic etiam Dominus eum magis demonstrauit, cum Adamo scientiam de omnibus particularibus successibus non dedit, ut singulis horis ad ipsum confugeret, & per conuersationem amor eius erga diuinam maiestatem magis augeretur. Quoniam autem hæc omnia significata fuerunt, cum eis Dominus dixit: De ligno scientiæ boni & mali ne comedas, idcirco aperte conspicitur, hoc amoris fuisse

C præceptum. In lege etiam scripturæ Deus præceptum amoris maxime commendauit, ut patet in Deuteronomio. Vbi postquam Propheta Moyses dixit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde & ex tota anima tua & ex tota fortitudine tua & statim nomine ipsius Dei adiecit: Eruntque, uerba hæc, quę ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis, & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens ligabis ea quasi signum in manu tua, erunt

Deut. 6.

D que & mouebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine & ostiis domus tuę. *O sancta Maria señora*, Ec quæ uerborum multiplicatio, quæ (nostro uideri) vnam duntaxat rem commendant? Sed qui ea attente legerit, intelliget quantum Dominus cupiat, ut hoc amoris pręceptum adimpleatur: siquidem tot uerbis & circumloquiis illud commendat. Ex omnibus autem particulis, quæ in hoc præcepto continentur, infertur Dominum imperasse, ut ipsum supra omnia diligeremus, hoc est quod posito Deo ex una parte & toto mundo ex alia

A uellet potius homo totum mūdum quam Deum amittere. Quod quidem optime filii Leui adimpleuerunt. Dicente enim sancto Moyse post adorationem uituli conflatilis: Ponat vir gladium super femur suum, ite & redite de porta usque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem suum & amicum & proximum suum, sequitur statim: Feceruntque filii Leui iuxta sermonem Moysi, cecideruntque in die illo quasi uiginti tria millia hominum. Et ait Moyses, consecrastis hodie manus uestras Domino unusquisque in filio & fratre suo, ut detur uobis benedictio. Nec hac benedictione propheta contentus fuit, sed ubi iam morti propinquus esset, de eadem Tribu Leui in hęc

Exo. 32

B uerba prorupit. Qui dixit patri suo & matri suæ, Nescio uos, & fratribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios suos, hi custodierunt eloquium tuum & pactum tuum seruauerunt. *O valame la Beatissima Trinidad*. Quæ res tam stupenda Leuitam cernere in hac tanta strage districtum ferrum in uiscera parentum, fratrum, & filiorum condere, nec parentum canitiem uereri, nec filiis amantissimis parcere, nec matrum gemitibus concuti, nec ubera, quibus lactati sunt, agnoscere, nec tuis cognati

C sanguinis ubique decurrentis commoueri. Hanc autem mentem & animum quis illis sine Deo immittere potuit? Ipse enim supernaturali quodam lumine ita mentes eorum illuminauit, ita eorum animos diuino quodam feruore incendit, ut apertissime viderent, quantum amoris & reuerentiæ immensæ illi maiestati ac bonitati deberetur. Vnde factum est, ut extremo supplicio dignissimos esse ducerent, qui aduersus illū rebellassent, quamuis fratres, sorores, parentes, & filii essent, non enim parentes agnoscebant quos Dei hostes esse uide-

D bant. Hoc ēt præceptū in lege scripturæ efficacissime Hebræi illi obseruarunt. De quib in sacra pagina dicitur, quod cum eis in fideles die festo eo aīo bellum inferrent, ut fidem & obedientiam Dei sui desererent, ipsi existimantes sediem sabbathum, si contra hostes prœliabantur, fracturos esse, nec lapidem miserunt in eos, dicentes: Moriamur omnes in simplicitate nostra, & testes erunt super nos cœlum & terra, quod iniuste perditi nos, & mortui sunt ipsi & uxores eorum & filii eorum. Alii etiam in eodem

1. Mac. 3

libro

A libro & in alijs testamenti veteris leguntur ostendisse, qualiter Deum super omnia diligebant, quamplurimas & crudeles mortes pro ipso patientes. Tempore vero, quo summus mundi Magister Iesus Christus filius Dei legem gratiæ hominibus prædicabat de hoc diuino præcepto uerba faciēs huic legisperito dixit, *Hoc fac & uiues.* Vbi aperte docuit neminem posse uitam gratiæ aut gloriæ uiuere nisi hæc duo præcepta amoris adimpleat, in quibus, ut ipse Dominus asseruit, uniuersa lex pendet, & prophetæ.

Mat. 22 Super his omnibus valde notandum B est, quod loquens Dominus in ultima cœna de amore, inquit: Mandatum nouum

Ioan. 13 do uobis. Quomodo mandatum nouum appellas Domine, quod tantis retro temporibus præceptum fuerat? Illud nouum appellat ad significandum ratione consentaneum esse, ut nouo modo adimpleretur. Nam postquam Dominus tam singularē amorem erga homines ostendit, ut propter ipsos crudelissimam mortem crucis subire non recusauerit, oportebat certe, ut homines ipsum nouo modo diligere addiscerent, quibus tam nouum & inauditum dilectionis modum demonstrauit. Sed, o

C ingentem confusionem nostram, talesne

Simile. futuri sumus, vt cum Dominus ita nos dilexerit, & tam singularia beneficia in nos contulerit, oporteat, ut nobis arctissimo præcepto imperet, ut ipsum diligamus? Perpendite hoc in quodam potentissimo rege, qui cum ex puluere terræ hominem aliquem ad summum dignitatis gradum euexerit, ipsumque multis bonorum affluentijs ditauerit, si ei diceret: Dilige me, quod si nolueris, caput tuum abscindi iubebo, Nunquid Domine (diceret ille) adeo me ingratum esse existimas, ut id mihi imperes? Mea profecto ignominia est,

D Domine, qui cogites opus esse mihi præcipere ut te diligam. O filij Adæ, quare rubore & uerecundia non afficimini, ut necessarium sit, Deum uobis absoluto præcepto imperare, ut ipsum amore prosequamini? O Deus infinitæ maiestatis, adeo ingratus sum ego Domine, vt postquam me creasti & tanti redemisti, & postquam mihi tot tantaque beneficia impendisti, tale præceptum imponere necessarium sit? O Domine qualiter me vndique hoc mandato non confundis? Si mihi præciperes, vt te non diligerem, hoc mihi impossibile, A & intolerabile uideri debebat: at uero cum imperas, ut sub pœna æternæ damnationis te diligam, cum hoc facies mea pudore conficienda erat. Certe fratres in hoc ratione minime cares: nam si peccatum non esset, amoris præcepto nequaquam egeremus, sicuti & modo non opus est præcepto, ut unusquisque seipsum diligat: id enim ipsa natura facillime, & plusquam oportet facit. Et quamuis homini sit magis naturale Deum diligere, quam seipsum, tamen præceptum habemus de diligendo Deo, & non de diligendo nos, cuius rei causa est peccatum, quod oculos B animæ ita retorsit, ut ipsos a Deo auerteret, & in seipsa figeret, atque ita fluuium amoris, qui in Deum fluebat, in se retinuit. Itaque si homo in puritate perseuerasset, non opus esset hoc præcepto.

Sed propter peccatum adeo alienati a nostra propria natura, & adeo corrupti remansimus, vt uix præceptis, promissionibus, minis, & continuis beneficijs in nos collatis in amorem pijssimi Dei nostri adduci possimus. Sed quemadmodum magnum pondus plumbi, si sursum per uio- Simile. lentiam mittatur, ubi primum omittitur, deorsum redit: ita mens nostra, si ad cæle- C stem contemplationem atque diuinū amorem aliquando ascendit, hoc magna uiolentia facit, & cum ille impetus ac uiolentia deficit, iterum ipsa cadit, seque per creaturas miserrime spargit, quia (vt in Sapientia dicitur) corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Quapropter fratres, oportet uos continuo hac Sap. 9. violentia uti, siquidem Dominus ait. Regnum cælorum uim patitur, & uiolenti rapiunt illud. Mat. 11

Diliges ergo Dominum Deum tuum. In his duobus verbis, scilicet Deum, & Tuū, D clauditur amoris ratio. Atque ita, Diliges Dominum Deum tuum, perinde est ac si dicat, Dilige eum, quia Dominus tuus est, & quia Deus tuus est. Picus Mirandulanus in quadam quæstione quærit, quare Picus Mirā. in q.d. omnie. Deus hominem postquam omnia creata sunt, voluit creare? Creauit cælos & ipsos angelis impleuit: creauit terram, & illam animalibus impleuit, creauit aquam & eam piscibus impleuit, creauit aerem & illum auibus impleuit, postquam autem

omnia

A omnia creata, & plena sunt, creauit hominem, cum iam omnia dederat. Vt quid Domine hominem creas tam excellentem, quando nihil ex ijs, quæ creasti ad ei tribuendum habes? Vbi eum repones? Si in cœlo, dicent angeli, cælos esse suos, quoniam illos eis iam dedisti. Si in aere, conquerentur aues, ac dicent suum esse. Si in aquis, pisces suas esse dicent. Si denique in terra, animalia clamabunt, te iam eam eis hæreditate dedisse. Dic ergo, o homo, quod erit tuum sedile? Quo ibis? Deus tibi cœlum hæreditate propria non concessit, quoniam si cum in terra creatus esses, cogitare potuisti, te uelle Deum fieri, si
B in cœlo creareris, quo peruenires? Non donauit tibi ignem ad habitandum, quoniam cum tu gelidus ac frigidus sis, tamen in corde tuo ardet continuus cupiditatis, & malitiæ fornax, quo totum urbem incendis, si in igne esses quanto magis combureris? Nec tibi aerem dedit pro habitaculo: nam cum tu plumbo grauior sis, leuior pennis incedis, & mille uentorum turres instruis, si aerem tibi donasset, quid faceres? Non dedit aquas tibi, quoniam cum ex ossibus ualidis, & duris neruis sis compositus, tamen ipsa aqua inconstantior es,
C si aquam tibi dedisset, quanto inconstantior esses? Non dedit tibi pro natura terram, quoniam cum spiritualis mente sis, tamen magis terrenus es quam talpa, si totus esses terrenus, quid de te esset? Ergo Domine siquidem hominem creasti, quando omnia occupata erãt, quoniam ex his nihil ei conducebat, ubi eum collocaturus es? Quæ erit hæreditas eius?

Creaui, inquit Deus, hominem, quando omnia occupata erant, & quando fere nihil ad donandum supererat præter meipsum, ut in hoc doce-
D rem me solum esse hominis hæreditatem, possessionem ac centrum, & extra me uerum otium & tranquillitatem illum minime posse inuenire. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, glorificata talis liberalitas. Benedicant te Domine omnes cælestes hierarchiæ, quandoquidem sic uoluisti uermiculos terræ sublimare, vt eis te ipsum pro hæreditate, & possessione tribuere dignatus fueris.

Simile. Itaque sicut auibus naturalis est aer & piscibus aqua, sic proprius hominis locus est Deus. Si auiculam aliquis cepit, & in cauea inclusit, quamuis ei nucleos pineos A vel cannabale semen ad manducandum eroget, & in ipsa cauea a frigore protegat, ac tandem multis illecebris afficiat, nunquam tamen ipsa contenta est, sed continuo & indefesse, hinc inde saltat quærens locum aliquem seu foramen, quo ex cauea exire possit. O misera & stulta auicula, quo pergere vis? Nonne ibi necessaria tibi suppeditantur, foris uero uix herbam quandam, qua sustentari possis inuenies? Responderet ipsa, si sciret loqui, Væ mihi quia cauea ista domicilium meum non est. Dominus n. me ad aerem possidendum creauit, & ille hæreditas mea est, atque B ideo in eo magis contenta sum quadã herba ad uitam sustentandam quam in hac cauea multis delicijs, & illecebris affecta. Sic anima dum in cauea corporis inclusa est, non omnibus mundi uoluptatibus, & gaudijs consolatur, sed semper suspiria trahens alas mouet, & perfecta consolatione non afficietur, quousq; ad suam propriam hæreditatem, uidelicet, ad ipsum Deum perueniat.

Simile. Si in uas triangulare aliud rotundum includas, certissimum est nunquam illud posse plenum remanere: nam tres anguli C uacui erunt: at si in idem uas triangulare aliud etiam triangulare includas, id certe quadrabit, & angulos alterius implebit. Sic anima vas triangulare est, quoniam est quædam essentia tribus potentiis consistens, mundus vero est uas orbiculare. Et quamuis in animam (quod impossibile est) totus mundus cum suis uoluptatibus, honoribus, ac prosperitatibus intromittatur, tamen famelica, & uacua sicut antea ipsa remaneret, quoniam eius potentiæ, quæ sunt eius anguli, uacuæ essent. At si aliud uas triangulare uidelicet, beatissima Trinitas, quæ est una, simplex essentia, & D tres personæ, in animam ingreditur, tunc impletur & satiatur. Quapropter licet, o homo mundum ad quærendas uoluptates & delicias circumeas, ipsas non nisi in solo Deo, qui bonum infinitum est, inuenies. Hunc igitur bonum, & piissimum Deum, siquidem tuus est, totis uiribus diligere contende.

Arist. in Topicis. Simile. Aristoteles in Topicis sic ait: Quę sunt amicabilia ad alterũ, presupponunt amicabilia ad se. Diligis hunc puerum, q̃m filius tuus est, diligis illum adolescentem, quia frater

A frater tuus, diligis hanc fœminam, quia uxor tua, diligis domum illam, uineam, pallium, quia tua sunt, & in hoc tuus amor fundamentum est, quid igitur magis tuum quam Deus est, qui tuus creator, tuus pater, tuus frater, tuus amicus, & totum tuum bonum est. Vt quid ergo rubore non afficeris, & de tua ingratitudine ac peruersitate non confunderis, qui domum, vineam, soleam, ac cingulum tuum diligis, & Deum tuum amore non prosequeris? Amisisti pallium, & tristitia con-
B ficeris: perdidisti nummum, & ploras, & Deum, qui thesaurus infinitus est, & amisisti, & rides, nec plus sentis, ac si corrigiam calcei tui amisisses. O cœli, ô terra, ô creaturæ insensibiles obstupescite, & tantam abominationem admiramini. Ferendum ne est, vt homo Deum amittens aliquam possit capere animo lætitiæ uoluptatem? Certe si hoc summum bonum diligeres, tristitiam caperes, eo quod illud amiseras, sed ex defectu amoris tui defectus doloris procedit. Diliges ergo dominum Deum tuum, qui sic tuus est, & ita homines diligit, ut bonum, quod alij in alios
C conferunt, dicat se illud recipere, sibique esse factum. Atque ita ubi nos legimus in
Deu.27 Deuteronomio, Hi stabunt ad benedicendum Domino super montem, alia translatio habet, Hi stabunt ad benedicendum populo, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Ex quo apparet, Deum benedictionem, quæ populo dabatur, suam appellare. Dilige etiam Deum tuum, ô homo qui adeo tuus est, vt homo factus sit propter homines, amor enim, quem erga illos habebat, ipsum inuitabat, vt eis hoc tantum beneficium impenderet. Quod quidem bonum an-
Luc. 2. geli in eius natiuitate satis ostenderunt,
D dicentes. Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ uoluntatis. Circa hoc notandum est duplex apud Hebræos loquendi modus, sine quibus hæc verba recte intelligi non possunt. Alter est, quod pax significat omnium bonorum abundantiam, alter uero, quod homines bonæ voluntatis perinde est ac si diceretur, homines, quibus Deus bene uult, sicuti è contra illi in quos ipse Deus indignatur & eos punire uult, uasa iræ & filii iræ nuncupantur. Atque ita, quod angeli cecinerunt, significat, gloria detur Deo in cœlis, quoniam hodie in mundo sunt qui- A
dam omnium bonorum, & thesaurus cunctarum diuitiarum apertus est hominibus, erga quos Deus bonam uoluntatem habet. Dilige etiam Deum tuum, Leui.5.
quoniam amor vim & vigorem tribuit bonis operibus, quæ in eius seruitio fiunt: tantum enim bonum opus ualet, quantum ponderis in amoris statera habet.

Olim in lege ueteri duo pondera seu stateræ habebantur, alterum publicum, alterum uero pondus sanctuarii, quod subti- B
lius erat. Sic modo est publicum pondus seu statera, uidelicet, publica æstimatio, & communis hominum sententia, pondus autem sanctuarii est charitas, per quam Deus æstimat & ponderat.

O quot ieiunia, quot eleemosynæ, quot bona exercitia hodie fiunt, quæ in statera publica hoc est in publica hominum æstimatione magni appenduntur, quę si in pondere sanctuarii appenderentur, tanquam pluma esse inuenirentur, eo quod propter uanitatem & non propter amorem fiunt. Appende igitur frater tua bona opera in sta- Simile.
tera solius amoris Dei, & sic maximi ualo- C
ris erunt. Est amor ueluti e fra arith metricæ, quæ si numero uno addatur ualet decem, si uero addatur altera, efficitur numerus centenarius, & si alia millenarius, & sic in infinitum. In hunc modum si operi bono addatur unus amoris gradus, efficitur maioris ualoris, & si duplex, plures etiam gradus meriti augentur, si uero triplex, ad huc plures augentur &c. Nō solum autem amor bonis operibus ualorem tri- S.Th. 2.
buit, sed (ut ait B Thomas) nulla virtus, 2. q. 23
quamuis eximia, sine charitate simpliciter art.7.
& absolute uera virtus dici potest. Sunt ipsæ in suo gradu morales uirtutes, quæ hominem ordinant ad naturalem fœlicitatem, quam etiam philosophi posuerunt: D
non tamen sunt uirtutes ad uitam æternam promerendum. Ideo non debent simpliciter ueræ uirtutes appellari, quia (vt Aristoteles definit) virtus est dispositio perfecti ad optimum, optimum uero Christiana fœlicitas est. Hic autem amor debet habere qualitates, quæ in his uerbis particulariter recensentur, scilicet, Diliges Dominum Deum tuum ex to- D Aug.
to corde tuo &c. Quæ Diuus Augusti- li.1. de
nus sic explicat, Ita Deum diligere debe- Ctr. Ch.
mus,

A mus, ut nos & omnia nostra in eo ponamus,& in ipsum dirigamus, ac tali modo, ut quidquid cogitamus, optamus, loquimur,& operamur,per diuinam eius legem regulemus. Et Beatus Gregorius eliciendans hæc verba ait:d cendo, Cor,substantiam corporalem significauit, uidelicet, uitam nutritiuam dicendo uero animam, sensitiuam,dicendo autem mentem, intellectiuam potentiam indicauit. Vbi sane illud intelligamus expedit,quod oportet nos omnem animę uirtutem amori diuino subiicere,& hoc uiriliter & non remisse. Atque ob hanc causam ait, Ex totis viribus tuis, B & proximum tuum sicut teipsum. Olim Romani amicitiam hac forma depingebant,scilicet, iuuenem pulcherrimum habentem caput discoopertum, veste abiecta & hirta indutum,& in fimbria uestimenti eius scriptum erat, Vita Et Mors, in fronte uero ipsius literis exaratum erat, Æstas Et Hyems Habebat latus usque ad cor apertum,brachium vero retortum illud digito demonstrabat, in corde denique hæc uerba scripta continebantur. Longe & Prope. Dum amicitia figuram iuuenis habet significat amorem amici semper debere esse C recentem, nunquam uero ueterascere. In hirta ueste denotatur, semper amicum debere esse paratum ad perferendos pro amico suo labores. Discooperium caput innuit nunquam propter pudorem amicum negandum, imo semper confitendum esse. Duo verba scripta, scilicet, Vita & mors, designant ipsum tam in uita quam in morte amicum esse diligendum. Verba autem scripta Aestas & hyems insinuant amicum tam in aduersitate,quam in prosperitate esse diligendum. Latus usque ad cor discoo- D pertum significat amicum uere & syncere & absque malitia ex corde esse charum habendum. Dum ostēdit cor manu, insinuat amorem,qui in corde est,operibus esse manifestandum. Denique duo uerba, Longe & prope designant amicum,siue præsens siue absens sit, maximo semper amore prosequendum esse, nam distantia loci non debet amorem impedire. His omnibus conditionibus debemus & nos proximos nostros propter Dei amorem diligere,imo eadem charitate, idemque habitu ad Deum & proximum diligendum animam inclinat,ut schola theologorū asserit. Dixit autem legisperito Dominus. *Recte respondisti, hoc fac & uiues. Ille autem uolens iustificare seipsum, dixit ad Iesum. Et quis est meus proximus?* Existimabat solos gentis suæ homines in proximorum numero esse habendos. Cuius ignorantiam Dominus insigni quadam parabola curare uolens,omnes homines inter proximos numerandos esse declarauit. *Suspiciens enim Iesus dixit.* In quo contextu Græco uerbum significans, suscipiens autem Iesus. Vbi denotatur cœlestis magister interrogationem & quæstionem acceptasse,& ideo dixisse: *Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones &c* Quę sequuntur usque ad finem. Ex hoc loco apparet, minorem pietatem in aliquibus ecclesiasticis sępenumero, quam in sæcularibus reperiri. Ostenditur etiam impræsentiarum tempora illa quo ad hoc feliciora fuisse, quam nostra, tunc enim inter tres saltim in uno reperta est misericordiā, nunc uero inter centum uix unus misericors inuenitur,qui pauperū necessitatibus, ut oportet succurrat. Videbitis plateas & vicos egenis uulneratis,claudis,ægrotis,atque debilibus plenos,& cum illos totus populus pertranseat, uix inter tot unus est,qui saltim oculos in eis figat, nedum eis faueat. Væ huiusmodi obduratis corde,quoniam scriptum est. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit,& non exaudietur. Pro. 21

Notatu etiam dignum est, quod hic de hoc Samaritano dicitur,scilicet, illum expendisse omnia, quæ ad pauperis ægritudinem necessaria esse intellexit. Quid prodest ægrotum pauperem ad domum tuam accedere ut ei subuenias, si tu ipsi fructum panis audi & durissimi elargiris? Qualiter necessitati suæ remedium adhibebit? Eum igitur domui tuę excipe,sic ait Sanctus Isaias admonet, dicens. Egenos uagosque indue in domum tuam. Et ab hoc Samaritano disce post hac horrorem de pauperibus vulneratis non habere. Animaduerte qua pietate ad hunc vulneratum accessit, eumque curauit,& propter ipsum fatigatus pedes iuit,ut proximus eius in iumento ipsius sedens iter faceret. Tu ita agere contende, & dominus hic suam gratiam tibi elargietur,qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. Isa. 58. D

A

DOMINICA XIII. post Pentecosten.

Concio I.

Cũ iret Iesus in Ierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilaam, &c. Luca 17.

EXplicans B. Augustinus, quomodo Spiritus sãctus in sacra scriptura uocetur digitus Dei, (vt apud D. Lucam, Si in digito Dei eijcio dæmonia) inquit, huius rei causam esse ad significandum magnum discrimen, quod inter dona, & bona iustis a Deo in alia uita communicata, & inter illa, quæ eisdem in hac vita communicantur, versatur. Nam cum Spiritui sancto diuisio donorum tribuatur, nunc digitus Dei appellatur, vt significetur, quod quamuis dona, quæ in hoc mundo ab Spiritu sancto communicantur, magna sint, tamen respectu eorũ, quæ in alia communicantur, sunt ueluti gutta alicuius liquoris, qui digito ex aliquo loco educitur. Certum est enim, quod quamuis aliquis iuxta mare sit, si ex abundantissima eius aquarum copia digito distribuere vult, id minime poterit efficere, nisi guttatim. Atque ita sanctus Dauid animaduertens quod quamuis gratia, charitas, & diuitiæ, quas iusti in hac vita a liberali manu Domini accipiunt magnæ sint, tamen si cum illis, quas Dominus in alia eis elargietur, comparẽtur, minimæ sunt, omnia inferiora quendam gustum appellat, superiora vero ebrietatem & satietatẽ nuncupat. Et ita inquit: Gustate & videte, scilicet, hic quoniam suauis est Dominus. Sed de superioribus bonis ait. Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Et alibi Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Multum distat, si tibi dicatur; Degusta parum huius liquoris, an si tibi proponatur magnũ pelagus, aut flumen abundantissimũ eiusdem liquoris ut quantum poteris bibas. Multo ergo plus differt id, quod in hoc mundo iusti degustant, ab eo quod in alio accipiunt. Illa autem bona cum tãta sint, aliam etiam admirabilem excellentiã habẽt, videlicet, secura esse, & perpetua; nam vt Regius propheta inquit. Non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem. Hæc est una ex præcipuis circunstantiis illius perfectæ fęlicitatis, ob quã S. Dauid illam cęlestem ciuitatẽ inuitat, ut peculiariter suum factorẽ collaudet, dicens; Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion, quoniã confortauit seras portarũ tuarum, & benedixit filiis tuis in te, qui posuit fines tuos pacem & adipe frumenti satiat te. Adipe frumenti. i. diuinitate. Subtilis Scotus inquit, hanc firmitatẽ, & stabilitatem bonorum beatis oriri ex securitate, quam a Deo habent, qui non consentit ipsos ab aliqua re, quæ non sit beatitudo, tangi. Atque ita Dominus ait, Date & dabitur vobis, mensuram bonam & confertã, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinũ uestrum. Per hæc omnia verba Dominus insinuat pręmium cęleste superaturum esse iustorum merita, & inquit, In sinu eorum futurum esse, quopiam ab eis nunquam excidet. Ecõtra uero una ex magnis miseriis bonorum huius uitæ est, quod cum parua sint, stabilia non sunt nec firma aut secura, siquidẽ omnibus horis ac momentis amittendi, in periculo uersamur. Apertum huius rei in sacro hodierno Euangelio testimonium habemus in quibusdã leprosis, quos Dominus sanauit, & qui in corporibus, & menti bus ditati omnes præter unũ ab illa spirituali prosperitate q̃ citissime ceciderunt.

Narrat igitur B. Lucas, quod eunte Iesu in Ierusalem. *Transibat per mediam Samariam & Galilaam, &c.* Quemadmodum sol hic oculis nostris obiectus nunquam quiescit, nec itineris sui cursum aliquando remittit, sed indefessabili motu terras, & maria lustrat, quo rebus omnibus, quæ hoc inferiori mundo continentur, lucis, & caloris beneficiũ impertiat, ita Sol iustitiæ Christus Dominus, cum primum doctrinæ suæ lucem spargere in homines cœpit, per uicos & castella discurrens nunquam destitit omni ratione mortales iuuare, eosque doctrinæ suæ luce, & clarissimis virtutum exemplis, maximisque beneficiis ad diuinarum rerum cognitionem, & amorem excitare. Putant aliqui Christiani,

Margin notes: B; Luc. 11.; C; Simile.; D; Psal. 33.; Psal. 15.; Psal. 26.; Simile.; A; Ps. 124.; Ps. 147.; B; Scot. in 4. d. 49. q. 6.; Luc. 6.; C; Simile.; D

A stiani, quod iter facientes ab obligatione cuiuscunq; studiosi ac boni operis sunt liberi, & quod tempus itineris in narrandis fabulis consumendum est, atque ita nec rem sacram audiunt, nec eleemosynā erogant, nec orationem Dominicam recitāt, dicentes cum in domibus nostris fuerimus, nos in bonis operibus exercebimus, nunc rideamus, & lætitia afficiamur ad itineris molestiam leuandam.

In Actibus Apostolorum legitur quod cum eunuchus reginæ Candacis uenisset in Ierusalem, & reuerteretur sedens super currum portabat secum sacram Bibliam,
B legebatq; in ea prophetam Isaiam, licet illum non intelligeret. O magnam Christianorum confusionem. Hic cum barbarus Gentilis esset, hoc faciebat, propter qd meruit i fide Saluatoris illuminari, & uos Christiani tale exemplum habentes uos ipsos per itinera uerbis immundis, & operibus nequam profanatis, & turpiter polluitis. Animaduertite quomodo cælestem magistrum Iesum Christum imitemini, qui iter facies pedestris, & absque calceis, fatigatus, & defessus in operibus pietatis se exercebat, ut in hoc itinere apparet, quo à Galilæa in Ierusalem moriturus profe-
C ctus est, & tunc hos leprosos sanauit, & cæcos iuxta Iericho visui restituit, Zachæū conuertit, & alia singularis clemētiæ opera facere dignatus est.

Et cum ingrederetur quoddam castellū, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui stete-
Leu. 13. *runt a longe* Non ausi fuerunt ad ipsum Dominum, nec ad eos qui eum comitabātur, accedere, quoniam lege prohibiti erāt cum hominib tractare, ne illos inficerent, & contaminarent, ad significandū, quod si Deus ita uolebat, ut homines alios homines lepra corporali non polluerent, quanto magis uellet, ut ipsi spiritualiter
D ad inuicem non inficerentur? O si Rerum publicarum gubernatores intelligerent quanta obligatione adstringuntur ad separandum publicos illarum peccatores, ne ipsas fædent, & euertant, quam maximam in hoc diligentiam adhiberent. Lugebat sanctus Isaias, dicens; Facta sunt
Isa. 5. morticinia eorum quasi stercus in medio platearum. Quamuis lacrymis dignum sit uidere plateas alicuius urbis corporibus mortuis plenas, tamen multo magis lamentandum est, cernere ipsas publicis peccatoribus refertas, quorum unus duntaxat sufficit ad totam Republicam corrumpendam, & labefactandam. Maxime autem dolendum est, quod cum ægroti corporalibus morbis naturaliter aliis nō nocere cupiant, præcipue illis quos diligunt, ægroti spiritualib. morbis contrafaciūt, qui quos plus diligunt, socios in suis sceleribus habere conantur, atque ita ipsi ludos, ambitiones, vltiones, atq; carnales delitias persuadent. O vos infelices, & si onus, quod uestris humeris imponitis, & quantum iram Dei in hoc incitatis, intelligeretis, totis profecto artubus contremuissetis. Cum venator laqueos, & retia tetendit, si autem quam intra ipsa retia esse vidit, aliquis auolare fecit, & ab ipsis laqueis liberari, magnam iram cōtra illum concipere solet, quanto igitur maiori indignatione Deus afficietur, si cum animas tanti tamque singularis ualoris retibus suæ diuinæ misericordiæ uenatus fuisset, uos diabolicis uestris persuasionibus eas ab eius laqueis, & obedientia aufugere facitis? Nolite fratres mei per huius magni Dei reuerentiam tam grauem offensionem contra ipsum committere.

Vos autem, qui leprosi non estis, omni studio & uigilantia contendite, cum leprosis minime versari, ne uos suo morbo inficiant. Inter ea, quæ in sacra scriptura maxime nobis commendantur, unū est, ut occasiones peccatorum, si bene uiuere studemus, fugiamus. Atque ita ubi uos legimus, Vt non loquatur os meum opera hominum, propter uerba labiorum tuorum ego custodiui uias duras, Beatus Hieronymus uertit; Ego obseruaui uias latronis. Idest, Ne loquerer unum prauum uerbum de his, quæ peccatores facere solent, & ut tua Domine diuina præcepta obseruarem, omnes occasiones, quas latro, idest Sathanas mihi offerebat, (hæ enim uiæ eius sunt) uitare conatus fui. Ideo ubi nos legimus In die septimo non erit fermentatum in domibus uestris, quicunque comederit fermentatum, peribit, alia translatio habet. In die septimo non erit fermentum in domibus uestris, & sic est in Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Vbi insinuatur, quod cum Dominus aliquam rem prohibet occasionem eius uetare etiā intelligitur, idcirco iussit, ut fermētatum, & fermentum, ex quo fit, nullo modo in domibus

Marginalia (right): A Simile. — B Simile. — C — Psal. 16. — D Exo. 12.

A domibus esset. Si autẽ omnes occasiones sunt fugiẽdæ, inter illas una præcipua est malorum cõuersatio,& familiaritas, & in ter ipsas, quæ magis adhærere solet, est car
1.Co.5. nalium cõsuetudo, de qua Diuus Paulus inquit: Nescitis, quia modicum fermentũ totam massam corrumpit? Expurgate ue tus fermentum, ut sitis noua conspersio; id est voluptuosos homines, & sensuales fugere contendite, ut uos mundi,& pudi ci sitis. Luxuria est, ueluti quædam lepra, inficiens, fœtida, & alijs facilè adhærens, hæc totum fere mundum penetrauit. Dicebat quidam uir Sanctus parabolicè lo-
B quens, dæmonium vxorem duxisse iniqui tatem, & in ea nouem filias genuisse, quarum octo particularibus octo maritis in matrimoniũ dedit, una vero noluit viro peculiari nubere, atque ita omnes vniuersaliter aggreditur. Prima Sathanæ filia est superbia, hæc particulariter regibus, principibus & mũdi magnatibus nupsit, quoniam in his ipsa plerumque regnat. Secunda est Simonia, hæc particulariter clericis nupsit, quoniam hoc peccatum communiter ab illis cõmittitur. Tertia est hypocrisis, q̃ religiosis nupsit, illa enim in ipsis magis quam in alijs regnare solet. Quar-
C ta est rapina, quæ militibus & ijs, qui in exercitibus uersantur, nupsit. Quinta est vsura, hæc mercatoribus nupsit. Sexta est mendacium, & hæc artificibus & mechanicis operarijs nupsit, qui uix sciunt verũ dicere. Septima est pigritia, hęc nobilibus nupsit, qui ab illa lege pœnali, scilicet, in sudore vultus tui vesceris pane tuo, im-
Gene.6. munes esse nolunt. Octaua est murmuratio, & hæc rusticis agricolis nupsit, q quo ties congregantur, vix unum verbum ędificationis loqui sciunt, sed omnes ad inuicem tanquam canes se ipsos mordent, & de alijs detrahunt. Nona autem filia,
D quæ luxuria est vno peculiari nubere noluit: ipsa enim in omnes status ingreditur, paruos, & magnates, diuites & pauperes, ecclesiasticos, & seculares fortissimè aggredit, & pauci sunt, quos aliquo modo nõ superet. Hispanè, *Poco ay donde no haga presa.* De hac D. Hieronymus ait: O in fernalis ignis luxuria, cuius materia gula, cuius scintillæ praua colloquia, cuius flãma turpitudo, cuius fumus infamia, cuius cinis inopia, cuius finis gehenna. Deus nos à tanto igne, & tam pestifera lepra eri

piat. Hoc adeò perniciosum malum est, A ut sæpenumero Dominus permittat homines spirituales tentationes pati, & instituit ipsos perferre corporales labores, vt in his occupati ac detenti carnales tentationes, in quibus casus certior esse solet, superent & extinguant. Sicut populo Israelitico sanctus Moyses dixit, Deus Deut.7. magnus, & terribilis ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes, non poteris eas delere pariter, ne forte multiplicentur contra te bestiæ terræ: In hunc modum Deus non vult, vt omnes tentationes spirituales superemus, & ab alijs laboribus simus li B beri, ne bestiæ, uidelicet, carnales tentationes multiplicentur, siquidem scriptum est: Malitia (id est labor) horæ obliuio Eccl.11. nem facit luxuriæ magnæ. Omni igitur cura & studio fratres nos à peccatoribus, & præcipue ab effœminatis & luxuriosis separare contendamus, siquidem luxuria uitium est, quod tam facile hominibus adhæret.

Hi ergo leprosi, *Leuauerunt vocem, dicentes; Iesu præceptor miserere nostri.* Notandum est, unumquemque eorum non sibi soli, sed sibi & alijs omnibus a Domi C no salutem postulasse: Nam charitas (ut ait Apostolus) non quærit, quæ sua sunt. 1.Co.13. Ideo D. Iacob. nos admonet, dicens: Ora Iacob.5 te pro inuicem, ut saluemini. *Quos ut uidit, ite & ostendite uos sacerdotibus.* De hoc eodem Dño inquit D. Paulus: Nõ est Hebr.4. vlla creatura inuisibilis in conspectu eius omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius. Hoc peccatores confunderet, si pro funde animaduerterẽt, se abominationes suas coram oculis, & conspectu illius magni Dei, & maiestatis infinitæ committere. Quod idem Dominus uolebat, vt He Osee.4. bræi cogitarẽt, cum eis per Prophetam di D cebat: Ego scio Ephraim, & Israel non est absconditus a me, quia nunc fornicatus est Ephraim, cõtaminatus est Israel. Vbi septuaginta interpretes transtulerũt: Ego cognosco Ephraim. Et uerbum, scio, plus importat, quam verbum, cognosco, & sic translatio Chaldaica habet, Palam mihi nota sunt opera Ephraim. Idem autem est, scio Ephraim, quod intus & in cute cognosco illum, quemadmodum dicere solemus Ego cognosco optimè, *A fulano, y se sus mañas.* Et per Ieremiam prophe-

A tam inquit: Si occultabitur uir in abscondi-tis, & ego non uidebo eum? Dum eos Dominus de hoc admonet vult, ut ipsi confundantur committere peccata, quæ coram talibus oculis perpetrabant. Et hoc debebat esse iustis incitamentum in suis sanctis exercitijs, considerantibus Deum oculos suos in ipsis positos habere, sicut nobilis eques animum concipit, & incitatur ad præliandum coram rege suo. Idcirco cum quidam in Canticis interrogaret: Quæ est ista, quæ progreditur, terribilis vt castrorum acies ordinata? respondet sponsus: Descendi in hortum B nucum, vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica. Ac deinde post pauca adiecit: Quid videtis in Sunamite, nisi choros castrorum? Vbi cœlestis sponsus innuit, quod fortitudo sponsæ, & eam esse velut vineam florentem atq; hortum fructibus plenum, ideo erat, quia ipse eam aspiciebat. Quamuis autem hæc uerba: Quid uidetis in Sunamite, nisi choros castrorum? (ut optimè notat Theodoretus), videntur inter se quodammodo pugnare; (non enim in castris conueniunt chori) tamen elegantissimè significant æquanimitatem, & tolerantiam iustorum in afflictionibus. Habet namque ecclesia viros C virtute patientiæ insignes, qui simul & choros ducunt, & præliantur animaduertentes Deum in ipsis oculos fixos habere. Patriarcha Abraham in tantum certamen descenderat, quale erat filium suum interficere, & ad tantum prælium superandum dimicante paterno amore cum diuino præcepto considerauit, Deum ipsum respicere, atque ita locum, in quo filium suum Isaac sacrificare constituit, vocauit, Dominus uidet. Ac si apertè diceret: Considerabam Deum videntem me decertantem, & ideo obedientiæ paternum vicit D amorem. Cum igitur omnia oculis Christi veri Dei & veri hominis continuò pateant & manifesta sint, quare hic dicitur: Quos vt vidit, siquidem antea iam eos viderat? Ad hoc respondeo, Dominum in eis tunc nouam quandam fidei, obedientiæ, fiduciæ, & amoris dispositionem uidisse, quam antea ipsi non habebant.

Simile. (margin)

Cant. 6. (margin)

Theodoret. sup. hunc locum. (margin)

Et cum eos ita dispositos aspexit, dixit: *Ite & ostendite uos sacerdotibus*. Vt quid Domine ad sacerdotes eos mittis? Quid lepræ cum sacerdotio? Nimirum, A quia lex ita præcipiebat, vt lepræ iudiciū ad sacerdotes deferretur. Et si quæras, cur non magis ad medicos, quorū est de corporeis morbis ferre sententiam, quam ad sacerdotes iudicium lepræ præcipiebatur deferri? Hoc certè apertè declarat, hanc quoque legem sicut & cæteras eiusdem rationis spiritualium rerum imagines esse. Nisi enim lepræ nomine peccati deformitas intelligeretur, (quod propriè ad sacerdotum pertinet auditum) parum decens videretur medicis prætermissis huius morbi cognitionem ad sacerdotale officium delegari. Quia igitur magis Dominus de B spirituali animarum lepra, quam corporis solicitus erat, ideo causam hanc lata lege sacerdotibus examinandam cōmisit, quorū est spirituales animæ morbos non solum iudicare sed etiam sanare. In quo notandum est dictum D. Th. scilicet quod quãuis aliquando sacerdotes in eo iudicio deciperentur, iudicantes mundum esse eum, qui tamen adhuc infectus erat, Deus supplebat illud sanando ægrotos propter authoritatem sacerdotalis dignitatis.

D. Th. 1. 2. q. 102. art. 5. ad 7. (margin)

Ait ergo Dominus eis: *Ite ostendite uos sacerdotibus*. Illi autem fide & fiducia præditi, cum adhuc lepram corporibus suis hærere cernerent, tamē ire cœperunt. Ani- C maduertite, obsecro, hic fratres fidei, & obedientiæ vigorem. Poterant namq; homines isti, si solius rationis iudicium consulerent, intra se dicere: Quorsum nos ad sacerdotes mittit? illi enim non curandi lepram, sed diiudicandi facultatem habent? Quocirca nemo ad eos, nisi iam sanatus & a lepræ contagio immunis proficiscitur, nos adhuc istis oculis testib. corpora lepræ infecta gestamus, nihil in eis nouum, nihil sanum cernimus, quorsum ergo nos contra legis præceptum & in vrbium conuentus, a quibus lege prohibe- D mur, & ad sacerdotū iudicium mittit? Sed nihil horū dixerunt, non enim sensus cōsuluerunt, nec rationis iudicium sequuti sunt, sed supra sensus, & supra rationem sublati, fidem ac fidei comitem obedientiam tota mente complexi, in spem contra spem crediderūt, ut B. Paulus de Abraham testatur, ideoque amplissimum fidei & obedientiæ suæ præmium retulerunt. Rom. 4.

Factum est enim dū irent mundati sunt. Vbi apparet q̃ meritò in Prouerbijs dicit: Pro. 21.

Vir

A Vir obediens loquetur uictorias. Nã, quia vir obediens in diuinam uolũtatem intentos semper oculos habet, ideo summus ille obedientiæ amator piam eius uoluntatem & sancta desideria adimplenda curat.

Vnus autem eorum, ut uidit, quia mundatus est, regressus est cum magna uoce magnificans Deum, & cecidit ad pedes eius, & hic erat Samaritanus, Respondẽs autem Dominus ait. Nonne decem mundati sunt, & nouem ubi sunt? Non est inuentus, qui rediret, & daret gloriã Deo, nisi hic alienigena.

B Ecce humana miseria, isti omnes bene cœperunt, siquidem ad Dominum fide clamarunt, & diuino eius præcepto prompte obedierunt, sed accepta gratia & salute minime perseuerarunt, siquidem statim in peccatum ingratitudinis ceciderunt. Inter miserias & infœlicitates, quas S. Iob de homine recenset, una est, quod nunquam in eodem statu permanet. Quot homines uidebitis, qui uitam optime institutam & nimis studiosam incipiunt, post duos uero dies defatiscuntur & retrocedunt. Statua illa, quam in somniis uidit Nabuchodonosor habebat caput aureum, pectora argentea, uentrem æneum, tibiæ autem eius ferreæ erant, denique quædam pars pedum fictilis erat, itaque incepit in auro, & desijt in luto. In hac statua, multorum inconstantium uita denotatur, qui initio ardentes fuerunt in Deũ amore, paulatim uero deteriores fiunt, quousque ad uitiorum lutum miserrime perueniunt. Per aurum, quod omnia metalla antecellit, charitas intelligitur, quæ omnes uirtutes superat. De illo in Apocalypsi sic dicitur. Suadeo tibi emere a me aurum, ut locuples fias. Hoc aurum iusti lacrymis, suspiriis, orationibus, eleemosynis, atque aliis bonis operibus emunt. Per argentum bona uerba designantur, atque ita Regius Propheta inquit. Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum. A capite autem aureo descendit homo inconstans vsque ad pectora argentea, quoniam amissa charitate adhuc tamen ei bona uerba remanent, sed ipsum argentum paulatim efficitur æs, quoniam bona verba, quæ loqui bona intentione solebat, postea cum vanitate, vt, videlicet, bonus ab aliis reputetur, loquitur, postquam autem æs factum fuit, ferrum efficitur, quoniam cum quis uanus & superbus est, plerunque durus & crudelis efficitur. Denique immundum lutum redditur, quoniam tandem vsque ad turpissimas abominationes accedit. Hos inconstantes lugebat S. Ieremias dicens. Filii Sion incliti & amicti auro purissimo, quomodo comparati sũt in vasa testea, opus manuum figuli? Et quanuis inconstantia sit quędam communis miseria, plerunque tamen qui voluptatibus & illecebris assuefacti sunt, inconstantiores esse solent. Bombyces, vulgo. *Cusanos de seda*, cum folia uiridantia continuo edant adeo delicati sunt, ut minimo quoq; tonitru seu fulgure commoti, subtilissimam illam telam, quam paulatim fabricant, texere desinant, & statim moriantur, ideo qui eos alere consueuerunt, inuentiones quærunt, ne ipsi tonitrua audiant, aut fulgura videant. Sic homines in viriditatibus, idest delitiis & voluptatibus humanis educati, adeo teneri & delicati sunt, vt si aliquando opus aliquod studiosum incipiant, minima quaque oblata est occasione ab incepto desi. & peccata committentes, moriuntur. De quibus illud psalmi dici potest. Filij Ephraim intendentes arcum, conuersi sunt in die belli. Filii Ephraim, idest, diuites & prosperi huius mundi. Hoc autem in hac materia maxime plorãdum est, quod cum homines in bono valde inconstantes sint, in malo solent magnopere perseuerare. Atque ita Dominus de illis, quæ cum superbia infernali, turrim Babylonis ædificabant, dixit. Cœperunt hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec eas opere compleant. Vbi aperte conspicitur, qualiter homines contendunt, vt in inceptis sceleribus ultra progrediantur, maxime quando plurimi ad unum depravatum opus concurrunt, ipsi enim se ad inuicem adiuuant. Idcirco Deus illos diuisit, ne cum se vnusquisque solum uideret, malitiam suam opere compleret. Atq; ita inquit sacer textus, Diuisit illos Dns ex illo loco in vniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem. Iusti autem econtra in bono perseuerantes sunt. Et hoc est unum ex signis, quæ sancti præbent diuinæ prædestinationis. In sacra Regum scriptura legitur, quod cum Philistæi arcam Domini in captiuitate haberent, magnis plagis à Domino uapularunt. Vt autem intelligerent, utrum illæ ægritudines casu

Marginalia: Iob. 13. — Dan. 2. — Apoc. 3 — Psal. 13. — Psal. 77 — Gen. 11 — C — D

A ipsis, an a manu Dei euenirent, sacerdotes ipsorum eis dixerunt. Facite plaustrum nouum unum & duas uaccas fœtas, quib. non est impositum iugum, iungite in plaustro, & recludite uitulos earum domi tollet[?]sque arcam Domini, & ponetis in plaustro, & dimittite eam, ut vadat, & aspicietis. Et si quidem per uiam finium suorum ascenderit, contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande, sin autem, minime, sciemus quia nequaquam tetigit nos, sed casu accidit. Ipsis uero sic facientibus inquit sacer textus. Ibant autem in directum uaccæ, & itinere uno gradiebantur, pergentes & mugientes, & non

B declinabant ad dextram, nec sinistram. Atque ita cognouerunt hoc Dei esse negotium. Hoc modo possumus conijcere, an recte dirigamur, & an res nostræ diuinæ sint maiestati gratæ. Tunc uelut, uaccæ illę sumper humeros nostros imponimus arcam Dei, hoc est, legem diuinam, qñ bonũ eo animo incipimus, ut illud prosequamur. At non est uacca, quæ non habeat suum uitulum, qui ad ipsam clamet, & mugitus edat, ut ipsa retrocedat. Profana mulier vitulus est, quæ uirum suum excitat, ne uirtutem prosequatur. Maritus improbus &

C peruersus uitulus est, qui mugitus edit, & ad uxorem suã uirtutis studiosam clamat ut ipsa retrocedat. Affines, cognati, & amici cõscientiæ deprauatę, uituli etiam sunt, qui suis mugitibus & persuasionib. iustos a sanctis ipsorum itineribus auertere conantur. Denique nostrę proprię passiones & appetitus sensuales uituli sunt, qui clamant, & conqueruntur, ne ita ieiunemus, ne orationi uacemus, ne ita sileamus &c. Sed in hoc efficacia uere seruorum Dei inspicitur, qui itinere uno gradiuntur pergentes, & mugientes, atque nec ad dextram, nec ad sinistram declinantes. Ita

D que licet mugitus uitulorum, hoc est, molestias suæ ipsorum sensualitatis sentiant, tamen ulterius progrediuntur in bono cœpto perseuerantes, intelligentes, quia

B. Isido. li. de sũmo bono. (ut ait B. Isidorus) salus perseuerantibus solum datur: non enim beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseueranter facit: Et ideo D. Bernardus in quadam epistola

D. Bern. in quad. epist. ait. Scias, diabolum, ô Christi miles, soli perseuerantiæ inuidere, quam solam nouit a Domino uirtutem coronari. In huius rei typũ Dominus in Exodo iubebat, ut tunica summi sacerdotis in fimbria seu

A ora per gyrum mala punica mistis in medio tintinnabulis haberet, ita ut tintinnabulum esset & malum punicum, rursumque tintinnabulum & aliud malum punicum. Malum punicum fructus est coronam habens, per quam cœleste præmium significatur. Atque ita cum iubet Dominus, vestem sacerdotis in fimbria malis punicis & tintinnabulis adornari, significat præmium & coronam atque ueram laudem uirtuti perseueranti vsque ad ultimum uitæ deberi. Ideo D. Paulus ad Phi- Philip. 1

lippenses scribens, ipsos ad uirtutem incitabat, dicens. Confido in uobis, quod qui B

incipit in vobis opus bonũ perficiet vsq; in diem Iesu Christi. Diem mortis appellat hic sanctus Apostolus diem Iesu Christi. Nam dies quos nunc uiuimus nostri uocantur, ut patet apud B. Iob. Vbi dici- Iob. 7.

tur. Sicut mercenarii dies eius. Et paulo inferius. Dies mei uelocius transierunt, quam a texente tela succiditur. Et S. Dauid inquit. Sicut fumus dies mei, & in eo- Ps. 101.

dem psalmo. Sicut umbra declinauerunt. Itaque nunquam finem imponeremus, si locos, in quibus sacra scriptura dies hominis appellat dies uitæ ipsius, recensere uel- C

lemus. Illos autẽ sic uocat, quoniã homo libertatem habet, ut in eis quod uoluerit, efficiat, siue cœlum mereri, siue illud amittere. Dies uero rationis dies Domini nostri Iesu Christi nuncupantur, quoniam tunc iam non potest homo mereri, nec demereri. Atque ita sicut homo in diebus suis id quod uult, facit, licet contra Domini uoluntatem sit, sic Deus in die suo voluntatem suam exequetur, quamuis contra ipsius hominis uoluntatem sit. Ergo usque ad illum diem perseuerare de- Prou. 7.

bet qui opus aliquod bonum incepit. O sancta perseuerantia, quot bona animæ

D affers? te enim duce habitus uirtutum gignuntur, & difficultates, quę in ipsis sunt, faciles fiunt. Hoc spiritus sanctus significauit, cum dixit. Vade ad formicam, & cõsidera uias eius, & disce sapientiam. O magnam filiorum Adæ confusionem & ignominiam, siquidem sua ipsorum negligentia & pigritia ita superati, & summissi sunt, ut necessarium sit eos ad formicas mittere, ut ipsas magistras habeant. Videbitis multitudinem formicarum, quæ per duram rupem multoties trã-

seuntes

A feuntes, tandem cum paruæ fint, veftigiũ manifeftum affiduitate tranfeundi relinquunt. Confidera ergo, o homo : inquit Spiritus fanctus) qualiter tã uilia ac tam parua animalia cum fæpenumero per durам rupem tranfeant, tandem in ea iter patefaciunt. Sic tu per uirtutũ actus perfæpe tranfi, & in ipfis perfeuerante te exerce, qui abfque dubio in anima tua tam præftantes habitus gignent, ut aperte & manifefte uideri poffint in facilitate & fuauitate, qua opera bona exercebis. Nã cum uerum fit dictum Ariftotelis, fcilicet quod delectatio conferuat operantem in
B opere, hinc fit vt homo perfeuerans breuiter perfectionem confequatur. In facra
3. Re. 6. Regum hiftoria legitur, templum Dei intra feptem annorum fpatium fuiffe in-
Ioan. 2. ftructum. Et apud Diuum Ioannem dixerunt Iudæi. Quadraginta & fex annis ædificatum eft templum hoc. Quod quidẽ fuit poftquam illud Babylonici euerterunt. Vbi adumbratum eft, quod perfeuerans homo in gratia baptifmali, breuiter perfectum Dei ædificium efficitur: At fi non perfeuerat, & in peccatum incidit, difficillime poftea ad perfectionem perueniet quod B. Apoftolus teftatur, di-
C cens. Voluntarie peccantibus nobis poft
Heb. 10 acceptam notitiam ueritatis iam non relinquitur pro peccatis hoftia: terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ confumptura eft aduerfarios. Quibus uerbis S. Apoftolus nemini quidem uiam falutis præcludit, fed quantum fit eius conuerfio & reftauratio difficilis qui poft ueritatis cognitionẽ peccat, aperte declarat. Tam defiderabilis eft per-
S. Aug li. de bono perfe uerantiæ & B. Cypria. feuerantia, vt S. Auguftinus & B. Cyprianus dicant. Nos in fingulis orationis Dominicæ petitionibus donum perfeuerantiæ poftulare: ut animaduertenti facile eft deducere. Itaque cum dicimus, Sanctificetur nomen tuum, a Deo petimus, ut ip-
D fum continuo fanctificemus: cum dicimus, Adueniat regnũ tuum, poftulamus a Dño, vt femper ad nos dona regni fui defcendant: cum dicimus, Fiat uoluntas tua, Deum precamur, vt femper diuinæ eius uoluntati obtẽperemus, & fic de alijs. Sed hoc perfeuerantiæ donum non folum a Dño efflagitare debemus, fed ex parte noftra aliquot nobis diligentiæ funt adhibendæ, & aliquot fanctæ confiderationes faciendæ. Ex quibus vna eft, quod fi a bo- A
no incepto defiftimus, ftatim omnia merita, quæ hactenus cõparauimus, amitti-
mus. Infanus profecto effet ille, qui vna Simile.
vice, ideft, *En vna mano*. Omnes diuitias, quas diu ac magnis laboribus acquifierat, ludendo perdere & iactare uoluiffet. Quid obfecro, diceretis, fi uidiffetis hominem, qui maximo uitæ fuç difcrimine mare tranfegit, & quamplurimos annos in comparandis diuitijs apud Indos magna cordis fui afflictione confumpfit, & in Hifpaniam perueniens e naui defcendens omnes illas diuitias in portu una uice ludendo iactauit? O infane & mente aliena te, ad hoc te tantis periculis expofuifti, B
totq; labores pertulifti, ut uno horæ momento ab omnibus facultatibus fpoliatus remaneres? Si igitur hunc infanum exiftimatis, maiori ratione eũ putare debetis, qui quamplurima merita coram diuino cõfpectu ieiunijs, difciplinis, orationibus, vigilijs, eleemofynis, atque alijs fanctis operibus acquirẽs, poftea illa omnia breuiffimo temporis fpatio amittit, ut effrænato fuo appetitui fatisfaciat. De huiufmodi enim homine per prophetam Ezechielem inquit Dñs: Si auerterit fe iuftus Ezec. 18
a iuftitia fua, & fecerit iniquitatem, omnes iuftitiæ eius, quas fecerat non recor- C
dabuntur. *O fancta Maria feñora*, Ecquod tam ingẽs malum, nos pater luminum illuminet, ut illud fugere & uitare fciamus.

Alia etiam ad hoc utilis confideratio eft, uidelicet, illum, qui ueram pænitentiã faciens per fanctum uirtutis iter cœpit incedere, & non perfeuerauerit, non folum acquifita merita deperdere, fed (ut Domi- Luc. 11.
nus ait,) Fient nouiffima hominis illius peiora prioribus. Et hoc duabus rationibus, quarum prima eft, quoniam diabolus eũ maiori uigilantia, quam antea obferuat. Solet aliquando euenire, ut eum D
aliquis delinquẽs fit in carcere inclufus, Simile.
cuftos ipfius reputans eum hominem, qui promiffis ftabit, ipfum catenis non opprimit, quin potius per totam domum incedere permittit. Ille uero promiffa non feruans e carcere fugit, & poftea fiue ob idẽ delictum, aut propter aliud iterum in illo includitur, tunc cuftos carceris, eum maiori cura & diligentia cuftodit, ipfumque catenis & compedibus ligando opprimit, ne ficut antea rurfus aufugiat. In

A hunc modum dæmonium cum peccatoribus agit. Illos enim, qui semel per ueram pœnitentiam ab ipsius uinculis liberi fuerunt, si iterum peccant, & in carcerem culpę ingredientur, maiori cura & diligentia obseruat: ac si antea eos una duntaxat tentatione solicitabat, postea omni studio illos quamplurimis afficit.

Simile. Secunda autem ratio est, quoniam natura nimis corrupta & debilis ac deprauata per malam consuetudinem remanet. Si ueste noua atque e primo panno confecta diu vtamur, tandem tractu temporis ita attenuatur & uilis fit, vt si eam sartori re-

B sarciendam tradas, dicat. Profecto melius esset aliam denuo fieri, hæc enim ita attenuata & attrita est, ut acus qd in ea prehēdat, non inueniat. Sic conscientia peccatoris assiduitate peccandi adeo corrupta & deprauata remanet, vt vix in ea fit aliquid in quo diuina uerba, uel sanctæ inspirationes, uel prælatorum reprehensiones, uel amicorum admonitiones apprehendant. Valde etiam conducit ad perseuerantiam obtinendam continua beneficiorum acceptorum memoria. Ideo cum Sanctus Dauid dixit, Conuersi sunt in die belli, rationem statim reddidit, dicens: Et obliti sunt

C benefactorum eius, idest, Quia obliti sunt

Isai. 17. benefactorum eius. Et sanctus Isaias ait: Eris deserta, quia oblita es Dei Saluatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata. De illo autem, qui perseuerauit, & tanquam gratus Domino gratias egit, inquit sanctus Euangelista *Vt uidit quia mundatus est, reuersus est cum magna uoce magnificans Deum.* Hoc est. Vbi primum oculos considerationis in beneficio accepto collocauit, statim cōmotus est ad id, quod debebat, faciendum. Ergo (fratres charissimi) & nos oculos in ineffabilibus bonis, quę a diuina manu accepimus, figamus, & illa continuo memoria nostra repetamus, quod quidem nobis erit maximo adiumē-

D to ad perseuerandum in eius seruitio & amore. Et hoc modo pleni gratia consequemur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

A

IN EADEM DOMINICA XIII. post Pentecosten.

Concio II.

Cũ iret Iesus in Ierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam, &c. Lucæ 17.

Bearus Apostolus Paulus ad Corinthios scribens, sic eis inquit. Nescitis, quod hi, qui B

1. Co. 9. in stadio currũt, omnes qui dem currunt, sed vnus accipit brauium, sic currite ut comprehendatis. Omnis, qui in agone cōtendit, ab omnib. se abstinet, & illi quidē ut corruptibilem coronā accipiāt, nos aũt incorruptā. Hic S. Apost. alludit ad eos ludos, quos Greci ac Romani celebrabāt imitātes fortissimũ Herculē, qui cursũ quēdā longitudinis cētũ & uiginti quinq; passuum (quē ipse Hercules vno impetu absque respiratione curtebat) fecisse legit. Postea uero homines ueloces, signatis dieb. in alio cursu illi simili, quē stadiũ appellabant, sese exercebant. Ad hoc iudices constituebant: ad quod is, qui non respirans atq; incessabili C cursu prius accedebat, illud eũ circunstantium honore & applausu consequebatur. Vt aũt uestes, aut cibi eis impedimēto nō essent, se ip os exuebant, & a multitudine ciborum priuabant, & oīa, quæ ip os impedire poterant, omittebant. Hinc ortum est, ut D. Paulus Christianā uitam stadium id est, cursum appellaret, in quo nunq̄ cessare debemus, nec uix in ipso respirare quousq; præmium consequamur. Philon

Philō li. de decē oraculis Iudæus inquit, legem diuinam ideo in deserto fuisse datā, ubi nec c. bi, nec cōuersatio, nec lætitia, nec gaudium humanum erat, ad significandum hæc omnia impedimento esse solere ad eius obseruationem, efficereque ut homines filium obedientiæ frangant, & retrocedant. Quod D si ad illius legis, obseruantiam abstinentia tot rerum necessaria erat, multo magis conducit ad obseruantiam legis gratiæ, quæ perfectior est Et ideo eam Diuus Paulus hic stadio comparat, quoniā nec p vnũ uitæ momentũ a cogitatione harũ

reru.n

A rerum desistere debemus. Hinc intellige
tis legitimum sensum illorum verborum
Apoc.7 Apocalypsis, quę unus de senioribus ad
D. Ioannem de iustis gloriosis loquens, di
xit. Hi sunt, qui venerunt de tribulatione
magna. Quæ quidem verba videntur es
Psal.33. se contraria illis sancti regis Dauid, scili
cet. Multæ tribulationes iustorum. Si plu
rimæ sunt iustorum tribulationes, quo
modo eas ille uir unam tantummodo ap
pellat? Quoniam omnis Christiani ho
minis uita debet esse quædam assidua tri
bulatio, & crux perpetua atque cursus
laboriosus. Sed id in uariis rebus esse de
B bet, nunc orando & suspiria trahendo, nũc
lugendo & gemitus edendo, nunc ieiu
nando, nunc corpus flagellis opprimen
do, nunc iniurias perferendo, nunc carce
res & hospitalia uisitando, & in alijs pieta
tis operibus se exercendo. Et hæ sunt
Simile. multæ tribulationes, quæ illa magna tri
bulatione comprehenduntur, sicut cor
pus humanum, quod licet unum sit diuer
sa tamen membra habet, quod maioris
eius pulchritudinis causa est. Hanc au
C tem perseuerantiam commendauit etiam
Ro.13. Beatus Paulus, cum dixit: Induimini Domi
num nostrum Iesum Christum. Id est, ita
ad Dominum Iesum Christum accedite, &
uos illi unite, ut nunquam ab eo discedatis.
Proprium ac peculiare est Hebraicæ lin
guæ ad denotandum perseuerantiam &
durationem alicuius, dicere illum ea re, in
Ps.118. qua perseuerat, esse indutum, ut in Psalmo
dicitur. Fiat ei maledictio, sicut uestimen
tum quo operitur, id est semper maledictio
ne contegatur, & inferius. Operiantur si
cut diploide confusione sua, id est, Nun
quam ab eis confusio & ignominia auer
Isa.11. tatur. Et ita intelligendum est illud Isaiæ,
Et erit iustitia cingulum lumborum eius,
D & fides cinctorium renum eius. Hoc est
Omnes uirtutes ita Christo Saluatori
mundi adhærebunt, ut ab eo nullo modo
disiungantur, & ipse continuo se in stu
diosis operibus exercebit. Sic cum hic
dicit Beatus Apostolus induimini Domi
num nostrum Iesum Christum, vult di
cere. Diligite Dominum nostrum Iesum
Christum, & ei tam perseueranter seruite
& obtemperate, ut nunquam ab eo disce
datis. O fælices illos, qui hac firmitate
Mat.10. & stabilitate ei inseruiunt, siquidem ipse
ait. Qui perseuerauerit usque in finem, hic
saluus erit. Itaque adeo excellens est perse- A
uerantia, ut Dominus ipsam velut in præ
mium aliarum virtutum elargiatur. Hoc
aperte in sacra Regum historia conspi
citur, ubi propheta Samuel Hebræi di- 1.Re.12.
xit: Si timueritis Dominum, & serueritis
ei, & audieritis vocem eius, & non exaspe
raueritis os Domini, eritis uos, & rex qui
imperat vobis, sequentes Dominum Deũ
vestrum. Ecce quomodo sequi Deum per Thre.1.
seueranter, hic pro præmio aliarum vir
tutum promittitur. E contra uero in pecca
torum pænam solet Dñs inconstantiam
permittere. Sic testatur Sanctus Ieremias.
Peccatum, inquit, peccauit Ierusalem, pro- Sapi 11.
pterea instabilis facta est. Peccatum pecca- B
re, est corde & animo grauissima peccata
committere. In libro Sapientiæ sic dicit.
Tanquam momentum stateræ, sic & est
ante te orbis terrarum. Vbi aperte om
nium filiorũ Adæ inconstantia ostenditur.
Examen seu lingua stateræ res est subtilissi
ma, quocumque enim grano, licet mini
mum sit, ducitur in unam vel in aliam ip
sius stateræ partem. Sic filios Adæ quæcun
que res, quanuis parua sit, ad se attrahit & C
adducit. Sed hoc multo aptius perditis &
corruptis hominibus præ multitudine pec
catorum conuenit. Et ideo postquam San
ctus Dauid de iusti perseuerãtia egerit, &
quod fructum suum dabit in tempore suo,
& quod folium eius non defluet dixit.
Non sic impij non sic, sed tanquam puluis Psa.1.
quem proijcit uentus a facie terræ. O ap
positissimam similitudinẽ. Quid obsecro
in mundo maioris inconstantię quam pul
uis reperiri potest, siquidem unus duntaxat
flatus eum dispergit, & penitus euertit?
Pars huius inconstantiæ ipsis peccatoribus
ex humanis timoribus oritur. Lepus adeo
timidum animal esse fertur, ut quando cur
rit, caput in tergum vertat, quod aliquãdo
amissionis uitæ eius causa est, nam hoc de D
tentus, a canibus uenaticis obtinetur & in
terficitur. Sic quam plurimi ex his, licet ali
quoties a dæmone fugere incipiant, & uir
tutes insequantur, tamen præ timore in
cidendi in morbos, paupertatem, aut amis
sionem honoris & authoritatis retroce
dunt, & in crudelissimos dentes ac horri
dum Sathanæ os incidunt. Et quanuis diui
na sacramenta recipiant, tamen cũ statim
ad eadem peccata redeant, signum est
manifestum eos ipsa exacte non fuisse

A confessus, nec ea uere reliquisse. In corporalibus morbis experimento apparet. Si
Simile. enim qs postquam ab ægritudine exiuit, iterum in eam incidit, dicere solemus, eum non perfectam sanitatem fuisse consequutum, nec humorem, vnde illa ægritudo promanabat, omnino expurgasse. Hæc autem coniectura adeo uehemens est, ut lex sit, qua iubetur, quod si ægrotus alicui medico certam pecuniæ summam ea
Luc. 9. conditione dederit, vt ab ęgritudine, in qua est, sanetur, si facile in eandem infirmitatem incidit, postquam sanus factus fuerat; teneatur medicus ipsi ęgroto denuo medicinam adhibere, quoniam lex præsumit eum perfecte non fuisse curatum. Ita
B hic præsumi potest, & hoc ponit Dominus pro uno ex probationis signis, dicens. Nemo mittens manum suam ad aratrum & aspiciens retro, aptus est regno Dei. Quocirca (fratres mei) ego ad pedes uestros proiectus vos oro, & per sanguinem Iesu Christi & per amorem, quo ipsum profudit, adiuro, ut salutem uestram & remedium uere atque omni studio curare & adhibere contendatis, & in hac uitam omni perseuerantia consumatis, nec sitis sicut hi leprosi, (de quibus hodierna agit sacri Euangelij lectio) qui autorem uitæ Iesum Christum fide accesserunt, ab eius liberalissima ma-
C nu corporalem salutem atque spiritualem consecuti sunt, sed tanquam ingrati & inconstantes in ipsius diuino amore minime persisterunt. Ait igitur sacrum Euangelium. *Cum iret Iesus in Ierusalem &c.* Leprosi isti magnam curā quærendi remediū habuerunt, antequam Dominus castellum ingrederetur, nam postea nulla eis esset opportunitas, quoniam ingressus in illud eis prohibitus erat. Intelligitis hoc fratres mei? Festinate modo siquidem per tempus licet, ad misericordiam postulandam. Nā postquam spōsus in cęlestes nuptias ingres
D sus fuerit, & ianuas clauserit, non poteritis eo ingredi, nec remedium aliquod inuenire. Ecce nunc uos expectat & iniquum est uos hanc benignitatem ac patientiam contemnere, erit enim hoc ad maiorem vestram confusionem ac damnationem.
Rom 2. Sic Diuus Paulus testatur, dicens. An diuitias bonitatis & patientiæ & longanimitatis eius contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pænitentiam te adducit, Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & A
reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet unicuique secundum opera eius. O terribilia uerba. Quod tam lapideum cor est, qd' illa audiens timore non frangatur? Ad quorum intelligentiam oportet uos meminisse eius, quod aliquando uobis fortasse contigit. Cum quis uestrum iter facit cum aliquo uiro nobili, & magna authoritate prædito, si ob aliquam necessitatem longe ab eo remansisti, & ille, qui ultra progreditur, te in comitatu expectat, nunquid post- Haba. I
quam intelligis ipsum te expectare id tibi B
in causa est, ut propter expectationem eius intra te dicas, siquidē ille me expectat, ego in hoc diuersorium ad comedendum & ludendum ingredi uolo, aut ex hoc amœno fonte bibere, & iuxta illum quiescere sub vmbra huius arboris mihi placet; Nequaquam profecto, quin potius econtra quilibet urbanus homo faceret. Si enim cognoscis eum te expectare in comitatu dicis: Non oportet me in aliqua re detineri, nec in dulcissima fontis aqua, nec in gratissima arboris umbra &c. quin potius festinabo, donec illum consequar, inurbanitas enim esset, tm̄ uirum & tam nobilem C
qui me expectat pp me detineri. Hoc est q
D Paulus impræsentiarum ait: Attende peccator, Deum immensum ac maximum Dominum te expectare, & inurbanam iē esse, te ipsum expectare facere, Hispane. *Es mala crianca hazelle sperar.* Animaduerte quod si ipse te expectat, non ideo est, ut in creaturis per affectionem te detineas, in illis uoluptatem capiens, sed ut festines dicens: Heu, uniuersalis ille cœli, ac terræ Dominus me expectat, & magna inurbanitas ac irreuerentia esset ipsum expectare facere. Si propter necessitatem in aliqd' diuersorium fueris ingressus, & aliqua creatura usus fueris, id omni cura & sedulitate facio, et animaduertēs te Deum expectare,
& quam celeriter te a necessitatibus expedire contende. Sed væ væ millies uæ, quia D
hæc attente non consideras atque animo euoluis. Non cogitas quod patientia & lōganimitas Dei ad pænitentiam te adducunt Secundum autem duritiam tuam thesaurizas tibi iram. Vno die unum committis peccatum, alio duo, alio quatuor, &c. Denique singulis horis magis in Dei pectore iram thesaurizas, cum minus cogitauens, diuina eius misericordia rūpet,

& ita

A & ira ipsius, uelut profluens amnis cum extra ripas exit, & molendina, domos, atque arbores euellit, sic teipsum perdet & eueraet. Auicula quædam nomine Cornix magnum dissidium & contentionem cum aquila dicitur habere, nam illam uolantem persequitur & molestia afficit, nūc in alis, nunc in cauda, nunc in corpore suo rostello ipsam mordens Aquila uero, ut est nobilis, omnes illas molestias perfert, & nobili corde dissimulat, ipsa importuna auicula maiorem inde ad eam vexandam

Simile.

Simile.

B occasionem sumente, quousque aquila defessa iam illis molestijs & importunationibus miseram auiculam unguibus crudeliter dilacerat. O quam proprie hoc inter Deum & peccatorem contingit, nam miser homo uidetur quodammodo particulari gustu affici, cum diuinam maiestatem suis sceleribus & peccatis quantum ex se est, uexat & persequitur. Cum autem Deus sua infinita clementia cum illo dissimulat, eumque iterum atque iterum patitur, inde ipse peccator ad Deum magis offendēdum occasionem capit, quia si Deus

C cum ipse peccator primum aut secundum scelus commisit, terræ iuberet, ut uiuum eum absorberet, ille abominationes amplius non perpetraret, & alii forsan sibi cauerent, alienoque saperent periculo. O infelix homo, attende quod Dominus, si ita dici potest, defetiscetur, id est, *Se cansa-ra* Tot molestias & iniurias perferendo, ac

D te inter vngues iustitiæ suæ per mortem dilacerabit, a corpore animam separans, ipsamque in æternas gehennæ flammas arsuram proiiciens. Et hoc est, quod ait D. Paulus: Secundum duritiam tuam thesaurizas tibi iram &c. Quapropter siquidem nunc tibi vacat, occasionem arripe, antequam illam amittas. *Occurrerunt ei decē uiri leprosi, qui steterūt a longe, & leuauerunt uocem, dicentes, Iesu præceptor miserere nostri.* O precationem mirabilem, quam Spiritus sanctus confecit, & per ora horum hominum protulit. Quid obsecro breuius hac oratione, fratres, quid sapientius quid sacratius, quid utilius dici potuit? Vtinam diu noctuq. non dico centies, sed millies hanc efficacem orationem corde & ore proferamus. Iesu præceptor miserere nostri. In hoc sacratissimo nomine, Iesus, nomina illa

Isa. 9. cuncta, quæ Isaias de Messia recenset, mirabiliter continentur, scilicet. Admirabilis Deus, fortis, pater futuri seculi, princeps pacis. Quod pulchre disserit B. Thomas. At minime contēti remanserunt illiur nominis. Iesus, prolatione, sed addidernnt. Præceptor, diuinitatem eius profitentes, qui præcipere possit lepræ ut facessat, & saluti vt statim adueniat. Et tanquam Deo ei dicunt, Miserere nostri, & ea miseratio Domini fuit, vt vix illa uerba finierunt, cum salutem illis impartitus fuerit, vt appareat fidelem esse, qui per Isaiam prophetam dicit. Eritque antequam clament ad me, ego exaudiam, adhuc illis loquētibus, ego audiam. Hæc tanta fœlicitas omnibus piis hominibus promissa est, qua non uideo quid optabilius illis in vita possit accidere. Quod si illum tam facilem tamque exorabilem, cum in hoc mundo inter homines uersaretur, experti sunt, non alium plane existimare debemus, cum in cœlum est assumptus, Locum enim tantum, non animum, non affectum, non miserendi officium mutauit, cum in cœlum ascendit. Hinc Beatus Paulus ad Hebræos scribens dixit, Iesus Christus heri & hodie ipse & in secula. Hoc est. Eadem in illo mens, eadem pietas, eadem nostri cura, & prouidentia, quæ in illo fuit, semper erit. Quid enim mutare illum poterit, de quo scriptum est per Psalmographum. Tu autē Domine idem ipse es, & anni tui non deficient? Si ergo idem ipse est in cœlo, qui in terris extitit, cur non semper eadem pietatis & misericordiæ opera ab eodem fonte dimanabūt? His ergo, fratres, diuinæ ueritatis & promissionis testimonijs suffulti, adeamus cū fiducia ad thronum gratiæ eius, (ut nos Beatus Paulus admonet) ut misericordiam inueniamus in auxilio opportuno. Et ut ad hoc animum acciperimus, sacra scriptura toties de diuina misericordia agit, & peculiariter in Ecclesiastico, ubi dicitur, Pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata, & protector est omnibus exquirentibus se in ueritate. Vbi alij transtulerunt. Et remittit in die tribulationis peccata, & sic est etiam in contextu Græco. Vbi insinuatur, quod nunquā Deus lassatur nec lassabitur ad remedium adhibēdi peccatoribus, si ipsi ad eum se conuertere volunt. Et ideo dicitur. Remittite, & Remittet. Et propheta Oseas ait. Et eius qui in te est misereberis populi Et Hebraice pro his uerbis habetur. Eo quod

A
B. Th. 3 p. q. 37. art. 2.
Isai. 65.
B
Heb. 13
C
Ps. 101.
Hæb. 4.
D
Eccl. 14.
Osee. 14

A quod in te sit miseratio pupillo, & ita etiā transtulerunt septuaginta interpretes. Et est sensus, quod Deus tantæ sit misericordiæ, ut per eum seruentur etiam infirmissimi. In hoc etiam res quædam considera tione digna est, videlicet, in diuinis literis solere sępenumero duplicari nomen, quod
Psal.85. de misericordia Dei loquitur, ut apud Sanctum
& 101. ctum Dauid dicitur: Misericors & misera
Isai. 30. tor Dominus, & apud Sanct. Isaiam, Miserans, miserabitur tui. Huius autem rei mysterium est, quod Hebraica lingua superlatiuis caret, & ut illa formet, nomen duplicat. Itaque Miserator & misericors, idem est quod multum misericors. Et miserans miserabitur tui, idem est quod misericor-
B dia ingētissima afficiet te Dominus. Quis ergo hæc audiens ad hunc pijssimum Dominum confidenter in suis necessitatibus misericordiam postulando non accedat?
Ps. 118. Ita Sanctus Dauid faciebat, qui ait. Et ueniat super me misericordia tua Domine, secundum eloquium tuum uiuifica me. Vbi alia translatio habet. Et ueniet super me misericordia tua Domine, & sic in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur fiducia qua hic sanctus rex Domino preces fundebat, siquidem petens, ut super se diuina misericordia ueniret, adeo certus erat il-
C lam esse uenturam, ut dicat. Et ueniet super me misericordia tua Domine. Velim etiam fratres, ut noteus in præsentiarum, quid est quod petitis eum a Domino misericordiam postulatis. Non ab eo mutuum petitis aut commodatum, sed aliud altius ab eo postulatis. Quando ei dicitis, Miserere nostri, perinde est ac si diceretis. Domine obsecramus te, ut leges, quas contra peccatores, qui mandata tua transgrediuntur,
Simile. sanxisti, frangere dignetis. Magna profecto audacia præditus ille esse diceretur, qui
D ad Regem se conferret, & ab eo hoc munus & beneficium postularet, ut, uidelicet, leges & statuta sui regni erga ipsum irrita faceret, mereretur profecto iste, ut magna confusione sua reprehensus, grauiter puni-
Ephes.5 retur. Beatus Paulus ad Ephesios scribens, inquit, Deum legem posuisse, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hæ-
Rom.1. reditatem in regno Christi. Et ad Romanos etiam scribens, postquam catalogum quoddam multorum & horribilium peccatorum fecit, adiunxit statim. Qui talia agunt, digni sunt morte, scilicet, æterna & A temporali. Cum ergo tu, o peccator, aliquod horum scelerum commisisti, & a Deo misericordiam postulas, profecto in eo exigis, ut erga te legem illam, quam aduersus eum, qui tale peccatum commisit, condidit, confringat, ipse autem adeo misericors est, ut velit te ab eo id postulare, qđ si ut oportet postulas, sine dubio tibi conce det, at non pro te, sed pro unigeniti filii sui meritis. In Exodo legitur, quod cū S. Moy Exo.32.
ses ex monte Sinai portans legis tabulas descendisset, eum appropinquaret ad castra, vidit populi abominationes & idololatriam, iratusque ualde proiecit de manu tabulas, & eas ad radices montis confre B
git. Si quidam inquisitor per diploma Re- Simile.
gium, q̄ habebat, de omnibus alicuius prouinciæ delinquentibus cognoscens, & qm̄ aliquos regis proditores inuenit, ita commotus diploma ipsum rumperet, nonne reprehensione & supplicio dignus esset, eo quod signum ac diploma regis ita parui fecit? At eum sanctus Moyses hoc fecisset, ob id a Domino minime reprehensus fuisse legitur. O ineffabile mysterium & admirabile sacramentum. Non fuit reprehensus sanctus Moyses, quoniam diuina ordinatione tabulas illas ad radicem montis con C
fregit, ut significaretur, omnia peccata tā mortalia, quam uenialia, quæ a principio mundi usq. ad finem eius fuerunt & erunt condonata, ideo fuisse condonata, quoniam diuinę leges ad radices montis confractæ fuerunt. O Christe uitæ reparator, Psal.67.
amor dulcissime animarum nostrarum, tu mons ille es, de quo Regius propheta ait. Mons Dei, mons pinguis, mons coagulatus, mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo. Huius montis altitudo est diuinitas, radices uero seu infima ipsius montis pars est humanitas, & hic diui D
næ leges confractæ fuerunt, quoniam ipse Dominus Iesus Christus in Cruce patiens meruit efficaciter ueniam peccatorum omnium, quæ condonanda sunt, & quod diuinæ leges cum peccatorib. qui scelera commiserunt, frangerentur.

Quos ut uidit, dixit, Ite, ostendite vos sacerdotibus. Eos nimirum iisdem clementiæ suæ oculis, quibus populum suum ingemiscentem in Aegypto contempla Exod.3
tus est, ubi (ait sacer textus,) uidens afflictionem populi, descendit, ut libe

rarei

A rarет eum. Vnde scite S. Dauid orabat, cū
Psal. 24. quo & nos orare debemus. Respice in me
& miserere mei, quia unicus & pauper sum
Isai. 64. ego. Et in sancto Isaia scriptum est; Ecce,
respice, populus tuus omnes nos. O quantum
nos sic preces fundere oportet, potissimum
his temporibus, quando undique
Saraceni, hæretici, & homines procaces
nos premunt, & sanctam Romanam Ecclesiam
prorsus euellere contendunt. Nos
Psal. 79. igitur cum Sancto Dauid dicamus. Respice
Domine uineam istam, quam plantauit
dextera tua, & perfice eam, quam exterminauit
aper de sylua, (idest spurcissimus
B Mahometus,) & singularis ferus
depastus est eam (idest superbus
Lutherus.)

Et factum est, dum irent, mundati sunt. Non eis Dominus dixit, Vbi primum eos vidit, Sani estote. Propter quod ipsi tanquam homines dicere possent, quando iussi sunt ab eo, ut irent & ostenderent se sacerdotibus; Nos in conspectu suo minime
4. Re. 5. sanat, qualiter in absentia sanabit? Nec indignati sunt, sicut Naaman, ille princeps militiæ regis Syriæ leprosus, qui eo quod Elisæus ei per famulum dixit; Vade & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatē
C caro tua, iratus recedebat, dicēs. Putabam quod egrederetur ad me, & stans inuocaret nomen Domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ, & curare me. Nihil horū istid dixerunt, sed magna animi promptitudine ei obedierunt.

Et factum est dum irent, mundati sunt. O insignis obedientiæ uis, statim ut Christo iubenti paruerunt, uirtutem obedien-
D. Basil. hom. 22 in pro. uerbia. tiæ experti sunt. Hinc Diuus Basilius merito ait. Præclara est obedientiæ merces. Obediamus igitur bono patri, certaminum præmia nobis ex spiritus oraculis
D proponenti, qui instar uenarum in locis inuiis, quasi catuli cuiusdam venatici indicio, cursus nostri experimentum vult capere. Et iterum, Animaduertite, inquit,
D. Basil. I monastic. cōstitut. quid in Euangelio Dominus dicat, cum de obedientia seruis suis adhibenda legem sanciret. Qui uos audit, me audit, & qui
Luc. 10. vos spernit, me spernit. Quod de Apostolis dixit, intelligendum est in communi sanxisse in posteros, qui aliorum futuri
B. Th. 2. 2. q. 186 art. 5. erant moderatores. Hæc ille. Huius sancti doctoris sententiam Beatus Thomas confirmat.

Vnus autem ex illis ut vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna uoce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens, & hic erat Samaritanus. A
Sed quæro, quis hunc Samaritanū cum Iudæis coniunxit? Nam apud D. Ioānem dicitur; Non eo utuntur Iudæi Samaritanis, illos enim uelut excommunicatos reputabant. Ad hoc respondetur, inter ea quæ magis dispersos congregant & concordes efficiunt, esse laborem, paupertatē, atque ægritudinem. Et contra vero vnum ex his, quibus humana corda magis separātur, est corporalis prosperitas & diuitiarum affluentia. Quamobrem licet huius mundi bona aliud præter hoc malum nō haberent, uidelicet, homines mutuo ab aliis separari, patrem a filio, diuitem consanguineum a paupere, hoc solum sufficeret vt illa merito odiremus & parui faceremus. Et quamuis labores aliud etiam bonum præter hoc non haberent, uidelicet, concordiam facere, & confraternitatem quandam in hominibus gignere, satis esset ut illos diligeremus. De Patriarcha Abraham & consanguineo eius Loth in sacra pagina sic legitur. Nec poterat eos capere terra, ut habitarent simul, erat quippe substantia eorum multa, & nequibant habitare communiter, vnde facta est rixa inter pastores Gregum Abraham & Loth. Ante quam plurimas diuitias possedissent, ambo simul incedebant, ambo de terra sua egressi sunt, & regionem Palestinę peragrarunt, & seipsos simul adinuicem consolabantur. Cum uero diuites, & opulenti facti sunt, nequibant habitare communiter. Diuisusque est Loth, & factus est incola in regione Sodomorum, & quoniam a sancto Abraham se disiunxit, ei quamplurimi casus & infortunia euenerunt. Etenim non post multum temporis a quibusdam barbaris captus est, postea uero facultates eius in Sodoma incensæ fuerunt, denique post hæc mala inebriatus est, & stuprum duabus filiis suis turpissime intulit. Heu quot mala hominibus euenire solent, eo quod a bonorum societate segregantur. Maledictæ diuitiæ, quæ tot malorum causa sunt & occasio.
Ioan. 4
B
C
Gen. 13
D

Illæ non solum hominem ab alio separant, & efficiunt, vt filius cum patre, & frater cum fratre litigent, sed ipsum hominē a Deo auertunt, Atque ita Salomon in

Pro-

A Prouerbiis dicebat: Diuitias ne dederis
Pro. 30. mihi, ne forte satiatus alliciar ad negandum,& dicam: Quis est Dominus? De primis fidelibus in principio nascentis Ecclesiæ legitur. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia.
Act. 4.

Attendite, quomodo de illis, qui aliquid proprium non habuisse dicuntur, etiam dicitur, quod erat ipsis cor unum & anima vna. Alterum ex altero sequitur. Diligamus ergo fratres paupertatem & labores,
B siquidem in cordibus humanis pacem, & concordiam gignunt. Satis profecto huius Samaritani gratitudo manifeste apparet, siquidem commouebatur, magna uoce magnificare Deum. In sacra scriptura
Tob. 12 legitur quod cum Tobias & filius eius intellexissent, angelum Raphael esse illum, qui ex parte Dei tot in ipsos beneficia contulerat, prostrati per horas tres in faciem, benedixerunt Deum, & exurgentes narrauerunt omnia mirabilia eius, in quo grati tudinem suam ostédebant. Hunc modum laudandi Deum vocibus & canticis cœlestis magister Iesus Christus nos docuit.
C Qui postquam sacros discipulos in sacerdotes consecrauit, & admirabile Eucharistiæ sacramentum instituit, suam sanctissimam uocem simul cum ipsis extulit, & laudes æterno patri in quantum homo decátauit pro illis ingentibus beneficiis, quæ ibi uniuerso mundo impendit. Atque ita
Mat. 26 Diuus Matthæus inquit: Hymno dicto
D. Aug. exierunt in montem Oliueti. Diuus Augu
sup psal. stinus ait, hymnum esse verbum Græcum,
72. & significare laudem Deo redditam cum cantu. Itaque ut hymnus sit, tria debet habere. Primum quod sit laus, deinde, Dei,
D tertio cum cantu. Idem ait Beatus Isido-
B. Isido. rus. Hoc sancto exercitio usus est Diuus
li. 6. Ety Paulus cũ socio suo Sylla, qui (vt in Acti-
mol. ca. bus Apostolorum legitur) postquam eis
34. Gentiles multas plagas imposuerunt, ip-
Act. 16. sosque miserunt in carcerem, media nocte adorantes, laudabant Deum, & audiebant eos, qui in custodia erant. Illæ autem laudes Domino ita acceptæ fuerunt, quod subito terræmotus factus est magnus, ita, ut mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia, & uniuersorum uincula soluta. Et idem Apostolus ad Corinthios scribens, ait. Si quis in mæ- A
rore est, psallat. O in fœlices ingratos, qui 1. Co. 14
nihil horum faciunt, quamuis a Domino plurima beneficia accipiant, de quib. Beatus Augustinus ait, Væ tacentibus de te D. Aug.
Domine, quoniam ipsis loquaces muti in med.
sunt, cum non tuas laudes dicunt. Tales nouem leprosi extiterunt, qui quamuis a Domino sanitatem acceperint, ad ipsum non rediere, ut ei pro tanto beneficio gratias agerent. Nicolaus Lyranus inquit, sa- Nicol.
cerdotes eis persuasisse ut crederent, ipsos Lyran.
virtute legalium cæremoniarum, & non virtute Christi fuisse sanatos. Deus nos a tam pessimis sacerdotibus eripiat, qui cũ B
deberent homines uirtutem docere, eos corrumpunt & peruertunt. Misit Dominus leprosos ad ipsos ut honore eos afficeret, & illi conuerterentur, videntes non solum vnum, sed decem in instanti mirabili potentia edita miracula, ipsi autem magis cæci & duriores remanserunt, ad instar fontis, qui quanto maiori calore circundatur, tanto frigidior est, & sicut piscis, qui quo magis in aqua salsa alitur, eo magis insulsus est. Multo melius hoc de sacer Simile.
dotibus Legis gratiæ dici poterit, siquidem maiora beneficia a Deo acceperunt, si ipsi, quales esse debent, non sunt. De illis C
per sanctum Ieremiam Dominus conque- Iere. 12.
ritur, inquiens: Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi? Auis duos colores habens est ille sacerdos, qui cum in altari coram Deo est, sanctus apparet, cum uero coram hominibus, cum illis se conformat: nam cum lusoribus lusor est, cum meretricibus uoluptuarius, sicut animal quoddam dictum Chamæleõ, quod illarum re- Simile.
rum, quibus se adiungit, colorem refert. O patres euangelici sacerdotes, ut quid uos ipsos non confunditis, & pudorem non contrahitis, qui cum tot beneficijs diuinis D
condecorati sitis, hoc malum in vobis sentitis, & uix secularis perditus peccator est, cui uos in suis deprauatis moribus non conformetis, ipsumque imitari contendatis? Per infinitam ergo maiestatem illius magni Dei, a quo sic honore affecti estis, uos adiuro, ut uobis ipsis atque illis, quos vestris deprauatis exemplis corrumpitis, compatiamini, & sanctissimum ministerium uestrum, ea qua oportet animi puritate, in posterum exerceatis. Satis digni erant leprosi illi a quibus Domi-

A Dominus propter eorum ingratitudinẽ salutem quam dederat, auferret, eosq; iterum lepra inficeret, sed noluit, ut nos doceret, ne uindictam sumere de inimicis curaremus. Sicut aliqui qui uidentes non sibi pro collatis beneficiis gratias reddi, ipsa omnia destruere uolebant.

Cant. 5. Discamus igitur ab hoc superno Magistro, & id quod sponsa in canticis ait, attẽdamus. Crura eius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas. Acsi dicat, pedes eius non esse faciles ad motũ, sed grauissimos ubi patientia eius denotatur. Et quod crura eius, id est, à genibus B usque ad pedes sint sicut columnæ, quæ fundatę sunt super bases aureas, significat, quod patientia Dei & eius erga scelera nostra tolerantia, oĩa in diuino eius amore fundantur. Per hunc ergo amorem nos etiam commoueri debemus, ne malum pro malo reddamus.

Respondens autem Iesus dixit. Nonne decẽ mundati sunt, & noue ubi sunt? Non est inuentus qui rediret & daret laude Deo, nisi

1. Re. 6. *hic alienigena.* O quam damnata hic remanet Christiani hominis ingratitudo per C huius infidelis ingratitudinẽ. Voluit Dominus tempore Heli vt arca testamenti veteris in bellum duceretur, & a Philistęis caperetur, & eam in templa sua asportarent, vt videretur reuerentia, quam ipsi ei adhibebant, & ut nequitia sacerdotum Hebræorum magis confunderetur, qui in domo Dei coram ipsa arca comedebant, & bibebant, furabãtur, & fœminas in turpitudinem prouocabant. Nunc etiam grandis confusio est Christianis, contemplari feruorem ac deuotionem, qua gentes Indicæ sanctissimam fidem Iesu Christi acceperunt. Animaduertere etiam hic li D cet eximiam Domini largitatem & beneficentiam, qui pro impenso oblatissimæ sanitatis beneficio solam gratiarum actionem à leprosis exigebat. Nec minor in nos, sed multo maior eadem domini benignitas est, qui cũ tam eximia quotidie nobis conferat beneficia, adeo exiguum a nobis requirat obsequium, nempe gratum animũ & beneficii memorem. Pax Christi exultet in cordibus uestris, in qua uocati estis, & grati estote, inquit Beatus Paulus, Id est

Colos. 3 ipsa pax, quæ est donorum Christi abundantia, moueat & illuminet corda uestra, vt grati sitis. Vult sane dominus, qa pater benignissimus est, nos debitum gratitudinis adimplere, ut in alia occasiõne maiora A atq. longe potiora nobis dona ipse impendat; qui. n. donis acceptis bene utitur, meretur copiosiora accipere. Econtra uero (vt ait B. Bernardus) ingratitudo inimica est B. Bern. animæ, exinanitio meritorum, ventus v- su. Cãti. rens siccans fontem pietatis. Ecce quam sit graue facinus ingratitudo, quippe quæ licet non semper mortale peccatum est, nisi interior adsit contemptus, (vt egregie B. Thomas docet) tamen non dubito, hos B. Th. 2. homines mortaliter deliquisse, contra 2. q. 100. quos saluator noster tam aeriter querimo art. [illegible] niam facit. Pudet me, fratres, tot verba in B commendatione gratitudinis tantorũm beneficiorum, qualia accepistis, consumere, si quidem etiam in brutis hæc reperitur. Narrat etenim Aelianus, quod cum mercator quidam in nundinas, quæ in urbe Theonte apud Grecos fiebant, se conferret, qu. dam eius famulus, qui numos portabat, casu propter necessitatem quan dam à via declinauit: rediens autem in iter oblitus est marsupium numis plenum. ea C nis vero, qui ipsum comitabatur, videns marsupium remanere, remansit & ipse illud seruans. At cum postea mercator & famulus eius marsupium cum numis amisisse sensissent, illud rursus quęrere contenderunt, & cum peruenissent ad locum vbi id remanserat, inuenerunt ibi mortuum canem, qui potius fame ibi mori voluit, quam marsupium heri sui deserere. Quid vobis de hac fidelitate videtur, quam summus ille naturę author in creatura irrationali ad nostram confusionem posuit. Si ergo tot tantisque beneficiis, quæ à diuina manu accepimus, grati non extiterimus, Ne, obsecro fratres permittamus, vt bestię nos in hoc antecellant, laude- D mus & glorificemus hunc summum benefactorem, quoniam nos ipsos hac uia disponentes merebimur dona maiora accipere & nimiam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Matię filius. Amen.

*

DOMI-

A

DOMINICA XIV. post Pentecosten.

Concio Prima.

Nemo potest duobus Dominis seruire Matthæi 7.

Tertul. B li. I Her mo. her. fol.539. TErtullianus in libro, quem aduersus Hermogenem hæreticum edidit, perpendit, quomodo in sacra scriptura Deus antequam hominem creasset Dominus appellari minime reperitur, itaque quoties de eo fit mentio, Deus tantummodo nuncupatur, ut in sacri libri Genesis principio uidere est. Vbi sic dicitur. In principio creauit Deus cœlum & terram, & paulo inferius. Dixitque Deus. Fiat lux, & uidit Deus lucem, quod esset bona, & postea dixit, quoque Deus. Fiat firmamentum, & denique ibi sæpenumero Deus solum. Post quam uero hominem creauit, incipit Dominus appellari, ut ex eodem libro patet, cum dicitur. Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ & inferius. Plantauerat autem Dominus Deus paradisum uoluptatis, produxitque dominus Deus de humo terræ omne lignum. Tandem ut ex illo capite atque ex cæteris apparet passim dominus Deus nuncupatur. Huius rei mysterium est, quod Deus non appellatur dominus, antequam homo fuisset creatus, ad significandum diuinam maiestatem & potestatem magnifacere istarum rerum inferiorum, uocari dominum nisi solius hominis est. Etenim principatus politicus apud homines rationis participes duntaxat reperitur, & quamuis ipse Dominus cœli & terræ sit, in hoc peculiariter hominem uoluit honore condecorare, cum se dominum nos appellat, nisi postquam ille creatus est.

Gene.1. C Gene.2. D

Est etiam aduertenda Diui Hieronymi adnotatio, uidelicet. Quotiescunq; in diuinis literis ponuntur duo nomina Dei, alterum significare essentiam eius, alterum uero dominium, vt cum dicitur dominus, Deus, Deus ab hoc nomine, Iehoua, quod significat essentiam eius transfertur Dominus uero ab hoc nomine Adonai Helo im quod Dei dominium significat. Vbi insinuatur, quod nihil ultra esse Dei essentiæ infinitæ, ei magis conuenit, quam esse dominum. Atque ita Diuus Thomas inquit, cum non posse domi nium, ius, & actionem, quam super homines habet, relinquere. Hinc infertur, quam tam ille committat iniustitiam, qui cor suum & cogitationes, desideria atq; opera a beneplacito & obedientia Dei alienat. Si cum tu arborem in horto tuo plantasses, circumfoderes, atque irrigares, ipsa arbor, si manus haberet, inimicum tuum eo ingredientem inuitaret, atque ei omnem fructum tribuens diceret, Accipe, accipe, non ne obsecro diceres. O perfida, ego te plantaui & in te tempus consumens & laborans desudaui, & tu fructum inimico meo erogare & tribuere non erubescis? Magna certe proditio & iniustitia ista est O homo, qui plantatus, creatus, cultus, & irrigatus es a Dei potentissima manu, attende magnam esse proditionem & iniustitiam, te fructum tuarum cogitationū, operum, ac desideriorum in Sathanæ inimici eius seruitium impendere. Omnis tuo legitimo Domino, uidelicet Deo offer, et tuis omnibus rebus inserui, siquidē ei omnia debes, animaduerte quod in sacro hodierno Euangelio dicit: *Nemo potest duobu dominis seruire, aut enim unum odio habebit*, qui est dæmon *& alterum diliget*, qui est Deus, *aut unum sustinebit*, id est diabolum *& alterum contemnet*, scilicet, Deum.

A D.Th.2. 2. q. 10. Simile. B C

Ex hac contrapositione, qua hic dominus utitur B Augustinus infert, hos duos dominos, de quibus hic agitur, esse Deū & diabolum, & ideo postquam dixerat Saluator noster *aut enim unum odio habebit, & alterum diliget* non adiecit. aut unū diliget, & alterū odio habebit, sed dixit. Aut unum sustinebit, id est diabolum Nō ait (inquit B. Augustinus) diligit, quia nemo diabolum diligit, sed sua cupiditate implicatus ei subditur, & alterum contemnet, scilicet, Deum, non dicit, odio habebit, quia nullius cōscientia Deū odio habuit. Si autē obijcitis. Quare ergo S. Dauid inquit, Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper? Ad hoc respondetur, dæmones Deum odio habere non secūdum quod Deus est, sed secundum quod punitor eorum est. Vocat autem hic summa D

Veri-

A Veritas diabolum dominum, quia (ut S. Iob testatur) Ipse est rex super omnes filios superbiæ, nam peccatores sua deprauata uoluntate serui eius efficiuntur, eique tanquam regi famulantur. Quibus Beatus Paulus inquit; Nescitis, quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius, cui obeditis? Quoniam cùm quis se diabolo tradere incipit, statim sese omninò ei tradit: charitas enim non amittitur per partes, sed tota simul: atque illa amissa, remanet miser homo totus Sathanæ seruitio dedicatus. Quo circa siquidem quilibet horum dominorum tam disparium totum hominem sibi postulat, vultque vt totus seruituti ipsius tradatur, attende cui te traderes, iustum est, an Deo uel diabolo. Animaduerte, quod (vt ait Beatus Gregorius) Seruire Deo regnare est. Atque vbi D. Lucas ait, Dominum dixisse, Multi prophetæ & reges voluerunt videre, quæ vos videtis, Beatus Matthæus hanc eandem historiam referens inquit: Multi prophetæ & iusti cupierunt videre quæ uos videtis. Itaq; quos ille Euangelista Reges appellat, hic iustos nominat. [illegible]

Iob 41.

Rom. 6.

B.

Luc. 12.

Mat. 13.

Huius rei duæ solent assignari rationes, altera est, reges iustos vocari ad docendum nullum regem debere esse, qui iustus non sit, ita vt si aliquis regẽ dixerit, iustus intelligatur. Si hoc ita esset, munera ac beneficia seu dona non per passionem, sed pro cuiusque meritis referentur. In sacra scriptura legitur Patriarcham Isaac, quoniam cæcus erat, benedictionem, & primogenituram filio suo Iacob, qui domi erat, absq; labore tribuisse, qui si optimum cibum ipsi parenti suo Isaac dedit, illum ex gregibus eius deprompsit, filio autem Esau, qui in agro frigori & calori expositus, venationem eidem patri procurans incedebat, ipse patriarcha Isaac nullam benedictionem esse dicebat. Sie quam plurimi reges ac principes, & magnates huius mundi sunt, qui primogenituras, fauores, benedictiones, munera, ac beneficia ijs, qui à latere sunt, & qui in curia resident, absque labore, & fatiga tione aliqua conferunt. Qui, si aliquem bonum cibum regibus ac dominis suis offerunt, illum ex eorũ diuitijs, sicut Iacob Isaac, depromunt, & nihilominus in illos munera, commendata, atq; alia beneficia conferuntur. Ad miseros autem duces, milites; ac cæteram gentem bellicam, qui cum periculo vitæ arcum, & hastam & alia tormenta bellica humeris portantes, & ipsi regi plurima regna uenantes, & dominium atque imperium ipsius conseruantes in bello continuo versantur nulla est benedictio, nullum munus, nullum beneficium, nec etiam vnum bonum aut saltem gratiosum uerbum. Profectò qui hoc agunt, dici non potest, quod cum reges sint, iusti valeant appellari.

C.

Gen. 27.

Simile.

D

A

Altera ratio, ob quam illos, quos alter Euangelista reges appellat, alter iustos nuncupat est, atquoniam iusti vere & realiter reges sunt, qui suos appetitus, affectiones, ac desideria per rationis ac diuinæ uoluntatis regulam sciunt optimè gubernare. Atque D. Ioannes in Apocalypsi ait, se illos uiginti quatuor venerandos senes mittentes coronas suas ante thronũ Dei uidisse. Si ergo iusti coronas habent, bene sequitur, illos esse reges. Quapropter si seruire Deo regnare est, & seruire Sathanæ est esse seruum in misera seruitute; quare non intelliges, quantum te oporteat huius maledicti domini seruitutem uitare, & teipsum totum summi atque optimi Dei seruitio tradere. Vult dæmon, vt omnes qui ei inseruiunt, omnibus et vitijs inseruiant. Atque D. Augustinus, ait, Peccator seruus est tot dominorum, quot vitiorum. Hoc optimè intellexit magnus ille philosophus Diogenes. Idcirco cum Alexander se totius mundi dominũ appellaret, ipse ei sic ait: Nequaquam es dominus, sed seruorum meorum seruus, vitia enim sunt domini tui, & serui mei in te dominantur, & ego ea suppeditaui. Hoc & obtinuerunt gentes quædam dicta Brachinanæ, quæ eidẽ Alexãdro multas vrbes expugnanti, & plurimas nationes in potestatem & imperium suum redigenti, in hũc modũ scripserunt. Inimicos externos euertere conaris, ut internos sustentes. Quid tibi prodest totius vniuersi dominum fieri, si tam infimæ, & abiectæ rei, qualia sunt peccata, seruus es. Sententia profectò notabilis, & digna, q̃ æternæ memoriæ mã detur, qua illi Ethnici significarunt, in Alexandro propter victorias, quas de inimicis reportabat, superbiã, vanitatem, ambitionem, atque alia uitia augeri. Et isti domini sunt nimis graues, quũ con-

B.

Apoc. 4.

C.

D. Aug.

D.

A contraria imperant. Superbia enim vult, vt homo maximos sumptus faciat, perpetuam sui memoriam relinquat, & magna pompa atq; apparatu incedat. Auaritia vult, vt homo nec vnum obolum consumat, & mille afflictiones ne numos expendat, patiatur. Gula hominem ad opiparos cibos prouocat, pigritia ad otium inuitat & sic homo nec bucellam quidē ad manducandum habebit. O infœlices peccatores in quibus afflictionibus, & laboribus vos summergere vultis, tam diuersis ac disparibus dominis, tamque contraria iubentibus seruire uolentes. Merito vobis dicere possumus id quod Propheta Ie-

B Iere. 16. remias Hebræis dixit: Seruietis Dijs alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Et D. Paulus loquens de peccatis, è quibus Christus Redemptor noster

Ephe. 2. nos eripuit, inquit: Et nos omnes aliquando conuersati sumus in desiderijs carnis nostræ, facientes voluntatem carnis. Vbi alia translatio habet, Facientes voluntates carnis, & sic est in contextu Græco, & sic etiam legit B. Hieronymus. In quo ostenditur, quod seruire carni, est etiam pluribus dominis seruire, siquidem tot voluntates habent, hoc est tot tamque diuersos appetitus, & adimplendum tam difficiles.

C Isa. 5. Hoc insinuauit S. Isaias, dicens: Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis uanitatis, id est, væ vobis, qui eò impudentiæ, & petulantiæ erga Deum, & homines deuenistis, ut cum vitia à vobis fugiāt, quoniam Deus, qui lux est, tenebras ipsas fugere facit, vos ea per vim quodammodo funiculis vanitatum vestrarum attrahere ausi sitis. Videbitis hominem, qui quotidiano labore victum sibi quærit, tam pretiosis Vestibus indutum, ut princeps esse videatur, quin etiam & illis non contentus, alios pretiosiores in arca seruatos retinet: Si autem inquiratur, qualiter illas

D habet, inuenietis eum illas mille fallacijs, fraudibus & mendacijs comparasse. Ecce igitur qualiter illæ vestes sunt vanitatis funiculi, quibus licet à te peccata fugiant, tu ea ipsa per uim attrahis. Videbitis nobilem equitem, qui splendide quotidie tribus & quatuor cibis epulatur, & iuxta possibilitatem, ac redditus suos vnum duntaxat poterat manducare. Si autem ei aliquis dicat, Domine, quorsum tot tantosq; sumptus in cibis fieri permittis? Respondebit ipse: Ita in more positum est, quod A si ego ita non fecero, famuli mei uilem & in famem me esse reputabunt, alias iste, ut hanc uanitatem sustenter famulis ipsis, sarcinatori, mercatori, atque alijs quamplurimis debitor est. O vanitatum funiculum detestandum ad attrahendum miseræ animæ quamplurima peccata. Idem contingit alijs, qui in alijs scelerum generib. immerguntur, quę omnia funiculi sunt vanitatum, quibus per vim grauissima alia peccata attrahuntur. Ideo merito S. Propheta inquit: Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. O fratres charissimi vtinam rectè intelligeretis, quam B improbus hospes peccatum est, non solū illud per uim in domū vestram minime adduceretis, verū ab illo longissimè abesse cuperetis In hoc verbo, Trahitis, ostenditur labor & difficultas qua homines peccata committunt, quoniā trahere, significat per uim ad se trahere: id autem, quod per uim trahitur, labore certe ac molestia trahi solet Nos verò adeo imprudentes sumus, vt id quod maiorem nobis laborem & incommodum affert maiori studio diligamus, id autem qđ facilius, suauius atq; vtilius est, abhorrere soleamus. Gen. 29. Patriarcha Iacob socero suo Laban pro C Rachele pulcherrima septem annis seruiuit, quibus finitis ei data est Lia absque eo quod pro illa seruierit, & postea per aliorum septem annorum spatium ad obtinendam desideratissimam suam Rachelem seruiuit. Tādem Lia, quæ ei gratis data est, fructum ipsi benedictionis afferebat, & cū eo maximam consolationē, Rachel vero quæ ei tot annis seruitutis stetit non fructum, sed labores & molestias afferebat quoniam sterilis erat. O miseriam humanam. Ecce qualiter homines nou intelligimus id quod charius & laboriosius est, inutilius esse, quod vero facilius, utilius. Heu, heu, nō solum septem annis aut D quatuordecim, sed per totū vitæ spatium mundo ac diabolo inseruimus, ut nobis honores, diuitias, ac uoluptates conferāt, & tandem afflictionem & amaritudinem in hac uita, postea uero æternam confusionem & supplicia nobis præbeat, uirtutes autem, quas gratis, & tam facile sicut Iacob Liam obtinuit, possemus cōsequi, & nobis fructum & gaudium afferant, capere minime volumus. Iam fratres

A fratres uidiſtis, quam ſceleratus, & quam grauis dominus Sathanas ſit, & quam diff ficilia ſuis imperat: Deus autem è con-
Matt. 11 tra Dominus eſt infinitæ bonitatis, & quę ſuis facillima imperat. Et ita ait: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam uos. Tollite iugum meum ſuper vos, & inuenietis requiem animabus veſtris, iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. O Chriſte vniuerſalis cœli ac terræ Domine, benedicta ſit lingua tua, benedictum os quo tam ſancta & glorioſa uerba locutus es, quibus fragilitatem noſtram, vt te ſequamur
B roboras. Et quoniam maximè conducit, vt prædicatores facilitatem diuinæ legis oſtendant, ne infirmi atque imperfecti terreantur, quin potius animum concipiant, & ad diuinam eius obſeruantiam incitentur, notandum eſt diuina pręcepta meritò indulgentiam, *Y desmandamientos*, appellari poſſe.

Pro cuius intelligentia obſeruandum
Scotus i 4. di. 15. q. 1. eſt, ſubtilem Scotum, cum de ſatisfactione ageret, opinionem D. Anſelmi recitare, qua probat, nos Deo uix poſſe ſatisfacere, quoniam ſatisfactio eſt redditio uoluntaria æquiualentis alias indebiti, ſed
C nos nullum bonum poſſumus operari, quod Deo non debeamus. Nam ſecundũ Ariſtotelem ſummè tenemur ſummo benefactori. Sicut, cum aliquis omnes diuitias, & facultates ſuas tecum conſumeret,
Simile. magnoſque ſimul pateretur labores, vt te a miſera captiuitate eriperet, aut ſi cum maximo vitæ ſuæ diſcrimine te è mari pene ſubmerſum educeret, ubi niſi eſſes ab eo adiutus, ſine dubio perires, tunc apertiſſimum eſt, te ei maxime obligatum fore, qua propter nihil facere poſſes, quod ei non deberes. Cum igitur Deus propter creationem, conſeruationem, redemptio-
D nem, & iuſtificationem noſtram ſit ſummus noſter benefactor, manifeſtè conſtat nos quidquid propter eius ſeruitium fecerimus ei debere. Quod ſi ita eſt, locum non habebunt opera, quæ theologi vocãt ſupererogationis, uidelicet illa, quæ abſq; aliqua obligatione fiunt. Cum enim Deus ſit ſummus benefactor, ſumma ei obligatione tenemur, & per conſequens nihil addere poſſumus, quod gratiæ ſit, & quod ei prius non debeamus, atque ita nihil nobis remanet indebitum, quo ei poſſimus pro præteritis noſtris ſceleribus A ſatisfacere.

Huic argumento Scotus ſapientiſſimè ſatisfacit, dicens, quod quamuis Deus ſit ſummus benefactor, & ei ſummè obligemur, ipſe tamen per infinitam bonitatem ſuam à nobis plus non poſtulat, quam decem præcepta, & diuinorum ſacramentorum vſum neceſſarium, atque ſacroſanctæ matris Eccleſiæ obedientiam cuius in terris caput, eſt ſummus Pontifex. Et cum ad hoc nos obligat, ab alijs innumerabilibus debitis, quæ in illa ſumma obligatione includebantur, nos liberat. Et ſi ad hoc attendimus, præcepta B Dei uocabimus de præcepta, hoc eſt, *Desmandamientos*, quoniam a pluribus reb. nos exonerant, quam onerant. Nam ſi Deus præcepta nobis nequaquam dediſſet, obligati maneremus ad omnia, quæ propter eius ſeruitium facere poſſemus. Eſt tamen aduertendum, hæc decem præcepta prius fuiſſe in lege naturæ, & in lege ſcripturæ dedita, itaque antequam Dominus ea præciperet, cum dixit cuidam iuueni. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata, iam ad illa tenebamur, & cum ea iuſ ſit obſeruari, nihil nouum præcepit, ſed id, quod anteà de lege naturali, & de lege C ſcripta erat, legis Euangelicę fecit, atq; ita ad illa, lege naturali, & lege diuina poſitiua aſtringimur obligatione. Grandis profectò hæc fuit Dei miſericordia, nam cum ipſe ſuo in mundum aduentu factus homo, nobis tam ſingularia beneficia impẽdit, cogitare poſſemus, illum à nobis magna ſeruitia poſtulare, ille autem, vt nos ſecuros & quietos redderet, eadem præcepta, ad quæ antea lege naturali obligabamur, iterũ nobis præcipit, nos ipſos (ut ſupra diximus) ab illa ſumma obligatione liberãs. Hoc aũt parum, quod nobis imperat, iugum appellat, quod eſt onus ſolitũ ſemper duobus imponi, innuens in hoc D nunquam Chriſtianum hominẽ ſuis humeris hoc onus imponere abſq; eo ꝙ idẽ Dominus eidem ſimul non coniungatur. Atq; ita ſuis ſacris diſcipulis in horto dixit: Suſtinete hic, & vigilate mecũ. Non inquit, ſuſtinete & vigilate tantum, ſed addidit, mecum, quoniã hic pijſſimus Dominus non ſolet in vigilijs & laboribus ſuos deſerere, ſed ibi cum eis eſt, ipſis fortitudinẽ ad illos perferendos tribuens. Ideo ubi
Mã. 19 Man. 26

A nos legimus: Ad fontes aquarum potabit
Isa. 46. eos, alij transtulerunt: Ad fontes aquarũ portabit eos, & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur, idem Dominus suos sustinere, & tanquam pijssimus pater in brachijs portare, eisque diuinæ suæ gratiæ aquis in laborib. atq; afflictionibus eorum fauere. Cum aliquis nobilis te inuitauit, dum cibi præparantur, & epulæ cõdiuntur, afferri solet aliquid saccaro
Simile. delibutũ vulgo, *Alguna conserua*, quo tempus suauiter consumitur. Sic Deus dũ suis conuiuiũ gloriæ non præbet, eos quibusdam buccellis adeo sapidis detinet, vt ipsi
B labores huius miserrimæ uitæ suauissimè
Ro. 12. perferant. Ideo D. Paulus inquit: Nolite conformari huic seculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, ut probetis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta. Id est, Hoc facite, vt experiamini quàm bonam ac rectam uolũtatem Deus erga suos habet. & quam suauiter
Simile. cum illis agit. O quot serui Dei in terris sunt, qui hanc veritatem experiuntur, illa enim, quæ de se difficilia sunt, facillimè operantur. Quando aliquis pater cum filio suo paruulo iter facit, si ad flumen aliquod perueniunt, quod traijciendum sit,
C vel per locum asperum transeunt, ipsum puerum pater suis humeris aut brachijs imponit, & hoc modo puer per difficiliora loca facilius, & suauius quam per plana trãsit, nam itinera plana ipse pedester ambulat, aspera verò & saltuosa aut transitu difficilia in parentis brachijs cum otio & incolumiter transit. O appositissimam similitudinem, qua admirabiliter docetur, qualiter misericordiarum pater cum filijs suis agit, qui, quò res difficiliores sunt, eo maiorib. auxilijs eos ad illas superandas adiuuat, atq; ita ipsos suis humeris imponit, ut vix laborem aliquem sentire videan
D tur, in alijs verò rebus, quæ faciliores sũt, ipsos non solos relinquit, sed eos tantis fauoribus minime afficit. Vnde sæpenumerò euenire solet, vt qui difficillima quæq; facillimè vincunt, postea in alijs minoribus & multo facilioribus molestia afficiãtur. Hoc autem (ut ait B. Gregorius) diuina fit dispensatione, videlicet, vt hinc iusti intelligãt, se, cum maiores difficultates superarunt peculiari Dei fauore fuisse adiutos, siquidẽ illas, quæ valde minores sunt, vix possunt superare. Hos fauores sancti Angeli in Canticis significarunt, interro A
gantes: Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicijs affluens, innixa supra dilectum suum? Id est, Quæ est ista, quæ licet ascensus asper & arduus sit, sine labore imò delicijs plena ascendit? Et statim rationẽ red dunt, quare tam facilè ascendat, quia inquiunt innixa supra dilectum suum, nam si ita non ascenderet, magnopere fatigaretur, & defetisceretur. Super quod B. Bernardus eleganter sic ait, frustra sponsa nititur, si non innitatur, si autem innititur, omnia possibilia sunt innitenti super eũ, qui omnia potest. Hoc Hebræi experimẽto uiderunt quãdo Dominus S. Iosue iussit: Surge & trãsi Iordanem tu & populus iste, quamuis fluuius profundus erat, nec pontem aut cymbam ad illud traijciendum habebant, sed solum ipsum Deum, qui eis fauens aquas diuisit, & iter, quo transire possent, mirabiliter patefecit. Ex quo apparet, Deum cũ difficilia imperat, difficultates amouere, atque ita cum eis iussit, ut Iordanem transirent, sese (ut ita dicam) obligauit, eis modum daturum, quo facile & sine periculo transirent. Sed cum lex diuina sit iugum & onus quamuis suaue & leue, & sit ascensus difficilis licet delicijs afflués, dæmon conatur & om nib. suis viribus laborat, ne in suauitatẽ & facilitatẽ eius, sed ad difficultatem & laborẽ oculos coniiciamus, ut sic nobis sit exosa. Sicut detestandus Rex Balac, qui volẽs prophetæ Balaã persuadere, vt populo Israelitico malediceret, ei dixit. Veni mecũ in alterũ locum, vnde partem Israel videas, & totũ uidere non possis, inde maledicito ei. At circa peccatum efficit Sathanas vt voluptatem, quam affert & non pœnam, ad quam nos obligat inspiciamus, ut ita ipsi animũ adiũgamus, eiusq; amore capiamur. Sicut Hebræi, qui carnes & cepas Ægypti in memoriam reuocantes & non seruitutem miserabilem, qua eos sine aliquo solatio laborare faciebant, & qđ magis est filios eorum in vberibus matrũ lactantes suffocabant, suspiria ab imo pectore trahebant, ut iterum in Ægyptum redirent. O cæci & mente alieni, qui ad voluptatem duntaxat attenditis, & nõ ad supplicia quib. ob illã adstricti & obligati remanetis, & idcirco eã desideratis & omnibus viis ac modis illam quæritis. Hic Simile.
et cœlestis Dominus legem suam iugum appel-

Cant. 3.
B. Bern. sup. Cant.
Iosue 3.
B
C
Nu. 23.
D

A appellauit, quoniam iugum boum capitibus imponitur quodamo puluillo, vulgo, Melena, ne eis noceat, sic diuina lex fidelibus imponitur cum pulumo, quæ est charitas, de qua D. Paulus inquit. Charitas patiens est, benigna est omnia suffert, omnia sustinet. Diabolus autem suũ execrandum & maledictum iugum super colla suorum absque puluillo collocat ad usum & consuetudinem Italiæ, vbi iugum ceruicibus boum absque puluillo adhibetur, & ideo ceruices eorum excoriantur & vulnerantur. O miser peccator
1.Co.6.
B qui diabolo tanta grauitate & molestia vulneratus, sicut bos Italus, miseris, nam Sathanas non habet puluillum, quod suo iugo adhibet, hoc est, non habet consolationem, qua labores tuos, quos pro eo pateris, leuare possit. Hi duo domini tam dispares & contrarii, quique tam diuersa imperant, suis seruis dispar ia etiam præmia largiuntur. Deus enim suos æternæ gloriæ munere condonat, diabolus uero sempiternis æternæ damnationis supplicijs. Atque ita D. Paulus agens de fructu, quem probi atque improbi de suis operibus percipiunt, inquit. Stipendia peccati mors: gratia Dei vita æterna in Christo Iesu Domino nostro: Gratiam Dei voeat hic Sanctus Apostolus sanctam iustorum uitam, quoniam ipsa est per gratiam Dei emeritam per Iesum Christum Dominum nostrum, hæc autem pro pie non habet uitam æternam. O utinam in hoc ineffabili præmio oculos cõtinuo poneremus: quanta facilitate per cursum diuinæ legis branium expectantes curreremus. Ita B. Augustinus testatur, qui explicãs illum uerficulum Psalmi: Qui fingis laborem in præcepto, & adducens illa D. Pauli uerba. Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, sic ait. Quibus momentaneum: quibus leue? Non contemplantibus, quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Quoniam autem oculos considerationis in æternis nõ figimus, sed in temporalib. tãta ignauia & negligentia viuimus Vellẽ aũt uos, fratres mei, hoc sãguineis lachrymis deplorare, ꝙ cũ Deus infinitæ bonitatis sit, & nobis tam honorifica tam facilia, tamq; suauia præcipit cũ infallibili ueritate pmia æternæ gloriæ ꝑ

Rom.6.
C
B. Aug. su. Psal.
D
2.Co.4.

mittens, sathanas autem inter omnes creaturas scelere, & malitia uilissimus cum hominib. ignominiosa & laboriosa iubeat, suisq; æternis suppliciis persoluat, omnes fere mundi homines ei inseruiunt. Deo autem, qui summe bonus est pauci sunt, qui velint inseruire O terribilẽ cæcitatẽ, ò detestandam abominationem, ò homines brutis animantibus rudiores. Quis vobis iudicium & intellectum depradatus est, ut creatorem vestrũ, qui vos tanto amore, prosequitur, relinquatis & impium Sathanam, qui tantopere uos odit, sequamini? O q̃ merito ipse Deus per Michæam prophetam conqueritur, dicens. Væ mihi, quia factus sum, sicut qui colligit in Autumno racemos uindemię. Non est botrus ad comedẽdum, præcoquas ficus desiderauit anima mea, periit sanctus de terra, & rectus in hominib. non est. O verba ad maximã cõmiserationem prouocãtia. Qđ adeo lapideũ cor est, qđ illa audiens, dolore non frangatur? In illis namq; significatur, ꝙ si Deus tristitia & amaritudinẽ posset affici, illam sine dubio & ualde incõparabilem acciperet uidens, quod cum ipse tam magnam vineam, quãtus hic mundus est, plantauerit, ipsamque tot tantisque beneficiis coluerit, eã fere totam diabolus uindemiet. Ferendum ne est, ut præcipua totius orbis pars, reges uidelicet, principes, duces, illustres ac potẽtes huius seculi, tam abominabili domino inseruiant, & uix unus duntaxat maturus racemus ad mẽsam Dñi reperiatur? Sumitur hic metaphora ab eo, qui vineam suã uindemiare uolens illam tam ab alijs uinde miatam inuenit, & gemens, ac plorãs colligit paucos racemos, quos latrones reliquerunt. Quare fratres hæc audientes pudore non conficimini? Videntes quam ad literam hoc hodierna die adimpleatur, siqui dem nostris propriis oculis, ut improbos ac nefarios homines & iã paucos bonos ac uirtutis studiosos uidemus? Hoc mysticẽ S. Isaias prophetauit, dicens. Sic erũt in medio terræ, in medio populorũ quomodo pauci racemi. cum fuerit finita uindemia. Hi pauci racemi sunt pauci, qui in mundo reperiuntur, iusti respectu multorum, qui diabolo inseruiũt. Maxime uero hic perpendeudũ est, Deũ quippe qui nobilissimus Dñs est, paucos quos in mũdo seruos habet magnificare & maximi æstimare,

A
Mich.7
B
D
Isa.14.

A mare. Quod quidẽ ipse ostendit, cũ dicenti sibi diabolo, Circuiui terrã & perambulaui eam, interrogauit eũ. Nunquid considerasti seruũ meũ Iob, ꝙ non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus? Posset tũc, dæmon respõdere. Vt quid dñe tantã rationẽ unius duntaxat serui tui habes, & ego cum tot millia millium seruorum habeam, eos uilipendo & pro nihilo duco? O ineffabilem Dei bonitatem, te oẽs hierarchiæ cælestes benedicant, quoniã cum tantus ac talis sis, uermiculum terræ ita magnificas. Igitur charissimi fratres satanam relinquite, qui vos non ꝙ estimet, quærit, sed quia uos odio habet, hunc supernum Dominũ inquirite & ei seruite, siquidem uos ita magnificat, vt vitam suã pro uobis dederit. Itaque cum Christus Redemptor noster ait. Nemo potest duobus dominis seruire, non ideo prohibet seruitutẽ, quæ dominis tẽporalibus debetur, in iis, uidelicet, q̃ diuinæ legi minime repugnant, quãuis ipsi improbi sint & tyranni. Atque ita per Ieremiam prophetam dixit. Gens & regnum, quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, in gladio, & in fame, & in peste uisitabo super gẽtem illam, ait Dñs, donec consumam eos in manu eius. Ex quo infertur, ꝙ licet Prælatus aut Dñs temporalis tyrannus sit, ei tamẽ obedientia, obsequium, & subiectio propter Dei amorem debetur. Infertur etiam hinc Domino maxime placere captiuos humiles atque obedientes, & quod siquidem illis sors illa euenit, non sint ut illa rebelles atque impatientes. Si autem quis illud Iosue obiiciat, ꝙ Hebræi ipsimet duci dixerunt, Sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita & obediemus tibi, tantum sit Dominus Deus tecũ, sicut fuit cum Moyse: ex quo Hebræi uidentur promisisse Duci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bonus esset, alias minime. Ad hoc respondeo hanc locutionẽ nõ esse conditionalem, ita ut sit sensus. Obediemus tibi sicut Moysi, dummodo tu, sicut ille bonus sis; nam subditi maioribus etiã discolis (vt ait D. Petrus) obedire debent. Et hoc summa Veritas testatur, dicens. Quodcunque dixerint uobis, facite, secũdum opera eorũ nolite facere. Sed quoniam maxime decẽs & necessariũ est, ut subditi prælatos suos virtute, & bonitate clarescere uideãt, ut ipsorũ uoluntas ad eis obediendum magis inclinetur, isti huiusmodi sanctitatem in duce Iosue sicut in Sancto Moyse nitere desiderabant. Atque ita illud, Tantum sit Dominus Deus tecum, perinde est ac si dicerent. Ideo optamus, ut Dominus sit tecum, sicut cum illo erat.

Iob. 3.

Iere. 27.

C

Iosue. 1.

D

1. Pet. 2.

Mat. 23

Ne autem cogitaremus, solum Deum & dœmonem esse Dominos incompatibiles, adiecit summus Magister. *Non potestis Deo seruire & mammonæ*. Hoc est, diuitiarum cupiditati, quia alter, scilicet Deus, nos ad omnia bona stimulat, alter uero ẽ contra ad omnia mala nos, inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mammona iniquitatis a Deo appellatur, ipsa enim auaritia curarum & solicitudinum fons atque origo est. Ideo ab illa in his verbis nos cœlestis Magister deterret, ut extincta matre, filiæ simul cum ea extinguantur. Seruire autem dixit, quia aliud est pecuniæ seruire, aliud pecuniam possidere: possidere enim dominorum est, seruire autem mancipiorum. Et (vt ait Beatus Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & dominari diuitijs: sed impossibile est seruire Deo & diuitijs. Dominus otio, & quieti vacans famulum suũ in vnam atque aliam partem mittere potest, eique dicere. Fac hoc & illud. Sic iustus diuitijs suis tanquam ancillis imperat, ut viduis, pupillis, pauperibus, ægrotis, atque ita carcere inclusis subueniant, & ipse tanquam Dominus a quiete & tranquillitate sua non cessat. At auarus diuitias suas tanquam dominus domi inclusus habet, & ipse seruus earum factus in alias atque alias nundinas negotiaturus magna cum animi sui afflictione, vt ipsas augeat, & conseruet, se confert. Idcirco de huiusmodi verba faciens Sanctus Dauid, eos viros diuitiarum, hoc est, seruos ipsarum appellauit, quos & Beatus Paulus non modo pecuniæ seruos sed etiam idolorum cultores nuncupat, siquidem ut pecuniam cumulent, Dei leges transgredi non verentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis verba miram quãdam in se spirant suauitatem, dũ paterna Dei nostri curã & prouidentiam nõ tãtum erga magna, sed ẽt erga minima nobis ob oculos proponunt. Sequitur enim, *Ideo dico uobis Ne solliciti sitis, &c.* Vsq; *Nõne anima plus est quam esca, & corpus quã uestimentum?* Hoc est. Qui maiora præstitit,

A

B

Simile.

C

D

Psal. 75.

Ephe. 5.

A stitit, utique & minora præstabit. Hac ratione monemur, ut in maiora Dei beneficia oculos conijciamus, & ex præteritis futura, & ex maioribus minora sperare discamus. Si enim tu, o homo, credas, Deum te creasse, & suo pretioso sanguine redemisse, atque in tuum remedium diuina tibi sacramenta plena gratia & sanctificatione dedisse, qui fieri potest, vt qui tam magna in te beneficia cōtulit, vitæ subsidia, quæ brutis non negantur, tibi negaturus sit? Qui seipsum tibi donauit, quomodo fructum panis in usum uitę non ministrabit? Confide ergo frater in eius diuina prouidentia, & cordis quietudine te totum eius
B seruitio committe, & ipse tanquam fidelissimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de spiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XIIII. post Pentecosten.

Concio Secunda.

C *Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.*

B. Greg. li. 31. moral. Beatus Gregorius in suo lib. Moralium, auaritiam capitale uitium appellat, nempe qnia alia vitia ex illo oriuntur, quod etiam beatus Thomas asserit, & ante illos idem docuit B. Paulus, dicens: Radix omnium malorum est cupiditas. Nam, sicut terra, quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia sterilis est, ita miser homo auaritia & acquirendi aurum cupiditate plenus ad nihil aliud, quam ad ipsum comparandum, prodest. Ob hanc causam Christus Redemptor noster in sacra hodierni Euangelij lectione nihil intentatum relinquit, quo hāc pessimam radicem, ex qua propemodum innumera mala dimanant, penitus a pectoribus nostris euellat.

B. Th. 2. 2. q. 140 art. 7.

1. Ti. 6.

Simile.

D

Est autem hæc sacra lectio pars quædā diuinissimi illius sermonis, quem ipse Dominus ad sacros discipulos in monte habuit, in quo tota pene Euangelicæ uitę perfectio disertissimis ab eo verbis atque documentis traditur, quæ sic incipit: ***Nemo potest duobus Dominis seruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.*** Vbi notandum est, quod loquens hic Dominus de diabolo, dicit: Peccator eum sustinebit. In quo uerbo significauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps suos uexat & opprimit, sicut antea per Isaiam prophetam ostenderat, dicens: Facta sunt simulacra eorum bestiis, & iumentis, onera uestra graui pondere vsque ad lassitudinem. Contabuerunt & cōtrita sunt simul, nō potuerunt saluare portantem. Quibus uerbis docemur, quod, sicut idola Babylonica, (quæ adeo grauia erant ut uix a iumentis ferri possent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atque sine aliquo lucro portabantur, quæ cum tam grauia essent, nō poterant saluare portantem, ita diabolus illis, qui ei inseruiunt, grauissimus est, eo quod humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non potest saluare portantem. Et de Deo loquens, non inquit; Eum sustinebit, sed ait; Eum diliget, quoniam Deus seruos suos graui onere nec uexat, nec affligit, si autem improbis eius diuina lex grauis uidetur, hoc propter eorum malitiam est, & quoniam illi libenter ei se minimè volunt subijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclesiastico; Vincula illius alligatura salutis. Et quemadmodum funes, quibus animal ligatur, ei nullum dolorē aut molestiam afferūt, si ipsum pacifice, & absque uiolentia gradiatur, at si resistit, quanto maiorem uim adhibet, maioremque resistentiam ipsum trahentibus facit, magis affligitur & uexatur ab ipsis funibus, ita si homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtemperat, & ab illis se duci permittit, nullam ei molestiam afferunt, quin potius suauissima uidentur, at vero si illis resistit, quanto maiorem eis resistentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & molestiæ ei causa erunt. Nec etiam de Deo loquens, ait; Alterum odio habebit, sed; Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet, quia Deus est prima & essentialis bonitas, nullus autem potest odisse primam & puram veritatem, ut egregie

A (right margin, first line)
Isa. 46.
B
C
Eccle. 6.
D

A mare. Quod quidē ipse ostendit, eū dicenti sibi diabolo, Circuiui terrā & perambulaui eam, interrogauit eū. Nunquid consi
Iob. 3. derasti seruū meū Iob, q non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus? Posset tūc, dæmon respōdere. Vt quid dñe tantā rationē unius duntaxat serui tui habes, & ego eum tot millia millium seruorum habeam, eos uilipendo & pro nihilo duco? O ineffabilem Dei bonitatem, te oēs hierarchiæ cœlestes benedicant, quoniā eum tantus ac talis sis, uermiculum terræ ita magnificas. Igitur charissimi fratres satanam relinquite, qui vos non q estimet, quærit,
B sed quia uos odio habet, hunc supernum Dominū inquirite & ei seruire, siquidem uos ita magnifacit, vt vitam suā pro uobis dederit. Itaque cum Christus Redemptor noster ait. Nemo potest duobus dominis seruire, non ideo prohibet seruitutē, quæ dominis tēporalibus debetur, in iis, uidelicet, q diuinæ legi minime repugnant, quā uis ipsi improbi sint & tyranni. Atque ita per Ieremiam prophetam dixit. Gens &
Iere. 27. regnum, quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, in gladio, & in fame, & in peste uisitabo super gētem illam, ait Dñs, donec consumam eos in manu
C eius. Ex quo infertur, q licet Prælatus aut Dñs temporalis tyrannus sit, ei tamē obedientia, obsequium, & subiectio propter Dei amorem debetur. Infertur etiam hinc Domino maxime placere captiuos humiles atque obedientes, & quod siquidem illis sors illa euenit, non sint in illa rebelles atque impatientes. Si autem quis
Iosue. 1. illud Iosue obiiciat, q Hebræi ipsimet duci dixerunt, Sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita & obediemus tibi, tantum sit Dominus Deus tecū, sicut fuit cum Moyse: ex quo Hebræi uidentur promisisse Duci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bonus esset, alias minime. Ad hoc re-
D spondeo hanc locutionē nō esse conditionalem, ita ut sit sensus. Obediemus tibi sicut Moysi, dummodo tu, sicut ille bonus sis, nam subditi maioribus etiā discolis (vt ait D. Petrus) obedire debent. Et hoc sum
1. Pet. 2. ma Veritas testatur, dicens. Quodcunque dixerint uobis, facite, secūdum opera eorū nolite facere. Sed quoniam maxime decēs & necessariū est, ut subditi prælatos suos
Mat. 23 virtute, & bonitate clarescere uideāt, ut ipsorū uoluntas ad eis obediendum magis inclinetur, isti huiusmodi sanctitatem in A
duce Iosue sicut in Sancto Moyse nitere desiderabant. Atque ita illud, Tantum sit Dominus Deus tecum, perinde est ac si dicerent. Ideo optamus, ut Dominus sit tecum, sicut cum illo erat.

Ne autem cogitaremus, solum Deum & dœmonem esse Dominos incompatibiles, adiecit summus Magister. *Non potestis Deo seruire & mammonę.* Hoc est, diuitiarum cupiditati, quia alter, scilicet Deus, nos ad omnia bona stimulat, alter uero è contra ad omnia mala nos, inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mammona iniquitatis a Deo appella- B
tur, ipsa enim auaritia curarum & solicitudinum fons atque origo est. Ideo ab illa in his verbis nos cęlestis Magister deterret, ut extincta matre, filiæ simul cum ea extinguantur. Seruire autem dixit, quia aliud est pecuniæ seruire, aliud pecuniam possidere: possidere enim dominorum est, seruire autem mancipiorum. Et (vt ait Beatus Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & dominari diuitijs: sed impossibile est seruire Deo & diuitijs. Dominus otio, & quieti vacans famu Simile.
lum suū in vnam atque aliam partem mit C
tere potest, eique dicere. Fac hoc & illud. Sic iustus diuitijs suis tanquam ancillis imperat, ut viduis, pupillis, pauperibus, ægrotis, atque ita carcere inclusis subueniant, & ipse tanquam Dominus a quiete & tranquillitate sua non cessat. At auarus diuitias suas tanquam dominus domi inclusus habet, & ipse seruus earum factus in alias atque alias nundinas negotiaturus magna cum animi sui afflictione, vt ipsas augeat, & conseruet, se confert. Idcireo de huiusmodi verba faciens Sanctus Dauid, eos viros diuitiarum, hoc est, seruos ipsarum appellauit, quos & Bea D
tus Paulus non modo pecuniæ seruos, Psal. 75.
sed etiam idolorum cultores nuncupat, Ephe. 5.
siquidem ut pecuniam cumulent, Dei leges transgredi non verentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis verba miram quādam in se spirant suauitatem, dū pater nā Dei nostri curā & prouidentiam nō tātum erga magna, sed et erga minima nobis ob oculos proponunt. Sequitur enim, *Ideo dico uobis Ne solliciti sitis, &c.* Vsq; *Nōne anima plus est quam esca, & corpus quā uestimentum?* Hoc est. Qui maiora præ-

sustut,

A ftitit,utique & minora præftabit. Hac ratione monemur, ut in maiora Dei beneficia oculos conijciamus,& ex præteritis futura,& ex maioribus minora fperare difcamus. Si enim tu,o homo,credas, Deum te creaffe,& fuo pretiofo fanguine redemiffe, atque in tuum remedium diuina tibi facramenta plena gratia & fanctificatione dediffe,qui fieri poteft, vt qui tam magna in te beneficia cōtulit, vitæ fubfidia, quæ brutis non negantur, tibi negaturus fit? Qui feipfum tibi donauit, quomodo fructum panis in ufum uitæ non miniftrabit? Confide ergo frater in eius diuina prouiB dentia, & cordis quietudine te totum eius feruitio committe,& ipfe tanquam fideliffimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus,& de fpiritualibus ad animam,uidelicet,cum gratia,qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iefus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XIIII. poft Pentecoften.

Concio Secunda.

C *Nemo poteft duobus Dominis feruire. Matth.6.*

B. Greg. li.31.moral. BEatus Gregorius in fuo lib. Moralium, auaritiam capitale uitium appellat, nempe quia alia uitia ex illo oriuntur, quod etiam beatus Thomas afferit, & ante illos idem do-
B. Th.2.2.q.140 art.7. cuit B.Paulus,dicens:Radix omnium malorum eft cupiditas. Nam,ficut terra,quæ
2. Ti.6. Simile. aurum ex fe producit,ad cætera omnia fterilis eft, ita mifer homo auaritia & acqui-
D rendi aurum cupiditate plenus ad nihil aliud,quam ad ipfum comparandum, prodeft. Ob hanc caufam Chriftus Redemptor nofter in facra hodierni Euangelij lectione nihil intentatum relinquit,quo hāc peffimam radicem, ex qua propemodum innumera mala dimanant,penitus a pectoribus noftris euellat.

Eft autem hæc facra lectio pars quædā diuiniffimi illius fermonis,quem ipfe Dominus ad facros difcipulos in monte habuit,in quo tota pene Euangelicæ uitę per- A fectio difertiffimis ab eo verbis atque documentis traditur,quæ fic incipit: *Nemo poteft duobus Dominis feruire, aut enim vnum odio habebit,& alterum diliget, aut vnum fuftinebit & alterum contemnet.* Vbi notandum eft,quod loquens hic Dominus de diabolo,dicit: Peccator eum fuftinebit. In quo uerbo fignificauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps fuos uexat & opprimit, ficut antea per Ifaiam prophetam oftenderat, di- Ifa.46. cens; Facta funt fimulacra eorum beftiis, & iumentis,onera ueftra graui pondere vfque ad laffitudinem. Contabuerunt & cō- B trita funt fimul, nō potuerunt faluare portantem. Quibus uerbis docemur,quod,ficut idola Babylonica, (quæ adeo grauia erant ut uix a iumentis ferri poffent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore,atque fine aliquo lucro portabantur,quæ eum tam grauia effent,nō poterant faluare portantem, ita diabolus illis,qui ei inferuiunt,grauiffimus eft,eo ꝙ humeris eorum onera intolerabilia imponit,& non poteft faluare portantem. Et de Deo loquens,non inquit; Eum fuftinebit, fed ait; Eum diliget, quoniam Deus feruos fuos graui onere nec uexat, nec affli- C git,ft autem improbis eius diuina lex grauis uidetur, hoc propter eorum malitiam eft, & quoniam illi libenter ei fe minimè volunt fubijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclefiaftico; Vincula illius alligatu Eccle.6. ra falutis. Et quemadmodum funes,quibus animal ligatur, ei nullum dolorē aut moleftiam afferūt,fi ipfum pacifice, & abfque uiolentia gradiatur,at fi refiftit,quanto maiorem uim adhibet, maioremque refiftentiam ipfum trahentibus facit,magis affligitur & uexatur ab ipfis funibus,ita fi homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtemperat,& ab illis fe D duci permittit, nullam ei moleftiam afferunt, quin potius fuauiffima videntur, at vero fi illis refiftit, quanto maiorem eis refiftentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & moleftiæ ei caufa erunt. Nec etiam de Deo loquens, ait; Alterum odio habebit,fed; Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet, quia Deus eft prima & effentialis bonitas, nullus autem poteft odire primam & puram veritatem, ut egregie

A mare. Quod quidē ipse ostendit, cū dicenti sibi diabolo, Circuiui terrā & perambulaui eam, interrogauit eū. Nunquid considerasti seruū meū Iob, q̃ non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus? Posset tūc, dæmon respōdere. Vt quid dñe tantā ratione unius duntaxat serui tui habes, & ego cum tot millia millium seruorum habeam, eos uilipendo & pro nihilo duco? O ineffabilem Dei bonitatem, te oēs hierarchiæ cœlestes benedicant, quoniā cum tantus ac talis sis, uermiculum terræ ita magnifacis. Igitur charissimi fratres satanam relinquite, qui vos non q̃ estimet, quærit,
Iob. 3.

B sed quia uos odio habet, hunc supernum Dominū inquirite & ei seruire, siquidem uos ita magnifacit, vt vitam suā pro uobis dederit. Itaque cum Christus Redemptor noster ait. Nemo potest duobus dominis seruire, non ideo prohibet seruitutē, quæ dominis tēporalibus debetur, in iis, uidelicet, q̃ diuinæ legi minime repugnant, quā uis ipsi improbi sint & tyranni. Atque ita per Ieremiam prophetam dixit. Gens & regnum, quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, in gladio, & in fame, & in peste uisitabo super gētem illam, ait Dñs, donec consumam eos in manu eius. Ex quo infertur, q̃ licet Prælatus aut
Iere. 27.

C Dñs temporalis tyrannus sit, ei tamē obedientia, obsequium, & subiectio propter Dei amorem debetur. Infertur etiam hinc Domino maxime placere captiuos humiles atque obedientes, & quod siquidem illis sors illa euenit, non sint in illa rebelles atque impatientes. Si autem quis illud Iosue obiiciat, q̃ Hebræi ipsimet duci dixerunt, Sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita & obediemus tibi, tantum sit Dominus Deus tecū, sicut fuit cum Moyse: ex quo Hebræi uidentur promisisse Duci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bonus esset, alias minime. Ad hoc re-
Iosue. 1.

D spondeo hanc locutionē nō esse conditionalem, ita ut sit sensus. Obediemus tibi sicut Moysi, dummodo tu, sicut ille bonus sis, nam subditi maioribus etiā discolis (vt ait D. Petrus) obedire debent. Et hoc summa Veritas testatur, dicens. Quodcunque dixerint uobis, facite, secūdum opera eorū nolite facere. Sed quoniam maxime decēs & necessariū est, ut subditi prælatos suos virtute, & bonitate clarescere uideāt, ut ipsorū uoluntas ad eis obediendum magis
1. Pet. 2.
Mat. 23

inclinetur, isti huiusmodi sanctitatem in duce Iosue sicut in Sancto Moyse nitere desiderabant. Atque ita illud, Tantum sit Dominus Deus tecum, perinde est ac si dicerent. Ideo optamus, ut Dominus sit tecum, sicut cum illo erat. A

Ne autem cogitaremus, solum Deum & dœmonem esse Dominos incompatibiles, adiecit summus Magister. *Non potestis Deo seruire & mammonę.* Hoe est, diuitiarum cupiditati, quia alter, scilicet Deus, nos ad omnia bona stimulat, alter uero è contra ad omnia mala nos, inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mammona iniquitatis a Deo appellatur, ipsa enim auaritia curarum & solicitudinum fons atque origo est. Ideo ab illa in his verbis nos cęlestis Magister deterret, ut extincta matre, filiæ simul cum ea extinguantur. Seruire autem dixit, quia aliud est pecuniæ seruire, aliud pecuniam possidere: possidere enim dominorum est, seruire autem mancipiorum. Et (vt ait Beatus Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & dominari diuitijs: sed impossibile est seruire Deo & diuitijs. Dominus otio, & quieti vacans famulum suū in vnam atque aliam partem mittere potest, eique dicere. Fac hoc & illud. Sic tutus diuitijs suis tanquam ancillis imperat, ut viduis, pupillis, pauperibus, ægrotis, atque ita carcere inclusis subueniant, & ipse tanquam Dominus a quiete & tranquillitate sua non cessat. At auarus diuitias suas tanquam dominus domi inclusus habet, & ipse seruus earum factus in alias atque alias nundinas negotiaturus magna cum animi sui afflictione, vt ipsas augeat, & conseruet, se confert. Idcirco de huiusmodi verba faciens Sanctus Dauid, eos viros diuitiarum, hoc est, seruos ipsarum appellauit, quos & Beatus Paulus non modo pecuniæ seruos, sed etiam idolorum cultores nuncupat, siquidem ut pecuniam cumulent, Dei leges transgredi non uerentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis verba miram quādam in se spirant suauitatem, dū paternā Dei nostri curā & prouidentiam nō tātum erga magna, sed &̄ erga minima nobis ob oculos proponunt. Sequitur enim, *Ideo dico uobis Ne solliciti sitis, &c.* V sq; *Nō ne anima plus est quam esca, & corpus quā uestimentum?* Hoc est. Qui maiora præstitit,
B
Simile. C
D
Psal. 75.
Ephe. 5.

A stitit, utique & minora præstabit. Hac ratione monemur, ut in maiora Dei beneficia oculos conijciamus, & ex præteritis futura, & ex maioribus minora sperare discamus. Si enim tu, o homo, credas, Deum te creasse, & suo pretioso sanguine redemisse, atque in tuum remedium diuina tibi sacramenta plena gratia & sanctificatione dedisse, qui fieri potest, vt qui tam magna in te beneficia contulit, vitæ subsidia, quæ brutis non negantur, tibi negaturus sit? Qui seipsum tibi donauit, quomodo fructum panis in usum vitæ non ministrabit? Confide ergo frater in eius diuina proui-

B dentia, & cordis quietudine te totum eius seruitio committe, & ipse tanquam fidelissimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de spiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XIIII. post Pentecosten.

Concio Secunda.

C *Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.*

B.Greg. li.31.moral.

Beatus Gregorius in suo lib. Moralium, auaritiam capitale uitium appellat, nempe quia alia vitia ex illo oriuntur, quod etiam beatus Thomas asserit, & ante illos idem docuit B. Paulus, dicens: Radix omnium malorum est cupiditas. Nam, sicut terra, quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia sterilis est, ita miser homo auaritia & acquirendi aurum cupiditate plenus ad nihil aliud, quam ad ipsum comparandum, prodest. Ob hanc causam Christus Redemptor noster in sacra hodierni Euangelij lectione nihil intentatum relinquit, quo hanc pessimam radicem, ex qua propemodum innumera mala dimanant, penitus a pectoribus nostris euellat.

B. Th. 2. 2. q. 140 art. 7.

2. Ti. 6.

Simile.

D

Est autem hæc sacra lectio pars quædam diuinissimi illius sermonis, quem ipse Dominus ad sacros discipulos in monte habuit, in quo tota pene Euangelicæ uitæ perfectio disertissimis ab eo verbis atque documentis traditur, quæ sic incipit: ***Nemo potest duobus Dominis seruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.*** A

Vbi notandum est, quod loquens hic Dominus de diabolo, dicit: Peccator eum sustinebit. In quo uerbo significauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps suos uexat & opprimit, sicut antea per Isaiam prophetam ostenderat, dicens: Facta sunt simulacra eorum bestiis, & iumentis, onera uestra graui pondere vsque ad lassitudinem. Contabuerunt & contrita sunt simul, nō potuerunt saluare portantem. Quibus uerbis docemur, quod, sicut idola Babylonica, (quæ adeo grauia erant ut uix a iumentis ferri possent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atque sine aliquo lucro portabantur, quæ cum tam grauia essent, nō poterant saluare portantem, ita diabolus illis, qui ei inseruiunt, grauissimus est, eo quod humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non potest saluare portantem. Et de Deo loquens, non inquit; Eum sustinebit, sed ait; Eum diliget, quoniam Deus seruos suos graui onere nec uexat, nec affligit, si autem improbis eius diuina lex grauis uidetur, hoc propter eorum malitiam est, & quoniam illi libenter ei se minime volunt subijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclesiastico; Vincula illius alligatura salutis. Et quemadmodum funes, quibus animal ligatur, ei nullum dolorē aut molestiam afferūt, si ipsum pacifice, & absque uiolentia gradiatur, at si resistit, quanto maiorem uim adhibet, maioremque resistentiam ipsum trahentibus facit, magis affligitur & uexatur ab ipsis funibus, ita si homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtemperat, & ab illis se duci permittit, nullam ei molestiam afferunt, quin potius suauissima videntur, at vero si illis resistit, quanto maiorem eis resistentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & molestiæ ei causa erunt. Nec etiam de Deo loquens, ait; Alterum odio habebit, sed; Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet, quia Deus est prima & essentialis bonitas, nullus autem potest odire primam & puram veritatem, ut egregie

Isa. 46.

B

C

Eccle. 6.

D

A mare. Quod quidẽ ipse ostendit, cũ dicenti sibi diabolo, Circuiui terrã & perambulaui eam, interrogauit eũ. Nunquid consi-
Iob. 1. derasti seruũ meũ Iob, ꝙ non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus? Posset tũc, dæmon respõdere. Vt quid dñe tantã rationẽ unius duntaxat serui tui habes, & ego cum tot millia millium seruorum habeam, eos uilipendo & pro nihilo duco? O ineffabilem Dei bonitatem, te oẽs hierarchiæ cælestes benedicant, quoniã cum tantus ac talis sis, uermiculum terræ ita magnificas. Igitur charissimi fratres satanam relinquite, qui vos non ꝗ estimet, quærit,
B sed quia uos odio habet, hunc supernum Dominũ inquirite & ei seruire, siquidem uos ita magnificat, vt vitam suã pro uobis dederit. Itaque cum Christus Redemptor noster ait. Nemo potest duobus dominis seruire, non ideo prohibet seruitutẽ, quæ dominis tẽporalibus debetur, in iis, uidelicet, q̃ diuinæ legi minime repugnant, quã uis ipsi improbi sint & tyranni. Atque ita per Ieremiam prophetam dixit. Gens &
Iere. 27. regnum, quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, in gladio, & in fame, & in peste uisitabo super gẽtem illam, ait Dñs, donec consumam eos in manu
C eius. Ex quo infertur, ꝙ licet Prælatus aut Dñs temporalis tyrannus sit, ei tamẽ obedientia, obsequium, & subiectio propter Dei amorem debetur. Infertur etiam hinc Domino maxime placere captiuos humiles atque obedientes, & quod siquidem illis sors illa euenit, non sint in illa rebelles atque impatientes. Si autem quis
Iosue. 1. illud Iosue obiiciat, ꝙ Hebræi ipsimet duci dixerunt, Sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita & obediemus tibi, tantum sit Dominus Deus tecũ, sicut fuit cum Moyse: ex quo Hebræi uidentur promisisse Du-
D ci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bonus esset, alias minime. Ad hoc respondeo hanc locutionẽ nõ esse conditionalem, ita ut sit sensus. Obediemus tibi sicur Moysi, dummodo tu, sicut ille bonus sis, nam subditi maioribus etiã discolis (vt ait D. Petrus) obedire debent. Et hoc sum-
1. Pet. 2. ma Veritas testatur, dicens. Quodcunque dixerint uobis, facite, secũdum opera eorũ nolite facere. Sed quoniam maxime decẽs & necessariũ est, ut subditi prælatos suos
Mat. 23 virtute, & bonitate clarescere uideãt, ut ipsorũ uoluntas ad eis obediendum magis inclinetur, isti huiusmodi sanctitatem in A duce Iosue sicut in Sancto Moyse nitere desiderabant. Atque ita illud, Tantum sit Dominus Deus tecum, perinde est ac si diceretur. Ideo optamus, ut Dominus sit tecum, sicut cum illo erat.

Ne autem cogitaremus, solum Deum & dœmonem esse Dominos incompatibiles, adiecit summus Magister. *Non potestis Deo seruire & mammonę.* Hoc est, diuitiarum cupiditati, quia alter, scilicet *Deus*, nos ad omnia bona stimulat, alter uero è contra ad omnia mala nos, inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mammona iniquitatis a Deo appellatur, ipsa enim auaritia curarum & solicitudinum fons atque origo est. Ideo ab B illa in his verbis nos cęlestis Magister deterret, ut extincta matre, filiæ simul cum ea extinguantur. Seruire autem dixit, quia aliud est pecuniæ seruire, aliud pecuniam possidere: possidere enim dominorum est, seruire autem mancipiorum. Et (vt ait Beatus Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & dominari diuitijs: sed impossibile est seruire Deo & diuitijs. Dominus otio, & quieti vacans famu- Simile.
lum suũ in vnam atque aliam partem mittere potest, eique dicere. Fac hoc & illud. C
Sic iustus diuitijs suis tanquam ancillis imperat, ut viduis, pupillis, pauperibus, ægrotis, atque ita carcere inclusis subueniant, & ipse tanquam Dominus a quiete & tranquillitate sua non cessat. At auarus diuitias suas tanquam dominus domi inclusus habet, & ipse seruus earum factus in alias atque alias nundinas negotiaturus magna cum animi sui afflictione, vt ipsas augeat, & conseruet, se confert. Idcirco de huiusmodi verba faciens Sanctus Dauid, eos viros diuitiarum, hoc est, seruos ipsarum appellauit, quos & Bea- D
tus Paulus non modo pecuniæ seruos, Psal. 75.
sed etiam idolorum cultores nuncupat, Ephe. 5.
siquidem ut pecuniam cumulent, Dei leges transgredi non verentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis verba miram quãdam in se spirant suauitatem, dũ parentã Dei nostri curã & prouidentiam nõ tãtum erga magna, sed et erga minima nobis ob oculos proponunt. Sequitur enim, *Ideo dico uobis Ne soliciti sitis, &c.* Vsq; *Nõne anima plus est quam esca, & corpus quã uestimentum?* Hoc est. Qui maiora præ-

stitit,

A stitit, utique & minora præstabit. Hae ratione monemur, ut in maiora Dei beneficia oculos conijciamus, & ex præteritis futura, & ex maioribus minora sperare discamus. Si enim tu, o homo, credas, Deum te creasse, & suo pretioso sanguine redemisse, atque in tuum remedium diuina tibi sacramenta plena gratia & sanctificatione dedisse, qui fieri potest, vt qui tam magna in te beneficia cõtulit, vitæ subsidia, quæ brutis non negantur, tibi negaturus sit? Qui seipsum tibi donauit, quomodo fructum panis in usum vitæ non ministrabit? Confide ergo frater in eius diuina prouidentia, & cordis quietudine te totum eius
B seruitio committe, & ipse tanquam fidelissimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de spiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XIIII. post Pentecosten.

Concio Secunda.

C *Nemo potest duobus Dominis seruire. Matth. 6.*

B.Greg. li.31.moral. Beatus Gregorius in suo lib. Moralium, auaritiam capitale nitium appellat, nempe quia alia vitia ex illo oriuntur, quod etiam beatus Thomas asserit, & ante illos idem do-
B. Th. 2. 2. q. 140 art. 7. cuit B. Paulus, dicens: Radix omnium ma-
2. Ti. 6. lorum est cupiditas. Nam, sicut terra, quæ aurum ex se producit, ad cætera omnia ste-
Simile. rilis est, ita miser homo auaritia & acqui-
D rendi aurum cupiditate plenus ad nihil aliud, quam ad ipsum comparandum, prodest. Ob hanc causam Christus Redemptor noster in sacra hodierni Euangelij lectione nihil intentatum relinquit, quo hãc pessimam radicem, ex qua propemodum innumera mala dimanant, penitus a pectoribus nostris euellat.

Est autem hæc sacra lectio pars quædã diuinissimi illius sermonis, quem ipse Dominus ad sacros discipulos in monte habuit, in quo tota pene Euangelicæ uitæ perfectio disertissimis ab eo verbis atque docu- A
mentis traditur, quæ sic incipit: *Nemo potest duobus Dominis seruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.* Vbi notandum est, quod loquens hic Dominus de diabolo, dicit: Peccator eum sustinebit. In quo uerbo significauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps suos uexat & opprimit, sicut antea per Isaiam prophetam ostenderat, di- Isa. 46.
cens: Facta sunt simulacra eorum bestiis, & iumentis, onera uestra graui pondere vsque ad lassitudinem. Contabuerunt & cõ- B
trita sunt simul, nõ potuerunt saluare portantem. Quibus uerbis docemur, quod, sicut idola Babylonica, (quæ adeo grauia erant ut uix a iumentis ferri possent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atque sine aliquo lucro portabantur, quæ cum tam grauia essent, nõ poterant saluare portantem, ita diabolus illis, qui ei inseruiunt, grauissimus est, eo quod humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non potest saluare portantem. Et de Deo loquens, non inquit; Eum sustinebit, sed ait; Eum diliget, quoniam Deus seruos suos graui onere nec uexat, nec affli- C
git, si autem improbis eius diuina lex grauis uidetur, hoc propter eorum malitiam est, & quoniam illi libenter ei se minimè volunt subijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclesiastico; Vincula illius alligatu- Eccle. 6.
ra salutis. Et quemadmodum funes, quibus animal ligatur, ei nullum dolorẽ aut molestiam afferũt, si ipsum pacifice, & absque uiolentia gradiatur, at si resistit, quanto maiorem uim adhibet, maioremque resistentiam ipsum trahentibus facit, magis affligitur & uexatur ab ipsis funibus, ita si homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtemperat, & ab illis se D
duci permittit, nullam ei molestiam afferunt, quin potius suauissima videntur, at vero si illis resistit, quanto maiorem eis resistentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & molestiæ ei causa erunt. Nec etiam de Deo loquens, ait; Alterum odio habebit, sed; Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet, quia Deus est prima & essentialis bonitas, nullus autem potest odisse primam & puram veritatem, ut egregie

A nos legimus: Ad fontes aquarum potabit
Isa. 46. eos, alij transtulerunt: Ad fontes aquarũ portabit eos, & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur, idem Dominus suos sustinere, & tanquam pijssimus pater in brachijs portare, eisque diuinæ suæ gratiæ aquis in laborib. atq; afflictionibus eorum fauere. Cum aliquis nobilis te inuitauit, dum cibi præparantur, & epulæ cõdiuntur, affecti solet aliquid saccaro
Simile. dulci butũ vulgo, *Alguna conserua*, quo tempus suauiter consumitur. Sic Deus dũ suis conuiuiũ gloriæ non præbet, eos quibusdam buccellis adeo sapidis detinet, vt ipsi
B labores huius miserrimæ uitæ suauissimè
Ro. 12. perferant. Ideo D. Paulus inquit: Nolite conformari huic seculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, ut probetis, quæ sit uoluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta. Id est, Hoc facite, vt experiamini quàm bonam ac rectam uolũtatem Deus erga suos habet. & quam suauiter
Simile. cum illis agit. O quot serui Dei in terris sunt, qui hanc veritatem experiuntur, illa enim, quæ de se difficillia sunt, facillimè operantur. Quando aliquis pater cum filio suo paruulo iter facit, si ad flumen aliquod perueniunt, quod traijciendum sit,
C vel per locum asperum transeunt, ipsum puerum pater suis humeris aut brachijs imponit, & hoc modo puer per difficiliora loca facilius, & suauius quam per plana trãsit, nam itinera plana ipse pedester ambulat, aspera verò & saltuosa aut transitu difficilia in parentis brachijs cum otio & incolumiter transit. O appositissimam similitudinem, qua admirabiliter docetur, qualiter misericordiarum pater cum filijs suis agit, qui, quò res difficiliores sunt, eo maiorib. auxilijs eos ad illas superandas adiuuat, atq; ita ipsos suis humeris imponit, ut vix laborem aliquem sentire videan
D tur, in alijs verò rebus, quæ faciliores sũt, ipsos non solos relinquit, sed eos tantis fauoribus minimè afficit. Vnde sæpenumerò euenire solet, vt qui difficillima quæq; facillimè vincunt, postea in alijs minoribus & multo facilioribus molestia afficiãtur. Hoc autem (ut ait B. Gregorius) diuina fit dispensatione, videlicet, vt hinc iusti intelligãt, se, cum maiores difficultates superarunt peculiari Dei fauore fuisse adiutos, siquidẽ illas, quæ valde minores sunt, vix possunt superare. Hos fauores sancti

Angeli in Canticis significarunt, interro A
gantes: Quæ est ista, quæ ascendit de deser Cant. 8.
to delicijs affluens, innixa supra dilectum suum? Id est, Quæ est ista, quæ licet ascensus asper & arduus sit, sine labore imò delicijs plena ascendit? Et statim rationẽ reddunt, quare tam facilè ascendat, quia inquiunt innixa supra dilectum suum, nam si ita non ascenderet, magnopere fatiga- B. Bern.
retur, & defetisceretur. Super quod B. Ber- sup. Can
nardus eleganter sic ait, frustra sponsa ni- tica.
titur, si non innitatur, si autem innititur, Iosue 3.
omnia possibilia sunt innitenti super eũ, qui omnia potest. Hoc Hebræi experimẽto uiderunt quãdo Dominus S. Iosue iussit: Surge & trãsi Iordanem tu & populus B.
iste, quamuis fluuius profundus erat, nec pontem aut cymbam ad illud traijciendum habebant, sed solum ipsum Deum, qui eis fauens aquas diuisit, & iter, quo transire possent, mirabiliter patefecit. Ex quo apparet, Deum cũ difficilia imperat, difficultates amouere, atque ita cum eis iussit, ut Iordanem transirent, sese (ut ita dicam) obligauit, eis modum daturum, quo facile & sine periculo transirent. Sed cum lex diuina sit iugum & onus quamuis suaue & leue, & sit ascensus difficilis licet delicijs affluẽs, dæmon conatur & om C
nib. suis viribus laborat, ne in suauitatẽ & facilitatẽ eius, sed ad difficultatem & laborẽ oculos coniiciamus, ut sic nobis sit exosa. Sicut detestandus Rex Balac, qui volẽs prophetę Balaã persuadere, vt populo Israelitico malediceret, ei dixit. Veni Nu. 23.
mecũ in alterũ locum, vnde partem Israel videas, & totũ uidere non possis, inde maledicito ei. At circa peccatum efficit Sathanas vt voluptatem, quam affert & non pœnam, ad quam nos obligat inspiciamus, ut ita ipsi animũ adiũgamus, eiusq; amore capiamur. Sicut Hebræi, qui carnes & cepas Ægypti in memoriam reuocantes D
& non seruitutem miserabilem, qua eos sine aliquo solatio laborare faciebant, & quod magis est filios eorum in vberibus matrũ lactantes suffocabant, suspiria ab imo pectore trahebant, ut iterum in Ægyptum redirent. O cæci & mente alieni, qui ad voluptatem duntaxat attenditis, & nõ ad supplicia quib. ob illã adstricti & obligati remanetis, & idcirco eã desideratis & omnibus uiis ac modis illam quæritis. Hic Simile.
ẽt cœlestis Dominus legem suam iugum appel-

A appellauit, quoniam iugum boum capitibus imponitur quodam opuluillo, vulgo, *Melena*, ne eis noceat, sic diuina lex fidelibus imponitur cum puluino, quæ est charitas, de qua D. Paulus inquit. Charitas patiens est, benigna est omnia suffert, omnia sustinet. Diabolus autem suũ execrandum & maledictum iugum super colla suorum absque puluillo collocat ad usum & consuetudinem Italiæ, vbi iugum ceruicibus boum absque puluillo adhibetur, & ideo ceruices eorum excoriantur & vulnerantur. O miser peccator qui diabolo tanta grauitate & molestiá vulneratus, sicut bos Italus, inseruis, nam Sathanas non habet puluillum, quod suo iugo adhibet, hoc est, non habet consolationem, qua labores tuos, quos pro eo pateris, leuare possit. Hi duo domini tam dispares & contrarii, quique tam diuersa imperant, suis seruis disparia etiam præmia largiuntur. Deus enim suos æternæ gloriæ munere condonat, diabolus uero sempiternis æternæ damnationis suppliciis. Atque ita D. Paulus agens de fructu, quem probi atque improbi de suis operibus percipiunt, inquit. Stipendia peccati mors: gratia Dei vita æterna in Christo Iesu Domino nostro: Gratiam Dei vocat hic Sanctus Apostolus sanctam iustorum uitam, quoniam ipsa est per gratiam Dei emeritam per Iesum Christum Dominum nostrum, hæc autem pro pie non habet uitam æternam. O utinam in hoc ineffabili præmio oculos cõtinuo poneremus: quanta facilitate per cursum diuinæ legis brauium expectantes curreremus. Ita B. Augustinus testatur, qui explicãs illum uersiculum Psalmi. Qui fingis laborem in præcepto, & adducens illa D. Pauli uerba. Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, sic ait. Quibus momentaneum: quibus leue? Non contemplantibus, quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Quoniam autem oculos considerationis in æternis nõ figimus, sed in temporalib. tãta ignauia & negligentia viuimus Vellẽ aũt uos, fratres mei, hoc sã guineis lachrymis deplorare, ꝙ cũ Deus infinitæ bonitatis sit, & nobis tam honorifica tam facilia, tamq; suauia præcipit cũ infallibili ueritate pmia æternæ gloriæ ꝑ

1.Co.6. | B | Rom.6. C | B. Aug. su. Psal. D | 2.Co.4.

mittens, sathanas autem inter omnes creaturas scelere, & malitia uilissimus cum hominib. ignominiosa & laboriosa iubeat, suisq; æternis suppliciis persoluat, omnes fere mundi homines ei inseruiunt. Deo autem, qui summe bonus est pauci sunt, qui velint inseruire O terribilẽ cæcitatẽ, ò detestandam abominationem, ò homines brutis animantibus rudiores. Quis vobis iudicium & intellectum depradatus est, ut creatorem vestrũ, qui vos tanto amore, prosequitur, relinquatis & impium Sathanam, qui tantopere uos odit, sequamini? O q̃ merito ipse Deus per Michæam prophetam conqueritur, dicens. Væ mihi, quia factus sum, sicut qui colligit in Autumno racemos uindemię. Non est botrus ad comedẽdum, præcoquas ficus desiderauit anima mea, periit sanctus de terra, & rectus in hominib. non est. O verba ad maximã cõmiserationem prouocãtia. Qđ adeo lapideũ cor est, qđ illa audiens, dolore non frangatur? In illis namq; significatur, ꝙ si Deus tristitia & amaritudinẽ posset affici, illam sine dubio & ualde incõparabilem acciperet uidens, quod cum ipse tam magnam vineam, quãtus hic mundus est, plantauerit, ipsamque tot tantisque beneficiis coluerit, eã fere totam diabolus uindemiet. Ferendum ne est, ut præcipua totius orbis pars, reges uidelicet, principes, duces, illustres ac potẽtes huius seculi, tam abominabili domino inseruiant, & uix unus duntaxat maturus racemus ad mẽsam Dñi reperiatur? Sumitur hic metaphora ab eo, qui vineam suã uindemiare uolens illam tam ab alijs uindemiatam inuenit, & gemens, ac plorãs colligit paucos racemos, quos latrones reliquerunt. Quare fratres hæc audientes pudore non conficimini? Vidẽtes quam ad literam hoc hodierna die adimpletur, siquidem nostris propriis oculis, ut improbos ac nefarios homines & tã paucos bonos ac uirtutis studiosos uidemus? Hoc mystice S. Isaias prophetauit, dicens. Sic erũt in medio terræ, in medio populorũ, quomodo pauci racemi, cum fuerit finita uindemia. Hi pauci racemi sunt pauci, qui in mundo reperiuntur, iusti respectu multorum, qui diabolo inseruiũt. Maxime uero hic perpendendũ est, Deũ quippe qui nobilissimus Dñs est, paucos quos in mũdo seruos habet magnifacere & maximi ęstimare,

A | Mich.7 B | D | Isa.14.

A ſitit, utique & minora præſtabit. Hac ratione monemur, ut in maiora Dei beneficia oculos conijciamus, & ex præteritis futura, & ex maioribus minora ſperare diſcamus. Si enim tu, o homo, credis, Deum te creaſſe, & ſuo pretioſo ſanguine redemiſſe, atque in tuum remedium diuina tibi ſacramenta plena gratia & ſanctificatione dediſſe, qui fieri poteſt, vt qui tam magna in te beneficia cõtulit, vitæ ſubſidia, quæ brutis non negantur, tibi negaturus ſit? Qui ſeipſum tibi donauit, quomodo fruſtum panis in uſum uitę non miniſtrabit? Confide ergo frater in eius diuina prouiB dentia, & cordis quietudine te totum eius ſeruitio committe, & ipſe tanquam fideliſſimus Dominus tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de ſpiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XIIII. poſt Pentecoſten.

Concio Secunda.

C *Nemo poteſt duobus Dominis ſeruire. Matth. 6.*

B. Greg. li. 31. moral.

Beatus Gregorius in ſuo lib. Moralium, auaritiam capitale uitium appellat, nempe quia alia vitia ex illo oriuntur, quod etiam beatus Thomas aſſerit, & ante illos idem docuit B. Paulus, dicens: Radix omnium malorum eſt cupiditas. Nam, ſicut terra, quæ aurum ex ſe producit, ad cætera omnia ſterilis eſt, ita miſer homo auaritia & acquirendi aurum cupiditate plenus ad nihil aliud, quam ad ipſum comparandum, prodeſt. Ob hanc cauſam Chriſtus Redemptor noſter in ſacra hodierni Euangelij lectione nihil intentatum relinquit, quo hãc peſſimam radicem, ex qua propemodum innumera mala dimanant, penitus a pectoribus noſtris euellat.

B. Th. 2. 2. q. 140 art. 7.

1. Ti. 6.

Simile.

D

Eſt autem hæc ſacra lectio pars quędã diuiniſſimi illius ſermonis, quem ipſe Dominus ad ſacros diſcipulos in monte habuit, in quo tota pene Euangelicæ uitę perfectio diſertiſſimis ab eo verbis atque documentis traditur, quæ ſic incipit: *Nemo poteſt duobus Dominis ſeruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum ſuſtinebit & alterum contemnet.* A
Vbi notandum eſt, quod loquens hic Dominus de diabolo, dicit: Peccatorem ſuſtinebit. In quo uerbo ſignificauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps ſuos uexat & opprimit, ſicut antea per Iſaiam prophetam oſtenderat, dicens: Facta ſunt ſimulacra eorum beſtiis, & iumentis, onera ueſtra graui pondere vſque ad laſſitudinem. Contabuerunt & cõtrita ſunt ſimul, nõ potuerunt ſaluare portantem. Quibus uerbis docemur, quod, ſicut idola Babylonica, (quæ adeo grauia erant ut uix a iumentis ferri poſſent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atque ſine aliquo lucro portabantur, quæ cum tam grauia eſſent, nõ poterant ſaluare portantem, ita diabolus illis, qui ei inſeruiunt, grauiſſimus eſt, eo ꝙ humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non poteſt ſaluare portantem. Et de Deo loquens, non inquit; Eum ſuſtinebit, ſed ait; Eum diliget, quoniam Deus ſeruos ſuos graui onere nec uexat, nec affligit, ſi autem improbis eius diuina lex grauis uidetur, hoc propter eorum malitiam eſt, & quoniam illi libenter ei ſe minimè volunt ſubijcere. De præceptis Dei dicitur in Eccleſiaſtico; Vincula illius alligatura ſalutis. Et quemadmodum funes, quibus animal ligatur, ei nullum dolorẽ aut moleſtiam afferũt, ſi ipſum pacifice, & abſque uiolentia gradiatur, at ſi reſiſtit, quanto maiorem uim adhibet, maioremque reſiſtentiam ipſum trahentibus facit, magis affligitur & uexatur ab ipſis funibus, ita ſi homo magna cum animi promptitudine diuinis præceptis obtemperat, & ab illis ſe doceri permittit, nullam ei moleſtiam afferunt, quin potius ſuauiſſima uidentur, at vero ſi illis reſiſtit, quanto maiorem eis reſiſtentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & moleſtiæ ei cauſa erunt. Nec etiam de Deo loquens, ait; Alterum odio habebit, ſed; Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet, quia Deus eſt prima & eſſentialis bonitas, nullus autem poteſt odiſſe primam & puram veritatem, ut egregie

Iſa. 46. B C Eccle. 6. D

A vobis similes per prophetam Sophoniam minatur, dicens: Disperdam eos, qui adorant & iurant in Domino, & iurant in Melchom, & qui auertuntur de post tergū Domini, & qui non quęsierūt Dominum.

Quamnis autem seruitus, quæ omnibus vitijs adhibetur, sit incompatibilis cum seruitute, quæ Deo exhibetur; tamen diuinus Magister hic cupiditatem diuitiarum peculiariter recenset, dicens, *Non potestis Deo seruire & mammonæ.* Nam, ut diximus, hæc radix omnium malorum est, hinc om-
B nes lites, contentiones, inimicitiæ, inuidiæ, iræ, homicidiæ, latrocinia, vsuræ, & cordis anxietates oriuntur, tot enim amaritudines cupido animo occurrunt, quot negotia gerit. Itaque ex diuitijs ipse diues deteriorem partem, uidelicet peccata, quæ pro illis acquirendis committit, & tristitiam ac molestiam, quam ex illis accipit, sibi comparat. Nam omnes serui eius & filij comedunt, induunt, & illis magna cum voluptate fruuntur, solus
Eccl. 5. infœlix diues miseriam patitur, ut alij gaudentes delicijs perfruantur. Ideo in Ec-
C clesiastico dicitur. Noli anxius esse in diuitijs iniustis, non enim proderunt tibi in die obductionis & uindictę. Vocat hic Sapiens diuitias iniustas, quoniam iniustitiæ causa sunt, sicuti etiam Dominus eas ipsas propter eadem rationem mammonam iniquitatis appellauit, atque illas non profuturas in die obductionis & uindictæ, hoc est, nec in uita, nec in morte. Non in vita, siquidem in corde possidentis tot amaritudines, & molestias gignunt, nec etiam in morte, quoniam (ut ait S. Propheta) Di-
D ues cum interierit, nec sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius. Vbi maxime perpendendum est, non dixisse sanctū Dauid. Nihil sumet, cum interierit, sed,
Psa. 48. Non sumet omnia in quo significauit, illum partem earum esse relicturum, partem vero portaturum. Relinquet quidem diuitias, peccata autem, quæ cum illis commisit, asportabit. Visu profecto delectabile est, uidere in Oceano nauem multis mercibus oneratam passis velis, ac multis vexillis adornatam nauigantem, cum autem ad portum peruenit, vela eius dimittuntur, uexilla auferuntur, denique omnibus quas portat, diuitijs exoneratur, ita ut in ea nihil præter fœtorem & immunditias, quæ ex diuitijs in ipsa portatis productæ fuerunt, remaneat; O *Va la me la beatissima Trinidad*, quā ad niuum in hoc diues ac potēs A
huius mundi repręsentatur. Quam gratū & delectabile est humanis oculis intueri illum pulchrum, elegantibus vestibus indutum, multis famulis comitatum, & magna pompa incedentem, per mare huius seculi nauigantem, sed cum ad mortis portum peruenit, ea pompa atque illis omnibus denudatur diuitijs, & nihil ei præter immunditias & peccata, quæ cum illis commisit, remanent. O Christe uera lux, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, illumina obsecro hos cęcos a cupiditate sua, ut hæc, B
quæ nomine tuo eis prædico, intelligant, siquidem aliqui extitere infideles, qui solo lumine naturali illud aliquo modo intellexerunt. De Dionysio tyranno narrat Cicero in Tuscul.
Marcus Tullius, quod cum ei quidam homo nomine Damocles, diceret. O te fœlicem, qui tam dulci ac suaui uita tot diuitiis ac famulis, tanta pompa & apparatu frueris, quotidie pretiosos cibos manducans, & multis uoluptatibus perfruens, ita ne (inquit tyrannus) mea tibi uita dulcis uidetur? ergo eam tibi faciam experiri. Et ad hoc iussit in aula magnam mensam insternere, epulis suauissimis plenam, cui solus Damocles accumberet, & ei omnes C
ipsius famuli reuerenter ministrarent, ac plurimi cantores, qui suaui musica & diuersis melodiæ instrumentis ei canerent, super ipsum vero dum manducaret capite discooperto & nudato, acutissimus ensis euaginatus a subtilissimo filo ita penderet, ut, caput ipsius si filum deficeret, transfoderet. Postquam autem ibi per ma- D
gnum temporis spatium fuit, ingressus rex, ipsum sic interrogauit. Nunc, o *Damocles*, magno solatio ac lætitia afficeris, siquidem tam splendidæ mensæ honorifice accumbis? Cui ipse respondit. Væ mihi misero, qui nunquam in tanta afflictione me collocatum aspexi, sicut postquam hic sedi, nec quidquam manducaui, nec musica famulorum tuorum fruitus sum, qūn singulis momentis uidebatur mihi filū illud delicatissimum frangi, & ensem acutissimum caput meum trāsfigere, inde, ait Dionysius, intelliges quales afflictiones cordis mei sunt in medio honorum & mundi prosperitatum, siquidē tanto timore uitam dego, continuo expectans tempus, in quo

A tatem non præbet. Sic multo magis imprudens erit ille, qui cum lychnum uitæ tenuem, fragilem, ac breuissimum habeat, & seuum diuitiarum adhibet: illis enim cum prophanitate liquescet, & per bonam famam non illuminabit. Sic etiam esset imprudens ille, qui cum vellet ascendere in cacumen alicuius asperrimi montis, & grauissimum onus suis humeris sustinens, modum quæreret, quo se plus oneraret. Profecto iste inuenerct, se in montem nolle ascendere, siquidem talia quærebat impedimenta. Cœlum mons est altissimus, quo tu, o Christiane, uiam dirigis, & cum acer & laboriosus sit ascensus, & mens tua grauis corporis onere sit onerata, (de illo n. Sapiens ait, Corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam) tu, ut magis bonis temporalibus onereris, quotidie laboras. Nonne vides hoc imprudentiam & insaniam esse? Conare, conate frater, teipsum exonerare, ut facilius ascendere possis, quo desideras. Sic D. Aug. te hortatur his uerbis; Quid est quod dicis: Ego sum diues, ille pauper, ego onera tus, ille leuis? Pondus tuum laudas, o onerate. Quid te laudas? Minue de sarcina tua da comiti tuo, ut te releuet.

Simile.

Sap. 9.

B

C

Dominus autem statim adiecit, dicens: *Ideo dico uobis. Ne solliciti sitis animæ uestræ quid manducetis, nec corpori uestro, quid induamini.* Super quo B. Augustinus inquit, Non dicit, ut ista non procurentur, quantum necessitatis est, ubi honeste poterunt sustentari, sed ut ista non intueantur, & propter illa faciant, quod non facere iubentur. Non vult Dominus, ut otiosus sis, & cum familiam ac filios sustentandos habeas, toto integro die sub deuotionis titulo in hanc & illam atque aliam Ecclesiam te conferas non laborans, ad uitam filiorum tuorum sustentandam. Nam Diuus Paulus postquam dixit. Nolite locum dare drabolo, statim corporalem laborem commendat, significans, otiositatem esse adiuum amplum, quo Sathanas ingreditur atque ita ait. Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Quod uero hic Dominus prohibet, est nimia bonorum temporalium sollicitudo, ideo non dixit. Ne laboretis, sed ait, Ne solliciti sitis, non. n. oblitus est uerbi sui, quod primo parenti post lapsum dixit: In sudore uultus tui uesceris pane tuo,

D Aug. de operibus monachorum.

Ephes. 4

D

Atque ita exemplum apponens in auibus, non inquit, illas non uolare ad uictum sibi quærendum, sed ait. *Respicite uolatilia cœli, quoniam non serunt, nec metunt, nec congregant in horrea, & pater uester cœlestis pascit illa.* In quo diuinus Magister docet quod quemadmodum aues ad cibum quærendum aduolant, ita oportet homines laborare, & aliquam honestam diligentiam, ut parce & commode sustententur, adhibere, fœlices enim homines, ac diuites dici possent, si cum rebus tantum modo necessariis contenti essent. Quapropter lubenter Seneca ait. Si secundum opinionem uiuis, nunquam diues eris, si uero secundum naturam, nunquam pauper: quoniam opinio nunquam satiatur, natura autem paruo contenta est. Et sicut esset monstrosum aues serere metere, & in horrea congregate, ita etiam monstrum esset ac multo maius, homines per media illicita & perniciosa victum quærere. O quot nefarii patres & abominabiles matres filias suas uendunt, ut cibos ad uitam sustentandam, & uestes ad induendum habeant.

A Gen. 3.

B

Quid, obsecro, de patre illo diceretis, qui filium suum infidelibus ad sustentandum & alendum equum uenderet? Multo ergo maior ac terribilior crudelitas & abominatio est, te animam tuam & animam filiæ tuæ vendere, ipsasque ad sustentandum equum, uidelicet, corpus tuum dæmoni tradere. Insanus profecto ac demens esset ille, qui ut umbram alicuius tauri fugeret, sese in cornua ipsius iactaret. Umbra pœnarum inferni sunt omnes huius uitæ labores, fames, nuditas, & rerum necessariarum penuria, ergo magna insania est, ut has umbras euitemus scelera committere, id enim perinde est, ac si nos in cornua infernalis tauri proiiceremus, siquidem ob ea peccata nos ipsos æternis supplici is obligamus: itaque agricolam & mechanicum artificem laborare, ut honeste sustententur & nobilem suis redditibus parce & moderate vti, est ueluti aues ad quærendum cibum aduolare, quibus hoc naturale, decens, ac necessarium est, id autem, quod præter hoc fit, monstrum est.

C Simile.

Simile.

D

Ne Ergo soliciti sitis &c. Estote fratres mei soliciti ad veras diuitias, uidelicet, uirtutes comparandas. Ita Diu Gregorius inquit. Si fratres charissimi diuites esse cupitis,

A tis, ueras diuitias amare, quæ tanto meliores sunt, quanto utiliores, & in interiori
Simile. animæ magis inclusæ. Cum quis vineam aliquam seu prædium possidet, quanuis optima sint, si tamen longe ab urbe distāt illa non magni facit, si vero prope muros ipsius urbis sunt pluris ea æstimat, si autē intra domum, multo pluris. Virtutes sunt diuitiæ ac possessiones, quę intra animam sunt, unde a nemine, nec per uim, nec per litem poterunt extrahi, nisi tu per malitiam tuam eas amittere permittas. Sed,
B proh dolor, quam ampla sese nobis ad profundendas lacrymas materia hic offerebat, videntibus solicitudinem, qua plurimi Christiani has temporales diuitias inquirunt, quæ vt diximus, non veræ diuitię sunt. Atque ita vbi D. Lucas ait ipsius à
Lucæ 8. Domino diuitias appellari, B. Matthæus
Mat. 13 inquit, ipsas fallaciam diuitiarum ab eodem Domino nuncupari. Super quod
B. Greg. ubi sup. Batus Gregorius dicit. Fallaces n. sunt, quæ nobiscum diu permanere non possunt, fallaces sunt, quę mentis nostræ inopiam non expellunt.

M. Tul. in Paradox. Satis optime hoc Bias philosophus intellexit, qui (vt narrat Marcus Tullius) cū patriam captam fugeret, videretque cæteros diuitias secū asportātes, interrogatus,
C quare non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiam secum ferret, respondit. Omnia mea mecum porto innuēs in hoc omnes diuitias suas esse sapientiam & virtutes: corporales autem diuitias nō suas, sed fortunæ esse, quæ inopinate homines illis priuat, ipsis deceptis remanentibus.

Cum autem ita fallaces & volubiles sint, homines nihilominus eas omni cura & solicitudine quærunt: virtutes vero, quæ vere diuitiæ sunt, alii tepide & desidiose inquirunt, alij non solum ipsas non quærunt, sed etiam earum tædium & fastidiū
Simile. habent. Sicut æger, qui in epulis, optime
D conditis non solum saporem & dulcedinum minime inuenit, uerum illas edere sibi molestissimū est, sic quam plurimi Christiani adeo pigri, & indeuoti atque spiritu imbecilles sunt, vt in lectione sacra, in oratione, in sermone spirituali, in contemplatione, in cōcionibus, atque aliis huiusmodi sacratis rebus non solum voluptatem, aut dulcedinē minime reperiant, sed hæc omnia ita exhorrent, ac si essent venenū,
Ps. 106. quod eis mortem allaturum erat. De his illud psalmi dici potest: Omnem escam abominata est anima eorum, ideo appropinquauerunt usq; ad portas mortis. Contendite ergo, fratres mei, satietatem istam ac fastidium ab animis uestris uehementibus bonorum gloriæ & tormentorum inferni considerationibus auferre, maxime diuinum fauorem implorantes, ut sicut uelut homo sanus, qui magna dulcedine & grato sapore epulas, etiam insipidas, nedum sapidas manducat, siquidem in diuinis literis scriptum est: Anima esuriens etiam amara pro dulci sumet. Ad hoc etiā Pro. 26.
maxime conducit, ut, Ne soliciti sitis animæ uestræ, &c. Ad euellendam hanc solicitudinem ab humanis cordib. iubebat Dominus, vt in eodem die, quo sacrificium offerebatur, in ipso totum manducaretur, & nihil in diem crastinum remaneret. De manna etiam iussit idem Dominus, ut colligeretur quantum singulis quibusque diebus ad vescendum sufficeret, & non amplius, quod si aliquid in sequentem diem seruabatur, statim corrumpebatur. Et in lege gratiæ nobis imperauit, ut peteremus panem nostrum quotidianum, ut, videlicet, quotidie ad eum postulandū causa confugeremus, & ideo nobis paulatim bona sua elargiri uult, ut sic necessitas ipsa nos ad ipsum adeundum cogeret & inuitaret.

B Leui. 7. Exo. 16 Lucæ 11 C

Si cani frustum panis proijciatur, celeriter illud manducat, & statim ad dominum redit, si vero ei integer panis obijciatur, ille eo cum ore sumit, & foras exit, ac per magnum temporis spatium ad dñm non reuertitur. Sic filius prodigus egit, cui postquam data est portio, quæ ei contingebat a domo patris peregre secessit, & ad illam nō rediit, quousq; non habuit qd manducaret. Maxime hic notandū est, Dñm peculiariter nobis iubere. Ne soliciti simus animæ nostræ, id est, vitæ nostræ, quid manducemus, neque corpori nostro quid induamus. Nam manducare & induere intemperate & immoderate aliorum multorum malorum est occasio. Ideo de cibis in prouerbiis dicitur. Cui uæ? Cuius patri uę? Cui rixæ? Cui foueæ? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? Nonne iis, qui commorantur in uino & student calicibus epotandis? Et quanuis hæc de damnis corporalibus, quæ propter vinum & nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicent, etiam de damnis spiritualibus, in quæ helluones

Simile. Lucę 15 D Pro. 23.

A fiones & uoraces incidunt, explicari pos-
sunt, huiusmodi enim homines in foueā
vitiorum & in væ æternæ damnationis de
labuntur. O infœlices uos, qui in indulgē
dis corporibus uestris occupati estis, quo-
modo mortis hora uidebitis: quam inanis
& frustraneus uester labor extitit. Tunc
enim uestra miserrima corpora, quæ tāti
fecistis, uermibus terræ dabitis. Ibi aspicie
tis, qualiter soliciti uermiculorum coqui
extitistis: quibus id, quod plus diligebatis
uidelicet corpora uestra in cibū prepara-
Simile. stis: quod certe magna est stultitia. Quæ-
propter si, cum uiri authoritate præditi
B sitis, iniuria afficeremini, si uos aliquis in
uitaret, ut coqui alicuius regis aut impe-
ratoris essetis, quo modo non erubescitis,
& ignominia confici mini, uos immundo
rum uermium coquos esse, eis corpora ve
stra præparantes, & condientes? Cum quo
occasionem præbetis, ut passiones uestræ
& appetitus corporales uires accipiant, &
sic animam euertant: nam quo magis
imbecillior est caro nostra, eo debiliores
sunt passiones, quæ ab illa procedunt, &
Simile. econtra. Quemadmodum in terris aridis
plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in
fertilibus autem & irriguis plantæ robo-
C ræ ac potentes: sic passiones, & appeti
tus sunt, qui ex corporibus debilibus &
præ abstinentia consumptis nascuntur,
& illæ, quæ ex pinguibus satiatis, & nimia
voluptate affectis oriuntur. Quando si-
mia per tectum simul cum claua lignea
hoc est, *Con una Maça al pesqueço*, incedit,
non ipsa est, quæ tegulas frangit & dam-
num ipsi tecto infert, sed claua lignea quam
Simile. secum portat. Sic præcipua mala, quæ in
mundo fiunt, vt plurimum non tantum
ab anima licet per consensum eius com-
mittantur, quantum a claua lignea, vide-
licet, a corpore, quod secum ipsa affert,
procedunt. A uestimentorum autem ab
D usu quæ lingua poterit explicare, quan-
ta mala oriantur. Et hoc maxime in fœ
minis, quæ ut prophane induantur uiros
suos cogunt, ut remedium filiorum, aufe-
rant, & omnes facultates in ipsarum ua-
nitatibus consumant: ipsis autē renuen-
tibus ecce in domo rixa, quousque miseri
homines, ne a uicinis sentiantur, mille se
debitis onerant, & mille offensiones Dei
committunt, ut appetitui suarum mulie-
rum satis faciant. Cum uero aliæ uicinæ
vos, o prophanæ mulieres, sic ornatas ui- A
dent, statim uolunt, ut id ipsum secum a
maritis suis agatur, denique tot eos mo-
lestijs afficiunt, ut illi petitionibus earum
tandem consentiant. His etiam accedit
occasio, quam præbetis, ut de uobis aliæ,
quæ similibus uestibus propter pauperta-
tem indui non possunt, detrahāt, & mor-
tuos (ut aiunt) a sepulturis extrahant,
publicantes qui fuerint maiores uestri, &
quod peius est, miseros homines uestris
indumentorum elegātijs imitatis, ut uos
igne concupiscentiæ ardentes insequan-
tur. Seueram igitur Domini sententiam
audite, quam per Isaiam prophetam ip- Isa. 3.
se potentissimus Dominus contra quas- B
dā mulieres in habitare uobis similes ful-
minauit: quæ quidem sententia super uos
etiam incidet, si uos ipsas in meliorem ui-
uendi formam non recipitis. Pro eo, in
quit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & am-
bulauerunt erecto collo, & nutibus ocu-
lorum ibant, & pedibus suis composito
gradu incidebant, decaluabit Dominus
uerticem filiarum Sion, & Dominus cri-
nem earum nudabit, & erit pro suaui odo
re fætor, & pro zona funiculus, & pro cri-
spanti crine caluitium, & pro fascia pe-
ctorali cilicium. Quamuis autem hæc co
minatio in fœminas lata fuerit, non ideo C
æterna supplicia hominibus deficient, qui
ut corpora sua vltra modum adornent,
grauissima scelera committunt. Qui au-
tem in his prophanitatibus delinquunt,
eis qui ipsos reprehendunt respondere so-
lent: Mei etiam uicini hoc modo induun-
tur, quare ego siquidem per facultates
mihi licet, sicut illi non faciam? Sed quæ-
ro a uobis, coram quo scriba facta est ta-
lis obligatio, ut uos sicut uicini uestri, qui
uane & prophane vestibus induuntur, in-
dui debeatis? Certe dæmon scriba est: su-
perbia autem uestra & præsumptio, testes D
huius obligationis, sunt, tandem in infer-
no hanc litem diremptam & conclusam
videbitis. Dicite mihi, obsecro, si uester vi
cinus se interficit, nunquid uos ad id fa-
ciendum obligatione astricti estis? Et si
in puteum se conijcit, uos etiam illum for
tasse sequi debetis? Ad hoc nulla est obli-
gatio, si uicinus in infernum se cōfert, illum
sequi vultis? O execranda & maledicta
talis pietas: omnes euntem in infernum
sociare vultis. Vestrū igitur misereminì,
fratres

A tis, neras diuitias amare, quæ tanto meliores sunt, quanto utiliores, & in interiori animæ magis inclusæ. Cum quis vineam aliquam seu prædium possidet, quanuis optima sint, si tamen longe ab urbe distat illa non magni facit, si vero prope muros ipsius urbis sunt pluris ea æstimat, si autē intra domum, multo pluris. Virtutes sunt diuitiæ ac possessiones, quę intra animam sunt, unde a nemine, nec per uim, nec per litem poterunt extrahi, nisi tu per malitiam tuam eas amittere permittas. Sed,

Simile.

B proh dolor, quam ampla sese nobis ad profundendas lacrymas materia hic offerebat, videntibus solicitudinem, qua plurimi Christiani has temporales diuitias inquirunt, quæ vt diximus, non veræ diuitię sunt. Atque ita vbi D. Lucas ait ipsius à Domino diuitias appellari, B. Matthæus inquit, ipsas fallaciam diuitiarum ab eodem Domino nuncupari. Super quod Beatus Gregorius dicit. Fallaces n. sunt, quæ nobiscum diu permanere non possunt, fallaces sunt, quę meutis nostræ inopiam non expellunt.

Lucæ 8. Mat. 13 B. Greg. ubi sup.

Satis optime hoc Bias philosophus intellexit, qui (vt narrat Marcus Tullius) cū patriam captam fugeret, videretque cæteros diuitias secū asportātes, interrogatus,

M. Tul. in Paradox.

C quare non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiam secum ferret, respondit, Omnia mea mecum porto innuēs in hoc omnes diuitias suas esse sapientiam & virtutes: corporales autem diuitias nō suas, sed fortunæ esse, quæ inop. nate homines illis priuat, ipsis deceptis remantibus.

Cum autem ita fallaces & volubiles sint, homines nihilominus eas omni cura & solicitudine quærunt: virtutes vero, quæ vere diuitiæ sunt, alii tepide & desidiose inquirunt, alij non solum ipsas non quærunt, sed etiam earum tædium & fastidiū habent. Sicut æger, qui in epulis, optime

Simile.

D conditis non solum saporem & dulcedinum minime inuenit, uerum illas edere sibi molestissimū est, sic quam plurimi Christiani adeo pigri, & indeuoti atque spiritu imbecilles sunt, vt in lectione sacra, in oratione, in sermone spirituali, in contemplatione, in cōcionibus, atque aliis huiusmodi sacratis rebus non solum voluptatem, aut dulcedinē minime reperiant, sed hæc omnia ita exhorrent, ac si essent veneno, quod eis mortem allaturum erat. De his

Ps. 106.

illud psalmi dici potest: Omnem escam abominata est anima eorum, ideo appropinquauerunt usq; ad portas mortis. Contendite ergo, fratres mei, satietatem istam ac fastidium ab animis uestris uehementibus bonorum gloriæ & tormentorum inferni considerationibus auferre, maxime diuinum fauorem implorantes, ut sitis uelut homo sanus, qui magna dulcedine & grato sapore epulas, etiam insipidas, nedum sapidas manducat, siquidem in diuinis literis scriptum est: Anima esuriens etiam amara pro dulci sumet. Ad hoc etiā maxime conducit, ut, Ne soliciti sitis animæ uestræ, &c. Ad euellendam hanc solicitudinem ab humanis cordib. iubebat Dominus, vt in eodem die, quo sacrificium offerebatur, in ipso totum manducaretur, & nihil in diem crastinum remaneret. Dimanna etiam iussit idem Dominus, ut colligeretur quantum singulis quibusque die bus ad vescendum sufficeret, & non amplius, quod si aliquid in sequentem diem seruabatur, statim corrumpebatur. Et in lege gratiæ nobis imperauit, ut peteremus panem nostrum quotidianum, ut, videlicet, quotidie ad eum postulandū causa con

A

Pro. 26.

B Leui. 7.

Exo. 16

Lucæ 11

C fugeremus, & ideo nobis paulatim bona sua elargiri uult, ut sic necessitas ipsa nos ad ipsum adeundum cogeret & inuitaret.

Si cani frustum panis proiciatur, celeriter illud manducat, & statim ad dominum redit, si vero ei integer panis obiciatur, illo eum ore sumit, & foras exit, ac per magnum temporis spatium ad dnm non reuertitur. Sic filius prodigus egit, cui postquam data est portio, quæ ei contingebat a domo patris peregre recessit, & ad illam nō rediit, quousq. non habuit qd manducaret. Maxime hic notandū est, Dnm peculiariter nobis iubere, Ne soliciti simus animæ nostræ, id est, vitæ nostræ, quid manducemus, neque corpori nostro quid induamus. Nam manducare & induere intemperate & immoderate aliorum multorum malorum est occasio. Ideo de cibis in prouerbiis dicitur. Cui uæ: Cuius patri uę? Cui rixæ? Cui foueæ? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? Nonne iis, qui commorantur in uino & student calicibus epotandis? Et quanuis hæc de damnis corporalibus, quæ propter vinum & nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicent, etiam de damnis spiritualibus, in quæ hel-

Simile.

Lucę 16

D

Pro. 23.

luones

A fuones & uoraces inciduqt, explicari possunt, huiusmodi enim homines in Foueā uitiorum & in væ æternæ damnationis de labuntur. O infœlices uos, qui in indulgē dijs corporibus uestris occupati estis, quomodo mortis hora uidebitis: quam inanis & frustraneus uester labor extitit. Tunc enim uestra miserrima corpora, quæ tāti fecistis, uermibus terræ dabitis. Ibi aspicietis, qualiter solicitì uermiculorum coqui extitistis: quibus id, quod plus diligebatis uidelicet corpora uestra in cibū preparastis: quod certe magna est stultitia. Quapropter si, cum uiri authoritate præditi sitis, iniuria afficeremini, si nos aliquis

Simile.

B minararet, ut coqui alicuius regis aut imperatoris essetis, quo modo non erubescitis, & ignominia confici mini, uos immundorum uermium coquos esse, eis corpora uestra præparantes, & condientes? Cum quo occasionem præbetis, ut passiones uestræ & appetitus corporales uires accipiant, & sic animam euertant: nam quo magis imbecillior est caro nostra, eo debiliores sunt passiones, quæ ab illa procedunt, & econtra. Quemadmodum in terris aridis plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in fertilibus autem & irriguis plantæ robo-

Simile.

C ratæ ac potentes: sic passiones, & appetitus sunt, quæ ex corporibus debilibus & præ abstinentia consumptis nascuntur, & illæ, quę ex pinguibus satiatis, & nimia voluptate affectis oriuntur. Quando simia pertectum simul eum claua lignea hoc est, *Con una Maca al pasqueco*, incedit, non ipsa est, quæ tegulas frangit & damnum ipsi tecto infert, sed claua lignea quam secum portat. Sic præcipua mala, quæ in mundo fiunt, vt plurimum non tantum ab anima licet per consensum eius committantur, quantum a claua lignea, videlicet, a corpore, quod secum ipsa affert, procedunt. A uestimentorum autem ab

Simile.

D usu quæ lingua poterit explicare, quanta mala oriantur. Et hoc maxime in fœminis, quæ ut prophane induantur uiros suos cogunt, ut remedium filiorum, auferant, & omnes facultates in ipsarum uanitatibus consumant: ipsis autē renuentibus ecce in domo rixa, quousque miseri homines, ne a uicinis sentiantur, mille se debitis onerant, & mille offensiones Dei committunt, ut appetitui suarum mulierum satis faciant. Cum uero aliæ uicinæ

A vos, o prophanæ mulieres, sic ornatas uident, statim uolunt, ut id ipsum secum a maritis suis agatur, denique tot eos molestijs afficiunt, ut illi petitionibus earum tandem consentiant. His etiam accedit occasio, quam præbetis, ut de uobis aliæ, quæ similibus vestibus propter paupertatem indui non possunt, detrahāt, & mortuos (ut aiunt) a sepulturis extrahant, publicantes qui fuerint maiores uestri, & quod peius est, miseros homines uestris indumentorum elegātijs incitatis, ut uos igne concupiscentiæ ardentes insequantur: Seueram igitur Domini sententiam audite, quam per Isaiam prophetam ipse potentissimus Dominus contra quasdā mulieres in uanitate uobis similes fulminauit: quæ quidem sen tentia super uos etiam incidet, si uos ipsas in meliorem uiuendi formam non recipitis. Pro eo, inquit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt erecto collo, & nutibus oculorum ibant, & pedibus suis composito gradu incidebant, decaluabit Dominus uerticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum nudabit, & erit pro suaui odore fœtor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium. Quamuis autem hæc comminatio in fœminas lata fuerit, non ideo æterna supplicia hominibus deficient, qui ut corpora sua vltra modum adornent, grauissima scelera committunt. Qui autem in his prophanitatibus delinquunt, eis qui ipsos reprehendunt respondere solent: Mei etiam uicini hoc modo induuntur, quare ego siquidem per facultates mihi licet, sicut illi non faciam? Sed quæro a uobis, coram quo scriba facta est talis obligatio, ut uos sicut uicini uestri, qui uane & prophane vestibus induuntur, indui debeatis? Certe dæmon scriba est: superbia autem uestra & præsumptio, testes huius obligationis, sunt, tandem in inferno hanc litem diremptam & conclusam videbitis. Dicite mihi, obsecro, si uester vicinus se interficeret, numquid uos ad id faciendum obligatione astricti estis? Et si in puteum se conijcit, uos etiam illum fortasse sequi debetis? Ad hoc nulla est obligatio, si ucto in infernum se cōfert, illum sequi voltis? O execranda & maledicta talis pietas: omnes euntem in infernum sociare vultis. Vestrū igitur miseremini, fratres

Isa. 3.
B
C
D

A tis, ueras diuitias amate, quæ tanto meliores sunt, quanto uiliores, & in interiori animæ magis inclusæ. Cum quis vineam aliquam seu prædium possidet, quamuis optima sint, si tamen longe ab urbe distat illa non magni facit, si vero prope muros ipsius urbis sunt pluris ea æstumat, si autẽ intra domum, multo pluris. Virtutes sunt diuitiæ ac possessiones, quę intra animam sunt, unde a nemine, nec per uim, nec per litem poterunt extrahi, nisi tu per malitiam tuam eas amittere permittas. Sed, B proh dolor, quam ampla sese nobis ad profundendas lacrymas materia hic offerebat, videntibus solicitudinem, qua plurimi Christiani has temporales diuitias inquirunt, quæ vt diximus, non veræ diuitię sunt. Atque ita vbi D. Lucas ait ipsius à Domino diuitias appellari, B. Matthæus inquit, ipsas fallaciam diuitiarum ab eodem Domino nuncupari. Super quod Beatus Gregorius dicit. Fallaces n. sunt, quæ nobiscum diu permanere non possunt. fallaces sunt, quę mentis nostræ inopiam non expellunt.

Simile.

Lucæ 8.

Mat. 13

B. Greg. ubi sup.

M. Tul. in Paradox.

Satis optime hoc Bias philosophus intellexit, qui (vt narrat Marcus Tullius) cũ patriam captam fugeret, videretque cæteros diuitias secũ asportãtes, interrogatus, C quare non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiam secum ferret, respondit. Omnia mea mecum porto innuẽs in hoc omnes diuitias suas esse sapientiam & virtutes: corporales autem diuitias nõ suas, sed fortunæ esse, quæ inopinate homines illis priuat, ipsis deceptis remanentibus.

Cum autem ita fallaces & volubiles sint, homines nihilominus eas omni cura & solicitudine quærunt: virtutes vero, quæ vere diuitiæ sunt, alii tepide & desidiose inquirunt, alij non solum ipsas non quærunt, sed etiam earum tædium & fastidiũ habent. Sicut æger, qui in epulis optime D conditis non solum saporem & dulcedinem minime inuenit, uerum illas edere sibi molestissimũ est, sic quam plurimi Christiani adeo pigri, & indeuoti atque spiritu imbecilles sunt, vt in lectione sacra, in oratione, in sermone spirituali, in contemplatione, in cõcionibus, atque aliis huiusmodi sacratis rebus non solum voluptatem, aut dulcedinẽ minime reperiant, sed hæc omnia ita exhorrent, ac si essent venenũ, quod eis mortem allaturum erat. De his

Simile.

Ps. 106.

illud psalmi dici potest: Omnem escam abominata est anima eorum, ideo appropinquauerunt usq; ad portas mortis. Contendite ergo, fratres mei, satietatem istam ac fastidium ab animis uestris uehementibus bonorum gloriæ & tormentorum inferni considerationibus auferre, maxime diuinum fauorem implorantes, ut sitis uelut homo sanus, qui magna dulcedine & grato sapore epulas etiam insipidas, nedum sapidas manducat, siquidem in diuinis literis scriptum est: Anima esuriens etiam amara pro dulci sumet. Ad hoc etiã maxime conducit, ut, Ne soliciti sitis animæ uestræ, &c. Ad euellendam hanc solicitudinem ab humanis cordib. iubebat Dominus, vt in eodem die, quo sacrificium offerebatur, in ipso totum manducaretur, & nihil in diem crastinum remaneret. De manna etiam iussit idem Dominus, ut colligeretur quantum singulis quibusque diebus ad vescendum sufficeret, & non amplius, quod si aliquid in sequentem diem seruabatur, statim corrumpebatur. Et sic lege gratiæ nobis imperauit, ut peteremus panem nostrum quotidianum, ut, videlicet, quotidie ad eum postulandum causa confugeremus, & ideo nobis paulatim bona sua elargiri uult, ut sic necessitas ipsa nos ad ipsum adeundum cogeret & inuitaret.

A

Pro. 26.

B

Leui. 7.

Exo. 16

Lucæ 11

C

Si cani frustum panis projciatur, celeriter illud manducat, & statim ad dominum redit, si vero ei integer panis obiiciatur, illico eum ore sumit, & foras exit, ac per magnum tẽpis spatium ad dñm non reuertitur. Sic filius prodigus egit, cui postquam data est portio, quæ ei contingebat a domo patris peregre recessit, & ad illam nõ rediit, quousq. non habuit qđ manducaret. Maxime hic notandũ est, Dñm peculiariter nobis iubere. Ne soliciti simus animæ nostræ, id est, vitæ nostræ, quid manducemus, neque corpori nostro quid induamus. Nam manducare & induere intemperate & immoderate aliorum multorum malorum est occasio. Ideo de cibis in prouerbiis dicitur. Cui uæ: Cuius patri uæ: Cui rixæ? Cui foueæ? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? Nonne iis, qui commorantur in uino & student calicibus epotandis? Et quanuis hæc de damnis corporalibus, quæ propter vinum & nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicent, etiam de damnis spiritualibus, in quæ helluones

Simile.

Lucę 16

D

Pro. 23.

A lusones & uoraces incidunt, explicari pos-
sunt, huiusmodi enim homines in foueā
uitiorum & in uæ æternæ damnationis de
labuntur. O infœlices uos, qui in indulgē
tiis corporibus uestris occupati estis, quo-
modo mortis hora uidebitis: quam inanis
& frustraneus uester labor exitit. Tunc
enim uestra miserrima corpora, quæ tāti
fecistis, uermibus terræ dabitis. Ibi aspicie
tis, qualiter soliciti uermiculorum coqui
extitistis: quibus id, quod plus diligebatis
uidelicet corpora uestra in cibū prepara-
Simile. stis: quod certe magna est stultitia. Qua-
propter si, cum uiri authoritate præditi
B sitis, iniuria afficeremini, si uos aliquis iu
uitaret, ut coqui alicuius regis aut impe-
ratoris essetis, quo modo non erubesceitis,
& ignominia confici mini, uos immūndo
rum uermium coquos esse, eis corpora ve
stra præparantes, & condientes? Cum quo
occasionem præbetis, ut passiones uestræ
& appetitus corporales uires accipiant, &
sic animam euertant: nam quo magis
imbecillior est caro nostra, eo debiliores
sunt passiones, quæ ab illa procedunt, &
Simile. econtra. Quemadmodum in terris aridis
plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in
fertilibus autem & irriguis plantæ robo-
C ræ ac potentes: sic passiones, & appeti
tus sunt, quæ ex corporibus debilibus &
præ abstinentia consumptis nascuntur,
& illæ, quæ ex pinguib is satiatis, & nimia
voluptate affectis oriuntur. Quando si-
mia per tectum simul cum claua lignea
hoc est, *Con una Maca a' p: squeco*, incedit,
non ipsi est, quæ tegulas frangit & dam-
nū ipsi tecto infert, sed claua lignea quam
Simile. secum portat. Sic præcipua mala, quæ in
mundo fiunt, vt plurimum non tantum
ab anima licet per consensum eius com-
mittantur, quantum a claua lignea, vide-
licet a corpore, quod secum ipsa affert,
procedunt. A uestimentorum autem ab
D usu quæ lingua poterit explicare, quan-
ta mala oriantur. Et hoc maxime in fœ
minis, quæ ut prophane induantur uiros
suos cogunt, ut remedium filiorum, aufe-
rant, & omnes facultates in ipsarum ua-
nitatibus consumant: ipsis autē renuen-
tibus ecce in domo rixa, quousque miseri
homines, ne a uicinis sentiantur, mille se
debitis onerant, & mille offensiones Dei
committunt, ut appetitui suarum mulie-
rum satis faciant. Cum uero aliæ uicinæ

vos, o prophanæ mulieres, sic ornatas ui- A
dent, statim uolunt, ut id ipsum secum a
maritis suis agatur, denique tot eos mo-
lestijs afficiunt, ut illi petitionibus earum
tandem consentiant. His etiam accedit
occasio, quam præbetis, ut de uobis aliæ,
quæ similibus vestibus propter pauperta-
tem indui non possunt, detrahāt, & mor-
tuos (ut aiunt) a sepulturis extrahant,
publicantes qui fuerint maiores uestri, &
quod peius est, miseros homines uestris
indumentorum elegātijs incitatis, ut uos
igne concupiscentiæ ardentes insequan-
tur. Seueram igitur Domini sententiam
audite, quam per Isaiam prophetam ip- Isa. 3.
se potentissimus Dominus contra quas- B
dā mulieres in uanitate uobis similes ful-
minauit: quæ quidem sen tentia super uos
etiam incidet, si uos ipsas in meliorem ui-
uendi formam non recipitis. Pro eo, in
quit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & am-
bulauerunt erecto collo, & nutibus ocu-
lorum ibant, & pedibus suis composito
gradu incidebant, decaluabit Dominus
uerticem filiarum Sion, & Dominus cri-
nem earum nudabit, & erit pro suaui odo
re fœtor, & pro zona funiculus, & pro cri-
spanti crine caluitium, & pro fascia pe-
ctorali cilicium. Quamuis autem hæc co
minatio in fœminas lata fuerit, non ideo C
æterna supplicia hominibus deficient, qui
ut corpora sua vltra modum adornent,
grauissima scelera committunt. Qui au-
tem in his prophanitatibus delinquunt,
eis qui ipsos reprehendunt respondere so-
lent: Mei etiam uicini hoc modo induun-
tur, quare ego siquidem per facultates
mihi licet, sicut illi non faciam? Sed quæ-
ro a uobis, coram quo scriba facta est ta-
lis obligatio, ut uos sicut uicini uestri, qui
uane & prophane vestibus induuntur, in-
dui debeatis? Certe dæmon scriba est: su-
perbia autem uestra & præsumptio, testes D
huius obligationis, sunt, tandem in infer-
no hanc litem dirempeam & conclusam
videbitis. Dicite mihi, obsecro, si uester vi
cinus se interficeret, nunquid uos ad id fa-
ciendum obligationē astricti estis? Et si
in puteum se conijcit, uos etiam illum for
tasse sequi debetis? Ad hoc nulla est obli-
gatio, si uero in infernum se cōfert, illum
sequi uultis? O execranda & maledicta
talis pietas: omnes euntem in infernum
sociare uultis. Vestrū igitur misereminii,
fratres

A tis, ueras diuitias amate, quæ tanto meliores sunt, quanto uiliores, & in interiori animæ magis inclusæ. Cum quis vineam aliquam seu prædium possidet, quamuis optima sint, si tamen longe ab urbe distat illa non magni facit, si vero prope muros ipsius urbis sunt pluris ea æstimat, si autẽ iuxta domum, multo pluris. Virtutes sunt diuitiæ ac possessiones, quę intra animam sunt, unde a nemine, nec per uim, nec per litem poterunt extrahi, nisi tu per malitiam tuam eas amittere permittas. Sed, B proh dolor, quam ampla sese nobis ad profundendas lacrymas materia hic offerebat, videntibus solicitudinem, qua plurimi Christiani has temporales diuitias inquirunt, quæ vt diximus, non veræ diuitiæ sunt. Atque ita vbi D. Lucas ait ipsius à Domino diuitias appellari, B. Matthæus inquit, ipsas fallaciam diuitiarum ab eodem Domino nuncupari. Super quod Beatus Gregorius dicit. Fallaces n. sunt, quæ nobiscum diu permanere non possunt. fallaces sunt, quę meutis nostræ inopiam non expellunt.

Simile.

Lucæ 8.

Mat. 13

B. Greg. ubi sup.

Satis optime hoc Bias philosophus intellexit, qui (vt narrat Marcus Tullius) cũ patriam captam fugeret, videretque cæteros diuitias secũ asportãtes, interrogatus, C quare non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiam secum ferret, respondit, Omnia mea mecum porto innuẽs in hoc omnes diuitias suas esse sapientiam & virtutes: corporales autem diuitias nõ suas, sed fortunæ esse, quæ inopinate homines illis priuat, ipsis deceptis remantibus.

M. Tul. in Paradox.

Cum autem ita fallaces & volubiles sint, homines nihilominus eas omni cura & solicitudine quærunt: virtutes vero, quæ vere diuitiæ sunt, alii tepide & desidiose inquirunt, alij non solum ipsas non quærunt, sed etiam earum tædium & fastidiũ habent. Sicut æger, qui in epulis, optime D conditis non solum saporem & dulcedinum minime inuenit, uerum illas edere sibi molestissimũ est, sic quam plurimi Christiani adeo pigri, & indeuoti atque spiritu imbecilles sunt, vt in lectione sacra, in oratione, in sermone spirituali, in contemplatione, in cõcionibus, atque aliis huiusmodi sanctis rebus non solum voluptatem, aut dulcedinẽ minime reperiant, sed hæc omnia ita exhorrent, ac si essent venenũ, quod eis mortem allaturum erat. De his

Simile.

Ps. 106.

illud psalmi dici potest: Omnem escam A abominata est anima eorum, ideo appropinquauerunt usq. ad portas mortis. Contendite ergo, fratres mei, satietatem istam ac fastidium ab animis uestris uehementibus bonorum gloriæ & tormentorum inferni considerationibus auferre, maxime diuinum fauorem implorantes, ut sicut uelut homo sanus, qui magna dulcedine & grato sapore epulas etiam insipidas, nedum sapidas manducat, siquidem in diuinis literis scriptum est: Anima esuriens etiam amara pro dulci sumet. Ad hoc etiã maxime conducit, ut, Ne soliciti sitis animæ uestræ, &c. Ad euellendam hanc solicitudinem ab humanis cordibus iubebat Dominus, vt in eodem die, quo sacrificium offerebatur, in ipso totum manducaretur, & nihil in diem crastinum remaneret. De manna etiam iussit idem Dominus, ut colligeretur quantum singulis quibusque diebus ad vescendum sufficeret, & non amplius, quod si aliquid in sequentem diem seruabatur, statim corrumpebatur. Et in lege gratiæ nobis imperauit, ut peteremus panem nostrum quotidianum, ut, videlicet, quotidie ad eum postulandũ causa confugeremus, & ideo nobis paulatim bona sua elargiri uult, ut sic necessitas ipsa nos ad ipsum adeundum cogeret & inuitaret.

Pro. 26.

B Leui. 7.

Exo. 16

Lucæ 11

C

Si cani frustum panis proiciatur, celeriter illud manducat, & statim ad dominum redit, si vero ei integer panis obiiciatur, ill. co eum ore sumit, & foras exit, ac per magnum tẽpis spatium ad dñm non reuertitur. Sic filius prodigus egit, cui postquam data est portio, quæ ei contingebat a domo patris peregre recessit, & ad illam nõ rediit, quousq. non habuit qd manducaret. Maxime hic notandũ est, Dñm peculiariter nobis iubere. Ne soliciti simus animæ nostræ, id est, vitæ nostræ, quid manducemus, neque corpori nostro quid induamus. Nam manducare & induere intemperate & immoderate aliorum multorum malorum est occasio. Ideo de cibis in prouerbiis dicitur. Cui uæ: Cuius patri uę? Cui rixæ? Cui foueæ? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? Nonne iis, qui commorantur in uino & student calicibus epotandis? Et quamuis hæc de damnis corporalibus, quæ propter vinum & nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicent, etiam de damnis spiritualibus, in quæ hel-

Simile.

Lucæ 16

D

Pro. 23.

luones

A luones & uoraces incidunt, explicari possunt, huiusmodi enim homines in foueā uitiorum & in uæ æternæ damnationis delabuntur. O infœlices uos, qui in indulgēdis corporibus uestris occupati estis, quomodo mortis hora uidebitis: quam inanis & frustraneus uester labor extitit. Tunc enim uestra miserrima corpora, quæ tāti fecistis, uermibus terræ dabitis. Ibi aspicietis, qualiter soliciti uermiculorum coqui extitistis: quibus id, quod plus diligebatis uidelicet corpora uestra in cibū preparastis: quod certe magna est stultitia. Quā-
Simile. propter si, cum uiri authoritate præditi
B sitis, iniuria afficeremini, si uos aliquis inuitaret, ut coqui alicuius regis aut imperatoris essetis, quomodo non erubescitis, & ignominia conficimini, uos immundorum uermium coquos esse, eis corpora vestra præparantes, & condientes? Cum quo occasionem præbetis, ut passiones uestræ & appetitus corporales uires accipiant, & sic animam euertant: nam quo magis imbecillior est caro nostra, eo debiliores sunt passiones, quæ ab illa procedunt, &
Simile. econtra. Quemadmodum in terris aridis plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in fertilibus autem & irriguis plantæ robo-
C ræ ac potentes: sic passiones, & appetitus sunt, qui ex corporibus debilibus & præ abstinentia consumptis nascuntur, & illæ, quæ ex pinguibus satiatis, & omnia voluptate affectis oriuntur. Quando simia per tectum simul cum claua lignea hoc est, *Con una Maca al pesqueco*, incedit, non ipsa est, quæ tegulas frangit & damnum ipsi tecto infert, sed claua lignea quam
Simile. secum portat. Sic præcipua mala, quæ in mundo fiunt, vt plurimum non tantum ab anima licet per consensum eius committantur, quantum a claua lignea, videlicet, a corpore, quod secum ipsa affert, procedunt. A uestimentorum autem ab
D usu quæ lingua poterit explicare, quanta mala oriantur. Et hoc maxime in fœminis, quæ ut prophane induantur uiros suos cogunt, ut remedium filiorum, auferant, & omnes facultates in ipsarum uanitatibus consumant: ipsis autē renuentibus ecce in domo rixa, quousque miseri homines, ne a uicinis sentiantur, mille se debitis onerant, & mille offensiones Dei committunt, ut appetitui suarum mulierum satis faciant. Cum uero aliæ uicinæ

vos, o prophanæ mulieres, sic ornatas ui- A
dent, statim uolunt, ut id ipsum secum a maritis suis agatur, denique tot eos molestijs afficiunt, ut illi petitionibus earum tandem consentiant. His etiam accedit occasio, quam præbetis, ut de uobis aliæ, quæ similibus vestibus propter paupertatem indui non possunt, detrahāt, & mortuos (ut aiunt) a sepulturis extrahant, publicantes qui fuerint maiores uestri, & quod peius est, miseros homines uestris indumentorum elegātijs incitatis, ut uos igne concupiscentiæ ardentes insequantur? Seueram igitur Domini sententiam audite, quam per Isaiam prophetam ip- Isa. 3.
se potentissimus Dominus contra quas- B
dā mulieres in uanitare uobis similes fulminauit: quæ quidem sententia super uos etiam incidet, si uos ipsas in meliorem uiuendi formam non recipitis. Pro eo, inquit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt erecto collo, & nutibus oculorum ibant, & pedibus suis composito gradu incedebant, decaluabit Dominus uerticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum nudabit, & erit pro suaui odore fœtor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium. Quamuis autem hæc co
minatio in fœminas lata fuerit, non ideo C
æterna supplicia hominibus deficient, qui ut corpora sua vltra modum adornent, grauissima scelera committunt. Qui autem in his prophanitatibus delinquunt, eis qui ipsos reprehendunt respondere solent: Mei etiam uicini hoc modo induuntur, quare ego siquidem per facultates mihi licet, sicut illi non faciam? Sed quæro a uobis, coram quo scriba facta est talis obligatio, ut uos sicut uicini uestri, qui uane & prophane vestibus induuntur, indui debeatis? Certe dæmon scriba est: su-
perbia autem uestra & præsumptio, testes D
huius obligationis, sunt, tandem in inferno hanc litem diremptam & conclusam videbitis. Dicite mihi, obsecro, si uester vicinus se interficit, nunquid uos ad id faciendum obligatione astricti estis? Et si in puteum se conijcit, uos etiam illum fortasse sequi debetis? Ad hoc nulla est obligatio, si uero in infernum se cōfert, illum sequi vultis? O execranda & maledicta talis pietas: omnes euntem in infernum sociare vultis. Vestrā igitur miseremini,

A tatem non præbet. Sic multo magis imprudens erit ille, qui cum lychnum uitæ tenuem, fragilem, ac breuissimum habeat, & seuum diuitiarum adhibet: illis enim cum prophanitate liquescet, & per bonam famam non illuminabit. Sic etiam esset imprudens ille, qui cum vellet ascendere in cacumen alicuius asperrimi montis, & grauissimum onus suis humeris fusti nens, modum quæreret, quo se plus oneraret. Profecto iste innueret, se in montem nolle ascendere, siquidem talia quærebat impedimenta. Cœlum mons est altissimus, quo tu, o Christiane, uiam dirigis, & cum acer & laboriosus sit ascensus, & mens tua grauicorporis onere sit onerata, (de illo n. Sapiens ait, Corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam) tu, ut magis bonis temporalibus onereris, quotidie laboras. Nonne vides hoc imprudentiam & insaniam esse? Conare, conare frater, teipsum exonerare, ut facilius ascendere possis, quo desideras. Sic D. Aug. te hortatur his uerbis; Quid est quod dicis: Ego sum diues, ille pauper, ego onera tus, ille leuis? Pondus tuum laudas, o onerate. Quid te laudas? Minue de sarcina tua da comiti tuo, ut te releuet.

Simile.

B

Sap. 9.

C

Dominus autem statim adiecit, dicens: *Ideo dico uobis. Ne soliciti sitis animæ uestræ quid manducetis, nec corpori uestro, quid induamini.* Super quo B. Augustinus inquit, Non dicit ut ista non procurentur, quantum necessitatis est, ubi honeste poterunt sustentari, sed ut ista non intueantur, & propter illa faciant, quod non facere iubentur. Non vult Dominus, ut ociosus sis, & cum familiam ac filios sustentandos habeas, toto integro die sub deuotionis titulo in hanc & illam atque aliam Ecclesiam te conferas non laborans, ad uitam filiorum tuorum sustentandam. Nam Diuus Paulus postquam dixit. Nolite locum dare diabolo, statim corporalem laborem commendat, significans, otiositatem esse aditum amplum, quo Sathanas ingreditur atque ita ait. Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Quod uero hic Dominus prohibet, est nimia bonorum temporalium solicitudo, ideo non dixit. Ne laboretis, sed ait, Ne solicitri sitis, non. n. oblitus est uerbi sui, quod primo parenti post lapsum dixit: In sudore uultus tui uesceris pane tuo,

D Aug: de operibus monachorum.

Ephes. 4

D

A

Atque ita exemplum apponens in auibus, non inquit, illas non uolare aduictum sibi quærendum, sed ait. *Respicite uolatilia cœli, quoniam non serunt, nec metunt, nec congregant in horrea, & pater uester cælestis pascit illa.* In quo diuinus Magister docet quod quemadmodum aues ad cibum quærendum aduolant, ita oportet homines laborare, & aliquam honestam diligentiam, ut parce & commode sustententur, adhibere, fœlices enim homines, ac diuites dici possent, si cum rebus tantum modo necessariis contenti essent. Quapropter luculenter Seneca ait. Si secundum opinionem uiuis, nunquam diues eris, si uero secundum naturam, nunquam pauper: quoniam opinio nunquam satiatur, natura autem paruo contenta est. Et sicut esset monstrosum aues serere metere, & in horrea congregate, ita etiam monstrum esset ac multo maius, homines per media illicita & perniciosa victum quærere. O quot nefarii patres & abominabiles matres filias suas uendunt, ut cibos ad uitam sustentandam, & uestes ad induendum habeant.

Gen. 3.

B

Quid, obsecro, de patre illo diceretis, qui filium suum infidelibus ad sustentandum & alendum equum uenderet? Multo ergo maior ac terribilior crudelitas & abominatio est, te animam tuam & animam filiæ tuæ vendere, ipsasque ad sustentandum equum, uidelicet, corpus tuum dæmoni tradere. Insanus profecto ac demens esset ille, qui ut umbram alicuius tauri fugeret, sese in cornua ipsius iactaret. Vmbra pœnarum inferni sunt omnes huius uitæ labores, fames, nuditas, & rerum necessaria rum penuria, ergo magna insania est, ut has umbras euitemus scelera committere, id enim perinde est, ac si nos in cornua infernalis tauri proijceremus, siquidem ob ea peccata nos ipsos æternis suppliciis obligamus: itaque agricolam & mechanicum artificem laborare, ut honeste sustententur & nobilem suis redditibus parce & moderate vti, est ueluti aues ad quærendum cibum aduolare, quibus hoc naturale, decens, ac necessarium est; id autem, quod præter hoc fit, monstrum est.

C

Simile.

Simile.

D

Ne Ergo soliciti sitis &c. Estote fratres mei soliciti ad veras diuitias, uidelicet, uirtutes comparandas. Ita Diu Gregorius inquit. Si fratres charissimi diuites esse cupitis,

A siones & uoraces incidunt, explicari possunt, huiusmodi enim homines in foueã vitiorum & in væ æternæ damnationis delabuntur. O infœlices uos, qui in indulgẽdis corporibus uestris occupati estis, quomodo mortis hora uidebitis: quam inanis & frustraneus uester labor extitit. Tunc enim uestra miserrima corpora, quæ tãti fecistis, uermibus terræ dabitis. Ibi aspicietis, qualiter soliciti uermiculorum coqui extitistis: quibus id, quod plus diligebatis uidelicet corpora uestra in cibũ præparastis: quod certe magna est stultitia. Quapropter si, cum uiri authoritate præditi sitis, iniuria afficeremini, si uos aliquis in-
B uitaret, ut coqui alicuius regis aut imperatoris essetis, quo modo non erubesceretis, & ignominia confici mini, uos immundorum uermium coquos esse, eis corpora uestra præparantes, & condientes? Cum quo occasionem præbetis, ut passiones uestræ & appetitus corporales uires accipiant, & sic animam euertant: nam quo magis imbecillior est caro nostra, eo debiliores sunt passiones, quæ ab illa procedunt, & econtra. Quemadmodum in terris aridis plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in fertilibus autem & irriguis plantæ robo-
C ræ ac potentes: sic passiones, & appetitus sunt, qui ex corporibus debilibus & præ abstinentia consumptis nascuntur, & illæ, quæ ex pinguibus satiatis, & nimia voluptate affectis oriuntur. Quando simia per tectum simul cum clava lignea hoc est, *Con una Maca al pesqueco*, incedit, non ipsa est, quæ tegulas frangit & damnũ ipsi tecto infert, sed claua lignea quam secum portat. Sic præcipua mala, quæ in mundo fiunt, vt plurimum non tantum ab anima licet per consensum eius committuntur, quantum a claua lignea, videlicet, a corpore, quod secum ipsa affert, procedunt. A uestimentorum autem ab
D usu quæ lingua poterit explicare, quanta mala oriantur. Et hoc maxime in fœminis, quæ ut prophane induantur uiros suos cogunt, ut remedium filiorum, auferant, & omnes facultates in ipsarum uanitatibus consumant: ipsis autẽ renuentibus ecce in domo rixa, quousque miseri homines, ne a uicinis sentiantur, mille se debitis onerant, & mille offensiones Dei committunt, ut appetitui suarum mulierum satis faciant. Cum uero aliæ uicinæ

Simile.

Simile.

Simile.

A vos, o prophanæ mulieres, sic ornatas uident, statim uolunt, ut id ipsum secum a maritis suis agatur, denique tot eos molestijs afficiunt, ut illi petitionibus earum tandem consentiant. His etiam accedit occasio, quam præbetis, ut de uobis aliæ, quæ similibus vestibus propter paupertatem indui non possunt, detrahãt, & mortuos (ut aiunt) a sepulturis extrahant, publicantes qui fuerint maiores uestri, & quod peius est, miseros homines uestris indumentorum elegãtijs incitatis, ut uos igne concupiscentiæ ardentes insequantur. Seueram igitur Domini sententiam audite, quam per Isaiam prophetam ipse potentissimus Dominus contra quasdã mulieres in uanitate uobis similes fulminauit: quæ quidem sententia super uos etiam incidet, si uos ipsas in meliorem uiuendi formam non recipitis. Pro eo, inquit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion, & ambulauerunt erecto collo, & nutibus oculorum ibant, & pedibus suis composito gradu incidebant, decaluabit Dominus uerticem filiarum Sion. & Dominus crinem earum nudabit, & erit pro suaui odore fætor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium. Quamuis autem hæc comminatio in fœminas lata fuerit, non ideo æterna supplicia hominibus deficient, qui ut corpora sua vltra modum adornent, grauissima scelera committunt. Qui autem in his prophanitatibus delinquunt, eis qui ipsos reprehendunt respondere solent: Mei etiam uicini hoc modo induuntur, quare ego siquidem per facultates mihi licet, sicut illi non faciam? Sed quæro a uobis, coram quo scriba facta est talis obligatio, ut uos sicut uicini uestri, qui uane & prophane vestibus induuntur, induí debeatis? Certe dæmon scriba est: superbia autem uestra & præsumptio, testes huius obligationis, sunt, randem in inferno hanc litem diremptam & conclusam videbitis. Dicite mihi, obsecro, si uester vicinus se interficit, nunquid uos ad id faciendum obligatione astricti estis? Et si in puteum se conijcit, uos etiam illum fortasse sequi debetis? Ad hoc nulla est obligatio, si uero in infernum se cõfert, illum sequi vultis? O execranda & maledicta talis pietas: omnes euntem in infernum sociare vultis. Vestrũ igitur misereminí, fratres

Isa. 3.

B

C

D

A orationis hanc tantam piorum hominũ dignitatem (quod uidelicet, Deum patrem habeant) pro meritis ualeat amplificare? Satis erat ad singularem hominis dignitatem habere eum in regem, Dominum, magistrum, ductorem atque tutorem, & uitæ nostræ custodem, sed quanto maius & mirabilius est habere in patrem: quæ enim affinitas coniunctior? Quanta est ergo hæc fœlicitas rerum omnium Domino tam arcto necessitudinis uinculo coniun-
Ioã. 31. gi, ut ipse dicat per S. Ieremiam, Si filius honorabilis mihi Ephraim, si puer delica-
B tus. Pro quo alius interpres uertit, an non filius mihi preciosus Ephraim? An nõ puer solatiorum siue deliciarum? Quod si de populo Israelitico rebelli (q. Ephraim hic appellatur, quoniam pro Rege habuit Hieroboam ex tribu Ephraim) Dominus ait verba hæc tanto amore & teneritudine plena, quid de populo Christiano fideli, & diuinæ uoluntati obtemperante, diceret? Quæ cum ita sint, cur modicæ fidei homo, qui Deum agnoscis patrem, angeris? Cur de eius prouidentia dubitas? Cur uariis curis animum discerpis, solicite cogitans quid manducabo? quid bibam? quo operiar? Qua quæso, de re dubitas? Si de eius potentia, Deus est? Si de eius uolun-
C tate, pater est. Si de rerum nostrarum scientia, hanc plene filius eius declarat, cum dicit. Scit enim pater uester, quia his omni-
Isa. 36. bus indigetis. Quid ergo habet pius homo, cur de rebus, quæ ad uitæ usum spectant, solicitus esse debeat? Sed uę, uæ, quã paruni hæ omnes rationes in cordibus multorum infidentię filiorum operantur. Quibus illud Isaiæ prophetæ dici potest. Ecce confidis super baculum arundineũ confractum, cui si innixus fuerit homo in trabit in manum eius, & perforabit eum. O quam egregium innitum & profultu-
D ram habet miser ille, qui confidit Dominum suum temporalem sibi ad uictũ necessaria esse prębiturum, & ut illi placeat, Deum offendit, & cum eius auxilio & fauore sibi opus fuerit, nullũ inueniet, quin potius in pœnam suæ culpæ temporalis Dominus contra illum uertetur. Deus. n.
Ester. 6. ipsum pro tortore, contra illum sumet, sicut infœlix Aman qui in maiori necessitate Regem Assuerum Dominum suum contra seipsum indignantem expertus
Ps. 117. est. Idcirco merito Sanctus Dauid ait: Bonum est sperare in Domino, quam sperare in principibus. A

Quærite ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, (ait supernus Magister) *& hæc omnia adijcientur uobis*. Prius nominat regnum Dei, qđ finis est, & pòstea iustitiã, quæ est medium ad illud obtinendum, nã finis prius in intẽtione deberet esse, quam media, per quæ ipse comparatur. De hoc 1. Polit. solummodo nimis soliciti esse debemus, quanto enim maiorem solicitudinem in hoc adhibuerimus, tãto melius erit, quia (ut ait philosophus) illa, quæ propter se quæruntur in infinitum quæruntur: beatitudo autem est propter se quærenda, ergo nullus fini s nec terminus in illa inquirenda est ponendus. B

Sed quęro qualiter hic summa Veritas dicat.

Et hęc omnia adijcientur uobis. Siquidem quam plurimos uidemus, qui regnũ Dei & iustitiam eius inquirunt, & tamen quam plurimis sunt corporalibus necessitatibus oppressi. Ad hoc respondeo, quod si ab eis quæras, unum illa paupertate & egestate, quam patiuntur sint contenti, sine dubio ingenue fatebuntur, se illam pro totius mundi diuitiis commutare nolle. Insuper & dicent, se tantam quietem & tranquillitatem in cordibus suis habere, C ut nullæ diuitiæ eum eis possint adæquari. Etenim qui ex nihilo omnia creauit, facere potest, imo & sæpissime facit, ut iustus paruo magis sit contentus quam Simile. rex suo imperio. Si ægrotus magna febri laborat, & simul insatiabilem sitim patitur, dupliciter eius siti satisfieri potest, uel si ei tanta aquæ gelidæ copia tribuatur quousque ipse satietur, uel si a febri ipsa liberetur, à qua sitis illa dimanabat. Si huic ægroto optio daretur, quid potius uellet, an aqua frigida satiari ea conditione, ut quamuis sitis eius tunc D extingueretur manente febri statim iterum rediret, an uero ut omnino a febri liberaretur, utrum horum eligeret? profecto, nisi insanus esset ac demens, eligeret potius a febri liberari, hoc enim multo magis ei quam illud expediebat. Ergo maius beneficium Deus in illum confert, a quo sitim & cupiditatem bonorum temporalium aufert, quam si ei diuitias tribuat, quæ desiderium ipsarum magis incendere, & inflammare faciunt.

Ideo

A Ideo S. Dauid ait. Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum, multas. Cũ autem regnum cœleste & iustitiam eius quærere uolumus, Dominus in huius culpæ pœnam permittit, ut res temporales nobis maxima cordis afflictione deficiãt. Atque ita ipse per prophetam Aggæum inquit de quibusdam, qui dicebant. Nondum uenit tempus domus Domini ædificandæ; cum tempus haberent ad proprias domos ædificandas, idcirco eis ait. Ponite corda uestra super uias uestras, seminastis

Aggęi. 1

B multum & intulistis parum: comedistis & non estis satiati, bibistis & non estis inebriati, cooperuistis uos & non estis calefacti, & qui mercedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum. Quod perinde est ac si diceret. Quoniam uos ipsos totos seruitio meo tradere non uultis, omnia inter manus (vt aiunt) uobis in nihilum redigentur, atque ita nec spiritualia, nec temporalia habebitis. Ergo fratres mei ne dicatis non esse tempus pœnitentiæ nec ædificandi cõscientias uestras, habentes illud ad mille næuias, & impertinentia, atque

C ita super uos pœna hæc non incidet, si tẽpus bene consumere scitis, & in hac uita regnum Dei quæritis per gratiam, ut illud possideatis per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XV. post Pentecosten.

Concio Prima.

D

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ uocatur Naim, &c. Lucæ 7.

INter sententias, quas Ecclesiasticus Spiritu sancto inspirante scripsit, hæc una singularis est, gloria magna est, sequi dominum. Hic præcipue de spirituali loquitur sequela, quæ est per imitationem, ad quam nos Diuus Paulus inuitat, dicens. Estote imitatores Dei sicut filii charissimi. Sed dicet aliquis. Nunquid Deum possumus imitari, & ei similes effici? Nonne omne malum, quod Angelis & hoibus euenit ex hac radice & fundamento, ortũ habuit. Refert

Exo. 23

A sanctus Isaias peccatum primi angeli, qui suos sequaces ad ęternã duxit damnationem. Quomodo, inquit, cecidisti Lucifer qui mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo. In cælum conscendam, similis ero Altissimo. Et in sacro Genesis libro refertur, qualiter astutus serpens primam mulierem decepit quæ hominem & in eo humanum genus præcipitauit, ei dicens. Eritis sicut dii, hoc est. Eritis similes Deo. Ecce quomodo omne malum Angelis & hominib. ex eo ortum est, quia Deo similes effici uoluerunt. Qualiter ergo hic S. Apostolus inquit. Imitatores Dei estote, sicut filii charissimi? Ad hoc respondeo in mediũ

Isa. 14.

Gene. 3

Ioan. 1.

B adducens id, quod prophetæ Ionæ contigit, qui (ut inquit sacra historia) cum in naui dormiret, orta est in mari propter eũ maxima tempestas. E somno uero euigilãs & cognoscens se illius tempestatis esse causam dixit. Tollite me & mittite in mare. & cessabit mare a uobis, scio enim ego. quoniam propter me tempestas hæc grandis uenit super uos, & tulerunt Ionam & miserant in mare, & stetit mare a feruore suo. Itaq; antequam Ionas in mare proiiceret, ob eius causam orta est tempestas,

C vbi primum uero in mare proiectus est, cessauit tempestas, & tranquillitas ac serenitas in mari eius etiam causa fortasse. In hunc mundum cum verbum diuinum inclusũ esset in naui suæ inuisibilitatis dormiens capiens illum suæ infinitæ glorię & quietudinis somnum, orta est maxima in mari huius sæculi tempestas propter primi parentis peccatũ Intelligens autem filius Dei hanc tẽpestatem sui causa, aliquo modo ortam esse, (ipse est enim æterni Patri sapientia, & peccatum in hominibus ortũ habuit ex eo quod sapientes sicut Deus esse uoluerunt) dixit. Propter me orta est hæc tempestas grandis, ideo, ô pater æterne mitte me in mare. Id est. Quia homines mihi similes esse uoluerunt scientes bonum & malum, peccarunt, tu ô æterne pater me in mare seculi [per assumptionem humanitatis proiice, proiice, inquam in mare iniuriarum, in mare flagellorum, in mare crucis, in mare tormentorum, ac crudelissimæ mortis, & statim cessabit tẽpestas, quæ propter me orta est. Et ita factum, est, nam misso uerbo diuino in mare huius mũdi & pænalitatum propter admira-

D

A mirabilem eius incarnationem, tépestas, quæ antea propter eum orta fuit, in serenitatem ac tranquillitatem uersa est. Volumus dicere, quod si antequam Deus factus esset homo, Angeli mali damnati sunt, & homines, quia similes eidem Deo esse uoluerunt, in tot tantaq; mala inciderunt, nunc postquam factus est homo, & in mare nostrarum pœnalitatũ fuit proiectus, bonum, quod hominibus venit, ideo est, quia ei similes sunt. Nam qui tũc Deo similes esse voluerunt, id maxima superbia fecerunt, qui autem nunc similes ei sunt, ideo quia postquam dominus vsque B ad mortem Crucis se humiliauit, ei per humilitatem, & amorem adesse cupiunt, & cum hoc desiderio eum in uirtutibus, quas operatus est, diuino eius fauore imitari contendunt. Vt autem apertius hanc similitudinem, sequelam, & imitationem intelligatis, scitote fratres mei, ꝙ sequi & imitari Christum cœlestem reparatorem nostrum est opera nostra, & cor nostrum cum operibus eius, & corde ipsius conformare, & cum hac conformitate magnum honorem, & ualorem operibus nostris & cordi nostro tribuimus. Itaq; tantæ excellentiæ & præstãtiæ conformitas est, quod C sola ipsa efficiat ut nos genua flectentes coram ligno, si in forma crucifixi est, licet alias si illam formam non haberet in ignem esset mittendum, maxima illud ueneratione adoremus. Sicut igit illi ligno, propter conformitatem, quam cum Christo crucifixo habet honor debetur, sic opera nostra, quando cum Christi operibus conformantur, ualorem atque honorem accipiunt. Rursus conformare opera nostra operibus Christi est, quod qñ aliquod bonum opus fecerimus, illud operantes cogitemus: Si Christus Saluator noster hoc opus ageret, si hoc ieiunium ieiunaD ret, si hanc eleemosynam tribueret, si hãc orationem recitaret, si hanc concionem ad populum haberet, & si hanc rem sacram faceret, quomodo in illo se gereret? quibus circunstantiis illud adornaret? qua puritate, quo amore, qua intentione & quo feruore illud perficeret? Et quidquid illum facturum esse cogitaueris, tu pro viribus facere labora, & hoc est opera tua cũ Christi operib. cõformare. O Deus infinitæ charitatis, & misericordiæ, te per infinitam clementiam tuam obsecro, ut robur, uirtutem & efficaciam his meis ser- A monibus tribuas, quo in cordibus horum fratrum meorum, qui hanc cœlestem doctrinam audiunt, imprimantur, siquidem tantum eorum animabus condu cit. Hoc sanctum exercitium quidam spiritualis, & deuotus pater Diuo Paulo admonitum fuisse asserit, cum ad Corin- 1.Co.10. thios scribens, eis dixit: Omnia in gloriam Dei facite. Nõ vacat mysterio dixisse sanctum Apostolum, In gloriam Dei, hoc enim est unum ex præcipuis exercitiis, quibus Deus in terris magis glorificatur, nã in eo aliquo modo Iesu Christi opera, q̃ æterno Patri tã accepta ac tantæ B gloriæ fuerunt, innouantur. Hoc mediũ necessariũ est, & in nostrã glorificationẽ à Domino constitutum, sicuti B. Paulus Rom.8. testatur, dicens, Quos præsciuit & prædestinauit, conformes fieri imaginis filii sui. Hoc est, Præsciuit conformes fieri imaginis filii sui, quia eos pdestinauit. Et ex hoc fonte eis hæc conformitas oritur, vt per illam effectum prædestinationis, videlicet, gloriam consequantur. Quemad- Simile. modum, vt aliquid videamus, oportet nos prius eius similitudinem in nobis habere, mediante qua illud videri potest, sicut, ut ego videam parietẽ illum, necessa- C rium est ut prius species illius, videlicet, similitudo eius in oculos meos intromittatur, atque in ipsis imprimatur. Sic, ut Christum verũ Deum nostrum in gloria intueamur, oportet prius nos eius similitudinem modo supradicto in nobismet ipsis, atque in operib. nostris impressam habere. Et hoc est nos ipsum sequi & imitari. Vt autem turba & populus suum verum ducem & magistrum Iesum Christũ hoc modo imitetur, maxime oportet, ut ecclesiastici primi sint ad hæc sancta exercitia complenda, & alios suo exemplo incitent & commoueant. Hoc voluit hic D Spiritus sanctus docere, cum per sanctũ Euangelistam inquit: *Ibat Iesus in ciuitatem, quę uocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius & turba copiosa.* Prius de sequela discipulorum mentionem facit, & postea de sequela turbæ copiosæ. Nam ex eo ꝙ discipuli illum sequebant, maximo aliis incitamento erant ad idẽ faciendũ: qui uero peculiariter in populo Christiano discipulorum nomen habent, sunt ecclesiastici, certũ est enim illos dignitatẽ prio-

A priores esse. Aman (ut ait sacra Scriptu-
Esth. 5. ra) videns sea Regina Esther simul cum Rege ad manducandum fuisse inuitatũ, conuocauit, inquit sacer textus, ad se amicos suos & Zares uxorem suam, ut eis bonum euentum suum nunciaret, & quanta cum gloria super omnes principes, & seruos suos Rex eũ eleuasset. Et post hęc ait: Reginaq; quoque Esther nullum aliũ vocauit ad conuiuium cum Rege præter me, apud quam etiam eras cum Rege prãsurus sum. Quanto igitur maior dignitas & excellentia sacerdotis est, quem summus Rex Iesus Christus exaltauit, ei tam
B sublimem dignitatem præbens, vt dignitas summi Pontificis non sit maior quam sacerdotis? illa enim ordinatur ad hoc, ut super corpus mysticum Iesu Christi potestatem habeat, sacerdos vero super corpus uerum Domini Iesu Christi, qui sedet ad dexteram Patris, habet potestatem. At sacrosancta Ecclesia, quę Regina est, sacerdotem inuitat, vt per potestatem, quam habet in sacra altaris mensa manducet, ad quam non solum Rex Iesus Christus tanquam inuitatus accedit, sed etiam tanquam cibus. Et cùm sacerdotes sint priores dignitate, etiam in honore primi esse
C debent B. Ioannes (ut in Apocalypsi legi-
Apo.22 tur) uidens Angelum quendam cecidit, vt adoraret ante pedes eius: Angelus uero ad eum dixit: Vide ne feceris, conseruus enim tuus sum. Non sic his temporibus domini temporales faciunt, qui a sacerdotibus se adorari permittunt. Non consensit Angelus, vt sacerdos D. Ioannes ei reuerentiam illam adhiberet, quilibet autem dominus temporalis, & quod peius est, etiam quælibet domina inaniter contentit, vt Dei sacerdos coram illa genua flectat. O miser sacerdos, q hoc agit, & miserrima mulіercula, quæ id consen-
D tit O Deus, ò Deus, ò Deus, in admirationem rapiantur omnes, qui altissimam maiestatẽ diligunt, videntes sacerdotes, quos Angeli venerantur, tanto ludibrio & despectui haberi. Mouit Spiritus sanctus corda vicinorum Ierusalem, ut asinam, super quam Dominus sedebat, ita honorarent, vt vestibus se exuerent, & super illas ipsa incederet, quoniam Iesum Christum vniuersalem rerum omnium Dominum uehebat, quãtò magis digni sunt sacerdotes, ut honore afficiantur, quorum manus quotidie sunt eiusdem Dñi throni, linguę uero cœlorum claues, pectora autem tam ineffabilis sacramenti sacrarium? In Numerorum volumine Do-
minus ad Moysem sic dixisse legitur: Tol- Nu. 27.
le Iosue filium Num virum, in quo est spiritus Dei, qui stabit coram Eleazaro sacerdote, ad verbum eius egredietur, & ingredietur ipse, & omnes filij Israel cũ eo. Attendite reuerentiam, & obedientiam, quã Dominus volebat, vt princeps, & omnis populus in lege veteri sacerdoti adhiberent. Quam igitur obedientiam ac reuerentiam sacerdotibus legis gratiæ de- B
beri putatis? Siquidem ergo priores dignitate & honore sunt, priores etiam debent esse imitatione & sequela illius magni Domini, qui sic eos magnificauit, tantisque honoribus affecit. Sicut in domi- Simile.
bus regum ac principum maior puritas & elegantia in illis requiritur, qui ei in camera & in mensa inseruiunt, & coram eius conspectu semper assistunt, quam in illis, qui in culina stabulis, & in præsepibus ei seruiũt, sic in sacerdotibus, qui Domino infinitæ maiestatis in sacra altaris mensa ministrant, & coram eius diuino conspectu, nunc orantes, nunc diuina sa- C
cramenta ministrantes sunt, maior puritas ac sanctitas desideratur. Cum igitur munus eorum sit alios mundare, & sanctificare, quales eos oportet esse? B. Chrysostomus inquit: Illum, qui pro vniuerso mundo officium obsecrandi habet, & deprecatur Deum, ut non solum viuorum, sed & mortuorum misereatur, qualẽ debere esse existimas? Puto, quod fiducia sancti Moysi & prophetæ Eliæ ad talem orationem non est sufficiens. Certè uerba ista huius tanti doctoris magnum in cordib. sacerdotum timorem incutere debebant, qui totius mundi sunt aduocati. Ad quo- D
rum orationẽ existimat hic sanctus Doctor minimam esse fiduciam sancti Moysi & Eliæ, quorum alter veniam exercitui Hebræorum, qui per desertũ ibat, à Dño obtinuit, alter vero cęlum occludebat, ne plueret, & cum sibi uidebatur, illud aperiebat, tandem sua oratione è cælo ignẽ trahebat, quo uiuos interficiebat, atque eadem mortuos ad vitã reuocabat Qualis igitur uita nostra esse debet, siquidem B. Chrysostomus ait, illam horum duorũ sanctorum uitam debere superare? O Patres

A tres sacerdotes, quid de nobis erit, cum in tremendo Dei iudicio apparuerimus, nobisque bella, pestilentiæ, sterilitates, atque hæreses quæ in mundo sunt impositæ fuerint, eo quòd non fecimus id quod debebamus, scilicet, Deum efficaciter deprecari, ut illa omnia extingueret? Quid dicemus? Heu, heu quam multis tunc amarũ erit, se sacerdotes fuisse. Dura res est, quod cum ego aptus non sim ad orandum pro me, & auxilio vicinorum meorum ad placandum Dei iram egeam, cumque tam parum spiritualis sim, ut defectus meos nec sentiam, nec sciam deplorare, peta-
B tur a me, ut habeam viscera maximo feruore charitatis, & amoris incensa, & mala totius mundi perinde sentiam, ac si pater sim omnium viuentium, tãtamque ac talem sanctitatem habeam, ut iræ Dei me opponere ausus sim, ipsamque ex irato pacificum, & ex ultore condonatorem red-
Heb. 7. dam. De sacerdote legis naturæ Melchisedec sic inquit B. Apostolus: Melchisedec Rex Salem sacerdos Dei summi sine matre, sine genealogia, assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. Doctores Hebræi testantur, Melchisedec fuisse primum patriarchæ Noe filium uo-
C catum Sem, eumque cum benedixit Abraham, fuisse ætatis trecentorum, & nonaginta annorum, & ipsum Abraham suum octauum pronepotem triginta quinque annis superasse, hoc est postquam Abraham mortuus est, trigintaquinque annos vixisse, & cum Dominus diluuium misit in mundum, centum annos iam egisse. Semper autem sacra scriptura hunc sacerdotem, Sem appellat, præterquam cum munus sacerdotis exercuit, tunc enim Melchisedec, id est, rex pacificus uel rex iustus appellatur. Quando etiam sacra scriptura mentionem facit de origine, & progenie
D huius sacardotis, illam sub nomine Sem facit, & non sub nomine sacerdotis, quoniam sacerdos de progenie, & suorum nobilitate curare non debet, atque (ut impręsentiarum ait D. Paulus) existimare debet, se in mundo nullum habere consanguineum, & super omnia contendere, ut sit similis filio Dei. Quòd si D. Paulus hæc de sacerdote legis naturæ prædicabat, quanto magis oportet, ut de sacerdotibus legis gratiæ prædicetur, siquidem eorum sacerdotium ac dignitas ita Melchisedec digni-

tati præstat, & antecellit. Sancta Iudith lo- A
quens cum sacerdotibus, vt populum do- Iudit. 8.
cerent ad patientiam præstandam, & fiduciam in Domino habendã, eos sic est allocuta: Vos, qui estis presbyteri in populo Dei, & ex uobis pendet anima illorum ad eloquium vestrum, corda eorum erigite, vt memores sint, quia tentati sunt patres nostri, ut probarẽtur, si verè colerent Deũ suum. Notate, obsecro, fratres per immensam Domini charitatem, quæ verba tanta admiratione digna, sancta hæc mulier illius temporis sacerdotibus dixit, quæ multo magis euangelij sacerdotibus conuenire debent, ut vere, & non tantum nomi- B
ne sint presbyteri in populo Dei, id est, prębentes iter verbis, operibus, ac sanctis exemplis, & illud patefacientes omnibus in cœlum, atque ita viuere debent, ut dicere possint: Hac via, qua ego incedo, vos etiam incedere debetis, sicuti B. Apostolus faciebat, cũ dicebat: Imitatores mei esto-
te, sicut & ego Christi. Et idem S. Aposto- 1. Co. 4.
lus, qui nuper conuersis dicebat, ut ipsum sequerentur, de se fatetur, animum concepisse, viresq; ac robur ad sequendum Christum filium Dei accepisse, oculos collocãs in alijs sanctis uiris, qui ipsum præcesse-
rant, dicens: Gratias ago Deo meo, cui ser- C
uio à progenitoribus meis in conscientia 2. Ad Ti-
pura. Ecce quomodo illos eximios Patriar- tum 1.
chas tot virtutum ornamentis præclaros se imitatum fuisse fatetur. Nos ergo ita faciamus, nec animum demittamus, & si illos in omnibus sequi non potuerimus, saltem in aliquo imitari contendamus. In sacra scriptura legitur, quod Angelis in figura iuuenum peregrinorum Sodomam
introeuntibus S. Loth, vbi primum eos vi- Gen. 19
dit, surrexit, & (vt ait sacer textus) iuit obuiam eis. At uerò antea eadem sacra
pagina de Patriarcha Abraham, cum ei Gen. 18.
Angeli apparuerunt, sic refert: Quos cum D
vidisset, occurrit in occursum eorũ, quod maiorem charitatem & deuotionem denotat, & tamen sanctus Loth laudatur, quoniam licet non in omnibus, in multis saltem patruum suum Abraham secutus est. Ad hunc modum, si cum sanctis currere non possumus saltẽ vt melius potuerimus vestigijs eorũ insistamus, & sicut discipuli Domini erant primi, qui suum cœlestem magistrum sequebantur, & postea sequebatur cum turba copiosa, ita nunc in spi-

A citinali sequela oportet, vt ecclesiastici primi sint, & ipsorum bono exemplo totus populus ad id faciendum commoueatur.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ uocatur Naim. Nunquam Dominus quandiu inter homines versatus est, promouendæ salutis humanæ officium intermisit. Interdiu enim docebat in templo, noctu pro nobis pernoctabat in oratione Dei, circuibat etiam ciuitates, vicos, & castella, vbique regnum Dei euangelizans, vbique dæmones ab obsessis corporibus pellens, & salutis beneficia omnibus impertiens. Hanc autem adeo solicitam salutis humanæ, & B paternæ gloriæ curam declarauit, cum discipulis cibum ipsi offerentibus respondit Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Hoc autem exemplum sequentes sancti omnes tantam temporis rationem habeant, ut ne momento quidem à diuinis operibus, & mandatis Dei exequendis uacent. Et hæc non solum eis ex Domini exemplo oritur diligentia, verum etiam ex assidua uirtu-

Eccle. 1. tum exercitatione: nam in Ecclesiastico dicitur. Religiositas custodiet, & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit. Religiositas est quædã uniuersalis ab om-

C nibus malis abstinẽtia, & quædam omniũ mandatorum Dei obedientia atque operatio. Hęc autem non solum cor custodit, & ipsum paulatim iustificat, & in dies perficit, verum in eo iucunditatem, & gau-

Ps. 18 r. dium gignit, sicuti in corde Dauid faciebat, qui sic ait: In uia mandatorum tuorũ delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs.

B. Aug. sup. psa. 117. Et B. Augustinus inquit: Dulciores sunt lacrymæ orantium quam gaudia theatrorum. Ex hac verò iucunditate, & gaudio

2. Esd. 8 oritur quędã grandis in mente fortitudo, atque ita sacerdotes ad populum dixerunt Gaudium Domini fortitudo nostra est,

D econtra autem voluptates carnales animam debilem, & inconstantem reddunt. Hoc verò gaudium non solum fortitudinem gignit ad non retrocedendum, & vl-

Arist. terius progrediendum, (quia, vt ait Philosophus, Delectatio conseruat operantem in opere) verum in anima singularem quã dam diligentiam generat. Atq; ita ubi nos legimus, Religiositas iustificabit cor, alia translatio hẽ, Religiositas uiuificabit cor hoc est, cor feruidum ac diligens efficiet. Idcirco quidam sanctus Abbas dicebat, singularem cuiusque hominis Christiani A iustitiam consistere in hoc, quod ipse sibi non placeat, & seipsum continuo reprehendat, non contentus solis beneficijs, quæ à diuina manu accepit, sed plura quotidie postulans, & totis viribus contendens se nouis seruiendi modis gratum præbere.

Quod quidem in sancto Moyse maximè Exod. 3. floruit, qui (vt ait sacra pagina) quando in cepit cum Deo loqui, abscondit faciem Exo. 33 suam, non enim audebat aspicere contra Deum. Postquam autem cum illo conuersatus est, ab eo postulabat, Domine ostende mihi gloriam tuam. Quid ais uir sancte? Nonne tibi satis erat cum Domino B per quadraginta dies conuersari, & quod ipse tecum, uelut cum peculiari amico locutus fuerit? Ad hoc respondeo, hanc esse seruientium Deo, & efficaciter eum amantium conditionem atque ingenium, uidelicet, non æstimare quod habent propter desiderium eius, quod expectant, & quanto plus eis communicatur, plus desiderant, plus expectant, & maiorem diligentiam ad illud obtinendum adhibent. In huius sententiæ confirmationem sanctus ille Abbas dictum illud D. Pauli, scilicet, Omnia munda mundis, sic interpretabatur, Ad Titum. 1. id est, iustis quidquid in se, & in alijs uidẽt, C maioris puritatis animæ ipsorum, & humilitatis occasio est. Quãdo enim vident proximum suum peccatum aliquod committentem, vt homicidium, adulteriũ, blasphemiã, &c. Seipsos summittunt & humiliant, considerantes se non bene correspondere tanto beneficio, quale est se illud peccatũ per Dei misericordiam nõ committere, si aũt in se virtutem aliquam aspiciunt seipsos etiam humiliant, cogitantes, & animo euoluentes se humilem, & abiectum locum obtinere, cum in sublimiori, & magis excelso esse possent. Quis autem hoc in lo co cæcitatem, & socordiam aliorum homi D num satis deplorare valeat, qui tempus præclarissimum Dei munus, in rebus nihili consumunt, in quo sempiternæ fœlicitatis opes comparari possent? Quid illos memorem, qui tempus omne in chartarum, & aleatum similiumque rerum ludo consumunt? Quid isti, quæso, cum ante superni Iudicis tribunal astant, pro salute sua offerre poterunt, quãdoquidem uitam omnem in somno, ludo, otio, & ludicris rebus consumpserint? O miserandam hominum

A minum conditionem, qui cū ad sempiternam beatitudinem a Deo conditi sint, sic se abiecerunt, sicque uitam suam instituerunt, ut pecudum more ventri solum & voluptatibus nati esse uideantur. Vnde

B. Aug. in quin quage. nis. B. Augustinus ait, quā plurimos esse Christianos adeo pigros & socordes, ut deteriores sint multis ethnicis, qui in infidelitate sua in melioribus operibus quam illi se exercent.

Simile. Considerate & animo concipite duo agmina Toletum iter facientia ea obligatione, ut ante noctem illuc perueniant, quorum alterum uiam nō ignorat, B alterum uero penitus iter quo eundum sit, nescit. Hoc omni celeritate per ualles & cacumina aberrans, tādem propter uiæ ignorantiam qua incidebat, & in præcipitium deuenit, vbi omnes miserrime perierunt. Illud uero agmen quod iter nō ignorabat, existimans diem uernum longum esse, ac perinde satis temporis ad iter conficiendum habere, iuxta quemcunq; fontem & ad umbras arborū, quas inueniūt, otiose sedēt, & cum ad aliquod oppidum perueniunt, inquiunt omnes. Comedamus & bibamus atque otio hic uacemus. C Postquam autem cibis, vino, ac ludis saturati sunt, tūc aiunt. Somnum parumper capiamus: multum enim tēporis ad iter conficiendum nobis restat. Deniq: ita seipsos quieti tradiderunt, ut cum e somno euigilarēt, obscura nox esset nec per tempus eis iter facere licebat, atque ita sicut alij Toletū minime peruenerunt. Quæro vtri horum maiorem culpam commiserunt, & maiori culpa digni sunt, eo ꝙ ad destinatum locum non peruenerint: Planum profecto est & manifestum, illos, qui iter non ignorabant, maiori culpa dignos esse. Ex his duobus agminibus alterum sunt philosophi naturales, qui fide carue D runt, alterum uero sunt pigri, socordes, & ignaui Christiani. Illi quidem uiatores ad gloriam extiterunt, ad illum enim creati fuerunt, & naturaliter beati esse cupierunt. In die vero viæ suæ per virtutes morales mirabiliter cucurrerunt, fuerunt nanq; abstinentes, casti, patientes, & bonorum temporalium contemptores, sed quia propter superbiam fidei iter nesciebant, nihil eis ipsorum profuit diligentia,

Luc. 16. Atque ita de illis illud psalmi dici potest: Errauerunt in solitudine, uiam ciuitatis habitaculi non inuenerunt, & antequam ad illam peruenirēt, ceciderant in detestādum inferni præcipitium. Hi uero, qui alterius sint agminis, rectæ fidei iter sciunt, atque ad obseruādā diuinę legis, qua ad ciuitatē gloriæ eundū sit, non ignorant, sed putant ipsis multum tēporis restare ad iter illud conficiendum, longumque esse uitæ diem existimāt, & hac fiducia in quolibet fonte, hoc est, in qualibet uoluptate detinentur, & vix creatura est, in qua ipsi non sistant seipsos ad inuicem inuitantes, atq: (ut sacra scriptura testatur) dicentes. Venite, fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter, coronemus nos rosis antequā marcescant nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Atque in his tempus inaniter consumentes spe ducuntur, se in posterum pænitētiam esse facturos. Illis autem hæc facientibus & cogitantibus obscura mortis nox superuenit, atque ita ad vrbem in quam iter faciebant, minime valent peruenire. O *Sancta Maria Señora*, Quātam stragem in mundo spes faciendi in futurum pœnitentiam efficit. Quemadmodum uenator viridi colore induitur ad vecordes bestias auesque capiendas, sic dæmon viridi falsæ spei colore se cō. egit, ad quā plurimos miseros capiendos, eis persuadens, satis tēporis ad voluptates capiendas futurum esse, & quod nunc delitiis, & gaudiis, licet contra Deum sint, frui possint, postea vero pænitētiam agent. Atque ita inopinanter a morte capiūtur, & sicut alii in infernum descendant, nullū commodum educētes ex eo, ꝙ iter nō ignorauerint, quin potius quia illud sciuerunt, & inde vtilitatem elicere noluerunt, grauioribus apud inferos suppliciorum generibus torquebantur. Quia (vt per quam docte D. Thomas docet.) Peccata infideliū magis merentur ueniam quam fideliū propter ignorantiam. Et ita D. Paulus dixit. Misericordiam consequu⁊ sum quia ignorans feci in incredulitate mea, & per consequens minora tormenta patientur infideles cæteris paribus, quam fideles. A Sapiē. 2. B Simile. C D D. Th. 2. 2. q. 89. artic. 5. 1. Ti. 1.

Sed iam ad historiam redeamus. *Cum ergo Dñs appropinquaret portæ ciuitatis Naim, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ.* Non erat mos apud Hebræos in Synagoga, vbi ad audiendam legem confluebant, sed in campis mortuos sepelire, & ideo hic defunctus extra vrbem efferebatur.

A seruabatur. Hoc Sathanæ stratagema & inuentionem fuisse existimo, ut videlicet, a viuis considerationem mortis auerteret, & ne continuum excitatorem illum haberent, quam nunc quoties in templa ingrediamur, habemus, uidentes sub pedib. nostris illos, cum quibus ridentes & gaudentes manducauimus, bibimus, lusimus, atque alia fortasse scelera perpetrauimus. S. Ioseph (ut sacra refert scriptura) cum iam morti appropinquaret, fratres suos adiurauit, dicens. Asportate ossa mea vobiscum de loco isto. Quid, obsecro, o Patriarcha sancte, ad rem facit, ut magis in illo quam in alio loco terræ manderis? propter commodum & utilitatem illorum id sanctus uir imperauit, quia, uidelicet, magnam existimationem, quam erga illos habiturus erat intelligebat, idcirco, eis inquit. Asportate ossa mea uobiscum, vt scilicet, uestræ mortis memoriæ sint, & ipsa in conspectu uestro cernentes, dicatis. Hæc sunt ossa illius potentis ac sapientis uiri Ioseph, & tandem mortuus est, quid de nobis erit? Nunquid & nos non moriemur? Cum Christus Redemptor noster ineffabile Eucharistiæ sacramentum instituit, suis sacris discipulis dixit. Hoc facite in meam commemorationem, id est, in memoriam mortis meæ. Atque ita B. Paulus inquit. Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem biberis, mortem Domini annunciabitis, donec ueniat. Inter utilitates, quas ex recordatione mortis Iesu Christi elicere possumus, una est nostra ipsorum memoria, singuli animo euoluentes, atque intra nos dicentes. Nunquid mors quæ in filium Dei, qui ipsa uita est, dominata fuit, in me non dominabitur? Sed cum dæmon animum & intentionem Sancti Ioseph non habeat, & spiritui Iesu Christi filii Dei sit contrarius, forsan Hebræis persuasit, ut mortuos in locis remotis, ubi raro eorum sepulturæ uiderentur, humarent, atque ita magis obliti mortis uiuerent. Nunc autem in lege gratiæ inuentio fuit Spiritus sancti, ut in ecclesiis, ad quas glorificandi Deum in diuino rum officiorum celebratione causa conuenimus, mortui sepultura donarentur. In sacro Exodi uolumine sic legitur. Factum est labrum æneum cum basi sua de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi. Hoc ideo factum est, ut cum sacerdotes sibi lauarent, in illis speculis seipsos contemplarentur, & sui ipsorum ornamenta, ne incomposita essent, diligentissime componerent. Et Rabbi Moyses testatur, illa specula fuisse aliquarum mulierū, quæ cum aliquando prophane uixissent, sese conuertebant, & in templum se recipiebant. In cuius rei signum summo sacerdoti specula, quibus faciem cōposuerunt, tradebant, & hæc in lauatorio ponebantur, ut sacerdotes se abluentes, & in illis seipsos aspicientes recordarentur se ad imitationem illarum mulierum a peccatis abstinere & mentes suas purificare, si quidē illæ prophanæ mulieres eis sanctificationis exemplum præbuerūt. Bona profecto inuentio illa fuit, sed multo melior & utilior extitit, quæ nunc in sacrosancta Ecclesia obseruatur, ut uidelicet, in templo mortui sepeliantur, quoniam sunt quædā excellentissima specula sepulturæ illorū, cū quibus uiximus, comedimus, & cōuersati sumus, ut in illis cōtemplantes nosipsos in meliorem uitæ modū reciperemur: Siquidem omnes illud Ieremiæ dicere possumus. Non fugiat uelox, nec saluare se putet fortis, vbi alii transtulerunt. Non fugiet uelox. Veloces enim aut fortes a morte se poterunt minime defendere, nā illa adeo fortis est, ut Spiritus sanctus ad ostendendū amoris fortitudinē ipsum cū ea cōparauerit, dicens. Fortis est, ut mors dilectio, idest, sicut mors in omnia humana corpora absq; aliquo obstaculo se impedimēto ingreditur, sic amor omnia corda penetrat, & in omnibus locū inuenit. Lactantius Firmianus inquit, cineres cōbustæ uiperæ esse optimum medicamentum, & remedium contra eiusdem uiperæ morsus. Animaduerte, ô peccator tuam sensualitatem esse ueluti uenenosam uiperam, quæ tuam miserabilem animam crudeliter mordet. Vis sanari, & ipsis morsib. medicinam adhibere? eis uehementi consideratione cineres alterius uiperæ adhibe. In memoriam reuoca alterum iuuenem te non solum pulchritudine, sed etiā diuitiis superantem, cuius corpus, cui ille maxime indulgebat, in cineres uersum est. Recordare etiam pulcherrimæ adolescentulæ, qualiter suam pulchritudinē & formæ elegantiam amisit & in puluerem miserrime uersa est. Et his consideratio- nibus tuæ animæ uulneribus medeberis, atque

Margin notes: Gen. 50; B; Simile.; C; D; Exo. 38; A; B; Ioā 46. C; Cant. 8.; D Lactan. fir. in libro di ira Dei. c. 13

A teque ipsum poteris conseruare, ut alia minime recipias. Cum B. Maria Magdale
Ioan. 12 na (ut refert D. Ioannes) pedes Domini Iesu Christi vngeret, sceleratus Iudas murmurabat: Dominus uero dixit. Sinite illā. ut in diē sepulturę meę seruet illud. Quasi diceret: Tacete, ibi enim me nequaquam vnget, ideo nunc finite illam pro deuotione sua hac parua lætitia affici, & hac uoluptate perfundi, nam die mortis meæ illud soluet. O bone Iesu, cœlestis nostrarum animarum magister, quā utilem hic nos doctrinam doces, siquidē in hac tam minima uoluptate mortis tuæ recordaris, &
B de ea loqueris. In quo certe nos erudis debere nos in ludis & recreationibus nostris mortis meminisse, ne iudicium nostrum euertant & nos ipsos perdant. Sed heu adeo miserabiles sumus, ut non solum in gaudijs & recreationibus humanis illius minime reminiscamur, sed nec, cum fratres nostros & amicos uitā finire videmus & cum tam terribile spectaculum nostris oculis proponitur, ipsam in memorijs nostris non imprimimus. Nabuchodonosor
Dani. 2. (vt ait S. Daniel) somniū uidit, & conterritus est spiritus eius, & postea suis Magis & ariolis dixit: Vidi somnium, & mente con
C fusus ignoro quid uiderim. Vt autē ex eo dē sacro textu apparet, Rex statuam grandem uarijs ac diuersis metallis conflatam uiderat, cuius pedes, qui fictiles erāt, lapis abscissus de monte percussit, & statuam cōminuit. Et qm̄ Nabuchodonosor, cum hanc uisionem uidit, dormiebat, factum est, vt eius quod in somnijs uiderat, obliuisceretur, eique pauor duntaxat remaneret, quousque Daniel propheta Dei, lineamenta statuæ, quam uiderat in memoriā reuocauit. Idem nobis nunc quotidie contingit. Videmus hominem potentem, diuitem honore affectum, & pretiosis vestib. indutum, (sicut hæc statua diuersis erat
D conflata metallis) in flore autē suæ ætatis & in maiori prosperitate uitæ suæ tensis velis & cum centum annos uiuere putabat, ecce, quia fundamentum, quo nitebatur tota illa machina, fictile erat, mors, illum tetigit, & tandem ipsum interfecit. Pulsant cymbala, & uos timore correpti interrogatis. Quis mortuus est? Respondetur, Fulano, uos uero iterum perterriti dicitis. Iesus, Iesus, Iesus, Iesus: illa iuuentus, illa pulchritudo, illa nobilitas, & illa pompa mortua est? Quorsum in vita confidimus, si quidem uelut aer sumus? At cum A finem admirandi facimus, iā amplius horum omnium nō recordamur, & tanquā si non fuissent, illorum obliuiscimur, quoniam in somno sumus. Itaque ex his omnibus repræsentationibus nihil nobis remanet præter pauorem & timorem, quē, cum audiuimus aut uidimus de alicuius morte concepimus. Et ad hoc Dominus prouidet, ut sanctus Daniel, uidelicet concionator hanc uisionem in memoriam hominum reuocet, qui illius adeo obliti sunt. Huic etiam rei inseruit, mortuos in ecclesijs sepeliri. Quapropter, siquidem B templa sunt mortuorum domus, in illa debetis eo animo conuenire, ut non solum Deum uideatis, sed etiā tanquā in speculis clarissimis, uidelicet in mortuorum sepulturis uos ipsos aspiciatis.

Quā cū uidisset Dominus, misericordia motus super illam, dixit. Noli flere. Commouit fontem pietatis matris uiduę calamitas, & solitudo, & ad misericordiam flexit. Qualis autem hæc misericordia in Christo Dño fuerit, expendendū est. Scire igitur oportet, esse misericordiam uirtutem quæ a fraterna charitate procedit, & C esse etiam naturalem cordis affectum magno diuinæ prouidentiæ beneficio humanis animis ingenerato. Hunc misericordiæ affectum conditor & amator hominum Deus hominum præcordijs infixit, quo tantū fere de aliena calamitate, quantum de sua dolorem concipiunt, atq; ita periclitantibus omni ratione subuenire contendunt. Christus igitur Saluator noster cum uerus esset homo, hoc affectu cæterisque similib. non caruit, licet affectus, qui in nobis passiones appellantur, in eo non passiones sed propassiones appellentur, eo quod erant plenissima obedientia rationis imperio sine ulla repugnantia subiectæ. Cum ergo Dominus in hoc loco D misericordia erga uiduā commotus fuisse dicatur, utrumque intelligere debemus, & misericordiæ affectum & eam etiam misericordiam, quam uirtutem a charitate manantem esse diximus, nam utraque res in eo unice nituit ac singulariter. Et ita dixit per S. Dauid. Factum est cor meū Psal. 21. tanquam cera liquescēs in medio uentris mei, id est, in medio uiscerum meorum. Cera naturaliter dulcis est propter mel unde

A unde depromitur & paruo igne liquefit:
Simile. ita cor Christi Redemptoris nostri suapte natura misericors est, eo quod a dulcissima uirgine sumptum est, & paruo igne dispositionis, quam in nobis inuenit, lique-
Cant. 4. scit. Quod etiam in Cāticis significauit, dicens: Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, in uno crine colli tui. His verbis Dominus teneritudinem cordis sui mirabiliter explicat, siquidem una duntaxat bona cogitatione, uel altera sancta cordis affectione vulneratur. Parum profecto resistentiæ habet res illa, quæ uno pilo sauciatur. Et quamuis initio huius
B concionis diximus oportere nos hunc cœlestem sponsum cunctis uirtutibus imitari, & ei similes effici, tamen inter omnes una, qua magis ei similes efficimur, est misericordia charitate informata. Cū enim
Simile. quis alteri similis esse dicitur, plerumque non ideo est, quia similes manibus aut pedibus sunt, sed facie quæ superior pars ac perfectior in corpore humano est. Sic nos Deo in facie similes esse oportet. Facies est id, quod in homine magis patens & manifestum est, & ideo facies Dei est eius misericordia. Siquidem Regius pro-
Ps. 144. pheta ait: Miserationes eius super omnia
C opera eius. Hoc est id quod magis in Deo elucet, est eius ineffabilis misericordia quæ in omnibus ipsius operibus nitet, & in ea ei similes effici cōtendere debemus, illa erga omnes pauperes & egenos & maxime erga pupillos & uiduas utentes, sicut bonus Iesus fecit, qui mirifica misericordia motus, hanc uiduam consolatus est.

Prius ipsi compassus est, deinde ad illā accedens uerbis dolorem lenire uoluit, cum dixit: *Noli flere*, postremo ad locum deueniens, adolescentem a morte ad uitam reuocatum uiduæ matri lætanti atque miranti, restituit. Corde igitur &
D uerbo & opere uiduæ subuenit. Sunt autem hi gradus quidam, quos perfecta uiri iusti misericordia complectitur. Primum enim erga alienam miseriam miserationis affectū cōmoueri debemus, nisi enim & uerba & facta nostra ex pio cordis affectu prodierint, inania sunt. Deinde blanda & amica oratione laborantem fratrem alloqui & consolari debemus. Ac postremo, si facultas suppetit, benignitatis officijs eius miseriam subleuandam curemus. Quibus vtrique rebus animas nostras gratia ditabimus, qua comparatur A gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

IN EADEM DOMINICA XV. post Pentecosten.

Concio Secunda.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ uocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa. B
Luca 7.

IN illa mirabili uisione, quam S. Ezechiel uidisse refert (ubi Ezec. 1. hæc monarchia & Christia- & 10. na Respublica, quā Deus in mūdo habet repræsentata est) conuenientissime per illa quatuor animalia quæ rotas currus trahebant, prælati sanctæ Ecclesiæ significantur: per rotas uero, subditi insinuantur: illæ enim proprium motum non habent, eadem namque facilitate in vnam atque in aliam partem C mouentur. Et ideo S. Propheta ait: Rotas vocauit uolubiles audiēte me, hoc est, Faciles ut in unam & in aliam partem uoluerentur. Et inter notabilia quæ ibi de illis animalibus ac rotis dicūtur, hoc vnū est, cum ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea, & cum eleuarentur animalia de terra, eleuabantur simul & rotæ. In quo significatum fuit, bonum exemplum maiorum efficatissimū esse ad commouendum minores ad uirtutem sectandum. Si enim prælati in via virtutis antecedunt, & a terra sese erigunt affectionem suam atque amorem in cœlo D collocantes, statim subditi & inferiores idem maxima cū promptitudine faciunt. Quamuis uerum sit, qd Dominus cum di- Luc. 10. scipulis suis loquens, eosque ad prædicandū mittens, dixit: Qui uos audit, me audit & qui uos spernit, me spernit. Iuxta quam sententiam B. Paulus etiam dixit: Non 1. The. 4. enim uocauit nos Deus in immūditiam, sed in sanctificationem (hoc est, Deus non vocauit nos, vt, homines immundos, sed vt ipsos sanctos redderemus) itaque qui hæc spernit, non hominem spernit, sed

Deum,

A Deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. Et ante hæc Sanctus Moyses loquens ad Core & ad tribum Leui, dixerat: Num parum vobis est quod separauit vos Deus Israel ab omni populo &c. vt uobis etiam sacerdotium vendiceris, & omnis globus tuus est contra Dominum? Non ait, flet contra Aaron pontificem, sed contra Dominum, quoniam obedire prælato, est Deo obedire, & ipsum spernere est etiam Dominũ spernere, tamen ut prælatis obediatur, & ipsi subditi sint quales esse debent, oportet prælato Domini Iesu

Nun. 16

B Christi sequelæ subditos anteire, eosq; suis bonis exemplis incitare. Idcirco Dominus per Ezechielem prophetam iussit, quando sacrificia essent offerenda & lex audienda, Princeps, inquit, in medio erit aliorum cum ingredientibus ingredietur, & cum egredientibus egredietur. Hoc Dominus imperauit, ut princeps ac prælatus intelligerent ipsos esse cor populi, & quod sicut cor, dum in medio corporis est, omnibus membris motum præbet, sic prælatus suo bono exemplo omnes subditos ad uirtu-

Ezec. 46

Simile.

C tem mouere & incitare debet. Quantæ autem efficaciæ sit talium exemplum, ex eo patet, quod Diuus Paulus ad Romanos scribens, ait. Quandiu ego sum gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo (uidelicet perfectione operum ac uitæ meæ) si quo modo ad æmulandum prouocem carnem meam (id est Iudæos) & saluos faciam aliquos ex illis. O admirabilem potentiam iusti qui uere dicere potest, se peccatores saluos facere, quoniam ad eorum saluationem magnopere adiuuat, maxime si Prælatus, princeps, aut paterfamilias est.

Rom. 11.

D Hoc etiam comprobatur illo Iudicum, scilicet, Seruierunt filii Israel Domino cunctis diebus Iosue & seniorum, qui longo post eum vixerunt tempora, & nouerunt omnia opera Domini, quæ fecerat cum Israel. Itaque dum in illo populo Israeliti eo princeps, prælati, ac senes iusti extiterunt, ipse fideliter Domino seruiuit, illis autem deficientibus rursus quamplurimis peccatis corruptus & deprauatus est. Atque ita Sanctus Ieremias ait. Quia stulte egerũt pastores & Dominum non inquisierunt, propterea omnis grex eorum dissipatus est. Inquit. Stulte egerunt, quoniam magna insania est, ex Dei beneficio quemlibet maleficium facere, & inde occasionem sumere in suam damnationem. Eodem gladio, quem Saul ad propugnandum populum Dei habebat, ipse se interfecit, ut ex sacra scriptura patet. Sic ingenij acies, literarum scientia, & dignitas, quam Dominus alicui pro armis ad se suosque proximos ab insidijs dæmonis defendendum præbet, sępenumero sunt in causa, ut ille, qui ipsis pollet, seipsum illis interficiat, dum eis abutitur, & aliis peccandi occasionem præbet. Quando canis in capite percussus est, uita eius in maximo periculo uersatur, quoniam vulnus suum lingua lambere non potest, at si in alijs membris vulneratus est cum ipse vulnera possit lingua pertingere paruo temporis spatio sanitatẽ consequetur. Sic cum prælatus, qui caput est, imperfecte viuit, cum non sit lingua, quæ cum possit lambere, hoc est, non sit qui vitia, & defectus eius, atque imperfectiones carpere audeat, difficilis est eius correctio. Si uero prælatus uitæ sanctitate perfulget quamuis subditi improbi sint, lingua eius, hoc est bonum exemplum, reprehensiones & sana eius doctrina eos curabit & sanos reddet. Spiritus sanctus spirauit sancto Euangelistę narranti, quomodo turba copiosa sequebatur Christum Redemptorem nostrum, ut prius diceret, discipulos cum secutos fuisse, ut in hoc hæc cælestis doctrina, quam modo prædicamus significaretur, scilicet, maiores dum ad sequendum suum ducem præeunt esse causam, ut minores ipsum sequantur. Quapropter (fratres mei) a Domino summis precibus postulemus, ut nobis principes ac prælatos tribuat, qui omnibus virtutibus alios antecedant.

Iudic. 2.

Iere. 10.

1. Re. vl.

Simile.

Ait ergo sacer Euangelista, *Ibat Iesus in ciuitatem, &c.* Pergebat cælestis Dominus per uicos, castella, & ciuitates, ut ubique cælestem doctrinam diffunderet, morbosque omnis generis pelleret, & clarissimis operum suorum miraculis ad fidem homines excitaret, in hoc erudiens nos, ut in uirtutum operatione & proximorum remedio, si diuinæ maiestati placere uolumus, maxime diligentes essemus. In sacra scriptura legitur sanctum Regem Iosaphat suis ministris sic dixisse. Cum diligentia cuncta facite. Et paulo inferius eis iterum dixit. Confortamini, & agite diligenter, & erit Dñs uobiscum in bonis. Vbi alia trãslatio

A latio habet. Et erit Dominus uobiscum cũ bonis, & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur Deus cum bonis ac iustis esse non solum dum ipsi bona operantur, verum etiam dum in bonis perseuerant. Idcirco sanctus Rex toties diligentiam suis ministris repetiit & commendauit, utpote rem seruitio Dei maxime necessariam, qua deficiente tam parum in uirtute proficimus. Diuus Bernardus rem quandam maxima commiseratione dignam refert, dicens. Plures uidi, qui ex malis boni effecti sunt, quam qui ex bonis ad perfectionis culmen peruenerint. Huius autem rei duæ solent causæ assignari: altera est diuina dispensatio, quæ sic aliquando disponit, ut, uidelicet, homines plurimos ad Dominum conuersos, qui ab atrocibus & horrendis sceleribus sese auerterunt, & tamen alia minima peccata penitus a se non expellunt, in quo certe maximam morionem habent ad seipsos sum, mittendum & humiliandum.

1.Re.12

B

Atque ita Diuus Augustinus ait. Humilitatis magister uerba illa in oratione sua posuit: Dimitte nobis debita nostra, ut hanc quotidie uocem repetentes, infirmitatis nostræ admoneremur, & ut debita nostra & non merita commemorantes lamẽtandi magis quàm gloriandi causam haberemus intelligeremus. Altera uero, quam magis assiduam esse credo, est ignauia, pigritia, & uecordia nostra: ob cuius causam tam parum in incepta uirtute proficimus. Magna profecto confusio est, uidere diligentiam, quam improbi in effrænatis appetitibus suis explendis adhibent, & segnitiem, qua plurimi, qui Deo inseruiunt, uirtutes operantur. Loquens Dominus per Habacuc prophetam de Chaldeis, qui ad euertendum Hebræorum populum uenturi erant, inquit: Ecce ego suscitabo gentem amaram & uelocem, ambulantem super latitudinem terræ, ut possideat tabernacula non sua, leuiores pardis equi eius, & uelociores lupis uespertinis, equites namq; eius uolabunt, quasi aquila festinans ad comedendum. O incommutabilis Deus, & quæ diligentia hominum ad alijs nocendum hic commemoratur, quæ autem desidia & pigritia in nobis ad bene operandum reperitur. Et quod peius est, plurimi sunt, qui nec desidiose saltum Iesu Christo in uirtutum exercitio seruire volunt uidentes proprijs oculis non tantum suos maiores, uerum & socios suos ipsis præcedere. Causa, quæ reddi solet, ob quam Rex Dauid in tantum malum incidit, ut crudeli homicidio turpissimum adiecerit adulterium, hæc fuit (ut sacra refert historia) quoniam tempore, quo solent Reges ad bella procedere, misit Dauid Ioab & seruos suos cum eo, & uniuersum Israel, & vastauerunt filios Amon, Dauid autem Rex mansit in Ierusalem. Itaque cum exercitus eius in campis frigus & æstum patiebatur, ipse domi suæ illecebris & uoluptatibus se tradebat. O miser peccator, quę spes tuę salutis restat, si tempore, quo alii Christiani ieiuniis, cilicijs, orationibus, uigiliis, & lacrymis bellum cum carne mundo ac diabolo committentes se tradunt, tu uoluptatibus, ludis, comessationibus te committis? Pudeat, pudeat te frater, ex bonis exemplis tuorum proximorum nullam utilitatem educere, & nono spiritus feruore ipsos totis uiribus sectari incipe.

C

D.Bern

D

Haba.1

B

Cum autẽ appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ. Et hic quidẽ adolescens erat, cui ætas & sibi & matri longioris uitæ spem præbebat, hæc autem spes multos sæpe fallit. Quoties enim patres filiorum magis quã filii parentum hæredes sunt? Ideo omnis ætas trepida esse debet, fratres, & de morte & de genere mortis & hora mortis solicita. Alii enim naufragii, alio ferro, alii casu aliquo & fortuna intereunt, alii longa ægritudine, alii celeri atque inopinata morte rapiuntur, quibus nec testamenti condendi, nec sacramẽta percipiendi (quod est maxime formidandum) facultas suppetit. Propter peccatũ mors uniuersaliter in oẽs filios. Adæ ingressa est. Atque ita S Dauid ait. Quis est homo, qui uiuit, & non videbit mortem? Nullus.

G

D

Magnis ac singularibus priuilegiis Deus sanctos suos, qui omnem naturæ facultatẽ superabant, affecit & donauit. Alios quidẽ vt absq; cibo & potu, sine domo, ab omni hominum commercio separati inter bruta animantia & inter serpẽtes uitam degerẽt, alios, vt in medio ignis non comburerentur, & in tempestuosis fluctibus maris ambulantes non suffocarentur. Sed hoc nemini illorum concessum fuit, videlicet, per horribiles mortis ianuas non esse ingressu-

A gressuum. Heliam tantum & Enoch sacra scriptura adhuc uiuere commemorat. sed ipsæ diuinæ literæ, ut asserit Beatus Thomas, testantur, illos aliquando esse morituros. Et si quæratis, quare alicui sanctorum prærogatiua hæc singularis non fuit concessa, respondetur, id propter duas rationes esse. Altera est quoniam diuinum illud uerbum sacræ scripturæ, scilicet, in quacunque hora comederis, morte morieris, in æternum verissimum remaneret, ad uersus quod dæmon inpudenter dixit. Nequaquam moriemini, atque ita manifestissime apparet quam mendax sit ipse diabolus, & quam verus immensus Deus. Altera uero ratio est, vt mundum & omne quod in eo est, parui faceremus, pro certo habentes ipsum a nobis esse relinquendum. Nam, si cum hoc experientia sciamus, quotudie nostris propriis manibus amicos, fratres, parentes, filios, ac vicinos nostros sepelientes, tamē diuitias, honores ac voluptates tanta animi affectione diligimus & tāta sollicitudine quærimus, quid fieret, si de morte aliquam dubitationem haberemus, scientes Deum aliquando cum aliquibus ne morerentur, dispensare solere? Idcirco cum nemine voluit dispensare. In quo hæc lex pœnalis moriendi misericordia nimis sociata esse videtur, siquidem ab ea tantam vtilitatem elicere possumus. Beatus Ambrosius inquit, illum hominem qui se quoquo modo immortalem cogitauerit, siue in hac vita, siue in alia, miserum, afflictum & dolore plenum statum habiturum esse, si diuina gratia & fauore caruerit, qui eam immortalitatem gloriosam & fælicem efficiat. Ideo homini maxime conducit ita uiuere, vt nunquam ipsum pœniteat immortalem esse, & Domino gratias agat, siquidem eum propter originale peccatum malis obnoxius remanserit, hac mortis pœnali lege magnam occasionem habet se ab illis cohibendi & refrenandi. Valde autem notandum est diuinam misericordiam etiam magis elucere in eo, quod non solum uoluerit, ut omnes morerentur, sed quod id diuersis esset ætatibus. Posset quidem Dominus pro diuino suo arbitrio constituere, ut omnes usq. ad certam & præfinitam ætatem, scilicet, usq. ad sexaginta aut septuaginta annos uiuerent, & cum ad illum terminum peruenirent, morerentur. Sed uoluit, vt in variis ætatibus mortis debitum persoluerent, alii quidem cum decem annos agerent, alii cum duodecim, alii cum quindecim alii cum viginti, &c. Ne, scilicet, alicuius ignauiæ aut incurię occasionē haberent, quin potius cōtinuo essent parati. Idcirco cum Dominus diceret. Vigilate ergo, adiecit statim. Quia nescitis, qua hora Dominus vester venturus sit. Quasi diceret. Siquidem horam nescitis, omnibus horis uigilate. Si rex domū quandam ædificari iuberet, tam altis fundamētis ac tam fortibus muris circundatam, vt nullo modo perfodi posset, & ibi magna delinquentiū multitudo esset inclusa, in quos iam mortis sententia lata esset, & ipse rex diceret, suam esse uoluntatem, ut omnes simul non interficerentur, sed una die quinq; è domo educerentur, & eorum capita absciderentur, alia decem necarētur, alia quindecim, & sic paulatim omnes morte consumerentur, ita ut nullus eorū sciret, qua die esset morti tradendus, dicite obsecro mihi, quales essent illi miseri homines? quid cogitarent, in quo tempus consumerent? Nunquid in ludis, uoluptatibus aut murmurationibus? Nunquid in rixis aut contentionibus? Non illos adeo insanos esse existimo, ut hoc agerēt, quin potius cogitabundi ac tristissimi animas suas ad Deum dirigerent, & ab ipso suorum peccatorum ueniam postularent. O appositissimam similitudinem status miserabilium post peccatum filiorum Adæ. Omnes in hoc mundo uelut in carcere inclusi sumus circundati inexpugnabilibus muris, uidelicet, potentia Dei, a qua nullo modo fugere possumus, & in nos omnes prolata est mortis sententia, a qua nulla est appellatio, excepto quod diuina prouidentia instituit, ne omnes uno die moreremur, sed hodie aliqui, cras alii & alia die alij, &c. Et hoc eo ordine decreuit, ut diem nec horā, in q ua hæc diuina iustitia in nobis executioni mandanda est, penitus nesciremus. Quales ergo cogitationes nostras, desideria, opera atque conuersationes oportet esse? Si illos, quos modo retulimus ultimo supplicio damnatos, vidissetis ludis atq; alijs mundi uanitatibus uacare, nonne in admiratione raperemini, & illos insanos & amentes appellaretis? Quare ergo vos ipsos non admiremini? Eos alloquor, qui tempus in effrænatis ac turpibus appetitibus suis saciandis consumunt,

Marginalia (left): B. Thom. sup. Apoca. ca. 4. — B — Gene. 2 — C — B. Amb. li. de fide resurre. & immortalitatibus — D
Marginalia (right): A — Mat. 24 — Simile. — B — C — D

A munt. O pater luminum & Deus im mensæ charitatis, illumina, obsecro, per infinitam clementiam tuam hos cæcos, vt tempus sciant consumere, & ab eo, siquidem modo licet, utilitatem educere, antequam eos furor tuus absorbeat, & nullum tibi remedium inuenire possint. In sacro Exodi

Exo. 14. volumine legitur, quod cum Pharao & famuli eius ac sequaces morti propinquos se aspicerent, voluerunt ab incepto desistere, & a persecutione Hebræorum retrocedere. Dixerunt namque (ait sacer textus) fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eis contra nos. At fero, saque

B runt, nam (vt statim dicitur) Fugientibus Aegyptiis occurrerunt aquæ, & inuoluit eos Dominus in mediis fluctibus. O quot miseris hominibus hoc contingit, quos cum Dominus ad pœnitentiam, sicut Pharaonem sæpenumero vocauerit ipsi surdi efficiuntur, postea uero quando vltionem Dei ac supplicium fugere volunt, portas te mediis occlusas inueniunt sicut Pharao undas maris obseratas cōperit & intercusas. Deus nos minime creauit, ut in sola mortis hora ei seruiremus, sed ut omnem

C uitam nostram in eius seruitute impenderemus, & nihil faceremus modo de quo postea nos pœniteret, quod si forrasse egi-

Psal. 6. mus, nunc illud lugeamus, Sicut Sanct. Dauid fecit, qui, postquam peccauit, dixit. Anima mea turbata est valde, sed tu Domine usquequo? Conuertere Domine, & eripe animam meam, saluum me fac propter misericordiam tuam, quoniam non est in morte, qui memor sit tui. Nunquid Rex sancte, nullus est qui Dei in morte sua recordetur? Experientia quotidie contra-

D rium uidemus, si quidem non solum probi uerum etiam improbi & scelerati homines, qui in uita suam quamplurima flagitia perpetrarunt, Dei tunc recordantur, & Christum crucifixum amplectuntur, suorum peccatorum ueniam humiliter postulantes. Ad hoc respondetur, sanctum Regem ibi mortem appellare infernum. Et ita statim se explicuit, dicens. In inferno autem quis confitebitur tibi? Sed quamuis mortis tempore peccatores Deum reminiscantur, & in memoriam reuocent, tamen sancti maxime de hac recordatione trepidant quoniam in illa hora nimis parua opportunitas est, vt sicut oportet Dei recordentur. Et quoniam tempus illud adeo impor tuum est idem Sanct. Dauid orabat, di- A

cens. Exaudi Deus orationem meam, & Psal. 54.
ne despexeris deprecationem meam, intende mihi & exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum a uoce inimici, cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor uenerunt super me, & contexerunt me tenebræ. O vtinam spiritum D. Pauli & vocem sonorã haberem ad exclamandum, & cum spiritus feruore hæc sancti Prophetæ verba explicando, quæ unumquemq. nostrum dicere oportet, in memoriam reuocando illud se

uerissimum & periculosissimum mortis B
spectaculum.

Hæc omnia occasione huius adolescentis defuncti diximus, ne quis in ætate confidat, nec se vllo temporis momento securum putet, quin potius illam continuo ante oculos habeamus. Maxime uero, qui adolescentes sunt, hoc fræno plus egent, vt suam rebellem sensualitatem cohibeant & in cordis puritate ac corporis munditia viuant, qua Domino creatori suo ma

gnopere placebunt. Atque ita Dominus Osea. 11
per prophetam Oseam ait: Quia puer Israel & dilexi eum. Sicuti etiam idem Do

minus elegit Saul, quando ita purus & C
mundus erat, vt cum esset adolescens de eo sacra scriptura dicat: Filius vnius anni erat Saul, cum regnare cœpisset. Et in pa

raphrasi Chaldaica habetur, Saul uir erat 1. Re. 13
innocens sicut puer vnius anni, in quo nulla sunt peccata. Purus etiam erat nobilis quidam adolescens, diues ac delicatus, qui Prædicatorum ordinem ingressus fuisse legitur, cumq. ab inimicis commoneretur, vt religionem quam susceperat, relinqueret, futurum enim erat, ut ipse, qui tot illecebris educatus fuerat asperitates illius

sanctæ religionis minime perferre posset, D
ipse respondit dicens: Quin potius ob id huius sanctæ religionis habitum suscepi, quoniam inquit, cōsideraui me esse nimis delicatum, & quemcunq. laborem licet par uum, difficile sustineo, & quælibet asperitas mihi grauissima apparet, qualiter ergo acerbissimas & æternas inferni pœnas potero tolerare? Satius igitur mihi erit, hos breues ac paruos religionis labores quam illos æternos gehennæ perferre. Itaq ipsum delictum esse, huic pio adolescenti causa fuit, ut mundũ desereret, & in cordis puri-

tate

A tate Domino inseruiret. Similes huic in sacris religionibus nunc quamplurimi repe riuntur, qui cum pueri, diuites, nobiles, ac delicati sint: quadam fere angelica puritate viuunt, sua tenera corpuscula ieiunijs, ciliciis, disciplinis, atque aliis pœnalib. exercitiis mortificantes. Ex diuina prouidentia, atque ingenti Dei beneficio fit, ut in sacrosancta Ecclesia ex his quam plurimi
Ps. 127. sint, quam diuinus Psalmographus in quodam psalmo uitem appellat, dicens: Vxor
Simile. tua sicut vitis abundans. Sicut enim ex vite racemi, qui nondũ ad maturitatem peruenerunt, colliguntur, ex quorum succo
B ab ipsis premendo extracto efficitur salsamentum, quo insipidæ epulæ sapide manducari possunt, sic in sancta Ecclesia maxime in sacris religionibus sunt quamplurimi iuuenes ac puellæ sancti, qui cum sanctis exercitijs in sua tenera ætate contriti, & expressi uelut racemi sint, ab eis suauissimus boni exempli liquor emanat, qui est quoddam salsamentum efficacissimum, quo omnes, qui in mundo estis, operationem uirtutum degustare, & gaudia ac uoluptates humanas fugere valeatis, quę quidem plenæ sunt ueneno illis, qui ipsis fruũtur. Atque ita eis dici potest illud prophe-
C tæ Isaiæ: Oua aspidum ruperunt. Hęc oua
Isa. 59. foris candida sunt, & oculis aspicientium
Simile. pulchra, si autem confringuntur, intus ueneno mortifero ipsi aperienti sunt plena, Sic humanæ deliciæ, quæ tam pulchræ foris apparẽt, intus lethali ueneno quod animas interficit, refertæ sunt. Ex quo patet, quam uera sit sententia illa philosophorum, scilicet: In regno uoluptatis uirtuti
Simile. non est locus. Quemadmodũ enim emortuæ carnes in aqua dulci corrumpuntur, vermibusque scatere incipiunt, in salsa nero quam diutissime conseruantur, & a nauigantibus ad extremos usque mundi fi-
D nes incorruptæ deferuntur, sic humanus animus laboribus perficitur, & conseruatur, & probatur, deliciis uero & uitæ blandimentis dissoluitur. Idcirco sanctus Iere-
Iere. 31. mias ait; Vsquequo deliciis dissolueris filia uaga?

Eia ergo iuuenes & uirgines oculos aperite, & bona exempla inspicite, quæ vobis alij eiusdem uestræ ætatis, & conditionis præbent. Illos imitati omni solicitudine contendite: cauete ne uos sic dissolutos, & deprauatos mors arripiat, & in infernum sempiternis flammis arsuros detrudant. A

Ecce inquit, defunctus efferebatur, filius unicus matris suæ, & hæc uidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa. Ex hoc conspicitur, viduam hanc diuitem esse, nam mundus eos, qui diuitiis abundant, honorat, pauperes uero, & egenos nec aspicere vult. O quam pauci pauperes infirmos inuisere dignantur, & ipsis decedentib. corpora eorum ad sepulchra comitantur, sed quibus mundus deficit, non deficiunt exercitus angelorum, qui animas eorum super æthera collocent, sicuti animæ pauperis Lazari fecerunt. In quo maxime perpendẽdum est solere sacrosanctam Ecclesiam B
in obitum cuiuscunque fidelis defuncti, si Luc. 16.
ue rex sit, aut imperator, uel mundi monarcha, orare & dicere hæc verba: Et cum Lazaro quondam paupere æternam habeas requiem.

Vt plane uideatis quanti Deus pauperes faciat, quos uos immerito contemnitis, & nec in uita, nec in morte illos, sed diuites ac potentes sociare vultis, quib. fortasse Deus uestro comitatu aliqua bona opera vult persoluere. Nam in viris Patrũ legitur fuisse quidam in solitudine eremita, Domino fideliter ac deuote seruiens, ad C
quem vir quidam pius ex urbe cibum deuotionis causa deferebat. Cumque in illa vrbe quidã nefarius & crudelis homo valde diues esset, factum est, ut tandem moreretur, & sicut in uita magno honore affectus fuerat, sic & in morte, nam episcopus & omnes clerici & magna populi frequentia multis luminibus incensis eum comitantes ipsius funera egerunt. Cum autem pius homo portionem ad eremitam deferret, ipsum mortuum & a bestiis dilaceratũ inuenit. Quem postquam sic uidit, in terram proiectus & cupidus sciendi tam uaria Dei iudicia ad ipsum Dominum ora- D
re cœpit, ut causam sibi aperiret, quare dicues ille, cum adeo crudelis & sceleratus in vita extiterit, in morte tanto honore affectus fuerit, at uero sanctus uir, qui tam fideliter et diu noctu que seruierat; cur a feris ita discerpi & comminui permiserit? Cui angelus quidam apparuit, eumque sic allocutus est. Scias frater, illum nefarium hominem aliquot in hac uita bona fecisse, in quorum remunerationem illo honore pro præmio affectus est, siquidem in

A in alia uita nullum aliud accepturus erat. Hic autem eremita licet in uita sua uirtute prædictus fuerit, tamen aliquot defectus commisit, ob quos hanc pœnam in hac uita sustinuit, ut per illam penitus mundaretur. Ecce igitur fratres, qualiter nec diues, quia multitudine stipatus in sepulturã ducitur, saluabitur, si in peccato mortali obiit, nec pauper si in gratia decessit, damnabitur, ex eo quod funera eius sine pompa, & absque hominum comitatu fiant. Fateor tamen, bonorum orationes maxime adiuuare illum, qui in purgatorio aliquid satisfacturus est.

B *Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere.* O fœlices lacrymæ, quæ talem habere meruerunt consolatorem. O fœlix misera, quæ talem habuit depulsorem. En fratres calamitatum fructus. Aristoteles in suo de generatione uolumine, ait; Motus solis in obliquo circulo causa est generationis, qui si semper directe luceret super hemisphærium nostrum, ita terram aridam faceret, vt efficeretur sterilis. Sic continua prosperitas multis esset occasio sterilitatis, ideo res admodum utiles est, aliqua pati infortunia, ut huic uiduæ contigit.

Arist. 2. de gene.

C Hoc etiam maxime ostenditur, qui sunt cœlesti consolatione digni, non plane illi, qui ducunt in bonis dies suos, qui tenent tympanum in manum, & gaudent ad sonitum organi, ait S. Iob, sed eos uisitat Christus, & eorum lacrymas abstergit, qui labores patienter sustinent, & in creaturis solatium nullum habere uolunt. O nos beatos, si quisque nostrum cum Rege Dauid corde & ore, dixerit. Renuit consolari anima mea. Et quid ex hoc sequutum fuit, nempe; Memor fui Dei & consolatus sum, & exercitatus sũ, & defecit spiritus meus. Videte scalam Iacob, per quam quotidie

Iob 21.

Psal. 77.

D angelici uiri super æthera conscendunt, & (ni fallor) horum quinque gradus prior est & quasi basis aliorum renuntiare gaudiis fucatis huius seculi. Delicata est enim consolatio diuina, ait Diuus Bernardus, & non patitur alienam. Ideo orabat S. Iob, dicens. Hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat. Et beatus Augustinus eodem spiritu inflammatus aiebat. Domine hic ure, & hic seca, & nihil mihi parcas, ut in æternum parcas. O viros robustos, o Gigantes strenuos, qui nõ

Iob 6.

B. Aug.

diuitias aut honores umbraticos postulabant, sed squalentes carceres, flagella, & rogos ardentes, quo omni solatio humano orbati diuinum solamen accipere mererentur. O nos pusillos, & fragiles, qui quauis ærumna cruciante statim succumbimus, & tanquam infirmi ad gaudia mundi conuolamus. Precemur ergo Christum bonum nostrum, ut sua grata dignatione suaque uirtute roborati sanctorum Patrũ uestigia sectemur, ita ut prorsus seculi huius gaudio posthabito, spiritualia & quæ vera sunt gaudia omni solertia quæramus & assequamur. Discamus ab hoc cœlesti magistro uiduarum & pupillorum misereri, quia (vt ait Beatus Iacobus.) Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, uisitare pupillos & uiduas in tribulatione earum.

Iacob. 1

Et ad hoc notãdum est, misericordiam (vt ait B. Thomas) dici eo quod quis miserum habeat cor super miseria alterius. Hinc a philosopho misericordia tristitia vocatur super apparenti malo. Vnde sequitur quod, si quis alienam miseriam videns pro sua uirili non subuenit, is misericors neutiquam est, uera enim misericordia hominem compellit ad patrocinandũ eo modo, quo potest. Ideo Christus Dominus, qui fons est misericordiæ videns plorantem uiduam eius miseratione commotus, dixit, *Noli flere.* B. Paulus ad Thessalonicenses scribens, ait; Nolumus, uos ignorare de dormientibus, ut non contristemini sicut & cæteri, qui spem non habent, si em̃ credimus, quod Iesus mortuus est, & resurrexit, ita & Deus, eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo. Non ait Sanctus Apostolus, ut non contristemur propter mortuos, sed quod non tantam, sicut infideles, capiamus animo tristitiam, siquidẽ gloriosam morientium in Domino resurrectionem credimus. Huic sententiæ cohæret Ecclesiasticus. Fili in mortuum produc lachrymas, & fac luctum secundum meritum eius uno die uel duobus propter detractionem, idest, propterea quod si id non egeris, existimabunt circunstantes te illum uel odio fuisse prosecutum, vel saltim non tanto, sicut par erat, amore dilexisse. Ideo in signum amoris iustum est, ut plores, sed hoc secundum meritum illius facito. Si enim qui mortuus fuit Reipublicæ utilis, & exemplaris

D. Th. 2. 2. q. 30. art. 1.

Arist. 2. Rhetor.

C

1. Thes. 4

D

Eccl. 38

erat,

A erat ipsum ob detrimentum & iacturam, quæ ex eius morte proueniet, deplora Si-
4.Re.14 cut Rex Ioas fecisse a sacra scriptura narratur. Qui cum Sanctus Eliseus morti esset propinquus, descendit (ait sacer textus) ad eum, & flebat corã eo dicebatque: Pater mi Pater mi, currus Israel & auriga eius. Hoc est. Tu Israelitico populo murus eras, tu defensor & arx munitissima: plus.n.tu ad regni munimentum, q̃ omnes currus & equites, omnesq; hominum armatorum phalãges cõferebas. Ex eo autem ꝙ obitum iustorum non sentia
B mus, & magnopere deploremus, sanctus
Isa. 57. Isaias cõqueritur, dicẽs. Iustus perit (id est moritur) & non est, qui recogitet in corde suo, & uiri misericordiæ colliguntur, quia non est, qui intelligat, a facie.n.malitiæ collectus est iustus. Ex his uerbis infertur, debere nos iustorũ mortem lugere, tum quia ipsis deficientib. maximum inde nobis incommodum prouenit, tum ẽt quia ipsi propter peccata nostra ab hac uita in cœlum rapiuntur. Si uero peccator erat & in peccato obiit, tunc multo maior ad ip-
2.Re.18 sum lugẽdum sese offert occasio, sicut S. Dauid pro filio suo Absalon plorauit, dicens. Fili mi Absalon Absalon fili mi, quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te?
C At eum puer, qui ex Bethsabee, ei ortus fuerat, è uita migrauit, q̃m innocens erat, pro eo lachrymas profudisse, non legitur. Licet enim quando infans ægrotabat, di-
2.Re.12 cat sacer textus. Deprecatus, est Dauid Dominum pro paruulo, ieiunauit ieiunium, & ingressus seorsum iacuit super terram; tamen ubi primum audiuit, illũ mortuum esse, surrexit de terra & lotus unctusque est &c. erudiens in hoc non debere homines exceptis causis, quæ retulimus, propter aliud mortuos deplorare. Narrat Plutarchus inter Licaonios legem
D fuisse, qua prohibebatur, nequis pro morte aut pro alio infortunio se tristem uel lugubrem ostenderet, nisi in habitu fœmineo, sola enim fragilitas mulierum tristitiam, quæ pro casibus accipi solet, excusare potest. Multo profecto melius hæc lex istis temporibus seruire poterat, cum pro defunctis, qui Christiano ordine mortui sunt, confidenter cantamus, Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Ex ijs, quæ diximus, infertur, ꝙ cum dominus ac Saluator noster

huic uiduæ dixit. Noli flere, lacrimas minime damnauit, quæ cum respectibus, A quos diximus profundũtur, sed ideo hoc ei dixit, quoniam filium eius defunctum resuscitare uolebat. Quæ quidẽ uerba nos illis dicere possumus, qui filios, cũ adhuc in tenera ætate erant, antequam eos mundus contaminaret, amiserunt. Licet.n.uerum sit, Deum sępenumero uitã peruersorum & impiorũ abbreuiare, ne plura scelera committant. (Et ad hoc propositum explicat Titelmanus uerba illa psalmi, titelma. Priusquẽ intelligerẽt spinæ uestræ rham- su. ps. 57 num, sicut uiuentes sicut in ira absorbet B eos, Rhamnus genus quodã est spinarum, quæ postquam crescunt, sunt uelut acutissimæ acus, & eũ S. Dauid ait, quod antequam tenera spina induresceat, eam furor Domini consumet & absorbet, perinde est ac si diceret, Deum plurimis sceleratis uitam esse abbreuiaturum, ne deteriores fiant. Hoc etiã aperte S. Iob ait de pecca- Iob. 5. tore loquens. Antequam dies eius impleã tur, peribit, & manus eius arescent, id est, opera & machinæ ipsius in nihilum redigentur, & morte eius arescent. Et in contextu Græco atque in paraphrasi Chaldaica habetur. Et ramus eius. Et in transla C tione Syriaca legitur. Arescet, id est, omnis pompa & pulchritudo eius immature arescet) quamuis inquam Deus cũ impiis sic agat, tamen alios, qui puri & synceri sunt, antequam macula inficiantur & in- Simile. quinentur a rebus mundanis, ad se per mortem attrahit, sicut cum quis uineam aliquam iuxta iter habet, fructus eius non dum maturos colligit, ne uiatores, qui illac transeunt, uuas ipsius furentur, & ipse, eum sit dominus, eas penitus amittat. Atque ita de iuuene iusto in sapientia di- Sapi. 4. citur. Viuens inter peccatores translatus est, raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut fictio deciperet animam D illius placita enim erat Deo anima illius, Simile. propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Ille, qui noctu amicũ suum ludentem uidet, sciens, si ludus in lõgum differretur, illum omnes suas diuitias ac numos esse amissurum, ingẽs in eũ beneficium conferret, si candelam extingueret, ne ultra ludus progrederetur, & suam dilectus amicus pecuniam amitteret. Sic quia Deus est noster fidelis amicus & scit, quod si aliquorum dies in longius tempus

A tempus differantur, animas suas facilli me amittentinnumerabilia peccata committentes, solet lucernam vitæ eorum, ne penitus destruantur, extinguere. Quapropter, tu Pater seu mater, qui filium amisisti, noli flere, scilicet, nimis, siquidē Deus illum à te, vt in bonum ipsius redundaret, auferre dignatus est. Solet etiam Dominus parentes filijs priuare, vt, videlicet, ipsi magis expediti sint ad ipsius Dei seruitium, sicut hortulanus solet fruticationem arboris, & superflua eius, vt ipsa magis crescat, & vberiores fructus proferat, abscindere. B. Hieronymus refert, quandam piam, & deuotam fœminam, cum vna die vir eius, & duo filij ex vita migrassent, magno animi feruore dixisse: Scio Christe quid quæras, quæris totum meum amorem. O fœlix mulier, quæ sic illa sancta consideratione ex laboribus commodum, & vtilitatem sciuit educere. Facere & vos sic (fratres mei) & hanc prudentem fœminam imitari contendite, cum vos filijs orbatos videtis, omnem vestrum amorem in eo, qui illum meretur, videlicet, in Deo collocate.

Simile.

B. Hier.

B

Igitur post consolatoria verba *Accessit Christus Dominus & tetigit loculum.* Vbi B. Cyrillus ait: Non solum verbo peragit miraculum, sed & pheretrū tāgit, vt agnoscas efficax esse Christi corpus ad humanam salutem, est enim caro verbi omnipotentis cuius habet virtutem. Sicut enim ferrū adiūctum igni, perficit opus ignis, sic postquam caro vnita est verbo qđ viuificat omnia, ipsa caro facta est viuificatiua, & mortis expulsiua. O appositissimā similitudinem & annotatione dignam. Mira res. Nō vt Helias aut Eliseus super corpus mortuum incubuit, nec vt Petrus pro Tabita suscitata orauit, sed tāquam Dñs omnipotens vocauit adolescentem delatum ad sepeliendum, dicens: *Adolescens tibi dico, Surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri suæ.* Siquidem propter eius amorem illum suscitauerat. Ex quo patet, lacrymas & orationes proborum parētum erga filios plurimum coram diuino conspectu ualere, sicuti è contra improborum parentum scelera filijs multorum laborum causa esse solent D. Augustinus & B. Thomas inquiūt filios nunquam puniri pœna spirituali ꝓ parentibus nisi communiceant in culpa, vel per originem, vt peccatum originale, quia (ut dicitur in Ezechiele propheta) Filius non portabit iniquitatem patris: Pœna autem corporali interdum iudicio diuino vel humano filij pro parentib. puniuntur, inquantum scilicet, sunt aliquid patrum secundum corpus. Et alibi idem S. Doctor aliam distinctionē adhibet, dicēs, quod pœna consideratur bifariam, primo pro ratione pœnę, secundo sub ratione medicinę peccati. Pœna primo modo sumpta non debetur nisi peccato, quoniam per pœnam reparatur æqualitas iustitiæ, & hac pœna non punitur nisi peccator. Pœna aūt secūdo modo sumpta, prout est medicina irrogatur aliquibus absq; culpa propria, sed non absq; causa, & hoc solum in bonis temporalibus, non in spiritualibus & æternis. Et resedit, qui erat mortuus, ad vnū tantum verbum, quod Dominus locutus est. Tu autem ò miser peccator non vis à culpa suscitari, Deo ipso te quamplurimis uocibus diuinis inspirationibus, ac suis prædicatoribus admonente.

B.Cyril.

C

Simile.

D

D. Aug. in epist. ad Auitum.

A

B. Th. 1. 2. q. 81. art. 2. ad 1.

Eze. 18

B. Th. 2. 2. q. 87. art. 8.

B

Accepit autem timor. Cur, quęso timor? Quia in effectu causam cognouerūt, hoc est in hoc diuinitatis opere, diuinitatis omnipotentiam, & gloriam præsentem adesse senserunt. Ea n. est diuinæ maiestatis amplitudo, ut cum ea aliquo signo manifeste proditur, non possit humana infirmitas non præ eius admiratione obstupescere atque trepidare. Ex hoc, fratres, licet deducere, quale erit irati iudicis in die illa tremenda vultum expectare, quis pauor, quis mæror, qui horror, quæ trepidatio, cum reprobi homines scissuras petrarum & saxorum cauernas requirāt, ne vultum iudicis iratum cernant: Si modo accepit homines timor, cum Dei omnipotētis gloriam in mortui huius excitatione viderunt, quid facient, cum eundem non mortuos ad uitam reuocantem, sed uiuentes sempiterna morte mulctantem uiderint? Nunc autem fratres in potestate nostra est, vt in illo die non iratum, sed placidum iudicem ad cœleste regnum inuitantem, cernere valeamus. Fœlix, qui hoc semper animo agitat. Fœlix & vere prudens, qui sic vitam instituit, ut se semper ad illum diem præparet, hac enim præparatione diuinam gratiam acquiret, qua comparatur gloria ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

C

D

A

AD LECTOREM.

PRo hac Dominica decimaquinta duas conciones inuenies in Quadragesimali nostro, in feria quinta post quartam Dominicam Quadragesimæ.

DOMINICA XVI. post Pentecosten.

Concio prima.

B *Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum, Lucæ 14.*

Deu.13. IN sacro Deuteronomij uolumine S. Moyses nomine Dei populum Israeliticum sic allocutus est: Si audieris in vna urbiũ tuarum dicentes aliquos: Egressi sunt filij Belial de medio tui, & auerterunt habitatores vrbis tuæ, & dixerunt, Eamus & C seruiamus Dijs alienis, quære solicitè, & diligenter rei ueritate perspecta, si inueneris certum esse quod dicitur, & abominationem hanc opere perpetratam, statim percuties habitatores vrbis illius in ore gladij, & delebis eam, omniaq; quæ in illa sunt vsq; ad pecora. Quidquid etiam supellectilis fuerit, congregabis in medio platearum eius, & eum ipsa ciuitate succendes, ita vniuersa consumas, non ædificabitur amplius. Quid quæso fratres hac lege seuerius? Quid agis Domine? Quid quæso hac lege præcipis? Quænam huius legis D æquitas, & iustitia est? Satis enim esse videbatur, ut rei criminis huius ferro atque igne interirent. Quid pueri infantes eam meruerunt? Quid uaria domus supellex? Quid pecora? Quid parietes domorum, & mænia ciuitatis, ut ea destruere, solo æquare, & comburere iubeas? Quod si iudicia Domini uera sunt, & iustificata in semetipsa, quis hanc adeo seueram legem iustificabit? Sed quæro a te, quis illam contra primum parentem latam sententiam iustificabit, per quam omnis eius posteritas æternæ pœnæ damnata fuit, propter vnam dũtaxat rem tam facilem, qualis fuit ex uno A pomo uetito manducare? Ecquis etiam obsecro legem iustificabit, quæ iubet, ut propter, vnum tantummodo peccatum mortale, quod breuissimo temporis spatio committitur, ille, qui illud perpetrat, in æternis inferni cruciatibus patiatur? Nullus profecto eam, nisi infinita, & immensa Dei bonitas iustificat. Quæ etiam hanc legem iustificat, vt videlicet non solum peccator, sed quidquid suis manibus tetigit, & quidquid ei inseruiuit, penitus destruatur. Ex quo patet, quam immensa sit Dei bonitas, siquidem qui eum offendit, tanta pœna dignus est. Hinc etiam infertur, B quantum malum sit peccatum, & quod si vnum peccatum totam unam vrbem, q; nimo & totum mundum Deo odibilem reddit (sicuti peccatum Adæ primi parentis fecit) quanto magis quodlibet opus licet bonum sit, cum peccato coniungitur, odibile reddet? Hoc D. Paulus mirabiliter ad 1.Cor.10. Corinthios scribens docet. Nolo inquit, vos ignorare fratres, quoniam Patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes mare transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari, & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt. C Id est, omnes sancto Moysi crediderunt & obtemperarunt, omnesque uerbis eius cõfidentes per medium maris transierunt, ac doctrina ipsius pasti fuerunt, eamque secuti sunt, sed nec in pluribus eorum bene placitum est Deo. Hoc est: Quamuis hæc: bona opera egerunt, tamen Deo non placuerunt, quoniam cum illis bonis operib. quamplurima scelera miscuerunt. Quæ: quidem statim sanctus Apostolus incipit recensere dicens: Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut illi concupierunt, nec. idololatræ efficiamini, sicut quidam ex ipsis, D neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt &c. Ecce igitur qualiter peccatum uenenum est, quod opera, licet desestudiosa sint, inficit.

Excellens profecto opus erat Christum Redemptorem nostrum ad manducandum inuitare, sed peccato deprauatæ intentionis hoc opus corruptũ, & vitiatum est, siquidem sacrosanctum hodiernum Euangelium inquit: *Ipsi obseruabant eum.* Quasi dicat, princeps Pharisæorum, qui

Domi-

A Dominum inuitauerat, alios etiam Phari sæos sibi similes in malitia inuitauit, vt omnes simul attentè inspicerent, in quo eum calumniantes notare possent. Hęc.n. est mundi perditio, nullus suis peccatis & sceleribus contentus est, sed omnes in ipsis volunt sociari, sicut huic improbo Pha
Iud. 14. risæo contigit. Leo, quē Sanson interfecit, in ore mel habuisse, viscera vero, & reliquū corpus corruptum fuisse, legitur. Sic hi miseri Pharisæi in ore mel habebant, hoc est, dulcia uerba, quibus Dominum inuita bant, at viscera, & corda eorum inuidia, & malitia penitus corrupta, & inquinata e-
B rant. Isti eum populi concionatores essent dissecabātur cordibus suis, videntes summi prædicatoris Iesu Christi acceptationem, & ferre non poterant, vt populus ip-
Gene. 4. sis relictis, eum sequeretur. Cain & Abel fratres erant, & credere dignum est, illos initio maxima familiaritate, & amicitia coniunctos fuisse, sed eum ambo sacrificium offerre, & idem munus exercere cœperunt, statim in altero videlicet Cain, inuidia regnare cæpit, & fratrem suum Abel tanto odio prosecutus est, vt quousq. eum interfecit, non quieuerit. Ideò in prouerbio dicitur. Quis est tuus inimicus? Ille
C qui idem munus exercet. Hispanè, *Quien es tu enemigo el hombre de tu officio*. Propterea Pharisæi adeo aduersarij erant immaculato agno Iesu Christo, quia, scilicet, prædicationis munus etiam exercebant, & ideo, *Obseruabant eum*. Vtinam hoc malum in Pharisæis tantum remaneret, nec vlterius progrederetur. Sed proh dolor, siquidem tot hodie in populo Christiano insidiatores suorum proximorum inueniuntur, super quos, si ipsi se non corrigunt, in-
Haba. 2 cidet illa Prophetæ Habacuc maledictio: Væ qui potum dat amico suo, mittens fel suum & inebrians, ut aspiciat nuditatem
D eius. Fel est malitia, inuidia, & odium, quo improbus ac sceleratus, conatur proximi sui defectus detegere, de eo iniuste male suspicans, Auertite fratres inuidias, & malitias de cordibus uestris, si ab hac maledictione liberi esse vultis, & diuinam miseri-
Isa. 58. cordiā consequi desideratis. Nam S. Isaias ait: Anteibit faciem tuā iustitia tua, & gloria Domini colliget te. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet, clamabis, & dicet, Adsum. Si abstuleris de medio tui catenā, & desieris extendere digitum, & loqui qđ nō prodest. Longè certè admirabilia sunt hæc dona & alia, quæ hic nomine Dei sanctus Propheta pollicetur tibi ò homo, si catenas, quibus anima tua ligatur, id est, scelera ac peccata alijs sceleribus coniuncta, abstuleris atque exolueris, ex malitia enim inuidia oritur, & ex inuidia odium, & ex odio suspicio, proditio, homicidium, atque alia quamplurima scelera nascuntur. Et si desieris extendere digitum. Quan Simile.
do aliquis digitum erigit, signum est, quo pollicetur se promissa adimpleturum. Atque ita dicere soletis promittenti aliquid: Eleua digitum tanquam fidelis homo, & sic res confirmata remanet. Idcircò, si de- B
sieris extendere digitum, perinde est ac si B. Hier.
diceretur, si te in malo non confirmas. Vel secundum sanctum Hieronymum, si desieris extendere digitum, hoc est, si desieris ostendere digito proximum tuum, de eo male iudicans, & dicens illum digito ostendens, Ecce ille talis aut talis est, vel sine dubio ille ad aliquod scelus perpetrandum pergit. Igitur (frater charissime) hæc mala depone, & tantorum malorum particeps non efficieris. Et implebit Dominus splendoribus animam tuam & ossa tua liberabit, & eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficient aquæ, sicut C
statim inferius promittitur. Disce bona D. Aug.
opera sancta intentione patrare, nam (ut sup. Ioā.
ait Diuus Augustinus) non solum bonus est, qui bonum facit, sed qui propter bonum facit. Magnus peccator fuit Saul, & magnus peccator Rex Dauid, & uterque de suis sceleribus pœnituit, & ea publicè confessus est. Saul enim dixit: Peccaui, quia præuaricatus sum sermonem Domini: Dauid autem, Peccaui inquit, Domino. Deus verò pœnitentiam Regis Dauid 1. Re. 15
admisit, eo quod sancta intentione facta 2. Re. 12
fuit, pęnitentiam autem Saulis, quoniam eam debita intentione non egit abiecit. D
Similiter infœlix Iudas & B. Petrus ambo Christū Dei filium prelatūm habuerunt, ambo in eodē collegio commilitones fuerunt, ambo peccatores, ambo proditores suo magistro, siquidem alter semel illum vendidit, alter ipsum ter negauit, ambo dixerūt, Peccaui, sed Iudas reprobatus fuit, quoniam illud sancta intētione & fiduciæ plena non dixit, at D. Petro condonatum est peccatum, quia bona intentione dixit, Peccaui. Ex his stupendis exemplis

pater

A patet depravatam intētionem ipsa bona opera mala facere, intentionem uero rectam eadem bona opera diuinæ maiestati grata & accepta reddere. Sed dicet aliqs, si Dominus deprauatum illorum Pharisæorum cognoscebat animum & intētionē, quare cum illis potest manducare? Ad
B.Cyril. sup. hūc loc. hoc B. Cyrillus respondet, dicens. Quāuis Dominus malitiam Pharisæorum cognosceret, in eorum tamen aderat conuiuijs, ut prodesset præsentibus per uerba & miracula. In quo diuinus magister nos docuit animum, quē erga illos, qui nos odio prosequūt, habere debemus. Si esset imago
B quædam Christi crucifixi, quā ipsemet Christus filius Dei depinxisset, qua reuerētia & honore haberetur? Et si hæc imago cadens caput tuum percuteret, & postq̄ cecidit, in luto remaneret, forsan deuotionem & reuerentiam, quam erga illam habebas, ob id amitteres? Minime profecto, quin potius diligēter eam a luto educeres, & ipsam omni sedulitate mūdares. Quis enim esset adeo insanus & mente alienus, ut, quia imago cadens eū percussit, de ipsa ultionē sumere uolēs, eam frangeret, & in frusta redderet? Deus nos a tāta insania eripiat: qui enim tale facinus
C ꝑpetraret, crudeli supplicio dignus esset. O utinā (fratres mei) hinc intelligatis obligationē, qua astricti estis, ut proximis, qui uobis nocent, benefaciatis, & intelligatis ēt crimen, quod committitis malum pro malo reddentes. Optime scitis proximum vestrum esse quandam Dei imaginem ipsius proprijs manibus depictā & fabricatam. Si igitur ob malitiā suam imago hęc incidit, & aliquem uestrum vexat & dolore afficit, atq; hoc modo cadens ipsa in luto culpæ remanet, propter reuerentiam & amorem immēsi Dei, qui eam suis manibus pinxit & fabricauit, ad suiq; imaginē
D fecit, obligatione astricti estis, damnū & nocumentum, quod uobis suo casu intulit, perferre, ipsamq; e luto, in qđ incidit, omni cum diligentia extrahere. Si autem dicitis. Qualiter illam a luto extrahemus? B. Apostolū audite, qui modum egregie ostendit, dicens: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi: hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius: Excellens profecto hoc artificium est ad extrahēdum impium & sceleratum ab ira, inuidia, & malitia sua, ip-
Ro. 12.

sumq; in amore & charitate inflammandum, uidelicet, bonis operibus eum afficere. Sed, proh dolor, quam pauci sunt, qui sic Deum diligāt, ut hoc modo proximos suos a peccato auertere atq; extrahere cōtendant. Quin potius uelut canes rabidi imagines Dei in luto iacentes aggrediuntur, ipsasq; cōfringunt, eis omnibus, quibus possunt, modis damnum inferentes. O infernales bellu ę quam aperte ostenditis nullo amore illum summū Deum prosequi, a quo tot beneficia accepistis, & accepturos uos esse speratis. Nam (ut ait B. 1. Ioan. 4.
Ioannes) qui nō diligit fratrē suum quem uidet, Deum, quem non uidet, quomodo B
potest diligere? Pertimescite fratres seuerissima Dei supplicia, quibus ob huiusmodi impatientiam, & propter crudelitates, quas erga proximos uestros exercetis, digni uos esse reputamini. Oculos in illo cęlesti magistro collocate, attēdite quo amore uelut agnus mansuetus sese inter dētes illorum uoracium luporum dilacerandū iniecerit, ut eorum insanam rabiem, quæ usq; ad ipsorū corda penetrauerat, sanaret. Quanto magis illorū sceleratorū malitia & uenenum augebatur, tanto magis bonus Iesus ipsos ad se conuertere & attrahere contendebat: Calamum quassatū C
non conteret, & linum fumigans non extinguet. inquit S. Isaias de ipso Christo Isai. 42.
Saluatore mundi ad literam loquēs: atq; ita hanc authoritatem B Matthæus citauit. Mat. 12
Quo aliquis plurib. laqueis irretitur & illaqueatur, eo Dominus plura ei media & itinera ad ipsum ad se attrahēdum patefacit. Quamuis Propheta Helias plurimam aquam in holocaustum proiecit, non ideo ignis, qui e cœlo descendit ipsum totum holocaustum destitit incendere & consumere, in quo significatum est, quod licet homines madefiant, & immergantur in aquis plurimorum peccatorū, D
non ideo ignis diuini amoris non descen 3. Re. 18
dit ad ipsos mutandos & ad ueram pęnitentiam commouendos, ita, ut uelut prunæ incensæ, sic ipsi charitate inflammari remaneant.

Domino igitur manducāte. *Ecce homo quidā hydropicus erat ante illū* Si aliquis ab hoc hydropico q̄reret, & ei diceret, Nō ne ęquū esset frater & rationi cōsentaneū, vt parumper expectares, quousq, prandio finis imponeretur, & tunc opportuniori tpe

A te uenisse diceremus? Respondere posset. Nunquid cum dominis huius seculi a misericordia & pietate alienis mihi agendum est, quos humana superbia perniciose docuit, ut pauper licet septies & octies ipsos adeat, uix eorum conspectum captare possit, & eos uno uerbo alloqui? Prius enim quam ad eos uentum sit, sunt ianitores, custodes & pædagogi, qui aditum non aliter intercludunt, quam si esset arx fortissima seu mœnia publica, ubi nobiles ob aliquod scelus includuntur. Non mihi agendum est cum ijs crudelibus & inflatis principibus, Regem cle- B mentiæ & principem bonitatis ac fontem misericordiæ adire contendo, in cuius pijssimi Domini ædibus nullus est, qui dicat: Non est modo hora alloquendi Principem nostrum, reuertere postea, quia ipse prandet, reuertere quia dormit meridianum tempus, ipse enim ianua & ianitor est, ipse qui nos uocat, & ipse, qui nobis ad ingrediendum aperit. Quomodo ianuas suas occlusas habebit, qui ad ostia animæ meæ continuo pulsat? Quomodo a sua mensa uacuum aliquem abire iubebit ille, qui in cruce pendens tot locupletauit? Erga hunc Dominum nul- C la hora est extra horam: nec tempus extra tempus, nec locus ubi non sit locus nec occasio, ubi non sit ad postulandum occasio, & ut ab illo maxima dona ac beneficia obtineantur. Ah fratres, ubi charitas est & amoris ignis, semper hora est benefaciendi, & semper occasio ac ianua est manifesta. Mihi credite fratres, impietas & crudelitas, quam dæmon in hominum cordibus seminauit, in causa est quod pauperibus famuli dicere solent, Dominus meus dormit, manducat, aut in alia re est occupatus, illum nunc minime alloqui poteritis. Erat Patriarcha Abrahã (Gen. 18) in conualle Mambre sedẽs in ostio taber- D naculi sui, expectans transeuntes pauperes & peregrinos, ut eos inuitaret, atq; hospitio acciperet, tũc uidit tres uiatores ad se uenientes, cum quibus singulari pietate vsus est. Et quota hora id contigit? In ipso (ait sacer textus) feruore diei. Nũquid Patriarcha sancte, hoc tempus non postulat, ut in interiori tabernaculi te contegas & includas, ubi a solis calore minime opprimaris, & non Meridiano soli & æstui, quando maiorem uim habet, te esse expo-

situm? Minime profecto, quoniam seruis A Dei nec frigus nec calor, nec cibus, nec potus, nec somnus, nec aliquid aliud impedimẽto esse debet, quominus proximorum necessitatibus absq; ulla mora non subueniãt. Audiens S. Tobias, iugulatum (Tob. 2.) iacere in platea, statim exiliens de accubitu suo & relinquens prandium, ieiunus peruenit ad corpus, & postquam illud sepeliuit, manducauit panem cum luctu. Omnia tempus habent, (inquit Ecclesiastes) (Eccl. 3.) tempus nascendi, tempus moriendi, tẽpus plantandi, tempus euellendi, quod plantatum est, &c. Omnib. rebus sapiens tempus designauit, præterquam ad diligẽ B dum Deum, & ad subueniendum egeno proximo: hæc enim duo quolibet tempore fieri possunt, & quacunque oblata occasione illa exercere debemus. Dic mihi frater, si domi tuæ, quæ p carcere in quo- (Simile.) dam crimine tibi data fuisset, detentus esses, & cum tu mensę accumberes, quidam tibi diceret. Quid mihi Domine dabis, & ego ab hoc infortunio te eripiã, ecce adsunt testes in tui fauorem, tunc forsan respõderes & diceres, Abite hinc tu & testes tui: ego enim nunc manduco & ad id opportunius aliud sese tempus offeret? Profecto hoc absque dubio minime diceres, C quin potius statim scribam uocari iuberes, ut illorum testium dicta in album reciperet, & cibos, qui coram te appositi erãt auferri & obseruari imperares. O humanam miseriam, dignam quæ lacrymis sanguineis deploretur. An nescis, o homo, animũ multo maioris ualoris esse quam corpus, & spiritualia uincula deteriora esse quam corporalia, & cum in peccato sis, ad gehennæ furcam damnari? Quid autẽ sunt pupillus & uidua, pauper & egenus, qui a te eleemosynã postulant, nisi testes, qui te in seuerissimo die iudicii erepturi sunt, & patroni, pro quibus Deus te dispositurus est, ut modo ab iis peccatorũ uinculis exire & liberari ualeas? Quomo- D do ergo eis dicere audes. Ite & a me recedite, quia per tẽpus nũc uobis subuenire nõ uacat, cum illos apertis brachiis excipere deberes, dicẽs, Bene ueniatis fratres, siquidem ad eripiendum me a furca uenitis? Deus te, o frater, illuminet, ut hoc intelligas, & posthac illud adimplere studeas.

Et ecce hõ qdã hydropicus erat ante illũ. Optimũ sibi pauper hic remedium quæsiuit

A fuit ad salutem & misericordiam consequendam, videlicet, cum se coram Domino posuit: efficax enim ualde est alienæ necessitatis uisus, ut uiscera uidentis compassione commoueantur, & ut humanum cor compellatur ad succurrendum egenti. Si Iudex propriis oculis carcerem videret, diues hospitalia, nobilis viduam debilem & pauperem iacentem in humo hyberno tempore, ô quot remedia miseris pauperibus adhiberent, sed cum illos propriis oculis non aspiciant, ipsis nequaquam compatiuntur. Beatus senex Tobias filio suo dicebat. Noli auertere faciem tuam ab ullo paupere, ita enim fiet, quod nec facies Domini auertatur a te. Attendite qualiter iustus senex iubeat filio suo oculos in pauperibus figere, si enim ipsos contemplatur, uisus suo munere fungetur, uidelicet, cor præ teneritudine emolliet, & manus soluet, ipsasque liberales reddet. Postquam Aegyptij omnia, quæ habebant consumpserant, ad Patriarcham Ioseph dixerunt. Quare morimur coram te? Ac si dicerent. Si non uideres nos quamplurimam penuriam ac miseriam patientes non mirum esset, si nobis minime compatereris, sed uidens tuis propriis oculis egestatem nostram, qualiter commiseratio ne ductus nobis non subuenis? Idcirco supernus Iudex Iesus Christus die iudicij impijs dicet. Infirmus eram & in carcere, & non uenistis ad me. O pijssime Domine, siquidem per illud, Me, intelligis pauperem, quid obsecro commodi, aut utilitatis egeno prouenit, ex eo, quod ego ipsum inuisam, si necessaria ei non suppeto? Et ei, qui in carcere est, quid meus visus prodest, si eius debitum, non soluo, ac eius remedium non inquiro? Ah, (fratres mei) hinc poteritis uos uisus efficaciam colligere. Iubet Dominus, ut ægrotum & eum, qui in uinculis est, proprijs oculis aspiciatis, quoniam si hoc facitis adeo naturale est, ex uisu pietatem quandam & compassionem oriri, ut non possitis non illis totis uiribus uestris opem ferre & auxiliari. Idcirco id, de quo magis bonus Iesus conquereretur, est. *Quia non uenistis ad me.* Hoc uerbū, Ad me, nos docet, debere pauperibus remedium quærere, nō propter humanos respectus, sed quia in nomine Iesu Christi postulant. Olim cum Iudæi nimis angusto corde essent, eos Propheta Isaias ad misericordiā persuadens, sic est allocutus. Cum videris nudum, operi eum & carnem tuam ne despexeris. Vbi alius uertit, & domesticos seminis tui ne despexeris. Hebræi uix sciebant misericordia vti nisi erga consanguineos suos nunc autem, ut pietas sit meritoria, pauperibus opem ferre debemus, non tantum quia consanguinei nostri sunt, sed consanguineis & nō consanguineis egenis subuenire debemus ipsi enim loco Christi Redemptoris nostri in terris sunt.

Exod. 3.

Mat. 25

Gene. 4.

Tob. 4.

Et respondens Iesus ad impias cogitatione astantium, dixit ad legis peritos & ad Pharisæos. Si licet sabbatho curare? Vt intelligamus quorsum Dn̄s hanc quæstionē proposuit, notandum est id, quod in Exodo dicitur, scilicet. Memento ut diem sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, septimo autem die sabbathum Domini Dei tui est, nō facies omne opus in eo tu & filius tuus, & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum & aduena qui est intra portas tuas. Vbi ualde perpendendum est Dominum huic duntaxat præcepto illam particulam. Memento, addidisse. Non dixit, Memento, ut diligas Deum, Memento, quod non assumas nomen Dei tui in uanum, sed memento, ut diem sabbathi sanctifices, quod quidem nō sine magno misterio additum fuit. Alexander Alensis inquit, nouē præcepta Decalogi esse a rationis dictamine indita, & humanis cordibus seminata, hoc uero tertium per inspirationem Spiritus sancti fuisse edoctum. Sicut enim certa tempora necessitatibus corporalibus scilicet ad comedendum, dormiendum, & familiam nostram gubernādam constituimus, sic certum tempus ad uacandum rebus diuinis & ad formanda corda nostra atque ad reparandas ex quotidianis stragibus animas nostras, destinare necesse erat Deus autem particulariter ad hoc diem sabbathi signauit. Et cum præceptum de die Sabbatho seruando non sit a dictamine rationis, sed ab inspiratione & imperio Dei, ideo hic doctor ait, Dominum huic pcepto addidisse, Memento, Alia singularis ratio huius verbi, Memento, hęc est scilicet, uoluisse Deum in adimpletione huius præcepti modum tribuere ad impletionē aliorū omnium. Qui.n. festiuis diebus ut æquum est, Deo vacat, ipsosque sanctificat sese in sanctis exercitiis cogitationib. exercens,

Exo. 20

Alexan. Alens. 3 pa. q. 22 mem. 3. artic. 1.

A cens, atque in memoria reuocans accepta a Deo beneficia, & ipsum Deum, qui illa sibi contulit, apud se cum animi teneritudine redamans (hoc enim vere est sabbatum sanctificare, otium namque pietate & ratione vacuum adeo nihil confert, ut etiam de eo scriptum sit, Multam malitiam docuit otiositas: & ideo sabbathi otium tanta religione obseruandum Deus sanxerat, ut homo curis & negotijs secularibus vacuus, eo die rebus diuinis atque animæ suæ saluti operam daret) ijs rebus ad obseruationem aliorum præceptorum facillime disponitur. Idcirco Dominus hic adiecit, Memento ut diem sabbathi sanctifices, ad significandum quantum huius præcepti obseruatio ad aliorum impletionem conducat. Hic etiam ualde notandum est S. Moysen in nullo aliorum præceptorum præterquam in hoc, rationem reddidisse eius, quod Dominus imperauerat: Sicut etiam hoc B. Chrysostomus animaduertit causam assignans, quia cætera omnia præcepta a dictamine sunt rationis, & ipsa naturalis ratio ea nos docet. Et ob hanc rem S. Dauid dixit. Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ. Præuaricator est, quia aliquam legem soluit, ergo illi, qui legem non acceperunt, neque eis prædicata fuit, qualiter a sancto Dauid legis præuaricatores appellari possunt? Respondetur illos legem naturalem confregisse. Ideo quoniam præcepta legis naturæ ipse homo per se scire potest, Deus rationem non reddidit, propter quam illa imperabat, cum autem ad hoc præceptum deuenit, adiectum est. Sex enim diebus fecit Deus cælum & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt, & requieuit die septima, idcirco benedixit Dominus diei sabbathi & sanctificauit eum. Et cum particulariter præciperet hunc diem obseruare, non esset a rationis D dictamine, ideo causam assignat obseruationis, videlicet, creationis beneficium, quasi admonens, ut parenti & conditori rerum omnium, peculiariter in illo die homines gratias agerent, eumque ob tam admirandam fabricam ferme ea præd catione celebrarent. At post creationem Deus hominibus aliud longe maius beneficium contulit, videlicet, beneficium reparationis & redemptionis. Quid enim prodesset, Deum nos creasse, si infectam & quodammodo deletam imaginem animæ nostræ, ipse non

Eccl. 33

B

B. Chry

Psa. 118

C

D

reformasset, & suo sacratissimo sanguine illustrasset? Ideo cum Christus Redemptor noster die Dñico a mortuis resurrexit, sabbatum, quod olim propter creationis beneficium, ut festiuum celebrabatur, propter beneficium redemptionis in diem Dominicum translatum est. Hanc autem commutationem tēporibus Apostolorū inceptā fuisse existimo. Fuit etiam dies Dominica alijs mirabilib. operibus, quæ Deus in ea operatus est, summopere adornata. Nam primus dies fuit, in quo Deus cælum ac terram creauit, & eodem die arca Noe in montibus Armeniæ quieuit: in hoc Dominus populū Hebræorum ab Aegyptiorū seruitute eduxit, in hoc cœpit manna e cælo affluere, in hoc Christus Redēptor noster ex purissima Virgine matre sua nasci dignatus est, in hoc sanguinē suum in circuncisione primo profudit, in hoc resurrexit, & sua sanctissima resurrectione omnia nostræ redemptionis mysteria confirmata remanserunt, in hoc denique die Dominico Dominus Spiritū sanctum in suos sacros discipulos misit. Quocirca merito sancta Ecclesia his altissimis mysterijs adducta sanctificationem sabbathi in diē Dominicam commutauit. Quamuis autē verum sit quod propter creationis, & conseruationis beneficium Deo gratias agere debeamus, tamen multo magis propter redemptionis beneficium obligatione astringimur, & debemus creatorem ac Redemptorem nostrum laudare & glorificare. Ad hoc enim nos sancta Ecclesia in quotidiano sacrosancto Missæ sacrificio uoce sacerdotis hortatur, cū ait. Gratias agamus Domino Deo nostro. Et postea ad Deum orationem conuertens, inquit. Vere dignum & iustum est, æquum & salutare, nos tibi semper & ubique gratias agere. Obseruate obsecro, quomodo nullis uerbis poterat magis hoc officium commendari, quam ut semper & ubique fieret, hoc est, omni loco & omni tempore Deo gratias ageremus, ita ut ipsa vita nostra nihil aliud quam perpetua gratiarum actio & uox laudis esset. Quid.n. iustius quam ut semper illum cogitemus, qui semper nobis adest, semper uitam inspirat, semper in conseruandis, tuendis, & alendis nobis ita occupatus est, ut si uel tantillum prouidentiæ suæ oculos a nobis auerteret, in nihilum prorsus, unde conditi sumus,

A mus, reciderenius? Mos apud mercatores est, ut diuersis in locis positi, mutuas sibi operas præstent, vt ille mea, ego contra illius negotia curem, cum enim ego sim Salmanticæ, ille Cæsaraugustæ, dum ille Cæsaraugustæ agit, quæ mea sunt; ego Salmanticæ diligenter, quæ illius sunt, exequor. Cur ergo non præstem ego Deo quod homini præsto? Si in cœlo residens indefessa cura, & prouidentia salutis meæ curam gerit, cur ego, qui in hoc inferiori mundo uitam ago, non illius cultus, & honoris rationem habebo? Et si propter dona corporalia hoc facere debeo, quantò maiori obligatione hoc propter spiritualia beneficia faciam, quæ ille sua acerbissima morte mihi lucratus est? Insensibiles creaturas sanctus Isaias inuitat dicens: Laudate cœli, quoniam misericordiam fecit Dominus & in paraphrasi Chaldaica habetur, Laudate cœli, quoniam salutem populo suo fecit Dominus. Vbi apparet, quod dum dicitur, Misericordia, absolutè mundi redemptio per Antonomasiam intelligitur. Dum autem sanctus Propheta cœlos inuitat, ut propter illam Dominum collaudent, perinde est, ac si significaretur, beneficium redemptionis adeo magnum fuisse, ut etiam creaturæ insensibiles, & quæ gaudij minime sunt capaces obligatione (si ita dici potest) ad ipsum Dominum propter illud collaudandum, astringuntur. Quod profecto est magna exaggeratio, ut hinc homines ratione præditi, & in quorum utilitatem illud collatum fuit, summam obligationẽ, quam ad hoc habemus, intelligamus. Quamuis autem magna sit ingratitudo nos continuò in diuinis laudibus, & ubique non occupari, multò tamen maior est, nos diebus solennibus, qui ad hoc peculiariter destinati sunt, ab operibus cessantes diuinis colloquijs, & contemplationi minime uacare, quin potius illos in mille pœnijs & uanitatibus consumimus adeo illius superni benefactoris nostri obliti, ac si nihil ex ijs, quæ fides nos docet crederemus. In sacro Exodi volumine legitur, quod mortuo Ioseph, surrexit rex nouus, qui filios Israel crudeliter cœpit odio prosequi. Merito illum, regem nouum appellat, quippè qui adeò erat ingenio differens ab eo, qui regni sceptrum tenebat eo tempore, quo Israel in Ægyptum ingressus est: ille enim extraneos iustos regno suo benigne excepit, hic eosdem iustos, qui in terra ipsius incolæ erant, tyrannide persecutus est, idcirco illi omnia ex animi sententia ac prosperè euenie bant, huic uero mille casus, & infortunia contigere, ita ut ipse cum suo exercitu in mari summersus fuerit. Horum autem infortuniorum causa fuit, quoniam igno rabat Ioseph, id est, immemor erat beneficiorum, quæ in Ægyptum ipse sanctus Ioseph contulerat, cum illa in eius memoria continuo deberent residere. Pecerat enim sanctus Ioseph, ut omnis Ægyptus quintam suorum bonorum partem Regi persolueret, atque ita si tam potens erat rex ille, ipse sanctus Ioseph in causa fuerat. Et quoniam horum omnium non est recordatus, eo dementiæ uenit, ut multas tyrannides, quibus, & se & regnũ suum perdidit, exercere non dubitauerit. Ecce igitur (fratres mei) omnium malorum nostrorum fontem, & originem, illa enim ex eo profluunt, & dimanat, quia verum Ioseph Iesum Christum Saluatorem nostrum, & eorum, quæ ipse pro nobis fecit, ac beneficiorum, quæ in nos contulit, obliuiscimur, atque ita horum omnium immemores tanquam ingrati eum omni tempore, & maxime illis diebus, qui ad Deo seruiendum, & ipsum glorificandum dedicati sunt, impudentissimè offendimus.

Simile.

B

Isa. 44.

C

D

Exod. 1

His præhabitis oportet vos scire, apud Iudæos nefas esse, non quidem ex diuina religione, sed ex eorum superstitiosa obseruatione in die sabbatho ægrotos curare, idcircò Domino insidiabantur, utrum hydropicum, quem ante oculos habebat, eo die sanaret. Tanta enim erat Domini misericordia, ut ipsi etiam aduersarij hoc sibi de ea pollicerentur, atque ita pro certo habebāt ipsum posse ab eis accusari, eo quod diem festum non seruabat.

Cum ergo Saluator consilia eorum intelligeret, quærit ab eis: *Si licet sabbatho curare?* At illi tacuerunt, ne, uidelicet, responsione sua aditum insidijs suis præcluderent, cogitabant enim intra se: Si dixerimus, licet, non poterimus illum testimonio nostro damnare, quin & nos ipsos damnemus, qui factum ante probauimus. Si uero dixerimus: Nō licet, forsan se nostri metu, a curando ægroto desistet, atque

A atque ita consilia nostra, quibus cum illa quiescere conamur, irrita erunt. At pijssimus Dominus praua malignantium consilia, & odia despiciēs, apprehensum sacratissima manu sua hydropicum, subito sanitate donauit. Qua in re immensa Christi Domini misericordia apparet, qui sæpe etiam non rogatus misericordiam miseris impendit, sic enim hydropicum hunc nihil rogantem, nihil petentem sanauit. Cum ergo cœlestis medicus hydropicum sanasset, Pharisæos etiam, qui grauioris superstitionis, & cæcitatis morbo laborabant, sanare curauit, eos docens diem festū

B non frangi, dum quis erga egenos proximos in eo misericordiæ opera, siue spiritualia, siue corporalia exercet, hoc enim magis Deo placet, quam sacrificia legis veteris illi placuerunt. Et in hoc significatur

Matt. 9. id quod Dominus apud Diu. Matthæum dixit, scilicet Misericordiam volo, & non sacrificium: Nunquid Domine sacrificiū non vis? Quare ergo in toto Leuitici libro iubes, vt tibi vituli, arietes, tauri, atque alia animalia in sacrificijs offerrentur? Respondetur, hæc uerba esse quandam diuinam exaggerationem ad significandum quanti Deus opera misericordiæ quæ erga

C proximos fiunt æstimet, ideo inquit, se nolle sacrificia, quamuis verè & realiter illa velit. Quamuis (ut ait B. Augustinus) sacrificium est, quidquid Deo ad eius honorem impenditur, vt placetur. Igitur ad significandum se illa sacrificia ueteris legis tanti non æstimare, quanti opera misericordiæ, ideo dixit, Misericordiam uolo, &c. sicut cum etiam ait: Scindite corda uestra & non vestimenta uestra, id est, opera exteriora non curo sed interiora. O Deus infinitæ maiestatis nunquid exteriora opera tibi grata non sunt? Maximè profectò, imò & qui contrarium diceret, pessime erraret.

B. Aug. li. 10. de ciu. Dei.

Ioel. 2.

D Quare ergo inquis, ubi non placere? Hoc dicit ad significandum se pluris facere interiora opera quam exteriora, quinimò & exterius opus ab interiori ualorem accipit. Rursus. Misericordiam volo & non sacrificium, perinde est ac si diceret, quando duo concurrunt, quorum alterum tantum modo adimpleri potest, nolo sacrificium, sed misericordiam, plus enim volo vt ægrotum cures, & egeno necessaria impertiaris, quam vt rem sacram audias, tūc enim hoc sacrificium nolo, sed potius illud mihi placet. Quemadmodum si tibi duo uasa ad eligendum proponerentur, quorum alterum aureum, & alterum argenteum esset, & diceretur tibi, Ex his duobus vnum elige: ambo enim tibi dari minimè possunt, diceres aureum volo, si quidem ambo accipere nōn possum, sic Dominus ait, Si duobus mihi seruitijs simul possetis inseruire, ambo illa libenter acceptarem, at si fieri nequeūt, Misericordiam volo, & non sacrificium. A Simile.

Vt autem hoc eos diuinus Magister doceret, eis hanc quæstionem proposuit: *Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit, & non extrahet illum continuo in die sabbathi? Et non poterant ad hoc respondere.* Quid enim respondere possent, si boui quidem periclitanti succurrendum esse in sabbato dicerent, homini verò ægrotanti negarent, cum non homo propter bouem sed boues, & oues, & pecora campi hominis gratia condita sint? En fratres, quomodo sapientia vincit malitiam. Sed quid, quæso, homines in lege atque Prophetis eruditos in tantum errorem impulit, vt boui periclitanti in sabbatho subueniendum esse crederent, homini verò ægrotanti minimè? Non aliud certè quàm quod bouem suum magis quam proximum amarent, ideoq; pluris apud eos bouis, quàm hominis periculum erat, cum tamen vera charitas non quæ sua sunt, sed aliorum quærat. Quisquis autem seipsum nimis amat, & huic errori & pluribus alijs obnoxius erit. Quo enim vehemens aliquis affectus propendet, eo secum trahit intellectum, qui facile rationes inuenit, quibus affectui suo morem gerat, magnus.n. erroris magister est affectus corruptus, ex hac enim radice omnes penè mortalium errores egrediuntur. Sic frequenter iniquum iudicem vel immodicus amor, vel etiam odium erga litigantes à recto deducit, iniustamque innocentis damnationem iustam esse sibi persuadet. Sic lucri cupiditas facit, ut aduocatus rationes inueniat, quibus vel dubiā vel iniustam causam litigāris iustā esse discernat, similique affectu litigantes ipsi decipiūtur, dum iustam esse litē credunt, quæ uerè iniusta est, & sic de alijs. Ac denique nunquam his, qui animi ægritudine laborāt, ficta ratio deerit, qua seipsos decipiant, atq; errorem suum tueantur. Ideo sapiens ait, peccator homo uitabit correptio- B C Similia. D Eccl. 32.

A ptionem, & secundum uoluntatem suam inueniet comparationem, hoc est, aliquam apparentem rationem, qua sibi imponat, & mendacium pro ueritate amplectatur, nemo tamen hac ignoratione errorem suum apud æquissimum iudicem defendere posse arbitretur. Quapropter oportet nos in nostris negotiis nobis ipsis minime confidere, quoniam (ut ait Diuus Bernardus.) Amor & odium nesciunt iudicium ueritatis, & ideo in exterioribus iudiciis non admittuntur iudices, aut testes, qui contrariæ partis sunt amici, quanto igitur minus erit bonus iudex quilibet in propria causa, siquidem suiipsius

B. Bern. de gradibus humilit.

B adeo amicus est? Vnde fit consequens, ut homo sibi suspectus sit, atque alieno consilio, & iudicio utatur, diuinam clementiam exorans, ut ipsum sua diuina illuminet luce & gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XVI. post Pentecosten.

Concio Secunda.

C *Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi obseruabant eum, Lucæ 14.*

1. Re. 4.

Phrasis & modus loquendi est Hebraicæ linguæ quemcunque cibum panem appellare, ut patet in primo Regum uolumine. Vbi

D Rex Saul edictum in hũc modũ legitur iussisse proferri: Maledictus uir, qui comederit panem hodie, & quoniã Ionatas filius eius fauum mellis manducauit, eum tanquam edicti regii transgressorem punire uolebat, quoniam sub nomine panis quicunque alius cibus intelligebatur. Et alibi: Accersito Dauid Miphiboseth filio Ionatæ dixit ei. Ne timeas, quia ego faciam misericordiam in te, tu comedes panem in mensa mea semper. At in regali mensa non solum panis, sed alia cibaria apponebantur. Et rursus quærenti Regi Israel ab Eliseo, an famulos regis Syriæ, qui ad ipsum capiendum uenerant, interficeret, ipse respondit. Non percuties, sed pone panem & aquam coram eis, ut comedant & bibant, & uadant ad Dominum suum. Et sequitur statim: Appositaque est eis ciborum magna præparatio. Vnde in oratione: quam Saluator noster nobis edidit, quotidie precamur Dominum, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, hoc est, Da nobis hodie necessariam sustentationem. Ex hoc infertur hic, ubi sanctus Euangelista inquit, Dominum in ædes cuiusdam principis Pharisæorum ingressum fuisse ad manducandum panem, nomine panis

A 4. Re. 6.

Simile.

B alios etiam cibos intellexisse, uel dicere possumus, quod licet hoc conuiuium splendidum fuerit, sacer Euangelista noluit, abundantiam ciborum referre, qua princeps ille Pharisæorum Dominum inuitauit, sed potius modestiam & têperantiam, qua bonus Iesus ibi manducauit, uoluit recensere. Ideo ait. Dum intraret Iesus sabbatho manducare panem: Nam adeo parum fuit, quòd manducauit, ut nihil præter panem eum manducasse dicere possimus. Ab hoc cœlesti magistro seraphicus noster Pater Diuus Franciscus sobrietatem didicit, qui licet aliquando

Luce. 11 Matt. 6.

C Cardinalium mensis accumberet, tamen frustis panis ostiatim emendicatis uescebatur, & pretiosos cibos, qui ipsi ab illis principibus apponebantur, minime curabat. Hoc Ecclesiasticus consulit dicens: Noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam. In multis enim escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit usque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt, qui autem abstinens est, adiiciet uitam. Vbi

Eccl. 37

D obseruandum est, posse hic per infirmitatem & per mortem, infirmitatem & mortem corporalem & spiritualem etiam intelligi, hæc enim omnia secum intemperantia affert, Nam sicut ex humida terra exhalationes & uapores Solem perturbantes, ne illuminet, ascendunt, sic ex corpore ciborum pleno uapores rationem obscurantes ascendunt: quod quidem occasio est homini ad multa scelera committenda. Vbi etiam cum hic dicitur. Qui autem abstinens est, adiiciet uitam, uita spiritualis intelligi potest. Sic ut

Simile.

A enim aquila ablato pullis suis cibo est in
Simile. causa, ut ipsi a nidis exeant, & uolare discant ad uitam sustentandam, similiter & auceps cum accipitrem cibo priuat, ipsum in altum ad sectandam prædam ascendere facit:
Aliud. sic corpus a cibis priuatum & fame oppressum & uexatum cogitur uoluptatum ac deliciarum nidum relinquere, & animum non impedire, ut prædam, uidelicet, Deum suum insequatur. Socrates Philosophus legitur homines abcuisse, ut a sapidis epulis & appetitum excitantibus abstinerent, dicebatque nullum aliud esse melius obsonium & condimentum quam famem:
B hæc etenim omnia dulcia reddit, & ipsa nihili stat. Cum autem quidam eius amicus ei diceret. Quare tam paucam diligentiam ad accidiendum hospitio quosdam nobiles hospites adhibuerit, lapide & perdocte respondit. Si boni sunt, hoc sufficit, si uero mali hoc superest. In quo innuit probum semper debere paruo esse contentum, improbum uero nullius reidignum esse. O admirabilem sententiam, & in maiorem confusionem nostram ab ore Ethnici, qui æternis
C nunc inferni tormentis cruciatur, prolatam. Nos autem qui in cælum ascendere contendimus, tantum ab eius sobrietate & doctrina absumus. Et quamuis hoc in omnibus reprehensione dignum sit, multo magis in sacerdotibus & Euangelii concionatoribus, quos uere imitatores sobrietatis & paupertatis Iesu Christi esse oportet, ut
B. Th. 3 p. q. 40. artic. 3. sic expediti possint facilius (ut ait B. Thomas) orationi & prædicationi instare. Atque ita Beatus Hieronymus inquit. *Dedicatus magister est, qui pleno uentre disputat de ieiuniis, sacerdotis lingua, mens, manusque concordent.*
B. Hier. ad Nepotia.

D *Et ipsi obseruabant eum. O uala me la beatissima Trinidad.* Et quam uariæ ac diuersæ sunt proborum & improborum intentiones. Bonus. n. si alicui benefacit est, propter bonum eius, si uero male ei facit, illum reprehendens aut increpans, id etiam propter bonum eius facit. At improbus si alicui malefacit, id propter malum eius facit, si autem benefacit, id est propter malum facit, itaque finis eius semper prauus est. Vnusquisque stylum sui capitis imitatur scelerati omnes unum corpus efficiunt, cuius caput est diabolus, probi uero omnes etiam unum corpus efficiunt, cuius caput est Christus Iesus, quodlibet autem corpus ingenium & conditionem sui
A capitis insequitur. Conditio Dei hæc est si tibi diuitias honorem, atque alia bona elargitur, id in tuum commodum & utilitatem facit, ut, uidelicet, his beneficiis magis in eius diuino amore inflammeris, si uero te corrigit atque ægritudine seu paupertate opprimit, & hoc modo tibi malefacit, id etiam propter tuum bonum facit, ut scilicet, ad ipsum, si peccasti, conuertaris, aut, si non peccasti, cum patientia aliquid merearis. Hoc optime Sanctus Iob intellexit, cum dixit. Si
Iob. 2. bona suscepimus de manu Dei, mala au-
B tem quare non sustineamus? Quod perinde est, ac si diceret. Siquidem cum bonis, quæ Deus nobis contulit, gauisi sumus, quare patienter mala non sustinebimus? Siquidem Deus utrumque eodem fine fac. t. Econtra uero dæmon, si mentitur, uel si uerum tibi dicit, ideo est, ut te decipiat, si conatur, ut temporalia bona possideas, hoc ideo efficit, ut tu eum illis in plurima peccata incidas, si contendit, ut alii te persequantur, hoc etiam ideo est, ut tu in patientia tenteris, denique si-
C ue bene, siue male tibi faciat, omnia, ut tibi noceat, efficit. Hoc idem ingenium & conditionem improbi habent, sicuti & boni Dei conditionem sequuntur. Animaduertite hos Pharisæos Sathanæ membra, qui Christum filium Dei ideo inuitabant, ut ipsi nocerent, & ideo maxima cum attentione attendentes, in quo illum calumniari possent, ob seruabant eum. Bonum opus, quale erat, Dominum inuitare, de praua intentione, sedebant. Deus nos o fratres, a tanta malitia & peruersitate eripiat, ut opera nostra bona mala aliqua
D intentione inficiamus. Artifex, siue sit pi-
Simile. ctor, siue faber, siue aurifex, semper in memoria retinet uoluntatem eius, qui opus sibi commendauit, illudque iuxta eius intentionem; & non secundum propriam fabricare contendit, & hoc si non obseruaret, diceret ille, Nolo opus tuum, siquidem in eo efficiendo non meam, sed tuam obseruasti uoluntatem, atque ita inanis esset eius labor, Sic nos semper, quantum possibile fuerit, Dei uoluntatem ante oculos ponere debemus, & quidquid egerimus, iuxta eius imperium facere debemus sicuti S. Dauid faciebat, qui sic ait. *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper.*

A Id uero quod in nostris operib. Dominus a uobis præcipue postulat, est conscientiæ puritas & recta ac sana intentio. Oportet etiam super hunc locum adnotare, quod cum sponsus sponsam laudaret, eam in hunc modum alloquitur. Pulchra es amica mea, suauis, & decora. Quib. verbis docuit

Cant.6. quod, ut anima ei placeat, non debet uirtutes cum peccatis coniungere. Nam (ut ait

B.Aug. D. Augustinus) Forma & pulchritudo cor-

Simile. poralis in proportione cōuenienti partiū adinuicem consistit. Si enim quis conforme os habeat, nares uero deformes, & si B oculos pulchros, frontem uero rugatam, & maxillas rubicundas, dētes uero nigros ac putridos, pulcher minime dici potest. Ad hoc enim ut pulcher & decorus habeatur, omnes corporis eius partes cōuenienti proportione debent componi. Idem in spirituali possumus dicere. Nam qui in intellectu plurimam scientiam habet, in uoluntate autem nullum amorem, eius mens pulchra nequaquam dici potest. Qui eleemosynas erogat, & luxuriosus est, aut qui castitatem colit, & eleemosynas facit, sed superbus est, eius anima minime pulchra C appellabitur. Itaque omnes uirtutes anima iusti habere debet, ut coram diuino conspectu pulchra & decora reputetur. Hæc est querela, quam Deus aduersus episco-

Apoc.1 pum Ephesinum habebat, cui in Apocalypsi dixit. Scio opera tua & laborem & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos, sed habeo aduersum te pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti memor esto itaque unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac. Attendite, obsecro, quot uirtutibus prælatus ille insignitus erat & nihilominus Deo non placebat, quoniam suam priorem charitatem D relinquerat. Quocirca, fratres, ne ita securi sitis, nec aliquibus uestris bonis operibus decipiamini, si illa aliis deprauatis operibus fœdatis, sicut isti Pharisæi agebant, qui eleemosynas, orationes, & sacrificia, malitia superbia, atque inuidia polluebant.

Et ecce hō quidā hydropicus erat ante illum. Mirificum certe est artificium, quo improbi & scelerati homines in sceleri-

Luc.16. bus & malitiis suis exercendis euigilant, propter quod Dominus apud S. Euangelistam dixit. Filii huius seculi prudētiores sunt filiis lucis in generatione sua. Hoc sanguineis lacrymis nobis deplorandum A erat, si uere res ac negotia diuina sentiremus. Nam eo dementiæ totus mundus peruenit, ut cum in omnibus artibus & mechanicis officiis singulares inuentiones quotidie reperiantur, uidelicet, in mercaturis, in uestiū cultu, in picturis, in modis loquendi, in excellentiis, in murmurationibus in proditionibus &c. in his denique omnibus sunt ualde singulares artifices, & qui in arte suā primas tenere se iactant, at in seruiendo Deo nunquam mundus adeo tardus, incultus, & agrestis, sicut B nunc, extitit.

Videbitis puerum uix duodecim annos natum, qui tanta dexteritate patris sui officium exercet, ut quemlibet in admirationem rapiat, & si filius mercatoris est iā mille technis & fraudibus uti scit. Si ab eo quæratis qualiter crimina confiteri, & quomodo preces Deo fundere, ipsumque pro uenia peccatorum deprecari debeat, nec penitus vnum verbum loquetur. Scit famulus licet paruus maxima ingenii acie seruatis mundi primoribus, fœminā ex nomine Domini sui alloqui, folia lusuria uoluere mirifica arte, atque alia huiusmodi scelera committere, & uix orationem Dominicam aut rationem animæ suę habere C scit. Itaq: cum in rebus mundi isti pueri acutissimi appareant, in diuinis sunt velut bruta animantia.

Si impios Pharisęos in magistros haberetis (qui in malitia adeo periti erant ut coram Domino hydropicum posuerint ad ipsum uel ad impatientiā prouocādum illa ægritudinis corruptione, atq; ita ipsum de crudelitate calumniari possent, uel ad misericordiam incitandam, ut uidelicet, illū die sabbatho curaret, & ita Dominum de festo nō obseruando accusare possent, alias uero adeo rudes & stulti erāt, ut cogi D tarēt solēnitatē sabbathi quodā tantę pietatis opere, quale erat infirmos curare, uiolādā esses si hos inq̄ Pharisæos in magistros haberetis, non admiraret, si adeo uiuidi & expediti ad res mundi & tam hebetes, ac tardi ad res diuinas essetis. Sed cum tot tot Euangelici sunt, qui suo exemplo & religioso ac sancto uiuendi modo, suaque cęlesti doctrina uos doceant, omnia huius seculi contemnere, & uere cœlestia acquirere, uos nihilominus ideo suis imperfecti; hoc magis mirandum et deplorandū e...

Subijcimus

B *Subijciunt ergo oculis Domini hydropicum.* Existimantes uno aut alio modo occasionem esse offerendam, qua illum possint destruere & euertere. At possumus hic dicere, quod sanctus Dauid ait. In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum, cognoscetur Dominus iudicia faciens. Recte enim S. Iob dixit de hoc superno Domino loquēs. Qui apprehendit sapientes in astutia sua. O insignē benignitatem & stupendam Christi Iesu mansuetudinem. Qui quamuis intelligeret, qua intentione lupi illi ipsum ad conuiuiū uocarent, ea tamen animi synceritate & candore usus est, ut quasi nihil horū intelligeret, & conuiuium eorum minime repudiaret, quia hydropicum sanare & eos a cæcitatis & superstitionis suę morbo liberare uolebat. Vbi ergo Christi pietas tanta est, ut mētes liuidas nō horteat, quin etiam & persecutoribus & æmulis suis per uerba & miracula prodesse intendit, oportet ut nos fideles illius uestigia sectemur. Ita D. Paulus de hoc etiam nos admonet, cum ait Noli uinci a malo, sed uince in bono malum. Ignis alio igne nō extinguitur, quin potius magis intenditur, si ergo illum extinguere uelis, oportet super ipsum aquam infundere, quæ ad illum extinguendum efficax est. Sic si proximus tuus ira & odio aduersus te inflammatur, & tu contra ipsum uelut ignis ad ipsum te confers, plus illum incendis, & peruertis, si uero benignus & mansuetus eum alloqueris, atque in ipsum beneficia confers, hoc uelut aqua est, qua ignem quem in corde suo retinet, facillime extingues. Oportet etiā fratres hic animaduertere, qualiter hydropicus iste ante oculos clemētissimi Iesu positus, integram & perfectam sanitatem est consecutus. In quo docemur debere nos ad hoc uniuersale refugiū in omnib. nostris angustiis, & afflictionib. confugere, ac cum propheta Daniele sic dicere. Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam & audi, aperi oculos tuos, & uide desolationem nostrā. Si addiscimus (fratres charissimi) nos ipsos ante oculos pijssimi Dei nostri proponere, ipse non solum ægritudines nostras extrahit, sed etiam animas nostras donis suis cœlestibus exornabit. Quis Patriarchę Iacob animum tribuit, ut coram fratre suo Esau apparere auderet? Antea cū frater eius pauper & inops erat, ab eo fugit, cum autem potens ac diues erat, & postquam ei minatus fuerat, cum ipso cōgreditur, unde ei tanta fortitudo? Ipse in sacro Genesis uolumine ait. Vidi Dominū facie ad faciem, & salua facta est anima mea. Coram Deo sese posuit, & cum eo lachrymis & suspiriis luctatus est, & inde illum animum & fortitudinem acquisiuit. Et tu S. Dauid, qualiter a potentissimo Rege Saule in suo regno & magno exercitu stipato cum esses pauper & sine potentia te defendisti? Ipse respondet, dicens. Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos, ipse est fons fortitudinis & totius uirtutis refugium. Heliotropium seu herba solaris, vulgo *Tornasol*, solis ortū (ut ait Plinius) mane expectat, & eius iter usque ad occasum ipsius insequitur, & satis manifeste apparet, illam ab ipso sole multas influentias accipere, in ea enim producitur rosa quædam adeo pulchra, ut solem ipsum cū suis radiis rubicundis in figuræ orbicularis modum præ se ferre uideatur. O anima Christiana, attende, ubi Dominus Sol iustitiæ effectus, quos producere solet in illis, qui cum animi affectione in diuino ipsius conspectu perseuerare sciunt, sapientissime effinxi. Consuesce igitur te coram hoc lucidissimo sole proponere, & in anima tua pulcherrimam quandam, & suiipsius effigiem transformabit. O sancte Moyses, vnde uenis tantis splendoribus circundatus, qui a facie tua tanquam radii oriūtur? Non enim solent homines talem splendorem ex se mittere? Ne miremini, quoniam ex monte Sinai, ubi cum Domino egi, descendi. Atque ita inquit sacer textus. Ignorabat, quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini. O fratres mei, ecquæ luces atque splendores bonorum exemplorum a nobis dimanarent, si frequēter ad orationis & contemplationis montem ascenderemus. Quapropter uos adiuro & obsecro, (id quod sæpe fecisse memini & in posterum faciam, nō enim deferiscar) ut saltim aliquam diei & noctis partem in hoc sancto exercitio impendatis.

Respōdēs autē Iesus dixit ad legis peritos & Pharisæos, Si licet Sabbatho curare: nemine interrogante respondit, nam abscondita cordis prorsus agnoscit. Vnde uerba eius

Marginalia: Psalm. 9; Ro. 12; Simile.; C; D; Dan. 9; A; Gen. 32; Psal. 24; B; Pli. lib. 18. c. 37; Diosco. li. 4. ca. 204.; C; D

A eius sunt illa Ieremiæ, scilicet, Prauum est cor hominis, & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda, & probans renes. Idcirco cogitationibus illorum, qui eum malitiose interrogabant hic etiam quæstione, Si licet sabbatho curare, diuinus respōdit O Christe summa patris sapientia, uideris Domine in hoc interrogare, an liceat charitatis opera exercere, ac si facultatem ad id faciendum postulans? Is uidetur esse mundi stylus. Nunc in more positum est, ut multi opus habeant facultatem petendi, ad bona opera exequenda, ad opera autem uanitatis

Iere. 7.

B minime, liberè enim illa exercere possunt. Vultis hoc experientia uidere? Ite ad rectores, & gubernatores cuiusque urbis, & dicite illis: Domini, hospitale quoddam ruinam minatur, & pauperes, qui ibi recipiuntur, magnam patiuntur necessitatem, tale pium opus in hac Republica necessarium est, tale monasterium incensum, & combustum est, his obsecro, necessitatib. siquidem uobis per facultates licet, prouidete, & consulite. Respondebunt ipsi: Oportet ad hæc bona opera Regem cōsulamus, & ab eo copiam impetremus. Si autem volūt tauros agitare, aut æquatis ha-

C stis certamen habere, aut alios profanos ludos exercere, ad hæc omnia nulla opus est facultate, libere illa agunt magnos sumptus ex ærario publico facientes, atque ita ad malum licentiam habent, ad bonū uerò minimè. Fateor quidem aliquas iustas esse causas, ob quas ciuitatum gubernatores facultatem postulent ad pietatis opera exercenda, sed eædem causæ, & multò plures extant, ut ipsi ad impendendum nummos in operibus vanis licentiam peterent, ne libertatem haberent, vt pro libito ærarium publicum in profanitatibus consumerent, Dico igitur. Dominum impræ

D sentiarum non postulasse facultatem ad opera pietatis exercenda, sed interrogasse, vtrū liceret die sabbatho ægrotos curare? Quisquis veteris Testamenti uolumina paulo diligētius euoluerit, nō satis mirari poterit, quanta cura Dominus sabbathi religionē cōmendauerit, maximè in sacro Exodi libro, ubi sic ait: Videte, vt sabbathum meum custodiatis, quia signum est inter me, & uos. Hoc est, publico signo volo, ut ab omnibus nationibus religionis meæ cultores, cæterisque hominibus disti-

Exo. 13.

miles agnoscamini. Atque ita hoc præceptum in cordibus quorundam religiosorum Iudæorum impressum est, vt ne arma quidem, quibus se ab inuasoribus tuerentur, die sabbathi capere auderent, priusque ab hostib. trucidari, quam sabbathū violare mallent, vt ex sacra scriptura manifeste patet. Cæterum cum Christus Dominus ait: Deus spiritus est, spiritualium etiam præcipuè virtutum hoc est, charitatis, & benignitatis iustitiæ, misericordiæ, & humilitatis, cæterarumque similium uirtutum est amator, cur ergo externam seruilium operū cessationem in die festo commendauit? Ad hoc respondemus hanc cessationem, & otiū non admodū Deo gratā esse, sed illud tamen officium esse illi gratissimum, quod sine aliorum vacatione commodè exerceri non potest. Hoc autē est mentis in Deum salutis & uitæ nostræ authorem eleuatio, quæ animum requirit vacantem, liberum, tranquillum, & ab omnibus non modo curis, sed et externis occupationibus expeditum. Ideo ipse Dñs ait: Vacate & videte, quoniam ego sum Deus. Ad hoc ergo dies festi diuina, & humana authoritate sanciti, & consecrati sunt, ut contractas cæteris diebus peccatorum sordes in illis expiemus. Sed væ,

1. Mac. 2.
Ioan. 4.

B

Psal. 45.

C væ, & millies væ, vsque adeo enim vulgus Christianorum Dei & ecclesiæ præceptum inuertit, vt nullo die licentius viuat. Vnde merito cum sancto Dauid clamare possumus: Tempus faciendi, Domine, dissipauerunt legem tuam, ubi alij transtulerunt: Tēpus faciendi Domino, & sic est in contextu Græco, & sic et legunt B. Augustinus & B. Hilarius. Et iuxta hanc translationem impræsentiarum significatur quod homines tempus Dei seruitio peculiariter dedicatum, & quando ipsi sese in eius laudibus atque alijs ipsius diuini amoris actibus exercere debebant,

Ps. 118.

August.

D frustra consumunt, eum offendentes & diuinam eius legem dissipantes. Hoc n. tempus ad epulas, ad conuiuia, & ad ludos præstolatur, in quib. sane ludis rixæ, & contentiones, & iuramenta, & periuria, & interdum etiā horrendæ blasphemiæ in Deum sanctosque iactantur. Dei etiam sacro festo puellæ se dal gentius comunt & ornāt, uarijsque pigmentis naturę colorem adulterant, ut formosus diaboli laqueus efficiantur, cum scriptum sit in sacro Ecclesia

S. Hilar.

stica

A stici libro: Propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. (Eccl. 9.) Hoc die adolescentulorum greges urbem inambulantes turpissima inter se colloquia miscent, & lasciuos oculos per cuncta eius loca circunducunt, quibus corrupto saltem affectu prauisq; desiderijs, animas suas polluant. Quis vero iustis lachrymis innumerabilium aliorum hominum abusum deflere queat, qui toto tempore, quo diuinum sacrificium festis diebus celebratur, à secularibus colloquijs non cessant, quiq; dum Dei verbum populo annunciatur, quo

B animæ suæ morbis, & saluti consulere deberent, simili modo garrire, ridere, & nugari cum magna totius populi offensione minimè desistunt? O gentem peruersam, ò animos tenebris, & densissima cæcitate oppressos: quæ obsecro uobis salutis spes reliqua erit, si quo tempore Dei verbo mala uestra curare deberetis, non modò non curatis, sed nouis etiam abominationibus cumulatis? O quam iustè nobis Dominus nunc dicere potest, quod

Isa. 1. per Prophetam Isaiam olim dixit, scilicet, Neomeniam, & sabbathum, & festiuitates alias non feram, iniqui sunt cætus ve-

C stri, calendas uestras & solẽnitates uestras odiuit anima mea, facta sunt mihi molesta, laboraui sustinens. Per immensam igitur summi Dei charitatem (fratres charissimi) vos obsecro, ne id, quod ad animarum vestrarum salutem institutũ fuit, hoc modo peruertere seu deprauare uelitis. Memento te, taliter Hebræos dies festos obseruasse, nos autem non sic, sed alio modo eos colere debere, illis nanque tanquam hominibus multis uoluptatibus deditis in hunc modum sanctus Moyses di-

Deu. 26 xit. Epulaberis in omnibus bonis, quæ dederit tibi Dominus Deus tuus, tu & filius

D tuus, & ancilla tua. Nunc tamen, quia nox præcessit, dies appropinquauit, (inquit

Ro. 13. B. Apostolus) non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs, sed induimini Dominũ Iesum Christum, & carnis curam ne feceritis (in desiderijs scilicet eius adimplendis.) Quapropter festa sanctis exercitijs spiritualibus, & operibus corporalibus pietatis obseruate, ægrotos pauperes visitantes, & eis medicinam adhibentes, siquidem creditis opus seruile non esse, sicut isti cæci Pharisæi credebant. Deus enim adeo amicus (A) est hominis, ut nolit festa sua, nec in minima re necessitati, & remedio eius præiudicare. In memoriam reuocate id, quod Beatus Apostolus ad Thessalonicenses scribens ait: (2. The. 2.) Veniet Antichristus in omni uirtute, & signis, & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis, his qui pereunt, eo quod charitatem veritatis non receperunt, ut salui fierent. Quid obsecro, his verbis formidabilius illis, qui duro, & incompassiuo sunt corde? Siquidem S. Apostolus inquit, illum execrandum, & maledictum hominem decepturum esse illos, qui charitatis doctrinam & amorem (B) proximi minimè receperunt. Notate quæso, quod nomen hic sacrosancto Euangelio imponitur. Animaduertite, quomodo illud doctrinam charitatis, & amoris erga proximum Sanctus Apostolus appellet, atq; Dominum in illos, qui illud cum animi affectione non acceperunt, & diligenter obseruarunt, sed impij & crudeles erga proximos suos extiterunt, esse animaduersurum, permittendo ipsos ab Antichristo decipi, & in quamplurimos errores atque hæreses incidere. Vere locus hic efficacissimus est, ut per illum intelligamus, quantum malum sit charitatis defectus erga egenos proximos. (C) Quoniam verò apud Pharisæos immane sacrilegium erat, ægrotos in sabbatho curare, ideo Dominus eis hanc quæstionem proposuit. *At illi tacuerunt.* Vt erãt crudeles & absq; charitate nec uerbis quidem huic pauperi infirmo fauere voluerunt. Qui pius est, pauperes verbis, & operibus tuetur, & adiuuat, quod si operibus non potest, saltim suauibus verbis consolatur, sicuti sanctus Elisæus fecisse legitur, qui cum temporalibus bonis careret, hospitæ suæ dixit. Nunquid habes negocium; & vis, ut loquar regi siue principi militiæ? (4. Re. 4.) Siquidem (D) illi operibus opem ferre non poterat, saltim sermonibus ei auxiliari volebat. Sic serui Dei facere debent, qui ijs, quæ possident, pauperes, & eorum causas tueri debent, pro ipsis corã Regibus, & magnatib. intercedentes. Et hoc est, quod D. Paulus ad Corinthios scribens, testatur, dicens: (2. Co. 6.) Sicut egentes, multos autem locupletantes. Si egentes sunt, qualiter alios ditare possunt? Postulantes deprecantes, atque intercedentes pro illis coram potentibus.

isti

A Isti autem Pharisæi, quoniam nullum charitatis uestigium habebant tacuerunt. De quibus uenerabilis Beda sic ait. Tacuerunt, quia quidquid dixissent, contra se dictum fuisset. Si enim quæstioni annuissent, posset eis obiici ergo quare obseruatis? Si autem renuissent, tunc hoc efficacissimo argumento possent conuinci. *Cuius uestrum asinus aut bos in puteum cadit, & non continuo extrahet illum die sabbathi?* Et qui de fine dubio conuincti fuerunt, cum Dominus ipsis tacentibus hoc proposuit. Atque ita statim in sacro textu sequitur. *Et non poterant ad hæc respondere.* Animaduertite ad quantam isti miserrimi

Bed. sup hunc locum.

B homines in pœnam suorum delictorum deuenere cæcitatem. Cum enim constet, charitatis legem ab omnipotenti Deo non ad brutorum, sed ad hominum salutem latam fuisse, isti ita obcæcati erant, ut eam erga pecudes non autem erga homines seruandam esse discernerent, siquidem periclitãtes boues cum summo labore in sabbatho curandos, homines uero negligendos esse iudicabant. Quo quid dementius, quod a pietate humana magis alienum esse poterat? Sed proh dolor, proh dolor, in quot Christianis hodie alia longe maior

C cæcitas reperitur. Quam multi enim sunt, qui maiorem iumentorum suorum, quam animarum suarum curam gerunt. Idcirco Beatus Bernardus hanc calamitatem deplorans, sic ait. Cadit asinus, & est qui subleuet, perit anima, & non est qui recogitet. D. Augustinus explicans illa Genesis uerba Vallis syluestris habebat multos puteos bituminis, inquit, Per hãc uallem mũdus significatur in quo sunt multi bituminis putei, qui sunt uitia, quæ peccatores ita apprehendunt, & alligant, ut sicut bos, si in puteum cadit inde per se exire non potest,

B. Bern.

D Aug. su. Gen. 40.

D nisi adiuuetur, ita peccator per se a suo scelere exire minime queat, eit que infœlix adeo erga se crudelis, ut boni remedium diligentes inquirens, sibi illud nequaquam procurat. Deplora igitur frater, & cum Regio Propheta dicito: Saluũ me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ usque ad animam meam, infixus sum in limo profundi & non est substantia. Animaduertite, quomodo in limo peccati infixus sis, & quo modo in te non est pcipua substantia, ut dicet, diuina gratia, quę animã tuam sustentabat, instanter a Domino postula, ut te à

Simile. Psal. 60.

luto peccati separet & euellat, ac tibi cœlestem illam substantiam, qua reuiuiscas, communicet. A

Videns igitur clementissimus Dominus quæstioni suæ Pharisęos non respondere, *apprehensum* (scilicet hydropicum) *sanauit, ac dimisit eum.* O immensam Dei pietatem, quis adeo lapideus est, qui eam considerans, ipsius Dei amore non liquescat? Cibum dimisit bonus Iesus, a mensa surrexit, & ægrorum apprehendit, atque sanauit. Quis nostrum somnum aut mensam relinquit, ut infirmis pauperibus inseruiat? O ignauia nostra, quantum, & quam B amplum sibi uendicauit imperium: ob oculos habeamus, obsecro, ubiq. exemplũ hoc præclarum, quod nobis reliquit diuinus Saluator, & uerbis illius numquam obliuiscamur dicentis. Quod uni ex minimis Matt. 25. meis fecistis, mihi fecistis. Alios cælestis medicus non tantum suo uerbo curabat, uerum etiam sui uestimenti tactu sanos reddebat, hunc autem dextera apprehendit. In quo insinuauit, hunc morbum magnum ac difficilem esse, siquidem ad illum curandum manu vsus fuit. Nec hoc admiremini vt. n. Christus verus Saluator mundi verbum diuinum erat, etiam tacens loquebatur & docebat, & quoniam hic hydropicus C auarum significabat, ipsi non uerbis, sed manibus remedium adhibet, non quod verba eius ad hanc ęgritudinem expellendam sicut ad cæteras tam potentia non essent, (illis enim mortuos suscitabat) sed ad significandum quam difficulter cor ab auaritia & cupiditate semel ligatum curetur. Cum aliquis magno & incurabili morbo laborat, dicere soles: Magna profecto ægritudo hæc est, si Deus manum suam ei non adhibet, ægrotum hunc mortuum reputare possumus. Ideo S. Dauid, ad significandum ingens mundi malum, dicebat: Emitte manum tuam de alto. Quasi diceret: Si tu Domine manum tuam non admoues, mundus funditus peribit. O execranda & maledicta auaritia, quas strages in mundo facis, postquam semel alicuius animum occupasti, ita vt si Deus manum suam non adhibeat, frustra profecto laboretur. Omnes nominis tui possessores, qui non pauci sunt, merito hydropici vocantur, quando quidem flagrantissima diuitiarum siti opprimuntur, quid, obsecro, diceretis de illo, qui iter faciens, æstu fatigatus, defes- D

Simile.

sus,

A sus,& sitibundus, uidens alium viatorem sudantem, ad eum anhelans, & maxima cum anxietate accederet, sudorem vultus eius bibere volens? O quam uehementem sitim huiusmodi homo pateretur, siquidem alterius viatoris sudorem bibere non dubitet. Nonne uides hunc sudorem tibi nocere posse, & forsan mortis causam futurum esse? Non aliud, inquit, facere possum, siquidem Ingenti siti moribundus opprimor. In hunc modum auari tanta siti diuitiarum & cupiditate uexantur, ut pauperum sudores bibere non dubitent.

B Quantum miser agricola per totum integrum annum in sudore uultus sui comparauit, idipsum tu, ô auare, una fraude & uersutia atque vno die bibis. Diximus, quamplurimos esse auaros, quoniam ita S.

Iere. 6. Ieremias testatur, dicens. Omnes a maiori vsque ad minorem auaritię student, a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Omnes inquit, hanc inexplebilem

Arist. 3. Ethico. sitim habent, de qua Aristoteles ait. Appetitus diuitiarum appetit in infinitum. Hoc non carent aliqui religiosi, quorum nunquam desiderium expletur optandi plurimas suis monasteriis diuitias, & id sanctum esse existimant. Isti uelut hydropici bibūt aquam mulsam, uidelicet, liquorem

Simile. aqua, & melle confectum. Hispane, *Aloia*. Et sicut aqua melli coniuncta, quamuis degustetur, non sentitur, sic isti auaritiam

C non sentiunt, & ipsam quodammodo contegunt, dicentes, se illa omnia ad monasterium suum atque ad seruitium Dei desiderare. Quibus illud Prophetæ Habacuc dici

Haba. 2 potest. Vę qui congregant auaritiam malam domui suæ. Auaritia religiosorum peculiariter improba & detestanda appellari potest, quoniam sub specie boni exercetur, atque ita difficilius agnoscitur, & difficillime curatur. Hydropici etiam sunt aliqui sacerdotes, qui nunquam multitudine beneficiorum, præbendarum, ac dignitatum saturantur. Isti velut Tartari sanguinem

D bibunt, quoniam insatiabilem sitim suam beneficijs ecclesiasticis, quę sanguine Christi fundantur, extinguere contendunt. Quibus etiam illud Prophetæ Haba-

Haba. 2 cuc exprobrare possumus. Væ ei, qui multiplicat non sua. Hydropici etiam sunt quamplurimi nobiles ac potentes huius seculi, qui cum subditis suis crudeliter agētes ipsorum diuitias, tyrannice usurpaut.

Super quos maledictio illa Deuteronomij

Deu. 32 cadet, ubi dicitur: Maledictus qui transgrēditur terminos alienos, & omnis populus dicat, Amen. Isti vinum, quod inebriat, videlicet, pompam & gloriam mundanam, bibunt, quæ illos amentes & insanos reddit. De quibus Sanct. Isaias ait. Væ qui potentes estis ad bibendum uinum. Isa. 5. Hydropici etiam sunt aduocati, cum quibus & scribæ & procuratores atque alij iustitiæ ministri, numerantur. In horum officio ac munere unum satis periculosum & etiam diabolicum experimur, scilicet, quod B quamuis causa litis, seu contentio iniusta sit si pecunia adsit, nunquam ei aduocatus deficiet. Ad Deus uos ab officio auertetat, quod homines desiderare facit, ut in Republica non sit pax, quod profecto ingens malum est. In Prouerbijs enim dicitur: Sex sunt, quæ odit Dominus, & se- Prou. 6. ptimum detestatur anima eius, scilicet, eum, qui seminat inter fratres discordias, & idem de eo dicendum est, qui eas desiderat, quique ipsis obuiam ire potest, litigantem admonens de iniustitia ipsarum, C & id non facit. Quid amplius de hoc dicam? Hoc unum pro comperto habere, nunquam in sanctorum calendario aliquem aduocatum fuisse repertum, nisi solum unum, qui pauperum causis egit. Et hic Iesus Christus est, de quo D. Ioannes inquit: Aduocatum habemus apud patrem, Dominum nostrum Iesum Christum, quem plurimi ex istis aduocatis non imitantur, qui lites ita differunt & prorogant, ut quanuis miser litigator ius obtineat, omne tamen commodum & emolumentum in ipsorum, atque scribatum D domibus remaneat plus namque ipse litigans cum illis consumpsit, quam fuit utilitas & commodum, quod ex liter. præter suum laborem reportauit. Isti hydropici iusculum auro cōditum bibunt Hispane, *Caldo esforçado conoro* Si enim eorum manus nummis aureis non imples, statim animo cadunt, & a lite deficiunt. Quibus etiam illud prouerbiorum dici potest: Qui calumniantur pauperem, ut augeant diuitias suas. Prou. 22 Nam hoc animo atque intentione multi eorum literis operam dant, & rationes quærunt, ut miserum pauperem facultatibus & peculio spolient. Hydropici etiam sunt medici. Isti aquam stillatiuam bibunt, marsupia enim pauperū ęgrotorum

A torum exhauriunt: dico pauperum, quoniam diuites eis contribuere, rationi consentaneum est. De his illud prouerbiorum dici potest: Semitæ omnis auari animas possidentium rapiunt. Vitas a pauperibus eripiunt, siquidem ab eis substantiam, videlicet, nummos, quibus in ægritudine sustentandi erant, tyrannice extorquent. Hydropici etiam sunt mercatores, qui mēdacijs, technis, uersutijs, uersuris, fraudibus, & (quod peius est) diabolicis vsuris dinites fiunt. Isti liquorem quendam nocant muscellum, vulgo, *Claretè*, bibunt, nam clare, & manifeste furantur, & clare etiam in infernum proficiscuntur. In aliquibus locis

Prou. 1.

B etiam nobiles usuras committunt, sed nō in hac urbe, quoniam proh dolor, ne obolum quidem habent. Omnia enim in ludis atque alus uanitatibus consumunt.

Eccl. 10 De his usurarijs illud Ecclesiastici dici potest: Auaro nihil est scelestius, nihil est iniquius, quam amare pecuniam: hic enim & animam suam uenalem habet. Quod igitur his hydropicis medicamentum adhibebimus? Hoc ipsum certe, quod nobis hic hydropicus Euangelii ostendit, cum se ante uerum animarum atque morborum omnium medicum præsentem exhi-

C buit. Hic enim ab eo non quidem uerbis sed miseriæ suæ ostensione & uehementi desiderio salutem petebat, quod genus petitionis (vt docet B. Thom.) Deo gratissimum est. Sic igitur uos ipsos, fratres, huius hydropici exemplo ante cælestem medicum constituite, ut tot mala animarum uestrarum curare dignetur. Vbi ergo Dominus superstitionis morbum, quo Pharisæi laborabant adhibita ratione sanare aggressus est, aliud multo grauius ambitionis malum quo ægrotabant, proposita quadam parabola, curare voluit.

D. Th 2. 2. q. 83. art. 12.

Ait ergo: *Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco*, & cætera, quæ sequuntur usque, *Quia omnis qui*

D *se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* Super hoc notandum est, cælestem Magistrum urbanitatem & illū ordinem, qui in congregationibus seruari solet, non hic prohibere, quia urbanitas hæc quamcunque Rempublicam seu congregationem summopere illustrat, qua deficiente omnia Babylon cōfusio sunt, Ratio enim postulat ut ordo sit, & principalia sedilia atque loca principalioribus & qui

dignitate preeminēt, tribuantur: nec aliud A iustitia distributiua permittit. Et D. Paulus ad Romanos scribens, sic ait: Reddite omnibus debita, cui honorem, honorem: cui tributum, tributum. Et in Ecclesiastici uolumine dicitur; Sapiens in populo hereditabit honorem. Quemadmodum contra ius & æquitatem est, Regi tributum non soluere, ita contra ius & æquitatem est, honorem & primum locum ab eo, cui debetur auferri. Nam inter Angelos in cælorum regno ordo reperitur, de inferno autem inquit S. Iob. Vbi nullus ordo. Ex quo fit, illas Respublicas, in quibus omnes æquales esse nolunt, nullamque rationem senectutis, literarum ac nobilitatis B habent, inferni esse uiua exemplaria. Quæ enim sunt, a Deo ordinata sunt, inquit beatus Apostolus. Ex eo vero quod hic ordo atque vrbanitas non seruatur, plurimæ discordiæ & contentiones ubique oriuntur. Inter ea autem quæ in hac re dominus persuadere contendit, unum est, quod nobiles vrbaniter alios inuitare uelint, *Vsando con ellos de cumplimiento, de buena crianca*, Vrbanitas namque amoris causa est Atque ita Diuus Paulus ait; Charitate fraternitatis inuicem diligentes, honore inuicem præuenientes. Hac enim inuitatione, idest, C *comedimiento*, quamuis alius oblatum locum non sit acceptaturus, eo fauore, tanta lætitia afficietur, vt in posterum maiori te amore prosequatur.

Ro. 13.

Eccl. 37

Iob 10.

Ro. 13.

Ro. 12.

Valde etiam hic notandum est, non dixisse Dominum. Qui exaltatur, humiliabitur, sed; Qui se exaltat. Nam qui dignitatem absque aliqua negociatione, sed duntaxat per obediētiam accipit, si ea dignus est, non malum, quin potius meritorium esse reputatur. Dicimus absque negociatione eius, quoniam eo ipso quod ad illam adquirendam ambitionibus utitur, se ipsum exaltat, dicente philosopho; Honor D est præmium uirtutis, & per consequens non debetur ambitiosis. In huius rei signum Augustinus narrat potentes Romanos duo templa coniuncta ædificasse, quorum alterum Deæ Virtutis, alterum vero Deæ Honoris consecratum erat, ita vt ad templum Deæ Honoris ingredi nō liceret, nisi per templum Virtutis. In quo significabant eum, qui uirtutem non habet, honore aut dignitate minime dignū esse. Vnde idem beatus Augustinus ait,

D. Aug. li. 4 de ciuit. Dei.

Supe-

A Superiori locus, sine quo communitas re
gi non potest, etsi administretur, ut decet,
indecenter tamen appetitur. Et beatus
D. Tho. Thomas egregie docet, satis periculosum
2. 2. qō. esse actum episcopalē desiderare, eo quod
185. ar- ei annexa est dignitas. Hinc uehementer
tic. 1. aurea uerba eiusdem Diui Augustini no-
B. Aug. tanda sunt. Otium, inquit, sanctum quæ-
li. 19. de rit charitas ueritatis, negotium iustum su
ciu. Dei scipit necessitas charitatis, quam sarcinam
cap. 19. si nullus imponit, percipiendæ, atque in-
tuendę uacandum est ueritati: si autem im
ponitur, sustinenda est propter charitatis
necessitatem. Et cum hoc merebitur quis
B diuinam gratiam qua comparatur gloria,
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

DOMINICA XVII. post Pentecosten.

Concio I.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi, & interrogauit unus ex eis legis
C *doctor tentans eum. Matt. 22.*

DOctores & sapientes absque virtute & amore Dei sacrosanctæ Ecclesiæ maxime nociui & perniciosi sunt, vt egregie Beatus Paulus docet, de quibusdam Iudæis ad fidem nouiter conuersis loquens, qui se sapientes esse iactabant, & iuxta sapientiam suam nō operabantur, sed de seipsis alijs malum exemplum præbebant. Gentiles autem uidentes Christianos non operantes iuxta
D ea, quę docebant, magis in infidelitate sua confirmabantur, ac sacrosanctum Euangelium mendacium esse reputabant, & ita sanctissimum Dei nomen blasphemabāt. Idcirco in eos sic inuehitur; Si autem tu Iudæus cognominaris, (idest, si te iactas ex tribu Iuda originem trahere, ex qua Iesus Christus Filius Dei secundum carnem ortum duxit) quiescis in lege, (hoc est, in tam sancta lege & ab omni errore tam immuni, qualis est lex Euangelica, uiuis) & gloriaris in Deo, (id est, summæ tibi glo-
riæ ducis, habere ueram Dei cognitionem, A
qualiter ipse Deus sit honorandus ac diligendus) & nosti uoluntatem eius, & probas utiliora instructus per legem, (hoc est, tanta sapientia polles, ut illa, quæ in lege magis aut minus obligent, & quæ plus aut minus meritoria sunt, discernere scias,) & confidis teipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, eruditorē insipientium, magistrum infantium, habētem formam scientiæ & ueritatis in lege, (hoc est, & cum gloriaris te esse ducem, lumen, magistrum, & doctorem infidelium atque ignorantium) & gloriaris etiam te
habere formam scientiæ & ueritatis, (hoc B
est, perfectionem scientiæ in docendo ueritatem) & iuxta ea, quæ doces non operaris, magna profecto confusio tua est, cum tot rationes habeas, quæ te ad bonitatem moueant, tu ipse improbus sis, & aliter doceas, quàm operaris. Qui ergo alium doces teipsum non doces? Qui prædicas non furandum, furaris? Qui dicis non mœchandum, mœcharis? Qui in lege Domini gloriaris, per præuaricationem legis Deum inhonoras? O uerba terribilia? O asperrimam reprehensionem in prælatos, magistros, & prædicatores, qui per præuaricatio-
nem Deum inhonorant. Nam peccare est C
propriam uoluntatem, Dei uoluntati anteponere, sicut & seruire, est uoluntatem Dei propriæ præferre. Deo autem magna in hoc fit iniuria, hinc enim oritur id, quod statim sequitur, scilicet, Nomen Dei per uos blasphematur inter gentes. Sed dicet aliquis. Miror maxime, quod cum homines prudentes sint, suos deprauatos appetitus sequantur, & tentationes suas non uincant, sapientia enim homines potentes fa-
cit. Atque ita ubi nos legimus. Elige uiros Exo. 18.
sapientes, alii transtulerunt. Elige uiros potentes, & sic est in contextu Græco & in
paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur, D
idem esse dicere sapientes, quod potentes. Qualiter ergo multi sapientes ita se supe-
rari sinunt, & tantam fragilitatem in suo i. Co. 15.
uiuendi modo ostendunt? Phil 4.

Ad hoc respondeo, uitā sapientiæ, & id, D. Tho.
quod ei uigorem tribuit, esse diuinam gra 3. par. q.
tiam, sine qua sapientia mortua est. Idcir- 70. ar. 4.
co D. Paulus ad Corinthios scribēs, dixit. in Cor.
Gratia Dei sum id quod sum, & alibi. Om & 1. 2. q.
nia (inquit) possum in eo, qui me cōfortat, 12. ar. 3.
Vnde perquàm docte ait D. Tho. minimā in cor.
gratiam

A gratiam posse cuilibet concupiscentiæ resistere, & omne peccatum mortale, quod committitur in transgressione mandatorum Dei, vitare. Hinc intelligetis, quare sacra scriptura sæpenumero uictoriam, quã Christus Redemptor noster de dæmone ac de peccatis reportauit, exaggerat, vt cũ
Apoc. 5. in Apocalypsi ait: Vicit leo de tribu Iuda.
& 17. Et ibidem, Agnus uincet illos, quoniam
Ioan. 16 Dominus dominorum est, & Rex regum. Et alibi idem Dominus inquit, Confidite, ego uici mundum. Prima enim facie uile & abiectum esse uidebatur, filium Dei de hoc laudari, cũ eius potestas omnium dæ-
B monum uires ac fortitudinem longe superet. Sed tamen quia omnis hæc superni ducis Iesu Christi uictoria in uiribus & gratia, quam ipsemet nobis meruit, nititur, ut nos etiam uictoriam consequeremur, hoc mirabile est, scilicet, in membris debili carne & ossibus compactis tantam esse fortitudinem, ut omnia, quæ natura renuit, facile cõtemnat & aspernetur, atque ita omnes uictoriæ Iesu Christo totius gratiæ fonti, præcipue tribuuntur. Quoniam tamen peccatores licet scientia polleant gratiam tamen non habent, idcirco debiles
Iere. 10. sunt, & miserrime superantur. De huius-
C modi inquit Sanctus Ieremias: Stultus factus est omnis homo a scientia sua. O incommutabilis Deus, quid est hoc? Nunquid libedine homo niger efficitur, & calore frigescit, hoc est, scientia imprudens redditur? Ita sane, quoniam sapiens sine Deo ab ipsa sapientia occasionem sumit, vt superbus fiat, tyrannus ac malitiolus, & vt proximis suis fraudulẽter noceat, quod quidem maxima insania est. Nonne uobis insanus uidetur ille, qui ex re tam excellenti tamque præclara, qualis est sapientia, gladium acutum efficit, quo se atque alios interimat? In hanc miseriam deue-
D nit infœlix ille legis doctor, de quo sacrosanctum Euangelium in præsentiarum agit, cuius occasione hæc omnia diximus. Iste cuiusdam turmæ Pharisæorum dux factus cum illis uelut lupis ad mansuetissimum agnum Iesum Christum mordendum accesserunt. Deus nos (fratres mei) a tanto malo eripiat. Qui literis operam datis, dominum obsecrate, & ab eo summis precibus contendite, ut uos ueros sapientes efficiat, uestramque scientiam sua diuina gratia uiuificet, uos autem quãtum in

vobis fuerit, ad hoc uos ipsos disponite, in A
duobus libris, quos ego dicam, continuo legentes. Alter est propria conscientia, cuius tria folia præcipue lectitabit is, attente quilibet uestrum considerans, qui fuerit, quis est, & quis erit. O quantum utilitatis, & commodi ex uera sapientia perciperes, si sæpenumero tibi in mentem ueniret, quam male prætecitum tempus consumpsisti, & quoties in eo creatorem tuum offendisti, atque amaritudine cordis hoc deplorares, quo perlecto foliũ secundum aggredereris, animo euoluens quam imperfectus, & miserijs plenus nunc es: tandem tertium euolueres, maximo timore dicẽs: B
Heu mihi, quid in posterum de me erit? Si plurimi, qui cum sanctitate inceperunt, in fœliciter uitam suam finierunt, ego, qui iam improbe cœpi, & tam parum in uirtute profeci, quo perueniam? Deus ergo frater, illuminet, ut huius libri hæc tria folia scias perscrutari, a qua lectione singulare tuo spiritui commodum resultabit. Alter liber est Iesus Christus Dei filius, Cruci affixus, & in omnibus membris suis cruciatus, liber inquam duorum foliorum humanitatis, uidelicet, ac diuinitatis. Prius in eius sacratissima humanitate legere debes, contemplans paupertatem in qua na- C
tus est, & usque ad mortem vixit, obedientiam, humilitatem, charitatem atque alias singulares uirtutes, quæ in eo clarissime enituerunt, contemplans etiam quanta liberalitate amantissimus ille tuus sponsus omnem sanguinem suum pro te effudit, & nunc, si ad salutem cuiusque animæ opus esset, iterum libentissime effunderet. Postquam uero hoc folium euolueris, aliud, videlicet, diuinitatem eius diligentissime peruoluta, considerans, eum, qui hæc omnia pro te passus est, Deum infinitæ gloriæ esse atque maiestatis. O fœlicem illum ac nimium fœlicem, qui partem diei ac no- D
ctis scit in his vtilissimis lectionibus consumere, superãs continuo impij Sathanæ contradictiones, qui omnibus uiis ac modis hæc sancta exercitia impedire contendit. Quidam crudelis tyrannus nomine Naas (vt sacra refert historia) inimicis 1. Re. 11
suis sic dixisse legitur: In hoc feriam uobiscum fœdus, ut eruam omnium uestrum oculos dextros. Hoc etiã infestissimus Sathanas intendit. Nam cum interior homo duos oculos habeat, alterum, quo cœlestia

A contemplatur, alterum uero quo corporalia intuetur, ipse dæmon ita eum peruertere conatur, ut solum oculos habeat ad terrena inspicienda, ad cælestia autem penitus sit ipsis oculis priuatus. Ideo sanctus Isa. 52. Isaias inquit. Excutere de puluere, consurge, sede Ierusalem. Idest. Excute hos terrenos affectus, & erigere, atque a rebus terrenis erectus, sede in rerum æternalium contemplatione, & ita in amore earum inflammaberis, & tandem ueram sapientiam cōsequeris.

Antequam isti Pharisæi ad Dominum accederent, iam prius Sadducæi, *Qui dicunt non esse resurrectionem.* B Ad ipsum accesserant, quæstionem proponentes de muliere quæ septem uiris nupserat, & interrogabant eum, cuius uxor ex illis septem in uniuersali resurrectione futura erat? Quibus ipse Dominus respōdit. *Erratis nescientes scripturas, nec virtutem Dei. In resurrectione enim nec nubent nec nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in cœlo.* O rem admirabilem. Psal. 48. Ecce qualiter ille, de quo S. Dauid inquit. Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis, in cælo sicut angelus futurus est. Non inquit, Cōparatus est iumento, sed iumētis, quoniam C omnes ferarum & brutorum bestialitates in misero homine inclusæ esse uidentur, videlicet, leonis crudelitas, lupi uoracitas, ursi turpitudo, vulpium astutiæ atque calliditates &c. Rom. 8. Quapropter merito D. Paulus inquit; Fratres debitores sumus non carni, ut secundum carnem uiuamus, si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Quasi diceret; Nescio quomodo ita euigilatis in carne vestra, delicijs ac volupatib. afficienda, etenim parum admodum ei debetis, & si uiuitis eius appetitibus satisfacientes, in æternum moriemini, sicut illi, Psal. 72. de quibus regius propheta dixit. Transierunt in affectum cordis, idest, in bruta animantia conuersi sunt. D Nam sese a passionis impetu & non a ratione duci & gubernari permiserunt. Quocirca si angelis in cælo similes esse cupimus, totis uirib. contēdamus a carnis passionibus minime gubernari, illa enim etiam in iustis ac pijs uiris, qui eam opprimere & domare conantur rebellis & immunda esse solet. Simile. Cū nobilis eques pretiosum equum, & furibundum habet, ipsum quotidie suis famulis strigere & mundare iubet, & cum ei placet, illū pretioso stragulo insternere, & fræ A no, tintinabulis argēteis, atq. alijs phaleris adornari imperat, & in ipsum ascendit, & dum coram illa, cuius amore flagrat, incipit spatiari, ecce equus in conspectu charissimæ immunditias è corpore suo mittit. Videte, obsecro quo peruenit equi compositio, & ornatus. Denique fecit, ut iumentū rationis expers. In hunc modum caro uestra est, quæ, cum magis domitam & spiritui subiectam, ac bonis morib. plus adornatam esse existimatis, rempore, quo orationi uacatis, aut sacerdos rem sacram facere, uel quis sacram Eucharistiam sumere vult, tunc ipsa stimulos quosdam immūdos ac turpissimos ex se producit, quos & B vos fateri coram sacerdote, & ipse eos audire, erubescitis. Idcirco merito diuinus Psalmographus ait; Ps. 136. Filia Babylonis misera, beatus, qui retribuit tibi retributionem, q̃ retribuisti nobis. Quæ uerba miseræ carni filię cōfusionis applicari possunt, est. n. phrasis Hebręa, rem illam, in qua maxima confusio est, filiam Babylonis appellare.

Pharisæi autem audientes, quod silentiū imposuisset (sc. licet Dominus) *Sadducæis, conuenerunt in vnum*, Vt omues simul in eum irruerent. Super quod B. Hierony in- C quit; B. Hier. sup hūc locum. Pharisæi & Sadducæi, qui inter se pugnabant, ad tentandum Christū pari mente consentiunt. Hoc idem ad pedem (vt aiunt literæ) his infaustis temporib. apud impios hæreticos contingit, qui licet inter se ob diuersitatem hęresum contrarij sint, (eo enim miseriæ isti deuenerunt, ut in eadem domo patres diuersas a filijs hæreses sequantur, & frater aliam ab alio fratre sectam amplectatur) tamen omnes vnanimiter sacrosanctam Dei Ecclesiam persequūtur. In quo illud prophetæ Isaiæ adimple Isa 9. tur. Succensa est (inquit) quasi ignis impietas, veprem & spinam uorabit, & succendetur in densitate saltus, & conuoluetur D superbia fumi. In ira Domini exercituū conturbata est terra, & erit populus quasi esca ignis, vir fratri suo non parcet. Vnusquisque carnem brachij sui uorabit. Manasses Ephraim, & Ephraim Manassem, simul ipsi contra Iudam. O immense Deus, & qualiter hoc in plurimis regnis, quæ ab hinc paucis temporib. Catholicam amplectabātur fidem, adimpletum videmus. At qm̄ spinæ & tribuli erant regna ista, ob innumera & horrenda scelera, q̃ perpetrabāt,

ignis

A ignis tantæ impietatis & tot hæresum ea ita apprehendit & incendit, ut propter diuersitatem hæresum, ipsi parentes filios, & fratres adinuicem seipsos corrodant. dilacerent ac deuorent, & ipsi simul contra Iudam, uidelicet, contra Iesum Christum, qui ex tribu Iuda secundum carnem ortus est. Faxit Deus optimus maximus, ut ad hoc tam necessarium negotiũ (fratres mei,) aduertatis, & intelligatis, quod quia homines uepres & spinæ sunt, succensa est in eis, quasi ignis impietas, B hoc est, in pœnam suorum horribilium scelerum seipsos peruerterunt, & hæretici facti, sunt: cognita autem causa, vnde tantum malum oritur, vestras conscientias ne in illud incidatis, emundare & abstergere laboretis. Si esset pestis, & causam eius intelligeretis, omni cura & uigilantia ab illa vos ipsos euertere contenderetis. Idcirco, siquidem hæc spiritualis pestis a superbia, ambitione, luxuria, & cupiditate &c. oritur, multo maiori cura & solicitudine oportet uos hæc oĩa mala omnino deponere: & siquidem hæretici contra Iesum Christum & eius sacrosanctam sponsam Ecclesiam vnanimes fiunt, nos etiam singulari amore, spiritu, & efficacia ad eius honorem defendendum & pro eo propugnandum simul conueniamus. Quando duo canes rabido impetu inter se rixantur, & adinuicem sese mordent, si cum in hoc conflictu sunt, lupum, in ore ouem portantem transire vident, statim pugnam relinquunt, & ipsum vno animo, ut prędã deponat, insectantur. Sic his temporibus, siquidem videmus infernalem lupum regna Germaniæ, Vngariæ, Angliæ, & Flandriæ, & magnam Galliæ partem in ore portantem, oportet nos lites, contentiones, factiones, atque alia huiusmodi relinquere: & omnes uno animo & uoluntate hunc crudelissimum lupum lachrimis, suspirijs, ieiunijs, cilicijs, atque orationibus, ne tantum illis miseris animabus damnum inferat, persequamur. Nam hæc sunt pręcipua arma quibus nos ab illis infestissimis hæreticorum regnis, qui tanta rabie sacrosanctam Ecclesiam euertere conantur, tueri ac defendere valebimus.

Simile.

Simile.

D

1.Re 4. Cum filij Israel (ut sacra refert historia) a Philistæis in quodam prælio superarentur, iterum cum illis bellum committere decreuerunt, secum arcam Domini, ut ipsos defenderet, portantes, sed factum est, A vt iterum vincerentur capta Domini arca & interfectis sacerdotibus. Videns autem ingentem stragem, quam Philistijm in Hebræis fecerant, ait Samuel ad uniuersam domum Israel, (inquit sacer textus.) Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio uestr, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistiim. Ipsi autem dictis Prophetæ obtemperauerunt, & deos alienos a se abiecerunt, hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, in signum quod quem B admodum aquam ex illis uasis effundebant, ita a cordibus suis iniquitatem expellebant. Et ieiunauerunt in die illa, atque dixerunt. Tibi peccauimus Domine: quibus peractis statim uictoriam reportauerunt. antequam peccata a se expellerent, & ueram pęnitentiam agerent, nihil eis profuit, arcam testamenti secum portasse. Sic nunc (fratres mei) plurimas supplicationes, seu litanias facimus, sacrosanctum C Altaris sacramentum a sacrariis educimus & illud in Ecclesijs ad suscitandum deuotionem nostram publice reponimus, & nihilominus fere semper uincimur: hæretici uero & infideles Barbari de nobis victoriam cum opprobio nostro consequuntur. Huius autem rei causa est, quoniam malitiam & iniquitatem a cordib. nostris per ueram pœnitentiam non auertimus, quin potius continuo in nostris idololatrijs perseueramus, detestanda vitia sicut Deos adorantes Conuertimini igitur uere ad Dominum (fratres mei) & ueram omnium peccatorum uestrorum pœnitentiã agite, & hoc modo supplicationes, quas facimus, sanctę cæremoniæ, quibus utimur; nobis proderunt ad iram Dei optimi maximi placandam, ac ne hostium nostrorum infidelium contradictiones nobis non D preualeant.

1.Re.7.

Iere.21.

Accesserunt ergo ad Iesum Pharisæi. Et sceleratus doctor uelut malitiæ dux quæstionem pro omnibus proposuit. *Et tentãs eum dixit. Magister, quod est mandatum magnũ in lege? Ait illi Iesus. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota aĩa tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximũ & primum mandatum.* Dominus in hoc pręcepto tot conditiones apposuit, ut aliqui dixerint, ipsum Deum illud, dedisse, ut

A in alio mūdo adimplerent, in hoc enim impossibile uidetur, posse adimpleri, eo quod tot tantasque conditiones in se includit, & nos adeo ad id malum proni & procliues sumus. Sed hoc falsum est, & a ueritate alienum: nam in gloria iusti aliqua lege nequaquam astringentur. Vbi primum enim iustus in cœlum ingreditur, illico intellectus eius quodam mirabili artificio, quod lumen gloriæ dicitur, eleuatur, ut ita eleuatus, possit Deum, sicuti est in sua essentia & existentia, uidere atque intelligere, quem postquam idem intellectus percipit, adeo efficaciter ipsum volun
B tas apprehendit, ut nullo modo retrocedere queat, quoniam in Deo nullum defectum inuenit. Et cum cum necessario uoluntas diligat, (ut egregie docet D Tho
D.Tho. mas) statim necessario sequitur possessio,
1.2.q.5. Et cum memoria illum possideat, necessa-
artic. 4. rio ipse possidens delectatur. Et cum perfruitionem delectatur, necessario cor quiescit. Et cum quiescit, per satisfationem & adimpletionem omnium desideriorum, necessario anima beatificatur, eo quod ipsa coram omnibus bonis est, & ab omnibus malis, abest. Et ubi tam felix necessitas futura est, præcepto non opus erit, nec etiam necessarium erit Dominum beato iubere, ut ipsum toto corde diligat. Et siquidem ipse beatus toto corde & animo in
C Dei amore absorptus erit, illi non imperabitur, ut tota anima & mente diligat: non solum enim ipsa anima, sed etiam corpus in modum spiritus factum in eius amore transformabitur. Nec iubebit Dominus ibi ex omni mente a beatis diligi, quoniam intellectus, uoluntas, & memoria eorum sese omnino huic sancto operi dicabunt. Fateor equidem hoc præceptum (licet in hac mortali uita, dum nihil contra charitatem operamur, pro modulo no-
D.Tho. stro) vt docet Beatus Thomas (illud exple-
2.2.q.44. mus) in patria tamen a beatis perfecte adimpleri, sed hoc non erit tanquam præceptum, sed tanquam meritorum præmiū.
D Præmium enim seu remuneratio gloriæ est, quod omnia iustorum desideria ibi explebuntur, inter quæ unum magis efficax, quod in hoc mundo habent, est, ut Deum perfecte diligant. Quod quidem desiderium hic perfecte adimpleri non potest propter miserias & prauitates, quibus circundati sumus, in gloria uero Deus hoc desiderium beatis in præmium suorum meritorum adimplebit. Restat ergo, fratres, nos pro comperto habere, Deum hoc præceptum dedisse, ut illud meliori modo, quo possimus, in hac uita adimpleamus. Sed dicet aliquis: Si hoc præceptum in hac uita perfecte adimpleri non potest, quorsum Dominus illud dedit? Ad hoc sacri doctores respondent. Dei uoluntatem esse, ut continuo unusquisque seipsum humiliet, & sui ipsius uerecundetur & pudore afficiatur. Idcirco nobis hoc præceptum proposuit, quod quidem semper nos antecedit: licet enim plurimum in eo adimplendo elaboremus, semper inueniemus plurimum, ex quo pudore conficiamur. At sicut uiator, qui iter uiginti millia leucarum conficiendum haberet, quamuis quingentas, aut sexcentas iam ambulasset, existimaret nihilominus se parum aut nihil confectum habere, respectu plurimarum parasangarum, quæ ei ad ambulandum restabant, & oculos considerationis in illis, quæ superestant, ad ambulandum poneret, ita Dominus vult ut Christiani licet plurimum dilexerint, semper cogitent ipsos parum dilexisse respectu plurimi, quod ad diligendum eis restat, atque ita humiliter uiuent, & cum Beato Paulo dicentes. Quæ retro sunt obliuiscens ad ea uero, quæ sunt priora, extēdens meipsum magis ad currendum per amoris cursum festiuabunt. Poterit etiam quis dicere. Aliquem amare est ei bonum uelle, ergo Deum amare est ei bonum velle, sed Deus est summum bonum, cui aliud addi non potest, ergo Deum non possumus diligere, quoniam non possumus ei bonum velle. Ad hoc respondetur, duplicem esse amorem, desiderii scilicet, & complacentiæ. Amor desiderij est, quando alicui desideramus bonum, quod ipse non habet, & tūc est verus & perfectus amor desiderii, cum nos omnibus uiribus & tota animi contētione studemus, ut ipse bonum, quod ei deest, consequatur. Amor uero complacentiæ est, quando consideratis bonis, quæ aliquis habet, ego letitia afficior, & mihi complaceo, eo quod ipse ea habeat. Quoniam autē proximi nostri omnia bona necessaria non habent, ipsos amore desiderii diligere debemus, quamuis enim gratiam & uirtutes habeant, possunt tñ plures acquirere, eisque præcipuū, uidelicet gloria, deest.

(Right margin: A; B; Simile.; C; Phil. 3.; D)

Et

A Et quoniam Dominus infinita bona habet, eum non possumus amore desiderij, sed amore complacentiæ diligere, lætantes & nobis ipsis complacentes, quod ipse bona, quæ habet, quibus plura esse nequeũt, possideat. Hoc amore Beatus Augustinus inflammabatur, cum dicebat: Si qua liter ego sum Augustinus, essem Deus, & tu, Domine vniuersæ creaturæ Augustinus esses, ego me uerterem in Augustinum, vt tu esses Deus meus omnipotens. O admirabilem charitatis inflammationem! Hanc phrasim, & loquendi modum frigidi atque amore carentes non intelligũt, B idcirco idem S. Doctor aiebat. Da amantem, & sentiet quod dico. Da desiderantem, da feruentem, da in ista solitudine peregrinantem, atque sitientem, & ad fontem æternæ patriæ suspirantem, da talem, & sciet quid dicam. Res planè certissima est eum, qui non diligit, nequaquam posse intelligere, qualiter homo ad tantum tamque efficacem amorem peruenerit, vt diceret, quod si ipse esset Deus, deponeret Deitatem, ut Deus esset Deus. Hinc etiam intelligetis, fratres, quantum plerique homines huius seculi decipiantur, qui plurimos dies consumunt absque memo- C ria bonorum Dei atque excellentiarum eius. Nam si Deus amore complacentiæ diligendus est, qualiter de bonitate infinita, de ineffabili pulchritudine, de immensa misericordia, de incomprehensibili sapientia, de innumerabilibus perfectionibus eius lætabitur, & complacebit sibi ille, qui nunquam in his cogitat? O miseros vos, & quam cæcos vos diabolus reddidit. Resipiscite fratres, & aliquot diei & noctis horas in consideratione admirabilium excellentiarum Dei consumite: atque ita eius amore flagrabitis, & maximè gaudebitis, quod ipse ea bona possideat, & hoc D erit, illum amore complacentiæ diligere. Vt autem magis hoc diuino amore inflammemini, cum B. Augustino dicite: O ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris. O amor, qui semper uris & nunquam tepescis, accende me, & accendar, accendar inquam, ut totus diligam te solum, minus enim te amat, qui tecum aliquid amat. Ob defectum harum considerationum tam frigidi tamq; tepidi in amore Dei uiuimus, ac si uoluntatem non haberemus. O ingentem confusionem, & ignominiam hominum, q se Christianos esse iactant. Nonne, ô homo, magna miseria est, te amorem & affectionem erga uineam, erga domum, erga equum, erga pallium, & etiã erga calceum habere, & erga illũ Deum qui gloriæ infinitæ atq; immensæ bonitatis est, nullam affectionem in te sentire? O cæli, ô terra super tanta ingratitudine obstupescite. Pudeat vos (fratres mei) in vobis ipsis tantum amoris defectum sentire erga illum, cui tantum debetis, & eius amorem sanctis exercitijs, suspirijs, lachrymis, & orationib. acquirere contendite. Et scitote, tantã excellentiam inter alias virtutes amorem habere, ut aliæ uos B homines efficiant, hæc verò deos. Sine temperantia enim, sine castitate, sine prudentia sine misericordia, quid aliud estis quam bruta animantia? & his virtutibus homines efficimini. At vero amor uos ad altiorem dignitatis gradum euehit, nam per illum Dij facti estis, sicut B. Apostolus testatur, dicens: Qui autem adhæret Domino, vnus spiritus est, scilicet, cum eo. 1.Co.6.

Diliges ergo Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Super hoc B. Augustinus perpendit, ex parte Dei non esse modum, quo ipsum diligamus. Si enim aliquis cogitat, Deum velut patrẽ esse diligendum, profectò multo magis diligendus est, qui non C solum te totum condidit, sed & modo etiã conditum seruat, sine quo neque esse, neque viuere, neq; spirare, neque loco moueri posses. Hac ratione Daniel Propheta Regis Assyriorum impietatem amplificauit quod illum ad iracũdiam prouocaret, qui flatum ipsius haberet in manu sua. Si autem cogitas, Deum sicut filium diligendum esse, certè multo magis diligẽdus est, si tanquam uxorem tuam, multo magis, si sicut tuum fratrem, aut amicum, multò magis. Deniq; multo magis te ipso, & omnibus creaturis eum diligere debes. Quo- D circa ex parte Dei non potest exponi, qualiter a nobis diligendus sit, ex parte uero nostra hic nobis declaratur, cum dicitur; Diliges Dñm Deum tuum ex toto corde tuo. Aut, Dñm Deum tuum, ut sic te ad amorem inuitaret, siquidem Deus ità tuus est, ut nemo illum a te si nolueris, auferre possit. Michas (vt refert sacra scriptura) plorans sequebatur filios Dan. Qui cum respexissent, dixerũt ad eũ: Quid tibi vis? Quid clamas? Qui respondit; Deos meos, Iud.18.

D. Aug. sup. Io.

D. Aug. in soliloq. c. 18

B. Ang. sup. hũc locum.

A quoniam hi fecit, sublistis, & sacerdotē & omnia quæ habeo, & dicitis: Quid tibi est? O Micha, Micha, si tu, *Deum*, qui te fecit, & creauit, haberes, nemo illum a te inuito auferret, sed quoniam fiduciam tuam & amorem in Deo, quem manibus tuis conflasti, posuisti, ideo contra voluntatem tuā ipse surreptus, & sublatus est. Dilige ergo, ò homo, hoc summum bonum, si quidem ita tuum est, illudque ex toto corde tuo amore prosequere. Deus ex alijs, quæ cor nō sunt, partem postulat, postulat, inquā, partem diuitiarum: Quod superest, date
Luc. 11 eleemosynam, postulat partem frugum, videlicet decimas, postulat partem tempo
B ris, dies scilicet festos, at vero ex cordenō partem, sed totum integrum exigit. Nec mirandum est, Deum, cum sit infinitæ maiestatis, & magnitudinis, non nisi toto corde, tota anima, tota mente, ac denique toto homine esse contentum, si quidem homo cū sit vilissimus terræ vermiculus, non nisi cum toto Deo contentus est. Cū S. Dauid adhuc pauper, & abiectus pastor esset, Dominus illi vires ad superandos vrsos ac leones tribuit, & postea dedit illi animum ac fortitudinem ad vincendum Gigantem Goliath, tandem ipsum exercitibus Israel præfecit, postremo eum regem
C populi Hebræorum constituit, ac non solum eum magnum bonis temporalib. fecit, verum etiā ipsum gratijs, & donis spiritualibus ditauit. Atque ita ipse animam
Ps. 102. suam inuitat, dicens: Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia, & miserationib. hoc est, qui te circuit, & suis supernis donis exornat. Si tunc ab eo aliquis quæreret: Rex sancte, nunquid cōtentus es? responderet vtique id quod in Psal.
Psal. 16. D mo inquit: Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Non satiabor, quousque totū Deū habeam, hoc est, quousque Deum simul per gratiam & gloriam possideam, & hoc voco, totum Deum habere, nam ipsum duntaxat per gratiam habere, est eum ex
1. Co. 13 parte possidere. Atque ita D. Paulus dixit: Cum venerit, quod perfectū est, euacuabi-
B. Aug. in cōfess. lib. tur quod ex parte est. Si igitur homo non nisi cum toto Deo (ut supra explicuimus) contentus est, (& ita Beatus Augustinus

inquit: Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec perueniamus ad te) non est mirandum, Deum non nisi cum toto homine esse contentū. Quo circa, ò frater, dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, animo quoad quantum Deus meretur, & considera parum, quod tu ei potes offerre, & id parum diuidere noli, quin potius illud integrum ei libentissimè tribue. Cor tuū adeo paruū est, ut ipsum quilibet passer in suo rostello portare ualeat, & tu illud diuidere intendis, & partem Deo, partem vero mundo, & partem diabolo vis tribuere? Magnam profecto illi summo Deo, qui ipsum totū integrum vult, & ei iure optimo debetur, B
iniuriam irrogas. Animaduerte, Dominū de Hebræis per Oseam prophetam dixisse: Oseæ 10
Diuisum est cor eorum, nunc interibunt. Sic tu peribis, si cor tuum diuidere constitutis. Vsquequo claudicatis in duas partes? Si Dñs est Deus, sequimini eum, si au- 3. Re. 18
tem Baal, sequimini illum, dixit S. Elias Hebræorū populo. Qui voluerit vno pede Simile
per locum excelsum, & altero per locum infimum incedere, certū est ipsum tortum & inæqualem, & utroque pede claudicantem ambulaturum. Talis est, qui Deum & mundum simul diligere contendit. Pedes C
namq; animæ sunt affectiones & amores, Deus aūt infinitæ altitudinis est, mundus verò infimæ profunditatis, atque ita fiet omnino, vt ille, q affectiones suas in rebus tam inæqualibus collocat, claudicet, & facile à recto deuiet. Si quidē ergo, ò homo, soli Deo tuum amorem debes, illi soli cor integrum & omnia, quæ in te sunt, tribue, sicuti B. Anselmus tribuebat, quando di- B. Ansel. sup hoc.
cebat: Veni Domine, veni, ò bone Iesu, iā enim pedes meos nolo, nisi ut te quæram, nolo manus meas, nisi ut tibi seruiam, nolo genua, nisi vt te adorem, nolo linguam, nisi ut te laudem, nolo denique cor, nisi vt te amantissimè diligam. Iustum nam D
que atque æquum est, ut me totum integrum tibi tradam, siquidē tu teipsum integrum mihi tribuendum seruas: atque ita tanta familiaritate me diligis, ac si quem diligeres præter me alium non haberes. Si igitur ego præter te alium non habeo, quare te solum amantissimè non diligam? O dulcissimè redemptor, quam vere nos Christiani dicere possumus, nos Ioā. 15.
a te singulari amore diligi, si quidem illis

verbis,

A verbis, Iam non dicam uos seruos, docuisti, nos a de te crudeli captiuitate redemptos fuisse, ne iam amplius serui essemus, illis autē verbis. Vos amici mei estis, ostendisti qualiter nos amicos elegeris, & illis, ascendo ad patrem meum, & patrem uestrū, manefestati, qualiter nos, ut fratres elegisti, & illis, Ascendo ad Deum meū & Deum vestrum, nos docuisti, qualiter nos tuos socios, & cohæredes fecisti, ut simul tecum tui ipsius regno frueremur. Qui ergo nos tantis beneficijs auxit, æquum est, ut in eo duntaxat totum cor nostrum collocemus. Sed, heu, heu, heu, & quam aliter fere omnes faciunt, siquidem ubi primum ad rationis usum perueniunt, cor suum, quo Dñs diligi uult, ab ipso auertunt, & alienant, illud uitijs & uoluptatibus tradentes, atque ita erga res diuinas adeo sine corde uiuunt, ut de eis illud ꝙ propheta Oseas de alijs tam nepharijs sicut ipsi inquit, dici posset, scilicet, Ephraim quasi columba seducta non habens cor. O miseri homines, qui rē tam pretiosam, qualis est cor, pro uilibus & caducis rebus huius seculi commutastis. Redite præuaricatores ad cor, sicut S. Isaias hortatur, hoc est, cor uestrum inquirite, nec quiescatis donec illud inueniatis, & a misera, in qua est, seruitute, ipsum redimatis, ut totum in Dei amore impēdere possitis. Postquam autem redemptum fuerit, unusquisque id, quod sapiens consulit, amplecti studeat, scilicet, Omni custodia serua cor tuum, quoniam ab ipso uita procedit. Si enim coluber tam astute caput suum obseruat, illud omni corpore protegens (ab ipso nanque capite uita in alia membra procedit.) Et si natura arborum radices sub terra abscondit, quoniam ex illis rami, & folia uegetantur, floresq; ac fructus producūtur, vt ita latentes, a nulla re lædantur, ne sic arbor ipsa arescat & pereat: quanto maiori iure tu cor tuum seruare debes, quippe quod pars præcipua est, qua Deus uult diligi, atque ita ex eo alio modo uita oritur. Et sicut impossibile est vas quod manibus alicuius tenetur, perfecte adimpleri, si tremens est, & non quiescit, sic impossibile est humanum cor perfecte Deum diligere, & amore charitatis adimpleri, si inquietū est, & mutabile. Ideirco Sapiens ait. Omni custodia serua cor tuum. Et B. Paulus inquit. Bonum est gratia stabilire cor. Setis hoc tetertimus Satanas intelligit, & ideo omni cura & solicitudine nos a quiete & tranquillitate semouere conatur. Atque ita vbi nos legimus. In Dño cōfido, quomodo dicitis animæ meæ. Transmigra in montem sicut passer? alia translatio habet, Quomodo dicitis animæ meæ, Transmigra in mōtes sicut passer, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam B. Hieronymus, & B. Augustinus. Vbi significatur, ꝙ inter ea, quæ diabolus magnopere contendit, unum est hoc, uidelicet, ut inquieti & instabiles reddamur ex mōte in montem, & ex uno negocio in alia negotia, & ex una uoluptate in aliam uoluptatem transeuntes, ut ita cor nostrum Dei amore nequaquā ualeat adimpleri. Quidam pater eremita a Dño continue postulasse legitur, ut eum doceret, in quo magis ad æternā salutem consequendam ipsi placere posset. Ad quem diabolus in angelum lucis transformatus uenit, eumq; sic allocutus est. Oratio tua exaudita est, ego a Domino missus sum ut te docerem, si saluus esse uis tria facere oporteret, & illa pro peccatis tuis offerre, scilicet, Lunam nouam, & Solis circulū, & quartam rotæ partem, & si hæc tria coniungis, & ipsa Deo offers, saluus eris. Quibus dictis amplius non apparuit. Eremita autem hæc impossibilia reputans, cœpit de salute sua desperare. At uero Deus misericordia commotus Angelum lucis ad eum misit, qui ei sic dixit. Ille qui ante a tibi apparuit, diabolus erat, qui te ipsum in fraudē & ad desperationē adducere uolens illa, quę humano uideri impossibilia uidebantur, licet non sint, si recte intelligamus, tibi proposuit. Per lunam nouam hanc literam C, quæ figuram lunæ præ se fert, intellexit: per solis circulum intellexit literam O, per quartam deniq; partem rotæ hanc literam R, significauit: hæc enim est prima litera huius nominis Rota, quod quatuor characteribus constat. Iunge ergo has tres literas, C, O, R, & ex illis hæc dictio, Cor resultabit, & si id, quod ipsa significat, uidelicet Cor Deo amore plenū obtuleris, saluus eris, si uero minus damnaberis. Offeramus ergo fratres hanc tam acceptā superno Creatori nostro oblationē, eū ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, hoc est, omnib. viribus & possibilitate nostra diligentes.

Marginalia: Ibidem; Ioã. 20.; Ibidem; Osee.7.; Isa.46.; Simile.; Simile.; Psal.10.; B. Hier.; B. Aug.; A; B; C; D

A. Nam (ut ait B. Augustinus.) Immensus est & sine mensura debet amari in omnibus virtutibus saltim cardinalibus requiritur terminus amandi. Summa enim iustitia crudelitas est, & summa misericordia inertia & summa prudentia curiositas, & summa fortitudo ferocitas, amor uero, quanto magis extēditur, tanto magis excellentior est. In eo enim terminum aut mensuram nequaquam ponere debemus, sed quanto magis potuerimus, tanto magis diligere debemus & sic maiorem gratiam merebimur, & maiorem gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

B. Aug. li. de eō templat. Christi cap. 17.

B

IN EADEM DOMINICA XVIII. post Pentecosten.

Concio Secunda.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi, &c. Matt. 22.

C

Simile. Si quis aliquam tabulam singulari manu depictam conspiciat, licet eã sæpenumero intueatur semper aliquid denouo in ea considerandum inuenit, & attentè ipsam contemplans, aliquid peculiare, quod alias non attenderat, discernit: Qui etiã in hortū odoriferis rosis, & pulcherrimis floribus refertū ingreditur, licet sæpenumero per illum transeat, semper aliqui flores, quos antea non uiderat, sese ad adspiciendum offerunt. Arbores quotannis nouos fructus & nouos flores proferunt, & præcedentis anni fertilitas abundantiam sequentis non aufert Sacrosancta Euangelia, & cœlestis doctrina Christi reparatoris nostri sunt quædam tabulæ diuersis ac excellentibus imaginibus depictæ, & sunt quidam horti ac topiaria plurimis floribus rosisque pulcherrimis referta: sunt etiam quędam arbores fructibus admirabilibus oneratæ, idcirco quãuis sæpenumero, & a tot prædicatoribus prędicentur, sẽper in illis noua quędã tractanda & consideranda reperiunt, & quãuis superioribus annis quamplurima dicta fuerint, non ideo precedentibus ac sequentibus quid dicẽdum

Simile.

Simile.

D. Aliud

sit deficiet. Hoc verba illa Cãticorū significant. Fauus distillãs labia tua, hoc est, doctrina tua, ô sacratissima humanitas diuini uerbi spõsa uelut fauus sunt, quæ sẽper dulcissima mysteria distillant labia tua, id est doctrina tua, & nunquã exhaurientur. A

Hæc dicta sunt, quoniam huius sacri Euangelij materia, in qua de amoris præcepto agitur, non solum singulis annis, sed unoquoque anno sæpenumero prædicatur, & semp in eo admirabilia de nouo aduertenda & cõsideranda sese offerunt. Vt autẽ expositionem eius aggrediamur, ex supra dictis in eodem sacro textu notã dum est, sanctum Euangelium dicere, quod antequam Pharisæi quæstionẽ suã proponerent, Sadducæi ad superorum mũdi Saluatorem alia quæstione tentandum accesserunt, quæ de mortuorum resurrectione, quam ipsi negabant, agebat. B

Pharisæi aũt audiẽtes quod silentium imposuisset Sadducæis, cõuenerunt in unũ, & iterrogauit eũ unus ex eis legis doctor tẽtãs eum, Magister quod est mãdatũ magnũ in lege? Quanuis Pharisæi Sadducæis contrarij essent, & alterius sectę, (nam illi resurrectionem fore asserebant, quod satis rudes Sadducæi negabant (veruntamen, ut Christum persequerẽtur, amici facti sunt. Sed quæro, cum constet, Christum Iesum perfectissimum uirtutum omnium exemplar fuisse, & ita inter homines uersatum esse, ut merito dicere potuerit. Quis ex uobis arguet me de peccato, quare isti sic eũ persecuti sunt? Ad hoc breuiter respondemus, dicentes quod Propheta Amos multis retro seculis diuino afflatus spiritu loquẽs de eo, dixit. Odio habuerũt in porta corripientem, loquentem perfecte abominati sunt. Saluator noster, fratres, veluti in porta stans, Pharisæos superbiæ & inuidię necnon auaritiæ (sicuti in plerisque Euangelij locis conspicuum est) arguebat. Et sicut qui in porta alicuius domus stat, partim foris, partim uero intus stare uidetur, sic Christus Iesus simul viator & comprehensor erat, anima enim eius sacratissima verbo diuino fruebatur, quanuis sacrum illius corpus fami & siti & morti obnoxiũ erat: Vel in porta eos arguebat, quia palã eorum sceleribus exprobrabat, adeo ut diaboli filios illos appellaret, necnon hypocritas benemerito esse iudicaret, idque non semel, sed sæpe. Quamobrem

C

Ioan. 8.

Amos 7

D.

Simile.

Ioan. 8.

A rem odio eum habuerunt, ita ut grauis esset eis etiam ad uidendum, idcirco eum tẽtare, & multimodis quæstionibus illum adoriri moliebantur. Semper in hoc miserabili seculo non tantum reprehensio, uerum etiam ipse reprehensor odio habitus est. Idcirco sicuti pauci sunt Dei gloriam & proximorum bonum zelantes, & qui uirtute fortitudinis adornati sint, sic etiã pauci reperiuntur, qui lebere peccatores audeant corripere, eorumque uitia grauiter increpare. O miserrimã uitæ humanæ infælicitatem. Fieri ne potest, ut propter B ignauiam, & pusillanimitatem mundus re tam necessaria ac tam meritoria, qualis est reprehensio, careat? Sicuti hac appositissima similitudine intelligi potest.

Simile. *En el juego de los birlos a cada mano se derriban muchos dellos cõ las bolas, por lo qual es necessario q̃ aya qui entẽga cuydado de leuãtarlos y aũque se lo paguẽ porq̃ de otra manera no se podra cõseruar el juego. Este mundo es un juego de birlors, porq̃ assi como en aq̃l juego uno vale diez y otro veynte, y en quãtodura el juego, y acabado el los echãtodos jũtos en un ricõ sin hazer mas caso del q̃ ualio ueynte, que del que ualio diez*: sic in mundo alij sunt magni & plurimi ualoris, alij paruit C & minimi ualoris: finito uero ludo huius uitę omnes ęqualiter in sepulturam conijciuntur, & a terræ uermibus ita consumuntur, ut nullum sit discrimen inter corpus potentissimi Imperatoris, & corpus infimi & abiecti agricolæ. *A esto birlos arroja el demonio en quãte dura el juego de la presente uida las bolas que sõ las tentaciones, y cõ ellas los derriba en culpas y peccados, y assi como dando la bola en un birlo, y derribandolo aquel haze caer a otro a otros*: sic victus & superatus a tentatione peccator & per maliriam cadens efficit suo malo exẽplo & nefariis persuasionibus alium at-D que alios cadere. Maxime ergo necessarium est, esse aliquos, qui hos cadentes in plurima scelera suis sanctis abominationibus & prudentibus ac feruidis reprehensionibus erigant, magnopere confidant, seipsos, si tam pium opus exercent, a Domino magnis muneribus afficiendos esse

Iaco. 5. atque augendos. Sicut Beatus Iacobus testatur, dicens. Fratres mei, si quis ex uobis errauit a ueritate, & conuerterit quis eum, scire debet quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore uitæ suæ, saluabit animam eius a morte, & operiet A multitudinem peccatorum. Vbi, qui conuertit peccatorem, perinde est ac si diceretur. Qui ex parte sua omnia, quæ opus sunt ad peccatorem conuertendum, præstauerit, tantum merebitur, ac si uere & realiter illum conuertisset. Oportet autem in correptione & reprehensione seruare modum, quo Dominus increpans Apoc. 2 episcopum Ephesi usus est, quem in Apocalypsi sic alloquitur. Scio opera tua & laborem & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos, sed habeo aduersum te pauca, quod charitatem tuam B primum reliquisti. Singularis profecto hic reprehendendi modus est: prius eum de uirtutibus laudat, & postea ipsum de culpa, in quam inciderat, reprehendit. Super quod Abbas Cassianus sic ait. Quem- Cassian. admodum chirurgus in sua arte peritus su. Apo. membrum putridum, uel sauciatum sine Simile. læsione aliorum membrorum curat: sic prudens prælatus debet corrigere in subdito id quod corruptum inuenerit ea lege & conditione, ut id quod in eo boni est, minime annihilet uel inficiat. Ex quo infertur quam perditi & deprauati erant Pharisæi illi, siquidem Dominus uix aliquid laude dignum in eis inueniet, præter C quam quod sinapis & aliarum similium rerum decimas soluebant. Atque ita eis dixit. Væ vob. Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui decimatis menḉham & anetum, Mat. 23 & cyminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem, hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cœci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Et quanto minorem uirtutem habebant, tanto magis reprehensionibus sese exasperabant, & in Dominum, qui eos increpabat, indignabantur eo animo, ut si possent, ipsum penitus euerterent. Et quam- D uis Sadducæos confusos & superatos Pharisæi uiderunt, cogitabant inuicem, & dicebant. Sadducæi ignari sunt, quid mirum si Christum non uicerint? nos uero sagaci ingenio & scripturarũ scientia prędit, eum superare poterimus. Propterea in unum cõuenerunt, ut multitudine uincerent, quẽ ratione antea uincere nequiuerunt. O utinam inter fideles hoc malum nõ esset inuentum. Dolendũ quippe est, q̃ multi conueniunt, ut Christum Ie-

sum

A sum persequantur, ut uindictam de proximo sumant, ut in spectaculis & puellarum choris lasciuiæ suæ indulgeant, nec non ut in Indis periurantes omnipotentem
Esai. 1. Deum offendant. Satis usitatum semper
Psal. 44. hoc malum in mūdo fuit. Atq; ita Dominus Hebræis per Isaiam prophetam dixit. Iniqui sunt cętus uestri. Et in psalmo, ubi nos legimus, Sagittę tuę acutę, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis: alii transtulerunt, in corde inimicorum Regis, & sic est in contextu Græco, & sic le
B. Agg. git etiam B Augustinus. In quo insinua
li. 19 de tur, quod omnes improbi & scelerati ad
B malum optandum unum cor habent, &
ciu. Dei omnes in miserabili quadam concordia
cap. 13. uiuunt, quæ quidem pax neutiquam potest appellari. Nam (ut ait B. Augustinus & D Thomas docet) Pax est ordinata cō
D. Th. 2 cordia. Atq; ita S. Isaias dixit. Non est pax
2. q. 29. impiis. Hæc autem maledicta & execran
Isa. 59. da concordia eos constantiores in suis sceleribus facit. Et hoc significat id, quod S.
Iob. 41. Iob de Sathana loquens inquit. Corpus illius, quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus, una vni coniūgitur. Corpus, diaboli est malorum & impiorū
C cōgregatio, qui sunt uelut scuta fusilia, & uelut squamæ aliæ aliis cōpactæ, quæ difficillime penetrari possunt. Sed nullus idcirco a suo remedio diffidat, quoniam sagittę superni uenatoris Iesu Christi (ut ait S. Dauid) acutissimæ sunt, & operationem facient in corde inimicorum regis, id est, peccatorum, atque ita populi cadent sub eodem Saluatore Iesu Christo, in eius obedientia uiuentes Ergo, ô peccatores, uenite, venite ad diuinos sermones audiendos, quamuis enim corde durissimi huc conueniatis, huius Superni uenatoris sagittis percussi absque dubio exibitis. Sed hoc va
D riis, modis contingere solet. Sicut enim cū uenator sagittam in ceruū emittit, si eius
Simile. cor penetrat, statim incidit absque eo quod ultra progrediatur & ore incipit uomere, quousque uitam finit, rursus sagittam in alium ceruum emittit, & quamuis illum percutiat, ipse tamē fugit, & tandem longe inde cadit, atq; ita uenator illū aliquo alio labore comparat, tertia deniq; sagitta emittitur, & quamuis ceruum figit, ipse tamē longissime inter rupes & præcipitia cecidit, ubi nullam ab eo utilitatem ipse uenator, aut aliquis alius potuit educere, sed a coruis & aliis auibus ibi comeditur, sic Deus per ora prædicatorum sagittas suas, uidelicet, diuina uerba emittit & aliquando cor peccatoris, qui uelut brutū animal per mōtes in uitiis, qui uelut pascebatur, ita transfigit, ut ipse statim ad pedes confessoris cadat, & ibi uelut ceruus iniquitates suas incipiat euomere, quousque ipse a culpa moritur. O peccator, qui tanquam ceruus liber & expeditus per mōtes & prata uoluptatum ac deliciarum humanarum pascebas, quis te huc asportauit? Diuinum uerbum quod instar sagittę acutissimæ cor meum percussit, & me hoc modo succumbere & summittere fecit. In alium quoq; peccatorem Deus sagittam dirigit, & ipsum etiam percutit, sed nō statim in eo sagitta operatur, pgit uelut ceruus, & nihilominus p uitia & peccata currit, & tandē procul inde cadit. Nam Deus illum ægritudine quadam, aut alio labore opprimit, & cum se ita afflictum & omni gaudio priuatum uidet, in se reuertitur & ait. Væ mihi peccatori, hoc & hoc in tali die a tali prædicatore audiui, qui cor meū percussit, & proposui teipsum in meliorem uiuendi modum uitam meam commutare. Heu mihi qualiter illud nūquam opere compleui. O ingens malum & quomodo infernorum cruciatib. dignus sum. Nunc uere id quod tunc non egi, facere uolo, & ita ad confessionatium uadit, ubi peccata sua euomit, & mundo per pœnitētiam moritur. Ecce qualiter diuinus sermo illum percussit & quamuis statim nō cecidit, tamen adhuc tempore & loco opportuno cecidit, & eius casus utilis & fructuosus fuit. Alios quamplurimos Deus percutit, sed longissime inter rupes & pręcipitia cadunt, & ita ab eis nulla utilitas educi potest, sed a coruis comeduntur. Hi sunt peccatores adeo indurati, ut quamuis eos diuinum verbum percusserit, qui tamen non resipiscunt, quousque ab hac uita migrarunt, cum iam in inferno cruciantur, tunc ad se redeunt, & in memoriam reuocāt, quoties cum uenia & misericordia a Dño per concionatores inuitati fuerunt. Et tunc (vt in libro Sapientię dicitur) videntes turbabuntur timore horribili, & præ angustia Spiritus dicent: Errauimus a uia ueritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis & Sol intelligentiæ non est ortus nobis. Et paulo inferius ait Sapiens: Sapi. 5.

Talia

A Talia dixerunt in inferno hi, qui peccauerunt. O infœlices vos nūc loquimini? nūc loquimini? nunc sapitis, quando iā nullum habetis remedium? Nunc, cum in rupes, præcipitia, & fauces infernales cecidistis? Ibi uos comedent corui, & ibi in æternum cruciabimini Per immensam igitur Dei charitatem uos fratres, obsecro, vt nunc id, quod nobis prædicamus, animaduertatis, vt pœnitentia vestra fructuosa sit, & non rabida, & sicut damnatorum inutilis: omnes vnanimes, & uno corde ad Dei seruitium, & non ad offensionem eius effici contendite.

B Ait ergo legis doctor, *Quod est mandatum magnum in lege?* Super hoc B Chrysostomus sic inquit: De magno præcepto interrogat, qui nec minimū obseruabat. Ille debet interrogare de maiori iustitia, qui iam minora compleuit. Hic defectus hodie in quamplurimis Christianis regnat, qui statim initio suæ conuersionis, cum ne quidem duo spatia per actiuam uitam fecerint, impudenter de vita vnitiua, purgatiua, & illuminatiua agunt. Verum est tamen ꝙ sicut aranea cū videt ruptā telam suam eam à medio incipit reficere: ita oportet peccatorem vitæ suæ ruptæ ac deprauatæ remedium adhibere, incipiens à medio, videlicet, à corde, ipsum sanctis considerationibus reformans, & ad donum contritionis disponens. Tamen ad hoc maximè conducunt pœnalia vitæ actiuæ exercitia, quibus sensualitas mortificatur, & in libertatem spiritus iter dirigitur, qua mens ipsa in alta ac profunda vitæ contemplatiuæ mysteria disponitur S. Patriarcha Iacob (ut sacra scriptura refert) ingrediens domum soceri sui Laban statim ab eo pulcherrimam Rachelem uxorem sibi postulauit, ipse autem ei Liam, quæ erat deformis, & lippis oculis, tradidit dicens: Non est in loco nostro consuetudinis, vt minores anteà tradamus ad nuptias Sic plurimi Christiani vix Iesu Christo seruire cœperunt, cū iam pulcherrimæ Racheli, uidelicet, vitæ contemplatiuæ gaudijs spiritualibus, & consolationibus plenæ, nubere uolunt. Sed non ea est domus Dei consuetudo, prius enim oportet cum deformi ac lipposa Lia nubere, quæ est vita actiua, informis, & ad sensualitatem insipida propter continuas lacrymas, & cordis amaritudinem, propter peccata contra diuinam maiestatem commissa, propter ieiunia, cilicia, flagella, atq; alia pœnalia exercitia, qualia sunt, ægrotos curare, carceres inuisere, mortuos sepelire, &c. & cum per hæc minora ingressus fueris, ad maiora postea ascēdes. Aliter enim magna fraus est & fallacia. Atque ita D. Paulus ad Colossenses scribens, dicebat: Hoc autem dico, vt nemo vos decipiat in sublimitate sermonum, nam, & si corpore absens sum sed spiritu vobiscum sum gaudens, & videns ordinem vestrum, & firmamentum eius, quæ in Christo est, fidei vestræ. Et paulo inferius. Nemo uos seducat, volens in humilitate, & religione Angelorum, quæ non uidit, ambulans frustra inflatus sensu carnis suæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus, & coniunctiones subministratum, & constructum, crescit in augmentum Dei. O mirifica uerba. Dominus nobis spiritum suum conferat, ut ea, sicut oportet, intelligamus, & ab eis utilitatem educere sciamus.

B. Chr. sup. hūc loc.

Simile.

C

Gen. 29.

D

Colos. 2.

Primum igitur, quod impræsentiarum vellem notetis, est quantum B. Apostolus cupiebat, ne Christiani ab aliquibus vanis, & superbia inflatis magistris deciperentur, qui in animum credentium inducebant, vt statim initio suæ conuersionis res profundas, & altissimas addiscerent, atque ita uitæ spiritualis ordinem peruerterent. Secundo animaduertite, qualiter Sanctus vir magnam capiebat uoluptatem videns ordinem credentium, & in fide Iesu Christi firmamentum. Qui quidem ordo consistit in hoc, ꝙ omnes initio conuersionis suæ a uita actiua incipiant tenentes caput, quod est Christus, ex quo totum corpus vitæ spiritualis per nexus, & coniunctiones subministratum, & coniunctum crescit, quod nequaquam docebant illi ambulantes frustra inflati sensu carnis suę, & sic non Christum caput tenebant Ecce qualiter B. Apostolus uitā spiritualem corpus appellat, quod per nexus, & coniunctiones paulatim crescit quousque ad perfectionem deueniat, hoc est, vt a minoribus exercitijs ad maiora, & perfectiora ascendatur.

Sed notandum est, quod quemadmodum Patriarcha Iacob quamuis postquam Liam vxorem duxit, & Rachelem obtinuit, non ideo Liam deseruit, quinimò

vtriusque

A vtriusque coniux fuit, & maritus gratissimus, sic oportet nos, licet, ad contemplatiuam vitam perueniamus, non ideo actiuam relinquere, sed in vtraque pro temporis opportunitate, nos ipsos exercere. Nam si in exterioribus vitæ actiuæ exercitijs nos prudenter gubernare scimus, optimè etiam vita contemplatiua vtemur. Cum enim in corporalibus operibus exercemur, oportet animum, & cor nostrum expeditum ad cogitandum in Deo relinquere, ad instar auium, quæ mare uolando transmeant, & (ut aiunt Naturales) cum defetiscuntur, in aquam descendunt, B & alteram alarum sub se ponunt, alteram vero in altum porrigunt, quæ fit uelut linteum (id est, *Vela*) ac dux suæ nauigationis, & ne omnes earum plumæ madefiant. Si enim hoc eis contingeret, postea auolare non possent. Sic qui per mare huius mūdi in gloriæ portum nauigamus postquam defessi fuerimus uolantes per contemplationem, descendere debemus in mare vitæ actiuæ insipidæ atque amarissimæ, sed non omnino: oportet enim semper alam desiderij in cœlum erectam dirigere: Ala est plumarum congregatio, & sicut aues duplicem alam habēt, ita nos C duas etiam habemus, quarum altera est congregatio potentiarum animæ, altera vero est etiam sensuum corporis congregatio. Et ita alam sensuum corporalium in mare uitę actiuæ summergere debemus vt alam potentiarum spiritualium in altum, hoc est, in diuinam contemplationem erigamus, ne omnis pluma nostra madefiat, quod si ita fecerimus, remis, & velis nauigabimus.

Simile.

Interrogauit itaque legis doctor: *Quod est mandatum magnum in lege?* At mitissimus agnus, qui è cęlo in terram venerat, vt non solum hominum Redemptor, sed D etiā iustitiæ doctor esset, quanuis non ignoraret, qua mente atque consilio Pharisæi hanc illi quæstionem proposuissent, nihilominus tamen docendi officium nec hac quidem occasione intermisit, vt si illis minus prodesset, nos tamen (quib. præcipuè consultum esse volebat) hac responsione erudiret, & ut etiam scientes quale esset maius preceptum, maiorem curam in eius obseruatione adhiberemus.

Atque ita ei, qui interrogabat respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximum, & primum mandatum.* A Vbi maximè notandum est, Beatum Marcum, cum hanc sacram historiam referret, dixisse, quòd postquam diuinus magister hanc responsionem dedit, dixit illi Scriba: Bene magister in veritate dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum, & ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquam seipsum, maius est omnibus holocaustomatibus, & sacrificijs. Et sequitur statim: Iesus autem videns, quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longè à regno Dei. B Super quod B. Augustinus sic ait. Fortasse quamuis tentator insidians accessit, audiens Christi Iesu uerba conuersus est, & ideo responsionem Saluatoris vehementer laudauit. Allusio est ad illud, quod legimus apud Diuum Ioannem, quosdam uoluisse ipsum Redemptorem capere, audientes vero illius mirifica verba admiratione capti, & mira uirtute verbi Dei capti, dixerunt; Nunquam sic locutus est homo. Ex hoc intelligere poteritis, quam utilis ac necessaria res sit, cum Iesu Christo agere, & conuersari. Etenim si hic deprauata intentione ad ipsum Dominum accedens tantam ex hoc C accessu utilitatem eduxit, vt ei summa Veritas dixerit, Non longè es à regno Dei, qualiter, obsecro, commodum non reportabit ille, qui sana ac recta intentione ad hunc cœlestem Dominum accesserit? Si is, qui ad audiendam concionem eo animo ad ecclesiam conuenit, vt eam, quam turpiter amat, videat, vbi solet aliquando confusus, & contritus rémanere, quomodo ille, qui sancta intentione uenit, vtilitatem non eliciet? Vos ergo fratres, per salutem vestram obsecro, vt assiduè & maxima cū D affectione ad hunc diuinum magistrum accedere contendatis. Animaduertite id, quod in Ecclesiastico scriptum est: Qui timent Deum, præparabunt corda sua, & in conspectu eius animas suas sanctificabunt: In eo enim velut in clarissimo speculo, defectus suos contemplantur, & ab ipso fauorem accipiunt, quo ipsis remedium adhibeant. Et non ex istis metis conuersationem eius amaram esse, aut insipidam. De eo namque dicitur: Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec

Mar. 12

B. Aug. de concor. euāgel.

Ioan. 7.

Exod. 2.

Sapi. 8.

A tædium conuictus illius, sed lætitiam & gaudium. O fœlices, ac perbeati illi qui tantum tamque singulare bonum sciunt apprehendere, nam ex hac uita æternam illam in animabus suis incipiunt sentire beatitudinem, cuius dulcedine, ac suauitate capti & allecti ab ipso Domino nec per temporis momentum discedere sciunt.

Quando Iudæi scandalizati fuerunt, ex eo Ioan. 6. quod Dominus eis dixit. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo, eo relicto abierunt, cœlestis *Magister* duodecim discipulos suos sic allocutus est. Nunquid & uos vultis abire? Cui Beatus Petrus respondit: B Domine ad quem ibimus? Verba uitæ æternæ habes, & nos credimus & cognouimus, quia tu es Christus filius Dei. Vbi alia translatio habet. Et nos credidimus, quia tu es Christus filius Dei uiui, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Augustinus. In quo significatur illorum Apostolicorum uirorum perseuerantia, qui & crediderant, & ab ipsa fide non defecerant, licet plurimos etiam ex ijs, qui peculiares Domini erant discipuli, defecisse viderant. Mansuetudo, qua innocentissimus agnus huic legis doctori re- C spondit, fortasse fuit in causa, vt ipse conuerteretur, & id odium, quo ipsum prosequebatur, deponeret: hæc enim uirtus Iudic. 8. corda ita inflammata mitigare solet, vt aperte in sacro Iudicum libro conspicitur. Vbi legitur qualiter sanctus Gedeon eos, qui ex tribu Beniamin erant, in ipsum indignantes humilitate & mansuetudine placauerit, dicens. Nonne melior est racemus vindemijs Abiezer? Id est, meliores sunt illi, qui ex tribu tua, quam qui ex mea originem trahunt. Quod cum locutus esset, requieuit spiritu eorum, qui Prou. 15 tumebant contra eum; nam (ut in Prouer- D biis dicitur) Responsio mollis frãgit iram. O quot iras proximorum nostrorum mitigaremus, & quot offensiones in Deum uitaremus, si cum eis leniter, blande, & mansuete loqueremur.

Ait ergo Dominus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Inquit: Deum tuum, ut te ad ipsum diligendum inuitet, siquidem ille qui summum bonum est, & qui te maximo amore prosequitur, tuus est. Hoc sponsam docuit, ut ipse fatetur, dicens. Introduxit me Rex in cellam uinariam, ordinauit in me charitatem, & A Cant. alia translatio habet. Introduxit me Rex in cellam vinariam, cuius vexillum erga me charitas. Quod perinde est, ac si diceret. Ostendit mihi *Dominus* uiscera sua, & in eis charitatem eius sicut uexillum pro me extensum, & quodammodo me inuitans aspexi.

Simile. Et quemadmodum cum in arce uexillum Regis Castellæ, aut Regis Galliæ apparere uidetis, intelligitis, arcem illam esse illius Regis, cuius est vexillum, sic ego videns in visceribus Dei vexillum positum pro me, intellexi viscera Dei mea esse. O B admirabilem excellentiam piæ ac iustę animæ, quæ uisceribus Dei dominatur. Quis ergo non diliget illum, qui sic amat, ut cor suum & uiscera infiniti ualoris diligentibus tribuere non dubitet? Hoc igitur summum bonum, ô homo dilige, quippe qui Dominus Deus tuus est. Volens *Deus* præcepta decalogi Hebræis ferre, ut populi a- Exo. 20. nimum ad obseruantiam eorum inclinaret, incepit, dicẽs. Ego sum Dominus Deus tuus. Vbi valde notandum est omnes excellentias ac perfectiones infinitas in hoc nomine, Deus includi, qui (ut aliquibus placet) dicitur à *Dando*. At uero secundum C alios dicitur Deus, quia ei nihil deest, alij denique putant, dici a verbo Græco, quod significat, speculari: quoniam *Deus* omnia uidet & contemplatur. Et non ait. Ego dicor Deus, sed Ego sum Deus, eo quod sua ipse natura infinitas perfectiones essentialiter habet. At ne homines curiose eius diuinam essentiam scrutari uellent, adiecit: Qui eduxi te de terra Ægypti, de domo seruitutis, vt, videlicet, eos ab hac cogitatione auerteret, & in suorum operum considerationem duceret, nam ipse per illa in hoc D mundo vult cognosci. Atque ita ibi per illa opera quę tunc recentiora erant, se nominauit cum antea *Deus* Abrahã, *Deus* Isaac, Deus Iacob appellatus fuisset. Quasi diceret; Non solum sum Deus, qui creaui omnia, sed sum Deus, qui homines iustos facio, quod opus admirabile est. Nunc autem (vt ait Beat. Apostolus) vocatur Deus, Ephes. & pater *Domini* nostri Iesu Christi, ut magis nos ad amorem inuitet, ex admirabili redemptionis beneficio nomen accipiens. Vnde sequitur nullam diligendi rationem esse, quæ non acres nobis ad eum diligendum stimulos addat. Si enim iustitiæ

A debitum attendas, nulli magis amor noster, quam illi debetur. Si beneficia spectes, nullius beneficia maiora sunt. Si amicitiæ rationem habeas, nullius amicitiæ signa euidentiora unquam extiterunt. Si autem eximia bonitatis & pulchritudinis species amorem promeretur, quis immensam illius pulchritudinem, & immensas bonitatis eius opes mente & cogitatione comprehendere queat? Rursum, si amor pretio emitur, qui maius pro illo pretium impendit, quam qui uitam æternam pollicetur? Si uero gratis donandus est, cui,
B quæso dignius possit exhiberi? Si vero non donandus, sed extorquendus est, quis illo potentius extorquere possit? Qui uelut euaginato gladium illum postulat, & ful
1. Co. 16 men excommunicationis æternæ aduersus ingratos per Apostolum iaculatur, cum ait. Si quis non amat Dominum Iesum, sit anathema, maranatha, id est, quando Dominus noster adueniet. Quod si ita est, quid superest fratres, nisi, ut dicamus cum Beato Augustino. Quis ego sum Domine, ut te a me amari iubeas, & nisi, id fecero, mineris mihi ingentes miserias. Par-
C ua ne est hæc ipsa miseria, si non amem te? In confusionem populi rebellis, eo quod Deum offendebar, dixit illi Moyses Generatio praua atque peruersa, hæccine reddis Domino popule stulte & insipiens? Nonne ipse est pater tuus, qui possedit te, & fe-
Deut. 32 cit, & creauit te? Quod perinde est ac si diceret. Si adeo naturæ consentaneum est, vt filii parentes diligant, & uenerentur à quibus existendi principium & uitam acceperunt, quanto iustius erit, ut homo Deum, quem parentem agnoscit, multo
D maiori ardore diligat & obseruet? Parentem enim corporis tantum mei authores extiterunt, Deus autem animam immortalem meã solus creauit. Quid igitur erit,
Simile. si eum hoc gratuitum esse, quod nobis donauit, coniungimus? Partus viperæ inter omnes difficilior, & laboriosior est. vt enim filii in lucem prodeant, ipsi matres uiscera corrodunt, & locum quo exeant, aperiunt, & sic matrem interficiunt. O Deus infinitæ bonitatis, hic Domine tuus est
Lucæ 3. partus, nonne peccatores genimina sunt viperarum? Ita profecto eos Beatus Lucas, & Diuus Ioannes appellarunt. Hos
Luc. 15. igitur Domine ad regenerandum, & pariendum uenisti, sicut per Beatum Lucam

Euangelistam dicis; Non veni vocare iu- A
stos, sed peccatores. Isti te interfecerunt ac comederunt, & nunc in Sanctissimo altaris Sacramento comedunt. Quem ergo amorem tibi pro tanto tamque singulari beneficio debent? O duri & ingrati, qui tanto beneficio & amori ingrati sunt.

Diliges Dominum Deum tuum. Super quo Chrysost. ait, non dixit, Timeas Dominum Deum tuum, quia diligere magis est quam timere. Timere enim ad seruos attinet, amare uero ad filios. Vnde scriptum est perfecta charitas foras mittit timo- 1. Ioa. 4
rem.

Ad coniungendũ & consuendum duos Simile.
pannos filo & acu opus est. Acus præcedit, B
& locum aperit, per quem filum ingrediatur, remanente autem ibi filo, quod pannũ iungit, acu ipsa foras exilit. Apud S. Prophetam Isaiam dicitur, Iniquitates uestræ diui Isa. 59.
serunt inter uos & Deum uestrum, Filum quod nos cum Domino iterum consuit & cõiungit, est amor, acus uero est timor, qui præcedit, & iter, quo hic amor intromittatur, patefacit, quia initium sapientiæ timor Domini, & ingrediente filo, quod est amor Eccl. 1
acus, videlicet timor, foras exit, quia perfecta charitas foras mittit timorẽ. Non ergo vult Deus optimus maximus (ait B. Chrysostomus) vt timeatur ab hominibus serui liter, sed ut diligatur quasi pater, qui ado- C
ptionis spiritum eis donauit, ut eum toto corde diligant. Diligere autem ex toto corde Deum, est vt cor tuum non sit inclinatum ad alterius rei quam ad Dei amorem & dilectionem. Diligere ex tota anima, est certum habere animum in ueritate, & firmum esse in fide. Diligere ex tota mente, est ut omnes sensus Deo vacent. Itaque cuius intellectus Deo ministrat, cuius sapientia circa Deum est, cuius cogitatio ea, quæ Dei sunt, tractat, cuius memoria, quæ bona sunt, recordatur, is tota mente D
Deum diligit. Hæc Beatus Chrysostomus. Ex quo infertur, quod quemadmodum non solum quæ intra templum, sed etiam quidquid in portico erat, omnia 3. Reg.
auro cooperta erant ut ex sacra Regum historia colligitur, sic nihil in templo animæ nostræ, nec in porticu templi, uidelicet, in corpore esse debet, quod non sit amoris B. Aug.
auro contectum. Beatus Augustinus hic li. de do
ait. Ad quid ex toto corde præciperis ctrin.
Deum diligere? Vt omnes cogitationes ex Christ.
tota

A tota anima, ut omnem uiam tuam ex tota mente, ut omnem intellectum in illum conferas, a quo habes ea, quæ cõfers. Nullam ergo uitæ nostræ partem reliquit, quę vacare debeat, & quasi locũ dare ut alia re frui velis, sed quidquid aliud diligendum uenerit in animum, illuc rapiatur, quo totus dilectionis impetus currit, nũc enim optimus est homo, cum tota uita sua in incommutabile bonum pergit. Glossa uero sic ait: Ex toto corde id est, ex toto intellectu; Ex tota anima, idest, ex tota uoluntate. Ex tota mente, id est, ex tota memoria. Adeo vt nihil ei, contrarium B velis, sentias, aut recorderis. Huc pertinet Pro. 25. quod Dominus in Prouerbijs inquit, scilicet: Fili præbe mihi cor tuum. O verba quouis igne ardẽtiora. Quid hæc eloquia sunt fratres, nisi faces quædam accensæ, quibus pectora nostra gelida in summi numinis dilectione incalescant? Fili præbe mihi cor tuum, hoc est, gratis da quod gratis accepisti, Nec uendas, quãuis ego in te plurima beneficia contulerim (*Y lo tengo bien comprado.*) Nec accommodes illud mihi, sicut quamplurimi faciunt, qui Quadragesimali tempore conuertuntur, & peccata sua confitentur, ipso autem C transeunte ad illa redeunt, quoniam cor suum mihi non præbuerunt, sed accommodarunt. Quapropter tu illud omnino mihi trade, ut nunquam amplius ipsum a me auferas. Hoc est, in amore meo persenera, sicut faciebat sponsa, quæ in Cant. 3. Canticis ait: Num quem diligit anima mea vidistis? Vbi alia translatio habet, Num quem dilexit anima mea uidistis, & sic est etiam in contextu Græco: Et paulo inferius ubi nos legimus, Inueni quem diligit anima mea, alia translatio habet, Inueni quem dilexit anima mea, & sic est etiam in contextu Græco. Vbi sanctæ sponsæ D perseuerantia manifeste ostenditur, siquidem ait, qd dilexit & diligebat. Quando rex Babylonis Ierosolymam euertit, quis dubitat, potuisse sacerdotes plurima 2 Ma. 1 abscondere, sed (ut sacra Machabeorum historia refert) ignem tantummodo absconderunt. Sic iustorum præcipua cura, licet tyranni illos persequantur, & quidquid possident, ab eis auferant, debet esse in conseruando amoris igne. Rapiatur aurum, comburatur domus, destruantur prædia; & omnia temporalia amittantur, siquidem tam parum valent, & ignis charitatis non amittatur, hæc maxima cum uigilantia obseruetur: Præbe mihi, inquã, cor tuum, non mundo fallaci, non Sataræ cruento, non honoribus futilibus, nec fętidæ carnis oblectamentis. Quid tibi uis in uia Aegypti, ut bibas aquam turbidam. (inquit Sanctus Ieremias) & quid Ierem. 2 tibi cum uia Assyriorum, ut bibas aquam fluminis? Depone, depone, fili, hæc omnia & ab eis cor tuum aufer, & illud mihi, qui uita tua & omne bonum sum præbe. O fœlix & nimium fœlix ille, qui suo cælesti patri in hoc obtemperat, & ei cor suum ita præbet, ut quidquid agit, propter B eius diuinum amorem faciat. Hæc omnia usibus Deus ad hominis seruitium & vtilitatem creauit, atque ita ipso homine deficiente illa in quatuor elementa resoluentur, nec pisces erunt, nec aues, nec animalia, nec plantæ, nec herbæ, nec denique cæli mouebuntur. Nam cum hæc omnia ad hominem ordinentur, ipso deficiente omnia deficient. Iustũ est ergo, ut siquidem Deus hæc cuncta propter hominem fecit, ipse homo omnia, quæ egerit, propter Deum faciat, & ipse amor eũ mouebit ad facienda opera munda & ab C omni peccati macula aliena: hæc enim est una ex rationibus, ob quam amor morti comparatur, cum dicitur. Fortis Cant. 8. est, ut mors dilectio. Nã sicut, qui aliquo Simile. vitio ita captus est, ut nullus sit, qui eum ab eo auertat, mors potens est ad ipsum ab eo separandum, nec prædicatores, nec increpationes, sed sola mors eum a peccato auertere, potuerunt, sic ergo (ait Spiritus Sanctus) in homine amor operabitur illud, quod mors factura erat. Fortis est enim ut mors dilectio. Itaque tu, qui per mortem a sceleribus & peccatis auertendus eras, nũc per amorem, qui potens D est, ad id in tuo corde operandũ facere cõtẽde. Atque ita dicere possumus amorem esse uelut ignem comburentem & inflammantem. Dominus (ut in sacro Exodi libro Exod. 3 dicitur) Moysi apparuit in flamma ignis de medio rubi, & uidebat quod rubus arderet, & non combureretur. Hoc fuit quoddam cælestis gloriæ exemplar, vbi quilibet iustorum est uelut rubus in amoris igne ardẽs, sed ipse ignis, qui eum inflammat, illum non consumet, ibi enim nihil est imperfectum, quod consumi aut puri-

A purificari possit. In hoc mundo iusti etiã sunt tanquam rubi amoris igne incensi, sed is ignis inflammat & consumit: quibusdam namq; vitam consumit. Quis.n. tot martyres impulit, ut tam terribilia tãque atrocia tormenta paterẽtur, & tandẽ vitam suam amitterent? Amor qui ignis est hic ardens & combutens. Vidistis aliquando iuuenem pulcherrimum diuino amore captum, qui cum asperrimam pœnitentiam agere inciperet, adeo macilentus & prauo colore affectus apparet, ut uix dignosci possit. Quis huius pulchritudinem consumpsit? Amor, qui ignis est

Simile.

B vrens & consumens. Alijs autẽ diuitias, ac libertatem ipse amor consumit. Quam multis in hoc seculo diuites ac liberi fuerunt, qui ipsis diuitijs, ac libertate relicta se sanctis religionib. dicarunt, ubi in paupertate & subiectione uitam degũt? Quis hoc fecit? Amor qui ignis est urens & consumens, nõ solum imperfectiones, uerum etiam alia, quibus homines licite uti poterant, ut sic perfectiorem uitam agant. Vt autem magis huius cœlestis uirtutis desiderio inflammemini, oportet uos illã eius longe admirabilem scire excellentiam, uidelicet, quod omnibus virtutibus

C (ut ait B. Thomas) formam præbet. Et ratio est, quia in moralibus forma actus attenditur principaliter ex fine. Principiũ autem moralium actuum est uoluntas, cuius obiectum & quasi forma est finis; semper autem forma actus consequitur formã agẽtis. Vnde oportet, quod in moralibus id, quod dat actui ordinem ad finem, det ei, & formam. Et quia per charitatem omnes uirtutes ordinãtur in finem ideo dicitur forma omnium uirtutum.

B. Th. 2. 2. q. 23. ar. 8.

Ex his, quæ diximus, ostenditur, quam merito Dominus dixit, ***Hoc est maximũ & primũ mandatum.*** Et adiecit statim. ***Secun-***

D ***dum autem simile est huic. Diliges proximũ tuum sicut te ipsum.*** Legis doctor tantum ab eo quæsiuit: ***Quod est mandatum magnum in lege?*** At Dominus tanto hominẽ amore prosequitur, ut illius rei, quæ sibi gratissima est, qualis est, ab hominibus diligi, ipsum participem esse velit, ut ipse ea fruatur. Aduertẽdum tamen est, quomodo diligendus sit proximus. Sicut te ipsum, ait, non ex toto corde, anima, & mente, sicut ipse Deus, nempe, quia in Deo est ratio & meritum absque mensura, quoniam infinita bonitas est, & infinito amore dignus, quem plenẽ ei omnes angeli & homines simul dare nequeunt; sed ipse duntaxat sese diligit, uti diligendus est. Ideo beatus Bernardus ait. Modus diligendi Deum, est eum diligere fine modo. Quapropter in hac excessus inueniri non potest, sed quanto plus attingitur regulæ, tanto melius est, vt egregie Beatus Thomas docet. At homo mensurabilem habet bonitatem, & ideo mensuratur eius dilectio, scilicet, sicut teipsum. O vtinam illum diligeres sicut tuũ equum, quem abundanter sustentas, aut

A

B. Bern. lib. de dilig. Deũ

B. Th. 2. 1. q. 27. ar. 6.

B sicut canem, quem fame perire non finis, aut sicut parietes domus tuæ, quos preciosis tapetibus contegis, aut sicut calceum, quem a puluere & luto mundari iubes. O infernalem crudelitatem: O monstrum horrendum: O detestabilem nequitiam: O execrandum facinus, sempiterno supplicio sempiternisque ignibus merito uindicandum. Ferendumne est, ut tu homo erga bruta animantia maiori clementia vtaris, & maiorem rationem lapidum & aliarum creaturarum insensibilium, quam proximi tui habeas,

C quem Deus sicut teipsum diligere iubet, & eum fame perire finas, & nudum, & omni humano auxilio destitutum uideas & ei non subuenias, eiusque necessitatibus non miserearis? Vix reperitur aliquis qui proximo suo benefaciat, nisi cum ab eo utilitatem educere intendit: sicut ille, qui super humeros suos scalam imponit, licet grauis sit, cum illa opus habet ad ascendendum in aliquem locum: postea uero illam in angulo deponit, & nunquam eius amplius recordatur. Hæc omnia ex eo oriuntur, quoniam uerus Dei amor in nobis deficit. Quando uitrum in fornace ardenti est, ipsi artifici nimis

Simile.

Simile.

D obediens est & tractabile, ita ut uno flatu ex eo quidquid uult, efficiat, uno flatu magna, & capacia atque pulcherrima uasa conficiat, at vero postquam ex fornace ipsum uitrum extrahitur, adeo fragile est, ut minimo ictu digiti frangatur. Sic dum homines in igne diuini amoris sunt, Deus uno flatu, & una inspiratione ex eis quidquid vult, facit, eorum corda dilatãs, & ipsos varijs seruitutibus proximo suo seruire, faciens, absque eo, quod ipsi per impatientiam deficiant, vel frangantur.

Qui

A Quis Diuum Paulum ita ampliauit, ut ip- 1.Co.9. se diceret, Omnibus omnia factus sum? Charitas profectò. O admirabilem Apostolici cordis amplitudinem! Hic Sanctus uir de omnibus rebus proximis suis seruiebat, orphanorum erat pater, uiduarum refugium, tristantium consolator, & ignorantium magister: Si in hac fornace essemus (fratres mei) inclusi, sufficeret certe, Deum illud nobis iussisse, ut corda nostra ita ampliarentur, ut proximos nostros capere possent, & necessitates eorum reputaremus, ipsisque remedium diligentissime quæreremus. Sed quia in hac for- B nace non sumus, inde oritur, ut in uisceribus nostris tãta sit erga proximos nostros frigiditas. Denique, quod postremo hic sese notandum offert, est, quod cum homines maiori obligatione astringantur ad Deum diligendum, quam proximum, nihilominus Deus Optimus Maximus, hominibus tria tantum præcepta erga se posuit, at uero erga proximum septem. In quo uoluit significare quantum sibi placeat, ut homines sese adinuicem diligant, non se mutuo interficiant, nec alter alterius bona furetur, nec denique alij alijs noceant, siue in mente, siue in honore C aut denique in facultatibus. Atque ita quando aliquis in Deum peccat, nihil habet, quod restituat. Si enim eum non diligit, si iurauit, aut blasphemauit, aut festa eius non seruauit, solum de quolibet horum pœnitere debet, & illud eum animo & firmo proposito sese in meliorem frugem recipiendi confiteri, at uero si contra proximum peccat, hoc non sufficit, quinimo tenetur damnum proximo suo illatum resarcire, uel enim ab eo opes, vel famam aut aliud aliquod bonum abstulit, quod quidem ei satisfacere debet.

In his duobus mandatis (inquit cœlestis magister) *Vniuersa lex pendet & prophetæ.* D O Christe superne cœli ac terræ imperator, qui, eum immensus esses, intra purissima uiscera Sanctissimæ Virginis Mariæ matris tuæ claudi dignatus es, & uerbum abbreuiatum fecisti super terram. Curas abbreuiasti, cum dixisti. Porro unũ est necessarium. Abbreuiasti consilia, cum iussisti, ut homo relictis omnibus, & seipsum negans te cum cruce sua sequeretur. Abbreuiasti cæremonias & innumera legis veteris sacrificia, & ea in septem Sacramenta reduxisti. Abbreuiasti sexcenta & tredecim præcepta illius grauissimæ A legis in hæc tantummodo duo suauissima. Abbreuia obsecro passiones nostras, abbreuia vires & appetitum nostræ sensualitatis, & auge uires spirituales nostrarum animarum, ut hæc perfectissime obseruemus, & obseruantia illorum mereamur plurimam gratiam, ut postea fruamur ingenti gloria. Amen.

DOMINICA XVIII. post Pentecosten.

B

Concio I.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit & uenit in ciuitatem suam. Matt. 9.

Celebratissima Veritas est in sacra Scriptura, ꝙ licet Christiana charitas in omnes extendi debeat, multo magis tamen erga propinquos, uicinos & amicos ip- C sos exercenda est, ad hoc enim non solum charitas, gratia, & fides nos inuitat, sed & ipsa natura sic a Domino instituta. Quapropter Beatus Ambrosius explicans illa Cant.1. Canticorum uerba. Introduxit me Rex in cellam uinariam, ordinauit in me charitatem, sic ait. Scire quid facias & ordinem ignorare, non perfecta scientia est, ergo ad perfectã scientiam pertinet, modum in rebus tenere. Atque ita Diuus Paulus licet omnium impiorum maxime dolebat perditionem, multo tamen magis Israelitarum, a quibus ipse originem trahebat, ut aperte ex iis colligitur, quæ ipse ad Ro- Rom.8. manos scribit. Vbi sic ait. Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior, quo- D niam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo, optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelitæ. Et quamuis pro omnibus peccatoribus orabat, multo magis pro Israelitis peculiariter deprecabatur. Et ita in eadem epistola inquit. Voluntas quidem cordis mei & ob-

A secratio ad Deum fit pro illis in salutem.
Gala. 6 Et ad Galatas scribens, Nolite, ait, errare,
Deus non irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Et paulo inferius
concludit, dicens: Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime ad domesticos fidei. Quam ob causam cum Christus filius Dei quam peculiariter Hebræos dilexerit, & honore affecerit, ex eis carnem assumens, & ad ipsis
prædicandum personaliter ueniens (& ita
Mat. 15 dixit, Non sum missus nisi ad oues, quę
perierunt domus Israel) cum inquam eos
sic dilexerit, unaquæque ciuitas Hebræo-
B rum, posset ciuitas Iesu Christi appellari,
sed nulla hoc titulo insignita est præter
Capharnaum, vt in sacra hodierni Euangelij lectione apparet, ubi sic dicit *Venit Iesus in ciuitatem suã*. Non dicitur, sua, eo
quod ipse in ea natus fuerit vel educatus: cõstat enim, in Bethleẽ natũ fuisse, & multo
suæ uitæ tempore in Nazareth conuersatum: sed dicitur ciuitas sua, quoniam incolæ eius doctrinam ipsius, ac sermones
magna cum deuotione audierunt, cumque maxima cum animi promptitudine,
& affectione secuti sunt. Vrbes ac populos, in quibus hoc fit, Dominus suos ap-
C pellare uult, non autem rebelles & inobedientes. Atque ita quando Hebræi debitam amicitiam diuinæ Maiestati seruabant, populi Dei vocabantur, ut patet in
Exod. 3. sacro Exodi uolumine, ubi ipse Dominus
sic ait: Vidi afflictionem populi mei in
Isai. 32. Aegypto. Et in sancto Isaia, Sedebit, in-
Isai. 52. quit, populus meus in pulchritudine pacis, & alibi, in Aegyptum descendit populus meus in principio, ut colonus esset
ibi. Denique nunquam finem faceremus
commemorandi, quoties in sacra Scriptura gens illa populus Dei appellatus fuit.
Sed postquam in deserto per adoratio-
D nem uituli peccauit, Dominus ad Moysem dixit. Vade descende de loco isto tu, &
Exo. 33 populus tuus, quem eduxisti de terra Aegypti. Quare Domine Hebręos populum
Moysi uocas? Quoniam peccauerunt, &
ideo nolo, ut populus meus uocetur, siquidem mihi non obtemperarunt. Et pro-
Oseæ 1. phetæ Oseæ etiã dixit: Voca nomen eius,
non populus meus, quia uos non populus meus, & ego non ero uester Deus. O
terribilem comminationem, quomodo
peccatores tam seueram sententiam contra se audientes, non perhorrescunt? Vul- A
tis, fratres mei, scire cuius estis, attendite cui seruiatis, si Deo an diabolo, & illius certe serui estis. Si quando sese offert
iniustum lucrum, aut iniuriarum ultio,
aut turpis uoluptas, &c. & ipse Sathanas
uos ad hæc inuitat, & uos illum auditis &
sequimini, res quidem certissima est, uos
populum eius esse. At si ipsum contemnentes magna cum animi affectione diuina colloquia auditis, & illis libenter
obtemperatis, euidens argumentum est,
uos esse Dei populum, nam summa Veri- Ioan. 8.
tas inquit. Qui ex Deo est, uerba Dei audit. Atque ita nos illa benedictio psalmi B
comprehendet, Beatus populus, cuius Psal. 133
Dominus Deus eius. Vt autem hoc modo audiatis diuina uerba, oportet uos ad
concionem præparatos, accedere. Cũ quis Simile.
ignem incendere vult, silicem ferro percutit, & ex uenis ipsius silicis cadẽtes scintillas prodire uidet, & cum fomitem, id est,
(*La yesca*) adhibuerit, admiratur qualiter
ignem non concipit, & tandem causam
esse reperit, quia fomes ipse humidus &
madefactus erat. O patres prædicatores,
quoties lapides percutitis, id est, (*Quantos golpes days*) Et quot scintillę micantes ab
oribus uestris exeunt, quot rationes, quot C
modos ad seruiendum Deo, quot reprehensiones, & quot documenta præbetis,
& nunquam ignis incenditur, tam frigidi in fine concionis, & etiam in fine
quadragesimæ auditores remanent sicut
in principio. Et huius rei causa est, quoniam fomes, uidelicet, uoluntas multis
affectionibus carnalibus, multis cupiditatibus, ac multis inordinatis desiderijs
madida est. Exiccate, exiccate fratres
fomitem, exprimite uoluntatem ex aquis
deprauatorum desideriorum Id est (*Dessecad hermanos essa yesa, exprimid essa uolũtad de las aguas de los malos desseos*) Et ita D
tum in ea scintillæ incendentur, & simul
etiam cum illis in eadem uoluntate ignis
diuini amoris inflammabitur, atque
ita digni eritis, qui populus Dei uocemini. Vt autem magis in huius magni Dei
amore inflammemini, notate quod Deus
non solum magnifacit esse Dominum
alicuius populi boni, sed etiam alicuius
animæ iustæ Atque ita cum iussit Moysi,
vt iret in Aegyptum ad redimendos Hebræos, ipse Moyses ei dixit: Domine si in

terro-

A terrogatus fuero, Quis me misit, quid di- cam eis? Respondit Dominus, Hæc dices filijs Israel: Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob misit ad nos. Hoc nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione in generationem. O Deus infinitæ maiestatis, quare non inquis, Dñs Indorum, Africæ, Asiæ, & Europæ, & Dominus cæli & terræ me misit ad uos? Ad hoc nobis respondere potest: Quoniam pluris facio esse Deum, ac Dominum Abraham & Isaac atque alicuius animæ iustæ, quam esse Dominum B totius cæli & terræ, & ideo hoc mihi nomen est in æternum, & hoc memoriale meum in generatione & generationem. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, te omnes cælestes hierarchiæ Domine, collaudent pro tam ineffabili clementia, qua erga homines uteris. Magnificate obsecro fratres hunc supernum Dominum, ipsum super omnia diligite, ab eo summis precibus postulate, ut hoc in cordibus nostris operetur, sicut ipsum regius propheta deprecabatur, dicens Exal C tare super cœlos Deus, & super omnem terram gloria tua. Quid postulas Rex sancte? Nunquid gloria Dei non est exaltata super cœlos ac terram, licet tu id a Domino non petas? Ita profecto, sed ego deprecor ut in pectore meo & in anima mea gloria Dei omnibus, quæ in cælo & in terra sunt ita præferatur, ut unam & quidquid in ea mihi pretiosum est, cum animæ promptitudine pro eius seruitio offeram. Hoc autem, quod Sanctus uir postulabat, aperte ostendit se ab ipso Domino obtinuisse, quando Sauli, qui ipsum D persequebatur, dixit: Quam ob causam Dominus meus persequitur seruum suum? Nunc ergo audi Domine mi Rex uerba serui tui, Si Dominus incitat te aduersum me, odoretur sacrificio. Id est, Si Dominus vult, ut ego moriar, libenter pro gloria eius & pro obedientia meipsum morti offeram, & diuina maiestas accipiat odorem sacrificij mortis meæ. Nam ubi melius vitam meam & quidquid habeo expendere potero, quam in eius seruitio & obedientia? Petamus ergo instanter a Domino, & ipsum fratres mei obsecremus, ut hanc promptam obedientiam & spiritus summissionem, sicut huic Sancto viro dedit, nobis conferat.

Exod. 3.

Psal. 107.

1. Re. 26

Et uenit in ciuitatem suam. Ciuitas, quã A concionator suam reputare debet, est illa, in qua prædicans fructus facit, & ab auditoribus attente ac deuote auditur. Ob cuius rei defectum tam parum proficimus, non enim attendimus, in quo loco cum maiori animarum profectu audiamur, sed attendimus locum, qui magis ad nostrum commodum aut honorem, uel delicias conducit quærimus enim nostra & non Christi.

Phil. 2.

Et *Ecce*, (inquit Euangelista) *offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Videns autem Iesus fidem illorum &c.* Rex plane notatu digna est in præsentiarum, quod aliena fides huic homini ad salutem animæ & B corporis profuit, in quo Articulus fidei, enitet, quem quotidie confitemur, dicentes, Credo sanctorum communionem & remissionem peccatorum.

Est communio inter nos & Christum Saluatorem nostrum, sicut inter corpus & caput eius: habemus enim communionem cum sacratissimo Iesu Christi sanguine, cum meritis ac sacramentis eius, & cum Euangelio, doctrina, atque exemplo ipsius. Prima communio est inter Christum & Ecclesiam, sicut commu- C nio membrorum cum capite. De hac communione inquit Beatus Apostolus. Fidelis Deus, per quem vacati estis in societatẽ filij eius Iesu Christi Domini nostri. Et apud D. Ioãnem dicitur. Vita manifestata est, ut & uos societatem habeatis nobiscũ, & societas nostra sit cũ Patre & Filio eius Iesu Christo. De hac communione fusius agit Alexander Alesis, & B. Augustinus exponens illa verba: Particeps ego sum omnium timentium te. Alia est communio inter Sanctos & Ecclesiam triumphantẽ, & inter Ecclesiam militantem, cũ omnes illæ beatæ mentes nobis suis orationibus coram diuino conspectu fauent. Atque ita D. Ioannes dixit, se uidisse viginti & quatuor seniores, qui ceciderunt coram agno, habentes singuli citharas & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum. Cum igitur sancti non opus habeant pro se deprecari, consequens est, ut preces & orationes, quas Dño fundunt, pro nobis fiunt, quod quidem contra miserabiles huius tempestatis hæreticos efficacissimum est argumentũ. Alia est communio inter Sãctos, respectu bonorũ

1. Co. 1

1. Ioã. 1.

Alex. 4. p. q. 33. de offi. Miss.

B. Aug. sup. Ps. 118.

Apoc. 5 D

A eorum, nullus.n. vir Sanctus sibi soli, sed toti mystico corpori bonum opus operatur, ad instar corporis naturalis, cuius oculus cum uidet, nō sibi soli uidet, & lingua nō sibi soli loquitur, & pes non sibi soli ambulat, sed ad totius corporis vtilitatem. Sic in corpore mystico unito eodē spiritu nullus iustorum sibi operatur, Atque ita non inquit Pater mi, qui es in cœlis, Pater noster, & panem nostrum quotidianū da nobis hodie, & dimitte nobis debita nostra, &c. Hoc in uirtute charitatis fundatur, &

Luc. 11. ideo nos D. Paulus admonet, ut simus soliciti seruare vnitatem spiritus in uinculo

Ephes. 4

B pacis, cuius rationem reddit, Quia vnū corpus & unus spiritus, [illegible], sicut uocati estis in una spe vocationis vestræ. Nō solum autem probis societate sanctorum vtilis est & fructuosa, sed et improbis. Atq;

Alex. ubi supra. ita Alexāder Alēsis ubi supra inquit, quod in communione & societate sanctorū sit remissio peccatorū. Ideo mysteriose Simon Chananæus Apostolus hunc articulū pronunciauit his verbis. Credo sanctorū communionem remissionem peccatorum. Quod ad hunc modū est intelligēdū. Licet remissio peccatorū & iustificatio fiat gratis a Christo Iesu, quia si gratia ex meritis non est gratia, tamen a tota societate San

C ctorum adiuuatur peccator, ut resurgat. Et ideo postquam dixit, Credo sanctorum communionē, addidit statim, Remissionē peccatorum. Maxime tamē oportet, quod ut fides, ac merita aliena peccatori prosint, ipse ex parte sua se disponat, ut iustificetur. Atq; ita uerbum hoc: *Videns Iesus fidē illorum*, ad fidem eiusdē paralitici ēt referēdum est, quī si fidem non haberet, se à Domino sanandum fore, non se tantis laboribus, ac periculis exponeret, ut egregie B.

D Chrysostomus super hunc locum adnota-

B. Chry. sup. hūc locum. uit. Est ēt notandū, quod licet Christus Redemptor noster hoc uerbo, Fidem, omniū fidem comprehenderit, non inde sequitur, fidem in eis omnibus fuisse æqualem & eiusdem ualoris, Nam (vt Origenes in

Or. sup. Numer. quit) sicut facies à facie differt, sic magnū discrimen est inter corda & uoluntates & inter uirtutes, quæ cum ipsis exercētur. At que ita fides & quæcunque alias uirtus, quæ in uno est, habet nescio quid, in quo differt ab alia, quæ in alio est. Explicat ipse hoc per quandam similitudinem. Literæ, inquit, Alphabeti uiginti quatuor sunt (quod in lingua Græca reperitur, de qua ipse loquebatur) & omnes quotquot sunt scribæ, his characteribus Alphabeti scribunt, non enim aliæ sunt, sed unusquisque diuerso modo ab alio scribit, omnes quidem scribunt, A.B,C.D &c, sed uix unquam reperies characteres ab uno scriptos, qui omnino cum caracteribus alterius similes in omnibus existant. Sic, ait, uirtutes Sanctorum septem sunt, tres Theologicæ, & quatuor cardineæ, at virtutes unius quasdam (ut ita dicam) pecu- liaritates habent, per quas ab aliis aliorum

B differunt. Sed quoniam in huius ægroti, & multorum aliorum curatione Dominus fidei virtuti edita miracula tribuit, quænam hæc fides sit, disserere oportet, constat enim uariam esse ac multiplicem huius uocis significationem. Et quidem in his locis non debet fides accipi simpliciter pro credulitate firmoque assensu eorum, quę de Deo, Christo credenda sunt, Nec rursum accipi debet, ut idem sit quod fiducia, quæ a spe nihil aut parum differt, quomodo multi in multis locis exponunt, & quomodo videtur accipi, cum Saluator ait: Si habueritis fidem Mat. 17

C sicut granum sinapis, dicetis montis huic: Transi. &c. Et alibi, Si fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic uestit, quanto magis uos Luc. 12 modicæ fidei? Nam cum dicitur de Centurione, Non inueni tantam fidem in Israel, fides Centurioni tribuitur, non Matt. 8. tam propter fiduciam, quam habuit, quam propter opinionem, & æstimationem, quam habuit de Christo filio Dei, credens illum tantæ esse uirtutis, vt absens ægrum sanare posset. Sic & postea cum apud eundem Euangelistam duobus cæcis dixisset, Creditis, quia hoc possum facere uobis? Et deinde illis

D dicentibus, Vtique, Domine, responderat, Secundum fidem uestram fiat uobis, manifestum est domine fidei credulitatem, & firmam persuasionem potentiæ Christi Iesu significari non enim fiduciæ, quæ ad uoluntatem pertinet, est credere, quod Christus posset cæcos illuminare, sed credulitatis, quæ ad rationem & intellectum attinet. Proinde rectissime, ut apparet, dicetur nomine fidei in Euangeliis sacris, cum ei tribuitur salus, aut consecutio omnium, quę uolumus, complecti utrumque,

que,

A que, nempe, & assensum illum firmum in credendis de Deo, ac Christo Iesu, & fiduciam ex illius omnipotenti bonitate conceptam, quamuis in quibusdam locis magis videatur haberi ratio ad credulitatem, & assensum illum mentis, in quibusdam verò ad ipsam fiduciam. Ita enim duo hæc adinuicem cohærent, vt nec fiducia esse possit sine credulitate, nec credulitas sine fiducia quidquam impetret a Deo, vtque fiduciæ magnitudo ex credulitatis perfectione nascatur. Equidem dum dicimus: Confido huic verbo Dei, Quorum remiseritis peccata, remittentur eis, in uer-
Ioan. 2.
B bo illo, Confido, duo illa simul comprehendi videntur. Est enim sensus. Adeo persuasus sum, illud esse verum, vt inde etiam mihi certo sperem per sacerdotes remissionem peccatorum. Sic ergo, & hoc loco fides accipitur, cum dicitur Dominus vidisse eorum fidem. *Magnam de Christi potentia simul & bonitate conceperant opinionem*, atque ex hac opinione firmaque credulitate magnam etiam fiduciam, & spem consequendæ salutis, quam desiderabant: quam de Christo opinionem, & fiduciam declarabant, dum tantum laboris, & molestiæ subire non dubitarent, vt
C ægrum Christo Domino præsentem exhiberent. Etenim (vt sacri narrant Euangelistæ) Cum prę turba per ostium domus, vbi erat Saluator, ingredi non valerent, sublatis tegulis paralyticum submittẽtes, coram Domino posuerunt. O quam operosa est fides charitati adiuncta. Sanè nihil est quod ei obsistere possit. Ideo B. Paulus ad Hebræos scribens, ait: Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiã, adepti sunt repromissiones, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis. En trophæa sacræ fidei quam sint mirãda, & stupenda. Huius cęlestis virtutis, quę cæ-
Marc. 2.
Lucæ 5.
Heb. 11.
D terarum est fundamentum, nimis cupidi esse, eaq; diuites fieri, totis viribus contendere debemus. Nã (ut D. Thomas, & Theologi testantur) ad hoc ꝙ homo perueniat ad perfectam visionem Dei, vbi eius fœlicitas sita est, præexigitur, ꝙ credat Deo tanquam discipulus magistro docenti. Sed fides hæc oportet, quod sit operosa, similis ei, quam isti homines habuerunt, qui tanta pietate erga illum ægrotum usi sunt. Et hæc ita Domino placuit, ut sacer Euangelista dicat, *Videns Iesus fidem illorum, dixit, &c.* Quænam erat illa fides? equidem charitati coniuncta, de qua Beatus
D. Tho. 2. 2. q. 2. art. 3. Theol. in 3. di. 24.
A Apostolus inquit: Fides, quæ per dilectionem operatur. Estote fratres charitate pleni, & erga proximos egenos misericordes, quoniam Dominus defectum huius virtutis seuerissimè punire solet; cuius rei nobis exemplum esse potest synagoga, de qua Propheta Oseas inquit, Ablactauit eam, quæ erat absque misericordia. Verba Dei sunt diuina eius beneficia, quibus ipse immisericordes priuat. O tremendam ultionem. Cum Dominus a te pectora sua aufert, videlicet, quod cum sis monachus, uitam monachalem perinde degustes, ac si esses Turca, aut infidelis: & cum sis sacerdos, res diuinas, & rem sacram facere perinde gustes, ac si esses barbarus, & cum sis Christianus, de lege Iesu Christi perinde sentias, ac si esses paganus, & cum ad concionem venias, nullam inde utilitatem percipias, & cum te concionator increpet, & tibi gehennam minetur, vel cum gloria inuitet, nihil horum tibi prosit, nec tu ex eis commodum aliquod elicias, hoc est ablactare eam, quæ erat absque misericordia. Quamobrem de crudelibus peculiariter in Prouerbijs dicitur: Abominantur impij eos, qui in recta sunt uia. Pro quo in contextu Græco habetur; Abominantur impij uiam rectam. Impij omnia quæ recta sunt, odio habent, virtutem, & virtutis studiosos, qui ipsos increpant vel docent, abhorrent, & in pœnam suæ immanitatis intestino odio prosequuntur. Quis ergo adeo lapidens est, qui tam magna tamque nociua supplicia non pertimescat, & misericors esse totis viribus non contendat? Econtra vero animaduertite, quid de misericorde sacra scriptura dicat; Qui miseretur pauperi beatus erit. Et paulò inferius: Misericordia, & veritas præparant bona. Et postea, Honorat eum (scilicet Deus) qui miseretur pauperis. *O Sancta Maria Señora*, quam singularia bona Spiritus Sanctus in præsentiarum viro misericordi pollicetur. Quis ergo, vt tanta mala fugiat, & tot bona consequatur, hãc virtutem ex integra animi, & cordis affectione non diliget?
Galat. 5.
Osea. 1.
B
C
Pro. 29.
Pro. 14.
D

Confide fili, remittũtur tibi peccata tua. O infinita filij Dei clementia: Benedicta sit lingua tua, & benedictum os tuum dul-

A dulcissimum, ô Christe mundi Saluator, quo tam sancta tamque gloriosa verba locutus es. Attendite, fratres, qualiter bonus Iesus pauperculum pertractat: euoluite Sacrosancta Euangelia, & non reperietis eum peculiariter aliquem Apostolorum filium nuncupasse, sicut hûc paralyticum filium appellat, vt planè videatis, quantùm ipse Dominus pauperibus faueat, siquidē similem huic fauorem nec regibus, nec imperatoribus dedit. Benedicta sit paupertas, & ægritudo, quæ patienter tolerantur, quandoquidem coram diuinis oculis tantum valent.

B *Remittuntur (ait) tibi peccata tua.* Quid Domine? homo iste non à te modo postulat suorum peccatorum veniam, sed quod a te exigit est, vt corporis ipsius remedium adhibeas. Quorsum ergo ei dicis, *Remittuntur tibi peccata tua?* O ineffabilem immensi Dei liberalitatem, qui sicuti plus quam promittit, donat, ita plus quam ab eo petitur, præbere solet. Promisit Ezechiæ Regi, nullum Assyriorū in vrbem Ierusalem emissurum esse sagittam aliquam, at non solum hoc præstitit, sed per manum Angeli centumoctog. nta quinque millia militum in castris Assyriorum interfecit. (Esa. 37.)

C Item apud eūdem Prophetam sic ait. Omnes sitientes venite ad aquas, & paulò inferius adiecit, comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima uestra, diabolus verò multa pollicetur, & nihil dat, nisi crudelissima tormenta, & nihilominus illum homines tanquam cæci sequuntur. O si nunc resurgerent cadauera mortuorum, qui in hoc templo sepulti sunt, qui illum in vita secuti fuerūt, & nobis dicerent quid præmij pro eius sequela reportarunt, qualem nobis ipsorum tormenta audientibus terrorem incuterent? Relinquite ergo (fratres mei) relinquite dæmonium, qui vos decipit, & liberalissimum Dominum Iesum Christum sequimini, qui non solum plus quam promittit sed etiam plus quam ab eo postulatur, elargitur. (Esa. 55.)

D Petebat Centurio à Domino salutem seruo suo, ipse autem salutem, & diuinum conspectum suum ei promittit, dicens: Ego ueniam, & curabo eum. Petebat Chananæa, ut è corpore filiæ suæ dæmonium expelleret, & non tantum benignissimus Dominus id ei concessit, verum ipse hospes animæ eius remansit. Petebat denique paralyticus iste corpori suo salutem, & ipse Dominus illam ei in anima præbet, & postea in corpore. Super quod Beatus Augustinus ait: More periti medici causam morbi prius expellit. Solet enim aliquando Deus corporalibus morbis atq; alijs quàplurimis laboribus homines ob ipsorum peccata punire. Et hoc nautæ illi, qui cum Propheta Iona nauigabant, intellexerunt. Cum enim essent Gētiles, & nihil eorum, quæ in diuinis literis continebantur, intelligerent, crediderunt nauigantium scelera tempestatis illius causam fuisse, atque ita sortibus scire conati sunt, quis tantæ turbationis reus esset, ut ab eis puniretur. (Matt. 8.) (Mat. 15.) (Ioan. 1.)

B Nos autem Christiani, cum tot vndique Turcis, tot hæreticis, tot pestilentijs, tot ægritudinibus, tot sterilitatibus, tot infortunijs, ac tot laboribus circundati simus, adeo stulti sumus, vt hæc omnia casu euenire existimemus. Ægrotat quis per quatuor mensium spatium, & cum medicis ac medicamentis quidquid possidet dispendit, & quotidie ægritudo eius in deterius procedit, ipse verò crimina sua confiteri minimè recordatur, nec cogitat morbum illum ei ob multa scelera sua prouenisse, & forsan si animæ suæ salutem quæreret, illam etiam corpori suo inueniret. Ideò merito Innocentius Papa iubet, ut medicus ægrotum visitans ante omnia ipsum hortetur, vt scelera sua spirituali medico confiteatur. Quæ lex si obseruaretur, ęgroti non terrerentur, cum peccata sua confiteri iubentur. Ad hoc medici respondere solent, dicentes: Galeni, & Auicennæ sententiam esse ne ægrotis tristia nuncientur, ego vero vobis domini mei dico, Galenum, & Auicennam nunc in inferno ardere, & vos si illos in hoc sequimini, & quod debetis non facitis, easdem pęnas & supplicia esse subituros. (Similia.) (Ca. cum infirmitas de pęni. & remissio.)

D Vos autem ægroti ne incuria tepescatis, circa hoc negotium, licèt medici vos ad id faciendum non admoneant, sit uobis corporalis ægritudo occasio ad animæ salutem consequendam, hoc enim Dominus intendit, cum propter peccata homines ægritudinibus vexat, quamuis præsciti nullam ex eis sciant vtilitatem educere. Plinius naturalis Philosophus inquit, ex eadem terra, ex qua argentum depromitur, si in cacabo aqua ebulliente ignis apponatur, plumbum etiam educi hoc modo, nam (Pli. nat. hist. l. 3.)

ipsa

A ipsa terra in aqua decocta parum sursum ascendit, & in superficie ipsius aquæ enatat, & ex hac argentum efficitur, partim uero deorsum descendit, & ex hac plumbum conflatur. Omnes homines eiusdem naturæ sumus, ex luto namque seu ex terra nos fecit Deus. Atque ita S. Iob inquit, Ecce & me sicut & te fecit Deus, & de eodē luto egoquoque formatus sum. Princeps, Rex, Imperator, & rusticus ac pastor de eodem luto formati sunt. At proprius, lutū & terra dicimur, cum in peccato sumus ad terrena & immunda proclines & inordinata affectione propensi. Ideo S. Isaias ait. Cor impii quasi mare feruens, quod quiescere non potest, & redundāt fluctus eius in conculcationē & lutū. Vetustissima similitudo comparare hominem impiū cū maris inquietudine, nihil enim eo similius mari, cum vir impius sit amarus contentionibus, nihil in eo dulce reperitur, nec unum bonum uerbum, tumidus superbia, lividus, inuidia spumidus libidine, mutabilis inconstantia, turbulentus, fluctuosus, & aliarū maris qualitatū imitator. Et hunc inquit S. Propheta, ignominia & contemptu tanquam immundum lutum dignum esse. Hanc ergo terram & lutum Deus in cacabū & ignem ægritudinis & tribulationis includit, & ibi pars huius terræ inimia descendit tanquam plumbum, hi sunt præsciti, qui infirmitatibus, laboribus, ac tribulationib. magis peruertuntur, & tanquam graue plumbum efficiuntur. De quibus illud Exodi dici potest. Summersi sunt quasi plumbum in aquis uehemētibus. At vero prædestinati cum a Domino ī tribulationes includuntur, statim sese erigunt & ex luto in pulcherrimū argentum cōuertuntur. O admirabile Dei artificium, qui dolore & ægritudines tanquam uoces & reprehensiones suas hominibus mittit. Atque ita S. Iob dicit. Increpat quoque per dolorē in lectulo & omnia ossa eius marcescere facit. Fœlices illi, qui dolores morbi sui tanquam uoces & reprehensiones Dei acceperunt, & per illas a suis sceleribus sese auerterunt. Nam Spiritus Sanctus per Prophetam Ezechielem inquit. Sonū buccinæ audiuit, si autem se custodierit, animam suam saluabit. Vbi alia translatio habet. Animam suam saluauit, & sic est etiam in cōtextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur eius saluatio adeo certa esse, ac si iam accepta fuisset, quod quidem admirabilis est amplificatio.

Margin: Iob.33 — Isa. 57. — Exo.15 — Iob.33. — Ezec.33

Cœlestis igitur medicus paralytico dixit. *Confide fili.* Super hoc uobis rem quandam dicere uolo, quæ in hominibus pijs magnam generat tristitiam, & utinā uos ex ea tantum fructum percipiatis, quantum ego ipse desidero. Ingens profecto scelus est, ut homines malum ad alia mala exequenda ut remedium assumant, sed non ualde illud admiror, & quod ex creaturis, quas Dominus fecit, ut homines ipsum laudarent, retia ad scelera sua ipsi efficiant, & quod ex eis, quæ Dominus fecit tanquam quædam calcaria, quibus homines celerius ad ipsum uias suas per cognitionem, & amorem dirigerent, ex his (inquam) ipsi homines fræna efficiant, ne ad ipsum Deum accedant, hoc maius malum est, sed nec hoc malum admiror. Quod autem me in magnam rapit admirationem, & ingenti stupore afficit, est, quod ex ea re, quam Dominus fecit, ut peccata nostra condonarentur, homines adeo peruersi, & nefarii sint, ut ordinem, quem Deus instituit, subuertentes, illa longe aliter utantur, ne uidelicet, peccata eorum remittantur. O diabolicam abominationem. Ferendumne est, ut medicinam, quæ ad sanandum, & ad præbendum uitam ordinata est, uos ipsi eam ad accipiendam mortem applicetis.

Ait Dn̄s huic paralytico *Confide fili.* Et paulo inferius dixit cuidam mulieri. *Confide fili.* Quorsum Dn̄s ad sananda, & dimittenda peccata hanc fiduciam postulat? Vult Dn̄s, ut quanuis peccator iis, cōfidas, tamen te sanandum esse. impossibile est enim peccatorem sanari, nisi fiduciam habeat, se salutē fore consecuturum. Nam licet a corporali salute homines, sæpenumero diffidant, & postea sanitatem consequantur, tamen in salute animæ, longe aliter se res habet: nunquam enim peccator spiritualiter sanitatem comparabit, nisi in Dn̄o confidat, se illam esse consequuturū. Quod autem hac fiducia homines ita abutantur, ut pleraq; peccata, quæ cōmittunt, in eo perpetrent, quoniā cōfidunt magnā esse Dei misericordiā, qui facile ea omnia condonabit: hæc est infernalis peruersitas. Proiici os te, peccator,

A torem abyssum scelerum, & in uoragine iniquitatum te immergis, atq; diu in illis te esse sinis, & postea dicis. Bonus Deus, qui ea omnia mihi parcet, O proditor, proditor, qui medicinam in uenenum cõuertis, & ex fiducia occasionem sumis, ut deterior fias. O cœli, ô terræ, ô creaturæ insensibiles trãsgredimini naturæ uestræ limites, & simul nobiscum tam horrendum facinus sentite & deplorate. O fratres in Christo Iesu charissimi, aperite, ob secro mentis oculos, & perpendite, qua pœna, eo quod re tam excellenti tamque præclara, uelutí est fiducia, abutimini, digni
B sitis. Vtimini igitur hac cœlesti uirtute ad animarum uestrarum salutem, & non ad ipsorum damnationem, Sicuti Sanctus
Psal. 43. Dauid faciebat, cum dicebat. In te inimicos nostros uentilabimus cornu. In te, nõ in me, non in uirtute nostra, & in nomine tuo, id est potentia tua, spernemus insurgentes in vobis. Vbi alia translatio habet spernemus insurgentes in nos, & sic est in paraphrasi Chaldaica, & sic legit etiam
D.Aug. Beatus Augustinus. Vnde Surgentes in nobis, referri potest ad passiones, quæ in uobis oriuntur. Surgentes vero in nos, ad dæmones eorumque ministros: hos om-
C nes aduersarios, In te uentilabimus cornu & in nomine tuo spernemus, in te enim est Domine, mirabilis ad omnia fortitudo ac potentia. In hac etiam fortitudine, suam sanctus vir collocabat fiduciam,
Psal. 41. quando aiebat. Sitiuit anima mea ad Deũ fontem uiuum. Vbi alii transtulerunt. Ad Deum fortem, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. O singularem tam Sancti uiri fiduciam, non ut à peccatis se superari sineret, sed potius, ut ea diuino auxilio ac fauore adiutus, uin-
D ceret & penitus euerteret. Hac etiã uirtute ipse erat munitus, cum dicebat. Auerte mala (scilicet contra me concitata) ab inimicis meis, ubi alia translatio habet.
Psal. 53. Auertet mala ab inimicis meis, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur fiducia, quàm sanctus Rex habebat, Deum sibi concessũ rũ, quod ab eo postulabat. Idẽ insinuauit, dũ alibi postea dixit. Ego autem ad Dominum clamaui, & Dominus saluabit me, & in contextu Græco ac in alia translatione
Psal. 54. denotatur, satis Dauid persuasum esse Deũ animum hactenus paratissimũ habére, & deinceps semper habiturum omnibus sub A ueniendi, a.t.n. Et Dominus saluauit me atque ita est sensus illius uerbi, Dominus, saluauit me, & saluabit me.

Quæ hactenus a me inducta sunt, fratres uehementer nobis fiduciæ uirtutem commendant, & ut ea bene utamur, quam ut commendatiorẽ vobis faciam, quàm sit diffidentiæ uitiũ Deo detestabile, proposito ex diuinis uoluminib. insignis exemplo, demonstrabo. Inciderunt. n. in hoc crimẽ N. 13. filij Israel, quando ab exploratoribus audierunt iogentes difficultates, quas, vt in terram promissionis ingrederentur, passu B ri erant, qui uehementer exterriti, seq; terram illã expugnare posse diffisi, de reditu in Ægyptum tractare cœperunt. Quæ vis autem orationis explicare queat, quantus Domini furor ob huius diffidentiæ crimẽ aduersus populũ fuerit concitatus? Vsque quo (ait Dñs ad Moysem) detrahet popu- Nu. 14. lus iste? Quousq; non credent mihi in cunctis mirabilibus, quæ feci corã eis? Feriam ergo eos pestilentia atque consumam, te autem faciam principem super gentem magnam, atque fortiorem, quam hæc est. Cumque multis precibus longaque oratione iram Domini lenire conaretur, atq; inter alia diceret, Dimitte obsecro pecca- C tum populi huius secundum magnitudinem misericordiæ tuæ, sicut propitius fuisti egredientibus de Ægypto usque ad locum istum, respondit Dominus. Dimisi iuxta verbum tuum, attamen omnes homines, qui uiderunt maiestatem meam, & signa, quæ feci in Ægypto, & in solitudine, & tentauerunt me, iam per decem uices, non uidebunt terram, pro qua iuraui patribus eorum. Viuo ego, ait Dominus sicut locuti estis audiente me, sic faciam uobis. Vestra cadauera iacebunt in solitudine, filij uestri uagi erunt in deser- D to annis quadraginta, & scietis ultionem meam. Animaduertite quæso, fratres, quam graue, quam ingens peccatum sit diffidentia, siquidem Deus eam tantis tamque seueris supplicijs afficit. Si ergo magnum malum diffidentia est, quod eius pœnæ magnitudo declarat, necesse est, ut magnum bonum fiducia sit, quæ nos a tanto malo liberat. Et si in illis diffidentia tanta pœna fuit digna, tantaq; seueritate punita, multo magis erit in nobis, qui a diuina liberalitate longe maio-

A ea accipiamus beneficia, propter quod strictiori obligatione astringimur, ut in ea fiduciam nostram sitam, ac positam nostris in necessitatibus tam spiritualibus quam corporalib. firmissime habeamus.

Cum igitur Dominus peccatorum remissionem paralytico donasset, Scribæ, qui tunc aderant. *Dixerunt intra se, Hic blasphemat*, quia quod Dei proprium est, scilicet peccata dimittere, sibi arrogare uult. Deus enim per Sanctum Isaiam ait. Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates propter me. At Dominus Iesus occul-
B tas cordium eorum cogitationes diuina uirtute inspiciens dixit. *Vt quid cogitatis mala in cordibus uestris? Quid est facilius dicere. Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge, & ambula?* Quod perinde est acsi diceret. Vos me blasphemū iudicatis, qd hac remissione peccatorum mihi Dei uendicem potestatem, sed uestrum hic requiritur iudicium, utrum horum minoris sit potestatis uere ac serio dicere. Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula? Non dubitem, quin utrumque sit æqualis, imo eiusdem potestatis, utpote diuinæ, cum solius Dei sit quidquid uoluerit solo uerbo efficere. Cum ergo uideatis
C me modo hac tanta uti potestate, ut solo verbi imperio paralyticum hunc subitæ sanitati restituam, consequens est, vt qui hoc præstare potest, possit & peccata condonare, cum utrumque eiusdem sit potestatis. Hoc igitur firmissimo argumento se Dominus remittendi peccata potestatem habere facile comprobauit. Ad eum ergo omnes confugiamus, ut & peccata nostra remittat, & gratiam nobis largiatur, qua acquiritur gloria, ad quam nos perducat idem pijssimus Iesus Mariæ filius. Amen.

D IN EADEM DOMINICA XVIII. post Pentecosten.

Concio Secunda.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit & uenit in ciuitatem suam. Matt. 9.

Inter notabilia, quę Dominus in veteri testamēto iussit, unum est illud Exodi, scilicet. Si pignus a proximo tuo acceperis uestimentum, ante Solis occasum reddes ei, ipsum est enim solū, quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud, in quo dormiat. Si clamauerit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum. Velim Domine te interrogare (siquidem hic iubes, ut cum alicui pauperi mutuarentur nūmi super aliquod pignus, quod veftis esset aut indumentum, cum quo dormiret & operiretur, ante solis occasum ei redderetur, si enim ob defectum pignoris ipse pauper frigus de nocte pateretur, &
B coram te de creditore conquereretur, te ipsum auditurum promittis, rationem assignans. Quoniam misericors es, in quo innuis, quod ex eo quod tu misericors es, tibi prouenit, vt nobis necessitates proximorum nostrorum tantopere commendes.)

Velim inquam, te interrogare, quod misericordiæ genus sit, hominem punire, eo quod pauperis necessitatibus non succurrit, siquidem tu ipse eum in illis collocas, & illarum causa es? Si tantopere pauperum necessitates doles, facile ei remedium poteris adhibere, si autem cum possis, eis remedium non adhibes, quare me supplicio afficis, eo quod ei non succur-
C ram? Impone Domine huic aliud nomen, voca illud iustitiam, rigorem, iram, non autem misericordiam. O incomprehensibilia Dei mysteria. Diuinus eius spiritus nos illuminet, vt aliquid illorum ad utilitatem animarum nostrarum possimus intelligere. In hoc, quod hic Dominus pręcipit, duo nobis singularia manifestantur. Alterum est, Deum maxima misericordia erga diuites vti in hoc, quod pauperes sint in mundo, erga quos ipsi etiam pietate vtantur. Alterum vero est, ingentia esse spiritualia bona, quæ Deus in anima
D tribulantis operatur, siquidem, cum tam misericors sit, corpora paupertate, fame, & ægritudine opprimit. Quid enim ex eo, quia misericors est, me punit, eo quod corporalibus proximi mei non subuenio laboribus, quorum ipsemet Deus est causa, sine dubio maxima futura sunt spiritualia bona, quæ per hoc medium ipse non solum parentibus necessitates, sed etiam in illis fauentibus facere uult. Hoc fratres mei æquum est, vt quilibet uestrum, cum laboribus circundatus

A datus fuerit, considetet, & intra se dicat. Si quidem Deus adeo misericors est, ut non solum illum, qui meis necessitatibus minime fauet, puniat, sed etiam mecum tam seuere agat, magna absque dubio sunt bona, quæ ex his meis laboribus educere cō-
Ioā. 48. tendit. Vnde sanctus Ieremias explanans causam, quare Moab nunquam a peccatis suis exierit, inquit. Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requieuit in fecibus, nec transfusus est de uase in uas, & in transmigrationem non abiit, idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non
B est immutatus. Id est, semper populus ille in prosperitate fuit, nunquam a patria sua exulanit, nec captiuus, ut alii populi, extitit, & ideo in suis peruersis moribus
Ioā. 16. continuo permansit multis peccatis diffamatus. Et notandum est, quod cum eis Dominus minaretur, se ob scelera eorum Assyrios, qui eos euerterent, missurum esse, in Hebræo habetur, Mittam euacuatores, & euacuabunt eos: ubi nos legimus, Mittam ordinatores. In quo loco Spiritus Sanctus persecutores appellat euacuatores & ordinatores, significans persecutiones & labores quantum ex se est, effice-
C re, ut homines ordinentur & peccata re-
Simile. linquant. Sæpenumero euenire solet, ut cum piscator arundine piscetur, hamo piscem magnum apprehendat, & quoniam si magna uiolentia illum uellet ab aqua extrahere, ipsa lintea piscatoria facilia frangerētur, & ita piscis liber euaderet, ideo piscator illum per uiolentiam non extrahit, quin potius lineam pertrahit, quousque piscis defeti scatur, & sic lassatum ipsum ad ripam fluminis facile apprehēdit. O eximie piscator Iesu Christe fili Dei, quot artificiis, ut peccatores ad te attrahas, uteris. Hamus, quo illos piscaris, est tuus diuinus amor, esca uero est præ-
D mium tuæ gloriæ, quam illis polliceris. Quilibet Christianus hanc escam libenter deuorat & deglutit, sed difficulter peccatum statim relinquit. Si repente Dominus ipsum a suarum affectionum aqua, in qua maxime immersus est, educere uellet, ita hinc inde uolutaretur, ut lineam facile frangeret, & nullius esset utilitatis; hoc est nullum emolumentum a diuinis inspirationibus educeret. Quilibet concubinarius, usurarius, ambitiosus, uel alius id genus peccator, licet hamo diuini timoris capti sint, & gloriæ desiderio detenti, ne sic se tamen subito sua scelera relinquunt. Quid igitur remedii? Defatigentur & torqueantur prius multis laboribus & infortuniis, & hoc modo facile ad ripā trahentur, & ab aquis suorum peccatorū educentur, ac tandem in uiridi littore gratiæ collocabuntur. Quamuis autem uerum sit omnes labores uniuersaliter esse efficaces ad peccatores lassandos, peculiariter tamen morbi corporales hunc effectum operantur. Nam aliis laboribus homo plerunq; diuitias amittere solet, quæ B quidem (ut ait Diuus Thomas) inter bona exteriora ultimum locum obtinent, at D.Tho. cum ægritudinibus homines uitam amittere, & seuerum Dei iudicium subire pertimescunt, & hic timor efficacior est ad 2.2. qu. 118.a.5 peccatorum conuersionem omnibus aliis mundi infortuniis. Atque ita experientia uidemus, quod emergente in mari tempestate uix ex omnibus, qui in naui portant, cognosci potest, qui boni aut mali sint. Tunc enim omnes Deum inuocant, oēs misericordiam postulant, omnes, si cōfessor adest, crimina sua confitentur, & tunc difficulter deuoti, & honesti a dissolutis & inhonestis dignoscuntur, omnes namque C timore perterriti, bona opera faciunt. Quod idem in magnis ægritudinibus contingere uidemus, probi enim atque improbi tunc boni uidentur: omnes Deum inuocant, omnes sanctissima Sacramenta accipiunt, & alia pietatis opera agunt, & utinam omnes in sanctis propositis, quæ cū aliquo graui morbo laborant, habent, postquam sanitatem consequuntur, perseuerarent. Sed proh dolor, & quam multi finita ægritudine, & salute obtenta retrocedunt ac peruertuntur. Rex Ezechias (ut refert Sanctus Isaias) luctum & lacrymas, quas, cum ægrotabat, profudit, & D quod tunc Domino promisit, his uerbis enarrat: De mane usq; ad uesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor ut columba, attenuati sunt oculi mei suscipientes in excelsum, & paulo inferius, Viuens, uiuens ipse cōfitebitur tibi, sicut & ego hodie, pater filiis notā faciet ueritatem tuam. Domine saluum me fac, & psalmos nostros cantabimus cūctis diebus uitæ nostræ in domo domini. Animaduertite obsecro ad quid ægrotus uitam desiderabat, uidelicet, ut eum cunctis diebus uitæ suæ

A tæ suæ laudaret & glorificaret, & vt suos diuinam legem ac voluntatem doceret. At posteaquam sanitatẽ est consequutus, & ab illa ægritudine liber, quando nuntij Regis Babylonis ad eũ venerunt (vt idem
Isa. 39. Sanctus Propheta refert) cum deberet de diuinis laudibus, sicut in ægritudine pro polluerat, coram ipsis agere, per vanitatẽ (quod peccatum plerunque Reges & etiã non reges committunt) ostendit eis (inquit sacer textus) cellam aromatum, & argenti, & auri, & odoramentorum, & unguenti optimi, & omnes apothecas supellectilis suæ, & vniuersa, quæ inuenta sunt
B in thesauris eius. Quæ omnia ideo eis ostẽdit, ut magnus ac potentissimus Rex ab ipsis reputaretur, quod quidem euersionis Ierusalem fuit causa. Ecce de quo huic regi recuperata salus profuit, attendite qualiter sanctas intentiones, quas in morbo habuit, conseruauit. Væ, væ, væ, & milles væ, & quot Ezechię hodie in mundo sunt, qui eorum, quæ promiserunt, cum ægrotabãt, facile obliuiscuntur, & ex ipsa salute obtẽta ensem efficiunt, quo Dominum, qui eã donauit, offendunt.

Omnem hanc vtilissimam doctrinam retulimus, occasione sumpta huius para-
C lytici, cui infirmitas corporalis fuit medium quoddam, ut à peccatis, in quibus erat, exiret, & spiritualem salutem consequeretur, veniens ad cœlestem medicum qui illam ipsi communicauit, ad quem forsan non uenirer, nisi ægrotus, & paralyticus esset.

Ait igitur sacer Euangelista, quod vbi Dominus Gerasenorũ terram reliquisset, conscensa nauicula, *Transfretauit & uenit in ciuitatem suam*, Scilicet, *Capharnaum. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem*
Marci 2. *in lecto.* Atque (vt ex Diuo Marco, & ex Di-
Lucę 5. uo Luca apparet) cum illi, qui eum porta-
D bant, propter cõfertissimam turbam, quæ domum circumsidebat, sistere illum ante Dominum minimè possent, tantus erat salutis amor, vt noua ratione excogitata scalis admotis supra tectum ascenderint, tegulisque ac tabulis sublatis paralyticum in lecto iacentem magno labore ad superaloca sublatum, funibus demissum, ante Dominum lesum posuerunt, nihil morantes Domini domus iniuriam, cuius tectum perfoderunt, nec eorum periculum, qui subtus erant, animaduerterunt, nec (quod erat grauius) concionantis Domini sermonem intercidere, atque impedire veriti sunt, hæc enim omnia impedimenta flagrans salutis amor superauit. A O si tanto studio animæ suæ homines, quantò corporis salutẽ quærerent. Quid enim non faciunt, vt corporis saluti prospiciant? Quas opes non profundunt? Quibus se laboribus non addicunt? Et quid non tandem huius rei gratia patiuntur? Si ob hoc enim ad longinquas terras peregrinandum sit, peregrinantur. Si corpus diuturna inedia extenuandum, extenuant, si a solitis voluptatibus atque delitijs abstinendum, abstinent, si ferro, & B igne atque incisionibus opus sit, ferrum patiuntur, & ignem, ut e corporis dispendio maius rediniant eiusdem corporis dispendium. Quæ igitur insania est, cum morituri corporis gratia tam multa facias, nihil propter immortalem animam pati? Cum tam multis partibus anima corpori præstet, quæ dementia est, omnem curam, & studium in tuenda corporis salute ponere, nullamque omninò huius diuinę partis rationem habere: Fateor nulla esse verba, nullam dicendi vim, quæ huius tantæ cæcitatis indignitatem, qua maxima generis humani pars laborat, pro meritis ualeat explicare. C

Videns ergo Dominus fidem illorum, ait paralytico Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Vbi S. Hieronymus bene merito exclamat, dicens: O mira humilitas, despectum, & debilem ac totis membrorum cõpagibus dissolutum filium uocat. Mira bili lenitate peccatorem filium appellat, vt blandientis affectu, eum alloquens, cor eius emolliat, & in amorem Dei viscera eius incalescant, & absque eo quod veniam peccatorum postulet, ei dicit: *Remittuntur tibi peccata tua.* Hic manifestè ostenditur, quantum Dominus peccata detestetur, & quantum gaudeat ipsorum ueniam cõdonare, siquidem venia illorum non petita, ipse ea condonat. O clementissime Domine, si hoc facis, quid obsecro facies, quando peccatores suorum scelerum ueniam a te postulauerint, ipsa humiliter deplorantes, siquidem huic minime lugenti, nec veniam postulanti, dicis. *Remittuntur tibi peccata tua.* Quapropter confidenter Regius Propheta dicebat: Miserere mei Deus secundum magnam misericor- Psal. 50.

B. Hier. sup. hũc locum.

D

A sericordiam tuam. Magna infirmitas, licet ipsi ægroto nociua sit, est tamen medico curanti magnum decus, & gloria. Sic peccata grauia & horribilia, quãuis cõmittentibus ipsa noxia sint, Deo tñ, qui illa condonat, honorifica sunt, in illis enim bonitas ac misericordia eius ostẽditur. Idcirco peccator Dauid ingentem diuinam misericordiã implorabat, ac si diceret, Domus tuæ magnæ misericordię Domine omnes capit, & si aliqui extra sunt, sine dubio sunt illi, qui in eam ingredi nolunt. Si ego ob magnitudinem peccati mei diffidere volo, existimans, te mihi veniam non esse datuum, iniuriam certe tuæ infinitæ veritati facio, siquidem per Ezechielem prophetam inquit: Si impius egerit pœnitentiam, ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, uita viuet, & non morietur, omnium iniquitatũ eius, quas operatus est, (siue magnæ, siue pauæ sint) non recordabor. Si verò cogito, te ipsa condonare non posse, magnam tuæ omnipotentiæ irrogo iniuriam: Si deniq; cogito, te illa parcere nolle, tuã infinitam bonitatem, grauiter offendo. Quare ergo in te Dñe non confidam. siquidem adeo singularis tuus erga nos amor est, ut non solum peccatorũ nostrorũ veniam concedere, sed et nobis gratificare velis, eo ꝙ a te ueniã postulamus? O immensam Dei liberalitatem. Perpendite quæso qualiter Dñs se debitorem nostrum ostendat, eo ꝙ ab eo petimus debiti solutionem, siquidem nõ tm̃ uult peccata condonare, sed peccatoribus ipsis iam cõuersis, suam statim diuinam gratiã elargitur, & ex eo ꝙ eis gratiã impartitur, ipsis, si in ea perseuerant, debitor est suæ gloriæ. Prius Dominus huic ægroto salutem animæ, quam corporis tribuit. Hinc Beatus Chrysostomus egregie asserit, nemini in corpore salutem Christum dedisse, quin simul eius animam sanaret, salutem uero spiritualem non dabat, nisi habenti fidem atq; dispositionẽ. Nam vt egregiè D. Thomas, & theologi docent, ad iustificationem peccatoris requiritur propria fides & propria dispositio, & ob hanc causam Dominus huic paralytico dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.* Quasi actum fidei illius postulãs, quia, vt Apostolus ait, sine fide impossibile est placere Deo, ubi etiam notandum est, Dñm potuisse dicere: Confide fili, ego remitto tibi peccata tua, sed

[Margin: Simile. — B. — Ezec. 18 — C — B. Chry. — D — D Tho. 2.2.q.2. artic. 3. Theol 3.di.34. — Heb. 10]

maluit modestius loqui, dicens, Remittũtur tibi peccata tua, ne æmuli, qui circuncirca erant, magis ira succenderentur. De quibus statim sequitur: *Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se, Hic blasphemat.* Cum peccatum iniuria quædam in Deum sit, nemo præter eũ illud delere põt. Hinc Sanctus Dauid inquit: [Tibi soli peccaui, & malum corã te fecit, idest: Tu solus, Domine, potes delicta mea dimittere, cuius legem ipse transgressus sum. Cęterum creaturam sibi arrogare, quod soli Dei peculiare est, ad blasphemiam attinet. Consequenter ergo ait B. Hieronymus, quia scribæ tantum hominem putabant, & verba Dei non intelligebat, arguunt eum uitio blasphemiæ, dicentes ipsum Dei potentiam vsurpare.

Et cum uidisset Iesus cognitiones eorum dixit Vt quid cogitatis mala in cordibus uestris, Dum cogitationes eorum cognouit, se eis Deum verum esse ostendit. De Deo namq; Salomon inquit: Tu nosti solus cor omnium filiorum. Ex hoc apparet, quanto errore inducantur illi, qui videntes, siue audientes aliquid a proximis suis statim de ipsis præcipitanter male iudicant. Olim licet Dominus permiserit hominibus, vt animalium carnibus vescerentur, sub grauibus tamen pœnis vetuit, ne sanguinem mãducarent. Et rationem reddens inquit, ideo iussisse, quoniam ipse sibi sanguinem eligeret, quem in sacrificio homines pro patratis scelerib. offerrent, idcirco uoluit facinorosum esse eum, qui sanguine vesceretur. Ita cum Dñs sibi soli reseruauerit cognitionem cordium humanorũ, manus Dei vsurpat ille, qui cognitiones atque intentiones proximorum suorũ iudicat. De illis quatuor mysteriosis animalibus sic ait S. Ezechiel: Planta pedis eorũ, quasi planta pedis vituli. Vitulus animal est, quod grauiter figit pedem, & in hoc significatur, non debere seruos Dei sese in cogitationibus suis præcipitare, sed omnia magna cum grauitate, & consideratione facere debere Non debet (inquam) male iudicare de proximis suis, siquidem eorum cogitationes, & cordis interiora minime potest cognoscere.

Vt quid cogitatis mala in cordibus uestris? Et dicit cordium scrutator. O ꝙ̃ multus hodie possumus hoc ex ꝓbrare, qui nõ sine magno animarum suarum dispendio nihil

[Margin: A — Psal. 50 — B. Hier. — B — 3. Re. 8 — C — Ezech. — D]

A nihil bonum in cordib suis cogitare sciunt vnde eis oritur ut quamplurima scelera & atrocia flagitia committant. Res quidem certissima est, quod cogitatio dilatata, uoluntatem inuitat, ut consentiat ijs, quæ intellectus cogitat. Atq. ita cogitatio in malo extensa peccatum est, & tale qualis fuerit materia, in qua quis cum aduertentia detentus est. Itaque si materia est mortalis, peccatum erit mortale, & si uenialis, venialem, quoniam se periculo exponit, vt voluntas tali materiæ consentiat. Hác dilatatio-
Hier. 4. nem & moram S. Hieremias reprehendit,
B. Greg. dicens, usque quo morabuntur in te cogita
lib. 27. tiones noxiæ? Non increpat, (inquit B. Gre
mora. ca gor.) eo quod ueniant, sed quia morentur;
pit. 1. quoniam primus motus (idest, *La primiera*
B *assomada*) prauæ cogitationis nó est in manu nostra, & si statim illam expellimus, minime peccamus quin potius meremur. Atque illa comminatio prophetæ Michææ, scilicet
Mich. 2. Væ qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus vestris de cogitationibus dilatatis intelligenda est. Quod aperte constat, ex eo, quia Sanctus Propheta cum illis loquitur, qui cogitationes impias ita protraxerunt, ut eas tandem opere compleuerint. Et adiunxit statim, In luce matutina faciunt illud, nam deprauatæ cogitationes ita uoluntatem inflammant, vt improbos ad improbe operandum ante lucem surgere
C faciant. O ingentem filiorum Adæ confusionem, qui cum ad bonum exequendum tam pigri & ignaui sint, ad malum diligentissimi sunt. Fons & origo tanti mali est bonarum cogitationum defectus, & improbarum abundantia. Sicuti egregie testa-
Pro. 12. tur Sapiens, dicens. Qui confidit in cogitationibus suis, (scilicet pessimis) impie agit. & in contextu Græco habetur, impie aget. Qui in cogitationibus suis confidit, signũ est, quod in ipsis delectatur. Ex quo fit, vt non solum opera impia de præsenti operetur, sed quod etiam perseueranter illa in futurum operabitur. Hoc etiam B. Apostolus erudit ad Romanos, scribens. Vbi cum
Rom. 1. naturalibus philosophis loquens, inquit,
D Qui cum Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Ecce qualiter S. Apostolus ostendit, fontem & originem malorum omnium illis hominibus fuisse, se ipsos vanis ac pessimis cogitationibus tradidisse. Atque ita sicut cogita- A
tio impia in scelera prolongata uoluntati occasionem præbet, ut consentiat, ex quo alia plurima mala oriuntur (nam vt ait B. Isidorus cogitatio parit delectationem, de- Isidor.
lectatio consensum, consensus opus, opus consuetudinem, consuetudo legem) ita cogitatio sancta dilatata occasionem præbet uoluntati, ut illi se per affectionem adiungat, & illam desideret, atque opere compleat. Ideo ait Regius Propheta: Et medi- Psal. 118.
tabar in mandatis tuis, quæ dilexi, & exercebar in iustificationibus tuis. Id est, ex meditatione diuinorum præceptorum, me ipsum ad ipsorum obseruantiam incitaui. B
Idcirco postquam dixit S. Moyses diliges Deu. 6.
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo ubi etiit protinus Eruntque uerba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, narrabis ea filiis tuis, & meditaberis sedens in domo tua, ambulans in itinere, dormiens atq. consurgens, & ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque & mouebuntur ante oculos tuos. Hinc ortum est, ut Pharisæi (inquit B. Hieronymus super illa uer- B. Hier.
ba Matthæi, dilatant phillacteria sua) de- su. c. 23.
cem præcepta legis in membranulis scri- Matth.
bentes ea e manibus suspensa portarent, & sicut in aliis errabant, in hoc etiam errore ducebantur. Deus enim his uerbis significare voluit, ut homines continuo in memoria & cogitatione sua diuina præcepta portarent, ut ita ea opere adimplerent, non autem volebat, vt ea a manibus suspenderent. C
Quod si tantam curã studiumque res ista meretur fratres quid quæso de his dicendum erit, qui uix vnquam huius tantæ rei meminerunt, qui Dei suique ipsorum prorsus obliti, more pecudum uitam degunt? Qui nec, quid Deus mereatur, quid ipsi debeant, quis eos manet exitus, quæ spes, quæ pœna unquam recordantur? Vt per hoc facile appareat, quot aculeis a propheta ad huius rei memoriam excitentur, totidem eos fraudibus a diabolo excæcari, & ad D
obliuionem tantarum rerum induci. Vos ergo obsecro, fratres, per uiscera misericordiæ Dei nostri, huic tantæ miseriæ & calamitati remedium adhibeatis. Auferte (ut inquit Sanctus Isaias) malum cogitationum uestrarum de cordibus ve- Isa. 1.
stris, & resistite (vt ait D. Iacobus) diabolo & fugiet a uobis. Et sicut Sanct. Abraham D. Iac. 4
tempore sacrificij uolatilia omni cura abi- Gen. 15.
gebat,

A gebat, ne insiderent carnib. Deo iam dicatis, ita & uos cogitatus nociuos a cordibus uestris Deo iam dicatis, depellite. Et non solum cogitationes impias a cordibus uestris abigere curetis, sed etiam ipsa sanctis considerationibus adimplere contendite, vt ita ex anima cuiusq. uestrum illud dici possit, quod sponsus sponsæ in Canticis dixit: Comæ capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Id est: cogitationes cordis tui sunt velut purpura regia non trita, uel vsu consumpta, sed recenter tincta. Iuncta canalibus, hoc est, (*Quando luego sale del tinte.*)
B Viuissimum colorem habens. Quod perinde est ac si diceret cogitatus illius esse purissimos, illustrissimos, & amore, & charitate plenissimos. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt, Comæ capitis tui sicut purpura regis ligati in canalibus. Eadem fere utriusque versionis sententia est, sed hæc modo magis amatorio & verbis dulcioribus procedit, estq; singularis exaggeratio pulchritudinis cogitationum, quę sunt veluti funiculi, quibus rex regum ligatur: In canalibus id est, in capillis, quos per
Simile. similitudinem canales nuncupat. Sicut enim aqua in canalibus diuiditur, quæ per
C ipsos maximo cum splendore, crispa & retorta præterlabitur, sic pulchri capilli, diuisi, extensi, & separati per humeros sponsæ velut canales oblongi & effusi crispantur: O admirabilem amplificationis modum. Si uidisses pulcherrimam virginem sparsis & effusis per humeros capillis, & Regem potentissimum illis ligatum, ei quod magnopere placebant, profecto hoc maximũ signum pulchritudinis illorum esset. Hoc igitur Spiritus sanctus animę iustę hic ait: Cogitationes cordis tui adeo pulchrę sunt vt rex æternus iuxta te illis ligatus sit: ipsi
D enim sunt uelut funiculi, quibus ipse amore captus est. Fœlices animæ, quę sic Deum redamare sciunt, & suis sanctis cogitationibus apprehendere. His certe non dicetur, *Vt quid cogitatis mala in cordibus uestris?* Peculiariter Dominus hoc Scribis dixit, quoniam id quod paralytico dixerat, ipsi sceleri tribuerunt atque in malam partem acceperunt. Super quod oportet vos considerare, quam impium erit de proximis vestris detrahere, & ipsos aliqua ignominiæ nota inurere, siquidem de eis male cogitare non licet, quod longe aliter multi ex vobis facere solent, qui ad refrænandum linguam, nullam fere uirtutem habetis. Ideirco B. Iacobus rem stupendam super hoc ne- A
gotium inquit, scilicet, omnis natura be- D. Iac. 3
stiarum & volucrum & serpentium domatur, & domita sunt a natura humana, linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena ueneno mortifero. O magnam hominum cõfusionem siquidem propter malitiam nostram linguam domare nõ possumus, & illam uelut ferum animal proximis nostris mille dãna infere permittimus; Quanuis sartor impe- Simile.
ritus sit, & quamuis pannus, ex quo uestem B
conficere vult, sit vilis, priusquam ipsum forcipe scindat, semel & iterũ eum metitur sapone signat, ne aliquid illius deperdat, uos autem cum fama proximi vestri sit uelut pannus pretiosissimus, non perpendentes malum quod committitis, illam forcipe, hoc est, lingua uestra ita proscinditis, ut uix postea scissura, quam in illa fecistis, ali- Simile.
quo modo consui aut resarciri possit Experientia videmus, quod ex duob. nodis, qui facilius efficitur, difficilius postea soluitur.
Hoc manifeste apparet in funibus sparteis C
in quibus si nodum efficiamus difficillime illum facimus propter ipsarum funium asperitatem, postea uero ipsum facile dissoluimus: at e contra in filo serico facile nodus efficitur, difficillime uero dissoluitur. Sic inter peccata peccatum linguę faciliter
committitur, & difficilius soluitur q a diffici- Simile.
lis est famæ restitutio. Nam quemadmodũ si in albam cartã atramentum siue litura incidit, licet postea diligenter radatur; semper tamen remanet signum seu macula. si enim papyrus ipsa multum radatur facile rumpetur: sic infamia, quæ est litura quædam inficiens proximi tui famam, ma- D
xima cũ difficultate raditur, & postea semper remanet aliqua macula, quin imo sæpe numero ut ei remedium adhibeatur, papyrus rumpitur, hoc est fama eius magis rupta & infecta remanet,

Denique quanuis Dominus cogitatus eorũ pessimos arguens se Deum esse ostendit, tamen ut eos eu dentius conuinceret, statim addidit. *Quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere Surge et ambula?* Vt sciatis autem quoniam filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralitico, *Surge, tolle lectum et uade in domum tuam. & surrexit & abiit in domum suam.* Placuit altissimo

A fimo Domino per id quod uifibile erat, probare quod erat inuifibile: remiſſio nanque peccatorum ab hominibus uideri non poteſt, paralyticum autem ſanum a lecto ſurgere uideri potuit. Et in hoc egregio miraculo clariſſime ſe Deum omnipotentem indicauit eo, quod non orando, ut patres antiqui & Apoſtoli miracula operabantur, ſed tanquam ex propria uirtute imperando paralyſi, ut recte docet B Thomas. An notatu etiam hic dignum eſt, quod Saluator quatenus Deus, propria poteſtate miracula faciebat, ut autem homo erat, poteſtate excellentiæ id faciebat, ut idem etiam B S. Thomas docet. Atque ita quæſtioni in B. Th. 3 p. q. 64. art. 3. præſentiarum a cæleſti magiſtro propoſitæ, ſcilicet: *Quid eſt facilius dicere, Remittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Reſpondetur, quod ex parte Dei tam facile eſt unum, ſicut & alterũ, ex parte uero ipſius rei inquit Beatus Auguſti- B. Aug. nus, magis eſt impium pium facere, quam cęlum & terram creare. Si autem quis obijciat dicens: Contrarium omnino uerius eſſe, nam iuſtificare impium, eſt gratiam in eius anima creare, at cœlum & terram creare, eſt etiam aliquid ex nihilo facere: ergo non maius eſt unum, quam alterum, C reſpondetur maius eſſe peccatorem iuſtificare, ſi ad ipſum opus & ad modum, quo efficitur, attendamus. Quemadmodum ſi Simile. quis in aliqua urbe terrenam domum nemine contradicente ædificaret, & erigeret, atque construeret arcem fortiſſimam, ipſa eadem urbe renuente: hoc ſecundum eſſet abſque dubio maius tum ex parte operis (plus enim arx inexpugnabilis, quam domus lutea ualet) tum etiam ex parte contradictionis, ſic dicimus, eſſe maius opus peccatorem iuſtificare, quam mundum creare, primo quia gratia cælos ac terram multis antecellit.

D Sap. 7. De illa enim in Sapientia dicitur, Præpoſui illam regnis & ſedibus, & diuitias nihil eſſe duxi in comparatione illius, neq; comparaui illi lapidem pretioſum, quoniam omne aurum in comparatione illius, arena eſt exigua. Deinde maius opus eſt, peccatorem iuſtificare propter modum quo ſit: nam in hac iuſtificatione obſtaculum eſt & contradictio, quæ in cæli creatione non fuit. Si autem quæritis, Quis huic operi obſtat, illudque impedit? forte ſi peccatoris uoluntas? De hoc obſtaculo non loquor, quoniam ſi peccatoris uolun- A tas contradiceret, nũquam *Deus* ipſum iuſtificaret. Nam (vt inquit B. Auguſtinus,) B. Aug. Qui creauit te ſine te, non iuſtificabit te ſine te. Obſtaculum autem, de quo hic agimus, eſt peccatũ mortale, quod in anima reſidet, & hoc, licet ipſe peccator ad Dominum ſe conuertere uelit, & ad iuſtificationem diſponatur, obſtaculum & impedimentum eſt. Mirabile profecto, quod cum peccatum nihil ſit, (vt idem B. Auguſti- D. Aug. ſup Ioã. c. 1. nus teſtatur ſuper illa uerba D. Ioannis, Sine ipſo factum eſt nihil, ideſt peccatum) hoc nihil dicatur impedire & obſtare peccatoris iuſtificationi. B

Ex quo apparet, quam pernitioſum ſit Simile. id nihil. Dicite mihi, obſecro, nox quid eſt? Eſt tenebræ. Et tenebræ quid? Eſt priuatio lucis. Non eſt quid poſitiuũ nec habẽs eſſe, ſed eſt nihil. At nox eſt quoddam nihil, quod impedit artificem & quemcũque alium laborantem ac cunctis terrorẽ incutit. Sic peccatum mortale, quod in anima ſiſtit, eſt quædam nox, quædam tenebræ, & quoddam nihil, quod Angelos terret, ſanctis timorem inijcit, & diuinam potentiam impedit ne iuſtificationem operetur, & propter hanc contradictionem eſt etiam maius iuſtificare peccatorem, quam C cęlum & terram creare. Ex parte uero hominum quoniam ab ipſis iuſtificatio non conſpicitur, magis in admirationem rapebantur, cũ uiderent aliquid corporale creari, & paralyticum repente ſanitatem conſequi, quam cum audirent Dominum dicentem: *Remittuntur tibi peccata,* Vt uere in huius paralytici miraculo contigit.

Ideo ſequitur. *Videntes autem turba, timuerunt & glorificauerunt Deum, qui dedit poteſtatem talem hominibus.* Hic eſt vnus ex præcipuis fructibus qui percipiendus eſt ex viſione operum Dei admirabilium, videlicet, propter illa ipſum glorifica D re & collaudare. Ita ſanctus *Dauid* faciebat, ſicut ipſe fatetur, dicens: Memor fui Pſal. 76. operum Domini, quia memor ero ab initio mirabilium tuorum, & meditabor in operibus tuis, & in adinuentionibus tuis exercebor. *Deus* in ſancto uia tua. Quis Deus magnus, ſicut *Deus* noſter? Tu es Deus, qui facis mirabilia. Notam feciſti in populis uirtutem tuã. O feruida uerba & grati cordis atq; in igne diuini amoris ſuccenſi ſignum indicantia. Omnia illa maxima

A xima ponderatione digna sunt: sed præcipue hæc, Deus in sancto uia tua, idest, via quæ nos ad te, o Deus perducit, est in sancto tuo, idest Christo, qui suis admirabilibus operibus nos illuminauit, mouit & in amorem suum attraxit. Atque ita inquit

B. Aug. lI. de uti li. credē. cap. 17. Beatus Augustinus. Multitudo credētium miraculis saluatoris congregata est. Admirabilis certe fuit Dei prouidentia, & singulare beneficium in nos contulit, cum in diuinis literis prodigia, quæ a principio mūdi operatus est, nobis reuelauit: hæc enim reuelatio magna diuinarum laudum materia est. Nimis durus ac lapideus homo

B est, qui admiranda creationis mundi & ineffabilia redemptionis nostrę mysteria, atque miracula, quæ tunc Dominus edidit, contemplans, cælesti quodam amore non inflammatur cum sancto propheta dicens. Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinē tuam. Nec cogitare debetis hæc admirabilia opera usq; ad finem seculi defutura, nam quotiescunque necessitas postulauerit, Dominus suæ sanctæ Ecclesiæ cum illis fauebit. Ait enim D. Paulus: Diuisiones

1. Co. 12 gratiarum sunt, alii gratia sanitatum, alii operatio virtutum, idest miraculorū. Vbi

C illud uerbum, sunt, quod præsens tempus significat, maxime perpendendum est quoniam in sancta Ecclesia semper sunt gratiarum diuisiones, & Christus redemptor

Ioan. 14 noster dixit: Qui credit in me, opera quæ ego facio (idest miraculosa) faciet, & maiora horum faciet, quia ego ad Patrem vado, idest propter meam absentiam corporalem nomine meo ministros meos operatores miraculorum in Ecclesia relinquo. Vel aliter, quia ad patrem uado, ubi mea præsentia fidelibus meis, ut miracula possint facere usque ad seculi consummationem impetrabo, atque ita noui credentes

D semper ad Dominum glorificandum, & collaudandum incitabuntur. Oportet autem (fratres mei) vt hæ laudes coram diuina maiestate sint acceptæ, a pura con-

Gen. 3. scientia procedant. Glossa ordinaria perpendit, quod primus, qui nomen Dei nominauit, fuit diabolus, qui (vt patet ex diuinis literis) mulieri dixit: Cur præcepit vobis Deus, &c. Et primus, qui Christum Redemptorem nostrum Iesum Nazarenum nuncupauit, fuit etiam diabolus, (vt

Luc. 4. patet apud D. Lucam) vbi dicitur: Erat homo habens dæmonium immundum & A exclamauit voce magna, dicens: Quid nobis & tibi Iesu Nazarene, Venisti perdere nos. Sed Domino non placuit, ut res tam improba, immunda, atque execranda, qualis est diabolus, ipsum nominaret. Quapropter Sanctissimum nomen Dei, atque eius diuinas laudes, nō sicut diabolus corde immundo pronunciare studeamus: sed illud corde mundo & amoris pleno nominemus: hæc enim est laus, quæ illi placet, & quæ animam laudatoris lætificat. Atque ita ubi nos legimus, Lauda sterilis & Isa. 54. quæ non paris, alia translatio habet, lætare sterilis & quæ non paris, & sic est etiam B in cōtextu Græco. Vbi significatur, quod laus animam lætificat, sed hoc intelligitur, dummodo anima ipsa munda sit, & amoris plena.

Ex iis autem, ob quę maximo cum gaudio Deum glorificare debemus, unum est, quia talem potestatem, scilicet, dimittendi peccata dedit hominibus. Magnas Deus amicis suis olim communicauit potestates Prophetis mysteriosas reuelationes futurorum dedit, & aliquibus hominib. potestatem suscitandi mortuos, & alia miracula faciendi tribuit: sed nemini ante legem gratiæ dimittendi peccata, quousque C ipse uenit in mundum, concessit potestatem, quam sacerdotibus tribuere dignatus est, dicēs; Accipite Spiritum sanctum, Ioan. 20 quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. Quæ quidem potestas (vt docet Beatus B. Th. 3 Thomas) ministerialiter eis data ē a Christo Iesu, & nusquam Angelis collata. Sed p. q. 64. obserua, quod licet bona sit definitio peccati, quā tradit D. Augustinus dicens; Peccatum est dictum, uel factum, uel concupitum contra legem Dei, quæ definitio confirmatur ex illis uerbis Ecclesiastici; Væ duplici corde, & labiis scelestis, & manibus mala facientibus, ubi aperte Spiritus sanctus docet esse peccatum cordis & linguę, & prauorum operum, sed tamen non omne dictum, uel factum, vel concupitum contrà legem Dei est peccatum mortale, quoniam sæpenumero propter materiæ paruitatem multa dicta vel facta, uel concupita contra legem Dei sunt peccata uenialia, ad quæ in sacrosancta Ecclesia præter confessionem alia multa remedia collocata sunt. Et D Thomas ad idem tria adhibet. Primum est, quaecunque gratia, quam

D. Aug. li. 2. con tra Faustum. Eccle. 2. D

A quam Dominus animæ tribuit, peccatã veniale dimittitur, verbi gratia cum quis mortalia confitetur, ei gratia tribuitur, & ibi eius venialia condonãtur. Secundum remedium est, interior cordis dolor. Exẽpli gratia, audis rem sacram, & cum recordaris tuorum peccatorum, ex intimo corde suspiria trahis, eo quod Deum offendisti, ob hoc uenialia tibi dimittuntur. Tertium denique remedium est propter quãcunque reuerentiam Deo & sacris Ecclesiæ rebus adhibitam, aut propter aquam benedictam, aut propter cinerem prima feria quarta Quadragesimæ Christianis im-
B positum, aut propter benedictionem episcopalem. Et his exceptis propter quemcũque laborem aut afflictionem, quam quis pro Dei amore patitur. Hoc aperte constat in iis, qui in purgatorio sunt, ubi peccata uenialia purgantur, & pœna, quæ in hoc mundo pro mortalib. non est purgata, licet isti contra uoluntatem suam patiantur, mallent enim in gloria, quam ibi esse. Igitur fratres mei omni puritate, affectione, & amore altissimum misericordiarum patrem glorificemus, qui tot remedia ad peccata nostra nobis contulit: & his laudibus merebimur abundantiã gra-
C tiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XIX. post Pentecosten.

Concio I.

Loquebatur Iesus principibus Sacerdotum, & Pharisæis in parabolis dicens, &c. Matth. 22.

D Dicatur tota parabola usque, Multi enim sunt uocati, pauci uero electi.

Occasione ultimorum horũ verborum uobis rem quãdam maxime consolationis dicere uolo. s. quod licet D. Paulus ad Ephesios scribens de diuina electione, & prædestinatione loquens, agat de illa per verbũ de præterito, dicẽs: Benedictus Deus & pater Dñi nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestib. (idest, ut bona cælestia suauissimæ gloriæ consequeremur) in Christo (idest, per merita Christi) sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate, qui prędestinauit nos in adoptionẽ filiorum per Iesum Christum. Vbi uerbum illud, Elegit, & prædestinauit, non ad præteritum tempus, sed ad æternitatẽ referendum est, ut sit sensus, Elegit nos & prædestinauit nos in æternitate sua, in qua omnia sunt præsentia, & in ea nihil præteritũ
B aut futurum est. Ideo plurimi (vt inquit Scotus) decipiuntur, quoniam de diuina prædestinatione tanquam de re præteritã loquuntur, existimantes ipsam iam præteritam esse, & tanquam rem præteritã non posse non esse. Idcirco dicunt isti, Si Deus nos prædestinauit, securus est campus, dormire possumus tranquille & quiete, si autẽ nos reprobauit, quid nobis prodest laborare; siquidem infallibiliter in æternas gehennæ flammas ituri sumus? Si Deus ita constitutum habet nõ mutabitur, quia inuariabilis est, apud quẽ (vt ait D. Iacob.) non est transmutatio, nec uicissitudinis
C obũbratio. Falsa opinione ducimini, fratres, & nimis decepti viuitis, metiẽtes Deũ ad modum creaturarum. Cogitatisne, quod sicut ea, quæ fecistis, iam transierunt, & id quod præteritum est, de necessitate præteritum est, sic etiam diuina electio, uel probatio est iam præterita, & siquidem præterita est, quod necessitate uos saluabimini aut condemnabimini? Non ita est, ut existimatis: hoc enim opus Dei tempore nõ metitur, sed æternitate, & ideo non habet futurum, aut præteritum. Atque ita inquit
D ibi Scotus, Deum tam libere modo uos eligere, ac si nunquam uoluntatem suam ad aliquam partium determinatam haberet. Quocirca (fratres mei) sancti & immaculati esse contendite, in charitate & in omni uirtute perseuerantes, & eritis electi ac prædestinati, & post hanc uitam, illis cœlestibus perennis gloriæ nuptiis fruemini. Qui enim in illa triumphante Ecclesia habitaturi sunt, oportet ut prius se disponant, & in hoc mundo illa addiscant, in quibus postea coram diuino conspectu se exercere debent, videlicet, in cogni-

Ephe. 1.

Scot. in 1. d. 40. ad 1.

D. Iac. 1

A cognitione, & dilectione altissimæ maiestatis eius, & proximorum sicut seipsos, propter ipsius Dei amorem. Narrant diuinæ literæ Nabuchodonosor proposito domus suæ iussisse, ut inter filios Israel eligeret pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, & eruditos omni sapientia, qui per trium annorum spatium in regis palatio essent, & ibi literas, & sapientiam Chaldæorum docerentur. Et interea dum hæc addiscebant, constituit eis Rex annonam per singulos dies de cibis suis, & de uino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis postea starent in conspectu eius. Itaq; nō B licebat eis coram Rege apparere, quousq; linguam, & scientiam Chaldæorum perdiscerent. Ita decretum, & constitutum est a Deo, ut nullus in Regium gloriæ palatiū ingrediatur, quin prius in lege, & lingua cœlesti doctus, & exercitatus sit. Et dū hęc addiscimus, ipse nobis cibum de mensa sua, uidelicet, diuinam essentiam præbet, quam in ineffabili Eucharistiæ sacramento sumimus, in quo Christus uerus Deus, & uerus homo cōtinetur. Quod si hic hāc cœlestem scientiam non addiscimus, nunq̄ coram superno Rege apparere posset, aut in domo eius ingressuros nos esse expectē C mus. De illa namque in Apocalypsi dicit: Non intrabit in eam aliquid coinquinatum aut abominationem faciens, & mendacium. Si vero fratres mei in illis fœlicissimis nuptijs uos ipsos uidere cupitis, hæc omnia deponite, quæ uos a spiritualibus studijs, in quibus Deus vult, ut vos hic exerceatis auertere & semouere possunt. Nam (vt ait B. August.) Ille cælestem hæreditatem uere & ex animo desiderat, qui eā ijs, quæ in terra præstantissima habeantur, facile anteponit, & potius vult omnia huius mūdi quam illam amittere. Sed quam parum huius desideri j in hominib. sit, ex D eo apparet, q̄ ipsi miseri homines quæcūque caduca huius seculi ei præferunt, & ut ipsa non amittāt, uolunt potius cęlū amittere. Quoties enim, o frater, lethaliter peccas, cœlū amittis. Attende ergo ob quæ delinquere nō metuis, & aperte uidebis ob quę ipsam amittas. Quocirca primus passus ad illam est quædam terrenarū rerum abnegatio. Atque ita Origenes definiēs hoc nomen, Sanctus, quod in sacra scriptura toties reperitur, recurrit ad nominis Græci etymologiā, q̄ significat, rem, absq; terra. Et ita id quod B. Pau. dixit, Elegit nos, A ut essemus sancti, vult secundū Origenē significare, ut essemus sine affectione rerū terrenarum. Et ex hoc sequitur, quod statim dicit scilicet, Et immaculati in charitate, ex eo enim quod homo desideria sua a terrenis rebus auertit oritur, ut immaculatus, & cum charitate uiuat. Notanter dixit D. August. Ille cælestem hæreditatem vere & ex animo desiderat. Nā multi aut fere omnes eam desiderant, sed perpauci uere & ex animo, pauci enim uolunt suscipere onus, quod ipsa secum affert.

Dan. 1.

Apo. 21

B. Aug. in conf.

Orig. super Leu.

In Deuteronomio iussit Deus hoc scilicet. Quando habitauerint fratres simul, & vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti nō nubet alteri, sed accipiet eam frater eius, & suscitabit semen fratris sui, & iuxta hanc legē dixit Booz propinquiori cōsanguineo viri Ruth iam defuncti: Partē agri uendidit Noemi, quæ reuersa est de regione Moabitide, si uis posside iure propinquitatis, eme & posside, si aūt displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut sciam quid facere debeā, nullus enim est propinquus excepto te qui prior es, & me qui secundus sum. At ille respondit, Ego agrum emam, cui dixit Booz, qū emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidē, quæ uxor defuncti fuit, debes accipere, ut suscites nomen propinqui tui in hæreditate sua. Qui respondit: Cedo iure propinquitatis. Volebat ille hæreditatē, sed non cum onere, quod secum importabat, rem enim grauem existimabat, Ruth vxorem ducere. In hunc modum si a plurimis quæras, an gloriam uelint, dicent, Maxime profecto, imo nihil aliud se desiderare afferent. Sic inquit B. August. omnes naturaliter uolumus esse beati. Deus est obiectum, scopus, meta & tranquillitas nostræ uolūtatis, sicut color & lux sunt obiectum uisus, unde oculi delectātur, cū lapides pretiosos uident, quo in illis est uiuacitas coloris, & splendor atque claritas. Sed quamuis uisus ipsis delectetur, nullus tñ ei per se solum satisfacit, quia nullus solus omnium lapidum perfectiones habet. At si esset aliquis lapillus, q̄ omnes colores, splendores atque perfectiones omnium gemmarum haberet, ille profecto integrū oculis tribueret delectamentum. Cum Deus sit infinita bonitas, qui in se omnes perfectiones continet, ipse solummodo

Deu. 25 B

Ruth 4.

C

B. Aug.

D

A do humana corda satisfiunt; idcirco, In-
quietum (ait B. August.) est cor nostrum,
B. Aug. donec veniamus ad te. Si igitur illam su-
pernam hæreditatem optatis, & illam con-
sequi cupitis, uos ipsos diuina lege velut
per matrimonium coniungere, debetis.
Quid autem est cum illa uos cōiungere, ni
si in obseruatione eius uiuere, & onera ip-
sius humeris uestris imponere, ac tandem
ab illa gubernari? Propter hanc relinquet
homo patrem & matrem, sicut illi faciunt,
qui habitum alicuius sanctæ religionis su
scipiunt. Hinc intelligetis mysterium, ob
B quod cum Christus Redemptor noster in
cruce penderet, suam sacratissimā matrem
dulcissimo matris nomine non appellauit
sed eam mulierem vocauit. O Christe hu-
manæ uitæ reparator, superne nostrarum
animarum magister, quare loquens in cru-
Luc. 23. ce cum æterno patre, ei dixisti, Pater dimit
te illis, quia nesciunt quid faciūt. Et postea
dixisti etiam, Pater in manus tuas cōmen-
do spiritum meum, at uero loquens cum
sanctissima matre tua inquis. Mulier ecce fi
lius tuus? Quare illam matrem non uocas,
sicut & patrem tuum vocasti? Hoc fecit, ut
nos doceret, quod postquam in cruce re-
ligionis positi fuerimus, nec patrem nec
C matrem si fieri posset, nominare debere-
mus, & quod nec pater nec mater nec affi-
nes nos a quiete & tranquillitate ipsius reli
gionis semouere debeat: quin potius Deū
instanter obsecrare debemus, ut a nobis
amorem ipsorum auferat, quo eos nos plus
quam alios proximos diligamus; atque ita
maiori cum libertate spiritus dicere possi-
mus, Pater noster qui es in cœlis. Qui au-
tem religiosi non estis, ēt propter amorem
diuinæ legis, quæ est propria mulier, cum
qua usque ad mortem uobis est uiuendum
debetis in eo quod uobis fuerit impedimen
D to ad eius obseruantiam, patrem & matrē
libentissime relinquere. Hæc est mulier
illa, de qua in Prouerbiis dicitur, scilicet:
Lætare cum muliere adolescentiæ tuæ, vbe
ra eius inebrient te omni tempore, & in
amore eius delectare iugiter. Quare sedu-
ceris, fili mi, ab aliena, & foueris in sinu
alterius? Respicit Dñs viam hominis, &
omnes gressus eius considerat. O uerba
perenni memoria digna, quæ si attento
animo euoluantur, nimis efficacia sunt,
vt quodcunque cor, licet durum & lapideū
sit, emolliant & effringant, fœlix ille, qui

mundanas & caducas uoluptates fugit, & A
se a terrenis & impertinentibus expediens,
a prima sua ætate diuinam legem maximo
cum delectamento & amore amplectitur,
& dulcia eius pectora sugit, hoc est, altissi-
ma ipsius mysteria intelligere conatur, ut
sic in diuino amore absorptus & inebria-
tus remaneat. Et hoc est, non seduci ab alie
na permittere, & non foueri in sinu alte-
rius. Ad hæc autē omnia ei magnopere fa-
uet, perpendere quod respicit Dñs uiam ho
minis, & omnes gressus eius considerat.
Vultis ergo fratres mei, siquidem glo- B
riæ hæreditatem cupitis, hanc mulierem
ducere? Quid respondetis? Sed quid mea
uerborum uestrorum? Parum refert vos di
cere, sic, si opera uestra negocia, ac mores Pro. 13.
uestri respondent, uos sicut Hebræum il-
lum Domini hæreditatem uelle, sed diui-
na lege coniungi nolle. Vult & non vult
piger, ait Salomon. Vult hæreditatem, &
non vult onus hæreditatis. Vnusquisque
in se oculos figat, & hoc uerissimum esse
inueniet. O quam pauci sunt sicut Booz,
qui hæreditatem & mulierem uoluit, exi-
stimantes & reputantes rem grauem esse
diuinæ legis obseruantiam, seq; uires non C
habere ad tantum onus subeundum, & ad
uoluptates deponendas. Hanc ignauiam B. Aug.
& timorem B. Augustinus ante conuersio in cōfes.
nem suam habebat, cui impossibile videba
tur concubinam, cum qua diu uixerat, pos
se relinquere, sicut ipse in suis confessioni-
bus humiliter fatetur. O quam multi ado-
lescente dicunt, Ego castitatem seruare vo-
lebam, sed me continere non potero, & hac
diffidentia in continuo peccato sunt mise
ri cogitantes, se hoc opus per se solos factu
ros esse, ac si non esset Deus, qui peculiari
suo auxilio eis faueret.
Interea, ob quæ Dominus de Hebræis D
maxime conquestus est, unum fuit, quo-
niam fortissimos terræ promissionis Gi-
gantes se superare posse diffiderunt, ac
si ipsum Deum adiutorem non habe-
rent. Et ita Diuus Paulus inquit. Propter Ephe. 5.
quod uenit ira Dei in filios diffidentię. Ne
cogites homo, te solum difficultates, quæ
in obseruatione legis diuinæ sunt, posse
superare, confide te diuino fauore ipsas li-
cet magni Gigantes sint, uicturum esse. Ca
leb qui (ut in Numerorum uolumine dici- Nu. 13.
tur) fidelis terræ promissionis explorator
& etiam fidelis contemplator mysterii, qd

 signi.

A significabat, uidelicet, gloriæ extitit, uoce sonora cunctis audientibus clamare cœpit, dicens. Ascendamus, & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam. Ita oportet nos ad inuicem animari, dicentes, Ascendamus per diuinæ legis obseruantiam, bonum enim Deum habemus, qui nobis fauebit, in spem in mutuo prouocemur, & fortes reddamur, nos aliquando hæreditatem illam fore possessuros. Quanto enim plures sunt causæ ad aliquem effectum consequendum, quam ad illum amittendum, tanto maior debet B esse spes ad ipsum obtinendum. Vna duntaxat causa est, quæ timorem damnationis inferni generat, & hæc est peccatum commissum, aut quod committi potest. Christianus autem prudens magis pertimescit damnationem propter peccata futura, quam propter peccata præterita. Nam pro præteritis medicinam diuinorum sacramentorum cum rationabili preparatione accepit, sed pro peccatis futuris, in quæ ob fragilitatem suam incidere metuit, (licet de præsenti firmissimum propositum C habeat non peccandi) pertimescit etiam ne in penam suæ ingratitudinis Deus ipsum in illis vitam finire permittat. Hoc uerebatur Sanctus Dauid, cum dicebat, Iustifica- Psa. 118 tiones tuas custodiam, non me derelinquas usquequaque. Hoc est, licet modo firmissimum propositũ habeam, cõtinuo tua diuina præcepta obseruandi, si tñ pp fragilitatem & miseriam ego cecidero, si a potenti manu tua dimissus fuero, non me pp infinitam clementiam tuam Dñe in æternum sic permanere sinas, statim ad te fac ut reuertar, & non me derelinquas vsque- D quaque. O singularem humilis cordis orationem, quod firmitati & stabilitati suæ non confidebat. Si ergo rex Dauid tam sanctis propositis & intentionibus diues timebat, quis non timebit? & dicet: Non me derelinquas usquequaque? Habemus ergo (fratres charissimi) quod timor ex una duntaxat causa oritur, spes uero consequendi gloriam ex multis nascitur, in primis ex Heb. 9. infinitis meritis Christi Redemptoris nostri & ex eius sacratissima morte atque efficacissima oratione, quia (ut ait Apostolus) Introiuit in ipsum cælum, ut appareat vultui Dei pro nobis, & ex medicina sanctorum Sacramentorũ, & ex pænitentia atque orationibus iustorũ, & ex bonis operibus, & ex tota sacrosancta Ecclesia, ac de- A nique (quod omnium fundamentum est) ex infinita Dei misericordia. Tot igitur sunt causæ, quæ nos ad expectandum mouent, ut confidenter & animose dicere possimus. Ascendamus ad terram illam, quia poterimus illam obtinere. Hoc nos D. Pau- Heb. 10 lus erudit dicens. Habentes itaque, fratres, fiduciam in sanguine Christi quam initiauit nobis uitam nouam & uiuentem, accedamus cũ uero corde in plenitudine fidei aspersi corda (id est, habentes corda aspersa) a conscientia mala, teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem, fidelis enim est, qui repromisit, & consideremus inuicẽ in prouocationem charitatis & bonorum B operum. Quodlibet horum verborum maxima ponderatione dignum est. Illis omnibus S. Apostolus nos docet, ut pleni fiducia ad inuicem nos ipsos excitemus, & mutuo prouocemus in charitate fundati, cum puritate conscientiæ in meritis Iesu Christi & eius æterni patris promissionibus firmissime expectantes, fidelis est enim, qui repromisit. Magnopere etiam nos ad hanc spem & fiduciam confirmat id, quod S. Dauid inquit: Dñs custodiat te, pro quo in cõ- Psa. 110 textu Græco habetur, Dñs custodit te, & sic est etiam in paraphrasi Chaldaica. Et u- C bi in eodem psalmo nos legimus, Dñs custodit te ab omni malo, alia translatio habet, Dñs custodiet te ab omni malo, & sic est etiam in cõtextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Et rursus ubi inferius nos legimus, Dñs custodiat introitum tuum, & exitum tuum, etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur, Dñs custodiet introitum, & exitum tuum ex hoc nunc & usque in seculum. In quo ostenditur singularis Dei constantia, qui nos seruat & usque in æternum absque eo quod aliquando defecisse ætur, obseruabit. D

Est ergo S. Euangelium. *Simile factum est regnum cælorum homini Regi, &c.* Regni celorũ nomine quo frequentissime Saluator in Euangelica doctrina utitur, non mõ ipsum regnum, quo omnium fideliũ uota aspirant, sed omnia etiam, quæ ad hoc regnum consequendum pertinent, intelligimus. Regnũ autem cælorum, de quo in præsenti Euangelio agitur Ecclesia est, Rex vero Deus pater. Sed quæro, nõ sufficeret dicere, Regi qui fecit nuptias? Quorsum Saluator addidit, Homini Regi, liquidẽ patet

non

A non factus est homo, quia solum uerbum caro factũ est, & habitauit in nobis. Fuit enim conueniens, vt filius tantum homo fieret, quia sapientia patris est, in quo omnia pater condidit. Et artifex per formam artis conceptam, qua artificiatum condidit, ipsum si collapsum fuerit, restaurat, vt egregie D. Thomas docet. Si de regib. terræ loqueretur, necessariũ esset, expresse nomini Regis hominem addere. Nam cum Rex terræ magnitudinem status sui considerat, uidetur quodammodo obliuisci se esse hominem, & ideo oportet, vt in memoriam eius reuocetur ipsum esse hominem. Atque ita Beatus Hieronymus B in quadã epistola refert, quod cum olim Romæ propter uictoriam partam alicui Imperatori dabatur triumphus, tempore maioris gloriæ, & laudum ipsius populi, quidam uoce magna clamabat ad eum, dicens: Recordare te esse hominem, recordare te esse hominem, quando populus eum honore afficiebat, tunc homo ille ei in memoriam reuocabat, ipsum esse mortalem, ne uidelicet, honores ac laudes iudicium eius peruerterent. Et siquidem modo cum per Dei infinitam misericordiam Christiani sumus, nullus est, qui hoc regibus & principibus mundi dicere audeat, C ipsi vtpote Deum timentes, & suæ saluationis cupidi, illud sæpenumero deberent memoria euoluere. At siquidem Christus summa sapientia loquitur de Patre omnipotenti Rege, qui non est homo, quorsum illum hominem appellat? Ad hoc respondeo, non ab re hoc dictum esse. *Primo*, quia pater amãtissimus hominis est, ideo nomine amici sui gaudet nuncupari. O quam nos unice amat, qui instar hominis dolore intrinsecus tactus quondam dixit. Delebo hominem, quẽ creaui a facie terræ. Quem amorem etiã summa Veritas explicuit, dicens. *Sic Deus dilexit* D *mundum, ut filium suum vnigenitum* daret. O nos miseros, si tantam tamque pretiosam gratiam neglexerimus, creaturas magis quam creatorem tam benemeritum amantes. Qui ergo tantopere homines adamauit, iure optimo homo vocatur. Secundo dicitur homo ab officio, qđ quotidie exercet, quãdoquidẽ solo uerbo cęlos omnes, & elementa cuncta effecit Deus, necnon mirabili uirtute sua omnes spiritus in cœlo empyreo creauit, ita vt nullum posthac creabit vnquam. At ipsemet Deus sic amator hominũ est, ut quotidie imo quauis hora animas hominum creet, easq; corporibus puerorum in vtero matrum suarũ existentiũ, infundat. Ideo ait S. Dauid, Secundum altitudinem tuã multiplicasti filios hominũ. Quid est, secundum altitudinem tuã, nisi secundum eximiam charitatem & potentiam tuam, sic decreuisti homines, non vt Angelos verbo vno creare, sed quasi in manib. tuis eos tenẽs semper alias & alias denuo animas hominum creas, creandoq; singulis corporib. singulas infundis? Verum si pictorem eum iure appellamus, qui imagines depingit, cur non Deum patrem hominem dicemus, quia semper est hominum creator? Ad hæc homo, Rex. pater dicitur, quia pius & benignus suapte natura extat. In sacris enim literis humanum dicitur, quod lene & blandum est. Vnde B. Paulus, ait. Humanũ dico propter infirmitatem carnis uestræ. Quod perinde est ac si dicat. Rem satis suauem & facilẽ uobis persuadeo, Sicut exhibuistis mẽbra vestra seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Equidem cũ hominẽ dicimus, pium misericordem, & clementia præditũ significamus. En igitur quid causæ est qđ *Pater*, homo & rex uocat. Hic fecit nuptias filio suo, quando uerbum inexplicabili ratione humanam naturam in vnitate personæ ita sibi coniunxit, ut in duplici natura una tantum persona consisteret.

Et misit seruos suos uocare inuitatos ad nuptias. Vocari ad has nuptias, nihil aliud est, quam ad bonorum omnium communionem, quæ filii Dei incarnatio in mundum attulit, inuitari. Quidquid enim gratiarum sacra illa humanitas recepit in salutem hominum redũdauit. Christo năq; seruatori nox illa Sancti Iob maxime cõuenit. Si comedi buccellam meam solus, & alius non comedit ex ea. Quid hoc est? Nimirum quod Apostolus breui oratione explicauit, cum nos & Christi participes effectos & Christum induisse ait: Hic igitur fratres (ut uno uerbo dicam) harum cœlestium nuptiarum, & apparatus & fructus est. Itaque in hac sancta Ecclesia sub Dei obedientia et obseruatione eius diuinæ legis cum usu diuino-

Margin notes: Ioan. 1. — D. Tho. 3. p. q. 3. art. 8. — B. Hier. — Gene. 6. — Ioan. 3. — Psal. 50. — simile. — Rom. 6 — Iob 31.

A rum Sacramentorum uiuere, est adesse regijs nuptijs, ubi maxima satietas, gaudiũ, & uoluptas reperitur. Nam si de iusto, qui legem illam grauem & difficilem obseruabat, in prouerbijs dicitur, Secura mens
Pro. 15. quasi iuge conuiuium, quãto maiori cum ratione hoc de iusto dici potest, qui legem gratiæ suauem & non difficilem obseruat? O nos fœlices qui si tales, quales esse debemus, sumus, per unam paradisum ad fruendum multo maioribus uoluptatibus in aliam ibimus. Hæ nuptiæ per totum mundum prædicatæ, & annunciatę
Apo. 19 fuerunt. Atque ita in Apocalypsi dicitur:
B Et audiui uocem quasi uocem tubæ magnæ, & sicut uocem aquarum multarum, & sicut uocem tonitruorum magnorum, dicentium: Gaudeamus, & exultemus, & demus gloriam Deo, quia uenerunt nuptiæ agni, & uxor eius, scilicet, sancta Ecclesia, præparauit se, & datũ est illi, ut cooperiat se byssino splendenti & candido: byssinum enim iustificationes sunt sanctorum. His uerbis aperte conspicitur, quod per mulierem in præsentiarum Spiri
Mat. 18. tus sanctus Ecclesiã intelligit. Prima uox tanquam uox tubæ (prima inquam in dignitate) fuit uox æterni patris, cum dixit.
C Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Alia uox tanquam aquarum multarũ fuit uox om
Act. 10. nium prophetarum, de qua in Actib. Apostolorum dicitur: Huic omnes prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Et alia uox sicut tonitruorum magnorum fuit uox sacrorũ Apostolorum, de qua alibi dicitur. Virtute magna reddebant Apostoli testimoniũ
Act. 4. Iesu Christi Domini nostri, & apud Beatũ
Mar. ul. Marcum. Illi autem prædicauerunt ubique. Quod autem hic dicitur, *Misit seruos suos uocare inuitatos ad nuptias*, de
D sanctis prophetis intelligendum est, qui suis sanctis uaticinijs Hebræos ad sanctã Iesu Christi Saluatoris mundi obedientiam uocarunt.

Et nolebãt uenire Iterum misit alios seruos, dicens Dicite inuitatis, Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata, uenite ad nuptias. Vt quid Domine tauros occisos, & aues mortuas esse dicis, Omnia parata sunt? Nunquid inuitati hos tauros & hæc altilia cruda manducaturi sunt? Apud nos A cum inuitati uocantur, & dicitur, Omnia parata sunt, tunc est, cum iam epulæ conditæ, & præparatæ sunt, cum aues assæ, & caro animalium cocta, & omnia paratissima. Hic autem animalia, & aues mortuas esse tantummodo dicitur, Omnia parata sunt. Respondeo, Omnem præparationẽ harum nuptiarum fuisse Iesu Christi mortem, & cum morte sua uirtutem sacramẽtis, quæ instituit, dedisse, & postea resurrexisse, & sua resurrectione euangeliũ qđ docuit, cõfirmasse, & hoc est, Omnia parata sunt. Idcirco primi nuntij, q. prophetę fuerunt, non dixerunt. *Tauri & altilia occisa* B *sunt, & omnia parata.* Sed iiñ Hebræos suis prophetijs ad nuptias uocarunt. Secũdis autem nuntijs, qui fuerunt Apostoli, non solum iussum fuit, ut inuitatos uocarent, sed ut eis annũtiarent, omnia parata esse, uidelicet, Messiam, quem ipsi expectabãt iã uenisse, & cruci affixum ac mortuũ fuisse, & resurrexisse, ac denique omnia, q̃ ad salutẽ humani generis necessaria erãt, paratissima esse, & nihil ad faciendum ex parte ipsius reparatoris restare. Ideo debere illos ad nuptias, idest ad fidẽ Iesu Christi, & ad eius obedientiam uenire.

Omnia parata sunt, uenite ad nuptias. C O ineffabilem piissimi Dei bonitatem, & qualiter hic ostenditur desiderium, quod supernus hic Dominus habet ut eius nuptijs perfruamur. Sicut cum amicus tuus Simile. te inuitat, & tu templum excusas dicens, te non posse ire, & ipse cupidus te conuiuam habendi inquit, Domine hoc non ideo facias, quia ego te obsecro, sed quia expensæ factæ sunt, & non æquum est ut amittantur: ita Dominus ait, Iam expensas infinitas factas esse, uidelicet, mortẽ filij mei Iesu Christi, & si hæ expensæ Angelis fierent, non esset tam grauis, o homines, uestra ingratitudo. Cum igitur tantæ expen D sæ uobis factæ sint, ab ipsis utilitatem educite, & illas amittere non sinatis.

Sed quid inuitari ad hæc respondeant, expendamus. O deplorandam hominum cæcitatem atque dementiam. *Neglexerunt (inquit) & abierunt, alius in uillam suam, alius uero ad negotiationem suam.* Mirabile profecto hoc fuit. Si isti ad laborãdum uocati fuissent, non mirum esset, si renuerent, homines enim suapte natura procliues sunt ad otium & inimici laboris, at cũ

A ad nuptias opulentissimas uocati essent, & ire noluissent, hoc nullomodo potest culpa uacare. O insania diris plectenda suppliciis. Vocat Satana ad labores, quos uelint nolint superbi perferunt inad pisceendis honoribus, & homines currunt nullas trahentes moras, uocat mundus fallax, ad atroces cruciatus, quos ultro subeunt aura, mari transfretantes, uariaque terrarum climata perlustrantes, & sponte obediunt, vocat autem Deus summæ bonitatis ad gaudium nuptiarum filij sui, & cæci homines tantum bonū negligunt. Saul ut filijs Israel persuaderet, ne Dauid in Regem ac-
B ciperent, eis dixit. Audite me nunc filij
1. Re. 22 Iemini: Nunquid omnibus vobis dabit filius Isai agros & uineas, & uniuersos uos faciet tribunos & centuriones, quia coniurastis omnes aduersum me? Quasi diceret. Quare hominē pauperem sequimini, qui uos ditare minime valet? O Deus diuitiarum infinitarum ac potentiæ immensæ, quam merito de hominibus potes conqueri, & eis dicere. Quare sequimini diabolum, qui præter tormenta æterna nihil habet, quod uobis præbeat, me autem derelinquitis, qui uos ditare ac potentes facere in æternum possum? Hoc plane rebellionis vestræ indignitatem auget.

C *Reliqui uero tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt.* Quis hunc tantum perditorum hominum furorem non miretur, non detestetur, nō exhorrescat? Ferendum est, ut isti morte afficerent illam, qui eos ad æternam fœlicitatem uocabat: Satis antiqua & usitata semper in mundo fuit hæc infernalis abominatio in qua infinita Dei misericordia apertissime ostenditur, qui hominum peruersitatem cognoscens non cessauit mittere seruos suos ad
Osee. 6. uocandum ipsos, cum tanto uitæ eorum discrimine. Et hoc est quod per Oseam Prophetam his uerbis inquit: Propter hoc
D dolaui in Prophetis, & occidi eos in uerbis oris mei, quia misericordiam uolui & non sacrificium. Pulchra metaphora vtitur omnipotens comparans se cum lapicida lapides dolante. nam eo uerbo Iudæorum duritiam detexit, quorum corda lapidea erant, & pijs monitis resistentia. Animi uero constantiam & fortitudinem vatū ostendit, qui in fracto pectore in tundendis Iudæis desudarunt, quamuis tantus eorum labor non profuerit. Quemadmodum namque lapicida seligit instrumenta A ferrea, conflat, acuit & probat, ac post tantam operam contingere solet, ut dum lapides polit, ictu ferrei instrumenti frustum lapidis excidat, quo sibi vulnus infligat, & caput conterat, in eandem modū sancti uates a Iudæis sunt affecti opprobrijs & cōtumelijs, ac tandem acerbissima morte dum illis expoliendis dabant operā. Cum ait in Prophetis, significauit, se illos pro instrumentis accepisse, nam præpositio, in, rationem habet instrumenti: vt dixerunt Apostoli, Si percutimus in gladio, & alibi dicitur, In funda & lapide. Et B occidi eos in uerbis oris mei dupliciter exponitur. Vno modo cū dicimus, *Tengo molidos los huessos a fulano con mis importunaciones*, Sic & sanctos vates dicat Deus a se occisos. Vel alio modo, occidi eos, quoniā vere, & realiter permisit ut ipsi pro prædicatione verbi ipsius morerentur, & rationem assignat, Quia misericordiam volui, & non sacrificium. Id est, cum Deum non colimus per externa sacrificia, aut C munera propter ipsum (ut per quam docte B. Thomas obseruat) sed propter nos & propter proximos, non enim indiget sacrificiis nostris, sed vult ea sibi offerri propter nostram deuotionē & proximorū utilitatem, ideo misericordia, qua subuenitur defectibus aliorum, est sacrificium Deo magis acceptum, ut pote propinquius utilitatem proximorum inducens. O patres concionatores per immensam Dei charitatem uos obsecro, ut ad hæc attēdatis, animaduertite uos esse Dei instrumenta, & debere esse uelut ferreos, constantes, fortes, & austeros ad lapides scindendos, quod si ipsi lapides prosiluerint, & D uos percusserint, ne mirremini: ex lapidibus enim sæpenumero id oriri solet, uos autem peccatores qui uelut lapides estis, quare non emollimini & afficimini tenerritudine audientes curam quam Dñs remedii uestri, & commodi habet, & quod magis vult misericordiam, qua erga uos ministri sui utuntur, quam aliqua sacrificia, quæ ei offerri solent? Si uero hanc tantam misericordiam contemnitis, pertimescite huius altissimi Domini iram super uos esse uenturam, sicut uenit super illos, de quibus in præsentiarum ait. *Rex autem cum audiisset, iratus est, & missis exercitib. suis, perdidit homicidas illos, &*

B. Th. 2. 2. q. 30. artic. 4.

A mini magna est, peccatorum meorum miserebitur, misericordia enim, & ira ab illo citò proximant. Pœnitentiam age & hac nuptiali veste te induere, omni cura & vigilantia stude: aliter enim vana est fiducia, quam habes in Dei misericordia.

Mich. 2 Et si hoc credere nolueris: atiende quid per Micheam prophetam ipse, licèt obscurè, dicat: Ne alloquamini loquentes, dicit dominus Iacob. Nunquid abbreuiatus est spiritus Domini, aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui rectè graditur? Vaticinabatur propheta Michæas Hebræis ingentia B supplicia: & ipse propheta in persona populi rationes proponit, quibus Hebræi seipsos consolabantur, & prophetiam propheta repellebant dicentes, se optimè nouisse Dei ingenium, qui misericors erat, antiquam pietatem non amiserat, & fieri non posse, vt Deus tam pius pateretur, quòd cum ipsi populi eius essent, & fidem in ipso haberent, ab eo euerterentur. Et hanc vanam fiduciam Dominus increpat dicens. Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui rectè graditur, id est, erratis toto cęlo, si uobis persuadetis bonitatem meã sceleribus vestris esse fauturam. Verè ego C sum talis tam bonus sicut uos dicitis, sed cum eo, qui rectè graditur, at cum proteruis, & impiis durus sum atq; asperrimus. Hoc satis in præsentiarum apparuit, siquidem hunc non uestitum veste nuptiali in æterna infernorum supplicia mitti iussit. O incommutabilis Deus, nunquid possibile est, ut hoc in cordibus eorum, qui te infallibilis veritatis esse credunt, nullam faciant impressionem? Quare (fratres mei) totis artubus non contremiscitis, audientes diuinæ iustitiæ seueritatem? Quid ergo in cogitationibus uestris euoluitis? Quid apud uos constituitis? Vultisne in D uestris sceleribus sic perseuerare, ut in medio ipsorũ vos attrocissima mors rapiat, & in infernum perpetuò arsuros detrudat? O Deus infinitæ pietatis illumina, obsecro, hos fratres meos, & eorum corda efficaciter moue, vt per ueram pœnitentiam ad te reuertantur, & ita adornati charitate & gratia, paradisi gloriam obtinentes, ibi te suauissimè perfruantur. Amen.

IN EADEM DOMINICA XIX. post Pentecosten. A

Concio Secunda.

Loquebatur Iesus Principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis dicens, &c. Matth. 22.

IN hac parabola sacri hodierni Euangelij nobis Dei bonitas apertissimè ostenditur, & B quanta liberalitate sua ineffabilia dona nobis communicat, siquidem non expectat ut illa ab eo postulemus, quin potius ipse nos inuitat, & ad ea uocat. In illa etiam ostenditur, quã iustè impij puniantur, quandoquidem tã singularia bona contemnunt. Conuiuiũ gloriæ merito appellari potest nuptiæ Regiæ, quas supernus Rex alicui filio suo facit, ita enim immensus Deus quolibet iusto gaudet, ac si alium præter illum non haberet, quilibet enim iustorum Deo unicus & singularis est. Itaque nuptias esse, & nuptias Regales, quas magnus Rex C non seruo suo, sed filio facit, circunstantiæ sunt, quæ glorię cœlestis magnitudinem ostendunt. Quapropter sicut, qui in hoc seculo sumus, illud Psalmi dicere Psal. 39. possumus, Circundederunt me mala, quorum non est numerus, multò maiori cum ratione quilibet beatorum dicere potest: Circundederunt me bona, quorum non est numerus. Ex malis autem, quę nos in hoc mundo circundant, maiora sunt illa, quæ animæ nocent, & inter hęc maiora sunt peccata mortalia, quibus diabolus corda nostra opprimit. Et ad hoc applicari possunt uerba illa D Prouerbiorum: Quando summiserit uocem, hoc est, quando diabolus te tentauerit, ne credideris ei, quoniam septem nequitię sunt in corde illius: & ab Prou. 26 his omnibus malis in illis cœlestibus nuptiis liberi erimus. Hic nos superbia, & desiderium honoris affligit, in cœlo uerò maiores esse non optabimus, ibi enim tam magni sunt iusti, vt minor sit maior Diuo Ioanne Baptista cum in terris commorabatur. Sicut Christus Redemptor noster

A noster testatur, qui postquam ingētes lau
des de illo cælesti viro dixit; adiecit sta-
Matt.11. tim? Qui autem minor est in regno cælo
rum, maior est illo. Hic nos cupiditas tor
quet, sed ibi nihil erit quod desideretur,
erunt enim ibi tot tantaque bona, quæ ac
cipiemus, ut desideria nostra perfectissi-
mè adimpleantur. Atq; ita regius prophe-
Psal.16. ta inquit. Satiabor cum apparuerit glo-
ria tua. Vbi alia translatio habet, satietas
deliciarum erit cum vultu tuo. Hic inter
ea, quæ iustos magis opprimunt, est stimu
lorum carnalium molestia, ibi verò omni
no erunt ab hac peste libera corpora no-
Prou. 3. stra. Adimplebitur enim quod in prouer-
B biis dicitur, Sanitas erit vmbilico tuo (id
est sensualitati tuæ) & irrigatio ossiū tuo-
rum, illa namque erunt velut arundines
ex quibus saccarum depromitur, vulgo,
Canas de acucar, & hoc uoluptate, quę ex
animæ gloria in corpus redundabit. Hic
motiones iræ nos opprimunt, ibi omnes
Isai. 32. cessabunt, nam (vt apud S. Isaiam dicitur)
sedebit populus meus in pulchritudine
pacis & in tabernaculis fiduciæ, & in re-
quie opulenta Tabernacula fiduciæ erunt
corpora glorificata. In hoc mundo corpo
ra sunt tabernacula animarum, sed non
tabernacula fiduciæ, siquidem quotidie
C paulatim corrumpuntur. Hodie namque
oculorum lumen amittimus, mane den-
tes, alia die, vires, & corporalem pulchritu
dinem, quæ omnia in vniuersali resurre-
ctione restaurabuntur, ut non amplius
amittantur. Hic nos gula uexat, & ad desi
derium multorum ciborum prouocat, ibi
vero diuina essentia erit cibus nostris ap-
Psal.140 petitibus perfectissimè satisfaciens. Atque
ita S. Dauid cælestem illam Ierusalem in-
uitans, vt Dominum collaudaret, inquit.
Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deū
tuum Sion: Et inter ea, quæ ibi recenset,
ob quæ ipsum in laudibus efferre debet, vnū
D est, Quia adipe frumenti satiat te. Granū
frumenti est Christus, & adeps huius fru-
menti est diuinitas, in qua felices illius Ie-
rusalem ciues beatificantur. Hic inuidia
nos torquet, & causa eius esse solet, eo quod
unus possidet id quod alius exoptat, aut
etiam quia alius usurpat id, quo alius eget
in cælo vero nullus arripiet quod alij ne-
cessarium est, nec quia vnus multum pos-
sidet, ideò aliis quod possideant deficiet,
omnes ibi manus plenissimas habebunt,

O pelagus infinitæ clementiæ, quando in A
aquis tui diuini amoris natabimus? O ma
re infinitæ puritatis, quando in te immer
gemur? O abysse infinitæ dulcedinis, quā
do in te balneabimur? *Y nos sumiremos en*
los golfos suauissimos de tu gloria. Ibi nihil D. Aug.
quod desiderari possit deficiet, quoniam (ut lib. 3. de
ait D. Augustinus) Beatus est q habet om- ciu. Dei,
nia quæ vult, & nihil mali vult. At contra c. 5 & S.
ad miseriam huius seculi attinet, ut ho- D Th. 2
mo patiatur, quæ non vult, ut eleganter 2. q. 30.
B. Thomas docet, & hinc oritur, ut ipse in art. 1.
uideat ei, qui non patitur ea, quæ ipse pa- Simile.
titur. Certissimū est, quod si plurimi ad fon- B
tem aliquem pergunt, uasa inæqualia por
tantes, cum redierint, alius alij non inui-
debit, eo quòd minus aquæ in suo uase,
quam alius portet, sed unusquisque cum
aqua quam fecit, contentus ueniet, siqui-
dem omnes uasa sua plena deferunt. Sic iu
sti ingredientes in illum infinitæ lætitiæ
fontem, qui est Deus, uasa suorum meri-
torum adimplent, & ita omnes contenti
remanent. Nunquid metretæ, quibus cau Simile.
po utitur ad uendendum uinum, conque
rentur, eo quod in unamquamque ipsarum
tantum unū quàm in alias non immitta- C
tur? Minimè profectò. Ità non conque-
rentur iusti, eo quod unum gloriæ eis æqua
liter Deus non impartiatur. Aeternus pa-
ter omnes seruos suos, qui sunt beatæ mē
tes in cælo induit. *De una mesma pieca de*
brocado de tres altos, uidelicet, gloria, q̄ est
tentio, uisio, & fruitio illius summi boni.
Quāuis qui maiores sunt merito maiorē
gloriæ uestē induūt, minores uerò mino-
rē *Y a todos les viene al talle*. Absq; eo quod Simile.
aliquis eorū contentus non sit, sicut illi cō
tenti sunt, qui cum sint paruæ staturæ, ui-
dent alios homines maioris staturæ maio
ribus uestibus indui. In hoc mortali cor-
pore nostro licèt ipsum difficile satiatur, D
& quietatur, nūquam uidemus unū mem-
brum de aliis conqueri, non enim pedes
querunt quod maior honor capiti habea-
tur, nec quia brachia elegantius induta
sunt, hoc igitur perfectius in corpore my-
stico Iesu Christi, quod perfectissimū est,
cum in cælo fuerimus, adimpleri uidebi-
mus Nā licèt, ut Dñs ait, In domo patris
mei mansiones multæ sunt, tamen alius Ioan. 14
sanctus habitaculū alterius non optabit,
quia si illud haberet, non melius quam
suum ei quadraret. Sicut enim limax, vul-
go,

A go, *Caratol*, in alio domicilio ab eo, quod natura ei dedit, non bene habet: sic nullus sanctorum in alia mansione melius se haberet, quam in illa, quæ prius iuxta merita suà ei data est. Hic enim pigritia nobis amaritudinis & afflictionis causa est, ibi vero nulla pigritia aut tepiditas erit, atque ita maximo impetu & singulari charitatis feruore beati continuo operantur, & gaudio ineffabili perfruuntur, quoties aliquis ab hac lacrymarum ualle exit, ut ipsum Deum simul cum eis collaudet, & diligat. Simile. Cum enim aliqui opus B conficiendū habent, ad quod multi operarii desiderantur quo plures aduenerint, eo magis primi lætitia afficientur. Opus infiniti exercitij, quod sancti in cœlis habent, est diligere eum, qui infinite bonus est, quique infinite ipsos diligit. Iusti ibi sunt veluti littus, qui ex diuino mari, scilicet, immenso Deo, vndas diuini amoris recipiunt, & illas pro viribus suis ad eum iterum mittere conantur, ideo quo plures sunt, maiori lætitia perfunduntur. Plures enim socios habent ad redamandum illum, qui eos infinite diligit. Simile. Quanto plures pisces in stagnum aliquod intrant, tanto magis aqua ipsius augetur, sic quo C plures sancti in cœlum ingrediuntur, eo magis gaudium & voluptas ibi commorantium augetur. Simile. Vltra hæc sicut, in nuptijs & conuiuiis regijs, qui circunstant, non solum epulis fruuntur, verum etiam vrbanitatem conuiuarum videre gaudēt: sic in cœlo præcipuum, quo beati fruuntur, est diuina essentia qua reficiuntur, & in qua omnes iusti beatificantur, sed tamen maximum gaudium erit videre tantam inuitatorum multitudinem, qui omnes illustrissimi sunt, & singulari splendore adornati. Simile. Dicite mihi, si Sol tam magnus esset, sicut totum stellarum cœlum, D & terra plana esset & speculis cyrstallinis clarissima instrata, cum Sol ille in omnibus reuerberaret, qui obsecro, huius reflexionis splendor oriretur: *O Sancta Maria Señora*, & quæ claritas ac splendor est gloriæ, vbi Deus infinitus Sol, & infiniti splendoris in illis innumerabilibus speculis, crystallinis, videlicet, iustis reflectitur. Et non solum vnusquisque eorum tanquam speculum crystallinum nitet, verum etiam de omnibus Dominus dixit. Tunc fulgebunt iusti sicut Sol in regno patris eorum. Quid autem esset uidere centum Soles in cœlo? Et quid centum millia? Et quid millia milliū? Quid ergo erit, uidere tot millia millium iustorum instar solis splendētium, quinimo, & plusquam sol inter se optimo, atque ineffabili ordine in cœlis micantium. A Mat. 13 Quod secundum Scotum debet intelligi de proprio colore, qui clarificabitur, quia gloria non destruit, sed perficit, sicut ensis quando est politus eundem colorem habet, sed prius obscurum, & postea clarum, & fulgidum. Scot. in 4. d. 49. q. 5. Sanguineus homo rubicundus est, flegmaticus albus, cholericus niger, & unusquisque in sua natura ibi perficietur, sicut B ensis in manibus politoris. Vnde etiam in gloria nigri, & Æthiopes futuri sunt, ne ergo qui hunc colorem sortiti estis, tristitia afficiamini. De uobis enim si digni fueritis illud psalmi dicere possumus: Ecce alienigenæ, & populus Æthiopum hi fuerunt illic. Psal. 86. Nigri erunt ibi sicut carbones, qui licet nigri sint, si tamen eis ignis applicetur, in candidas prunas conuertuntur, sic illi in gloria inclusi erunt, velut prunæ, & tanto candidiores, quanto meliores in hac uita extitere Christiani. Idcirco plurimi eorum ibi multos albos pulchritudine antecellent. Scriptum est C enim, Æthiopia præueniet manus eius Deo, idest, multi nigri & Æthiopes albos operibus anteibunt, & ita etiam gloria illos superabunt. Psal. 67.

Hic etiam notandum est, Diuum Augustinum & Alexandrum Alensem quærere, utrum corpora martyrum cum uulneribus resurrectura sint. D. Aug. li. 22. de ciu. Dei. c. 20. Alex. 4 p. d. 49. artic. 2. q. 4. Et respondent affirmatiue, dicentes partes illas, quæ pluribus vulneribus sauciatæ, & vulneratæ fuerunt, maiori cum splendore ad ostendendam animi virtutem resurrecturas esse. Illa enim signa, & cicatrices in corporibus gloriosis apparebunt uelut pulcherrimæ aureæ rosæ, in pretiosa purpura, vulgo, (*Come Alcachofas de oro en fino carmisi.*) D Quis ergo hæc audiens ex intimo corde suo suspiria non trahit incensus desiderio uidendi se in tanta fælicitate, & gloria constitutum? Lętamini fratres, quoniam ad has regias nuptias uos Deus inuitat, & singulis momentis uos diuinis inspirationibus uocat. Et non ait nos esse pro rata soluturos, vulgo, *Pagar a escote*. Sicut apud homines fieri solet,

A let, *Que ya tenen por grangeria o por meior dezir por galloferia, hazer bodas para sacar dinero.* Vbi si quis quatuor manducet, viginti pendere solet: at nuptiæ Dei gratiosæ sunt. Sed quomodo gratiosæ? Nunqd Christus Redemptor noster apud Diuum Matthæum non dixit. Si uis ad uitam ingredi, serua mandata? Nonne hoc non est
Mic.19. soluere? Ad hoc respondeo tantum esse illud gloriæ bonum, ut quidquid Dominus petit, nihil uocari possit in comparationē illius, quod ipsa valet. Atque ita inquit
Isa.55. Sanctus Isaias, Venite, emite absque argento, & absque ulla commutatione vi-
B num & lac. Dicitur etiam gratis donari, quoniam Dominus ex operibus nostris nullam utilitatem accipit. Et ideo apud
Luc.17. Diuum Lucam ait, Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis, dicite, Serui inutiles sumus. O Christe fons abundātissime totius gratitudinis, ut quid Domine tam parum æstimas fidelium seruorum tuorum seruitia, vt eos inutiles appelles? Nunquid martyrum tormenta, & pia confessorum opera inutilia sunt? Ad hoc respondeo, illa erga Deum esse inutilia, quamuis erga ipsos sint maxime fructuo-
Cant. 1. sa. De Sponsa in Canticis ait Sponsus:
C Sicut lilium inter spinas, sic anima mea inter filias. Et quidem fuit hæc magna
D.Bern. hom.45 in Canticis. laus sponsæ, ut Diuus Bernardus egregie adnotauit. Nam sicut lilium inter spinas pulchrior videtur, sic iustus inter pessimos diuinæ maiestati gratior est. Sponsa uero statim sponsum suum laudans inquit, sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios, sub umbra illius, quem desideraueram sedi, & fructus
Simile. eius dulcis gutturi meo. Attendite differentiam laudis sponsi & sponsæ. Sponsus enim comparatur malo arbori, quæ sapidissimum fructum pulcherrimum, at
D que utilissimum ex se profert, quo omnes sensus recreantur, & qui fatigati sunt ardore solis umbra illius proteguntur, & pomis ipsius fruentes nunquam inde discedere vellent, sic anima amore perculsa, nescit a diuini sponsi conuersatione discedere. Sponsa autem comparatur lilio, quod quamuis illam exteriorem apparentiam pulchram habeat, nullius tamen utilitatis est, nec fructum, nec umbram præbet.

In hoc insinuatur, quod anima nullius vtilitatis erga Deū est, Deus vero ipsi ani- A
mæ maximum commodum affert. O admirabilem considerationem, qua elatus spiritus humiliari debet, & superbiam uitare, quæ quidem hominibus usque adeo perniciosa est, ut Deus multas inuentiones quærat ad ipsos ex ea eripiendos. Hoc in illis verbis sancti Iob ostenditur, scilicet, Per somnium in uisione nocturna, Iob 33.
quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures uirorum, & erudiens eos instruit disciplina, ut auertat hominem ab iis, quæ fecit, & liberet eum de superbia. His uerbis innuitur, qualiter bona opera, quæ homo operatur B
ipsum capere, & in superbia captiuare solent, & ut Dominus illum ab his, scilicet, bonis operibus, quæ fecit, ne uidelicet, incidat in superbiam somnijs horribilibus terrere solet, quādo ille in lectulo suo dormit. Quamuis uerū sit quod hic ubi nos legimus. Vt eripiat eum ab iis quę fecit, in paraphrasi Chaldaica habetur, Vt eripiat eum ab opere malo, & contextus Græcus habet, liberet eum ab iniustitia. Et iuxta has translationes uult dicere, quod Deus horribilibus somniis solet peccatorem ab iniustitia conuertere, & simul a superbia liberare. C

Singularis etiam medicina est ad hanc pestiferam ægritudinem curandam considerare, & animo euoluere, Deum esse principalem nostrarum uirtutum, & bonorum operum authorem, sicuti Diuus Paulus ad Philippenses scribens admonet di- Phil.2.
cens: Deus enim, qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona sua uoluntate. Atque ita vbi nos legimus, quod Sanctus Dauid inquit, Mansuetudo mea multi- 1. Reg. 22.
plicauit me, alia translatio habet, Mansuetudo tua multiplicauit me, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo Rex sanctus significauit, D
mansuetudinem suam esse donum Dei, qui est præcipuus illius author, & ipse uix plusquam bonum usum liberi arbitrij posuit, & ideo nihil habet de quo glorietur.

At inter omnia remedia, quæ ad curandam superbiam conducunt, hoc unicum & singulare est, uidelicet, quod si homo bona opera facit, existimet se præcipuum commodum, & utilitatem ex illis comparare, at uero erga Deum seruum esse inutilem.

A tilem. Et ita meritò dicimus ipsum gratis nobis gloriam & gratiã donare. Quis ergo adeo sui ipsius inimicus erit, vt tam supernum bonum contemnat? Licèt mille vitæ nobis concederentur, & Dominus nobis præciperet, mille mortes subire ad illam obtinendum, omnes illas libentissimè offerre debebamus, nedum rem tam facilem, qualis est decem præceptorum obseruantia, perfectè adimplere.

Quæro a uobis ò fratres, si uobis nunciaretur, Christum Redemptorem nostrũ simul cum Sacratissima Virgine Matre B sua forma visibili, & gloriosa in vrbe Ierusalem nunc esse, & vos illos videre posse, & alloqui, & cum eis consolari, quis vestrum licèt debilis, claudus, & pauper esset, qui iter statim libentissimè non aggrederetur? Omnes labores & pericula ipsius itineris, atque expensas, quæ necessariæ futuræ erant, parui faceretis. Quàm plenum esset iter hominũ ac mulierum multitudine? Qua diligentia omnes ambularetis, vt uno saltim die aut hora, rem tantam & tantæ consolationis, videretis? Si ergo tot labores subire non re-C cusaretis, vt gloriosas illas facies cœlestis filii, & sanctissimæ Matris, vel vna duntaxat hora contemplaremini, quid obsecro æquum est, faciatis, vt in æternum sanctissimam Trinitatem, & gloriosam eandem Iesu Christi humanitatem verbo diuino vnitam, & beatissimam matrem eius cum tota cælesti curia ipsa diuina essentia fruẽtes, intueamini? O. pater luminũ, & Deus infinitæ pietatis, illumina obsecro, & doce hos fratres meos, vt hæc sicut oportet intelligant & illa omni studio, & possibilitate adipisci contendant. Quamuis beatitudo verè regales nuptiæ appellari po-D test, vt initio diximus, tamen hoc sacrum euangelium ad literam de illis nuptiis nõ loquitur, sed de illis, quæ in hac militanti ecclesia celebratæ sunt & celebrãtur. Hoc Beatus Hieronymus, & D. Chrysostomus hanc parabolam explicantes tenuerunt, & affirmarunt.

B. Hier. D. Chr.

Pro cuius intelligentia notandum est, fuisse ingens & ineffabile beneficiũ, quod æternus pater Rex vniuersalis mundo impendit, cum ei vnigenitum filium suum factum hominem dedit, & talem hominem, vt esset Ecclesiæ sponsus Hoc beneficium in præsentiarũ vocatur, nuptiæ, quæ duæ fuerunt: nam uerbum diuinum vniuit sibi, & coniunxit naturam humanam per vnionem hypostaticam, & personalẽ, & statim in illo instanti anima illa sanctissima fuit effecta gloriosa, quia diuino uerbo fruebatur, imò (vt egregiè Diuus Thomas ait) habuit scientiam beatorum quæ in Dei visione consistit. Si autem alia sponsalia præter hoc non essent, hæc licet nobis nimis honorifica essent, non tamen utilia: si enim quis regis consanguineus est, & ipse in eum nullum beneficium confert, hoc certè honor est; B absque utilitate tamen. Ita Christus Redemptor noster ecclesiam sponsam non accepisset, & nobis merita sua non communicasset, licet fuisset magnus honor noster, esset tamen honor sine commodo at cum ecclesiam sponsam accepit, & ei diuitias suas, ac merita communicauit, hoc fuit honor cum utilitate. Vt autem homines in cognitionem horum beneficiorum uenirent, & his nuptiis fruerentur, misit Deus seruos suos Patriarchas & Prophetas, qui Aduentum Iesu Christi Saluatoris mundi prædicarunt. Atque ita Beatus Stephanus de omnibus prophetis loquens dixit, Qui prænuntiabant de aduentu iusti. Quid autem fecerunt? Qua C celeritate ad has nuptias properarunt? *Noluerunt* (inquit) *venire*. O stupendam hominum dementiam, ò detestandam humanæ mentis cæcitatem. En fratres summa Dei, nostri bonitas, & summa filiorum Adæ peruersitas. Deus homines inuitat, ut diuitiis filii sui perfruantur, & ipsi uenire nolunt. Omnes huius mundi res nos inuitant, & ad se attrahere uolunt, & nos omnia sequimur, & ad omnia præterquam ad Deum D confugimus, sicut ille qui ad forum pergit ad aliquid emendum, & uocatus ab una officina seu taberna, & ab alia atque ab alia ipse confusus, nescit quo uadat, & tandem in eam se confert, ubi deterius & carius emit. Sic nobis euenire solet: honor namque nos inuitat, inuitat uoluptas, inuitat lucrũ, inuitat odium, inuitat denique quodcunque scelus huius mundi. Et cum Deus ad gloriã suam nos inuitet, plerique homines deterius amplectuntur, & quod carius est uidelicet, res mundi, quæ tanto labore comparantur, emere uolunt. Deum autem, qui infinitũ bonum est,

D. Th. 3 p. q. 9. artic. 2.

simile.

Act. 7.

Simile.

A est,& gratis se præbet,derelinquunt.

De istis inuitatis, de quibus dicit sacer textus, quòd venire noluerunt, Dominus postea agens, inquit: *Qui inuitati erant, non fuerunt digni.* Hoc est, non meruerunt conuiuiũ illud. In hoc ostẽditur, ꝙ vna ex præcipuis radicibus, vnde meritum nostrum oritur, est voluntas. Quis enim meretur ad nuptias ire? Quis habet voluntatem efficacem quæ est titulus, quo disponitur, ut ipsis fruatur, cuius defectus quemlibet indignum facit. Atque ita propheta
Isai. 55. Isaias inquit. Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, pro-
B perate, emite, & comedite, venite emite absq; argento. (*Vala me la beatissima Trinidad*) Si non habent aurum nec argentũ aut numos, quomodo ement? Iam dixit, cum ait, Properate venite; nam voluntate efficaci volendi accedere, hoc summum bonum ement. O diuina clementia, & q̃ manifestè in hoc te ostendis. Quid est dicere, venite, nisi explicare nobis se omnes velle & neminem contemnere? Si Dominus dixisset. Afferte mihi pulchritudinẽ, & aperiam vobis cœlos, licèt in hoc iniustitiam non committeret, siquidem vnusquisque de suis bonis pro libito disponere
C potest, tamen viderentur deformes carentes pulchritudine. Et si Dominus dixisset. Afferte literas, & ingenia omnium examen subeant, etiam molestè ferret ille, qui obtusum ingenium sortitus est. Et si Dominus dixisset, Qui a nobiliori origine ortum duxerit, & qui magis diues fuerit, nuptiis fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarentur. Vt igitur intelligamus, Deum neminem lædere velle, quin potius omnes ad se attrahere cupere, inquit. Omnes venite ad me, quia omnes volo Pretium autem tantæ rei assigno id quod omnes habetis, quodque magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate
D potestis applicare, & hoc uoluntas est. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui vult yt tam facilè sibi ab hominibus ser-
Simile. uiatur. Non sic terreni Reges faciunt. Si quis enim eis seruire intendit, opus est illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famulos ac redditus, (& ita dicere soletis; Solus filius noster, qui in curia regia est, maiores expensas quam nos & tota domus nostra facit) at uerò ad seruiendum Deo, non sunt necessarij equi nec uestes, nec famuli aut numi. Ideo ipse A
Dominus debiles, claudos, pauperes, ac Luc. 14.
cæcos uocari iussit; omnes enim efficacẽ uoluntatem ad ei seruiendum habere possunt. Nam quid magis ad manũ, ut aiunt, hominis est, quam eius propria uoluntas?
Ideò Deus ad Cain dixit. Nonne si benè Gene. 4.
egeris recipies, si autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit? Et subiungit illico, sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Prius de merito atque demerito agit, dicens, Si benè operatus fueris, cœlum mereberis, sin autem male, peccatum tuum in foribus erit, vt
ab omnibus pœna dignus iudiceris, & sta B
tim de uoluntatis libertate agit. Quasi dicat, Ne dicas, ò Cain, Non possum quod iubes facere, magnum enim pretium a me postulas, & facultas non suppetit mihi, id est, *No llega ay mi caudal*, ne inquam, dicas talia, mereri enim aut demereri, cęlũ emere aut infernum in tua manu est, & a uoluntate tua dependet. Verba hæc omnibus filijs Adæ maximæ sunt consolationis, in illis docemur, quid nostra efficaci uoluntate obtinere possumus, id enim qđ ex parte Dei est, nunquam nobis deficiet si nos ex nostra hoc ꝙ ualemus ponimus.

Ait igitur sacer textus. *Et nolebat veni* C
re. Beatus Chrysostomus perpendit clos B.Chry.
quia prophetarum non fuisse antea susce in opere
pta, nisi post eorum mortem. Itaque post imperfe
quam mortui sunt prophetæ, tunc popu- cto sup.
lus Hebræus prophetias eorum magni fe Mat. 22
cit, & eas legere cœpit. Ingenium est filiorum huius sæculi deuotionem ergà c. 210.
sanctos, qui mortui sunt, habere, qui autem uiuunt, & cum eis loquuntur, odio prosequi, uiuentes enim sancti impios increpant, & reprehendunt, mortui uerò minimè. Quamuis autem prophetias eorum legerent, uenire noluerunt,
& in scelere suo perseuerarunt. Quo tā D
men clementissimus Rex non ita offensus fuit, ut ab hac pia inuitatione cessaret; sed alios iterum seruos destinauit, quibus dedit in mandatis, ut inuitatos in hunc modum alloquerentur. *Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & cia parata, venite ad nuptias.* His uerbis, Dominus sub splendidissimi conuiuij metaphora omnes diuinæ gratię opes, quas nobis incarnati uerbi mysteriũ attulit, hoc est, omnia salutis nostræ instru-

A strumenta & adiumenta, quibus ad fœlicitatem æternam adiuuamur, completus est, & tunc harum nuptiarum lautissima fercula manducamus, cum Saluatoris doctrinam legimus, cum uaria eius beneficia atque mysteria consideramus, cum eius sacramēta frequentamus, cum in eius nomine a cælesti patre diuinam opem & gratiam postulamus. O infœlices illos, qui tantorum bonorum nullam sciunt utilitatem educere. Christi namque doctrina mentem illuminat, beneficia autem voB luntatem diuini amoris igne succendunt: sacramenta vero animarum morbos sanant oratio cœlestem opem & gratiam impetrat, gratia denique virtutes omnes secum affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et hic omnibus quę amplissima sunt miseri carent, qui hoc lautissimo conuiuio frui nolunt. Hi secundi nuntij fuerunt sacri Iesu Christi discipuli, qui hæc omnia Hebræis prædicarunt.

Illi autem neglexerunt &c. vsque *& contumelijs affectus occiderunt.* Vereor maxiC me nos his temporibus, sicut decet, ad populum non concionari, siquidem totus mundus adeo perditus & corruptus est, nihilominus tamen nullus est, qui prædicatores persequatur, omnes (ut aiunt) cursum suum in pace conficiunt, Hispane (*Passam trip a su carrera.*) Fortasse causa erit, quoniam vitia, ut debemus, non increpamus. In sacro Iosue uolumine legitur, Acham

Iosue 4. filius Carmi ex ciuitate Iericho regulam auream fuisse furatum, eamque ad castra Hebræorum portauisse, ob quod ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos D legimus, Regulam auream, in Hebræo habetur, linguam auream, quia lamina illa erat in linguæ similitudinem facta. Et sicut ille Acham ob infidelibus in exercitu Hebræorum linguam auream furto sublatam asportauit, propter quod grauiter punitus fuit, sic nunc quamplurimi prædicatores prof. na Gentilium & inanium librorum uerba ac modos loquendi furantur, & eos in sanctam Ecclesiam afferunt, Euangelicam doctrinam profanantes, ob quod si se in meliorem frugem non receperint, grauissime illos puniendos fore non dubito. Animaduertite obsecro patres concionatores id quod San-

Psal. 11. ctus Dauid ait: Eloquia Domini argentum igne examinatum, purgatum septuplum, id est, multum. Nam in sacra scriptura sicut numerus dualis parum significat, ita & septenarius plurimum. De duali patet ex illo Euangelistæ Lucæ, vbi dicitur; Vidit quandam viduam pauperculā mittentem æra minuta duo, id est parum. Luc. 21.

Et in libro Regum uidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo ligna. Et apud 3. Re. 17

Sanctum Isaiam: Sicut excussio oleæ duarum vel trium oliuarum in summitate Isa. 13.

rami. In his omnibus locis, duo, significat 1. Re. 2.

parum, sicuti & alibi, Septem, significat multū. Quale est illud in oratione Annæ; in qua ubi nos legimus. Donec sterilis peperit plurimos, in Hebræo habetur, Donec sterilis peperit septem, quod idem est. Sint igitur eloquia uestra non plena floribus vanæ rhethoricæ, sed purgata & ab omni errore ac uana curiositate aliena. Alij autem ex suggestis, in quibus concionantur, cathedras uniuersitatum efficiunt omne tempus consumentes in uentilandis quęstionibus scholasticis, atque ita nulli eorum de moribus agunt, & uix est qui uitia quamuis grauissima, audeat increpare, ne auditores molestia afficiat. Fere omnes, (*Disparamos los tiros sin pelota perdigones, sino solo con papeles viejos.*) Atque ita corda auditorum non percutimus, & solum strepitum inanem atque inutilem facimus. Maledictus, qui prohibet gladium suum a sanguine, inquit Sanctus Ieremias. Hoc est, maledictus, qui auertit Iere. 48.

linguam suam a peccatorum reprehensione. Non ex horum numero erat Diuus Paulus, qui in Actibus Apostolorum dicebat, Cōtestor vos hodierna die quia mundus Act. 20.

sum a sanguine omnium, non enim subterfugi quominus annuntiarem omne consilium Dei uobis. Perpendite obsecro qualites Sanctus Apostolus inquit. Mundus sum a sanguine omnium. In quo innuit, peccata illorum omnium animam suam esse infecturam, si ipse eos, ut decet, non increpasset, ueramque doctrinam non docuisset. Nullus timor sanctum virum terrebat; quominus a prædicatione veritatis desisteret. Et ita paulo ante dixerat. Vincula & tribulationes Ierosolimis me manent, sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum & ministerium uerbi, quod accepi a Domino

A est, & gratis se præbet, derelinquunt.

De illis inuitatis, de quibus dicit sacer textus, quòd venire noluerunt, Dominus postea agens, inquit: *Qui inuitati erant, non fuerunt digni.* Hoc est, non meruerunt conuiuiũ illud. In hoc ostẽditur, ꝙ vna ex præcipuis radicibus, vndè meritum nostrum oritur, est voluntas. Quis enim meretur ad nuptias ire? Quis habet voluntatem efficacem quæ est titulus, quo disponitur, ut ipsis fruatur, cuius defectus quemlibet indignum facit. Atque ita propheta
Isai. 55. Isaias inquit. Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, pro-
B perate, emite, & comedite, venite emite absq; argento. (*Vala me la beatissima Trinidad*) Si non habent aurum nec argentũ aut numos, quomodo ement? Iam dixit, cum ait, Properate venite; nam voluntate efficaci volendi accedere, hoc summum bonum ement. O diuina clementia, & ꝗ manifestè in hoc te ostendis: Quid est dicere, venite, nisi explicare nobis se omnes velle & neminem contemnere? Si Dominus dixisset. Afferte mihi pulchritudinẽ, & aperiam vobis cœlos, licèt in hoc iniustitiam non committeret, siquidem vnusquisque de suis bonis pro libito disponere
C potest, tamen viderentur deformes carentes pulchritudine. Et si Dominus dixisset. Afferte literas, & ingenia omnium examen subeant, etiam molestè ferret ille, qui obtusum ingenium sortitus est. Et si Dominus dixisset; Qui a nobiliori origine ortum duxerit, & qui magis diues fuerit, nuptiis fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarentur. Vt igitur intelligamus, Deum neminem lædere velle, quin potius omnes ad se attrahere cupere, inquit: Omnes venite ad me, quia omnes volo Pretium autem tantæ rei assigno id quód omnes habetis, quodque magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate
D potestis applicare, & hoc uoluntas est. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui vult vt tam facilè sibi ab hominibus ser-
Simile. uiatur. Non sic terreni Reges faciunt. Si quis enim eis seruire intendit, opus est illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famulos ac redditus, (& ita dicere soletis, Solus filius noster, qui in curia regia est, maiores expensas quàm nos & tota domus nostra facit) at uerò ad seruiendum Deo, non sunt necessarij equi nec uestes, nec famuli aut numi. Ideo ipse A
Dominus debiles, claudos, pauperes, ac Luc. 14.
cæcos uocari iussit; omnes enim efficacẽ uoluntatem ad ei seruiendum habere possunt. Nam quid magis ad manũ, ut aiunt, hominis est, quam eius propria uoluntas? Ideò Deus ad Cain dixit. Nonne si benè Gene. 4.
egeris recipies, si autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit? Et subiungit illico, sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Prius de merito atque demerito agit, dicens, Si benè operatus fueris, cœlum mereberis, sin autem male, peccatum tuum in foribus erit, vt ab omnibus pœna dignus iudiceris, & sta- B
tim de uoluntatis libertate agit. Quasi dicat, Ne dicas, ò Cain, Non possum quod iubes facere, magnum enim pretium a me postulas, & facultas non suppetit mihi, id est, *No llega ay mi caudal*, ne inquam dicas talia, mereri enim aut demereri, cœlũ emere aut infernum in tua manu est, & a uoluntate tua dependet. Verba hæc omnibus filiis Adæ maximæ sunt consolationis, in illis docemur, quid nostra efficaci uoluntate obtinere possumus, id enim quod ex parte Dei est, nunquam nobis deficiet si uos ex nostra hoc ꝙ ualemus ponimus.

Ait igitur sacer textus. *Et nolebat venire.* Beatus Chrysostomus perpendit eos, C B.Chry.
quia prophetarum non fuisse antea susceptа, nisi post eorum mortem, Itaque post quam mortui sunt prophetæ, tunc populus Hebræus prophetias eorum magni fecit, & eas legere cœpit. Ingenium est filiorum huius sæculi deuotionem ergà sanctos, qui mortui sunt, habere, qui autem uiuunt, & cum eis loquuntur, odio prosequi, uiuentes enim sancti impios increpant, & reprehendunt, mortui uerò minimè. Quamuis autem prophetias eorum legerent, uenire noluerunt, & in scelere suo perseuerarunt. Quo tamen clementissimus Rex non ita offensus fuit, ut ab hac pia inuitatione cessaret; sed alios iterum seruos destinauit, quibus dedit in mandatis, ut inuitatos in hunc modum alloquerentur. *Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias.* His uerbis, Dominus sub splendidissimi conuiuij metaphora omnes diuinæ gratiæ opes, quas nobis incarnati uerbi mysteriũ attulit, hoc est, omnia salutis nostræ in-
stru-

(Margin: B.Chry. in opere imperfecto sup. Mat. 22 c. 210.; D)

A strumenta & adiumenta, quibus ad fœlicitatem æternam adiuuamur, completus est, & tunc harum nuptiarum lautissima fercula manducamus, cum Saluatoris doctrinam legimus, cum varia eius beneficia atque mysteria consideramus, cum eius sacramēta frequentamus, cum in eius nomine a cælesti patre diuinam opem & gratiam postulamus. O infœlices illos, qui tantorum bonorum nullam sciunt utilitatem educere. Christi namque doctrina mentem illuminat, beneficia autem voluntatem diuini amoris igne succendunt: B sacramenta vero animarum morbos sanant oratio cœlestem opem & gratiam impetrat, gratia denique virtutes omnes secum affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et hic omnibus quę amplissima sunt miseri carent, qui hoc lautissimo conuiuio frui nolunt. Hi secundi nuntij fuerunt sacri Iesu Christi discipuli, qui hæc omnia Hebræis prædicarunt.

Illi autem neglexerunt &c. vsque & contumelijs affectos occiderunt. Vereor maxime C nos his temporibus, licet deceret, ad populum non conc onari, siquidem totus mundus adeo perditus & corruptus est, nihilominus tamen nullus est, qui prædicatores persequatur, omnes (ut aiunt) cursum suum in pace conficiunt, Hispane (*Passam por a su carrera.*) Forte ille caula erit, quoniam vitia, ut debemus, non increpamus. In sacro Iosue volumine legitur, Acham Iosue. 4. filius Carmi ex ciuitate Iericho regulam auream fuisse furatum, eamque ad castra Hebræorum portauisse, ob quod ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos D legimos, Regulam auream, in Hebræo habetur, linguam auream, quia lamina illa erat in linguæ similitudinem facta. Et sicut ille Acham ab infidelibus in exercitu Hebræorum linguam auream furto sublatam asportauit, propter quod grauiter punitus fuit, sic nunc quamplurimi prædicatores profana Gentilium & inanium librorum verba ac modos loquendi furantur, & eos in sanctam Ecclesiam afferunt, Euangelicam doctrinam profanantes, ob quod si te in meliorem frugem non receperint, grauissime illos puniendos fore non dubito. Animaduertite obsecro patres concionatores id quod Sanctus Dauid ait: Eloquia Domini argen- Psal. 11.

tum igne examinatum, purgatum septuplum, id est, multum. Nam in sacra scriptura sicut numerus dualis parum significat, ita & septenarius plurimum. De duali patet ex illo Euangelistæ Lucæ, vbi dicitur; Vidit quandam viduam pauperculā mittentem æra minuta duo, id est parum. Luc. 21. Et in libro Regum uidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo ligna. Et apud 3. Re. 17 Sanctum Isaiam: Sicut excussio oleæ duarum vel trium oliuarum in summitate Isa. 13. rami. In his omnibus locis, duo, significat 1. Re. 2. parum, sicuti & alibi, Septem, significat multū. Quale est illud in oratione Annæ; in qua ubi nos legimus. Donec sterilis peperit plurimos, in Hebræo habetur, Donec sterilis peperit septem, quod idem B est. Sint igitur eloquia uestra non plena floribus vanæ rhethoricæ, sed purgata & ab omni errore ac uana curiositate aliena. Alij autem ex suggestis, in quibus concionantur, cathedras, vniuersitatum efficiunt omne tempus consumentes in uentilandis quæstionibus scholasticis, atque ita nulli eorum de moribus agunt, & uix est qui uitia quamuis grauissima, audeat increpare, ne auditores molestia afficiat. Fe- C re omnes, (*Disparamos los tiros sin pelota perdigones, sino solo con papeles viejos.*) Atque ita corda auditorum non percutimus, & solum strepitum inanem atque inutilem facimus. Maledictus, qui prohibet gladium suum a sanguine, inquit Sanctus Ieremias. Hoc est, maledictus, qui aperit Iere. 48. linguam suam a peccatorum reprehensione. Non ex horum numero erat Diuus Paulus, qui in Actibus Apostolorum dicebat, Cōtestor vos hodierna die quia mundus Act. 20. sum a sanguine omnium, non enim subterfugi quominus annuntiarem omne consilium Dei uobis. Perpendite obsecro qua D liter Sanctus Apostolus inquit. Mundus sum a sanguine omnium. In quo innuit, peccata illorum omnium animam suam esse infecturam, si ipse eos, ut decet, non increpasset, ueramque doctrinam non docuisset. Nullus timor sanctum virum terrebat, quominus a prædicatione veritatis desisteret. Et ita paulo ante dixerat. Vincula & tribulationes Ierosolimis me manent, sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum & ministerium uerbi, quod accepi a Domino

A est, & gratis se præbet, derelinquunt.

De istis inuitatis, de quibus dicit sacer textus, quòd venire noluerunt, Dominus postea agens, inquit: *Qui inuitati erant, non fuerunt digni.* Hoc est, non meruerunt conuiuiû illud. In hoc ostéditur, quòd vna ex præcipuis radicibus, vnde meritum nostrum oritur, est voluntas. Quis enim me retur ad nuptias ire? Quis habet voluntatem efficacem quæ est titulus, quo disponitur, ut ipsis fruatur, cuius defectus quem libet indignum facit. Atque ita propheta Isaias inquit. Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite, venite emite absq; argento. (*Vala me la beatissima Trinidad*) Si non habent aurum nec argentû aut numos, quomodo ement? Iam dixit, cum ait, Properate venite; nam voluntate efficaci volendi accedere, hoc summum bonum ement. O diuina clementia, & quàm manifestè in hoc te ostendis. Quid est dicere, venite, nisi explicare nobis se omnes velle & neminem contemnere? Si Dominus dixisset. Afferte mihi pulchritudinê, & aperiam vobis cœlos, licèt in hoc iniustitiam non committeret, siquidem vnusquisque de suis bonis pro libito disponere C potest, tamen viderentur deformes carentes pulchritudine. Et si Dominus dixisset. Afferte literas, & ingenia omnium examen subeant, etiam molestè ferret ille, qui obtusum ingenium sortitus est. Et si Dominus dixisset; Qui a nobiliori origine ortum duxerit, & qui magis diues fuerit, ea potiùs fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarentur. Vt igitur intelligamus, Deum neminem lædere velle, quin potius omnes ad se attrahere cupere, inquit. Omnes venite ad me, quia omnes volo Pretium autem tantæ rei assigno id quòd omnes habetis, quodque magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate D potestis applicare, & hoc uoluntas est. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui vult ut tam facilè sibi ab hominibus seruiatur. Non sic terreni Reges faciunt. Si quis enim eis seruire intendit, opus est illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famulos ac redditus, (& ita dicere soletis; Solus filius noster, qui in curia regia est, maiores expensas quàm nos & tota domus nostra facit) at uerò ad seruiendum Deo, non sunt necessarij equi nec uestes, nec famuli aut numi. Ideo ipse Dominus debiles, claudos, pauperes, ac cæcos uocari iussit; omnes enim efficacê uoluntatem ad eû seruiendum habere possunt. Nam quid magis ad manû, ut aiunt, hominis est, quam eius propria uoluntas? Ideò Deus ad Cain dixit. Nonne si benè egeris recipies, si autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit? Et subiungit illico, sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Prius de merito atque demerito agit, dicens, Si benè operatus fueris, cœlum mereberis, sin autem male, peccatum tuum in foribus erit, vt ab omnibus pœna dignus iudiceris, & sta B tim de uoluntatis libertate agit. Quasi dicat, Ne dicas, ò Cain, Non possum quod iubes facere, magnum enim pretium a me postulas, & facultas non suppetit mihi, id est, *No llega ay mi caudal*, ne inquam, dicas talia, mereri enim aut demereri, cœlû emere aut infernum in tua manu est, & a uoluntate tua dependet. Verba hæc omnibus filiis Adæ maximæ sunt consolationis, in illis docemur, quid nostra efficaci uoluntate obtinere possumus, id enim quòd ex parte Dei est, nunquam nobis deficiet si uos ex nostra hoc quod ualemus ponimus.

Ait igitur sacer textus. *Et nolebant venire.* Beatus Chrysostomus perpendit ejus quia prophetarum non fuisse antea lusce pta, nisi post eorum mortem. Itaque post quam mortui sunt prophetæ, tunc populus Hebræus prophetias eorum magni fecit, & eas legere cæpit. Ingenium est filiorum huius sæculi deuotionem erga sanctos, qui mortui sunt, habere, qui autem uiuunt, & cum eis loquuntur, odio prosequi; uiuentes enim sancti impios increpant, & reprehendunt; mortui uerò minimè. Quamuis autem prophetias eorum legerent, uenire noluerunt, & in scelere suo perseuerarunt. Quoniam D men clementissimus Rex non ita offensus fuit, ut ab hac pia inuitatione cessaret; sed alios iterum seruos destinauit, quibus dedit in mandatis, ut inuitatos in hunc modum alloquerentur. *Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & cuncta parata, venite ad nuptias.* His uerbis Dominus sub splendidissimi conuiuij metaphora omnes diuinæ gratię opes, quas nobis incarnati uerbi mysteriû attulit, hoc est, omnia salutis nostræ instru-

Isai. 55.
Simile.
Luc. 14.
Gene. 4.
B. Chry. in opere imperfecto sup. Mat. 22 c. 210.

A strumenta & adiumenta, quibus ad fœlicitatem æternam adiuuamur, complectus est, & tunc harum nuptiarum lautissima fercula manducamus, cum Saluatoris doctrinam legimus, cum uaria eius beneficia atque mysteria consideramus, cum eius sacramēta frequentamus, cum in eius nomine a cælesti patre diuinam opem & gratiam postulamus. O infœlices illos, qui tantorum bonorum nullam sciunt utilitatem educere. Christi namque doctrina mentem illuminat, beneficia autem voluntatem diuini amoris igne succendunt:
B sacramenta vero animarum morbos sanant oratio cœlestem opem & gratiam impetrat, gratia denique virtutes omnes secum affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et hic omnibus quę amplissima sunt miseri carent, qui hoc lautissimo conuiuio frui nolunt. Hi secundi nuntij fuerunt sacri Iesu Christi discipuli, qui hæc omnia Hebræis prædicarunt.

Illi autem neglexerunt &c. vsque & contumelijs affectos occiderunt. Vereor maxime
C nos his temporibus, licet decet, ad populum non conciónari, siquidem totus mundus adeo perditus & corruptus est, nihilominus tamen nullus est, qui prædicatores persequatur, omnes (ut aiunt) cursum suum in pace conficiunt, Hispane (*Passam vía a su carrera.*) Fortasse causa erit, quoniam vitia, ut debemus, non increpamus. In sacro Iosue uolumine legitur, Acham
Iosue. 4. filius Carmi ex ciuitate Iericho regulam auream fuisse furatum, eam que ad castra Hebræorum portauisse, ob quod ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos
D legimus, Regulam auream, in Hebræo habetur, linguam auream, quia lamina illa erat in linguæ similitudinem facta. Et sicut ille Acham ab infidelibus in exercitu Hebræorum linguam auream furto sublatam asportauit, propter quod grauiter punitus fuit, sic nunc quamplurimi piæd catores prof na Gentilium & manium librorum uerba ac modos loquendi furantur, & eos in sanctam Ecclesiam afferunt, Euangelicam doctrinam profanantes, ob quod si se in meliorem frugem non receperint, grauissime illos puniendos fore non dubito. Animaduertite obsecro patres concionatores id quod San-
Psal. 11. ctus Dauid ait: Eloquia Domini argentum igne examinatum, purgatum septu- A plum, id est, multum. Nam in sacra scriptura sicut numerus dualis parum significat, ita & septenarius plurimum. De duali paret ex illo Euangelistæ Lucæ, vbi dicitur; Vidit quandam viduam paupercula mittentem æra minuta duo, id est parum. Luc. 21. Et in libro Regum uidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo ligna. Et apud 3. Re. c 7 Sanctum Isaiam: Sicut excussio olcæ duarum vel trium oliuarum in summitate Isa. 13. rami. In his omnibus locis, duo, significat 1. Re. 2. parum, sicuti & alibi, Septem, significat multū. Quale est illud in oratione Annæ; in qua ubi nos legimus. Donec sterilis peperit plurimos, in Hebræo habetur, Do- B nec sterilis peperit septem, quod idem est. Sint igitur eloquia uestra non plena floribus vanæ rhethoricæ, sed purgata & ab omni errore ac uana curiositate aliena. Alij autem ex suggestis, in quibus concionantur, cathedras, yniuersitatum efficiunt omne tempus consumentes in uentilandis quęstionibus scholasticis, atque ita nulli eorum de moribus agunt, & uix est qui uitia quamuis grauissima, audeat in- C crepare, ne aud tores molestia afficiat. Fere omnes, (*Disparamos los tiros sin pelota perdigones, sino solo con papeles viejos.*) Atque ita corda auditorum non percutimus, & solum strepitum inanem atque inutilem facimus. Maledictus, qui prohibet gladium suum a sanguine, inquit Sanctus Ie- Iere. 48. remias. Hoc est, maledictus, qui auertit linguam suam a peccatorum rep ehensione. Non ex horum numero erat Diuus Paulus, qui in Actibus Apostolorum dicebat, Cōtestor vos hodierna die qa mundus Act. 20. sum a sanguine omnium non enim subterfugi quominus annuntiarem omne consilium Dei uobis. Perpendite obsecro qualites Sanctus Apostolus inquit. Mundus D sum a sanguine omnium. In qúo innuit, peccata illorum omnium animam suam esse infectura, si ipse eos, ut decet, non increpasset, ueramque doctrinam non docuisset. Nullus timor sanctum virum terrebat, quominus a prædicatione, veritatis desisteret. Et ita paulo ante dixerat. Vincula & tribulationes Ierosolimis me manent, sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum & ministerium uerbi, quod accepi a Domino

A est,& gratis se præbet,derelinquunt.

De istis inuitatis, de quibus dicit sacer textus,quòd venire noluerunt, Dominus postea agens, inquit: *Qui inuitati erant, non fuerunt digni.* Hoc est,non meruerunt conuiuiú illud. In hoc ostẽditur, ꝙ vna ex præcipuis radicibus, vnde meritum nostrum oritur,est voluntas. Quis enim meretur ad nuptias ire? Quis habet voluntatem efficacem quæ est titulus, quo disponitur,ut ipsis fruatur,cuius defectus quemlibet indignum facit. Atque ita propheta
Isai. 55. Isaias inquit. Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, pro
B perate, emite, & comedite, venite emite absq; argento. (*Vala me la beatissima Trinidad*) Si non habent aurum nec argentũ aut numos,quomodo ement? Iam dixit, cum ait,Properate venite; nam voluntate efficaci volendi accedere, hoc summum bonum ement. O diuina clementia, & ꝗ manifestè in hoc te ostendis. Quid est dicere,venite, nisi explicate nobis se omnes velle& neminem contemnere? Si Dominus dixisset. Afferte mihi pulchritudinẽ, & aperiam vobis cœlos, licèt in hoc iniustitiam non committeret, siquidem vnusquisque de suis bonis pro libito disponere
C potest,tamen viderentur deformes carentes pulchritudine. Et si Dominus dixisset. Afferte literas, & ingenia omnium examen subeant,etiam molestè ferret ille,qui obtusum ingenium sortitus est. Et si Dominus dixisset;Qui a nobili ori origine ortum duxerit,& qui magis diues fuerit, nuptiis fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarentur. Vt igitur intelligamus, Deum neminem lædere velle, quin potius omnes ad se attrahere cupere, in-
I quit. Omnes venite ad me, quia omnes volo Pretium autem tantæ rei assigno id quód omnes habetis, quodque magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate
D potestis applicare,& hoc uoluntas est. Benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui vult vt tam facilè sibi ab hominibus ser-
Simile. uiatur. Non sic terreni Reges faciunt. Si quis enim eis seruire intendit, opus est illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famulos ac redditus, (& ita dicere soletis, Solus filius noster, qui in curia regia est,maiores et pensas quàm nos & tota domus nostra facit) at uerò ad seruiendum Deo,non sunt necessarij equi nec uestes,nec famuli aut numi. Ideo ipse A
Dominus debiles, claudos, pauperes, ac Luc. 14.
cæcos uocari iussit; omnes enim efficacẽ uoluntatem ad ei seruiendum habere possunt. Nam quid magis ad manú,ut aiunt, hominis est,quam eius propria uoluntas? Ideò Deus ad Cain dixit. Nonne si benè Gene. 4.
egeris recipies, si autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit? Et subiungit illico, sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Prius de merito atque demerito agit,dicens, Si benè operatus fueris, cœlum mereberis, sin autem male, peccatum tuum in foribus erit, vt ab omnibus pœna dignus iudiceris,& sta B
tum de uoluntatis libertate agit. Quasi dicat, Nedicas, ò Cain, Non possum quod iubes facere,magnum enim pretium a me postulas,& facultas non suppetit mihi, id est, *Nollega ay mi caudal*, ne inquam, dicas talia,mereri enim aut demereri,cœlú emere aut infernum in tua manu est, & a uoluntate tua dependet. Verba hæc omnibus filiis Adæ maximæ sunt consolationis,in illis docemur, quid nostra efficaci uoluntate obtinere possumus, id enim qđ ex parte Dei est, nunquam nobis deficiet si uos ex nostra hoc ꝙ ualemus ponimus.

Ait igitur sacer textus. *Et nolebant veni* C
re. Beatus Chrysostomus perpendit eos B.Chry.
quia prophetarum non fuisse antea susce in opere
pta, nisi post eorum mortem. Itaque post imperfe
quam mortui sunt prophetæ, tunc popu- cto sup.
lus Hebræus prophetias eorum magni fe Mat. 22
cit, & eas legere cæpit. Ingenium est fi- c. 210.
liorum huius sæculi deuotionem erga sanctos; qui mortui sunt, habere, qui autem uiuunt, & cum eis loquuntur, odio prosequi, uiuentes enim sancti impios increpant, & reprehendunt; mortui uerò minimè. Quamuis autem prophe- C
tias eorum legerent, uenire noluerunt, & in scelere suo perseuerarunt. Quo ta- D
men clementissimus Rex non ita offensus fuit, ut ab hac pia inuitatione cessaret; sed alios iterum seruos destinauit, quibus dedit in mandatis, ut inuitatos in hunc modum alloquerentur. *Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & cia parata, venite ad nuptias.* His uerbis, Dominus sub splendidissimi conuiuij metaphora omnes diuinæ gratiæ opes,quas nobis incarnati uerbi mysteriú attulit, hoc est, omnia salutis nostræ instru-

A ſtrumenta & adiumenta, quibus ad fœlicitatem æternam adiuuamur, complectus eſt; & tunc harum nuptiarum lautiſſima fercula manducamus, cum Saluatoris doctrinam legimus, cum uaria eius beneficia atque myſteria conſideramus, cum eius ſacramēta frequentamus, cum in eius nomine a cæleſti patre diuinam opem & gratiam poſtulamus. O infœlices illos, qui tantorum bonorum nullam ſciunt uti litatem educere. Chriſti namque doctrina mentem illuminat, beneficia autem vo-
B luntatem diuini amoris igne ſuccendunt: ſacramenta vero animarum morbos ſanant oratio cœleſtem opem & gratiam impetrat, gratia denique virtutes omnes ſecum affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et hic omnibus quę ampliſſima ſunt miſeri carent, qui hoc lautiſſimo conuiuio frui nolunt. Hi ſecundi nuntij fuerunt ſacri Ieſu Chriſti diſcipuli, qui hæc omnia Hebræis prædicarunt.

Illi autem neglexerunt &c. vſque *& contumelijs affectus occiderunt.* Vereor maxi-
C me nos his temporibus, ſicut decet, ad populum non concionari, ſiquidem totus mundus adeo perditus & corruptus eſt, nihilominus tamen nullus eſt, qui prædicatores perſequatur, omnes (ut aiunt) curſum ſuum in pace conficiunt, Hiſpane (*Paſſam trip a ſu carrera.*) Fortaſſe cauſa erit, quoniam vitia, ut debemus, non increpamus. In ſacro Ioſue uolumine legitur, Acham
Ioſue. 4. filius Carmi ex ciuitate Ierichо regulam auream fuiſſe furatum, eamque ad caſtra Hebræorum portauiſſe, ob quod ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos
D legimus, Regulam auream, in Hebræo habetur, linguam auream, quia lamina illa erat in linguæ ſimilitudinem facta. Et ſicut ille Acham ab infidelibus in exercitu Hebræorum linguam auream furto ſublatam aſportauit, propter quod grauiter punitus fuit, ſic nunc quamplurimi prædicatores profana Gentilium & inanium librorum uerba ac modos loquendi furantur, & eos in ſanctam Eccleſiam afferunt, Euangelicam doctrinam profanantes, ob quod ſi ſe in meliorem frugem non receperint, grauiſſime illos puniendos fore non dubito. Animaduertite obſecro patres concionatores id quod San-
Pſal. 11. ctus Dauid ait: Eloquia Domini argentum igne examinatum, purgatum ſeptuA plum, id eſt, multum. Nam in ſacra ſcriptura ſicut numerus dualis parum ſignificat, ita & ſeptenarius plurimum. De duali patet ex illo Euangeliſtæ Lucæ, vbi dicitur; Vidit quandam viduam pauperculā Luc. 21.
mittentem æra minuta duo, id eſt parum. Et in libro Regum uidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo ligna. Et apud 3. Re. 17
Sanctum Iſaiam: Sicut excuſſio oleæ duarum vel trium oliuarum in ſummitate Iſa. 13.
rami. In his omnibus locis, duo, ſignificat 1. Re. 2.
parum, ſicuti & alibi, Septem, ſignificat multū. Quale eſt illud in oratione Annæ; in qua ubi nos legimus. Donec ſterilis peperit plurimos, in Hebræo habetur, Donec ſterilis peperit ſeptem, quod idem B
eſt. Sint igitur eloquia ueſtra non plena floribus vanæ rhethoricæ, ſed purgata & ab omni errore ac uana curioſitate aliena. Alij autem ex ſuggeſtis, in quibus concionantur, cathedras uniuerſitatum efficiunt omne tempus conſumentes in uentilandis quęſtionibus ſcholaſticis, atque ita nulli eorum de moribus agunt, & uix eſt qui uitia quamuis grauiſſima, audeat in- C
crepare, ne auditores moleſtia afficiat. Fere omnes, (*Diſparamos los tiros ſin pelota perdigones, ſino ſolo con papeles viejos.*) Atque ita corda auditorum non percutimus, & ſolum ſtrepitum inanem atque inutilem facimus. Maledictus, qui prohibet gladium ſuum a ſanguine, inquit Sanctus Ie- Iere. 48.
remias. Hoc eſt, maledictus, qui auertit linguam ſuam a peccatorum reprehenſione. Non ex horum numero erat Diuus Paulus, qui in Actibus Apoſtolorum dicebat, Cōteſtor vos hodierna die quia mundus Act. 20.
ſum a ſanguine omnium non enim ſubterfugi quominus annuntiarem omne conſilium Dei uobis. Perpendite obſecro quales Sanctus Apoſtolus inquit. Mundus D
ſum a ſanguine omnium. In quo innuit, peccata illorum omnium animam ſuam eſſe infecturа, ſi ipſe eos, ut decet non increpaſſet, ueramque doctrinam non docuiſſet. Nullus timor ſanctum virum terrebat; quominus a prædicatione veritatis deſiſteret. Et ita paulo ante dixerat. Vincula & tribulationes Ieroſolimis me manent, ſed nihil horum uereor, nec facio animam meam pretioſiorem quam me, dummodo conſummem curſum meum & miniſterium uerbi, quod accepi a Domino

A let, *Que ya tenen por grangeria o per meior dezir por galleseria, hazer bodas para sacar dinero.* Vbi si quis quatuor manducat, viginti pendere solet: at nuptiæ Dei gratiosæ sunt. Sed quomodo gratiosæ? Nunqd Christus Redemptor noster apud Diuum Matthæum non dixit. Si uis ad uitam ingredi, serua mandata? Nonne hoc non est
Mic. 19. soluere? Ad hoc respondeo tantum esse illud gloriæ bonum, ut quidquid Dominus petit, nihil uocari possit in comparationē illius, quod ipsa valet. Atque ita inquit
Isa. 55. Sanctus Isaias, Venite, emite absque argento, & absque ulla commutatione vi-
B num & lac. Dicitur etiam gratis donari, quoniam Dominus ex operibus nostris nullam utilitatem accipit. Et ideo apud
Luc. 17. Diuum Lucam ait, Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt uobis, dicite, Serui inutiles sumus. O Christe fons abundātissime totius gratitudinis, ut quid Domine tam parum æstimas fidelium seruorum tuorum seruitia, vt eos inutiles appelles? Nunquid martyrum tormenta, & pia confessorum opera inutilia sunt? Ad hoc respondeo, illa erga Deum esse inutilia, quamuis erga ipsos sint maxime fructuo-
Cant. 2. sa. De Sponsa in Canticis ait Sponsus:
C Sicut lilium inter spinas, sic anima mea inter filias. Et quidem fuit hæc magna
D. Bern. laus sponsæ, ut Diuus Bernardus egregie
hom. 45 adnotauit. Nam sicut lilium inter spinas
in Can- pulchrior videtur, sic iustus inter pessi-
tica. mos diuinæ maiestati gratior est. Sponsa uero statim sponsum suum laudans inquit, sicut malus inter ligna sylnarum, sic dilectus meus inter filios, sub umbra illius, quem desideraueram sedi, & fructus
Simile. eius dulcis gutturi meo. Attendite differentiam laudis sponsi & sponsæ. Sponsus enim comparatur malo arbori, quæ sapidissimum fructum pulcherrimum, at
D que utilissimum ex se profert, quo omnes sensus recreantur, & qui fatigati sunt ardore solis umbra illius proteguntur, & pomis ipsius fruentes nunquam inde discedere vellent, sic anima amore percussa, nescit a diuini sponsi conuersatione discedere. Sponsa autem comparatur lilio, quod quamuis illam exteriorem apparentiam pulchram habeat, nullius tamen utilitatis est, nec fructum, nec umbram præbet.

In hoc insinuatur, quod anima nullius utilitatis erga Deū est, Deus vero ipsi animæ maximum commodum affert. O ad- A
mirabilem considerationem, qua elatus spiritus humiliari debet, & superbiam uitare, quæ quidem hominibus usque adeo perniciosa est, ut Deus multas inuentiones quærat ad ipsos ex ea eripiendos. Hoc in illis verbis sancti Iob ostenditur, scilicet, Per somnium in uisione nocturna, Iob 33.
quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures uirorum, & erudiens eos instruit disciplina, ut auertat hominem ab iis, quæ fecit, & liberet eum de superbia. His uerbis innuitur, qualiter bona opera, quæ homo operatur B
ipsum capere, & in superbia captiuare solent, & ut Dominus illum ab his, scilicet, bonis operibus, quæ fecit, ne uidelicet, incidat in superbiam somnijs horribilibus terrere solet, quādo ille in lectulo suo dormit. Quamuis uerū sit quod hic ubi nos legimus. Vt eripiat eum ab iis quę fecit, in paraphrasi Chaldaica habetur, Vt eripiat eum ab opere malo, & contextus Græcus habet, liberet eum ab iniustitia. Et iuxta has translationes uult dicere, quod Deus horribilibus somnijs solet peccatorem ab iniustitia conuertere, & simul a superbia liberare. C

Singularis etiam medicina est ad hanc pestiferam ægritudinem curandam considerare, & animo euoluere, Deum esse principalem nostrarum uirtutum, & bonorum operum authorem, sicuti D. nus Paulus ad Philippenses scribens admonet di- Phil. 2.
cens: Deus enim, qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona sua uoluntate. Atque ita vbi nos legimus, quod Sanctus Dauid inquit, Mansuetudo mea multiplicauit me, alia translatio habet, Man- 1. Reg. 22.
suetudo tua multiplicauit me, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo Rex sanctus significauit, D
mansuetudinem suam esse donum Dei, qui est præcipuus illius author, & ipse uix plusquam bonum usum liberi arbitrij ponit, & ideo nihil habet de quo glorietur.

At inter omnia remedia, quæ ad curandam superbiam conducunt, hoc unicum & singulare est, uidelicet, quod si homo bona opera facit, existimet se præcipuum commodum, & utilitatem ex illis comparare, at uero erga Deum seruum esse inutilem.

A tilem. Et ita meritò dicimus ripsum gratis nobis gloriam & gratiã donare. Quis ergo adeo sui ipsius inimicus erit, vt tam supernum bonum contemnat? Licèt mille vitæ nobis concederentur, & Dominus nobis præciperet, mille mortes subire ad illam obtinendum, omnes illas libentissimè offerre debebamus, nedum rem tam facilem, qualis est decem præceptorum obseruantia, perfectè adimplere.

Quæro à uobis ò fratres, si nobis nunciaretur, Christum Redemptorem nostrũ simul cum Sacratissima Virgine Matre B sua forma visibili, & gloriosa in urbe Ierusalem nunc esse, & vos illos videre posse, & alloqui, & cum eis consolari, quis vestrum licèt debilis, claudus, & pauper esset, qui iter statim libentissimè non aggrederetur? Omnes labores & pericula ipsius itineris, atque expensas, quæ necessariæ futuræ erant, parui faceretis. Quàm plenum esset iter hominũ ac mulierum multitudine? Qua diligentia omnes ambularetis, vt uno saltim die aut hora, rem tantam & tantæ consolationis, videretis? Si ergo tot labores subire non recusaretis, vt gloriosas illas facies cœlestis C filii, & sanctissimæ Matris, vel vna duntaxat hora contemplaremini, quid obsecro æquum est, faciatis, vt in æternum sanctissimam Trinitatem, & gloriosam eandem Iesu Christi humanitatem verbo diuino vnitam, & beatissimam matrem eius cum tota cælesti curia ipsa diuina essentia fruentes, intueamini? O pater luminũ, & Deus infinitæ pietatis, illumina obsecro, & doce hos fratres meos, vt hæc sicut oportet intelligant & illa omni studio & possibilitate adipisci contendant. Quamuis beatitudo verè regales nuptiæ appellari possit, vt initio diximus, tamen hoc sacrum D euangelium ad literam de illis nuptiis nõ loquitur, sed de illis, quæ in hac militanti ecclesia celebratæ sunt & celebrãtur. Hoc B. Hier. Beatus Hieronymus, & D. Chrysostomus D. Chr. hanc parabolam explicantes tenuerunt, & affirmarunt.

Pro cuius intelligentia notandum est, fuisse ingens & ineffabile beneficiũ, quod æternus pater Rex vniuersalis mundo impendit, cum ei vnigenitum filium suum factum hominem dedit, & talem hominem, vt esset Ecclesiæ sponsus. Hoc beneficium in præsentiarũ vocatur, nuptiæ, quæ duæ fuerunt: nam uerbum diuinum vniuit sibi, & coniunxit naturam humanam A per vnionem hypostaticam, & personalẽ, & statim in illo instanti anima illa sanctissima fuit effecta gloriosa, quia diuino uerbo fruebatur, imò (vt egregiè Diuus Thomas ait) habuit scientiam beatorum D. Th. 3 p. q. 9. artic. 2. quæ in Dei visione consistit. Si autem alia sponsalia præter hoc non essent, hæc licet nobis nimis honorifica essent, non tamen utilia: si enim quis regis consanguineus est, & ipse in eum nullum beneficium confert, hoc certè honor est; simile. absque utilitate tamen. Ita Christus Re- B demptor noster ecclesiam sponsam non accepisset, & nobis merita sua non communicasset, licet fuisset magnus honor noster, esset tamen honor sine commodo at cum ecclesiam in sponsam accepit, & ei diuitias suas, ac merita communicauit, hoc fuit honor cum utilitate. Vt autem homines in cognitionem horum beneficiorum uenirent, & his nuptiis fruerentur, misit Deus seruos suos Patriarchas & Prophetas, qui Aduentum Iesu Christi Saluatoris mundi prædicarunt. Atque ita Act. 7. Beatus Stephanus de omnibus prophetis loquens dixit, Qui prænuntiabant de aduentu iusti. Quid autem fecerunt? Qua C celeritate ad has nuptias properarunt? *Noluerunt* (inquit) *venire*. O stupendam hominum dementiam, ò detestandam humanæ mentis cæcitatem. En fratres summa Dei nostri bonitas, & summa filiorum Adæ peruersitas. Deus homines inuitat, ut diuitiis filii sui perfruantur, & ipsi uenire nolunt. Omnes Simile. huius mundi res nos inuitant, & ad se attrahere uolunt, & nos omnia sequimur, & ad omnia præterquam ad Deum D confugimus, sicut ille qui ad forum pergit ad aliquid emendum, & uocatus ab una officina seu taberna, & ab alia atque ab alia ipse confusus, nescit quo uadat, & tandem in eam se confert, ubi deterius & carius emit. Sic nobis euenire solet: honor namque nos inuitat, inuitat odium, inuitat uoluptas, inuitat lucrũ, inuitat de- nique quodcunque scelus huius mundi, Et cum Deus ad gloriã suam nos inuitet, plerique homines deterius amplectuntur, & quod carius est uidelicet, res mundi, quæ tanto labore comparantur, emere uolunt. Deum autem, qui infinitũ bonum

A strumenta & adiumenta, quibus ad fœlicitatem æternam adiuuamur, completus est, & tunc harum nuptiarum lautissima fercula manducamus, cum Saluatoris doctrinam legimus, cum uaria eius beneficia atque mysteria consideramus, cum eius sacramenta frequentamus, cum in eius nomine a cælesti patre diuinam opem & gratiam postulamus. O infœlices illos, qui tantorum bonorum nullam sciunt utilitatem educere. Christi namque doctrina mentem illuminat, beneficia autem voluntatem diuini amoris igne succendunt: sacramenta vero animarum morbos sanant oratio cœlestem opem & gratiam impetrat, gratia denique virtutes omnes secum affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et hic omnibus quę amplissima sunt miseri carent, qui hoc lautissimo conuiuio frui nolunt. Hi secundi nuntij fuerunt sacri Iesu Christi discipuli, qui hæc omnia Hebræis prædicarunt.

Illi autem neglexerunt &c. vsque & contumelijs affectos occiderunt. Vereor maximenos his temporibus, sicut decet, ad populum non concionari, siquidem totus mundus adeo perditus & corruptus est, nihilominus tamen nullus est, qui prædicatores persequatur, omnes (ut aiunt) cursum suum in pace conficiunt, Hispane (*Passan por su carrera.*) Fortasse causa erit, quoniam vitia, ut debemus, non increpamus. In sacro Iosue uolumine legitur, Acham filius Carmi ex ciuitate Iericho regulam auream fuisse furatum, eamque ad castra Hebræorum portauisse, ob quod ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos legimus, Regulam auream, in Hebræo habetur, linguam auream, quia lamina illa erat in linguæ similitudinem facta. Et sicut ille Acham ab infidelibus in exercitu Hebræorum linguam auream furto sublatam asportauit, propter quod grauiter punitus fuit, sic nunc quamplurimi prædicatores profana Gentilium & inanium librorum uerba ac modos loquendi furantur, & eos in sanctam Ecclesiam afferunt, Euangelicam doctrinam profanantes, ob quod si se in meliorem frugem non receperint, grauissime illos puniendos fore non dubito. Animaduertite obsecro patres concionatores id quod Sanctus Dauid ait: Eloquia Domini argentum igne examinatum, purgatum septuplum, id est, multum. Nam in sacra scriptura sicut numerus dualis parum significat, ita & septenarius plurimum. De duali patet ex illo Euangelistæ Lucæ, vbi dicitur; Vidit quandam viduam pauperculã mittentem æra minuta duo, id est parum. Et in libro Regum uidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo ligna. Et apud Sanctum Isaiam: Sicut excussio oleæ duarum vel trium oliuarum in summitate rami. In his omnibus locis, duo, significat parum, sicuti & alibi, Septem, significat multũ. Quale est illud in oratione Annæ; in qua ubi nos legimus. Donec sterilis peperit plurimos, in Hebræo habetur, Donec sterilis peperit septem, quod idem est. Sint igitur eloquia uestra non plena floribus vanæ rhethoricæ, sed purgata & ab omni errore ac uana curiositate aliena. Alij autem ex suggestis, in quibus concionantur, cathedras vniuersitatum efficiunt omne tempus consumentes in uentilandis quæstionibus scholasticis, atque ita nulli eorum de moribus agunt, & uix est qui uitia quamuis grauissima, audeat increpare, ne auditores molestia afficiat. Fere omnes, (*Disparamos los tiros sin pelota perdigones, sino solo con papeles viejos.*) Atque ita corda auditorum non percutimus, & solum strepitum inanem atque inutilem facimus. Maledictus, qui prohibet gladium suum a sanguine, inquit Sanctus Ieremias. Hoc est, maledictus, qui auertit linguam suam a peccatorum reprehensione. Non ex horum numero erat Diuus Paulus, qui in Actibus Apostolorum dicebat, Cõtestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium non enim subterfugi quominus annuntiarem omne consilium Dei uobis. Perpendite obsecro quales Sanctus Apostolus inquit. Mundus sum a sanguine omnium. In quo innuit, peccata illorum omnium animam suam esse infecturam, si ipse eos, ut decet, non increpasset, ueramque doctrinam non docuisset. Nullus timor sanctum virum terrebat, quominus a prædicatione veritatis desisteret. Et ita paulo ante dixerat. Vincula & tribulationes Ierosolymis me manent, sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum & ministerium uerbi, quod accepi a Domino

Marginalia: Iosue. 4. | Psal. 11. | Luc. 21. | 3. Re. 17 | Isa. 13. | 1. Re. 2. | Iere. 48. | Act. 20.

mino Iesu testificari euangelium gratiæ Dei. Eandem animi cōstantiam alibi ostēdit, dicēs: Memor esto, Dominum Iesum Christum resurrexisse a mortuis secundū Euangelium meum, in quo laboro vsque ad uincula quasi maleoperans, sed verbū Dei non est alligatum. Et quoniam nos si-
2. Tim. 4. cut D. Paulus, non prædicamus, nec uitia reprehēdere cum seueritate audemus, ideo a peccatoribus molestia nō afficimur, nec persecutione uexamur. Beatus Ioannes in
Apo. 19. Apocalypsi inquit, se uidisse equitem sedentem in equo albo, oculis uelut igne micantibus & uestibus sanguine aspersis, & uocabatur nomen eius, uerbum Dei. Quo insinuauit, eum qui uerbum diuinū
B cum spiritus feruore concionatus fuerit, sanguine consperssum ambulaturum esse.
Thre. 7. Atque ita sanctus Hieremias dixit: Aperuerunt super nos os suum omnes inimici (idest peccatores) formido, & laqueus facta est nobis vaticinatio. Magnam profecto Deus sumit de mundo ultionem, cum ei prædicatores robur, & constantiam habentes, in carpendis uitiis non præbet:
Ezec. 3. Atque ita prophetæ Ezechieli dixit, Adhærere faciam linguam palato tuo, & eris mutus, & quasi uir non obiurgās, quia domus exasperans est.

Rex autem cum audisset, iratus est; &
C *missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit.* Rex hic precipuè suos exercitus ad puniendos homicidas misit. Nō tamē impunes abierunt illi, qui conuiuium contempsere, siquidem ait sacer textus iratum Regē eos ipsos, & eorum vrbem succendisse. Ecce fratres mei causam, & originem tot bellorum, pestium, discordiarū, sitium, famiū, tempestatum, atque infortuniorum, quot hodie, & quotidie uidemus, omnia ista sūt vltiones quædam & supplicia Dei contra homines, eo quod tam paruam rationem concionum, quas audiunt, habent, & tam
D parum in Dei seruitio proficiunt. Idcirco
Psal. 2. S. Dauid nos hortatur, dicens: Apprehendite disciplinam, ne qn̄ irascatur Dn̄s; & pereatis de uia iusta. Vbi Felix ex Hebræo transtulit: Osculamini filium, uel amplexamini & adorate filium, ne quādo irascatur Dominus. Hoc est, si vultis a patris æterni ira liberari, reuerenter eius filium Iesum Christū colite; mysteria eius sanctissimæ fidei amplectimini, doctrinā, quam uobis prædicatores eius concionā- A
tur, maxima cū affectione accipite, si non vultis in diuinam indignationem incidere, & in hac uita uarijs ac crudelib. flagellis uapulare. Quæ omnia si cum acerbissimis alterius uitæ tormētis comparentur, paruum aut nihil esse uidebuntur, sicut idē Dominus nobis per Sophoniam prophe- Soph. 3.
tam comminatur, his uerbis: Væ prouocatrix & redempta ciuitas columba non audiuit uocem, & non suscepit disciplinam: ad Deum suum nō appropinquauit, principes eius in medio eius quasi leones rugiētes, iudices eius lupi vesperi, prophetæ eius vesani, viri infideles, sacerdotes eius pol- B
luerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem, Dominus iustus in medio eius nō faciet iniquitatem, mane mane iudicium suum dabit in luce, & non abscondetur. O terribilia uerba, digna quæ æternæ memoriæ mandentur, omnia enim populo Christiano comminari uidentur. Ciuitas hæc Ecclesia Catholica est, sacrosancto Iesu Christi sanguine redempta, quo ipse eam candidam, mundam, & sicut columbam deargentatam fecit, nunc autem in multis ex membris suis est diuinæ iustitiæ prouocatrix. Non audiuit uocem eius, &
C non suscepit disciplinam. In quacunque status conditione plurimi mali reperiuntur. In principibus sunt aliqui uelut leones tyranni. In iudicibus sunt quamplurimi uelut lupi famelici. Prophetæ eius, id est, prædicatores, Nonnulli eorum insani sunt uiri infideles, qui fidelitatem Deo debitam non obseruant, eo quod magis proprium honorem quam Dei attendunt, & plurimi ex sacerdotibus eius polluerunt sanctum: quid igitur de tantis sceleribus expectari potest, nisi id quod ibidem dicitur, scilicet, Mane mane iudicium suum dabit in luce, & non abscondetur, hoc est, quam citissime super eos ira Dei incidet, D
& iudicabuntur, atque in æternum damnabuntur.

Tunc ait Rex seruis suis. Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni, Ite ergo ad exitus uiarum, & quoscunque inueneritis, uocate ad nuptias. Hoc idem Dn̄s suis sacris discipulis apud S. Marcum dixit: Ite in uniuersum mun- Mar. ult.
dum, & prædicate Euangelium oī creaturæ: Sed quid significat, ite ad exitus uiarū? Nonne melius esset Domine, ut eis dicere-

re.

A res. Ite in plateas, in nundinas, in domos magnatū, atq; in alia loca, ubi magna est hominum multitudo, quàm eis dicere, ite ad exitus uiarum? Minime profectò, quoniam in his omnib. locis homines quamplurimis diuersorū peccatorū occasionibus detenti sunt, & inquietudine atque tumultu ad audiēdos diuinos sermones imparati. Cum Dñs concionatorib. inquit, Ite ad exitus uiarum, perinde est ac si eis diceret, ut de fine ac de morte ad populū concionentur. Quasi dicat eos ad finem perducite, dicite eis. Attēdite res, quas tan B to studio comparatis, finē esse habituras, id quod tanta vigilantia inquiritis, quem exitum habiturū putatis? Quid de vobis & ipsis rebus erit? Omnes aute uiginti an nos, & forsan mane consumemini. Cū dixerint, pax & securitas, tunc repentinus

1. Th. 5 eis superueniet interitus, inquit B. Paulus. Finis dat esse rebus, qualis enim finis est, tales sunt res, quibus quisq; delectatur. Finis uoluptatū est æternum supplicium, finis gulæ & voracitatis sunt ęgritudines, finis peccati mortalis est infernus. Considerate ergo hæc omnia & non peccabitis. Duo amici sunt mors & vita, sed vita ami C cus est infidelis, non bene consulit. Quem enim peccator cōsulit, qñ peccare audet, nisi vitam? Atq; ita cogitatione longæ ui

Eccle. 6. tæ quamplurima scelera committit. Mors amicus est fidelis, de ea illud Ecclesiastici dicere possumus, Amico fideli nulla est cōparatio, & tanquam amicus fidelis bona consilia præbet. Si igitur o frater peccare

Eccle. 7. non vis, in omnibus quis mortem cōsule. Et hoc est, quod Ecclesiasticus ait, Memo

Isai. 47. rare nouissima tua, & in æternum nō peccabis. Prophetizās S. Isaias Babylonię superbiā, quādo Persæ & Medi vicos ipsius vrbis sanguine habitantium irrigarunt, inquit Nō posuisti hæc super cor tuum, nec D recordata es nouissimi tui. Quibus verbis S. Propheta calamitates Babilonię tribuit mortis obliuioni. Idem considerabat S. Ieremias, cum euersionem Ierusalem deplorans, dixit. Sordes eius in pedibus eius, &

Deu. 32 non est recordata finis eius. Et in Deuteronomio Propheta Moyses de Hebræis sic ait, Gens absque cōsilio & prudentia, utinam saperent & intelligerent atq; nouissima prouiderent. Ex his omnibus locis infertur, quam efficax remedium sit, vt homines à peccatis auertant, mortis assidua consideratio. Ite ergo, o patres concionatores, ad exitus uiarū, hoc est, hominibus de morte & de fine, quem habitura sunt illa, quæ inquirunt, constantissime prædicate, & ita eos ad Dominum conuertetis. Cæterum impletæ sunt nuptiæ discumbētium. Quamuis singulis ętatibus impleātur nuptię secundum definitam a Deo plenitudinem illius temporis, tamen usque ad consummationem seculi prædestinatorum numerus non implebitur.

Intrauit autem Rex, vt uideret discumbentes, & vidit hominem non vestitum ueste nuptiali & ait illi, Amice quomodo huc intrasti non habens uestem nuptialem? Intrat plane Deus in iud ciū quē foris manet tolerādo, intrat inquā singulos discutiēdo. B cum vel in morte visitat, aut in iudicio discutit merita cuiusuis morientis. In his Hispanię populis vix Dominus aliquē uisi veste indutū inueniret, quouiam omnes pretiosis vestibus indui, totis uirib conantur. qd profectò grandis est insania ac demētia. Nōne esset demens ille, qui a sācta inquisitione damnatus esset, vt habitum quā Sambenitum vocamus, portaret, si illū auro intextū aut sericum vel bombycinū portare vellet? Ita profectò. Sic vestes, quib. induimur, sunt uelut (*Sābenitos*) nobis in scelerū nostrorum pœnam datæ. *El Sābenito cōque Dios saco a nuestros Padros Adam y Eua al cadahalso deste mundo fue* (Vt dr in sacra scriptura) Fecit Dñs Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos & statim eiecit eos de paradiso. Magna ergo insania est. *Querer traer Sābenitos tan preciosos y tan curiosamente guarnecidos.* Attēdite (fratres mei) fabricā, quę in vobis est, & uidebitis margaritam pretiosam, uidelicet, animam, quæ tanti valoris est, ut Deus ipse pro ea redimēda mori nō dubitauerit. Cum igitur anima tāti valoris sit, vt si omnes simul Angeli uēderērur, non sufficerēt ad unam tantummodo redimēdam, & hanc Dominus uoluit tam vili & abiecta materia indui, qualis est caro, certeque qui ita nos composuit, nolebat, vt corpora nostra tam pretiosis vestibus ornarētur, siquidem animam, quæ corporis domina est, tā vili tegumento induit. In hūc errorē oportet iustos non incidere, sequentes peccatorum, profanitatem. Magnum enim discrimen uersatur inter vulpem & Phasianū (*Vulgo faysan*) nam plumæ Phasiani

Simile. C Gene. 3. D Simile.

A siani parū aut nihil ualent, caro uero eius pretiosissima est. Sic iusti esse debent, qui exterius ciliciis & abiectis uestibus indui debent,(nisi aliud dignitatis, & status eorum conditio postulauerit) interius vero coram diuino conspectu pretiosis uirtutibus adornari. At vero improbi sunt uelut vulpes quæ præter pellē nihil boni habēt, ita ut eius caro non nisi canibus prosit. Sic peccatores exterius pretiosis uestibus sunt induti, interius uero corrupti,& canibus infernalibus tantummodo prosunt. Licet autem in omnibus hoc malum reprehensione dignum sit, maxime tamen in fœminis,& multo plus in uirginibus.

B Plutar. Nam Plutarchus,cum esset Gētilis,dixit; virgines nullo cultu melius ornatæ sunt, quam simplici: sericis enim & gemmis & auro magis dehonestantur quam ornantur, eo quod vestium luxus arguit animū parum sobrium: decet enim ut uirgo tota & undiq; uirgo sit, nec vlla parte det corruptæ mentis significationem. Sed quæro Domine, siquidē iussisti tam diuites quā pauperes uocari, quare miraris, q̄ unus ille & abiecte indutus ad nuptias accedat? Quinimo & pauperes licet uelint, nullo modo pretiose indui possunt. In hoc Dominus

C innuit, se nequaquam de exteriori ueste loqui, melius est enim ut homines ea abiecta & uili utantur, quam pretiosa. Loquitur ergo Dominus de charitate, quæ omnibus tam diuitibus quam pauperib. sapientibus & insipientibus possibilis est. Hunc autem, male indutum nuptiis manducantem adesse, significat eum non solū in domum conuiuij per fidem ingressum fuisse, sed ad mensam etiam cum alijs conuiuis accessisse ad diuina sacramenta recipienda, & tamen quia hac ueste nuptiali caruit, nec fides illum nec percepta sacramenta a tam acri Domini obiurgatione,

D & sententia eripuerunt. Idcirco cōtra hos

Iere. 11. qui indignē diuina sacramenta suscipiūt, merito propheticum illud iactari potest: Nunquid carnes sanctæ auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es?

Sed quid expostulanti Regi cōuiua hic responderit, uideamus. Nihil omnino respōdit, sed obmutuisse memoratur, iniquitas enim opilauit os suum. Quod quidē uerbum non vulgarem continet emphasim, quo dicitur nihil habuerit, quod pro se responderet, quam sit iusta improborū damnatio tacite innuit. Duo enim illos acriter

A accusabunt, Alterum gratiarum atque donorum cœlestiū dignitas gratis a Deo oblata, quam contempserunt, alterum rerum vilitas & indignitas, propter quas tā magnifica dona despexerunt. Hæc autem accusatio adeo illos in iudicio premet, ut omnes aliæ quamuis grauissimæ sint, huius comparatione sileant. Quod iudex ipse testatur, cum ait: Hoc est autem iudicium, quia lux uenit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Ioan. 3. Lux, inquit, uenit in mundū, hoc est, sapientia, veritas, vita, iustitia, gloria, sanctificatio, redemptio, peccatorum uenia,

B cœlorum regnum, ac ipse denique Dei filius uenit in mundum. Peruersi autem homines hæc tam ampla, & magnifica dona contemnentes, errorum, & cupiditatum suarum tenebris obcæcati, falsa bonorū simulacra cunctis eius donis, & muneribus prætulerūt. Quo ergo maior gratia, & misericordia, maioraq; salutis adiumēta, eis data sunt, hoc minus habebūt, q̄ causam suam apud supremum iudicem tueantur; in cuius rei argumentum infelix conuiua obmutuisse memoratur. Cum ergo reus nihil haberet, quod pro se diceret, sententia iudicis aduersus eum pronunciata est.

C *Ligatis* (inquit) *Manibus & pedib. mittite eum in tenebras exteriores.* Ligant manus reprobi, quib. homicidia, furta, aliaq; id genus mala patrauit, ut iā nō ei sit liberum quidquam boni operari. Pedes rursus alligantur, ut nec affectum queat habere ad bonum. Ideo S. Gregorius, & B. Augustinus dicunt: Tunc ligabit pœna quos modo ad bona non patranda ligat culpa. At qui tenebræ interiores cæcitas cordis est, iuxta illud psalmi, In tenebris ambulant, nescierunt, neque intellexerunt, tenebræ vero exteriores æternæ damnationis nox est. In his tenebris miserrimus peccator ligatis manibus ac pedibus in æternū erit. Inter homines & bruta hoc discrimē est, q̄ bruta animātia quando parua sunt, non ligantur, sed libere incedere permittuntur, postquam vero sunt magna, capistris alligari solent: homines autem econtra, cum parui sunt & infantes, fasciis ac vittis inuoluuntur, at postquam creuerūt & ab illa infantia ac pueritia exierunt, liberi relinquuntur. Sic inter iustos, & peccatores hæc differentia uersatur, quod iusti,

B. Greg. sup. hunc loc. & S. Aug. li. 11. de trinit.

Psal. 81.

Simile.

D

A sti, dum in hac uita sunt, quæ est pueritiæ & infantiæ status, diuinis pceptis vinciuntur, in alia autem liberi & soluti viuent, velut homines magni & perfecti. Peccatores vero instar brutorum in hac uita liberi & soluti viuunt, in omnibus enim voluntati suæ placere uolunt, nec a diuinis mandatis se ligari aut gubernari permittunt, in alia uero manibus & pedibus in æternum alligabuntur.

Ibi erit fletus & stridor dentium. Metaphorico sermone hic omnes pœnæ sensus
B describuntur, erit enim ibi fletus magnus ob cruciatum atrocem æterni ignis, stridor vero dentium, eo quod transibunt dānati ab aquis niuium ad calorem nimiū. Vere equidem nescio quomodo hæc audientes non contremiscimus, & stupefacti atque attoniti remanemus. Quod qui-
Dan 4. dem longe dissimili supplicio Danieli Prophetę contigisse legimus. Vbi enim proposito Nabuchodonosoris somnio, inauditum illud supplicium, quo rex ille plectendus erat, Deo reuelante cognouit, & in signem illum orbis monarcham ab illa tanta celsitudine deiectum inter bestias
C agri more pecudum septenio vitam acturum & rore cęli tingendum esse intellexit, adeo perterrefactus est, ut vnius horæ spatio attonitus & elinguis effectus nec unū quidem verbum ipsi Regi exigenti reddere potuerit. Quale autem hoc supplicium est, si cum damnatorum hominum supplicijs conferatur? Quanto enim grauius est inter dæmones, quam inter feras uitam agere? Quanto atrocius flammis vltricib. cruciari, quam rore cæli tingi? Quanto acerbius in omni æternitate, quam septem
D annorum spatio torqueri? Si illud Prophetam tantopere perterre fecit, ut unius horæ spatio mutus & elinguis fuerit, quid homines facere debent, cum in extremo iudicij die tot mundi principes & monarchas ad nunquam finiēdos cruciatus cum dæmonibus damnandos esse audierint? Sed heu, heu, quia licet hoc credimus, non tamen profunde illud animo euoluimus, & ideo in cordibus nostris sicut æquum erat, non operatur.

Concludit igitur diuinus magister parabolā, dicēs. *Multi enim sūt uocati, pauci uero electi.* O Christe summa veritas, quomodo inquis. Pauci electi? E cōtra mihi uidetur, siquidem in nuptijs unum dūtaxat non indutum veste nuptiali expulisti & A repudiasti. Ergo multi sunt electi, siquidē vnum tantummodo reprehendis, eo quod non vestitus fuerit nuptiali veste? Huius rei mysterium est, quod omnes peccatores licet innumerabiles sint, nemo vnius nomen obtinent, quoniam omnes nec dum pro uno ualent ad subueniendum proximo. Ad furandum, ad decipiendum, & ad nocendum, atque alia quamplurima scelera perpetranda vnus pro multis ualet, at uero ad bene operandum multi pro uno non possunt. Si auxilium quis ab improbo postulet, statim respondet, se non B posse, satisque efficere si sibi ipsi subueniat itaque ad omnia bona opera se excusat, dicens, uix sibi sufficere necdum alij. Iustus autem longe aliter procedit, est enim vnus sibi, erga proximum velut plurimi. Si quis ægrotat, eum libēter uisitat, si quis eget, ei necessaria prouidet, si quis tristitia afficitur, eum consolatur, si quis ignorans est, eum docet. Atque ita unus duntaxat iustus pro multis & ad multa in Republica deseruit, ita ut cum Diuo Paulo merito dicere possit. Omnibus omnia factus sum. Quapropter iure optimo hic per 1. Co. 9. unum omnis improborum congregatio designatur, licet ipsi reuera plurimi sint, sicuti summa Veritas in præsentiarum testatur, dicens, *Multi sunt uocati pauci u-* C *ro electi.* O terribile uerbum. Quis hoc tonitrum audiens, non stupescit. Si unus tātum reprobandus esset, unusquisque apud se cogitare deberet dicēs, uæ mihi si unus ille ego sum. At pauci sunt, qui ad cęlestē gloriā eliguntur, multi qui in gehennam ignis descendunt, nos, proh dolor, somno indulgemus, stertimus, & uoluptatibus fræna laxamus. Ex his verbis diuinis infertur, quantus error sit, quod communi- D ter ab aliquibus dici solet, qui consultores aliis eis dicunt, Relinquite singularitates, & uitam communem & non uitā paucorum sequimini, siquidem pauci sūt electi. Communiter euenire solet, ut cum aliqui homines ab aliquo de defectibus suis reprehenduntur, respondeant. Domine id de quo me increpas, omnes faciunt. Itane multos æmulari vis, certa sine dubio erit damnatio tua, quia Ecclesiasticus Ecel. 7 nos sic hortatur. Non pecces in multitudine ciuitatis, nec te mittas in populum, id est, Quia multos peccare uideas, non ideo

A tu pecces. Quid.n.tibi cũ multis est? relinque illos, & de salute tua omni cũ diligentia labora. Vsq; in hodiernam diẽ nõ uidi uirũ iustum, qui in seipso filiũ populi non frangeret, omnes singulares extiterunt, & quia a cõmuni turba recesserũt, ideo optimum sibi uiuendi genus elegerunt, quam pauci sunt electi. In die, quo D. Bernardus obijt, ab hac uita ẽt quadraginta tria milia hominum decesserunt, & ex eis tres tantummodo salui facte sunt. Ex exercitu Regis Sennachirib una tantummodo nocte cẽtum & octoginta quinq; millia animarum in infernũ descenderunt. Quid de diluuio & de ciuitatibus Sodoma & Gomorha dicam, quot milia millũ in gehẽnam ingressa fuerunt? Rem admirandã reputamus vno die undecim mille virgines in cęlum introijsse, & quidem huic diei q̃ paucissimi dies similes extiterunt. Hoc autem omnia credentes tam segniter & negligenter uiuimus acsi illa non crederemus. Animo, quæso, perpendite (frattes mei) si nũc vos supernus rex uocasset, qua ueste uos indutos inueniret. Comperiret forsan aliquem episcopum, cui diceret Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Nonne Domine uides rochetum C lintheum, perpolitum, & serico intextum, baculum etiam pastoralem in manibus & mitram in capite? Hic igitur meus habitus est, Recte dicis, nam vestis exterior interiorem animæ vestem denotat. Rochetum enim conscientiæ puritatem significat, texturæ uero ipsius, id est (*Los labores*) ostendunt, te uirtutum exemplar esse debere, ex quo subditi tui addiscant, Thiara vero duo cornua habens insinuat duorũ testamentorum sapientiam, qua pollere debes. (*El baculo hecho a manera de escarD vadi entes*). Nã de diabolo Sanctus Iob Iob 14. inquit. Fœnum quasi bos comedet. Et S. Isa. 1. Isaias ait, Omnis caro fœnũ. Ergo oĩs hõ carnalis & peccator est cibus diaboli, & ipse eam dentibus mandit. Baculus igitur significat. (*Que uestro officio es escarvar los dientes del Demonio.*) Et peccatores ab ipsis extrahere, antequam in stomachũ ipsius, videlicet in infernũ ingrediatur. Etsi omniam, quæ uestis tua repræsentat, uere in te sunt, bene uestitus es, si autem hanc vestẽ nuptialem non habes, cum multis eris in sartum detrudendis. Inueniret ẽt Rex monachum aliquem, cui diceret. Quõ huc intrasti &c. Nunquid Dñe, habitũ meæ professionis non affero? Plane quidem, sed ut de quo cum admodum crucis factus sit, interiorẽ mortificationẽ designat, & capilli rasi significãt, te ita Deo unitũ esse, ut nec cogitationibus ab eo auertaris. At si hoc ita non est, etiam cum reliquis in exteriores tenebras detruderis. Idcirco caue, ne Gen. 31 sis sicut Rachel, quæ exiens e domo Laban patris sui, tulit secum idola & abscõdit, ea sub clitella cameli, siquidem ergo a mundo existi, idola eius furtim sublata ne sub sancto habitu abscondas. Hoc est B ambitionem, superbiam, integritatem voluntatis, affectionem carnalem, & odiũ quę sunt idola, quæ mundus ueneratur, omni cura & solicitudine depone, alias.n. æternis suppliciorum generibus cruciaberis. Nunquid erit aliquis clericus, cui dicere possit. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Nõnne Domine uides superpelliceum candidum, quo contegor? Id etiam animæ syncentatem designat, capilli autem rasi in coronã insinuant: cogitationes uanas & curas huius mundi penitus debere esse ex cordi C bus uestris auulsas. Ideo in Deuteronomio iussit Dominus, ut homines culti di- Deu. 18 uino addicti non haberent hæreditates aliquas seu possessiones, ne videlicet cum ipsis distraherentur. Et adiecit statim facer te xius, Dñs enim ipse est hæreditas eorum sicut locutus est illis. Maior igitur puritas & tranquillitas spũalis nũc in Euãgelicis sacerdotibus, q̃ in illis requiritur. Vt tu minister iustitię, quomodo huc intrasti &c. Nonne Domine, habitum affero quem uirga, quam manuporro, significat? Ita plane, nam iustitia recta esse debet, nec in unam, uel aliam partem flecti D Ideo olim iudices induebantur purpura, quæ est rubicunda & in plis æqualis: Iudex enim cum amore omnibus æqualitatem seruare debet.

)Y vos uenis uestido de frisado y traeys le cocora con co los pelos muy largos de la codicia. Y como la ropa frisada co los pelos largo encubre el poluo.) I a pil c pidiratis tuæ puluerẽ, id est, culpa delinquentium propter oblata munera contegunt. Cum Sanctus Moyses (ut sacra refert historia) vir- Exod. 4 gam in terram proijceret, ipsa in serpentẽ vertebatur, & dum ipsam a terra erigeret, rursus propriam formam virgę sumebat,

Sic

A Sic cum iudex virgam in terram projicit, hoc est, id quod facit propter terrenum lucrum facit, tunc iustitia, quam exercet, in serpentem & peccatum vertitur, & si ipsam a terra erigit, fugiens omnia lucra & cupiditates, recta erit, vt oportet, hoc est, iustitiam ipse iudex cum æqualitate exercebit. Quid autem de aduocatis, de scribis, de nobilibus, ac de reliquis de populo dicemus? Heu quam pauci sunt, qui veste nuptiali sint induti. Vnusquisque in se oculos considerationis figat, & uideat, si Deus ipsum modo ad nuptias vocasset, qualis esset. Quapropter siquidem nec
B horam vnam certitudinis uitæ habemus, omni studio contendamus adhibere per ueram pœnitentiam, qua indui gratia, tandem fruamur gloria. Amen.

DOMINICA XX. post Pentecosten.

Concio I.

Erat quidam Regulus, cuius filius in
C *firmabatur Capharnaum. Ioan. 4.*

Eccl. 10 INter peccata, quæ diuina maiestas magnopere odit, vnum est superbia, de qua in Ecclesiastico dicitur, Initium omnis peccati est superbia. Dicitur superbia esse initium omnis peccati nō solum, quoniam peccatum Angeli, quod primum fuit, peccatum superbię extitit, sed etiā quia in omni peccato principium eius est superbia, in quolibet namque peccato sunt duo actus, alter
D auersio a Deo, alter uero cōuersio ad creaturam. Primus actus qui est auersio a Deo est principium peccati, & hic est superbia.
Ierem. 2 Atque ita Dominus per Hieremiā prophetam loquens, cum Hebræo populo inquit. A sæculo confregisti iugum meum rupisti vincula mea, & dixisti, Non seruiā. Hoc nolle obedire, quod est superbia, est principium omnis peccati. Ex quo infertur superbiam omnibus peccatis fauere, ut, uidelicet, ab hominibus perpetrentur, & ideo Deo magis odibilis est. Cum habes aliquem inimicum, & ipse mutuo A
ab alio numos petit ea intentione, ut tibi molestiam inferat, si alius libenter inimico tuo numos mutuat, potiori iure posses de eo quam de tuo proprio inimico conqueri. Sic munus & officium superbiæ est omnibus peccatis numos mutuare, ut uidelicet, Deus offendatur. Atque ita, licet verum sit, quod uitia bellum cum uirtutibus sibi contrarijs habent (scilicet, luxuria cum castitate, gula cum temperantia, &c.) tamen superbia aduersus omnes virtutes bellum gerit: Diffinitio autem superbiæ est inordinatus appetitus propriæ excellentiæ. Ex quo deducitur, quot radices hoc peccatum hoc in mundo egerit, siquidem in omnibus fere hominibus B
hic effrænatus appetitus regnat, quo diu noctuque euigilant, ut ab omnibus magni æstimentur. Dum viuunt, maxime laborant, ut magni fiant, & de eorum laudibus, si quæ sunt, nulla etiam post mortem memoria cōticescat. Cum generatio Noe Gen. 11
post diluuium (ut sacræ literæ referunt) in terra Senaar esset, dixit alter ad proximum suum, Venite faciamus turrim, cuius culmen pertingat ad cælum & celebremus nomen nostrum, antequam diuidamur in uniuersas terras. Magna profecto C
superbia hæc fuit, & ob illam isti in suis linguis fuerunt a diuina sapientia confusi, sed multo maior est hodie multorum hominum superbia. Illi enim opus ædificare uolebant, vt memoria totius eius congregationis & cōmunitatis in sæculo remaneret, at nunc quilibet hominum per se opus instruere vult, quo uniuscuiusque etiam memoria perennis & æterna sit, & conct modos atq; inuentiones quærunt, quibus in terris immortales efficiantur, ipsis fortasse in æternum apud inferos morientibus. Cum aliquis eorum duos (vt ita dicam) terunt ios uel obolos cōparat, D
statim grandia ædificia erigere incipit, in quibus depicta scuta signa superbiæ suæ figunt. Hæbræis Dominus dixit. Quomodo potestis credere, qui gloriam ad inuicē accipitis, & gloriam quæ a solo Deo est, nō quæritis? Nobis autem merito dici potest. Quomodo potestis esse boni Christiani, siquidem in omnibus uestris operibus non Dei gloriam, sed vestram quæritis. Ioan. 5
Non solum autem istorum superbia excedit superbiā eorū, qui turrim Babyloniæ ædi-

A ædificabant, sed etiam superbiam Lucife-
Isai. 14. ri aliquo modo superare videtur. Nam maledictus ille Angelus dixit. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo, superbia uero humana plus etiam vult ascendere. Lucifer sedile suum tantummodo iuxta Dei sedile ponere noluit, homo vero altius illud collocare vult, vult enim plusquam Deum obediri, & quod mandata sua magis quam Dei obseruentur. Nunquam Dominus imperauit nec imperabit rem impossibilem, ho-
Dan. 2. mo autem impossibilia iubet. Rex Babyloniæ somnium, quod somniauerat, uole-
B bat, ut sapientes sui sub pœna mortis sibi indicarent. & de scribis & Pharisæis Domi-
Mat. 23 nus dixit, Alligant onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum. Superbia itaque quibusdam ex ge-
Osea. 9. nere nobilitatis suæ oritur. De ijs Oseas Propheta inquit: Gloria eorum a partu, ab vtero, & a conceptu. Hæc est uanitas quædam absque fundamento, maxime quando veram maiorum nobilitatem, quæ est uirtus, minores non imitantur. Etenim si pater tuus per virtutem nobilis extitit, tu uero peccator es, hæc non gloria est, sed confusio tua. Quid prodest esse
C filium alicuius nobilis, si ipse per se im-
Simile. pius est? Si pomum est putridum, quid valet, licet ab arbore bona productum sit? Cum alieno oleo uolebant fatuæ uirgines lampades suas accendere, sed non eis pro-
Mat. 25 fuit, quin potius ab sponso expulsæ fue-
Leu. 10. runt. Duo filij Aaron, quoniam alieno igne thura redolebant, statim miraculose
Simile. combusti fuerunt. Nullus igitur in aliena uirtute aut nobilitate confidat. ipsam propriam habere contendat, ne ei contingat, quod uirginibus fatuis & sacerdotibus illis euenit. Quamplurimæ sunt arbores, quæ spinas habent, & pulcherrimos fructus a se proferunt, nullaq; ipsis igno-
D minia est, a talibus arboribus ortos esse,
Simile. nec ideo ipsos contemnere solemus, sicut odorem rosarum, quæ ex spinosis arboribus oriuntur, non parui facimus, & tandem a terra oritur aurum, sed non ideo ab hominibus parui penditur. Sic illi, qui ab improbis atque infidelibus parentibus oriuntur, si ipsi per se boni sunt, nequaquam contemni debent, licet enim quis genere nobilis nō sit, sufficit tamen eum nobilem esse per uirtutem, quæ est vel ut sapo, quo maculæ ignobilitatis extrahun- A
tur. Quando Rex Dauid dixit se pugnam & certamen cum Gigante subire uelle, quoniam in alijs multo maioribus expertus erat, qualia erant, ursos ac leones dilacerare, & ei ad pugnam subeundam data est facultas, postquam reportata uictoria & mortuo Gigante reuersus est, Rex Saul ipsum interrogauit? Qua progenie es, o adolescens, ac si ursos leonesque interficere, & Gigantem superare, ei pater 1. Re. 17
eius dedisset. A parentibus hæc solummodo debilia corpora & mille miserijs plena accipimus, Deus autem animas creat, unde ipsis corporibus bonum, quod ha- B
bent, oritur & procedit. Non inficior tamen generis nobilitatem esse rem excellentem, sed non, si sola est & absque uirtute. Nam sicut aurum & argentum metal- Simile.
la sūt nimis apta, ut in ipsis melius quam in ferro, aut in plumbo lapides pretiosi cælentur & sculpantur, sic nobilitas metallum est nimis aptum, vt in ipsa quæcunque virtus cæletur. Marcus Tullius, nobi M. Tul.
litatem ceræ molli comparauit, quæ ad recipiendum in se quascunque sigilli figuras disposita est, sic nobilitas habet quandam dispositionem vt in ea quæcunq; virtus imprimatur. Ex eo autem quod homo C
nobilitatem absq; uirtute habet, oritur, ut ipse miserrimā uitam agat, inde enim pompæ inanes & multitudo famulorum ac superflui sumptus quibus se quodammodo pignorat, oriūtur, si uero uirtutem haberet, sumptus iuxta possibilitatem suā metiretur, & sic dulcem ac suauem uitam ageret. De Sancto Ioseph sic ait Beatus Marcus. Ioseph ab Arimathia nobilis de- Mar. 15
curio, qui & ipse erat expectans regnum Dei, & audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Cum quis nobilis est & simul cum hoc regnū Dei expectat, multa præclara opera edet. Quamplurimi nobiles ciues erant in vrbe Ierusalem, & nul D
lus eorum præter hunc commotus est ut sacratissimum Iesu Christi corpus postularet, quoniam nullus forte erat præter sanctum Ioseph, qui ita regnum Dei expectaret. Vidistis aliquando amatorem, qui per totam integram noctem frigori & aquæ expositus, stans indefesse suo ensi incumbit, at uero domi suæ in lectulo non nisi quatuor aut quinque culcitris & totidem ceruicalibus quiescere potest, illic

vero

A vero omnes noctis ac tẽporis iniurias patienter perfert, limenque domus suæ charissimæ suauissimam culcitram reputant. Quid huius rei causa est? Amor. O anima Christiana, si cœlestem amorem haberes, si diligeres, & expectares ęternam vitam, sicut ipsa meretur, quomodo omnes labores, & difficultates huius mundi libenter subires, & audacter perferres: Quoniã
Gen. 32. S. Iacob benedictionem Angeli expectabat, non multum sensit per totam integram noctem cum illo luctari. O utinam tu, o homo, firma spe benedictionem Dei
B expectasses, qualiter cum uitijs luctareris, & te per totam noctem huius vitę sanctis exercitationibus committeres, audereque cum angelis de sanctitate contendere. Ideo S. Ioseph ausus est sanctissimũ Christi corpus a Pilato petere. Qui hoc modo nobilis est, cum ipsa nobilitate nõ monetur, ut superbiat, sed ut in republica virtutis sit exemplum. Alijs autem superbia a dignitate, in qua constituti sunt oritur. Nam sicut qui in locis altis ambulant, licet a nemine impellantur, ipsamet alti-
C tudo in causa est, ut euanescant, & sic incidant, ita sublimes dignitates homines prouocant, ut euanescant, & in superbiam
Eccl. 7. incidant. Idcirco optime nobis Ecclesiasticus consulit, dicens. Noli quærere ab homine ducatum, nec a Rege cathedram honoris. Qui in dignitatib. & honoribus sunt collocati oportet magnopere attendant, ne euanescant, & in superbiam cadant, & ex illa in infernum. Saul uir iustus fuit, & ita ut de eo dicat sacra scriptura:
1. Re. 9. Erat Saul electus & bonus, & non erat vir de filiis Israel melior illo. Postquam autẽ Rex factus est, superb inobediens, ac tyrãnus extitit, & innocentem Dauid iniuste
D persequutus est. Dauid etiam, dum pauper fuit, & ab ipso Saule odio habitus, bonus extitit, tãtamque patientiam habuit, ut cũ ipsum Saul inimicũ suum interficere posset, id facere noluerit, at postquam regnũ obtinuit, & in prosperitate erat. Vriã ser-
2. Re. 11 uum suum fidelissimũ uita priuari iussit. Cũ pauper erat ei, qui morte dignus fuit, pepercit, in prosperitate uero eum, qui uitã optime merebatur, tyrannice necauit. Natura nostra adeo debilis & fragilis est ut cum fauoribus mundi, & etiam Dei sæpenumero deterior fiat, ipsius fauoribus
Mat. 17 abutens. Laudauit Christus Redemptor noster beatum Petrum dicens. Beatus es Si- A
mon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus, qui in cœlis est. Sed forsan hoc fuit illi motiuũ, ut postea passionẽ Salua toris mundi uoluisset impedire, dicens. Absit a te Domine, non erit tibi hoc, ob quod merito a Domino Mat. 16
grauiter reprehensus fuit. Si ergo fauoribus Dei tam male vtimur, quid in nobis mundi fauores efficient? Si coram imagi- Simile.
ne recenter depicta fax incensa ponatur, figuram taliter amittere uidetur, ut minime videri possit, an sit imago necne, perfe- B
ctio enim penicilli, & colorum uarietates nequaquam dignoscuntur. Idẽ conuengit homini, in quo Deus imaginem suam effinxit. Cum enim ei splendor gloriæ mũdi ab ipsos Deo donetur, ille, nitorẽ gratiã, ac pulchritudinẽ amittere solet, ut uix imago Dei appareat, & ipse homo seipsum non cognoscat. Quapropter quidam deuotus vir, curiali seu aulico homini dixit. Attende frater ꝙ non semper in curia vno uento nauigabis, aliquando enim a principe fauberis, aliquando uero mini-
me, cum fauoris uentus flauerit, tu teip- C
sum non cognosces, & omnes te cognoscere curabunt, at flante aduerso fortunæ vento, tu teipsum agnosces, alij autẽ, nec notitiam tui habuisse uidebuntur, ut plane uideas quantum alterum alteri excedat. Idcirco B. Chrysostomus inquit. Superbia in nobis existente omnis uita nostra im- B. Chry
munda fit, & si sobrietatẽ, & si virginitatẽ sup. Ioã
& si ieiuniũ, & si orationes, & si eleemosinã, & si quodcunq; aliud perficiamus, omnes isti colores pulchritudinem amittunt in animæ imagine, quando splendor fauoris humani in ea superbiã generat. Quis ergo hæc audiens uitium tã abominabile
magnopere non execratur, & cum Sancto D
Dauid dicit, Nõ veniat mihi pes superbiæ hoc est, Eripe me Domine, ne saltim pri- Psal. 55.
mus superbiæ motus ad me accedat. Omnia, quæ hactenus dicta sunt, occasione huius hominis diximus, de quo in sacro hodierno Euangelio agitur, qui maxima cum necessitate, & afflictioneq ad Christũ Redemptorẽ nostrum accedens in modo quo locutus est, superbiã & olationẽ cordis sui ostendit. De leproso sic ait B. Mat- Matt. 2.
thæus. Ecce leprosus ueniens adorabat eũ Mat. 15
& de Chananæa. At illa uenit & adorabat Ma. 20
eũ, dicens. Domine adiuua me. Et de mu-

A liere Zebedæi alibi inquit. Accessit ad eum adorans & petēs aliquid ab eo. De alijs de niq; in sacro Euāgelio dicitur, q ad Dominū accesserunt ipsum adorantes, de hoc vero in præsentiarum inquit B. Ioannes: *Abijt ad Iesum & rogabat eum vt descēderet & sanaret filiū eius*. Nō adorabat sed rogabat, ac si cum altero minori q̄ ipse erat, loqueretur, eiq; diceret: gratū mihi feceris, ut in domum meā te conferas. Vnde ei tanta superbia, & inurbanitas orta est? Quia erat quidam Regulus. Super quo B. Chrysostomus sic ait: Vocabatur Regulus aut quia de genere regali erat, aut quia dignitatē aliquā principalem sic uocatā habebat. Hi sunt duo fontes, ex quib vt diximus, superbia hominib oriri solet, & ex eo quod superbi sunt, fit, ut inurbani atque elati erga proximos sint. B. Petrus in sua canonica nos sic hortatur. Omnes inuicem humilitatem insinuate quia Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut nos exaltet in tēpore uisitationis, O cælestem doctrinā. Fœlices illi q̄ eam corde amplectuntur. Contrarium eius mundus ac diabolus pater superbiæ, & humilitatis inimicus suos docet, eis persuadens, ut progeniem, ex qua ortum trahunt, & magnitudinem, atque amplitudinem maiorum suorum magnopere obseruent, & quando alios fuerint allocuti, eos tam inurbaniter tractent, (hoc est. *Le echen un vos, de tal manera*,) vt corda eorum amaritudine impleant. Hinc etiam oriuntur circumloquia, quibus utantur, ne eis, cum quibus agunt, dicant. *Vuestra merced o vuestra Señoria, buscando para esto mas perifrases, y rodeo, y circũloquios, de loque pudo imaginar Despauterio*. Ex quibus atque alijs similibus Satanas quotidie nou parum lucri reportat. At humilis seruus Dei his circumloquijs, id est, pundonores, non utitur, omnes uenerabiliter, & ut decet alloquitur, quinimo quanto debilius, & abiectius est subiectum, cum quo agit, tanto ei maiorem honorem adhibet, ad instar corporis humani, quod partes minoris nobilitatis magis honorat, & exterius plus adorant. Atque ita Diuus Paulus inquit. Quæ putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circundamus, & quæ inhonesta sunt nostra abundantiorem honestatem habent. Et superbia magnatum, & principum mundi eo deuenit, ut etiam cum Deo suas regulas detestandas seruare velint. Atque ita in ecclesijs strata, sedes reclinatorias, & puluinos genibus indulgentes habent, authoritatem suam, etiam coram Deo obseruare volentes nec se humiliare aut inclinare volunt: imitantes in hoc Michol regis Dauid vxorem, quæ ipsum reprehendit, quoniā coram archa Domini saltauit, dicens, non esse regiam dignitatem rebus tam infimis subdendam. O superba mulier, quæ erga Deum grauitates mundi seruare volebas. Ideo ei sanctus Dauid humiliter respondit, dicens. Viuit Dominus, quia ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam, & uilior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis. Significans in hoc, quod quanto quis altiorem dignitatis gradum obtinuerit, eo magis coram Deo, qui ipsum in ea constituit, se debet humiliare. Cuidam magnati, q sibi thronum in domo Dei parauerat, Dominus per Isaiam prophetam dixit. Quia excidisti in excelso memoriale diligenter, ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur gallus gallinaceus, hoc est captiuus in Babyloniam duceris: ibi morieris, & ibi erit currus gloriæ tuæ, & ignominia domus Domini tui. O Domini mei, caue te ne ob superbiam vestram super vos im menti Dei ira veniat, per veram pœnitentiam humiliamini, antequam furor eius vos absorbeat.

Erat quidā Regulus cuius filius infirmabatur Capharnaū. Omnis potestas ac diuitiæ, quas hic Regulus possidebat, nō poterāt filiū eius a mortis imperio, nec ipsum ab ea afflictione liberare. Vnde apparet q̄ bene inctito S. Propheta dicat. Non saluatur Rex per multam virtutem, & Gigas nō saluabitur in multitudine uirtutis suæ. Fallax equus ad salutem, in abundantia autem uirtutis suę non saluabitur. Grandis profecto fallacia est, hominem in aliquo, præterquam Dño confidere. Id autem in quo homo inaniter spē suā collocat, hic equus uocatur, quoniam sicut equēs in equo sedens, in eius fortitudine ac uelocitate confidit, qua ipsi cōficere indefesse & a periculis, quæ offerri possunt, liberari, & lammas transire, ac flumina traiicere valeat, ita mundanus in rebus mundi confidit,

Marginalia: B. Chry sup. hūc loc. — 1. Re. 6. — Psal. 32. — Simile. — 1. Co. 12 — section letters A, B, C, D.

A dit, & in illis sedet. Sed equus iste fallax est, quoniam herum suum a se expellit, & pedibus conculcat, & lassatum alium relinquit. Nam omnes res mundi non possunt homines ab afflictionibus oblatis in vita humana eripere. Sed (vt ait Lucianus) quemadmodum statua exterius depicta aurata, & composita, intus verò clauis paleis, pice ac glutine plena est, sic principes ac potentes Reges, licet foris aurati, atque adornati appareant, intus quamplurimas sustinent molestias & afflictiones. Idcirco non immerito Regum coronæ in summitate pinnas seu flores quosdam habent, qui nō coniuncti, sed separati alii ab aliis sunt, ita ut inter florem & florem sit quidam posticus, *Quedo vn portillo*. In quo significatur, quòd licet in regum statibus sint flores, delitiæ ac voluptates humanæ, non tamen vna uoluptas adeo iuncta est alti, nec una consolatio ita alteri adheret, vt molestiæ & angustiæ locum non inueniant, quo in ipsorum Regum corda ingrediantur: nam verè ac reipsa inter florem & florem sunt postici, per quos in eos intrant, (vt aiunt, *a montones*,) amaritudines, labores, ac molestiæ.

Lucian.

C *Hic cum audisset, quia Iesus ueniret a Iudæa in Galilæam, abijt ad eum, & rogabat, vt descenderet & sanaret filium eius.* Perpendite verbum illud, Cum audisset, in quo denotatur hunc hominem noluisse occasionem amittere, quin potius animaduertens opportunitatem eundi ad Dominum, statim illam arripuit. Maximè oportet homines tempus, & bonam occasionem capere, vt inde vtilitatem educant. In quo maximè deploranda est hominū miseria, siquidem tot occasiones, quot modo habemus ad Dominum eundi, & ab ipso singularia dona ac beneficia obtinendi, facile amittimus. Quocirca merito nos D. Paulus hortatur, dicens. De temporibus, & momentis, fratres, non indigetis, vt scribamus uobis, ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte ita ueniet: cum enim dixerint, pax, & securitas tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in utero habentis, & non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris, ut uos dies illa tanquam fur comprehendat. O efficacissima uerba, & uelut gladio acuto humana corda penetrātia. Vos (inquit Sanctus Apostolus) ò fratres charissimi prudentes esse cogito, qui non solum tempora, annos, menses, dies, horas, atque etiam momenta malè non consumetis, sed omnia in mortis vestræ præparationem dispendetis, quæ quidem tanquam latro veniet. Mortem appellat latronem, tū quia furatur nobis id quod melius in hoc mundo habere possumus, videlicet, uitam & merendi opportunitatem, tum etiam, quia uenire solet, quando miser homo se magis securum esse putat, & tunc dolores eius erunt ad instar parturientis. Et hoc est, quod ait Apostolus, quòd in illa die improbis repentinus superueniet interitus, sicut dolor in utero habentis. Hoc est. Exibunt animæ eorū a corporibus omni bono nudę & destitutæ, ut in æternis flammis crucientur. Eia peccatores, quid agitis? Quomodo non contremiscitis, hæc sancti Apostoli stupenda uerba audientes? Quare ex opportunitate, quam nunc habetis, commodum non educitis? Si sicut ego uobis modo prædico, & uos ad pœnitētiam uoco, Deus me in infernum ad ibi prædicandum mitteret, & uoce sonora uelut præco sic clamarem: Iubet omnipotentissimus Deus & misericordiarum pater, ut omnes, qui pœnitentiam agere uoluerint, illam faciant, & sceleribus suis remedium adhibebitur. Quid obsecro maledicti illi agerent? Sed quid non agerēt, ut ab illis æternis suppliciis liberarētur? Qui in peccato mortali estis & iuxta presentē iustitiā ad ęternas flammas damnati, animo concipite, uos iam in terribili illo inferno rum igne crudelissima tormēta pati, siquidem absque dubio, si scelera uestra non deponitis, q̄ citissimè ibi eritis. Et simul etiā animo concipite, quod postquam in inferno fuistis, vobis hæc libertas, quam nunc habetis, concessa est, & ab ipsis gehennę faucibus ad agendam pœnitentiam extracti & educti estis: facite ergo, obsecro, id q̄d tunc oī cum diligētia faceretis. Vnusquisque uestrū consiliū Ecclesiastici capiat, q̄ sic ait. Memor esto, q̄m mors non tardat, Et paulo inferius: Ante obitum tuū operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut fœnum ueterascet, & sicut folium fructificans in arbore uiridi. Arbor uiridis est homo, dū gratiam diuinam habet, sanctarū intentionum ramis adornatus, foliis bonorum uerborum, ac florib. sanctarum cogita-

A B C D Eccl. 14

B D 1. Thes. 5

gita-

A gitationum, & fructibus bonorũ operum oneratus, qui si in hoc statu ab hac uita discederet, viridis ac pulcher in æternum remaneret: sed per peccatum ita fœdatur & arescit, ut ad nihil aliud deseruiat, nisi vt per mortem abscissus in perpetuas inferni flammas arsurus mittatur. Hanc ariditatem, & sterilitatem optimè propheta Ioel
Ioel. 1. depinxit, dicens: Residuum erucæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo. Hi quatuor vermiculi, q viridē arborem corrodere solēt, & arefacere, quatuor peccatorũ genera insinuant, q̃ animæ uirtutē euerrunt, arefaciunt, & labefactant.
B Eruca folia comedit, locusta fructus, bruchus, id est, *El pulgon*, corticem, exteriorē, & rubigo, id est, *Carcoma*, interiorem medullam. Ideo eruca, quæ corpore reptat, luxuriam significat. quoniam appetitus sensualis hominem cōtinuò reptare facit, & cogitationes in cœlum erigere ꝓhibet. Hic omnem spiritualem uiriditatem consumit, corpus marcescere facit, & amissionis bonæ æstimationis causa est. Locusta, quæ pedes habet, & ambulare non vult, & expeditas alas non habet & aduolare contendit, vt statim in terram incidat, superbiam, & inanem gloriam designat, quæ
C fructum bonorum operum edit & corrũpit. Bruchus, qui maiorem vētrem quam totum corpus habet, gulam denotat, quæ efficit, ut homines fiant uelut uenter, de quibus D. Paulus dixit. Quorum Deus vēter est. Hæc corticē destruit, videlicet, diuitias ægritudines in corpore generat, ꝑter alia spiritualia damna, quorum ipsa est causa. Rubigo, quæ medullam edit, auaritiam insinuat, quæ interiorem cordis quietudinem corrodit, vt, videlicet, homo ad ea, q̃ bona sunt, nequaquam attendat. Et his
D malis miser uelut arbor arida remanet, dispositus quidem vt in æternum ardeat. Est ne hic aliquis, qui hæc in se dãna sentiat? Ego per viscera Iesu Christi eum oro, & contestor, vt siquidem modo opportunitatem habet, eis remedium adhibeat. Ne prætermittas, obsecro, frater, talem occasionem: ante mortem tuam operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum.

Hic cum audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæam, abijt ad eũ, & rogabat eum, ut descenderet, & sanaret filium eius, *incipiebat enim mori.* Attēdite, quæso, quo A medio, & quibus modis benignissimus Dominus hunc hominem attraxit, uidelicet, per filij eius ægritudinem. O infinitã bonitatem Dei, qui omnes vult, & omnes quærit, alios uno modo, alios autem alio, pro necessitatis cuiusque ratione: alios quidem per labores attrahit, alios uerò per fauores & delicias.

Sed dicet aliquis, ò pater, uideo vicino meo omnia ex animi sententia euenire, mihi verò quotidie mille casus, & infortunia contingunt O frater, ea est Dei prouidentia: nam si illum per asperum iter laborum duceret, forsan eum impatientia periret, te autem si per flores, & suauitates B duceret, tui obliuisceteris, ut igitur alterum impatientia, alterum incuria liberaret, uobis diuersimodè prouidet. Incolæ ciuitatis Iericho ad Prophetam Elisæum de 4. Reg. 2 aquis illius urbis conquerentes, uenerunt, dicentes illas insipidissimas esse, at sanctus Propheta sal in illas proiiciens, ipsas sapidas reddidit. Postea verò filij prophetarũ ad eundem prophetam accesserunt, dicentes: Mors in olla uir Dei, & hoc ideo dicebant, quoniam olla, in quam herbas 4. Reg. 4 agrestes nomine colocyntidas infuderāt, C amarissima erat, & cibum, quem in ipsa coxerant, edere non poterant, at Sanctus Propheta parum farinæ misit in ollam, & statim non fuit amplius quidquam in ea amaritudinis. Animaduertite obsecro quam diuersa sunt sal, & farina, & Sanctus Propheta hoc fecit, ut diuersis medijs, diuersa remedia applicaret, ollæ nam que insipidæ cum farina remedium adhibuit, aquis uerò cum sale. Sic Deus homines sanat alius quidem farina, alios uerò sale, hoc est, alios cum fauoribus & delicijs, alios uerò laborib. & infortunijs. Scriptum etiam in sacra pagina reperim°, D Deum cuidam cæco adhibito felle, alteri uerò adhibito melle, sanitatem tribuisse. Tobias enim cum cæcus esset, cuiusdam Tob. 11. piscis felle sanatus est, De Ionatha uerò filio Saul, sic sacra refert historia, Extendit summitatem uirgæ, quam habebat in 1. Reg. 14 manu, & intinxit in fauum mellis, & con uertit manum suam ad os suum, & illuminati sunt oculi eius. O admiranda Dei artificia, & quam diuersis medijs hos duos cæcos illuminauit. In quo significauit varios modos, quib. obcęcatos peccatores

A res sanat. Loquẽs propheta Sophonias de peccatoribus, sic ait: Ambulabũt, ut cæci, quia Domino peccauerunt. Et alibi, Errauerunt cæci in plateis. Quemadmodum cæci uno è tribus remediis in suum commodũ uti solent, alii enim secum afferunt puerum, quo ducuntur: alij canem ligatũ, alii baculum in manibus, sic peccatores instar cæcorum duci solent. Cæci peccatores, qui a pueris ducuntur, sunt plurimi Ecclesiastici. Cum enim aliquis eorum puerum, uidelicet, consobrinum, aut fratrem habet, ipsum redditibus ecclesiasticis replere contendit, eique regressum ad

Soph. 1.
Thre. 4.
Simile.

B canonicatum, seu ad pinguem præbendã omni diligentia quærit. Istis illud prophetæ Micheæ dici potest. Audite hæc principes domus Iacob, qui omnia recta peruertitis, qui ædificatis Sion in sanguinibus, propter hoc causa vestri Sion, quasi ager arabitur, & Ierusalem quasi aceruus lapidum erit. O terribilem comminationem, in qua ostenditur, quod propter hos abusus, & simoniacas inuentiones plurimorũ ecclesiasticorum Christiana respublica in isto Dei iudicio multis in locis passa est detrimentum. Alii cæci sunt, qui canibus ducuntur. Hi sunt litigatores, & qui iur-

Mic. 3.

C gia ac contentiones quærunt: Magna profecto cæcitas est, numos uestros ac uitas in prætorijs maxima cum amaritudine, & afflictione consumere. Nolumus dicere, illicitum esse ei, qui ius habet litigare, sed dicimus lites multorum peccatorũ causam esse. Idcirco spiritus sanctus quẽlibet nostrum peculiariter admonet. Abstine te a lite, & minues peccata. Vos igitur, litigatores cæcos reputo, eo quod leges ac modos procedendi in uestris negociis ignoratis. O pater uide quid dicas, ideo ego aduocatum, procuratorem, & scribam habeo, qui me in lite ducunt. Gaudeo frater, siquidem tetigisti quod ego di-

Eccl. 28

D cere cupiebam. Isti igitur sunt canes cæcorum. O aduocati, o procuratores, attendite quòd aliqui ex uobis sunt uelut canes famelici cæcorum, qui, cum intelligant aliquos litigatores iustitia carere, litem nihilominus admittunt, caueant sibi, & attendant se sub peccato mortali obligari, testibus, & decretis operam dare, an iis sit admittenda, necne, quod si non faciunt, ad restitutionem eorum, quæ in lite consumuntur, obligantur. Canis, qui cæcum

Simile.

ducit, uidens os aut frustum panis, eo tendit, cæcus autem existimans se in ecclesiã ire, ab ipso cane in præcipitium ducitur, ubi caput miserrime confringit. O aduocati, procuratores, & scribæ. *Que sios vntan las manos*, statim cauillationibus, & fraudibus urinini, procurator ignauus fit, & lis amittitur, scriba uero debitas testium interrogationes integre non facit, & sic estis uelut canes cæcorũ. *Que se vastras el hueſſo*. Has maledictio illa, quam Dominus in Deuteronomio dedit, comprehendet, ubi dicitur, Maledictus, qui errare facit cæcum in itinere. Alii cæci a baculo ducuntur, hoc est, alii sunt, qui in republica muneribus semper fungi uolunt, & baculos, idest, uirgas iustitiæ in manibus portare. O ambitiosi quàm cæci estis. Quis uos ducit? Lignum dignitatis, uirga iustitiæ, quam habere contenditis. Hos igitur cæcos Deus sanare solet, alios quidem melle, hoc est fauoribus, eis honores, salutem, ac diuitias præbens, alios uero felle, eos paupertate ignominiaque afficiens, ut sic utrique pœnitentiam a suis sceleribus agentes, ab ipsis deterreantur. Vt autem Dominus huic Regulo remedium adhiberet, ex his duobus itineribus non uiam fauorum & delitiarum, sed laborum & afflictionum sumit. In quo significatur, quam difficile sit diuitem, ac potentem curare, eumque ad diuinum amorem perducere, siquidem oportet ipsum per uiam timoris, & supplicii ad pœnitentiam ducere. Satis corruptum, & (ut aiunt) fistulatum est uulnus, quando ignis cauterio indiget. Cum S Daniel somniũ Nabuchodonosor explicuit, elaborauit sanctus uir ipsum uerbis dulcibus, & suauibus cõuertere, ei dicens. Quam ob rem Rex, consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, forsitã ignoscet Deus delictis tuis Ipse autem plus superbire, & tumescere cœpit, eique respondit. Nonne hæc est Babylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in domum regni, & in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Beatus Hieronymus super Isaiam prophetam inquit, Babyloniam urbem fuisse magnitudinis triginta duarum leucarum per circuitum, & ex hoc superbo Regi tanta præsumptio oriebatur, ut putaret, nullam potentiã posse tantam urbem euertere, & solo æquare.

A
Deu. 27
B
C
Simile.
Dan. 4
D
B. Hier. sup. Isa.

At

A At dum in hæc superbissima uerba prorumpebat, vox de cœlo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex, regnum tuū transibit a te, & ab hominib. eijcient te, & cū feris erit habitatio tua, fœnum quasi bos comedes, & septem tempora, mutabūtur super te, donec scias quod dominetur excelsus in regno hominum, & cuicunque voluerit, det illud. Eadem hora sermo cōpletus est super Nabuchodonosor, & ex hominibus abiectus est, & fœnum ut bos comedit, & rore cœli corpus eius infectum est, donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent, & ungues eius quasi

B vngues auium. Rex iste, qui dulcibus sancti prophetæ uerbis se ad Dominum conuertere noluit, magnis laboribus, & afflictionibus a Deo missis, conuersus est. Atque ita conuersus, dixit: Nunc ego Nabuchodonosor laudo, & magnifico, & glorifico regem cœli, quia omnia opera eius vera, & omnes uiæ eius iudicia. Ideo sanctus

Esai. 26. Isaias inquit, Indulsisti genti Domine, indulsisti genti, nūquid glorificatus es? Quasi dicat, nō ideo, quia duros, & obstinatos peccatores laboribus, & afflictionibus nō oppressisti, ipsi ad te conuertentur, immo addit: Elongasti omnes terminos terræ,

C hoc est, quanto magis ultionem dissimulas, tanto ipsi se a te auertunt: Domine in angustia requisierūt te. Et paulo antea dixerat idem propheta: Misereamur impio, & non discet iustitiam. Idest, si ego indulgentia, & misericordia erga impium vtor, nunquam ipse addiscet bonus esse.

Prou. 1. Idcirco in prouerbijs dicitur. Prosperitas stultorum perdet illos. Atque ita Beatus

Exod. 9. Augustinus explicans illa uerba Exodi, Indurauit Dominus cor Pharaonis interrogat, quomodo illum indurauit? & respōdit, Induratio non proficiscitur a Dei potentia compellente, sed Dei indulgentia

D generatur, quoties enim ipse Deus Pharaonem aliqua plaga percutiebat, tunc ille emolliebatur, sublata uero indurescebat per malitiam suam, ut plane uideatis quā efficacia sunt Dei flagella ad dura corda conuertenda. Quid igitur de nobis erit, fratres mei, qui cum tot tantaque flagella a Domino accepimus, quotidie deterio-

Iere 3. res sumus. De Hebræis sanctus Ieremias sic ait: Percussisti eos, & non doluerunt, attriuisti eos, & non renuerunt accipere disciplinam, indurauerunt facies suas super petram, & noluerunt reuerti. Hic est A

vnus ex magis periculosis statibus, ad quē miseri peccatores peruenire possunt. His enim Dominus per Isaiam prophetam di- *Isa.* 1.

cit. Super quo percutiam uos ultra addentes præuaricationem? Et in Hebræo habetur, alme, idest, ad quid percutiā vos vltra, siquidem ad me conuerti non vultis, quin potius magis vos ipsos peruertitis? Manete sic obdurati in æternum. Deus nos a tam seuero supplicio eripiat. Pertimescamus fratres, ne Dei vltio super nos cadat, siquidem fortasse illa magis digni, quam Hebræi sumus. Quamuis autem Deus nos, ut flagellat, non flagella- B

ret, tamen uidentes qualiter tot regna fidem Romanæ Ecclesiæ deseruerint, & se in tam nepharias hæreses immerserint, à nostris sceleribus conuerti debemus, ne sicut illi, a Domino relinquamur. De hoc Deus olim loquens de regno Iudæ per prophetam Ieremiam conquerebatur, di- *Iere.* 3.

cens. Et uidit præuaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo quod mœchata esset aduersatrix Israel dimisissem eam, & dedissem ei libellum repudij, & non timuit præuaricatrix Iuda soror eius, sed abijt, & fornicata est etiam ipsa, & facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. Vellet C

Dominus, vt supplicio, & repudio, quod Israel (videlicet decem tribubus, qui in Samaria erant) tribuerat, omnis Iudæa pertimesceret, ne sibi aliud simile eueniret, sed quia in alieno capite sapere noluit, sicut & etiam punita fuit. Heu heu fratres, quid propius nobis his infelicibus temporibus dici poterat? O Angeli gloriosi, o Seraphici spiritus diuino amore inflammati, utinam è cælis huc descenderetis, ut rem hanc Angelicis, & Seraphicis linguis ut oportet, amplificaretis. O diabolicam cæcitatem. Ferendumne est, quod uideamus supplicia, quæ poten- D

tissimus Deus in Germania, Vngaria, Bohemia, atque in Gallia intulerit, & quomodo nos in pœnam suorum scelerum in tot abominationes atq; errores incidere permiserit, & periculo alieno non sapiamus, quin potius in eisdē peccatis, quæ antea cōmisimus, persistamus, & absq; timore, & pudore alia longe deteriora tam impudenter perpetremus, ac si contra Deum ligneum aut lapideum, qui nec uidet, neç audit, nec sentit, delinqueremus? O stulti,

A stulti, stulti, Deus vos resipiscere faciat, vt tantum malum animaduertatis, & illud omni cura & diligentia vitare cureris.
Incipiebat enim mori. Homo iste Dominũ adiuit, cum iam omnia humana remedia quæsierat, & hanc diligentiam adhibuit, (ut ait D. Chrysost.) licet absque fide, & de filij sui salute desperãs, ne cum hac molestia & anxietate remaneret, uidelicet, quod omnem possibilem diligentiam non adhibuerit, quæ quidem contra nostram incuriam, & negligentiam est quædam aspera reprehensio. Magna profecto miseria est, videre qualiter ad corporalia negotia nullum lapidem relinquimus, quem non moueamus, ad spiritualia verò quæcunque diligentia licet parua sit, nobis magna videtur. Quis non esset sanctus, si tantam curã ac diligentiam in comparanda diuina gratia & virtute quantam adhibet in adipiscenda salute corporali adhiberet? Quis non esset diues, si tã facile corporales diuitias, sicut spirituales, cõsequi posset? Quæ mulier non esset pulchra si tanta facilitate corporalem pulchritudinem sicut spiritualem, obtinere posset? Dicite mihi, ó dominæ, si ad hanc vrbem medicus veniret, qui sic in angulis uicorum, & plateatum schedulis hortaretur fœminas, ut illa quæ ex vetula fieri vellet adolescentula, & ex nigra alba, & ex lipposa pulchra oculis, pergat in domum talem, & ibi remedium inueniet, quæ vestrum remaneret, absque eo quod illuc pergeret? Qualiter admuicẽ vos inuitaretis? Qua diligentia numos quæreretis ad tribuendum illi medico? Qualiter denique illuc omnes confluerentis? Et quædam medico diceret: Domine, da mihi faciẽ albam, colorem rubicundũ, dentes albos, ac proportionatos, alia vero diceret, Da mihi frontem ampliorem, collũ altius, & manus delicatas, &c. Qua lætitia, & quo gaudio in domos vestras reditis medico ipsi bene precantes? Vobis igitur annuntio perquam excellentem medicum ẽ cœlo venisse, qui schedulas figit, dicens. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: Seruate obsecro fratres, & sorores huius cœlestis medici schedulas, vulgo, *Receptas*, quæ sũt diuina eius præcepta, & angelos Dei pulchritudine æquabitis. Sicut per quindecim dierum Spatium, *Con vuestras breles y mieles*, Dealbutæ estis, ut una die pulchæ uidebamini, ita parum uitæ, quod uobis restat, antiquos mores commutate. Vngite uos felle pœnitentiæ, & suaui orationis melle iugum sanctissimi Euangelij uestris humeris imponentes, & his unctionibus pulchriores sole apparebitis in illa die, quo omnes, uel bonorum operũ præmium accipient, uel deprauatorum dignissimas pœnas dabunt. Sed cum spiritualia non ita diligamus, sicut corporalia uereor certè, ne hoc, quod uos moneo, facere nolitis. In sacro Leuitici uolumine legimus, fuisse in sanctuario quoddam particulare pondus seu statera, qua res ponderabantur. Sanctuarij ponderabantur, nolebat enim Deus, ut communi Reipublicæ statera, quæ non tam subtilis & delicata erat, appenderentur. Itaque in lege ueteri res sanctæ statera communi non appendebantur, sicut profanæ subtili statera sanctuarij ponderabantur. In quo significatum est, Deum uelle ut iam in rebus ad suam tertiam ... & cultum pertinentibus, quam in illis, quæ ad uitam humanam pertinẽt cum mensura, & statera utamur. *Y que aya peso para lo vno y para lo otro.* In Sapientia enim dicitur: Omnia in mensura & numero, & pondere disposuisti. Sed oportet, habeamus duo pondera, alterum subtile, quo spiritualia, & diuina appendamus, alterum uero non ita delicatum, quo corporalia ponderamus. Videbitis hominẽ, qui quoniam filium aut amicum amisit, aut aliud ei accidit infortunium, adeò tristis est, ut nullo modo lætitia affici posit, si aũt mortaliter peccauit, & Deũ amisit, non tristatur, quin potius ridet, & sicut antea contentus est. Videbitis aliũ, qui ut aliquam rẽ huius mundi consequatur, neque comedit, neque dormit, nec diu ac noctu quiescit, ut autem crimina sua confiteatur, & cõscientiam purget, existimat in illis sufficere cogitare, dum confessor uocatus ẽ cella descendit. Vnde hoc oritur? Profecto ex eo quia res huius seculi subtili pondere appendunt, res uero diuinas pondere non subtili. Qui talia agunt, longe aliter quam appendendum sit, ponderant. Idcircò S. Dauid ait, Mendaces filij hominum in stateris. Ne igitur fratres mentes uestras falso pondere appendatis, & ea illa, quæ digna sunt, ut quærantur, maxima cum diligentia & affectione inuestigabitis.

Dixit

Marginalia: B. Chry. sup. hæc uerba. — Simile. — Simile. — Matt. 11. — Simile. — Leuit. 5. — Sap. 11. — Psal. 61. — Section letters A, B, C, D.

A *Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis non creditis.* Quod perinde est ac si diceret: Vsque adeo adamãtini cordis estis, vt verbis meis credere nullatenus velitis, nisi portenta coram uobis patrarim. Illorum autem fiducia mihi gratissima est, qui nudo sermoni nullis miraculis confirmato credunt. Vbi notandum est, quod signa & miracula sunt communia, prodigia vero miracula maiora. In miraculo autem duo sunt, vnum quidem id quod fit, & hoc excedit facultatem naturæ, & ob id miraculum dicitur. Aliud est

B propter quod fit, videlicet, ad manifestandum aliquid supernaturale, & ideo dicitur signum seu prodigium, quasi procul aliquid ostendens, vt egregiè Diuus Thomas docet. O Christe mansuetissime agne & Deus totius consolationis, qui consolaris afflictos in omni tribulatione sua, qualiter Domine, tã asperè reprehendis hunc hominem, qui in tãta cordis sui angustia ad te solaminis causa venit? Cum filius eius morti appropinquabat, (quo quidem tempore parentes nec per horæ momentum a filiorum capite discedere solẽt) tũc

D.Tho. 2.2.q. 173.art. 1.ad 3.

C ipse eum deseruit, & bonam itineris distantiam ad te quærendum confecit, & diligenter ambulauit: quæ omnia nõ parua sunt fidei signa, & tu Domine ita eum tractas? Scitote, fratres mei, esse quædam peccata uisibilia, alia verò quæ non uidentur quædam statim apparent esse peccata, alia quæ bonis apparentiis contecta, & occulta sunt. Exempli gratia adulterari, furari, interficere, blasphemare, peccata quidem sunt uisibilia, & facilè cognoscũtur. At uerò cum quis sub specie iustitiæ iram suam exercere, & iniuriam sibi illatam vlcisci vult: aut sub habitu Sancto ambi

D tiose honores ac dignitates intendit, uel, cum sub specie eleemosynæ suos turpissimos appetitus cum paupercula Virgine, aut misera Vidua explere contendit, hæc sanè & alia similia peccata sunt occulta, quæ non nisi a Deo, & ab ipso committente, conspiciuntur. Hæc flagitia curatu difficillima sunt. Atque ita ubi nos legimus qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia sua, perficit malum, alii translatione legunt, perficiet malum, & sic etiam legit venerabilis Beda: in Hebræo verò habetur, perfecit malum. In qua temporum differentia significatur, nimia in peccato

Beda.

assiduitas & perseuerantia eius, qui ex proposito suo intellectui libertatem præbet, ut malè cogitet, siquidem ait, perfecit, perficit, & perficiet malum. Si igitur una duntaxat improba cogitatio tantam in homine stragem facit, estque tam difficilis curatu, (vt dicat hic Spiritus sanctus. Mordens labia sua perficit malum, vbi denotatur, quòd vix impius libertatem habet ad peccatum suum relinquendũ) quid, obsecro, efficiet quædam deprauata intentio, quæ nimis continuatur? Hoc enim significat, Mordens labia perficit malum. Inter causas autem, ob quas hoc malum tam diffi- B cilè curatur, una est, quia nec proximus, nec prælatus ei medicinam aliquam adhibere possunt, quippè cum occultum, & secretum sit. Quapropter maximè conducit, nos ab his inuisibilibus peccatis auerti. Huiusmodi erat istius Reguli peccatum qui quo ad exterius fidem habere uidebatur, eam tamen nequaquam habebat, quoniam Christum Saluatorem nostrum verum Deũ esse, qui ægrotos absentes sanare poterat, & mortuos resuscitare minimè credebat, idcirco a piissimo magistro tãta seueritate reprehensus fuit At ut erat potens & in Republica præcipuus, repre- C hensionem ferre non potuit, & ita de illa nõ curãs, dixit: *Domine descende priusquã moriatur filius meus.* Loquẽs Diuus Paulus cum iustis, eis inquit: Mortui enim estis, & uita uestra abscõdita est cum Christo. Qñ medicus scire vult, an homo omnino mortuus sit, pulsus eius, brachia, ac tempora ipsius tangit, sentiens autem ibi nullum esse motũ, absolutè ait. Mortuus est hic homo. Sic inter signa ad cognoscẽdum, an quis ex numero horũ mortuorũ sit, de quibus B. Apostolus hic agit, hoc D vnum singulare est, videlicet, Si cum pulsus eius tanguntur, nullus motus est in eis. Si enim aliquo pulsus honoris tãgatur aut cupiditatis, aut uoluptatis & ipse nullo modo ad hæc moueatur, signum euidẽs est, eum mortuum esse mundo, & viuum Christo. At inter tactus, Taques, qui hic mortificationem magis ostendunt, vnus est aspera reprehensio. Si. n. quis seuerè increpetur, & ad iram vel indignationem non imbueatur, qum potius illud patienter perferat, euidẽs profectò est signum, quod mortuus sit, & uita eius cũ Christo abscõdita. Sed proh dolor, quis est hic, & laudabimus

Colos. 3

Simile.

A dabimus eum? siquidem fere omnibus
hæc salutaris medicina amara est, sed ma-
gnatibus & potentibus huius seculi mul-
to magis amara; utpote qui amplius cum
illa exasperantur & indignantur, & ideo
perpauci sunt qui eos efficaciter increpa-
re audeant. Opus fuit ut sanctus Isaias Re
gi Ezechiæ duas prophetias prædiceret,
quarum altera bona nuntia continebat,
& hanc per quosdam nuntios ei nuntia-
uit, ut ex eodem Sancto Propheta patet:
Isa. 35. vbi sic dicitur: Misit Isaias ad Ezechiam,
dicens: Hæc dicit Dominus de Rege Assy
riorum, non intrabit ciuitatem hanc, &
B non iaciet ibi sagittam, &c. Altera uero re
prehensionem continebat, & qualiter ip-
se bonis, quæ famulis Regis Babyloniæ
ostenderat, spoliandus erat, & hanc ipse-
Isa. 39. met propheta ei proprio ore nunciauit,
existimans, nullum alium ei hoc quod
magnæ reprehensionis ac veritatis erat, au
dacius quam se posse nuntiare. O serui
Dei attendite mundum esse corruptum
& deperditum eo quod vix est, qui verita
tem prædicet, & uitia, ut oportet, carpat.
Animum concipite, & Dei honorem totis
viribus tueri contendite, ipsum obsecra-
te, ut uobis uires, robur, atque animum
C præbeat ad omnia conuitia, quæ in vos
ob hoc conijci possunt, toleranda. O qua-
1. Reg. lem animum & pectus Sanctus Helias ha-
18 bebat, quando execrando regi Achab di-
centi sibi, Tune es ille qui conturbas Israel?
ille ait: Non ego turbaui Israel, sed tu &
domus patris tui, qui dereliquistis manda
ta Domini, & secuti estis Baalim. O Deus
infinitæ maiestatis, præbe obsecro, tuis
prædicatoribus spiritus feruorem, vt cum
magnatibus huius mundi hac sancta li-
bertate vtantur. Nam cum ipsi sint, qui
suis deprauatis exemplis vrbes, respubli-
cas, ac regna perturbant, tamen dicunt,
D concionatores tuos suis reprehensionibus
ea conturbare: tu Domine patientiam cō
cede, vt has omnes contradictiones æquo
animo patiantur.

Sed iam ratio ipsa postula, vt attentius
quid pijssimus Iesus huic Regulo dixerit,
auscultemus, *Vade* inquit, *filius tuus uiuit.*
O summi numinis stupendam clementiā,
quis admiratione rapius saluatorem non
ardentissimo diligat affectu? Quis inquā
adeo rudis est, qui diu noctuque pietatem
eius & mansuetudinem non laudet? Sa-
ne cui paulo antea seueritatem ostende- A
rat, exprobrans eius incredulitatem, sta-
tim afflictum summe consolatur, incolu-
mitatem filio morienti impendens. Cum
primo Regulus hic a Domino postula-
uit, ab ipso reprehenditur & obiurgatur,
cum uero secundo petijt in oratione per-
seuerans, ei quod desiderabat conceditur,
vbi perseuerantia defectum fidei eius sup-
pleuit. Satis aperte hic ostenditur, quan-
tum ad inclinandam diuinam misericor-
diam perseuerantia valeat. De liberalitate
nostri magni Dei inquit Beatus Apostolo- Ro. 11.
lus. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?
Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso B
sunt omnia. Idcirco nos idem Apostolus 2. Tes. 5
inuitat, dicens. Sine intermissione orate.
In quo nos docet quantum conducit assi
dua oratio ad obtinenda singularia bene
ficia ab illa superna liberalitate. Et ipse
Dominus postquam apud Diuum Lucā Luc. 18.
dixit, Oportet semper orare, statim para-
bolam iudicis adiecit, dicens: Iudex qui-
dam erat in quadam ciuitate, qui *Deum*
non timebat, & hominem non reuereba-
tur. Vidua autem quædam erat in illa ci-
uitate, & ueniebat ad eum, dicēs. Vindica
me de aduersario meo, & nolebat per mul
tum tempus. Post hæc autem dixit intra C
se. Et si Deum non timeo, nec hominem
reuereor, tamen quia molesta est mihi
hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissi-
mo veniens, suggillet me. Ait autem Do-
minus. Audite quid iudex iniquitatis di-
cit. *Deus* autem non faciet vindictam ele-
ctorum suorum clamantium ad se die ac
nocte, & patientiam habebit in illis? Dico
vobis quia cito faciet vindictam illorum.
Aduertite quæso, fratres, quam impari
exemplo nos cœlestis magister ad oratio-
nis fiduciam, & perseuerantiam inuitat,
dum seipsum iniquissimo iudici compa-
rat. O ineffabilem Dei pietatem, qui cum D
ipse sit summa bonitas, cum extrema ini-
quitate se componit. Si se carnis nostræ
parentibus compararet, quemadmodum
apud *Diuum* Lucam dixit, Si vos cum si- Luc. 11.
tis mali, nostis bona data dare filijs ve-
stris, quanto magis pater vester cœlestis
dabit spiritum bonum petentibus se? quā
tum enim ipse cœlestis pater patres carnis
nostræ superat bonitate, tantum etiam
paterna erga ipsos superat charitate. Po-
tuisset enim se uel alicui magnifico prin-
cipi,

A cipi, vel certe cuiuis homini, qui nō esset ab humanitatis affectu alienus, comparare. Sed his omnibus prætermissis seipsum cum iniquo iudice componit, ut mirabilem perseuerantię, atque fiduciæ virtutem clarius ostenderet, quæ non quemuis hominem, sed iniquissimum etiam hominē ab omni religione, & humanitatis affectu alienum (vtpote qui neque Deum, neque hominem reuerebatur) impulit, vt postulata concederet. Si ergo sic se cum importuna vetula inhumanus ille, atque impius iudex gessit, quid quæso summa illa, & immensa bonitas non faciet? Quid non donabit, cum electi eius filij die ac nocte ad B illum clament? Si enim tantum præstitit iudicis iniquitas, quid infinita Dei bonitas? Si eo usque processit iniquitas hominis crudelis, quo perueniet diuina largitas? Si ille uiduæ, quam contemnebat, perseuerantia uictus est, quid ille faciet continuis filiorum suorum precibus excitatus? Quid non faciet rogatus, qui tam multa beneficia in genus humanū contulit non rogatus? Quid non faciet in gratiam iustorum, qui tam multa propter salutem pertulit peccatorum? Non uideo, fratres, quo alio argumento cœlestis magister orationis perseuerantiam, & diuinæ C miserationis fiduciam potuerit commendare, quam cum secum iniquo iudice cōparare dignatus est. Sed quoniam non satis hanc raram Domini dignationem explicare scio, uos ipsi eum deprecamini, ut qui hac similitudine misericordiam suā vobis declarare uoluit, eius uim aperire dignetur. Illud autem dissimulare non possum quod quisque nec hoc argumento conuictus, aut in fiducia diuinæ miserationis nutat, aut orandi perseuerantiam parum ad impetrandum conferre putat, (quod dictu nephas est) eo ipso opere mi- D sericordię parentem hoc iniquo iudice deteriorem, & crudeliorem facit, quippe qui non præstet, quod inhumanus, & crudelis iudex præstitit. Quod cuius blasphemiæ sit, facile ipsi cernitis. Oremus ergo fratres, & in oratione perseueremus, & fidenter oremus, nunquam enim hoc frustra faciemus.

Hac piissima Domini respōsione audita, nonnihil confirmata est Reguli fides, quod sequentia uerba docent, scilicet. *Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus, & ibat.* O summi Dei indulgentissima largi- A tas, pro salute filii adipiscenda adiit Iesum Regulus, & salutem animæ suæ quam quam immeritus sibi conciliauit. Ex iis, quibus homo magis indiget, est fides, quoniam cum eius fęlicitas in visione Dei sita sit, ad hanc uisionem homo deuenire nequit, nisi per modum addiscentis a Deo doctore. Vnde Saluator ait, Omnis, qui Ioan. 6. audit a patre, & didicit, venit ad me. Omnis autem talis addiscens oportet credat, ut ad perfectam scientiam perueniat, sicu D. Th. ti egregie Diuus Thomas docet. Et ita, 2.2 q.2 ait philosophus, Oportet addiscentem artic. 3. credere. Quapropter hoc quod Domi- ad 3. nus huic Regulo beneficium contulit, B dum eum fidei luce illuminauit singulare fuit.

Est autem maxime ponderandum artificium, quo sacer Euangelista hanc historiam prosequitur qualiter huius adolescētis patrem variis nominibus appellat. In primis enim eum Regulum nuncupauit, generis eius nobilitatem ac dignitatem insinuans; aliud quippe in eo præter hoc laude dignum, non inuenit. Postquam vero ipse credere cepit, hominem uocat, dicens: *Credidit homo.* Iam eum Regulum nequaquam nominat, neque etiam homi- C nem, cum infra dixit, *Credidit ipse, & domus eius tota.* Quando de eius fide ac bono exemplo, quo tota ipsius familia credidit, agit nullam mentionem facit de munere, quo fungebatur, nec de nobilitate ipsius. Vbi enim de uirtute, & Christianitate agitur, nulla ratio originis aut proauorum, nec muneris in republica habiti habenda est. Hoc eodem artificio usus est Luc. 10 Euangelista Lucas, qui de beata Martha loquens, inquit: Mulier quædam Martha nomine excepit illum. Non ait, Soror illius nobilissimi Lazari, domina quædam ab illustribus originem trahens, excepit il- D lum, sed ipsam per fidem, & uirtutem nominat, quam in credendo & excipiēdo Iesum Christum domi suæ magna cum deuotione habuit. Hæc tanta res est, ut nullus plurib. egeat ad sui generis nobilitatē amplificandam. Sed, proh dolor, nunc omnis ratio dignitatum, & titulorum habetur, & nulla aut saltem parua de uirtute. Non hæc doctrina est, quam cœlestis magister nos docuit. De quo Beatus Damascenus sic ait: Quando filius Dei in

cruce

A cruce mori & expirare voluit, non hume-
ros a cruce, nec manus & pedes a clauis
separauit, sed tantummodo suum sacra-
tissimum caput a regio titulo seiunxit, vt
nos doceret, veros seruos eius debere ho-
nores atque humanas pompas & dignita
tes, fugere, ignominiasque ac dedecora li-
benter amplecti. Inquit etiam Beatus
Ioannes, Credidit homo, vt significaretur
quod ille, qui in Iesum Christum redem-
ptorem nostrum non credit, nomine ho-
minis nequaquam dignus est, sed brutum
Eccl. vlt. potest appellari. Nam (vt sacra scriptura
inquit) Deum time, & mandata eius ob
B serua, hoc est enim omnis homo. Quod
perinde est, ac si dicat. Qui Deum timet,
eiusque sanctam legem adimplet, is tan-
tum homo appellari meretur. Hæretici
vero & omnes infideles more iumentorū
viuentes, iumenta merito dicuntur. De
Ioel 1. quibus propheta Ioel ait: Computruerūt
iumenta in stercore suo.

*Iam autem eo descendente serui occurre-
runt ei et nuntiauerūt ei dicētes, quia filius
eius uiueret.* Interrogabat ergo horam ab
eis, in qua melius habuerat. Ex hoc infer-
B. Chris. tur (vt Beatus Chrysostomus perpendit)
hūc hominem verbis Iesu Christi perfecte
C non credidisse, siquidē interrogauit de ho
ra, in qua filius sanatus fuerat, vt videlicet
certior fieret, an per uirtutem Domini
puer salutem comparasset.

Postquam autem ei dictum est, *Quia
heri hora septima reliquit eum febris, cogno
uit quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus
filius tuus uiuit, & credidit ipse, & domus
eius tota.* Beatus ille, qui sic ad Dominum
accedit, & tanto feruore ei inseruit, vt suo
bono exemplo familiam suam ad idem fa
ciendum prouocet. Contendite ergo, fra-
tres mei, tales esse, qui non solum domesti
D cos uestros, sed omnes vicinos uirtutem
Eccl. 10. doceatis, uerissima est enim illa Ecclesiasti
ci sententia, Qualis rector ciuitatis, tales
habitantes in ea. Quod si feceritis, nō tan
tum ob vestra bona opera, sed ob illa, quæ
propter uestrum bonum exemplum alij
egerint, afficiemini præmijs æternę gloriæ
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

IN EADEM DOMINICA XX. post pentecosten. A

Concio Secunda.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioan. 4.

Res certissima est, Deum pro
pter iustorum preces & ora
tiones multa dona tam spi
ritualia, quam corporalia, B
ijs pro quibus ipsi depre-
cantur, communicare.
Multa huius rei in sacra pagina extant
exempla, inter quæ illa, quæ in præsentia
rum referam, singularia sunt. Quando
Angelus ille (vt in sacra Regum historia 2. Reg.
dicitur) tanquam diuinæ iustitiæ minister 24.
populum Israeliticum peste grauissima
percutiebat, Dominus ei dixit. Sufficit
nunc, contine manum tuam: Non au-
tem ob id Angelus cessasse legitur, sed sta-
tim inferius refertur qualiter sanctus Da-
uid orauerit, dicēs. Ego, sum, qui peccaui,
& ego inique egi, vertatur obsecro manus C
tua contra me. Ad quam orationem san-
ctus Rex solenne sacrificium Domino
oblatum adiecit, & protinus addit sacer
textus. Cohibita est plaga ab Israel. O rem
admirandā! Voluit Dominus vt Angelus
potius orationi iusti, quam præcepto suo
obediret. Admirabile etiam huius uerita-
tis testimonium est, quod in sacra pagina
de propheta Helia narratur, quod & B Ia- 3. Re. 17
cobus refert. Qui postquam dixit, Multū B. Iac in
valet deprecatio iusti assidua, statim addi- sua ca.
dit: Helias homo erat similis nobis passi- 5. c.
bilis, & in oratione orauit, ut non plueret D
super terram, & non pluit annos tres, &
menses sex, & rursum orauit, & cœlum de
dit pluuiam, & terra dedit fructum suum.
Quorsum, o sancte Apostole, siquidem re
ferre uolebas, qualiter per orationē huius
Sancti prophetæ Deus hominibus in illa
tanta necessitate subuenit, mentionem
simul facis, quod etiam per preces, quas
Domino fudit, multo tēpore cœlum non
pluit? Hoc B. Apostolus inquit, ut nos do-
ceret, quantum Deus iustorum uolunta-
ti sit alligatus, & quam efficaces eorū ora
tiones

A tiones fiāt coram ipsius diuino cōspectu. Cum aūt Deus sit magis procliuis ad conferenda bona, quam ut ipsa auferat, plus efficacia orationis Sancti prophetæ ostensa est in obtinēdo quod prius postulauit, videlicet, ne plueret, quam in obtinendo quod posterius postulauit, uidelicet, ut plueret. Huius etiam veritatis testimoniū præbet D. Ioannes, dicens: Qui scit fratrē suum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur ei uita. Peccatum ad mortem est illud, in quo aliquis moritur, peccatum vero non ad mortem est, quod aliquis commisit, & postea tempus habuit

B pœnitendi: de illo, & pro hoc inquit S. Apostolus. Si iustus deprecatus fuerit, dabitur ei vita. Atque ita Deus amicis S. Iob dixit Ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob seruus meus orabit pro uobis, faciem eius suscipiam, ut non vobis imputetur stultitia. Ex hac cœlesti doctrina sequitur, quam salutare sit homines, iustorum qui in hoc mundo uiuunt, orationibus commendari. Quod si iusti, qui in carne mortali viuunt, nobis coram diuino cōspectu fauere possunt, securius profecto debemus sanctorum, qui in cœlo sunt, opem & auxiliū implorare, siqui

C dem certiores & securiores sumus de eorum gratia, atque acceptatione, quam erga Deum habent. Et quōniam Theologorum sententia est, beatos ibi maiori amore quam cum in mundo erant, nos diligere, eo quod ex uisione Dei, qua fruuntur, perfectior in eis eiusdem Dei amor generatur, quam qui in hoc mundo ex fide producitur. Ex perfectiori autem Dei amore oritur etiam perfectior erga proximos amor. Super

B. Dionys. de cæl. hierarchia.

quod velim etiam noretis, quod ut B. Dionysio placet, amor chori superioris, si cum inferiori comparetur, est uelut circūferentia cum suo centro comparata. Atque

D ita dum nos Angeli & sancti chori infimi magnopere diligunt, multo magis nos Archangeli & sancti, qui cum illis sunt in choro superiori diligunt, & multo magis Throni: & sic ascendēdo de choro in chorum vsque ad supremos Seraphin, multiplicando semper amorem quo ipsi nos plus cæteris inferioribus prosequūtur. Ex quo res quædam maximæ consolationis cordibus nostris sequitur. Videlicet, quod sicut sacratissima uirgo Maria Domina nostra super omnes cœlestes Hierarchias in cœlo ita exaltata est, ut ipsa per se nouam ac singularem Hierarchiam efficiat. A Sic amor, quo nos cuncti Seraphin & perfectiores sancti diligunt, si cū amore huius supernæ imperatricis conferatur, est velut centrum terræ cum circumferentia ipsius & omniū cœlorū comparatum. Cū hoc igitur ita sit, licet magna fiducia orationibus vniuscuiusque beati nos commendare possumus, multo tñ maiori huius sacratissimæ Dominæ matris misericordiæ opē & auxiliū implorare debemus. Quod autē sancti in patria magnam de nobis curam habeant, euidenter probatur ex illo

B Machabæorū, vbi de propheta Ieremia iā mortuo, sic dicitur. Hic est fratrum amator & populi Israel, hic est, qui multum orat pro populo, & uniuersa sancta ciuitate, Ieremias propheta Dei. Vnde bene D. Hieronimus ait: Si Apostoli & martyres adhuc in corpore mortali constituti qū pro se debēt esse solliciti, pro alijs orāt, quanto magis post coronas victoriasque & triumphos? Vberius ēt hoc D. Thomas pertractat. Et hæc est vna ex causis, quæ reddi solent, quare Deus uoluit, ut corpora sanctorū in terris vsque ad uniuersalem resurrectionem manerent.

2. Mac. 15

D. Hier. cōtra Vigilātiū.

D. Th. 2. 2. q. 82. artic. 1.

C Vnde D. Ioannes in sua Apocalypsi sic ait. Vidi subtus altare animas interfectorū propter verbum Dei & propter testamentum, quod habebant, & clamabāt uoce magna dicentes, Vsque quo Domine sanctus & verus, non iudicas & non vindicas sanguinem nostrum? Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ, & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conserui eorum & fratres eorum. Sācti in gloria vltionem non postulant. Quoniam dum in hac vita erant, cum eorum charitas minor erat, quam nunc est, pro inimicis suis deprecabantur. Sed quoniam sciunt, Deū in illa die impijs & tyrannis supplicium

Apoc. 6

D esse sumpturum, ut dicerent, Domine, cur non appropinquat iam iudicii dies? hoc dicunt per effectum, quem die illo ipse facturus est. Et his uerbis significatur desiderium, quod iusti in cælo habent ut iudicium vniuersale celebretur, & omnium mortuorum resurrectio appropinquet, ut uidelicet, in ea corporibus suis gloria tribuatur, nunc enim stolas simplices habent, hoc est gloria in animis tantummodo fruuntur. Quia uero sciunt iudi-

cium

A cium vniuersale non esse celebrandū, quo
usque electorum numerus adimpleatur,
scientque corpora sua usque ad id tempus
non esse glorificanda, hoc eis præter alio
rem quo nos prosequuntur, singulare in-
citamentum est, ut pro nobis ad Dominū
efficaciter deprecentur, quanto n. plures
sancti extiterint, tanto citius vniuersale iu
dicium, atque surrectio corporum appro
pinquabit, & tanto citius ipsi integre glo-
rificabuntur. Hęc omnia diximus occa-
sione sumpta ex hodierni sacri Euangelij
historia, in qua agitur, qualiter quidam
homo nobilis ad hunc cœlestem consola
B torem Iesum Christum filium Dei maxi-
ma cum afflictione cordis sui accessit, &
sibi fidem obtinuit, suo autem filio ægro
to salutem. Si enim hic sine fide acce-
dens tam multa a Domino Iesu Christo
adeptus est, quid iusti pleni charitate non
consequentur?

Ait igitur sacer textus: *Erat quidam Re
gulus, cuius filius infirmabat Capharnaum.
Hic cū audisset, quia Iesu ueniret a Iudæa
in Galilæā abijt ad eū* Constituit pijssimus
Dñs Iudæā pp malitiam atq; ingratitudi-
nē Pharisæorū deserere, & in Galilæam p-
gere, vbi & magno honore habitus erat,
C & eius sacratissima doctrina libēter audie
batur. Loca quærebat pijssimus Iesus, in
quibus homines ipsum honore afficerent
non quia honoris cupidus erat, sed quia
bonum animarū magnopere exoptabat.
Et quoniam si ipse non æstimaretur ab
hominibus, a salutifera eius doctrina illi
vtilitatem non educerent, ideo uolebat
honorari & magnificari. Et hoc fuit myste
rium, quare cum in medio illorū sancto-
rum patrum testamenti veteris, uidelicet,
Moysi & Heliæ, & in cōspectu trium princi-
Mat 17 palium Apostolorum trāsfiguratus & glo
D riosus esset, Pater æternus protulit illa ver
ba. Hic est filius meus dilectus, in quo mi
hi bene complacui, ipsum audite. O admi
rabile mysteriū. Quomodo hæc uox non
audita fuit, quando sanctissimus Iesus in
præsepe Bethlehē inter duo animalia fri
gore tremebat, aut quando inter duos la
trones in cruce pendebat? Nunquid pa
ter æterne, tu es sicut alij parētes? qui cum
filios pauperes & ignominia affectos vi
dent, eos filios negant & dicunt: Hic fi
lius meus non est, si autē diuites & prospe
ros aspiciunt, statim iactant, dicentes,
Hic est filius meus. Quare ergo, o Pater A
æterne Iesum Christū cū gloriosus & ho-
nore cōdecoratus erat filium fateris? Hu-
ius rei causam esse dico, qm ibi ęternus
pater ei gradum doctoris & magistri tri-
buit, id est, *Graduo lo de Doctor*, dicens, ip-
sum audite, & ideo tunc eū uoluit autho-
ritate cōfirmare. & filiū suum charissimū
nūcupare, affirmans omnia sibi in eo gra-
tissima esse. In quo docuit, quod, ut doctri
na eius in hominū cordibus operaretur,
& fructus facere, oportebat, ut filius eius
naturalis crederetur, atque, ut talis ab om
nibus honoraretur, atque in magna habe B
retur ueneratione. Ob defectū huius rei
sacratissima eius doctrina non multū in
Iudæa proficiebat. Ideo ipse Iudæis dixit.
Vos inhonorastis me, vbi alij transtulerūt
vos inhonoratis me, & sic est etiam in cō
textu Græco & in translatione Syriaca.
Vbi significatur, qualiter execrandi illi &
maledicti homines Regem gloriæ igno
minia & dedecore afficere nunquam de-
fetiscebantur. Hoc uelim magnopere euā
gelicos concionatores annotare, vt uide-
licet, bonis operibus & sanctis exemplis in C
populis nomen & authoritatem acquire
re curarent, non propter id, quod eos tan
git, sed propter audientium vtilitatem. Nā
(vt ait B. Gregorius) cuius uita despicitur
restat ut eius prædicatio contemnatur.
Dum autem Christus reparator noster ex
prouincia in prouinciā, & ex vno loco in
alium ambulabat, significauit, Ecclesiam
suam atque fidem ex regno in regnum &
ex prouincia in prouinciam esse transitu-
ram *Buscando reputatio y estima*. Fuit Ec-
clesia & fides in Palęstina, & quoniā in ibi
honore & in æstimatione, ut decebat, ha-
bita non fuit, in Græciam atque alia plu- D
rima regna & prouincias se transtulit, in
quibus per multos annos resedit, & ibi
magnis honorib. afficiebatur, multis ope
ribus & multis uirtutum exercitiis. Quo
niam autem illarum regionum homines
honorem illum fidei & Ecclesiæ tandem
non tribuerunt, ideo inde translata est.
atque ita experientia videmus quamplu-
rima regna, quæ ob scelera sua sine fide
remanserunt. Quapropter fratres, siquidē
fidem ex uno in alium locum migrare cō
spicimus, eam detinere contendamus, &
sanctis exercitijs atq; operibus charitatis
honoremus. Simus charitate incensi,

A pacifici, casti, mansueti, & omnium virtutum generibus adornati, & hoc modo fides a nobis non descedet, quia (ut ait Regius propheta) Intellectus bonus omnib.
Psal. 118. facientibus eum. Hoc est: Illi bonum intellectum in rebus diuinis habebunt, qui se in Dei obedientia exercuerint, sanctam eius legem obseruantes, & sicut cum perseuerantiam Sanctum exercitationum diuina gratia augetur, ita fides magis corro
Gala. 2. boratur. Ita D. Paulus illis contigisse testatur, de quibus: Et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi, ubi alia trãslatio habet. Et nos in Christo Iesu
B credidimus, & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam B. Hieronymus, Vbi denotatur perseuerantiam in fide eorum qui in principio primitiue Ecclesiæ credebãt, & qualiter in eis diuina gratia augebatur, nam hic, ut iustificemur, significat, in his gratiam & iustificationem creuisse, ita ut quotidie in fide firmiores & constatiores redderentur.

Vt ergo Regulus audiuit quia Iesus uenerat a Iudæa in Galilæam abijt ad eum Perpendite quomo ipsemet ad fontem pietatis Iesum Christum Redemptorem nostrum venerit, ut ab eo auxilium in sua ne
C cessitate imploraret.

Plurimi sunt, qui etiam saluationem per alienos labores lucrari velle videntur, & dicere solent, Pater in tuis orationibus me Deo commenda, ipsi autem ex parte sua nullam uolunt adhibere diligentiam. Id quidem bonum est, fratres, nec ego reprobo, sed oportet, ut uos ipsi a Dominũ accedatis & ab eo fauorem postoletis. In vitis patrum legitur quendam monachũ adolescentem, alium senem vitæ sanctita
D te præstantem, precibus obsecrasse, ut ipsum Deo commendaret, quoniam grauẽ tentationẽ patiebatur. Licet autem senex sanctus adolescentem in suis orationibus Domino instanter commendaret, nunquam ille apud se aliquid proficere sentiebat. Considerans uero senex venerandus causam illius rei fortasse ignauiã & incuriam adolescentis fore, ei hoc singulari modo significauit. Volent b. igitur ambobus iumentum quoddam canistris onerare, ut in urbe uenderẽtur sustentationis gratia, adolescens ex parte sua pro uirib. laborabat, ut onus iumento imponeretur senex, uero nihil adiuuabat. Cui adolescẽs dixit. Eleua pater, eleua ex parte tua, quoniam licet ego ex mea pro uiribus laborem, nisi tu etiam adiuues, nunquam iumentum onerabimus. Ah, fili mi, inquit sanctus senex, hinc intelliges causam, ob quam nullum leuamen hactenus sensisti, licet ego tuis importunationib omni cura & solicitudine te Domino commendauerim, & quoniam ex parte tua debitã diligentiam non adhibuisti, remedium non obtinuisti. Et sanctus frater Ægidius nostri ordinis circa hoc in hunc modum dicere solebat. Si pro cumperto haberetis, esse in agro quodam q̃ plurimos lapillos B
preciosos, contenti ne essetis alium deprecari, ut pro uobis gemmas illas tanti ualoris colligeret? Minime profecto: quin potius omni cura & solicitudine illas ꝓprijs manibus colligere studeretis. Cum igitur Deus sit campus abundantissimus plurimarum diuitiarum, non debemus esse cõtenti alios obsecrare, ut pro nobis in illo infinitos thesauros colligant, sed unusquique curare debet, colligere etiam per se quantum potuerit. Animũ ergo concipite Psa. 33
fratres. Accedite ad eum, (ut ait S. Dauid) & illuminamini & facies vestrę non confundentur, maxime, quia idem Dominus nos inuitat, dicens. Venite ad me omnes Matt. 11
qui laboratis & onerati estis, & ego reficiã uos. O Christe Reparator vitæ, & amor C
dulcissime nostrarũ animarum, si hæc tua non essent verba, q͂s tã magnis promissis credere posset? Tu Domine e cœlis in hũc mũdum uenisti, ut nos exonerares, & ipsa onera tuis humeris imponeres. Benedictum sit os tuũ, & benedicta lingua tua, qua tam sancta & gloriosa uerba locutus es, qualia sunt. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Rex quidem magna ponderatione digna est, clementissimum Iesum in probatica piscina vnũ tantummodo sanasse, D
in domo Pharisæi vni duntaxat, uidelicet, Mariæ Magdalenæ perpecisse, ex omnib. adulteris unam solum, quam Iudæi lapidare volebant, defendisse, ex latronib. uni tm̃ dixisse, Hodie mecũ eris in paradyso, ac denique ex omnibus diuitibus soli Zachæo dixisse, Hodie salus domui huic facta est, eo ꝙ & ipse sit filius Abrahæ. In his autem uerbis, Venite ad me omnes, cunctos uocat, & neminem expellit, ut omnes ad eum confugiamus, Accedite ergo, fratres

A tres, ne tepescatis, ipse.n. expectãs uos apertis, & extensis brachiis inuitat: nam qui in horto Gethsemani eis, qui ipsum apprehendere uolebãt, obuiam exiit, sine dubio illos, qui ei seruire uolunt, amplectet. Hãc occasionẽ ne amittatis, sicut Regulus iste non amisit, sciens Dominum a Iudæa in Galilęam venisse. Sic nos B Apostolus ad monet, dicens. Hortamur uos ne in uacuũ gratiam Dei recipiatis. Hic obseruãdum est, Sanctum Apostolum per antonomasiam uocare opportunitatem, quã ad agendam pænitẽtiam, & ad consequendam diuinam misericordiam habemus, gratiam B Dei. Et quod hic sit uerus ac legitimus huius loci sẽsus, ex eo patet, quia statim adiecit: Ait enim.s. Deus, tẽpore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nũc tempus acceptabile, ecce nũc dies salutis. Merito quidẽ tempus hoc Euangelij gratia Dei nuncupatur, quãdo quidquid erat in thesauris diuinæ misericordiæ, in terrã effusum est. Et iuxta hunc sensum explicari possunt uerba illa eiusdem Apostoli.s. Videte ne quis desit gratiæ Dei, quasi diceret: Imiramini nautarum morem, qui, vbi secunda spirare aura cęperit, protinus a littore soluunt, & uela uentis permittũt, C & vectores uel paululum morantes deserunt, ne opportunitatem illam sero redituram prætermittant. Sic vos opportunitatem, quã habetis, quæ est singularis gratia Dei, apprehendere contendite, nec in vobis diligentia desit, hoc enim est diuinę gratiæ deesse. Postquam autem dixit, Videte ne quis desit gratiæ Dei, subiunxit; Ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat, nempe, hanc diuinam gratiam. Radix amaritudinis germinans innumera peccata est pigritia, ignauia, & inordinatus sui ipsius amor, quo homo per voluptates & delicias huius mundi se dif- D fundit, & hoc impedimento est, quatenus ipse a tempore sibi ad agendam pænitentiam concesso, utilitatem non eliciat. Euellite itaque fratres per immensam Dei charitatem, euellite a cordibus vestris hãc maledictam, & execrandam radicem, & sic diuinę gratiæ non deeritis.

2. Cor. 6

Heb. 12.

Simile.

Abijt ergo Regulus ad Iesum, & rogabat vt descenderet, & sanaret filium eius. Ex diligentia, qua homo hic de salute filii sui curauit, inducimur aliquid de amore parentum erga filios, & de obligatione filiorum erga parentes tractare. Amor parentum in filios nimis efficax esse solet, præcipua autem huius amoris ratio est, qđ cum natura, hoc est, naturæ conditor, & moderator nõ deficiat in iis quæ ad humanam vitam cõseruandam necessaria sunt, (erat autem maxime necessarium, ut parẽtes filios diligenter educarent, eosq. ab initiis teneræ ætatis nindicarent) nihil ad hoc naturæ author commodius facere potuit, q̃ ardentissimum prolis amorem in parentibus generare, hoc.n. uno naturę beneficio satis superque huic educationis officio cõsultum erat, nimis.n. fortis est amor, & ad labores perferendos potens. Ideo D. Bernardus ait. In eo quod amatur, aut non laboratur, aut etiam ipse labor amatur. Sed oportet sciatis in sacra Scriptura pro beneficio, & benedictione Dei reputari, & recenseri filiorum multiplicationem. Atque ita postquam S. Dauid dixit, Beati omnes, qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius, paulo inferius addidit. Vxor tua sicut uitis abũdans in lateribus domus tuæ, filii tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ. Et cõclusit, dicens, Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum. Et in Numerorum uolumine benedicens propheta Balaam populum Israeliticum, dixit. Et semen illius erit in aquas multas vbi alia translatio habet. In gentes multas, sumpta metaphora ex eo quod quemadmodum semẽ, quod iuxta aquas est, fructũ valde multiplicat, sic populus ille per diuinam gratiam erat multiplicandus. Quod si donum, & beneficium Dei est filiorum multiplicatio, præcipua eius causa est propter efficacissimam occasionem, quæ parentibus præbetur, ut plurima merita in instruendis, & docendis filiis, uirtutem, & sanctitatem tam uerbis quam operibus acquirant. Tenera namque ætas instar speculi est, quod omnia ea repræsentat, quæ sibi obiiciuntur. Paruuli enim, qui nihil per ætatem nouerunt, hoc natura ipsa docente faciunt, quod parentes facere vident, ad quorum imitationem ipse illos amor impellit. Hinc intelligetis quicunque patres estis, quanta obligatione astringamini coram filiis uestris & loqui & viuere sanctissime. Id enim facillime in eorum cordibus imprimetur. Vnde Aristoteles inquit, filiũ erudire esse patris, sicut nutrire matris. Quemadmodũ enim vi-

A

B

Ps. 127.

Nu. 24.

C

Simile.

D

1. Oeco. cap. 3.

A sceara terræ aurum & pretiosos lapides pro-
Simile. ferunt, sed impolitos & rudes, quos postea artifex limat, & sua opera perficit, sic patris studio necubi filios a matre genitos & editos erudire, nascuntur enim velut indigesta materia, apta tamen vt miram uirtutum varietatem & pulchritudinem
Simile. suscipiant. Arbores, cum teneræ sunt, ligare solemus, & alicui fulcimento adhærere facimus, ut, uidelicet, cum rectitudine crescant: equis etiam cum parui sunt, fræna adhibemus, ut in posterum ipsi effrænati non sint: aues denique in nido capimus, & in caueas, ut domesticæ fiant, includimus.
B Sic parentes filios suos a pueritia docere & educare debent, ut postea mansueti, humiles, casti, & Deum timentes sint. Post-
Rom. 1. quam B. Paulus excellentias sacrosancti Euangelij & admirabiles effectus, quos in mentibus operatur, recensuit, proximus adiunxit. Iustitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidem. In quo docuit, diuina sacri Euangelij mysteria minores a maioribus & prouectioribus esse docendos In quo, si parentes euigilarent, nō tot essent in filijs quot sunt, miseriæ, & si senes, & ætate prouecti honorem Dei atque utilitatem proximorum zelarent, non esset
C tanta, sicut hodie videmus, in adolescenti-
Simile. bus dissolutio. Quemadmodū enim rota, si magno impetu ab aliquo moueatur, postea licet qui eam mouebat, cesset, ipsa per se mouetur, ab impetu mouentis impulsa: sic adolescens si in pueritia doctrina boni parentis aut boni magistri eductus fuit, licet postea hæc doctrina cesset. ipse per se ad bonum mouetur vi atque impetu doctrinæ præteritæ. Sed proh dolor, & quam magna confusio est uidere curam ac diligentiam, quam parentes in acquirendis diuitijs, & in inquirenda corporali salute filiorum adhibent: at uero in acqui-
D renda eorum salute spirituali ignaui ac negligentes sunt. In sacra scriptura Deus ciuitatem Ierusalem, cum in ea doctrina deficiebat, comparat teneræ puellæ, quæ inter barbaros orta est, & in eam nullum beneficium ex ijs, quæ infantibus quando nascuntur, fieri solent, collatum est, quin potius in terram magno eum despectu, & contēptu proiecta fuit Pater (inquit) tuus
Eze. 16. Amorrhæus & mater tua Cethæa, hoc est parentes tui, & maiores tui erga te uelut crudeles barbari extiterunt. Quando nata es, aqua non es lota, nec sale salita, nec in- A
uoluta pannis. Nō pepercit super te oculus, ut faceret tibi unum de his, misertus tui. Hoc est, non fuerunt oculi, qui tibi compaterentur. Videntes te tanta necessitate oppressam, & a refrigerio atque auxilio, quod recenter natis impendi solet, omnino priuatam. Sed proiecta es super faciem terræ in abiectione animæ tuæ in die, quando nata es: transiens autem per te uidi te conculcatam in sanguine tuo. O terribilem crudelitatem, & æternis supplicijs dignam. Quomodo non contremiscitis omnes, qui filijs uestris ac subditis remedium non adhibere, eosque de spi- B
ritualibus damnis curare, non laboratis, intelligētes hac comparatione ab ipso Domino proposita vos erga illos crudeliores quam lingua humana explicare potest, extitisse. Siquidem ergo, o fratres, vilia & abiecta uestitorum filiorum corpora ita diligitis, multo magis uos eorum animas oportet diligere, quæ tanti ualoris sunt, vt filius Dei pro illis vitam profundere non recusauerit. Qui autem ex uobis parentes habetis, maximo eos amore prosequimini, siquidem illum eis tot vijs, & rationibus debetis. C

Eccle. 3. Vbi nos legimus, Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, in contextu Græco habetur, Qui diligit patrem, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Hoc est, qui in aliquod malum propensus fuerit, diligat patrem suū, & postulet a Deo, ut ab illa improba inclinatione, & a peccatis, quæ cum illa perpetrat, liberetur, & Deus illud ei concedet. Quare autem noster interpres Deum pro patre posuit? Quoniam Pater uester, est Deus uester. Si igitur sacra scriptura in dices Deos appellat: eo quod dominium super homines habent, iure etiam parentes Deos appellare poterit, siquidem tantum dominium super filios habent, & ipsi eis tam promptam debent obedientiam. D
Atque ita idem Ecclesiasticus statim infe rius inquit Qui timet Deum, honorat parentes, & quasi dominis seruiet ijs, qui eū genuerūt, in opere & sermone, & in omni patientia. Sed heu, & millies heu, & quæ tā ampla materia sese nobis hic offerebat, vt quamplurimas lacrymas profunderemus, uidēes, quam pauci sunt filij, qui hoc modo parētes suos honore afficiant, & quam

multi

A multi sunt, qui non solum eos non honorant, sed ipsos ita affligunt, ut a domibus suis exulare faciant. O miseri homines, utquid non pertimescitis iram Dei pro tanta ingratitudine? quin aduertite quod Spiritus sanctus circa hoc dicat, ut sic contremiscatis, & in meliorem uos frugem recipiatis. Qui affligit Patrem, & fugit matrem, ignominiosus est, & infelix. Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur. Qui affligit patrem & fugat matrem, ignominiosus est, & infelix. Vbi denotatur, quod non solum ille, qui matris conspectum fugit, sed etiam ille qui talem vultum ei ostendit, & talibus operibus illam cômouet, ut eam fugere faciat, ignominiosus est, & infelix. O quam multi casus, & infortunia quotidie illis eueniunt, qui tam horrendum scelus perpetrare audent, & inter illa unum est Deum permittere, quod filij eorum eis non obediant, sicut ipsi parentes suos non honorarunt. Mater Salomonis ipsum monuit ut a mulieribus caueret, & pauperes magnopere consolaretur. Ne dederis, inquit, mulieribus substantiam tuam. Date siceram mœrentibus, & vinum ijs, qui amaro sunt animo. Quoniam autem matri suæ non obtemperauit, mulieres illum euerterunt. C Et ipse Salomon consulens filio suo Roboam, & dicens ei, Fili mi, si te lactauerint peccatores, ne acquiescas eis (hoc est, caue ab adulatoribus) Domino permittente sicut matri suæ non obtemperauerat, sic a filio suo non est auditus: qui, quoniam adulatoribus fidem adhibuit, maiorem sui regni partem amisit.

Pro. 19.

B

Pro. 31.

Dixit ergo Iesus ad eum. Nisi signa & prodigia uideritis non creditis. Hæc verba asperitatem quandam præ se ferre videntur, quæ Reguli incredulitatem arguunt. Fructus odoriferus licet folijs arboris contegatur, ipse se per odorem, quem e se emittit manifestat, fructus vero mali odoris, licet folijs arboris contegatur, ipse etiam se illo malo odore manifestat. Sic uirtus & peccatum sunt. Nam virtus, licet iustus ea folijs humilitatis operire contendat, ipsa ut est odorifera, seipsam ostendit: peccatum uero, cum sit abominabilis odoris, quamuis ille, qui illud perpetrat, ipsum contegere studeat, suo malo odore se detegit, siue per os, siue per oculos, aut alios sensus corporales: sicuti huic homini contigit, qui suo proprio ore incredulitatem, quam habebat in corde, propalauit: Dominum orans, ut descenderet, & sanaret filium eius. Quæ quidem incredulitas ipsi Domino adeo molesta erat, ut ad uersus discipulos suos exclamando dixerit. O generatio incredula, quandiu apud uos ero? Quandiu uos patiar? Hæc obiurgatio perlucide declarat, quanto maior seruatori nostro animarum quam corporum cura sit, qui non corpora, quæ, uelimus nolimus, paulo post interitura sunt, sed immortales animas curaturus aduenerat. Regulus namque de filij morbo, Dominus uero de patris infidelitate solicitus erat, utpote qui bene nouerat, quanto morbus hic grauior erat, & perniciosior, ideo eum prius ab infidelitatis morbo, quam filium a febri curare cœpit, cum ait, *Nisi signa & prodigia uideritis, non creditis.* Sed hic non leuis insurgit quæstio, qua ratione incredulitatis arguitur Regulus, cum simili modo archisynagogus laborâti filiæ salutem a Domino petierit, dicens: Veni impone manum tuam super eam, & uiuet, aduersus quem nihil Dominus aspere respondit, sed cum eo benigne profectus, ipsum etiam in fide uacillantem in itinere confirmauit. Noli timere, (dixit illi,) crede tantum, & salua erit. Cur igitur in tam simili causa tanta in responsione disparitas est? uterque salutem petebat, & uterque præsentiam Domini necessariam esse, & credebat, & postulabat. Nullum hic discrimen intercedit, nisi quod alter filio, alter filiæ salutem implorabat. Cur ergo Dominus illi obsequitur, cum eo descendit, & nutantem confirmat & consolatur, ad hunc uero neque venire voluit, & cum verbis grauissimis exacerbauit? Quis pro dignitate huic quæstioni respondere poterit? O quam merito D. Paulus inquit: Quis cognouit sensum Domini, aut consiliarius eius fuit? Hoc igitur in loco fatendum est aliquid aliud, vel in fide, uel in oratione, uel in ipsa uita alterius fuisse, quod nos legêtes non uidemus. Viderunt autem illi oculi, de quibus dictum est. Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut, sicut uidet homo, & tu uides? Hinc Salomon ait. Omnes uiæ hominû patent oculis eius, spirituum ponderator est Dominus, homines enim externam operis speciem contuentur, Appendit autem

A

Marci. 9

B

Matt. 9.

C

D

Ro. 11.

Iob. 10

Pro. 16.

A tem(ut dicitur in sacra Regum historia) corda Dominus, unde valor ac meritum operum præcipuæ oritur, quo fit, ut simili horum specie dissimile pretium atque meritum existat. Hinc etiam euenit, ut cum duo homines Dominum sequi vellent, & alter diceret, Magister sequar te quocumque ieris, alter vero a Domino vocatus, responderit, Permitte, me primum ire, & sepelire patrem meum, huic dicitur, Dimitte mortuos sepelire mortuos suos, ille uero à Domino repulsus audit. Vulpes foueas habent, & uolucres cœli nidos, filius autem hominis non habet ubi caput suũ reclinet. Quid ergo Dominus in utriusq; pectore uidebat, quando alterum quodam modo recusantem trahit alterum vero sequi uolentem repellit? Quis enim hoc temere factum esse credat? sed aliquid intus latebat diuinis oculis conspicuum, qđ oculi hominum non uidebant. Hinc discant quicunque bonis operibus uacant, animum dimittere & humiliari, quandoquidem, quod in ipsis animi penetralibus lateat, non agnoscunt. Alioquin nunquã Salomon diceret: Est uia, quæ uidetur homini recta, & nouissima eius ducunt ad mortem, cuius rei gratia in timore conuersandam nobis esse incolatus nostri tẽpore a Beato Petro monemur.

Marginalia: 1. Re. 17; Matt. 8.; B; Pro. 16.; C; 1. Pe. 1.

Post hanc autẽ increpationem subdit regulus, *Domine descende priusquã moriatur filius meus.* Cui pijssimus Iesus rñdit, *Vade filius tuus uiuit.* O ineffabilem filij Dei clementiam, fœlices illi, qui eam imitantur. Sunt homines tam duro corde, ut si semel dicãt, se aliquid nolle sint inexorabiles, & quod peius est, hoc maximam fortitudinem reputant, dicunt enim magni animo & fortissimi esse precib. deprecantium non flecti. Atque ita si illos importune aliquis nobilis obsecrat, inflati respondent, se iam semel id quod modo ab eis postulatur, negasse, & hominum inconstantium esse sententiam mutare. O duri corde & adamantino, pro comperto habere id omnes ex defectu nobilitatis & ex nimia inurbanitate oriri, qui.n. suopte ingenio nobilis est, licet semel & sæpius dixerit, Non tamen bonorum ac nobiliũ preces admittit, atque, id quod prius non fecit, postea obsecratus concedit. Aspicite Iesum Christum filium Dei totius clementiæ principem, qui licet initio erga hunc regulum seueritatem quandam ostẽderit, quoniam ita oportebat, tamen ubi primum eum secundo exorauit, protinus, illi plus quam petebat, concessit. Si autem dicitis, o Pater, nonne uides me iam semel hanc rem negasse? si nunc eam concedo, inconstans reputabor. Imo potius nobilissimæ conditionis homo iudicaberis, & si hoc non concedis, rudis, vilis & abiectus habeberis.

Marginalia: D; A

Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus & ibat. O mirum fidei incrementum, quod ab illa Domini obiurgatione manasse credendum est. Credidit quod absens Dominus uerbo reddere salutem posset, & ita credidit, ut hac fiducia fretus, iter arripuerit, non amplius ipsius præsentiam exigens, ut aperte liqueat, uno eodemque tempore Dominum & filio salutẽ, & patri fidem dedisse. Quo beneficio admonemur, ne cum a Domino corripimur, aut acerbius tractamur, animo concidamus, imo vero hoc ipso tempore in maximam salutis spem erigamur. Quo enim Dominus seuerior in principio, eo dulcior apparere solet in fine. Dixit Dominus de suo æterno Patre. Qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Et sicut Deus, bona temporalia probis & improbis communia facit, sic malorum temporalium eosdem probos & improbos participes pariter reddit. Bona, quibus impijs non fruentur, & mala, quæ iusti non patientur, sunt æterna alterius seculi. Quapropter iustus, non quia in hoc mũdo laboribus opprimitur, affligi solet, nec peccator, licet ei omnia prospere succedãt, solatium accipit. Nam cũ bonus in hac uita vexatur, argumentũ est æternæ eius fœlicitatis, cũ uero improbo oĩa ex animi sñia eueniunt, etiã ipsius damnationis æternæ est argumentũ, sicut enim iustus debito præmio remunerari debet, ita impius absque merito supplicio non remanebit. Idcirco merito iustus dicere potest, cum se afflictum & oppressũ uiderit, id quod Patriarcha Iacob, licet ad aliud propositum dixit: Respõdebit mihi cras iustitia mea. Felix ille, qui non cupit ut iustitia sua sibi respondeat hodie, hoc est in hac uita, Sed cras videlicet in alia, De illis enim, qui uolunt, ut sibi in hac uita iustitia sua respondeat, dicit Dominus. Amen dico uobis, receperunt mercedem

Marginalia: B; C; Matt. 5.; D; Gen. 30

A dem suam. Patientiam igitur habete, & lætamini, cum videritis iustitiam vestram vobis in hac uita non respondere: hoc enim non ideò est, quia Dominus illius obliuiscitur, sed quoniam ipse eam uobis æternis præmiis vult persoluere. Atque ita Regius propheta dixit: Patientia pauperum non peribit in finem. In sacro Exodi volumine sic legitur: Ascenderunt Moyses, & Aaron, Nadab & Abiu & septuaginta de senioribus Israel, & viderunt Deum. Sub pedibus eius quasi opus lapidis Saphirini, & quasi cœlum cum serenum est.

Psalm. 9.
Exo. 24.

B Vbi alij ex Hebræo transtulerunt, Sub pedibus eius sicut opus lateris. Vnde intelligitur, quod cum Dominus iis illis sanctis patribus in monte apparuit, habebat sub pedibus suis thronum lateribus luteis nitentibus, ad instar lapidis Sapphiri, & cœlici coloris lustribus adornatum. Ac si in hoc eis apertè diceret: Hi sunt lateres, quos in Aegypto maximo cum labore faciebatis, & quibus ab impio Rege opprimebamini; illos tanti facio, ut ex ipsis thronum maiestatis meæ efficiam. Ex quo manifestissi-

C mè apparet, quàm excellentem exitum habeant iustorum labores. Hoc in loco etiam inquisitione dignum est, quare Dominus ab hoc principe rogatus, ut in domum suam curandi filij gratia descenderet, acquiescere noluit, cum a Centurione rogatus, ut seruum suum curaret, ipse nō solum curare, sed etiam in domum eius se venturum esse pollicitus sit.

Huic quæstioni dupliciter responderi solet, uno modo a Diuo Gregorio, altero uero a Theophylacto. Beatus Gregorius inquit, Dominum hoc ideò fecisse ut suo exemplo errorem quendam maximum a mundo auferret, uidelicet, quòd personas

B Greg.
Teoph.

D propter res, quæ eis ab extrinseco ueniunt æstimamus, & non ita debet esse, quin potius vnusquisque æstimandus est propter id quod in se est, & non propter bona temporalia, quæ possidet. Stultum quippe est honorem alicui tribuere propter solam prosperitatem eius & bonorum temporalium abundantiam. Si enim ob id tantummodo eum honore afficis, pouoni titulo iumentum auro oneratum, siquidem tot diuitias uehit, poteris honorare. Considera ergo hominem absque diuitiis & ita quanto honore dignus sit, uidebis. Noli cum bonis temporalibus affluētem

Simile.

considerare, facile enim decipieris, sicut decipitur ille, qui cū uidet mulierem magnas soleas seu sandalia portantem, idest, *Grandes y altos patuflos*, statim ipsam magnæ & proceræ staturæ esse iudicat. In hūc modum si hominem super bona tempora lia constitutum iudicas, ipsum certè magnæ staturæ ac magni meriti esse iudicabis, cum per considerationem illis tempo ralibus bonis priua, & tunc facile uidebis ipsum non maiorem, sed minorem esse q̄ pauperem. Casu euenire solet, ut quis globum ex filo aureo glomeratum, vulgato, *Vn ouillo de hilo de oro*, habeat, & dum deglomerat, filum unum extrahit, & aliud atque aliud, & tandem omnia extrahit, & intus castaneam putridam aut papyrum veterem & immundam inuenit. Sic fortassè eueniet tibi, si ab homine diuite, ac potente per cogitationem tuam diuitias, officia, maiora tus, pretiosas uestes, uineas, domos, & quidquid possidet, abstraxeris; inuenies fortasse subtus hæc omnia, peccatorem quendam esse, turpem, corruptū, & non solum honore, sed omni ignominia & confusione dignum. Sed nos adeò miserabiles sumus, ut non ad interiora hominis, sed ad exteriora bona, quæ possidet attendamus. Res quidē notatu digna fuit iussisse Nabuchodonosor statuam suam adorari, & non iussisse, ut ipsemet adoraretur. Quare hoc fecit? V detur voluisse obseruare stylum quem semper mundus obseruauit, in quo staturæ & non personæ adorantur: pluris enim facimus diuitias, & dignitates, ac pompas, quam illos, qui eas possident, quos, si illas non haberent sine dubio contemneremus, & uilipenderemus. Videns igitur Dominus peruersitatem nostram, qui usque adeo ad huius seculi diuites ac potentes honorandos & pauperes negligendos propensi sumus, quia in hominibus non imaginem Dei, non naturam, non merita, non uirtutes sed solas opes, ac potentias suspicimus, & miramur, uoluit nos suo sanctissimo exemplo ab hoc errore eripere, nolens in domum princip s, ac potentis ire, ut filium eius curaret, licet ab eo precibus exoratus fuerit, in domum autem Centurionis non obsecratus iuit, ut non filio, sed famulo eius salutem tribueret. Et hunc casum peculiarem esse non putans, solumque filium Dei hoc egisse,

A
Simile.
Simile.
B
C
Dan. 3.
D

nam

A nam multi servi eius hunc stylum obser-
4 Reg. 4 uarunt. Elisæus enim (ut sacra refert histo
ria) in domum, Sunamitidis ad filium eius
suscitandum, ire nõ dedignatus est, & in-
cubuit super puerum, posuitq; os suum su
per os eius, & calefacta est caro pueri: In
domo huius pauperculæ mulieris nullum
horrorem Sanctus propheta de puero
mortuo concepit. At verò (vt statim se-
4 Reg. 5 quenti capite dicitur) cum ueniret Naa-
man princeps militiæ Regis Syriæ, & exi-
stimaret se ab ipso honorificè excipiendũ
esse (ait sacer textus.) Misit ad eũ Elisæus
B nuntium, dicens, Vade & lauare septies in
Iordane, & recipiet sanitatẽ caro tua. Qua
re propheta sancte, non egrediens ad exci-
piendum tantũ principem, qui est vir ma-
gnus apud Regem Syriæ, & honoratus?
Animaduerte eum fortasse irã esse conce-
pturũ, dum putat te illum cõtemnere, &
verè ita contigit, vt ibi testatur sacer tex-
tus. Iratus (inquit) Naaman recedebat, di-
cens, Putabam quod egrederetur ad me, &
stans inuocaret nomen Domini Dei sui,
& tangeret manu sua locum lepræ, & cu-
C raret me. Nihil horum Sanctum propheta-
tam commouit, vt ad tantum principem
excipiendum exiret. Sed væ væ quàm
pauci Elisæi hodie in omnibus statibus re
periuntur: si enim aliquis pauper litẽ exer
cet, nec scribam inuenit, qui ei scripturam
faciat, nec aduocatum, qui ipsius causam
suscipiat, denique uix ab ipso iudice audi-
tur, si autem diues, aut potens prætorium
ingreditur, vel litem aliquam dirimat, sta-
tim scribæ, aduocati, & iudices ei sese offe
runt, dicentes, se ad eius seruitium paratis-
simos esse. Si pauper ægrotat, vix medicus
est, qui eum visitet, diuite verò laborante
D omnes se fœlices reputant, si ab ipso uocẽ
tur. Quid plura? Religiosi etiam, qui pau
pertatem & humilitatem profitentur, se
iactant & magnificiunt esse principum &
magnatum confessores. O detestabilem
Iacob. 2 vanitatẽ. Hoc est malũ illud, a quo B. Ia-
cobus Apostolus nos grauissimis his ver-
bis reuocare conatur, Fratres mei, nolite
in personarũ acceptione habere fidẽ *Do-*
mini nostri Iesu Christi gloriæ. Etenim si
introierit in conuentum uestrum vir au-
reum annulum habens, in ueste candida,
introierit autẽ, & pauper in sordido habi-
tu, & intendatis in eum, qui indutus est
veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede hic
bene; pauperi autem dicatis: Tu sta illic, A
aut sede sub scabello pedum meorum: nõ-
ne iudicatis apud uos metipsos, & facti
estis iudices cogitationũ iniquarum? Au-
dite, fratres mei dilectissimi. Nonne Deus
elegit pauperes in hoc mundo, diuites in
fide, & hæredes regni, quod repromisit
Deus diligentibus se? His verbis appa-
ret, Apostolum nostros mores in spiritu
prævidisse. Quid enim in nobis hoc abu-
su frequentius? Si enim uir potens, aut no
bilis opera nostra indigeat, qua celeritate
qua fronte, qua uerborum lenitate ei ob-
temperamus. At si pupillus, si uidua, si ad- B
uena, si peregrinus fores nostras necessita-
te motus, paulò frequentius pulsauerit,
qua uerborum asperitate repellitur, & ex-
ploditur, & insolens, atque importunus
appellatur. Quo quid inhumanius, quid
crudelius esse potest? Quanto aliter fieri
Ecclesiasticus monet, cum ait. Congrega- Eccle. 4.
tioni pauperum amabilẽ te facito, & pres-
bytero (hoc est seniori) humilia animam
tuã, & magnati humilia caput tuum. De-
clina pauperi sine tristitia caput tuum, &
redde debitũ tuum, & responde illi pacifi-
cè in mansuetudine. Hæc est igitur Chri-
stiana philosophia, hic modus & ratio, C
qua cum pauperibus agendum esse cœle-
stis magister docet. Vbi & illud prætereun
dum non est, quod seniorem demissa anima,
magnatem aperto capite honorare præci-
pimur, ut intelligamus plus honoris ætati
quã terrenis opibus deferendũ, siue quod
plus sapientia senectutis comes honoris
quam opes mereatur, siue quod illi prius
ad cõmunis omniũ Domini cognitionẽ
uenissent. Itaq; fratres, si de Christi nomi
ne ac doctrina gloriamur, non mundi D
legibus & institutis, sed Christi spiritu at-
que ductu uitam & linguam nostram in-
stituamus. Ne quis uero consiliũ hoc par-
ui æstimet, audiat eundẽ ecclesiasticũ ma- Eccl. 10
gnam religionis nostræ partẽ ad hoc offi-
cium referentem. Sic enim ait. Gloria diui
tum honoratorũ & pauperum timor Dei
est. In quo uero timor Dei maxime cerna
tur, declarat protinus. Non despicere ho-
minem iustum pauperem, & non magni-
ficare uirum peccatorem diuitem. Hoc est
autem quod inter præclaras iusti uiri uirtu-
tes, Regius uates enumerat, cũ ait. Ad ni- Psal. 14.
hilum deductus est in conspectu eius ma
lignus, (siue ut alij uerterunt) Despicitur

in

A in oculis eius malignus) timentes autem Dominum glorificat. Hoc est, uir iustus improbos quãuis genere, opibus, & gratia florentes, pro nihilo ducit, colẽtes autem Deum ueretur, & obseruat, licet pauperes sint, & apud homines abiecti, & contempti. Hoc autem Abdias uir iustus regiæq; domus præpositus, cumulatissime præstitit, qui cum Heliam prophetam uilissimo 3.Re.18 cultu atque habitu indutum in itinere obuium habuisset, tanta illum reuerentia atque honore affecit, ac si numen aliquod cæleste in illo cerneret nam & in faciẽ suã coram eo procidit, & se illius seruum, illũ B vero dominum suum appellauit. Nunqd, ait, non indicatum est tibi domino meo, &c. O vtinam in nobis amor Iesu Christi Saluatoris nostri ardentissime regnaret, quo ad omnes pauperes honorandos, in quibus ipse repræsentatur, moueremur, & vtinam a nobis hanc inhumanitatẽ auerteremus, qua illos contemnimus.

Secunda responsio, quæ suprapositæ quæstioni adhibetur, est Theophylacti, dicentis, Dominum in domum Reguli non iuisse eo quod illum errorem habebat, ut existimaret, ipsum Dominũ absentem ægro to salutem non posse tribuere, vt autem ipC sum a tanta infidelitate curaret, uoluit filium eius in absentia curare.

Iam vero eo descendente, serui occurrerunt ei, dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo ab eis, qua hora melius habuisset. Ex hoc loco quandam cælestem doctrinam educere possumus, uidelicet, ut nunquam uelimus scire quis nos odio prosequatur, aut quid nobis nocuit. In sacro Genesis volumine Deus ad Abraham Gen. 15 sic dixisse legitur. Scio quod peregrinum futurum sit germen tuum in terra nõ sua, & subijcient eos seruituti, & affligent quadringentis annis. Vbi ualde perpendendũ D est, non ei dixisse Dominum qua in terra peculiariter captiuitas illa futura erat, an in Aegypto, an in Syria an uero in Babylonia, sed solum dixisse in terra aliena, ne videlicet patriarcha sanctus haberet occasionem, odio prosequẽdi illam Ægyptiorum nationem. Benefactor vero inquirendus est, ut beneficia, quæ fecit ei, gratificẽtur, & ut etiam diligatur. Quod longe aliter communiter fieri solet: non enim homines inquirunt, quis in eos beneficia cõtulerit, & si aliquod malum eis euenit mũdum euoluunt, quousque reperiant, qui ipsis damnum intulit, ut postea de illo uindictam sumant. O Christe superne mundi magister, te omnes hierarchiæ cęlestes collaudent, qui permisisti, vt sacratissimi oculi tui tibi operirentur, cum te ignominiis, & alapis Iudæi afficiebant, & in tuam pretiosissimam faciem sputa coniiciebant. In quo nos docuisti, vt cum nobis iniurię illatæ fuerint, cæci efficiamur, & nolimus scire qui illas fecerit. Siquidem adeo ad iracundiam procliues sumus, ut quacunque minima occasione indignemur. Regulus iste horam interrogauit, in qua melius habuerat filius eius, vt, videlicet, cer- B tior factus esset, an Christus Redemptor noster eum sanasset, & sic ei gratias pro beneficio ageret.

Et dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater, quia illa hora erat in qua dixit ei Iesus Filius tuus uiuit. & credidit ipse, & domus eius tota. An non iam crediderat, cum dictum est de eo: *Credidit homo sermoni quẽ dixit ei Iesus?* Crediderat plane, sed tamen cum modo dicatur credidisse, necessario fatendum est, fidem eius edito miraculo auctam fuisse Antea enim credidit sermoni Christi, modo uero credidit in Christũ, C ipsum esse uerum Messiam, ac mundi Saluatorem profitens: nec modo ipse credidit, sed etiam domus eius tota, Domini sui fidẽ imitata eodemq; miraculo conuicta. In quo uidere est, quantum ad eruditionẽ seruorum exempla conferant dominorũ. In sacra Regum historia legitur. Arripuit 1. Reg. Saul gladium suum, & irruit super eum. vlt. Quod cum uidisset armiger eius, uidelicet, quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum eo. Existimauit infęlix ille, æquum esse, quod siquidem Dominus ipsius se interfecerat, idem etiam ipse faceret. Et cum D Dominus ante Herodẽ præsentatus fuit, inquit B. Lucas, quod uidens ipse eum in Luc.23. conspectu suo nullum miraculum facere, nec ad quæstiones propositas respondere, spreuit illum cum exercitu suo, & illusit indutum ueste alba: infidelis enim dominus & illusor, infideles, & illusores quoque seruos suos fecit. Et in libro Sapien- Sap. 14. tiæ dicitur, quomodo idololatria in mundo inuenta est. Olim namque quando alicuius filius dilectus moriebatur, pater

A ter ipse effigiem filii mortui auream, uel argenteam conflabat, eamque domi suæ in loco, per quem transiturus erat, collocabat, vt sic filij sui recordaretur, famuli uero existimantes suis dominis placere imagines illas colebant, & uenerabantur. Cumque aliquid ab ipsis petebant, id per intercessionem imaginis filii mortui postulabāt, cum autem scelus aliquod perpetrabant, propter eandem imaginem veniam petebant, ad ipsam humiliter confugientes. Et hinc orta est idololatria seruorum, qui illa, quæ dominos suos colere uidebant, ipsi etiam uenerebantur. Et B hoc est, quod ibi sacer textus innuit loquens (ut dicimus) de modo, quo abominabile hoc peccatum in mundum introductum est. Acerbo, ait, luctu dolens pater rapti cito sibi filii fecit imaginem, & illum, qui tum quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cœpit, & constituit seruos suos sacra & sacrificia, deinde interueniente tempore conualescente iniqua consuetudine hic error tanquam lex custoditus est. In Nu-

Nu. 16. merorum uolumine sic legitur. Factum est grande miraculum, ut Core pereunte filii illius non morerentur. O admirabile C mysterium? Ecce qualiter sacra Scriptura amplificat fuisse grande miraculum, quod pereunte Core (qui fuit unus ex rebellibus contra Sanctum Moysem) & in terræ abysso summerso, filii eius simul non perirent, atque impii sicut ipse pater non essent, communiter enim quales parentes sunt tales filij, & quales domini, tales famuli.

Quicunque ergo domini estis uidete obsecro quę uiuendi exempla subditis prębeatis. Cum enim homo priuatus delinquit, soli sibi nocet, patres autem familias si improbi sunt, tot scelerum rei fiūt, quot D praua exempla suis præbuerunt, cum illis apud inferos arsuri, quos malitia sua corruperunt. Et sic ubi nos legimus, Non

Prou. 7. pecces in multitudine ciuitatis, in contextu Græco habetur. Non pecces in multitudinem ciuitatis, & sic legit etiam Rabanus. In quo significatur eum, qui cum plurimis peccat, omnibus nocere, siquidem omnibus est incitamentum pec

Simile. candi. Quod si hoc de quocunque peccatore dicitur, multo magis de patre familias & de domino, quorum exempla plus mouent, dici potest. Hoc attendant do- A mini, qui in ludo atque alea dies noctesque consumunt, quique alienæ castitati insidiantur, qui linguā suam quotidianis iuramentis inficiunt, quos tota pene familia imitatur. Hoc etiam attentius attendite, quicunq; patres estis, nam sicut infirmæ arbores, (quales uitis, hedera, & reliquæ similes sunt) quia per se in altum suberigi nequeūt, nexibus quibusdam in hoc a natura datis finitimas arbores prehendunt, atque illarum adminiculo fulciuntur, ac sese in sublime erigunt, sic natura paruuuli, cum per se nihil sciant, aliorum ductum sequūtur. B

Quomodo ergo crescent, & in uirtute Simile. proficient, si in parentibus suis non nisi scelera ac peccata conspiciunt? In mari producuntur quidam pisces, plurimos pedes habentes dicti cancri, vulgo (Cangrejos.) qui retro ambulant, Et cum mater ipsorum plurimos pariat, animo obsecro, fingite, istam loqui scire, & eos sic alloqui. Iam scitis filij nostri loco periculoso uitam degere, in quo pisces maiores minores comedunt, ideo oportet, ut illos fugiamus, nos ante ambulare, & non retro. Ipsi autem ambulare incipientes, retro sicut solent ambulant, & illa C ait. Non sic filii, sed ante ambulare deberis, quoniam hoc modo in ora inimicorum vestrum incidetis, ipsi uero, Ambula, inquiunt, mater, & videbimus quomodo grādiaris, & a te libenter addiscemus. At ei retro ambulare incipienti filij sui dicunt. Nunquid mater nos ante ambulabimus, cum tu retro gradiaris? O domini, o prælati, o patresfamilias, animaduertite obsecro, quomodo inferiores, filii ac subditi ante incedent, si uos retro ambulatis. Præite, præite de uirtute in uirtutem, & non retrocedatis de peccato in peccatum, & statim D inferiores vestri uos ipsos sequentur, sicut serui huius Reguli fecerunt, qui cum domino suo in Christum Saluatorem crediderunt. Hic est fructus, quem supernus Redemptor ex suis miraculis prætendebat, scilicet homines ad fidem, amorem, & obedientiam sui æterni patris attrahe- Psa. 103 re. Atque ita Regius propheta inquit. Quam magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua, id est, fidelibus tuis.

A tus. Quod perinde est ac si diceret: Tuis Domine operibus, miraculorum, & magnificentiæ plenis, quæ tua ineffabili sapientia, & potentia operatus es, peccatores ad tuam diuinam obedientiam conuersi sunt, & qui a dæmone possidebantur, nunc a tua diuina clementia possidentur. Atque ita impleta est terra possessione tua. Ex quo sequitur, nos magnam iniuriam miraculis supernis Iesu Christi Redemptoris nostri irrogare, si cum ea audiuimus, ad eius diuinum amorem & obedientiam non inc tamur. Quocirca B profundè nos ea considerare oportet, ne ob defectum huius considerationis sic singulares effectus in nobis deficiant, imitantes Sanctum Dauid, qui ea altè considerabat, cum diceret. Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es, mirabilia opera tua, & anima mea cognoscet nimis, idest, non superficialiter. Notate quæso qualiter Sanctus Propheta hic dicat, se quia profundè mirabilia opera Dei consideraturus erat, & in magnam ipsorum cognitionem deuenturus, ipsum semper esse C glorificaturum. O vtinam nos ea sic meditaremur, & animo euolueremus, longe aliter sine dubio uiueremus. Sed videamus quo miraculo ad hanc fidem adducta sit familia illa: nimirū quia perniciosissimam febrem, quę adolescentis corpus penè ad mortem adduxerat, subitò ad verbum Iesu Christi sublatam vidit, quam nulla ars, nullaque medicamenta curare potuerant. Non desunt tamen quotidie in sancta Ecclesia similes animarum curationes, quæ instar miraculi huius piorum fidem miro modo illustrant atque augent. Videas enim plerosque ante conuersionē D suam ardore febrium spiritualium æstuare, quia sicut febris corporalis est calor inordinatus in membris plus quàm requiritur, sic febris spiritualis est amor inordinatus temporalium. Atque ita de anima peccatrice in Ecclesiastico dicitur. Anima calida quasi ignis ardens, non extinguetur, donec aliquid degluciat. Ex hac febri oritur corruptio gustus, & ciborum spiritualium fastidium. Atque ita de his peccatoribus dici potest id quod Sanctus Dauid de Hebræis dixit: Omnem escam abominata est anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Quapropter sicut qui magnis febribus laborant, licèt in epulis nullum saporem inueniant, si vident alios maximo cum gustu, & sapore manducantes, iram concipiunt non contra cibos, sed contra seipsos, & contra ægritudinem ipsorum, quæ est causa sui deprauati gustus: sic peccatores in seipsos irasci debent, videntes quàm malè eis virtutum exercitium sapiat, & qua pœna ipsos ieiunium, cilicium, & iniuriarum condonatio afficiat. Hæc enim & alia similia quę iustis nimium suauia sunt & illis amarissima, ægritudo & febris eorum efficit; ideircò contra se ipsos irasci debent, omni cura & solicitudine contendentes, ut a B se tam periculosam ægritudinem expellāt. Ab hac etiam febri solet hominibus oriri quædam inquietudo & magna afflictio, sicut ægroto magna febri vexato, *Con la qual tiene tan terribiles vascas, que da mil bueltos enla cama*, Et abique otio & quiete huc atque illuc voluatur. Sic peccator inordinato sui ipsius & rerum huius mundi amore absque aliqua quietudine uiuit: in nulla enim earum otium & tranquillitatem inuenire potest, nec, dum in peruerso illo calore persliterit inueniet, qui quidem non nisi liquore diuinæ gratiæ extinguitur. Ideò Ecclesiasticus in præallegatis C verbis inquit: Anima calida quasi ignis ardens non extinguetur, donec aliquid deglutiat. Vbi maximè ponderandum est illud, Donec aliquid deglutiat: Sola enim diuina gratia, & dona cœlestia possunt aliquid uocari: nam omnia mundi nihil sunt, & omnia illa non sufficiunt ad extinguendum animæ peccatricis ardorem, nec extinguetur donec aliquid deglutiat, idest diuinam gratiam. Cum igitur in peccatoribus hanc pestiferam febrim extinctam D viderimus, & ipsos maxima cum affectione & gustu sese in sanctis operibus, quæ antea abhorrebant, exercentes, intelligamus, hanc admirabilem mutationem esse opus manus Dei potentissimi, qui nos inuitat, vt magno cum gaudio, & lætitia spirituali ipsum glorificemus, & collaudemus, atque in eius diuino amore magis inflammemur: vt sic ditati gratia, consequamur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Ps. 139. · Simile. · Eccl. 23 · Ps. 106.

A

DOMINICA XXI. post Pentecosten.

Concio I.

Simile est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis.
Matth. 18.

Dilectissimus Deo Beatus Ioannes in sua Canonica
B 1.Ioã.3. sic ait: Qui odit fratrem suum, homicida est. Non vult dicere S. Apostolus, eũ qui fratrem suum odio habet, esse homicidam eius: non enim omnis, qui aliũ odit, ei statim mortem desiderat, sed homicida
Eccl.21 est sui ipsius, quia (vt ait Ecclesiasticus) Quasi rhomphea bis acuta, hominis iniquitas. Peccatũ mortale dicitur romphea bis acuta, quoniam hominem gratia & iure gloriæ priuat, & hoc ense seipsum interficit, idcircò qui odit fratrem suum, homicida est sui ipsius. Hoc bene intellexit La-
Gen.4. mech, qui suum auum Cain interfecit, &
C domum suam rediens sic lamentari cœpit: Audite vocem meam vxores Lamech quoniam occidi uirum in vulnus meum, hoc est, in vulnere animæ meæ: Interemi Cain in corpore, & meipsum in anima. Ex quo infertur, quòd ille, qui odit proximũ suum, licèt ei illo odio noceat, multo magis sibi ipsi obest. Nec intelligatis in hoc loco nomine fratris Christianum duntaxat intelligi; non enim ipse solus, sed quicunque alius homo intelligitur, omnes nãque fratres nostri sunt, vtpotè filij Dei sicut & nos per creationem, & eis amorem debemus, quamuis Christianos magis sin-
D guli singulari amore diligere debeamus,
Gen.46. quando Patriarcha Ioseph in Aegypto Beniamin vidit, quia erat frater eius ex patre & matre commota sunt magnoperè viscera ipsius. Atque ita inquit sacer textus, At tollens autem Ioseph oculos, vidit Beniamin fratrem suum vterinum, & ait: Deus misereatur tui fili mi. Festinauitque in domum, quia commota fuerant uiscera eius super fratre suo, & erumpebant lacrymæ: & introiens cubiculũ fleuit. Quod ei non contigit, cum alios vidit fratres, quia non

erant uterini sicut Beniamin, & ideò eos A
tam tenere non diligebat. Sic licèt omnibus amorem debeamus, eo quod omnes patris nostri Dei per creationem sunt filij, tamen peculiariter Christianos debemus diligere, qui sunt fratres nostri ex parte parentis, scilicet Dei, & matris, videlicet sanctæ Ecclesiæ, quæ nos per uirtutem diuinam in sacro baptismate regenerauit. Ait igitur sanctus Apostolus, eũ, qui odit quemcunque hominem, sui ipsius homicidam esse. Cœlestis magister Iesus Christus, ut hoc odium a cordibus nostris longissimè auerteret, paulò antequàm parabolam hanc hodierni Euangelii propone B
ret, dixit: Si peccauerit in te, (id est, contra te) frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Quibus verbis piissimus Dominus iubet, ut cum a proximo tuo offensus fueris, maiorem rationem habeamus, magisque cures eum ab illo peccato auertere, (quod in te offendendo cõmisit) quam iniuriam, & damnum tibi illatum uindicare. O admirabilem puritatem, ac perfectionem legis Euangelicæ, & admirabilem charitatem illius, qui eam instituit. Quanquam in cœlo plurimi planetæ & stellæ sunt, omnes simul non suffi-
ciunt ad expellendas ab ipso tenebras, ni- C
si sol, qui eas sua excellentia explodit. Sic licèt quàmplurimi in mundo extitere sapientes, qui lucem hominibus ipsos docendo dederunt, solus tamen Iesus Christus qui est verus sol, noctem ab eo atque omnes tenebras expulit. Magnam lucem Tullius licèt Gentilis dedit, dum libros de amicitia scripsit, admonens & inuitans homines ad pacem, amorem, & tranquillitatem seruandam, & quòd nullus alteri iniuriam faciat, nisi quando ab eo fuerit iniuria lacessitus, tunc (inquit) poterit huiusmodi iniuriam sibi illatam ulcisci. At
diuinus sol uult omninò ut homines cla- D
ri sint & angelis æquales, & non solum de iniuriis sibi factis uindictam non sumant sed quando iniuria fuerint affecti, maiorem rationem habeant de damnis, quæ illatores iniuriarum sibiipsis inferunt animas suas per peccatum interficientes, quã de iniuria, quæ eis fit, & ita omni cura & possibilitate eos ab illo damno & peccato mortali auertere conentur. Docente igitur & iubente Domino hæc tantæ perfectionis & charitatis inquit Sacer Euange

lista a

A lista: Tūc accedens Petrus, dixit. Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei vsq; septies? Existimauit S. Apostolus, *Que se auia alargado mucho, y que auia tirado la barsa hasta lo vltimo donde se podia tirar. Y cierto conforme alo que agora hazemos harto se alargo.* Tam arcta & angusta est charitas nostra, vt si aliquādo iniuriam cōdonemus, dicere soleamus, *Esta yo la perdono.* Sed si ille aliam mihi intulerit, non impune abibit, & simul vtriusq; pœnas luet. Quis est, qui proximo suo secūdam iniuriam parcere velit, si primam ei condonauit? Profectò difficile reperie-

B tur, qui hoc agat. Ideircò diximus, quod iuxta charitatem nostram, *Se alargo mucho Sant Pedro, pero con todo quedo corto*, secundum charitate, quam Dominus postulat, habeamus. Et ideo ei ipse Dominus respōdit? Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies, vbi numerus determinatus pro indeterminato ponitur. Quod perinde est ac si diceret, debes iniuriam proximo tuo condonare, quotiescūque te offenderit. Ita sacri Apostoli fecere, & nos, vt idem faceremus, docuerunt.

2. Cor. 6 Atque hoc significat, quod ait D. Paulus, Cor nostrum dilatatum est, tāquam filiis

C dico, dilatamini & uos. Inquit S. Apostolus se suosque socios corda dilatata habere, non solum quia ipsa amicos, & inimicos capiebant, & erga omnes amplius in illis erat amor, verū etiam quia omnes iniurias capiebant. Tam amplum enim cor habebant, ut omnes sibi illatas iniurias libenter perferrēt, & eos, qui ipsos persequebantur, diligerent: in quo certe vera patiē-

B. Greg hom. 7. tia consistit, vt B. Gregorius egregie testatur, dicens: Patientia uera est, cum amas persecutorem tuum. Et de his omnib. sanctus Apostolus nos admonet, cum ait: Tāquā filiis dico, dilatamini & vos, & ut me-

D lius hoc nobis persuaderet, adiūxit paulo inferius, Vos enim estis templum Dei uiui, sicut dicit Deus, Quoniam inhabitabo in illis, & ero illorum Deus, & ipsi erūt mihi populus. O admirabilem dignitatē Christianæ gētis, siquidem illis Dominus pollicetur, se in ipsis tanquam in templo suo habitaturū. Si ergo huius summi Dei templa sumus oportet magnam in cordibus nostris amplitud nem habeamus. Sā-

Eze 40. ctus propheta Ezechiel refert, se quoddā permagnum ædificiū in montis cacumine ædificatum uidisse. Et ecce, inquit, murus forinsecus i circuitu domus undique. A Et vidisse ait, uirum, qui ædificium illud metiebatur, & in manu uiri calamus mensuræ sex cubitorum, & palmo, & mensus est latitudinem ædificii, calamo uno, altitudinemq; calamo uno. Hoc ædificium, & hæc domus Dei est iustus, qui domicilium suum ac fundamentum in monte alto habet: suam n. affectionem & uoluntatem in cœlo retinet. Tale est fundamentū hominis, qualis est affectio. Etenim qui affectionem suam in uoluptatib diuitiis, & bonis temporalib. sitam habet, ibi etiam suum fundamentum habet, qui autem in B Deo affectionem suā collocat, ibi & fundamentum eius est. Qui hanc domum circundat, est Christus Saluator noster, sicut propheta Isaias dicens: Saluator ponetur Isa. 26. in ea murus, & antemurale. Et quāuis ad literam hic sanctus uir de sancta Ecclesia loquatur, rectè tamen de quolibet iustorū intelligi potest. Mensura uero, qua hoc ædificium mēsuratur, est uirga sex cubitorum & unius palmi, per quam uita actiua, & contemplatiua significatur. Nam per sex cubitos uita actiua denotat, senarius enim numerus operationem, & laborem designat, siquidem sex dieb. omnia Deus C fecit, per septimum uero otium & trāquillitas intelligitur: die namque septima requieuit Deus ab omni opere, quod patrarat. Atque ita per septimum, qui est palmus, significatur uitæ contēplatiuæ quies & tranquillitas. Sed quæro quare sanctus ille uir septimum non fecit cubitum, sicut & sex priores? Certe ad insinuandū omnem adimpletionem uitæ actiuæ in hac vita futuram esse, in gloria enim nullę miseriæ nullæque sunt necessitates, quibus subuenire oporteat. Non est famelicus, qui satiari debeat, siquidem omnes saturati sunt, non est ægrotus, qui uisitandus sit, D quoniam omnes perpetuam habent salutem, &c. At vita contemplatiua, econtra est, hic enim incipitur, & in cælo perficitur. In nullo namque puro homine contemplatio in hoc sęculo perfecta fuit, quia (vt ait Apostolus.) Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad 1. Co. 13 faciem. Idcirco non per cubitum sed per palmum, qui nunquam ad cubiti magnitudinem accedit, significatur. Dū autem inquit S. Propheta ædificium in amplitu-

dine

A dine hanc mensuram habuisse, ostendit iustum debere cor amplum, & ad omnia misericordię opera tam spiritualia, quam corporalia exercenda paratissimum habere. Non solum autem in spiritualib. quæ (vt scitis) septem sunt, scilicet, docere, consulere, corrigere, consolari, sufferre, orare, & parcere, tantummodo se exercere debet, sed super omnia sanctam rerum diuinarum contemplationem assidue amplecti. Dum autem sanctus ille vir eandem mensuram in altitudine atque in latitudine ædificij reperit, insinuat tantam futuram esse gloriam, qua iustus in cælo fruetur, quanta fuerit charitas, quia in his sese B exercuit in hoc seculo. Et ideo Diuus Paulus ait, Tanquam filijs dico, Dilatamini & vos.

Cum igitur Dominus B Petro dixerit, debere proximo suo toties iniuriam condonare, quoties eum offenderit, ut eum, & nos omnes doceret obligationem, quam ad hoc faciendum habemus, immediate parabolam hanc proposuit, dicens *Simile est regnū cælorum homini Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta, &c* quæ sequuntur usque ad finē. Hic C homo Rex, qui rationem a seruis suis exigit, non dubiū, quin ille sit, qui (vt D Ioānes ait) habet in ueste, & in fæmore suo Apo.19 scriptum: Rex regum, & Dominus dominantium, qui constitutus est a Deo iudex Act.10. viuorum & mortuorum, ut ait B. Petrus. Huius autē Regis serui homines sumus, quibus hoc seruitutis nomen magis etiā quam ipsis Angelis quadrat: illi namque creationis iure, nos vero, & creationis, & redemptionis titulo eius serui sumus. Rationis vero exigendæ tempus extremi iu- 2. Cor. 5 dicij dies est, in quo (vt Apostolus inquit) D oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi, ut referat unusquisque pro- Eccl. 12 pria corporis, prout gessit, siue bonum, siue malum. Qua quidem sententia Salomō longam illam rerum expetendarū disputationem integro uolumine absolutā conclusit Ecclesiastes dicēs: Cuncta, quæ fiūt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum fuerit, siue malum. In qua quidem ratione exigenda cum multa improbis formidabilia sint, ira certe iudicis Apoc. 6 illato improbis terrori erit, ut quemadmodum B. Ioannes ait, ingredia tur in speluncas, & in petras montium, & dicant mon- A tibus, & petris: Cadite super nos, & abscōdite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira agni, quoniā uenit dies magnus iræ ipsorum, & quis poterit stare? Iram autem agni appellat, ut indicet talem eius diei iram futuram, qualis eius mansuetudo antea præcessit. Sicut ergo eius mansuetudo fuit supra omnem modum, (quādo a seruis, & pro seruis Dominus maiestatis colaphis cædi sustinuit,) ita supra omne quod cogitari potest, illius tunc ira desæuiet, quando quos tantopere dilexit, & tam caro pretio redemit, tam diro supplicio mulctabit. Qualis quæso esset erga B filium matris furor, si ipsa illum manib. Simile. correptum in ingentem ignis pyrā flammis absumendum proijceret? Cum ergo nos p[i]ssimus ille agnus plusquam materna charitate dilexerit, quos tantis in etiāce doloribus parturiuit, qualis ille furor æstimandus est, quādo quos ita parturijt, vltricibus flammis perpetuo cruciandos committet? Hanc porro iram non solum pectore concipiet, sed ipso etiam vultu demonstrabit, quæ res tanto improbis terrori erit, ut B. Chrysostomus satius esse dicat, decem millia fulgura sustinere, quam faciem illam mansuetam videre a nobis C auersam. At hunc terrorem iusti non habebunt, quin potius maximo cum solatio & securitate erunt. Atque ita S Dauid lo- Psal. 93. quens, qualiter Deus nūquam Ecclesiam suam & iustos, qui in ea sunt, desereret, inquit. Quia non repellet Dñs plebem suā, & hæreditatē suam non derelinquet, quoadusque iustitia cōuertatur in iudicium, & qui iuxta illam? omnes, qui recto sunt corde. Populus & hæreditas Dei est sacrosancta Ecclesia pretioso Iesu Christi Redemptoris nostri sanguine redempta, quā ipse non deseret quoadusque iustitia conuertatur in iudicium extremum, unicui- D que quod meruerit, tribuens. Vbi al a translatio habet: Quoadusq; in iustitiam conuertatur iudicium idest, Quousque id quod iudicatū fuerit, executioni mandetur, Deo ipso unicuiq; quod meruerit, tribuente. Et qui erunt iuxta illā iustitiam, qui illam secure expectare poterunt? Omnes certe, qui recto sunt corde. Contendamus, ergo fratres, & omni cura studeamus corda recta habere, & in illa die nos ipsos in magna cōfusione nō videbimus.

Et

A *Et cum cæpisset rationem ponere, oblatus est ei unus qui debebat decem millia talen-*
B. Greg. *torum.* B. Greg. D. Hieron. ac B. August. in
B. Hier. quiunt, hunc hoiem sic tanto debito op-
sup huc pressum esse peccatorem in peccato mor-
locum. tali existẽtem. Peccatum.n. mortale voca-
D. Aug. tur debitum ab effectu, nõ ꝙ essentialiter
li. d ver. sit debitum, sed quia nos debitores facit,
domini. & hæc est figura in sacra pagina nimis vsi
Rom. 8. tata, ob cuius ignorantiã quamplurimi er
rant. Figura vero hæc dr̃ synecdoche, qñ,
scilicet, pars pro toto accipitur, uel totũ ꝑ
parte, uel effectus pro causa aut cã pro ef-
fectu, vt in epist. ad Rom. ait B. Apost. Spi
B ritus postulat pro nobis gemitib. inenar-
rabilib. Nunquid Spũs sanctus aliquem su
periorem habet, a quo postulet? & cũ sum-
ma lætitia sit, in eo gemitus, & ploratus es
se potest? Respondeo, hic accipi causam ꝑ
effectu, dicitur.n. spũs postulare ꝑ nobis,
quia postulare nos facit gemit b. inenarra
Act. 1. bilib. Et in Actib. Apostolorum de Iuda
sic scriptum est: Hic possedit agrum de
mercede iniquitatis. Qñ ager ille emptus
fuit, iam impius Iudas mortuus erat, quo
ergo illum possedit? Dicitur illum posse-
disse, quoniam possidere fecit, nisi enim il
le fuisset, ager non emptus esset. Sit igitur
C regula tenenda: quotiescunque Deus in sa
cra scriptura humano more loquitur, &
dicit ea, quæ ei conuenire non possunt, cũ
hac figura intelligenda sunt, ut uidere est
Isa. 66. apud S. Isaiam. Super quem, inquit, requie
scet spiritus meus, nisi super humilem?
Deus super humilem non requiescit, sed
requiescere dicitur, quoniam ipsum reque-
scere facit, & quietum reddit, ne a fluctib.
mundi rapiatur. Ita in proposito peccatũ
appellatur debitum, eo quod peccatorem
æternæ pœnæ debitorem reddit, in pecca-
to.n. est auersio a Deo, & quia peccator fa-
ciem affectionis suæ auertit a Deo, ipse
D Deus faciem suam ab eo auertit, ne ipsum
amplius uideat, & hæc est pœna damni. Et
quia inordinate ipse peccator se ad creatu
ras vertit, vult Deus, vt creaturæ illum in
æternum torqueant, & hæc vocatur pæna
Scot. in 4. sensus. Atq; ita q̃rens subtilis Scotus, quid
d. 14. sit, quod in animã remanet postquam pec
catum mortale commissum est, videt post
peccatum remanere obligationem pænæ
D. Th. 1. æternæ. Et D. Thomas inquit remanere
2. q. 86. quandã in anima maculã & turpitudinẽ.
art. 2. Ne aũt cogitetis, verbũ hoc, obligationẽ

ad pœnam, esse denuo inuentum, audite in A
Actib. Apostolorum B. Petrũ cuidam pec Act. 8
catori sic dicentẽ: In felle amaritudinis, &
obligatione peccati uideo te esse. Hinc &
intelligetis illa diuini psalmographi ver- Psal. 114
ba. s. Declinantes aũt, hic sistendum est, In
obligationes adducet Dñs cum operanti-
bus iniquitatem. In hoc loco (vt erudite
Cassiodorus explicat) duo peccatorum ge Cassiod.
nera denotantur. Est n. peccatum cõmis- sup. ps.
sionis. i. operari positiue malum, aliud est
peccatum omissionis. Eos autem qui hoc
sm̃ genus peccatorum committunt, S Da-
uid, uocat declinantes, quoniam a regula
boni deuiant, & inquit eos, qui benefacere B
omisserunt, cum possint, æternam esse pæ
nam subituros, sicut illos, qui malum exer
cuerunt: vtrosque.n. Dñs inferni supplicis
puniet. Ideo sic ordinanda est litera, Decli
nantes. s. per omissionem, adducet Dñs cũ
operantib. iniquitatem. In obligationes. i.
vtrique. s. perpetrantes peccatum commis
sionis, & omissionis ad pænam æternam
remanent obligati. Nõ solum autem pec-
catum dicitur debitum; sed etiam debitũ
maximum, & ideo Dñs de hoc debitore Budæus
ait, *Qui debebat ei decem millia talento-* in suis an
rum. Gulielmus Budæus in suis annotatio not.
nib. inquit, talentũ esse sexcentos aureos, C
atque ita decem millia talenta esse, *(Seys milliones de ducados.)* Peccatum uero le-
thale dicitur tam magnum debitum eo ꝙ
nullus per se solũ illud soluere potest, imo
dicitur debitum infinitum, quia est infini
tæ malitiæ obiectiue, & quia est destru-
ctiuum gratiæ, quæ includit in se precium
vitæ Christi, de quo B. Paulus ait, Empti 1. Cor. 6
enim estis precio magno. Quapropter e q̃s
simum est, nos magnificare Dei gratiam,
siquidem in ea thesaurus uitę & mortis Ie-
su Christi, qui est infiniti ualoris, inuolui-
tur. Hinc intelligetis, uos, cum peccatum
aliquod mortale committitis, non solum
dignos esse ut puniamini tanquam trans- D
gressores mandatorum Dei, & offensores
diuinæ maiestatis; sed tanquã diuini eius
thesauri ac pretiosissimi sanguinis & san-
ctissimæ gratiæ dissipatores. Quocirca q̃-
to maiores gratias, & fauores accepistis,
tanto grauius est peccatũ, quod perpetra-
tis. Et hinc intelligetis etiã illa uerba pro-
phetæ Isaiæ. Nouissimo aggrauata est uia Isa. 9.
maris Galilęæ Gentium. Terram Generas
ser, Caphatnaum, & Betsaida hic S. Pro-

A phera uiam maris appellat, eo quod inde in Tyrú munitissimam urbé nauigari solebat, quæ, quoniam maritima erat, a sancto propheta mare uocatur. Atque has duas urbes, quæ in prouincia Galilææ erát, nouissima culpa aggrauatas esse, idest, (*Soles hazes nueuo cargo.*) Et peccata eorum esse grauissima propter multitudinem miraculorum, quæ Christus Redemptor noster in illis edidit, quibus noua obligatio eis, vt boni essent, oriebatur. Huc spectat, id qđ idem Dominus de ijs duabus ciuitatib. dixit: Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro, & Sydone factæ essent uirtutes, quæ factæ sút in uobis, olim in cilicio, & cinere pœniteńtiam egissent. Verútamé dico uobis, Tyro & Sidoni remissius erit in die iudicij quam uob s. Ecce ig.r qualiter summa Veritas affirmat, peccata illarum vrbium grauiora esse propter maiores fauores, quos a diuina liberalitate acceperant. Vnde sequitur, neminé debere seipsum iactare eo ꝙ plura a Dño siue spiritualia, siue corporalia beneficia receperit, qum potius se submittere, & humiliare debet, cum tot tantisque oneribus se oneratum conspexerit. Cum enim quis de ingenio, de uiribus, de pulchritudine, (Mat. 11) (B)

C de nobilitate, de diuitijs tam spiritualib. quam corporalibus gloriatur, perinde est ac si diceret, plurima debita, quæ soluere non possum debeo. Nam (vt ait D. Paulus.) Quid habes, quod non accepisti? Omnia, quæ habes, a Deo sunt, & ea illa debes, nec soluere potes: igitur insania est magna, te laudare, & cum ita oneratus sis, te de acceptis beneficiis iactare. Peccatum ét dicitur infinita malitia, quia quantum ex se est, est contristatiuum, & expulsiuum Dei. Contristatiuum, quia si Deus tristitię esset capax peccatum in eo tristitiam infinitam efficeret. Tanto enim quis odit, & (1. Cor. 3)

D tantam tristitiam accipit propter offensam, & iniuriam sibi illatam, quantus est amor, quo se diligit, & cum Deus se infinito amore diligat, infinita, si capax esset, tristitia afficeretur cum ab hominibus offenditur. Atque ita quádo Apostolus inquit, Nolite contristari Spiritum sanctum Dei non est intelligendum, Spiritum sanctum tristitiam accipere, sed vult dicere: Non peccetis, qm̃ peccatum quantum ex se est, est contristatiuum Spiritus sancti, & si ipse tristitiam non accipit, ideo est, quia ipsius capax non est. Est etiam peccatum expulsiuum Dei, nam quantum ex se est, ipsum Deum ab anima expellit. Si autem quis sic obiiciat, cum Deus sit infinitæ potentiæ, quomodo potest eum peccatum expellere? ad hoc subtilis Scotus respondet, dicens, quod gratia expellitur per peccatum non formaliter, nec effectiue sed demeritorie: nulla enim uis est, quæ possit Deum effectiue expellere, licet demeritorie sic. Et hoc est, ut dici solet, Non dicam tibi, (*Que te vayas, pero yo te hare obras pordon de te vayas,*) Constitués Patriarcha Iacob é domo soceri sui Laban discedere dedit pro causa huius discessus dicés uxoribus suis: Video faciem Patris uestri, quod non sit erga me sicut heri & nudius tertius, hoc est, *No le veo buem rostro.*) Et ideo ab eius domo discedere uolo: hinc enim iudico cor eius non esse rectum erga me., Nam (vt in Ecclesiastico dicitur) Cor hominis immutat faciéillius, siue in bona, siue in mala. Hæc est etiam causa, ob quá Deus ab anima peccatoris discedit, videlicet, (*Porque no le muestra buena cara, ni tiene para el buen coracon.*) O miser peccator, attéde quid agas, licet enim Deo nó dicas, vt a te discedat, (*Hazes le obras con que el se vaya:*) Peccata tua demeritorie illum a te expellunt; animaduerte qualis anima tua remanebit, ab ea tanto bono discedente. Quid obsecro vrbs magna, & opulentissima appareret, si eam omnes ciues eius desererent? qui timor, & qui horror esset, eam sic desertam uidere? Deus cum in anima est, & Angeli eius circumcirca, instar vrbis opulentissimæ est, quo decedente, ipsa tam deserta remanet, ut si homo eam intueri posset, horrore & timore perculsus perhorresceret, & a seipso fugeret. Itaque his omnibus de causis peccatum debitum maximum appellatur, & ideo Dominus illud per summam decem millium talentorum significauit. (Ephe. 4.) (A) (Scot. in 2. d. 37.) (Gen. 31) (B) (Eccl. 13) (C) (Simile.) (D)

Est autẽ maxime notandum, hunc seruum debitú hoc regi solummodo debuisse, atq; ita cum ab eo petit, ut expectaret, (idest, *Quando le pedia espera*) Et dixit, *Omnia reddam tibi.* Mirabile profecto, si seruus hic debito oppressus peccator est, ergo peccator nunq̃ contra suú proximú delinquit, & omnia peccata contra Deum sunt? Ad hoc respondeo, in operib nostris non tm̃ esse considerandum bonum vel malum,

A malum, quod proximis facimus, quantũ attendendum est seruitium, uel iniuria, q̃ Deo irrogamus. Cum enim pauperem in ... uis, aut illũ cibas, uel ægritudinẽ eius curas &c. nõ tantũ attendendũ est ad illam necessitatem, qua fratri tuo subuenis. q̃tum ad uoluntatem Dei qui tibi pçepit, ut hoc pro eius amore facias. Sic cũ peccatũ cõmittis, non tantũ considerare debes malum, quod proximo infers, quantum ad obedientiam Dei & transgressionem diuinorum mandatorum. Atq; ita S. Dauid

Psal. 50. cũ vxorẽ fidelissimi famuli sui Vriæ violasset, ipsumque interfici iussisset, postulans a Dño veniam, inquit: Tibi soli peccaui; B cum etiam alios offendisset. Quod ideo fecit, quia licet iniuria & iniustitia, q̃ aduersus illos uiram & uxorẽ commisit, magna fuerit, tamen respectu iniuriæ, quam Domino fecit, ea omnia fere nihil erãt. Et ob hoc asserunt Theologi auersionem a Deo in peccato cum maiori supplicio, videlicet pœna damni puniendam esse, q̃ conuersionem ad creaturas, quæ pæna sensus punienda est. Hoc etiam uerbum, Tibi soli peccaui, plus manifestauit metum, quem rex sanctus habebat, se a Deo puniendum esse, eo quod vnum, qui solus est Deus, offenderet. Nã si ut Romani Ethnici existimabant, plurimi essent dij, ille, qui C vnum illorum offenderet, si alios tamen placatos & amicos habebat, posset ad illos recurrere, sed cum unus duntaxat Deus existat, si hunc amittis, illum offendendo, non est alius, ad quem confugias. Et hic est uerus ac legitimus sensus illorũ

Iacob. 2 verborum Diui Iacobi. Quicumq; aũt totã legem seruauerit, offendat aũt in uno, factus est omnium reus. Et subiunxit statim Apostolus singularem rationem, inquiẽs: Qui enim dixit: Non mœchaberis, dixit, & non occides, quia si non mœchaberis, D occidis autem, factus es transgressor legis. Quod perinde est ac si diceret. Attende, ô homo, Deum tuum ne in pũcto quidem legis offendas, unum etenim tantummodo Deum habes, quem si læseris, non est alius, ad quem placatum possis confugere. Si sicut decem sunt legis præcepta, essent & decem dij, licet vnum confringeres, uel duo, aut tria, & Deos illorum, præceptorum offenderes, adhuc tamen alij placati remanerent. Sed cum Deus, qui vnum præceptum dedit, dedit & omnia alia, quoniam vnus solus est Deus: sicuti A si essent decem dij & decem præcepta, si omnia decem confringeres, nullum Deũ ad quem confugere, placatum haberes: sic modo, si unum tantummodo præceptum non seruas, remanes, ut antea remaneres, si omnia decem confringeres, non habens aliquem Deum placatum, cum unus tantum si Deus, qui omnia decem præcepta seruare iubet. Idcirco ait S. Apostolus, offendat autem in uno, factus est omnium reus. Quapropter o peccator uide quid agas, quando peccas ad- B uersus unum Deum qui infinita potentia & sola uoluntate hanc mundi machinam fabricatus est. Quod si res facilius dissoluũtur, quam fiunt, & ipse Deus tam facile totum mundum ex nihilo creauit, vide quanto facilius te euertere & annihilare poterit, qui fere nihil es respectu totius mundi. Et si unum solummodo peccatum tam magnum debitum est, miser ille, qui plurima & atrocia perpetrauit, quomodo dormire potest, quomodo ridere, quomodo manducare, cum tantis C sit oneribus oppressus? O insane, insane, Deus te faciat resipiscere, & te a pestifero somno suscitet. Narrat Macrobius fuisse Macro. in Satur nalibus Romæ quendam equitem, qui cum multis debitis oppressus esset, adeo incuriosus & maximo cum gaudio ac uoluptate viuebat. Facta autem post mortem eius de bonis ipsi⁹ auctione, id est, *(Almoneda)*. Traianus Imperator famulo suo iussit, ut stragulum seu culcitram ueterem, in qua eques ille dormiebat, sibi emeret. Cui famulus, Nunquid, ait, imperator potentissime & mundi monarcha in culcitra veteri, & ab alio trita dormies? Ita profecto, respondit Imperator, siquidem eques ille D cum tanto ære alieno oppressus esset, tam lætus & contentus uiuebat, non dubium est culcitram illam uirtutẽ aliquã ad obliuionem generandam habere. Hoc prudẽs Imperator dicebat, illũ hominem deridẽs qui cũ tãtis debitis oneratus esset, ita bꝛiose uiuebat ac si nullum haberet. O infoelices nos, quę culcitra nos cooperit, & in nobis tantam obliuionem efficit, siquidẽ cum tot scelera & peccata cõmisimus, ac tantis debitis onerati sumus, ita ridemus gaudemus, & tanta incuria uiuimus, ac si quidquid sacrosanctum Euãgelium docet, ridiculum & mendaciũ esset.

A Sine dubio malicia nostra culcitra est, quæ nos contegit, & in nobis tantum malum efficit. Quod si imperator equitem illum deridebat, quanto maiori cum ratione dæmones nos deridere, & ludibrio habere possunt, cum nos ita oblitos in re tam graui ac tanti ponderis aspiciant.

Oblatus est ei vnus, q debebat decem millia talenta. O rem admirandam. Mirum sane videtur, q cum Christus Iesus Rex ac Dñs sit vniuersalis totius mūdi, qui ponit cum seruis suis rationem, quomodo non pluquā vnū debitores habet? Nōne S. Da- Psal. 13. uid inquit, Dñs de cælo prospexit super fi- B lios hominum, ut uideat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum? Ita uerum est. Nam sicut in grāmatica, cum pueri docentur per casus declinant, qui sūt nominatiuus, genitiuus, datiuus, accusatiuus, uocatiuus, & ablatiuus, si peccatores declinant, & per diuersa peccata a diuina lege deuiant, quę quidem conuenientissime casus appellari possunt, siquidem peccata mortalia sunt ipsius animę casus, Magister autem huius execrandæ grammaticæ diabolus fuit, qui homines docuit a diuina lege hoc modo declinare. Quidam C enim per nominatiuum declinant, & hi superbi & inanes sunt qui inaniter se iactāt a nobilissima Guzmanorum, uel Mariquorum &c. origine ortum trahere. De quibus merito illud Psalmi dici potest: uocauerunt nomina sua in terris suis. Et Psal. 48. hac superbia inflati, proximos suos ita cōtemnunt, ac si non essent homines. Alij p genitiuum declinant, hi sunt, qui ut filios suos diuites ac potentes in officijs & dignitatibus Reipublicæ post mortem suam relinquant, multa & grauissima scelera committūt. Alij per datiuum declināt, hi sunt, D qui munera offerentes iustitiæ ministros corrūpunt, ut uidelicet iniuste eis faueant. Per hunc etiam casum declinant illi, qui muneribus & donis honestas fœminas & pauperes virgines peruertunt, ut sic ipsæ honorem suum amittant & suis turpissimis appetitibus satisfaciant. Alij per accusatiuum declinant, hi sunt, qui proximos suos falso de aliquibus criminibus accusant, & eos suis execrandis linguis ignominiæ notāt. Alij per uocatiuum declinant: hi sunt qui grauia scelera perpetrātes nomina ipsorum mutant, uidelicet, pi- A gritiam vocant recreationem, turpitudinem sensualem fragilitatem humanam: superbiam, honoris æstimationem: iram cholerant: murmurationem zelum, murmuratores vero zelantes. Alij denique per ablatiuum declinant: hi sunt omnes, qui artificia & inuentiones quærunt, ut iniuste proximos suos diuitijs & facultatibus priuent. Deus nos, o fratres, a tā maledicta gramatica liberet. Cum igitur ita sit quod tam multi peccatores in mundo existant, B quare Dominus in præsentiam ait. *Oblatus est ei vnus?* Respondeo, Dominum hic vnius tantum mentionem facere ad significandum: q licet peccatores pene innumerabiles sint, tamen diuinus iudex a quolibet illorum tam seueram exiget rationem ac si non esset in mundo alius quam ille solus. Non igitur peccator dicat. Siquidem debitores plurimi futuri sunt, (*Muchas cosas passaran alli por alto, al tomar de la cuenta*) Nam quilibet tam arctā ratio- Eccl. 3. nem reddet, ac si unus solus debitor esset. Quis igitur tam ferreus est, qui hæc audiens, non expauescat? Quis tam amens, qui statim non incipiat seuerum Dei iudi- C cium pertimescere, & se ad illud preparare? De iusto in Ecclesiastico dicitur. Qui diligit Dñm, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Si est amicus Dei, pro quibus peccatis deprecabitur? Pro iam condonatis Nam iustus si semel in peccatum lapsus est, nunquam illud dolere desinit, & quāuis Deus ipsius iam oblitus fuerit, ille tamen semper ipsum præsens & in memoria retinet, & de eo semper ueniam postulat, quo sancto exercitio se ab alijs abstinet. Hoc ei prouenit ex eo, quia quo ma- Baruc. 6 gis diligit Deum, tanto magis ipsū per. timescit. Vnde manifeste ostenditur, quan- D tum bonum sit, Deum timere. Agens Propheta Baruch de idolis, & quomodo hominibus, nec obesse, nec nocere possunt, inquit; Vnde uobis notum sit, quia nō sunt dij, non ergo reuereamini eos. Vbi alia trāslatio habet. Non ergo timueritis eos, & sic est ēt in cōtextu Græco. In quo significatur, in modo loquendi & in phrasi prophetarū idē esse reuereri, q timere, atq. ita timere Deum, est ipsum venerari. Quod si iusti postquam de suis peccatis maxime pænituerunt, seuerum Dei iudicium ita pertimescunt, quanto maiori ratione peccatores,

A patores, qui sceleribus pleni nunquam pœnitentiam egerūt, perhorrescere debent. Cum B. Petrus Pater Agathō inter Aegypti patres celeberrimus in extremo vitæ agone constitutus, timere ualde cœpisset & ab eo discipuli timoris causam quærerent, (quē sciebant innocētissime uixisse) respondit. Longe alia sunt filij iudicia hominum & iudicia Dei, est enim uita quæ uidetur homini recta, nouissima autē eius ducunt ad mortem. Hinc etiam Regius
Ps. 129. Propheta ait: Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Non
B. Aug. ait, Ego non sustinebo, (vt B. August. hoc
B loco adnotauit) sed quis, licet pius & iustus sit, sustinere poterit? væ n. laudabili et uitæ, si remotā pietate iudicetur. Quare ergo tu, o peccator, non pertimescis id quod sancti timuerūt? Finis, quē cœlestis magister Iesus Christus habuit, cum hanc horribilem parabolā & alias similes proposuit, fuit, ut homines timorem conciperent, & per illū ad agendā pœnitentiā
Simile. excitarentur, & a peccatis in posterum abstinerent. Quemadmodū uenenum ubi primum ad cor accedit, statim & non antea necat, sic peccatum non interficit, quousque ad cōsensum uolūtatis perueniat. Et
C hinc oritur, quod fient animalia, quæ uenas angustas habent, cū ueneno nō facile pereunt, qm̄ uirus locum nō inuenit, quo ad cor fluere queat; quæ autem uenas amplas sortita fuere, facilius cū ueneno moriuntur, sic qui conscientiā angustam propter diuinū timorem habent, difficulter cum
Simile. peccati ueneno moriuntur, qm̄ coarctatio conscientiæ illud ad consensum uolūtatis accedere non sinit, qui uero ampla sunt cōscientia, & absque timore, facile cum hoc ueneno pereunt, qm̄ illud ad uoluntatis consensum accedere permittunt. Idcirco Christus Redemptor noster tot
D artes & inuentiones quæsiuit, ut in cordibus humanis diuinus timor regnaret.

Cum autem non haberet, unde redderet, iussit eum Dominus eius uenūdari, & uxorem eius, & filios & omnia quæ habebat, & reddi. O stupendam & ualde mirandā illum Dei iustitiam. Merito dictum est, horrendum esse incidere in manus Dei uiuentis. Quorsum, ô æterne Deus, siquidem iubes huius hominis filios diuendi, imperas etiam uxorē ipsius uenundari? Quid mulier uetula ualebat? Quis pro illa aliquid pretij reddere uolet? Sine dubio maioris A erant pretij, & æstimationis olim mulieres, quam nunc sunt, atque ita legimus homines, fœminas, quas uxores ducere uolebant, emisse. De Patriarcha Iacob inquit Gen. 29 sacra Scriptura: Seruiuit ergo Iacob septē annis, & statim inferius alijs septem annis pro eadem seruisse refertur, nunc autē parentes, ut illas in matrimonium collocēt, nummos præbēt, & uix homines illis se sociare uolunt, tam multas enim expensas faciunt, ut thesauro magno opus sit ad earū pompas ac uanitates sustentandas. Nihilominus tamen Dominus, ut existimo, de his corporalibus uenditionibus non loqu- B tur, sed uoluit in hoc significare, quod nō solum peccator, sed omnes eius complices & coadiutores, si pœnitentiā non egerint, cum ipso in æternis flammis cruciabūtur. Si uetula gallinam cum pullis habens, & Simile. videns miluum super illos uolitātem, pertimescens, ne aliquem illorum unguibus raperet, eos omnes simul cum gallina funiculo ligaret, ipsa autem terga uertente, miluus descenderet, & unguibus funiculū illum prehenderet, & attraheret, certū est, quod siquidem mater cum filiis una uinctæ erant, miluus omnes simul arriperet. In hunc modum, si uir & uxor filij ac fa- C muli eius unius criminis participes sunt, & omnes eodem peccati fune ligati, omnes absque dubio, si pœnitentiam nō egerint, ab impij Sathanæ unguibus rapientur. Diuitiæ per usuram, & cū peccato cōparatæ sunt uelut funes ligantes eos omnes, qui ipsas tangunt, & ipsis fruuntur, et sicut oēs in eadem culpa sunt, oēs eadem pœna punietur. Narrat Cæsarius quod ægro- Cæsar. tās quidam magnus peccator, iussit uocari scribam et ab eo petijt, ut testamētum, eo ordine, quo ipse disponeret, scriberet. Scriba autem eō obtemperante illi, sic orsus est, Mādo, ut hæc anima mea, qm̄ creatorem D suū offendit, a diabolis in æternas flāmas cruicianda eripiatur. Item mando, ut uxor mea, qm̄ scelera mea nuquam impediuit, quin potius furtis meis, & latrocinijs gaudebat, quibus postea abundantius uiueret & haberet, quo melius se comporneret, & ornaret, uolo inquam ut a diabolis rapiatur. Item quia filij mei contendebant, ut ego plurimis uersutiis, et technis multo ære alieno me opprimens irretirer, ut postea plures eis diuitiæ, et facultates re-

A manerent, mando ut à diabolis etiam rapiantur. Item mando, ut pater confessor, quoniã crimina mea dissimulabat, neque ab iniustitiis, & latrociniis absoluebat, a diabolis etiam rapiatur. Et finito testamẽto, omnes iusto Dei iudicio a dæmonibus sublati fuerunt, quoniam hoc supplicio digni erant. S. Prophetam Ezechielem Deus (Eze. 29.) sic allocutus fuisse legitur; Fili hominis, pone faciem tuam contra Pharaonem Regem Ægypti; & prophetabis de eo uniuersa, loquere, & dices. Hæc dicit Dñs. Deus. Ecce ego ad te Pharao Rex Aegypti draco magne, qui cubas in medio fluminum B tuorũ & dicis. Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. Et ponam frænum in maxillis tuis, & agglutinabo pisces fluminũ tuorum squamis tuis, & extraham te de medio fluminum tuorum, & proijciam te in desertum, & omnes pisces fluminis tui, bestiis terræ, & uolatilibus cæli dedi te ad deuorandum. (*O sancta Maria Señora*) & q̃ aperte nobis hic spiritus sanctus ostẽdit, eos peccatores, qui eodẽ peccato cooperantur, eadem pæna esse puniendos, siquidem non solũ Pharaonem punit, qui superbia inflatus, non recognoscebat a diuina manu accepisse, quin potius magni- C tudinem suam & potestatẽ suæ industriæ tribuebat, uerum etiam inquit, se eodem supplicio esse puniturũ eos omnes pisces, qui in circuitu eius enatabant, in eiusdem uoluptatibus, & sceleribus cum Pharaone immersi. Isti omnes eius sequaces erãt, qui in cunctis flagitiis ei fauebant. O diues auare, & superbe quam merito tibi dicere possumus, Draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, & dicis. Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. Quare instar draconis cupiditate inflammatus, te ipsum in flumine uoluptatum, & bonorũ huius seculi immergens, & omnia ea bo- D na, quæ possides, tuæ diligentiæ tribuis, & conglutinasti tibi omnes pisces, uidelicet, filios tuos fautores, & familiares, tuorum scelerum participes effectos. Tibi ergo, & illis omnibus Deus frænum mortis iniiciet, & uos in horribile desertum, scilicet infernum detrudet, ubi infernales illæ bestiæ crudelissime uos deuorabunt. Te filii tui, uxor tua & omnes qui tibi in scelerib. fauebant, comitabuntur. Quapropter uos per immensam Dei charitatem obsecro, ut, siquidem nunc per tempus licet, a ve-

stris malis pænitentiam agentes, hanc op A portunitatem arripiatis; & flagitia deponere curetis.

Procidens autem seruus ille, rogabat eũ, dicens, Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ex his uerbis infertur Dñm in præsentiarum non loqui de uniuersali iudicio, nec de particulari ratione, quam quisque statim post mortem suam redditurus est, ibi n. nulla erit uenia aut appellatio, sed loqui de quodam iudicio, quod in hac uita inter Deum, & animam peccatricem celebrari solet, quando ipsa sua grauissima peccata cognoscens se coram diuino conspectu repræsentat, consideratque B iam ad æterna supplicia in superno tribunali diuinæ maiestatis esse damnatam. Atque ita pro eo qđ nos in psalmo legimus, (Psal. 66.) Quoniam iudicas populos in æquitate, in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur. Quoniam iudicabis populos in æquitate. Vbi aperte insinuatur, ꝙ easdem gentes, quas Deus in hora mortis earum iudicaturus est, ipsas nunc de præsenti iudicat. Hoc est unum ex horribilibus, quæ in hoc seculo cogitare possumus, scilicet, omnes, qui mortaliter aliquando deliquimus per certitudinem fidei, quam habemus, scimus nos iam ad æterna inferno C rum supplicia damnatos fuisse, nescimus autem an hæc sententia commutata & reuocata sit, quamuis enim crimina nostra confessi fuimus, & diuina sacramenta accepimus, adhuc tamen ignoramus an illa digne suscepimus. Quo igitur timore, & qua cordis amaritudine eum, qui hoc credit, uiuere oportet? Illi uero, qui i actu in peccato mortali sunt, sine dubio plus omnibus timere, & perhorrescere debent. S. Propheta Zacharias sic ait. Leuaui ocu (Zach. 2.) los meos, & uidi, & ecce uir, & i manu eius funiculum mensorum. Vtinam sic leuaremus oculos nostros, & uideremus, quo pa D cto Deus habet in manu funiculum, & metiatur opera nostra, vt cũ impleta fuerit mensura illa, qua ipse constituit nos expectare, tunc puniat. Idcirco sanctus Hieremias ait. Vlulate pastores, & clamate, (Iere. 25.) aspergite uos cinere optimates gregis, quia cõpleti sunt dies uestri, ut interficiamini. Ad hanc rationem nos Deus per diuinas inspirationes, per uoces prędicatorum, per sanctam librorum lectionem, per labores, & infortunia uocat. Ictericia ęgritudo est, (Simile.)

quæ

A quæ licet illa laboranti alicuius molestiæ
& afflictionis causa sit, tamen qui illā pa-
titur, facile ipsam non curaret, nisi faciēs
& oculi eius signum ostenderet, nam illos
pallidos reddit, ita ut illi, qui ipsos sic pal-
lidos uidēt, statim dicant, Tu domine ple-
nus iecteritia es, qm̄ faciem, & oculos palli-
dos habes, & nisi ei medicinam adhibue-
ris, facile ea ægritudo aliam corruptione
attrahet, & morieris, & sic illa admonitio
ne ægrotus remedium quærit, antequām
malum ultra progrediatur. In hūc modū
Deus permittit, ut peccata a quē aliqui se-
creto perpetrarūt, (*Les salgan al rostro*) &
B publicentur, ut cum se ignominia & infa-
mia ita notatos uiderint, seipsos confun-
dentes conuertantur, si ueram agant pæ-
nitentiam. Cognoscens ergo peccator in-
gens debitum, quod Domino debet, se co-
ram clementissimis eius oculis prosternat,
& ab eo remedium profundissima humili-
tate postulet, non seipsum excusans, quin
potius maximo cordis sui dolore accusās.
B. Aug. Nam (ut inquit B. Aug.) si Adam seipsum
ser. 19. a culpa nō excusasset, dicens, Mulier quam
dedisti mihi, decepit me, nunquam Deus
ipsum a terrestri paradyso eiecisset. Cuidā
4. Re. 4. uiduę propheta Eliseus consuluit, ut parū
C olei, q̄ habebat, in uasa mitteret, & illud
uenderet; & sic filios suos a seruitute, in
qua illos creditores eius ponere uolebant,
redimere. Sic tu, o peccator, facito. Offer
aliquot pietatis opera, quæ cum pauperi-
bus, qui sunt uasa uacua exercere debes,
ac tandem lacrymas contritionis profun-
de, ipsasq; in illa uacua uasa, uidelicet, uul-
nera Christi Saluatoris nostri proiice, eas
æterno patri offerens, quibus ipsum sine
dubio placabis. Animaduerte qualiter
postquā seruus ille dixit, *Patientiam habe
in me, misertus Dominus illius dimisit eū &
D debitum dimisit ei*. O benedictus sis talis
Deus, glorificatus tam clemens Dominus
te omnes, o superne Rex, Hierarchiæ cœle-
stes collaudent, qui sic peccatorū misere-
ris, ut plus quam a te postulant, eis conce-
das. Seruus huic solummodo petebat, ut eū
pro debito expectares, tu uero omne illud
ei remisisti. Sic latro in cruce tantum ob-
secrabat Dicens, Domine memento mei,
& (ut B. Augustinus perpendit) singulare
beneficium reputaret si Dominus sibi pec-
cata quo ad culpam condonaret, & hoc
erat quod deprecabatur, sed liberalissimus
reparator multo plus ei largitus est dicens
Amen dico tibi, hodie mecum eris in pa-
radyso. O quā benemerito S. Apost. dixit,
Deus autem, qui diues est in misericordia;
Quid ais Apostole sancte? In quo non est
diues Deus? Certe diues est in sapientia, Lucæ. 1
& in potentia, & in scientia, & in infinitis
pfectionibus: cur ergo de sola misericor-
dia eius mentionem fecisti? Ad hoc respō-
dit B. Bernardus, dicens. Laudo Domine
tuam mirabilem sapientiā, magnifico tuā
omnipotentiam; sed misericordia miseris
sapit dulcius, & q a B. Paulus post tot de-
bita patrata misericordiam Dei cōsequu- B
tus est, quod dulcior ei uidetur, hoc mo-
dis omnibus in Deo peculiariter lauda,
uocans eū diuitē in misericordia. Sed ani-
maduerte, o peccator, sacratissimā virginē
Mariam huius altissimi Dei matrem dixis-
se: Misericordia eius a progenie in proge-
nies timentibus eum, qm̄ hi solummodo
ab illa efficaciter utilitatem educere uolūt. Ephe. 2.
Si flumen abundantissimum præter labe-
retur per omnes uicos huius urbis, ut om-
nes in eo sitim suā explerēt, si per ianuam
tuam etiam flueret, & tu ex eo bibere non
uis, tua profecto culpa erit. O flumen pla- Simile.
cidissimum Iesu Christe, qui ais, Si quis si-
tit, ueniat ad me, & bibat, omnes uocas & C
neminem expellis; qui accedere noluerit,
sibi imputet, tu enim erga omnes miseri-
cordiam habes abundantissimā. Sed iam
oportet uidere quā fuerit ingratus seruus
hic Dño suo omnia ei debita dimittenti.

*Egressus autē seruus ille, inuenit unū de
cōseruis suis: q debebat ei centū denarios, &
tenens suffocabat eū, dicēs, Redde q debes.
Et procidens conseruus eius rogabat eū dicēs,
Patientiam habe in me. & oīa reddam tibi.
Ille autē noluit, sed abijt & misit eū in car-
cerem, donec redderet debitū.* Videte qualis
D sit genius nostræ carnis; multa nobis cōdo-
nari volumus, & in minimis alijs parcere
renuimus. Delictum huius serui nō parū
aggrauat, q tam cito beneficij accepti est
oblitus, deinde q non extraneus erat, quē
tam acerbe tractat, sed conseruus, tertio q
pro uili pretio illū cruciat, deniq; non mo-
do uerbis exigit, sed eū suffocare audet, O
humanam duritiam. Optime S. Dauid, qñ
ei optio data fuit, rādit. Prophetę Nathā,
Malo incidere in manus Dei, q̄ in manus
hominum; multæ enim sunt miserationes
eius. Maxime notandum est, quod dum

A corã rege hic seruus fuit, humilis erat, & orationi instabat, egressus ita plenus manus uiolenter posuit in fratrem suum. Sic plerique quando in templo Dei sunt, rẽ sacrã audiunt, uerba Dei attentius percipiũt, sancta desideria habent, magna patrare porponunt, at egredientes confestim horũ illorum obliuiscuntur, & minima occasione oblata irascuntur & conturbantur contra proximũ suum, & uerbis furorẽ atque operibus ostendunt. De quib. in Prouerbijs dicitur. Os fatuorum ebullit stultitiã. Isti, ut habent cor ad instar ollæ feruentis, producũt effectus, quod ipsa facere solet, scilicet, ꝙ emittẽs ex se aquam ebullientẽ eos qui circũcirca sunt, comburit

Pro. 15.

B suo uehemẽti calore, & ignẽ extinguit, ac pinguedinem a se expellit, tandem ipsa uacua remanens, ui caloris consumitur. Sic cor ira efferuescens per os uerbis improbis & deprauatis operibus diffunditur, quibus proximos suos comburens & damnificans, ita lumen rationis extinguit, ut uix iratus homo, quid faciat intelligat, & hac ira incensus, expellit a se deuotionis ac diuinæ gratiæ pinguedinem, & culpa contractus remanet, sicut Ecclesiasticus testatur, dicens Cor fatui quasi vas cõtractum. Ob

C secrate ergo fratres Deum, ut vos a tanto malo eripiat, & (ut ait B. Paulus) date locum iræ. Si ad vos peruenerit, non ipsam detineatis, eamque celeriter transire finite & sanctis considerationibus excutite. Attendite gratia quæ in Deum quotidie scelera cõmittitis, & siquidem vultis, ut ipse nobis pareat parcite & uos offensoribus vestris. Sed quia hoc non attendimus, tã faciles & propensi sumus ad ultionem. At que ita B. Augustinus inquit, O quicunque es, attendis quid tibi fecerit homo & non attendis, quid tu feceris Deo. Adeo cæcus & ita inflammatus hic seruus ce-

Eccl. 21
Ro. 12.

D quam remansit, videns debitorem suum, ut nullam in corde eius operationem humilis ... pauperis fecerit oratio.

Matt. 17

Et misit illum in carcerem. O duritiã execrandam cordis humani, quod nec precibus fratris sui emollitur. Totius debiti remissionem acceperas, & conseruo suo misereri non vult, saltem dilationem temporis illi exhibens. Vos fratres non ita ... [illegible] ... nostris, sed potius soluite eos qui ...

uinculis alligati sunt. Mementote vinctorum (ait B. Paulus) tanquam simul uincti. O philosophiam cœlestem cœlestibus hominibus cœlitus datam. Vtinam efficaciter eam teneamus, & pectoribus nostris insculpamus. Mementote vinctorum, non ut cumque, sed perinde ac simul cum illis, vincti essetis. Hoc plane est, proximum amare vti nos ipsos quod heu, heu, quam paucis contingit.

A
Heb. 13

Videntes autem conserui eius quæ fiebãt contristati sunt valde, & uenerunt & narrauerunt Dño suo oĩa, quæ facta fuerant. Hi conserui Angeli sunt, unus enim eorum B. Ioanni dixit, cum eum adorare uellet. Vide ne feceris, conseruus tuus sum & fratrum tuorum. Et licet in Agelis bonis tristitia esse non possit, tñ potest esse origo eius, videlicet nolitio, quia (ut ait Beatus Augustinus) tristitia est de ijs, quæ nobis nolentibus accidunt, atque ita cum ait Angelos tristitia affici: perinde est ac si diceret, eos illud opus malum odisse.

B

Et narrauerunt Dño suo omnia, quæ facta fuerunt. Nõ ait eos inter se murmurasse, sed Dño quæ contigerant, narrauisse. Malum ꝙ perpetrari vides nõ debes illud detegere ubi nihil prodest, quia potius ad eum, qui ipsi remedium adhibere valet, recurre. Exempli gratia, si famulus alicuius Dñi flagitium aliquod committit, non debent alij famuli de illo inter se agere, quin potius illud ipsi Dño aperire & manifestare debent, ut sic remedium adhibeatur, quod ẽe in Respublicis, congregationib. & conuentibus seruandum est, eo semper animo vt cuiusque delicta corrigantur, eisque remedium applicetur.

C
Simile.

Rex aũt rem gestam audiens, accersit seruum improbum & excandescẽs in eũ exprobrat crudelitatẽ eius vocans ipsum seruũ nequam. Nempe (ut notat B. Chrisostomus) quando hic misericordiam postulabat nõ iniuria illũ affecit, sed clementer pepercit, & omnia debita dimisit quãuis tot talenta debebat, nũc uero, quia crudelis fuit in fratrem suum, contumeliose eum alloquitur, dicẽs *Serue nequam nonne oportuit & te misereri cõserui tui sicut & ego tui misertus sum:* Hoc est meã clementiam lenitatis decere te debuit, quam misericordiæ quamque pie eum fratre tuo te habere oportebat. Vbi obseruandum est hanc uocationem per mortem fieri, quamobrem

D

A rem nihil respondere potuit, etenim post hanc uitam omne argumentum omnisq; excusatio cessabit. Et ita Sanctus Dauid ait omnes uias meas præuidisti, quia non est sermo in lingua mea. Vbi S. Propheta vias appellauit excusationes, quas filij Adæ prætexere conantur, ut malefacta sua tutari ualeant. Sic ordinanda sunt hæc verba. Non est sermo in lingua mea, quia omnes vias meas præuidisti, & scis nullã me excusationem habere.

Sed quid rex iustus ira succensus fecerit, audiamus. *Tradidit eu tortorib. quoad*
B *usque redderet ei uniuersum debitum.* Quęrat hic quis & rectè: Deus non punit bis in idipsum, ut propheta Naum recenset, &
Ezec.18 in S. Ezechiele pollicetur, Si impius relinquat uiam suam malam, & pœnitentiam egerit, omnium iniquitatum, quas operatus est, non recordabor amplius: si ita se res habet, quomodo post ueniam datam huic seruo Dominus debiti dimissi recordatur, & ait. *Donec reddat uniuersum debitum?* Non planè in recidiuante peccata di-
B.Th.3. p.q.38. art.2. missa numero redeunt, sed ob ingratitudinem peccator grauius punitur in inferno, vt egregiè docet B. Thomas. Et sic opor-
C tet intelligi quod B. Gregorius ait, scilicet
B.Greg. li.18.mo rat. Ex dictis euangelicis constat, quòd si aliquis in nos delinquit, & ex corde non dimittimus illud, rursus exigitur, quod no-
B.Th.3. p.q.88. art.3. bis iam per pœnitentiam dimissum fuit. An autem illa ingratitudo sit specialepeccatum, uel quid annexum cuilibet pecca-
B. Aug. li.19.de Ciu.Dei 13. to. explanat Angelicus doctor.

Concludit tandem Dominus, dicens: *Sic faciet pater meus cælestis vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordib. vestris.* Ecce quo tendebat tam longa parabola. Vult quidem Saluator docere nos,
D fideles propensos esse ad indulgendum eis qui nobis nocuerunt, & quòd remissio, & pax uera sit, & non ficta, quippe quæ si nõ falsa fuerit, in corde sita est, dicente B. Augustino, pax hominum est ordinata concordia. Cui sententiæ alludit Sanctus Dio-
B.Dion. c.2.de di ui.nom. nysius, dicens, pax est omnium unitiua & consensus operatiua, quod etiam docet B. Thomas. Hanc igitur præcellentem
B.Th 2. 2. q.29. art. geminam totis uiribus quæramus, quam profectò habentibus Deus pacis erit nobiscum hic per gratiam, & tandem per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XXI. post pentecosten. A

Concio Secunda.

Sic Pater meus cælestis faciet vobis si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus uestris. Matth. 18.

SAnctus Propheta Zacharias agens de aduentu Dei in mundum in carne humana, inquit; Deum inter alia singulare quoddã in homines beneficium esse collaturum, his uerbis: In die illa proteget Dominus habitatores Ierusalem, (id est Ecclesiæ) & erit, qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid, & sicut Angelus Domini in conspectu eius. Vult in hoc innuere, verbum factum hominem ita esse peccatores conuersurum, ut quilibet ipsorum similis maneret Sancto Dauidi, qui (ut patet ex sacra Regum historia) Dei amore Sauli suo infestissimo inimico, quem cum sæpissimè posset interficere, vitam condonauit. Cũque (ut alibi commemoratur) securam totius regni Israel obtinuisset possessionem, interrogauit: Nunquid superest aliquis de domo Saul, ut faciam cum illo misericordiam Dei? Quid autem est misericordia Dei? Benefacere illis, qui nos molestiis afficiunt & incommodis. Et hoc misericordia Dei & non hominis uocatur, tũ quia de Deo in diuinis literis traditur: Hospitabit, & pascet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet, hoc est, plurimas iniurias & blasphemias accipiet ab iis, quos innumeris auxit beneficiis, tum quia ad faciendam hanc misericordiam necessaria est Dei gratia & auxilium. Itaque non tantum voluit Spiritus sanctus ut diceretur, Christianos Dauidi similes futuros, sed uoluit ut adderetur. Et sicut Angelus Domini in conspectu eius. O mirabilem amplificationem, in qua significatur, quòd sicut Angelus eo quòd sit in gratia confirmatus & gloriosus existat (quia Dei faciem conspicit) non potest patientiã amittere, licet ille, cuius custos est, grauiter eum

Margin notes (right column): Zach.12 B; 1.Re 24. & 26.; C; 2.Reg 9; Eccl. 29; D

A çum offendat, multa committens corã ipsius oculis peccata, nec ideo eum desinit amore prosequi, & quamplurimis beneficiis ornare: sic Christiani propter beneficia a Deo accepta aliquo modo impotentes se esse intelligere debebant, vt eos, a quibus ipsis iniuriæ inferuntur diligere & benefacere non sinerent. Et cum filius Dei hoc peculiariter intendat, videlicet, homines ad hunc amorem, & charitatem
Matt 5. attrahere & adducere, apud S. Matthæum dixit. Audistis, quia dictũ est antiquis: diliges proximum tuum & odio habebis ini-
B micum tuum. Ego autem dico uobis, diligite inimicos uestros, benefacite iis, qui oderunt uos, & orate pro persequentibus & calumniantibus uos. Cum ait: Ego autẽ dico uobis, quadam se astringit obligatione potentissimus Dominus auxilium præbendi suis obedientibus seruis ad obseruãtiam, huiusque cælestis præcepti executio-
Zachar. nem. Atque ita per Zachariam prophetam promiserat, dicens: In die illa, (id est in lege gratiæ) erunt lebetes in domo Domini, (hoc est in Ecclesia sancta) quasi phialæ coram altari. O admirabilem pro-
C missionem. Cum pollicetur hic dominus, quòd ollæ quæ coquendis carnibus terrenisque cibis addictæ erant, uasa forent & calices ad cultum diuinum, promittit carnalia corda, in quibus igne concupiscentiæ atque iræ quam plurima condiebãtur scelera, vltiones & iniquitates, ita esse conuertenda, ut in eis amor, charitas, & uirtus condirentur. Vt autem nobis ad hoc tam insigne opus animum præberet, adiecit in præfatis uerbis diuinus magister: *Vt sitis filij patris vestri, qui in cęlis est*. Non reperitur in diuinis literis, quòd Angelis uerbis claris & manifestis filij Dei nuncupen-
D tur, quod uero serui eius ac ministri sint,
Ps. 105. passim inuenitur. Nam S. Dauid ait. Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros ignem vrentem, & in præsentiarum inquit Dominus homines non tantum nomen filiorum Dei obtenturos esse, uerum etiã
1. Ioã. 5 re ipsa futuros. Atque ita D. Ioannes ait: Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Vnde quemadmodum D. Paulus ad probandũ
Hebr. 1. quod Christus Redemptor noster quatenus homo sublimior sit Angelis, hoc utitur argumento; Tanto melior Angelis effectus, quanto præ illis excellentius nomẽ hæreditauit, cui enim Angelorum aliquando dixit Deus, Filius meus es tu? & siquidem excellentius nomen quam illi omnes hæreditauit, sequitur inde dicendum omnibus illis maiorem esse, sic nos idem argumẽtum aliquo modo facere possumus, scilicet, quòd Angelos superamus, hoc nomen, filij Dei, consequendo. Verum si arguis, diuersum ab hoc Regium prophetam asserere, cum de homine ait. Minuisti eum paulominus ab Angelis, cur ergo dicis, eos qui hoc nomen obtineant, ipsis An- B
gelis esse meliores? Respondeo, quòd licet homines in hoc Angelis antecellant, non sequitur in cunctis esse intelligendũ, nam in aliis quamplurimis rebus homines ab Angelis superantur. Vides aliquando adolescentem pulchrum, omnibusque sui corporis membris bene dispositum, & circa
eum conspicis etiam Aethiopem, qui licet Simile.
deformis sit ac illi dissimilis, candidiores tamen dentes, & pulchriores, quàm ipse adolescens habet, & si dicis Aethiopem meliores quam illum habere dentes, non tamen niger iuuene pulchrior est & elegantior, siquidem cæteris omnibus nigrum
antecedit. Sic nos, si cum Angelis com- C
paremur, instar Aethiopum sumus, quamuis uerum sit, nos, si hoc nomen filij Dei obtinemus, aliqua in re ipsis esse præstantiores. Ad consequendam igitur tam singularem excellentiam, oportet ut tam præclaram virtutem, qualis est inimicorũ
dilectio, habeamus. B. Thomas perdoctè B. Th. 2.
asserit, dilectionem inimici præeminere 2. q. 72.
dilectioni amici, eo quòd dilectionis ami- art. 7.
ci potest esse alia ratio, quàm dilectio Simile.
Dei, in dilectione verò inimici nõ ita, sed
vnica ratio est, videlicet, summi Dei amo. D
Videmus solis radium uitrum penetrare, & vsque ad parietem non cum magna vi se extendere, eo quod in ipso vitro uis eius debilitatur: alter verò directè, & nulla re interposita eundem parietem percutit, & in eo reflectens, magni caloris causa est. Sic ex charitate, quæ est sicut sol, gemini procedunt radij, uidelicet, dilectionis amici & dilectionis inimici. Dilectio amici est instar radij, qui uitrum penetrat, & in eo non sistit, sed ulterius usque ad parietem peruenit, & quia uitrum pertransijt, eius calor eius uis debilitatur. Sic amor, qui à uoluntate charitate inflammata, oritur, in uitrum, scilicet, in amicum deuenit,

A nit, & aliquas in eo inuenit rationes, quibus diligi meretur, quando ad ultimum finem, uidelicet Deum accedit, iam eius uis debilitata est, quoniam in amico aliquantisper quieuit (dest, *Porque se paro en el amigo.*) Procedit alius ex charitate radius, qui est amor inimici, & ad ultimum finem, scilicet, Deum tendit, absque eo quod in inimico detineatur, quoniã nullã in eo inuenit uirtutem, quæ ad eius amorem ipsum attrahat & commoueat, & sic

Simile. efficacius in Deo reuerberat. Cum plurimi cantores simul suauiter canunt, licet inter eos unus sit, qui cæteris uocis suauitate præemineat, non tam n placide

B ea frueris, eo quod aliorum uocibus coniuncta sit, idcirco si cupis illa perfrui, fac ut cæteri taceant. Sic perfectio amoris Dei in amore amici non recte conspicitur, eo quod alijs quamplurimis respectibus, propter quos illum amas inuoluatur, at in dilectione inimici, solus ac purus Dei amor interueniens, cuius sic perfectio clarius & fulgentius apparet.

Simile. Magnes, qui libram ferri ad te attrahit, perfectior est, quam

Simile. qui solum acũ attrahere potest. Sic amor, qui perfert & diligit inimicum nimis grauem, perfectior est illo, qui diligit amicũ,

C qui grauis non est. Ignis lignum uiride & humidũ comburens efficacior est, quam

Simile. qui aridum comburit. Sic cum animus sit instar ligni uiridis & humidi respectu amoris, multo maioris efficaciæ est amor, qui in ipso operatur. Maior ignis est ille, qui eos qui procul sunt, calefacit, quam qui tantummodo eos, qui prope sunt, potest calefacere. Solent in domibus diuitũ tã magni ignes fieri, ut, qui procul, quiq; prope sunt, oẽs calefiant, at in domibus pauperum uix quatuor prunæ sub cinere pe sicæ reperiuntur, super quas, ut ubi

D suum calorem communicent, te oportet ponere, & cinerem qui eas contegit, flando amouere. Iusti similes sunt diuitum ac potentissimorum domibus, in quibus, usque adeo ingens est ignis charitatis, ut cum ipso diligant & calefaciant eos, qui prope sunt nempe amicos, & qui procul, scilicet, inimicos, at peccator est uelut pauperis domicilium, ubi adeo exiguus uiget amoris ignis, ut non nisi eos qui prope sunt, hoc est amicos, & calefacere, & amare possit. Multo etiam præstantior est inimicorum dilectio, quam amicorum ob maiorem quam in illo uoluntas ponit

A efficaciã, nam ubi maior infertur uis, ibi perfectius opus & maioris meriti esse reperitur ob ingentem laborem, quem uoluntas patitur, nam (sicut B. Apostolus ad Corinthios scribens ait) Vnusquisq; pro- 1. Cor. 3
priam mercedem accipiet secundum suũ laborem. Si ergo unusquisque secundum suum laborem præmium & remunerationem est accepturus, certũ est, laboriosius esse diligere, inimicum, quam amicum. Et sicut maioris meriti est credere mysteria, in quibus maior inest difficultas, & quæ aliquo modo rationi nostræ uidentur repugnare, ita maius meritum est deligere B
id quod amori nostro magis contrarium est. Nihil autem est, quod amori tantum contradicat sicut odium, hæc enim duo (nempe amor & odium) magis contraria sunt ac discrepantia quam aqua & ignis. Excellentior etiam hic amor est, eo quod tam singularis boni, uidelicet, conuersionis inimici est causa, ut egregie asserit Diuus Paulus, dicens: Si esurierit inimicus Ro. 12.
tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi, hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Hoc est, Peccator licet du- Simile.
rus sit ut lapideus, amore tamen & beneficijs a te in illum collatis, efficies, ut eius cor igne singularis amoris ardeat, & C
inflammetur. Animal dictum Tiro, quod ex uiperarum genere est, nimis uenenosum esse dicitur. Cum hoc, si Pharmacopola septuaginta, seu plura salutifera medicamenta coniungit & admiscet, ipsum animal in theriacam, quæ est unguentum quoddam aduersus uenenum mirabile, conuertitur. Inimicus tuus uipera est ueneno plena, & sicut uipera, è se emittit iniuriarum uenenum ac falsorum in te criminum. Cupisne hanc uiperam in unguentum salutare conuertere, & cum ex malo bonum reddere, permisce cum eo D
multa theriacalia medicamenta, amoris signum ostende, hilarem te & beneuolum te præbe, dulcibus cum uerbis saluta, singularibus auge beneficijs, ac denique tot tantaq; medicamenta illi uiperæ poteris adhibere, eiq; simul miscere, ut ex ea theriacam facias, hoc est tot in eum ac tanta possunt conferri beneficia ut emolliatur ipse; & confundatur, in cognitioneq; sui criminis ueniẽs a Domino summa cũ humilitate ueniam postulet. Ex omnibus his

A his rationibus perspicuè colligitur, quàm excellens quàmq; perfectus sit inimicorũ amor. Sed fortasse dices, credo equidẽ omnia à te dicta vera esse, sed velim scire, vt qui multiplicati sunt qui tribulant me, multi insurgunt aduersum me? Vt quid Deus permittit, tot inimicos aduersum me castra mouere? Huic quæstioni satisfacit Regius Propheta, dicens Circundederunt me sicut apes, & exarserũt sicut ignis in spinis. Apes licèt stimulum habeãt, quo pungunt, fauum tamẽ circundant, vt eius casulas melle impleant, & hoc solent facere, nisi aliqua molestia afficiantur. Sic ex inimicorum ambitu & circuitu prouenit,

Psa. 117.

Simile.

B vt iustus instar faui maneat melle refertus, nam si eos nec vexat, nec illatas sibi iniurias uindicat, sed tolerantius eos suffert, generat Deus in animæ casulis, quæ sunt eius potentiæ, innumerabilia dona, gratias, & fauores. Et exarserũt sicut ignis in spinis. Inter alia, quæ excogitari possunt, vt terra, quæ spinis abundat, fructum proferat, hoc vnum est remedium, vt eis ignis, qui eas adurat, applicetur, & ita terra ab spinis immunis & cinere plena atque ad ferendos multos fructus apta remanet. Sunt animæ nostræ velut terra spinis & tribulis peccatorum ac imperfectionum ple-

Simile.

C na, inimici uero sunt velut ignis, qui suis nos persecutionibus adurentes, nobis occasiones præbent has spinas & tribulos cõsumendi; & quod animæ nostræ mira humilitate plenæ, temperatæ, & ad ingentes meritorum fructus ferendos dispositæ remaneant. Ad hanc etiam interrogationẽ, scilicèt, vt quid multiplicati sunt, qui tribulant me? responderi potest his Domini verbis, vt sitis filii patris vestri, qui ĩ cęlis est, hoc est, multiplicantur inimici uestri, & inde uobis datur occasio, ut sitis filij

Simile.

D Dei. Hoc potissimum differunt filii imperatoris a filiis pastoris, quod hi uix ambulare sciunt cum iam ad pascendum gregem & sues mittuntur, & inter eos vitam degunt, filiis autem imperatoris statim multi adhibentur pædagogi, qui eos diligenter educent, accurate erudiant, ipsorum commodis & emolumentis rectè prospiciant, & tam in moribus, quam in locutionibus, atque aliis, quæ ad vrbanitatem & corporis elegantiam maximè pertinent summa cum diligentia obseruent, ac deniq; quicquid in eis inuenerint, imperfectionis & indecentiæ, corrigant & seuerè reprehendant. Hoc igitur discrimen inter præscitos & prædestinatos reperitur, quod præsciti tãquam filii teterrimi patris, videlicet, Satanæ inter bruta & sues maxima cũ libertate, & fere nulla contradictione educantur, at prædestinati tãquam filii patris cælestis multos habent pædagogos, uidelicet, inimicos qui eis prospiciant. Exempli gratia, loquitur quis & veniente inimico tacet, ne ab eo in sermone deprehẽdatur, ecce qualiter pædagogus in causa est, ut id le silentium seruet. Hic etiam eo quod inimicos se intelligat habere, noctu ambulare non audet, ne eum de medio tollant, ecce

A

B qualiter pædagogi eum clausuram faciũt custodire, ideirco inimici perutiles sunt. Nam cum quis aduersarios habet, uerba, quæ loquitur uelut in trutina pẽdit & examinat, responsiones, quas reddit, & omnia, quæ operatur, diligenter considerat, necnon a quamplurimis iniquitatibus, ne ab ipsis aliqua notetur calumnia, se auertit, et seiungit. Itaque cum magnates ac principes bonam partem suarum diuitiarum cũ filiorum pædagogis dispendant, tu absq; ullo prorsus cum eis consumpto stipendio multos, qui te circunstent, & obseruent, pædagogos comparasti. Orate ergo pro persequentib. & calumniantibus uos. Sed, proh dolor, quanta nunc obliuio huius rei in hoc seculo est? Factiones, populorum partialitates, inimicitiæ diutinæ & multorum annorum, necnon damna aliis illata, testes sunt, quam male & peruersè hæc sancta cælestis magistri doctrina seruetur. Eo namq; dementiæ mundus deuenit, ut si aliquis Dei seruus ab huiusmodi hominib. summis precibus petat, ut iniuriam sibi factam dimittant, hoc prębeant responsum, se tunc nequaquam posse, eo quod res adhuc recens, et vulnera (vt aiunt) sanguine sint conspersa, sed quod adueniente tempore aliqua se offeret opportunitas, in qua fortasse quod modo ab eis petitur, concedetur. O stulti stulti, quare cupitis, ut anima fistulam gignat, et odiũ altas in cordibus uestris agat radices, sitq; euulsu difficilius? facilius enim vulnera recentia curantur quam corrupta, et inueterata. Cum igitur animarum nostrarum medicus, et humanæ salutis amator morbi huius magnitudinem, et periculum animaduerteret, salutare nobis antidotum in hddier-

C

Matt. 5.

D

A hodierni Sancti Euangelij lectione prouidit, proposita quadam elegantissima parabola, qua docet, salutis viam esse omnino illis præclusam, qui implacabiles cũ alijs inimicitias exercent, & ad erratorum veniam tribuendam inexorabiles sunt.

Huius verò parabolæ tradendę occasionem B. Petrus Domino dedit: cum enim toties illum de charitate disserentem audiret (cuius proprium est iniuriarum obliuisci & errata condonare) quærit ab eo, *Domine, quoties peccabit in me frater meus & dimittã ei? Vsque septies? Cui Dominus,* B *Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies.* Hoc est, nullum tibi numerũ certum præfinio, semper enim ad dandam veniam paratus esse debes, neque ullus delictorum numerus fraternã in te dilectionem extinguere, aut minuere debet, si vis propitium tibi cælestem patrem esse. Alioquin si te inexorabilem fratri veniam petenti præbueris, me ipsum quoque erga te inexorabilem inuenies. Hic est fratres huius parabolæ scopus.

Ait igitur Dominus *Simile est regnum* C *cælorum homini regi &c.* quæ sequuntur vsque in finẽ. Hæc igitur est parabola, nunc aliquas eius partes excutere incipiamus.

Regni cælorum, nomine quidquid ad regnum cœleste consequendum pertinet, intelligi frequenter audistis, nihil autẽ magis nos ad hoc regnum perducit, quã charitas, & ad hãc Dominus nos allicere intẽdit hac parabola. Hic autem Rex ipsemet Christus Saluator noster est, ante cuius tribunal omnes homines sistẽdi sũt, vt de perceptis à Deo beneficijs & delictis aduersus eum cõmissis, ad verbum usque ociosum rationem reddant. Ingens fuit crea- D tionis beneficium, & ingens etiam est conseruationis. Et ut planius intelligatis eius magnitudinem, notate quod Aristoteles

Arist. 17 de ani.

de animalibus disserens, inquit: Omnis substantia viuens melior est, & nobilior non viuente. Vnde infertur meliorem esse & nobiliorem formicam aut vermiculũ, qui vitam uiuit sensitiuam, quàm stellas omnes, & solem atque omnes cœlos non viuentes. Quod cum ita sit, perpendite, quot aues, quot pisces, & quot animalia (quodlibet enim eorum melius est ac nobilius omnibus cœlis) in vestræ vitæ sustẽtationem & conseruationem quotidie occidantur, & hinc intelligetis, quàm pretiosa sit, & quanta obligatione astringamini inseruiendi cum ipsa uita Deo, & non Satanæ, siquidem eam ipse sustentat maximo cum dispendio aliarum creaturarum, quarum quælibet tanti est valoris. Quid igitur (fratres charissimi) erit; si his beneficiis immensum illud Redemptionis beneficium iungamus, cum quo liberi absoluti fuimus a peccato, & tot spiritualia dona accepimus? Qua igitur re, fratres, Deo, hoc solum beneficium persoluetis, cum uos in cognitionem fidei adduxerit, innumeros homines erroribus plenos absque ea & in tam infælici statu re- B linquens: ut enim dicit Diuus Paulus, Ro. 14 Omne quod non est ex fide, peccatum est. Quæstio est grauissima inter doctores, vtrum omnia infidelium opera sint mala? Et Beatus Augustinus videtur partem

B. Aug li. de vera inno c. 16.

affirmatiuam sectari, quoniam (inquit) omnia illa opera uero, & vltimo fine, qui est Deus, carent, atque ita non possunt ad eum referri, ex quo fit ut opus absq; fine, debile, & malum remaneat. Hoc alij doctores benignius expendunt & distinguũt dicentes infidelium opera esse pessima, quæ ab ipsorum infidelitate procedunt, iuxta illud D. Pauli, Omne quod non est C ex fide, peccatum est, nullumque bonum opus ex his quæ faciunt ipsi infideles vsq; adeo rectum esse, ut propter illud nec gratiam, nec gloriam consequi ualeãt. Atque hoc modo est intelligendus Diuus Augustinus, qui ait, omnia infidelium opera esse mala. Si igitur solum fidei beneficiũ tanta nos obligatione obstringit, quanto maiori obligationis uinculo ob reliqua omnia spiritualia dona in sacro baptismi lauacro percepta deuincti, & ligati remanebimus? Et horum omnium beneficio- D rum, & ingentis ingratitudinis nostræ, & omnium quæ aduersus hunc summum benefactorem commisimus peccatorum, nobis ratio reddenda erit.

Et oblatus est ei vnus qui debebat decem millia talenta. Quis est tam ingentis summæ debitor? Certè quisquis uel vnius tantum lethalis criminis reus est. Si enim pręcipuas huius criminis circumstantias excutias, infinitã eius grauitatem facilè deprehendes, auget enim peccati grauitatem Dei offensi infinita dignitas, & offendentis uilitas & ipsius etiam offensionis causa, sed hac tamen cõputatione prætermis-

A sa si vnusquisque nostrum uitam omnem ad hunc usque diem excusserit, inueniet planè sedecem millium talentorum, hoc est, innumerabilium peccatorum debitorem esse. sola enim cordis, linguæ, & oculorum peccata (ut cætera sileantur) hanc tantam summam conficere possunt. Numerate, quæso, cupiditates omnes & illicita desideria cordis uestri, quis ea ullo numero comprehendere valeat? Numerate obsecro, etiam oris & linguæ delicta, tot, videlicet, iurandi & peierandi excogitatas formas, & nomina, ut uix aliquid sacrum in cœlo uel in terris sit, quod non iuramen-
B ta, & periuria nostra contaminauerint, tot in alios iactata conuitia, tot quotidianas imprecationes, tot mendacia, tot uentosa inania, contumeliosa, impura, & obscœna verba. Quid hic oblocutiones & detractiones memorem? Quando cum aliis longiorem sermonem habuimus, in quo præcipua sermonis nostri portio aliorum fama & uita non fuerit? Iam oculorum concupiscentias quis comprehendere possit? cū multi homines inueniuntur, qui si rogentur, an quod periculosè uideant, diuini numinis metu adacti concupiscere desie-
Eccle. 2. C runt, apertè respondeant, uix sibi hoc unquam in uita contigisse, sed illud Salomonis usurpare posse: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, neque prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur. Denique multi dicere verè poterunt, Sic vixi ac si nullum numen, nullā prouidentiam, nullam vitæ rationem futuram, nullum bonorū & malorum delectum esse crederem, nec me aut mors, aut iudicium, aut supplicium ullum post hāc vitam maneret. Si igitur uita mea futurorum bonorum, & malorum oblita quid
D Deo deberē, quid is mihi præciperet, quas leges tulisset, quid promitteret, quid minaretur, oblitus totum me mundi obsequio
Paralip. vlt. c. mancipauit. Ideo cum Rege illo pænitente verè dicere possum, Peccaui super numerum arenæ maris. An non ergo uobis vi, eum qui sic uitam omnem traduxit, decē millium talentorum, hoc est, innumerabilium peccatorū debitorē esse? Sed quæro, cum tot sint peccatores, quare hic nō nisi unius duntaxat fiat mentio, siquidem inquit sacer textus *Oblatus est ei unus, qui debebat decem millia talenta?* Ad hoc respondeo Dominum in quibusdam parabolis peccatores hoc nomine, unius comprehend esse, ut apud Diuum Matthæum A
Mat. 22. in parabola nuptiarum ait: Intrauit Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem non uestitum ueste nuptiali. Et apud
Luc. 16. Diuum Lucam in parabola uillici inquit, Homo quidam erat diues, qui habebat uillicum. Et hoc multis de causis fecit, quarū aliquot super eisdem locis iam retulimus, nunc uerò aliam in medium adducimus in hunc modum, quia, videlicet, peccator suæ deprauatæ uoluntati & iniquæ sententiæ adhæret, vultque etiam in diuitiis suis solum, & integrum esse, nec minimam earum partē pauperibus & egenis distribuere: quod quidem Deo odibile est. In cuius B
Leuit. 1. rei detestationem in sacro Leuitici uolumine iussit Deus, ut animal, quod sibi offerretur, non integer esset, sed in frusta scissum, his uerbis, Sacerdotes effundant sanguinem iuxta altare, & detracta pelle artus in frusta concidant. In quo apertē significauit se nolle homines in ipsorum uoluntate integros, nec eos, qui intactas omnes suas diuitias habere uolunt, absque minima prorsus earum cum pauperibus distributione, sed homines pios, deuotos, & contritos, qui liberales ac permagnifici sunt, quique in plurimas diuiduntur partes, nūc
C in hospitalia, nunc in carceres, nunc denique in alia innumera id genus pietatis opera. Atque in huius significationem iussit etiam Dominus, ut obscænum & impu-
Deut. 4 rum haberetur animal illud, quod in duas partes ungulam non finderet, utpotē asinus & equus, quorū typum gerunt parci, & auari. Nunc ergo unumquemq; uestrū, fratres, appello, hoc ex ego, ut ad mentē reuocetis uos, quotquot hic modo integri, & incolumes adestis, futurum aliquando, vt in extremo uitæ agone constituti, omnibusque huius vitæ rebus a tergo relictis & futuri seculi æternitate ante oculos po- D
sita de futura sorte uestra cogitare incipiatis. Ibi ex altera parte gehennam, ex altera uero animarum beatarum sedem mentis oculis perspicietis, vos uerò inter utrāque tam dispatem sortem positos, Deum uerò superne uobis imminentem, & ad iudicium uenientem. Hic solicita & anxia mens incertum ferendæ sententiæ exitum formidare incipiet, quam suo tam capiti impendere sentiet: animaduertit enim intra unum uel quatuor horarum spatium diuinæ

A diuinæ sententiæ decreto statuendū esse, quid de se in tota æternitate futurum sit. Quod enim tum semel statutum fuerit, in æternum mutari non poterit, quid autem illud futurum sit, prorsus ignorat,
Eccle. 9. quandoquidem nemo scit, vtrum odio vel amore dignus sit. In qua obsecro perplexitate & in quo agone se tūc peccator videbit, qui totum fere uitæ suæ cursum tam segniter & ignauiter peregit? Nulla certe verborū uis, nulla dicendi facultas huius desiderij magnitudinem satis explicare poterit. Si hoc semper ob oculos haberemus, non ita profane & dissolute
B uiueremus. Sed, proh dolor, sumus usque adeo miseri, ut uix fere in tota una hebdomada rei tam utilis ac necessariæ recordemur, inquam fortassis hodie aut mane possumus deuenire, Quādo in academijs super aliqua primaria cathedra feruntur suffragia, quæ quidem plura habenti conferenda est, tota uniuersitas, tota ciuitas ac denique omnes suspensi sunt, & ancipites eius euentum expectantes: Qua tūc anxietate oppositorum pectora cruciantur? Qua animi inquietudine & qua afflictione afficiuntur, expectantes an eli-
C gātur, an uero repulsam ferant? Et si hoc cum momentaneum & caducum sit, ita nos solicitos reddit, qualiter ergo incertitudo æterni ignis, aut æternæ gloriæ nos anxios & nimis solicitos faciet? O terribilem & diabolicam cæcitatem? Deus sui diuini luminis radiis nos illuminet, quod deinceps nos ad illam usque adeo laboriosam horam præparemus. Sed quæro, quid sibi velit quod Dominus paulo inferius ait, loquens de seruo, qui talenta illa debebat, scilicet, cum non haberet
D unde redderet, iussit eum Dominus eius uenundari & uxorem eius & filios? Ad hoc respondeo, uoluisse hic diuinum magistrum nos erudire, filios & uxorem illius hominis peccatorū ipsius fuisse participes, & fortassis ad illa committenda ei fuisse incitamento, & ideo æquum esse, ut omnes eadem; pœna punirentur. Vnde patet, a quam multis inconuenientibus eripiatur homo ille, qui se alicui religioni omnibus rebus retro relictis dicat. Verum est tamen in sacris religionibus multos esse corporales labores, nempe ieiunia, uigilias, flagella, aliaque id genus sancta pœnalia exercitia, quoniam nec

mane pia nec seruos, qui eis inseruiant, A
habent. In sacro Numerorum libro refer- Num. 7
tur Dominum iussisse plaustra & boues Leuitis dari ad portenda instrumenta a sanctuario remota, sed de Caathitis ibi dicitur. Filijs autē Caath non dedit plaustra & boues, quia in sanctuario seruiunt, & onera proprijs portant humeris. Sic in perfectis religionibus omnes religiosi, ne
sui serui aliorum obsequio mancipantur, Num. 8
maxime cum adolescentes sunt. Hoc etiā in ueteri lege adumbratum fuit, ubi Leuitæ quinque annos nouitiatus in addiscendis cæremonijs dicuntur peregisse; B
uidelicet, a uigesimoquinto anno vsque ad trigesimum, & cum quinquagesimum agerent, non amplius elaborabant, sotem suæ ætatis in subeundis laboribus consumebant, postea uero in aliis sanctis exercitijs facilibus & suauibus sese exercebant. Verum licet tot in sanctis religionibus ac tanti sint labores, maxima tamen securitas est, siquidem homines alieni sunt ac remoti ab omnibus ijs occasionibus, quas coniuges cum liberis, vxoribusque & familiis habent, propter quas ingentia sæpenumero contra Deum peccata committunt. Voluit etiam hic Dominus docere peccatorem ob peccatum mortale deuinctum manere & obligatū, ut totus, in anima, uidelicet, & corpore dæ- C
monis in omnibus ipsius sensibus & mēbris uexandus ac torquendus tradatur. Præcipuus debitor est anima, in qua est uoluntas, quia peccatum ideo peccatum, quia uoluntarium, uxor uero est caro, & filii eius appetitus sensusque corporales, qui quidem omnes miseram animam ad Simile.
peccandum incitant. Vnde apparet quo in discrimine miserabilis anima in carne inclusa uiuat. In quo obsecro periculo uersaretur uirgo illa, quæ inter lasciuos & impudicos adolescentes commorare- D
tur, a cuius latere quidam eius frater, quā ipsa tenere diligeret, nunquam discederet, qui quamuis frater eam sæpenumero solicitaret, & quasi compelleret ad turpissima cum eo committenda? Simili ergo periculo anima nostra exposita est, quamdiu in hoc infœlici seculo fuerit, quam non solum ad malum res exteriores, quæ sensibus offeruntur, inuitant & allectant, sed ex eadem etiam carne ab ea tam dilecta, quamplurimæ erumpunt instiga-

A ßtigationes, qui eo magis periculosi sunt, quo magis assidui, & quanto plus sese ad inuicem diligunt. Quam ob rem nos maxime oportet Spiritus sancti fauorem maxima cum instantia implorare, ut eam tueatur, sicut Diuus Paulus, qui ad Romanos scribens, sic inquit: Lex spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me a lege peccati & mortis. Idest, virtus Spiritus sancti (quam hic legem spiritus appellat Sanctus Apostolus) me a tyrannide carnis & fomitis liberauit, qui lex peccati & mortis appellatur, quod, uidelicet a peccato ortus sit, & ad peccatum semper solicitet. Et ait, In Christo Iesu, quia per merita Iesu Christi hæc uirtus Spiritus sancti ei præstabatur. Sed quoniam omnes hi sensus mentem prouocat ad peccatum, omnes etiam una cum ea misere torquebuntur. Atque ita Deus nomine *Israel* & *Samariæ* obstinato, & pertinaci peccatori ostendit gehennæ cruciatum, quem ipso & omnes sui criminis participes subituri sunt, apud Sanctum Isaiam, sic dicens: Succensa est quasi ignis impietas, veprem & spinam uorabit, & succendetur in densitate saltus, & cōuoluetur in superbia fumi. Vir fratri suo non parcet, unusquisque carnē brachij sui uorabit, Manasses Ephraim, & Ephraim Manassem. Quibus verbis significat Spiritus sanctus supplicium, quo se damnati mutuo in inferno torquebūt: quoniam in hac uita sese ad peccandum prouocarunt, quamuis sint sicut Manasses & Ephraim fratres ex uno eodemque uentre editi. Succensa est, quasi ignis impietas, ueprem & spinam uorabit. Hoc est peccatores sunt uelut aridæ assulæ & tanquā fomes ignis æterni, & quo plura hic scelera commiserint, qui spinæ sunt & tribuli, eo maior in eis tunc ignis & tormētum accendetur. Quocirca auarus ille diues in inferno sic aiebat: Abraham rogo te pater, ut mittas Lazarum in domum Patris mei, habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne & ipsi ueniant in hunc locum tormentorum, grauius enim mihi tormentum erit. Quod autem tormēta illa grauiora facit, est quia æterna sūt, nam si non nisi per spatium mille, aut duo millia seu centū millia annorum protraherentur, aliqua dānati consolatione afficerentur, expectantes illa finem aliqñ esse habitura, sed in æternū duratura sūt.

Rom.7.

Isa.9.

B

C

D

Luc.16.

A Ad significandam uero hanc æternitatem, summa Veritas dixit: *Iussit eū Dominus eius uenundari et vxorem & filios.* Nō dixit, eos pignori dedisse, sed dæmonijs omnino uendidisse, ut ipsos ab eorum potestate nunquam extraheret. *O uala me la beatissima Trinidad.* Vt quid non obstupescimus hæc audientes, & deserta ac remota loca non petimus, ut ibi herbarum radicibus uescentes, nostra peccata continue lugeamus? Nullus ex nobis ꝑ unius duntaxat horæ spatium manus super prunas ferre potest, & ut ab hoc tanto labore liberaremur, in crudelissima captiuitate nos captiuos esse permitteremur: quid igitur sentiemus, si nos ipsos in illis flammis in æternum arsuros viderimus? Intelligitisne hoc Christiani? Credite ergo hæc & multo plura, si a prauo uestro uiuendi modo non recesseritis, super uos certissime esse uentura. Idcirco postquam Sanctus Propheta de illis ingentibus tormentis mentionem fecit adiecit, dicens: In omnibus his nō est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extēta. O si bonus Iesus hic sisteret, & ulterius parabolam exponens non progrederetur, quales nos, & in quo animi mærore positos reliquisset? Quā miseri & infælices maneremus? Sed dum uiuimus, a tribunali Dei uiui ad Dei mortui tribunal appellatio est.

B

C

Hoc remedio peccator hic usus ē *Qui procidens rogabat Dominū, dicens. Patiētiā habe in me & omnia reddā tibi.* Sed uidere licet, quænam patientia est ista, quam hic a Domino postulabat, possumus dicere, eum illam patientiā postulasse, qua omnes mundi labores pertulit. Qui (ut ait Diuus Petrus) cum malediceretur, non maledicebat, qui cum pateretur, non cōminabatur: tradebat autem iudicanti se iniuste, quia peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui iustitiæ uiuamus. D

Patientiam habe in me, Aiebat, hoc est, illam Domine patiētiam, quam habuisti coram Anna & Caipha, coram Herode & Pilato, illam qua tot iniuriarum genera subijsti, illam qua crudeliter fuisti flagellatus & cruci affixus, hanc habe in me: si enim hanc mihi tribueris, Omnia reddam tibi. Lachrymæ meæ & pœnitentia, quam egero, absque tuis meritis nullius erunt ponderis ac momenti, at uero cum eis

A cis omnia debita mea plenissime potero persoluere. Hoc est enim quod passim in Theologorum scholis resonat, nempe Christum Dominum primam nobis gratiam promeruisse. Sed o quantum in his vulgatissimis uerbis cœlestis philosophiæ latet, quam tamen ego breuissime attingam, ut intelligant qui a Deo decem millium talentorum remissionem perceperunt, quantum Christo Seruatori debeat,
Eccl. 29 & quam merito Ecclesiasticus dicat, Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim pro te animam suam. Fuit Christus Iesus fideiussor & hostia pro peccatis no-
B stris oblata, fuit candela & cereus paschalis, qui coram æterno patre pro amore nostro exarsit. Ad hoc igitur scire oportet hominem, quamdiu in peccato manet, nullum opus agere posse, quo Dei gratiam, & amicitiam promereatur. Scriptum est enim, Victimæ impiorum abominabi-
Pro. 25 les Domino. Non enim Deo gratum esse potest quod homo ingratus & inimicus Dei facit. Christus autem Dominus passionis suæ sacrificio meruit, vt cœlestis pater a peccato ad iustitiam uocaret, quoscunque uocare dignatur. Hoc est enim
Isa. 53 quod Sanctus Isaias significauit, cum de
C Christo Domino loquens, ait. Si posuerit pro peccato animam suam, uidebit semen longæuum, & uoluntas Domini in manu eius dirigetur. Hoc est, ipso Christo cooperante, & promerente, uoluntas Domini quæ vult homines saluos fieri, adimplebitur.

Vt autem huius beneficij magnitudinem (quam nulla, neque hominum neque Angelorum lingua pro dignitate potest amplificare) aliquo modo intelligatis, cogitate Christum Dominum in cruce pendentem, sic ad patrem orasse. Pater mi, ego tibi hoc passionis meæ sacrificium, hanc
D crucem, hunc sanguinem, hæc acerbissima vulnera, verbera, uincula, spinas, clauos, sputa, irrisiones, & opprobria, ac ipsam denique mortem suppliciter offero, vt peccatorum miserearis, vt illis errata condones, eosque accelerata uia ad pietatem, ad tui nominis cultum, & amorem trahas. His igitur precibus atque hoc infinitæ uirtutis sacrificio placatus Pater æternus ad gratiam & amicitiam suam uocat, quoscunque uocat. Hoc est ergo, quod Theologi dicunt Christum Dominum primam vo-

A cationis & iustificationis gratiam nobis promeruisse.

Nunc ad vos fratres, si qs est inter uos, qui aliquando in profundo vitiorum gurgite summersus, in superas auras euasit, & ab illa malorum colluuione emersit, & iam pietatem, & iustitiam, quam ante desperarat, rebus omnibus antefert, seque his indiciis ad Dei gratiam & amicitiam, & cælestem hæreditatem Dei filiis promissam vocatum conijcit, intelligat plane Christi meritis, & sanguini hoc tantum se beneficium debere, humique prostratus sacratissima illa Domini uulnera osculetur, illi-
B que immortales gratias agat, quod per illa tantum hoc beneficium sibi fuerit collatum, & quod illo cum lachrymis seminauit, ipse cum gaudio, & exultatione metat. Cum ergo hic seruus prostratus ante Dominum patientiam peteret, misertus Dominus illius, dimisit eum & debitum dimisit ei. O mirabilem Dei clementiam ac summam liberalitatem. O benedi-
Ephe. 5 ctus sit talis Deus, qui (vt ait Beatus Paulus.) Potens est omnia facere superabundanter, quam petimus aut intelligimus. Quæ uerba magnam emphasim habent. Nos ut pauperes, & fragiles minora peti-
C mus bona, ipse vero ut magnificentissimus maiora erogare solet, quinimo (vt ait sanctus Isaias) clamat populus ille,
Isa. 40 duplicia suscepit pro omnibus iniquitatibus suis. O stupenda res. Reges terræ pro obsequiis sibi impensis seruis suis, ut multum dona tribuunt, rex autem noster clementissimus, & liberalissimus pro sceleribus nostris, de quibus dolemus, pœnitentiam agentes, duplicia bona impertit, dat enim statim suam gratiam, ut post hoc exilium præbeat gloriam. Inducias seruus hic petierat, & omne debitum dimisit ei. O quanta est uis, & energia humilis orationis. Vos, charissimi, precationibus insista-
D te, ut nobis quoque debitum Saluator remittat. Ex peccatorum remissione, quæ in hunc seruum collata fuit, infertur, Dominum hic non loqui de ratione, quam reddituri sumus, cum primum animæ nostræ a corporibus nostris exierint, quoniam in illo iudicio non erit remissio peccatorum, sed loqui de ratione, quam peccatores in hac vita solent facere, cum in delictorum suorum ueniunt cognitionem, & cum vero dolore eorum ueniam postulant. Et

A ad hanc rationem solet Deus cum inspirationibus uocare, & quando hæc non sufficiunt, iterum uocat cum laboribus. Hoc
Cant. 5. liquido constat in Canticis. Vbi cum sponsus sponsam uocasset, eiq; sic dixisset: Aperi mihi soror mea, &c. ipsa respondit. Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? In quo significatur quod peccator eo dementiæ, cæcitatis, & miseriæ deuenire solet, ut existimet se à virtutibus aliqua macula esse inficiendum, & talis conditionis est homo, vt uile & abiectum reputet se esse humilem, dicatque. Si ego iniuriam condono, in qua
B apud homines ero existimatione? Ideo san-
Ps. 148. ctus Dauid aiebat: Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum, quia iudicia tua iucunda. Hoc est. Auerte Domine a me hanc falsam & inanem, quam habui, cogitationem: putabam enim ignominiosum mihi futurum, si iniurias inimicis meis dimitterem, quod quidem ita non est, quia iudicia tua iucunda. Videns sponsus sua dulcia uerba non sufficere, ut ex lecto sponsa surgeret, misit manum suam per foramen & tetigit eam, quæ confestim surrexit, ut ipsa paulo inferius confitetur, dicens: Venter meus intremuit ad tactum eius, surrexi
C vt aperirem dilecto meo, manus meæ stillauerunt myrrham. In his omnib. ostenditur peccator, qui diuinis inspirationibus non excitatur, & ad Deum conuertitur, ægritudinibus tactus ac laboribus, non solum è lecto peccatorum surgere per veram pœnitentiam, eique ipsius cor ac viscera aperire, verum etiam in operibus pietatis, & misericordiæ sese continuo exercere. Et hoc est, Manus meæ stillauerunt myrrham. Mors vicini, aut amici, aut fratris, aut cuiuslibet alterius proximi, Dei quoque nuntius esse solet, cum quo te sæpe uocat, o peccator, qui in lethali crimine commoraris.
D Quocirca, fratres ne illos improbos homi-
Simile. nes æmulemini, qui (vt fertur.) cum feria quinta anserem furto sublatum prope duodecimam noctis horam manducarent, cumque inter cœnandum duodecima hora vnius horologij sonaret, unus eorum dixit: Ad horologium talis Ecclesiæ appello, quod tardius circuitum suum peragit. Hanc plurimi vestrum imitantur. Nam cum quis o peccator, tibi annorum numero æqualis ex hac uita discedit, hora est ista, et pessima tibi, mortu ab ore tuo mortuum q. depravatum uiuendi modum relinquas, & in iudicium Dei intres, tu uero inquis. Ad aliud horologium appello, hoc est, licet ille, qui me adolescentior erat, ex hac uita migrauit, adhuc tamen aliquod mihi solatium restat quoniam alij quamplurimi sunt prouectioris ætatis quam ego, & non moriuntur, quibus me similem spero esse futurum. O cæce, cæce, quis te securum reddit, te tandiu, sicut illi, esse uicturum? Vnde scis uitam tuam hodie aut mane non fore finiendam, ut in infernum descendas, ubi grauissimis tormentorum supplicijs breues, quib. modo frueris, uoluptates exactissime persolues? Quo-
B circa confestim in iudicium cum Rege supremo habendum intra: contemplare quanta cum pietate tam ingens illi seruo dimissum sit debitum, & qualiter eum non confundit nec ignominia afficit, eo quod diuitias suas dissipauerit, & te sic ab eo accipiendum esse confide.

Hactenus clementiam & lenitatem Domini uidimus, nunc serui crudelitatem & inhumanitatem inspiciamus. *Egressus autem seruus ille inuenit unum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum, dicens, Redde quod debes.*
C *Et procidens conseruus ille rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abijt & misit eum in carcerem donec redderet debitum.* O feritas hominum, qui leonib. ipsis crudeliores aliquando apparent. Seruus hic miser, cui Rex sua gratuita donatione tam magnum debitum donauit, is inquam, qui maiora accepit, quam expostulauerat, adeo crudelis factus est, ut debitum vsque adeo exiguum noluerit dimittere. Quid agis homo? Tam citone tibi excidit tam ingens misericordia Domini tui? Cur non valeat apud te oratio conserui, quando tantum tua apud regem & Dominum ualuit
D oratio? Cur istorum uerborum non agnoscis, quibus totius debiti ueniam impetrasti? His similes existunt quamplurimi huius seculi magnates, qui cum multo opprimantur ære alieno, uolunt, ut dies solutionis sui debiti in longius differatur, ipsi uero uix una die post transactum solutionis tempus creditores suos quiescere sinunt, quin potius multis eos molestijs ac uexationib. afficiunt, & in carceres miserrime coniciunt, ut ibi fame pereant; p-

com-

A comperto habentes, illos vnde possint sol-
uere nequaquam habere, alios denique
non minus vexant, dum eorum peculiũ,
& exiguas opes iniquis executionibus de-
stituunt & consumunt.

Chaldæis per Prophetam Ieremiam
Iere. 50. horribilibus supplicijs Deus minatus est,
& rationem assignat, dicens. Quoniam
exultatis & magna loquimini, diripientes
hereditatem meam, quoniam effusi estis
sicut uitulus super herbam, & mugistis si-
cut tauri. Vbi alij trãstulerunt. Quoniam
effusi estis sicut uituli super herbam, & sic
est etiam in contextu Græco. In quo il-
B lorum tyrannorum crudelitas magis ag-
grauatur, Notate obsecro, fratres, qualia
hic Dominus nomina tyrannis imponat,
scilicet, uituli & tauri super herbam, qui
eam pascuntur & omnino comedunt,
nam sic ipsi pascuntur & comedunt ino-
pes ac pauperes. Cum igitur Deus tempo-
ralibus & æternis illos gentiles tyrannos
affecit supplicijs, timendum est, ne isti Do-
mini grauioribus pœnis puniantur, siqui-
dem, cum sint Christiani, uituli & tauri
super herbam sunt. Nonnulli etiam mer-
catores hunc seruum imitantur, qui de-
bita creditoribus soluere nolunt, atque
ideo creditores ipsi bonis erga eos utun-
C tur commoditatibus, eos expectantes &
debitorum partem dimittentes, ipsi uero
pauperculos debitores suos nolunt ex-
pectare, quin potius eos suffocant, defe-
runt, & in carcerem detrudunt. De tyran-
nis, qui urbem Ierusalem euerterunt, in-
quit Propheta Ierem. Aperuerunt su-
per te os suum omnes inimici tui fremue-
runt dentibus suis, & dixerunt Deuorabi-
mus eos, ista est dies quã expectabamus:
inuenimus & uidimus Vbi alia translatio
habet, Deuorauimus, & sic est etiam in
D contextu Græco, & in paraphrasi Chal-
daica. In quo denotatur, illos, dum irent
tanto desiderio & tanta rabie illius cru-
delitatis exequendæ incensos fuisse, ut
iam eos deuorasse existimarent, tanta
est peccatorum inhumanitas. Et nunc
aliquos inter Christianos non deesse cre-
do inhumanitatem illorum imitantes,
qui nisi ad meliorem se uiuendi statum
non receperint, ueramque egerint pœ-
nitentiam, non erunt a debitis suppli-
Psal 18. cijs liberi, quibus Sanctus Dauid unum
quemlibet eorum minatur, dicens. Con-

stitue super eum peccatorem, & diabo- A
lus stet a dextris eius. Cum iudicatur, ex-
eat condemnatus, & oratio eius fiat in
peccatum, fiant dies eius pauci. Cumque
hæc horribilia, & alia huiusmodi dixis-
set, adiecit, rationem designans: Pro eo
quod non est recordatus facere miseri-
cordiam, & persecutus est hominem ino-
pem & mendicum, & compunctum cor-
de mortificare, scilicet, uoluit. O Deus
infinitæ maiestatis, & quam graue pec-
catum hoc est, siquidem illud tot ac tan- B
tis flagelli etiam in hac uita punis? Om-
nia quæ Rex sanctus per modum impre-
cationis & deprecationis hic refert, nec
deprecatio quidem est, sed Prophetia,
ubi prænunciat supplicia, quibus Deus
immanem tyrannum afficit. Atque ita,
Constitue super eum peccatorem perin-
de est ac si diceret, Constitues super eum
peccatorem, uidelicet, Sathanam (qui
per antonomasiam uocatur peccator) &
diabolus stet, idest, stabit, a dextris eius,
hoc est, quilibet minorum dæmonum
de eo reportabit uictoriam. De iusto e-
nim inquit idem Propheta: Cadent a la- C
tere tuo mille, & decem millia a dextris
tuis. Hoc est, omnes dæmones supera-
ti, o amice Dei, ad dexteram & ad sini-
stram tuam corruent, & plures ad dex-
tram quam ad sinistram, quoniam cum
uoluptatibus, & prosperitatibus sæpius
tentamur quam cum laboribus & infortu-
nijs. Et hoc modo cæteræ huius Psalmi
maledictiones sunt exponendæ. Quis igi-
tur tam horrendum peccatum patrare
non pertimescet? Quamobrem merito Pro. 31.
Bethsabee filio suo Salomoni cõsuluit, di-
cens: Aperi os tuum, decerne quod iustum
est & iudica inopem & pauperem, ubi D
alij transtulerunt, uindica inopem & pau-
perem. In quo significatur reges & domi-
nos temporales, & eorum iudices debere
has tyrannides atque crudelitates in pau-
peres commissas magna cum seueritate
punire, tametsi hi omnes illius improbi
serui sunt æmulatores, maxime tamen il-
li, qui cum multorum & horribilium pec-
catorum a Deo ueniam impetrauerint po-
stea iniurias sibi à proximis illatas (quæ qui-
dem præ illis, Deo infinitæ bonitatis ac po-
tentiæ factis minimæ sunt, propterea quod
uilibus creaturis sint irrogatæ) nolunt di-
mittere.

A *Contristati sunt ualde conserui illius debitoris.* Cum contemplati fuerunt illum, qui paulo antea coram Rege humillime, & ore in terra fixo prostratus erat, paulo post alium pauperem oculis flammiferis ac ira & furore plenis suffocare uelle. Et nos tristitia affici debemus, animaduertentes quomodo hoc in mundo quotidie opere completur. Videbitis quendam hominem ante imaginem crucifixi proiectum, ingentes lachrymas profundentem & cordis dolore ac amaritudine plenum, cui si aliqua, dum primum illinc
B exit, irrogetur iniuria, eam non vult condonare, sed morsibus offensorem lædere, & suffocare atque e medio tollere cupit. Videbitis quoque & aleam fœminam, sanctam communionem humiliter ac deuote suscipientem, quæ in tertio cælo quodammodo posita esse videtur, ob minimam quanque iniuriam sibi factam, cum primum illinc est egressa, in serpentem conuerti, & ira & odio excandescere & inflammari. O mortalium cor, quis in te confidet? Non credebat semetipsum (ait Diuus Ioannes de Christo Redemptore
C nostro) ipse enim sciebat, quid esset in homine. Quamuis eum illi summis laudibus efferebant, non tamen de eis confidebat: haud enim ignorabat quam variabile & volubile solet esse cor hominis. Prauum est cor hominis, quis cognoscet illud? Quis Iudam vidit, qui filium Dei diu noctuque maximo cum labore sectabatur, eum postea triginta denarijs vēdere? Quis D. Petrum promittentem prius se moriturum quam negaturum suum cælestem magistrum, eundem postea minima oblata occasione negare? Non est profecto, cur uerbis & propositis hominum confi-
D damus, cum primum enim a Deo ipsi ueniam impetrant, mox proximos suos suffocant. O nefanda & uehementer detestanda ingrati hominis feritas, O duris supplicijs plectenda ingratitudo. Hoc uitio, fratres, maxima hominū caterua laborat. Seneca enim inquit, Ingratus est, qui dissimulat, ingratus est, qui non reddit, & ingratissimus omnium, qui beneficij obliuiosus est. O quam probe scriptum est. Ingrati spes tanquam hybernalis glacies tabescet. Ideo perquam docte diffinit B. Thomas, ab ingrato auferenda esse beneficia, vbi mala eis utitur.

Seneca lib. 2. de beneficiis. B. Th. 2. 2. q. 106. art. 4

Tunc uocauit illum Dñs suus. et ait illi. A *Serue nequā omne debitum dimisi tibi, quoniā rogasti me, nōne ergo oportuit & te misereri cōserui tui, sicut & ego tui misertus sū?* Perpendite, fratres, hoc uerbum. Omne debitum, ut pudore afficiamini, qui dimidium tātummodo debiti dimittitis. Cum enim aliquis uestrum cuiuspiam pijuiri precibus exoratus, inimico parcere vult, id conditione apposita facere decernit, dicens Pater, ego ei ignosco, ea tamen lege, ut nullum cum eo habeam sermonem, Id non est, omne debitum dimittere, non fidem, ut æquum est, seruas. Non sufficit B vt cordis odium deponas, uerum quodam obligationis vinculo obstringeris indicandi signis exterioribus, te nullo eum odio ac maleuolentia prosequi, & si ipse per se uel alioquouis modo a te hoc postulauerit, ei satisfacere debes. Magnopere etiam occurrit considerandum uerbum illud, Quoniam rogasti me, ut confundamini, qui parcere renuitis, nisi prius a personis nobilibus & principalibus rogati fueritis D. ut in hora rationis reddendæ te interrogabit, Condonasti ne iniuriam? Tu uero respondebis, Ita Domine, sed cuius (inquit) amore? Episcopi, Ducis comitis, aliorum que multorum grauissimorum hominum C qui me id rogauerunt, Itane propter eos iniuriam remisisti, nunc ergo ad eos perge, ut tibi gratiam referant, gloriamque præbeant siquidem eorum adductus precibus, inimico tuo ueniam dedisti. Illis autem, qui eius causa pepercerunt, sic ipse dicet. Siquidem amore mei commoti, iniurias remisistis, æquum & iustum est, ut ego uos præmio & remuneratione afficiam.

In hoc quoque uerbo. *Quoniam rogasti me*, docemur, quod quamuis ijs, qui nos D offendunt, ueniam concedere debeamus, multo tamen magis illis. quos sui sceleris cognouerimus pænituisse, & qui a nobis ueniam humiliter postulant. Quapropter vbi nos legimus in sacro Genesis volumine quod mortuo Iacob filii eius pertimescentes, vt forsan Ioseph de ipsis vlcisci uellet, sic dixerunt: Nos quoque oramus, ut seruo Dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc, alii transtulerunt, Nos quoque oramus, ut seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem, & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi

Chaldaica,

A Chaldaica. Et iuxta hanc translationem voluerunt in hoc dicere: Iam peccati, quod commisimus, nos pœnitet, atque Dei serui sumus, ideo potiori iure nobis venia debetur.

Et iratus eius Dñs tradidit eum tortoribus. Super hoc uellem notetis, Deũ in alia vita illos, qui suis inimicis parcere nolunt, æterno supplicio non solum punire, sed in hac etiam supplicio eosdem afficere solere, dum permittit ut plures aduersus eos insurgant inimici, qui eos uexent, opprimant, & affligant. Nam sicut herus temporalis puerum seruum suum
Simile.
B fuste flagellans, si uidet eum rabie & ira incensum in uirgam irruere, & eam in frusta confringere, & discerpere, maiori eum cum asperitate iterum flagellat & si antea eum quatuor uerberauerat flagellis postea quadraginta ei infligit: sic inimici nostri virgæ sũt, quibus Deus nos corripit & castigat. Quocirca S. Ieremias agens de Pharaone aduersus Palestinam aciem dirigente, sic dixit. O mucro Domini usquequo non quiesces? Quomodo quiescet, cum Dominus præceperit ei, & iniunxerit? Et, per eundem Prophetam inquit Deus Hebræis timorem inijciens:
Iere. 47.
Iere. 25.
C Assumam Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meum. Vocat Dominus illum idololatram seruum sum, eo quod eum aduersus illos peccatores erat in flagellum accepturus.

Cum igitur inimici virga sint, & flagella Dei, timendum est illos, qui se his virgis cæsos conspicientes, eis ira, rabie & furore accensi frangunt, & in frusta dissecant de ipsis uindictam sumentes (permittente Deo) si antea unum solum inimicum habebant, postea uiginti habere qui eos insectentur, agitent, & flagellent. Et sicut bonus pater postquam filiolum
D suum uerberauit, ei dicit. Osculare & amplexare uirgam hanc, si puerulus cum mansuetudine accedit, virgam sumit, amplectitur, & osculatur, (cum sic optimæ indolis edat specimen illustre) ipsemet pater sibi complacet, & ei benedictionem impartitur, eo quod tam obediens extitent, sic Deus postquam nos inimicis nostris flagellauit, nobis inquit. Diligite inimicos uestros, benefacite iis, qui oderunt uos quod perinde est, ac si diceret. Osculamini & amplectamini libentissimè ista flagella. Illis autem, qui hoc
Simile.
amoris uisceribus commoti faciunt, hic æternus pater suam elargitur benedictionem. O quam libenti animo Sanctus David illa amplectebatur, qui sic aiebat: Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Baculus meus est ille, qui meis in necessitatibus mihi subuenit, uirga verò inimicus, qui me molestiis & uerberibus insectatur & opprimit. Tantoque solamine hic Sanctus Rex afficiebatur, ex eo quod essent inimici, qui eum persequerentur quanto quòd essent amici, qui ei ut baculus ad seipsum in uirtute sustentandum opitularentur, quam ob causam utrosq; amicos & inimicos ultro amore complectebatur.
Psal. 22.
B

Et tradidit eum tortoribus quoad usque redderet vniuersum debitum Quod sanè nunquam in inferno persoluet, quia sine dono gratiæ nulla potest esse solutio, quãdoquidem per charitatem culpa purgatur & reatus tollitur, ut docet Beatus Thomas Et ita eum iussit, ut iste usque ad ultimum quadrantem solueret, cum primum quadrantem soluere non posset, significat pœnæ æternitatem, quam in inferno passurus est. Omnes omnium damnatorum pœnæ coniunctæ, non sufficiunt ad persoluendum Deo primum obolum debiti, quod peccator debet. Nam cum ad solutionem debiti opus sit, ut Deus id, quòd datur acceptet, & eũ ipse illas pœnas nequaquam accepiet, quia eos, qui illas patiuntur, odio habet, sequitur eos, nunquam posse soluere, atque ita ipsi miseri in perpetuum æternis flammis cruciabuntur. Cum uerò dicitur, regem hunc repetiisse debita, quæ iam dimissa erant, non significat, Deum peccata a se semel remissa punire; sed uult innuere, quod si secundum hominum iustitiam, & iuxta plurimum, quod nostra meretur ingratitudo, id faceret, ita sanè id ab ipso faciendũ erat. Et ideo illud inseruit in hac parabola, ut contemplaremur summam eius bonitatem, quia non secundum iniquitates nostras retribuit nobis.
C
D

Cæterum quòd tota hæc parabola ad inhumanitatis detestationem referẽda sit, in fine Dominus apertè ostendit, cum ait: *Sic & pater meus faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Quã sit uerò hæc sententia æquitatis &

A & iustitiæ plena, Ecclesiasticus confirmat Eccl. 28 his uerbis: Homo homini reseruat iram & a Deo quærit medelam, in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecabitur, quis exorabit pro peccatis eius? Quis enim a misericordiarum patre petere audeat, ut erga immisericordem misericors esse uelit, & ueniam neganti ueniam tribuat? Hoc plane nō sancti, qui in cælo resident, non angeli, non & angelorum & hominum Regina facere audebit, cum frustra se id conaturos sciant. Contra uero si quis placabilis & facilis fratri ad exorandum fuerit, B facilem quoque, & placabilem Dominum experietur, eodem Ecclesiastico ibidem testante, qui ait: Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata maxima cum gratiæ abundantia soluentur. Simile. Recordare ergo, frater mi, quod illi, qui uinum habent, illud in montanā, terram uidelicet ipsum non ferentem, asportare solent, ut carius ibi & melius uēdatur, sic si cupis, ut uinum amoris tui magni sit ualoris, porta illud in montanam sterilem, quæ est inimicus tuus, in quo nullum inest amoris uinum, & ibi tuus amor magis meritorius erit. Simile. Si habes C amicum, cuius famulus iniuriā tibi irrogauit, cum iamiam ipsum percutere uis, ab ipsa ultione desistens, dicis. Tu esse famulum amici mei, quē ego maximo amore prosequor, fœlicem ac beatum reputa. Hoc idem uult, Deus, ut, cum te passio & ira ad uindictā de aliquo sumendā inuitauerit, dicas. *A gradesce que eres hijo de quiē yo tanto amo, y de aquel.* Qui pro me tam multa passus est, & tātis me affecit beneficijs. Illa impia Iezabel prophetarum infectatrix membris dilacerata uitam finiuit, 4.Re.9. quam cum sic uideret Iehu, dixit famulis suis: Sepelite eam, quia filia Regis est. Ita D in inimicū tuum, licet sit maledictus, beneficia conferre debes, eo quod filius sit Regis æterni per creationem. Simile. Quando aliquis frater fratri suo nocet, ille, qui molestiam passus est, tanquam bonus filius, inquit: Nolo uindictam sumere de fratre meo, ne patrem meum maiori pœna afficiam. Nam Esau etiam cum impius esset, dixit: Venient dies luctus Patris mei, & Gen. 27 occidam Iacob fratrem meum. Siquidem ergo tuus pater, qui est Deus, nunquam est moriturus, nunquam tibi licebit de aliquo ulcisci, ne patri tuo molestiam inferas, A quamuis enim iniurias non uindices, quin potius illas dimittas, Deus ipse, quando uiderit oportere, pro te ultionem sumet. Licet S. Dauid dixerit suis du- 2.Re.18 cibus (ut patet ex sacra Regum historia.) Obseruate mihi puerum Absalon. Deus tamen iussit equo, super quo incedebat, Absalon, ut sub quercu transiret, & iussit arbori, ut capillos erigeret, eosque in ramis inuolueret, & iussit capillis, ut eum suspensum haberent, quousque ueniret Ioab, & tribus eius cor lanceis confoderet, atque eum de medio tolleret. Sanctus Dauid ei ueniā præbet, & pro illo obsecrat, & Deus B illius iniuriam suscipit uindicandam, sic enim promiserat, dicens: Mihi uindictam & ego retribuam. Si cui autem, quæ hactenus diximus, ad ignoscendum non sufficiunt, illam Ecclesiastici uocem prudēter perpendat. Memento nouissimorum, & desine inimicari. Magnum certe in his uerbis ad placabilitatem argumētum est. Recordare illam extremam horam, in qua Eccl. 28 strictam es redditurus rationem, & sicuti Deum uis clementem ac propitium inuenire, sic te tuis proximis clementem ac propitium exhibe. Ignosce, ut tibi ignoscatur; inuenias gratiam qui te læsit, in C oculis tuis, & in oculis Domini tu etiam gratiam inuenies, quæ comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XXIII. post Pentecosten.

Concio I.

Abeuntes Pharisei consilium inierunt, ut caperent Iesum in sermone. Matth. 22. D

Sicut urbs patens & absque murorum ambitu, ita uir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum, ait Sapiēs. Pro. 25. Ex his uerbis infertur, quemlibet iustorum esse uelut urbem munitam, & circumuallatam plurimis muris, quo-

A rum præcipuus est amor, qui animā a peccatis tuetur. Hic murus adeo fortis est, ut D. Paulus eo circundatus dicat, Quis nos
Rom. 8. separabit a charitate Christi? hoc est, Quis poterit murum nostri amoris in Christū rumpere? Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius? Certus sum, q̄a nec mors, nec uita, nec angeli, nec principatus, nec creatura alia poterit nos separare a charitate Dei quæ est in Christo Iesu Domino nostro. O admirabilem amoris fortitudinem, quam nulla potentia creata euertere & deturbare poterit. Fœlices illi, qui
B hoc muro circumuallati sunt, facillime profecto omnibus peccatis poterunt resistere, nam ubi charitas & amor, ibi Deus, qui pijs hominibus uires præbet, fouet, eosque protegit. Atque ita ubi nos legimus, Saluum me fecit, quoniam uoluit
Psal. 17. me, alij transtulerunt, Saluum me faciet, quoniam uoluit me, & sic est etiam in cōtextu Græco. In quo significatur Deus nunquam deficere suis amatoribus fauere. O utinam cum tentationes patimur, responderemus, Deum super omnia diligo, & offendere non possum, quem tanto amore prosequor, & cui tantum debeo.
C Quando uxor illius generalis Ducis Regis Pharaonis Sanctum Ioseph ad nefarium & impudicum opus inuitauit, non dixit honestissimus iuuenis, Nolo huiusmodi scelus patrare, quia forsan uidebi-
Gen. 39 mur & interficiemur, sed inquit, Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua? quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Animaduertite obsecro qualiter amor, quo dominum suum prosequebatur, & obligatio beneficiorum acceptorum, eum ita ligauerit, ut existimaret se iam deperditam habuisse li-
D bertatem ad ipsum uel minima re, nedum in tam magna offendendum. Si igitur amor quo unus homo alium diligit, frænum tam forte est, ut ipsum fere, si uere a-
Arist. 1. Rhet. c. 21. mat, non possit offendere (atque ita Aristoteles dixit, Amor non est, qui non semper amat) q̄to fortior erit diuinus amor, & summa obligatio, q̄ iustus erga Deum summum benefactorem suum habet?

Alius murus ad non peccandum est diuinus timor, & ita inter alias quampluri-
Eccle. 1. mas excellentias, quas Ecclesiasticus de timore refert, una ex præcipuis, hæc est: Ti- A
mor Domini expellit peccatum, nam qui sine timore est, non poterit iustificari. Idcirco inter ea, quæ magis diabolus intendit, unū est a nobis timorem auferre, hoc enim muro deiecto & solo æquato facillime peccata in animam ingrediuntur. Atque ita, ut ipse primæ mulieri Euæ ad peccandum persuaderet, prius conatus est ab illa timorē depellere, dicens. Nequaquam moriemini, quasi diceret, Ne timeas pœ- Gen. 3.
nam mortis super te & uirum tuum esse uenturam. Et cum etiam Christum Redēptorem nostrum tentauit, existimans iam B
eum esse purum hominem, cum in secunda tentatione dixisset: Mitte te deorsum, statim ab eo timorem expellere curauit, adijciens, Quia angelis suis mandauit de te, ut in manibus portent te, ne forte offen- Matt. 4.
das ad lapidem pedem tuum. Quod perinde est ac si diceret, ne timeas hinc te præcipitare, quoniam nullum damnū accipies. Permulti sunt, qui destructo muro amoris se tuentur, & a plurimis peccatis se liberant, hoc timoris muro suffulti. Et hoc etiam rupto & deturbato est alius singularis murus, quo plurimi se a sceleribus auertunt, & hic est uerecundia, de qua in Ecclesiastico dicitur: Gratia uerecundiæ Eccl. 7.
super aurum. Qui quidem murus si ruit, C
misera anima ad instar ciuitatis muro carentis remanet, in quam hostes absque aliqua contradictione ingrediuntur. Amisso enim amore, timore, ac uerecundia, cui uitio aditus in humanum cor non patebit? Huc impij Pharisæi peruenerunt, de quibus sacra Euangelij hodierni lectio meminit, qui non solum amorem & timorē Dei, sed etiam pudorem adinuicem amiserunt. Omnes isti hypocritæ erant, quorū ingenium est non tantum celare se ab iis, qui nō sunt hypocritæ, uerum etiam alijs D
hypocritis bonis apparere cupiunt, atque ita alij hypocritę ab alijs se celant. Ideo isti Pharisæi colores quęrebāt, ut iniusti adinuicem non reputarentur in procuranda innocentissimi agni Iesu Christi Ioan. 11
morte; &, ut videre est apud Diuum Ioannem, aliud concilium ante hoc habentes, dicebant. Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic omnes credent in eum & uenient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Quibus uerbis alii alijs malitias, inuidias,

A & odia celabant sub colore, quod tam sancta ciuitas non euerteretur. At uero in hoc concilio, de quo sacrum Euangelium hic loquitur, amissio pudore alij alijs suas diabolicas intentiones manifestarunt, atque ita sacrosanctum Euãgelium inquit: *Abeuntes Pharisæi consilium inierunt; ut caperent Iesum in sermone.* Est autem notãdum, quod ante hoc uerbum, *Abeuntes,* in sacra euangelica historia est hæc dictio *Tunc.* Super quam inquit B. Chrysostomus, Tunc, quando maxime eos compungi, expauescere & credere oportebat, *Abeuntes consilium inierunt Pharisæi, ut caperent Iesum in sermone.*

B. Chry.

Hebr. 3. Loquens Diuus Paulus de hoc superno Domino, inquit: Considerate fratres B Apostolum & pontificem confessionis nostræ Iesum Christum, qui fidelis est ei, qui fecit illum. Et tanquam fidelis Apostolus & prælatus, suum munus exercuit seuere peccatores, increpans, quoniam de eo tempore erat: Percutiet terram uirga oris sui, id est, reprehensionibus suis terrenos peccatores percutiet. Quod præcipue die martis ante suam sacratissimam passionem fecit, quo die cœlestis prædicator illam altissimam concionem habuit, in qua omnium comminationum Dei per prophetas fecit epilogum, & in ea C omnia, quæ in uita sua prædicauerat, recensuit. Hæc molestias & uexationes, quas maiores eorum nuntijs Dei intulerant, eis in memoriam reuocauit, hic solicitudinẽ qua pater misericordiarum salutem animarum ipsorum curabat, explicuit, ac denique sermonem conclusit illis, horribilibus uerbis. Multi sunt uocati, pauci uero electi. Videte ergo utrum hæc sufficerent ad confundendum illos, ipsorumque animos compungendos, sed tunc eum se conuertere deberent, magis indignati ab illo D sermone exierunt, & exausto rubore & absque timore Dei.

Isai. 2.

Abeuntes consiliũ inierũt, &c. Deus nos a tanto malo eripiat. Hippocrates in quodam aphorismo inquit, Solentia iuuare si suo tempore nõ iuuant, mala proculdubio est significatio, id est, signum mortis est. Nam ægrotus, qui cum medicamentis infirmior est, quod remedium ei adhiberi potest? Idem possumus dicere spiritualibus ęgritudinibus, Medicamentum ualidum est Dei uerbum, & sancti Euangelii prædicatio ad animas conuertendas. A sicuti regius Propheta testatur, dicẽs. Lex Domini immaculata conuertens animas: ergo signum mortis atque æternæ damnationis est a culpis non sanari, nec tam efficaci medicamento salutem spiritualem accipere. Quapropter fratres, qui ex uobis a concione, a Missa, & a pedibus cõfessoris tam frigidi, tam sine Dei timore, & cum tam deprauatis intẽtionibus sicut antea exitis, vestram ex nunc infœlicitatem deplorate, quoniam proculdubio mala est significatio. Inquiunt naturales esse quendam lapidem (quem vocãt Calatiam) qui adeo frigidus est, ut licet in ardentem fornacem mittatur, nullum calorem recipiat. O miseri peccatores omnes uos hoc lapides & multo plus frigidiores estis. Dominus enim per Ieremiam prophetam inquit: Nunquid non uerba mea quasi ignis? Et hic tam ualidus ignis nullum in uobis calorem generat, siquidẽ adeo frigidi & proterui postquam concionem audistis, remanetis sicut antea, cum in ea suauissimas Dei promissiones, quibus ad ueniam, gratiam, & gloriam inuitat, crebrasque comminationes, quibus impijs minatur æterna supplicia audieritis. In sacra scriptura legitur, Deum postquam Hebræos perditos, corruptos & nimis dissolutos uidit, misisse prophetas, qui eis terribiles comminationes annunciarent, & (ut ibi inquit sacer textus) Illi subsannabant nuntios Domini, & paruipendebant sermones eius, donec ascenderet furor Dñi in populum, & esset nulla curatio. Atque ita idem Dominus Nabuchodonosor misit ut regem Sedechiam, qui tunc regnabat, prehenderet, & non solum eum post expugnatam urbem Ierusalem cepit, sed etiam ipsum oculis priuauit, & filios eius iugulauit, puerosque & puellas interfecit, tẽplum cõbussit, & thesauros eius depredatus est. Quę omnia damna ei euenerunt, eo quod sermones Domini per ora prophetarum prolatos, contempsit. Hanc etiam arbitror esse causam, ob quã nos Deus tam dura & aspera flagella Christianis quotidie mittit. Et quod magis deplorandum est, postquam tones flagellati sumus, deteriores reddimur, sicut illis rebelib. Hebræi contigit, q postq̃ ab illa euersione Ierusalem euasedum in Ægypto essent, prophetæ Ieremiæ

Hipocrates. Simile. Psal. 18. Simile. B Iere. 23. C 2. Paral. 36. & 40 1. Re. 35 D Iere. 4

A remiæ dixerunt: Sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus abs te, sed facientes faciemus omne verbū, quod egredietur de ore nostro, vt sacrificemus Reginæ cęli, & libemus ei libamina, sicut fecimus nos, & patres nostri, Reges nostri, & principes nostri in urbibus Iuda: ex eo autem tempore, quo cessauimus sacrificare ei, indiguimus omnibus, & gladio, & fame consumpti sumus. O diabolicam cæcitatem hominum, qui eo dementiæ deuenerunt, ut existimarent, se melius habere, dum in peccatis & offensionibus Dei summersi erant, quam cum
B in gratia ipsius. Perpendite, obsecro, illum modum loquendi. Facientes faciemus omne verbum, ubi impetus & efficacia, qua nefarij illi Hebræi sua execranda opera facere uolebant, apertissimè ostenditur. Nā hæc geminatio eiusdem verbi, Facientes faciemus, significat operari aliquid magna cum efficacia: atque ita iusti bona opera magno cum feruore operantur (& ideo vbi nos legimus: Tulit Aaron virgam coram Pharaone, & seruis eius, in contextu
Exod. 7 Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur, Proiecit Aaron virgam coram Pharaone, & seruis eius, in quo denotatur effi
C cacia, qua sanctus vir opere complebat illud, quod sibi à Domino præcipiebatur) sic peccatores sua impia opera efficaciter operantur. In pertinacia horum improborum hominum aperte conspicitur quam diuina uerba, & flagella Dei in cordibus plurimorum peccatorum efficiant, & ideo in ipsorum pœnam & duritiem solet Dominus ipsos a suis flagellis priuare. Atque
Isa. 1. ita ubi nos legimus, Super quo percutiam vos ultra addentes preuaricationes, in Hebræo habetur, alme, idest, ad quid percutiam uos vltra, si quidem vos ipsos ot flagellis in meliorem frugem non estis rece
D pturi? Quapropter qui ex uobis flagellati estis, & nunquam vos correxistis, non afficiamini lætitia cum vos à flagellis liberos videatis, hoc enim manifestum est vestræ damnationis signum.

Ephe. 4. *Consilium inierunt, vt caperent eum in sermone.* Procurauerant isti perditi homines, ut bonum Iesum in malo aliquo ope re caperent, sed non potuerunt, nunc au-
B. Chrys. tem in sermone capere conantur. Super
sup hūc quo Beatus Chrysostomus, inquit: Si
locum. quis a aquæ currentis meatum claudere voluerit, aliunde sibi semitam prærumpit: A sic iustorum malignitas ex una parte confusa, aliunde sibi aditum adinuenit. Isti suum patrem Sathanam æmulabantur, qui hoc ingenium habet, quod sicut illi, qui ciuitatem aliquam euertere, & solo æquare contendunt, eam per infirmiorem partem aggrediuntur, ubi muri minus fortes apparent. Sic diabolus per debiliorem partem homines inuadit: nam, ut est magnus scrutator, scire studet ad quam rem quilibet homo animum inclinet, & per illam utpote debiliorem illum tentare, & euertere contendit. Inimici oculos lynceos habere dicuntur, vt defectus suo- B rum aduersariorum intueantur, & eorum vitas scrutentur. Hoc uoluit Regius pro- Ps. 118. pheta significare, cum dixit, Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo. Et paulo inferius. Super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est. Et iterum: Super senes intellexi, quia mandata tua quęsiui.

Simile. (marginal, beside "tes apparent. Sic diabolus per debiliorem")

. Hic aperta est comparatio, & amplificatio, nàm doctoribus ac senibus sapientia conuenit, & hos omnes sanctus vir superauit, eo quod diuinæ legis contemplationi se tradidit. Sed quid significat di- C cere se hac meditatione factum fuisse suis inimicis prudentiorem? Nescio cur hanc exaggerationem posuerit, nisi quia intellexit, inimicos habere oculos apertissimos ad inspiciendas miserias, & defectum suorum aduersariorum, & multo maiorem prudentiam, ingenij aciem, & solicitudinem habet ille, qui diuinam legem in eo, quod ad uitam, & conscientiam suam attinet, meditatur. Cum igitur inimici lucidos oculos habeant ad scrutandum suorum aduersariorum miserias, diabolus quippe qui crudelissimus aduersarius noster est, oculos multo clariores simul cum D ingenti sagacitate, & astutia habet ad scrutandum ingenium nostrum, & complexionem, & ut sciens ad quid magis propensi simus, inde nos tentet, & funditus euertat. Quocirca oportet nos habere oculos lynceos, ut ab eius insidijs & astutijs liberemur. Ideo beatus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, animalia illa san- Apoc. 4 cta plena esse oculis ante, & retro, intus, & in circuitu. In quo docemur iustos retro, ad præteritam uitam aspicere,

A vt sic de offensis, quas in illa contra Deũ commiserunt, doleant. Aspiciunt etiam ante considerantes Dei iudicia, & unusquisque maximo timore dicens: Quid de
Psal. 81. me erit? Sicut Sanctus Dauid dicebat. A iudiciis enim tuis timui. Et oculos habẽt ad dexteram, quoniam vanitatem rerum huiusmodi considerant, & illas contemnunt. Et oculos ad sinistram habent, eò quòd animo euoluunt breuitatem laborum huius sæculi, ut eos patienter perferant. Et sunt pleni oculis intus, quia interiora cordium suorum contemplantur,
B vt ipsorum defectus corrigant. Denique oculos in circuitu habent, ut se ab infernalibus inimicis, qui undiq; insidias ad nos perdendum parant, tueantur. Cum autem Pharisæi essent filij Sathanæ, ut Beatus Ioãnes inquit, Vos ex patre diabolo estis, in hoc suum parentem imitati sunt, atque ita Dominum per linguam expugnare decreuerunt. Solet quippe lingua in hominibus esse vna ex debilioribus partibus, atque ita Beatus Iacobus dixit. Qui non of-
Iaco. 3. fendit in verbo hic perfectus est uir.

Quamuis diabolus Sanctum Iob diuitiis honore authoritate, & salute spoliauit, ta-
C. men linguam eius sanam, & intactam reliquit, existimans eum ingentibus doloribus, & magnis laboribus commotum, aliquod uerbum fore locuturum, quo Deum offenderet. Atque ita Sanctus vir hoc Sathanæ artificiũ perpendebat dicẽs: Adhæsit os meum carni meæ, & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Quod perinde est, ac si diceret: Quis vnquam talem astutiam & sagacitatem aspexit quali impius Sathanas me afflixit, & oppressit, qui in toto corpore meo nihil sanum præter dentes ac labia reliquit
D ut tempore tantorum dolorum loquerer. Sed his crudelissimus hostis non contentus est, quinimo, & vxorem Sancti Prophetæ solicitauit, ut ipsum ad malè loquẽdum incitaret, quæ quidem Sathanam adiuuare tanto animi conatu elaborauit vt uirum suum ad impatientiam prouocaret, dicens: Benedic (id est, Maledic) Deo, & morere. O mala fœmina quæ, siquidem maritum tuum ad praua opera
Iob 2. impellere non potes, eo quod graui vlcere percussus est, ipsum in lingua prouocas, vt creatori suo maledicat, Sed (ut inquit ibi sacer textus) in omnibus his non peccauit Iob labiis suis, nec stultum A quid contra Deum locutus est, O *sancta Maria Señora*. Et quam in paucis tererimus. Sathanas linguas adeo munitas, sicut in sancto Iob inuenit, & quam multos superauit, ipsos hac parte expugnans, Non immerito natura prouidit, vt cum omnia membra corporis humani detecta nascerentur, lingua gingiuis ac labiis cooperta esset, & cum puer loqui inciperet, ei dentes nascerentur, & sic ipsa lingua tanquam muro, & ante muralis esset munita. Et Plinius inquit illam ha- Plinius.
bere duas venas, alteram tendentem ad B
cor, alteram uero ad cerebrum, vbi ratio residet. In qua philosophia nos rerum omnium creator docuit non debere hominem aliud in corde habere. & aliud in lingua proferre, nec etiam debere loqui quidquid in corde habet, nisi solummodo illud quod æquum & rationi consentaneum fuerit. Et qui se hoc modo gubernauerit, arcana sibi a proximo suo commissa non reuelabit, ex quo non parua mala & incommoda oriri solent. Ideo
in Prouerbiis dicitur. Qui ambulat frau Prou. 11.
dulenter, reuelat arcana, qui autem fide- C
lis est, celat amici commissum, vbi alia translatio habet, celat animi commissum. & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Quod una litera amicum vocat, altera animum appellat. Vt hinc intelligat quisque amicum suum esse animum suum, & qui ambulat fraudulenter, id est, qui ut materiam loquendi, detrahendi, ac murmurandi suppeditet, id quod animus suus, uidelicet, amicus, ei credidit, impudenter reuelauit, quod quidem perniciosum infœlicitatis
genus est. Quapropter maxime oportet D
te, ò homo quidquid in corde habes, ore non proferre, nam prudẽs uir prius quam verbum ex ore euomit, illud in statera
rationis ponderare debet. Idcirco Eccle- Eccl. 28
siasticus ait. Verbis tuis facito stateram & frænos ori tuo rectos, & attende ne forte labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum, id est, dæmonum, insidiantiũ tibi, & sic casus tuus insanabilis in mortem. O diuina verba digna profecto, quæ maxime perpendantur, Spiritus Sanctus ea in cordibus nostris affigat, ut omni tempore ex illis utilitatem & commodum eliciatis. Notate obiter, qualiter Spiri

tus

A tus sanctus non solum vult vt vnum dun taxat frænum ori nostro adhibeamus sed plura, quæ sunt diuinus amor, sanctus timor, atque vtilis verecundia. Aduertite etiam quomodo peccatum linguæ hic casum inæstimabilem appellat. Damna enim quæ maledicta, & effrænata lingua secum affert, curatu difficillima sunt. Atque ita

Iacob. 3 Beatus Iacobus de ea loquens sic ait: Ecce quantus ignis quam magnam syluam incendit, hoc est, quamuis lingua res parua sit, magnum damnum inferre solet, sicut scintilla ignis totam urbem solet aliquando incendere, & inflammare. Vnus autem

B ex fontibus, vnde peccata linguæ dimanare consuescunt, est otiositas. Nam sicut

Simile. cum caballi onera uehentes iter faciunt, omnes demisso capite, & ceruice, mansuete ambulant, sese adinuicem nequaquam mordentes, cum uero exonerati ducuntur, mutuo seipsos mordēt. Sic dum Christiani sanctis exercitationibus Euangelicę legis, uel honestis occupationib. sunt onerati, iter vitæ suæ prosequuntur absque eo, quod de vitiis aliorum agant, at si otiosi sunt & tanquam equi exonerati ab aliqua honesta occupatione liberi, statim se adinuicem detractionibus murmuratio-

C nib. is atque infamiis crudelissime mordent.

Quanquam uero hoc uitium omnib. commune sit, multo tamen frequentius

Nu. 12. in fœminis reperitur. Vnde in Numerorum volumine sic legimus. Locuta est Maria, & Aaron contra Moysem propter vxorem eius Æthiopissam, & dixerunt. Num per solum Moysem locutus est Dominus? Et nobis similiter est locutus. O rem stupendam. Animaduertite personas adeo notabiles, & dono prophetiæ illustratas, in tantam miseriam incidisse. Aaron ille, per quem Dominus tot mira-

D bilia in libertate filiorum Israel de Aegyptiaca seruitute operatus est, Maria illa, quæ inter fæminas Hebræas prima tympanum in manibus sumens, post egres-

Exo. 15 sum ab Aegypto cecinit, dicens. Cantemus Domino, gloriose etenim magnificatus est, ecce qualiter ambo facti sunt contra sanctum Moysem fratrem suum detractores; qui alias eos, qui de illo murmurare uellent, carpere & seuero increpare debebant. Sed quis adeo iustus est, qui non delinquat, maxime in lingua?

Quapropter ualde oportet nos huic tā debili, & periculosæ parti inter omnia corporis summa humani membra prædominari. Atque ita sanctus Dauid dixit. Si Psal. 18. mei (scilicet sensus) non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emūdabor a delicto maximo, & erunt vt complaceāt eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine adiutor meus, & redemptor meus. Idest, Si ego meis sensibus dominatus fuero, & ipsi nō de me, sine dubio quamplurimas utilitates educam, videlicet, Immaculatus ero, & etiam a superbia, quæ est uitium maximum, a quo pauci euadunt, me eripiam, & B emundabor a delicto maximo. Et erunt vt complaceant eloquia oris mei, hoc est, Meæ tibi Domine orationes erunt acceptę. Et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper, idest, cor meum dispositum, & præparatum erit, vt semper in te ac tuis diuinis mysteriis cogitem, qui enim ianuas sensuum claudit, uix habet in quo præterquam in Deo meditetur, quoniam autem hoc perdifficile est, ideo sanctus propheta illud a Domino efficaciter postulabat dicens, Domine adiutor meus, & redemptor meus. Quasi diceret. A te Domine hoc tantum bonum in me ventu- C rum est. Idem nos facere decet, & præcipue fauorem implorare debemus, ut peculiariter ex omnibus sensibus linguam nostram prædominemur, siquidem quotidie videmus quamplurima mala, quæ etiam sanctis illa abutentibus euenire solent. Sed est maxime notandum in his sacræ scripturæ verbis, Mariam fratri suo Aaron antepositam fuisse, cum ipsa fæmina, & ille summus sacerdos esset.

Hoc non ideo fuit, vt plus, quam fratri suo honoris tribueretur, sed vt significaret sacer textus, illam murmurationem D incepisse, & fratrem suum ad id faciendum prouocasse, nam (vt diximus) fæminæ in hanc miseriam plerumque propensiores esse solent. O incōmutabilis Deus, & quem mulier ad hoc uitium non induceret, & deturbabit, si quidem illa suffecit, vt tantum virum, qualis erat Aaron, deiceret? Hic etiam ostenditur, quanto se periculo exponit, qui dignitates, & prælaturas acceptat. Quis enim est, qui omnibus valeat satisfacere, siquidem sanctus Moyses, quem D. Paulus in tota domo Hebr. 3. Dei

A Dei fidelem fuisse testatur, non potuit aliorum detractiones & murmurationes deuitare? Sed nō ideo boni & uirtute prædi animo cadere debent, quia (ut ait B. 1. Pet. 2. Petrus) Quæ enim est gratia, si peccantes, & colaphizati suffertis; Sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum, in hoc enim uocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, uobis relinquens exemplum, ut sequamini uestigia eius. O cœlestem doctrinam, & quam aperte hic ostenditur error illorum, qui cum absque culpa sua de ipsis detrahitur, ita excandescunt, dicentes. Si culpam B haberem, nihil de hac murmuratione curarem, sed cum illam non habeam, & muneri meo pro uirili parte satisfaciam, molestissime fero, ut de me detrahatur. Attēde frater, & animo euolue, quam aliter hic Sanctus Apostolus nos doceat, cum ait: Si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum.

Denique ponderandum est, sacrum textum dixisse hos duos fratres contra sanctum Moysem propter vxorem eius, Aethiopissam murmurasse. Supra quo ait quidam interpres, illos per contemptum Aethiopissam uocasse, etenim Madiani- C tæ a quibus illa originem trahebat, licet prope Aethiopiam habitent, Aethiopes tamen nequaquā sunt. Ex quo apertius constat, Mariam huius detractionis causam fuisse propter aliquam inuidiam aut contentionem inter utramque habi- Iacob. 1 tam. Merito ergo Diuus Iacobus animaduertens tot incommoda, quæ ex locutione oriuntur, nos sic admonet: *Si quis putat religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, huius uana est religio.* Ideo uiri prudentes, ut ab his damnis & malis liberentur, sese ad securissimū silentii portum recipiunt. D Inter causas, ob quas gloriosus Baptista in solitudinem se contulit, una fuit, ne uidelicet, aliquo otioso sermone uitam suā macularet. Et ita sacrosancta Ecclesia in eius hymno decantat, ubi sic habetur: Antra deserti teneris sub annis, Ciuium turmas fugiens petisti, Ne leui saltem ma- Eccle. 5. culare uitam Famine (id est, leui uerbo quod a for faris deducitur) posses. Atque ita Spiritus Sanctus quemlibet nostrum hortatur, dicens. Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit uelox ad proferendū sermonem coram Deo, quia *Deus in cœlo* & tu super terram. Idcirco sint pauci sermones tui. A Quod perinde est ac si diceret. Homines infimi & abiecti coram principibus ac potentibus dominis loqui non audent, & qui parum sciunt coram literatis conticescunt, & cum Deus sit Dominus infinitæ maiestatis & sapientiæ, & tu uilissimus terræ uermiculus mille ignorantiis plenus coram eius diuino conspectu, ubi scis ipsum uerba tua ponderare, uide quomodo loquaris, non sit uelox cor tuum ad proferendum sermonē, & quantum potueris, silentium obserua. Si in domum Regis ingrediens hunc ordinem obseruari uidebis, quod illi, qui coram ipso B rege sunt, parum & summissa uoce loquuntur, decet enim Regis authoritatem, ut in conspectu eius famuli ipsius silentium præstent. *Pero en la otra sala mas a fuera ya hablan un poco mas alto:* in atrio uero quod ab ipso rege maxime distat, omnes magnos clamores & absque ordine edūt, ita ut insant & amētes esse uideantur. Inter Christianos hoc discrimen uersatur, quod illi qui sunt deuoti cum orationi assiduę vaccent & coram diuino conspectu per considerationem incedant, maximum silentiū obseruant parum loquuntur, & cum magna ædificatione proce- C dunt; alii qui non ita deuoti sunt, nec tam assiduę orationi dediti, non tam astricte silentium obseruant, nec tam moderate loquuntur, qui denique ita uiuunt ac si a Deo non uiderentur nec audirentur (uix enim corda sua in cœlum erigere sciunt) hi ingentes clamores extollunt, incōcinne loquuntur, & damnum uel commodum quod ex uerbis eorum oriri potest, non attendunt. Nec ad uitanda peccata solum, sed ad internam quoque animi quietem & tranquillitatem (qua uera sapientia comparatur) plurimum hæc cura silentii iuuat. Cum ergo tam magnas utilitates linguæ custodia pariat, æquum D profecto est, ut omnes nos uirtutis huius amore & studio incensi, ad eam consequendam omni cum diligentia contendamus, eamque a Domino uotis omnibus impetrare studeamus, qui nunquam piis suorum conatibus deest. Sic enim Pro. 16. apud Salomonem legimus: Hominis est animam præparare, & Domini gubernare linguam. Quemadmodum enim clementis-

A mentissimus Deus ad peccatorum ueniam largiendam exigit, ut conuertamur ad ipsum, quo ipse conuertatur ad nos, ita hoc in loco studium, diligentiam, & curam nostram requirit, quo opem suam nobis ad hanc uirtutem obtinendam, largiatur.

Et mittunt ei ut caperent eum in sermone, discipulos suos cum Herodianis. Tales Simile. discipuli erant, quales magistri. Si fons insipidus & turbidus est, quomodo riuuli, qui ab eo profluunt, dulces & clari erunt? Et si *ala corriente y creciente del rio no resiste la presa hecha de argamassa, como resistira la presa hecha de ombres tiernos?* Hoc est, si B torrenti passionum non resistit senectus, experientia, & dignitas magisterij, quomodo effrænata iuuentus resistet? Iugum, quod fortis bos ferre non potest, qualiter iuuencus tener illud sustinebit? id est, si illi, qui Simile. sunt magistri & prælati colla sua iugo sanctæ legis non summittunt, qualiter subditi, & discipuli eorum, uidentes in eis tam deprauatum exemplum, se illi subiicient? O quam magnum Reipublicæ damnum inferunt impij magistri & prælati, è contra uero quantam utilitatem probi Reipublicæ afferunt. Idcirco Dominus per Iere- Ierem. 3 C miam prophetam pro singulari beneficio populo Israelitico hanc promissionem facit, Dabo, inquit, vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina. O Deus infinitæ misericordiæ, & si hanc his temporibus promissionem adimpleres quot quantisque malis remedium adhiberetur, & quam multa bona perpetrarentur. In sacro Exodi volumine iussit idē Exo. 38. Dominus sancto Moysi, dicens. In veste summi sacerdotis deorsum, uel ad pedes eiusdem tunicæ per circuitum, quasi mala punica facies mixtis in medio tintinnabulis, ita ut tintinnabulum sit aureum, & D malum punicum, & uestietur in ea Aaron in officio ministerij, ut audiatur sonitus, quando ingreditur, & egreditur in Sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur. O immense Deus, ut quid Domine tantam pœnam pro re, quæ tam parui ponderis, & momenti videtur, esse imponis? Quid enim prodest vt tintinnabula uestis summi sacerdotis personent necne, vt dicas, Vt non moriatur? Grande mysterium hic latet. Cum Dominus iubet, ut sacerdos, quando in Sanctuarium ingressus fuerit, ueste pontificali induatur, significat, sacerdotē, qui A tam altum ministerium exercet, charitate debere indui. Atque ita Propheta Dauid dixit: Sacerdotes eius induantur iustitiā. Per tintinnabula uoces prædicatorum denotantur, quibus omnes ad seruitutem Dei conuocat & inuitat. Per mala punica fructus bonorum operum designantur, & cum præcipit, ut sonitus tintinnabulorū audiatur, quod si non fecerit sacerdos, pœna mortis puniatur, perinde est (ut glossa explicat) acsi iuberet, vt sacerdos populū increpet, doceat, & arguat. Ideo B. Paulus ad Timotheum, qui episcopus erat, scri- 2 Tim. 4 bens, sic ait. Testificor corā Deo, & Chri- B sto Iesu &c. Prædica verbum, insta, opportunè importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina. Super quod venerabilis Beda, & B. Chrysostomus perpendunt agonem, vim, & conatum, quo Sanctus Apostolus hoc discipulo suo commendauit, in quo magnam huius negotij insinuauit necessitatem. Personent ergo, ò patres sacerdotes & prælati uestra tintinnabula, & uerbis feruidis cōclamate. Sed oportet, ut ipsa tintinnabula malis punicis misceantur & interponantur, hoc est, maximè conducit, vt uestri sermones & colloquia cum bono exēplo C Sanctorum operum & perfectæ uitæ cōniungantur, ut non moriamini. Naaman 4 Reg. 5 princeps militiæ Syriæ (vt sacra refert historia) propter merita prophetæ Elisæi nō solum à lepra, sed ab infidelitate sanatus fuit, atque ita cum fide dixit, Verè scio, quod non sit alius Deus in uniuersa terra, nisi tantum in Israel. Et statim inferius eundem sanctum prophetam sic est allocutus. Obsecro, concede mihi seruo tuo, vt tollam onus duorum burdonum, non enim faciet ultra seruus tuus holocaustū aut victimam diis alienis, nisi Domino. Mira res, adeò ille bono sui sancti magi- D stri exemplo commotus fuit, tantamque fiduciam in eius sanctitate sitam habebat vt existimaret, terram illam, quam sanctus Propheta pedibus suis calcauerat, sibi futurum esse refugium, quo se a peccatis defenderet. Animo, quæso perpendite, quā ti faceret princeps ille illius iusti societatem, siquidem terram, quam pedibus conculcauerat tanti pendebat. Quàm dispares ac diuersi erant isti Pharisæi a sancto Elisæo, & tales ipsi erant, quales discipuli

A scipuli eorum, Ideo mittunt eos cum Herodianis.

Accedentes igitur ad Dominum peruersi discipuli, legationis suæ caussam his verbis proposuerunt: *Magister scimus qa verax es & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet cēsum dare Cæsari, an nō?*

Psal.51 Verum de huiusmodi oratoribus propheta Dauid ait. Molliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula siue ut alius uertit. Et ipsi sunt lāceæ. Et S. Ieremias ait.

Ierem.9 Sagitta vulnerans lingua eorum dolum

B locuta est, in ore suo pacem cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias, nunquid super his non uisitabo, dicit Dominus, aut in gentem huiuscemodi non vlciscetur anima mea? In his omnibus infallibilem dicebat ueritatem, quamuis ipsi eam non crederent. Sic solus Iesus Christus ueta sapientia patris est omnium magistrorum magister, qui eos docuit, quæ docenda erant. Atque ita per Isaiam pro-

Isai.48. phetam dixit. Ego Dominus docens te subtilia, seu, Ego Dominus docens te ea,

C quæ ad utilitatem conducunt. O quàm multa se se nobis hic offerebant ad increpandos huius miserrimi temporis prædicatores, qui in integra concione vix vnam rem vtilem auditoribus prædicant. Imitamini, imitamini patres concionatores hunc cœlestem magistrum utilia magis quam subtilia docentes.

Dicunt ei etiā. *Et viam Dei in veritate doces*. Nunquid uia Dei cum mendacio ostendi potest? Si enim cum mendacio ostenditur, iam non uia Dei erit. Ad hoc respondeo, illos in hoc dicere uoluisse. Viam *Dei* verè doces, id est, *Enseñas de veras, y como se ha de enseñar*. Medicus cum

D

Simile. ægroto potionem præbet ex reubarbaro & cassia fistula confectam, si cum his res, adeo impertinentes immiscet, ut efficiat, quòd potio amata non sit potio, id est, *que la purgano sea purga y que el ruybarbo no haga su operacion*, non elicitur fructus ab infirmo desideratus. Sic vaniloqui prædicatores tot inanes theoricas cum Sacro sancto Euangelio coniungunt, totque dicendi modos, & curiosa verba inquirunt, vt efficiant quod ipsum sanctum Euangelium in auditorum cordibus non operetur, nec suum faciat effectum, Vitiū curiositatis etiam Gētilibus adeò odibile A fuit vt Plutarchus aduersus illud integrū librum ediderit. Quod quidem uitium licet in omnibus officiis odibile, & nociuum fit, multo magis in sancto prædicationis ministerio, nam præ nimia curiositate multi non gloriam Dei, aut utilitatē animarum quærunt: Sed bonam tantummodo de eloquentia & Sapientia sua existimationē habere contendunt, auditores ipsos dementes, & ab omni spirituali bono vacuos reddentes Quocirca B. Paulus Colossenses hortatur, dicens. Videte ne qis Colos. 2 uos decipiat per philosophiam & inanem B fallaciam. Vbi illa dictio. Et, declaratiua est, atque ita uult dicere S. Apostolus, Videte ne quis uos decipiat per philosophiā, id est, per inanem fallaciam, sicut in sacro Genesis uolumine dicitur: Benedixit diei Gen. 2 septimæ, & sanctificauit eam, Vbi illud, Et significat etiam, id est, ita ut sit sensus, Benedixit, id est, sanctificauit. Cum igitur sanctus Apostolus iam suo tempore Christianos admonuerit, vt vaniloquos concionatores, qui uiam Dei in ueritate nequaquam docent, euitarent, multo magis profecto hac admonitione nunc opus est, siquidem in modo prædicandi tantam hodie corruptionem uidemus. C

Et non est tibi cura de aliquo. Quasi dicerent, concionaris absque alicuius lucri temporalis spe *Non respicis personam hominum*. Sic Deus in Deuteronomio præcipiebat, inquiens: Non accipietis cuiusquā personam, acceptio enim personarum sine peccato esse nequit, quia opponitur iustitiæ, nihil autem opponitur uirtuti, nisi peccatum, ut perdoctè Beatus Thomas asserit: & ideo acceptio personarum reperiri non potest in eo, qui ex liberalitate dona largitur. D Th. 2 2 q. 63 art. 1. D

Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet cēsum dare Cæsari an non? Iosephus libro de Ioseph. li. 8. in antiqu. antiquitatib. inquit, hāc quæstionē ortam fuisse ab eo tpe, quo Octauianus imperator iussit ut scriberetur uniuersus orbis, & Deu. 2. unusquisque certum & determinatū tributum solueret Et quia solutio cēsus seu tributi professio quædam subiectionis erat, uidebatur Hebræis quod siquidem Deus in Deuteronomio eis iusserat, dominum tuum adorabis & illi soli seruies, Deo ipsi tantummodo obsequium præstare debebant. In quo sanè à ueritate recedebant, quo-

A quoniam Propheta Ieremias nomine Dei
Iere. 27. huic populo dixit. Ego feci terram, & ho-
mines, & iumenta, quæ sunt super faciem
terræ, & dedi eam ei, qui placuit in oculis
meis. Et nunc itaque ego dedi omnes ter-
ras istas in manu Nabuchodonosor Re-
gis Babylonis serui mei. Et seruient ei om-
nes gentes. Gens autem, & regnum, quod
non seruierit Nabuchodonosor regi Ba-
bylonis, & quicunq; non curuauerit col-
lum suum sub iugo Regis Babylonis, in
gladio & in fame & in peste uisitabo su-
per gentem illam, ait Dominus, donec cō-
sumam eos in manu eius. Et alibi in Sa-
B cra scriptura dicitur: Inculpatur Rex Se-
2. Para- dechias, eo quod non impleuit iuramen-
lip. ult. tum, quod præstiterat Regi Nabuchodo
nosor de tributo reddendo. Vnde infer-
tur, quod si Deus uolebat, ut Hebręi tribu
tum soluerent Regi tyranno & idolola-
træ, quanto magis, uolet, ut tributum pen
datis, & faueatis alijs longe maioribus ser
uitijs tam Catholico Regi, tamque fidei
defensori, qualem nunc habetis, maxime
his tēporibus, quibus infestissimus Chri-
stianorum hostis Turcarum Rex tot co-
pias & exercitus ad effundendum Chri-
stianorum sanguinem parat, quiq; ad la-
C befactandam Sacrosanctam Iesu Christi
Ecclesiam facultatibus, ac diuitijs suorū,
necnon & personis ipsorum tanto impe-
rio dominatur, acsi omnes eius serui es-
sent, & ipsi ei absque aliqua contradictio-
ne obtemperarēt. Si noster Catholicus Rex
exercitus, quos habet, non haberet, & in
Hispaniam hæretici, Mauri, & Turcæ in-
grederentur, quid de uestris facultatibus,
quid de uitis, quid de animabus uestris es-
set? Quam multi miseri a sanctissima fide
Iesu Christi Saluatoris mundi deficerent
ipsumque negarent? Si ergo Rex uester
uos in tanta iustitia, pace, & tranquillita
D te ab hostibus tuetur, quare ei amore ac-
que integra, & prompta uoluntate non
serui eris? Deum igitur, fratres mei, pro
tam singulari beneficio collaudate, & ab
ipso summis precibus cōtendite, ut uitā
ac salutem eius, qui uos ita protegit & tue
tur, felicissime augeat.

Itaque cum hæc quæstio tunc uentila
retur in Hebræos, ipsi eam ad cęlestē ma-
gistrum detulerunt, ut illum uel apud po-
pulum traducerēt, uel apud Herodianos
læsæ maiestatis reum agerent. In actibus
enim Apostolorum legimus quēdam Iu- A
dam Galilæum, & alium nomine Theu-
dam popularis seditionis authores fuisse
quod censum Cæsari dandum esse nega-
rent, qui tamen capitali supplicio aude-
ciæ suæ pęnas dederunt. In hoc igitur tan
tum uitæ discrimen Pharisæi Dominum
conijcere nitebantur. Ad hoc autē Hero
dianos, hoc est, Herodis milites in huius
criminis societatem asciuerunt, partim, ut
Dominum continuo ad uincula raperent,
si tributa Cæsari pendenda esse negaret,
partim ut illi huius criminis testes essent.
His igitur insidijs callidissime excogita-
tis egregiam se victoriam de Domino ade B
pturos sperabant, Sed tamen (ut in libro Pro. 21.
Prouerbiorum dicitur) Non est scientia,
non est sapientia, non est consilium con-
tra Dominum, nec fieri poterat, ut incom
prehensibile Dei uerbum in uerbo cape-
rēt, & ita sequitur. *Cognita autem Iesus ne
quitia eorum ait Quid me tentatis hypocri
tae?* O Christe reparator uitæ & agnus mā
suetissime, ut quid Domine tanta asperita
te illis respondes, qui te tam dulcibus uer-
bis alloquuntur, & tam singularibus, &
eximijs laudibus honorant? In hoc diui-
nus Magister nos docet, quem vultum il-
lis ostēdere debemus, qui nobis blandiun Simile.
tur. Nostra enim natura in hoc uelut na- C
tura cicadę est, quæ si oleo aspergatur, mo
ritur, si autem aceto, reuiuiscit. Sic nos, si
adulationibus & suauibus sermonibus
collaudamur, superbia mortificamur, si
uero increpationib. asperis castigamur, hu
militate uiuimus. Idcirco Regius Prophe Ps. 140.
ta dicebat: Corripiet me iustus in miseri-
cordia & increpabit me, oleum autē pec-
catoris non impinguet caput meum. Et
ob hoc etiā dicitur in Prouerbijs, Meliora
sunt uulnera diligentis, quam fraudulen- Pro. 27
ta oscula odientis. Vnde infertur quam
crudelis ille sit, quantum peccatum com-
mittit, qui alijs adulatur, siquidem proxi- D Th 4
mi sui homicida est, quanuis D. Thomas 2. q. 1 5
egregie dicat, attendendam esse adulatio art. 2.
nis materiā ad huius criminis malitiam D
cognoscendam. Nam si contra charita-
tem est, ut cum aliquis peccatum alterius
laudat, tunc erit peccatum mortale, si ip-
sum de peccato mortali laudat, erit autē
ueniale, si de ueniali. Solet etiam esse pec-
catum ratione intentionis. & ita qui uer-
bis dulcibus alicui adulatur, ut ei grauis-

ter

A te noceat corporaliter uel spiritualiter, peccat mortaliter, ut ibidē sanctus doctor asserit. Et quamuis non habeat intentionem inferendi ei damnum, si tamen ei occasionem præbet, ut adulatione ipsius delinquat, tantum peccat, quantum est peccatum, ad quod ei occasionē dedit. O miser adulator, & quanti tibi stant adulationes tuæ, licet tu adeo cæcus es, ut eas uix peccatum esse repures. Narrat Philoponus, quendam tibicinem a militibus in bello captum ipsos sic fuisse allocutum: Ego nunquam aliquem interfeci, quare vos me pauperculum hominem vultis in B terficere? Cui milites sic responderunt, si manibus nō necasti, saltim tua tuba alijs fuisti ad interficiendum incitamento. Nimis apte adulator tibicini comparatur, nam tibicem, cùm tuba clangit, delectationem generat, & affectiones mouet. Atque ita Seneca inquit, ꝙ Xenophonte tubam personante, Alexāder audiens illam subito ensem e uagina eduxit, acsi dimicare uellet, sicut cū quis ad saltandum animum habet propensum, dum primum sonitum alicuius musici instrumenti auribus suis placidum audit, statim pedes ipsius saltare uidentur, quoniam musica af- C fectiones mouere facit. Sic adulator tibia, seu fistula linguæ suæ & suorum uerborum concinnitate suauem musicam illi, cui adulatur, efficit. Nam (ut in Ecclesiastico dicitur) Tibi & psalterium suauē faciunt melodiam, & super vtraq; lingua suauis. Hic igitur adulator, qui musica suarum adulationum proximos suos delectat, ipsorumque passiones ad peccata committenda excitat, pro illis sic punietur, acsi illa cōmisisset. Et si dixerit, Quare ego puniar, siquidem adulteria non patraui, iniuriam nō ultus fui homicidium non feci, & tyrannidem non exercui? Pa- D rū refert eā crimina non perpetrasse: nam si ea non commisisti, proximos tuos multis blandimentis & adulationibus ad ipsa committenda incitasti. Idcirco de adulatoribus possunt illa Prophetæ Oseę uerba explicari Peccata populi mei comedent. Mira res, qualiter peccata comedi possūt? Ad hoc respōdetur, ꝙ sicut cibus postquā ab aliquo manducatus, efficitur eius, qui ipsum mandit, quoniam in substantiā ipsius uertitur, sic adulatores suis peruersis cōsilijs efficiūt, ut aliena peccata sua sint,

Philoponus.

Simile.

Seneca libro 2.

Eccl. 40

Osea. 4.

Simile

& in ipsos conuertantur. O ingentē cæcitatem, o deplorandam dementiā, uelle homines ꝑ alienis peccatis seipsos in infernum perpetuo arsuros detrudi. Quapropter siquidē adulatores adeo nociui sunt, nos ad imitationem nostri diuini capitis Iesu Christi ostēdamus, illos nobis nequaquam placere, ut sic seipsos confundant & conuertantur, ac sibi & nobis minime noceant. Hac sancta doctrina plus reges principes ac magnates huius mūndi opus habent, illos enim plerunque isti Satanæ ministri peruertere solent, ipsosque lætificant ac delectant, eorum peccata collaudantes, sicut olim regibus & principibus Israel fecerunt. De quo sanctus Propheta B Oseas conquerebatur, dicens, In malitia sua lætificauerunt regem, & in mendaciis suis principes. O diabolicam crudelitatē. Cum Rex Ieroboam regnum suū ad idololatrandū commouisset, non defuerunt homines spiritu sathanico pleni, qui dum de tam graui scelere ipsum ac principes & consiliarios eius increpare deberent, illos laudauerunt, & nefarium atque execrandum illud facinus approbarunt. Ex quo id, quod statim Sanctus Propheta inferius dicit, ortum est, scilicet; Dies regis nostri, cœperunt principes furere a uino. De eo die loquitur, quo impius rex consti C tuit colendos esse Deos aureos. Nam peccatores illum diem suum reputant, in quo aliquod pergrande scelus committunt. Cum autem illa die nullus extiterit, qui ipsum ac priuatos eius reprehenderet, quin potius multi factum laudarūt, ideo cęperūt principes furere a uino, nimis hilares & lætabūdi propter scelus, quod perpetrarunt. Cū pecora exultant, & indecora lasciuia ludunt, certū, teste Plinio, præsagium est futuræ tēpestatis. Et sicut cantus oloris, id est, *Cisne*, signū est imminentis sibi mortis: in eundem modum, cū peccatores exultāt ob peccatum, præsagium est euidens iam ipsorū instare suppliciū. D O infelices peccatores, qui tam sufficientem causam ad deplorandum habentes, inebriati uoluptatis uino, exultāt, & lętantur. Sed quæro, cur eum diem, quo ingressi sunt filii Israel in Aegyptum, nō memoriæ tradit Sacra scriptura, sed dies egressionis eorū? Apud Genesim enim, narrat sacer textus, quomodo Iacob cū filijs suis ingrediens, nō peculiariter diem refert. Et alibi

Oseæ 7.

Pli. lib. 8. c. vlt.

Gen. 46

A alibi mentionem faciens de Hebræorum egressione, inquit: Eadem die egressus est
Exo. 12 omnis exercitus Domini de terra Aegypti, nox ista est obseruabilis Domino. Certe hoc factum fuit ut Spiritus sanctus doceret nos, nō esse lætitiæ dies, cum peccas, sed maximæ tristitiæ, siquidem in crudelissimam dæmonis captiuitatem ingredieris, at cum per ueram pœnitentiam egrederis, & per uirtutes incipis in terram promissionis gloriæ, uidelicet, tendere, is dies iubilationis & lætitiæ est.

Ex supradictis, infertur, quod vna ex magnis infœlicitatibus, quas Reges ha-
B bent, id est, quod ipsi maximam fœlicitatem & tranquillitatem reputant, scilicet, nō habere in terris aliquem, qui de factis & operibus suis rationem reddant, & neminem esse, qui eos de malis ipsorum reprehendat, quin potius ea laudet, & ideo ipsi perquam raro seipsos corripiūt. Quid plura, etiam in planctib. & ploratu principibus ac magnatibus huius mundi solent homines adulari, sicut cōtigit Sancto Io-
Gene. 5. seph. Nam (ut in sacro Genesis libro scriptum est) postquam mortuus est Patriarcha Iacob, Fleuit eum Aegyptus septuaginta diebus, & quamuis uniuersum re-
C gnum patris Ioseph mortem deplorauit, non tamen deplorasse legimus nec per unum diem mortem ipsius sancti Ioseph. Ex quo apparet illos luxisse patrem, ut filio tunc Aegyptum gubernanti complacerent, at in morte filij iam non habebāt, cui assentarentur, & ideo non plorarunt. Amicitia enim huius uitæ communiter mercenaria est, & in lucro fundatur, & ideo non nisi præsentibus ostenditur. Hic etiam adnotatione dignū est, non solum improbum esse laudare peccatorum uitia sed etiam reprehensibile esse iustorum uirtutes, plus quam merentur, commenda-
D re. Nam sicut merito reprehenduntur illi, qui uestem magnam ei, qui corpore pusillo est, cōficiunt: sic iure optimo reprehen-
Simile. sione digni sunt, qui magnas laudes ei, qui parua merita habet, tribuere solent.

Iam uidistis quam benemerito Dominus his improbis hominib. dixerit: *Quid me tẽtatis hypocritæ?* & ad ecit statim, *Ostẽdite mihi numismā cẽsus.* O Christe super ne imperator cæli & terræ, aperi Domine thesauros tuos, & ex eis monetam depromæ, in qua imaginē, quā ipsa habet, intue ri possis, quorsum eam ab iis nefarijs ho-
A minibus petis? O singularem diuini Salua
Ps. 87. toris paupertatē, de quo sanctus Propheta dixit. Pauper sum ego, & in laboribus a iuuentute mea. Tanta erat eius inopia & paupertas, ut ad soluendum tributum, quod ab eo exigebatur, Beato Petro sic dixerit. Vade ad mare, & mitte hamum, & Mat. 17
cum piscem, qui primus ascenderit, tolle, & aperto ore eius, inuenies staterem, illū assumens da eis pro me & te. Hanc paupertatē ipse suis sacris discipulis pro sponsa reliquit. Atq; ita B. Petrus cuidam elee- Act. 3.
mosynam a se petenti, dixit. Argentum & aurum non est mihi. Quare, o fratres, uos B
ipsos non confunditis, hæc audientes, & cupiditatem, quæ in cordibus uestris regnat, ac solicitudinem diuitiarum cōtem plantes? B. Thomas inquit, inter omnia D.Th. 2
bona infimum locum tenere diuitias: at 2.q.118.
homines adeo insani & amentes sunt, ut art. 5.
propter hæc infima bona summum bonum, uidelicet, Deum amittere uelint: Amittunt etiam pacem & tranquillitatē, quæ sanctæ paupertatis sociæ sunt. Sanctus Esdras in suo libro, sic ait: Precatio Esd. lib.
nostra apud Dominum Deum nostrum, 1. c. 9.
ut daretur nobis pax illius in loco sancto eius, & illuminaret oculos nostros Deus C
noster, ubi alij transtulerunt, ut daretur nobis pax illius in loco sancto eius. Vbi apparet, quod ad pacem consequendam & ad illuminatos oculos habendos multum conducit tenues opes in hoc mundo possidere. Et quoniam homines paupertatem despiciunt, maximo cum labore uiuunt, & tanquam cæci quamplurima mala perpetrāt, vt diuitias, quas in morte, uelint nolint, relicturi sunt, compatent, ipsi autem cum peccatis remanebunt, quæ ad ipsas acquirendas commiserunt. Quando Simile.
aliquis princeps vel Reipublicæ primatius vult alteri festum celebrare, iubet, ut om- D
nes agricolæ rus petant ad cuniculos capiendos.

Ipsi vero retibus, & aliis ad uenationē pertinentibus onerati, iussa domini adimplent, & postquam defessi, & fatigati sunt, omnes cuniculos, quos ceperunt, domino offerunt, & ipsi defessi retibus onerati absque aliqua utilitate remanent. Sic auari retibus fraudum, & mẽdaciorum onerati incedunt, vt perituras diuitias consequantur, at morte appropinquante quidquid

A venati fiat, Domino relinquunt; videlicet, mundo, cui seruierunt, ipsi uero defessi cum retibus peccatorum & fraudum manent, pro illis æterna supplicia patientes.
Sapię. 5. Sic ipsi in libro Sapientiæ fatentur dicentes: Lassati sumus in uia iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus uias difficiles, Diuitiarum iactantia, quid contulit nobis? Transierunt omnia tanquam umbra, omnia in hoc mundo remanserunt.

At illi obtulerunt ei denarium. Quibus Dominus. *Cuius*, inquit, *est imago hæc & superscriptio? Dicunt ei Cæsaris. Tunc ait illis,*
B *Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.* Hac breui responsione improborum ora obstruxit, nullamque eis calumniandi causam reliquit, quando & principibus honorem habendum, & Deo debitum cultum & obsequium exhibendum esse docuit. Dominus per Sanctum
Isai. 60. Isaiam populo Hebræorum promiserat, dicens: Gens & regnum, quod non seruierit tibi peribit, & gentes solitudine uastabuntur; & uenient ad te curui filij eorum, qui humiliauerunt te & adorabunt uestigia pedum tuorum, omnes qui detrahebant tibi; & uocabunt te ciuitatem
C Domini Sion Sancti Israel. Omnes has seruitutes exteræ nationes Hebræo populo exhibituræ erant; eo quod ipsi serui
Iudit. 5. Dei erant, & hos omnes fauores ob nimia scelera sua amiserunt, & infidelibus subiecti facti sunt, eisq; seruierunt, nunc Assyrijs, nunc Chaldæis, nunc Aegyptijs, & tempore Machabæorum, & postea Romanis obtemperarunt. Atque ita quidam dux filiorum Amon nomine Achior ad Olophernem dixit: Non fuit, qui insultaret populo isti, nisi quando recessit a cultu Domini Dei sui. Quotiescunque autem præter ipsum Deum alterum colue-
D rant, dati sunt in prædam & in gladium & in opprobrium. Cum igitur nos Deo maiori obligationis uinculo adstringamur, & simus modo quales sumus, pertimescamus, ne eisdem & multo maioribus flagellis puniamur: Veram pœnitentiam agamus; & cum illa immensi Dei iram placabimus, & hic consequemur diuinam gratiam, & postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XXII. post pentecosten. A

Concio Secunda.

Abeuntes Pharisei consilium inierunt, ut caperent Iesum in sermone. Matth. 22.

IN huius sacrosancti Euangelij lectione aperte ostenditur qualis Deus sit erga homines, & quales ipsi homines B erga Deum, Deus, n ex malis hominum occasionem accipit, ut ipsis benefaciat, homines uero ex bonis Dei occasionem sumunt, ut ipsum offendant. S. Propheta Isaias refert qualiter tempore quo Isai. 28. Hebræi vaticinia ipsius parui pendebant, dicentes, Manda remanda, expecta reexpecta quod perinde erat ac si diceret, Parum curamus dicta, & quæ nobis dicas, non post multos dies mortem esse uenturam, nosq; peccatorum nostrorum rationem esse reddituros, ideo in Dei misericordia expectemus, ut uera de illis pœnitentiam agamus, hæc, inquam parum curamus, sed percussimus C fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum, tunc eos diuinus vir sic est allocutus. Idcirco hæc dicit Dñs Deus. Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem probatum angularem pretiosum, O ineffabilem Dei misericordiam. Nonne isti peruersi & nefarij homines digni erant, qui diuina iustitia iubente a terra absorberentur, & propter tantum scelus deuorarentur? Deus uero non solum id nequaquam imperauit, Isai. 7. sed ab illa peruersitate occasionem sumpsit ad tantum beneficium in eos conferendum, quale fuit, eidem prophetæ iubere, ut promissionem ineffabilis incarnationis uerbi diuini tunc esse uaticinaretur, D qua dura eorum corda emollirentur. Et rursus increpans Sanctus Isaias illius populi duritiem, qua Deo molesti erant, adiecit: Propter hoc dabit Dominus ipse uobis signum, Ecce uirgo concipiet, & pariet filium, &c. Vbi est ponderandum illud, Propter hoc, in quo significatur Deus ex abominatione illius gentis occasionem cepisse, ut eis illam singularem promissionem

A nem faceret. Et apud D. Ioannem, cum Iudæi per contemptum Saluatori mundi dicerent, Quod tu facis signum, ut uideamus & credamus tibi? Quid operaris? quod perinde fuit, ac si dicerent, Opera, quæ tu facis, non sufficiunt, ut per illa uerbis tuis credamus, tunc quando pro tantam blasphemiam annihilari merebantur, eis clementissimus Dominus dixit, Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi uita, & ipsius altissima mysteria ad eorum obscuratos intellectus illuminandos ostendit. Et cum etiam Dominus Paralytico, qui in piscina erat, salutem tribuere uoluit, ait sacer textus. B Hunc cum uidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multum tempus haberet dicit ei, Vis sanus fieri? Ex quo apparet, Dominum ex magnitudine miseriæ illius hominis occasionem sumpsisse, ut in eum misericordiam faceret, qui propter peccata sua in illam ægritudinem inciderat.

Ioan. 6.

Ioan. 5.

In hoc etiam sacro Euangelio hoc manifeste conspicitur. Nam cum Pharisæorum discipuli ad ipsum nociuis & odio commotis uisceribus accederent, ut caperent eum in sermone, cognita nequitia eorum, eis piissimus Iesus salutare consilium C dedit, ut & cum Deo & cum hominib. pacem haberent. *Reddite*, inquit, *quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.* Ecce igitur qualis erga homines Deus est, qui ex ipsorum peccatis occasionem sumit, ut in eos beneficia conferat, ipsi autem homines ex acceptis a Deo bonis, occasionem ad illum offendendum capiunt. De hoc diuina maiestas per Ezechielem prophetam conqueritur, loquens cum synagoga, & in ipsa cum peccatoribus, qui ex salute, ex pulcritudine, ex scientia, atque ex alijs multis bonis, quæ a Domino acceperunt, & ex doctrina, quam eos docuit, occasionem ad ipsum offendendum sumunt. D Perfecta (inquit) eras in decore meo, quem posueram super te, & habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es. Tales isti Pharisæi extiterunt, qui Domino Saluatore grauissimos eorum morbos salutaris doctrinæ suæ medicamentis curare uolente, aduersus pium medicum insanierunt, & continuas illi insidias moliti sunt, pluries namque malitiæ suæ machinis eius uitam petere, & gloriam obscurare conati sunt. Quapropter de quolibet eorum illud S. Iob dici potest, scilicet. Cor eius in

Ezec. 16.

durabitur tanquam lapis, & stringetur A quasi malleatoris incus, quæ uidelicet, frequentibus ictibus concussa, adeo non emollitur, ut magis etiam obduretur. Sic tamen Dominus se in omnibus eorum calumniis gerebat, ut ipsius quidem gloria illustrior, eorum vero malitia magis conspicua fieret, nec tamen tot artibus frustra tentatis, finem sceleratis suis conatibus posuerunt. Qua in re a parente suo diabolo minime degenerabant, qui nec multoties quidem victus & superatus defatigatur, nec lacescendi atque tentandi officium intermittit, sic enim a Saluatore in B deserto primo cõgressu superatus, iterum ac tertio nouis illud machinis aggressus est. Quo exemplo monemur, fratres, ut nunquam post insignem aliquam victoriam solicitudinem, & arma deponamus. sed semper uelut in acie stantes ad noua prælia expediti atque parati simus. Hinc de magno illo Antonio post dæmones ab B. Atha. ipso profligatos, beatus Athanasius scribit, quod neque Antonio uincendi securitatem dedit primus ille triumphus, neque diaboli fractæ defecere vires. Hoc igitur animo ac mente, Pharisæi erant, qui ab eodem spiritu acti, parentis sui mores C imitabantur, toties enim a Domino superati, alias atque alias nocendi artes excogitabant.

B. Atha. in uita S. Antoni

Itaque nunc *abeuntes consilium inierunt, ut caperent Iesum in sermone*. Quia enim præclara eius opera accusare non poterant, ad eius uerba conuerterunt, in quibus facilius capi homines solent. Et quia populo Domini facta mirantii illum odio sum facere desperabant (cuius metu sæpe manus ab illo abstinuerunt) modo apud reges & Principes inuisum facere nitebantur, si eum ad hoc inducerent, ut Cæ D sari soluenda tributa esse negaret. Ecce qualem isti Sathanæ hæredes ab illo cælesti ac efficacissimo sermone, quem summus ei mundi concionator prædicauit, utilitatem eduxerunt. Videns Deus illius rebellis populi pertinaciam & obstinationem, dixit prophetæ Oseæ. Veruntamen vnusquisque non iudicet, & non arguatur uir. Hoc est, Iam alii alios non corrigant, nec peccatos in eo populo reprehendatur, eos desine, & unusquisque ad libitum & arbitrium suum uiuat. O terribilẽ malũ, o pœnam grauissimã, Deum illos homines abs

Osea. 4.

A que punitione & flagellis relinquere. Hoc idem est, quod apud D. Matthæum Dominus dixit. Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorū. O Deus pietatis infinitæ, & q̄ peccata populus iste tam grauia commisit, ut sic eum uelis deserere? Ipsemet Dñs paulo inferius hoc explicat, adiiciens. Populus enim tuus sicut ii, qui contradicunt sacerdoti. *O sancta Maria Señora*. Et q̄ flagitiosum flagitium est, sacerdoti cōtradicere, eiusque imperio non parere, siquidē, ut Deus exaggeraret, quam corruptus ac deprauatus Oseę temporibus Iudaicus populus erat, eum comparauit iis, qui contradicunt sacerdoti? Quod ergo peccatū erit ipsi Deo contradicere? O cœli, o terra o insensibiles creaturæ ob tātum facinus obstupescite. Veremini, fratres, ne propter uestra innumera delicta in id precipitiū, in quod isti miseri deuenerāt. Sācam doctrinam, quę uobis quotidie prædicatur, tota animi contentione amplectimini, & eam accipite amoris & affectionis uisceribus, ne maioris uobis damnationis sit causa. Radiis solis etiam fruitrum feriant, ignem in eo non incendunt, quia ibi non sistunt, nec in ipso reuerberant: at uero in C speculo reflectentes statim ignem incendunt quoniam ulterius non progrediuntur, sed ibi detinentur, & in eo faciunt reflexionem. Sic diuina eloquia, quæ per unam ingrediuntur autem, per aliam uero exeunt cum nullam in memoria faciāt reflexionem, sed protinus obliuioni tradantur, non excitāt in mente diuini amoris ignem, sunt uelut radij per uitrum transeuntes, tam frigidus enim post concionem remanet, sicut antea miser peccator. At, si diuina verba in memoria reflexionem faciant, & anima ea detineat atque D cum affectione meditetur, in ipsa sane diuini amoris accendetur ignis, ut in pectore sancti Regis Dauid incendebatur, qui quoniam diuina verba conseruabat (ut ipse fatetur, dicens: In corde meo abscondi eloquia, ut non peccem tibi) ait: Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis. Propter quod illi culpa digni sunt, qui cum iam sermonem audiant, eum statim a memoria sua excidere permittunt. Quod si isti culpa notantur, eo quod nullum commodum ex tam salutifera medicina educerint, quanto maiori culpa illi digni

Matt. 5.

Psa. 118

Psal. 38.

A erunt, qui cum ipsa quotidie deteriores fiūnt. Inter omnia desperatæ salutis argumenta illud precipuum esse constat, cum æger adeo nihil adhibitis medicamentis iuuetur, ut etiam grauius ægrotet. Hoc idem in spiritualibus animarum morbis simili ratione contingit, nemo enim periculosius ægrotat, quam qui remedijs fit deterior. Quod in ijs præcipue locum habet, qui cum uel a Deo uel ab hominibus corripiuntur, adeo nihil proficiunt, ut aduersus corripientem acrius insaniant. In quo autem isti periculo versentur, Sa- B lomon exponit, cū ait. Viro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus superueniet interitus, & cū sanitas non sequetur. Deus nos a tam pernicioso malo liberet. Quid igitur erit de illis, qui non solum dura ceruice corripientem contemnunt, sed eum etiam persecutionibus, opprobrijs, & contumeliis afficiunt & infectantur? Huiusmodi homines impios istos Pharisæos imitātur, qui a sermone Domini abeuntes consilium inierunt, ut caperent eū in sermone, quo ipsum uita priuarēt. O diabolicam duritiem hominū, ad quorum animos emolliēdos nec miracula, C nec sermones, nec rationes tali ore, talique spiritu prolatæ suffecere. Deus uos a consilio & congregatione impiorum liberet, mutuo enim seipsos adiuuant ad malum inceptum prosequendum, quousque illud opere compleant. Atque ita Dominus de illis, qui superbia elati, turrim Babylonis ædificabant, dixit: Ecce unus est populus, & unum est labium omnibus, cœperuntque hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec eas opere compleant. Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, ut non audiat unusquisque (id est, non intelligat) uocem proximi sui. Atque ita diuisit eos D Dominus ex illo loco in uniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem. Attendite remedium, quo Dominus usus est, ne illi ab illo prauo opere desisterent, scilicet, eos diuidere, & alios ab aliis separare. Hoc eodem remedio Sanctus Patriarcha Iacob utendum esse docuit, cum iniquę congregationes ad aliquod scelus committendum paratę essent, cum dixit: Simon & Leui fratres uasa iniquitatis bellantia (id est homines pleni iniquitatē & ita ad bellandum contra proxi-

Pro. 29.

Gen. 11

Gen. 49.

mos

A mos suos) in concilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non sit gloria mea (id est, nunquam ego glorier nec honore afficiar tali societate.) quia in furore suo occiderunt uirum. Maledictus furor eorum, quia pertinax: & indignatio eorū, quia dura. Sed; o Patriarcha sancte, quod remedium adhiberi potest contra illos, qui sic in unum congregantur, ne suis sceleribus & iniquitatibus ulterius progrediantur? Ipse statim ostendit, adijciens; Diuidam eos in Iacob & dispergam eos in Israel. Hoc etiam remedio oportet nunc utantur illi, qui ciuitates ac
B populos gubernant. Et siquidem in hac republica sunt congregationes lusorum, hominum turpium, atq; aliorum, qui, sicut Pharisæi, ad parandos laqueos & insidias suis proximis congregantur (de quibus illud Michææ dici potest: Omnes in
Mic. 7. sanguine insidiantur, uir fratrem suum ad mortem uenatur, malum manuū suarum dicunt bonum) maxime oportet, ut puniantur & alij ab alijs separentur, quo ab incœptis malis desistant. Et siquidem dæmon tot in mundo cōgregationes habet, quæ ei obsequantur, ego uos fratres per immensam Dei Charitatem obsecro,
C toto conatu operā detis ut inter uos sint Iesu Christi cōgregationes, & adinuicem uobis faueatis, & animum præbeatis quo ad sacram confessionem & sacrosanctam communionem suscipiendam accedatis, in carcere positos consolemini, hospitalia uisitetis, & alia id genus pietatis ac miseri-
Pro. 18. cordiæ opera exerceatis. Nam (ut in Prouerbiorum libro dicitur) Frater, qui adiuuatur a fratre, quasi ciuitas firma.

Consiliū inierunt, ut caperent eum in sermone. Inter ea quæ in homine ad peccandum magis parata sunt, unum est lingua, idcirco isti maleuoli homines Dominum
D per eam oppugnare decreuerunt. Quam-
Iob. 39. uis S. Iob in sacra scriptura tantis uirtutibus commendetur, ipse tamen de se inquit: Vnum locutus sum, quod utinam non dixissem, & alterum, quibus ultra nō
Psal. 38. addam. Et propheta Dauid, cum tam sanctus esset, & tam firmum propositum nō loquendi haberet, ut apparet ex illis uerbis, Dixi, custodiam uias meas ut non delinquam in lingua mea, (seruare uias ad non peccandum cum lingua, est abstinere se a nimijs sermonibus, per has enim vias paulatim murmuratio, peruicacia, adulatio, & mendacium ingreditur) cum inquā hoc propositum haberet, inquit, pone Do- A
mine custodiam ori meo, & ostium circunstantiæ labijs meis. Quare, rex sancte, tu ipse custodiam illam & ostium linguæ tuæ non ponis? Quoniam hoc est Ps. 140.
adeo difficile, ut absque peculiari Dei fauore illud nequequam ualeam obseruare. Quocirca Ecclesiasticus suspirabat, dicens: Quis dabit ori meo custodiam & super labia mea signaculum certum, ut nō Eccl. 22
cadam in ipsis, & lingua mea perdat me? O quantam horum sanctorum uerba nobis confusionem inijciunt. Nam cum ipsi Spiritu sancto essent illuminati, pertimescebant tamen ne linguis suis laberentur, & in aliquod insanabile malum inciderent; ideo nouum fauorem & auxilium a Deo summa cum humilitate implorabant. Nos uero miseri peccatores tam liberi ab omni timore uiuimus, & tanta libertate loquimur, ac si iam in gratia essemus confirmati, & cum lingua securam nōn peccandi haberemus potestatem. Petamus igitur, fratres mei, uos obsecro, cum timore & humilitate a misericordiarum Patre opem & auxilium, & ita linguas nostras moderemus, ut ipsū illis minime offendamus. Nā quia homines hoc non faciunt, malum, quod hoc miserabili instrumēto fit passim, tam uniuersale est. B
C

Diuus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, se quandam in hunc modum uisionem uidisse: Et ecce Draco magnus ruffus habens capita septem & cornua decem, & in capitibus suis septē diademata, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli: & misit eas in terram. B. Gregorius super illa uerba sancti Iob, Frater fui draconum, ait per dracones homines malitiosos & suorum proximorum detractores intelligi. Sicut enim draco solo anhelitu interficit, sic uersutus murmurator & detractor. Atq; ita inquit Salomon, si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occulte detrahit. O maledicte & execrande murmurator, qui sicut draco anhelitu & serpens ore, quos mordet, interficit, sic tu non solum animam occidis illius, qui te libenti animo audit proximorum famam infamiæ nota maculantem, uerum etiam animam tuā interficis, & fratris tui famam maculas. Quocirca Apo. 12. B. Gre. li. 19. moral. c. 28. super Iob. ca. 30 D Eccl. 10 Simile

A per draconem, quem D. Ioãnes uidit, apte detractor significatur. Ait namque draconem ruffum esse, quia murmurator, ut ei habeatur fides, mille quærit colores. Deinde dicit, septem illum habuisse capita, hæ sunt septem murmurationum species. Quarum prima est, quando falsum alicui imponitur crimen, Secunda, quando aliquis malitiose publicauit, quod alius falso ei dixit, Tertia, quando rem, quæ secreta erat, licet uera, quisquam manifestat. Quarta quando multo plus addit, quam res se habet, ut eam exaggeret.
B Quinta, quando opus bonum est, & tu illud coinquinas, dicens, proximum tuũ non sana, nec recta id fecisse intentione. Sexta, quando aliqua sese offert occasio laudandi aliquem, & tu non ignoras, illum in aliqua re se bene gessisse, eique fauere potes, bene de eo cum ueritate loquens, & illum scis apud alios in mala haberi existimatione, & tu malitiose taces. Septima, quando audis aliquod falsum crimen in illum dici, qui tuus amicus habitus est, & quanquam id intelligis falsum esse, siles, cum taces, ijs, quæ alij di-
C cunt, assentiri uideris. Hæc sunt septem draconis capita. Diademata uero septem quæ super his capitib habebat, innuunt, uitium hoc in septem mundi partibus regnare, cætera autem uitia in aliquibus regionibus præcipue magis quam in alijs prædominari. Ebrietas in quibusdam locis magis quam in alijs regnat, in alijs latrocinium, in alijs insidiæ, in alijs furor & ira, in alijs denique inimicitiæ, simultates, & uindictæ, &c. at uitium hoc detractionis ubicunque plurimum regnat.
Non est populus, quantumcunque sit minimus, cui hoc uitium non dominetur, &
D de eo ipsi habitatores non conquerantur dicentes, O quot pessimæ linguæ sunt in isto oppido. Progreditur vlterius Beatus Ioannes, dicens: Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram. Super quo notandum est, nonnulla esse peccata caudam habentia, & hæc sunt omnia illa, quę ad restitutionem obligant. Hæc autem cauda est, quæ magnam animarum Christianorum partem in infernum detrudit, eo quod nolunt damnum proximis illatum restituere atque resarcire. Contendite ergo, fratres, ab huius draconis anhelitu vos eripi, & si aliquãdo pollui uos, & coinquinari ab eo permiseritis, de proximis uestris detrahentes, confestim eis de damno satisfacite, quod intulistis, ne uos cauda illa in æternam gehennæ damnationem impellat.

Et mittũt ei discipulos cum Herodianis. Nõ hi maledicti Pharisęi discipulos suos mittebãt, salutarem doctrinam Iesu Christi Saluatoris mundi audiendi gratia, sed capiendi eum in sermone, vt uideatis quam boni magistri erant isti. Existimabant patres filios suos ex societate Pharisæorum iugentes in sanctitate facturos esse progressus; sed attendite, quam aliter eos instituebant. O quam multis hodie contingit patribus filios suos perdere & destruere, eo quod illos in domibus collocant, in quibus nihil aliud addiscunt, quàm Deum offendere, ac maligne, callide, uersute, deprauate & inhoneste uiuere. Quapropter maxime conducit ijs, q filios habent, oculos recte aperire; & prospicere, quibus in domibus eos constituant, & quibus dominis, aut quibus magistris eos educandos, vel erudiendos tradant. Beatus Thomas perdocte asserit, duo in peccato inesse, causam uidelicet principalem & causam accessoriam. Principalis (vt ait Beatus Augustinus) est voluntas, alia uero est accessoria, & hæc est multiformis, út puta occasiones, sensuum obiecta, mundi pericula, omnia hæc solent esse accessoria peccati causa: dæmon etiam est causa accessoria. Sed inter omnes una ex efficaciotibus est deprauata societas, ex deprauatis autem societatib. & perniciosis est magistri corrupti & improbi domini consuetudo, Tribus, quæ Regem Ieroboam sequutæ fuerunt, omnes eius malo exẽplo abductæ, idololatriam commisere. Atque ita de eis sanctus Isaias uerba faciens, inquit. Væ coronæ superbiæ ebrijs Ephraim. Vocat eos Ephraim, nõ q uniuersi ex tribu Ephraim originem ducebant, sed quia ille detestandus Rex, qui super eos tunc regnabat, ex hac tribu ortum trahebat, & ab eo omnes se decipi ac peruerti permiserant. Eos autem ebrios appellat, quoniam deprauato exemplo atque illius nefarij hominis persuasionibus ita corrupti fuere, ut quasi amentes & rationis expertes remãserint, ex quo uidere poteritis malum, quod unus dũtaxat sceleratus Dominus perpetrat.

B.Th. 1. 2.q.8. artic.3.

A trat. Et nō minoris efficaciæ est damnum, quod improbus magister discipulis infert, eo quod ipsi dum erudiuntur, teneriores ac debiliores esse solent.

Adeuntes ergo Pharisæorum discipuli Dominum, blandissimis illum verbis compellare cœperunt. *Magister* (inquiunt) *scimus, quia verax es &c* usque *Licet censum dari Cæsari, an non?* Hæc commendatio uerissima erat, quę tamen, quoniam a fraudulento pectore manabat, erat perniciosissima, uenena enim mellita Domino propinare volebant. Bene profectò de impio homine loquens S. Dauid ait: Tota die
Psa. 51. iniustitiam cogitauit lingua tua sicut no
B uacula acuta fecisti dolum. Acuta quippe nouacula absque ullo doloris sensu leniter pilos capitis abscindit, atque in hunc modum prauorum hominum lingua, sua-ui quadam blandiloquentia quasi nouacula virtutes mentis radit.

Cum igitur fraudulentæ illæ vulpes quæstionem hic Domino proposuissent, cognita eorum nequitia, tanto his acrius aduersus illorum fraudem excanduit, quāto ipsi blandius cum eo agere cęperunt. *Quid me* (inquit) *tentatis hypocritæ? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerūt*
C *ei denariū, ait ergo illis, Cuius est imago hæc & superscriptio? Dicunt ei Cæsaris. Ait Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.* O admirabilem clementiā Dei, qui in hoc contentus est, quod homo tum ei præstet obsequij ac seruitutis, quantum Regi, bus terræ exhiberi solet. Quocirca antequam legem Dominus Israelitico populo tribueret permisit, ipsos in captiuitate esse regibus Aegyptiorum seruientes, ut sic confunderentur, si eius diuinam legem non custodirent, sicut iussa Regum & imperia seruauerant, sub quorum di-
D tione ac potestate positi fuerant. O quam merito nunc confundi ac uerecundia affici possumus, uidentes quam prompto, quamque parato animo simus ad dominis temporalibus seruiendum. Qua animi uoluptate homines illis seruientes consumunt, ac profundunt uitas, opes, & honores, quo uero mærore atque tristitia vniuersali Dño inseruiunt, a quo esse acceperunt, & omnia, quæ possident, & a quo residuum ēt quod eis deest se accepturos esse sperant. In sacro Genesis uolumine legitur, ꝙ ut S. Ioseph Aegyptiis parū tribueret frumenti, ipsi eum sic allocuti sunt. Tantummodo respiciat nos Dominus noster, & læti seruiemus Regi. Quanto igitur maior est ratio, ut læti seruiamus Deo, qui est infinitæ bonitatis, quique tot habet bona, q̄ nobis elargiri potest? His verbis reddite quę sunt Cęsaris, Cæsari, &c. ut Dominus Pharisęorum malitiam retudit, ita mentem nostram salutari maximeque necessaria doctrina breuiter instituit, quidquid enim Christiana Philosophia docet, hac breui oratione complexus est. Quisquis enim Deo & Cęsari, hoc est, Deo, & hominibus, quod suum est fideliter reddiderit, is certe totum iustitię munus plenissime absoluit. Cum autem B homines dico nos etiam ipsos & quoscunque alios hominum appellatione intelligo. Nam quoniam nobilmetipsis & alijs hominibus quod debemus reddimus, tūc iustitiæ munus adimplemus. Ad hoc igitur sciendum est, summum omnium sanctorum desiderium, scire, qua potissimum ratione Deum sibi propitium redderent. Mich. 6.
Huius autem desiderij flammam nobis illa Prophetæ Michęæ uerba exprimunt, Quid dignum offeram Domino? Curuabo genu Deo excelso. Nunquid offeram C ei holocaustomata? Nunquid placari potest Dominus in millibus arietum? Nunquid primo genitum meum pro scelere meo? His igitur sanctus Propheta sacrificiorum generibus enumeratis, & magnis interrogationibus, attentione & expectatione concitata, tandē ait. Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, & quid Dominus requirat a te, vtiq; facere iudicium & diligere misericordiam, & solicitum ambulare cum Deo tuo.

Ex his autem tribus officiorum generibus, primum quidem spectat ad nos, nempe, Facere iudicium, secundum ad D alios, scilicet, Diligere misericordiam, tertium uero ad Deum, quod ipsa Prophetę uerba declarant, cum ait. Solicitum ambulare cum Deo tuo. Cum igitur Dominus prophetica uoce a nobis exigit, ut iudiciū faciamus, hoc petit, ut iuxta rationis & legis diuinę decreta (quæ rationem nostram illuminant atque perficiunt) non iuxta appetitus nostri desideria uitam instituamus. Ille igitur iudicium facit, qui cupiditatum suarum libidine compressa, solo rationis & diuinæ legis iudi-

A cio uitam moderarur. Quod quidem regiius vates se præstitisse dicebat, cum ait: Nã & testimonia tua meditatio mea est, & consilium meum iustificationes tuæ siue(ut alij verterunt) iustificationes tuæ consiliarii mei sunt. O miros uitæ nostræ consiliarios. Felix, qui eis uitam suam ducit. Hoc enim, quod ait Sanctus Dauid, perinde est ac si dixisset: Non audio quid cordis mei intemperantia flagitet: nõ qd male corrupta caro concupiscat: non quid antiquus serpens mendax o suo confingat, non quid sæculi uoces auribus meis insonent: non quid subdola edulatorum lingua consulat, non quid syrenarum voces suaue conantium & ad carnis blanditias inuitantium a me requirant, non postremo quid mihi aut falsi amici, aut prauæ consiliarij, aut prudentia carnis præscribant: Horum igitur voces nullo modo mihi audiendas esse decreui. Audiam uero quid loquatur in me Dominus quid ab ipso illuminata ratio, quid ius, & æquitas requirant. Denique omnibus alijs consilijs repudiatis, iustificationes tuę Domine fidelissimi atque certissimi consiliarij mei sunt. Hoc est ergo facere iudicium. Sequitur deinde aliud quod cæteris hominibus præstare debemus, scilicet, misericordiam, de qua in Ecclesiastico legimus, Misericordia uiri qua si sacculus cum ipso, gratiam hominis quasi pupillam conseruabit. O mirifica laus misericordiæ. B. Paulus inquit. Habemus thesaurum in uasis fictilibus. Primasius Doctor antiquus & D. Augustini discipulus ait thesaurum esse diuitiam gratiam, atque amicitiam Dei regnique cælorum hęreditatem, & hunc thesaurum portamus in uasis fictil bus, uidelicet, in humana fragilitate, propter quam eum amittimus sæpissime. Vt autem Spiritus sanctus nos consolaretur de angore, quẽ concipere possemus, uidentes tam pretiosum thesaurum in tanto periculo versari, nobis ait, Misericordia uiri quasi sacculus cũ ipso gratiam hominis quasi pupillam cõseruabit. Vbi nos docet, q aliquem misericordem esse, est eius admirabilis defensio ad gratiam atque alia diuina dona conseruanda. De huius uirtutis laudibus cum multa ac pene innumera dici possint solum D. Ioannis Baptistę testimonium in medium proferam. Cum enim is aduersus mundi scelera non tam clamare, quam tonare aut fulminare cœpisset, geminina viperarum sceleratos homines appellans, eisdemq; inextinguibilem gehennæ ignem incredibili acrimonia & uerborum asperitate minans, ad ipsum protinus omnes omnium ordinum homines perterriti, accurrerunt, quid sibi facto opus esset inquirentes, quo tandem illam diuini Numinis iram auerterent. Itaque turbæ illum interrogauerunt: dicentes: Quid ergo faciemus? Habet autem non vulgarem emphasim illa vox, Ergo perinde enim est ac si dicerent: Si iam, ut prædicas, omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excidẽda, & in sempiternum ignem conijcienda est, si paleæ inextinguibili igne cõburendæ, quid faciemus, quo hoc tantum incendium fugere valeamus? Hæc erat igitur populi interrogatio. Quid ad hæc sanctus? Existimabit fortasse aliquis illum laborum patientiam, ciborum abstinentiã, aut similes alias virtutum actiones illis cõmendaturum, quãuis omnia hæc ad salutem maxime cõducunt. Quid ergo ait? Qui habet duas tunicas, det nõn habenti, & qui habet escas, similiter, quia verissime a Domino dictum est: Beati misericordes, qm ipsi misericordiam consequentur. Fecit sanctus uir huius duntaxat uirtutis mentionem, quia per eam disponitur homo ad cęteras omnes, quę ad uitam æternam necessariæ sunt. Quocirca dixit S. Dauid, Misericordia ædificabitur in cælis. Et in Prouerbiorum volumine scriptum reperitur, Benefacit animæ suæ uir misericors. Sed fortasse dices. Arbitrabar equidem virũ misericordem pauperi benefacere. Recte cogitas Sed maius in seipsum beneficium confert: nã inopi uestem elargitur, quæ duos tantum numos aureos valet, animæ vero suæ inæstimabilis pretij ac ualoris gloriam cõparat, q misericors est, licet pauper exiis quæ petens accipit, necessitati suæ moderate subuenit, & qd superest, reliquis egenis impartitur: in quo plurimũ meretur, quoniam Deus ita in suis præceptis suauis est, ut velit, quod quando fieri potest plurimi in una eadẽque re mereamur. In cuius significationem iussit filiis Israel, ut fructuum, qui colligerentur, Leuitis decimas impenderent, & ipsis Leuitis præcipiebat, ut decimam partẽ illarum decimarum summo sacer-

Marginal notes: Psl. 117. — Ecc. 17. & 61 — 2. Co. 4. — Primasi. super D. Pau. epistolam. — Matt. 5. — Psal. 88. — Pro. 17 — Num. 18 — Letters B, C, D mark sections.

A sacerdoti tribuerent. Optimè quidē Deus posset imperare, ut populi decimas partirentur, partemque earum Leuitis, partem uerò summo sacerdoti darent, & quod Leuitæ nihil earum soluerent, sed tamen uoluit, ut ipsi etiam Leuitæ ex illis, quæ eis oblata fuerant, aliquid etiam tribuerent, ut sic una eademque decima omnes mererentur, & opera pietatis exercerent. Quòd si æquum est ut pauperes ex tenui facultate sua partem cum reliquis pauperibus distribuant, quanto igitur longè iustius erit ut diuites hoc faciant, siquidem opibus ac diuitijs tantum possunt? Quod quidem

B summa cum hilaritate atque libenti animo facere debent, cum hoc nihil aliud sit, quàm in cœlis thesaurizare. Loquēs Deus de illis rebus, quas Hebræi ferant in urbem Ierusalem portaturi, adiecit: Cum autem longinquior fuerit uia, & locus, quem elegerit Dominus Deus tuus, nec poteris ad

Deu. 14

eum hæc cuncta portare, uendes omnia, & in pretium rediges, portabisque manu tua. Sic nos diuites, cum diuitias uestras quas in hac uita modò possidetis, ad aliam ferre non possitis, tibi à uobis auferre, & egenis

C pauperibus erogate, & sic pretium (hoc est meritum) in manibus uestris certissimum feretis, quod ibi uobis perfectè Dominè remunerabitur.

Superest tertium, nempe quid communi omnium Domino debeamus. Hoc autem quæ mens, aut hominum, aut etiam Angelorum non dico uerbis explicare, sed cogitatione comprehendere poterit? Ad hoc enim necesse erat, ut partim quidem omnia quæ in nos contulit beneficia, partim etiam omnes eius perfectiones perspectas & cognitas haberemus, quo pàr eius beneficentiæ & dignitati obsequium præstaremus: quod utrumque ineffabile & incomprehensibile est. Quia

D igitur nulla uis humanæ mentis concipere hoc pro dignitate potest, superest, ut humano more ex humanis ad diuina gradum facientes, diligenter causas expendamus, propter quas hominibus obseruantiam, honorem, ac beneuolentiam exhibemus, easque oēs, ac multo ēt plures infinitis accessionibus cumulates, in uno Deo, reperiemus. In alijs enim cognationem, in alijs dignitatem, in alijs uirtutem, in alijs sapientiam, in alijs ætatem, in alijs denique collata beneficia, & amicitiam, cæteraque similia attendere, debitisque obsequijs honorare solemus. Itaque & parentibus, & cognatis, & magistratibus, & uiris uirtute ac sapientia præstantibus, & senioribus, & amicis, ac postremo benefactoribus cultum quendam, & beneuolentiam exhibemus. Cæterum cùm omnes hæ diligendi rationes in uno Deo cumulatissimè reperiantur, quis iam dubitare poterit, omnia hæc obsequia in unum collecta illi uni deberi, & ita deberi, ut illi quidquid obtuleris, infinitis partibus minus sit, quàm quod eius immēsæ maiestati debetur? Quid enim siue in cęlo, siue in terra est, quod cum eius meritis & laudibus

B aliqua ex parte conferri queat, cum omnis etiam beatarum mentium puritas cum illa comparata, impuritas; omnis dignitas uilitas; omnis pulchritudo deformitas, omnis sapientia ignorantia, omnis denique potentia infirmitas & imbecillitas sit? Neq. uerò hic supernus Dominus minorem ideo cultum, & honoré promeretur, quòd unus omnia donet, quàm omnes illi, qui singuli singula præstant. Neque

Simile.

C enim auream monetam minoris facimus quæ multarum instar est, quàm multas inferioris metalli, quæ, cū multæ sint, illius ualorem non adæquant. Quia igitur in uno illo omnia habemus, omnes utique in unum illū amores & honores, omnemque pietatem & religionem conferre debemus. Quid igitur ex his, quæ hactenus dicta sunt, sequitur? Hoc profectò, quàm meritò Dominus requirat à te, solicitum

Isa. 8.

ambulare cum Deo tuo. Faciens S. Isaias uerba de Christo mundi Saluatore ait: Et dixit Dominus ad me. Voca nomen eius: Accelera; spolia, festina. Vbi significatum fuit, qua celeritate & diligētia ipse Domi-

D nus mūdo subuenit. Et Beatus Apostolus inquit: Deus pacis conteret Sathanam sub pedibus uestris uelociter. Siquidem igitur hic supernus Dominus tanta uelocitate & solicitudine de rebus egit, quæ tantopere nobis conducebant, rationi etiam consentaneum erit, ut nos maxima cum solicitudine ac diligentia ea, quæ ad eius seruitutem attinent, exequamur, intelligamusque nihil iustius, neque honestius, neque sanctius, neque utilius, neque pulchrius, neque pluribus modis debitū, quàm communem hunc Dominū, atque parentem toto corde, tota mente, totis uiribus

ribus

rebus diligere, reuereri, honorare, illi obse qui, illius diuinis præceptis obtemperare, illius amore liquefieri, laudes vbique decantare, illum semper ante oculos habere, illius gloriam votis orantibus desiderare, ante illius maiestatis conspectum pauere, illius diligendi causa nos natos esse putare, propter illius gloriam millies, si ita opus fuerit, vitam profundere, omniumque hominum, & angelorum linguas optare, vt eius magnificētiam & innumera beneficia meritis laudibus, & vocibus efferre valeamus. Quæ omnia vbi præstiterimus, certum est, nihil nos immensæ eius bonitati æquiualens præstitisse, solus enim ipse, qui se plenissimè
B comprehendit, dignè se laudare & diligere potest; omnis autem alia siue hominū, siue angelorum laus infinitis partibus ea, quæ illi debetur, inferior est. Quę cum ita sint, expendite nunc, quæso, mecum, fratres, quale sit, quod passim fieri videmus, nempe hanc tantam maiestatem ab hominib. contemni, leges eius perfringi, iura conculcari, beneficiorum eius obliuisci, nullā neque maiestatis eius rationem haberi. Quid enim aliud tam multi mortales faciunt, quàm peccatis peccata, & scelera sceleribus addere?
C Quotus enim quisque conditorem suum atque parentem super omnia diligit? Quis lethale peccatum super omnia detestatur? Quis diuinæ seueritatis iudicium metuit? Quis iustitiam vtilitati præfert? Quis virtutem magis quàm pecuniam diligit? Quis diuinas leges omnibus vitæ commodis anteponit? Quàm enim multos passim videre licet, qui pro rebus nihili, pro fœdis pecudum voluptatibus, pro leuissima iniuria vindicāda aut exiguo lucro captando, omnia diuina mādata prætergredi non vereatur. Quo fit,
D ut quem rebus omnib. anteferre deberent, rebus omnibus posteriorem habeāt. Quo quid indignius, quid iniustius, quid execrabilius esse potest? Denique eo stuporis multi homines venerunt, vt nihil sit, quod minus metuant, nihil cuius auctoritas minus apud eos valeat nihil cuius offensionem minus pertimescant, nihil cuius gratiam, & amicitiam minoris faciant, quandoquidem illam exigui lucelli aut cuiuscunq; voluptatis causa amittere nō verentur. Hæc in re, fratres, desunt animo uerba, sensus deficit, mens stupet, intellectus hebescit, atque oēs animæ & corporis vires planè flaccescunt, & in tāntæ
A indignitatis consideratione horrent, ideoque quod satis dignè deplorare non possumus mentib. vestris ponderandū atque cogitādum relinquamus. Quisquis igitur tantū hoc nefas pro meritis detestatur, atq; huic tam magno iustitiæ debito satisfacere cupit, tres illas iustitię partes, quas propheticis verbis initio proposuimus, implere studeat, nempe, Facere iudicium, diligere misericordiam, & solicitum ambulare cū Deo suo: & sic quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo reddet: hoc est, q̄ sunt debita Deo & hominibus persoluet.

Hic quoque perpendendum est, Dominum secundum imaginem, quæ in illa moneta insculpta erat, sententiam tulisse, B
dum dixit, vt (siquidem imaginem habebat Cæsaris) Cæsari etiam ipsa tribueretur. Quod profecto euidens fuit significatio illius, quod idem supernus iudex Iesus Christus singulis cum animabus acturus est, cum corani ipsius diuino conspectu in iudicio comparuerint, scilicet, iuxta imaginem, quam quis retulerit, sic ipsum sententiam esse pronuntiaturum. Pro quo est notandum, quod creaturæ intellectuales duntaxat sunt ad imaginem Dei creatæ, vt præclare docet Beatus Thomas.
At non sufficit, vt creati simus ad imaginem Dei secundum naturam, sed oportet quod ad imaginem Dei simus per similitudinem gratiæ, & gloriæ: vt ait idem Beatus Thomas. Vbi enim actu vel habitu Deum quis cognoscit & amat, etsi imperfectè, tunc in eo est imago Dei per conformitatem gratiæ, dum autem homo Deū actu cognoscit, & amat perfectè, tūc est in illo imago Dei secundum similitudinē gloriæ, ubi perfectè Deus diligitur. D. verò Bernardus hominem ad imaginem & similitudinem Dei conditum esse, sic interpretatur, vt imago ad bona naturæ, similitudo autē ad bona gratiæ referatur. Est enim homo substantia intellectualis, immortalis, libera, & actionum suarū domina, quibus in reb. Dei imaginē refert: ideoque dicitur ad imaginem Dei conditus: ad similitudinem uerò, quia innocēs, sanctus, purus, & immaculatus a Deo conditus est & in gratia constitutus. Est autem gratia quędam similitudinis & sanctitatis participatio: ut enim ferrū igne succeulum m

B. Thom. 1. 1. q. 83. ar. 1.
C
B. Tho. 1. 2. q. 93. ar. 4.
D Bern.
D

A censum ignis candorem, atque calorem suscipit, sic illo tempore per gratiam homo Deiformis effectus est, adeo ut si quis illum in fœlicissimo statu cerneret, veluti in puro quodam speculo quandam diuinæ bonitatis effigiem videret. Voluit enim Deus, vt similis esset homo in vita, cui similis futurus erat in gloria, & imitaretur bonitatem, cuius assecuturus erat fœlicitatem, viueretq; in hoc mundo tanquam filius Dei, qui futurus erat in altero seculo hæres Dei. Alter et enim præposterum foret, si viueret in hoc seculo tanquam pecus, qui in altero victurus esset, vt Deus, vi B tamque imitaretur brutorum, qui honorem postea esset percepturus angelorum. Sed (vt Regius vates inquit.) Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Quemadmodum enim iumenta, quæ vt ratione, ita spe alterius vitæ carent, nihil aliud nisi bona corporis, vt pastum, vt latibula, atque alia eiusdem generis, ad quæ sola nata sunt, captant, ita plerique homines adeo Dei & sui obliti adeo que terrenis opibus, & voluptatibus dediti sunt, vt nihil neque de animæ suæ immortalitate, neque de futuræ vitæ fœlicitate cogitent. Solam enim terram diligunt, terrena meditantur, terrena ambiunt, & in hoc vno curas suas omnes atque cogitationes insumunt, quibus extrema illa infœlicitas contingit, de qua sanctus Ieremias ait: Domine, omnes, qui te dereliquerunt, confundentur, recedentes a te in terra scribentur, quia dereliquerunt venã aquarum viuentium Dominum.

Simile.

C

Psal. 48.

Simile.

Iere. 17.

Quibus verbis aperte docuit, huiusmodi homines cœlestem beatitudinẽ pro terrena commutasse. Multos enim homines inuenies, quos si interroges, Heus quæso, num aliquando ad te reuersus tecum cogitare cœpisti, quid de te tandem futurum sit? Num ita tecum philosophatus es, Homo sum, mortalis sum, Christianus sum, fidem habeo, spem habeo, iudicem habeo, qui mecum rationem initurus est, de verbo etiam otioso quæsiturus, qui piis regnum cœlorum promittit, improbis gehennam minatur? Num igitur hisce de rebus aliquando tecum commentatus es? Plurimi sane erunt, qui respondeant, ista nec per somnium quidem unquã attigi: omnis enim mea cura, & cogitatio de terra est, & plane ita viuo, ac si alterius vitæ præmium aut supplicium ad me minime pertineret. Quid igitur hoc aliud est quã pecudes imitari, quæ ad solum pastum natæ sunt? Merito ergo Propheta hominẽ, qui ante in summo honore conditus erat, iumentis insipientibus similem effectum esse ait. O infelices illos, quos in hora mortis inuenerit supernus iudex imaginem, & brutorum similitudinem gerentes, hoc est, in terrenarum rerum amorem transformatos, sicuti primus post peccatũ lapsum homo remansit, hos enim iubebit infernalibus bestiis in æternum torquẽdos tradi. Quid igitur faciemus, ut a tanto malo eripiamur? Hoc plane Apostolus declarauit, cum ait. Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cœlo cælestis, sicut ergo portauimus imaginem terreni, ita nunc portemus imaginem cælestis. Vt rectè hæc verba intelligatis, alia oportet, quæ in Ecclesiastici volumine sunt scripta, diligentissime notetis, scilicet: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilii sui. Et paulo inferius. Apposui tibi aquam, & igdem, ad quod volueris, porrige manum tuam. Hoc est, Deus hominem in eius libertate reliquit, ut ipse quidquid ad libitũ voluerit, in anima sua depingeret. Potest quidem homo imaginem terreni Adam, vel imaginem cęlestis Christi in se effingere. Si speculum ad terram vertas, in se terrę imaginem recipit, si uero ad cælũ, imaginem cæli repræsentat. Vniuersæ creaturæ sunt velut specula, in quibus bonitas, sapientia, ac potentia Dei aperte ostenditur. Et sicut ille, qui ad speculum accedit, non ideo hoc facit, ut ipsum tantummodo intueatur, sed ut ea, quæ in eo repræsentantur, conspiciat, sic nos creaturis uti debemus, non propter id, quod ipsæ in se sunt, sed ut per eas in cognitionem illius, quod referunt, videlicet Dei, deueniamus, & ex hac cognitione ad eius possimus diuinum amorem ascendere. Sed vereor, ne dæmon his nos speculis decipiat, sicut venatores tigrides fallunt, qui postquam catulos earum ipsis dormientib. surripiunt, maxima cum velocitate fugiunt. At ne tigrides è somno euigilantes, & præ nimio amore filiorum suorum prædam insectantes, ipsos consequantur, in itinere quædam specula ponunt, in quibus ipsæ

D

A

B 1. Cor. 15

Eccl. 15.

C

Simile.

Simile.

D

Simile.

tigrides

A tigrides imaginem suam contemplantes detinentur, cogitantes illam esse aliquem ex filijs suis, in quo tantã moram faciunt, vt venatores satis temporis habeant, se in totum ac securum locum recipiendi. Et hoc modo tigrides catulos sibi ablatos nequaquam recuperant. Sic dæmon postquã nobis propter somnum ac negligentiam nostram merita atque bona proposita deprædatur, ne ea iterum recuperemus, nobis ob oculos hæc specula ponit, quæ sunt pulchræ huius mundi creaturæ, in quibus per inordinatã affectionem detineamur, atque ita obliuiscamur resarcire animabus nostris illata damna. Sed quamuis creaturæ omnes sint specula, conuenientius tamen hoc nomen creaturis ratione vtentibus tribuitur, quales sunt homines, quia in eis clarius, & splendidius perfectiones Dei ostenduntur. Hæc autem specula quando per affectionem & amorem ad terram inclinantur, in eis facile terræ imago imprimitur, cum vero ad cœlum per amorem etiam, & affectionem vertuntur, cœli imaginem repræsentant. Quod perinde est ac si dicamus: Cum homo inordinate diligit peccata primi hominis, superbiã, videlicet, eius, inobedientiam, gulam, ingratitudinem, ac reliquas spirituales miserias, & se in eis exercet, tunc terreni Adam induit imaginem, cum autem ad cœlestes Iesu Christi uirtutes animum inclinat, & seipsum eis totum tradit, tunc eius recipit imaginem. Et quia homo ad vtrumque faciendum libertatem habet; ideo inquit sapiens: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. At quoniam propter malitiam nostram animum ad terram inclinauimus, & in nobis imaginem Adam coloribus superbiæ, & inobedientiæ, &c. depinximus, propterea ait sanctus Apostolus, sicut portauimus imaginem terreni, ita nunc portemus imaginem cælestis. Eia agite peccatores, & vera contritione illam, quam in vobis imaginem deformem depinxistis, omnino delete, & ea affectione, cura, & solicitudine, qua antea peccata committebatis, eadem nunc virtutes operamini. Attente respicite illud omnium uirtutum ac perfectionem summarium Iesum Christum filium *Dei*, & operam date eius perfectissimam imaginem coloribus patientię, mansuetudinis, humilitatis, obedientię ac cæterarum virtutum, quæ in eo fuerũt, in vobis ipsis aptissime depingere, & hæc omnia maxima cum perseuerantia agite, ne vllo modo colores in vobis semel insculptos iterum deleatis, ne vos ita fœdos, & delinitos mors inueniat. Vbi nos legimus, Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum, alij transtulerunt, Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatũ, & sic est in paraphrasi Chaldaica, & sic legit etiam beatus Hieronymus; In quo plane iusti perseuerantia denotatur, qui non solum de præteritis peccatis pœnitentiam agere conatur, verum etiam ita viuit vt Deus in posterum nullum, quod ei imputet, peccatum in illo inueniat. De hoc penitentiæ modo loquitur Diuus Paulus, cum ait: Quæ enim secundum Deum tristitia est, penitentiam in salutem stabilem operatur. Stabilem inquit, idest, perseuerantem. Propter quod ij, qui cum primum delicta sua lugent, iterum illa aut alia committunt, maxime pertimescere debent, non fuisse forsan secundum Deum tristitiam illam, siquidem tristitia secundum Deum penitentiam operatur in salutem stabilem. Vos igitur fratres, obsecro, vt pro animarum vestrarum salute ac stabilitate faciatis, quod pro domorum firmitate, quas construitis, facere contenditis. Quos labores perpetimini, quas expensas, & sumptus facitis pro ædificandis supra firmam petram domibus, non cessantes laborare, quoadusque viuum lapidem detegatis? & omnibus his diligentijs fulcimenta etiam, quibus ædificium fortius permaneat, adhibetis. Quare ergo has & multo plures non adhibebitis diligentias, ut cor vestrum firmum, stabile, & in bono permaneat? Date operam, vt altas in charitate agat radices, & fortissime in ipsa fundetur. Pro fulcimentis, id est, *Por estribos*, ieiunium, assiduam orationem, atque cætera operum misericordiæ, & pietatis exercitia adhibete, hæc enim omnia valde adiuuant, vt cor in bono perseuerare faciant, quia perseuerantia suauiter peruenietis ad veram in animabus vestris fixam habendam Iesu Christi imaginem.

Psal. 31.

B

1. Cor. 7

C

D

Sed quæro, fratres, si omnes nos Deus modo uocaret ad extremam quam debemus, rationem reddendam, & unumquemque nostrum peculiariter interrogaret,

Cuius

A Cuius est hæc imago? quid ei respondere- mus? O immense Deus, & in quam mul- tis imaginem Cæsaris inuenires. Cæsar ty rannus fuit, superbus, carnalis, Gentilis, idololatra, vindictæ cupidus &c. tu pecca- tor, qui eadem scelera abominationesque committis, imaginem Cæsaris geris, & si tibi remedium quàm citissime non adhi- bueris, vna cum eo in infernum perpetuo comburendus descendes. O quam celeri- ter Cæsaris pompa, honores, uoluptates, diuitiæ tyrannice comparatæ transierũt, tormenta vero, quæ pro his modo patitur, nunquam finientur, quod quidem tibi si- B ne dubio, si pœnitentiam non egeris, con- Psal. 38. tinget. Quocirca immerito dixit S. Da- uid. In imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur. Mos est apud Chri- Simile. stianos in festo sanctæ Catharinæ, aut di- uæ Luciæ, siue alius cuiusque sanctæ, ad earum imaginem ornandam, petere a qua dam matrona vnam pretiosam vestem, ab alia aliã ab alia pretiosa uelamina, ab alia annulos, torques, ac monilia aurea, quibus sic ornatam imaginem celebri põpa, hoc est, solenni processione comitantur. Dum autem pompa illa celebratur, omnes eam maximo honore ac reuerentia insequun- C tur, capita detegentes ac in terram se pro- sternentes propter id, quod ipsa refert, & merito quidem.

Finita vero illa pompa imaginẽ exuũt, vestes ac cætera ornamenta illis, qui ea cõ modauerant, reddunt, & tandẽ ipsam ima ginem sic denudatam in angulo sacri sa- celli reponunt, & uix aliquis est qui eius amplius recordetur. O quam proprie in hoc sancto opere repræsentatur tyrannis, pompa, honor tyrannorum, & exitus eo- rum, qui alios decipiunt, alios verò bonis priuant, vt ipsi diuites fiant, & se compo- nant. Incipit pompa, quando superbus ac D tyrannus incipit rebus huius mundi poti ri. Videbitis eum tam adornatum, & tam coopertum auro, & serico, ac si esset tem- pli imago. Et dum pompa celebratur, hoc est, dum eius uita durat, omnes illum co- mitantur, omnes illi summam adhibent reuerentiam, omnes denique illum in ma- gna habent æstimatione. Finita verò põ- pa, hoc est, finita uita, exuto & spoliato omnibus diuitijs, & ornamentis corpus eius in sepultura miserrime collocatur, & anima in infernũ perpetuo arsura descen- dit, diuitiis eius in hoc seculo remanenti- A bus. Ergo frustra conturbatur homo, ait Regius vates, in acquirendis per modos, & vias illicitas bonis temporalibus, siqui- dem in imagine pertransit homo, hoc est, ad modum imaginis. Delete igitur ex uo- bis fratres, & radite Cæsaris imaginem, ne vos Deus cum ea in hora mortis uestræ inueniat. Sed transformati in uitam perfe ctissimã superni nostri Saluatoris, & eius gratia adornati, illam extremam expecte- mus horam, qua Deo fruituri in gloriam ascendemus, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

B

DOMINICA XXIII. post Pentecosten.

Concio Prima.

Loquente Iesu ad turbas, ecce prin- ceps vnus accessit, & adorabat eũ dicens. Matth. 9.

Fides (vt ait beatus Aposto Heb. 11 lus) est sperandarum sub- C stantia rerum argumẽtum non apparentium. Oculi rationis humanæ de se bo na æterna, quæ expectamus, non uident. Et Apostolus inquit, fidem non solum es- se substantiam, hoc est, fundamentum ac principium ad ipsa obtinenda, uerumetiã efficacissimum argumentum, & firmissi- mam rationem, quod uere, & re ipsa exi- stant. Atqui (vt Græci doctores animad- uertunt) vocabulum: Argumentum, quo sanctus Apostolus hic vtitur, & Græce di- citur, Elenchos, significat medium, quod sine discursu aut syllogismo intellectum conuincit. Et ita explicat Diuus Ambro- D sius hunc locum, dicens sanctum Aposto- B. Amb. lum his uerbis affirmare, fidem esse funda mentum eorum, quæ expectantur, & argu mentũ firmissimum idest (*Conuencimen- to*) eorum, quæ non videntur. Hæc au- tem fides in homine duos actus impor- tat: alterum ex parte intellectus, qui est credere & assentiri, firmiter, licet obscu- rè: alterum ex parte voluntatis, qui est

captiuare

A captiuare intellectũ in obsequium fidei, quæ est motio, qua uoluntas intellectum mouet, ut credat. Humiliatio itaque & obligatio, qua uoluntas intellectum humiliat & obligat, sub fide continetur. Hinc infertur quod licet uerum sit id quod Beatus Iacobus inquit, scilicet, Dæmones credunt & contremiscunt: tamen ipsi Dæmones non habeant fidem, quæ uirtus sit, sed quandam credulitatem (Iaco. 2.) coactam, & de hac loquitur beatus Iacobus. Quæ quidem credulitas nec fides etiam informis dici potest, quoniam fides informis Dei quoque donum est, quam
B Christianus peccator habet, qui licet absque charitate sit, firmiter tamen credit. Hanc autem fidem diabolus nequaquam habet, quoniam ex actibus, quos fides importat, non habet illum, qui ex parte uoluntaris est, eo quod non credit, quia se ad credendum obligat, neque quia credere vult, sed credit inuitus & coactus, & (D. Aug.) ideo non est fides, de qua Beatus Augustinus ait. Cætera potest homo etiam nolẽs, credere autem non nisi uolens. Atque ita illam quam dæmones habent fidem non nocamus, sed credulitatem. Cum igitur fi-
C des sit totius spiritualis uitæ, & omnium, quæ expectamus, fundamentum, voluit filius Dei illam, vtpote rem maxime necessariam in cordibus humanis plurimorum miraculorum operatione confirmare. Nam sicut humanæ scientiæ argumentis & rationibus probantur, sic fides miraculis, quia miracula & modus, quo Dominus ea operabatur, & finis, propter quem ipsa faciebat, erant infallibilis suæ cælestis doctrinæ comprobatio. Cumque (vt iam diximus) ad fidem necessaria sit quædam uoluntatis obedientia, quam Theologi
D piam affectionem appellant, ideo opus erat, ut miracula affectione quadam uolũtates hominum attraherent, & sic ipsi ad cælestem doctrinam, quam Dominus prædicabat, credẽdam amore inflammaretur.

Ex hoc sequitur responsio, cuiusdam (Alexan. Alen. 3. par. q. 81 memb. 2. Beat. Tho. 2. 2. qõ. 5. art. 4.) grauis quæstionis, quam Alexander Alẽsis & B. Thomas mouent, uidelicet, an una fides possit esse maior altera, hoc est, utrum fides crescat, & si quis maiorem fidem, quã alius habeat. Ad quod hi grauissimi doctores respondent fundamentum fidei (quæ est omni firmitate diuinæ atque infallibili veritati assentiri) in omnibus Christianis esse æquale, in quo absque differentia ali- A qua omnes Christiani æquales sumus, quoniam omnes absque contradictione credimus, quidquid Deus loquitur infallibilis esse veritatis: & quia omnis sacra scriptura a Deo est, & sacrosancta Ecclesia est eius annuntiatrix, quidquid ipsa prædicat, illud infallibilis veritatis esse reputamus. Et de hoc fundamento loquitur B Petrus, (2. Pet. 1.) dicens: Petrus seruus Apostolus Iesu Christi, ijs, qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri.

At secundum hos doctores in tribus re- B bus fides vnius augeri potest. Prima est in notitia & cognitione Dei, quia licet in vniuersali omnes Catholici credant cunctos fidei articulos, alij tamen illos magis explicitè quàm alij sciunt, eorumque rationem & causam distinctius intelligunt. Isti sunt Christiani sapientes, qui non solum credunt verbum diuinum fuisse incarnatum, factum hominem, & in cruce mortuũ, &c. verum etiam horum causam nõ ignorant. Et ita esse oportet, siquidem B Petrus in sua Canonica sic ait: Domi- C num Christum sanctificate in cordibus ve- (1. Pet. 3.) stris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem, de ea, quæ in vobis est, spe, sed cum modestia. Plurimi autem conscientiæ puritate ad tantam in cognitione fidei nostræ perfectionem accedunt, vt in suo intellectu gustũ, & quasi experientiam eius quod credunt, consequantur, vt egregiè Alexãder Alensis hoc, vbi supra differit. Vnum tamen vobis hic animaduertere volo, quod Beatus Paulus ad Romanos scribens, cõmendat: inquiẽs. (Rom. 12.) Dico enim per gratiam, quæ data est mihi, omnibus, qui sunt inter uos, non plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut Deus D diuisit mensuram fidei. Dignitatem & officium, quo sanctus vir fungebatur, hic gratiam Dei appellat. Atque ita, *Dico per gratiã Dei quæ data est mihi*: perinde est ac si diceret. Dico per officium ac dignitatem in qua Deus me licet indignum, collocauit. Hoc etiam æquũ est, vt vnusquisque cõcionator & prælatus dicat, uereaturque ne officium, quod per gratiam Dei illi datum est. *Ne se le buelua en desgracia.* Quid ais ô sancte Apostole, Per officium & gratiam, quam habes? *Dico* vnicuique datum esse ascendere ad cognitionem

A diuinorum secundum mensuram fidei, quam accepit. Verbi gratia, agricola & artifex mechanicus, qui certam fidei mensuram, & articulorum cognitionem habet, nolit scrutari aut curiosius plus scire, quam ad eius statum pertinet, facillime enim in errorem incidet. Alij sunt, scilicet, doctores, & prædicatores, qui ampliorem fidei mensuram acceperunt, quique in studio diuinorum mysteriorum sunt exercitati, & hi altius uolare poterunt, cum illis enim Beatus Petrus in præfatis verbis loquitur, eosque admonet, vt sint parati ad rationem de fide mysterijs reddendam. Vnusquisque ergo attendat statum, in quo Deus ipsum posuit, & secundum eum scire studeat
B illud, quod ad salutem suam necessarium est, & nolit plus sapere, quam oportet sapere. Secunda autem res, in qua fides plus in uno, quam in alio antecellit, est in constantia, & firmitate, qua animam aduersitates, & contradictiones superat, sicut
Heb. 11 eam habebant illi, de quibus beatus Paulus inquit: Sancti per fidem uicerunt regna, operati sunt iustitiam, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, &c.

Tertia denique in deuotione consistit: nam cum quis indeuote credit, si alius cum
C deuotione, & affectione credit, huius profecto fides illius fidem antecellit. Ad omnia autem hæc, quæ hactenus de fide diximus, valde necessaria erant miracula, quæ filius Dei operabatur. Ex multis vero, quæ cælestis Dominus propter hunc finem fecit, in sacra hodierni Euangelij lectione duorum singularium præcipue fit mentio, quod sic incipit; *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps unus, &c.*

Princeps iste Synagogæ Capharnaum erat, sicut modo est Abbas ecclesiæ collegiatæ. Nam summus sacerdos in vrbe Ie-
D rusalem habitabat, in alijs vero locis erant Synagogæ, ad quas conueniebat populus offerendi preces gratia, & ut ibi a sacerdotibus, & Leuitis in lege instrueretur. *Accessit ergo princeps hic ad Iesum, & adorabat eum, dicens Domine filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet.* B. Marcus ait hunc principem non solum adorasse Dominum: sed etiam ad pedes eius prouolutum fuisse. Summæ vero hoc reuerentiæ genus extitit. Et quidem Dominus (si externam faciem spectes) humilis personæ speciem atque habitum referebat, & populi opinione fabri filius putabatur, atque eo tempore a Ioannis discipulis, & pharisæis accusabatur, quod cum publicanis ac peccatoribus ederet atque biberet, nihilominus tamen hic synagogæ princeps non in domo, aut in angulis sedentem, sed præsente, & spectante populo se pedibus eius prosternit, illumque adorat, quod genus reuerentiæ neque ipsis quidem mundi regibus atque imperatorib. exhibetur. Quid igitur hunc principem sic humiliauit, sic ad Christi pedes abiecit? Non dubium, quin maxima illa calamitas, qua premebatur, quæ si
B caruisset, nunquam se ad Christi pedes proiecisset. Hic est fratres, primus calamitatum fructus. Sæpenumero Deus eum laboribus, ægritudinibus & captiuitatib. quibus aliquos opprimit ipsos purgare intendit, & alios corrigere. Intelligens hoc sanctus Tobias Hebræis captiuis dixit.
Tob. 13 Confitemini Domino filij Israel, & in conspectu gentium laudate eum, quoniam ideo dispersit uos inter gentes, quæ ignorant eum, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia nõ est alius Deus omnipotens præter eum. Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse sal-
C uabit nos propter misericordiam suam. Ex fame, quæ in terra Chanaam fuit, Iacob, & filij eius hoc commodum eduxerunt, quod fratrem suum Ioseph præpositum Regis in Aegypto inuenerunt. Sic fames, necessitas, & ægritudo sunt in causa, quod cum multi Deum per peccatum amiserint, ipsum per gratiam inueniant.
Simile. Sed adeo cæci sumus, vt hoc minime cognoscere velimus. Plorare solet infans, cum e manibus eius gladius aufertur, quoniam non intelligit bonum, quod in eum confertur, sic tu luges, quando imperio, officio, nummis, ac salute priuaris, quæ forsan erant uelut gladius, quo teipsum interfe-
D cturus eras.

Vere equidem in tribulationibus tanquam in lucido speculo conspicitur, quam admirabile sit prouidentiæ Dei consilium, dum homines in cœlum per aspera itinera ducit, & quanta sit eius bonitas ostenditur in hoc, quod illa, quæ erant materia iræ, & indignationis, materiam clemen-
Psal. 4. tiæ facit. Et hic est sensus psalmi Dauidis, quem ipse composuit postquam ab

Ab-

A Absalone reportauit victoriam, scilicet. Cum inuocarem, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi. Vbi verbum illud, dilatasti, maximè ponderandum est, habet enim pergrandem emphasim, & hunc sensum facit. Quando Domine, in medio tribulationum, timorum, & periculorum, quibus oppressus, ex circundatus eram, ad te confugi, & oculos in te fixi, subito videbar mihi in amplissimum & amœnum atque expeditum campum exire, in quo nihil, quod timere, habebam, nec ibi aliqua timoris occasio erat. Intelligebam enim quanto maior
B bonitas tua erat, vt me consolareris, quam Absalonis malitia, ut me persequeretur, & quo securior erat fragilitas mea sub protectione tua, quam furor inimicorū meorum multis ducibus, & militibus comitatus.

Ex quo infertur, quod vt homines a magnis laboribus eripiantur, & ingentes victorias comparent, tutiores præparationes sunt, corda uoluntati Dei subiicere, & diuinum auxilium eius implorare, quàm vti omnibus armis, & inuentionib. quas industria humana excogitauit. Sed, proh dolor, quomodo Christiani his miserrimis temporibus de infidelibus victoriam
C reportabunt, si quidem tales sumus, vt verear maiores esse fauores quos Turca infestissimus noster hostis apud Christianos habet, quam in suo regno. Perpendite obsecrò, fratres mei, & cōsiderate ex una parte uoces totius populi Christiani, qui pro remedio tanti infortunii preces Domino fundit, & ex alia in auribus eiusdem Dei voces latrociniorum, usurarum, vltionū, iniustitiarum, ambitionum, atque aliarū plurimarum abominationum personantes, & petentes vltionem, sicut sacra pagina refert, sanguinem iusti Abel clamasse. Quomodo securi esse poteritis, utrum ex
D his uocibus efficaciores sint illæ, quib. misericordiam postulamus, quam illæ, quibus iustam vltionem petimus? Diceretis fortasse, Deum, cum misericors sit, magis propensum esse ad audiendas orationes eorum, qui misericordiam postulant, quā eorum, qui vltionem quærunt. Ego equidem in eius infinita bonitate ita futurum esse confido, sed ad hoc ex parte nostra pœnitentiam, emendam, & lachrymas cum humilitate debere interuenire, necessariū est, ad quæ omnia nos ipsa infortunia, & A labores, quibus circundati sumus, inuitant. Quapropter licet plurimi sint fructus, qui ex calamitatibus, & laborib. percipi solent, hic tamen primus est. Sic Beatus Gregorius testatur, dicens. Mala, quæ B. Greg. nos hic premunt, ad Deum nos ire compellunt. Ideo orabat Sanctus Dauid. In Psal. 31. chamo, & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te. Chamus minorem aduersitatem, Frænum vero maiorem afflictionem præsignat, quibus plerosque Deus ad se adducere solet, quamuis nonnulli peccatores adeo proterui ac duri sint, ut nec cum laborib. velint se subiicere. Sicuti erant illi, quibus Dominus B per prophetam Amos inquit. Ego dedi Amos 4. vobis stuporem dentium in cunctis vrbibus vestris, & indigentiam panum in omnibus locis vestris, & non estis reuersi ad me. Et paulo inferius. Misi in uos mortem in via Aegypti, percussi in gladio iuuenes vestros, & non redistis ad me. O execrandam duritiem eorum, qui saltem cruciatibus afflicti, ad Deum non reuertuntur. Non similis fuit his hominibus princeps iste, siquidem cum afflictione ad clementissimum Iesum confugit, & pronus, & in terram proiectus, mira reuerentia atque humilitate ab eo auxilium implorabat. Hic manifeste ostenditur, quam C grauiter ac moleste sentiant patres liberorum damna, quantamq; curam in eorum remedio quærendo adhibeant. In quo filiorum crudelitas atque ingratitudo erga parentes reprehenditur. Hinc oritur, quod perraro videamus filios pauperes, quorum parētes diuites fuerint, licet multi sint patres inopes, quorum filii diuites sunt. Non enim fert paterna pietas, vt parentes abundantiam temporalium bonorum habeant absque eo quod illorum D faciant filios suos participes.

Idcirco Deus peculiare præceptum parentibus non imposuit, vt filios suos diligerent, quoniam hoc ipsi suapte natura præstant, immo sæpenumero plus quam oportet. filios vero peculiari præcepto astrinxit, vt parentes suos honorarent, eisq; obedirent, & vt ipsos ad hoc incitaret, eis pœnas ac præmia proposuit. Mirum profecto est, quod sicut Patriarcha Abraham in filio suo immolando Deo obtemperauit, sic filius eius Isaac cum sacrificandus

erat,

A erat, Deo parenti suo obediuit, qui tam prouectæ ætatis erat, ut sup humeros suos tãtam struem lignorum portare ualuerit, quanta opus erat ad corpus humanum omnino comburendum, futurum enim
Gen. 22 erat, ut (sicut Deus præceperat) offerretur in holocaustum, quod genus sacrificij erat, ubi quidquid offerebatur, consumendum erat. Et hæc sancti iuuenis obedientia maxima confusio est contra plurimos inobedientes. Videbitis aliquos monachos & etiam Christianos, qui ieiunãt, silentium obseruant, & in alijs sanctis operibus, quãdo ipsis placuerit, sese exercent,
B si uero id prælatus eorum eis præcipiat, illud moleste ferunt, & indignantur. Isti seipsos onerare uolunt, sed nõ patiuntur a suis prælatis onerari. O sancte Isaac, qd obsecro humeris portas? profecto onus, quod pater meus mihi imposuit, illud libenter per arduum montis iter ueho, & illud nõ ego suscepi, sed pater meus mihi imposuit. Hæc admirabilis obedientia est & plurima laude digna. Quod cũ ita sit, tamẽ in sacra scriptura obediẽtia Patriarchæ multo magis quam filij eius Isaac commẽdatur, ut ex sacro textu colligitur ubi Dominus ad Abraham patriarcham
C sic loquutus est. Per meipsum iuraui, quia fecisti hanc rem, & nõ pepercisti filio tuo unigenito, benedicam tibi &c. Nõ legitur autem sancto Isaac dixisse. Quia obedisti mihi, benedicam tibi. Huius rei causa fuit, quoniam pater plus filij sui uitam, quam propriam suam diligebat. Et hinc intelligetis artificium, quo Satanas in sancti Iob tentatione usus est. Prius enim poterat filios eius interficere, & postea ipsum diuitijs priuare, & tunc sanctus Iob calamitatem illam minus sentiret, posset enim dicere, Mortuis filijs quorum diuitiæ mihi opus sunt? Sed infestissimus
D hostis prius eum diuitijs spoliauit, quam filijs, ut sic ipsum magis uexaret, maiorique tristitia afficeret, cum sanctus uir se filijs & filiabus oneratum uideret, & diuitijs atque opibus, quibus eos sustentare posset, omnino careret, sed nihil horum satisfuit, ut sanctus uir patientiam amitteret. Hic etiam consideratione dignum est, quod licet princeps iste corporalem Domini præsentiam desideraret, dicens, Veni impone manum tuam sup eam & uiuet, propter quod reprehensione dignus fuit sicut Regulus, tamen pijssimus Iesus illum reprehendere noluit, qa sacerdos erat & prælatus. In quo nos docuit maximam reuerẽtiam adhibendam esse sacerdotibus, & multo maiorem si prælati sunt, & quod eorum peccata coram secularibus non detegamus. Cum Dominus sancto Moysi & Aaron dixit. Nu. 20.
Loquimini ad petram coram filiis Israel & illa dabit aquas, ipsi dubitauerunt an aqua de petra exiret, nihilominus tamen cum petram S. Moyses percussit, aquæ liquidissimæ fluxerunt. O rem nimis prodigiosam. Ecce uirga hominum non credentium, aquam ex durissima petra emanare fecit. Quid hoc est Domine? Nonne B
tu miracula fidei tribuere soles? Quare ergo isti illa carentes & uirga lapidem percutientes, aquam eduxerunt? Quoniam uirga illa, qua aqua educebatur, erat sacerdotum, quos (licet ipsorum fides id nequaquam merebatur) Dominus honore uult coram populo afficere. Et in Leuitico iubet ipse Dominus quod domus, in quam sacerdos ingressurus erat, ab omnibus immunditijs prius purgaretur. In quo ostendit honorem, qui sacerdotibus legis ueteris ob dignitatem muneris ipsorũ debebatur. Quod si illis tantus honor C
debitus erat, quanto maior nunc sacerdotibus legis gratiæ debetur, siquidem horũ dignitas ita dignitati illorum præeminet propter excellentiam & altitudinem mysteriorum, quæ pertractant.

Et surgens Iesus secutus est eũ. O inauditam & uehementer mirabilem Christi Domini humilitatem ac pietatem. Sermone relicto confestim iter arripuit, & hominem afflictum comitatur. Discite, fratres, ab hoc cœlesti magistro, quanta cum diligentia proximis nostris suis in necessitatibus opem ferre & subuenire debeatis. Ne dicas (inquit sapiens) amico D
tuo, uade & reuertere, cum statim possis Pro. 30.
dare. Non iuit clementissimus Dominus cum Regulo in domũ eius, licet ipse importunis precibus id ab eo postulauerit, cum hoc autem principe pergit, eo quod ex Pharisæis erat, q inter alios de populo maiori eum odio prosequebantur, & inuidia pleni, illud sæpenumero ostendebant. In quo pijssimus Iesus nos docuit, debere nos publicos inimicos nostros nõ solum patienter ferre, sed et eos quamplurimis benefi-

A beneficijs ornare, quibus ipsos placemus, & ab illo peccato & odio amoueamus.
Ro. 12. Hoc nos Diuus Paulus admonet, dicens: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi, hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Solet aliquando uehemens uentus domum
Simile. totam solo æquare, & idem uentus per debilem arundinem absque nocumento aliquo transit. Ratio huius discriminis est, quod cum in domo repugnantiam inuenit, maiori impetu eam deiecit, at uero fragilis arundo inclinans se, uento locum dedit, & ita ab eo nec euulsa nec confracta
B fuit, aut damnum aliquod accepit. Sic
Psal. 48. quando inimicus tuus aduersum te, uelut uentus rapidissimus, ira & odio plenus exandescit, si tu contra ipsum te etiam durum, iratum & inflammatum ostendis, eique cum furore resistis, tunc oblata tali occasione maiori ira & passione incenditur: at si ipsum cum mansuetudine alloqueris, eique hilarem vultum præbes, & bonis operibus faues, ira eius transit, sedatur & mitigatur te illæso & incolumi, ipso uero confuso & mitigato remanente.
Ro. 12. Ideo Diuus Paulus nos hortatur, ut locum iræ demus, ne proximis nostris noceamus, quod tunc facimus, cum non so-
C lum eis nequaquam resistimus, sed etiam ipsos mansuetudine & amore recipimus, bonum pro malo reddentes. Ex sacra scriptura colligi uidetur perfectionem Christianam in diuersis rebus consistere, quoniam Diuus Iacobus inquit: Si quis uerbo
Iaco. 3. non offendit, hic perfectus est uir. Vbi apparet perfectionem Christianam sanctum Apostolum in linguæ custodia con-
Mat. 19. stituere. Et Christus Redemptor noster eandem perfectionem cuidam adolescenti ostendens, sic ait: Si vis perfectus esse, uade & uende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & ueni, & seque-
D re me. Diuus Paulus ad Colossenses scri-
Colo 3. bens illam in charitate collocat, dicens: Super omnia autem charitatem habentes, quod est uinculum perfectionis. Denique ipse Dominus eam in amore inimicorum constituit. Nam cum dixisset,
Mat. 5. Diligite inimicos uestros, benefacite ijs qui oderunt uos &c. adiecit. Estote ergo uos perfecti, sicut & pater uester cœlestis perfectus est. Quod cum ita sit, interrogo, quomodo potest perfectio Chri-

stiana in tam varijs rebus consistere? Ad A
hoc respondeo, ipsam essentialiter in charitate consistere, hæc enim nos Deo coniungit, nobisque ius ad regnum cælorum præbet; at uero manifestatio perfectionis Christianæ in multis diuersarum uirtutum actibus consistit, uidelicet, cum lingua ira regitur & gubernatur, ut nunquam, nisi iuxta rationis iudicium loquatur. Atque ita cum Diuus Iacobus ait, Hic perfectus est uir, idem est ac si diceret. Hic perfectionem suam ostendit. cum autem Dominus adolescenti dixit, Si uis perfectus esse &c. uiam perfectionis docuit, quæ est, omnia huius mundi pro B
pter eius amorem relinquere. At licet manifestatio perfectionis multis modis fieri possit, inter eos vnus ex efficacioribus est, inimicis benefacere, hoc enim est euidens signum, quod ijs, qui hoc faciunt, Deum diligunt, quod licet factu difficile sit, non tamen impossibile est, sicut aliqui falso affirmant. Nam uoluntas (ut egregie Diuus Thomas docet) adeo D. Th. 1
potens est, ut per modum agentis om- par. q.
nes animæ potentias ad suos actus mo- 82. ar. 4.
ueat, & multo potentior diuina gratia & fauore efficitur, qui nunquam facienti, quod in se est, deesse solet. Quid igitur erit, si cum his homo cōsideret utilitates, C
quæ exoriuntur? Quāuis scala grauis sit, tu si ea indiges humeris tuis portas, ut per eam in locum, quem desideras, ascendas. Cum igitur omnes in cœlum ascendere Simile.
cupiatis, & inimici sint ueluti scalæ, quibus ascendere potestis, oportet uos grauitates eorum ac molestias patienter perferre, siquidem ad tātum bonum sunt scalæ. Ad hoc etiam maxime mouet considerare, quod inimicus, qui te persequitur, est uirga Dei, sicut erat Rex Syriæ in Hebræos, Isai. 10.
ut idem Dominus apud sanctum Isaiam testatur, dicēs. Assur uirga furoris mei. Et D
(vt Beatus Augustinus inquit) si iumenta B. Aug.
uirga percutis, ut tibi subiecta sint, cur li. de ue.
nos cum iumenta Dei simus, non debe- Domini
mus ab eo flagellari? Et si vestem quis ca ser. 4.
puluere conspersam habeat, uirga toties eam percutit, quousq; ipsa puluerem expellit, & mūda remanet, sic ad hoc inimicus tibi inseruit, nam cum illo Deus te percutit, ut sic culpæ puluerem a te excutiat. Ergo sicut uirgā seruas, & eam frangi non permittis, quoniā ad hoc nimis apta

est,

A est, quare non æstimas inimicum tuum & ei benefacis, siquidem est instrumentum quo anima tua mundatur? in hoc insinuas, te pluris facere vestis tuæ puritatem, quàm animæ, siquidem virgam frangis, & inimicum tuum confringis, ei damnum in illis, quæ potes, inferendo. In quo impium Satanam omnis nequitiæ parentem imitaris, qui perditionem hominum Gene. 3. adeò diexit, ut se periculo exposuerit accipiendi tot Dei maledicta (quot in sacro Genesis libro ipsum, ut eos deciperet, accepisse refertur. Sic tu vis Dei gratia priuari, vt inimicum tuum honore, diuitijs, B ac salute priuatum videas. Ne obsecro frater, tam execrandam creaturam æmuleris: imitare mansuetissimum agnum Iesum Christum, animaduerte, quo amore ijs, qui publicos inimicos eius se ostendebant benefacit.

Insuper obseruandum est, Dominum aliquando verbis homines reprehendisse, sicut Regulum increpasse legitur, aliquando operibus, quemadmodum hunc principem reprehendit, dum simul cum illo pergit, ut filio eius salutem tribueret. C Singularis reprehensionis modus est cum Deus in eum qui infernum meretur, noua beneficia confert, ut sic pudore afficiatur, & dicat, Magna profectò ingratitudo mea est, dum tam pio Domino, qui me beneficijs me auget, non seruio. Cum eo autem, qui ita durus est, ut ex hoc suaui Rom. 2 reprehensionis modo vtilitatem ed icere nesciat, loquitur B. Paulus cum dicit: An diuitias bonitatis eius contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit? Hoc etiam reprehensionis modo Sanctus Ioseph in fratres suos Gen. 43 usus est, simul cum illis mensæ accumbens, qui cum ipsum tum grauiter offen- D dissent, nescio quomodo verecundia non perierunt, uidentes se ab illo tantis illecebris & delitijs affici, quem in cisternam incluserant, & tanquam uilem seruum vendiderant. Hoc modo vult Deus optimus maximus, ut inimicos nostros reprehendamus, eis beneficia impendentes, quibus ipsos amore inflammabimus.

Cæterum dum pergit Dominus ad mortuam puellam suscitandam, *Ecce mulier, quæ sanguinis fluxu patiebatur duodecim annis, accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius.* Hæc enim mulier parum celeberrima miraculorum Domini fama per- A mota partim etiam diuino spiritus beneficio illuminata tantam de uirtute, & potentiam Domini fidem conceperat, ut absque ulla mentis hæsitatione intra se diceret, *Si tetigero tantum uestimentum eius salua ero*, & tangens mirabiliter sanata est.

Multa sunt in huius mulieris curatione notatu digna. Primum est, quo pacto Dominus omni tempore, & in omni loco diu ac noctu in domibus & in itineribus opera pietatis faciebat, nunc prædicans, B nunc uero egenis suis in necessitatibus subueniens. In quo docuit nos quoque debere in sanctis exercitijs nos ipsos omni loco ac tempore exercere. De anima sancta sic in Prouerbijs dicitur Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa Pro. ult. non comedit. Quibus uerbis Spiritus sanctus nos singulariter erudit ad otiositatem uitandam: uidelicet, considerationem nostrarum miseriarum, & bonorum, quibus egemus, & qui profunde animo euoluerit animæ suæ semitas, otiosus non erit, quoniam tam multa, quibus remedium C adhibeat, inueniet, ut longum tempus ei breuissimum ad tantum opus conficiendum uideatur. Perpende, qualiter non inquit, considerauit semitas domus alienæ, sed domus suæ quoniam prima ac præcipua iusti uiri cura est, suæ propriæ animæ mederi, postea uero alijs remedium adhibere contendit. Considera ergo frater semitas domus tuæ, & panem otiosus non comedes, ex eo enim, quia eas, ut opus est, non consideras, otiose & maximo cum discrimine tuæ salutionis uiuis. Aqua, quæ non fluit, sed in aliquo lacu detenta est, facile corrumpitur, & venenosa quæque in D se generat, quæ autem præterlabitur, clarificatur, & sapidos pisces alit. Hoc etiam discrimen est inter hominem otiosum, & eum, qui in sanctis operibus se diligenter exercet, quod ille est velut lacus uitiorum, diligens vero quotidie magis perficitur, clarificatur, & pluribus meritis impletur. Ligones & instrumenta artificum, quando cum illis laboratur, lucida sunt ac micantia, si autem otiosa, rubiginem contrahunt, & nigra efficiuntur. Idem solet hominibus erga sensus ac potentias suas contingere, nam sanctis exercitijs illas purificant, & perficiunt, otiositate uero eas distrahunt, & deprauant. Et sicut uenato-

A res consuescunt, in aues, non cum per aerem volant, sed cum in terra quiescunt, sagittas dirigere ad eas occidendum, sic dæmones magnam occasionem inueniunt ad interficiendas animas, cum ipsas otio uacare conspiciunt. Hæ omnes rationes fratres mei, mirum in modum ad otiositatem fugiendã, & nos ipsos nunc in sanctis operibus exercendos inuitant. Hoc etiam nos ipse Dñs per Oseam Prophetã admonet, dicens. Seminate uobis in iustitia, & metite in ore misericordiæ, ubi alia translatio habet. Seminate uobis iustitiã. & in alia translatione habetur. Seminate B vobis in ueritate iustitiam. Quando aliquis rem quam piam tepide & negligenter facit dicere soletis uidetur ille rem non serio, sed per iocum operari, si autem diligenter. & cum feruore rem operatur, dicitis: *Esso de ueras va*. Si cum sanctus Propheta ait. Seminate uobis in veritate iustitiam, perinde est ac si diceret. Facite opera bona sedulo & cum feruore, & metite in ore misericordiam. Eleganter iustitiam componit cum semine, misericordiam vero cum messe. In quo nos docet, quantum præmia iustorum in alia uita operibus iustitiæ, quæ in hoc mundo fecerunt, C antecellant. Quis enim non uideat messem exuberiorem esse seminatione?

Osee. 10

Simile.

Secundum autem, quod hic notandũ occurrit, est qualiter mulier ista sciuit occasionem & opportunitatem arripere. Non dixit, Alia die pertrãsibit hinc cœlestis medicus, & tunc ab eo sanitatem postulabo, sed protinus ad eum accedere curauit. Idcirco Ecclesiasticus inquit: Fili, conserua tempus & deuita a malo. Vbi Vatablus legit. Fili occasionem obserua, hoc est, insidiare occasionem ad benefaciendum, ut eam arripias. O singularem hortationem, felix ille, qui ab ea utilita- D tem educere scit. Vult spiritus sanctus, ut attentis oculis occasionem expectemus, ut eam illico ad commodum nostrum apprehendamus. Atq; ita in libro Iosue legitur Festinauit populus & transiit. Cum flumen apertum uiderunt, & bonam atque opportunam occasionem ad traijciendum illud, protinus occasionem arripuerunt, & ad id cõplendum festinarunt. Sic quando, o frater, vides apertum flumen, & aqua tibi locum ad transeundum præbere, quid amplius expectas? Quare

Eccle. 4.

Iosue. 4.

statim non aggrederis? Occasiones malo A rum, quamuis eas non quæras, sese tibi persæpe offerunt, at uero occasiones bonorum raro inueniuntur, idcirco oportet nos eas cum ipsas inuenimus, diligenter arripere. B. Marcus de hac muliere ægrotante, sic ait Et mulier, quæ erat in profluuio sanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpessa a cõplurimis medicis, (quilibet enim illorum forsan in ea periculum facere voluit, quibus experientijs miseram fœminam labore oppresserant) & erogauerat omnia sua neque quicquam profecerat. Magnam profecto admira- B tionem facit, uidere perseuerãtiam, quam mulier hæc in quirendis remedijs ad salutem corporis comparandam, adhibuit, siquidem per duodecim annorum spatium a remedijs licet laboriosis & magnas expensa facientibus, & quæ ipsam pauperem reddebant, nunquam cessauit. In quo quidem negligentia nostra & minima perseuerantia, quam in quærendis animæ remedijs habemus grauissime reprehenditur. Ostenditur etiam, qualiter quacumque parua difficultate, quæ ad hoc sese nobis offert, defetiscamur & fatigemur. De hoc Deus per Oseam prophetam conqueritur dicens. Quid faciam tibi Ephraim? Quid C faciam tibi Iuda? Misericordia vestra, quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens. Satis aperte Dñs his uerbis inconstantiam uirtutis populi sui ostendit, eam comparens nubi & rori matutino, qui vbi primum a sole pertingitur, statim absque aliqua resistentia liquescit. Et quia nimis inconstans erat populus ille, ei Dñs per sanctum Prophetam ait. Quid faciam tibi? Hoc est, ad nihilum prodes. O quàm multa bona obtineremus si in sanctis exercitiis cõstanter persisteremus. Videbitis in domibus nobilium lapides planos in atrijs instratos, qui præ nimia D assiduitate aquæ è canalibus fluentis perforati sunt. Mirabile profecto, quod cum aqua res quędam nimis mollis, & lapis nimis durus sit, assiduitate tandem ipse lapis perforatur, sic nullum cor (ut arbitror) adeo lapideum erit, quod assiduitate non emolliatur. Si id facile reputas crimina tua multoties confiteri, carceres inuisere, & infirmos curare, & c perseuera frater, & hęc omnia tibi dulcia & facillima uidebuntur. O utinam hanc uirtutẽ

Marc. 5.

Osee. 6.

Simile.

in

A in omnium cordibus imprimere possemus. Ne simus (ait Beatus Apostolus) paruuli fluctuantes, & circumferamur omni uento doctrinæ, & sursus; In disciplina perseuerate. Hoc sæpenumero repetis eo quod mentibus nostris maxime conducit. Et loquens Dominus de sancto
Iob 1. Iob inquit, Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, uir simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens a malo, & adhuc retinens innocentiam? Quasi cumulus esset aliarum uirtutum, perseuerantia, & in postremo loco dixit, Et adhuc retinens
B innocentiam.

Accessit retro, & tetigit fimbriã uestimenti eius. Est erubescentia adducens glo
Eccle. 4. riam, inquit Ecclesiasticus: talis erat huius mulieris uerecundia, & ideo *Accessit retro;* Et Dominum cum deuote tangeret, salutem ab ipso obtinuit. O utinam nos hoc modo etiam tangeremus, certe quam multa bona ab eo consequeremur.

Vt ignis in solitudine incendatur, oportet prius silicem ferro percutere, a quo, dum ictibus percutitur, scintillæ exeunt ex quibus fomes id est, *la yesca* ignem con
Simile. cipit, & postea ignis incenditur. Lapis est
C Christus filius Dei, quem si per considerationem altissimorum eius mysteriorũ cum intellectu tangimus, protinus diuini amoris ignis in uoluntatibus nostris inflammatur. Et hoc debet esse continuum exercitium nostrũ. Sed adeo miseri & negligentes sumus, ut dies, mẽses atq. anni sine harum rerũ memoria nobis pertranseant; atq; ita in alijs longe diuersis rebus occupamur. Si aliquis adolescens in urbẽ
Simile. Parisiensem cum magnis sumptibus literarum addiscendarum causa a nobilibus suis parentibus mitteret, & ipse ibi se totũ ludis & addiscendis mechanicis, (quales sunt,
D clitellas & calceos conficere) dedisset, quã ta reprehensione & supplicio dignus esset? Non minus igitur impertinẽtia sunt opera, in quibus nos ipsos exercemus, ad uitam æternam consequendam. Qua molestia & qua ignominia afficerentur illius adolescentis parentes cum uiderent filiũ suum post tam magnos sumptus tam parum in literarum studio profecisse? Maiorem profecto noster cœlestis pater, si illius esset capax, molestiam acciperet, uidens nos ita a fine, ad quem nos creauit, dediantes, & terrenis rebus animum nostrum tanta affectione adiungentes. De A
miserabili urbe Ierusalem S. Ieremias plo Thren
rans dicebat: Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui. Idem possumus de omnibus peccatoribus dicere, siquidẽ affectiones suas in stercore huius mundi fixas habent, & finis, ad quẽ sunt creati, nõ reminiscuntur. Non sic iusti nõ sic, sed terrenis affectionib. semotis, recordantes ad quod fuerunt creati, uidelicet, ut summum bonum intelligerent, intelligendo amarent, amando possiderent, seipsos integro corde in sanctis operibus exercẽt. Plato in libro, quem de republica edi- B
dit; animo concepit domum quandam Plato li.
nimis obscuram, unum tantummodo lu- 7. de re-
minare habẽtem, in qua essent homines pub.
annulis ferreis p colla ligati & ad columnam postquam rationis usum habuerũt, cõstricti, a quibus si aliquis quæreret, Quid miseri uidetis? responderent utique, Vmbras quasdam conspicimus, & putamus non esse alium mundum nisi hãc obscuram & tenebrosam domũ; quoniam hic nati fuimus, & hic uitam finiemus. At si aliqui ex illis ab illo tetrõ carcere exirent, quam perterriti manerent, uidentes tam pulchrum cœlum tam splẽdidum Solem, C
tot uirides arbores, tot diuersa animalia, ac tot formosos homines tam pulchris uestibus adornatos, quomodo dicerent; O infælices illos, qui in teterrimo illo carcere inclusi sunt, siquidem his bonis, quæ nunc uidemus, minime frui potuerunt. Si uero ad tenebrosam domum descendentes eis, quæ uiderũt, nuntiarent, & ipsi fidem adhibere nollent, quin potius eos illuderent & deriderent dicentes, se potius ibi commorari uelle, quam scire utrũ id, quod dicebant, uerum esset, necne, quæso obsecro hos homines, insanos & amentes non iudicaret? Hac imaginatione ma
gnus ille Philosophus discrimen, quod in D
ter iustos, & peccatores uersatur, explicabat, dicens, domum obscuram esse hunc mundum, in quo nihil præter umbras est diuitiæ enim, honores, uoluptates, imperia, &c. quid aliud sunt, quam umbræ uerorum bonorum, quæ in alia uita sunt? Et in hac tenebrosa domo ligati sunt peccatores uitiorum & passionum suarum catenis; at uero iusti ab his catenis liberi & soluti: per contemplationem tanq̃

A gradibus in cælum ascendũt, ubi uera lux
uerus honor, ac uera uoluptas est. Hi pec-
catoribus compatientes eos admonent,
ut se ab illis, quibus uincti sunt, catenis
liberent, & per contemplationem ascen-
dãt, ut fruantur eis, quibus ipsi fruuntur;
illi autem misero suo statu cõtenti, parui
faciunt ea, quæ ab ipsis dicuntur. O Deus
infinitæ maiestatis, utinam ego haberem
spiritum & efficaciam ad amplificandum
id quod dicere nolo. Plato solo naturali
lumine ductus eos iustos appellauit, qui
se a peccatis soluunt, & contemplationi
diuinarum rerum se tradunt, illas nimio
B amore prosequentes. Nos autem fidei lu-
mine & sacrosancti Euangelij doctrina il-
luminati, (quæ aperte nos docet, omnia
huius mundi esse uelut umbram respectu
cœlestium, & quod non solum qui uitijs
ligati illis sunt contenti, æternis nõ fruen-
tur, sed æterna supplicia patientur) adeo
cæci & miserabiles sumus, ut crederes hoc
infallibilis esse ueritatis, ad has umbras
animum adiungimus, in illis cogitamus,
& illas diu noctuque uiribus omnibus in-
quirimus, uerorum & æternorum bonorũ
ita obliti, ac si nõ crederemus id quod de
illis nobis prædicatur. O infœlices captiui
C animaduertite uos nihil præter umbras vi-
dere. Soluite uos ipsos a laqueis passionũ
uestrarum, & per scalam contemplatio-
nis ascendite, ut Dei pulchritudinis amo-
re capiamini, & eius ineffabilibus diui-
tijs, siquidem ad illas creati estis, fruami-
ni. Si hoc modo lapidem, qui Christus est
tangimus, sine dubio ignem educemus,
& diuino eius amore inflammabimur, si-
cut hæc mulier incensa fuit. Cæterum cũ
corporũ morbi, quos Dominus depulit,
spiritualium morborũ imaginem gerant,
quis animæ morbus per hunc sanguinis
fluxum intelligatur, quærendum est. Et
D quidem per hunc morbum, quo sanguis
ita a corpore dissoluitur, ut nullo medica-
mẽto aut arte retineri possit, eos intelligi
arbitror, qui sic peccatis assueti sunt, ut
diuturna cõsuetudine in naturã quodam
modo trãseunte variorum desideriorum
& cupiditatum fluxum patiantur, quas
vix cohibere possunt. Imo uero sunt qui-
dam, qui eo improbitatis deuenerunt, ut
dicant se non posse cupiditatibus suis im-
perare, easque rationis imperio cohibere.
Ne autem ad hanc tantam deprauationẽ
peruen[i]amus, maxime nobis conducit, il- A
lud Ecclesiastici præceptũ ob oculos sem- Eccl. 18
per habere, scilicet. Post concupiscentias
tuas non eas, & a uoluntate tua auertere.
Valde etiam oportet occasiones præser-
tim carnales, uitare. Nam de muliere lo-
quens ait sapiens, multos uulneratos deie- Prou. 7.
cit, & fortissimi quique interfecti sunt ab
illa. Et B. Augustinus quædam terribilia B. Aug.
uerba & maxima admiratione digna pro-
fert, uidelicet. Crede mihi, cedros Libani,
& doctores gregis sub hac specie corruis-
se uidi, de quorum casu non magis dubi-
tabam quam Ambrosij, aut Hieronymi.
O rem stupendam, quis hæc audiens non B
contremiscit? Quis de se confidet? Idcirco
D. Isidorus inquit Iuxta serpentem posi- D. Isido.
tus non eris diu illæsus, & prope ignem
consistens, ferreus licet sis, combureris.
Quãobrem cũ improba cogitatio te inua-
dere inceperit, protinus eã a te illa celeri-
tate proijce, qua prunam, quæ in manũ
uel pedem tuum cecidit, proijcis. Hoc si-
gnificãt illi septuaginta fortes, qui custo-
diebant lectulum Salomonis, de quibus
in Canticis dicitur. Omnes tenentes gla- Cant. 3.
dios & ad bella doctissimi: uniuscuiusque
ensis super fœmur suum propter timores
nocturnos. Lectulum ueri Salomonis est
anima fidelis, & hoc tanta est cura & dili- C
gentia obseruandum, ut propter custodiã
eius enses euaginati sint, eo modo ut deti-
neri non oporteat ad ipsos e uagina edu-
cendos, quæ omnia promptitudinẽ signi-
ficant, qua malæ cogitationes expellendæ
sunt. Sed quæro, postquam homo ad hãc
deprauationẽ & corruptionem peruenit,
qua medicina curatur? Ad hoc respõdeo,
quod sicut hæc mulier huius morbi periculũ
nobis indicauit, ita eadem remediũ osten-
dit, dicens *Si tetigero uestimentũ eius salua
ero*. Fateor enim multa ac uaria huius
morbi esse remedia, nullũ tamen præsen-
tius quam Christi uestem tangere, sed ea D
tamen fide, ea deuotione, ea reuerẽtia, ea
fiducia, ea postremo religione, qua hæc
mulier illam tetigit. O nũquam satis lau-
dandam fidem. O nimis extollendam præ-
con:ps fœminæ fiduciam. Mira res, quis
unquã docuit eam per solam uestem posse
sanari? Et si tanta erat uirtus uestis Christi
Iesu, quãto maior & præexcellentior erit
corporis & sanguinis sui efficacia? Vos er-
go obsecro fratres, frequẽter Sacrosanctã

Eucha-

A Eucharistiam sumitis, tunc enim vestem Christi tangitis, eam nimirum, qua sacratissimum eius corpus tegitur. In sacra enim Hostia uerum Christi corpus latet, in quod panis substantia versa est, quod tamen candore illo, hoc est, panis imagine atque specie ita tegitur, ac uelatur, ut propheticum illud dicere possimus: Vere tu es absconditus, Deus Israel Saluator. Inter mirabiles autem sacramenti huius uirtutes & effectus, præcipue numeratur fomitis mitigatio, a quo fomite omnes prauæ cupiditates tanquam fluxus sanguinis derivantur, quæ tamen huius ineffabilis Sacramenti virtute restringuntur. Hinc B Beatus Bernardus ad monachos suos ait. Si quis vestrum iracundiæ, aut libidinis, aut inanis gloriæ turbidis motibus minus agitur atque vexatur, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti in eo operatur, quæ cupiditatum nostrarum fluxus reprimit & continet. Isai.45.

Sed ad historiæ finem ueniamus, cum Dominus in principis domum deuenisset, turbamque lamentantem & tumultuantem compescuisset, solumque Petrum, Ioannem, atque Iacobum dilectissimos discipulos & parentes insuper puellæ secum ingredi permisisset, ad iacentis C cadauer accedens, apprehensa eius manu ait *Thabita Cumi*, hoc est, *Puella surge*. O mira diuinæ potentiæ uirtus. Ad hanc vnam uocem subito excitata puella aperiens oculos, parentes, qui aderant, summo stupore summoque gaudio compleuit. O quam merito potuit dicere illud Psalmi: Dextera Domini fecit virtutem, dextera Dñi exaltauit me, non moriar, sed viuam, & narrabo opera Domini. Res qui D dem notabilis fuit, quod Dominus ad hanc defunctam suscitandam tenuerit manum eius. O summe Deus, quid sibi vult ut tua benedicta manu eius manum apprehendas? Nonne eam solo tuo verbo excitare poteras? ut quid tenuisti manum eius? Voluit in hoc cœlestis magister nos docere clementiam, qua singulis diebus erga peccatorem vtitur, qui cum per peccatum mortuus sit & inimicus eius factus ipsum ad ueniam & amicitiam suam inuitat, dicens: Simus posthac amici. *Da aca la mano y no ay a mas peccado de aqui adelãte.* O benedictus & glorificatus sit talis Deus? Talis profecto clementia talẽ maiestatem decebat. Eia miser peccator tam ineffabile bonum ne contemnas, attende quid tibi dicat omnipotens Deus, culpam tua cognosce, & qua pœna dignus sis, nisi tantis beneficiis & tam singulari clementiæ te gratum præbueris, contemplare. A

In hoc etiam significata fuit infinita immensi Dei misericordia; qui cum hominem in morte peccat, summersum uidet ei, manum fauoris sui porrigit, ut ille subleuetur. Hanc manum S. Dauid postulabat, dicens. Emitte manum tuam de B alto eripe me de equis multis. At non sufficit, quod Deus manum suam peccatori porrigat, sed oportet ipse peccator manum suam extendat, eamque cum Dei potentis manu coniugat, id quod in se est, faciens. Sed væ, væ, væ, & millies væ, & quam multi sunt, a quibus cum Dñs manum petat, ipsi chirothecam, seu manicam (quæ manus duntaxat similitudinem habet) porrigunt. O infelix hypocrita, a quo cum Dñs manum bonorum operum & non fictæ, sed ueræ sanctitatis postulet, tu manicam operis & sanctitatis fictæ præbes. C Depone has hypocrises, & porrige manũ veram, quæ est vera pœnitentia, atque ita uitam accipies. At Dñs edito hoc insigni miraculo (ut refert B. Marcus) vehementer parentibus præcepit, ut nemo id sciret. O incommutabilis Deus, & quam profunda & secreta sunt iudicia tua. Mulierem illam, quam nullus uidit, utrum te tetigisset, & an sanitatem accepisset, tu ipse statim publicasti dicens. Qui me tetigit? Hæc uero, quam multi uiderunt te resuscitasse, iubes ut a nemine manifestetur. In hoc ostenditur aperte Dñm unicuique quod plus ei conuenit, imperare. Cuidam D enim inquit apud S. Matthæum. Te faciẽte eleemosynam nesciat sinistra quid faciat dextera tua. Illum namque, qui uanitatis amicus est hoc modo oportet admonere, Apostolis uero, qui uiri perfecti erant, ait: Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant opera uestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est. Christus Redẽptor noster, ut erat peritissimus & sapientissimus medicus diuersis pro diuersitate ægritudinum utebatur remediis, quibusdã enim imperabat, ut tacerent, aliis uero, ut loquerentur. Sãcto prophetæ Oseæ iussit, ut meretricem Psal.143. Matt.6. Matt.5 Oseæ.1

A quandam vxorem duceret, at Beatum Joannem a nuptiis auocasse dicitur, ut sic in virginitate conseruaretur. In hoc etiam exemplo nos docuit, bona opera nostra atque diuina munera aliquando quidem prædicanda, aliquando uero silentio tegenda esse. Prædicanda quidem sunt, vbi hoc vel proximorum utilitas, uel diuinæ gloriæ ratio postulat. Sic B. Paulus dona, quæ a Deo perceperat, & labores, quos euangelicæ prædicationis, gratia pertulerat, longa oratione in posteriori ad Corinthios epistola describit, quod hoc ad eo-
B rum fidem corroborandam & pseudo apostolorum deprimendam perfidiam maxime conducebat. Sic etiam Dominus sanatæ mulieris beneficium publicari voluit, vt nutantem principis fidem hoc insigni miraculo confirmaret. At in altero miraculo cum tam acriter parentibus silentiũ imponebat, non sibi, sed nobis utiq; prospiciebat, qui ob naturæ lapsæ infirmitatẽ, inanis gloriæ morbo uehementer laboramus, ut hinc discamus hanc crudelissimã pestem uitare, & humilitatem omni studio diligere, quæ est radix & fundamentũ omnium virtutum, qua animæ ditantur
C gratia, & magnam consequuntur coronã gloriæ, ad quam nos perducat Iesus, Mariæ filius. Amen.

IN EADEM DOMINICA XXIII. post pentecosten.

Concio Secunda.

Confide filia, fides tua te saluam fecit, Matt. 9.

D RES valde necessaria est omnibus Christianis scire quid sit fiducia, nam ex ignorantia eius multæ his miserrimis temporibus, sicut ex radice oriuntur rami, hæreses nefariæ prodierunt. Hæretici Germanici fidem & fiduciam idem esse, & nullum inter vtramque discrimen versari, sed per omnia identificari existimant. Quod quam sit a veritate alienum, ex his, quæ Dominus dixit cum in nauicula transfretauit apertissime conspicitur; discipulis enim admirantibus, ipse Dominus ait. Habete fiduciam, ego sum, nolite timere. Prius eos admonuit, ut fiduciam haberent, & ad hoc eos ne pertimescerent, hortatus est, in quo optima arte & strategemate usus est; noluit namque unum contrarium auferre, ut aliud introduceret. Habete, inquit, fiduciam, & ut illam habeatis, timorem & ignauiam deponite. Ex quo aperte constat, fidem non esse fiduciam. Nam contraria secundum Aristotelem habent fieri circa idem, in eodemque subiectio reponuntur, at contrarium fiduciæ est timor, contrarium uero fidei est heresi, & timor est in uoluntate, in qua inest fiducia, fides denique in intellectu consistit; ergo fides & fiducia latissime differunt, uerum est tamen, quod fiducia ex fide oritur, nam quia credis aliquẽ hominem veracem esse, inde fit, ut confidas eum promissa sua esse præstaturum. Quid autem sit fiducia, explicat erudite D. Thomas, dicens. Fiducia est spes roborata, ex aliqua firma opinione procedens. Vbi sanctus Doctor non sentit illam esse uirtutem a spei virtute distinctam, sed modum esse spei, non qualemcunque; sed associatum fortitudine. Ideoque B. Paulus fiduciã cum spe coniungit, inquiens. Nos sumus Christi domus, si fiduciam & gloriam spei vsque ad finem firmam retineamus. Hanc fiduciam in Deo & non in bonis temporalibus habere debemus, ut plurimi miseri homines faciunt. De quorum quolibet in Prouerbijs dicitur. Substãtia diuitis quasi murus ualidus circundãs, eũ. Existimat qui diues est, diuitias suas esse fortissimum murum, quo se ab omnibus casibus & infortunijs tueri poterit. Si annus sterilis est, non timet dicens, Nummos habeo, quibus me a fame defendam. Si quis ei minatur, ipse securum se reddit dicens, Multæ sunt mihi pecuniæ, non deerit aliquis perditus dissolutus nebulo qui de hoc hoste meo pro me vindictã sumat. O vana fiducia. Diuitiæ sunt velut murus papyri, siquidem nec a morte, nec ab ægritudine, nec a tristitia, nec ab ignorantia quempiam tuentur. Idcirco in Prouerbiis dicitur. Qui confidit in diuitiis suis corruet. Et B. Paulus hoc satis bene intelligebat, siquidem ad Timotheum scribens, ait: Diuitibus præcipe, non sperare in incerto diuitiarum suarum, sed in Deo uiuo, q præstat nobis omnia abunde

Marginal notes: A Mat. 14 — B Arist. de cõtrariis in post præ di. — B. Th. 2.2.q.126 art. 6 ad 3. — C Pro. 18 — D — Pro. 11. — 1. Ti 6.

A ad fruendum, bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant ueram uitam. O cælestem doctrinam. Dominus eam cordibus uestris affigat, ut nunquam obliuiscamini uos ipsos in ea exercere. Præcipe ait, id est, Doce, unde etiã præceptor dicitur. Doce ergo diuites, ne in rebus tàm caducis, quales sunt diuitiæ, confidãt, sed omnem fiduciam in Deo collocent. Vt autem hæc fiducia bonum habeat fundamentum, eos sanctus uir hortatur, ut bene agere studeant. Sed, proh dolor, & B qualiter modò deplorare possumus id quod Sanctus Isaias lugebat, dicens: Non est qui inuocet iustitiam, neque est qui iudicet verè, sed confidunt in nihilo, & loquuntur uanitates. Telæ eorum non erunt in vestimentum, nec operientur operibus suis. Opera eorum opera inutilia. O diuites ac potentes huius mundi, per reuerentiam Dei aperite oculos, & attendite, quã apertè Sanctus Propheta uestram hic miserabilem uitam depingat. Omnia huius seculi, pro quibus uos tot labores perfertis, & in quibus uestram fiduciam collocatis, sanctus Propheta nihil, & telas araneæ, atque opera inutilia appellat. O quã meritò eis hæc nomina imponit, & inutilia esse testatur, siquidem ex illis omnibus uos illam utilitatem educetis, quam muli ex oneribus auri & argenti, quæ uehunt, solent educere. Iam aliquando uidistis mulos auro & argento oneratos, qui, cum iter faciunt, cooperti sunt pretiosis tapetibus & pulcherrimis pectoralibus adornati, & tunc eos multitudo hominum comitatur. Denique hoc tanto apparatu incedunt per iter. *En quanto dura la jornada* at cum diuersorium accedunt, auro, & D argento, & pulchris pectoralibus exonerantur, atque omnibus ornamentis priuati in fœtidum stabulum includuntur, & ex cunctis illis diuitiis, & tam magno apparatu, nihil eis remanet præterquam ulcera, quæ ipsis ex magno onere facta sunt. Ecce quo pompa, & apparatus mulorum peruenit. O incommutabilis Deus, & quam propriè hac similitudine apparatus magnatum huius seculi depingitur. Quid enim diuites, ac potentes huius mundi sunt, nisi quidam muli auro, & argento onerati, qui dum per uiam huius uitæ iter faciunt

Isai. 59.

Simile.

suis dignitatibus, & bonis temporalibus A onerati, tanta pompa, tam pretiosis ornamentis, & tot famulis comitati incedunt, vt admirationẽ faciant. At cum ad mortis diuersoriũ perueniunt, omnibus illis diuitiis & apparatu spoliãtur, ipsi aũt iis, quæ possederant, exuti, in fœtidam sepulturam includuntur, & utinam animæ eorum in horrenda infernorum tormẽta non detrudantur. Ex illis autem omnibus oneribus nihil eis remanet præterquam ulcera, uidelicet, peccata, quæ cum illis commiserũt. Quid namq; Comiti, quid Duci, quid Regi, quid Imperatori ex suis dignitatib. B & imperio hora mortis remanet, si illis abusi fuerint? Profectò nihil aliud præter vlcera, quę tam negligentiæ & culpæ, cum illis dignitatibus exornati fuere. Idcirco S. Propheta opera eorum inutilia nũcupat, qui cõfidunt in nihilo. O cæci cæci, & quomodo uos diabolus decipit, uobisq; credere, & extimare facit esse aliquid id, quod uerè & reipsa nihil est. Optimè Regius vates de dolis huius uersipellis cum Domino loquens, inquit: Draco iste, quem formasti ad illudendum ei. B. Augustinus & Cassiodorus explicantes hæc uerba aiunt, illud, C Ei, facere relationem draconis, ita ut sit sensus; quòd Deus posuerit dæmonem, ut homo ei illuderet, uidẽs ipsum depressum, & de cœlo usque ad profundum terræ deiectum, eo quod ipsi Deo uoluerit æquare. At D. Hieronymus, cui maior fides hac in re est adhibenda, quia melius Hebraicam linguam callebat, asserit illud, Ei, debere referri ad id, quod paulò ante præcesserat, scilicet, Hoc mare magnum, & spatiosum manibus, quod est hic mundus, cui diabolus illudit, & ita est sensus. Draco iste, quẽ formasti ad illudendum hominibus. Sed obiicies, Nunquid Deus uult, ut a diabolo subsannemur? Nequaquam profectò, D sed permittit, ut ipse nos tentet, ad materiã maioris meriti, mundani uero ob malitiam suam ab illo se decipi sinunt. Videtur mihi diabolus cum hominibus uti illo, quo utuntur, *Los jugadores de juego de passa passa, embaydores que hazen mil illusiones a la vista. Toma el embaydor dos vasos debaxo del uno pone tres pelotas, y debaxo del otro nada, y co la grã sutileza de sus manos falacas de dõ de estavã y pone las debaxo del otro sin que sea uisto.* Et nunc quærit ab iis, qui adsunt, quid est hic? Ipsi uerò respon.

Ps. 103.
B. Aug.
Cassio.
sup psal.
103.

Simile.

A respondérent, Tres pilulæ. Rursus interrogat, Quid sub hoc uase est? Et ipsi respondent: Nihil. Tunc ille uas eleuat, & ipsi decepti remanent, quoniam vbi cogitabāt, illas tres pilulas esse, ibi nihil uident, vbi autem putabant nihil esse, ibi tres illas pilulas conspiciunt. Dum uasa super mensam posita erant, fraus & dolus non apparuit, postquàm verò ablata fuerūt, statim fallacia ostensa est. Sic diabolus est illusor & subsannator, qui nos mille illusionibus decipit, malum pro bono & bonum pro malo nobis ob oculos proponens, aliquando

B homines cum dignitatibus inuitat, eis persuadens in illis honores, voluptates, ac diuitias. Sed caue, o miser, ne te decipiat, sub dignitatibus enim quāplurimæ murmurationes, odia, labores, & peccandi occasiones sunt, quæ te in infernum pertrahent: at in illis non verum honorem, sed ignominiam, non tranquillitatem, sed tormentum, non diuitias, quibus satieris, sed cupiditatem plures habendi inuenies. Sub exercitiis uerò sanctis, quæ sunt uiæ ad æternam gloriam comparandam, idem diabolus persuadet, nullam utilitatem, aut

C commodum inesse. Quis obsecro facit, vt Satanas nos hoc modo illudat? Vasa certè quæ supra mensam posita sunt, uidelicet, hæc terrena corpora, quæ sunt animarum tegumentum. Dum his miseris corporibus induti sumus, diabolus nos hoc modo seducit. Nam uasa, quæ supra sunt, impediunt, ne fraus appareat, at cum per mortem hæc uasa auferuntur, animæ sine uelo & à carne expeditæ remanent, & ut sunt spirituales, uidēt faciè dæmonis astutias & calliditates, tunc in diuitiis, quibus infestissimus hostis eos inuaserat, paupertatem inueniunt, in honoribus dedecus,

D & in uoluptatibus æternam damnationē. Hoc apertè conspicitur in illis duobus ho-

Luc. 16. minibus, de quibus Dominus apud D. Lucam in quadam parabola mentionem facit. Quorum alter diues erat, qui epulabatur quotidie splendidè, & induebatur purpura & bysso, alter uero mendicus Lazarus, qui iacebat ad ianuam diuitis ulceribus plenus. Si quis ab eis, qui eos uidebāt, quæreret, quid sub illis duobus uasis esset? responderent utique in hunc modum: sub hoc uase, qui est diues epulo plurimæ sunt diuitiæ, nimia satietas, otium, tranquillitas, fælicitas, & paradysus quædam: sub altero autem uase, qui Lazarus est, multæ A sunt miseriæ, afflictiones, tristitiæ, & amaritudines. O quomodo uestra opinione decipimini. Id Satanæ est illusio, auferantur uasa, & fallaciam conspicietis. Itaque ablata fuerunt uasa, cum isti duo homines è uita decesserunt. Et de diuite sic ait sacer textus: Sepultus est in inferno, & cū esset in tormentis, uidit Abraham a longè, & exclamans, dixit, Pater Abrahā, mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meā, & hæc ei etiam denegata fuit. De paupere uerò sic dicitur: Factum est, ut moreretur B mendicus, & portaretur ab angelis in sinū Abrahę. Non ergo fratres mei, uestram in rebus tam caducis fiduciam collocetis, siquidem verè nihil uocantur, & ingens insania est propter hoc nihil, totum, videlicet, uitam æternam amittere.

Alij sunt qui fiduciam suam in hominum fauoribus ponunt. Isti vidēt aliquos ad fastigium multarum dignitatum immeritos ascendisse eo, quòd inuenerunt qui eis faueret, idcircò ipsi humanos etiā fauores assequi conantur. Vna ex magnis huius mundi miseriis est, nunquam deficere aliquem, qui improbis faueat. Hedera licet planta inutilis sit, quæ per se solam ascendere crescendo nequaquam potest, tamen si parieti adhęreat, sæpenumero altius quam proceræ arbores ascendere solet. At, ut experientia patet, paries nouus, & ex lapidibus politis, ac sibi inuicē cohęrentibus confectus, & ædificatus ipsi hederę infructiferæ locum minimè præbet, ut in altum ascendat, uetus aūt paries foraminibus plenus, & qui undique rimas facit, hederæ ipsi pro fulcimento magnopere inseruit, ut in altū se protrahēs ascendat. Sic in Sacrosancta Ecclesia iusti qui D sunt parietes noui per gratiā pleni fortitudine (in quibus multę uirtutes tanquā lapides sanctis connexæ & cōpactæ sunt) nō consentiūt inutiles, ac pessimos homines sibi adhærere, nec eis fauēt, ut ad alicuius dignitatis gradum ascendant. Homines uerò improbi, ac scelerati, qui instar ueterum parietum, pleni sunt foraminibus, & undique multitudine peccatorū & imperfectionum rimas faciunt, ruinamque minantur, istis altos sibi similes protegunt & sustentant, eisque fauent ad ascendendum in dignitatū culmē, ut sic abominationes

quas

A quas commiserint, protegant & tueantur, non aliter quam hedera defectus parietis, a quo sustentatur, operit. Væ autem utrisque, videlicet, illis, qui fauent, & quibus fauetur, omnes enim æternis supplicijs hoc persoluent. Væ filij desertores, dicit Dominus, qui ambulatis sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in umbra Ægypti, & erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem, & fiducia Aegypti in ignominiam. Verba ista scripsit sanctus Isaias, in quibus Spiritus sanctus nos docet, fauores hominum esse uelut umbram absque existentia, &

Isa.30.

B vtilitate, a quibus ignominia & confusio magis quam utilitas educi solet. Cucurbita, id est, *La calabaça*, Si plantetur iuxta cupressum tantum crescit, ut intra quatuor hebdomadarum spatium ipsam cupressum altitudine æquet, quinimo & superet, quæ hyberno tempore appropinquante, vbi pruinam a cælo cecidit. in ipsam, statim marcescit & arescit. Sic plures sunt, qui breuissimo temporis spatio ad altissimas dignitates ascendunt, fauoribus magnatum huius sæculi adhærentes. Mirabile profecto est uidere cupressum quinquaginta annorum spatium crescendo tardare, cucurbitam uero intra quinquaginta dies ipsam altitudine æquasse, & superasse. Sic sæpenumero euenire solet, quod

Simile.

C vt aliquis Comes, Dux, Princeps, Rex aut Imperator fit, plurimos annos expectauit, antequam dignitatem illam hæreditate obtineret possideretque, postea uero alius homo perditus, & flagitiosus, eo quod adulator, parasitus, seu forsan leno alicuius extiterit, ita breui tempore humanis fauoribus ad tantum dignitatis gradum peruenit, ut ipsi principi uel regi imperare videatur. Itane, tam cito ascendisti, igitur expecta. *Vendra una elada, y verrys qual quedays*. Hoc est iusta Dei

D permissione eueniet tibi aliqua tribulatio, videlicet, falsum crimen contra te dicetur, vel aliud infortunium huic simile patieris, quo a principis gratia decidas, & sic marcidus, confusus, & ignominia affectus remanebis. Et sicut aliquando contingit, quod antequam pruina decidat, cucurbita marcescit, eo quod cupressus ab aliquo scinditur: sic sæpenumero uani a fauoribus suis, & statibus decidunt, quoniam principes, qui eis fauebant a morte

Simile.

proscinduntur. Quocirca conuenientissime sacra pagina fauores humanos vmbram appellat, ut sanctus Dauid nos admonet dicens. Nolite confidere in principibus, nec in filiis hominum, in quib non est salus, exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Quid ais, o Rex sancte, vt non in filiis hominum cōfidamus? Iesus Christus homo est: ergo in eo non debemus confidere? A

Ps. 145.

Ad hoc respondetur, quod omnes homines uocantur filij hominum, quia geniti sunt ex hominibus, scilicet, ex patre, & matre, at Christus Redemptor noster solummodo uocatur filius hominis, quia genitus est de matre sine patre, atque ita nō inueniens in sacra Scriptura ipsum filiū hominum nuncupari, quin potius Spiritus sanctus inter eum & omnes homines hanc differentiam ponit, dicens: Speciosus forma præ filijs hominum. In his ergo filiis hominum nolite confidere. Quia exibit spiritus eius scilicet, eius hominis, in quo tu confidis, & sic qui in homine confidebatis decepti remanebitis. Narrat Plinius. Elephantes hoc modo a uenatoribus capi, videlicet, prius serre procurant quibus arboribus ipsi Elephantes ad dormiendum adhæreant, & nitantur, quas venatores ita serrant, ut cum elephas ipsis ad dormiendum adhæserit, statim arbor ipsa simul cum elephante cadat, & ita a uenatoribus capitur. Sic principes ac domini temporales, in quibus confiditis, quid obsecro sunt, nisi arbores in sylua huius sæculi plantatæ, & cum ipsis adhæseritis, in eorum fauoribus confidentes, quando minus cogitaueritis. (Iam enim, ut dicitur apud Diuum Matthæum, securis ad radicem arborum posita est) mors ipsos secabit, & uos decepti remanebitis amissa omni fiducia vestra. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Quapropter (vt adiecit sanctus propheta) Beatus, cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius, qui fecit cælum, & terram, mare & omnia, quæ in eis sunt, quoniam omnipotens est. Qui custodit veritatem in sæculum, quia verus est. Facit iudicium, & iustitiam, quia iustus est, & quia misericors est, dat escam esurientibus. Si in carcere es, Dominus soluit compeditos, si ignorantiam habes, Domi- B

Psal. 40.

Plin.

Simile. C

Matt. 3

D

A nus illuminat cæcos. Si aduena es & amicis cares accede ad eum: Quoniam Dominus custodit aduenas, pupillum & viduā suscipiet. Fœlices illi, qui omnem suam fiduciam in hoc piissimo, & clementissimo Patre collocant, & ad ipsum in suis necessitatibus confugiunt. Nam (vt in prouerbiorum libro dicitur) Turris fortissima nomen Domini, ad ipsam currit iustus, & exaltabitur. Vbi alia translatio habet. Ad ipsum (scilicet nomen Domini) currit iustus, & in paraphrasi Chaldaica habetur, Ad ipsum curret iustus, & exaltabitur. In quo significatur, quam perseueranter iustus in hac turri fortissima confidit, siquidem ait, currit, & curret. Atque ita ubi etiam nos legimus, Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium, alia translatio habet, Quoniam ipse liberabit, &c. & sic legit etiam Beatus Hieronymus, & Beatus Augustinus, & in paraphrasi Chaldaica, & in contextu Græco habetur, Quoniam ipse liberabit te de laqueo venantium. In quarum translationum uarietate ostenditur infinita Dei protectio, siquidem tanta longanimitate mihi & tibi atque omnibus fauet, & fauebit. Et ubi nos legimus, custodit Dominus animas sanctorum suorum, & de manu peccatoris liberauit eos, alia translatio habet; De manu peccatoris liberabit eos. Vbi etiam ostenditur, quam merito quilibet in Domino cōfidere potest, qui enim te ab uno labore seu persecutione eripuit, te etiam ab alijs quamplurimis, quæ tibi euenerint, facillime liberabit. Scire tamen vos hic volo, hæc duo nomina, Fides & fiducia hoc nostro seculo quibusdam fidelium non perinde grata esse, ut olim fuerunt. Sicut enim pretiosos aliquos cibos, vbi canis ore fœdati sunt, fastidire solemus, ita cum infœlicis ætatis nostræ hæretici rabido ore, hæc duo sacra nomina conspurcauerint, & ad sacrilega figmenta sua detorserint, horret quodammodo animus has virtutes attingere, easque fidelium mentibus commendare. Verum quoniam fides Christianæ religionis fundamentum, fiducia uero incomparabilis Christianæ uitæ thesaurus est (quo misericordiam Domini impetramus, & trāquillam ac placidam vitam sine ulla mansitudine per illā Deo protegente ducimus) nullo modo committendum est, ut, propter hæreticorum calumnias has tātas virtutes sua laude fraudemus. De fide namque Beatus Cyprianus ait. Quantum uas fidei capacius afferimus, tantum gratiæ inundantis haurimus. Dei enim misericordia uelut inexhaustus quidam bonorum omnium fons est, a quo plus hauriet qui capacius fidei uas ad illum affert. Et de fiducia certum est, esse etiam efficacissimum instrumentum ad opem, & misericordiam Domini impetrandam. Ad cuius rei fidem non unum aut alterum locum, sed omnes pene Dauidicos hymnos afferre possem: uix enim ullus reperietur qui non uirtutis huius fructus, laudes, & B exempla contineat. In te (inquit) sperauerunt patres nostri, sperauerunt & liberasti eos, ad te clamauerunt & salui facti sunt, in te sperauerunt & non sunt confusi. Et iterum; Expectans, expectaui Dominum, & intendit mihi, & exaudiuit preces meas, & eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis, & statuit supra petram pedes meos, & cætera quæ sequuntur. Quæ omnia mirabiles huius uirtutis (scilicet spei fortitudine roboratæ, quæ fiducia est) fructus, & effectus declarant. Et sanctus Isaias quam multis modis hanc quoque uirtutem commendat, dicens. Deus noster iste, spectauimus eum, & saluabit nos, iste Dominus, sustinuimus eum, exultabimus, & lætabimur in salutari eius. Idemque alio in loco pios omnes inducit cum Deo loquentes. Seruabimus pacem Domine, pacem, quia in te sperauimus. Pro inexplicabili etiā istius spei, munera sua Deus fidelibus donat.

Quod intelligens Regius propheta, Dominum precatur, dicens. Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te. Huius uirtutis diues erat idem sanctus Dauid cum dicebat. Dominus solicitus est mei, Hoc est, quorsum ego rerum mearum curam & solicitudinem habeo, siquidem omnipotens Deus de illis curam habet & pro me solicitus est? O dulcissima verba cunctis mundi opibus anteferenda. Atque ita existimo quod siquidem cælestis magister Iesus Christus tot uerba consumpsit, totque rationes adiecit ad persuadendam hominibus hanc curam, quam non solum de necessitatibus spiritualibus suorum, verum etiam de temporalibus habet, di-

cens

Marginalia (left): Prou. 18. — B — Psal. 90. — Psal. 16. — C — Simile. i — D

Marginalia (right): A — Cypr. in epist. ad Do. — B — Ps. 21. — Isa. 25. — Psal. 32. — Psal. 39. — D

A cens apud D. Matthæum: Respicite volatilia cœli, &c. Quis uestrum cogitans potest adiicere ad staturam suam cubitum vnum &(Considerate lilia agri quomodo crescunt, &c.) Omnia hæc non tantum retulit Dominus, vt uos securos redderet, se uobis pannum ad corpus induendum, & panem ad manducandum, & alia corpori necessaria præbiturũ esse, sed vt ostenderet quàm immerito uos ipsos affligitis, & præ angustia oppressi estis quando hæc uobis deficiunt: siquidẽ Deus, qui vestrarum rerum singularem solicitudinem habet, & qui facile uobis prouidere potest, optime scit illa uobis deficere, credere enim debetis, quod si de illis uobis non prouidet, ideo est, quia uos has necessitates pati decet. Singulare etiã exemplum fiduciæ fuit Abdemelech Aethiops, cui Propheta Ieremias, antequam Nabuchodonosor Hierosolymam euerteret, nomine Dei sic est allocutus. Ecce ego inducam sermones meos super ciuitatem hãc in malum, & non in bonum, & liberabo te in die illa ait Dominus, & non traderis in manus virorum quos tu formidas, sed eruens liberabo te, & gladio non cades, sed erit tibi anima tua in salutem: quia in me habuisti fiduciam. O admirabilem huius sanctæ virtutis efficaciam. Notate obsecro, fratres, qualiter Deus a tanta strage mortuorum quanta in vrbe Ierusalem fuit, hunc hominem Gentilẽ propter fiduciam ipsius eripuit. Hæc autem tanta spei, & fiduciæ virtus non ad mortuam & informem, sed ad uiuã pertinet quam Christus Dominus (vt Beatus Petrus ait) resurrectione sua nobis cõtulit. De qua etiam beatus Paulus dicit. Spes autem non confundit (hoc est) nunquam frustra, & inaniter iustus sperat. Ideo Sanctus Dauid unumquenque nostrum admonet, dicens. Spera in Domino & fac bonitatem Nam super hac bonitate omnes Dei promissiones fundantur. Hoc Diuus Paulus erudit, dicens: non quod exciderit uerbum Dei, non enim omnes qui ex circuncisione sunt Israel hi sunt Israelitæ, neque qui semen sunt Abrahæ omnes filij, sed in Isaac uocebitur tibi semen. Id est, non qui filij carnis hi filij Dei, sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semen. Hoc est, tam infallibilis est diuina promissio de hæreditate

Mat. 6.

B

Ier. 39.

C

1. Pe. 1.

Rom. 5.

D

Rom. 9

cœlesti conferenda filijs Israel, ut quantum est ex parte Dei nunquam sit defutura, sed firma, esto, quod in magna Iudæorum parti non compleatur propter eorum incredulitatem. Hic nobis ostenditur quam iusta sit Iudæorum & malorum Christianorum damnatio, quoniam sicut Abrahæ, & Isaac atque eius posteritati in umbra, & figura promissa fuit gloria: sic in nouo testamento eadem gloria non in umbra, sed in ueritate promissa est. At quia Iudæi in fide defecerunt, & mali Christiani in operibus, ideo merito vtrique ab æterna hæreditate expelluntur, firma semper Dei promissione remanente. Atque ita assignans beatus Paulus rationem ob quam in his Dei promissio non adimpletur, inquit. Non qui filij carnis hi filij Dei, sed qui filij æstimantur in semen, id est, in ueros Dei filios. Iustos hic Sanctus Apostolus filios promissionis appellat, quoniam uitas suas cum Dei promissionibus conformant. Exempli gratia, Promissio Dei est illa, quæ apud Diuum Matthæum habetur, Regnum cœlorum dabitur genti facienti fructus eius ergo fructus pœnitentiæ necessarij sunt ad hanc promissionem accipiendam. Et apud eundem Euangelistam dicitur, Regnum cœlorum vim patitur. Et a quo uim patitur, statim infra explicatur, scilicet, uiolenti rapiunt illud. Et alibi, Qui diligit me, diligetur a patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum, Et sacratissima Virgo mater Dei apud Diuum Lucam inquit, Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum. Vbi misericordia Dei ipsum timentibus promittitur. Denique ipse Dominus cuidam adolescenti & in eo omnibus dixit. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Qui autem hæc præstant, filii sunt promissionis, quoniam adimplent cõditiones quibus Deus dona sua pollicetur. Idcirco horũm fiducia viua est atque firmissima. Ideo de unoquoque illorum in Prouerbijs dicitur iustus quasi leo confidens absque terrore erit. O singularem metaphoram. Leo omnem suam fiduciam in capite & in pectore habet, eo quod ibi præcipuas vires retinet, sic iustus omnem fiduciam suam in suo capite, qui est Iesus Christus, & in pectore suo uidelicet, in bona con-

A

B

Matt. 2.

C

Luc. 1.

Mat. 15

D

Simile.

scien-

A scientia, collocat. Et quia quasi leo confidit absque terrore erit. Hoc modo Sanctus David confidebat, sicut ipse testatur, dicens: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei speraui in misericordia Dei in æternum. Sed forsan dicet aliquis: O pater ego non sum oliua fructifera in domo Dei, quin potius arbor arida & sterilis, nec pectus bonæ conscientiæ habeo, imò si oculos in uitã præteritã colloco, mille abominationes, quibus creatorem meum offendi intueor, nec bonum aliquod opus conspicio, numquid à Dei misericordia diffidam? Nequaquam profe-

Ps. 32.

B ctò. Sed diligenter animaduerto quod B. Ioannes inquit: Filioli mei, hæc scribo uobis ut non peccetis, sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. Quam igitur fiduciam poteris habere sub umbra alarum, & sub tanti intercessoris protectione atque meritis quæ in conspectu æterni patris infiniti sunt ualoris? Si autem dicas te quotidie peccare & nunquam meliorem uitæ modum accipere, ex quo tibi quædam diffi-

1. Ioã. 2

C dentia oritur, ad hoc ego à te quæro si quotidie Iesu Christus filius Dei pro peccatis, quæ tu committis, mortem pateretur, æquumne esset, ut animo caderes? Minime profecto. Firmissimè igitur crede mortem illam iam præteritam non minus tibi prodesse, quam si quotidie pro te denuo ipse pateretur. Nam (ut Diuus Paulus testatur) una oblatione consummauit in sempiternũ sanctificatos. Quapropter, ó peccator cum fiducia ad thronum diuinæ misericordiæ accede, siquidem tibi tam fidelem tamque potentem aduocatum habes & integro corde, at-

Heb. 10

D que sancto ac firmo proposito non peccandi remedium ad tua scelera postula. Pertimesce in indignationem Dei clementissimi incidere, si de eius ope & misericordia, uel paululum diffidas. Quam rem exemplo Moysi, & Aaron intelligere licet, qui quoniam populo ad aquas contradictionis sitiente, nonnihil de diuinæ prouidentiæ cura propter perfidiam populi hæsitauerunt, in huius diffidentiæ pœnam ab ingressu promissæ terræ prohibiti sunt. De quo idem Sanctus Moy-

Deut. 4.

ses sic ait. Iratusque est Dominus contra me propter sermones uestros & iurauit, ut non transirem Iordanem nec ingrederer terram optimam, quam daturus est uobis. Ecce morior in hac humo, non transibo Iordanem, uos transibitis, & possidebitis terram egregiam. Quam quidem per iam iureiurando firmatam amantissimus Dei Moyses qui facie ad faciem cum Deo loquebatur, nullis potuit precibus reuocare, quod & ipse significauit his uerbis: Precatus sum Dominum in tempore illo, dicens. Domine Deus tu cœpisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuam manumque fortissimam, nec enim est alius Deus, uel in cœlo, uel in terra, qui possit facere opera tua, & comparari fortitudini tuæ. Transibo igitur, & uidebo terram hanc trans Iordanem? Iratusque est Dominus mihi propter uos nec exaudiuit me, sed dixit mihi: Sufficit tibi, nequaquam ultra loquaris de hac re ad me. Ascende cacumen Phasge & oculos tuos circumfer ad Occidentem & ad Aquilonem, Austrumque & Orientem & aspice, nec enim transibis Iordanem istum. Hactenus uerba Moysi, quibus intelligere licet, quàm grauiter, & moleste Dominus ferat, uel paululum de immensa eius bonitate ac prouidentia quempiam dubitare. Quæ a me hucusque dicta sunt, fratres, magnũ uobis huius uirtutis amorẽ, & cupiditatem inijcere potuerunt, quæ habita tot fructus parit, neglecta uerò tantam diuini numinis offensionem continet. Verum scire oportet uirtutis huius assequendæ non minorem fortasse difficultatem, quam utilitatem esse. Sic enim natura cõparatum esse uidemus, ut quæ sunt in rebus præstantissima, sint etiam ad assequãdum difficillima. Quod in hac uirtute deprehendimus quæ ut præstantissima, ita etiam tarissima est. Itaq. animaduertere licet multos homines pietatem sectantes uarijsque uirtutũ operibus, hoc est, abstinentia, patientia & misericordiæ, atq. eleemosynæ operibus ornatos, qui tamen ubi noua aliqua calamitas impenderit, animum despondent, affliguntur, anguntur, spirituq. pusillanimitatis absorbentur, nec deficientem animum diuinæ miserationis, & prouidentiæ spe fulciunt atq. sustentãt, quod non leue infirmæ spei atque fiduciæ argumentũ est. Id quod frequenter ne

Deut. 3.

ad-

A aduertimus, neque delictum esse iudicamus, nec in Sacramento confessionis huius delicti mentionem facimus, cum tamen hac animi consternatione aduersus diuinam misericordiam, bonitatem atq; paternam prouidētiam delinquamus, cui debitum honorē negamus cum hoc modo diffi limus. An non pijssimum patrem filius offenderet qui tristis, & mœrens incederet, eo quod dubitaret an necessaria sibi ad vitæ vsum præbere vellet, cum maxime posset? Hoc ergo peccati genere cōmunem illum piorum parentem offendit quisquis præsidium ab illo calamitate aliqua circumuentus non sperat. Ideo laban tem animum atque pene deficientem, regius uates confortat cum ait: Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei, & Deus meus. In hodierna sancti Euangelij lectione mira fiduciæ virtus aperte monstratur. Duo quippe miracula, quæ in ea referuntur, quia cū fiducia hi duo necessitate oppressi, ad Dominum accesserunt, patrata sunt. Quocirca ne ab Euangelicæ lectionis proposito recederemus, de huiusmodi fiducia copiose egimus.

Simile.

B

C Ait ergo S. Euangelium, *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps vnus accessit, et adorabat eum, dicens. Domine, filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuā super eam, & viuet.* Afflictio & labor hūc principem commouerunt vt ad Dñm tanta reuerentia accederet. Vnde infertur nos quotiescunque a Dño laboribus opprimimur, ei ob id gratias agere debere, siquidē nos incitant ut ad ipsum confugiamus.

Ha se Dios con sotros como el muchacho que juega a la peota que tiene una acote en las manos con que la acota para que corra. No es su intenció quebrar la con los golpes y aco D *tes que le da, sino hazerla correr, por que en cessando de acotalla luego deza de andar y se cae en el suelo.* Sic cū Dominus nos flagellat, non ideo est, ut nos euertat, sed vt per iter suę diuinę legis nos currere faciat, sicut illi, de quibus S. Dauid ait, Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt. Adeo enim miseri & negligentes sumus, ut cessantibus Domini flagellis, nos etiam a bonis operibus cessemus, & velut mortui remaneamus. Quid autē erit si needum flagellis ad ipsum accedere

Ps. 15.

volumus, quin potius ipsis deteriores reddimur? In sacro Iudicum libro loquens sacra Scriptura de illis barbaris nationibus, quas Dominus in terra promissionis inter Hebræos reliquit, sic ait; Hæ sunt gentes, quas Dominus dereliquit ut erudiret ī eis Israelem, & omnes, qui non nouerant bella Chananeorum, & postea discerent filij eorum certare cum hostibus, & habere cōsuetudinem prælliandi, dimisitq; eos, ut in ipsis experiretur Israel utrū audiret mandata Domini, quæ præceperat patrib. eorum per manum Moysi an non. Illas etiā nationes ibi reliquit ut Hebręi cum timore Domini incederent, animaduertētes se eius auxilio passim egere, ut ab hostib. defenderentur. Sed tantum fuit illorum ingratorum scelus, ut cum aduersariis non ad prælliandum addiscerent, sed cum ipsis sacrilege confœderati sunt, ut impietatem eorum imitarentur. Atque ita inquit ibi sacer textus: Itaq. filii Israel habitauerūt in medio Chananæi & Ethæi & Amorrhæi, & duxerunt uxores filias eorum, ipsi que filias suas filiis eorum tradiderunt, & dijs eorum seruierunt. O diabolicam peruersitatē gentis sacrilegæ, quæ omnia quæ Dominus in bonum ordinauit, ipsi in malum conuerterunt. Sic sunt miseri peccatores qui ex laboribus a Deo missis, ut ad ipsum conuertantur, occasionem peruersionis, & indurationis accipiunt. Qui ex paupertate, ex persecutione, ex infamia, &c. occasionem sumit ad horrenda scelera committenda, iste id, quod Deus ad bonum ad emendam ipsius ordinauit, in malum conuertit. Per infinitam ergo misericordiam Dei uos obsecro, fratres, ne admirabilib. Dei artificiis abutamini, & in uestris necessitatibus ad ipsum cōfugite, siquidem ad subueniendum uobis paratissimus est, attendite qualiter postquam hic homo ab illo fauorem implorauit, maxima promptitudine surgens sequebatur eum. Sic ipse per regium psalmographum promiserat, dicens: Clamauit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiā eum & glorificabo eū. Hoc est (vt S. Theodoretus exponit) nō modo eum a grauioribus rebus liberabo, at uerum etiam illustrem faciam.

A Iudic. 3.

B

C

D

Et surgens Iesus sequebatur eum. O singularem clementiam, & misericordiā huius cælestis magistri, qui ut homini afflicto

A ẽto, & maxima necessitate oppresso sub-
ueniret, concionem interponit, erudiens
in hoc ecclesiasticos, vt munera sua pro-
pter pietatem, & non propter lucrum aut
mercedem exerceant. Inter corpora luci-
da quædam lumen gratis præbẽt, ut sol,
luna atque stellæ, quæ gratis illuminant
absque eo quod cum illis nutrimentũ ali-
quod dispendatur. At uero si ignis lumen
præbiturus est oportet ut ei ligna, aut fo-
mites aut aliqua nutrimenta, in quib. ope
retur, applicentur. Sic enim Sacrosancta
ecclesia quidam uelut sol, luna, & stellæ
absque aliquo lucro, & mercede illumi-
B nant, de quibus illud Baruch dici potest:
Baruc. 3 Stellæ dederunt lumen in custodiis suis,
& lætatæ sunt, vocatę sunt & dixerunt, ad
sumus. Non ait, vendiderunt lumen, sed
dederunt, & hoc maxima cum lætitia atq;
diligentia. Alij sunt inferni titiones, qui-
bus vt lumen præbeant, maximam ligno
rum copiã applicari oportet, hoc est ma-
gno lucro, & mercede afficiẽdi sunt, alias
nihil efficient. O quam paucæ stellę nunc
2. Co. 12 in mundo sunt quæ cum D. Paulo dicãt:
Phil. 2. Non quæro quæ vestra sunt, sed uos. Om
nes enim (vt idem Apostolus ait) quæ sua
sunt quærunt, non quæ Iesu Christi. Hic
C etiam diuinus magister diuites omnes do
cuit, ut cum diligentia & pietate egenis
2. Cor. 9 proximis subueniant: nam (vt ait Aposto
lus) Qui seminat in benedictionibus, de
benedictionibus & metet: hoc est, Qui se
minat in eleemosynis, de eleemosynis &
metet. Vocat sanctus Apostolus eleemo-
synam benedictionem, quouiam ipsa so-
la in ultima benedictione specificãda est,
quando, scilicet, Dominus dicturus est,
Mat. 25. Venite benedicti patris mei, esuriui enim
& dedistis mihi manducare, &c. Et quo-
niam eleemosyna pauperes prouocat, vt
ipsum Dominum & benefactores benedi
D cant ac pro ipsis deprecentur. Insuper &
ait ibi S. Apostolus. Qui parce seminat,
parce & metet. Idcirco oportet nos illis
Oseæ 5. esse similes, de quibus Propheta Oseas in
quit: In gregibus suis vadent ad quæren-
dum Dominum. Sic qui diuites ac poten
tes estis Deum in pauperibus magnis do-
nis onerati quærere debetis, quibus non
de peioribus, sed de melioribus quæ possi
Nu. 13. detis donandum est. Quando filij Israel
in terram promissam ingressi sunt (vt sa-
cra refert historia) tempus erat cum iam

præcoquæ vuæ vesci possunt, in quo appa A
ret quanta pulchritudine nobis Deus do-
na sua elargitur & quantum desiderium
nobis placendi ostendit, ut nos etiam illi
placere studeamus. Noluit vt Hebræi ter-
ram promissionis hyberno tẽpore ingre-
derentur, quando terra arida & infructife
ra est: sed uoluit vt ingrederentur tempo-
re verno cum terra pulchra & fructus ar-
borum maturi sunt. Et ob hãc etiam cau
sam hominib. mundum dedit mense Se-
ptembris (ut Hebræi Doctores testantur)
cum terra & arbores foliis, fructibus, ac
pulchritudine abundant. Nos autem tan
quam mali deterius & vilius Deo reddi- B
mus, id vero quod melius est dæmonis ser
uitio dicamus. Ne simus igitur fratres si-
cut Hebræi illi, qui (vt sacra pagina com- Exo. 32
memorat) ad conflandum idolum moni-
libus, annulis aureis, atq; inauribus se eo
tempore spoliarunt, cum ad emẽdum ea,
quæ sibi ad uitam sustentandam necessa-
ria erant inter hostes commorantes auro
atque alijs diuitiis indigebant. Atque ita
sacer textus ibi ait: Inter hostes nudũ con
stituerat Aaron populum. O quam multi
hodie istos impios idololatras imitantur,
qui uxores suas ac filios suos diuitiis & fa
cultatibus spoliãt, ut cum ipsis idolis suis, C
videlicet, ludo ac uoluptatib. inseruiant,
illi autem nudi & impotentes ad auxilian
dum pauperibus remanent.

*Et ecce mulier quæ sanguinis fluxũ pa
tiebatur duodecim annis, accessit retro &
tetigit fimbriam vestimenti eius, & repen-
te sanata est.* Mirabile certe, quod puella quæ
Dñs resuscitauit duodecim annos nata
erat, & hæc mulier ẽt per duodecim anno
rũ spatiũ ægritudine fluxus sanguinis la-
borabat. Itaque cum puella ista in lucem
edita est, uetula hæc suo morbo ægrotare
cæpit, & cum uetula sanitatem accepit. In
itinere puella uitam finiuit, ut ex B. Mar- D
co Euãgelista patet, ubi sic dicitur. Adhuc Marc. 5.
eo loquente ueniunt nuntij ad archisyna-
gogum, dicentes. Quia filia tua mortua
est. Hæ sunt sortes, & mutationes quas
Deus in nostris negotiis facit, super quos
dam enim manum dexteram ponit, super
alios vero sinistram, hoc est, aliis otium &
tranquillitatem, aliis labores & afflictio-
nes præbet. Huic desideratissimus filius
nascitur, illi peroptatus moritur. Sed ne
existimetis has manus ita perseuerare: so-
let

A let enim, *Cruzar los manos como Iacob.* Nã si tibi hodie prospere successerit, pertimesce, ne mane quid aduersum contingat, vel e contra. Ad hoc propositum S. Propheta psalmum illum composuit, qui sic incipit. Confitebimur tibi Deus, confitebimur & inuocabimus nomen tuum, narrabimus mirabilia tua. Afflictus erat Rex Dauid & populus eius, eo quod in quodã prælio ab hostibus superati essent, & illi nimis elati Dijs suis pro victoria reportata gratias agerent. Ipse vero sic ait: Cõfitebimur tibi Deus, &c. Hoc est: aliquãdo Domine tibi gratias agemus pro victo-

B ria, quam de hostibus, qui nos modo superarunt, tuo auxilio reportabimus. Nam hic est potentissimi Dei stylus, scilicet: Hunc humiliat, hunc exaltat, ne quis cum prosperitate in superbiam efferatur, vel cum laboribus in desperationem ve-

Dan.27 niat. Profecto sancto Daniele in lacũ leonum, sacerdotes idolorum superbia elati & maxima lætitia affecti sunt, eo quod existimabant iam a cordibus suis spinam ablatam esse: sed non post multos dies sanctus Daniel liber & incolumis euasit, ipsi autem nefarij sacerdotes in lacum missi, breuissimo temporis momento a

C leonibus deuorati fuerunt.

Cęterum Dominus, qui pium mulieris furtum placidissime tulit, miraculum quod patratum erat, latere noluit. Itaque cõspiciens, ait: *Quis me tetigit?* cui Petrus *Preceptor* (inquit) *turba te comprimũt & dicis, quis me tetigit.* Cui Dominus. *Tetigit me aliquis, ego enim sensi de me uirtutẽ exisse.* Ab illa ergo fœmina, quæ pie, humiliter ac fidenter solam vestis eius fimbriã tetigit, se tactum fuisse ait, non ab illis, qui corpore tantum, non etiam mente ac spiritu ipsum comprimebant. Quo exemplo (ut alia prætermittamus, quæ in superiori

3.Co.14 concione diximus) hoc etiam aliud colli-

D gere possumus quod Apostolus ait. In ecclesia malo quinque verba sensu meo loqui, quam decem millia verborum in lingua. Hoc quod Apostolus de prophetiæ atque linguarum donis intellexit, non incommode ad prædicandi rationẽ transferre possumus. Quisquis enim precibus suis ac fide & reuerentia ac humilitate atque fiducia (quibus hæc fœmina instructa erat) diuinæ misericordiæ viscera pulsat vere Dominũ tangit, eiusque in se spi-

ritũ & uirtutẽ trahit. Fœlix ergo ille qui A vere cũ sancto Propheta dixit: Holocausta medullata offeram tibi. Ille holocausta medullata Deo offert, qui ei orationes amoris, humilitatis, fiduciæ, ac deuotionis plenas offert: & ille holocausta sine medulla offert, qui orationes absq; amore & absque deuotione atque attentione offert. Hi vero siue clerici siue laici sint, licet magnum psalmorũ, aliaruma; precationum numerũ, velut pensum quoddam sine vlla animi attentione euoluunt, ore quidem Dominum benedicentes, corde autem per circulos & plateas delicijs operã nauantes, premunt quidem illi Dominum, nõn autem tangunt, quia solo corpore & non spiritu tangũt: ideirco virtutem & gratiã ab eo minime percipiunt: Quid igitur superest fratres? Nempe illud B.Pauli: Orabo spiritu, orabo & mente, psallam spiritu, psallam & mẽte. Cęterum ad eorum solatium, qui dum pie atq; religiose orare proponunt, mens ipsa ex infita naturæ fragilitate huc ac illuc sine consensu vagatur, hoc adijciendum puto, scilicet, quod horum oratio vsque adeo ingrata Deo non fit, vt etiam merito suo & impetrandi vi non careat. Hoc enim a prima illa animi destinatione habet, quæ nisi cõsensu nostro reuocetur, piæ orationis fructum atque meritum retinet. Est et super hunc locũ valde notanda miserrima sors sceleratі Christiani & improbi sacerdotis. Nam mulier hæc ex fimbria vestimenti Iesu Christi Saluatoris mundi medicinam ad suam ægritudinem fecit: ipsi vero ex sacratissimo cõrpore huius superni Domini venenum faciunt, quo se ob suam malitiam interimunt, ad ipsum mortali peccato accedẽtes. Nisi enim manducaueritis meam carnem, & biberitis meum sanguinem, non habebitis vitam in vobis: dixit summa veritas. Res quidẽ certissima est, carnem nostram esse multorum malorũ radicẽ & fundamentum. Quamobrem merito beatus Apostolus inquit. Debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Idcirco cum nobis primus parens Adã carnem suam communicauit, simul etiam transitum, id est, *passo y correinte* dedit, quo mala eius ac miseriæ in nos fluerent. At Deus optimus Maximus aliam puris-

Psal.45. (right margin, A)

B

1.Cor.14.

C

D Ioan. 6.

Rom.8.

A simam & sanctissimam carnem, videlicet Iesu Christi filij sui condidit, eamq; in nobis collocat, vt per ipsam, trāsitum in nos suorum bonorum faceret. Atq; ita idem
1.Co.15 S. Apostolus inquit: Sicut in Adā omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. Caro primi parentis Adam nobis nocuit & Caro Iesu Christi Saluatoris mundi nobis prodest & remediū præbet. Serpentem S. Moyses contra serpentē posuit: nunc autem Deus carnem suam adhibuit, vt uulneribus quæ caro nostra generat, medeatur. Ex uipera uenenum exit, inde etiam theriaca, medicamentū videlicet,
B contra ipsum venenum conficitur. Ve-
Simile. nenū viperæ suapte natura tendit ad cor, ipsumq; penetrat & inficit. Hęc autem vipera uenenosa ita a pharmacopola præparatur, ut iam interficere non possit. Quinimo certis quibusdam medicamentis cor ipsum cōfortantibus sic præparatur & cōponitur, ut ei tātummodo remaneat hoc, quod est in cor velociter tendere, at cum tot medicamentis præparata sit, potius ipsi cordi prodest quam obest. Sic caro nostra venenū est, quod statim suis turpibus propensionibus & appetitibus in animā tendit. Sed ita Deus hanc carnem in seipso,
C in sacratissimo Virginis Mariæ vtero pręparauit, ipsam cū diuinitate coniungens, vt ex carne quæ venenum est, quandam diuinam confecerit theriacam, quę illico ad cor atq; animam tuam tendit, & id quod caro tua veneno inficit, sanat, & cor fortificat ne veneno carnis succumbat. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, Collaudate fratres hunc cælestem reparatorē, qui tot talesq; inuentiones in nostrum remedium quæsiuit. Sed væ improbo sacerdoti, cui propter scelera sua, hæc cœlestis medicina in venenum conuertitur. O patres sacerdotes, aperite, obsecro, mentis uestræ oculos, animaduertite statum, in quo
D Deus vos constituit, & ne rebus terrenis contaminemini. Attēdite illud, quod Dominus cum sacerdote Aaron loquens di-
Nu.18. xit, scilicet: Nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: Ego pars & hæreditas tua in medio filiorum Israel. Vbi alia trāslatio habet: In terra eorum nihil possidebis, nec habebis, & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi singularis abdicatio & priuatio rerū terrenarū, quæ in cuiusl. bet sacerdotis corde debet esse, apertissime significatur. Cæte- A
rum si hoc Deus sacerdotibus legis veteris præcipiebat, quid obsecro, æquum est ut sacerdotes legis gratiæ faciant, siquidē iam ineffabilium Sacramentorum ministri sunt? O vtinam patres mei vis huius argumenti vos conuincat ad corda vestra ab his terrenis rebus, multò magis a vitijs euellenda, & omnino separanda. Vt autem conspiciatis quantum hoc malum sit, vobis rem quādam admirabilem, quā refert D. Ioannes Climacus, narrare volo. C. Ioan.
Scilicet, quod cum sapiētissimus vir quidam Clyma.
ab ipso audiret, hæresim esse grauissimū 15
peccatum, ei hanc dubitationem propo- B
suit, si hoc ita est, quomodo sancta ecclesia illum, qui hæreticus fuit, & iterum puro corde ad fidem conuertitur, ad diuina sacramenta recipit, illum uero, qui fornicationem commisit, licet ab illa retrahatur, ipsamq; confiteatur, Apostolica constitutio a sacra communione per aliquot annos priuari iubet? Et sanctus uir fatetur, se quæstionis propositæ causam penitus ignorare: ut plane uideatis quid luxuria sit, siquidem hominem etiam post pœnitentiam indignum aliquo modo sanctę communionis relinquit. Ego tamen existimo huius prohibitionis causam esse, quoniam hoc libidinis peccatū cum carne committitur, & diuinū cōionis sacrū C
in carne & corpore, ore ac manib recipit, & ob hoc luxuria huic diuino mysterio tā cōtraria est, ipsiq; fornicatio, tā iusta pœna imposita fuit. Loquēs B. Apostolus de mu- 1.Co.11
lieribus sic ait: Debent mulieres uelamen habere super caput suum pp angelos. Iam eo tpe mulieres profanæ se componere solitæ erant licet non tm, ut his tēporib. fieri uidemus, & ideo S. Apostolus eas hortatur, ut ad ecclesiam nō discoopertis capitibus conueniant pp angelos, qui sunt sacerdotes. Maxime oportet eū, qui ad celebrandum tam altū ministerium ad altare D
accedit, nimiam puritatē & quietudinem habere, ideirco fęminæ admonētur, ut cū maxima honestate & pudicitia ad Ecclesiam cōueniant, ne angelis, uidelicet, sacerdotib. sint alicuius inquietudinis seu dissolutionis occasio. Sed proh dolor, & quātę obliuioni hæc sacrosancta doctrina his miserrimis tēporibus tradita est? siquidē mulieres in Ecclesia tanta profanitate ingrediunt, vt suis ornatib. & corporiū compo-

A positionibus miseros homines ad cupiditatem ipsarum nedum ad lasciuiam inuitare nideantur. Tot sibi adhibet illices quæ se ornat, id est, *Tantos señuelos pone la que se compone*, quot partes sui corporis elegan ter componit. Atque ita cuilibet illarum illud Ezechielis dici potest: Ad omne caput ædificasti signum prostitutionis tuæ & abominabilem fecisti decorum tuum.

Simile. Caupones, qui domum in triuijs habent ramos aut signa indicantia ibi uinum venundari, in qualibet illarum viarum pro foribus aut in parietibus appendunt, ut

B sic omnibus pateat ibi aliquid vendi. In hunc modum faciunt mulieres se profane exornantes: in omnibus enim sui corporis partibus signa uenditionis uanitatis collocant. In capite, *Son señales desto los enricados, uolantes, y guirnaldas, en la cara los falsos y artificiosos colores, en el cuello los ricos collares joyas y cadenas, &c.* Atque ita omnia sui corporis membra vanitatem & impudicitiam prædicant. Atque utinam in ecclesias non ueniant aliquæ quæ seruos Dei solicitent, hoc enim improbum & Sa-

C tani cum munus plerumque magis a fæminis quam a uiris exercetur. Ipse enim illud a matre Eua hæreditasse videntur, quæ primum officium, quod exercuit, *yel primer passo, que echo fue para ser alchueta del mundo* Non enim Sathanas per se solum ausus est primum parentem Adamum vincere, & ipsa adeo efficax fuit, ut primo verbo, quo ei locuta est, ipsum & nos omnes deiecerit & prostrauerit. Deus nos a tam crudeli peste eripiat. Cum Alexander Ma-

D gnus iuuenis & Gentilis esset, & ab amicis suis fuisset inuitatus, ut pulcherrimas Darij filias, quas bello captas detinebat, uideret, respondit, se occasionem non esse præbiturum, ut ille, qui homines superauerat a fœminis vinceretur. O magnam in Christianos & maxime in sacerdotes, confusionem si id quod hic iuuenis Ethnicus fe-

Simile. cit, præstare non student. Quando pauo noctu e somno euigilat, maximos clamores edit, existimans se pulchritudinem amisisse, & pulcherrimas, quas habebat, plumas sibi fuisse sublatas. Sic Christiani & præcipue ecclesiastici magnam curam de castitatis pulchritudine habere debent, & si forsan in aliquo negligentes extitere, pertimescere debent, an illam amiserint, In hoc corpore mystico, quod est ecclesia

ipsi sunt cor, in quo præcipue vitæ funda- A mentum & sensus atque operatio consistit, sic in eis omnis virtus & sanctitas splendescere debet. Et sicut membra viciniora cordi viuaciora sunt, sic eos, qui cum ipsis conuersantur, ad seruitium & amorem Dei inducere debent, ita, ut qui eos uiderint dicere possint, satis aperte conspicitur hos cum ecclesiasticis cõuersari, siquidem in sanctis exercitijs adeo feruidi & diligentes existunt. Inter ea autem, ad quæ nos suo sancto exemplo magis prouocare debent, unum est castitas. Nam sicut in humido pariete colores & picturæ non bene Simile. signantur, propter quod oportet prius, ut illa humiditas arescat, sic in hominibus B sensuali turpitudine humidis non bene uirtutes imprimi possunt, idcirco oportet vt prius in ipsis hæc humiditas arescat. Deni que hic notandum est, quod cum primũ hæc mulier fimbriam vestimenti Domini tetigit, in eodem instanti sanata est. Vbi aperte ostenditur, quam ad punctum (ut aiunt) Deus suorum fidelium seruorum necessitatibus subuenit, B. Theodoretus The. in narrat: quandam deuotam & diuitem fæ- hist. reli minam hospitio domi suæ excepisse quen giosa. dam seruum Dei eremitam nomine Iulianum. Cui cũ ipsa ad mensam magna cum deuotione ministraret, ecce famuli ei nuntiant filium ipsius septenarium in puteum C cecidisse, illa autẽ eos tacere iussit, insuper & puteum contegi, & quod nullus seruitium, quod Deo in seruo suo fiebat, impediret. Cui tam prompto seruitio, quale hæc pia mulier exhibebat, oblita fere amoris materni piissimus Dominus alia singulari promptitudine subuenit, nam sanctus senex toties ubi esset puer quæsiuit, quousque ipsi id, quod euenerat ei narrauerunt Qui statim simul cũ omnib. a mensa surgens in puteum perrexerunt, & ibi in fantem super aquam sedentem & virga D ipsam percutientem, ac si super firmam terram, maxima cum lætitia perspexerunt. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tanta celeritate & promptitudine suorum fidelium seruitutibus correspondet. Quis ergo hæc audiens eius diuino amore non inflammetur, eique maximo cum feruore inseruire non studeat?

Confide fides tua te saluam fecit. O Christe summa veritas, quomodo Domine cũ tu sis; qui miracula facis ea fidei recipien-

A tis attribuis: Nunquid miracula edere non sunt tuæ duntaxat omnipotentię opera, Maxime profecto. Quare ergo ea fidei attribuis? Ad hoc r͂ndeo, quod quia Deus fidei est fideiussor, adeo ait, illam miracula facere. Debet tibi aliquis centum aureo, & ad fideiussorem præsentat, qui fideiussor postea tibi numos soluit. Si vero ab ali-

Simile. quo interrogeris an debitor tuus, qui tibi centum aureos debebat soluerit, dicis q̃d sic; & vere ipse non soluit, sed eius fideiussor. Sic cum D͂ns sit fideiossor fidei, siquidem dixit, Omnia possibilia sunt creden-

B ti, licet ipse sit, qui miracula facit, dicit tamen ea fidem operari; sicut etiam quia iustorum fideiusso est, inquit de illis: Qui vos persequitur, me persequitur. Atque ita in actibus Apostolorum ad Paulum dixit:

Acti. 9. Saule Saule, quid me p̃sequeris? Et qui eis benefacit, ipsi ẽt benefacit, ut idem Domi-

Ma. 25. nus apud D. Matthæum testatur dicens; Amen dico vobis, quandiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Et ita hæc bona p̃mijs remunerat in hac uita cum gratia, & in alia cum gloria, ad q̃

C nos perducat Iesus Marię filius Amen.

DOMINICA XXIIII. post pentecosten.

Concio I.

Dixit Iesus discipulis suis, Cum videritis abominatione m dissolationis, &c. Matth. 24.

D AD intelligendum quorsum Dominus hæc verba dixerit, opportet scire, quod ipso. *De templo quadam die exeunte, accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei ædificationes templi, ipse autem respondens, dixit illis, uidetis hæc omnia? Amen dico uobis, Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur.* Voluit diuinus Magister in hoc nos docere, ut quoties res pulchræ, magnę & sũptuosæ nobis ante oculos propositæ fuerint, statim ad memoria finis, quem cito habituræ sunt, confugiamus, atque ita nos minime turbabunt. Si tibi aliquid uoluptuosum in memoriam venit ne te cõturbet, & Deũ te amittere faciat, protinus remedium appli-

A ca, uidelicet, recordare omnia huius mundi quam breuissime peritura esse: Recordare finem voluptatum esse tormentum æternum, finem voracitatũ esse ægritudines, finem, & metam huius vitæ esse vermes & corruptionem, finem denique peccati mortalis esse infernum, & (ut B. Apostolus ait) cum dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interius. Sic eis euenit de quibus S. Dauit ait: Manducauerunt, & saturati sunt nimis, & desiderium eorum attulit eis, adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos. Ecce finem, quem voluptates, luxuriæ atque abundantiæ huius seculi habent. Vnde apparet quod licet aliquando Deus per- B

1. Ad. Thess. 5 cap.

Psal. 77.

mittat, ut impij ac scelerati ea, quæ desiderant, consequantur, tamen in medio suarum voluptatum & gaudiorum ab ipso Domino puniuntur; sicut Balthasar & Holophernes puniti fuerunt. Atque ita quidam ex amicis sancti Iob agens de improborum fœlicitate, inquit: Velut somniũ auolans non inuenietur, transiet sicut visio nocturna. Nam si illi, qui somniant se uoluptatibus affici, uel ditissimos thesauros reperire, aut sapidissimas epulas manducare, cum e somno euigilant, deceptos sese inueniunt, multo profecto magis deceptos & illusos se peccatores in hora mortis reperient quando tota uita præterita eis somnus breuissimus apparebit. C O utinam hæc peccatores profunde animaduerterent, magnam sine dubio ex illis educerent vtilitatem. Quando sanctus Rex Ezechias in suæ ætatis flore nuntium a Deo missum accepit se statim esse moriturum, cum postea profusis lachrymis quindecim annorum spatium ad uiuendum obtinuisset, considerans uitæ breuitatem quid sibi in residuo tempore vsque ad mortem faciendum erat, dicere cœpit his uerbis: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animę meæ, ut cum D me in iudicium vocaueris, paratum inuenias. Et statim cum ipso Deo in hunc modum loqui cœpit: Domine, si sic uiuitur, & in talibus uita spiritus mei, corripies me & uiuificabis me. Id est, siquidem vita hominis adeo breuis, momentanea, & laboribus atque miserijs plena est, hoc Domine argumento meam plane negligentiam increpasti, & me ita conuicisti, vt (siquidem res ita se habet) alium viuendi modum deinceps

Dan. 5

Iudi. 16

Eccl. 10

Isa. 38.

A deinceps semere cōstituam, atque ita, Fiet
in pace amaritudo mea amarissima. Quæ
uerba alij clarius verterant, hoc modo, Ce
det mihi in columitatem hæc amaritudo
amarissima, hoc est, ex his amarissimis la
chrymis suauissimos vitæ, & iustitiæ fru-
ctus carpam. Quando olim homines ini-
tio mundi, maiori simplicitate viuebant,
eis Dominus largiorem uitam præbebat,
at, vt vidit eorum malitiam crescentem,
ipsosque tempore abutentes, eam abbre
Psal. 89. uiare constituit. Ita Regius Propheta te-
statur, dicens, Posuisti iniquitates nostras
in cōspectu tuo, quoniam omnes dies no-
B stri defecerunt, & in ira tua defecimus. An
ni nostri sicut aranea meditabuntur. Ob
scelera nostra inquit sanctus Dauid Deus
nobis uitam abbreuiauit, & sicut tela ara-
nearum (quæ vno flatu rumpitur & dissol
uitur) reputata est. Et de hominibus per-
Psal. 36. uersis ait idem S. Propheta Noli æmulari
in malignantibus, nec zelaueris facientes
iniquitatem, quoniam ut fœnum ueloci-
ter arescent, vt in gelu foras formacem mit
tantur. Atque ita loquens B. Ioannes de
Apo. 8. execranda Babylonia, inquit, In vna die ve
nient plagæ eius, mors, & luctus, & fames,
& igne comburetur, quia fortis est Deus,
C qui iudicabit illam, ubi alii transtulerunt,
Fortis est Deus, qui iudicauit illam, & sic
est etiam in contextu Græco. In quo signi
ficatur, quod tam cito vltio & condemna-
tio impiorum, ueniet, ut iam pro præteri-
ta reputari possit. Et est notandum hic,
idem esse, Iudicabit, quod, condemnabit,
cum actualiter mittet illam in gehēnam.
Et apud D. Matthæum, ubi nos legimus.
Matt. 3. Omnis arbor, quæ non facit fructum bo
num, excidetur, & in ignem mittetur, alia
translatio habet, Exciditur, & in ignem
mittitur, & sic etiam in contextu Græco.
Vbi quoque significatur breuitas, qua su-
D per improbos supplicia uenient. Si autem
aliquem peccatorem diu & per multorum
annorum spatium uiuere conspicis, recor
damini eius, quod in sacra pagina scriptū
est Attamen peccator ex eo quod centies
Eccl. 8. facit malum, per patientiam sustentatur,
ego cognoui, quod erit bonum timenti-
bus Deum. Nam centum uel mille aut
duo mille anni sunt uelut momentum re
spectu æternitatis alterius sæculi, in quo
impii se ipsos in perpetua confusione vide
bunt, sicut ille, de quo in sacra Scriptura
dicitur. Dominus omnipotens tradidit A
eum in manus fœminæ, & confodit eum, Iud. 16.
ubi alij transtulerunt. Et confudit eum,
vbi significatur, illum per mortem ad æter
nam inferni confusionem descendisse.
Commodum igitur, & utilitatem, fratres
mei, ab hac utilissima doctrina à cœlesti
magistro tradita, educite, & huius mundi
res consideratione breuitatis earum con-
temnere addiscite, animaduertite enim om-
nes illas, & vos breuissime esse finiendos, si
curi, uere alii uobis meliores peterent,
Cum S. Patriarcha Iacob (vt refert sacra Gen. 47
scriptura) in Aegypto morti iam esset p-
pinquus, filium suum Ioseph sic est allocu B
tus: Si inueni gratiam in conspectu tuo
facies mihi misericordiā & ueritatem, vt
non sepelias me in Aegypto, sed cōdas in
sepulchro maiorum meorum. Nec conte-
tus fuit uenerandus senex hoc sibi filium
suum promisisse, sed ei dixit, Iura ergo mi
hi. Voluit hic S. Patriarcha in medio ter-
ræ, in qua filij eius habitaturi erant, sepeli
ri, vt videlicet, ipsi sepulchrum parētis sui
ante oculos haberent, & recordarentur, se
alia die esse morituros. Videntes n. sepul-
chrum occasionē haberent ad sic dicen-
dum, siquidē mors tantū Patriarchā supe-
rauit, sine dubio nos ēt vincet. Cum autē C
iureiurando S. Patriarcha filiū suum Io-
seph astrinxit, non ideo fuit, quia de eius
obedientia dubitauerit, sed ut ipse occasio
nem haberet, qua Pharaoni diceret Adiu-
rauit me Pater meus, in sepulchro meo se-
pelies me, ne rex Pharao æstimaret, sanctū
Ioseph ex propria uoluntate uoluisse pa-
rentem suum in terra Chanaan ad sepe-
liendū asportare, eo q ille terram Aegypti
non diligebat. Et circa hęc omnia sanctus
vir prudētia calluit. In quo docemur, nō
debere nos alicui occasionē præbere, vt cō
gitet nos eum non diligere, & beneficijs
eius esse ingratos. Maiorem igitur nunc D
occasionē habemus ad assidue in nostro
fine ac morte cogitandū, si quidem ante
oculos nostros in Ecclesiis, vbi quotidie
conuenimus, tot sepulchra nobilium ha-
bemus qui maxima pōpa, & grauitate vi-
xerūt, & tandē per mortis ianuas, sicut quilibet pauper, transierunt. Cū ergo fratres
intelligatis, q̄ cito per easdem ianuas in-
gressuri estis, in quo cōfiditis? Quare diui
nam maiestatē vestris horrendis peccatis
offendere audetis? O quā merito cuilibet

A vestrum id dicere possum, quod famuli
4 Re.18 Regis Syriæ Regi Ezechiæ dixerunt, scilicet. Quæ est ista fiducia, qua niteris? In quo confidis, ut audeas rebellare? An speras in baculo arundineo, atque confracto Ægypto, super quē si incubuerit homo, comminutus ingreditur manum eius, & perforabit eam? O infelix peccator, qui in vita fragilliori arundine confidis, quæ cum minus cogitaueris, confringitur, & tu in infernum perpetuo torquendus cades.

Cæterum Domino è templo egresso atque in monte Oliueti considente, accesserunt ad eum discipuli secreto, & ab eo hu-
B ius tantæ ruinæ tempus quæsierunt. *Dic* (inquit) *nobis quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui, & consummationis seculi?* Quia enim discipuli templū illud perpetuo duraturum arbitrabantur, neq; vnquam nisi cum ipso mundo ruiturum, ideo de vtraque re simul quærunt, simulq; Dominus vtriusque, scilicet, ruinæ atque iudicij signa pdit in sacro hodierno Euangelio, vbi sic ait: *Cum uideritis abominationem desolationis, quæ dicta est, à Daniele Propheta, stantem in loco sancto qui le-*
Dan.9. *git, intelligat.* Hoc in loco Dominus Danielis prophetæ clarissimum vaticinium
C citat, qui sic ait: Post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est, & ciuitatem, & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis eius uastitas, & post finem belli statuta desolatio, &c. vsque ad finem capituli. Vocatur hic hebdomada numerus septem annorum, quia sicut hebdomada dierum septem diebus constat, ita hebdomada annorum septem annis constabat. Non segniter certe Dominus animaduerti voluit, nempe vastationem ciuitatis & templi post mortem Christi à Propheta prænuntiatam, quæ est
D efficacissimum argumentū aduētus Christi Redemptoris nostri. Si enim post eius mortem ciuitas illa desolanda erat, & desolatio perpetuo duratura prædicatur, sequitur ergo Messiam non modo iam venisse, sed etiam pro mundi salute immolatum fuisse. Quia igitur salutis & uitæ nostræ fundamentum, fides in Christum est, quæ hoc argumento euidentissime cōfirmatur, ideo Dominus ait: *Cum uideritis abominationem &c. Qui legit, intelligat,* hoc est. Quisquis desolationem hanc

viderit, manifeste colligat, uenisse, ac passum esse iam Christum, post cuius aduentum & mortem abominatio desolationis A
consecutura erat. Vocat autem illam abominationem, quoniā ab idolatris, & abominandis hominib. ciuitas vastanda erat, nempe ab exercitu Romanorum. Et ait, stantem in loco sancto, quia uere stetit Romanorum exercitus in eo, non enim obiter occidit Hebræos, sed perseuerans desolando locum illum sanctum, & ciuitatē. Quod autem hæc sit abominatio, de qua hic loquitur Dominus, aperte D. Lucas te- Luc.21.
statur, qui hanc diuini Magistri responsionem referens ait. Cum videritis circundari ab exercitu Ierusalem, tunc scitote, quia B
appropinquauit desolatio eius. Deus in desolatione illius magnificentissimi templi ad instar medici se habuit, qui, cum ægro Simile.
eius aliquis acutissima febri laborat, iubet ad euitandum maius malum, vt ei uas aquæ frigidissimæ potandum præbeatur, at prætermissa ea occasione iubet aquam bibat, quod si non vult, vas ipsum, per qd ægrotans potabat, frangi præcipit. Sic Deus Hebræis ad malum propensis propter consuetudinē Aegypti certes in templo sacrificare imperauit, ne, videlicet, in idololatriam laberentur.

Sed postquam diuinus medicus in cru- C
ce dixit, Consummatum est, iam non erat tempus illas carnes offerendi, & quoniam ab illis mortiferis sacrificijs sese abstinere noluerunt, ideo ipse templum deturbari, & solo æquari iubet. Magnam certe Deus pœnam illis imponit, à quibus occasionē ac dispositionem loci, temporis, atq; aliorum mediorum aufert, quibus ipsi ad seruitium eius commoueri solent: nam cum hæc habet, magnum ab eodem Deo beneficium accipiunt. Satis bene hoc Regius Propheta intelligebat: Siquidem cum à facie Absalonis filij sui fugeret, Sadoch sacerdoti dixit: Reporta arcam Domini in D
vrbem, si inuenero gratiam in oculis Do- 2.Re.15
mini, reducet me, & ostendet mihi eam. Non dixit, Si inuenero gratiam in oculis Domini, restituet mihi regnum, sed ostēdet mihi arcam. De regno vero dixit: Si autem dixerit mihi: Non places, præsto sum, faciet mihi quod bonum est in conspectu suo. Vbi apparet, ipsum pluris fecisse, arcam videre, q̄ regnum consequi, arca enim ei motiuum erat, quo plus Deum di-

ligeret,

A ligeret, in memoriam namque ei reuoca-
bat ingentia beneficia, quæ in populum
Israeliticum contulerat. Hæc etiam veri-
tas ex illo, quod in regum historia legi-
3 Re. 9. tur comprobatur. Vbi Dominus cum Sa-
lomone sic locutus est. Si autem auersio-
ne auersi fueritis uos & filij vestri, non se-
quentes me neque custodientes mandata
mea, sed abieritis & colueritis Deos alie-
nos, auferam Israel de superficie terræ,
quam dedi eis, & templum, quod ædifica-
ui nomini meo, proijciam a conspectu
meo. Grande profecto supplicium fuit,
Hebræos diuinum fauorem amisisse, qui ille
erat templum, in quo Deus continud tutū
B se esse promiserat. Et cum Dominus ait, si
auersione auersi fueritis, significat, se non
ob quæcunque peccata hoc supplicio ho-
mines punire solere, sed ob illa, quę ipsi
maxima cum malitia & ex proposito ac
perseuerantia committunt, hoc enim in
illa uerbi reduplicatione denotatur. Est au-
tem hic valde ponderandum, Dominum
peccatores, antequam eos cum diluuio pu
niret, per centum annorum spatium expe-
ctasse. Nam licet in sacro Genesis libro di
xerit, Non permanebit spiritus meus (id
est anima, quæ a me creata est) in homine
in æternum, (id est, per longum tempus)
C quia caro est, (hoc est carnalis) eruntque
dies eius centum & uiginti annorum, id
est, eos ad pænitentiam expectabo per cen
tum & viginti annorum spatium, anteq̃
ipsos cum diluuio euertam, tamen quo-
niam ab illa Dei patientia, & comminatio-
nibus, quib. dum fabricaretur arca Noe,
eis minabatur, utilitatem educere nolue-
runt, ideo ex illa tota summa centum &
B. Hier. viginti annorum Deus viginti abstulit &
sup. Ge abbreuiauit, sicut B. Hieronymus super
nesi. 6. hunc locum adnotauit. Itaque ipse post
Exod. 7. centum annos istos puniuit, Aegiptios ue
ro octoginta expectauit ut ex sacro Exodi
D volumine colligitur, vbi uolens sacra scri-
ptura recensere flagella & euersionem il-
lius infœlicissimi regni, inquit. Erat autē
Moyses octoginta annorum. Dum an-
nos sancti Moysi Prophetæ cōmemorat,
uoluit Spiritus sanctus in hoc duo signifi
care. Alterum, ut uideremus, cui Deus po-
pulum suum commendabat, uidelicet, Vi
ro seni & non adolescentibus profanis &
inexpertis. Atque ita per Isaiam Prophe-
tam, minatur, se ob populi peccata pueros

principes esse daturū. Alterum vero, ut in- A
telligeremus quam longo tempore Deus
Aegyptios expectauerit, antequam ipsos
puniret. Nā cum S. Moyses in lucem edi-
tus fuit iam Aegyptij nefariam illam cru
delitatem, qua pueros Hebræos suffoca-
bant, & alias quamplurimas tyrannides
committebāt, ob quas funditus euerti me-
rebātur, sed piissimus Deus eos octoginta
annis, ut conuerterentur, expectauit. Mi-
nus spatium temporis eis concessit, quam
illis quos diluuio subuertit, eo q̃ maiora
beneficia accipientes, atrociora crimina p
petrabant. Hebræos autem quadraginta
annis tantummodo expectauit, quoniam B
iniquitates eorum maiores, quam Aegy-
ptiorum erant, & his quadraginta annis
innumerabilia portenta & miracula Do-
minus in omni illa terra operatus est, ut
ex Apostolorum Actibus apparet, a quib.
perpauci utilitatem eduxerunt, seipsos ad
sanctissimam Iesu Christi fidem conuer-
tentes, respectu plurimorum, qui in infide-
litate sua summersū remanserent: quamob-
rem eos Dominus in hoc mundo tanta
seueritatem punire uoluit.

Exponēs ergo cœlestis magister magni- C
tudinem illius vastationis, inquit, *Tunc
qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.* Tāta
enim erit vis atque potentia inimicorum,
vt nulli nisi per fugam pateat ad salutem
aditus. Fugient, inquam, ad montes, ut in-
ter feras tuti lateant, quibus inter homi-
nes nullus erit tutus latendi locus.

Exaggerat deinde fugæ necessitatem,
cum ait, *Qui est in tecto, ne descendat tolle-
re aliquid de domo sua, & qui in agro non
reuertatur tollere tunicam suam.* Tanta
enim fugiendi necessitas erit, ut relictis om-
nibus vitæ suæ quisque cōsulat. Quid igitur
qui fugere non poterunt? Horum miser- D
rimam conditionem protinus exponit, cū
ait. *Væ autē prægnantibus & nutrientib. in
illis diebus.* Quæ uidelicet, aut uel uentre
gestant, uel pueros lactant, ad fugiendum
minus expeditæ sunt. Atque ad ipsum fa-
cit, quod deinde sequitur. *Orate, ne fuga
uestra fiat in hyeme, uel Sabbatho.* Quo
non licet longum iter conficere. His om-
nibus modis vastationis huius magnitu-
dinem Dominus significat. In hoc osten-
sum fuit odium magnum, quo Deus pec-
catum insequitur, siquidem populus ille,
quem elegerat ob suam infinitam clemen-

A tiam, & non pro meritis ipsius, tanto rigo
re ab eo postea destructus & euersus fuit:
Non ipsum elegit, quia populus magnus
Deu. 32 erat, ut S. Moyses in deuteronomio per-
pendit, dicens: Constituit terminos popu
lorum iuxta numerũ filiorum Israel. Hoc
est, (ut interpres quidam ait) Tot erãt po-
puli gentium & adhuc plures, quot erant
capita, & singulares personæ Israelis, & cũ
tam multi essent gentium populi; ex tot
gentibus & linguis solos tantum filios Is-
rael in populum & peculium sibi altissi-
mus elegit. Quod beneficium amplificãs
Deu. 10 Moyses ait: En Domini Dei tui cælũ est,
& cælum cæli, & tamen patribus tuis con
B glutinatus est Dominus, & elegit eos, & se-
men eorum post eos. Quod perinde est
ac si diceret. Nõ egebat Deus uestro famu
latu, q cælorum Dominus est, sed sola bo
nitate sua elegit uos atque dilexit, & non
uulgari quidem, sed arctissima dilectione.
Id enim significauit cum ait: Conglutina-
tus est, &c. Nihil certe erat in illo populo,
siue gratiæ, siue naturæ, siue fortunæ; qđ
Dominum ad huius tantę electionis be-
neficium excitare potuisset. Ruditatem
Exo. 32 enim eius apertissime extrema illa demen
tia declarat, qua morante diuinus Moyse
C in monte cum Domino, ad Aaronem cõ-
uenientes, dixerunt: Fac nobis Deos, qui
nos præcedãt. Moysi enim huic uiro, qui
nos eduxit de terra Aegypti, ignoramus
qd acciderit. Quod perinde est, ac si dice
rent: Hic Moyses, qui nos promissis suis
ex terra Aegypti eduxit, intelligens, se qđ
promisit, implere non posse, ut nos, uide-
licet, in terram lacte & melle manantem
introduceret, pudore & metu correptus
in reconditas rupes aut obscura nemora
se abdidit, nosque dereliquit; quocirca tu
nobis Deos fac, qui nos in hoc itinere prę
D cedant, quorũ auspiciis & uirtute Chana-
næorum terram occupare valeamus. Ani-
maduertite quæso, fratres, cæcitatis huius
magnitudinem, ab homine exigunt, ut
Deos faciat. Quis truncus aut saxum hoc
postularet? Quin & illud non minoris in-
saniæ conflato iam uitulo dicũt. Hi sunt
Dii tui israel, qui te eduxerunt de terra Ae
gypti. Recentissima adhuc extabant insi-
gnia illa miracula atque portenta, quæ
Dominus in eorum gratiam patrauerat;
præsertim cum ipsis etiam stupentibus un-
dis per medium maris nouum & inuium
humanis gressibus iter aperuit, & phalan- A
ges atq. currus Pharaonis coortos inter
se maris vorticibus summersit. Tamen ea
cæcitatis magnitudo eorũ mentes oppres
serat, ut conflato recenter vitulo, dicerent.
Hi sunt Dii tui Israel, qui te eduxerũt de
terra Aegypti. Satis uel hoc uno argumẽ-
to liquere puto, fratres, quãta eo tempore
fuerit huius populi ruditas & ignorantia;
ut omittam eius rebellionem & perfidiã,
quæ hoc eodem iudicio perspicitur. Cæte-
rum hoc non obstante Deus hunc popu- B
lum in tantæ dignitatis gradum perduxit,
ut Moyses in Deuteronomio dicat; Cir-
cunduxit eum, & docuit, & custodiuit, qua-
si pupillam oculi sui, sicut aquila prouo- Deu. 32
cans ad uolãdum pullos suos, & super eos
volitans expandit alas suas, & assumpsit
eos, ut portauit in humeris suis. Quibus
igitur aliis uerbis paternam erga hunc
populum prouidẽtiam potuit scriptura uiuacius
significare, quam his, quib. testatur, Deum
eos tanquam pupillam oculi custodisse?
Quid enim diligentius, q̃ pupillam oculi
custodimus? Quid illud etiã, quod instar C
aquilæ alas suas expandit, & portauit in
humeris suis? Sed videamus, quo hęc tãta
sublimitas (ubi peccatum intercessit) col-
lapsa sit, ut hac ratione intelligamus, quo
nos eleuet gratia, quo culpa deiiciat. Cum
igitur in hãc dignitatem populus ille eue-
ctus esset, ad Deos alienos conuersus est,
quo scelere ita Dominus fuit ad iracun-
diam prouocatus, ut totum illum adeo ve
hementem amoris ignem in ardentissimũ
ignem uerteret indignationis, quẽ tremen
dis uerbis & longa oratione Moyses in cã-
tico suo expressit, cum Dominũ sic loquẽ- Deu. 32
tem inducit. Ignis accẽsus est in furore
meo, & ardebit vsq; ad inferni nouissima D
deuorabitq; terrã cũ germine suo, & mon-
tium fundamenta comburet. Cõgregabo
super eos mala, & sagittas meas complebo
in eis. Foris vastabit eos gladius; & intus
pauor; iuuenem simul ac uirginem lactãtẽ
cũ homine sene, Et dixi, Vbi nã sunt? Ces-
sare faciam ex hominib. memoriã eorum.
Expẽdite quæso, fratres, singula huius in-
dignationis uerba. Quot enim verba, tot
fulmina sunt, quibus Dñs iræ suę magni-
tudinem & peccati odium hãc tam mul
tiplici atque horrẽda pœnarum atrocitate
declarauit. Deniq; ubi diuina patientia &
misericordia immissis quotidie nouis Pro

phetis

A phetis eos ad meliorem mentem reuoca-
reuoluit, nec impetrauit, ubi diu illos
frustra expectauit, eos tandem repulit a
conspectu suo. Sic enim dixit ad Sanctū
Ieremiā: Ejice illos a facie mea, & egrediā
Iere. 15. tur. Quod si dixerint ad te, Quo egredie-
mur? dices ad eos. Qui ad gladium, ad gla
diū: qui ad famē, ad famē, & qui ad capti
uitatē, ad captiuitatē, dicit Dñs: Et uisita-
bo super eos quatuor species: gladium ad
occisionem, & canes ad lacerandum, &
volatilia cæli & bestias terræ ad deuoran-
dum, & dissipandum, & dabo eos in feruo
rem, hoc est, (ut alius interpres vertit) in
B diuexationē uniuersis regnis terræ. En fra
tres quantum sit peccati virus atque mali-
tia, q tantam amicitiam in tantam inimi
citiam commutauit. Verum hęc omnia,
4. Re. ul. quæ impleta fuerunt, cum Chaldæi Hieru
salem destruxerunt, quamuis fuerunt ma-
xima, leuia tñ sunt præ his, quę sequun-
tur: illa enim captiuitas Babylonica se-
ptuaginta annorum fuit, ea uero, quæ per
Romanos facta est, (de qua in præsenti
Euangelio Dñs agit) per milleiam & quin
gentos annos & eo plus durat, neque vn-
quam reuocata est. Cuius lamentabilem
historiam Iosephus, qui in ea obsidione
C interfuit, describit. De quo B. Augustinus
B. Aug. ad Isich. ad Isichium sic ait: Nam & Iosephus talia
mala dixit populo isti accidisse, ut vix cre-
dibilia uideantur. Tanta enim strages ho
minum in illa ciuitate facta fuit, ut fame
ferroque, & peste vndecies centena millia
hominum conciderint. (Hinc patet quod
B. Th. 2. 2. 1. 108 art. 4. ad 3. perquam docte ait B. Thomas, scilicet, fi-
lios optime iure puniri propter peccata
parentum, sicut propter peccata Aegyptio-
rum perierunt primogeniti eorum, & pro
pter peccata Hebræorum eorum filij in
hac uastitate mortui sunt) Reliqui vero,
qui mortem euaserūt in duriorem morte
captiuitatem inciderint. Nonaginta enim
D millia hominum in captiuitatem ducta
fuerunt, qui per varias mundi plagas iusto
Dei iudicio dispersi sunt. Habitantibus n.
illi hebræi inter fideleles ad fidem conuer-
sos eis est motiuum, & occasio cōtinuo in
memoriam reuocādi sacratissimam Chri
sti Redemptoris nostri mortem Quod ut
detur in Psalmo quinquagesimo octauo
prædictum fuisse & prænuntiatum, vbi
dicitur: Deus ostendit mihi super inimi
cos meos, ne occidas eos, ne quando
obliuiscantur populi mei: Disperge illos A
in uirtute tua, & depone eos protector
meus Domine, quia, scilicet, in tuę pre-
tiosissimæ passionis memoriam remanēt.
Denique tanta fuit calamitas illa, ut hic
summa Veritas dicat: *Erit enim tunc tri-
bulatio magna, qualis nō fuit ab initio mū
di usque modo, nec fiet.* Quæro, non erit
maior tribulatio tēpore antichristi? Dico
hanc fuisse maiorem siquidem hic Chri
stus Seruator noster hoc dicit, sed intelli-
gitur maiorem fuisse apud Iudæos tan-
tum. Nihilominus longe maior erit tem- B
pore Antichristi ī toto orbe, potissime ad
uersus fideles.

Et addit Dominus, *Nisi breuiati fuisset
dies illi, nō fieret salua omnis caro, sed pp ele
ctos breuiabūtur dies illi.* Super quo inquit
B. Augustinus, non debemus ambigere, B. Aug.
quando euersa est Hierosolyma, fuisse in ad Isi-
illo populo electos Dei, qui ex eiusque sio chium.
ne crediderunt. Quanquam Israelitę in de
serto peccauerunt, cum uitulum adoraue
runt, (ut sacra narrat historia) recte ta-
men intellexit Sanctus Moyses inter plu
rimos malos aliquot bonos esse solere.
Ideo ait, Si quis est domini, iungatur me
cum statimque congregati sunt ad eum
omnes filii Leui. Si cum Hierusalem euer
tebatur, licet in ea plurimi essent mali, C
aliqui etiam boni erant, quos Dominus
ibi ad maiorem ipsorum coronam torque
ri voluit. Sācto Tobiæ Angelus sic dixisse Tobiæ.
a sacra pagina memoratur. Quia acce- ult.
ptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio
probaret te. Nunquid uirtus illius sancti
uiri in multis misericordiæ operibus, quæ
quotidie faciebat, non probata erat? Ne-
quaquam omnino Apertius enim cogno
scimus, quis fuerit sanctus uir in occasio
ne quam habuit amittendi timorē & amo
rem Dei propter paupertatem & cæcita-
tē ad quam deuenerat, quam in sepeliendis
mortuis & alii sancti operibus, cū Deus D
ei fauebat, exercendis. Apertius etiam
ostensum fuit, quam armatus his armis
erat S. Iob in infortuniis, quæ passus est,
quam in operibus pietatis, quæ exercuit,
siquidem cum tot casibus & infortuniis,
uidelicet amissione facultatum salutisq;,
& filiorum morte expugnatus esset tamē,
casus ita repentinus eum nequaquam im
paratum potuit inuenire, ut unum dun-
taxat uerbum incompositum loqueretur,

Sic voluit Dominus, vt electi, qui in Ierusalem commorabantur, illis grauissimis tribulationibus probarentur. Et licet verissimũ sit, ipsum Deum iustis ad resistendum contradictionibus aduersariorum vires & fortitudinem præber: atque ita
Ezec.3. sancto Ezechiel dixit, Vt adamantem & vt silicem dedi faciem tuam, in quo significauit, illum, qui iustum persequitur, sibi ipsi nocere, siquidem Deus pollicetur, se ei faciem adamantinam præbiturum, (*Que dando en el el golpe, resulte en quien lo tira, y no haze impression en el diamãte*) nihilominus tamen sanctus propheta inquit: Non relinquet Dominus virgam peccatorũ super sortem iustorum, vt nõ extendãt iusti ad iniqtaté manus suas. Idcó hic dicitur: *Propter electos breuiabũtur dies illi.*

En fratres, qualis à radice peccati fructus proueniat: en quale sit stipendium eius, en magnitudo diuinæ iustitiæ, en
Ps.124. quo odio Dominus prosequitur impios, dum quos ipse plantauit, euellit, & quos usque ad sidera eleuauerat, vsque ad inferos detraxit. Quam miserabilem tragœdiam & causam eius breui Dominus sermone
Iere.13. per Hieremiã Prophetam complectitur, cũ ait: Reliqui domum meam, dimisi hęreditatem meã, dedi dilectam animam meã in manus inimicorum meorũ. Ecce quam appellat domum suam, hæreditaté suam, (quòdque tenerrimum est) animam suam. Summum enim erat, appellare eos animam suam: sed supra summum etiam adiecit aliquid maius, nempe dilectam animam suam, quam tamen, vbi peccatum intercessit, tradidit in manus inimicorum. Hoc etiam idem Dominus significauit, cum Prophetam Ieremiam vocans,
Iere.13. ei dixit: Vade & posside tibi lumbare lineũ, & pone illud super lumbos tuos: (hoc est, cinge corpus tuum quadam fascia linea) quod præceptum sanctus vir opere compleuit. Et factus est sermo Domini ad eũ secundo dicens; Tolle lumbare quod est circa lumbos tuos, & vade ad Euphratem, & abscondе ibi illud in foramine petræ, & abscondit illud in Euphrate sicut præceperat illi Dominus. Post dies autem plurimos dixit Dominus ad eum: Vade ad Euphraté & tolle inde lumbare, quod præcepi tibi, vt absconderes illud ibi, & abijt S. Propheta ad Euphratem, & tulit lumbare de loco, vbi absconderat illud, & ecce computruerat lumbare ita vt nulli vsui aptum esset: Et factum est verbum Domini ad eum dicens, sic putrescere faciam superbiam Iuda & superbiam Ierusalem multam: populum istum pessimum, qui nolunt audire verba mea, & ambulant in prauitate cordis sui, abierũtque post Deos alienos. Sicut enim adhæret lumbare ad lumbos viri, sic agglutinaui mihi omnem domum Israel & omnem domum Iuda, vt essent mihi in populum, & in nomen, & in laudem & in gloriam, & non audierunt: O *vala me la beatissima Trinidad*, & quæ res tam stupenda videre populum, quem Deus tam singulari amore sibi coniunxit, tam ingratum extitisse, vt à Domino tanto odio habitus esset, vt dicat, computrescere faciam eum, & erit sicut lũbare istud, quod nulli vsui aptum est. O terribilem Dei seueritatem. O tremendam omnipotentis iustitiam. Quis tam ferreus est, qui hæc audiens non contremiscat? Ideo dilectissimi fratres, incredulis relictis ad nos ipsos veniamus: hæc enim Philosophia non ad eos modo, sed ad nos quoque multo, magis pertinet, vt pote qui longè maiora beneficia quam illi per Christum Saluatorem nostrum recipimus. Quantum enim à lege distat euangelium, tantum beneficia nostra illorum beneficia superant: illorum enim beneficia magna ex parte ad corporis vsum pertinebant, nostra verò ad mentis cultum & ornatum spectant. Quæ cum ita sint, quid hic aliud consequi necesse est, nisi quod Apostolus admonet, cum ait: Propterea abundantius oportet obseruare nos ea quæ audiuimus, ne forté pereffluamus. Si enim Hebr.2. qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? Si enim diuinorum beneficiorum abusus & ingratitudo talem illi populo cladem peperit, quid nobis ab eodem iudice Deo timendum est, qui longe plura & maiora recepimus, nec illis tamen meliores, sed forsan peiores redditi sumus? Volens aliquando Dominus Hebræos illos supplicio afficere, dixit per Oseam Prophetã: Oseę 10. Iuxta desiderium meum corripiam eos, congregabũtur super eos populi com corripientur propter duas iniquitates suas.

Pro-

A Perpendite fratres quomodo propter duas iniquitates eos dominus iuxta desiderium suum punire nolebat, nunc autem inter nos, qui cælesti euāgelij doctrina sumus illuminati, & eruditi non duæ solum iniquitates sed innumerabiles reperientur. Certe si quis communes Christianorum huius ætatis mores & uitā diligenter considerauerit, eamq; cum fide, quam profitentur contulerit, non poterit, si uel micā cerebri habeat, non uehementer admirari, cum tantum inter uitæ regulam & uitā ipsā interesse uideat. Certe infideles ipsi, si vtrumq; perpenderent, uix in animum in

B ducere possent, nos ea firma & uera esse

Cic.li.1 de nat. Deorū. credere, quæ confitemur. Cicero enim de diuina prouidentia cum Epicuro philoso pho disputans, uel suo, uel Epicuri nomine impossibile esse ait, eum, qui Deū proborum & improborum rationem habere credat, nō dies noctesq; diuinum numē timere. At nos hoc ipsū & inconcussa fide credimus, & suppliciorū, atque præmiorū magnitudinem eadem fide instituti noui mus, cum tamen multi ab hoc trepidatio nis affectu adeo longe absint, ut uix hoc ipsum illis unquam in mētē ueniat. Quid igitur dicemus nos ob innumera flagi-

C tia, quæ passim committunt, amisisse fidem? sicut illi, de quibus Dominus per

Soph.1. 38 Sophoniam prophetam ait: Scrutabor Ierusalem in lucernis, & uisitabo super uiros defixos in fæcibus suis, qui dicunt in cordibus suis: Non faciet bene Dominus & non faciet male. Hoc est: Ita ego Ierusalē scrutabor, ut nec unus maneat, ad omnes illos supplicio afficiendos, qui suis in peccatis fixi sunt, ob quorum multitudinem eo deuenerunt, ut amiserint fidem, dixerintque in cordibus suis, (quod ore nequaquam proferre audent.) Nec Deus nos puniet propter flagitia nostra, nec no

D bis propter uirtutes nostras aliquod præmium compensabit. An dicemus hos improbos Christianos sic fidē amisisse? Nullo modo: sed eam multis modis impeditam & obscuram eos habere. Vt enim arbitrii nostri libertas peccatorum multitudine debilitatur, quamuis non extinguatur, (semper enim liber ad peccandum, uel non peccādum homo remanet) ita fides quo magis homo delinquit, & peccatis addit, eo magis obscuratur, & impeditur, nunquam tamen nisi hæresis, perfidia

intercidit. Vt igitur lucerna intra modiū A condita splendorem quidē suum detinet, sed obiectu tamen adiuncti corporis, ne aerem illuminet, impeditur, ita fides, quæ in Christiani hominis mente in baptismi sacramento infusa est, inconcussa semper manet, quamuis peccato intercedente nō perinde, ut antea uim suam emittat.

Hoc igitur in causa est, fratres, cur tam multi fidelium, qui fidei lumine instituti imperuestigabiles cælestis gloriæ diuitias & sempiterna gehennæ supplicia pijs & improbis constitura, & rationem de tota vita ad uerbum vsque ociosum esse reddē dam firmissime credunt, flagitiose tamen B uiuāt, quia quamuis harum rerum fidem habeant, mortuam tamen habent, quæ ui talem illam vim, & acrimoniam, quam ante habebat, amisit: propter quod in eādem fere calamitatem & vastationem, in quam Hebræi deuenerunt, nos quoque incidimus. Olim enim per totum pene terrarum orbem florente adhuc Romanorum imperio Christiana religio protendebatur: at vero nostra ętate quota nobis Christiani orbis portio relicta est? An nō aperte hic videmus eundem Dominum in eadem causa eandem omnino sententiam protulisse, eademque seueritate usum fuisse? C Au non videmus hic illud Apostoli uaticinium impletum? Ait enim: Si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster esses, insertus es in bonam oliuam, noli altum sapere, sed time, Si enim Deus natura Ro. 11. libus ramis non pepercit, nec tibi parcet. Vere enim Iudæi legitimi, & germani filii Dei erant, nos contra hospites testamētorum, & peregrini, illi naturales rami oliuæ, nos inserti. Si ergo adeo seuere Dominus cum naturalibus ramis egit, ubi aduersus eum peccatum est, quid nos sperare pareret, si in similia crimina inciderimus? Hoc ergo nomine multo magis nobis D quam illis timendum est. Sic enim Dominus per Prophetam Ieremiam ait: Ecce in ciuitate, in qua inuocatum est nomen meum, ego incipio affligere, & uos eritis immunes? Nō eritis immunes dicit Dominus. Vbi autem nos apud eundem Iere.25. legimus, Ecce ego adducam mala super Ierem.6 populum istum, quia verba mea non audierunt, alia translatio habet. Ecce ego adduco mala, & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, Et ubi

nos

A nos legimus. Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur, & tempestas erumpens super caput impiorum, alia translatio habet, Ecce turbo dominicæ indignationis egreditur, & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur, adeo cito ac adeo ineffabiliter super improbos supplicium venturum esse, si se in meliorem uiuendi statum non receperint, ut illud iam præsens putare possint. Cæterum cum hæc tanta diuinæ seueritatis atque iustitię uis mentes hominum perterrefaciat, & pœnitentiam inducat, non desunt improbis sua diuerticu

B la, ad quæ confugiant, quo se in sceleribus suis perdurantes consolentur, & tueantur, inter quæ unum vulgatissimum est spes pœnitendi in hora mortis. Ait enim miser peccator: Cum morti proximus fuero, tunc testamento restituam, tunc salutaribus sacramentis deuote susceptis in pace discedam. O stulte stulte, memento quod sicut Dominus de illa Ierosolymæ vastitate loquens, dixit in euangelicæ lectionis initio; *Væ prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus.* Sic ad nostrum propositum potest dici, Væ illis, qui instanti mortis agone salutaris uitæ proposi

C tum concipiunt. Parum enim idoneum tempus est inchoandi nouam uitam, cum vita deficit, sine qua noua uita esse non potest. Nemo igitur salutis suæ præsidium in sola extrema pœnitentia ponat. Ante

Iob 9. oculos semper illa Beati Iob sententia habenda est. Si repente interroget, quis respondebit ei? Repente autem Dominus interrogat, cum hominem in ea hora imparatum, & multis sceleribus irretitum inuenit. Quid ergo tunc temporis homo peccatis assuetus respondere æquissimo iudici poterit, qui toties ab eo etiam admonitus respicere noluit? De quibusdam pecca-

D toribus dixit Propheta Oseas. Quia ventū

Osea 8. seminabunt, & turbinem metent. Insanū, & ab omni ratione alienum est existimare, quod si seminas in corde tribulos, collecturus sis triticum satietatis, & consolationis. Ventus peccatum est, & turbo tempestas æternæq; damnatio, quā in hora mortis, si veram non egerit pœnitentiā, certissime peccator percipiet. Et quā laboriosum quamque difficile siteam ut oportet, in illa extrema hora agere, vos quodam exem

1. Ma. 9 plo Antiochi Regis Asię in mortis agone constituti docere & significare nolo. Huc A enim crudelissimū carnificem, templiq; & religionis euersorē supernus ille iudex acerbissimo uiscerū & internorum dolore percussit, & ita factum est, ut qui supra humanum modum elatus erat, tunc humiliatus ad terram in gestatorio portaret, manifestam Dei uirtutē in semetipso contestās, ita ut de corpore impij uermes scaturirent, ac uiuentes in doloribus carnes eius effluerent, odore etiam illius & fætore exercitus grauaretur. Itaq; his doloribus pressus multis mirisq; modis se Domino satisfacturum promittebat. Primū enim Ierosolymā pollicitus est libertate B se donaturum, & Iudæos pares Atheniensibus facturum, & templum ēt sanctum (qđ prius spoliauerat) optimis ornaturū, & pertinēt es ad sacrificia sumptus de reditibus suis præbiturū. Quid his amplius requires? Addit etiam aliud nouum atq; mirādum, se, uidelicet, Iudæum futurum, peragratoq; omni loco terræ pđicaturū Dei potētiam, quam in dolorum suorum acerbitate cognouerat. Quid his maius a Rege Iudæorum nationi & religioni infestissimo promitti potuit? Audistis fratres, quam multa atq; miranda rex hic instante mortis hora pollicitus fuerit, sed quem C tādem fructum hic pænitentia, quā non Dei, sed sui ipsius amor expresserat, fuerit assecutus, declarat sermo diuinus, cū protinus subdit: Orabat ille scelestus Dominum, a quo non esset misericordiam consecuturus. Quis igitur eorū, qui uitā omnem in ludo & otio varijsq; uoluptatibus consumpserunt, qui periurijs, odijs, detractionibus, adulterijs, & terrenis opibus inexplebili cupiditate congerendis, omnique turpitudinis genere animam suam commacularunt, certā sibi salutem in extrema illa pœnitētia polliceatur, qui regē hunc tam magna eodē tempore proponē D tem a diuina misericordia exclusum & ad sempiterna supplicia damnatum uideat? O deplorandam perditorum hominum cæcitatem, o amentiam, o delusarum mentium stuporem, quæ hanc tantam rem neque aduertunt, neque cogitant, neque sibi opportuno tempore consulere volūt, quoniam illa extrema hora ad veram agendam pænitentiam impeditissima est quæ totam hominis mentem atque animum requirit, quam alio atq; alio vocant

mille

A mille dolorum & curarum agmina, quæ ægrotantem & migrare parantem vndiq. obsident, & uelut captiuum tenent: hoc est enim, quod mystice in hac sacra lectione Dominus significauit, cum dixit. *Orate ne fuga uestra fiat in hyeme*. Quod hoc tẽpus ad fugam minus commodũ sit. Non minus autem ad fugam seculi atque peccati, tempus mortis parum aptum est. Quando uxor deflet, paruuli plangunt, familia perstrepit, medici uadunt, & redeunt, ingrediuntur & egrediuntur, alia subinde atque alia medicamenta nihil B profutura mutantes, dolores uerò ipsi atque corporis æstus, & imbecillitas usque adeo hominis mentem occupatam tenent, ut uix aliud cogitare possit, quàm quod illum pungit. Quisquis igitur peccatum hoc tempore deserere uult, is uere in Sabbatho atque hyeme, hoc est, tempore ualde difficili fugam meditatur. Hæc igitur extrema pœnitentia periculi plenissima est, utpote quæ magis ab instanti necessitate, magisq. ab amore sui, quàm ab amore Dei proficisci uideatur.

Sed dices fortitan. Quid igitur facie- C mus, ut hoc tantum periculum effugere ualeamus, & ut ad pœnitentiam statim agendam incitemur? Ad hoc respondeo, unum ex efficacioribus remedijs esse, ob oculos semper habere id, quod Dominus in fine huius sancti Euangelij tractat, scilicet, Tremendum iudicium, post quod æterna inferni supplicia impios expectant. Solent medici in grauiorib. morbis septimum quemque diem diligenter ob seruare, quem illi criticum appellant, in quo aiunt naturam ipsam ad vim morbi repellendam acrius incitari. (Simile.) Quo fit, ut si eo die quo aliquam spem salutis concipere poterant, æger nihilo me- D lius ualeat, periculosissimè illum ægrotare dicant. Si igitur fratres, hoc adeo insigni fidei nostræ dogmate (quod ad commouendos animos potissimum est) nihil obdurati homines mouentur, non video quid illis aliud proponi possit, quo ad agendum pœnitentiam moueantur. Hoc efficacissimo remedio utebatur sanctus Dauid, & pœnarum illarum æternitate stupefactus & attonitus aiebat. Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui, meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum. A Quid autem cogitabat? Nimirum inextinguibilis illius ignis æternitatem, & implacabilem diuini numinis iram. Subdit enim. Nunquid in æternum proiiciet Deus, aut non apponet ultra, vt complacitior sit adhuc? aut in finem misericordiam suam abscindet a generatione in generationem? aut obliuiscetur misereri Deus? & continebit in ira sua misericordias suas? Videte quam multis uerbis eandem æternitatis sententiam repetierit. Sed singula, quæso, huius loci uerba expendamus. Meditatus sum (inquit) nocte cum corde meo. Nocte inquam (cum omnia silent, nec tumultuan- B tis familiæ strepitus mentis aciem aut perturbat, aut alio deflectit) tunc inquam terrena omnia atque temporaria infra me relinquens, in ipsam æternam, quæ omne tempus continet, mentis oculos attollo, & non modo sempiternam beatorũ mentium fœlicitatem, sed sempiternam etiam improborum pœnam considero, quibus, uidelicet, nullus ad diuinam misericordiam promerendam aditus patet, quæ res usque adeo animum meum stupefacit, & attonitum reddit, vt in hæc admirationis uerba me protumpere faciat. C Nunquid amator hominum Deus, quos ad imaginem suam condidit, & acerbissima morte redemit, in æternum a se proiecturus est? neque ullis aut precibus aut sacrificiis placandus? Itane fiet, ut gratiæ ac misericordiæ suę fluenta a generatione in generationem, hoc est, in omnia secula seculorum abscindat, nec illam fluere solito cursu patiatur? Itane fiet, ut obliuiscatur misereri Deus, qui ab ipso mundi exordio, etiam cum improbos puniuit, nihil vnquam fecit, quod nõ misericordiæ suæ sale condiret? Quomodo ergo fieri põt, ut eius rei obliuionem capiat, in qua semper uersatur? Denique cur is, cui semper D proprium est misereri & parcere, tantum iræ suæ permittet, ut misericordiam, quæ in omnibus eius operibus elucet, quasi uictam & captiuam teneat? Huius ergo æternitatis consideratione stupefactus, sic uitam meam instituere decreui, vt ante tremendi iudicis tribunal iudicatus appaream, non iudicandus: scio enim eos qui seipsos iudicant, ab eo minimè iudicari. Quid nos ad hæc dicemus, fratres, qui habẽtes iã longas hyemis noctes nõ

hac

A hac p a meditatione , sed in somno aut chartarum ludo insumimus, cum sancti omnes sacris vigiliis integras noctes consumpserint? Cur quæso uel vnam tantum noctis horam huic studio non impédimus? Per infinitam Dei misericordiá uos obsecro, vt posthac sic faciatis, quo his sanctis considerationibus commoti, vos ipsos incitetis ad agendam dehinc ueram pœnitentiam, cum qua ditati gratia consequamini postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

B

IN EADEM DOMINICA XXII. post pentecosten.

Concio Secunda.

Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto, qui legit, intelligat. Mat. 24.

C B. Hila. BEatus Hilarius hoc Danielis prophetæ uaticinium de Antichristo exponit. Et B. Hieronym. in Hom. huius S. Euangelij ait: Pôt autê hoc (scilicet quod Dñs inquit) simpliciter aut de Antichristo accipi aut de imagine Cæsaris. Venerabilis êt Beda de Antichristo posse itelligi affirmat, quia abominatio est illud, quod maximè abhorretur, & qui maiori quàm omnes homines odio habebitur, erit ille perditionis filius, ideo per antonomasian uocatur absolutè abominatio. B. quoque Augustinus inquit Antichristus ideo abominatio dicit, quia aduersus Deum ueniens, honorem Dei sibi vendicabit, desolationis autem, qa bellis & cædibus terram desolaturus est. Et ita ait D. Paulus, quòd reuelabitur homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra oẽ, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se, tanquam sit Deus. Hic infœlicissimus homo (ut ait beatus Hieronym. & alij multi) nascetur Babyloniæ q̃ significat confusionem, quoniam omnem mundum in confusione ponet, & ex tribu Dan originem ducturus est. Et hæc est causa (ut ait Magister & alij Doctores) quia tribus Dan inter cæteras trib. in Apocalypsi designatas non numeratur, sed loco eius ponitur tribus Manasse, qui fuit filius Ioseph, ut patet in Genesis uolumine, quia ex eo nasciturus est Antichristus, qui cum eius sectatoribus ab illo sacro numero expelletur. Quod præuidens patriarcha Iacob, dixit; Fiat Dan coluber in uia, cerastes in semita mordens ungulas equi, ut cadat ascensor eius retrò. In sancta Dei Ecclesia est uia & semita; Via est uita plana, & communis necnon vulgaris sæcularium, semita verò est arcta Ecclesiasticorum religiosorumque uita. Et erit coluber in uia; quia seculares quasi coluber tortuosus multis laqueis atque astutiis seducet, scilicet, per miracula falsa. Atque ita inquit Diuus Paulus; Cuius est aduentus secundum operationem Satanæ in omni virtute, & signis & prodigiis mendacibus, & in omni seductione iniquitatis. Et beatus Gregorius inquit, quod dum eius ministri Christianos torserint, falsa facient miracula. Pensemus ergo (ait) quæ erit humanæ mentis tentatio illa, quando pius martyr corpus in tormentis subiiciet, & tamen tortor ante eius oculos miracula faciet. C Quis tunc non formidabit, quãdo is, qui flagris cruciat, miraculis coruscat? Habebit etiam ad homines decipiẽdos insignes ac præclaros literatos, & prædicatores. Quod testatur beatus Iob, dicens: Sub ipso erunt radij solis. Super quod ait beatus Gregorius: Quid per radios solis nisi cacumina sapientium designantur? Impendet etiam hominibus ingentia bonorum temporalium dona, quibus eos ad suam obedientiam attrahat, erit enim ditissimus, quia secundum B. Hieronymum D nullus rex tunc regnabit præter illum, ipse enim solus erit rex in toto terrarũ orbe. Qui modo ob quamcunque rem & minimam occasionem oblatam mortaliter delinquunt, quid, obsecro, facerent, si eis magna dona offerrentur, aut grauissimis tormentis ipsi opprimerentur? De iudæa dñs per Ieremiam prophetam cõquerebatur, dicens: Facilitate fornicationis suæ cõtaminauit terram. In hoc verbo, Facilitate, amplificat Dominus grandem illius gentis peruersitatem. Et S. Dauid ait: Propter quid irritauit impius Deum. (*Que palabra tan sentida si el hõbre sentiesse, Pero esta tan per.*

Margin notes: B. Hier. — Beda. — B. Aug. sup Matthæ. — 2. Thess. 2. — D — B. Hier. sup Dani. Magi. li. qui dr̃ speculum naturale. — Apoc. 7 — Gen. 38 — Gen. 49 — B — 2. Thess. 2. — B. Greg. lib. 32. Mor. c. 26. — Iob 41. — B. Greg. — B Hier. su. Dan. — Ierem. 3 — Psal. 9.

A *peruertido que no la siete.*) Quare, o homo miser, peccas, quando peccas, & itam pro obeas? Viderit S. Propheta hic cœlum (vt aiunt) in manibus uoluisse capere, & uer bi hæc magna spiritus sui afflictione dixisse. O humanam miseriam eorum, qui ab quoque lucro, uel mercede infinitam sui Creatoris maiestatem, pro quacunque re minima, offendunt! Sicut faciebant illi de quibus ipse per Ezechielem Prophetam ait: Violabant me ad populum meum propter pugillum hordei, & fragmen panis, hoc est, pro rebus uilissimis & absque aliqua occasione. Venator postquam aues circundedit, & retia tetendit, manibus strepitum facit, & tunc ipsæ perterritæ ad volandum se eleuant, & in retia incidunt. Sic diabolus cum hominibus se gerit, eos enim magnum strepitu terret, (id est, *Con una palmada*) Et in retia sua incidere facit. O incommutabilis Deus, & quam magna confusio est, uidere quam facile & quam paruis rebus Sathanas nunc homines decipit, & in retia suarum tentationum incidere facit. Quid igitur faceret ille, qui modo propter bestiarum uoluptatem, aut propter honoris cupiditatem, aut propter paruum lucrum horrenda scelera committit, C si tam crudeliter oppugnaretur, sicut homines tempore Antichristi expugnabuntur. Ex hoc infertur, quam innumeri futuri sunt illi, qui ab Antichristo superandi sunt, mali ipse et dissolutis, & in suis moribus deprauatis. Iddirco D. Paulus post quam dixit, Cuius aduentus est in omni seductione iniquitatis, addidit; His, qui pereunt, eo quod charitatem ueritatis non receperunt, ut salui fierent. Ideo mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio, & iis, qui per semitam gradiuntur (qui sunt perfecti) erit cerastes, qui est serpens cornutus. Per cornua significantur crudelissima tormenta, quibus ipse ac ministri eius iustos cruciabunt. Per quæ etiam significatur eius potentia, quæ tanta erit, ut de eo Sanctus Iob dicat: Non fugabit eum uir sagittarius; hoc est secundum Beatum Gregorium; Non fugabit eum aliquis prædicatorum, nec omnes simul. Elias quoque & Enoch licet ipsum terrebunt, eum tamen non fugabunt, quinimo ipse eos interfici iubebit, & eorum corpora in forum vrbis Ierusalem proiici, neque consentiet illos se pelliri, ut uerbis clarissimis in Apocalypsi traditur. Quæ omnia Deus in maiorem illius perditissimi hominis confusionem permittet, quia (vt ibidem dicitur) Post dies tres & dimidium resurgent a mortuis immortales & impassibiles, & uidentibus eos inimicis eorum, ascendent in cœlum. Et concludit Sanctus Patriarcha Iacob, dicens, quod hic coluber & cerastes erit mordens ungulas equi, ut cadat ascensor eius retro. Equus est tota uirtutum machina, ungulæ earum fundamenta quæ sunt articuli fidei. Præcipuum autem, quod Antichristus uiolare ac destruere conabitur, erit fides, ut homines ei destructa ab omnibus uirtutibus & earum exercitijs decidant. Tremenda profecto res est, Deum tantam dæmoni concedere facultatem, ut tam magnam tempestatem aduersus Ecclesiam excitet, quam tam singulari amore prosequatur, & cui (ut scriptum est) in fine singulariter est fauturus.

Ezе. 13.

Simile.

B

D. Paulus ubi supra.

D

Iob. 41.

B. Greg.

A

Vt autem hoc rectius intelligatis, notate obsecro, quod (quemadmodum S. Daniel exposuit) statua illa diuersis metallis compacta monarchiam Babyloniæ Regis Nabuchodonosor significabat, ita explicari potest descriptio illa, quam sponsa in Canticis de imagine Christi sponsi sui posuit, quæ non solum significat, qualis ipse in se sit, uerum etiam eius monarchiam & regnum, quod in hoc mundo habet; denotat. In hac imagine caput est aureum; reliquæ uero partes non sunt tantæ perfectionis, quia, cum dixisset Caput eius aurum optimum, adiecit statim, Comæ eius sicut elatæ palmarum, oculi eius sicut columbæ &c. & tandem concludit, dicens: Crura illius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas. Itaque principium & finis aurea sunt, tam de fide habentibus, quam charitate & perfectione uirtutum huius monarchiæ Christianæ in Sanctis Apostolis ac cæteris credentibus floruerit, scriptam etiam reperimus innumerabilem sanctorum martyrum, Doctorum, & confessorum multitudinem, qui usque ad Constantinum extiterunt, & in fine Ecclesiæ credentes etiam maximæ perfectionis futuri sunt, quibus Deus tunc ingentes fauores & gratias communicaturus est. Hoc autem probatur primo, quia tunc sacrosancta Ecclesia maiores quam unquam pertulit, afflictiones passura est, &

Dani. 2.

Cant. 5.

C

D

A & in maioribus periculis uersabitur propter Antichristi persecutionem, quæ maior & uniuersalior omnium erit, & siquidem victoriam reportatura est, quibus obsecro armis eam reportabit, nisi eisdē quibus in initio ipsa tyrannides imperatorū superauit, hoc est, firmissima fide, abundātissima charitate, & perfectissimis uirtutibus, sicut B. Paulus fatetur dicens, arma, quæ tunc mundi potestates uicerunt, spi-
2. Co.10 ritualia fuisse? Arma inquit militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionū consilia destruētes, & omnem altitudinem extollen-
B tem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectū, in obsequium Christi. Illo etiam tpe Iudæorum natio, quæ eo usque in infidelitate & perfidia sua futura est, ad Christianam fidem conuertetur, & Christum Redemptorē nostrum uerū Messiam, & uerum Deū cognoscent, sicut vtrumque asserit testamentū. Et credere est, Dnm ipsis tūc esse futurum, qui in Ecclesiam eius magnis donis gratiæ ditati ingredientur, ad qđ facit illa celebris S. Zachariæ prophetia, in
Zac. 12. qua sic habetur: Effundā super domū Dauid & super oēs habitatores Ierusalem spi-
C ritum gratiæ & precū, & aspicient ad me, quem confixerunt. B. Augustinus testatur
B. Aug. li. 20. de ciui. Dei c. 30. hanc prophetiam de extremo mundi ætate & de Hebræorum conuersione loqui, quod & aperte colligitur ex illo Apocalypsis, ubi D. Ioannes de eo tpe loquens, &
Apoc. 1 ad hæc Zachariæ uerba alludens inquit, Ecce uenit cum nubibus, & uidebit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent se super eum omnes tribus terræ. Insuper obseruandum est, Prophetam
Israel. 2. Ioelem, cum de Ecclesiæ Christianę initio uaticinaretur, hæc uerba dixisse, Et effundam de spiritu meo super omnem carnē;
D quibus uerbis S. Zacharias de eiusdē principio agens loquitur, cum ait; Effundam spiritum gratiæ & precum. Ex quo apparet vtraque tempora in abundantia gratiæ & uirtutis similia futura esse. Sed ad
Ro. 11. hoc nihil apertius & clarius est quam illud, quod B. Paulus de Hebræis loquens inquit, scilicet Quod si delictum illorum diuitiæ sunt mundi, & diminutio eorū diuitiæ gentium, quanto magis plenitudo eorum? Et infra: Si enim amissio eorū reconciliatio est mundi, quæ assumptio, nisi uita est mortuis? Videlicet, a minori argu- A
mentum concludens, Nam si Iudæi magna ex parte non recipientes fidem Christi, sese uirtute, religione, & gloria spoliarunt, & Deus Ecclesiam ex Gentibus sibi confecit, eamque ingentibus bonis locupletauit, quo uel ista ratione, inuidia, atque æmulatione studio accensos Iudæos in eiusdem fidei assēsum induceret, ut ibidem paulo antea dicit B. Paulus: Dico ergo, Nunquid sic offenderunt, ut caderent? Absit: sed illorū delicto salus est Gētibus, ut ad æmulationem Iudæos prouocarēt. Si igitur (quod B. Paulus, & B. Agustinus illum enarrans argumentantur) Deus, ut gētium exemplo ad ueram Christi fidem B
Iudæos pertraheret, gentes ipsas amore complexus saluas esse uoluit, & nō tantū saluas, sed etiam donis cœlestibus ditatas, rationi maxime cōsentaneum est dicere, quod Dñs eosdem Iudæos, cum se conuerterint, ipsumque singulari amore prosequuti fuerint, eos inquam & sanctam Ecclesiam, in quam fuerint ingressi, donis ingētibus ditabit, atque ita erunt pedes aurei sicut & caput, hoc est, finis sicut principium. Hoc et Regius propheta in quodā Psalmo elegantissime dixit, ubi de Christi Saluatoris mundi regno ac de natiuitate C
& augmento eius quadam singulari metaphora rerum rusticarum agit, & inter alia inquit. Exitus matutini & uespere delectabis. Quemadmodū in die, quo æstus urget tpa hilariora & magis læta sunt mane & uespere, quādo recedente calore aura leuis hinc inde sufflat, sic in hoc regno Iesu Christi principium & finis læta erūt, & spiritualibus consolationibus plena. Psal. 63. Simile.
Cum hoc igitur ita sit, quare Deus permissurus est, quod Ecclesia, quam ipse tanto amore prosequitur, sic uexetur & opprimatur? Ad hoc rñdeo, Deum quidem id esse permissurum, ad maiorem electorum imperfectorum purgationem, & ad maiorem perfectorum coronam, & ut et nunc D
peccatores confundātur, qui pluribus sceleribus onerati, saluari absque pænitentia & labore aliquo cogitant. Quapropter B. Petrus ait. Tempus est, ut incipiat iudiciū a domo Dei. Et si iustus uix (idest laboriose & difficulter) saluabitur, impius & peccator ubi apparebunt? Sed est ualde ponderandum, quod loquens Propheta Dauid de sacrosanctæ Ecclesiæ principio, (vbi ita 1. Pet. 4.

A sti grauissimos labores & tormenta passi
sunt)& de fine, in quo etiam (vt Dominus
hic testatur) ipsi ingentes labores sunt per
laturi, inquit; Exitus matutini & vespere
delectabis. Quomodo illos uoluptatib. af
ficiet, siquidem alij plurimos labores passi
sunt, alij vero patientur? Ad hoc respon-
deo, hunc esse Dei erga fideles suos stylũ,
quod in maioribus corporalibus laborib.
eorum corda uoluptatibus, & spiritualib.
consolationibus adimplet. Ideirco in pro
Pro. 12. uerbijs dicitur: Non contristabit iustum
quidquid acciderit ei, impij autem reple-
Act. 12. buntur malo. Satis aperte hoc in Diuo Pe
B tro apparuit, de quo in Actibus Apostolo
rum sic dicitur: Cum producturus esset
eũ Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dor-
miens inter duos milites uinctus catenis
duabus, & custodes ante ostium custodie-
bant carcerem. Mirabile profecto, quod
cum sanctus vir in tanto esset periculo, sci
retque sequenti die mortis supplicium se
esse subiturum, tamen maxima cum tran-
quillitate, & quiete dormiebat, nam læti-
tia cordis omnes labores ac pericula cor-
poris superabat. Inter iustos, & impios
hoc differt, quod iusti magna cum tran-
quillitate in catenis, & carcerib. dormiũt,
C impij vero suarum conscientiarum stimu-
lis in mollibus lectulis & suauissimis sin-
donibus quiescere nequeunt. Hæc autem
suauitas & consolatio est unus ex fonti-
bus, unde iusto perseuerantia in bono p-
fluit: sicut peccatori ex uoluptate oritur
debilitas, & inconstantia, ita ut de eis dici
Eccl. 27 possit illud Ecclesiastici; Homo sensatus
in sapientia manet sicut sol, nam stultus si
cut luna mutatur. Quis verus sapiens est,
Simile. nisi iustus? Quis vero amens, nisi pecca-
tor, qui res æternas cum huius mundi ca-
ducis & perituris commutat? Lux solis p-
pria ipsius est, lux uero lunæ est participa
D ta: sic lux iusti propria ipsius est: non enim
uirtute aliena nitet, non gloriatur de ma-
iorum suorum nobilitate, aut honore, aut
muneribus, aut bonorum temporalium
abundantia, sed propria virtute sua niti-
Gal. 6. tur, sicut B. Apostolus scribit, dicẽs: Opus
suũ probet vnusquisque, & sic in semetip-
so tantum gloriam habebit, & non in alte
ro. At demens peccator, quia in se obscu-
rus est, lucem alienam mendicat, ut sic
nitere possit, de maiorum suorum operi-
bus se iactans. Lux quoque iusti plena est

ad instar solis, quoniam undique perfe- A
ctus est, peccator vero quãuis ex una parte
lucem habeat, ex alia tenebrosus est, hoc
est, si partim uirtute præditus est, ex alijs
partibus vacuus & sicut luna obscurus est.
Nam si liberalem se exhibet, iracundus & Simile.
ad vltionem pronus est: si honestus, super-
bia inflatus est, &c. Denique sol in luce,
quam habet, permanet, luna vero minime,
sic iustus in virtute perseuerat, & licet plu-
rimis laboribus opprimatur: nũquam im-
patientia obtenebrescit, peccator autem si
cut luna passim mutatur, & quæcunque
minima occasio ipsam, quam habet, lu-
cem amittere facit. B
Sed uidendum hic notandum est, quare Do-
minus in præsentiarum dicit, *Tunc qui in
Iudæa sunt, fugiant ad montes*. Nunquid
solum aduersus eos, qui in Iudæa fuerint
hæc tribulatio ventura est? Ad hoc respon
dẽt aliqui, cælestem Magistrum eos, qui in
Iudæa fuerint, uoluisse peculiariter recen-
sere, quoniam primi, qui Antichristo cre-
dituri sunt, obstinati Iudæi erunt. Quod Ioan. 5.
& insinuasse videtur Dominus, cum dixit:
Ego veni in nomine patris mei, & non re-
cepistis me, si alius uenerit in nomine suo,
illum accipietis. Et D. Paulus ait, Antichri 2. Tes. 2
stum esse venturum in omni seductione ini C
quitatis his, qui pereunt, eo quod charita-
tem ueritatis non receperunt, ut salui fie-
rent. Ideo mittet illis Deus operationem
erroris, vt credant mendacio.
Fugiant ad montes. Quorsum ad mon-
tes ire iubentur? Quoniam cum peccandi
est periculum, securiores sunt homines in
ter bestias quam inter alios homines. Te-
terrimus enim Sathanas adeo perniciosus
est, & adeo perniciosæ eius astutiæ sunt, ut
Spiritus sanctus nobis consulat, ab ipsis tã
quam a manibus eiusdem dæmonis fugiẽ
dum esse. Atque ita ubi nos legimus. Erue Prou. 6.
re quasi auis de manu aucupis, alia transla D
tio habet, Eruere quasi auis de insidijs au
cupis, & in alia translatione habetur, Erue
re quasi auis de laqueo aucupis, & sic est
etiam in contextu Græco & in paraphrasi
Chaldaica. Nihilominus tamen dixit san
ctus Dauid: Eripe me Domine ab homine Ps. 138.
malo & a uiro iniquo eripe me, & non ibi
dicit, Eripe me Domine a diabolo malo.
Vnde colligitur, quam valde necessarium
sit impiorum consortium, & familiari-
tatem uitare, qui aliquo modo ipso dæ-

mone

A mone magis nociui sunt. Et aperte hoc cō
spicitur, siquidem diabolus eos pro adiuto
ribus, & instrumentis suis accipit, ut cum
ipsis efficiat, quod per se solum facere non
potest. Idcirco sanctus vir tanta instantia
Psal. 16. a Domino postulabat, dicens: Eripe ani-
mam meam ab impio, frameam tuam ab
inimicis manus tuę, ubi alij transtulerunt,
Eripe animam meam ab impio, framea
tua, hoc est, ense tuæ potentiæ.

*Et qui in tecto sunt, non descendant tolle-
re aliquid de domo sua, &c.* Hic nos Dñs
admonet, ut ad uitandum mortis spiritua
lis periculum, nihil curemus de rerum tē-
B poralium amissione, quinimo cum Dñs
nos illis priuauerit, oportet, ut ob id ei gra
tias agamus ipsum deprecantes, ne a nobis
gratiam suam, fauorem, ac diuinum spiri-
tum auferat. Pro singulari beneficio S. Da
uid hoc postulabat, inquiens: Dexterā tuā
sic notam fac, & eruditos corde in sapien-
tia, vel (vt alij uerterunt) Et offeremus cor
sapientiæ. Id est cum potentiam tuam de-
claraueris nobis flagella mittens, ea, quæ
firma reputabamus, & quæ non animad-
uertebamus in tua esse potestate, experien-
tia malorum nostrorum cognoscemus nō
esse plus q̄ tu Dñe ea disponis & cōseruas,
C atque ita confidemus in uitio, sicut in ui-
tio tantum. Sed væ væ & millies væ & quā
aliter inter Christianos fit. Quot n. nunc
existunt qui res temporales tanti faciunt,
vt ne illas amittant, grauia & horrēda sce-
lera committant. O insani insani, non in-
telligitis q̄tum malum sit peccatum? Nul
lū venenū interficit animal, ubi ipsum ge-
Simile. neratur. Venenū basilisci ipsum basiliscū
non interficit, sicut nec uenenum uiperæ
ipsam necat, solum peccatū tale venenum
est, ut id in quo concipitur, videlicet aīam
interficiat, uos autē miseri vultis potius vi
tam animæ quàm res tēporales amittere.
D At vero ut diuinus Magister doceret, il
los futuros, esse fœlices, qui tunc conuersa
tionem Antichristi & ministrorū eius ui-
tauerint, addit. *Væ prægnantib. & nutrien-
tib. in illis dieb* quia expedite fugere nō va
lebunt. Atque hoc ipsum fecit, quod inde
sequitur, *Orate autem ut non fiat fuga ve-
stra in hyeme vel Sabbatho*, quando non li
cet longum iter conficere. *Erit enim tunc
tribulatio magna qualis non fuit ab initio
Ezec. 5. mundi vsque modo, nec fiet.* Per Ezechielē
prophetā minatus est Dñs Hebræis, dicēs:

Quia superastis gentes, quæ in circuitu ve A
stro sunt, & in præceptis meis non ambule-
stis. Ecce ego ad te (scilicet Ierusalem) & ip
se ego faciam in medio tui iudicia in ocu
lis gentium, & faciam in te quod nō feci,
& quib. similia ultra non faciam. O Deus
infinitę maiestatis, quid ais Dñe? An tribu
latio Antichristi non erit qualis non fuit
ab initio mundi nec fiet? Ita quidē. Vel tri
bulatio etiam, qua Aegyptum flagellasti,
maior fuit, q̄ illa, qua Hebręos percussisti,
Quō ergo inquis. Faciam in te quod non
feci, & quibus similia vltra non faciam? In
hoc Dñs suum tenerrimū amorem, quem
erga Hebręos habebat, demonstrauit, siq B
dem minus suppliciū maius appellat. Ac si
diceret, Maius mihi vr̄ hoc supplicium q̄
Aegyptiorum, qm̄ ibi seruos puniebam,
nunc autem supplicium in filios exerceo.
Benedictus sis Deus meus, siquidem ita in
manibus tuis flagellum crescit, ut cum il-
lud accipis ad flagellandos filios, semp ti-
bi maius quam est, appareat. Cū mulier ali Simile.
qua in uico graues ictus audit, & cum ē do
mo exit, uidet puerum aliquem percuti, pa
rum de illo curat, at uero si uidet filiū suū
ab aliquo percuti, vix puerulus tāgitur, cū
ipsa uociferari & conqueri incipit. Nō mi
rum, ille enim filius eius est, & ictus paruus C
ipsi matri magnus apparet, q ppe qui ictus
quo filius cæditur, matris viscera pertan-
git. Sic Deus magnum flagellum uocat il
lud, quo Hebræos, qui sui filij erant, flage
lare volebat. Hic autem sine aliqua exag-
geratione intelligitur illud, quod Dñs ait,
videlicet, *Erit tunc tribulatio magna, qua-
lis non fuit &c. Et in tantum quod nisi bre-
uiati fuissent dies illi, non fieret salua om-
nis caro sed propter electos breuiabūtur dies
illi.* Non n. labor ille plus quam tres anni,
& dimidium durabit, ut ex Apocalypsi pa Apoc. 3.
tet, ubi dicitur, Data est illi potestas facere
menses (idest facere mala in mēsibus) qua-
draginta duos. Et S. Propheta Daniel in- D
quit, se audiuisse uirum iurantem per uiuē Dan. 12
tem in æternum, quia in tempus & tempo
ra & dimidium tēporis. Et paulo inferius
hoc de Antichristo explicat, dicēns: A tpe
cum ablatum fuerit iuge sacrificiū, & pos
ta fuerit abominatio in desolationem dies
mille ducēti nonaginta, qui sunt tres anni
& dimidiū. Et hoc quia nō relinquet Dñs Ps. 124.
virgam peccatorum super sortem iusto-
rum, ut non extēdant iusti ad iniquitatem
manus

A manus suas. Quod hinc ad nostram doctrinam educere possumus, est (ut B. Hieronymus testatur) hanc abominationem iam incepisse, quoniam licet Antichristus non nisi prope finem mundi uenturus est, eius tamen sequaces à primo reprobo, qui fuit Cain, inceperunt, & in ultimo finientur. Itaq; sicut electi membra sunt Iesu Christi Saluatoris mundi, ita præsciti sunt Antichristi desolatoris mundi membra.

Vt autem uideamus utrum illius maledicti capitis simus membra nec ne, oportet, qualia sint eius membra sciamus, quæ
Iob 41. S. Iob in figura cuiusdam immanis belluę
B depinxit, dicens: Quis reuelabit faciem indumenti eius? & medium oris eius quis intrabit? Per gyrum dentium eius formido. Corpus illius compactum squamis se prementib. vna vni coniungitur: halitus eius prunas ardere facit, & oculi eius ut palpebræ diluculi, de ore eius lampades procedunt, sicut tedæ ignis accensæ: de naribus eius procedit fumus, sicut ollæ feruen-
C tis, in collo eius morabitur fortitudo, & faciem eius præcedit egestas: membra carnium eius cohærentia sibi, cor eius indurabitur quasi lapis. Hæc pessima membra repræsentant decem peccatorum genera, quæ partes Antichristi sustinent. Facies debilis significat hypocritas, qui exterminãt facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes, & qui falsa humilitate fingunt se honores fugere, cum ipsi nihil aliud desi-
Simile. derent. Et hæc est ars & artificium, quo ad ipsos comparandos utuntur, instar accipitris, qui, cum ardeam inuadere intendit ab
D illa se elongat, & nullam ipsius rationem habere uidetur, in unam atq; aliam partem uolans, quo vsq; ipsam in uolatu superat, & ita facilius ipsam capit. Quæ licet illum à se longe semoueri uideat, ipsa tamen clamores edit, quoniam instinctu naturali cognoscit illum id facere, ut facilius ipsam capiat. Sic hypocritæ fingunt, se nolle honores & dignitates, ut & sancti & humiles reputentur, & ita animos magnatũ decipiãt, vt ipsos maiorib. dignitatib. afficiãt. Os significat mẽdaces, de quib. lampades procedunt, sicut tedæ ignis accensæ. Teda, quan- A
do comburitur, bene olet & malè illuminat, eo quod flamma eius fumo miscetur, sic mẽdacium bene sapit ei, qui illud audit. Sunt.n. multi, qui ab ore recitantium mendacia per multum temporis spatium pendent, quia ipsis delectantur, sed malè illuminant, quin potius non illuminant, sed obcęcant, & decipiũt. Dentes significant murmuratores & detractores famæ proximorum, nam dentes dicuntur à demendo, & isti honorem proximi demũt. Nares significant iracundos, & impatientes, qui quacunque minima occasione indignantur, & B
ab illis procedit fumus, sicut ollæ feruentis, quæ sunt uerba aspera, quib. proximos suos conturbant. Oculi incensi significant cupidos, qui nihil uident, quod non cupiant. Halitus, qui prunas ardere facit, significat libidinosos qui suis obscænis uerbis proximos in sensualitatis igne accendunt. Collum forte significat inobedientes & rebelles, qui diuinæ uoluntati parere nolunt. Cor lapideum significat duros & obstinatos, qui nulla reprehensione aut inspiratione emolliuntur. Membra denique carnis significant effœminatos, qui se- C
se mutuò ad libidinem prouocant, Hoc autem corpus totum squamis, uidelicet, excusationibus cooperitur, quoniã omnes isti peccatores si ab aliquo reprehenduntur, se ipsos à suis sceleribus excusant, & nullus eorum culpam suam cognoscere vult.

Vnusquisq; igitur uestrum (fratres charissimi) oculos in se ipso figat, & aspiciat, an in seipso aliquod horũ flagitiorum regnet, & hinc cognoscet utrum membrum D
sit Antichristi necne. Quod si membra eius vos esse comperitis, per uiscera misericordiæ Dei nostri uos oro, ut nunc, siquidem per tempus licet, uera pœnitentia conuertamini, & cœlestis capitis Iesu Christi membra efficiamini, ut ita pleni gratia ad gloriam eius tendatis, ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius, qui cum patre & Spiritu santo uiuit & regnat per infinita secula seculorum. Amen. Amen. Amen.

LAVS DEO.